SCRIPTORUM ECCLESIASTICORUM

Historia Literaria

Facili & perſpicua Methodo digeſta.

PARS ALTERA:

QUA

Pluſquam DC. Scriptores novi, Editi, MSS. Deperditi recenſentur; Prioribus plurima adduntur; brevitèr, aut obſcurè dicta illuſtrantur; rectè aſſerta vindicantur.

ACCEDIT

Ad finem cujuſvis Sæculi CONCILIORUM Omnium, Tùm Generalium tùm Particularium,

HISTORICA NOTITIA.

Ad calcem verò Operis

DISSERTATIONES TRES.

I. De Scriptoribus Eccleſiaſticis incertæ Ætatis.
II. De Libris & Officiis Eccleſiaſticis GRÆCORUM.
III. De EUSEBII Cæſarienſis Arianiſmo adverſùs JOANNEM CLERICUM.

ADJECTI SUNT

INDICES utiliſſimi, Scriptorum & Conciliorum Alphabetico-Chronologici, &c.

Studio & Labore

GUILIELMI CAVE, SS. Theol. Profeſ. Canonici Windeſorienſis.

LONDINI,
Typis *T. H.* Impenſis verò RICHARDI CHISWELL, ad inſigne *Roſæ Coronatæ* in Cœmeterio D. *Pauli*, MDCXCVIII.

SCRIPTORUM ECCLESIASTICORUM

Historia Literaria.

PARS ALTERA.

MAXIME REVERENDO

IN

Christo Patri ac Domino

D. THOMÆ,

DIVINA PROVIDENTIA

Archiepiscopo Cantuariensi,

Totius Angliæ PRIMATI & METROPOLITANO,
Regiæ Majestati à Sanctioribus Consiliis.

Illustrissime Præsul,

GRaves sunt & molestæ satis virorum principum occupationes, curæ longè difficillimæ. Etiam ipsum otium, sicubi detur, negotii plenum; ut effringenda sint ei omnia penè pudoris & reverentiæ claustra, qui secessus eorum severiores intempestivâ temeritate velit interpellare. Quocirca diu mecum hæsitavi, num is ego sim, privati laris homo, & ruris planè agrestis colonus, qui horas tuas, si quæ sint, subsecivas perturbare ausim, & hoc, quicquid est, operis nomini tuo usuíque, lubens licet meritóque, dedicarem. Fe-

cit tandem ut id auderem ſingulare tuum in has literas Studium, Judicium grave, Candor eximius, & ſi hoc etiam addere fas ſit, conſtans olim & diuturna tecum conſuetudo. Jacta ſunt, te ſuadente, prima inſtituti mei *de Scriptoribus Eccleſiaſticis* fundamenta. Te ſubveniente accrevit opus, nutanti ſæpiùs & vacillanti animo novas tu vires addidiſti. Non pauca ex tua ditiſſima bibliotheca, quædam & ex ſcriniis tuis deprompta. Quid igitur mirum ſi ad te redit opus jam abſolutum, tuúmque ambit judicium paritèr & patrocinium? Habes hîc longo ſatìs agmine venerandos Reipublicæ Chriſtianæ proceres, nomina æternitati conſecrata. Habes veteris Eccleſiæ Bibliothecam, aureis & quantivis pretii monumentis inſtructiſſimam. Habes denique ſolemnes ſanctorum Præſulum Conſeſſus, Acta, Decreta, quæ & ad fidem ſpectant, & diſciplinam. Cum his, Domine, frequentèr tu verſari ſoles, in his (ſi per negotia liceret) ætatem terere voluiſti. Et rectè quidem. Quid enim dulcius, quid ſuavius, quid præclarius? Omnia hîc ſancta, honeſta, pulchra, pietate & canitie veneranda; pacifica hîc & tranquilla omnia, à perverſis & importunis contentioſi hujus ſæculi clamoribus longiſſimè remota. Juvat hîc quotidiè contemplari genuinam Eccleſiæ primitivæ faciem, ad quam Anglicana noſtra ſe in ſolidum componit, nec fœdâ Novaturientium ruſticitate deformis, nec fucatis Pontificiorum lenociniis & ſuperſtitionibus maculata. Media nos incedimus via, & ab utriſque damnati, ad æquum Catholicæ antiquitatis judicium conſtantèr & intrepidè provocamus. Voto finiam. Redeat, te Eccleſiæ noſtræ gubernacula ſub auſpiciis Regiis adminiſtrante, priſca majorum pietas, mores antiqui: Cuſtodiatur fides pura, primæva, Apoſtolica; publicus Divini Numinis cultus integer & illibatus; Eccleſiæ jura ſarta tecta conſervata: τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω, in om-

ne

ne ævum duratura: floreat vigeátq; res literaria, ad ſummum perfectionis apicem ſub tuo patrocinio evecta: Reddantur literatis præmia, in Eruditionis, diligentiæ, & Virtutis ſtimulum & honeſtamentum à majoribus olim piè conſtituta: Sacerdotibus ſuus conſtet honor & pretium: ſint doctrina ſani, diſciplinis exculti, moribus graves, caſti, candidi, & inculpati, ubique converſationis, charitatis, fidei & puritatis exemplaria: ſit denique quod hactenùs, *Stupor mundi Clerus Britannus.* Ita vovet, ita ex animo precatur

Maximè Reverendi Nominis tui

Cultor Obſervantiſſimus,

Guilielmus Cave.

PRÆFATIO.

NON *postrema temporum nostrorum fœlicitas jure merito censeri debet, quòd meliorum literarum, purioris præsertim antiquitatis studium tam fausto successu ubique reflorescat. Depulsis ignorantiæ tenebris, quas fœda Gothorum, Vandalorúmque barbaries, mox Monachorum inscitia, Scholasticorúmque tricæ & quisquiliæ orbi Europæo obduxerant, novam planè faciem induit res literaria, pristinúmque decus ac majestatem postliminiò recuperavit. Præluxerant quidem, etiam in mediis tenebris, viri aliquot cordatiores, renascentium literarum Phosphori, qui omni, quâ poterant, contentione barbariem seculi sui profligare sategerunt; inter Græcos, Maximus Planudes, Demetrius Cydonius, Manuel Chrysoloras, Constantinus Lascaris, Georgius Gemistus Pletho, Georgius Trapezuntius, Cardinalis Bessarion; apud Italos, Fr. Petrarcha, Leon. Aretinus, Fr. Poggius, Æneas Sylvius, Fr. Philelphus, Hermolaus Barbarus, Laurentius Valla; in Galliâ, Nicolaus Oresmius, Petrus de Alliaco, Joannes Gerson, Nicolaus Clemangius, Ægidius Carlerius; apud Hispanos, Raimundus Lullius, Alvarus Pelagius, Fr. Ximenius, Alphonsus Tostatus, Joannes de Turre-crematâ, Petrus Cirvelus, Ferdinandus Pintianus; in Germaniâ, Joannes de Janduno, Joannes Nider, Nicolaus Cusanus, Dion. Carthusianus, Rudolphus Agricola. Ex Anglis nostris, unicum tantummodò exemplum dabo, sed* πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων, *virum, melioribus literis pro sorte sæculi haud vulgariter imbutum, egregium planè literarum & literatorum Patronum; Richardum intelligo Buriensem, quem nobilis & opulenta sedes Dunelmensis olim tulit Episcopum, utinam sic semper talem. Vixit is regnante Edvardo Tertio Regum nostrorum fœlicissimo, (cujus pueritiam rexerat, & ad mores principe dignos formaverat) magnis & Ecclesiæ & Reipublicæ muneribus functus; erat quippe, ut alia mittam, summus Angliæ Cancellarius, magnúsque ærarii Regii Thesaurarius: quam flagranti verò, & ut ipsius verbo utar,* exstatico *in literis promovendis, ferebatur animo, in libello suo, quem idcircò* Philobiblion, *sive* de amore librorum *inscripsit, ipse * nos docet. Ab ineunte ætate viros doctrinâ claros familiares habuit, suavissimâ eorum consuetudine mirificè delectatus; quos posteà etiam in dignitate positus socios sibi ascivit, in hospitio commensales, in itinere comites, in omni fortunâ sodales. Impetratâ facultate Regiâ, omnes regni Bibliothecas, tùm publicas, tùm privatas perlustravit, & diligentèr excussit. Ab iis, quos maximis devinxerat beneficiis, nullum gratius* ἀντίδωρον *offerri potuit, quàm si pulverulenti quaterniones, & decrepiti codices donarentur. In plurimis, quas apud exteros principes legationibus in Gallia, Italia, Germania, obiit, nunquàm non ei curæ fuit, supellectilem librariam augere. Quòcunque pedem moveret, omnia librorum armamentaria solertèr invisit, & quicquid thesauri literarii reperit, munificâ liberalitate redemit. Nec tabernas librarias neglexit, si quid in rem suam indè reportaret. Ex ordinibus Monasticis, præcipuè Prædicatoribus, & Minoritis, Monachos selectiores habuit, quos in omnem literati orbis angulum misit, ut melioris notæ codices vel prece*

* *Vid. Philob. capp.* 8. 10. 11. 18. 19. *Edit. Gold.*

vel pretio sibi compararent. In atriis suis ingens sempèr aderat Antiquariorum, Scriptorum, Colligatorum, Correctorum, & Illuminatorum multitudo, qui libros suâ quisque facultate curarent. Et quoniam probè sciret, linguarum cognitionem unicam esse ad reseranda scientiarum penetralia clavem, Grammaticam Græcam, ut & Hebræam adornari curavit, adjunctis aliis, quæ in his Linguis excolendis studiorum usibus inservirent. Antiquos codices emendavit, voces vetustate nimiâ caligantes congruis interpretationibus elucidavit, veterúmque Grammaticorum Orthographiam, Prosodiam, Etymologiam, & Diasyntbesin inconcussâ sedulitate instauravit. Denique, nèquid deesset, apud se statuit, Aulam publicam in Academiâ Oxoniensi fundare, reditibus ditare, inque eâ Bibliothecam, quam habuit instructissimam, in communem Academicorum usum collocare: ut plures certè libros, quàm omnes simùl istius temporis Angliæ Episcopi, possedisse dicitur. Utrumque præstitisse, Collegium nempè Dunelmense à Monachis anteà incohatum perfecisse, prædiisque locupletâsse, & Bibliothecam suam inibi reposuisse, disertè tradunt Annales Oxonienses.[*] *Hæc Buriensis noster, cujus exemplum haud pari licet passu secuti sunt alii, ex meliore luto habentes præcordia, qui de bonarum artium studiis his temporibus optimè meriti sunt. Sed pauci erant, &* rari nantes in gurgite vasto. *Plenissima optimarum disciplinarum lux* τὸν τῆς διορθώσεως καιρὸν *expectabat. Et quidem inchoatâ semel Religionis reformatione, in omnes mox angulos splendoris sui radios diffundere cœpit melior, & reconditior literatura. Fugatis barbarismis & solæcismis, quibus dudùm scatebant omnia, caput extulit purior Latinitas, & Romanæ linguæ nitor & venustas vigebat indiès. Artes & disciplinæ liberales spinis & vepribus diù obsitæ, ex umbrâ tandem in solem proferuntur, nitori suo in integrum restitutæ. Exauctorato, qui hactenùs in scholis tyrannidem exercuerat, Aristotele, in libertatem sese vindicavit nobilior Philosophia, ex ipsis naturæ penetralibus hausta, ad rectæ rationis trutinam librata. Sordes deposuit Theologia, ad sacræ scripturæ magisterium, ad primævæ antiquitatis normam exacta & expensa. Ecclesiæ antiquitates à tot retrò sæculis suis quasi ruderibus sepultæ, effodiuntur, èque ruinis suis emerserunt. Patres Græci Latinique, in obscuris Bibliothecarum forulis hucusq; vincti, catenulis eximuntur, suâ quisq; linguâ nobiscum liberè conversantes. Historiam Ecclesiasticam diligentèr excolere cœperunt sacræ vetustatis candidati, qui genuinam Ecclesiæ Catholicæ faciem delinearunt, ejusque doctrinam, politiam, disciplinam, ritus, moresque, cœtus Synodales, Sanctorum Martyrum certamina &* ἀνδραγαθήματα, *Schismatum & hæreseων ortus & incrementa, Scriptorum Ecclesiasticorum occasiones & progressus, ab ipsis rei Christianæ incunabulis velut in speculo nobis ob oculos posuerunt. Et jam reserantur ubique Ecclesiarum scrinia, Monasteriorum Archiva, Bibliothecarum arcana, Principum Chartophylacia: Undè mox in lucem producta antiquorum Patrum monumenta, Conciliorum decreta, Martyrum, Sanctorumq; Acta, Imperatorum Edicta, Regum, Principumq; Diplomata, quibus jura Ecclesiastica & sancita primùm, & sarta tecta conservata: Uberrima Historiæ Ecclesiasticæ seges futura.*

Primi, ni fallor, qui superiori sæculo singulare quidpiam hàc in parte sunt aggressi, erant Centuriarum Magdeburgensium *conditores, Joannes Wigandus, Matthæus Judex, Basilius Faber, quiq; totius instituti prora quasi ac puppis erat, Matthias Flacius, patriâ Illyricus, qui abjecto vitæ, quam animo destinaverat, Monasticæ studio, in Germaniam abiit, & fixis tandèm Magdeburgi laribus, socios sibi &* συνεργοὺς *ascivit; qui, partitis inter se laboriosissimi* ἐπιχειρήματος *curis, operi se sedulò accinxerunt.*

[*] Hist. & Antiq. lib. 2. Ox. fol. 48.

Quò

*Quò verò res fæliciùs cederet, missi sunt in diversas Europæ provincias, qui pulverulentos Bibliothecarum angulos excuterent, abditos antiquitatis thesauros extraherent, codices manu exaratos describerent; immò ipse Flacius, teste M. Adamo *, assumpto Monachi habitu & personâ, celebriores aliquot in Germaniâ Monasteriorum Bibliothecas perlustravit, & quos commodè posset, historicos clàm secum abstulit; quibus adminiculis, præsertim* Catalogum testium veritatis *posteà confecisse. dicitur. Omnibus jam ritè præparatis, universum opus in XIII.* Centurias, *sive secula distribuerunt (neq; enim ulteriùs progressi sunt) quâvis Centuriâ XV. primaria capita complectente, quibus de Ecclesiæ propagatione, de statu tranquillo vel turbato, de doctrinâ sanâ vel corruptâ, de Conciliis, de Episcopis, Doctoribus, virisq; illustribus, de Hæresibus, Martyribus, &c. prolixè actum est. Et in has quidem classes, tanquam totidem alvearia, quicquid uspiam ex antiquitate congeri poterat, magnâ fide & diligentiâ reposuerunt. Facili methodo, & indagantium usui satis accommodatâ. Certè propriè loquendo, non tàm Historia Ecclesiastica dici debet, quàm rerum Ecclesiasticarum quovis seculo memorabilium ditissimum amplissimúmq; penu & promptuarium; undè sua Historici Ecclesiastici, sua Theologi, Dogmatici, Elenctici, Rituales, sua deniique fidei Christianæ adversùs tùm Gentiles, tùm hæreticos propugnatores plenâ messe petere & reportare possint. Opus immensi laboris, quantivis pretii. Inesse labes & nævos, multa omissa, peccata multa, deprehendi etiam quandóq; in ipsis Conditoribus nimiam affectuum indulgentiam, & ἀμετρίαν τ̃ ἀνθολκῆς, nec negari potest, nec debet dissimulari. Sed homines erant, & humanis proindè erroribus & infirmitatibus obnoxii; viâ incedebant minimè tritâ, idq; in ipso penè renascentium literarum diluculo: rariores adhùc erant sanctorum Patrum editiones, rariora multò Græcorum exemplaria, quorum versionibus, iisque haud satis fidis, plerúmq; utendum erat. Non pauca, quæ eos latuerunt, ex eo tempore lucem viderunt. Opus jam editum ad secundas curas revocare numquam licuit. Nibil simul inchoatum & perfectum. "Fatenter † ingenuè, quâ erant modestiâ, se potiùs delineationem Historiæ Ecclesiasticæ qualemcunq; tentasse, quàm integram & omnibus numeris absolutam scriptionem; occasionem se aliis præbere voluisse, qui perfectius & melius quiddam gignere vel volent, vel poterunt.*

Obstupuit planè eruditorum orbis, & meritò quidem, cùm videret pauculos quosdam in obscuro Germaniæ loco latitantes, nullius anteà nominis, nullâ eruditionis famâ celebres, vix ullis librorum subsidiis munitos, nullo ære publico sustentatos, nullius auspiciis, nullo præeunte exemplo, ex fractis, disjectisq; collapsæ vetustatis ruderibus hinc indè conquisitis & convasatis, tàm splendidam, tàm stupendam Historiæ Ecclesiasticæ molem condidisse. Prima Centuria edita est Basiliæ *anno MDLIX. Reliquæ sequentibus annis, partim ibi, partim alibi elaboratæ. Omnes tandem recognovit Ludovicus Lucius Professor Basiliensis, junctimq; edidit* Basil. MDCXXIV. VI. Tom. Fol. *Has Centurias, sed non servato eodem ordine, nec pari felicitate, in compendium redegit Lucas Osiander Norimbergensis, additâ continuatione ad annum usq;* MDCI. *Hoc Osiandri opus prodiit* Tubingæ *4to. ab anno* MDXCI. *ad an.* MDCIII. *Vix dum publici juris factæ sunt priores Centuriarum partes; cùm tota commovebatur Roma, & tanquàm* Hannibal ad portas, *tota contremuit. Videbant aulæ Romanæ proceres, Ecclesiæ suæ fraudes & imposturas, superstitiones & corruptelas, nova placita pro antiquis venditata*

* *Vit. H. Flac. p. 475.*

† *Præf. general. ante T. 1.*

ditata, in hoc opere ubiq; detegi, & denudari, nulliq; jam non constare, præsentem Ecclesiæ Romanæ faciem tantùm à primævâ illâ & Apostolicâ distare, ὅσον ὀυρανὸς ἐς' ἀπὸ γαίης. *Communi igitur suffragio bellum decernitur, disperdenda erant Magdeburgensium agmina, & quibuscunq; machinis delenda Carthago. Primus in hanc arenam descendit Onuphrius Panvinius, Eremita Augustinianus, vir in Antiquitatibus sacris & profanis egregiè exercitatus, qui* Annales Ecclesiasticos *aggressus est, neq; levem in iis progressum fecit, verùm affectos tantùm post se reliquit; quorum ingentes aliquot tomi MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ hodiè asservantur. Nec alia, ut videtur, est* Historia Ecclesiastica MS. de dignitate sedis Apostolicæ, & de potestate summi Pontificis adversùs Centuriatores, *cujus meminit L. Jacob à S. Carolo,* * Bibliothecæ Pontificiæ *conditor. Sed è vivis migrante Panvinio anno Christi* MDLXVIII. *ætatis* xxxix. *ad Cæsarem Baronium res devoluta est. Erat is Congregationis Oratorii à Philippo Nereo recens instituti presbyter, cui in mandatis dedit Philippus, ut ad conscribendam Historiam Ecclesiasticam omni, quo poterat, studio animum appelleret. Vehementiùs renitebatur Cæsar, multa in suam excusationem protulit, causatus inter alia, hoc ipso tempore Onuphrium Panvinium, hominem longè doctissimum, magnum hoc ipsum opus moliri. Instante nihilominùs Philippo, graviter fluctuabat Baronii animus, cùm accidit, referente Hieron. Barnabeo* †, *quod omnem ei scrupulum exemit. Visus est sibi per somnum cum Onuphrio Panvinio hâc de re colloqui; rogare, ut opus Ecclesiasticæ Historiæ à se jam pridem incohatum absolveret & perficeret; abnuere Onuphrium, atq; aures oculosq; pariter avertere. Urgente adhùc Baronio, extemplò vox audita est, quam Philippi esse cognovit,* quiesce *Baroni,* nè quid ultrà loquere, Annales ipsemet scribes. *Victus jam collum submisit, gravissimoque oneri humerum supposuit. Erat in eo, notante J. Nicio Erythreo* ‖, *antequàm opus aggrederetur, doctrina mediocris, eruditio vulgaris, Latinè scribendi usus propemodùm nullus; quas tamen difficultates labore improbo & indefessa diligentia superavit. Inter Oratorii instituta erat & illud laude planè dignum, ut ex quatuor, qui de rebus Divinis verba facerent, unus Historiam Ecclesiasticam auditoribus prælegeret. Hanc provinciam sibi à Philippo demandatam strenuè executus est Baronius; omnia veterum monumenta, edita, inedita, legit, excussit, examinavit; quicquid se obtulit, excerpsit, & in usos suos seposuit; singulis ferè quadrienniis integrum Historiæ Ecclesiasticæ cursum absolvit; finito curriculo, idem rediit labor actus in orbem; adeò ut, ipsomet teste, triginta annorum spatio integram rerum gestarum seriem septiès in oratorio repetiverit. Erant in urbe viri doctrinâ & eruditione conspicui, quibuscum consilia sua communicavit, & à quibus impetravit auxilium; exteros per literas consuluit; patebant indiès nobiliores Romæ Bibliothecæ, præsertim Vaticanæ recessus intimi.*

Ita instructus, post triginta demùm annos ad conscribendos Annales se contulit: collectanea de totius orbis Christiani statu, quæ ex omni antiquitate ingenti copia sibi conquisiverat, in sua sæcula digessit, cujusvis sæculi memorabilia ad suos quæq; annos redegit; quo pacto integra reipublicæ Christianæ Historia à Christo nato ad annum usq; MCXCVIII. *continuâ annorum serie feliciter decurrebat: optimâ quidem methodo atq; operi Historico apprimè congruâ, magno cum legentium fructu, sed majore sibi difficultate, & labore propemodùm infinito. Multa aureæ*

vetusta-

* *Bibl. Pontif. lib.* 2. *p.* 409.

† *Vit. Baron. l.* 1. *c.* 18 *p.* 42.

‖ *Pinacoth.* 1. *c.* 48. *p.* 84.

vetustatis monumenta eruit, æternis aliter tenebris fortè damnanda, aliis plurimam affudit lucem, omnia inscriptionibus & numismatibus antiquis ornavit simul & illustravit. Accedit ad laudis cumulum, justámq; omnibus admirationem movet, quòd unius auctoris opus est, solius Baronii studio & inchoatum & absolutum, quodq; integri XII. tomi propriâ Auctoris manu semel iterúmque exarati sint. Undè rogante magno quodam Antistite, cui collectiones suas ostenderat, quotnam Amanuensium operâ uteretur, subridens, propheticum illud usurpavit (an eâ, quâ in Christum par erat, reverentiâ viderint alii) torcular calcavi solus. *Adhùc, elaboravit hæc omnia inter quotidianas Ecclesiæ parochialis curas, confessionibus excipiendis, Missis celebrandis, horariis precibus recitandis, sermonibus alternis prope diebus ad populum habendis, sedulò intentus. Nec levitèr distrahebant hominem aliàs occupatissimum, maximarum, quas sustinuit, dignitatum munera. Præterquàm enim quòd Bibliothecæ Vaticanæ cura ei commissa sit, Clementi VIII. à confessionibus audiendis erat. Deponente præfecturam* Philippo, *congregationis suæ Præpositus eligitur, Protonotarius etiam Apostolicus constitutus, tandémq; in Purpuratorum collegium cooptatus. Quibus non obstantibus, in pertexendis Annalibus gnavitèr perrexit, & ad umbilicum perduxit; quos tamen nè omnibus numeris absolutos daret, obstabant plura, de quibus viri cordati dudùm conquesti sunt. Nos tria brevitèr notabimus. Primò, in causâ fuit crassa linguæ* Græcæ *ignorantia, undè factum est, ut in veteris Ecclesiæ historiâ magnâ ex parte hospes fuerit & peregrinus; cùm Patribus Græcis, quibuscum præcipuè ei res erat, non nisi per interpretem colloqui potuit, & versionum auctores malefidos sæpenumerò viæ duces in solidum sequi necesse habuit, ut nihil mirum, si turpes lapsus & hallucinationes ubiq; reperiantur. Secundò, defectus Chronologiæ, quam primarium* Historiæ *oculum meritò dixeris. Nondum satis excussæ erant rationes Chronologicæ; nondum ritè dispositi, & accuratè repurgati Fasti Consulares; nec satis illustratæ celebriores* Epochæ, *& Olympiadum periodi; nondum certò definita Imperatorum tempora, Pontificum, & Episcoporum successiones. Hinc tot parachronismi & metachronismi ubivis obvii, de quibus præ aliis consulendus eruditissimus* Pagius *in* Criticâ Historico-Chronologicâ in Baronii Annales. *Tertium, idq; longè gravissimum, immoderatum partium studium, quo fit, ut quocunq; ferè moveret pedem, veritati offuciæ tanquam soli nebulæ objiciendæ erant. Luce ipsâ clarius est Baronium, cum ad scribendum primò animum appulit, id sibi solum negotii dari credidisse, ut Ecclesiæ Romanæ traditiones, mores & placita, superstitiones densissimis sæculorum tenebris natas, venerandæ antiquitatis nomine incrustaret, sedis Pontificiæ dignitatem, auctoritatem, majestatem, monarchiam, ac penè omnipotentiam statuminaret, Centurias Magdeburgenses, quas* Centurias Satanæ *alicubi appellat* *, *oppugnaret, prosterneret, profligaret. Non obscurè id profitetur ipsemet Baronius* †, *disertiùs affirmat vitæ ejus auctor* ‖, *disertissimè Pagius* *, primarius, *inquit*, ac præcipuus, quem sibi proposuerat, scopus erat, confutatio Centuriarum Magdeburgensium, in quibus auctores cumulârant quæcunq; adversùs sanctitatem Ecclesiæ Romanæ, auctoritatem summorum Pontificum, omniáque religionis Catholicæ dogmata adversari sibi videbantur. *Hinc tot veterum, tùm Patrum, tùm Conciliorum loca divulsa, & fictis fucatisq; interpretationibus à genuinâ auctorum mente detorta, alia suppressa vel interpolata; hinc scripta apocrypha & supposititia totiès in testimonium adducta,*

* *Grat. Act. ad Ph. Ner. præfix. T. VIII.*
† *Epist. Ded. ad Sixt. V. T. I.*
‖ *Ubi supr. L. I. c.* 18, 19.
* *Præf. ad Critic. N. III.*

dubia, incerta, ficta, fabulosa, ad partes vocata, & pro antiquis & genuinis venditata; hinc tot veritatis testes suo quisq; tempore damnati & rejecti; hinc Regum & Imperatorum, qui iniquis Romanorum Pontificum usurpationibus viriliter se opposuerunt, auctoritas imminuta, & non Diademata modò, sed & colla protervè conculcata. Hæc hisq; similia utramq; faciunt paginam, omnibus qui Baronium vel à limine salutârunt, satis nota. Quid multa? In Annalibus Baronianis ingenium, dexteritatem, gravitatem, eruditionem, & diligentiam suspicimus & prædicamus; judicium, fidem, integritatem, simplicitatem, candorem meritò desideramus. Prodiit primus Annalium tomus Romæ ex Typographiâ Vaticanâ ann. MDLXXXVIII. sequentes sequentibus annis; exindè Venetis, Antwerpiensibus, Coloniensibus, Moguntinis typis expressi. Habent verò hoc singulare editiones posteriores, nempè quæ ab ineunte sæculo evulgatæ sunt, ut quæ secundis curis addenda vel emendanda censuit illustrissimus auctor, vel suis locis inserta sint, vel singulorum calci, saltem ad Tomi decimi finem adjiciantur. Præter XII. tomos editos, extare tres MSS. testis est H. Barnabeus, Congregationis oratorii Presbyter ,* Tres, *inquit*, alios qui de duodecim alteris post ejus obitum reperiri potuerunt, nos ipsi asservamus in nostrâ Vallicellanâ Bibliothecâ, unà cum annotationibus ad Martyrologium Romanum, aliisq; opusculis nondum in lucem editis. *Cur verò supprimantur, utinam nobis indicâsset. De operis Baroniani epitomis & continuationibus, nempè Bzovii, Rainoldi, & Spondani, de ejusdem elogiis, vindiciis, nævis, censuris, animadversionibus, versionibus, editionibus; deniq; de inferioris subsellii Historiæ Ecclesiasticæ scriptoribus, Pontificiis, Lutheranis, Reformatis, multa congesserunt Cas. Sagittarius* introduct. in Historiam Ecclesiasticam *capp.* 14, 15, *&c. Jo. Frid. Mayerus Theologus Hamburgensis celeberrimus libello* de fide Baronii *nuper edito, & nos breviter pro instituto nostro* Prolegom. Hist. Lit. Part. I. Sect. *VI. Jam ad institutum nostrum propiùs accedamus.*

* *Vit. Bar. l. 1. c. 19.*

Postquàm artes & scientiæ ad summum penè perfectionis suæ fastigium jam pervenissent, non tàm deesse videbantur libri novi, in quocunq; literarum genere elucubrandi, quàm Parasceuastici & Manuductorii, qui hactenus editorum notitiam in vulgus propagarent, usum & utilitatem ostenderent, ipsos auctores describerent, Criticásq; quasdam regulas traderent, quibus vera à falsis, genuina à suppositititiis discernerentur. Id ut in aliis facultatibus, sic præcipuè in re Historico-Ecclesiasticâ factum videmus. Hinc tot Ecclesiæ Bibliothecarii, *præclara veterum monumenta in proprias classes reponentes; tot* Critici sacri, *de scriptis adespotis, obscuris, dubiis, spuriis, de Auctorum stylo & ætate sententiam & judicium ferentes; tot sanctorum Patrum* Catalogi *& Nomenclatores; tot introductiones ad lectionem Patrum; tot Scriptores de Scriptoribus Ecclesiasticis, déq; eorum vitâ, sectis, dogmatibus, scriptis, &c. quorum amplum satis Catalogum alibi pertexuimus. Et hoc quidem Saxum ab ipsis ferè studiorum Theologicorum primordiis (præfiscinè id, & absq; jactantiâ dicam) me volvisse fateor. Ut vitas SS. Apostolorum, Patrúmq; Primitivorum, qui quatuor prioribus Ecclesiæ sæculis inclaruerunt, aliáq; nonnulla à me patrio sermone olim conscripta prætermittam, hinc natæ mihi* Tabulæ Ecclesiasticæ, *venerandum sanctorum Patrum chorum uno intuitu exhibentes. Has secutus est* Cartophylax Ecclesiasticus, *majoris & amplioris operis Prodromus. Cartophylacem excepit* Scriptorum Ecclesiasticorum Historia Litera-

Literaria, *quæ prodiit* Londini *anno* MDCLXXXVIII. *Editionem Londinensem, me planè inscio, parùm feliciter expressit Typographus Genevensis anno* MDCXCIII. *qui priora errata novis, & longè gravioribus cumulavit. Effluxerunt jam bina annorum lustra ex quo opus istud typis mandavi : & hoc labore defunctus, sperabam futurum deinceps, ut his solutus curis in angulo cum libello quietè posthàc latitarem. Verum jucundissimum illud, quod mihi suavitèr somniaram otium, amici inviderunt, ad consuetos labores me, obtorto quidem collo retrahere satagentes. Monebant, tantæ molis opus secundas curas non admittere modò, sed exigere ; superesse plurima, quæ diligentiam meam hactenus effugerant, alia fortè, quæ manum emendatricem expectarent, non pauca veterum opuscula ex eo tempore in lucem emissa, novas quotidiè prodire editiones, easque longè accuratiores, plura adhiberi posse subsidia, quæ anteà denegata fuerant. In his, similibúsq; amicorum monitis acquievi tandem, parùm cautus, in quem curarum & difficultatum gurgitem memet iterum præcipitarem ; undè non sine summâ molestiâ, mihique, fractis jam corporis animiq; viribus, ægrè ferendâ, eluctandum erat. Sed jacta erat alea, nec pedem retrahere licuit. In novo hoc molimine duo imprimis ob oculos habui, primò, ut excussis denuò veterum monumentis, scriptores mihi antehàc incognitos, aut præteritos, è tenebris eruerem & in lucem publicam revocarem, quorum plures Centuriæ in hoc opere reperiuntur. Alterum, ut quæ in scriptoribus à me olim recensitis deesse videbantur, supplerem, novisq; accessionibus & observationibus illustrarem ; quod pro operis instituto, meæq; facultatis tenuitate, aliquâ saltem ex parte, me præstitisse spero. Scriptores Ecclesiastici non sunt unius generis ; sunt quippè Exegetici, Dogmatici, Elenctici, Historici.* Exegetici, *qui scripturas sacras scholiis & commentariis suis, sæpe & homiliis ad populum habitis exposuerunt.* Dogmatici, *qui fidei Catholicæ doctrinam à majoribus acceptam tradiderunt.* Elenctici, *qui controversias suo tempore agitatas excusserunt, & Ecclesiæ Christianæ causam adversùs Judæos, Gentiles, Hæreticos feliciter propugnârunt.* Historici, *qui genuinum Ecclesiæ statum, ortum, progressum, & corruptionem literis consignârunt. Hiq; iterùm in quatuor classes dispertiuntur ; sunt enim vel* Historici Ecclesiastici *propriè sic dicti, qui res in Ecclesiâ gestas, & cujusq; sæculi memorabilia vel compendio, vel* κατὰ πλάτος *posterorum memoriæ commendârunt ; vel* Chronographi, *qui habitâ strictiori temporis ratione, gesta quælibet ad certas periodos, vel ad singulos annos redegerunt ; vel* Hæresiologi, *qui veterum hæreseων originem, incrementa, exitum, dogmata, & deliramenta delineârunt ; vel deniq;* Biographi, *qui vitas sanctorum, aliorúmq; doctrinâ & pietate illustrium in literas miserunt, nobisq; in exemplum posuerunt. Quò verò ætate sunt sequiores hi scriptores, eò viliori pretio sunt æstimandi. Otiosi quippe Monachi, præsertim à Sæculo octavo & deincèps, dùm majorum suorum acta posteritati tradere voluerunt, res eorum, non prout gestæ fuerant, describere contenti, fabulosis narratiunculis, fictisq; miraculis augere, atq; exornare studuerunt ; idq; eâ mente, ut majorem eorum admirationem in animis hominum excitarent, miserique popelli ad ipsorum altaria supplicantis crumenas suaviùs emulgerent. Quo pacto in immensum mox excrevit Biographorum numerus, ut sub hoc onere gemeret planè res Ecclesiastica. Sesquisæculum est, ex quo viri eruditi in colligendis sanctorum vitis sedulò desudârunt, Lippomannus, Surius, Mosander, Mombritius, Hareus, Lippelous, D'acherius, Mabillonius, & qui omnibus*

nibus palmam longè præripuerint, Bollandiani, qui incredibili labore, nec mediocri doctrinæ apparatu XX. ingentia volumina jam evulgârunt, & tamen paulò plus quàm primum Semestre absolverunt. Vastum hoc & planè stupendum opus parciùs attigi, partim quòd non ubiq; ad manum esset, partim quòd ἀκαίρως ἐπίφορτος *(ut Clementis Romani verbo utar) videbatur; & quis tàm profundo, tàm immenso mari se temerè committeret? quis tot voluminibus recensendis incumberet, quibus legendis (modò ad umbilicum perducantur) vix unius hominis vita sufficeret? nec parùm deterrebant plena, quibus undiq; scatent, fabularum & nugarum plaustra, ut operosa istiusmodi recensio forsàn ab emunctæ naris viris censeretur* stultus labor ineptiarum. *Interim negari nequit, plures in his scriptoribus, nec contemnendas, sui præsertim temporis Historias occurrere, quæ vix aliundè peti possunt; ut in ipso Ennii stercore aurum quandòque reperire licet, si quis tædium istud devoraverit. Cùm verò nemo majori curâ, meliori fide, acriori judicio in recensendis Sanctorum actis versatus sit quàm Joannes Mabillonius, idcircò ejus* Acta Benedictinorum *paulò diligentiùs excutienda censui, ut quæ in rem meam facerent, indè seligerem.*

Scriptoribus Anonymis, *quos in priore hujus operis parte neglexeram, in hâc locum dedi, Vossii, aliorumq; exemplum secutus; nec pauci certè sunt, iiq; melioris notæ Scriptores, quorum nomina celavit invidiosa vetustas. Non editos modò, sed &* Manuscriptos, *quorum saltem ad me notitia pervenerit, exhibui, quorum ingens thesaurus, & auro contrà non carus in Bibliothecarum Archivis delitescit. Verùm cauto pede hâc in parte progrediendum erat; fallunt quippè nos non raró codicum Manuscriptorum tituli, & à recto tramite nos ducunt, ut nisi inspectis membranis, sæpè de ipso opere judicare, haud facile sit. Quo nomine æquiores mihi fore lectores spero, si librorum inscriptionibus deceptus, alicubi lapsus fuerim. Nihilominùs summoperè mihi curæ fuit, non nisi præstantiores Manuscriptorum Catalogos in subsidium vocare, quales sunt Bibliothecæ Bodleianæ, Cottonianæ, Lugduno-Batavæ, Regiæ Parisiensis, &c. & qui hactenùs editos longè antecellit, Cæsareæ Vindobonensis. Augustissimam hanc & verè incomparabilem Gazam, fœdè antehàc neglectam, repurgare, atque in ordinem redigere aggressus est Petrus Lambecius, Cæsareæ Majestatis Consiliarius, & Bibliothecæ præfectus, qui commentariorum Tomos VIII. evulgavit, & tamen non nisi DCXXI. Codices MSS. Græcos recensuit; Latinos penè nullos, paucis exceptis, qui Tomo secundo continentur; decem ferè mille, partim Græcos, partim Latinos intactos post se reliquit. Dan. Nesselius, Lambecii in hâc arenâ successor, eundem laborem, sed haud pari felicitate continuavit. Imperatoris jussu opus Lambecianum, servatis verbis, sed mutato ordine, in compendium redegit. Philologos aliquot, & Historicos profanos, Codicesq; Orientales de suo addidit, residuis majori otio reservatis. Nihilominùs catalogus est utilissimus, quiq; aliis exemplo esse potest. Utroq; hoc catalogo, tùm Lambeciano, tùm Nesseliano in sequenti opere usus sum. Scriptoribus Græcis & Latinis* Orientales *nonnullos adjunxi, Syros, Arabes, Armenos; sed parcè, relictâ pleniori messe iis, qui novam Scriptorum Orientalium Bibliothecam adornaturi sunt.*

Ad tractandi rationem quod attinet, eundem, quem in priore parte, modum tenui, ità ut de scriptoribus neq; nihil, neq; tamen omnia dicerem; quod satis est prudenti lectori fecisse contentus. In longiores

sermones

Sermones rariùs excurri, & non nisi ubi res ipsa postulare videbatur. Prolixiores Dissertationes ad Scriptores Ecclesiasticos qui desiderant, adeant ii Possevinum, Scultetum, Natalem Alexandrum, Dupinium, Nourium, Tentzelium, &, qui magna de se promittere solet, Casimirum Oudinum, qui Epistolâ de ratione studiorum suorum, *Amstelodami paucis abhinc annis editâ, magnificum hunc operis à se mox evulgandi titulum exhibet.* Commentarius de Scriptoribus Ecclesiæ, vel scriptis antiquis, tàm impressis, quàm manuscriptis, adhùc in celebrioribus Europæ Bibliothecis extantibus, ab Antonio Possevino, Roberto Bellarmino, Gulielmo Cavo, & aliis omissis ad annum *MCDLX.* vel ad artem typographicam inventam, cum accessione Ducentorum & ampliùs Authorum, de quibus apud omnes ferè silentium, quorum Opera, quibus lateant in Bibliothecis, quoq; Codice latitent, aperitur. *Multis hoc opus ipse laudibus effert, mira de eo prædicat ac pollicetur ; in eo se acturum de Scriptorum ortu, patriâ, natione, genere, ingenio, professione, officiis, fortunâ, morte, & aliis ; varias Dissertationes de quorundam scriptorum opusculis latiùs atq; accuratiùs discutiendis se aggressurum, quasq; veretur, ne quandam ob sui nimietatem lectoribus nauseam Pariant : in his argumentis vel nihil, vel pauca à se omissa esse. Denique in his locum habituras* amplissimas, atq; votum ultra suum, & ad nauseam prolixas Dissertationes (*quæ ipsius verba sunt*) de *Thomæ Aquinatis, deque Bonaventuræ scriptis.* Nam quæ, *inquit,* de his Doctoribus *Cavus* habet, ità jejuna atq; arida, ut lectionem vix mereantur. *Et habet quidem Cavum, si ita velit, confitentem reum. Tametsi enim, servatâ justâ operis proportione, non pauca de his etiam Doctoribus dixerim ; nihilominùs fæces temporum minùs mihi curæ fuisse, ingenuè fateor ; de prioribus Ecclesiæ sæculis maximè fui sollicitus, in quibus omnem, quam potui, præstiti diligentiam, ut tùm in præfatione ad* Chartophylacem, *tùm Prolegomenis ad* Historiam Literariam *disertè monui. Habeat sibi Oudinus suum Thomam, Bonaventuram suum, & siqua sequioris sæculi recrementa : in his se totum exerceat, omnesq; ingenii atq; eruditionis nervos experiatur ; dummodò integrum mihi fuerit versari cum Philone Judæo, Josepho, Justino Martyre, Origene, Eusebio, Epiphanio, Chrysostomo, reliquisq; aureæ vetustatis monumentis. Sed aliud fortasse erat, quod hominem propiùs urebat. In* Supplemento Bellarminiano *tùnc recens edito notaveram fortè (solo justitiæ & veritatis amore ductus, nullo certè obtrectandi , nullo* insurgendi *animo ; notaveram, inquam) ex infinitis paucula, quæ Auctor ex Miræo, Vossio, Labbeo, aliisq; per integras quandóq; paginas in opus suum compilaverat, nè levissimâ quidem eorum, è quibus desumpserat, mentione factâ, vel de quo in præfatione ne verbulo quidem lectorem monuerat. Hæc ut videtur, molestè tulit, ac proindè in prædictâ Epistolâ me, quem fato functum existimavit, accenset iis,* quibus contrà se expostulantibus surdus obduruit. *Neq; aliam hujusce rei rationem reddere dignatus est.* Cæteros inter *Cavum* pluribus in locis contrà me in Historiâ scriptorum Ecclesiasticorum insurgentem eâ ratione correxi ; qui si viveret nunc, meis opinor sententiis minùs irasceretur, neq; temerè, quæ nescivit, condemnaret. *Verùm cùm res ipsa loquitur quod negari nequit, virúmne doctum & ingenuum candida magis deceret confessio, an durum & pertinax silentium, viderit ipse, eruditi judicent, immò quemvis cedo arbitrum. Sed homini parco, quem desertis*

Pontificiorum castris ad Reformatos transiisse audio, cujusq; candorem & diligentiam alibi laudavi, iterúmque laudo; utq; labores, quos in perlustrandis Bibliothecis insumpserit, in Reipublicæ Literariæ emolumentum cedant, magnoperè exopto.

Absolutis Scriptoribus, mihiq; quietis portum jam ingressuro, ecce amici aurem iterùm vellicârunt. Heus tu, inquiunt, nescisne Concilia potiorem & præstantiorem esse Antiquitatis Ecclesiasticæ partem, eorumq; Acta, Canones & Decreta primum inter scripta Ecclesiastica locum sibi vindicare? Fateor quod res est, olim mihi in animo fuisse aliqualem Synodorum synopsin eâdem, quâ scriptores, methodo concinnare, ut in præfatione tùm ad Chartophylacem, *tùm ad* Historiam Literariam *declaravi. Sed quoties ad id animum appulerim, toties rerum difficultate deterritus consilium deposui. Oblatâ tandem hic occasione, & accedentibus amicorum votis, malui qualemcunq; Conciliorum notitiam exhibere, quàm rem penitùs intactam relinquere. Et jam novus mihi nascitur labor: perscrutanda erant Ecclesiarum Chartophylacia, evolvendi Conciliorum Tomi, Historici suo quisq; ævo consulendi. Concilia ad quatuor capita reducuntur, Diœcesana, Metropolitica, Patriarchalia, & Oecumenica.* Diœcesana (*juxta hodiernum vocabuli usum*) *seu mavis Episcopalia, quæ ab Episcopo unà cum Clero suo habita sunt. Et horum Decretorum vis inter istius Episcopatûs limites coercebatur.* Metropolitica, *quæ à totius Provinciæ Episcopis, præsidente Metropolitano, celebrantur.* Patriarchalia, *quæ ab uno ex quinq; majoribus Patriarchis cùm Episcopis & Metropolitis suis congregata sunt. Sub hoc genere monere fas sit, fuisse Synodos quasdam* Ἐνδημούσας, *à* Patriarchis *Constantinopolitanis ut plurimùm celebrari solitas, quandò, re ita exigente,* Patriarcha *Episcopos, qui tùm fortè in urbe Regiâ versabantur, pro re natâ in Synodum coegit, quarum apud Historicos Byzantinos frequens occurrit mentio. Denique* Oecumenica, *quandò Imperatoris mandato, missis undequáq; Divalibus Sacris (uti vocare mos erat) Episcopi ex omni orbe Romano evocati convenere, de gravioribus Ecclesiæ Catholicæ negotiis acturi. Tria priora genera pro ratione instituti leviori digito expedivi, Synodi cujusq; locum, tempus, occasionem, Episcoporum, Canonumq; ab iis conditorum numerum tribus quasi verbis notâsse contentus, quid in eâ gestum sit, quid supersit, & ubinam reperire licet. Cúmq; singulos Canones enumerare non licuit, sub generali* Fidei vel Disciplinæ Ecclesiasticæ *titulo complexus sum. Conciliorum verò Oecumenicorum, aliorúmque, quæ ad Antiquitatis Ecclesiasticæ notitiam plurimùm conferre videbantur, Historiam, ex ipsis Actis ut plurimùm concinnatam, fusiùs exposui, Canones quandoque illustravi, & ubi opus erat, à Pontificiorum objectionibus vindicavi. In disponendis Conciliorum temporibus editionem* Labbeo-Cossartianam, *omnium utpote amplissimam accuratissimámque, secutus sum, nisi ubi manifesta ratio me ab eâ re cedere coegit. Nec vulgatos modò Conciliorum Tomos, sed & cujúsq; gentis Collectanea Synodica consului,* Armenica *Clementis Galani,* Britannica *Spelmanni,* Gallica *Sirmondi,* Hispanica *Loaisæ, Ferdinandi Mendozæ, &c. Sed omnium Hispanorum diligentiam longissimo intervallo post se reliquit Josephus de Aguirre S. Balbinæ Cardinalis, qui* Collectionem maximam Conciliorum omnium Hispaniæ, & novi orbis, *notis & dissertationibus illustratam, nupèr in lucem emisit* Rom. MDCXCIV. IV. Vol. Fol. *Præmiserat in-*

integram vasti hujus operis Notitiam Salmanticæ an. MDCLXXXVI. 8vo. quâ primò quidem sum usus; posteà beneficio viri, nullis non nominibus mihi æstimandi, Ottonis Menkenii, in Academiâ Lipsiensi Professoris publici, incertum eruditione an humanitate præstantioris, ipsa Concilia nactus sum. In hâc Collectione illustrissimo auctori visum est, plura veterum Hispanorum opuscula, & longè majorem Dissertationum Ecclesiasticarum partem, aliáq; quædam, quæ in ipsâ notitiâ promiserat, penitùs omittere, Tomo primo maximam partem occupato in adstruendâ & vindicandâ Epistolarum pseudo-Isidorianarum causâ, quas damnârunt tot etiam Romanæ communionis viri cordatiores, & ad orcum relegârunt. Magno quidem id agit eruditionis apparatu, sed conjecturis potiùs quàm argumentis, & levissimis sæpe objectionum solutionibus, quæ magis Auctoris ingenium, & propensum in hanc causam studium, quàm causæ ipsius bonitatem ostendere videntur. Quid, quòd ipse eruditissimus Cardinalis causæ, quam agebat, non nimiùm confisus, istarum Epistolarum γνησιότητα usquequaq; defendere ausus non est, aquam sibi hic in parte hærere professus, seq; cum delectu tantùm vindicare, ut ex Dissert. I. & IV. & ex Præfatione tùm ad Tom. I. num. II. III. IV. VII. tùm ad Tom. III. num. VI. amplius videre licet. Næ is rectiùs & famæ suæ, & Reipublicæ Ecclesiasticæ commodo consuluisset, si, missis his, varias, quas meditatus erat, Dissertationes de ritibus & disciplinâ Ecclesiasticâ Collectioni suæ addidisset.

Ab ipso Opere ad Appendicem venio. Duo postrema sæcula recognoscere, & additis nonnullis augere apud se statuerat H. Whartonus. Verùm priusquàm huic labori manum admovere potuit, magno Reipublicæ Literariæ damno humanis ereptus est III. Non. Mart. an. MDCXCIV. ætat. XXXI. Mortuo Whartono, alter substituendus erat. Et, me quidem rogante, hanc provinciam in se recepit clarissimus, mihiq; conjunctissimus Robertus Gerius, magni illius Roberti Sandersoni Lincolniensium Antistitis ex matre nepos. Quo successu id præstiterit, dicere meum non est; ἴσασιν οἱ μεμυημένοι, doctiores quippè, & in his exercitati ritè judicabunt. Certè cujusvis non est, post exquisitam aliorum diligentiam tàm amplum colligere spicilegium. Ad calcem operis tres Dissertationes adjeci. Prima agit de Scriptoribus Ecclesiasticis incertæ ætatis; quam quidem opellam si ab initio destinâssem, plures, qui in ipso opere, tenui satis conjecturâ, locum habent, ad hanc classem relegassem. Secunda agit de Libris & Officiis Ecclesiasticis Græcorum, quæ multis, præsertim junioribus minùs nota sunt. Ex his libris Ritualibus nonnulli venerandæ sunt antiquitatis, & priorum sæculorum ætatem præ se ferunt, adeóq; ad Scriptores Ecclesiasticos meritò sunt referendi. Tertiæ de Eusebii Cæsariensis Arianismo occasionem dedit liber sub Joannis Clerici nomine anno superiori apud nos editus, ex vitis, quas ipse Gallicè scripsit, desumptus, quo gravem Eusebio, nec levem mihi eâ occasione dicam impingit. Sed utriq; immeritò, ut in ipsâ Dissertatione pluribus ostendi. Optandum certè esset, ut vir cætera doctissimus, & in quovis ferè literarum genere non indiligenter versatus, à tàm liberis, tam iniquis & temerariis censuris, quales potissimùm Tomo decimo Bibliothecæ universalis reperiuntur, magis temperâsset, de quo celeberrimus hujus sæculi Polyhistor, Henricus Meibomius* ante sexennium ipsum graviter admonuit. Deniq; si in hoc libro quædam lectori occurrant, quæ herì demùm contigisse videntur, sciat hoc opus biennium inter Typothetarum hæsisse manus: id solum commodi exindè evenit, ut, dum moras subindè necteret Typographus,

* Addit. ad Vogler. introd. p. 167, 168, &c.

phus, nata mihi sub manum sint Paralipomena nonnulla, forsan non contemnendi commatis, quæ τοῖς Φιλαρχαίοις *non fore ingrata spero. In his de hæresis Manichaicæ ortu, & Prædecessoribus, déq; Manetis, veterúmq; Manichæorum scriptis paulò latiùs disserui, utpotè quod antiquitatis Ecclesiasticæ partem satis obscuram haud parùm illustrare potest. Paucula etiam, partim à me, partim ab amicis notata, quæ in priori* Parte *emendanda, vel illustranda videbantur, his* Addendis *subnexui.*

Restaret jam, ut Coronidis loco juniores Theologos ad antiquitatis Ecclesiasticæ studium excitarem. Verùm in Prolegomenis *ad priorem partem satis id, supérq; factum est: tametsi nova nobis non desint argumenta, præsertim ab infaustâ illâ ingeniorum nostri temporis in* κακοδοξίαν *prurigine, quæ tot antiquas hæreses, Ecclesiæ Catholicæ judicio constantèr damnatas, ab orco revocavit. Pomæria sua longè latéq; nuper apud nos dilatârunt famosissimi Hæresiarchæ Alexandrini discipuli, seu Photini potiùs gregales & asseclæ; qui cùm videant, pro veteris Ecclesiæ tribunali se causam suam sustinere non posse, in ipsam insurgunt antiquitatem, & venerandos primævæ Fidei testes lacerant, conculcant, execrantur. Perpetua his hominibus sudes in oculis Nicæna Fides, cujus hyperaspistas, Athanasium, Hilarium, &c. cane pejus & angue traducunt odio. Habent quidèm suam, quam jactitant, antiquitatem, sed antiqui illius Serpentis progeniem. Suos habent Patres, sed quos? Ebionem, Cerinthum, Symmachum, Theodotionem, Paulum Samosatenum, Photinum, alios.*

Hos venditant præcursores suos; his fidei parentibus Unitarii nostri gloriantur. Catholicos aut apertè rejiciunt, aut eorum testimonia sophisticis argutiis eludunt, aut, quod caput est, in suas sæpenumerò partes pertrahere nituntur. Evigilandum igitùr studiosæ juventuti, totisq; viribus scriptis veterum gnavitèr incumbendum, ut his armis muniti, adversariorum tela retundant, sophismata solvant, & Ecclesiæ Catholicæ, ac proindè Anglicanæ, causam felicitèr propugnent. State super vias, & videte, & interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, & ambulate in eâ. (*Jerem. vi. 16.*) *Hæc nobis Serpentum latibula monstrabit, hæc ad ipsissimum veritatis fontem nos rectà ducet. Claudam hæc optimis Tertulliani verbis.* * Si hæc ita sunt, constat omnem doctrinam, quæ cum Ecclesiis Apostolicis, matricibus & originalibus fidei conspiret, veritati deputandam; sine dubio tenentem quod Ecclesiæ ab Apostolis, Apostoli à Christo, Christus à Deo accepit; omnem verò doctrinam de mendacio præjudicandam, quæ sapiat contrà veritatem Ecclesiarum, & Apostolorum, & Christi, & Dei —— † Age jam, qui voles curiositatem meliùs exercere in negotio salutis tuæ, percurre Ecclesias Apostolicas, apud quas ipsæ adhùc Cathedræ Apostolorum suis locis præsident, apud quas ipsæ Authenticæ literæ eorum recitantur, sonantes vocem, & repræsentantes faciem uniuscujusq;. ‖ *Alibiq;*, In summâ, si constat id verius quod prius, id prius quod & ab initio, id ab initio quod ab Apostolis; paritèr utiq; constabit, id esse ab Apostolis traditum, quod apud Ecclesias Apostolorum fuerit sacrosanctum.

* *De Præscript. Hæret. c. 21. p. 209.*

† *ibid. cap. 36. p. 215.*

‖ *Advers. Marcion. lib. iv. cap. 5. p. 415.*

E Colleg. Windesor.
v. Kal. Decemb.
Ann. MDCXCVII.

Elenchus

ELENCHUS Auctorum, Scriptorumq; recentiorum in hoc opere citatorum, omissis iis, qui primæ Parti præmissi sunt.

A.

ACTA *Eruditorum* ab anno 1688. *Lipsiæ.* 4*to.*

Ælianus.
Historia varia Græc. Lat. *Genevæ*, 1630. 12*o.*

Josephus *d' Aguirre* Cardinalis.
Collectio maxima Conciliorum omnium Hispaniæ, & novi orbis, *Rom.* 1693. 4 Vol. *fol.*
Notitia Conciliorum Hispaniæ & novi orbis, *Salmanticæ*, 1686. 8*vo.*
Synopsis Collectionis maximæ Conciliorum, *Rom.* 1695. 8*vo.*

Nicolaus *Alemannus.*
Notæ in Procopii Anecdota, *Par.* 1663. *fol.*

Natalis *Alexander.*
Selecta Historiæ Ecclesiasticæ capita, *Tom.* I. *Par.* 1676. 8*vo.*

Petrus *Alixius* Theologus Gallus.
Dissertatio de Trisagii origine, *Rothom.* 1674. 8*vo.*

Leo *Allatius.*
De Nilis & eorum Scriptis Diatriba S. Nili Ascetæ Epistolis subjuncta, *Romæ*, 1668. *fol.*
In Rob. Creightoni Apparatum, Versionem, & Notas ad Historiam Concil. Florentini Exercitationes XXXI. *Rom.* 1674. 4*to.*

Almachinus, sive *Elmacinus.*
Historia Saracenica edita per Erpen. *L. Bat.* 1625. 4*to.*

Antiquitates Ecclesiæ Orientalis, sive Dissertationes Epistolicæ, *Lond.* 1682. 8*vo.*

Petrus *Arcudius*, Corcyrensis.
De concordia Ecclesiæ Orientalis & Occidentalis in Sacramentorum administratione, *Par.* 1672. 4*to.*

Paulus *Aringhius.*
Roma subterranea novissima, cum fig. *Rom.* 1651. 2 Vol. *fol.*

Arnas Magnæus Islandus
Edidit Anonymi Chronicon Danicum, cum notis, *Lipsiæ*, 1695. 8*vo.*

Andreas *Arnoldus*
Edidit Syntagma Athanasii ad Clericos, &c. Græc. Lat. cum notis, *Par.* 1685. 8*vo.*

Leonardus *Augustinus*, Senensis.
Gemmæ & Sculpturæ antiquæ, *Amstel.* 1685. 4*to.*

B.

M. Lud. *Bail.*
Summa Conciliorum omnium, 2 Vol. *Paris.* 1659. *fol.*

Bohuslaus *Balbinus.*
Miscellanea Historiæ regni Bohemiæ, 5 Vol. *Pragæ*, 1679. & seq. *fol.*

Joannes *Baleus.*
Collectanea de Scriptoribus Carmeliticis, 2 Vol. 4*to.* MS.

Stephanus *Baluzius.*
Notæ in Vincentium Lirinensem, *Par.* 1669. 8*vo.*
Concilia Galliæ Narbonensis, *Par.* 1668. 8*vo.*
Edidit Vitas Paparum Avenionensium cum amplissimis Commentariis & Actorum veterum collectione, 2 Vol. *Paris.* 1693. 4*to.*

Hieronymus *Barnabeus*, Presb. Oratorii.
Vita Cæsaris Baronii Cardinalis, *Rom.* 1651. 4*to.*

Vincentius *Barralis.*
Chronologia Lirinensis, cum notis, *Lugd.* 1613. *4to.*
Paulus *Bauldri*,
Edidit Lactantium *de mortibus persecutorum*, cum omnium notis, *Traject. ad Rhen.* 1692. *8vo.*
Robertus *Bellarminus* Card.
Controversiæ, 3 Vol. *Paris.* 1608. *fol.*
Laurentius *Bochellus.*
Decreta Ecclesiæ Gallicanæ edidit. lib. 8. *Paris.* 1609. *fol.*
Bollandiani socii.
Vitæ Sanctorum, per menses singulos, *Antwerp.* ab an. 1643.
Andreas *Bosius.*
Exercitationes Historico-criticæ in perioch. Josephi de Jesu Christo.
Schediasma de notitiâ Scriptorum Eccles. *Jenæ*, 1673. *4to.*
Joannes *de Bourdieu*, Gallus.
Dissertatio Historica de Thebeâ legione, Anglicè, *Lond.* 1696. *8vo.*
Christoph. *Browerus.*
Vitæ Sanctorum illustrium Germaniæ, *Mog.* 1616.
Edwardus *Brown*
Edidit fasciculum rerum expetendarum & fugiendarum, cum insigni auctuario, *Lond.* 1690. 2 Vol. *fol.*
Georgius *Bullus*, S. T. P.
Defensio fidei Nicænæ, *Oxon.* 1685. *4to.*
Richardus *Buriensis*, Dunelm. Episc.
Philobiblion, ad calc. Epist. Philolog. edit. à Goldast. *Franc.* 1610. *8vo.*
Matthæus *Bustus* Etonensis
Edidit Joannis Euchaitensis carmina Græcè, cum notis, *Etonæ*, 1610. *4to.*

C.

Constantinus *Cajetanus*, Abbas,
Edidit vitam Gelasii II. Papæ, cum notis, *Rom.* 1638.
Nicolaus *Camusacius* Trecensis
Edidit Historiam Albingensium Petri Galli, *Trecis.* 1615.
Joannes *Cantacuzenus*, Eximp.
Historiarum libri 4. Græc. Lat. cum notis Pontani, *Paris.* 1645. 3 Vol. *fol.*
Joannes *Capgravius.*
Legenda Sanctorum Angliæ, *Lond.* 1516.
M. Ant. *Cappellus.*
Dissertatio de appellationibus Ecclesiæ Africanæ ad Romanam sedem, *Par.* 1622. *8vo.*
J. Bapt. *Casalius*, Romanus.
De veteribus sacris Christianorum Ritibus, *Rom.* 1647. *fol.*
Catalogus { MSS. in Angliâ, Oxonii, &c. *Oxon.* 2 Vol. *fol.* nondùm absolutus.
Catalogus { MSS. Bibliothecæ Cottonianæ per T. Smithum, *Oxon.* 1696. *fol.*
Centuriæ Magdeburgenses, sive Historia Ecclesiastica, *Bas.* 1624. 6 Vol. *fol.*
P. Fr. *Chiffletius* S. J.
Dissertationes tres de uno Dionysio, &c. *Par.* 1676. *8vo.*
Alphonsus *Ciacconius.*
Vitæ & res gestæ Pontificum Romanorum, 4 Vol. *Romæ*, 1677. *fol.*
Joannes *Ciampinus*, Romanus, Magister Brevium.
Vetera monumenta Musiva, cum fig. *Rom.* 1690. *fol.*
Synopsis Historica de sacris ædificiis Constantini M. cum fig. *Rom.* 1693. *fol.*
De perpetuo Azymorum usu in Ecclesiâ Latinâ, *Rom.* 1688. *4to.*
Examen libri Pontificalis, *Rom.* 1688. *4to.*
M. T. *Cicero.*
Opera, *Lond.* 1681. 2 Vol. *fol.*
Joannes *Clericus.*
Vitæ 4. *viz.* Clementis Alexand. Eusebii, &c. ex Gallico Anglicè, *Lond.* 1696. *8vo.*

De

De causis incredulitatis, Anglicè, *Lond.* 1697. 8*vo.*
Fr. *Combefisius.*
Acta Martyrum antiqua, Græc. Lat. cum not. *Par.* 1660. 8*vo.*
Edidit Scriptores post Theophanem, Gr. Lat. *Par.* 1685. *fol.*
Hermannus *Conringius.*
De antiquitatibus Academicis, cum supplemento, *Helmstadt.* 1674. 4*to.*
Epistolæ, *Helmst.* 1694. 4*to.*
Constantinus Porphyrogenneta, Imp.
Opera Græc. Lat. cum notis Meursii, *L. Bat.* 1617. 8*vo.*
Martinus *Cromerus.*
Chronicon de origine & rebus gestis Polonorum, *Bas.* 1582.

D.

Joannes *Dallæus.*
De Imaginibus, *L. Bat.* 1642. 8*vo.*
De usu Patrum, *Genev.* 1656. 4*to.*
De Scriptis Dionysii & Ignatii, *Genev.* 1666. 8*vo.*
Damascius, Philosophus.
Vita Isidori Philosophi, apud Suid. in voce ὑπαλ.
Hen. *Dodwellus.*
Dissertationes in Irenæum, *Oxon.* 1689. 8*vo.*
Fronto *Ducæus*
Edidit Bibliothecæ Patrum Auctuarium, Græc. Lat. *Paris.* 2 Vol. *fol.* item not. in Basilium, &c.
Gulielmus *Dugdalius*, Eq. Aur.
Monasticon Anglicanum, *Lond.* 1682. 3 Vol. *fol.*
Carolus *Dufresnius*, D. *Ducange.*
Glossarium mediæ & infimæ Latinitatis, *Par.* 1678. 2 Vol. *fol.*
Glossarium mediæ & infimæ Græcitatis, *Lugd.* 1688. 2 Vol. *fol.*
Edidit item Chronicon Paschale, cum notis, *Par.* 1689. *fol.*
J. Steph. *Durantus.*
De Ritibus Ecclesiæ Catholicæ, *Par.* 1631. 8*vo.*
L. Ell. *Dupin.*
Nova Bibliotheca Auctorum Ecclesiasticorum, ex versione Latinâ, *Amstel.* 1692. 3 Vol. 4*to.*

E.

Abrahamus *Ecchellensis*, Maronita.
Eutychius vindicatus, *Rom.* 1661. 4*to.* typis Congreg. de propagandâ fide.
Notæ in Catalog. Ebed-Jesu, *Mogunt.* 1655. 8*vo.*
Concilii Nicæni Canones Arabicῶs, cum not. Conc. *Tom.* 2.
Antonius *Eparchus.*
Index librorum Græcorum, MS. apud le Moin var. sacr. *Tom.* 1. p. 517.
Ephremius CP.
Chronicon Patriarcharum CP. apud L. Allat. *de Consens.* l. 2.
Janus Nicius *Erythræus.*
Pinacotheca imaginum illustrium virorum, *Col.* 1645. 8*vo.*

F.

Tanaquil *Faber.*
Diatriba de Josephi testimonio de Christo, 1655. 8*vo.*
Octavius *Falconerius.*
Inscriptiones Athleticæ, cum notis, *Rom.* 1668. 4*to.*
Joannes *Fellus*, Episc. Oxon.
Edidit Clementis epistolam, Athenagoram, Theophilum, &c. Græcè & Latinè, 12*o.*
Joannes *Foxus*, Martyrologus,
Edidit Ælfrici sermonem Paschalem in Act. & Monument. *Tom.* 2.
Nicolaus *Fullerus*, Anglus.
Miscellanea Theologica, *Crit. Sacr.* Tom. 8.

G.

J. Bapt. *Gabius*
Edidit Latinè Joan. Curopalatæ Historiam Byzant. *Venet.* 1570. *fol.*

Cle-

Clemens *Galanus*, ex familiâ *Theat.* Cleric. regul. & Mission. Apost.
Conciliatio Ecclesiæ Armenæ cum Romanâ, Armenicè & Latinè, *Rom.* 1650. 3 Vol. *fol.* typis Congreg. de prop. fide.
Thomas *Galeus*, Decanus Eborac.
Historiæ Anglicanæ Scriptores, *Oxon.* 1687. 1691. *fol.* Plura etiam ex scriniis ejus MSS. deprompta.
Georgius *Galopinus*, Monachus,
Edidit vitam S. Veroni cum scholiis, *Montibus*, 1636.
Ant. Petrus *Gariellus.*
Series Præsulum Magalonensium & Monspeliensium, *Tolos.* 1652. *fol.* auctior *ibid.* 1665. 2 Vol. *fol.*
Garsias Loaisa, Hispanus.
Tractatus de primatu Ecclesiæ Toletanæ Conc. *Tom.* 5.
Edidit item notas in Concilia Hispaniæ.
Edmundus *Gibsonus*, Coll. Regin. Socius.
Chronicum Saxonicum, Saxonicè & Latinè, cum notis, *Oxon.* 1692. 4*to.*
Syl. *Giraldus*, Cambrensis.
Hibernia expugnata, inter Anglica, &c. Cambdeni, p. 755. *Francof.* 1602. *fol.*
Melchior *Goldastus.*
Rerum Alemannicarum Scriptores vetusti, *Francof.* 1606. *fol.*
Jacobus *Golius.*
Grammatica Arabica Erpenii, cum auctuario, Arabicè & Latinè, *L. Bat.* 1656. 4*to.*
Jacobus *Gothofredus.*
Codex Theodosianus, cum Commentariis, *Lugd.* 1665. 4 Vol. *fol.*
Nicephorus *Gregoras.*
Historia Romana Græc. Lat. *Genev.* 1615. *fol.*
Jacobus *Gretserus*, S. J.
Ποδονιπτήρ, seu Pedilavium, de more lavandi, &c. *Ingolst.* 1612. 4*to.*
Fullo Redivivus, seu Tractatus de Trisagio, *Ingolst.* 1608. 4*to.*
Edidit Annotationes in Joan. Cantacuzeni historiam.
Georgius *Gualterus*, Messanensis.
Siciliæ antiquæ tabulæ, cum notis, *Messanæ*, 1625. 4*to.*
Marq. *Gudius*, Hamburgensis,
Edidit Græcè Hippolyti Demonstrationem de Antichristo, *Paris.* 1661. 8*vo.*

H.

Isaac *Habertus*, Doctor Sorbonicus.
Pontificale Ecclesiæ Græcæ, Gr. Lat. cum notis & observationibus, *Par.* 1643. *fol.*
Joannes *Halesius*, Etonensis.
Notæ in Chrysostomum, Edit. Savil.
Joannes *Hallevordius.*
Bibliotheca curiosa, *Franc.* 1676. 4*to.*
Martinus *Hankius.*
De rerum Romanarum Scriptoribus, *Lipsiæ*, 1666, 1679. 2 Vol. 4*to.*
Joannes *Harduinus*, S. J.
De nummis Herodiadum, *Par.* 1693. 4*to.*
Herodianus.
Historia Romana Græc. Lat. cum notis, *Lugd.* 1611. 8*vo.*
Humphredus *Hodius*, S. T. P.
Joan. Malalæ Historia Chronica Gr. Lat. cum notis, &c. *Oxon.* 1691. 8*vo.*
Resurrectionis ejusdem corporis demonstratio, Anglicè, *Lond.* 1694. 8*vo.*
Redargutio novi schismatis Anglicani, sive Anonymi tractatus de Episcopis injustè depositis, Gr. Lat. *Oxon.* 1691. 4*to.*
De sedibus Episcoporum per iniquam deprivationem vacantibus, Anglicè, *Lond.* 1693. 4*to.*
Lucas *Holstenius.*
Collectio Romana bipartita, *Rom.* 1662. 8*vo.*

Jo.

Jo. Henr. *Hottingerus.*
Dissertationum Miscellanearum Πεντὰς. *Tiguri*, 1654. 8*vo.*

I.

M. Flacius *Illyricus*
Edidit Otfridi Evangelia Theotisca, *Basil.* 1571. 8*vo.*

Thomas *Ittigius*, Lipsiensis.
Prolegomena amplissima ad nuperam Josephi editionem.
Appendix ad Dissert. de Hæresiarchis, *Lipsiæ*, 1696. 4*to.*

Hadrianus *Junius*, Belga,
Edidit Hesychium de viris claris, Gr. Lat. *Par.* 1593. 8*vo.*

K.

WHitus *Kennettus.*
Vita Guil. Somneri, libro *de portubus Romanis* præmissa, Anglicè, *Oxon.* 1693. 8*vo.*

L.

PHilippus *Labbeus*, S. J.
Protrepticon ad Scriptores Historiæ Byzantinæ, *Paris.* 1648. *fol.*

Guilielmus *Lambardus*, Anglus.
Ἀρχαιονομία, sive de priscis Anglorum legibus, Saxonicè & Latinè, *Cantab.* 1649. *fol.*
Itinerarium Cantii, Anglicè, *Lond.* 1656. 8*vo.*

Matthæus *Larroquanus.*
Observationes in Ignatianas Vindicias (sed absq; auctoris nomine) *Rothom.* 1674. 8*vo.*
Adversaria sacra, *L. Bat.* 1688. 8*vo.*

Dan. *Larroquanus* F.
Præfatio ad patris sui Adversaria.

Joannes *Launoius*, Constantiensis.
De verâ causâ secessûs S. Brunonis in eremum dissertatio, *Par.* 1662. 8*vo.*

Joannes *Lelandus*, Antiquarius.
Cygnea Cantio, cum commentario, *Lond.* 1658. 8*vo.*

Guilielmus *Lisleus*, Anglus.
Antiqua Saxonica monumenta, Saxonicè & Anglicè, *Lond.* 1638. 4*to.*

Lucianus Samosatensis.
Opera Græc. Lat. *Salmur.* 1619. 2 Vol. 8*vo.*

Joannes *Lucius.*
De regno Dalmatiæ, *Amstel.* 1667. *fol.*

Job *Ludolphus.*
Historia Æthiopica, cum fig. *Francof.* 1681. *fol.*
Commentarius Æthiopicus, cum fig. *Francof.* 1691. *fol.*

Luitprandus Ticinensis.
Opera, *Antwerp.* 1640. *fol.*

M.

J. Joan. *Maderus*
Edidit Chronicon Ditmari, &c. *Helmst.* 1677. 4*to.*

Bernardus *Mallincrotius.*
Paralipomena ad Vossium de Historicis Græcis, *Col.* 1656. 4*to.*

Petrus *de Marcâ*, Archiep. Par.
Diatriba de tempore Synodi Sirmiensis, inter opuscula, *Par.* 1681. 8*vo.*
Dissertatio de Epist. Vigilii, &c. *Par.* 1669. 8*vo.*
Marca Hispanica, *Par.* 1688. *fol.*

Guilielmus *Marlot.*
Metropolis Rhemensis historia, 2 Vol. *Insulis*, 1666—79. *fol.*

Papirius *Massonus.*
De Episcopis Urbis qui Romanam Ecclesiam rexerunt, rebúsque gestis eorum libri sex, *Paris.* 1586. 4*to.*

Floravant. *Martinellus*, Romanus.
Roma ex Ethnicâ sacra, apud Ciampin. *de libro Pontif.* p.27.

J. Frid. *Mayerus*, Hamburgensis.
De fide Baronii ipsis Pontificiis ambiguâ, *Amstel.* 1697. 8*vo.*

J. Henric. *Meibomius*
Edidit rerum Germanicarum Scriptores, cum notis & dissertationibus, *Helmst.* 1688. 2 Vol. *fol.*

Additamenta ad Vogleri Introduct. univers. *Helmst.* 1691. 4*to.*

G. Theod. *Meierus.*
Relatio Historica de collectionibus Canonum, ad Cod. Can. Eccles. univers. *Helmst.* 1663. 4*to.*

Paulus *Merula*, Belga,
Edidit Willeramum de Nuptiis Christi & Ecclesiæ, *L. Bat.* 1598. 8*vo.*

Jodocus *Metzlerus*, Monachus S. Galli.
Epistola ad Goldastum, inter Epist. Goldast. *Franc.* 1688. 4*to.*

Joannes *Meursius.*
Glossarium Græco-barbarum, *L. Bat.* 1614. 4*to.*
Hesychius de viris claris, Gr. Lat. cum notis, *L. Bat.* 1613. 8*vo.*

Matthias *Michovius.*
Chronica Polonorum, *Bas.* 1582.

Aubertus *Miræus.*
Origo & incrementa ordinis Carmelitani, *Col.* 1643. 8*vo.*

Richardus *Montacutius*, Episc. Norvic.
Analecta Ecclesiast. exercitationum in Baronium, *Lond.* 1622. *fol.*
Notæ in Eusebium *de Eccles. Theol.*

Fredericus *Morellus*
Edidit Jo. Geometræ *hortum Epigrammatum*, Gr. Lat. *Par.* 1595. 8*vo.*

Dan. Geo. *Morhofius.*
Polyhistor, sive de notitiâ Auctorum, &c. *Lubec.* 1688. 4*to.*

Joannes *Morinus*, Congr. Orat.
Commentarius Historicus de pœnitentiâ, *Antwerp.* 1682. *fol.*
De Sacris Ecclesiæ ordinationibus, *Antwerp.* 1695. *fol.*

N.

Faustus *Naironus*, Maronita, linguæ Syriacæ in gymnasio Romano Prælector.
Dissertatio de origine, nomine, ac religione Maronitarum, *Rom.* 1679. 8*vo.*
Euoplia fidei Catholicæ Romanæ Historico-dogmatica, *Rom.* 1694. 8*vo.* Typis congreg. de prop. fide.

Dan. *Nesselius*, Bibliothecarius Cæsareus.
Breviarium, & supplementum commentariorum Lambecianorum de Bibliothecâ Vindobonensi, cum fig. *Viennæ* 1690. 2 Vol. *fol.*

Guilielmus *Nicholsonus*, Archidiaconus Carleol.
Anglorum Bibliotheca Historica, *Lond.* 1696. 8*vo.* Anglicé.

Henricus *Noris*, Cardinalis.
Historica Dissertatio de uno ex Trinitate carne passo, *Venet.* 1696. 8*vo.*

Laurentius *Normannus*
Edidit Theodulum, Orthodoxam Confessionem, &c.

O.

Abrahamus *Ortelius*, Antwerpiensis.
Thesaurus Geographicus, *Antwerp.* 1587. *fol.*

Hieronymus *Osorius*, Lusitanus.
De Rebus Emmanuelis, *Col.* 1576. 8*vo.*

Casimirus *Oudinus.*
Opuscula sacra veterum aliquot Galliæ & Belgii Scriptorum, *L. Bat.* 1692. 8*vo.* absque auctoris nomine.
Epistola ad Mayerum Hamburg. de ratione studiorum suorum, *L. Bat.* 1692. 4*to.*

P.

ANtonius *Pagi*, ordinis Minorum.
Critica Historico-chronologica in Annales Baronii, *Parif.* 1689. *fol.*
Dan. *Papebrochius*, S. J.
Conatus Chronico-historicus ad catalogum Roman. Pontificum, cum fig. *Antwerp.* 1685. *fol.*
Mat. *Parkerus* Archiep. Cant.
Edidit Saxonicè & Anglicè Ælfrici sermonem Paschalem, *Lond.* 1567. 12*mo.*
De Antiquitatibus Ecclesiæ Britannicæ, & privilegiis Ecclesiæ Cantuariensis historia. *Hanov.* 1605. *fol.*
Pausanias.
Descriptio Græciæ, Gr. Lat. *Hanov.* 1613. *fol.*
Dionysius *Petavius*, S. J.
Dogmata Theologica, *Par.* 1645. 5 Vol. *fol.*
Philo-Byblius.
Fragmentum de Phœnicum Theologiâ ap. Euseb. *de præparat. Evang.*
Georgius *Phranza* Protovestiarius.
Chronicon de ultimis orientalis Imperii temporibus, ex versione & cum notis Pontani, *Ingolst.* 1604. 4*to.*
C. *Plinius Secundus.*
Naturalis Historia, cum notis variorum, *L. Bat.* 1689. 3 Vol. 8*vo.*
C. *Plinius Cæcilius.*
Epistolæ, *L. Bat.* 1653. 12*mo.*
Polydorus Vergilius.
Anglica Historia, *Basil.* 1555. *fol.*
Placidus *Porcheron*, Benedict.
Edidit Anonymi Ravennatis de Geographiâ libros 5, cum notis, *Par.* 1688. 8*vo.*
Petrus *Possinus.*
Epistolæ Chronologicæ tres ad Papebrochium, præfixæ Conatui ejus de vitis Pontif.
Thesaurus Asceticus, sive syntagma opusculorum, &c. Gr. Lat. *Par.* 1684. 4*to.*
Procopius Gazæus.
Scholia in libros Regum, & Paralipomenων, Gr. Lat. *L. Bat.* 1620. 4*to.*
Procopius Cæsariensis.
De bello Persico, &c. Gr. Lat. *Par.* 1662. *fol.*
Claudius *Ptolemæus.*
Geographia, Græc. Lat. *Amstel.* 1618. *fol.*

Q.

FRanciscus *Quaresmius.*
Elueidatio terræ sanctæ Theologica, &c. *Antwerp.* 1639. 2 Vol.

R.

ODoricus *Raynaldus.*
Annales Ecclesiastici, sive Continuatio Baronii ad finem Conc. Trident. 10 Vol. *Rom.* 1646. & seq. *fol.* Octo priora volumina in unum redigit. *ibid.* 1677. *fol.*
Reinerus *Reineccius*
Edidit Brochardum de terrâ sanctâ, *Magdeburg.* 1587. 4*to.*
Nicolaus *Rigaltius*
Edidit Commodiani instructiones, cum notis, *Tulli Leuc.* 1650. 4*to.*
Joannes *Roberti* S. J.
Historia S. Huberti, cum notis, & Paralipomenis, *Luxemb.* 1621. 4*to.*
Eugenius *Roblesius*, Hispanus
Scripsit Hispanicè de vitâ & gestis Card. Ximenii, *Tolet.* 1604.
Theodericus *Ruinartus* Benedict.
Acta primorum Martyrum sincera & selecta, cum notis & observationibus, *Par.* 1689. 4*to.*

S.

S.

GAspar *Sagittarius.*
Introductio in historiam Ecclesiasticam, 1694. 4*to.*
Tamaius *Salazar*, Hispanus
Edidit Martyrologium Hispanicum, à Cardinale d'Aguirre non semel citatum.
Claudius *Salmasius.*
Exercitationes Plinianæ, *Par.* 1629. 2 Vol. *fol.*
Joannes *Sambucus*
Edidit Latinè fragmentum Hippolyti de genealogiâ Christi, *Patav.* 1556. 8*vo.*
Josephus *Scaliger*
Edidit Hippolyti Canonem Paschalem, &c.
Emmanuel *Schelstrat.* Bibliothecarius Vaticanus.
Acta Constantiensis Concilii cum dissertatione edidit *Antwerp.* 1683. 4*to.*
Tractatus de sensu & auctoritate Decretorum Conc. Const. circa potestatem Ecclesiasticam, *Romæ*, 1686. 4*to.*
Antiquitas Ecclesiæ, sive opus Chronologicum, *Rom.* 1692. *fol.* typis congreg. de prop. fide.
Ecclesia Africana sub Primate Carthaginiensi, *Par.* 1679. 4*to.*
Sacrum Antiochenum Concilium cum commentario, *Antwerp.* 1681. 4*to.*
Joannes *Seldenus.*
Præfatio ad histor. Anglic. Scriptores X.
De Diis Syris, *Lipsiæ*, 1662. 8*vo.*
Hugo *Sempilius.*
De Disciplinis Mathematicis, libri 12. *Antwerp.* 1635. *fol.*
Richardus *Simon.*
Fides Ecclesiæ Orientalis de transubstantiatione, *Paris.* 1687. 12*o.* Gallicé.
Richardus *Simonius.*
Historia Critica præcipuorum commentatorum in N. Test. *Roterod.* 1693. 4*to.* Gallicé.
Historia Critica de religione & moribus orientalium, ex Gallico Anglicè, *Lond.* 1685. 8*vo.*
Thomas *Smith* S. T. P.
Miscellanea, *Lond.* 1686. 8*vo.*
Arnoldus *Sorbinus*
Gallicè reddidit historiam Albingensium Petri de valle Sarnensi, *Par.* 1569.
Henricus *Spelmannus* Eq. Aur.
Concilia Britannica, Scotica, Hibernica, &c. cum notis, *Lond.* 1639, 1664. 2 Vol. *fol.*
Henricus *Spondanus.*
Continuatio Annalium Ecclesiasticorum Baronii, 2 Vol. *Lugd.* 1678. *fol.*
Simon *Staravolscus.*
Epitome omnium Conciliorum, *Romæ*, 1653. *fol.*
Carolus *Stengelius.*
Vita S. Wilhelmi Hirsaug. & Gellonensis, *Aug. Vind.* 1611. 4*to.*
Joannes *Stow.*
Descriptio civitatis Londinensis, Anglicè, *Lond.* 1633. *fol.*
Strabo.
Geographia, Gr. Lat. cum notis Casaub. *Par.* 1620. *fol.*
Guilielmus *Somnerus*, Cantuariensis
Edidit Ælfrici Grammaticam, & Glossarium Saxonicum, *Oxon.* 1659. *fol.*
Æneas *Sylvius.*
Opera omnia, *Basil.* 1551. *fol.*
Symeon Thessalonicensis.
Liber de sacris Græcorum ordinationibus, Gr. Lat. ap. Morin. de ordinat. p. 404.

T.

W. Ern. *Tentzelius.*
Exercitationes selectæ, *Lips.* 1692. 4*to.*
J. Bapt. *Timagninus*, Venetus.
Historia Monothelitarum, *Par.* 1678. 8*vo.*

Ber-

Bertrandus *Tiſſierius.*
Bibliotheca Ciſtercienſis, tom. 6. *Bono-Fonte*, 1660, &c.
Jacobus *Tollius.*
Inſignia itinerarii Italici, ſive antiquitates ſacræ, *viz.* Carmina Gr. Naz. &c. cum not. *Ultraject.* 1696. 4*to.*
Joannes *Tritbemius.*
Chronicon Hirſaugienſe, *Francof.* 2 Vol. *fol.*
De ortu, progreſſu, & viris illuſtribus ordinis Carmelitici, *Col.* 1643. 8*vo.*
Franciſcus *Turrianus*, S. J.
Conſtitutiones Apoſtolicæ, cum ſcholiis & obſervationibus, *Antwerp.* 1578.

V.

J. *Foy-Vaillaintius.*
Numiſmata ærea Imperatorum in coloniis, &c. *Pariſ.* 1695. *fol.*
J. Mich. *Vanſlebius*, Monachus Dominicanus.
Brevis relatio de rebellionibus, & cruentis bellis in Æthiopiâ tempore Patrum ſocietatis excitatis, ex MS. Lat. Anglicè reddita, *Lond.* 1679.
Scripſit etiam Gallicè *hiſtoriam Eccleſiæ Alexandrinæ* in ſermonem Anglicum traductam.
Edidit item Ludolphi Lexicon, & Opuſc. Æthiop. *Lond.* 1661.
Marcus *Velſerus.*
Opera Hiſtorica, &c. *Norimb.* 1682. *fol.*
Ferdinand. *Ughellus*, Florentinus.
Italia ſacra, ſive de Epiſcopis Italiæ, &c. *Rom.* 1643. & ſeqq. 9 Vol. *fol.*
Daniel *à Virgine Mariâ.*
Speculum Carmelitanum, *Antw.* 1680. 4 Tom. *fol.*

J. Ger. *Voſſius.*
Hiſtoria Pelagiana, *Amſt.* 1655. 4*to.*
Iſaacus *Voſſius.*
Obſervationes ad Pomponium Melam, *Hag.* 1655. 4*to.*
Epiſtolæ duæ ad Rivetum, à Peirſono editæ.

W.

CHriſtianus *Wagnerus*, Lipſienſis.
Præfatio hiſtorica præliminaris ad Geneſium, MS. penès hæredes.
Brianus *Waltonus*, Epiſc. Ceſtr.
Biblia Polyglotta, *Lond.* 1657. 6 Vol. *fol.*
Jacobus *Waræus*, Eq. Aur.
De Hiberniâ, & antiquitatibus ejus, *Lond.* 1658. 8*vo.*
Andr. *Wengerſcius.*
Hiſtoria Eccleſiaſtica Sclavonica, *Amſtel.* 1679. 4*to.*
Henricus *Whartonus.*
Anglia ſacra, ſive collectio hiſtoriarum, &c. *Lond.* 1691. 2 Vol. *fol.*
Hiſtoria de Epiſcopis & Decanis Londinenſ. & Aſſavenſ. *Lond.* 1695. 8*vo.*
Auctuarium ad Uſſerii hiſtoriam Dogmaticam de Scripturis, *Lond.* 1690. 4*to.*
Antonius *à Wood.*
Hiſtoria & Antiquitates Univerſitatis Oxonienſis, *Oxon.* 1674. *fol.*

X.

FR. *Ximenes*, Card.
Edidit officium Mozarabicum, *Tolet.* 1500.

Alios Scriptores in ſequenti opere citatos reperiet Lector, quos hîc fortè præterivimus.

ADDENDA de quibusdam Hispaniæ *Scriptoribus, aliisque, paulo seriùs notata.*

PAG. 143. lin. ult. post *Conc. Hisp. p.* 58. adde,
Et quod promisit, præstitit in ingenti suâ Conciliorum *Collectione*, ubi Epistolam Turibianam, eleganti stylo scriptam, notis doctissimis illustravit *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 218. & genuinam ejus auctoritatem adversus Steph. Baluzium (qui litem huic Epistolæ intentârat *Collect. Nov.* in Præf. & p. 949.) à Codicis MS. sexcentorum circiter annorum antiquitate, membranarum vetustate, charactere Gothico, aliisque indiciis egregiè vindicat. Hanc Epistolam anteà extulerat Ambrosius de Morales *Hist. Hisp.* lib. II. c. 26. Inseruit item eam Annalibus suis Baronius ad annum 447. p. 42. Alios etiam libros ad Leonem I. Papam scripsisse Turibium, quibus fœdissimam Priscillianistarum hæresim, tunc temporis in Hispania repullulantem, fucatis coloribus denudavit, luculentérque depinxit, testis est Montanus Episcopus Toletanus anno 527. epistolâ ad antistites & presbyteros territorii Palentini sub finem, tum ap. d'Aguirre *ibid.* p. 270. tum *Concil.* Tom. IV. col. 1737. Quinam verò fuerint hi libri, perspicuè nos docet ipsemet Leo Epist. responsoriâ ad Turibium nostrum in initio (habetur inter Leonis Epistolas *num.* XV. Edit. Quesnel. Editionum vulgarium XCIII.) nempè *Epistola* ad Leonem, *Commonitorium* XVI. Capitula complexum, quibus impia & blasphema Priscillianistarum dogmata liquidò exposuit, quibusque totidem Capitula antidoti vice in suâ Responsoriâ reposuit Leo, denique *Libellus*, quo, ut videtur, hos Hæreticos ampliùs depinxit & refutavit. Verum hæc Turibii opuscula dudùm perierunt.

P. 190. l. 45. post *p.* 100. adde,
Et fidem quidem suam hâc in parte liberavit Eminentissimus Cardinalis, editis his tribus Epistolis *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 427. Scripsit Licinianus & alia quædam, teste Isidoro Hispalensi *de Script. Eccles.* cap. 29. p. 89. & in iis præcipuè *Epistolam de Sacramento Baptismatis*, ad Eutropium Abbatem, posteà Valentiæ Episcopum, qui ab eo petierat, quarè *baptizatis infantibus chrismatis unctio tribueretur?* sed hæc Epistola periisse videtur. Subdit Isidorus, Licinianum Constantinopoli occubuisse, veneno, ut ferunt, extinctum ab æmulis. De Liciniani opusculis, & Pseudo-Maximi in Chronico circà illa fingendi licentiâ, non pauca notavit Cl. Antonius Bibl. *Hisp. vet.* lib. IV. c. 2. p. 211, &c. Epistolam ad Gregorium Papam *de libro Regularum* eruit, ediditque Dacherius *Spicileg.* Tom. II. p. 368.

610. P. 217. post lin. 18. adde,
BULGARANUS, stirpe Gothus, genere Hispanus, dignitate Comes, claruit anno DCX. quo, sub Gundemaro Gothorum Rege, Galliæ Narbonensis præfectus erat. Extant ineditæ illius Epistolæ sex, partim ad Regem, partim ad illustres illius temporis Episcopos scriptæ, quibus plurima temporis istius gesta, non aliundè nota, cognoscuntur & illustrantur. Asservantur MSS. in Ecclesiæ Ovetensis Codice membranaceo, ante 500 annos exarato, & in alio Ecclesiæ Complutensis antiquiore, referente, qui testis erat oculatus, Ambrosio de Morales

Morales *Hist.* l. XII. c. 11. Confer Cl. Antonium *Biblioth. Hisp. vet.* Tom. I. l. 5. c. 5. n. 218. p. 274. Has Epistolas, ex codice Ovetensi descriptas, prelóque paratas, penes se habet illustrissimus Cardinalis d'Aguirre, qui eas suo tempore publici juris faciet. Confer ejus *Notit. Conc.* p. 104, 105.

SISEBUTUS, origine Gothus, ortu Hispanus, fide Catholicus, Gothorum in Hispaniâ Rex, regnum auspicatus est A. C. 612. tenuitq; annos VIII. cum dimidio, moriens anno 621. Armorum gloriæ, eruditionis & eloquentiæ decus addidit, quo nomine illum non uno elogio ornat ipsius æqualis Isidorus Hispalensis. *Erat*, inquit * Rodericus Toletanus, *vir sapiens, & nimium literaturæ deditus, eloquio nitidus, literarum sapientiâ doctus, in judiciis strenuus, præstantissimus pietate, mente benignus*, &c. Extant MSS. ejus Epistolæ aliquot, partim ad Episcopos, partim ad alios hujus sæculi dignitate conspicuos datæ; quas, unà cum nonnullis Cæsarei Patricii ad Sisebutum Epistolis, editioni parat Card. d' Aguirre, ipsomet indicante, *Notit. Conc.* p. 109. Scripsit item Sisebutus *vitam & martyrium S. Desiderii*, Viennensis in Galliâ Episcopi, quem ab exilio revocatum lapidibus obrui fecit Theodericus Rex Maii xxiii. anno 612. Etiamsi enim hanc vitam alterius Sisebuti opus esse existimare videtur Joan. Mariana; rectiùs tamen Sisebuto Regi ascribi debet, cui in Autographo Toletano disertè tribuitur, monente eodem Cardinale (qui eam unà cum Epistolis edere in animo habet) notâ ad Antonii *Biblioth. vet. Hisp.* l. 5. c. 5. p. 275. 612.

* De reb. Hisp. l. III. c. 17. p. 49.

P. 223. lin. 14. post *p.* 1043. adde,

Cum verò Valerii opera multò enucleatiùs recenset Nic. Antonius *Biblioth. Hisp. vet.* (quam, auctore ante duodecim annos vitâ functo, suis sumptibus nuper in lucem edi curavit Card. d' Aguirre, *Rom.* 1696. 2 Tom. *fol.*) l. 5. c. 7. p. 302. pauca inde delibabimus. Extant igitur Valerii nostri, quæ sequuntur, scripta; 1. Liber *de vanâ sæculi sapientiâ*, in cujus fine multa de seipso prodit. Hunc MSS. penès se habet Card. d' Aguirre. 2. Epistola, sive Tractatus *de institutione novæ vitæ*, Isidoro Hispalensi à quibusdam tributus, Martyrologio suo inseruit Joannes Tamaius *Feb.* xxv. 3. *Vita S. Fructuosi*, quam ante Mabillonium ediderunt Sandovalius & Tamaius. Valerii esse, non nisi ex stylo, & quod cum ipsius operibus conjungi solet, conjici posse fatetur Antonius. 4. *De vitâ & peregrinatione S. Eucheriæ prolixa Epistola.* 5. *Historia brevis Abbatis Dona-Dei.* 6. *De quibusdam miraculis & revelationibus Maximi & Bonelli.* Hæc tria postrema opuscula penes se ἀνέκδοτα servat Card. d' Aguirre, suo tempore lucem visura. Valerii etiam *poetica* quædam, & *prologus in Psalmos* MSS. extare dicuntur.

P. 249. post lin. 13. adde,

ISIDORUS, gente Hispanus, Pacensis in Lusitaniâ Episcopus, claruit anno DCCLIV. Condidit Chronicon Hispaniæ sub Arabum imperio, ab anno Christi DCX. usque ad annum DCCLIV. Et Isidori Hispalensis Chronicon continuâsse dici potest. Opus est stylo Barbaro, & verè Gothico scriptum; sed & plagis aliundè inflictis magis adhuc fœdatum. Primus eruit Prudentius Sandovalius, sed longè accuratiorem editionem ex codicibus MSS. promisit Card. d' Aguirre *Notit. Concil.* p. 163. Perperam confundi hunc cum Isidoro Hispalens. à Pelagio Ovetensi, aliisque, perspicuè nos docet Cl. Antonius *Biblioth. Hisp. vet.* lib. VI. c. 3. ubi etiam de septem *Isidoris* accuratè agit. 754.

P. 271.

P. 271. post lin. 19. adde,

841. ALPHONSUS III. cognomento *Magnus*, Ordoini regis Legionensis filius, clarescere cœpit ab anno DCCCXLI, quo juxta Vasæum, vix XIV. annos natus, patri in regno successit, & imperii Hispaniæ habenas XLVI. annos moderatus est; etsi alii regni ejus initium ab anno DCCCLXII. ducunt, & XLVIII. annos regnâsse volunt. Tam Marti quàm Mercurio natus erat, pace bellóque ex æquo clarus, domi literis excultus, foris imperii sui jura contrà Saracenos fœlicitèr propugnavit. Extat sub ejus nomine *Chronicon Hispaniæ*, ab anno DCLXXII. usque ad annum DCCCLXVI. Sebastiano Episcopo Salmanticensi à multis tribuitur, idque præsertim fide Pelagii Ovetensis Episcopi, XII. sæculi scriptoris; ac proinde sub Sebastiani nomine à Sandovalio in Collectione suâ Chronicorum Hispanorum editum est Pampilone 1615. *fol.* & posteà *ibid.* 1634. Verùm Alphonso nostro strenuè id vindicat Nicolaus Antonius, tum auctoritate ipsius Alphonsi in Epistolâ nuncupatoriâ ad Sebastianum quendam, huic Chronico præmissâ, tum aliis argumentis, quæ apud ipsum videri possunt *Biblioth. Hisp. vet.* lib. VI. c. 10. p. 362, 363. Meliorem hujus, aliorúmque Hispaniæ Chronicorum editionem à se expectare nos jussit Card. d' Aguirre *Notit. Conc.* p. 163. An fidem præstiturus sit vir eminentissimus, dies docebit.

P. 284. lin. ult. post *p.* 182. adde,

Sed supprimenda adhùc censuit Cardinalis. Germana Cypriani Epigrammata numero sunt non nisi IX. quorum lemmata exhibet Nic. Antonius *Biblioth. Hisp. vet.* lib. VI. c. 7. p. 444. Aliorum etiam XXX. elenchum subjicit, quæ Martyrologio suo Hispano hinc inde inseruit Joannes Tamaius. Verùm hæc spuria esse, & in honorem Ecclesiæ Cordubensis conficta, prolixè contendit, & singula ferè solertèr expendit idem Antonius.

P. 337. post lin. 19. adde,

1010. SAMPIRUS, gente Hispanus, Asturicensis Episcopus, claruit circà annum MX. Scripsit Chronicon de Regibus Legionensibus, quo Sebastiani Salmanticensis, vel potiùs Alphonsi Regis, Chronicon continuavit, ab anno DCCCLXVI. usque ad annum DCCCCLXXXV. Immò si Antonii nos non fallit conjectura, postrema pars Chronici Sebastiano vulgò tributi (quâ res gestæ sub Ramiro I. & Ordonio ejus filio continentur) Sampiro nostro tribuenda est. Eruit hoc Chronicon, & una cum aliis Hispaniæ Chronicis Pampilone edidit Sandovalius, anno 1615. 1634. Novam editionem meditatus erat illustrissimus Cardinalis d' Aguirre, ut ex ejus *Notitiâ* p. 363. discere licet. Confer quæ habet Cl. Antonius *Bibl. Hisp. vet.* Tom. II. lib. 7. c. 1.

P. 379. post lin. 12. adde,

1109. PELAGIUS, natione Hispanus, Ovetensis in Hispaniâ Episcopus, claruit anno MCIX. Concilio Ovetensi interfuit anno MCXV. & donationi Sanciæ Infantis Petro Cluniacensi factæ, anno MCXXIV. subscripsit, & post paucos annos diem extremum clausisse videtur. Contexuit Chronicon Hispaniæ, exorsus præcipuè ab eo tempore, quo Sampirus desiit, id est, ab an. DCCCCLXXXII. vel ut alii DCCCCLXXXV. usque ad annum MCIX. Integra, quam fecit, Historiarum Compilatio (plura enim aliorum Chronica in unum opus congessit) hunc habet titulum, *Liber Chronicorum ab exordio mundi usque ad Æram* MCLXX.

Edidit

Edidit hoc Chronicon unà cum aliis an. 1615. Prudentius Sandovalius, alterámque editionem promisit Card. d'Aguirre *Notit. Concil.* p. 363. In Præfatione multa continentur non usquequaque vera, unde colligit Antonius, præfationem non à Pelagio nostro, sed à quodam recentiore additam fuisse. Scripsit etiam Pelagius Commentarium *de præcipuis Hispaniæ urbibus*, qui MSS. adhuc superesse putatur. De his Pelagii scriptis multa eruditè notat idem Antonius *Biblioth. vet. Hisp.* Tom. II. lib. 7. c. 3. p. 9, &c.

P. 388. lin. 31. post *est*, adde,

Scripsit etiam S. Rudesindi vitam Ordonius, ejusdem Monasterii post Stephanum Prior, unde in cod. MSS. tres libri habentur, quorum tertius Ordonii esse putatur. Vide quæ hâc de re notârunt Bollandiani in *Comment. prævio* ad hanc Vitam, & Nic. Antonius *Biblioth. vet. Hisp.* lib. VII. c. 6. p. 18.

P. 430. post lin. 44. adde,

MARTINUS, natione Hispanus, Ecclesiæ Legionensis Presbyter & Canonicus, & Cœnobii Canonicorum S. Isidori in eâ urbe Abbas, claruit anno MCCL. Scripsit plurima, quæ in dicto Monasterio adhuc inedita servantur: nempè, *Commentarius in Apocalypsin*; *in Epistolas SS. Jacobi, Petri, & Joannis*; *Conciones ab Adventu usque ad festum Trinitatis*; Sermones varii, viz. *Quod fratres non habeant proprium*; *de Prælatis juxta curam suorum subditorum*; *de Obedientiâ*; *de Disciplinâ Ecclesiasticâ*; *Qualitèr juvenes ab otio fugiant*; *Qualiter senes ac juvenes Deo servire debeant*; *Nè Monachi & Canonici Regis curiam frequentare præsumant*; *Nè secreta Principum scire appetant*; *de translatione S. Isidori*; *de Spiritu Sancto*; *de Joanne Baptistâ*; *de Ascensione Dominica*; & alia quædam. Hæc ex Ægidii Gundesalvi D'avilâ *Theatro Ecclesiæ Legionensis* recenset Nic. Antonius *Biblioth. vet. Hisp.* lib. VII. c. 6. p. 19. 1250.

P. 37. post lin. 3. adde, 180.

LUCIUS, rectiùs LEUCIUS CHARINUS, pessimæ notæ hæreticus, sectâ sive Marcionita, sive Montanista, sive ex utrâque conflatus, circà annum CLXXX. vixisse videtur; certe post exortam Montani Hæresin, si modò Cataphrygum antesignanus fuerit. Hunc ad finem Sæculi VI. Part. I. p. 437. brevitèr recensui, non quod eo tempore vixisse crediderim, sed inter incertæ ætatis scriptores, Photio antiquiores, eo loci deposuerim. Contexuit opus, teste Photio cod. 114. *Periodi Apostolorum* dictum, quo, stylo inæquali & invenusto, Acta SS. Apostolorum, Petri, Joannis, Andreæ, Thomæ & Pauli complexus est, infinitis narratiunculis, stultis, absurdis, & secum invicèm planè pugnantibus ubique referta. His admiscuit plura dogmata, insulsa, insana, puerilia, malignè conficta, falsa, impia denique & detestanda, ut ex iis, quæ refert Photius, luculentèr constat, qui opus illud πάσης αἱρέσεως πηγὴν ϰ̀ μητέρα rectè dici debere pronunciat. Quis fuerit hic Leucius Charinus, quandóve vixerit, haud facilè quis divinabit: non alius fortasse (quod me nuper monuit V. Cl. M. I. E. Grabius, Prussus, qui Oxonii hoc tempore rei literariæ promovendæ studia sua gravitèr impendit) quàm Leucius iste, cujus meminit tum Augustinus *de fide contrà Manich.* c. 38. *col.* 581. & *ibid.* cap. 5. (ubi etsi in editis *Leontius* perperam habetur, nihilominus

minùs in melioris notæ codicibus MSS. *Leucius* rectè legitur) tum Pacianus Epistolâ I. *de nomine Catholico* ad Sympron. n. vi. quam unà cum reliquis Paciani opusculis à se recognitis & illustratis inseruit Collectioni suæ *Concil. Hisp.* Card. d'Aguirre, Tom. II. p. 80. Certè Augustinus utróque loco citato, Leucium Actâ *sub Apostolorum nomine* scripsisse disertè dicit, & ex iis nonnulla profert. Turibius etiam Asturicensis in Hispania Episcopus circa ann. CCCCXLVII. Epist. ad Idatium & Ceponium (Sect. V. ap. Aguirre *ibid.* p. 219.) inter fabulosa Manichæorum scripta recenset *Actus S. Andreæ, & S. Joannis, quos sacrilego* Leucius *ore conscripsit.* Addi possunt, si libet, decretum Pseudo-Gelatianum *de lib. Apocryph.* quo damnantur libri omnes, *quos fecit Leucius discipulus Diaboli*; & Innocentius I. *Epist.* ad Exuper. num. vii. qui Acta sub nomine Petri, & Joannis, &c. à quodam Leucio scripta fuisse affirmat. Ætatem ejus designat Pacianus loc. cit. cum ait, *illi ipsi Phryges nobiliores, qui se animatos mentiuntur à Leucio, se institutos à Proculo gloriantur.* Jam verò Cataphrygum hæresis orta est juxta Euseb. in Chron. anno Marci Aurelii XI. Chr. 172. secundum verò Epiphanium *Hæres.* XLVIII. num. i. Antonini Pii anno XIX. Chr. 156. Perturbari ab Epiphanio temporis ordinem, in notis contendit Petavius; Epiphanium defendit Pearsonus *de success.* dissert. II. c. 9. p. 253. Verùm eundem calculum iterum exhibet Epiphanius, *ibid.* n. ii. ubi à prædicatione Maximillæ ad Valentiniani annum XII. annos numerat CCXC. In numeris vitium esse manifestum est, & fatetur Petavius, adeóque pro διακόσια ἐνενήκοντα, scribendum esse διακόσια εἴκοσι, sive CCXX. quod in annum Christi CLVI. exactè incidit. Forsan utriusque Chronologia conciliari potest, si dicamus Epiphanium de primo hæresis Montanisticæ ortu, cum clam serpere cœpit, Eusebium de amplioribus incrementis, cum palam & apertâ fronte caput extulerit, intelligendum esse. Erat & eodem circiter tempore Lucianus, quem *seniorem* vocat Epiphanius *Hæres.* XLIII. num. i. p. 378. ut à juniore, homine (ut dicitur) Ariano, distingueretur. Marcionis erat sectator & discipulus, à quo posteà divulsus, privatum gregem sibi contraxit, & novæ sectæ factus est conditor, à quo Lucianistæ veteres nomen acceperunt. Lucanum appellant Tertullianus *de resurrect. carnis,* c. 2. p. 227. & auctor appendicis ad lib. *de præscript.* c. 51. p. 223. Origenes *contrà Cels.* l. 2. p. 77. Philastrius *Hæres.* XLVI. p. 21. An verò Lucius noster, producto nomine, idem fuerit cum hoc Luciano, non audeo statim affirmare. Tempora quidem non multùm repugnant, quippe si Marcion ultrà medium hujus sæculi vitam protraxerit, ejus discipulus Lucius facilè fieri potuit, & posteà, inclinante jam sæculo, inter Cataphrygas nomen suum profiteri. Dogmata verò apprimè conveniunt. Asserebat Lucianus juxtà Epiphan. alium esse creatorem, & judicem ac justum; bonum alium, & alium malum. Asserebat & Leucius, alium esse Judæorum Deum, eúmque malum, cujus Simon Magus minister fuit; alium rursùm Christum, eúmque bonum. Fingebat Leucius absurdas & pueriles resurrectiones, non hominum modò, sed boum & jumentorum: idem de suo Lucano habet Tertullianus loc. cit. In odium Creatoris nuptias damnavit Lucianus, castimoniam professus: rejecit & Leucius conjugia legitima, omnémque adeò generationem malam esse contendit, & à malo profectam; ut alia jam mittam. Quid verò sibi voluit Photius, dum ait, Leucium in Actis B. Joannis videri sibi κατ' εἰκόνων τοῖς εἰκονομάχοις δογματίζειν, *imaginum usum cum Iconomachis damnare,*

damnare, me ignorare fateor. Nulla his temporibus erat inter Catholicos de imaginibus controversia, vestigia nulla. Si qui usurpabant, hæreticorum erant pessimi, Gnostici, Carpocratiani, &c. ut ex Irenæo aliisque notissimum est. Sed in causâ imaginum perspicacissimus erat Photius, tantóque ferebatur zelo, ut si quid vel è longinquo cerneret, imaginem esse mox somniaret. Hæc in medium proferre volui, non quasi certa & indubitata, sed tanquam probabilia, quæ doctioribus perpendenda relinquo. De *Luciano*, *Leucio*, *Seleuco*, in decreto Gelasiano memoratis, vide quæ diximus ad *Prolegom.* Part. I. §. 4. n. iii. De juniore Luciano actum, *ibid.* p. 107. ubi lin. 40. notula, parenthesi inclusa, nescio quo casu irrepserit, quam proinde ad calcem hujus operis, p. 484. delendam esse monui.

Pag. 64. ad initium sæculi IV. adde, 300.

PETRUS, Episcopus Alexandrinus constitutus est anno CCC. Vid. Part. I. p. 111.
Obiit coronâ Martyrii redimitus anno CCCXI. Præter *Canones Pœnitentiales*, & librum *de Divinitate*, scripsisse etiam Petrum Tractatum *Paschalem*, alibi brevitèr monuimus. Testantur id, quæ habemus hodie hujus Operis fragmenta. Quin forte ipsum Opus adhuc superest. Extitisse certè, tum in Bibliothecâ Scorialensi, tum in Bibliothecâ Collegii Soc. Jesu Cæsaraugustæ in Hispaniâ, Petri Alexandrini Sermonem περὶ τοῦ Πάσχα, καὶ τῶν τούτου ζητημάτων fidem, nobis facit nobilissimus Dufresnius Præfat. ad *Chron. Pasch.* num. vii. Dion Petavius in *Uranologio* suo, *Par.* 1630. p. 396. Diatribam quandam Paschalem Græce edidit, hoc ei præmisso titulo, Πέτρου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας καὶ μάρτυρος. ὅτι ἀπλανῶς ἔπραξαν οἱ Ἑβραῖοι τὴν ιδ' τοῦ α' μηνὸς τῆς Σελήνης ἕως τῆς ἁλώσεως τῶν Ἱεροσολύμων. Verùm Petri non esse, liquet vel pueris, qui nondum ære lavantur, cum disertè in eo citetur Athanasius, ut alia mittam; Petróque clarè abjudicavit Petavius. Anonymi cujusdam est sequioris ævi (ejusdem fortè qui Chronicon Paschale contexuit) qui Tabulas suas Paschales juxta Cyclum annorum DXXXII. digessit, ut ex posteriore Fragmenti parte liquet: In priori, demonstrandum in se recepit, Dominum nostrum in cœnâ novissimâ legale Pascha non celebrâsse; quód allatis aliquot antiquorum Patrum testimoniis confirmare nititur. In his primo stat loco Petrus Alexandrinus, cujus proinde nomen toti tractatui datum est, eâdem ratione, ac Chronicon Paschale *Alexandrinum* dictum est, eo quod breviusculum Petri Alexandrini fragmentum in capite Codicis MS. invenitur. In Anonymo Petaviano tria Petri nostri fragmenta reperiuntur, ex opere ejus Paschali, ut videtur, deprompta: producuntur similiter Hippolyti Portuensis, Apollinaris Hierapolitani, &c. ex libris de Paschate testimonia, quæ quidem omnia Chronici Paschalis editioni novissimæ præfationis vice à Cl. Dufresnio præmissa sunt.

ERRATA

ERRATA.

In Præfatione.

PAg. 2. lin. 15. lege *inclo--* p. 9. l. 19. l. *par--* p. 10. l. 21. pro *inter* l. *intrà.* p. 12. l. 28. l. *evigil--*

In Hist. Literaria.

PAg. 1. l. 42. pro *Franciscani* l. *Dominicani.* p. 15. l. 14. del. *illâ.* p. 17. in marg. l. *τιχν--* p. 18. l. 20. post *vertisse* pone comma. p. 25. l. 50. l. *Magdalenensis.* p. 30. l. 22. l. *quaris.* p. 31. l. 7. l. *Στιχ--.* p. 33. l. 8. l. *Χς--* p. 50. l. 19. l. *Κρ--.* p. 64. l. 13. l. *Tein--.* p. 65. l. 32. l. *ἀρχ--.* p. 67. l. 39. l. *--ta.* p. 68. l. 27. l. *-batur;* p. 69. l. 1. l. *Dia--* ib. l. 9. d. *hallenus inedita.* p. 71. l. 15. l. *--cho--.* ib. l. 18. l. *lib. 1.* p. 74. l. 34. 37. l. *Raith--* p. 75. l. 24. d. *nè.* ib. l. 36. post *videtur* adde *cum certum sit.* p. 77. l. 4. l. *--rum.* p. 92. l. 6. l. *fortè.* p. 93. l. 39. l. XVII. p. 97. l. 36. l. *ὅτι* - p. 100. l. 15. l. *Τύρ--* p. 102. l. 10. l. *Pan--.* ib. l. 18. l. *--tim.* p. 113. l. 29. pro *ejus* l. *eorum.* p. 114. l. 17. l. *Synodici.* p. 118. l. 17. 44. pro *lib.* l. *leg.* p. 126. l. 39. l. *--tis.* p. 128. l. 28. pro *ipsi* l. *sibi.* p. 140. l. 20. l. *--φοι.* p. 143. l. 45. l. *--nexorum.* p. 144. l. 21. post *instruaret*, pro puncto fiat comma. p. 150. l. 41. d. *ve.* p. 172. l. 30. post *de* adde *sese.* p. 175. l. 48. pro *lib.* l. *leg.* p. 176. l. 42. pro *Hesius* l. *Photius.* p. 183. l. 18. post hæc verba, *patriarchâ se gesserit*, immediatè sequi debuerant (à Typographo sede sua divulsa) quæ habentur *lin.* 22. ab his verbis, *Ætatem quod attinet*, &c. usque ad *lin.* 31. *esse tradit.* ib. l. 13. post *Mar.* del. punctum. p. 188. l. 10. post *Tarsi* adde *in.* p. 198. l. 11. l. *reje--* p. 211. l. 3. l. *inst--* p. 213. l. 6. l. *--λαιον.* p. 222. l. 4. l. *ejus--* p. 233. l. 11. l. *--tant.* p. 234. l. 31. l. *--sta.* p. 235. l. 6. *del.* quæ ad Dezallier spectant, cum Timagninus sit verus auctor. p. 239. l. 24. l. *propag--* p. 264. l. 25. l. *ref--* p. 269. l. 2. post *oratione* adde *contexens.* p. 272. l. 16. l. 729. p. 285. l. 5. l. *Gra--* p. 323. l. 1. l. *fit.* p. 332. l. 23. l. *fanci--* p. 384. l. 2. in marg. l. *--ris.* p. 399. l. 47. l. *--ant.* p. 405. l. 11. l. *--dicatâ.* p. 407. l. 33. post *est* adde *Abbate.* p. 430. l. 44. l. *luce publicâ.* p. 460. l. 29. l. *--rat.* p. 471. l. 16. l. *Omodâ.* p. 474. l. 26. l. *--nea.* ib. l. *quia.*

In Appendice.

PAg. 489. l. 22. l. *Beneniam.* *--Parisus.* p. 492. l. penult. post *Grammatica* adde *quadam.* p. 498. l. 35. l. *Chambre.* p. 499. l. 2. post *editum* deleatur punctum. ib. l. 38. dele *edit.* ib. l. 39. post *conscripsit* fiat comma; post *Tomis* adde *editos.* p. 502. l. 6. l. *--miserit.* p. 504. l. 20. l. *Crvent.* p. 505. l. 42. l. *extat.* p. 507. l. 30. l. *feverier--* p. 510. l. 32. post *inserantur* adde *Græcè MSS. ibid.* n. ib. post *Parisiensi* tolle punctum. p. 520. l. 10. post *sagax* deleatur comma. p. 528. l. 28. l. *--gata.* ib. l. 45. post *Pentecosten* fiat comma. p. 530. l. 36. pro *nisi (quod* l. *nisi quod (uti.* p. 531. l. 10. l. *collati.* p. 543. l. 22. l. *impressa.* p. 544. l. 6. l. *censuram.* p. 556. l. 39. post *tumulatus* adde *est.* p. 557. l. 41. l. *excidium.* p. 558. l. 26. post *consensit* fiat comma. p. 559. l. 35. post *extat* dele comma. p. 563. l. 27. l. *--qualitas.* p. 565. l. 28. post *obiit* adde *vide Sandii not. & animadv. in Voss. de H. L.* p. 566. l. 26. l. *illustris.* p. 567. l. 38. l. *sive seriem.* p. 572. l. 11. l. *in iii. libr.* p. 574. l. 9. l. *dialogum.* p. 575. l. 24. l. *editam.* ib. l. 25. pro *De* l. *D.*

In Dissertationibus.

PAg. 4. l. 50. l. *--chaica.* p. 5. l. 36. l. *Paran--* p. 7. l. 42. pro *qua* l. *quas.* p. 9. l. 31. adde *Cæs--* p. 15. l. 7. adde *is--* p. 19. l. 36. l. *--λη.* p. 20. l. 23. l. *Agrigent--* & l. 24. l. *ἀφελ--* p. 22. l. 31. l. *--γαλ--* & l. 33. l. *--λεε--* p. 31. l. 29. l. *quadrag--.* p. 35. l. 31, 32. *-λαθ--* p. 39. l. 44. l. *ψυχορραγ--* p. 53. l. 10. l. *--σῶμα.* & l. 28. l. *--dis.* p. 64. l. 41. l. *--λειον.* ib. *--θηκ--* p. 65. l. 5. l. *χρεῖτ--* p. 66. l. 38. l. *--αλκῆ.* p. 67. l. 17. l. *--βεβηκ--* p. 73. l. 18. l. *innar--* & alibi. p. 76. l. 40. l. *ipsius.* p. 78. l. 19. post *κοινὰ* adde semicolon. p. 83. l. 28. pro *fecit* l. *intellexit.*

Alia puncta, commata, & accentus malè positos, quin & graviora forsàn tum Amanuensium, tum Typographi vitia, Auctori ex oculis laboranti, & per integrum impressionis curriculum à prelo longè remoto æquus lector facilè condonabit.

SÆCULUM APOSTOLICUM.

SCRIPTORES.

IESUS CHRISTUS, Dominus noster, natus est Anno Æræ vulgaris 4004. Pleráque apocrypha sub Christi Domini ejusque Apostolorum nomine circumferri olim solita, alibi notavimus. Præter epistolas quas *de magicis artibus*, ad Petrum & Paulum, Dominum nostrum scripsisse, Augustini adhuc ævo crepabant Hæretici, *Hymnum Domini* in scriptis suis apocryphis circumferebant Priscillianistæ; illum nempe, quem Dominus post cœnam sumptam, secretè dixit Apostolis suis. Cui Divinam tribuebant autoritatem, & quod scelestiùs est, canonicis scripturis præferebant. In canone verò non esse positum affirmabant propter eos, qui secundùm se sentiunt, & non secundùm spiritum, & veritatem Dei; eò quòd scriptum est, *Sacramentum Regis bonum est abscondere, opera autem Dei revelare honorificum est.* Hæc ex iisdem apocryphis refert Augustinus Epist. ad Ceretium Episcopum Edit. noviss. 237. vulgar. 253. ubi nonnullas hujus hymni particulas verbatim exhibet, & solidè refellit. *Epistola* etiam Jesu Christi quæ de cœlo cecidit, & quæ per Michaelem Archangelum inventa est ad portam Ephrem, quam confinxit Adelbertus Episcopus hæreticus, lecta est in synodo Romanâ Anno 745. habitâ Act. II. Conc. T. VI. p. 1560. ubi ejus initium habetur. Plura ejusdem furfuris in Decreto Pseudo-Gelasiano recensentur: nempe, ut alia mittam, *Liber de nativitate Salvatoris, & de Mariâ & obstetrice*; *Liber de Infantia Salvatoris.* Meminit hujus posterioris Anastasius, Ὁδηγ. c. 13. p. 26. ubi in Scholio ad locum quendam Melitonis Sardicensis notat Τὰ λεγόμενα παιδικὰ θαύματα τοῦ Χριστοῦ, *quæ vocantur puerilia Christi miracula*, ψευδῆ εἶναι καὶ ἀπόβλητα, *falsa & supposititia esse.* Idem, ut videtur, opusculum quod & hodie superest, sed in fine mutilum, à Thomâ Israelitâ, si Diis placet, scriptum (Thomam Apostolum, ut opinor, designat fabulator) hoc titulo: Λόγος εἰς τὰ παιδικὰ καὶ μεγαλεῖα τοῦ κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, *Liber de pueritiâ & miraculis Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi.* Opus quale quale sit, cum versione suâ ex codice Regio edidit Cl. Cotelerius, Not. ad Patres Apostol. p. 274. ubi etiam mentionem facit Libelli cujusdam Matthæi Evangelistæ, *de Infantiâ Salvatoris*, qui eoúsque considerationem meretur, quòd continet responsionem, sed parumper interpolatam, Christi adhuc pueri literas discentis, ad magistrum suum se interrogantem; quam etiam ἐκ τῶν ἀποκρύφων καὶ νόθων γραφῶν, ex supposititiis nempe Valentinianorum Evangeliis refert Irenæus, l. 1. c. 17. p. 104. Denique habetur *Liturgia Æthiopica* D.N. Jesu Christo ascripta, quam J. Mich. Vanslebius, Ordinis Franciscani monachus, ex oriente redux secum detulit, & unà cum aliis operibus Æthiopicis Parisiis se editurum esse promisit. An præstiterit, mihi nondum est compertum.

SÆC. I. à CHR. N.

Vid. PART. I. p. 2.

Dominicani

31. SÆC. I. à CHR. N. Vid. PART. I. p. 3.

S. PETRUS Apoſtolorum Princeps, primúſque, ut fertur, Romæ Epiſcopus, claruit à ſuſcepto Apoſtolatu, anno Chriſti 31. Petrum Romæ fuiſſe, ſedéſque in eâ aliquandiu tenuiſſe, cum toto antiquorum cœtu intrepidè affirmamus. Teſtes damus omni exceptione majores, ex ultimâ antiquitate petitos; Ignatium Antiochiæ Epiſcopum, S. Petri diſcipulum, certè in ſede Antiochenâ ſucceſſorem, in epiſtolâ ad Romanos; Papiam Hierapolitanum, S. Joannis Evangeliſtæ, ſaltèm Presbyteri, auditorem, ap. Euſeb. lib. 2. c. 15. p. 53. Irenæum Lugdunenſem, virum Apoſtolicorum temporum, S. Polycarpi diſcipulum, adverſ. Hæreſ. l. 3. c. 1. p. 229. c. 3. p. 232. Dionyſium Corinthium ap. Euſeb. l. 2. c. 25. p. 68. Clementem Alexandrinum ap. Euſeb. l. 2. c. 15. Tertullianum de Præſcrip. c. 36. p. 215. de Baptiſm. c. 4. p. 225. Scorpiac. cap. ult. p. 500. Caium Presbyterum Romanum, magni nominis virum Eccleſiaſticum, ap. Euſeb. l. 2. p. 25. 67. Origenem T. III. in Geneſ. ap. Euſeb. l. 3. c. 1. p. 71. confer ibid. l. 6. c. 14. p. 216. Horum omnium teſtimonia adversùs Cl. Spanhemii exceptiones alibi olim vindicavimus *. Vitio quidem mihi vertit Dan. Larroquanus † quòd cum Spartam hanc ex profeſſo adornandam ſuſceperim, illuſtrem illum Lactantii locum in libro *de mortibus Perſecutorum* mihimet excidere paſſus ſum. Immeritò: cùm in hâc ipsâ diſſertatione lectorem monui, teſtes à mè in hâc causâ, non ultra Origenis tempora eſſe producendos, ac proinde Cyprianum, Arnobium, Lactantium, Euſebium, Athanaſium, Epiphanium, Ambroſium, Optatum, Hieronymum, Auguſtinum, alióſque plures ſciens lubénſque prætermiſi. Quòd verò eandem dicam impingit Cl. Pearſono, egregiè fallitur, ſummóque viro injuriam facit, qui in *Diſſert. de Serie Rom. Pontificum*, cap. 7. num. 4. teſtimonium illud Lactantii diſertè citat. Igitur poſt tot veneranda nomina, tam clara primæ vetuſtatis monumenta, quis rem tàm perſpicuè tàm conſtanter traditam, in dubium revocabit? Certè ſi tam denſa teſtium nubes, tam concors veterum ſententia pro cujuſvis ingenii pruritu ſit vellicanda, actum erit penitùs de primorum ſæculorum memoriâ; nec cuiquam ultra ſuam ætatem ſapere licebit.

* Append. ad vit. S. Petri. p. 59.
† Præf. ad Patris ſui Adverſ. ſacr.

II. Etiamſi verò cum antiquis Petrum Romæ fuiſſe, & iſtius Eccleſiæ fundamenta poſuiſſe facilè concedimus: ipſum tamen hanc Cathedram, per XXV. annos tenuiſſe, adversùs recentiores Majeſtatis Pontificiæ propugnatores conſtanter pernegamus. Repugnat Hiſtoria Apoſtolica, repugnant Epiſtolæ Paulinæ, totiúſque vitæ S. Petri curſus; repugnant mille, quæ ex antiquitate oriuntur, difficultates, nullis ſophiſmatum fucis ſolvendæ; repugnant denique veterum teſtimonia, Origenis præcipuè & Lactantii, aſſerentium, Petrum ſub vitæ demùm finem, & imperante jam Nerone, Romam veniſſe; & ſanguine ſuo nobilitâſſe. Loca in priore hujus operis parte protulimus. His addi poteſt Petrus Epiſcopus Alexandrinus, ſub Diocleſiani perſecutione martyrio clarus, Epiſt. Canon. Can. 9. Ὁ πρόκριτος τῶν Ἀποστόλων Πέτρος πολλάκις συλληφθεὶς καὶ φυλακισθεὶς, καὶ ἀτιμασθεὶς, ὕστερον ἐν Ῥώμῃ ἐσταυρώθη. *Petrus Apoſtolorum primus ſæpe comprehenſus & cuſtodiæ traditus, ignominiáque affectus, poſtremo Romæ crucifixus eſt.* Quid multa? ex antiquitate res tam clarè elucet, ut vi veritatis adacti, cauſam hanc Eccleſiæ ſuæ apertè deſeruerunt,

Valeſius,

Valesius, Henschenius, Papebrochius, Baluzius, Norisius, Pagius, Toinardus, in re chronologico-ecclesiasticâ viri principes.

III. Nihilominus, ut difficultatibus, quæ communem Ecclesiæ Romanæ sententiam premunt, meliùs occurreret, aliam annorum Christi chronotaxin ab aliis olìm excogitatam recoxit, pluribúsque auxit nuperus Bibliothecæ Vaticanæ custos, Emanuel Schelstratius, in *opere chronologico* Romæ 1692. edito. Summa hæc est. D. N. J. Christum in diebus Herodis regis natum esse, Herodis mortem Æram vulgarem quadriennio præcedere, adeóque Domini nativitatem vulgarem Epocham integro quinquennio antevertere; quibus ità positis, commodè fluere XII annorum spatium, ab ascensione Christi numerandum, juxta traditionem Apollonii, cujus meminit Eusebius, † Dominum scilicet Apostolis suis præcepisse, nè intra duodecim annos Hierosolymis excederent: optimè etiam cum hâc supputatione consistere Petri Romam adventum Claudii anno II. nec ulli alii convenire. Non est hujus loci chronotaxin Schelstratianam scrupulosâ lance expendere. Id unicum notare liceat, incerto & infirmo tibicine fulciri: cùm primarium ad eam astruendam argumentum ex anno mortis Herodianæ desumatur. Initium quippe regni Herodis à duplici Epochâ numerari potest, vel ab anno Juliano VI. quo, mediante Antonio, à Senatu Romano regnum Judææ est consecutus: vel ab Hierosolymis post triennium captis, & occiso Antigono, quando Judæâ in integrum potitus est. Si à priori, regnavit annos XXXVII. si à posteriori XXXIV. calculum ponente Josepho Antiquit. l. 17. c. 10. p. 599. Verùm Josephus, quo auctore imprimis nititur, sibi hâc in re haud bene constat: Etenim Antiq. l. 14. c. 17. p. 483. disertè refert Herodem post prælium Actiacum, quo tempore Galilææ Præfectura ei commissa est, non nisi quindecim annos natum esse; libro verò 17. c. 8. p. 595. Herodem jam morti vicinum septuagenarium decessisse; quod cum priori computo per integrum decennium conciliari nequit. Nodum quem solvere non potuit, secat Schelstratius *, affirmans textum Josephi corruptum esse, decémque annorum errorem irrepsisse, & vel pro XV. legendum XXV. vel quod rectius putat, pro LXX. LX. reponendum: Etsi ingenuè fateatur, pro hâc correctione textûs Josephi se nullam antiquorum codicum lectionem, nullum antiqui autoris testimonium reperisse. Joan. Harduinus, in hisce literis vir magni nominis, lib. *de Nummis Herodiadum*, haud ita pridem edito, & post suppressam editionem Parisiensem *Lipsiæ* nuper recuso, p. 34. sententiam suam de anno Christi natali se mutasse profitetur, æramque nunc illam, quæ vulgò recepta est, verissimam esse arbitrari, idque se alibi ostensurum esse. Fidem Josephi datâ quâvis occasione convellit, omnemque ei auctoritatem abrogat, &, quod magis adhuc mireris, fabulosum, falsum, spurium, & recentioris ævi scriptorem vocat. Sed inauditam novi hujus censoris temeritatem aliis castigandam relinquimus. Interim communem Dominicæ nativitatis mortisque Epocham magnâ diligentiâ, nec minori rei Chronologicæ peritiâ defendit, & objectiones in contrarium allatas feliciter solvit P. Possinus, S. J. tribus epistolis ad Papebrochium datis, quæ operi Papebrochiano *de Vitis Pontificum* præmissæ sunt.

† l. 5. c. 18. p. 156.

* Op. Chron. differt. 1. c. 2. artic. 1. num. 3. 4. 5.

IV. Sed missis quæ ad Æræ vulgaris causam spectant, ad excutiendum primum Petri in urbem adventum progediamur. Hunc ad an-

SÆC. I. à CHR. N.

num II. Claudii, Æræ vulgaris XLII. communiter referunt scriptores Pontificii, ad primum Schelstratius. Neutro id fieri posse manifestum est. Cum enim ipse Claudius non ante Februar. 1. renunciatus sit Imperator; in tam turbato rerum statu, nutantibus Imperii Romani fatis, multa erant in suam, multa in Reipublicæ salutem disponenda, antequàm de Herode Agrippâ in regnum Judææ reponendo cogitaret. Quid quòd Edictum in Judæorum † gratiam per universum orbem missum, non nisi jam Consul II. designatus promulgavit Claudius. Quod etsi eodem anno fieri poterat, vix nisi exeunte factum esse verisimile est: Ut ante annum proximum, licèt festinaret, in patriam ægrè redire potuit Herodes. Multa erant ei cum Cæsare, multa cum amicis, quibuscum diù Romæ vixerat, transigenda: multa tam longinquo itineri necessaria, paranda: haud modicum temporis spatium in conficiendo itinere insumendum: multa in Judæam, multa Hierosolyma venienti, primísque regni curis incumbenti ordinanda (de quibus Josephus cap. 5.) priusquàm ad persequendos Christianos, Jacobum capite plectendum, Petrúmque carceri mancipandum, animum appellere potuit. Et hæc quidem omnia paucis mensibus, certe ante Festum Paschale peragi potuisse, quis credet? In annum itáque sequentem, Claudii III. Herodis ultimum, rejicienda videtur Petri ante-paschalis custodia, consentientibus penè omnibus magni nominis chronologis.

Ap. Joseph. l. 19. c. 4. p. 674.

V. Petrus ministrante Angelo vinculis solutus, profectus est, inquit S. Lucas, *in alium locum*, i. e. Romam, ut uno penè ore interpretes Romani. Esto; sed neque hoc modo XXV. annorum ratio constabit, cum à Claudii III. ad Neronis XI. ann. Christi LXV. quo Petrum Martyrium subiisse penè certum est, non intercedant nisi anni XXI. cùm aliquot mensibus. Quod verò de hoc Romam adventu somniant, gratis omnino dictum est. Altum de eo apud veteres silentium. Silet imprimis Historia Apostolica, quæ de hoc alióve adventu nè verbulum habet. Non omnes res à Petro gestas prosecutum esse Lucam Evangelistam Baronio * facilè largimur. Verum tam egregium & nobile Petri factum, si quid unquam aliud memoratu dignum, quâ facie, quâ fide prætermitti potuit? Res longè minoris momenti à B. Petro gestas accuratè recenset Lucas; Profectionem Samaritanam Act. VIII. 14. ad Samaritanos in fide confirmandos, Philippi ministerio nuper conversos; Lyddensem, ad Æneam saluti suæ restituendum; Joppensem, ad Tabitham à mortuis resuscitandam; non taciturus utique profectionem Romanam ad fundandam nobilissimam in totius orbis Metropoli Ecclesiam, quæ omnium Ecclesiarum Mater & vertex futura erat, & in quâ recognoscendâ omnium mortalium verteretur salus, si hoc tempore contigisset. Petrum igitur libertati redditum Antiochiam potius, vel aliqua Orientis loca concessisse arbitror, ut Gentilibus suis, τοῖς ἐν τῇ Διασπορᾷ, ipse circumcisionis Apostolus prædicaret.

† Ann. 34. num. 285. ann. 39. n. 12.

VI. Anno XLVII. Conversionis suæ circiter XIV. Paulus Hierosolyma repetens, Petrum ibi convenit, Galat. II. 1, 9. occasione, ut videtur, Concilii Apostolici de rituum Mosaicorum observantiâ eò ipso anno Hierosolymis habiti, cujus Petrus pars magna fuit. Non diu post finitam synodum Petrus Antiochiam petiit; ubi aliquandiu moratus est, cum Paulo congressus, qui ei in faciem restitit; Ga-

lat.

lat. II. 11. Hujus Concilii tempus mirè confundit Baronius, † ut occa- S ÆC. I. à CHR. N.
ſione Edicti Claudiani Judæos urbe pellentis, Petrum Româ ad hanc
Synodum veniſſe fingat: cum ex Oroſio † certum ſit, idque ipſe Oro- †Vid. ad ann. 39. n. 15. ann. 51. n. 1, 3.
ſius Joſephi autoritate firmat, Claudium non niſi nono regni ſui anno,
Chriſti XLIX. poſt hanc ſynodum tertio, Judæos Edicto ſuo Româ pe- † lib. 7. c. 6. fol. 297.
puliſſe. Anno LIV. pro calculo noſtro Paulus ad Romanos ſcripſit Epiſtolam, cujus capite XVI. penè integro perplures fide & pietate Chriſtianâ admodum illuſtres, Romæ tum conſiſtentes, nominatim ſalutat, debitiſque ornat præconiis. De Petro nè leviſſima mentio. Anno LVII. ipſe Paulus Romam captivus ducitur. Occurrunt ei fratres ad Appii Forum. Conveniunt Romæ Judæorum Primores, at in his Petrus nuſquàm comparet. Durante biennali captivitate Paulus inde ſcripſit quatuor vel quinque Epiſtolas, ad Coloſſenſes, Ephesios, Philippenſes, & Philemonem, in quibus nullæ notæ, nulla indicia, undè vel divinando quis aſſequi poſſit, Petrum Romæ vel tunc eſſe, vel unquam fuiſſe; immò non pauca, quæ contrarium planè innuere videntur. In epiſtolâ ad Coloſſenſes, cap. IV. qui ſecum erant Romæ ſocios recenſet, ex circumciſione verò ſolos Ariſtarchum, Marcum, & Juſtum, *qui ſoli ſibi erant adjutores in regno Dei, ſoli ſibi ſolatio.* Petrum vel ſociam operam denegaſſe, vel Paulum illud ſilentio tegere voluiſſe

—— ——credat Judæus Apella,
Non ego—— ——

In poſteriori ad Timotheum, quam hoc etiam tempore ſcriptam eſſe maxime eſt probabile, *in prima ſua defenſione neminem ſibi adfuiſſe, ſed omnes ſe deſeruiſſe*, diſertè nos docet; quod de Petro vel ſuſpicari religio eſt. Carcere Romano liberatus, dum adhuc in Italiâ hæreret, ſcripſit epiſtolam ad Hebræos; ſub cujus finem meminit Timothei vinculis ſoluti, ſecúmque ad illos venturi, non omiſſurus hâc occaſione, Petri labores, curas, ærumnas, ſiquas Romæ, vel in Occidente, Chriſti causâ pertuliſſet. Adeò ut tota Hiſtoriæ Apoſtolicæ ſeries Petrum hactenus Romæ non fuiſſe, ſuadere videatur.

VII. Vidimus quo ſucceſſu ex Hiſtoriâ ſacrâ præſidium quærunt, qui Petrum anno II. Claudii Romam contendiſſe volunt. Videamus jam an ex Antiquitate eccleſiaſticâ res illis fœliciùs cedat. Et primò
quidem ad Athanaſium & Leonem M. nos remittit Schelſtratius †, † Diſſert. 1. c. 5. art. 4. n. 3. p. 89.
hunc quinti, illum quarti ſæculi ſcriptorem, rerum in ipſis rei Chriſtianæ incunabulis geſtarum teſtes haud ſatis idoneos. Sed utrumque fruſtrà. Inſpiciantur loca, & niſi quidlibet ex quolibet exculpatur, citiùs aquam è pumice, quàm duplicem Petri Romam adventum, ex iis elicias. Athanaſius Apol. de fug. ſuâ, p. 554. Πέτρος δὲ ὁ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων κρυπτόμενος, καὶ Παῦλος ὁ Ἀπόστολος ἐν σαργάνῃ χαλασθεὶς καὶ φυγὼν, ἀκούσαντες, εἰς Ῥώμην δεῖ ὑμᾶς μαρτυρῆσαι, οὐκ ἀνεβάλοντο τὴν ἀποδημίαν. χαίροντες δὲ μᾶλλον ἀπῆλθον, καὶ ὁ μὲν ὡς πρὸς τὴν ἰδίαν σπουδὴν, ἐγάνυτο σφαζόμενος, ὁ δὲ καὶ παρόντα τὸν καιρὸν οὐ κατέπτηξεν, ἀλλὰ καὶ ἐκαυχᾶτο λέγων, ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκε. *Petrus quoque qui ob metum Judæorum in latebris ſe habuit, & Paulus Apoſtolus in ſportâ demiſſus, & ita fugiens, cum audiiſſent oportere ſe Romæ martyrium ſubire, non abjecerunt eam profectionem,*

ctionem, ſed potiùs cum gaudio abierunt, & alter etiam anteà quàm Judæos fugeret, geſtiebat ſe mactari, alter verò præſens tempus non exhorruit, ſed gloriabatur dicens, Ego enim jam delibor, & tempus reſolutionis meæ inſtat: Decepit hominem parùm in Græcis exercitatum Latina P. Nannii verſio. Non ſum neſcius codicem Anglicanum habere, ὁ μὲν περὶ τοῦ, τοὺς Ἰουδαίους φυγεῖν. Et ad hanc fortè lectionem verſionem ſuam concinnavit Nannius. Sed aliter legunt omnes codices, tam editi quam MSS. & certum eſt, Athanaſium de unâ eâdémque Petri fugâ loqui. Leo M. Serm. LXXX. *in natal.* Apoſt. Petri & Pauli, c. 3, 4. p. 336. *Cum duodecim Apoſtoli acceptâ per Spiritum Sanctum omnium locutione linguarum, imbuendum evangelio mundum, diſtributis ſibi terrarum partibus, ſuſcepiſſent; Beatiſſimus Petrus princeps Apoſtolici ordinis ad arcem Romani deſtinatur Imperii —— nec mundi Dominam times Romam, qui in Caiaphæ domo expaveras ſacerdotis ancillam; nunquid aut judicio Pilati, aut ſævitiâ Judæorum minor erat, vel in Claudio poteſtas, vel in Nerone crudelitas?* Soli ex Imperatoribus Romanis in Chriſtianos hactenus ſævierant Claudius & Nero, quorum proinde poteſtatem & crudelitatem parvi pendere potuit Petrus, etſi Romæ ſub Claudio nunquam fuerat. Hoc quippe loco non Hiſtorici munere fungitur Leo, ſed Oratoris, ad magni faciendam Petri fortitudinem, omnes ingenii & eloquentiæ nervos intendentis.

VIII. Poſt Athanaſium & Leonem, ad Euſebium in Chronico provocat Schelſtratius, ubi ad annum Domini XLIII. hæc habentur. *Petrus Apoſtolus cum primus Antiochenam Eccleſiam fundaſſet, Romam mittitur, ubi Evangelium prædicans* XXV. *annis, ejuſdem urbis Epiſcopus perſeverat.* Sed cum in excerptis Euſebianis quæ Græcè hodie ſuperſunt, nihil hujuſmodi reperitur, incertum planè eſt, hæcne ad Euſebium, an ad Hieronymum ejus interpretem, qui Chronicon Euſebianum multis in locis interpolavit, referenda ſint. Ipſius Euſebii eſſe exiſtimat Dodwellus † noſter, & Euſebium hac in parte receptos ante ſua tempora calculos ſecutum, juxta quos, Dominum noſtrum Æræ vulgaris anno XXIX. Tiberii XV. Rubellio & Fuſio *Geminis* Coſſ. paſſum eſſe, & in cœlos aſcendiſſe crediderunt Veteres, & ab eodem anno Petri epiſcopatum, veluti Romanæ ſucceſſionis originem numerare ſolebant. Et ità quidem, ut alios taceam, *Catalogus* Bucherianus, à Cuſpiniano primùm, dein à Bucherio, Henſchenio, Papebrochio, & Schelſtratio editus, *Paſſus eſt Dominus noſter Jeſus Chriſtus duobus Geminis Coſſ.* VIII. *Cal. Aprilis, & poſt aſcenſum ejus beatiſſimus Petrus Epiſcopatum ſuſcepit.* Numerantes igitur Petri Epiſcopatum ab anno Chriſti XXIX. Martyrium ejus poſt XXV. annos ad initium Imperii Neroniani anno LIV. collocârunt, omne illud intervallum ab aſcenſione Chriſti uſque ad Lini electionem, Romano Petri Epiſcopatui deputantes. Cum verò videret Euſebius hæc cum Hiſtoriâ Evangelicâ nequaquam convenire, ſed poſt *Geminos* Conſules, feſta quædam Paſchalia ad explendam Hiſtoriam Dominicam ſupereſſe, nec tamen certò ſciret quo Neronis anno Petrus martyrium paſſus ſit, in annum Neronis XIII. reverà ultimum, illud rejecit; atque ita retrò numerando, primum XXV. annorum Petri in annum II. Claudii reponebat. Hæc, ni fallor, ex mente viri clariſſimi; Acutè quidem, quàm ſolidè judicent alii. Certè

† Diſſert. ſing. de ſucceſſ. Rom. Pont. c. 3. p. 13.

Certè ut suspicer Eusebium hæc chronico suo minime inseruisse, non leviter me movet, quod in Historiâ Ecclesiasticâ, quam absoluto jam chronico accuratè scripsit, nil tale habet; nulla ibi annorum Petri, nulla de episcopatu suscepto, martyriive anno vel die mentio; immò nec uspiam Petrum Romanum Episcopum disertè dicit. Auctor quidem est lib. 2. c. 13, 14. Petrum ad occurrendum Simonis Magi præstigiis Romam sub Claudio venisse. Rem refert, annum non exprimit. Fucum bono viro fecisse videtur decantatissima de Petri cum Simone congressu fabula, nescio ex quâ incertâ & insulsâ traditione hausta: non aliunde forsan, quàm quòd Simonem Romæ sub Claudio fuisse, & ob artes magicas magno in honore habitum referant, Justinus * Martyr, & Irenæus †, qui tamen de Petro ejusve cum Simone Romæ congressu, ne verbulum habent: certissimo mihi argumento, nondum natam esse hanc fabulam, cujus primus, quod sciam, ineunte sæculo IV. meminit Arnobius ‖. Ad Hieronymum itaque interpretem Eusebianum res redit, qui tum in chronici versione, tum catal. de script. Eccl. cap. 1. disertè tradit, Petrum anno 2. Claudii ad expugnandum Simonem magum Romam perrexisse, ibique XXV. annis cathedram sacerdotalem tenuisse. Quæ unde hauserit Hieronymus, an ex vulgari traditione, an ex malè intellecto Lactantii loco, referentis Apostolos Evangelium per annos XXV. usque ad principium Neroniani imperii per omnes Provincias prædicasse, (uti non inscitè conjicit Baluzius) haud satis liquet.

* Apol. 2. p. 69, 91.
† Adversf. Hær. l. 1. c 20. p. 115.
‖ Adversf. Gent. l. 2. p. 23

IX. Postremò Schelstratius ad catalogos Romanorum Pontificum confugit, qui quidem uno ore & longo satis agmine testantur, Petrum cathedram Romani Episcopatûs XXV. annis habuisse. Verùm quanta sit horum catalogorum fides, nemo nescit; qui varias à variis additiones, & interpolationes, suo quisque tempore, passi sunt; unusque ex altero commentis novis subinde additis, exscribi solet. Sed omnium antiquissimus, & Liberii Papæ tempore concinnatus, Bucherianus dictus, hæc habet: *Petrus annis* XXV. *mense* 1. *diebus* 9. At hunc etiam mendis vitiisque insigniter scatere manifestum est. Fœdissimis librariorum erroribus depravatus est. Quod satis ostendit exemplarium etiam editorum discrepantia. Multa habet secum pugnantia, multa vetustioribus pontificum Romanorum Fastis, prout apud Irenæum, Epiphanium, Optatum, Augustinum, aliósque istorum temporum scriptores extant, contraria; non pauca ex chronici Eusebiani versione deprompta. Præter annos, menses etiam, diésq; Pontificum emortuales adjicit, antiquioribus ignotos, & vix ante sextum sæculum usurpari solitos: Cletum, eúmque ab Anacleto diversum, reclamante penè omni veterum authoritate, inserit; eique annos, menses, diésque suos tribuit, quos nullos habuit: Et hos quidem alios à mensibus, diebúsque Anacleti, quos ab antiquioribus, qui Cletum alium ab Anacleto non agnoscunt, habere non potuit; ut rectè observat Cl. Dodwellus †, qui etiam hujus catalogi auctorem ævo Liberiano recentiorem esse, & ad sextum sæculum relegandum arbitratur, nec alium illum quam secundi catalogi circa annum DXXX. sub Justiniano conditi, quemque ex Christinæ Reginæ codice primus edidit Henschenius, abbreviatorem: qui assumpto sibi Damasi nomine, catalogum in contracti-

† Dissert. sing. cap. 7. n. 2. &c. cap. 8. n. 2. cap. 9. n. 1, 11. cap. 15. n. 13. p. 224. & alibi passim.

orem formam redegit, & in Liberio desinebat, ne Pontifices Damaso posteriores commemoraret: Et hunc primum libri Pontificalis fontem esse, Damaso vulgò tributi. Hanc conjecturam pluribus, iisque minime protritis observationibus & exemplis illustrat simul & confirmat vir eruditissimus, quæ lectoribus φιλαρχαίοις discutienda relinquimus. Utut sit, etsi catalogum Bucherianum ætatem quam præ se fert Liberianam habere, nec ullis scatere mendis concederemus: fatendum tamen erit, sententiam de Petri annis XXV. nullum habere testem anno CCCLIV. vetustiorem.

X. Restat Lactantii testimonium, quod verè crucem illi figit, Schelstratio diluendum. Huic nihil aliud reponit *, quam eo loco Lactantium non negare Petrum sub Claudio Romam venisse, aut ibi XXV. annis sedisse; sed solum dicere, Apostolos à morte Christi, usque ad principium Neroniani Imperii, per annos XXV. prædicasse evangelium. Ain' vero? Audiatur ipsemet Lactantius †; *Dispersi sunt per omnem terram ad evangelium prædicandum, sicut illis magister Dominus imperaverat, & per annos* XXV. *usque ad principium Neroniani Imperii, per omnes Provincias & Civitates Ecclesiæ fundamenta miserunt. Cumque jam Nero imperaret, Petrus Romam advenit, & editis quibusdam miraculis, quæ virtute ipsius Dei datâ sibi ab eo potestate faciebat, convertit multos ad justitiam: quâ re ad Neronem delatâ ——— primus omnium persecutus Dei servos, Petrum cruci adfixit, & Paulum interfecit.* Ex quibus verbis mente læsus sit oportet, qui alium sensum extundere queat, quam post Christi in Cœlos Ascensum XII. Apostolos per varias orbis terrarum provincias & civitates Evangelium per XXV. annos prædicasse: Cúmque Nero jam Imperii gubernacula teneret, Petrum demùm Romam venisse, & fundatâ ibi Ecclesiâ crucem subiisse. Quod enim suggerit Schelstratius potuisse Petrum, salvo Lactantii testimonio, sub Claudio etiam in urbe fuisse, falsum planè est; nec ullis fidiculis ex his verbis extorqueri potest: Immò apertissimè repugnant.

* Dissert. 1. c. 5. art. 4. n. 4. p. 90.

† De morte persecut. c. 2. p. 28.

XI. Ut huic dissertatiunculæ finem tandem faciamus; non immeritò dubitari potest, an propriè loquendo, Petrus Romæ episcopus dici debeat. Laxiori quidem sensu Romanum episcopum dici posse, quatenus hujus ecclesiæ fundamenta posuit, eámque martyrio suo illustrem reddidit, mecum opinor fatebuntur omnes tam veteres, quam recentiores. Romanæ verò Cathedræ tanquam peculiarem Episcopum affixum esse, ægrè patitur muneris Apostolici ratio; nec ulla nos docent primæ vetustatis monumenta. Irenæus ‖ qui Pontificum Romanorum successionem primus tradidit, ita habet; Θεμελιώσαντες οὖν καὶ οἰκοδομήσαντες οἱ μακάριοι ἀπόστολοι τὴν ἐκκλησίαν Λίνῳ τὴν τῆς ἐπισκοπῆς λειτουργίαν ἐνεχείρισαν. *Fundatâ jam & ædificatâ ecclesiâ beatissimi Apostoli episcopatûs officium Lino tradiderunt.* Nec aliter Eusebius *; Post Pauli Petrique martyrium πρῶτος τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας κληροῦται τὴν ἐπισκοπὴν Λίνος, *Primus Ecclesiæ Romanæ Episcopatum suscepit Linus.* Quin ex veteribus qui Romanum episcopatum Petro adjudicant, sociam etiam Pauli operam, & commune ministerium agnoscunt, eíque ejusdem dignitatis prærogativam, eandem cum Petro curam, tum in fundandâ, tum in regendâ Ecclesiâ Romanâ constanter tribuunt. Loquatur pro omnibus Epiphanius †, qui Ecclesiarum Archiva non indiligenter rimatus est. Ἐν

‖ Advers. Hæres. l. 3. ap. Euseb. l. 5. c. 6. p. 170.

* L. 3. c. 2. p. 71.

† Advers. Carpocrat. Hæres. 27. n. 5. p. 107.

Ῥώμῃ

Ῥώμῃ γὰρ γεγόνασι πρῶτοι Πέτρος καὶ Παῦλος οἱ Ἀπόστολοι αὐτοὶ καὶ Ἐπίσκοποι, εἶτα Λῖνος, &c. *Romæ primi omnium Petrus & Paulus Apoſtoli pariter atque Epiſcopi fuerunt; inde Linus*, &c. Et mox, Ἡ τῶν ἐν Ῥώμῃ ἐπισκόπων διαδοχὴ ταύτην ἔχει τὴν ἀκολουθίαν· Πέτρος καὶ Παῦλος, Λῖνος; *Romanorum Pontificum iſta ſucceſſio eſt: Petrus & Paulus, Linus*, &c. Eadem & alii, ſi modo iis recenſendis immorari vellem. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων. In quæ, neſcio quo ſuavi Antiquitatis amore, longiùs me traxit opus Schelſtratianum. Urceum inſtitui, currente rotâ exiit amphora.

S. JUDAS, Joſephi, qui B. Virginis ſponſus erat, ex priori 31.
conjugio juxta veteres filius, Jacobi minoris frater germanus, claruit Vid. PART. I.
ab inito Apoſtolatu anno Chriſti XXXI. Jacobi fratrem non alio ani- p. 10.
mo in fronte Epiſtolæ ſe vocat, quàm quòd Jacobus, tùm propter loci, cui tunc præſidebat, præeminentiam, (primus utique Hieroſolymorum Antiſtes;) tùm propter martyrii, quod non ita pridem ſubierat, prærogativam, ſummámque totius vitæ ſanctitatem, omnibus admodum gratus acceptúſque fuerat, ab ipſis etiam Judæis magno in honore habitus. Vitæ inſtituto, ante ſuſceptum Apoſtolatum, Agricolam fuiſſe Judam, non obſcurè teſtatur Conſtitutionum Apoſtolicarum compilator, lib. II. c. 63. p. 303. Certè Hegeſippus apud Euſebium, lib. III. c. 20. p. 89. de Judæ noſtri nepotibus diſertè refert, quòd apud Domitianum delati, quaſi ex Regiâ Davidis ſtirpe prognati eſſent, ab eóque interrogati, quantas poſſeſſiones, quantúmve pecuniæ haberent, reſponderunt; facultates ſe nequaquam in argento habere, ſed ſolummodo in æſtimatione agrorum; novem ſcilicet ac triginta jugerum; ex quorum fructibus, & tributa perſolverent, & ſibi ipſis, non ſine proprio labore, victum compararent. Quo tempore catholicam ſuam epiſtolam ſcripſit Judas noſter, non certò liquet. Non deſunt qui eum circa annum LXI. martyrio coronatum eſſe volunt, ut alibi monuimus. Verùm id nullâ ratione ſtare poteſt. Scripſiſſe poſt B. Petri mortem, ſaltem poſt ſecundam ejus epiſtolam, manifeſtiſſimum eſt. Eoſdem male-feriatos homines depingit, Petríque de iis verba penè ubique retinet. Quos in Eccleſiâ exorituros Petrus prædixerat, ipſe actu exortos fuiſſe tradit. *Subintroïerunt*, inquit verſ. 4. *quidam homines* ἀσεβεῖς, *Dei noſtri gratiam transferentes in luxuriam, & ſolum Dominatorem Deum, Dominúmque noſtrum Jeſum Chriſtum abnegantes.* Verſ. 8. *Hi carnem quidem maculant, dominationem autem ſpernunt, majeſtatem blaſphemant.* Verſ. 10. *Hi autem quæcunque ignorant, blaſphemant, quæcunque autem naturaliter tanquam muta animalia norunt, in his corrumpuntur. Væ illis quia in viâ Cain abierunt*, &c. Οὗτοί εἰσιν ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες συνευωχούμενοι ὑμῖν, *ſine timore ſemetipſos paſcentes, nubes ſine aqua*, &c. V. 16. *Murmuratores queruloſi, ſecundùm deſideria ſua ambulantes, & os eorum loquitur ſuperba, mirantes perſonas quæſtûs causâ.* Verſ. 19. *Hi ſunt qui ſegregant ſemetipſos, animales, Spiritum non habentes.* Monétque ſuos, Verſ. 17, 18. *Ut memores ſint verborum quæ prædicta fuerant ab Apoſtolis Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui dicebant eis quoniam in noviſſimo tempore venient illuſores ſecundùm deſideria ſua ambulantes in impietatibus.* Quod diſertum eſt B. Petri monitum, idque ipſiſſimis illius verbis 2 Epiſt. cap. III. verſ. 2, 3. Hâc deſcriptione Apoſtolum

SÆC. I. à CHR. N. noſtrum Ebionitas præcipuè deſignare, nullus dubito, perditiſſimum hominum genus, qui Chriſtianis tunc temporis Pellæ degentibus ſe immiſcentes, Chriſti Religionem impiis dogmatibus, & moribus turpiſſimis corrumpere ſatagebant. Quicquid enim, horrendum, pernicioſum, abominabile, informe, odióque plenum ex ſingulis ſectis corradere poterant, nempe à Samaritanis, Judæis, Oſcæis, Nazaræis, Cerinthianis, Carpocratianis, id omne, teſte Epiphanio †, in ſe transfuderunt, & Chriſtianorum nomen habere voluerunt. Unde Ebionem πολύμορφον τεράτιον vocat Epiphanius, eúmque multicipitis Hydræ ſerpentariam formam in ſemetipſo expreſſiſſe dicit. Ut igitur Chriſtianos tunc Pellæ verſantes opportunè moneret, & peſtilentem hanc hæreſin in herbâ comprimeret, Apoſtolus Judas Epiſtolam hanc ſcripſiſſe videtur, novíſque his monſtris, è regione circa Pellam erumpentibus, oppoſuiſſe. Ut proclive ſit cum Cl. Dodwello ‖ conjicere, eam anno LXXI. vel ſaltem ſequenti ſcriptam eſſe. Chriſtiani quippe Domini oraculo præmoniti, ante urbem à Romanis obſeſſam, Pellam Regionis Decapolitanæ civitatem prope Batanæam confugerant. Expugnata eſt à Tito & exciſa Urbs Hieroſolymitana anno Chriſti LXX. Sequenti ipſe Titus Romam rediit. Eo profectò, Chriſtiani, ut videtur, anno LXXII. in urbem reverſi ſunt; id quod in Annalibus ſuis disertè refert Eutychius Patriarcha. Medio igitur tempore, circa annum LXXI. certè ante reditum ex Pellâ, Judas Epiſtolam ſuam ſcripſiſſe cenſendus eſt. Si enim ſeriùs id factum fuiſſet, Symeonis germani ſui, paulò poſt in ſedem Hieroſolymitanam ſubrogati, non minùs quàm Jacobi, in Inſcriptione meminiſſet. Catholicam Judæ Epiſtolam ex veteribus citat Clemens Alexandrinus Pædag. lib. III. c. 8. p. 239. qui & eandem ſcholiis breviuſculis illuſtravit. Hanc Clementis expoſitionem, ut & in reliquas Epiſtolas canonicas, in Latinum ſermonem transferri olim fecit Caſſiodorus, ipſomet teſte de Divin. Inſtitut. cap. 8. p. 454. ſed ita, ut *excluſis quibuſdam offendiculis* (quæ ſcilicet incautè locutus erat) *purificata doctrina ejus ſecurior poſſet hauriri.* Latinè extant hodiè hæc Clementis ſcholia, tum in Bibliothecâ Patrum, tum ad calcem ſermonis Clement. *de Divite ſervando*, Edit. Oxon. p. 127. an eadem prorsùs, quæ vertit Caſſiodorus, pro certo non auſim affirmare.

† Hæreſ. 30.

‖ Diſſert. 1. in Iren. n. 14. p. 25.

34. S. BARNABAS Apoſtolus claruit ab anno Chriſti XXXIV. Catholicam ipſius Epiſtolam poſt exterminium Templi Hieroſolymitani, *i. e.* poſt annum Domini LXX. ſcriptam eſſe, ipſe ſatis apertè prodit cap. 16. quo de Templo agit, Edit. Oxon. p. 94. Ut planè concidit toties repetita Cl. Le Moinii objectio, quamque invictum argumentum vocat, Barnabam non eſſe hujus Epiſtolæ auctorem, eò quòd obierit multò antequàm Templum Hieroſolymitanum funditùs everteretur, ſub Nerone utique, in Cypro, Martyrio coronatus. Et hanc communem ſententiam eſſe dicit. At quænam amabò fuerit hæc communis ſententia? quâ veterum autoritate nixa? Quum nec ipſe ullum pro hâc ſententiâ teſtem profert. Et quæ gratis dicta ſunt, gratis rejiciuntur. De hâc Epiſtolâ alibi egimus, eámque adversùs Le Moinii exceptiunculas fusè vindicavimus: Paucula tamen etiam hoc loco Lectorem monuiſſe non erit ſupervacaneum. Allegoriis plena eſt, & myſtagogica: Fateor, ſed eo nomine doctrinæ quam à teneris

Vid PART. I. p. 11.

teneris unguiculis imbiberat, & contribulium suorum indoli & instituitis, magis congrua. Neque in ipsis Novi Testamenti libris allegorica de Agar, Melchisedec, Bestiæ Romanæ nomine ἐπτοίμιον, aliaq; hujus commatis plura desiderantur. Quod de imminente rerum fine habet, cum omnibus ferè Apostolis idem sentit. Siqua occurrunt de ætate mundi, de Chiliade fœlici, sive mundi sabbato, de mundo sex millibus annorum duraturo, tandémque in septimo millenario seu Sabbatico desinente, per creationis Hexaemeron, & Sabbati sive septimæ diei gaudium & festivitatem (quando Deus quievit ab omnibus operibus suis) adumbrato; eadem ferè habent Petrus & Joannes, Collegii Apostolici columnæ; eadem primorum sæculorum Patres, qui septimæ rerum chiliadis sub adventu Christi Domini fœlicia & planè sabbatica gaudia ubique deprædicant; tradit id disertè & luculenter Lactantius, lib. VII. cap. 14; tradit Irenæus, lib. V. cap. 23. ut de aliis, multò magis de Judæis gentiúmque Philosophis, nil dicam. Neque invitus id fatetur ipsemet Le Moinius *. *Hæc fuit*, inquit, *sententia omnium ferè Patrum, ad quam Platonici & Pythagoræi proximè videbantur accedere; suam verò istam doctrinam ab ipsis Hebræis hausisse, nullus est paulò humanior, & literaturâ Judaicâ & Cabalisticâ imbutus, qui hoc facilè non sibi persuadeat.* Vide quæ ex Veteribus congessit eruditissimus Cotelerius, Not. in S. Barnab. p. 31, 32, &c. Certè cum hâc sententiâ Epocha Josephi & Ecclesiæ Græcæ, Ægyptiorum, Chaldæorum, aliorúmque Orientalium, quin & ipsorum Sinensium chronica non malè conveniunt. Verùm, his missis, ad alia pergamus. Singularis est forsan, ingeniosa tamen, eruditissimi Dodwelli † conjectura, posteriorem epistolæ Barnabeæ partem, ejus Διδαχὴν, fuisse à reliquo Διδαχῶν corpore divulsam; ídque colligi posse ex his verbis unde incipit, Μεταβῶμεν δὲ καὶ ἐπὶ ἑτέραν γνῶσιν καὶ ΔΙΔΑΧΗΝ. Ecquis est quin videat, quàm aptè locum habere potuit in ipso Διδαχῶν corpore hæc transitio? Hæc ut rectiùs intelligantur, sciendum est, sublatis de medio Apostolis, Basilidianos, Valentinianos, aliósque secundi sæculi hæreticos, quò malas suas merces misero popello speciosiùs venditarent, fictas quasdam traditiones quasi ab Apostolis acceptas, in vulgus proseminâsse. His ut se statim opponerent Catholici, veras & genuinas Διδαχαῖς καὶ κηρύγματα, quæ primæ successionis seniores, qui cum Apostolis versati fuerant, sibi tradidissent, in medium proferebant, & quisque prout poterat hujus vel illius viri Apostolici sermones & prædicationes colligebat. Hinc Διδαχῆς & Διδασκαλίας τῶν Ἀποστόλων Κλήμεντος, Ἰγνατίου, Πολυκάρπου, Ποιμένος ἢ Ἑρμᾶ, frequens in stichometriis mentio. Hinc traditiones seniorum sive Presbyterorum, qui ipsos Apostolos viderant & audierant, toties ab Irenæo allegatæ; quem etiam ἐπίδειξιν Ἀποστολικοῦ κηρύγματος contexuisse memorat Eusebius ||. Has Διδαχαῖς sigillatim collectas in unum tandem corpus redegit, additis subindè aliis laciniis aliundè corrasis, Constitutionum Apostolicarum compilator, quarum in ipsis, quas habemus hodiè, Apostolorum Constitutionibus manifesta vestigia cernuntur. In hâc collectione locum suum habere poterat posterior Epistolæ Barnabeæ pars, ad mores Christianorum ritè formandos apprimè utilis: Quidni etiam Clementis Homiliæ, sive ut vulgò vocatur, Epistolæ secundæ, quod etiamnùm superest fragmentum? Constat enim etiam ex hodiernis Διαταγαῖς, non solùm

* Not. ad Ep. Barnab. p. 848.

† Differt. 1. in Iren. n. 31. p. 56.

|| Hist. Eccl. lib. 5. c. 26.

myſtica, ſoliſque Epiſcopis & Doctoribus communicanda, ſed & plurima ſimplicioribus, qui primis fidei elementis imbuendi, & ad vitam verè Chriſtianam formandi erant, impertienda contineri. Eſt & aliud de hâc Barnabæ Epiſtolâ notandum. In more apud veteres poſitum erat, ut Polycarpi, Barnabæ, & Ignatii Epiſtolæ in eodem codice, quandóque nullâ interpoſitâ diſtinctione, deſcriberentur. Inde forſan evenit, ut Hieronymus unam pro alterâ citaverit, Dial. adverſ. Pelag. l. III. p. 297. *Ignatius vir Apoſtolicus & Martyr ſcribit audacter; elegit Dominus Apoſtolos qui ſuper omnes homines peccatores erant.* Quæ verba non in Ignatianis, ſed in Barnabæ Epiſtolâ hodie reperiuntur, c. 5. p. 22. Ὅτε δὲ τοὺς ἰδίους Ἀποστόλους μέλλοντας κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον αὐτοῦ ἐξελέξατο, ὄντας ὑπὲρ πᾶσαν ἁμαρτίαν ἀνομωτέρους. *Tunc Apoſtolos ſuos, qui incipiebant prædicare Evangelium ſuum elegit, qui erant ſuper omne peccatum peccatores.* Simili planè errore deceptus eſt non ita pridem D. Rullæus Concionator Batavus, qui cum in vetuſtum Bibliothecæ Mediceæ codicem incidiſſet, in quo continuâ ſerie exaratæ erant Polycarpi & Barnabæ Epiſtolæ, eáſque in ſuum uſum deſcripſiſſet, inæſtimabilem ſe theſaurum poſſidere ubique crepabat, Polycarpi nempe epiſtolam editis duplò auctiorem. Verùm inſpecto penitiùs codice, mox deprehenſum eſt, nihil aliud continere præter Polycarpi & Barnabæ epiſtolas, hanc principio, illam fine mutilam, nullâ adhibitâ diſtinctione deſcriptas, ſolo Polycarpi nomine fronti codicis præfixo. Cujus rei hiſtoriam prolixè & ad nauſeam uſque recenſet Steph. Le Moinius Prolegom. ad Varia Sacra; qui proinde has Epiſtolas eodem tenore exhibuit. Primum erroris fontem exinde natum eſſe veriſimile fit, quod quaternione ex medio primævi alicujus codicis, Librarii culpâ, vel temporis injuriâ amiſſo, omnia quæ ex eo codice deinceps deſcripta ſunt exemplaria eodem defectu laborarent. Unde factum eſt, ut in nonnullis codicibus MSS. Polycarpi Epiſtola in fine, Barnabæ in initio deficit; &, ut in codice Mediceo videre eſt, utráque ne lineâ quidem abruptâ arctiſſimè conjuncta. Notare hoc loco liceat Græcè extare Biblioth. Vindob. Cod. Theol. CCCII. num. 3. fol. 354. anonymi cujuſdam interpretationem nominum Hebraicorum, quæ in Epiſtolâ S. Barnabæ Apoſtoli occurrunt, teſte Neſſelio Catal. part. I. p. 407. Novam hujus Epiſtolæ editionem, hactenùs editis longè accuratiorem V. V. CLL. Dodwelli annotationibus, & Bernardi curis illuſtratam, diu expectavimus. Parata eſt prelo, & ni fallor, penes D. Millium latet. Ne tenebris diutiùs damnetur, oramus omnes.

40. Vid. PART I. p. 13.

PHILO, Judæus ortu, patriâ Alexandrinus, claruit anno Chriſti XL. Inter Veteres nemo Philonem illuſtriori ornavit elogio, quàm Euſebius *, quem refert in patriis diſciplinis maximoperè elaboràſſe, in Platonicâ & Pythagoricâ philoſophiâ omnes ſui temporis ſuperàſſe, in dicendo copioſum, in ſententiis locupletem, in Divinæ Scripturæ intelligentiâ ſublimem, atque excelſum. Alibíque † τὰ οἰκεῖα πατρόθεν ἀκριβοῦντα, *qui res ſuæ gentis à majoribus acceptas, accuratè ac diligenter expendit.* Mirâ quidem dicendi vi ac venuſtate pollere nemo unquam negaverit, ut dictionis Atticæ puritate cum ipſo Platone certare videbatur; quo nomine tritum illud ei tribuerunt

* Hiſt. lib. 2. c. 4. p. 43. c. 18. p. 58.

† Præpar. Evang. l. 7. c. 12. p. 322.

runt Veteres, *aut Plato Philonizat, aut Philo Platonizat.* Linguæ interim Majorum & Hebraiſmi prorsùs ignarus, Myſtes potiùs, quàm Theologus, Philoſophus non Sacerdos. Cum Alexandriæ natus educatúſque fuerit, Scholæ Platonicæ doctrinam & ingenium penitiùs imbibit, mordicùs retinuit, omnia ferè obtorto licèt collo huc trahens. Hinc nata ei νοῦς ἐνθουσιαστικός, & myſtica Philoſophandi ratio, reconditæ & ſupercœleſtes ſpeculationes: Hinc Platonis placita Moſäicis immixta, Deíque dogmata ad Academiæ ſenſum explicata: Hinc novæ & ſubtiles ratiunculæ ſolerter excogitatæ, undíque conquiſitæ, à ſummi Legiſlatoris mente quàm maximè alienæ: Hinc ineptæ ac pueriles allegoriæ, abſurdæ longiúſque petitæ alluſiones utramvis faciunt paginam; Compta, arguta, detorta interpretamenta, quibus divina eloquia, totámque legis Moſaicæ faciem fœdè inquinavit. Vidit hæc olim, & in opprobrium vertit Celſus, Judaicæ pariter ac Chriſtianæ Religionis hoſtis acerrimus. Habentur ejus verba apud Origenem, lib. IV. contr. Celſ. p. 198. Αἱ γοῦν δοκοῦσαι περὶ αὐτῶν ἀλληγορίαι γεγράφθαι, πολὺ τῶν μύθων αἰσχίους εἰσὶ καὶ ἀτοπώτεραι, τὰ μηδαμῇ μηδαμῶς ἁρμοσθῆναι δυνάμενα, θαυμαστῇ τινὶ καὶ παντάπασιν ἀναισθήτῳ μωρίᾳ συνάπτουσαι. *Quæ igitur de his allegoriæ conſcriptæ ſunt, multò turpiores ſunt quàm ipſæ fabulæ, atque abſurdiores etiam, mirâ ſtultitiâ coaptare conantes quæ nullo modo cohærent.* Quâ cenſurâ Philonem notari non diffitetur Origenes, ipſe licet Philonis, in ineptâ hâc interpretandi ratione, ſedulus imitator. Certè ex hoc fonte (Philonis ſcripta intellige) omnis allegoricus exponendi modus, notante Photio, in Eccleſiam Chriſti promanavit. Objecit idem Chriſtianis Porphyrius †, Celſo ætate ſuppar, malitiâ æqualis; eos nempe ad expoſitiones quaſdam, ἀσυγκλώστους καὶ ἀναρμόστους, male-cohærentes, nec ſcripturis ipſis ſatis accommodatas, confugere. *Et poſtquam,* inquit, *ea quæ à Moſe apertiſſimè dicta ſunt figuras quaſdam, atque adumbratas imagines eſſe jactârunt, ac veluti oracula arcanis plena myſteriis, Divino quodam cultu proſecuti ſunt, hujuſmodi vanitatis præſtigiis mentis acie quodammodo faſcinatâ, expoſitiones ſuas deinceps proferunt.* Quo nomine Origenem acriùs carpit, quòd cùm allegoricum in explicandis Græcorum myſteriis modum didiciſſet, eum Judaicis ſcripturis adhibuit. Commodùm accidit ut meum hâc in parte judicium, confirmaret vir clariſſimus Edvardus Bernardus, Doctor Theologus, & Aſtronomiæ in Academiâ Oxonienſi Profeſſor, haud ità pridem, Savilianus, Literis ad me dum hæc ſcriberem datis. "Philo Judæus, *inquit,* "Hebraiſmi nimis ignarus adparet, nomenclaturis ſolis contribuli"um ſuorum Hebræo-Græcis inſtructus. Unde à verſione ſeptua"ginta Doctorum ne verſum aut verbum unicum in tantis commen"tariis unquam diſcedere potuit. Potuit tamen in vocum Hebrai"carum interpretamentis pueriliter ludere. Cultu etiam philoſo"phiæ idem Platone minor videtur, quàm ætate. Nihil enim ex"tra trivium, in illo commentatore lego: dignum nihil Platonis "diſcipulo, ſi dogmata Moſis ipſius exceperis. De Angelorum "quidem officiis, ubi accuratior eſſe voluit, vera miſcet falſis, de "incorruptibili mundo falſus planè, ac futilis. Vides tamen ex in"dice Euſebiano, hujus Sophiſtæ opera pleráque in noſtrum tem"pus perſeveraſſe; quaſi longa ſomnia hominis nimis otioſi, & ce-

"rebri

† Lib. 3. adverſ. Chriſtian. ap. Euſeb. Hiſt. l. 6. c. 19. p. 219.

SÆC. I. à CHR. N.

" rebri sui, ceu mundi ipsius ideis, figmentisque sibi perplacentis. " Ille ergo cunctis operibus suis, præter paucissima, in Pentateuchum " Divini Mosis commentatus est, sententiis quidem nimium repe- " titis, dictionis tamen flore admirabili, delectúque. Allegorias præ- " tereà quibus abundant ejus libri, partim à priscis commentariis, " quod sæpe lubens ille profitetur, partímque maximam partem ab " ingenio suo derivavit; magno sanè literaturæ sacræ & historiæ " verissimæ damno, nisi is in plerísque traductionibus, ridiculus sa- " tis, nugarúmque prodigus videretur. Mirum quidem Origenem " nostrum sequi potuisse tam vanum doctorem. Sed facilitas fe- " cit. Allegorias enim spargere in plebem exiguus labor. Virtu- " tis tamen & pietatis erga Deum studium amorémque summum " ubíque explicat Philo, & quidem facundiâ vix imitabili. Quam- " obrem allegoriarum nugas illi faciliùs condonamus. Prætereà " Hierophantarum Ægyptiorum vitam sobriam & secretam, quam " Herodotus, Diodorus, & Porphyrius diligenter describunt, imi- " tabantur simul & in melius reformabant annis ante Christum na- " tum CL. pars proba Judæorum Esseni, in Collegiis pietati ope- " ram dantes. Apta quidem satis Ægyptus erat tali politiæ, imò " fami tolerandæ. Hanc adeò sectam eàdem in regione postea " vicerunt austeritate vitæ participes nostræ fidei, Antonius, Paulus " & mille alii Ascetæ, patrésque Ascetarum. Therapeutas deníque " Philonis Christianos esse maluit Eusebius Cæsariensis, ut solet scri- " ptorum Veterum testimonia bonâ malâque fide undíque ad evan- " gelica sua comportare. De Therapeutis hisce quorum mores & instituta depingit Philo, quosque Christianismi cultores fuisse contendunt, Eusebius, Hieronymus, aliique; prolixè agunt præter alios Valesius not. in Euseb. lib. II. cap. 17. p. 34, 35. Hankius de scriptor. Rom. lib. II. part I. cap. 8. num. 56, &c. & nos olim suo loco. Extant in Philonis libros *de Vitâ Mosis*, in librum *de Vitâ Josephi Patriarchæ*, sive *viri civilis*, & *de Vitâ Abrahami*, sive *de legibus non scriptis*, Anonymi cujusdam, sed antiqui, autoris annotationes marginales Græcæ MSS. Biblioth. Vindob. *cod. Historic.* LXXXI.

44. EUODIUS, primus post S. Petrum, Ecclesiæ Antiochenæ Episcopus constitutus, juxtà Eusebium, anno Christi XLIV. juxtà Syncellum anno XL. Cathedram hanc tenuit ex Syncelli calculo, annos XXIX. secundùm Nicephorum CP. in chronographia XXIII. Et Martyr à multis obiisse dicitur. Meminit Euodii, præter Eusebium & Hieronymum, Impostor Ignatianus Epist. ad *Antiochenos*. Meminit Joannes Nesteutes orat. *de Pseudoprophetis*, quæ inter Chrysostomi opera habetur, T. VI. p. 479. Ποῦ Εὐόδιος ἡ εὐωδία τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Διάδοχος; ποῦ Ἰγνάτιος, &c. *Ubi Euodius ille bonus odor Ecclesiæ; & sanctorum Apostolorum successor atque imitator? Ubi Ignatius*, &c. Sic Nicephorus Callisti Hist. Eccl. lib. II. cap. 3. Ὁ πολὺς τὰ θεῖα Εὐόδιος, τῶν ἱερῶν δ' Ἀποστόλων καὶ οὗτος Διάδοχος, *Divinus Euodius, qui & ipse sanctorum Apostolorum successor fuit*. Quo in loco Euodium, commentarios scripsisse docet, præcipuè Epistolam, quam φῶς, sive *lumen* inscripsit. Hujus Fragmentum ibidem profert Nicephorus, quo refert auctor Dominum nostrum,

nostrum, Petrum tantummodò propriis manibus baptizâsse; Petrum, porrò Andream, filiósque Zebedæi; hos deinceps, reliquos Apostolos; Petrum vero & Joannem, LXX. discipulos; aliáque plura de annis Christi & B. Virginis, &c. tradit. Verùm salvâ Nicephori autoritate, suspecti mihi videntur hi commentarii, suspecta hæc Epistola, nec aliunde quàm ex recentiorum Græculorum Officinâ, prodiisse. In omnibus priorum sæculorum monumentis nè levissima mentio. Vix credibile est latere potuisse Eusebium, qui omnium penè Bibliothecarum angulos diligenter excussit. Silent Hieronymus, Gennadius, & reliqui longo agmine scriptores Ecclesiastici. Quid, quòd Baronius † semel iterúmque fatetur hanc Euodii Epistolam nemini veterum innotuisse, nec unde eam acceperit Nicephorus se invenisse? De ipso Euodio id monere visum, plures tùm Græcorum tùm Latinorum eundem facere cum Euodiâ illâ cujus meminit D. Paulus, Philipp. IV. 2. Vide quæ congessit Cotelerius not. ad Pp. Apost. p. 298.

SÆC. I. à CHR. N.

† Apparat. num. 47. & ad ann. 71. num. 13.

59. ACHAIÆ Presbyteri & Diaconi Epistolam encyclicam de Passione B. Andreæ scripsisse dicuntur. Hanc ab omnibus penè damnatam, etiam à cordatioribus Pontificiis rejectam recoxit haud ita pridem, & tanquam Acta genuina, & sincera propugnavit Natalis Alexander Hist. Eccl. Sæc. I. cap. 10. Artic. 8. Verùm res ei infœliciter cedit. Palmarium, quo utitur, argumentum à Patrum Autoritate ducitur; nullos verò profert testes sæculo octavo, eóque exeunte, vetustiores: Etherium Uxamensem anno 789. Remigium Antisiiodorensem anno 880. Petrum Damianum anno 1057. Lanfrancum Cantuariensem anno 1070. S. Bernardum anno 1115. Ivonem Carnotensem anno 1092. bellos proculdubio & idoneos testes, qui de re plusquam septingentis, vel mille ante se natos annis gestâ, sententiam dicant! Sed in officio S. Andreæ (ut cum Bellarmino & Natali pergam) Ecclesia hæc Acta legit. Quasi verò in Breviario Romano, etiam maximè correcto, nullæ legerentur fabulæ, nulla scripta apocrypha & spuria usurparentur. Extitisse olim Philastrii tempore Andreæ Acta, sed à Manichæis fœdè corrupta, non nego; verùm ab hodiernis planè aliena. Certè quæ hodie extant, ab aliquo Mediæ ætatis monacho conficta videntur. Sunt quidem in ipsis Actis quæ Apostolicorum temporum Scriptori minimè conveniunt: Ipsa inscriptionis forma nova planè est, & singularis, *ab universis Ecclesiis quæ sunt in Oriente, & Occidente, & Meridiano, & Septentrione:* cujus simile exemplum haud alibi reperies. Ut alia mittam, quis credet Apostolicæ simplicitatis virum in oratione quam ad Pro-consulem habuit, tot comptas & concinnas Antitheses de ligno prævaricationis, & de ligno Passionis, de terrâ immaculatâ unde factus primus homo, & de virgine immaculatâ quâ natus est Christus perfectus homo, aliisque huc spectantibus habuisse? vel tam elegantia & planè inepta ad crucem suam verba fecisse? Quis credet immensam penè totius Provinciæ multitudinem ad occidendum Ægeam, & Andream Apostolum, fractis carceris januis, liberandum, Patras venisse? Quis credet mitissimum Apostolum, Ægeam Pro-consulem pro Tribunali sedentem, *filium mortis, & stipulam æternis paratam incendiis* vocasse, eique palàm impudentiam objecisse?

Vid. PART. I. p. 16.

ciſſe? Ut de modo alligandi ad crucem, déque carnificibus, qui, jubente Ægeâ, manus ad crucem, ut inde Apoſtolum ſolverent, miſerunt, fruſtrà tentantibus, ſtupentibus eorum brachiis quotieſcúnque extenderentur, nil dicam. Denique quis non mirabitur in Præfatione tam accuratam & ſubtilem SS. Trinitatis explicationem adhiberi? Et de proceſſione Spiritûs S. tam perſpicuè agi? quæ non niſi ſequioribus Eccleſiæ ſæculis agitari cœperunt. Baronius † quidèm hanc de Spiritu ſancto clauſulam in antiquis MSS. haberi negat. At quis novit, *inquit Cl. du Pinius* † an in nonnullis non fuerint deleta potius hæc vocabula, quàm in cæteris addita? Subdítque pro candore quo pollet eximio, hanc Paſſionem, ſaltem ut ſcriptum dubium reſpici debere; quod, autore Hieronymo, nulli probando fidei dogmati inſervire poteſt. Uno verbo: Tota horum Actorum compages piam fraudem, & ineptum monachorum ingenium & zelum manifeſtò ſapit.

* Ad Martyr. Rom. Novemb. 30.
† Biblioth. Nov. P. I. p. 27. Edit. Lat.

67. Vid. PART. I. p. 21. JOSEPHUS, genere Hebræus, domo Hieroſolymitanus, dignitate ſacerdos, claruit anno Chriſti LXVII. Etiam à pueritiâ incumbens diſciplinis egregiè profecit, ipſomet teſte de vit. ſuâ, p. 989. Viſus intellectu & memoriâ præcellere; ita ut jam tum quartumdecimum agens annum, tantam laudem ex literarum ſtudiis conſecutus ſit, ut etiam à ſummis Pontificibus, & urbis Primoribus de penitiori Legum ſenſu conſuleretur. Obiit exeunte circiter hoc ſæculo. Joſephum ob egregia ſcripta à ſe edita, réſque, & in Eccleſiâ, & Republicâ præclarè geſtas, tanto in honore non modò apud populares ſuos, verùm apud Romanos rerum dominos habitum eſſe tradit Euſebius * ut in urbe Româ, Statuâ donatus ſit, ejúſque libri in Bibliothecâ publicâ fuerint collocati. Quin & ipſe † nobis auctor eſt, ſe libros ſuos (quos, opinor, de Bello Judaico conſcripſit) non modò illuſtrioribus Romanis qui bello interfuerunt, ſed & ipſis Veſpaſianis Auguſtis obtuliſſe, Titúmq; Imp. eoſdem manu ſuâ ſubſcriptos publicari præcepiſſe. Ut mirum planè videri debeat, Joſephi ſcripta tam benè curata, in tam publicâ hominum luce poſita, omnium penè manibus quotidiè trita, ad tam pauca exemplaria hodiè redacta eſſe, támque raró in Bibliothecis Manuſcripta reperiri, tam hiulca, mutila, obſcura, & fœdè depravata ad nos perveniſſe; ut plura ſint loca, quæ vix ſanum fundant ſenſum. De quibus citiùs inter horologia, quàm inter eruditos conveniet. Infinitus eſſem, ſi ſingula percurrerem. Uno, alteróve exemplo manifeſtum fiet. Primum ſit πολυθρύλλητον illud & vexatiſſimum de Jeſu Chriſto teſtimonium, quod in editis ſic ſe habet; Antiq. lib. XVIII. cap. 4. p. 621. Γίνεται δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἰησοῦς σοφὸς ἀνήρ, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή. Ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητής, διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν ἡδονῇ τ' ἀληθῆ δεχομένων. Καὶ πολλοὺς μὲν Ἰουδαίους, πολλοὺς δὲ Ἑλληνικοὺς ἐπηγάγετο. Ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν. Καὶ αὐτὸν, &c. Id eſt, interprete Ruffino, ſeu antiquo alio: *Fuit autem eiſdem temporibus Jeſus, ſapiens vir, ſi tamen virum eum nominare fas eſt. Erat enim mirabilium operum effector, & doctor hominum eorum, qui libenter quæ vera ſunt, audiunt. Et multos quidem Judæorum, multos etiam ex Gentibus ſibi adjunxit. Chriſtus hic erat. Hunc,* &c. Mitto reliqua utpotè omnibus nota. Quantis objectiunculis, quàm diſcrepantibus lectionibus, quot Grammaticalibus

* Lib. 3. c. 9. p. 84.
† De vit. ſuâ, p. 1026. contr. App. l. 1. p. 1037.

maticalibus minutiis & observationibus locum hunc vexârint recentiores Critici, nôrunt omnes qui in literis Ecclesiasticis versantur. Non est hujus operis, neque in animo mihi, genuinam hujus testimonii autoritatem ex professo vindicare, multò minùs cum quoquam hâc de re contendere; fruatur quisque judicio suo; paucula tantum, ὡς ἐν παρόδῳ, notabo, quæ ad summam rei pertinere videantur.

Josephum, magni nominis Historicum, res sui temporis, gentisque suæ, literis mandantem, de CHRISTO JESU, Viro ob ortum, vitam, miracula, mortem, resurrectionem, religionem recèns institutam, discipulos, per omnium ora Celeberrimo, déque rebus ab eo recenti memoriâ gestis, nullam planè fecisse mentionem, cum vel ipsi meminerint hujus temporis scriptores Gentiles, Tacitus, Suetonius, Plinius, &c. quis credet? Sed loco non suo interpositum est hoc elogium, nec cum iis cohæret quæ præcedunt, sequuntúrque; sublato hoc, reliqua aptè cohærere. Verùm gratis hæc omnia dicuntur, nec verè quidem. Priori enim capitis parte de rebus à Judæis sub Pilato gestis agit: Unde aptè satis ad Domini nostri mentionem delabitur. Quin & quæ sequuntur multò minùs ad Pilati historiam pertinere videntur, quàm hæc de Domino nostro periocha. Certè in toto hoc capite ea recensere videtur Josephus, quæ sub Pilati regimine, diversis licèt temporibus, contigerunt. Sed suppositum est Josepho hoc testimonium, ejúsque operibus intrusum. At quo autore, quo tempore id factum? quo teste, quo indicio id constat? Josephi libri in omnium erant manibus, ab omnibus lecti, excussi, Judæis, Gentilibus, Christianis apprimè noti. Ut non citiùs talem laciniam suffercire potuisset impostor, quin statim exclamaret orbis universus, & rumores de tam insigni νοθείᾳ in omnes angulos spargerentur. Primus qui hoc Josephi testimonium citavit, erat Eusebius, circa annum CCCXXIV. quo tempore nè levissima quidem suspicionis umbra habebatur. Ubique ad manum erant Josephi exemplaria, & in Bibliothecis Romanis vetustissima, ad quæ facilè provocari poterat. Nec dubitandum est, tùm Judæos, tùm Gentiles id facturos esse. Ipse Eusebius, qui omnium penè Bibliothecarum forulos excusserat, & de rebus antiquissimis optimè judicare nôrat, nec facilè falli potuit, nec fallere voluit; ut nec, qui eum secutus est, Hieronymus. Quid verò faciemus iis † qui ipsummet Eusebium doli & imposturæ quam somniant Architectum fuisse volunt? Itáne veró? an tàm sublestæ fidei, tàm deploratæ famæ fuerit Vir omni ævo Celeberrimus, ut post candorem, & sinceritatem tot sæculis probatam, in falsi fraudísque crimen tandem veniret, & fides hactenùs illibata, ab ingratâ posteritate, absque vel minimâ justæ suspicionis ratione, in dubium revocetur? Quin nec si hoc facere voluisset Eusebius, facilè potuit. In Evangelicæ Demonstrationis opere, rei Christianæ causam præcipuè adversus Judæos, idque allato hoc ipso Josephi testimonio, luculentèr agit. Si fraudulentèr supposuisset; quàm malè fidei, famæquè suæ & causæ quam agebat, consuluisset, qui inspectis Josephi libris facilè revinci potuit? Apage tales suspiciunculas nullâ probabilitate nixas, viris ingenuis atque eruditis indignas, ex æquo ineptas & malitiosas! Quid, quòd omnes etiam vetustissimi, qui hodie supersunt, codices MSS. exaratum habent eâdem manu

† *Mihi imprimis credibile fit, auctorem hujus τεχνάσματος esse Eusebium.* Tan. Faber. in Diatr. mox citanda p. 37. Alios vid. ap. Bos. in exercit. in hoc Josephi testimonium.

SÆC. I. à CHR. N.

hoc testimonium, & vix proferri potest antiquum aliquod exemplar in quo desideratur; adeò ut per XV. penè sæcula à nemine usquam sollicitatum fuerit, sed constanter pro genuino habitum? Sed hujus testimonii Origenes & Photius nè verbulo quidem meminerunt. Esto. Habuerunt proculdubiò rationes suas cur silerent. Fortè in codices inciderunt, in quibus omissum erat, aut erasum. Judæis quippe solenne erat, postquàm Christiana Religio invaluerat, omnia librorum suorum loca vel corrumpere, vel subtrahere, quibus fides Christiana niteretur: Et si ipsis libris Sacris ubi de Christo agunt, manus violentas injicere non reformidârint, quid mirum si Josepho non pepercerint? Nec vana est prorsùs hæc suspicio. Audiamus quæ hâc de re tradit Gyraldus Cambrensis, libro *de institutione Principis*, apud Cl. Galeum, nondum edito. *Robertus* (*Canutus* dictus, qui claruit circa annum 1170. de quo vide Baleum cent. 3. c. 4. p. 213.) *Prior S. Fridiswidæ apud Oxoniam, Hebraicè doctus, in duobus exemplaribus Josephi Hebraicè scriptis invenit Testimonium de Christo, in aliis nuper erasum. Quod & Judæis Oxoniæ degentibus ostensum fuit.* Dices Josephum testari, se libros de bello Judaico primò quidem Hebraicè scripsisse, ac Græcè postea vertisse de Antiquitatibus idem non affirmat. Fieri tamen potuit ut, in contribulium suorum gratiam, hos etiam libros patrio sermone condiderit, etsi in opere Græco quod habemus hodiè, id non tradiderit. Vel fieri etiam potuit, ut ipsi Judæi eos Hebraicè transtulerint. Ac proinde in omnibus exemplaribus quæ vel sub potestate suâ erant, vel à se descripta, hoc de Christo testimonium, aut omiserint penitùs, aut deleverint. Quicquid sit, certum est in hodiernis Josephi codicibus multa deesse, quæ à veteribus citantur. Fragmenta benè longa Græcè MSS. apud se servari me monuit eruditissimus Galeus, quæ in vulgatis Josephi codicibus frustrà quæsiveris. Plura profert Isaacus Vossius, & ex eo Cl. Ittigius, Theologus Lipsiensis, in prolegomenis quæ nuperæ Josephi editioni præmisit: quibus & alia non pauca addi possunt.

Primus, ni fallar, saltem è primis, qui nostrâ memoriâ huic testimonio litem movere non contentus, deditâ operâ refutare aggressus sit, erat Tanaquillus Faber, editâ hâc de re peculiari diatribâ anno 1655. 8*vo.* quam deinde in primam Epistolarum partem transtulit, num. 44. Levia planè videntur, nec critico ejus acumine satis digna, quæ hâc in causâ objicit: Nec tanti sunt (si id jam agerem) omnia variorum argumenta, quorum summam magnâ quidem perspicuitate & judicio exhibet Andreas Bosius †, quæ illustre hoc Christianæ antiquitatis monumentum studiosorum manibus excutiant. Quod fortiùs stringit illud est: Videri Josephum hoc in loco D. Jesum pro vero Deo & Messiâ agnoscere. Id enim verba illa innuere videntur, Ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν; quod de Josepho neutiquam credi potest. At quid si hæc clausula Josephi non fuerit; sed à Christiano quodam in margine annotata, postea Librariorum incuriâ in textum irrepserit? suspicatus est hoc olim Montacutius noster, in re Critico-ecclesiasticâ vir summus, qui de his verbis agens, Χριστὸς οὗτος ἦν, *proculdubio*, inquit * *glossema est*, & *marginalis cujusdam Christiani lectoris adnotatio*, *licet habeatur in scripto codice*, & *in Josepho*. Suspicionem non leviter auget, quòd hæc verba

† Exercit. Hist. crit. in perioch. Joseph. de Jes. Christo, c. 3. §. 17, &c. p. 85.

* Not. in lib. 3. Euseb. de Demonstr. Evang. ad p. 124.

verba in Joſephi teſtimonio prout apud Cedrenum * extat, deſiderantur. Unde pronum eſt conjicere Cedrenum in codice quo uſus eſt, ea neutiquam reperiſſe. Verùm ſint ipſius Joſephi verba. Quis nobis fidem faciet ex ſuâ, non ex aliorum mente Joſephum loqui, rémque tradidiſſe, non quam ille veram exiſtimavit, ſed quæ vulgari famâ circumſerebatur? Nec aliud forſan eſt hæc clauſula, quàm uſitata apud Græcos loquendi formula, οὗτος ἦν, pro λεγόμενος. Hieronymus † vel in codice ſuo ita legit, vel ſaltem intellexit, cùm hunc locum ita reddidit, *Hic credebatur eſſe Chriſtus.* Et ita quidem alibi, Antiq. lib. 20. cap. 8. p. 698. ipſe Joſephus de Chriſto loquitur, mentémque ſuam ſatis apertè explicat, Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστὸς, *Jeſus qui Chriſtus dictus eſt:* Ut ſalvo hoc teſtimonio, non ſit neceſſe Joſephum vel pro Chriſtiano, vel pro Chriſtianæ Religionis encomiaſte habendum eſſe. Scripſit Pilatus ſuper crucem Domini, Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων: quem tamen pro Chriſti diſcipulo, vel admiratore nemo opinor unquam habuit. Ut proinde concidit planè argumentum, in quo tot triumphos agit Tanaquillus Faber ‖ ex Origenis teſtimonio depromptum, Joſephum nempè Jeſum pro Chriſto non agnoviſſe. Addam, coronidis loco, Cl. Le Moinii * hâc de re ſententiam. "Cùm Joſephus quædam in iſto loco de Meſſia & Jeſu in-
"jeciſſet, & dixiſſet quod ille eſſet λεγόμενος Χριστὸς, levi immutati-
"one, & fraude non improbandâ, quidam Chriſtianus ad marginem
"ſcripſerat, οὗτος ὁ Χριστὸς, cùm λεγόμενος minus dicere, quàm par erat,
"exiſtimaret; tandem deſcribentibus amanuenſibus, exulavit textus
"ipſe, & gloſſa marginalis illius locum occupavit——Dixit Joſe-
"phus quòd iſto tempore ortus Jeſus ὁ Χριστὸς λέγεται, *dicebatur Meſ-*
"*ſias.* Tale loquendi genus occurrit in lib. *Sopherim* citante Galatino,
"ישו הנוצרי נראה המשיח, *Jeſus Nazarenus videbatur Meſſias.* Occur-
"rit & apud ipſum Maimonidem, c. 11. Tractat. ultim. Lib. *Jad.*
"את אותו שנדמה שיהיה המשיח, *De illo qui Meſſias exiſtimatur, vel qui*
"*exiſtimabatur eſſe Chriſtus.* Quod quadrat cum verbis Joſephi, qui di-
"cit de Jeſu Nazareno, quòd οὗτος λεγόμενος Χριστός. Hæc hactenus.

* Edit. Pariſ. p. 196.
† De ſcript. in Joſeph. cap. 13. p. 7.
‖ Diatr. p. 2, 33, 34, 35.
* Not. ad var. ſacr. p. 931.

Alter Joſephi locus, perplexus ſatis, & difficilis habetur de Bell. Judaic. lib. 6. cap. (*Græc.*) 18. (*Lat.*) 7. pag. 921. ubi de Romanæ Legionis Balliſtis Hieroſolymitanos jactis lapidibus graviter infeſtantibus agens, refert obſeſſos ſpeculatores in turribus conſtituiſſe, qui quando impelleretur machina, ſaxúmque ferretur, præmonerent, patriâ linguâ clamantes, ὁ υἱὸς ἔρχεται, *Filius venit.* Hæc verba incommodum fundunt ſenſum, immò planè nullum. Scio, modò id patiantur codices MSS. leviſſimâ quidem mutatione pro υἱὸς, legi poſſe ἰὸς *miſſile*, ſeu *ſagitta*, quod aptè quidem huic loco convenit. Quo minùs verò in hâc conjecturâ acquieſcam facit, partim quòd ἰὸς verbum ſit poeticum, Homero utplurimùm uſitatum; præcipuè verò quòd ſpeculatores non Græcâ, ſed Hebræâ ſeu Syro-Chaldæâ linguâ hæc verba ediderunt. Liceat igitur mihi aliam conjecturam in medium proferre, eámque viri longè doctiſſimi, Chriſtiani Wagneri, Lipſienſis Theologi, mihíque dum viveret amiciſſimi, qui ſententiam hâc de re rogatus in hæc verba reſcripſit. "Equidem non memini
"apud ullum Philologorum eâ de re quidquam mihi obſervatum, at-
"tamen creditu perfacile eſt, niſi egregiè fallor, obſeſſos ad con-
"ſpectum lapidis è longinquo advolantis clamâſſe, אבנא אתה ἄβια

SÆC. I. à CHR. N.

hoc testimonium, & vix proferri potest antiquum aliquod exemplar in quo desideratur; adeò ut per XV. penè sæcula à nemine usquam sollicitatum fuerit, sed constanter pro genuino habitum? Sed hujus testimonii Origenes & Photius nè verbulo quidem meminerunt. Esto. Habuerunt proculdubiò rationes suas cur silerent. Fortè in codices inciderunt, in quibus omissum erat, aut erasum. Judæis quippe solenne erat, postquàm Christiana Religio invaluerat, omnia librorum suorum loca vel corrumpere, vel subtrahere, quibus fides Christiana niteretur: Et si ipsis libris Sacris ubi de Christo agunt, manus violentas injicere non reformidârint, quid mirum si Josepho non pepercerint? Nec vana est prorsùs hæc suspicio. Audiamus quæ hâc de re tradit Gyraldus Cambrensis, libro *de institutione Principis*, apud Cl. Galeum, nondum edito. *Robertus* (*Canutus* dictus, qui claruit circa annum 1170. de quo vide Baleum cent. 3. c. 4. p. 213.) *Prior S. Fridiswidæ apud Oxoniam, Hebraicè doctus, in duobus exemplaribus Josephi Hebraicè scriptis invenit Testimonium de Christo, in aliis nuper erasum. Quod & Judæis Oxoniæ degentibus ostensum fuit.* Dices Josephum testari, se libros de bello Judaico primò quidem Hebraicè scripsisse, ac Græcè postea vertisse de Antiquitatibus idem non affirmat. Fieri tamen potuit ut, in contribulium suorum gratiam, hos etiam libros patrio sermone condiderit, etsi in opere Græco quod habemus hodiè, id non tradiderit. Vel fieri etiam potuit, ut ipsi Judæi eos Hebraicè transtulerint. Ac proinde in omnibus exemplaribus quæ vel sub potestate suâ erant, vel à se descripta, hoc de Christo testimonium, aut omiserint penitùs, aut deleverint. Quicquid sit, certum est in hodiernis Josephi codicibus multa deesse, quæ à veteribus citantur. Fragmenta benè longa Græcè MSS. apud se servari me monuit eruditissimus Galeus, quæ in vulgatis Josephi codicibus frustrà quæsiveris. Plura profert Isaacus Vossius, & ex eo Cl. Ittigius, Theologus Lipsiensis, in prolegomenis quæ nuperæ Josephi editioni præmisit: quibus & alia non pauca addi possunt.

Primus, ni fallar, saltem è primis, qui nostrâ memoriâ huic testimonio litem movere non contentus, deditâ operâ refutare aggressus sit, erat Tanaquillus Faber, editâ hâc de re peculiari diatribâ anno 1655. 8*vo.* quam deinde in primam Epistolarum partem transtulit, num. 44. Levia planè videntur, nec critico ejus acumine satis digna, quæ hâc in causâ objicit: Nec tanti sunt (si id jam agerem) omnia variorum argumenta, quorum summam magnâ quidem perspicuitate & judicio exhibet Andreas Bosius †, quæ illustre hoc Christianæ antiquitatis monumentum studiosorum manibus excutiant. Quod fortiùs stringit illud est: Videri Josephum hoc in loco D. Jesum pro vero Deo & Messiâ agnoscere. Id enim verba illa innuere videntur, Ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν; quod de Josepho neutiquam credi potest. At quid si hæc clausula Josephi non fuerit; sed à Christiano quodam in margine annotata, postea Librariorum incuriâ in textum irrepserit? suspicatus est hoc olim Montacutius noster, in re Critico-ecclesiasticâ vir summus, qui de his verbis agens, Χριστὸς οὗτος ἦν, *proculdubio*, inquit * *glossema est, & marginalis cujusdam Christiani lectoris adnotatio, licet habeatur in scripto codice, & in Josepho.* Suspicionem non leviter auget, quòd hæc verba

† Exercit. Hist. crit. in perioch. Joseph. de Jes. Christo, c. 3. §. 17, &c. p. 85.

* Not. in lib. 3. Euseb. de Demonstr. Evang. ad p. 124.

verba in Josephi testimonio prout apud Cedrenum * extat, desiderantur. Unde pronum est conjicere Cedrenum in codice quo usus est, ea neutiquam reperisse. Verùm sint ipsius Josephi verba. Quis nobis fidem faciet ex suâ, non ex aliorum mente Josephum loqui, rémque tradidisse, non quam ille veram existimavit, sed quæ vulgari famâ circumferebatur? Nec aliud forsan est hæc clausula, quàm usitata apud Græcos loquendi formula, ὗτος ἦν, pro λεγόμενος. Hieronymus † vel in codice suo ita legit, vel saltem intellexit, cùm hunc locum ita reddidit, *Hic credebatur esse Christus*. Et ita quidem alibi, Antiq. lib. 20. cap. 8. p. 698. ipse Josephus de Christo loquitur, mentémque suam satis apertè explicat, Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστὸς, *Jesus qui Christus dictus est*: Ut salvo hoc testimonio, non sit necesse Josephum vel pro Christiano, vel pro Christianæ Religionis encomiaste habendum esse. Scripsit Pilatus super crucem Domini, Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων: quem tamen pro Christi discipulo, vel admiratore nemo opinor unquam habuit. Ut proinde concidit planè argumentum, in quo tot triumphos agit Tanaquillus Faber ||, ex Origenis testimonio depromptum, Josephum nempè Jesum pro Christo non agnovisse. Addam, coronidis loco, Cl. Le Moinii * hâc de re sententiam. "Cùm Josephus quædam in isto loco de Messia & Jesu in-
"jecisset, & dixisset quod ille esset λεγόμενος Χριστὸς, levi immutati-
"one, & fraude non improbandâ, quidam Christianus ad marginem
"scripserat, ἦν ὁ Χριστὸς, cùm λεγόμενος minus dicere, quàm par erat,
"existimaret; tandem describentibus amanuensibus, exulavit textus
"ipse, & glossa marginalis illius locum occupavit——Dixit Jose-
"phus quòd isto tempore ortus Jesus ὁ Χριστὸς λέγεται, *dicebatur Mes-*
"*sias*. Tale loquendi genus occurrit in lib. *Sopherim* citante Galatino,
"ישו הנוצרי נראה המשיח, *Jesus Nazarenus videbatur Messias*. Occur-
"rit & apud ipsum Maimonidem, c. 11. Tractat. ultim. Lib. *Jad*.
"את אותו שדמה שיהיה המשיח:, *De illo qui Messias existimatur, vel qui*
"*existimabatur esse Christus*. Quod quadrat cum verbis Josephi, qui di-
"cit de Jesu Nazareno, quòd ἦν λεγόμενος Χριστὸς. Hæc hactenus.

Alter Josephi locus, perplexus satis, & difficilis habetur de Bell. Judaic. lib. 6. cap. (*Græc.*) 18. (*Lat.*) 7. pag. 921. ubi de Romanæ Legionis Ballistis Hierosolymitanos jactis lapidibus graviter infestantibus agens, refert obsessos speculatores in turribus constituisse, qui quando impelleretur machina, saxúmque ferretur, præmonerent, patriâ linguâ clamantes, ὁ υἱὸς ἔρχεται, *Filius venit*. Hæc verba incommodum fundunt sensum, immò planè nullum. Scio, modò id patiantur codices MSS. levissimâ quidèm mutatione pro υἱὸς, legi posse ἰὸς *missile*, seu *sagitta*, quod aptè quidèm huic loco convenit. Quo minùs verò in hâc conjecturâ acquiescam facit, partìm quòd ἰὸς verbum sit poeticum, Homero utplurimùm usitatum; præcipuè verò quòd speculatores non Græcâ, sed Hebræâ seu Syro-Chaldæâ linguâ hæc verba ediderunt. Liceat igitur mihi aliam conjecturam in medium proferre, eámque viri longè doctissimi, Christiani Wagneri, Lipsiensis Theologi, mihíque dum viveret amicissimi, qui sententiam hâc de re rogatus in hæc verba rescripsit. "Equidem non memini
"apud ullum Philologorum eâ de re quidquam mihi observatum, at-
"tamen creditu perfacile est, nisi egregiè fallor, obsessos ad con-
"spectum lapidis è longinquo advolantis clamâsse, אַבְנָא אָתֵה ἄβνα

* Edit. Paris. p. 196.

† De script. in Joseph. cap. 13. p. 7.

|| Diatr. p. 2, 33, 34, 35.

* Not. ad var. sacr. p. 931.

SÆC. I. à CHR. N.

" ἀθῆ, *lapis venit*; quod Flavius Joſephus (vel potiùs maleferiatus in-
" terpolator, qui Joſephi vernaculis, ἄβνα ἀθῆ, verſionem Græcam
" ſubſtituendam putavit) interpretatus eſt υἱὸς ἔρχεται, ſenſu ſanè in-
" commodo ac inſulſo. Cauſa παρερμηνείας non aliunde arceſſenda,
" quàm quòd אבנא, *lapidem* æquè notat ac *filium*. Prior vocis vis
" notiſſima eſt, ac vel à Danielis II. 35. V. 4, 23. pateſcit. Altera
" paulò rarior, non tamen Hieroſolymitanis inuſitata. Liquet id
" non modo ex Arabiſmo (qui, æquè ac Chaldaiſmus Joſepho verna-
" culus, Ebraiſmo ortum debet) & Ebraicis Rabbinorum Hiſpanienſi-
" um Arabúmque titulis, (Ibi nempe ابن heic אִבְּן *filium* ſignifi-
" cat) ſed ex ipſo etiam Targum Proverbiorum, c. XXIII. v. 27. ubi
" dicitur וְצַיֵּר אִבְנָא שַׁבְרָא, *Et venatur filios ſtultos*. Scilicet אִבְנָא pri-
" ori ſenſu ex Ebr. אֶבֶן, poſteriori ex בֵּן cum א proſthetico enaſcitur.
" Nec אֶבֶן & הַבֵּן valdè diſſona ſunt à ſe invicem, ut credas cla-
" maſſe Judæos בָּא הָאֶבֶן, quod ſciolus acceperit pro בָּא הַבֵּן. Sed
" Ebræa mater pridem vulgi notitiâ ſubducta erat. Ergò אבנא אתי
" magis arridet. Hæc vir incomparabilis, longéque ſuprà ætatem eru-
ditus, linguarum verò Orientalium callentiſſimus, Literis ad me unâ alterâve ſeptimanâ ante obitum datis, nempe 7. Idus Junias MDCXCIII. In eandem penè ſententiam conjecturam ſuam obiter propoſuit vir doctiſſimus Steph. Le Moin. *Not.* in Epiſt. Barnab. p. 573. Exiſtimat Galeus noſter pro υἱὸς reponendum eſſe λίθος, totidem enim ſunt literæ, totidem apices, ſimiles literarum ductus in utrâque voce, unde facilis hic lapſus. Verùm de hiſce conjecturis judicent alii. Ex his aliiſque infinitis quæ addi poterant perſpicere licet, quàm calidis, juſtiſque votis novam & accuratam Joſephi Editionem expetit & expectat gens literaria. Quantopere in hâc arenâ deſudârit Steph. Le Moin, in præfatione ad Varia ſua Sacra ipſe nos prolixè docet. Quàm fœlicibus auſpiciis incœpta fuerit pulcherrima & caſtigatiſſima Editio Oxonienſis, quoúſque proceſſerit, & quas tandem ob cauſas in fumum abierit, dicant alii. De variis Joſephi editionibus, quæ hactenùs in lucem prodierunt, uberrimè agit amicus noſter Thomas Ittigius, in Prolegomenis quæ Editioni Lipſienſi haud ita pridem præmiſſa ſunt. Joſephi ſtylum egregiè commendat Photius, nec immeritò. Thucydidem dictione imitatur, Atticiſmi obſervantiſſimus, ac ſi in ipſo Athenarum ſinu natus, educatúſque fuerat. In contexendâ hiſtoriâ, mediâ incedit viâ inter LXX. Interpretes, & codices Hebraicos, qui Rabbinis à ſæculo Aquilæ in uſu fuerunt. Negligenter itaque factum à viris doctis indoctiſque, qui editionem Interpretum Alexandrinorum Flavium noſtrum ſecutum eſſe aſſeruerunt, cùm millies ab illis ſenibus diſcedit; ut me nuper monuit optimus Bernardus noſter, in quibuſvis melioris notæ ſcriptoribus egregiè verſatus, in Joſepho verſatiſſimus. Addam ſolummodò pauca de libello Joſephi *de Maccabæis*, ſeu περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ, quem quartum Maccabæorum librum appellant veteres. Hunc Joſepho noſtro, poſt Euſebium & Hieronymum, disertè tribuit Philoſtorgius, lib. I. cap. 1. notátque Photius καὶ αὐτὸν συνομολογεῖν, ipſum etiam hâc in re aliis conſentire. Nihilominùs an genuinum ſit Joſephi opus juſta eſt dubitandi ratio. Nec dictio nec phraſis Joſephi eſt: imò ei in quibuſdam

buſdam auctor contradicit. Quidam codices MSS. monente Galeo noſtro, *Martyrium* habent SS. *Maccabæorum* ἐκ τῆς Ἰωσήπου Ἱστορίας. Unde liquet non à Joſepho ſcripta, ſed ex eo efformata fuiſſe hæc Maccabaica. Inde drama illud ſcripſiſſe aliquem Judæo-Chriſtianum cenſet idem vir ſummus; nec ſententiæ ſuæ rationes deeſſe monuit. Πίστιν πρὸς Θεὸν celebrat, perinde ut auctor Epiſtolæ ad Hebræos, cap. XI. Sed & illa verba in variantibus lectionibus ἀντίψυχον γεγονότας τῆς τοῦ ἔθνους ἁμαρτίας, καὶ διὰ τοῦ αἵματος, non obſcurè doctrinam Chriſtianam repræſentant. Huc etiam facit ſolennis illa ferè in omnibus Eccleſiaſticorum ſermonibus concluſio— Ἰησοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας [τῶν αἰώνων] ἀμήν. Dixerat S. Matthæus cap. X. v. 28. Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, Maccabaicus ille, Μὴ φοβηθῶμεν τὸν δοκοῦντα ἀποκτείνειν τὸ σῶμα. Interim libenter edoceri vellem, quid Eraſmo in mentem venerit, qui initio Verſionis ſeu Paraphraſeωs ſuæ auctorem inducit aſſerentem, ſe Maccabæorum agones ad exhortationem proſapiæ ſuæ, Polybio Megalopolità id flagitante, tradere voluiſſe. Quorum in Græcis nec vola eſt, nec veſtigium. Nodum ſolvant alii. Quin id pro ingenii ſui pruritu fecerit Eraſmus, dubitari nequit. Hunc libellum novâ, eâque accuratâ, veſte donatum, notis illuſtravit, edidítque Fr. Combefis *Auct. Noviſſ.* Par. 1672. p. 1.

SÆC. I.

Concilia hoc Sæculo habita.

HIEROSOLYMITANUM, ſynodorum omnium propriè dictarum prima, Hieroſolymis ab Apoſtolis circa annum XLVII. 47.
celebrata. Occaſionem dedit exorta nuper Antiochiæ inter fideles Judæos, & è Gentibus converſos controverſia, de circumciſionis, rituúmque Moſaicorum obſervantiâ ad ſalutem neceſſariâ. Quis fuerit hujus controverſiæ ſtatus, Lector, paucis accipe. Judæi ad Chriſti fidem traducti, Legis ſuæ à tot retro-actis ſæculis receptæ, toties divinitùs confirmatæ, amorem cultúmque ægrè admodùm deponere potuerunt. Ferebant in oculis Moſen ſuum; Venerabantur Majorum inſtituta, ritúſque à Deo traditos, maximè, quâ Dei peculium cenſebantur, Circumciſionem. Hæc in Eccleſiam Chriſtianam ſecum inferre ſatagebant, hæc non minùs quàm Chriſti præcepta ad ſalutem neceſſaria ubique venditabant. Neque id modò, ſed & Gentiles qui religionem Chriſtianam amplectebantur, ad ea obſervanda cogere ſtuduerunt, fruſtrà alioquin Chriſti gratiam in hâc vitâ, & æternam fœlicitatem in futurâ expectaturos. Verùm animosè reſtiterunt Gentiles, neque graviſſimo huic jugo colla ſubdere voluerunt. Hinc nata Antiochiæ lis, ubi magna erat Judæorum frequentia, non levi contentione utrinque agitata, neque Pauli & Barnabæ autoritate ſopiri potuit. Ipſis igitur ab Eccleſiâ Antiochenâ Hieroſolyma miſſis, ad Apoſtolos res devenit; qui Concilium hanc in rem mox cogebant: Præcipuas

SÆC. I. à CHR. N.

Præcipuas in hàc synodo partes sustinebant, B. Petrus, & Jacobus Hierosolymorum Antistes. Sententiam primus dixit Petrus, inter Apostolos senior, Decretoriam Jacobus, utpotè loci Episcopus; nempè Gentiles non aliis Legis ceremoniis teneri, quàm ut ab iis quæ immolata sunt simulachris, à sanguine, suffocato, & scortatione abstinerent. Extat Decretum & Epistola Synodica ap. S. Lucam Act. cap. XV. Non obstante Decreto hoc Apostolico, controversia penitùs non deferbuit. Latitabant in angulis Pseudo-Apostoli, falsique doctores, qui fermentum hoc Judaicum spargere non cessabant. His ut occurreret S. Paulus, ei omnibus modis enitendum erat. Hinc natæ ei tot curæ, labores, molestiæ; hinc nova prædicandi seges, nempè ut ostenderet non Legem Mosis, sed Evangelium Christi, methodum esse salutis à Domino institutam; neque Legis opera, sed fidem Christi (*i. e.* verum, sincerúmque assensum & obsequium promissis præceptísque Evangelii præstitum) ad salutem esse necessariam. Neque ad reserandas pleràsque D. Pauli Epistolas, præsertim ad Romanos, Corinthios, Galatas, aptior ulla, rectiórve clavis adhiberi potest. Verùm hæc obiter. Plures alias Apostolorum synodos memorant scriptores Pontificii; nempè Hierosolymitanam circà Electionem Matthiæ Apostoli anno Christi 33, paulò post Domini Nostri in Cœlum ascensum; alteram itidem eodem loco in Festo Pentecostes habitam; ne de aliis dicam, quibus Conciliorum nomen impropriè & καταχρηστικῶς tribuitur, quæ potiùs piorum Conventus, quàm cœtus Synodales haberi debent. De Canonibus & Constitutionibus, quæ Apostolorum nomine vulgò circumferuntur, quæque primis Ecclesiæ sæculis condita, tandem in unum codicem collecta sunt, agit Historia Literaria Part I. inter S. Clementis opera ad ann. 65.

Finis Primi Sæculi.

SÆCU-

SÆCULUM GNOSTICUM. SCRIPTORES.

POLYCARPUS Smyrnensis Episcopus claruit anno CVIII. SÆC. II. ab An. C. 108
De Epistolâ Polycarpianâ, satis pro instituti nostri ratione, in Historiæ Literariæ Part. I. diximus. Quoniam verò nondum penitùs sopita sit de ejus autoritate controversia, non abs re forsan erit hanc rem paucis excutere. Vide Part I. p. 27. Veram ac genuinam esse Polycarpi Epistolam satis arguit, quod omnes germanæ antiquitatis notas præ se fert. Ὁ χαρακτὴρ τῆς πίστεως, καὶ τὸ κήρυγμα τῆς ἀληθείας, uti de eâ Irenæus testis penè σύγχρονος, styli simplicitas & perspicuitas, totiúsque orationis pietas, gravitas, dignitas ætatem spirant verè primævam, verè Apostolicam. Antiquissimis SS. Patrum testimoniis fulcitur; & loca quæ ex eâ citârunt veteres, in eâ hodie reperiuntur; plurima ex priore Petri Epistola desumpta testimonia inibi deprehenduntur. Quâ notâ illam olim signavit Eusebius *. Primi hanc Epistolam in dubium vocârunt Centuriatores †, levissimis quidem de causis an germana sit subdubitantes. Fatentur manifestum aliquem errorem non continere, inesse tamen quæ attento lectori suspicionem fortè movere possunt; optantes nihilominus, ut vetustissima exemplaria bonâ fide inquirantur. Et quid mirum si hâc in parte minùs rem acu tangerent? cum ex densissimis tenebris vix dum emerserat res literaria; cum controversiæ Historico-Ecclesiasticæ parùm essent excussæ, & ventilatæ; & pauca SS. Patrum monumenta, Græca penè nulla, edita fuerint. Fecerunt quod pro tempore poterant diligentissimi historiæ Ecclesiasticæ eruderatores, ac proinde, si in quibusdam minus rectè judicârint, meritò condonandi. E Recentioribus quòd litem ei moverint, Dallæus, Albertinus, Larroquanus, è Neotericorum gente non postremi, in causâ erat nobile illud testimonium quod Polycarpus reddit Ignatii Epistolis, quæ ex ultimâ antiquitate Episcopalis ὑπεροχῆς veluti prora & puppis sunt. Non obscurè illud innuere videtur ipsemet Dallæus || qui, post quæsitas undique objectiunculas, fateri tandem coactus est, exceptis quæ in ultimâ Epistolæ particulâ continentur, in quibus locum habet hoc testimonium, nihil in Epistolâ occurrere, quod vel quenquam offendere, vel Polycarpo indignum censeri debeat. Hoc illis stomachum movet; hinc *tantæ animis cælestibus iræ*, omnésque ad subvertendum hunc murum adhibitæ machinæ. Et primò quidem, ut postremam Epistolæ partem excluderet, affirmat Dallæus * veram Epistolam in solennem illam periodum, quæ votum pro Philippensibus continet, olim desiisse, *Deus autem & Pater Domini nostri Jesu Christi, ipse sempiternus Pontifex, Dei Filius, Christus Jesus ædificet vos in fide & veritate*, &c. ad illa usque verba, *ut sitis in illo perfecti*. In hanc de-
" centissimam, *inquit*, ut omnes vident, clausulam, desinebat Epi-
" stola;

* Lib. IV. c. 14. p. 128.

† Cent. 2. cap. 10. p. 134.

|| De script. Ignat. cap. 32. p. 429.

* Ibid. p. 427.

SÆC. II. ab An. C.

"stola; quæ sequuntur, istis minimè cohærent, omninóque videntur temerè & præter Auctoris mentem, alienâ manu assuta. Vis argumentationis, siqua sit, huc redit; ita fuit, quia ita fieri debuit. Sed quis Dallæum Epistolarum conscribendarum Arbitrum constituit? Immò quis nescit quoties tales precandi formulæ, & quas vocat Dallæus *decentissimæ clausulæ* in Epistolâ Clementis ad Corinthios, quin & in ipsis Paulinis Epistolis occurrant, ubi nondum Epistolæ coronis imponitur? Apage tales exceptiunculas viris eruditis & ingenuis indignas; & quæ non argumenti, sed ne conjecturæ quidem umbram præ se ferunt! Objicere pergunt, Dallæus ejúsque ὑπερασπιστὴς Matt. Larroquanus, nisi postrema Epistolæ pars resecetur, Auctorem pugnantia secum loqui; dum uno loco Ignatium martyrio coronatum nobis sistit, unà cum aliis *qui ad locum sibi à Deo debitum pervenerunt*, ᾧ καὶ συνέπαθον, *cui & compassi sunt*, sive, ut reddit Valesius, *quandoquidem & passionum ejus participes extiterant*; alibi verò tanquam horum ignarus, de Ignatio tanquam adhuc vivente loquitur. *De ipso*, inquit, *Ignatio, ac de his qui cum eo sunt, quod certiùs agnoveritis significate.* Hinc omnibus, quibus possunt, nervis paratragœdiant Censores nostri. Fieri profectò non potest, *inquit* Dallæus, ut utrumque homo idem scripserit cui cerebrum quidem sanum esset; omnium verò minime Polycarpus vir sapientissimus, ac veracissimus. Nec aliter Larroquanus *, *sane nulla unquam excogitari potuit major contradictio.* Verum 1. Prior ille apud Polycarpum locus non de solo Ignatio, sed primò & præcipuè de Martyribus Philippensibus, de ipso Paulo, cæterísque Apostolis intelligendus est; quibus meritò conjungi poterat Ignatius, qui non modò multa mala Christi causâ pertulerat, sed & sub capitis sententiâ constitutus, ad cursum martyrii consummandum properaverat. 2. Demus Polycarpum existimasse, Ignatium reverâ martyrii coronâ fuisse redimitum, (quod quidem ex damnationis sententiâ in eum latâ, ex itinere ad Romam eum in finem instituto, ex obstinatâ & pertinaci adversariorum sævitiâ facilè colligi potuit) quid vetat quò minùs à Philippensibus (qui Romæ viciniores, quique, ut videtur, comites ad Ignatium deducendum miserant, unde faciliùs quæ gesta erant, rescire poterant, ab his inquam) peteret, si quid de Ignatio ejúsque postremâ Romanæ peregrinationis parte, de ejus ad Romam adventu, de martyrii modo, fortitudine, patientiâ, rebusque in hoc ultimo agone gestis, de sociis, aliisve circumstantiis acceperint, se certiorem facerent? Quænam amabò in his turpis & ridicula, quam totiès & tantoperè objectant, ἀντιλογία? Immò quid non perspicuum, quid non Polycarpo, Ignatio, & ipsi rationi apprimè congruum? In hâc enim posteriore clausulâ de Ignatio in genere solùm loquitur Polycarpus, quem neque mortuum, neque vivum disertè dicit. Novissimus in hanc arenam descendit Ern. Tentzelius †, qui epistolam hanc non quidem spuriam, & suppositItiam; sed interpolatam, & adulteratam esse contendit; idque ab interpolatore Ignatiano factum: Improbaverat hanc ejus sententiam, firmísque argumentis contrariam asseruerat, pro eâ, quâ pollet, antiquitatis Ecclesiasticæ peritiâ, amicus noster Thomas Ittigius, *De Hæresiarch.* Sect. 11. cap. 10. p. 186. Hoc non obstante, secundis curis conjecturam suam recoquit, & interpolatorem Ignatianum reponere conatur Tentzelius. Dixerat hoc ipsum ante

* Observ. in vind. Ignat. p. 69.

† Exercit. select. 4. n. 43, 44, 46, 47, 48. p. 158, &c.

ante Tentzelium eruditissimus Dallæus † qui de interpolatore Polycarpiano agens, hæc habet; *neque is longè, ut ego quidem arbitror, quærendus est, is enim proculdubiò ipse est, quem nos hactenùs Ignatii nomen mentitum epistolas sanctissimo martyri à se confictas subdidisse, pluribus iisque firmissimis documentis demonstravimus. Is ut faciliùs fallere, difficiliùs autem argui & revinci possit, à Polycarpo sanctissimo, antiquissimo, & Ignatio suo συγχρόνῳ viro præsidium suis mendaciis petendum putavit.* Verùm interpolatam esse epistolam unde liquet? an ullos proferunt codices MSS. quibus antiquam hujus epistolæ faciem, ab hodiernâ diversam esse demonstrent? an ulla Patrum loca quæ alitèr se habent, quàm hodierna exemplaria repræsentant? Neutiquam sané. Nudam proponunt conjecturam; quæ eâdem facilitate, eodem jure quo affertur, rejicitur. Nullam hic depravationem vidit Eusebius, nullam Eusebio Ecclesiasticæ critices peritior Photius. Siqua interpolatio intervenerit, Eusebii tempora antevertisse necesse est; cùm sole clarius sit, eandem quâ ille usus est Epistolam nostris etiam manibus hodiè teri. A Polycarpi martyrio Anno CLXVII. juxta Eusebium, CLXIX. juxta Usserium, usque ad sequentis Sæculi exitum, quo circiter Eusebius Ecclesiarum scrinia excutere cœpit, anni erant plus minùs CXXX. Toto hoc tempore Polycarpi Epistola in omnium manibus erat; & quod majus adhuc, in publicis Christianorum conventibus, non Eusebii solùm, sed & Hieronymi ætate legebatur. Dic igitur quî fieri poterat, ut mutationem aliquam passa sit celeberrima hæc Epistola, quin fraudem subodoraret qui varios proculdubiò codices inspexit Eusebius? Quin & reclamaret totus pene orbis Christianus. Sed ab eodem maleferiato homine, qui Ignatii Epistolas adulteravit, interpolata est: Esto; salvâ Eusebii Epistolâ, salva nobis erunt omnia. Interpolator Ignatianus non nisi sexto sæculo eóque exeunte vivebat, ut ex eo liquet, quod nemo ante Anastasium Antiochenum circa annum DXCV. ex his interpolatis epistolis vel leviculum verbulum nominatim citaverit. Paulò apertiùs Chronici Alexandrini compilator circa annum DCXXX. Verùm ubinam deprehenduntur vel tantillæ interpolationis vestigia? Extant Epistolæ Ignatii interpolatæ; Extant & genuinæ. Quin & etiamsi nullus extaret genuinarum codex, interpolator, tanquam sorex, suo se prodit indicio; quorum neutrum de Polycarpi Epistolâ dici queat. Sed mutila est, inquies, & imperfecta. An igitur mox ad apocryphorum & interpolatorum classem releganda? Clementis ad Corinthios Epistolæ in ipso Epistolæ corpore haud pauca desunt, & ad calcem integer quaternio; quam tamen sinceram & genuinam esse nemo unquam negaverit. At quid si Epistola Polycarpiana non sit imperfecta? In Græco quidem textu quædam desiderantur, vetus tamen versio Latina, integra videtur. Nec plus continent vetustissimi qui extant codices. De extremâ ferè clausulâ, quæ in editione Halloixiana deest, in Usserianâ habetur, scrupulum injicere videtur vir eruditus, an ex fide veterum MSS. exhibuerit Usserius. Certè de suo ingenio addidisse, à Sanctissimi & Reverendissimi Archiepiscopi moribus erat alienissimum; qui non modò Græcum textum accuratè contulit, sed & varia versionis Latinæ exemplaria, præcipuè egregium illud Collegii Magdalensis, se consuluisse, non uno loco testatur. Græci codicis defectus supplevisse Cotelerium ex Natali Alexandro colligit CL. Tentzelius. Verùm decepit eum Natalis, qui quidem

† Ubi suprà p. 438.

SÆC. II. ab An. C. integram Polycarpi Epistolam Cotelerium exhibuisse dicit, cùm editionem Usserianam solummodò expressit, ne verbo quidem textui addito. Quin & in præfatione, se non eò fœlicitatis processisse, ut in exemplar Polycarpianæ Epistolæ incurreret, ingenuè fatetur. Primus Polycarpi Epistolam cum Ignatii & Dionysii scriptis Latinè edidit Jacobus Faber Stapulensis, *Paris.* 1498. Prodiit cum iisdem *Argentin.* 1502. *Basil.* 1520. Dein *Colon.* 1536. In *Micro-Presbytico Basiliensi* anno 1550. Novam à se adornatam versionem dedit Joac. Perionius *Colon.* 1557. ut alias taceam. Græcè & Latinè ex Sirmondi apographo primus extulit, Petr. Halloixius, Script. Orient. T. I. in vit. S. Polycarp. c. 17. p. 525. *Duac.* 1633. Cum notis Jac. Usserius *Oxon.* 1647. Maderus *Helmstad.* 1653. Inter Patres Apostolicos Cotelerius *Paris.* 1672. In Variis suis Sacris, sed admodùm mutilam, Le Moinius *L. Bat.* 1685. Denique cum reliquis genuinis Patrum Apostolicorum scriptis nuper Anglicè pari fide ac elegantiâ reddidit vir Cl. Wilhelm. Wakius Ædis Christi apud Oxonienses Canonicus, qui versioni suæ prolixam & eruditam præfationem præmisit. Hæc dum Typographo traditurus eram, ad manus meas venit à Cl. Auctore missa, Th. Ittigii *Appendix* Dissertationis *de Hæresiarchis*, ubi integro penè capite X. amicam cum Ern. Tentzelio de hâc controversiâ disceptationem instituit, suámque de Epistolâ Polycarpianâ, sincerâ utique, miniméque interpolatâ, sententiam strenuè atque eruditè tuetur; nec tamen quæ nosmet hâc de re observavimus, inutilia reddit.

110. PAPIAS Hierapolitanus in Phrygiâ Episcopus, claruit anno CX. Scripsit *de Explanatione Oraculorum Dominicorum* libros quinque. Extitisse hos libros adhuc Trithemii tempore quis credet? Et tamen post Halloixium, disertè id affirmat L. Du Pin *, vir cætera doctissimus. Et ità quidem primâ fronte sonare videntur ipsius Trithemii verba. *Extat*, inquit †, de Papiâ agens, *opus insigne quinque voluminibus distinctum, quod prænotavit sic:* Explanationem Sermonum Domini Lib. V. *Alia quæ scripsit non vidimus*, quasi innuere voluisset se hoc vidisse: ut vel falso alicujus non absimilis operis titulo deceptus sit oportet Trithemius; vel, quod verisimiliùs duco, nihil aliud innuere voluit, quàm tale fuisse opus à Papiâ scriptum, neque aliorum ejus operum se vidisse mentionem; ut certè nulla vel ab Eusebio, vel ab Hieronymo facta est. Aliter vix credi potest, tam nobile venerandæ antiquitatis monumentum, tot eruditorum diligentiam fugisse, & Trithemii demùm ætate (qui scripsit exeunte sæculo XV. & vixit usque ad ann. 1516) eique soli innotuisse; & si reverà innotuisset, famam ejus per omnium ora ac scripta non volitâsse. Novimus quidem Lactantii opusculum *de mortibus Persecutorum* post Hieronymi tempora incognitum, nostrâ demùm memoriâ repertum esse. Verùm exiguus libellus sub majoris voluminis umbrâ facilè latitare poterat; at semel repertus mox in publicum protractus est, communi omnium eruditorum gaudio acceptus. Et idem ferè de Clementis ad Corinthios Epistolâ dici potest. Quantò magis id de hoc Papiæ opere censendum erit? Præterquàm enim quòd ingens & spissum opus V. libros, sive ut Hieronymus, *Volumina*, complexum, ægrè per tot sæcula occultari potuit; si ipsum vidisset & tractâsset Trithe-

Vide Part I. p. 29.

* Biblioth. Nov. in *Pap.* Tom. I. p. 80.
† De Script. Eccl. f. 51. fac. 2.

SÆC. II. ab An. C.

Trithemius, credi vix poteſt, quin ſtatim totum, quaquà patet, perſonaret orbem eruditum, & è tenebris ſuis in publicam lucem protraxiſſet, vel ſaltèm nobis indicâſſet quò loci invenerit, & in cujus Bibliothecæ forulis lateret, opus ſcilicet calidiſſimis omnium φιλαρχαίων votis expetendum. Extitiſſe etiam hos libros Græcè ad Nicephori Calliſti uſque tempora, ſive ad ann. uſque Domini circitèr MCCC. judicat Pet. Halloixius *, non firmiori nixus argumento, quàm quòd ait Nicephorus, Papiæ libros V. quos *Dominicorum ſermonum explanationem*, inſcripſit, circumferri; non animadvertens futilem illum & nullius judicii ſcriptorem has voces laxiori ſenſu uſurpare, & hoc in loco Euſebii hâc de re verba, pro more, ſua facere. Quòd paucula quædam ab Euſebio non memorata ex Papiâ citârint Andreas Cæſarienſis, & Oecumenius, exindè forſan quis inferre poſſit etiam tum extitiſſe. Verùm incerta admodùm eſt utriuſque ætas; eorúmque citationes inter dubia & incerta reponit ipſe Halloixius. Et certè an ex ipſo Papiæ opere, an ex aliorum excerptis ſua hauſerint, parùm liquet. Quin & dubitari poteſt, utrùm hæc ſcripta Hieronymus legerit, viderítve. Certe in vitâ Papiæ id non dicit, ſed quicquid de eo habet, id totum ex Euſebio exſcripſit. Verùm de his plùs ſatis. Denique ulteriùs monendus eſt Lector, haberi apud Irenæum L. IV. c. 45. p. 384. amplâ quædam fragmenta, à Presbytero quodam, qui audierat ab iis qui Apoſtolos viderant, & ab iis didicerant, Irenæi familiari, deſumpta, ſaltèm ab ore ejus accepta; annon ex Papiâ noſtro hæc deprompſerit Irenæus, eruditorum eſto judicium; nihil certè probabilius videtur: præſertìm cùm l. 5. c. 33. Papiam Joannis auditorem facit, & Preſbyteris accenſet, qui Joannem diſcipulum Domini viderant, & cum eo verſati fuerant. Quidni & ejus fuerint celebres illi Iambi qui habentur ap. Irenæum lib. I. cap. 12. & exinde ap. Epiphan. Hæreſ. 34. quos ὁ θεῖος πρεσβύτης καὶ κήρυξ τῆς ἀληθείας, quod de eo habet Irenæus, ſcripſit in Marcum quendam hujus ſæculi Hæreſiarcham τερατοσκόπον qui magicis incantationibus, & præſtigiis aſtrologicis, mulierculas ſequaces faſcinare ſolebat, & ſua ubique miracula crepabat. Per hunc πρεσβύτην deſignari Pothinum Epiſcopum & Martyrem, ipſius Irenæi in ſede Lugdunenſi deceſſorem, contendit Cl. Dodwellus *Diſſert.* IV. *in Iren. num.* 3. *p.* 293. quippè qui pro ætate cum Apoſtolorum diſcipulis converſari, & Marcum etiam Hæreticum in Rhodanenſi regione furentem Iambis perſtringere poterat, ſed cùm Presbyterum hunc non modò πρεσβύτην, ſed & alibi τὸν κρείττονα ἡμῶν vocet Irenæus, ipſum ſaltem aliquanto longiùs ab ætate Irenæi remotiorem fuiſſe ſubinnuit cùm juxtà ipſius Dodwelli calculum, quo tempore paſſus ſit Pothinus, Irenæus vix XX annis minor erat. Verùm hâc in re nil temerè ſtatuo.

* Script. Orient. T. I. in vit. Pap. c. 4. p. 646.

VALENTINUS Hæreſiarcha claruit circa ann. CXX. Valentinum, ob negatum, quem ſpe devoraverat, Epiſcopatum, ab eccleſiâ receſſiſſe, & in hæreſin proruiſſe diſertis verbis tradit Tertullianus adverſ. Valentin. cap. 4. p. 251. *Speraverat* (inquit) *Epiſcopatum Valentinus, quia & ingenio poterat & eloquio. Sed alium ex martyrii prærogativâ loci potitum indignatus, de Eccleſiâ authenticæ regulæ abrupit (ut ſolent animi pro prioratu exciti præſumptione ultionis accendi) ad expugnandam converſus veritatem.* Inter alia Valentini dogmata, ipſum Legis & Prophetarum quædam improbaſſe refert Auctor Appendicis ad Tertulliani librum de Præſcript c. 49. p. 222. *id eſt*, addit, *omnia* 120.

Vid. PART. I. p. 30.

nia improbat, dum quædam reprobat. Aliter verò habet ipse Tertullianus cap. 38. p. 222. his verbis, *Neque enim si Valentinus integro instrumento uti videtur, non callidiore ingenio, quam Marcion, manus intulit veritati.* Difficiliùs verò hæc conciliari queant, si modò quod contendit Cl. Dodwellus * ipse Tertullianus hujus Appendicis Auctor fuerit. Certè aut idem est, aut eodem circiter tempore scripsisse videtur.

* Dissert. sing. de succes. cap. 15. n. 9. p. 216.

128 AQUILA Proselyta Judæus, claruit circa annum CXXVIII. Quanti ejus Versionem, præsertim propter arctam & accuratam Hebraicæ veritatis interpretationem, æstimârint Christiani veteres, non uno Hieronymi & Origenis testimonio ostendimus *Hist. Liter.* Part. I. p. 32. His addere licet egregium Origenis locum ex *Respons. ad African.* p. 224. οὕτω γὰρ Ἀκύλας δουλεύων τῇ Ἑβραϊκῇ λέξει ἐκδέδωκεν εἰπών· Φιλοτιμότερον πεπιστευμένος παρὰ Ἰουδαίοις ἡρμηνευκέναι τὴν γραφήν, ᾧ μάλιστα εἰώθασιν οἱ ἀγνοοῦντες τὴν Ἑβραίων διάλεκτον χρῆσθαι· ὡς πάντων μᾶλλον ἐπιτετυγμένῳ· *Sic enim Aquilas Hebraicæ dictioni serviens edidit, quem Judæi honorificè præ aliis credunt interpretatum esse scripturam, cujus versioni maximè assueti sunt ii qui Hebræâ dialecto ipsi uti nesciunt, tanquam is omnium maximè sensum assecutus fuerit.* Ad hunc Origenis locum non pauca notavit Cl. Wetstenius, variásque Veterum de Aquilæ versione sententias studiosè collegit. Quicquid verò de accuratâ ejus & literali Versione dici potest, minus tamen fidelem esse passim conqueruntur Veteres. Eusebius in fragmento MS. ait Aquilam interpretationem non recto & sincero, sed iniquo in Christianos animo edidisse. Josephus *Hypomnestici* auctor ineditus cap. 122. affirmat Aquilam circa linguam Hebræam multùm laborâsse, & quoniam intellexit septuaginta interpretes propter imperitiam Græcæ linguæ minùs accuratè in suâ versione se gessisse τὸ μὴ τῶν Ἑλλήνων φωνὴν ἀκριβοῦν, ipse accuratiùs interpretatus est. Et tamen fraudes vel errores ejus ubique ferè notantur in catenis Veterum, tum editis, tum MSS. De eo denique chronographus Græcus MS. apud Cl. Galeum ἐπὶ Ἀδριανοῦ ὁ ἀσεβὴς Ἀκύλας, ὁ τὴν γραφὴν νοθεύσας ἐτύγχανεν. *Vixit sub Adriano impius ille Aquila, qui scripturam vertendo pervertit.* Exemplum habes Isa. IX. 8. *Dominus misit* λόγον *ad Jacobum*, inquiunt LXX. Interpretes; hîc Aquila ῥῆμα transtulit, fraude quidem manifestâ, ne de Christo Λόγῳ intelligeretur.

Vid. PART. I. p. 32.

SIBYLLINA ORACULA, quisquis eorum auctor fuerit, circa annum CXXX. certè ante annum CXL. condita & collecta videntur. Confinxit ea ex Vaticiniis, Historiis, Dogmatibus librorum sacrorum utriusque Testamenti, insertis forsan hinc inde quibusdam ex veterrimis Oraculis, Christianus aliquis Alexandrinus, & Sibyllarum nomine venditavit, eo quo nunc habemus corpore, licèt non eodem prorsùs ordine. Pauca quidem sunt quæ post hæc tempora addita videntur. Sibyllis hæc suppofuisse Christianos objiciebant olim Pagani, ætate jam Lactantii. *His testimoniis*, inquit quidam, *revicti, solent eò confugere, ut aiant non esse ea carmina Sibyllina, sed à nostris conficta atque composita.* De verâ sapient. Lib. IV. cap. 15. p. 399. Ex libro Enochi, tacito licèt nomine, in suam Rhapsodiam non pauca transtulit compilator. Ut videre est lib. I. p. 167. lib. II. p. 203, 204. & alibi non semel. Liber enim Enochi hoc poemate multò antiquior est, & inter vetustissima Judæorum commenta locum habet. Certè

Vid. PART. I. p. 33.

Tertulliani

Tertulliani ævo, licèt *à quibuſdam non receptus, nec in Armarium Judaicum admiſſus, pro antiquâ ſcripturâ* habebatur, & parùm abfuit quin ipſe Tertullianus hunc librum *pro canonicâ & divinitùs inſpiratâ ſcripturâ* haberet. Vide lib. I. *de cultu Fæmin.* cap. 3. p. 151. An vaticinia ſua carmine ſemper tradiderint Sibyllæ, meritò quæri poteſt: cùm Joſephus Antiquitatum lib. I. cap. 5. p. 12. Sibyllam inducit de turri Babylonicâ loquentem his verbis, Πάντων ὁμοφώνων ὄντων τῶν ἀνθρώπων πύργον ᾠκοδόμησαν τινὲς ὑψηλότατον, ὡς ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ἀναβησόμενοι δι' αὐτοῦ, &c. Quædam huc ſpectantia habent hodiernæ farraginis conſarcinatores, lib. III. p. 223, 224. qui ex vetuſtioribus ſchedis, iiſque aliquando Græcè ſcriptis, ea compilâſſe videntur. Ex eâdem cùm Sibyllinis officinâ prodiiſſe videntur Mercurii *Poemander*, ejúsque *adhortationes ad Tatt. filium.* Certè vix alium præter Chriſtianum aliquem ex Scholâ Alexandrinâ in dogmata Platonica admodùm propenſum auctorem agnoſcunt. Ad hanc denique claſſem, & ad hæc forſan tempora referenda ſunt *XII. Patriarcharum Teſtamenta*, quæ confinxit aliquis ex Judæo Chriſtianus, quo utrámque veri Meſſiæ conditionem, humilem nempè, ac Regiam, ex Veteri Teſtamento comprobaret, ſimúlque præcipuarum virtutum exempla in ſingulis Jacobi Patriarchæ Liberis nobis ante oculos poneret. In decreto *Pſeudo-Gelaſiano* damnatur tanquam apochryphus, liber qui vocatur *Teſtamentum Jacob* (alii codices habent *Job*). Error forſan non aliundè profluxerit quàm ex Latini Scriptoris imperitiâ, qui ex Græco iſtius Teſtamenti titulo, viz. Διαθήκη ιβ' Ἰακώβ, hunc titulum efformârit, *Teſtamentum Job*, ſeu *Jacob*, pro Teſtamentum filiorum Jacob: quin opus ſit cujuſdam judaizantis Chriſtiani dubitari nequit, cùm omni ferè paginâ ineptè ſatìs aliquid de Chriſto ingerit; & Teſt. I. diſertè mentionem facit πλειώσεως χειρῶν Ἀρχιερέως Χριστοῦ. Teſtamenta hæc Græcè hactenùs inedita ſunt. Verùm ex codicibus MSS. fidelitèr deſcripta, diligentèr collata, verſione, notíſque illuſtrata, ab eruditâ manu propediè̀m expectamus.

ARISTO PELLÆUS, ex Judæo, ut videtur, Chriſtianus, claruit circa annum CXXXVI. Meminit Chronici Alexandrini Autor * Apellis, & Ariſtonis, *quos*, inquit, *laudat Euſebius* in Hiſtoriâ Eccleſiaſticâ; eóſque Apologiam pro Fide Chriſtianâ Adriano Imp. obtuliſſe tradit. At vereor ne penitùs hallucinatus ſit Chronici Auctor, & nomina Ariſtidis & Ariſtonis Pellæi, quæ apud Euſebium occurrunt, temerè confundens, duos hos Scriptores nobis procuderit. Vide, lector, annon hic ſit Ariſto ille, tertius Smyrnæ Epiſcopus factus, cujus meminerunt Conſtitutionum Apoſtolicarum conſarcinatores, lib. VII. cap. 46. p. 327. De *Diſputatione Jaſonis & Papiſci* quam Ariſtoni noſtro diſertè tribuit S. Maximus, verba quædam ex Nicolao Fabro proferre videtur Rigaltius; undè colligere quis poſſit hæc Acta etiam hodiè ſupereſſe. Sed reverà verba illa quæ habentur apud Rigaltium non ſunt Fabri, ſed Hieronymi, qui lib. II. *Comment. in Epiſt. ad Galat. cap. 3. p.* 175. ita ſcribit; *Memini me in Altercatione Jaſonis & Papiſci, quæ Græco ſermone conſcripta eſt, ita reperiſſe*, λοιδορία Θεοῦ ὁ κρεμάμενος, i. e. *Maledictio Dei qui appenſus eſt.* Celſi cujuſdam Præfatio in hanc concertationem à ſe Latinè verſam, ad Vigilium Epiſcopum, inter Cypriani opera haberi ſolet: quæ etſi non ſit Cypriani, perantiqua tamen eſt, & erudita, ut rectè judicat Petavius, *Dogm. Theol.* Tom. IV. P. II. lib. 13. cap. 2. num. 7.

136.
Vid. PART. I. p. 34.
* Olymp 228. Sever. & Varo Coſſ. Indict. I. Ann. Chriſti 228. p. 255. Edit. Noviſſ.

JUSTI-

SÆC. II. ab An. C.

140. Vid. PART. I. p. 36. JUSTINUS, Philosophus & Martyr, claruit anno CXL, & sub M. Aurelio circa annum CLXIV. martyrii palmam reportâsse dicitur. De operibus ejus alibi à nobis recensitis id solummodò monendum restat, scripsisse ipsum librum *adversùs Euphrasium Sophistam*, περὶ προνοίας καὶ πίστεως, *de Providentiâ & Fide*, cujus hoc initium; Ἄχραντος ὁ Λόγος. Meminit hujus operis, & ex eo fragmenta quædam profert S. Maximus in *Tomo Dogmatico* Opusc. *Theol.* & *Polem.* Tom. II. p. 154. aliud, sed breviusculum Euthymius Zigabenus *Panopl. Dogm.* Part. II. Tit. XV. c. 27. De hoc libro silent Eusebius, Hieronymus & Photius, ubi de Justini scriptis luculentèr agunt. Ex fragmentis verò quæ supersunt, num genuinus fuerit Justini fœtus haud facilè quis judicare potest.

167. Vid. PART. I. p. 40. IRENÆUS, Episcopus Lugdunensis, claruit circa annum CLXVII. Fragmentum ex libro quinto *adverſ. Hær.* cap. 28. de consummatione sæculi Græcè exhibet Cotelerius ex codice Regio *Not. in Barnab.* p. 34. ubi etiam duo Fragmenta subjungit *de computatione annorum quàm diù duraturus sit mundus*, ídque ex literis numeralibus vocum χεῖσος σαυρὸς, quæ ad illustrandum illum Irenæi locum haud parùm faciunt. Excerpta plurima ex scriptis Irenæi, ex Catenis Veterum deprompta Gr. Lat. exhibet Fr. Combefisius *Auct. Noviss.* 1672. p. 298. Scripsit prætereà Irenæus sermonem *de Fide* ad Demetrium Diaconum Viennensem, cujus hoc erat initium, Ζητῶν τὸν Θεὸν ἄκουε τοῦ Δαυὶδ λέγοντος. *Qui Deum quæras, audi Davidem dicentem.* Fragmentum ex hoc opusculo profert S. Maximus, *Opusc. Theol. & Polem.* Tom. II. p. 152. Quòd verò Irenæum nostrum S. Joannis Apostoli & Evangelistæ *discipulum* vocat, laxiori sensu intelligendus est. Erat quippe Irenæus discipulus Polycarpi, qui S. Joannis discipulus & auditor fuerat.

169. Vid. PART. I. p. 42. THEOPHILUS Ecclesiæ Antiochenæ Episcopus, claruit juxtà Eusebium in Chronico anno CLXIX. De eo ejusque ætate admodùm variant eruditorum sententiæ. Sunt qui illum ab ipsis Apostolorum temporibus accersunt. Circa hoc tempus collocant Scriptorum pars longè maxima. Cùm Theophilo Chronographo, quem aliquotiès citat Malela, eundem facit Rev. Pater Jo. Fellus Oxoniensis. Alii diversum à nostro Theophilum Antiochenum faciunt, cui tres ad Autolycum libros tribuunt, quémque sub Persecutione Severianâ floruisse volunt. Et in hâc quidem sententiâ est Dodwellus * noster. Quò propiùs veritati accedamus, certa ab incertis secernenda sunt. Constat igitur 1. fuisse Theophilum quendam Antiochiæ Episcopum. Hunc nobis exhibet Eusebius, hunc Hieronymus, hunc omnes quotquot de rebus Ecclesiasticis agunt longo agmine Scriptores. 2. Certum est nostrum non fuisse Theophilum illum Antiochenum, cui S. Lucas Evangelium suum, & Acta Apostolica nuncupavit, quem κράτιστον vocat; συγκλητικὸν ἄνδρα καὶ ἄρχοντα ἴσως, Theophylactus †: etsi ita olim somniavit, ex Veterum, ut videtur, Antiochenorum traditione, Gulielmus Tyri Archiepiscopus, sæculi XII. Scriptor. Repugnat penitùs temporum ratio, annorum plus quàm CL. neque enim quo tempore scripsit Lucas, Theophilus Juvenis censendus est. 3. Certum est, Theophilum sextum fuisse in sede Antiochenâ Episcopum, Erotis successorem, & sub Marco Aurelio claruisse. Disertis verbis id affirmat Eusebius ‖; Τηνικαῦτα καὶ ἐπὶ τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας Θεόφιλος ἕκτος ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων ἐγνωρίζετο: *tunc temporis*

* Dissert. 2. ad Iren. n. 44. p. 171. Addend. ad Pearson. de Success. c. 2. p. 11.

† Argum. in Luc. p. 293.

‖ Lib. IV. c. 20. p. 141.

ris Antiochenæ Ecclesiæ Episcopatum sextus ab Apostolis Theophilus gubernabat: Disertis Hieronymus *, *Theophilus sextus Ecclesiæ Antiochensis Episcopus sub Imperatore M. Antonino Vero librum contrà Marcionem composuit.* 4. Certum est Theophilum hunc sextum Antiochiæ Episcopum, trium librorum ad Autolycum Autorem esse. Disertè id tradunt Eusebius & Hieronymus. Τοῦ δὲ Θεοφίλου, inquit Eusebius, ὃν τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας ἐπίσκοπον δεδηλώκαμεν τρία τὰ πρὸς Αὐτόλυκον στοιχειώδη φέρεται συγγράμματα. *Theophili verò quem Antiochenæ Ecclesiæ Episcopum fuisse superiùs retulimus, tres supersunt ad Autolicum libri, institutionem fidei continentes.* Nec aliter Hieronymus post verba suprà citata; *Feruntur ejus & ad Autolycum tria volumina.* Duo præcipuè objicit Cl. Dodwellus, quæ pondus & robur suum habere videntur. 1. Theophilum post Chryserotem Marci Aurelii libertum, quem citat, scripsisse; Chryserotem verò non nisi mortuo jam Vero anno CLXXX. Nomenclatorem suum edidisse. Esto. Scribere potuit Chryseros ipsomet Marci anno emortuali. Editum Chryserotis opus sequenti anno citare potuit Theophilus, præsertim cùm illud sub operis finem allegat; adeóque partes reliquæ anteà absolvi poterant. Nec quicquam vetat, quo minùs credamus Theophilum eo ipso anno, vel saltèm sequenti, diem suum obiisse. Certè cùm Chronicon Eusebianum illum in ann. CLXIX. reponit, & tredecim ei annos tribuit in chronographiâ suâ Nicephorus C.P. hoc circiter tempore è vivis excessisse suspicari licet. 2. Objicit Theophilum ut ex ipsius operis calce liquet, scripsisse cùm magna persecutio in Christianos sæviret, τοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ ἕως τοῦ δεῦρο, vigente scilicet adhuc persecutione; cùm à Marco ad Severum nulla extiterit persecutio; adeóque Theophilum post ann. CCII. quo incepit persecutio sub Severo, opus suum edidisse. Verùm etiamsi toto illo tempore nulla esset universalis persecutio; poterant esse persecutiones τοπικαὶ καὶ μερικαὶ, hinc inde excitatæ, quarum in Historiâ Ecclesiasticâ non pauca habentur exempla. Quin & sub ipso Commodi Imperio etsi tranquillum Ecclesiæ statum tantoperè deprædicet Eusebius †, fatetur tamen infestissimum Diabolum, varias adversùs Christianos machinas excogitâsse; & in ipsâ urbe Româ Apollonium, dignitate & literis humanioribus eximium, apud Senatum, quòd Christianus esset, accusatum, capitali supplicio à Senatu damnatum esse, circa annum CLXXXVI. Denique nihil obstat, quo minùs Theophilum loqui, non de hâc illâve persecutione, sed κατὰ πλάτος, & in genere, de solito constantíque Gentilium in Christianos odio intelligamus; nempè ab ipsis Rei Christianæ incunabulis in hunc usque diem Gentiles dirissimis persecutionibus in Christianos sævire non desiisse. Quicquid sit, nolim cùm viro doctissimo & amicissimo in certamen descendere. Fruatur ille sententiâ suâ; Ego certè vulgari opinioni, à tot retrò sæculis receptæ, potiùs adhærendum esse censeo. Inter opera Theophili deperdita, erat liber *contra Marcionem*, qui Eusebii & Hieronymi tempore extitit, sed dudùm interiit; quâ occasione ἁμάρτημα μνημονικὸν de Jo. Danhawero, in quod aliud agendo olim lapsus sum, corrigere liceat. Cùm enim Hieronymi de hoc libro verba, non diverso, ut in citationibus fieri solet, characterum genere distincta allegaverat; quæ *Hieronymi* erant, in *Danhawerum* incautus transcripsi.

* De Script. Cap. 25. p. 11.

† Lib. V. c. 21. p. 189.

CL. APOL-

SÆC. II. ab An. C. 170. Vid. PART. I. p. 44.

CL. APOLLINARIS, Ecclesiæ Hierapolitanæ in Phrygiâ Episcopus, ὁ ἐγγὺς τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων γεγονώς, inquit Chronici Paschalis sive Alexandrini auctor, claruit sub M. Aurelio circa annum CLXX. Præter opera quæ ex Eusebio, Hieronymo, & Photio, suo loco memoravimus, scripsit etiam, vigente jam Paschali controversiâ, librum *de Paschate*. Ex quo duo Fragmenta breviuscula nobis conservavit, idem Chronici Paschalis conditor in Præfat. p. 6. *Edit. Noviss.* hoc nempè argumento, Ὅτι ἐν ᾧ καιρῷ ὁ Κύριος ἔπαθεν, οὐκ ἔφαγε τὸ τυπικὸν πάσχα.

170. HERMOGENES Hæresiarcha hoc sæculo insignis, undè ortus incertum, vitæ instituto Pictor, quam artem pingendis Deorum Gentilium simulachris, jam Christianus exercebat; claruit circa annum CLXX. Theophilo Antiocheno æqualis. Undè doctrinam ejus *novellam* vocat Tertullianus *advers. Hermog.* c. 1. p. 233. hominémque *ad hodiernum in sæculo* fuisse refert, *naturâ hæreticum turbulentum.* Subdit mòx (ut hominis ingenium rectiùs depingeret); *qui loquacitatem, facundiam existimat; impudentiam, constantiam deputat; & maledicere singulis, officium bonæ conscientiæ judicat: homo ad libidinem pronus.* Quo nomine ipsum mordaci sale perfricat Tertullianus loc. citat. *præterea pingit illicitè, nubit assiduè, Legem Dei in libidinem defendit, in artem contemnit; bis falsarius, & cauterio & stylo, totus adulter, & prædicationis & carnis; siquidem & nubentium contagio fœtet; ab Ecclesiâ ad Porticum, à Christianis ad Stoicos transiit;* fortè non aliâ de causâ, opinante Baronio, quàm ut M. Antonino Imp. adularetur, hanc sectam profitenti. Docuit Hermogenes quod ex sectâ suâ hauserat, materiam Deo fuisse coæternam, & ex hâc, non ex nihilo, Deum omnia creâsse; (undè sequaces ejus, *materiarios hæreticos* vocat idem Tertullianus, c. 25.) corpus Domini nostri in sole depositum fuisse, juxtà illud Davidicum, *in sole posuit Tabernaculum suum,* (teste Clement. Alex. in excerpt. Theodoti, p. 808.) Diabolum autem & Dæmones in materiam refundendos. Stylum in illum strinxit Theophilus Antiochenus, & posteà Origenes, utì testantur Eusebius, lib. IV. c. 24. & Theodorit. *Hæret. Fab.* lib. I. c. 19. p. 207. Libros nonnullos scripsisse Hermogenem quibus dogmata sua propalavit, ac tuebatur, etsi nec libri ipsi, nec librorum tituli ad nos pervenerint, nemo possit dubitare, cùm tot apud Veteres habeantur indicia. Quin & non unam ejus sententiam passim citat Tertullianus. Verùm scripta ista in Deum blasphema, piorum Zelus, & propria impietas, æternis tenebris meritò damnavit.

170. Vid. PART. I. p. 43.

MELITO Asianus, Episcopus Sardensis, claruit anno CLXX. Inter opera Melitonis ab Eusebio * recensita habetur liber περὶ ἐνσωμάτου Θεοῦ. Quid hâc voce intelligendum sit, haud statim constat. Hieronymus † Græcam Eusebii vocem retinuit, incertus, ut videtur, quid sibi voluit. Ruffinus || vertit *de Deo corpore induto,* seu ut loqueretur fortassè Tertullianus, *corporato.* Valesius reddit *librum de Incarnatione Dei*; Christophorsonus *de Deo incarnato.* Et in hâc quidem sententiâ me olim fuisse fateor. Ut verò aliter jam sentiam, facit Origenes *, Melitoni ætate suppar, qui Melitonem iis disertè accenset, qui imaginem Dei in corpore hominis consistere affirmabant, aítque ipsum Commentarios

* Lib. IV. c. 26. p. 147.

† De Script. Eccl. in Melit.

|| Hist. Eccl. lib. IV. c. 26. p. 94.

* Ap. Theod. quæst. 20. in Γένεσ. p. 21.

mentarios reliquisse περὶ τοῦ, ἐνσώματον εἶναι τὸν Θεὸν, *de eo, quòd Deus sit corporeus*, μέλη γὰρ Θεοῦ ὀνομαζόμενα ἀναγινώσκοντες, &c. *Membra enim Dei appellata cùm reperiunt*, &c. Quin & Gennadius * Melitonem & Tertullianum, corporeum quid in Trinitate credidisse, tradit. Alius igitur ab hoc fuit Melitonis liber *de Incarnatione*, si quidem talem scripserit; ut scripsisse certum est, etsi Eusebius in Indice suo non meminerit. Et plures quidem libros complectebatur hoc opus. Certè tertium Melitonis librum, περὶ σαρκώσεως Χριστοῦ, citat Anastasius Sinaita ὁδηγ. c. 13. p. 258. contrà Marcionem scriptum, qui Divinam Christi incarnationem negavit, & Melitonis hâc in parte doctrinam scripto edito oppugnaverat. Extat hujus operis Fragmentum ap. Anastas. *ibid.* p. 260. quo de humanæ Christi naturæ veritate, affectionibus, & actionibus post Baptismum editis, luculentèr agit. Fragmentum ipsum, cùm sit quantivis pretii, nec à quoquam (quòd sciam) etiam diligentissimo FIDEI NICÆNÆ Defensore, in medium prolatum, integrum hic deponam; ὡς οὐδὲ μία ἀνάγκη τοῖς νοῦν ἔχουσιν, ἐκ τῶν μετὰ τὸ Βάπτισμα ὁ Χριστὸς ἔπραξε παραστῆσαι τὸ ἀληθὲς καὶ ἀφάνταστον τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ σώματος τῆς καθ' ἡμᾶς ἀνθρωπίνης φύσεως. Τὰ γὰρ μετὰ τὸ Βάπτισμα φησὶν ὑπὸ Χριστοῦ πραχθέντα, καὶ μάλιστα τὰ σημεῖα, τὴν αὐτοῦ κεκρυμμένην ἐν σαρκὶ Θεότητα, ἐδήλουν καὶ ἐπιστοῦντο τῷ κόσμῳ· Θεὸς γὰρ ὢν ὁμοῦ τε, καὶ ἄνθρωπος τέλειος ὁ αὐτὸς τὰς δύο αὐτοῦ οὐσίας ἐπιστώσατο ἡμῖν. Τὴν μὲν Θεότητα αὐτοῦ διὰ τῶν σημείων ἐν τῇ τριετίᾳ τῇ μετὰ τὸ Βάπτισμα, τὴν δὲ Ἀνθρωπότητα αὐτοῦ ἐν τοῖς τριάκοντα χρόνοις, τοῖς πρὸ τοῦ Βαπτίσματος. Ἐν οἷς διὰ τὸ ἀτελὲς τὸ κατὰ σάρκα ἀπέκρυψε τὰ σημεῖα τῆς αὐτοῦ Θεότητος. Καίπερ Θεὸς ἀληθὴς προαιώνιος ὑπάρχων. *Non est necessarium his quos ratio non fugit ex actionibus Christi post Baptismum adstruere & demonstrare animæ & corporis ejus, & humanæ naturæ nobiscum convenientis, veritatem, & ab omni fictione remotionem. Nam quæ post Baptismum à Christo gesta sunt, (inquit Melito) maximè miracula, latentem ejus Divinitatem potissimùm mundo comprobabant & confirmabant. Cum enim idem Deus simul & homo perfectus esset, duas naturas ejus nobis patefecit; Divinitatem quidem per miracula triennio illo post Baptismum patrata; humanitatem verò suam triginta illis annis Baptismum antegressis, quibus carnis vilitas tegebat & abscondebat Divinitatis signa, tametsi Deus verus esset & sempiternus.* Notent hæc Eutychiani, duarum in Christo naturarum oppugnatores; notent Ariani, & qui Socini de grege Dominum nostrum Deum verum & sempiternum esse præfractè negare non verentur.

SÆC. II. ab An. C.

* De dogm. Eccl. cap. IV. p. 4.

172. TATIANUS, Justini M. discipulus, claruit anno CLXXII. De ejus dogmatibus alibi egimus. His adjiciantur quæ habet Origenes Lib. *de Orat.* in ἐξηγ. εὐχῆς κυριακ. §. 13. p. 77. ubi de voce γενηθήτω, quæ in Oratione Dominicâ habetur, agens, hæc de Tatiano scribit: Μὴ συνιδὼν δὲ ὁ Τατιανὸς τὸ γενηθήτω οὐ πάντοτε συμβαίνειν τὸ εὐκτικόν, ἀλλ' ἔσθ' ὅπου καὶ προστακτικόν, ἀσεβέστατα ὑπείληφε περὶ τοῦ εἰπόντος, γενηθήτω φῶς, Θεοῦ ὡς εὐξαμένου μᾶλλον, ἤπερ προστάξαντος γενηθῆναι τὸ φῶς, ἐπεὶ ὥς φησιν ἐκεῖνος ἀθέως νοῶν, ἐν σκότῳ ἦν ὁ Θεός. *Non considerans autem Tatianus* τὸ γενηθήτω *non semper optativo, sed aliquandò etiam imperativo se[illegible] accipi, impiissimam hanc de Deo opinionem fovebat; illum nempè cùm dixerit, fiat lux, optâsse potius quàm imperâsse ut fieret; siquidem inquit ille (qui erat animi atheismus) Deus tunc in tenebris erat.* Eadem ferè de Tatiano notat Clemens Alexandrinus in *excerpt.* Theodoti p. 806. col. 2.

Vid PART I. p. 46.

SÆC. II. ab An. C. 177

Vid. PART I. p. 49.

ATHENAGORAS. Celeberrimi hujus & antiquissimi Apologistæ nec Eusebium nec Hieronymum, etsi ex professo de Scriptoribus Ecclesiasticis agentes, meminisse, in *Chartophylace* affirmaveram. Cùm verò pro libelli istius instituto, tribus quasi verbis agendum esset; Methodii Patarensis locum in quo aliqualis habetur Athenagoræ mentio, non adduxi, majori id operi reservans. Carpit hæc obitèr atque indirectè Ern. Tentzelius, *Exercit. select.* V. num. XXX. p. 200, qui tamen nescire non potuit, me in *Historiâ Literariâ* triennio post *Chartophylacem* editâ, Methodii locum, qui tùm apud Epiphanium, tùm apud Photium habetur, disertè citâsse. Sed missis tricis ad utiliora pergamus. Erat Athenagoras Philosophus Atheniensis. Gentilis adhuc, ad oppugnandam Christi fidem induxit animum; dum verò S. scripturarum lectioni sedulò incumberet, quò propriis telis fortiùs Christianos aggrederetur, aspirante Divini Spiritûs gratiâ captus est, fidem, quam subvertere meditabatur, amplexus. Relictis Athenis (nisi potiùs id ante conversionem contigisse volumus) Alexandriam commigravit; ibique non solùm philosophiam Platonicam publicè docuit, sed & scholæ Christianorum Catecheticæ apud Alexandrinos præfuit, Christianam Religionem in ipso quoque Pallio professus. Hæc omnia nos docet Fragmentum è Philippi Sidetæ Historiæ Christianæ Serm. XXIV. à Nicephoro Callisto, ut videtur, excerptum, quod ex codice Barocciano in appendice *Dissert. ad Irenæum* edidit Cl. Dodwellus: in quo etiam Scholæ hujus catecheticæ Rectorum successio hoc ordine nobis exhibetur, Athenagoras, Clemens Alexandrinus, Pantænus, Origenes, Heraclas, Dionysius, Pierius, Theognostus, Serapion, Petrus Martyr, Macarius Politicus, Didymus, Rhodon. Mitto quæ ad hoc Fragmentum illustrandum, eruditè (ut solet) observavit Dodwellus noster. Id solum mihi notare liceat, Athenagoram nostrum, primum Scholæ catecheticæ Rectorem hic dici, Τῷ διδασκαλείῳ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρῶτος ἡγήσατο. Non quòd ante illum nullos habuit hæc Schola Rectores; erat enim moris longè Athenagorâ antiquioris. Sed primus fortassis erat in Rhodonis catalogo memoratus; è cujus ore Philippus hæc hausisse videtur. Utcunque sit; cùm primus nobis occurrat Athenagoras, qui huic Scholæ præfuisse disertè traditur, non abs re forsan erit in Juniorum φιλαρχαίων gratiam, de Scholæ hujus origine & instituto, paucula quædam hoc loco annotare. Constat certè Rem Christianam egregiè hoc sæculo promovisse Scholas Ecclesiasticas, non modò privatas, quales in majoribus Ecclesiis haberi solebant, sed & publicas sacris dogmatibus explicandis destinatas, iisque, tum adversùs Gentiles, tum hæreticos, vindicandis; sanctissimorum, doctissimorumque virorum curæ & fidei commissas. In his principatum tenuit Alexandrina, quæ jam inde à priscis temporibus, ἐξ ἀρχαίου ἔθους, inquit Eusebius *, in eâ civitate fuerat instituta. Veterem verò hanc consuetudinem à Marco Evangelistâ fuisse introductam, disertè tradit Hieronymus †. Quod ut dilucidiùs fiat, res paulò altiùs erit repetenda. Erat quidem Alexandriæ etiam ab ultimis temporibus Musæum à Regibus Ptolemæis intrà ipsa Regiæ pomœria extructum, porticibus & exedris ornatum, pecuniis & reditibus auctum, in quo, teste Strabone ||, hujus Collegii consortes, οἱ φιλόλογοι, ad communem mensam vescebantur, præfecto illis qui Sacrorum curam gereret Sacerdote, non nisi ab ipsis Regibus, ac posteà à Cæsaribus Romanis, constituendo. Huc tanquam ad publicum melioris literaturæ

* Hist. Eccl. l. V. c. 10. p. 175.

† Catalog. c. 36.

|| Lib. 17. p. 794.

SÆC. II. ab An. C.

turæ Emporium, ex omni orbis terrarum parte confluebat literata juventus, quibus Grammaticæ, Rhetoricæ, Poeticæ, Philosophiæ, Astronomiæ, Musicæ, Medicinæ, aliarumque artium & disciplinarum rudimenta à suis quibúsque Professoribus tradebantur. Florebant hîc Scholæ Platonicæ junioris, ut & Aristotelicæ, Professores, quorum successiones accuratè notàrunt Jonsius, Vossius, alii. Situm erat hoc Musæum in eâ urbis regione quæ *Bruchion* appellabatur; *Diuturnum*, inquit Ammianus Marcellinus, *præstantium hominum Domicilium*. Certè à Ptolomæi Philadelphi ætate, usque ad quintum vel sextum Christi sæculum perduravit. Quinimò occupantibus penè omnia Orientis loca Saracenis, varia erant hîc loci studiosorum Collegia, siqua vera nobis referant Benjaminus Tudilensis, & Leo Africanus. Sed ut, undè digressus sum, redeam. Ad hujus Gymnasii imitationem, ab ipsis nascentis Christianismi incunabulis Schola fidelium sacra à B. Marco Alexandriæ est instituta, in quâ rudiores primis fidei elementis imbuerentur, adultiores reconditioribus fidei Christianæ mysteriis erudirentur, constitutis ad id præstantissimis magistris, qui, ut de Pantæno loquitur Eusebius, partìm vivâ voce, partìm scriptis, Divinorum dogmatum thesauros auditoribus suis exponerent, & hæreticorum objectiones & sophismata refellerent. Et hæc erat celeberrima illa *Κατηχήσεως* Schola Alexandrina, cujus frequens apud Scriptores Ecclesiasticos occurrit mentio. Cui præfuerunt, & doctrinâ, moribus, scriptisque ornàrunt, tot Ecclesiæ lumina, Athenagoras, Pantænus, Clemens Alexandrinus, aliique suprà recensiti. Suâ quidem ætate perseveràsse, & ab hominibus, tùm eloquentiâ, tùm divinarum literarum studio instructissimis obtineri, testatur Eusebius: quin & Constantis & Juliani Apostatæ temporibus floruisse, Didymi cæci Præfectura, referente Sozomeno *, nos docet. Nec dubium est, subsecutis aliquot Sæculis, imminutâ licèt famæ laude, duràsse. Interim notatu dignum est, & hactenùs plane inauditum quòd prædictum Philippi Sidetæ Fragmentùm refert, nempè Rhodonem qui Didymo successit, hanc Scholam in Siden Pamphyliæ urbem, quæ Philippi patria erat, transtulisse, idque Theodosii magni tempore contigisse. Sed forsan nihil aliud voluit Philippus, quàm Rhodonem Scholam in urbe Sidâ erexisse, similem planè ei, quæ à tot retrò sæculis Alexandriæ instituta fuerat. Unicum adhæc mihi notare liceat, Cl. Conringium † in eâ esse opinione, duas fuisse Alexandriæ Scholas sacras; & *κατηχήσεων* Scholam à celeberrimo illo Pantæni Ludo (cui Didymum præfuisse vult) fuisse diversam. Quâ verò de causâ hanc sententiam amplexus sit vir eruditus, planè mihi non liquet. Certè Eusebius & Hieronymus unam eandémque Scholam disertè faciunt.

* Lib. III. c. 15.

† Addend. ad Antiquit. Academ. p. 292.

177\. HERMIAS, scripsit *Irrisionem Gentilium Philosophorum*. Quod hunc Scriptorem huic sæculo ascripserim eâ de causâ factum est, quòd reliquis hujus ævi Christianæ fidei Apologistis meritò accensendus videbatur. De eo altum silent omnes Veteres, & penè Recentiores. Tacent Raph. Seilerus, & Con. Gesnerus, qui libellum primi ediderunt. Front. Ducæus, qui *Auctuario* suo illum inseruit, de Autore vel ætate ne verbulum quidem habet. Cl. Lambecius, Comment. de *Biblioth. Vindob.* lib. VII. p. 54. conjicit fuisse Hermiam Sozomenum, Historiæ Ecclesiasticæ Scriptorem, qui sæculo V. sub Theodosio juniore floruit; ductus (ut opinor) partìm nominis identi-

Vid. PART. I. p. 50.

 tate,

tate, partim locis quibusdam in Sozomeni Historiâ, ubi de Gentilibus, eorúmque Philosophis agitur, *viz.* Lib. I. cap. 18. lib. II. cap. 5. lib. III. cap. 17. lib. V. cap. 1. Hanc conjecturam amplexus est nuper Ern. Tentzelius, *Exercit Select.* V. p. 228. & *Addend.* in fin. 456. Quò minùs verò in hanc sententiam descenderim, obstant quæ sequuntur argumenta. 1. In omnibus codicibus tùm excusis, tùm MSS. Hermias noster Philosophi nomen sortitur. Ἑρμίου τοῦ φιλοσόφου. Quod quâ ratione Sozomeno congruat, non video. Erat vitæ instituto Scholasticus, sive Advocatus, causas publicè egit, & cùm ad scribendum animum appulit, Historiæ Ecclesiasticæ se totum dedit: Professionis verò philosophicæ nec vola, nec vestigium. Non sum nescius severiores vitæ Asceticæ cultores laxiori vocis significatione quandóque philosophari dictos esse; adeóque apud ipsum Sozomenum *, Ecclesiastici Philosophi vocantur. Sed, præterquàm quòd Sozomenum Monachum fuisse nemo dixerit, nec de se aliud habet † quàm quòd νέος ὢν cùm Senibus quibusdam Gazensibus versatus sit; Philosophi nomen hoc loco, strictiori & magis proprio sensu accipi oportet, nec à Scriptoribus Ecclesiasticis tribui solet, nisi iis qui è Philosophorum Scholis prodierint, & post conversionem, pristinum & nomen, & habitum retinebant. Quo sensu Aristidem, Justinum, Pantænum Philosophos vocant Eusebius, & Hieronymus. Et Athenagoras in utriúsque sui operis Inscriptione Philosophus Christianus appellatur. 2. Ex toto opusculi contextu constare videtur, vigente adhùc Ethnicismo, scriptum fuisse. Hinc ad subruenda magistrorum subsellia, omnia in eo, miro sanè artificio, aptè composita; hinc pugnantia Philosophorum placita, & adversantes opiniones elegantèr inter se commissæ; hinc de variis Philosophantium Sectis non alitèr loquitur, acsi in Scholis & Academiis jam regnarent, & eorum dogmata ubique obtinerent: quod de Sozomeni tempore dici non potest, quandò Gentilium superstitio Sylvas & Pagos quæreret, & pauci qui supererant Philosophi, in angulis latitarent, ut vix ulla hujusmodi opusculi necessitas esse poterat. 3. Si hujus libelli auctor esset Sozomenus, scripsit eum vel ante, vel postquàm Historiam Ecclesiasticam condidit. Non ante: Quî enim fieri potuit, ut ubi de Gentilibus agit, & Philosophos arguit, hujus opusculi non meminisset, Lectorémque ad id non remisisset? Non posteà: Quia vix credi potest, hominem Christianum, Historiæ Ecclesiasticæ, & quinti jam Sæculi Scriptorem, hujusmodi datâ occasione, de Christianis eorúmque dogmatibus, statu, persecutione, Gentiliúmque Philosophorum (præsertim sub Juliano) in eos calumniis, ne levissimam quidem fecisse mentionem. Photii codicem XXX cur citaverit Lambecius, nullus video. Loca quæ ad firmandam conjecturam ex Sozomeni Historiâ adducit, parùm, immò nihil ad rem conferunt, ut vel primo intuitu quivis videt. Quinimò si exinde valeret argumentum, opusculum Sozomeno tribuendum esse, quòd de Gentilibus, eorúmque Philosophis, tribus quasi verbis pro re natâ agit; quantò potiori jure Socrati Scholastico ascribi debet, qui non modò obitèr id facit, verùm lib. III. cap. 22. adversùs Libanium, aliósque sub Juliani Imperio Gentilium Philosophos, singularem, eruditam, & Hermiæ libellum tantùm non mole exæquantem, dissertationem inseruit. 4. Denique stylus Sozomeni ab Hermiæ stylo plurimùm recedere videtur. Etsi enim Socrate in scribendo præstantiorem esse judicet Photius; nihilominus stylus ejus est

* L. III. c. 17. p. 529.

† Lib. 5. cap. 15. p. 617.

est simplex, inelaboratus, & parùm elegans; Hermiæ verò concinnus, concisus, argutus, salibus & dicteriis undique conspersus, ut adeo dicendi genus toto cœlo distare videatur.

PANTÆNUS. Fuisse Pantænum primò Civem & Philosophum Athenienſem, Sectâ Pithagoræum, deinde Gymnasii Alexandrini Præfectum, & quod magis adhuc mirum videri debeat, Clementis Alexandrini discipulum, disertè tradit Philippi Sidetæ Fragmentum, cujus supra in Athenagorâ meminimus. Eusebio hâc in parte adversari Philippum, rectè olim notavit ipsius excerptor, seu Nicephorus is fuerit, seu quis alius. Ad firmandum hoc Philippi testimonium multa congessit Cl. Dodwellus. Summa ferè huc redit; Eusebium ex Stromate*ων* 1. non disertè dicere Pantænum fuisse Clementis Præceptorem; sed illud tantùm è Clementis verbis, obscuris illis quidem, & Pantænum, nec de nomine, nec de notâ aliquâ propriâ describentibus, se colligere: At in Hypotypóse*ων* libris, teste eodem Eusebio, Pantæni, ὡς ἂν διδασκάλου, nominatim meminit Clemens: quod quidem non de Institutione, sed de successione ἐν διδασκαλείῳ Ἀλεξανδρείνῳ intelligendum esse contendit Dodwellus: Quòd verò in eclogis quæ supersunt, Pantænum *nostrum* appellet Clemens, id non ad institutionem, sed vel ad arctiorem amicitiam, vel potius ad eandem fidei catholicæ communionem, referendum esse: Clementem traditionibus à viris Apostolicis haustis, in scriptis suis ut plurimùm uti, ac proindè probabile esse, ipsum illis temporibus fuisse paulò viciniorem; illúdque Veteres denotare, cùm illum Presbyteri titulo toties ornent; ut fuit potiùs ætate Presbyter, quàm gradu; quippè in illorum temporum Scriptoribus nullus frequentior vocis illius usus, quàm de senioribus traditionis Apostolicæ testibus, qui primarios saltèm traditionis testes, primæ nimirum successionis ab Apostolis, potuerint per ætatem attigisse: Quin etiam Clemente juniorem fuisse in Scholæ moderamine Pantænum, ex Origenis verbis * colligi posse, ubi de suo in Gentilium literis studio agens, ait, se in hoc exemplum secutum tùm Pantæni illius τοῦ πρὸ ἡμῶν, tùm Heraclæ tunc temporis Ecclesiæ Alexandrinæ Presbyteri; hujus nempè tanquam immediati in munere catechetico successoris, illius ut proximi decessoris: Neque enim aliter, ulla ratio satis commoda dari potest cur Clementem Gentilium Literis Celeberrimum, prætermiserit: Denique notat, Pantænum sensu aliquo Clemente & priorem, & posteriorem fuisse, dici posse; siquidem ex Eusebio liquet, ipsum bis Scholæ catecheticæ præfuisse; primò sub Juliano Episcopo, ineunte Principatum Commodo, ante expeditionem Indicam; eóque absente, Clementem in Scholâ successisse; postea ex Indiâ reversum sub vitæ finem, nempè sub Severo & Caracallâ, hoc munere denuò functum esse. Quod etiam & nos ex Eusebio & Hieronymo, tùm in Historiæ Literariæ Part. I. tùm in Pantæni vitâ ante plures annos patrio sermone scriptâ, olim observavimus. Quòd verò Pantænum Pythagoræum facit Philippus, quem ex Stoicorum disciplinâ prodiisse expressè dicunt, Eusebius, Hieronymus, aliique; id hoc quidem sensu intelligendum vult Dodwellus; Pantæni tempore Sectam Pythagoricam cùm aliis, præsertìm Stoicis, coaluisse, & permisceri solitam, ut adeo idem Philosophus, & Pythagoricus & Stoicus dici possit; quod & aliis exemplis demonstrat. An ad subvertendam vulgarem & hactenùs receptam de Pantæno & Clemente sententiam, sufficiat hæc Philippi autoritas, quæq; ad illam fulciendam, adducit Dodwellus

181

Vid. Part. I. p. 51.

* Epist. apud Euseb. L. 6. c. 19. p. 221.

SÆC. II. ab An. C.

tate, partim locis quibusdam in Sozomeni Historiâ, ubi de Gentilibus, eorúmque Philosophis agitur, *viz.* Lib. I. cap. 18. lib. II. cap. 5. lib. III. cap. 17. lib. V. cap. 1. Hanc conjecturam amplexus est nuper Ern. Tentzelius, *Exercit Select.* V. p. 228. & *Addend.* in fin. 456. Quò minùs verò in hanc sententiam descenderim, obstant quæ sequuntur argumenta. 1. In omnibus codicibus tùm excusis, tùm MSS. Hermias noster Philosophi nomen sortitur. Ἑρμίου τοῦ φιλοσόφου. Quod quâ ratione Sozomeno congruat, non video. Erat vitæ instituto Scholasticus, sive Advocatus, causas publicè egit, & cùm ad scribendum animum appulit, Historiæ Ecclesiasticæ se totum dedit: Professionis verò philosophicæ nec vola, nec vestigium. Non sum nescius severiores vitæ Asceticæ cultores laxiori vocis significatione quandóque philosophari dictos esse; adeóque apud ipsum Sozomenum *, Ecclesiastici Philosophi vocantur. Sed, præterquàm quòd Sozomenum Monachum fuisse nemo dixerit, nec de se aliud habet † quàm quòd νέος ὢν cùm Senibus quibusdam Gazensibus versatus sit; Philosophi nomen hoc loco, strictiori & magis proprio sensu accipi oportet, nec à Scriptoribus Ecclesiasticis tribui solet, nisi iis qui è Philosophorum Scholis prodierint, & post conversionem, pristinum & nomen, & habitum retinebant. Quo sensu Aristidem, Justinum, Pantænum Philosophos vocant Eusebius, & Hieronymus. Et Athenagoras in utriúsque sui operis Inscriptione Philosophus Christianus appellatur. 2. Ex toto opusculi contextu constare videtur, vigente adhùc Ethnicismo, scriptum fuisse. Hinc ad subruenda magistrorum subsellia, omnia in eo, miro sanè artificio, aptè composita; hinc pugnantia Philosophorum placita, & adversantes opiniones elegantèr inter se commissæ; hinc de variis Philosophantium Sectis non alitèr loquitur, acsi in Scholis & Academiis jam regnarent, & eorum dogmata ubique obtinerent: quod de Sozomeni tempore dici non potest, quandò Gentilium superstitio Sylvas & Pagos quæreret, & pauci qui supererant Philosophi, in angulis latitarent, ut vix ulla hujusmodi opusculi necessitas esse poterat. 3. Si hujus libelli auctor esset Sozomenus, scripsit eum vel ante, vel postquàm Historiam Ecclesiasticam condidit. Non ante: Quî enim fieri potuit, ut ubi de Gentilibus agit, & Philosophos arguit, hujus opusculi non meminisset, Lectorémque ad id non remisisset? Non posteà: Quia vix credi potest, hominem Christianum, Historiæ Ecclesiasticæ, & quinti jam Sæculi Scriptorem, hujusmodi datâ occasione, de Christianis eorúmque dogmatibus, statu, persecutione, Gentiliúmque Philosophorum (præsertim sub Juliano) in eos calumniis, ne levissimam quidem fecisse mentionem. Photii codicem XXX cur citaverit Lambecius, nullus video. Loca quæ ad firmandam conjecturam ex Sozomeni Historiâ adducit, parùm, immò nihil ad rem conferunt, ut vel primo intuitu quivis videt. Quinimò si exinde valeret argumentum, opusculum Sozomeno tribuendum esse, quòd de Gentilibus, eorúmque Philosophis, tribus quasi verbis pro re natâ agit; quantò potiori jure Socrati Scholastico ascribi debet, qui non modò obitèr id facit, verùm lib. III. cap. 22. adversùs Libanium, aliósque sub Juliani Imperio Gentilium Philosophos, singularem, eruditam, & Hermiæ libellum tantùm non mole exæquantem, dissertationem inseruit. 4. Denique stylus Sozomeni ab Hermiæ stylo plurimùm recedere videtur. Etsi enim Socrate in scribendo præstantiorem esse judicet Photius; nihilominus stylus ejus est

* L. III. c. 17. p. 529.

† Lib. 5. cap. 15. p. 617.

est simplex, inelaboratus, & parùm elegans; Hermiæ verò concinnus, concisus, argutus, salibus & dicteriis undique conspersus, ut adeo dicendi genus toto cœlo distare videatur. SÆC. II. ab. An. C.

PANTÆNUS. Fuisse Pantænum primò Civem & Philosophum Athenienſem, Sectâ Pithagoræum, deinde Gymnasii Alexandrini Præfectum, & quod magis adhuc mirum videri debeat, Clementis Alexandrini discipulum, disertè tradit Philippi Sidetæ Fragmentum, cujus supra in Athenagorâ meminimus. Eusebio hâc in parte adversari Philippum, rectè olim notavit ipsius excerptor, seu Nicephorus is fuerit, seu quis alius. Ad firmandum hoc Philippi testimonium multa congessit Cl. Dodwellus. Summa ferè huc redit; Eusebium ex Stromateων 1. non disertè dicere Pantænum fuisse Clementis Præceptorem; sed illud tantùm è Clementis verbis, obscuris illis quidem, & Pantænum, nec de nomine, nec de notâ aliquâ propriâ describentibus, se colligere: At in Hypotypóseων libris, teste eodem Eusebio, Pantæni, ὡς ἂν διδασκάλυ, nominatìm meminit Clemens: quod quidem non de Institutione, sed de successione ἐν διδασκαλείῳ Ἀλεξανδρείνῳ intelligendum esse contendit Dodwellus: Quòd verò in eclogis quæ supersunt, Pantænum *nostrum* appellet Clemens, id non ad institutionem, sed vel ad arctiorem amicitiam, vel potius ad eandem fidei catholicæ communionem, referendum esse: Clementem traditionibus à viris Apostolicis haustis, in scriptis suis ut plurimùm uti, ac proindè probabile esse, ipsum illis temporibus fuisse paulò viciniorem; illúdque Veteres denotare, cùm illum Presbyteri titulo toties ornent; ut fuit potiùs ætate Presbyter, quàm gradu; quippè in illorum temporum Scriptoribus nullus frequentior vocis illius usus, quàm de senioribus traditionis Apostolicæ testibus, qui primarios saltèm traditionis testes, primæ nimirum successionis ab Apostolis, potuerint per ætatem attigisse: Quin etiam Clemente juniorem fuisse in Scholæ moderamine Pantænum, ex Origenis verbis * colligi posse, ubi de suo in Gentilium literis studio agens, ait, se in hoc exemplum secutum tùm Pantæni illius τῦ πρὸ ἡμῶν, tùm Heraclæ tunc temporis Ecclesiæ Alexandrinæ Presbyteri; hujus nempè tanquam immediati in munere catechetico successoris, illius ut proximi decessoris: Neque enim aliter, ulla ratio satis commoda dari potest cur Clementem Gentilium Literis Celeberrimum, prætermiserit: Denique notat, Pantænum sensu aliquo Clemente & priorem, & posteriorem fuisse, dici posse; siquidem ex Eusebio liquet, ipsum bis Scholæ catecheticæ præfuisse; primò sub Juliano Episcopo, ineunte Principatum Commodo, ante expeditionem Indicam; eóque absente, Clementem in Scholâ successisse; postea ex Indiâ reversum sub vitæ finem, nempè sub Severo & Caracallâ, hoc munere denuò functum esse. Quod etiam & nos ex Eusebio & Hieronymo, tùm in Historiæ Literariæ Part. I. tùm in Pantæni vitâ ante plures annos patrio sermone scriptâ, olim observavimus. Quòd verò Pantænum Pythagoræum facit Philippus, quem ex Stoicorum disciplinâ prodiisse expressè dicunt, Eusebius, Hieronymus, aliique; id hoc quidem sensu intelligendum vult Dodwellus; Pantæni tempore Sectam Pythagoricam cùm aliis, præsertìm Stoicis, coaluisse, & permisceri solitam, ut adeo idem Philosophus, & Pythagoricus & Stoicus dici possit; quod & aliis exemplis demonstrat. An ad subvertendam vulgarem & hactenùs receptam de Pantæno & Clemente sententiam, sufficiat hæc Philippi autoritas, quæq; ad illam fulciendam, adducit Dodwellus

Margin notes: 181 — Vid. Part. I. p. 51. — * Epist. apud Euseb. L. 6. c. 19. p. 221.

SÆC. II. ab An. C. Dodwellus noster, aliorum esto judicium. Ut liberè dicam, ingenuè fateor me adhuc ab Eusebii partibus stare, qui omnia Veterum scrinia diligentèr excussit, qui Pantæno ætate proximus erat, quique in Ægypto versatus, Scholæ catecheticæ successionem, propiùs ex ipso fonte haurire poterat: huic, inquam, potiùs fidendum existimo, quàm Philippo Sidetæ, plus quàm duobus integris sæculis à Pantæno remoto, qui, quæ hâc de re habuit, ex Rhodone, ore tenùs, accipiens, in Præceptorum Catecheticorum ordine & successione facilè hallucinari potuit; denique qui tùm Socratis, tùm Photii testimonio, nullius judicii & parùm accuratus Scriptor haberi debet: præsertim verò cùm Eusebii sententiam confirmant, Pamphilus Martyr in Apologiâ pro Origene, Hieronymus, & Photius non uno loco. Maximus etiam in Scholiis suis in Gregorium Nazianzenum (quæ prelo Oxoniensi expedivit commisítque Galeus noster) ubi sic ait: ὁμοίως δὲ καὶ οἱ περὶ Πάνταινον τὸν γενόμενον καθηγητὴν τοῦ στρωματέως μεγάλου Κλήμεντος, &c. *similitèr & Pantænus, qui fuit Præceptor magni Stromatei Clementis!* Sub Severo floruit Pantænus, inquit anonymus Chronographus Galei, οὗ Ἀκόλουθος Κλήμης ὁ στρωματεὺς, τοῦδε Ὠριγένης, quem secutus est Clemens Stromateus, hunc Origenes.

190. HARMONIUS, natione Syrus, domo, ni fallor, Edessenus, Bardesanis Syri filius, claruit circa annum CXC. Postquàm studiorum suorum fundamenta in patriâ posuisset, Athenas, commune meliorum Literarum Emporium, petiit; ubi linguam Græcam accuratè didicit, teste Theodorito *, malesana Patris sui dogmata amplexus; multa non Græcè modò, sed & linguâ Syriacâ composuit. In his erant *Cantica Sacra*, festis martyrum diebus cantari solita. In quibus pangendis, modorum suavitati impietatem admiscens, audientium animos demulcebat, & ad exitium pertrahebat. Hujus igitur exemplo postea excitatus Ephraim Syrus, modorum compositionem ab illo mutuatus pietatem canticis permiscuit, ac suavissimum simul & utilissimum medicamentum audientibus exhibuit. Atque hæc Cantica festos martyrum dies, lætiores ac splendidiores etiamnùm efficiunt, *inquit* alibi idem Theodoritus †; qui etiam priori loco subdit, Ephræmum utriúsque errorem, Bardesanis nempè & Harmonii, strenuè confutâsse.

* Hæret. Fab. Lib. I. c. 22. p. 209.

† Hist. Eccl. lib. IV. c. 29. p. 192.

192. T. FL. CLEMENS Alexandrinus claruit ab anno CXCII. Clementem Athenis natum & educatum, indéque accitum, ad Scholam Alexandrinam translatum esse (indè enim etiam in antiquissimis temporibus Scholarum suarum Moderatores petere solebant Alexandrini) mihi longè verisimile est. Id quidèm innuere videtur Epiphanius, cùm ait || alios quidèm ipsum facere Alexandrinum, Atheniensem alios. Et utróque nomine dici poterat, si (quod suspicari fas est) ortu erat Atheniensis; habitatione, & professione Alexandrinus. Id quod de Aristarcho Grammatico, celeberrimo illo Scriptore πολυγράφῳ refert Suidas *, Ἀλεξανδρεὺς δὲ ἦν, τῇ δὲ φύσει Σαμόθραξ: *Utique gente erat Samothracius, Alexandrinus verò, utpote civitatis illius jus adeptus.* Sic Herodotus, *Thurius*; Apollonius, *Rhodius*. Philippus Sidetes in Fragmento à Dodwello edito, Clementem nostrum, non solùm Scholæ Alexandrinæ Præfectum, sed & Athenagoræ Discipulum disertè facit, &, quod cum Eusebii, omniúmque Veterum autoritate pugnat, ipsius Pantæni Præceptorem; quâ de re, non pauca suprà in *Pantæno* diximus.

Vid. PART. I. p. 54.

|| Hær. XXXII. n. 6. p. 213.

* In voc. Ἀ-εις.

De

De ordine & tempore librorum à se conditorum hæc ipse nos docet. *Protrepticon ad Gentes* antè *Stromata* scriptum esse, *Strom.* l. VII. p. 711. idem & de *Pædagogo* affirmat, l. VI. p. 616. *Stromata* verò statim post Commodi Imp. Mortem, eodem ut videtur anno, *i. e.* ex ejus calculo, anno Christi CXCIV. ut ipse non obscurè innuit, lib. I. p. 339, 340. In hoc opere se non pauca pertractaturum pollicetur, quorum neque vola, nec vestigium hodiè reperitur; ut vel opus imperfectum ad nos devenerit, vel juxtà promissum suum non absolverit. Liber octavus in argumenti materiâ cùm reliquis parùm convenit; ut ejusdémne operis pars sit, multi dubitârunt. Siquis verò verba quibus librum VII. claudit Clemens, seriò perpenderit, Καὶ δὴ μετὰ τὸν ἕβδομον τοῦτον ἡμῖν Στρωματέα, τῶν ἑξῆς ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς ποιησόμεθα τὸν λόγον, *Atque adeò post hunc septimum librum Stromatum, de iis quæ deinceps sequuntur, aliud sumamus exordium:* Nihil, inquam, mirabitur, si libro sequente ad aliud argumentum transire videatur. Etsi & in hujus libri initio, quædam desiderari quivis facilè videbit. Ampla satis Clementis *Expositio in Job* I. 21. extat apud Nicet. Caten. *in Job*, c. XXI. p. 59. Eadem expositio & iisdem penè verbis, sed brevissima, reperitur, *Strom.* lib. IV. p. 538. Fragmentum verò apud Nicetam, unde undè desumptum, longè amplius uberiúsque habetur. Undè concludas oportet, vel Clementem eundem locum alibi fusiùs pertractâsse, vel alium quempiam brevem ejus expositionem prolixiori oratione diduxisse; sed prius verisimiliùs existimo. Inter ejus deperdita recensendus est Liber *de Resurrectione*, quem se adversùs *Montanistas* compositurum non uno loco pollicetur, nempè *Pædag.* lib. I. c. 6. p. 104. lib. II. c. 10. p. 199. Sed vel fidem suam non liberavit, vel opus temporis injuria nobis eripuit. In sermone *de Divite salvando*, num. 26. se opus περὶ ἀρχῶν scripsisse innuit, in eóq; veræ Theologiæ expositionem tradidisse. An libros ὑποτυπώσεων intelligat, quærant alii. Certè tale opus se contexturum esse, ipse in libris *Stromatum* aliquotiès pollicetur. Librum ejus *de Providentiâ* semel iterúmque memorat S. Maximus, & bina ex eo fragmenta profert, *Opusc. Theol.* & *Polem.* Tom. II. p. 144, 152. Denique *Eclogas Propheticas* ex Hypotypóseων libris à Theodoto collectas, à se Latinè versas, Gr. Lat. edidit Combefisius *Auct. Noviss.* 1672. p. 197.

SÆC. II.

Concilia hoc Sæculo habita.

PERGAMENSE circà annum CL. sub Theodoto Pergamensi, & septem Episcopis in causâ Hæresis Colorbasianæ, celebratum. Prodierat ex Valentini Scholâ Colorbasus, Marci Hæresiarchæ (ut volunt nonnulli) discipulus, ut alii (rectiùs opinor) magister; quippè Marcus se unum μήτραν καὶ ἐκδοχεῖον τῆς Κολορβάσου σιγῆς fuisse dicit, ut qui unigenitus ipsi esset, teste Irenæo, lib. I. c. 10. p. 76. quin & dogmatis à Colorbaso excogitati se obstetricem fuisse disertè innuit. Præter cætera Colorbasi monstrosa dogmata, de quibus Irenæus, Tertullianus, Epiphanius, Theodoritus, alii, docuit vitam omnium in septem stellis esse 150.

positam,

SÆC. II. ab An. C. positam, easque septem Ecclesias, & septem Candelabra aurea esse. Ad hunc expugnandum Theodotus Episcopus Pergamensis Mysiæ Mediterraneæ Episcopos congregavit, qui, habitâ Synodo, insani capitis hominem anathemati subjecerunt. Meminit hujus Synodi unus (quod sciam) libri *de Hæresi prædestinatianâ* Auctor, Primasius is fuerit, sive alius, *Hæres.* XV. Idem Auctor cap. sequenti, omnium Siciliæ Episcoporum Concilium sub Eustathio Lilybæorum, & Theodoro Panormiorum Episcopis, adversùs Heracleonem hæreticum coactum, nobis exhibet; quique Episcopos Hæresiarchæ dogmata Alexandro Romano Pontifici ad explorandam ejus sententiam, misisse tradit. Hanc Synodum ad annum Christi CXXV. refert Baluzius, *nov. collect. Concil. p.* 3. Verùm omninò repugnant tempora. Siquidem Alexander diem obiit ex mente Pearsoni anno CI; juxtà Dodwellum sequenti; certè Trajano adhuc imperante, *Æliano & Vetere Coss. i.e.* anno Æræ vulgaris CXVI, teste catalogo Bucheriano. Heracleonis verò Hæresis non antè Pii Papæ tempora, saltèm in Occidente, innotuit. Undè hoc Concilium pro nullo habet Cl. Pearsonus. Rationes apud ipsum videri possunt, *De Success. Dissert.* II. cap. 7. num. 5. p. 230. Undè nec de Synodo Orientali, sub Apollonio Corinthiorum Episcopo, adversùs Cerdonem habitâ multùm laboramus, cujus meminit idem Auctor, *Hæres.* XXIII. pag. 24.

173. HIERAPOLITANUM circà annum CLXXIII ab Apollinario Hierapolis Episcopo, aliisque XXVI. Episcopis celebratum; quo Montanus & Maximilla pseudo-prophetæ, & Theodotus Coriarius excisi & condemnati sunt, si vera nobis referat Libelli *Synodici* Auctor, p. 4. Certè solâ hujus Autoris fide in re tam vetustâ vix agerem, nisi antiquus ille adversùs Cataphrygas Scriptor apud Euseb. lib. V. c. 16. p. 181. disertè tradidisset, hoc circiter tempore fideles, qui in Asiâ erant, sæpiùs & plurimis Asiæ locis hujus rei causâ convenisse, novamque illam doctrinam examinâsse, & prophanam atque impiam judicâsse; damnatâ verò hæresi, eos ab Ecclesiâ, & fidelium communione expulsos fuisse. Confer quæ notavit Baluzius, *Collect. Nov.* p. 5.

196. CÆSARIENSE Cæsareæ (ut videtur) Palæstinæ, in Controversiâ de *Die Paschatis* celebrando, à Victore Romano nuper excitatâ, circà annum CXCVI. habitum. Ad annum CLXXXIX. revocat Cl. Dodwellus. Præsidebant Theophilus Cæsariensis, & Narcissus Hierosolymorum Episcopi, qui pro Victore Romano sententiam dixerunt: Pascha nempè non alio quàm die Dominico esse celebrandum. Actorum hujus Synodi Fragmenta, vel potiùs ipsa Acta integra conservavit Philippus, nescio quis, in Epistolâ quæ Latinè habetur apud Bedam, lib. de Æquinoct. Vern. Tom. II. in fin. & apud Bucher. *de Doctr. Temp.* p. 469. qui nomen Autoris ex MS. restituit.

196. EPHESINUM à Polycrate Ephesi Metropolitâ, unà cùm aliis Asiæ Pro-Consularis Episcopis, eodem tempore, & eâdem de causâ habitum. Hi juxtà morem sibi à Majoribus traditum, Pascha 14. lunâ in quemcùnque demùm diem inciderit, celebrandum esse, adversùs Victorem acriter contendebant; in quos proindè anathematis sententiam temerè vibravit iratus Pontifex. Extat à Polycrate scriptæ epistolæ

ſtolæ Synodalis Fragmentum aureum apud Euſeb. lib. V. cap. 24. p. 191.

LUGDUNENSE, ab Irenæo & Epiſcopis Gallicanis eâdem de causâ celebratum: qui pro Victoris ſententiâ ſtabant; nihilominùs Victorem ob temerè vibratum excommunicationis fulmen, & ruptam Eccleſiarum pacem, acriùs perſtringebant. Extant epiſtolæ Synodalis ab Irenæo ſcriptæ Fragmenta auro non chara, apud Euſeb. lib. V. cap. 24. p. 192. Plures aliæ Synodi eodem tempore, & eâdem de causâ habitæ ſunt; nempè *Romæ* ſub Victore; in *Ponto* ſub Palmâ; Eccleſiarum in Provinciâ *Oſdroenæ*; *Corinthi* ſub Bacchyllo, de quibus vid. Euſeb. lib. V. c. 23. p. 190. 196.

Finis Secundi Sæculi.

G SÆCU-

SÆCULUM NOVATIANUM.

SCRIPTORES.

SÆC. III. ab An. CC. 215.

AGRIPPINUS gente forsàn Afer, Episcopus Carthaginensis, circà annum CCXV. claruisse dicitur. Orta est ejus tempore de Baptismo Hæreticorum controversia, quem nullum & invalidum esse censuit magna Ecclesiæ Africanæ pars; ac proindè Hæreticos ad Ecclesiam Catholicam redeuntes, novo Baptismo esse initiandos. Agrippinus igitur convocatis omnibus penè Africæ & Numidiæ Episcopis, numero *LXX.* hanc causam sedulò excussit, & *librato Concilii communis examine* firmavit. *Quorum sententiam*, inquit Cyprianus, *& religiosam & legitimam, & salutarem, Fidei & Ecclesiæ Catholicæ congruentem, nos etiam secuti sumus.* Agunt hâc de re, Cyprianus ad Quintum *de Hæret. Baptiz.* Epist. LXXI. p. 120. August. *de Baptism.* contrà *Donat.* lib. II. c. 8. Tom. VII. col. 397. Vinc. Lerin. *adversʃ. Hæres.* cap. 9. Habita est hæc Synodus, juxtà communem etiam recentiorum chronologorum sententiam, anno CCXV. Quod parùm mihi probabile videtur; præsertìm cùm disertè dicit Cyprianus*, *multi jam anni, & longa ætas, ex quo sub Agrippino bonæ memoriæ Viro, convenientes in unum Episcopi plurimi hoc statuerint.* Quæ verba plusquàm XXX. aut XL. annorum spatium necessariò designant. Scio Augustinum aliter sentire, & non longum temporis spatium inter Agrippinum & Cyprianum facere. Verùm Cypriano utpotè longè antiquiori, & in prædecessorum suorum rebus accuratiùs versato, potiùs adhærendum est. Agrippinum igitur cùm suâ Synodo ad inclinantem superioris sæculi partem removendum esse censeo. Scripsisse Agrippinum in causâ Baptismi Hæreticorum colligi potest ex Augustini verbis Epist. XLVIII. ad *Vincent.* Tom. II. col. 183. *Noli ergo frater contrà Divina tàm multa, tàm clara, tàm indubitata testimonia colligere velle calumnias ex Episcoporum scriptis, sive nostrorum, sicut Hilarii, sive antequàm pars Donati separaretur, ipsius unitatis, sicut Cypriani & Agrippini.* Quæ verba non tàm de Synodicis sub Agrippino Decretis, quàm de propriis ipsius scriptis intelligenda sunt.

* Ad Jubaian. Ep. LXXIII. p. 122.

Vid. Part. I. p. 66. 220.

HIPPOLYTUS, genere proculdubiò Arabs, Patriam habuit optimarum artium & disciplinarum cultricem, Divinarum, humanarumque literarum scientiâ olim florentissimam. Priusquàm ad antiquissimi hujus, totóque Oriente pariter ac Occidente celeberrimi, Patris scripta descendamus, tria nobis breviter excutienda sunt. 1. Locus in quo sedebat, 2. Tempus quo vixerit, 3. Idémne fuerit cum Hippolyto Martyre Romano, cujus meminit Prudentius. 1. Sedem quod attinet, eò diligentiùs investiganda est, quòd † Hieronymus se nescivisse fateatur, cujusnam urbis Episcopus fuit. Nondùm igitur nata de Episcopatu ejus Portuensi propè Romam, traditio. Alia longè ei quærenda sedes, *Aden* nempè *Portus Romanus* in Arabiâ fœlici celeberrimus. Etenim Aden Urbs erat ad Mare rubrum sita, alto monte circundata, qui in Mare linguâ procurrit, & utrinque fluctibus in sinus reductis alluitur, ita ut Penin-

† De Script. cap. 61.

Peninſula fiat: Civitas Emporetica, portu utriuſque Maris celebris, undè Naves in Sindam, Indiam, &c. ſolvere, & merces indè revehere ſolent, teſte Geographo * Neubienſi. Floret etiamnùm ſplendidis ædificiis, frequenti mercaturâ, negotiatorum ex Æthiopiâ, Indiâ, & Perſide concurſu nobilis & opulenta, prout eam prolixè deſcribit Oſorius *de reb. Emanuel.* lib. IX. fol. 250. Sed cùm Veteribus nobis jam res eſt, Adanam urbem fuiſſe, in mediterraneâ Fœlicis Arabiæ parte, ex Uranii Arabicorum lib. III. oſtendit Stephanus †. Meminit & Plinius Inſulæ *Sadani*, in ſinu Arabico; ubi *Adanum* legendum eſſe rectè contendunt Salmaſius || & Voſſius *. Hinc νῆσος Ἀδάνη apud Ptolemæum, qui & lib. VI. cap. 7. τῆς Ἀραβίας Ἐμπόριον in Homeritarum regione memorat; ubi in margine notatur, *Aden aliis vocari.* Scriptoribus Græcis τὸ Ῥωμαϊκὸν Ἐμπόριον, ſive *Portus Romanus* dicitur, ad exteriorem Oceanum vergens, ob ſitûs commoditatem, & variam mercimoniorum copiam non orientalibus modò, ſed & Romani orbis incolis maximè frequentatus. Huc enim cuncti qui ex Romanorum ditione veniunt, appellere ſolebant, ut diſertè nos docet Philoſtorgius, lib. III. cap. 4. Neque id Conſtantii modò ætate, ſed & retroactis ſæculis factum eſt. Quippè Athenodorus Philoſophus, Strabonis in peregrinando ſocius, in patriam reverſus, cùm admiratione narrare ſolebat, multos ſe Romanos, alióſque peregrinos in ſinu Arabico inveniſſe, teſte Strabone, lib. XVI. p. 779. In hâc urbe quin ſedem ſuam habuerit Hippolytus, *Portûs Romani* Epiſcopus, nulli dubitamus. Undè ipſum *Arabiæ Metropolis* Epiſcopum fuiſſe ſcribit Gelaſius † Papa. Certè in Arabiâ Epiſcopum fuiſſe, non obſcurè innuunt ipſius Euſebii || verba, ſi rectè perpendantur, ubi de Beryllo & Hippolyto agit. Ἐπίσκοπος δ' οὗτος ἦν (Βήρυλλος) κατὰ Βόστραν Ἀράβων. Ὡσαύτως δὲ καὶ Ἱππόλυτος, ἑτέρας που καὶ αὐτὸς προεστὼς ἐκκλησίας. *Beryllus, Boſtrorum in Arabiâ Epiſcopus erat; ſimilitèr & ipſe Hippolytus alterius cujuſdam* (in eâdem nempè Arabiâ) *Eccleſiæ Epiſcopus.* Ex hoc *Portu Romano* nata eſt vulgaris fabula, Hippolytum *Portûs Romani* ad Oſtia Tyburis, decimo ſexto ab urbe lapide, Epiſcopum fuiſſe. Undè *Portuenſis* & *Oſtienſis* vulgò audit. Relictâ Arabiâ, (quâ occaſione incertum eſt) Romam veniſſe lubens fateor, eámque doctrinâ paritèr ac ſanguine ſuo nobilitâſſe non nego. Hinc forſan *Romanus*, & *Romanorum* Epiſcopus, Scriptoribus Græcis, paritèr ac Latinis, non rarò dictus. Quid quòd ſæculo jam ſexto Leontius *, dùm Patres Ante-Nicænos recenſet, Clementem & Hippolytum Ῥώμης Ἐπισκόπους expreſsè vocat. Quin ſi aliundè deficerent argumenta, Hippolytum ibi Lares fixiſſe & Martyrium ſubiiſſe, abundè ſatis fidem faceret marmorea illius Cathedra in agro Verano, non procul ab Æde S. Laurentii ad urbem, ſuperiori ſæculo effoſſa. Ubi etiam Cœmeterium erat B. Hippolyti juxta S. Laurentium, à primis temporibus eo loci conditum, quod vetuſtate collapſum, inſtauravit Hadrianus Papa, uti teſtis eſt libri Pontificalis Auctor † in Vit. Hadrian. I.

2. Agendum jam de tempore quo claruit Hippolytus. Et ipſum quidem ad Alexandri Mammææ Imperium, qui regnare cœpit anno CCXXII. communitèr referunt Veteres, Euſebius, Hieronymus, Syncellus, alii; ad Alexandri annum VI. Chriſti CCXXVIII. Euſebius in Chronico. Irenæi, qui vergente ad exitum ſuperiore ſæculo, mortuus eſt, diſcipulum facit Photius, tùm in Bibliothecâ cod. CXXI. tùm tractatu ἀνεκδότῳ adversùs Latinos, *de proceſſione Spiritûs Sancti*; Vetuſtiorem alii. Hinc Ἱππόλυτος ὁ παλαιὸς, καὶ Ἀποστόλοις αὐτοῖς γνώριμος dictus

SÆC. III. ab An. CC.

* Clim. I. Part. VI. p. m. 25.

† In voc. Ἀδάνη.

|| Excerp. Plin. p. 1264.

* In Pomp. Mel. lib. III. c. 9. p. 301.

† Lib. de duab. Chr. nat. adversùs Eutych.

|| Lib. VI. c. 20. p. 222.

* De Sect. Act. III. p. 403.

† Conc. T. VI col. 1750.

SÆC. III. ab An. CC.

Cyrillo * Scythopolitano, & qui Cyrillo antiquior erat, Palladio †. Quod laxiori quidem sensu, de Successione Apostolicâ, eâque secundâ, tertiâve, intelligendum est. Ipse Cyclum suum Paschalem ad primum Alexandri annum perduxit, quousque verò vitam protelârit, non constat. Non moror viros, cætera eruditos, qui illum anno CCXXXV. Alexandri ultimo, vel Maximini primo, vitam martyrio consummâsse volunt. Quod gratìs quidem dictum est, nullo antiquitatis testimonio nixum. Eusebius quippè & Hieronymus, qui soli ex vetustioribus meminerunt, illum vixisse quidem & scripsisse sub Alexandro, non Martyrium subiisse, tradunt. Nec desunt qui Vitam ejus longè diutiùs producunt. Nobis sufficit, ipsum imperante Alexandro floruisse, Clementis Alexandrini, Origenis, & Berylli Bostreni familiarem. 3. Inquirendum denique, idémne fuerit noster cùm Hippolyto Martyre Romano, cujus meminit Prudentius, cujúsque Passionem, Monumentum, & Ædiculam ex solido argento cineres ejus continentem, altari superimpositam, in Catacumbis Romanis vidit, atque elegantèr, ut solet, descripsit περὶ Στεφ. Hymn. 10. p. 516. Fuerat anteà sectâ Novatianus, sed ad fidem catholicam rediit, próque eâ strenuè militavit, & docendi munere, summâ cùm laude, magnóque fructu functus est, donec efflagitantibus Romanis, ad Judicis Tribunal rapitur, damnatúsque, ut equis indomitis discerperetur. Quod & factum est; pióque hoc voto beatam animam exhalavit.

Ultima vox audita senis venerabilis hæc est:
Hi rapiant artus, tu rape Christe animam.

Tres Hippolytos, martyrio hoc sæculo illustres, nobis exhibet Martyrologium Romanum; Hippolytum Presbyterum Antiochenum circa annum CCLV. Januar. xxx. Hippolytum militem Romanum circa annum CCLXI. August. xiii. Et Episcopum Portuensem, August. xxii. De quibus distinctè agit Baronius, tùm in Annalibus, tùm in suis ad Martyrologium notis. Alii alitèr sentiunt, & Prudentium ex tribus Hippolytis unicum conflâsse volunt. In his est Theod. Ruinartus, qui *Acta primorum Martyrum sincera & selecta* (utì præ se fert) nuper evulgavit, nec alium agnoscit ‖ Hippolytum Prudentianum, pratèr Portuensem, Martyrem celeberrimum, cui omnia quæ à Prudentio referuntur, optimè competere contendit. Quo minùs in hanc sententiam descenderim, duo præcipuè me retrahunt: primò, quòd Hippolytus Prudentianus, Presbyter solummodò dicatur, nusquàm Episcopus; nisi forsàn per Presbyterum, non alium, quàm ætate seniorem, designat, ut posteà Hippolytum disertè *seniorem* vocat. Certè non desunt quæ ipsum Episcopum fuisse, innuere videntur. Qualia sunt, quòd exclamarent Romani,

Ipsum Christicolis esse caput populis;

hoc sublato, omnes Romanos Diis suis se sponte submissuros. Alibi vocatur *venerandus Sacerdos*, *sanctus Magister*, gregis & ovilis Christi *Pastor sedulus*, & alia quædam, quæ vix ulli quàm Episcopo, hoc saltèm sæculo, congruebant. 2. Temporum rationes, hàc in re, haud benè conveniunt. Cùm enim Hippolytus Irenæi fuerat discipulus; quo tempore vigesimum saltèm ætatis annum attigisse censendus est, Irenæus verò pro rationibus Dodwellianis, anno circitèr CXC. diem obierit;

* Vit. Euth. cap. 109. ap. Coteler. Monum. T. II. p. 293. & Vit. Sab. T. III. p. 354.
† Hist. Lausc. cap. 148. p. 1049.
‖ p. 155.

egit; cùm non niſi anno CCLI. in ſchiſma eruperit Novatus, quo recens emergente, vix hàc labe ſtatim infectus ſit Hippolytus (immò diu ante martyrium id contigiſſe innuere videtur Prudentius, SÆC. III. ab An. CC.

> ———————*Qui quondam ſchiſma Novati,*
> *Presbyter attigerat)* ————

cùm denique Hippolytum, non mox ſchiſma illud deſeruiſſe veriſimile ſit, & renunciatione jam factâ, diù apud Romanos, docendi munere functum eſſe, fieri non potuit, quin centenario longè major ſit oportet, cùm martyrium pateretur. Perpendat æquus rerum æſtimator, & pro ſuo arbitratu ſtatuat. Utcunque ſit, Hippolyti Portuenſis erat marmoreum illud monumentum quod in agro Verano, extrà muros Urbis Romæ, anno MDLI. erutum eſt. Cujus dexter laterculus marginem habuit in quâ indiculus plurimorum operum à S. Hippolyto Græcè conſcriptorum continebatur. Hanc inſcriptionem, æri non ineleganter inciſam, in primam hujus operis partem retulimus, & pro modulo noſtro illuſtravimus. Verùm cùm variæ variorum de re obſcurâ conjecturæ ſint, eandem Inſcriptionem, prout ipſe eam diſtinxit & explicavit, pro humanitate ſuâ, Oxoniâ, ad me tranſmiſit, meliorum Literarum ſtator, Edvardus Bernardus; quam in Lectoris gratiam, hìc apponam.

Ἀπόδειξις
Κατὰ Ἰουδαίους.
Περὶ κοσμογονίας (q)
Εἰς τοὺς Ψάλμους.
Εἰς τὴν ἐγγαστρίμυθον.
Ἀπολογία ὑπὲρ τοῦ κατὰ Ἰωάννην
Εὐαγγελίου καὶ Ἀποκαλύψεως.
Περὶ Χαρισμάτων (a)
Ἀποστολικὴ παράδοσις.
Χρονικὸν (b)
Πρὸς Ἕλληνας
Καὶ πρὸς Πλάτωνα
Περὶ αἰτίας τοῦ παντός.
Προτρεπτικὸς πρὸς Σεβήρειναν.
Ἀπόδειξις χρόνων
Τοῦ Πάσχα
Κατὰ τὰ ἐν τῷ πίνακι (d)
Εἰς ἁπάσας (e) τὰς γραφάς.
Περὶ Χριστοῦ καὶ σαρκὸς
Ἀναστάσεως.
Περὶ τ' ἀγαθοῦ καὶ
Πόθεν τὸ κακόν.

(q) Aut περὶ κόσμου συντελείας.

(a) De donis, hoc eſt, Muneribus & Officiis Eccleſiaſticis. Liber enim octavus Conſtitutionum Apoſtolicarum, Arabico huic Epiſcopo debetur.

(b) Hoc extat in Caniſii collectaneis.

(d) Claudit enim latus alterum ſedentis Præſulis in ære antiquo tabula Paſchalis valdè elegans.

(e) Aut εἰς Δανιὴλ καὶ πάσας τὰς γραφάς.

Cùm verò in his jam verſemur; En alterius viri planè Eruditiſſimi Th. Galei, in celebratiſſimi hujus Marmoris Inſcriptionem, conjecturas, τοῖς φιλαρχαίοις non ingratas futuras.

IOYC]

SÆC. III. ab An. CC.

ΙΟΥC] Ἀπόδειξις πρὸς τοὺς Ἰουδαίους. *Demonstratio adversùs Judæos.* Edidit Possevinus. κατὰ τοὺς Ἰουδαίους longe aliud sonat.

ΝΙΑC] Περὶ Ἡγεμονίας· *De Regimine.* Hebed-jesu meminit in suo catalogo. Videant eruditi annon hoc sit illud opus, quod Josepho malè attribuitur περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ. Certè inscribebatur etiam περὶ ἡγεμονίας.

ΑΛΜΟΥC] Εἰς τοὺς ψαλμούς. *Exegesis in Psalmos.* Ejus hypothesis apud me extat.

ΙΓΑCΤΡΙΜΥΘΟΝ] Εἰς ἐγγαστρίμυθον. Meminit Hieronymus. De eodem argumento scripsit Methodius.

Α ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΙωΑΝΗΝ] Haud dubiè Ἀπολογία *pro Apocalypsi & Evangelio D. Joannis.* Agnoscit Hebed-jesu, & Hieronymus.

ΠΕΡΙ ΧΑΡΙCΜΑΤωΝ] Opus aliundè incognitum. Suspicor partem fuisse Ἀποστολικῶν διατάξεων, quas Hippolytus ex Oriente Romam attulit, quæ etiam nunc extant: Syncellus in notis Scaligeri ad Eusebium p. 176. Hippolytum vocat Ἀπόστολον. Ego id ita accipio. Hippolytus, mittente Dionysio Alexandrino, attulit Romam παραδόσεις Ἀποστολικάς. Vid. Euseb. Hist. Eccl. l. VI. c. 46. p. 248.

ΑΠΟCΤΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟCIS] Παραδόσεις Ἱππολύτου laudat Syncellus, ibid.

ΧΡΟΝΙΚωΝ] Lege cùm aliis *Chronicon*, quanquam & illud ferri possit. Meminit Petrus Alexandrinus in tractatu *de Paschate*, quem edidit Petavius in *Uranologia*, & Nicephorus Chron. sub Severo Imperatore.

ΠΡΟC Ἕλληνας καὶ πρὸς Πλάτωνα, ἢ καὶ περὶ τοῦ παντὸς N. L.

ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟC, πρὸς Σεβήρειναν] Fortè Theodoritus meminit.

ΑΠΟΔΕΙΞΙC χρόνων τοῦ πάσχα, κατὰ τὰ ἐν τῷ πίνακι vel πινακίῳ, Qui bene perpendit Anonymi verba hæc apud Labbé *Bibl. MSS.* T.I. p. 305. *Ut autem alitèr ostendamus non tantum per tempora Regum, sed etiam à quo Pascha servatum est*, & quæ ibi sequuntur (*Esdras, Ezech. Josias, Generatio Christi, Passio Christi*, &c. quæ quidem & in Pinace habentur) is facilè videbit hoc ipsum opus Hippolyti designari; simul etiam Hippolytum istius operis *de Divisionibus & generationibus gentium*, auctorem fuisse; quod mihi (nondum inspectâ Cl. Dufresnii præfatione ad Chron. Paschale) pridèm videbatur probabile; immò pro certo nunc habeo. Syncellus: Ἰεχονίας, ὁ καὶ Ἰωαχείμ, μῆνας γ. ἄλλοι δὲ ἔτη γ. ὡς καὶ ὁ ἱερὸς Ἱππόλυτος. Anonymus Labbei p. 305. *Joachim annis* 3. &c. Adhuc; Syncellus Hippolyto tribuit ea quæ Eusebius Scribit; sub anno XII. Nebucodonosoris p. 212. Ἐπιτ. χρόνων.

Atqui

Atqui eadem in Anonymo Labbeano, paulo licèt confusiùs, occurrunt p. 304, 305. In aliis limbis hujus pinacis inseruntur, *Genesis Christi, Ezechias, Josias, Exodus secundùm Danielem, Esdras sec. Dan. & in Eremo, Ezechias secundum Dan. & Josias, Passio Christi, Jesus sec. Dan. Exodus, in Deserto, Esdras.* Scaliger, inquit Bucherius, putat esse lectiones statas, vagásque ex utroque Testamento, quarum erat usus eo tempore, in Ecclesiâ; immò Hippolytus per ista vocabula designat tempora in quibus, secundùm ejus rationes, Pascha olim celebrari contigerat. Primum Pascha servabatur in Exitu Israelis ex Ægypto. Hoc denotatur voce *Exodus*. Secundum Joshua celebrabat. Id vocabulum *Jesus* ostendit. Idem intelligitur per *Ezechias, Josias, Esdras.* Porrò, *post Esdram servatoris usque generationem* (γένεσιν) *Christi post annos* DLXIII. *Pascha fit. A generatione autem Christi post* XXX. *annum cùm passus est Dominus, Pascha celebrabatur. Ipse enim erat justum Pascha,* &c. Cum igitur hæc omnia brevitèr in Pinace Hippolyti, latiùs in Labbeano-Anonymo, sed concorditèr utrobique ponantur, dubitari non potest, quin Hippolytus, utriusque scriptionis sit auctor. Quod autem additur in Pinace, *secundum Danielem*, per hoc opinor, possumus intelligere, Hippolytum in istis locis, rationes Danielis secutum esse. Is verò Daniel fuerit Apocryphus ille, quem Nicephorus C.P. commemorat, & sub cujus nomine, multa olim circumferebantur. Sed hoc in dubio pono.

ΩΔΑΙΙC πάσας τὰς γραφάς] Intelligo Odas & carmina in omnes SS. scripturæ libros, quales multæ nunc extant Græcè, præcipuè in Evangelia, & Epistolas, & Psalmos.

ΠΕΡΙ ΘΥ καὶ σαρκὸς ἀναστάσεως.] Quadratarius in hoc marmore multa peccavit. Quare fortè non ΘΥ sed Χριστοῦ legamus, nam *de laudibus D. nostri, & de resurrectione* opus Hippolyti ferebatur.

ΠΕΡΙ τἀγαθοῦ, καὶ πόθεν τὸ κακόν·] Unde malum? Philosophi & Ecclesiastici multum disputàrunt. Videatur Methodius, & Maximus apud Hieron. *de Scriptoribus.* Observo eadem ferè argumenta Diodorum Antiochenum, Methodium & Hippolytum tractâsse. Illud addo, Hippolytum *consignâsse tempora Pontificum Romanorum.* Nota enim apud Bucherium *de Doct. Tempt.* ista verba; *Quis, quot annis præfuit.* Eadem habes in Anonymo Labbeano p. 309. Bibl. MSS. T. I. *Nomina Episcoporum Romæ & quis quot annis præfuit.* Prior igitur pars istius laterculi fuit ab Hippolyto; sed ex eo quod jam adduximus opere desumpta. Hactenus Cl. Galeus, penès quem habentur Græcè MSS. sub Hippolyti nomine hæc opuscula; *Oratio* εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνεια. Pr. Πάντα μὲν καλὰ καὶ καλὰ λίαν. *Argumentum*, sive *hypothesis in Psalmos. Sermo de Antichristo*, in quo habentur nonnulla, quæ etiam Auctor Testament. XII. Patriarcharum profert ex libro Enoch, quædam itidem quæ apud Methodium legas. *Demonstrationem de Antichristo* ut & *expositionem in Susannam* (utrumque genuinum Hippolyti opus) Græcè primus extulit Marq. Gudius Hamburgensis, elegantèr planè excusam, *Paris.* 1661. 8*vo*. Recudit cum notis Gr. Lat. Combefisius in *Auct. Noviss. Par.* 1672. p. 26. *Tractatus de* XII. *Apostolis.* Fragmenta quædam Hippolyti Thebani ex Chronicâ Historiâ, multò auctiora quàm apud Canisium habentur. *Oratio de Antichristo*;

christo; *de secundo Christi adventu & consummatione mundi.* Tria postrema opuscula edita sunt, Juniori Hippolyto proculdubiò tribuenda.

Quotquot verò fuerint, quæ post se reliquit Hippolytus noster, eruditionis & pietatis monumenta, certum est ex genuinis & indubitatis S. hujus Patris scriptis paucula hodiè integra superesse. Fragmenta plura tùm in Catenis editis & alibi, tùm in Codicibus MSS. hinc inde delitescunt. Præter Canonem Paschalem, scripsit opus integrum *de Paschate* (cui etiam Canonem annexuit) quod in plures libros divisum erat. Ex libro I. Fragmentum exhibet Chronici Paschalis sive Alexandrini compilator *Præfat.* p. 6. *Edit. Noviss.* Aliud etiam ex libro *adversùs omnes hæreses* habetur ibidem, quo de Christi Paschate agit. Fragmentum Commentarii *in Canticum Canticorum* exhibet Anastasius Sinaita *quæst.* XLI. p. 334. Prolixius adhuc lectúque dignum *de libris Solomonis* Lambecius Comment. lib. VIII. p. 390. ubi plura de hâc re non ineruditè congessit. *Expositionis in Danielem* Fragmentum extat ap. Anastas. *Quæst.* XLVIII. p. 350. *Expositio in Historiam Susannæ* à Combefisio edita ejusdem operis pars esse videtur. Aliud ex ejusdem expositionibus in dicta quædam S. Scripturæ habetur Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* CXCIX. num. I. Ibid. *cod. Hist.* VII. *num.* 2. fol. 3. Διατάξεις τῶν ἁγίων Ἀποστόλων διὰ Ἱππολύτου. Incipiunt ἅμα τοίνυν ὑπάρχοντες ἡμεῖς οἱ δώδεκα τοῦ κυρίου Ἀπόστολοι, τὰς δὲ τὰς θείας ὑμῖν ἐντελλόμεθα διατάξεις περὶ παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ τύπου συμπαρόντος ἡμῖν, &c. Respiciunt *Constitutionum Apostolicarum* lib. VIII. cap. 4, 16, &c. p. 457. & forsan nihil aliud sunt, quam Διδασκαλία illa διὰ Ἱππολύτου, quæ in Bibliothecâ *Bodleianâ* asservatur; suam quippe Διδαχὴν habuit Hippolytus, forsan non à se compositam, sed ex vetustiorum, virorúmque Apostolicorum sermonibus & traditionibus collectam; & quæ forsàn non alia fuerit quam Παράδοσις illa Ἀποστολικὴ, quam inter Hippolyti opera recenset marmoreæ Cathedræ laterculus, cujus suprà meminimus. Palladius Hist. Lausiac. capp. 148, 149. p. 1049. ex libro quodam Hippolyti, qui fuit familiaris Apostolorum, profert narrationem benè longam de Virgine Corinthiacâ, quæ adversùs Judicis gentilis nequitias, pudicitiam & castitatem suam sartam tectam conservavit, & quomodò mediante Magistriano, pio quodam adolescente, vestésque cùm eo commutando, ex communi prostibulo, ad quod à judice amandata fuerat, illæsa evasit. Ex quo verò Hippolyti libro, decerpta sit hæc Historia, Palladius non indicat. In Bibliothecâ Bodleiana Class. II. cod. 17. fol. 129. extant MSS. quæ sequuntur. S. Hippolytus martyr in illud, *Sapientia ædificavit sibi domum.* Quis sit sensus illorum, Eccles. II. 24. οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἐν ἀνθρώπῳ ὃς φάγεται καὶ πίεται, καὶ δείξει τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ἐν μόχθῳ αὐτοῦ. *De dimensione Templi Solomonis:* Quomodò intelligenda sint illa ἐπαινεῖται ὁ ἁμαρτωλὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ καὶ ὁ ἀδικῶν εὐλογεῖται. De quibus, utpote nondum visis, sententiam ferre non audeo. Vide Catal. MSS. Biblioth. Bodleian. cod. CCLXIII. p. 36. In catalogo Homiliarum SS. Patrum quas edere constituit Lucas Holstenius, erant Hippolyti Episcopi in S. *Theophania* contra *hæresin Noëti.* *De Incarnatione* Fragmenta quædam referente *Lambecio* lib. I. p. 3. Neque prætereundum est, quòd Anonymi illius Chronici partem ab Adam ad Alexandri Imp. annum XIII. quam Canisius & Labbeus ediderunt sub titulo libri *De divisionibus & generationibus gentium*, quæque incipit *Liber generationis ab Adam*, &c.

Julio

Julio Africano à doctioribus tributam, Hippolyto nostro pluribus adserere conatur illustris & eruditissimus Du Fresnius Præfat. *ad Chron. Paschal.* num. XVIII. XXV. Quàm benè hanc causam egerit judicent alii; mihi notasse sufficit. Vide quæ hâc de re suprà notavit Cl. Galeus. SÆC. III. ab An. CC.

SEX. JUL. AFRICANUS, Chronographus Christianus, Origenis familiaris, claruit circa annum CCXX. immo diu anteà ipsum collocat Anonymus Chronographus Græcus, quem MS. possidet Cl. Galeus, nempè sub Ælio Pertinace qui imperavit ann. Chr. CXCIII. ἐπὶ τούτου (inquit) ἦν Ἀφρικανὸς ὁ χρονογράφος. Superest Græcè MS. ejus *Narratio de iis quæ in Perside contigerunt per Incarnationem Christi*, ex opere ejus chronographico desumpta: habet hunc titulum & initium: Διήγησις Ἀφρικανοῦ περὶ τῶν ἐν Περσίδι γενομένων διὰ τὴν ἀνθρωπήσεως τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· Ἐκ Περσίδος ἐγνώσθη ἀπ' ἀρχῆς ὁ Χριστός· οὐδὲν γὰρ λανθάνει τοὺς ἐν αὐτῇ νομομαθεῖς, ἅπαντα φιλοπονοῦντας· Ὅσα γὰρ, &c. Extat Biblioth. Vindob. cod. Theol. ex dispositione *Lambec.* CCCXXXIV. *Nessel.* XLVIII. num. 4. fol. 26. p. 2. usque ad fol. 28. p. 2. Insigne aliud Fragmentum ex chronographiæ lib. V. conservavit Eusebius, *Eclog. prophet. de Christo* lib. III. c. ult. in opere ἀνεκδότῳ Biblioth. Vindob. codice 29. Habetur & aliud de *Genealogiâ Christi* ex *Epistolâ ejus ad Aristidem*, ut videtur, deprompttum, quodque in eâ parte quam nobis conservavit Eusebius, non reperitur: habetur ibid. cod. LXXI. in Catenâ, sive Commentario amplissimo in S. Lucam ex variis SS. Patrum, aliorúmque Veterum Scriptorum Ecclesiasticorum operibus collecto, ubi fol. 251. p. 2. his verbis incipit, οὐκ ἀκριβῶς μέν τοι τινὲς λέγουσι, ὅτι δικαίως γέγονεν ἡ διαφορὰ αὕτη τῶν ὀνομάτων καταριθμήσις τε καὶ ἐπιμιξία, τῶν ἱερατικῶν ὡς οἴονται καὶ τῶν βασιλικῶν, ἵνα δειχθῇ δικαίως ὁ Χριστὸς Ἱερεὺς τε καὶ Βασιλεὺς γενόμενος, &c. confer Lambec. Comment. L. I. p. 141. Quoniam verò præter ea, quæ tùm hic, tùm in priori hujus operis parte, recensuimus, longè plura Africani fragmenta, maximam partem chronologica, exhibet Georgius Syncellus, ea quoque, potiora saltèm, hoc loco indicabimus. Occurrunt igitur fragmenta Africani ap. Syncellum chronograph. Edit. Paris. *De commentitiâ Ægyptiorum, Chaldæorúmque chronologiâ* p. 17. *De Egregoris* p. 19. *De diluvio* p. 21. *De dynastiâ* V. p. 57. *De* XIII. p. 61. Alia chronologica p. 83, 86. *De Abraham* p. 99. *De Abrahamo & Loto* p. 100. *De Jacobo* p. 105, 106, 111. Chronologica alia p. 148, 149, 197. *De Hircano, Antigono, Herode, Augusto*, &c. fragmentum satis prolixum p. 307. aliud benè longum *De iis, quæ in salutari Christi passione, & vivificâ Resurrectione, contigerunt*, p. 322. His addi potest Africani locus ex Athanasii oratione quâdam MS. in interpretatione S. Matthæi de Herode, ejúsque genere. Verùm nihil ferè aliud continet quàm quæ de eâdem re, ex Africano citat Eusebius Hist. Eccl. lib. I. c. 6. p. 18. Notandum denique Acta S. Symphorosæ & septem ejus filiorum qui Martyrium, imperante Hadriano, circa annum CXX. passi sunt, in MSS. codicibus Julio Africano tribui. Extant apud Surium, Mombritium, aliósque. Exhibet etiam ea in novâ suâ collectione Theodericus Ruinartus p. 18. aitque fieri potuisse, ut in Africani libris de Chronographiâ inserta fuerint, cùm in iis præcipuos eventus, qui ab orbe condito usque ad Heliogabali Imp. tempora contigerant, retulerit. Verùm ea Africano asserere non audet: quamvis, *inquit*, de eorum sinceritate nullus videatur dubitandi locus; quod doctioribus, & emunctæ naris viris ægrè persuadebit. Τῶν Κεστῶν opus unà cum

220. Vid. PART. I. p. 72.

SÆC. III. ab An. CC. Herone Alexandrino aliisque Mechanicis & Mathematicis antiquis nuper in lucem prodiit ex typographiâ Regiâ *Par.* 1693. fol. sed *Cesti* græcè tantum, nec satis emendatè, ut ipsemet Editor non diffitetur. Interim Africani nostri opus esse non videtur; etsi aliter visum Veteribus, & Recentiorum plurimis, quâ de re alibi.

230. Vid. PART. I. p. 74. ORIGENES ortu Alexandrinus, claruit anno CCXXX. Post uberrimam Origenianorum messim, quam collegit vir eruditissimus Dan. Huetius, & ea quæ nos ipsi pro modulo nostro, in priori hujus Historiæ parte de Origene, ejúsque scriptis disseruimus, frustrà amplum à nobis spicilegium expectandum erit. Unum igitur, alterúmve notâsse sufficiat. In opere *contra Celsum* Origenes plurium librorum à se scriptorum ipse meminit. Nempe libro VII. p. 339. *Commentariorum in Isaiam* atque *Ezechielem*, & in aliquot è XII. *Prophetis*. L. V. p. 263, *Commentariorum in epistolam ad Romanos*. L. II. p. 101, *Exegeticῶν in* I. *ad Thessalonicenses*. L. V. p. 244, operis *de Resurrectione*. Pratèr Commentarios & Homilias, quas in Psalmos edidit, brevibus Scholiis Psalterium illustrâsse testatur Hieronymus. Extant hæc *Scholia* Græcè MSS. singulis versibus subjuncta à Ps. IX. v. 10. ubi incipiunt his verbis: Οἱ γὰρ ἐξ αὐτῶν πεποιθότες ἔγνωσαν, ὅτι αὐτός ἐστι ὁ κριτὴς πάντων, &c. habentur Protopsaltæ Ecclesiæ cujusdam Cretensis manu descripta Biblioth. Vindob. cod. Theol. ex dispositione *Lambecii* XVI. *Nesselii* CCCXI. Extat penes Cl. Galeum Græcè MS. ὑπόμνημα Ὠριγένους εἰς ψαλμούς. Pr. Οἱ ἐπιγεγραμμένοι ψαλμοὶ ἀνήρ, &c. & ex Origenis commentariis aliud longum τμῆμα, cui etsi Origenis nomen non sit præfixum, ejus tamen esse ex Hieronymi apologiâ ad Ruffinum, perspicuè colligitur. Perplurima etiam ex Origenis Scholiis in Catenis MSS. penes se habet idem Vir eruditus. Ex libris περὶ Ἀρχῶν XXIV. Fragmenta Græcè habentur in Justiniani Imp. Tract. *Adverf. Orig. Errores* Concil. Tom. V. p. 672, &c. Quædam etiam in excerptis Methodianis περὶ τῶν γενητῶν, quæ ex hoc opere desumpta videntur. Opus integrum quantivis pretii alicubi fortè apud nos latere suspicatur Galeus, præsertìm cùm Nic. Fullerus nostras hos libros MSS. citet *Miscel. Sacr.* lib. IV. c. 13. vereor tamen ne potius designet fragmenta quædam hujusce operis alicubi MSS. latentia. Librum *de oratione*, Oxonii ante paucos annos editum, notis illustratum, nupèr iterùm in lucem emisit Cl. Wetstenius Professor Basiliensis *Amstel.* 1695. 4*to*. Codicem MS. Holmiensem, quem tantoperè celebrat Huetius, ab Is. Vossio accepit Herbertus Thorndicius, à Thorndicio unà cum nonnullis aliis Origenis Commentariis Galeus, qui illum reposuit in Archivis Bibliothecæ SS. Trinit. Coll. ap. Cantabrigienses, & ex hoc codice fluxit Editio, tùm Oxoniensis tùm Amstelodamensis. In hoc opusculo, multis disputat Origenes de vi & significatione vocis, ἐπιούσιος, quæ minùs probat Galeus noster, nullo modo *substantialem* panem in illâ notari putans, sed potiùs ab ἐπ' & ἰών, ἰούσης, derivari contendit. Eâdem enim analogiâ quâ dicimus γέρων, γερούσης, γερούσιος; ἑκών, ἑκούσης, ἑκούσιος; ἐθέλων, ἐθελούσης, ἐθελούσιος, &c. dici etiam potest Ἰών, ἰούσης, ἰούσιος; Ἄρτος ergo ἐπιούσιος est *panis superveniens*, *assiduus*, *quotidianus*; ut benè & Latinè vertit vulgatus Interpres. *Expositio brevissima Orationis Dominicæ*, quam sub Origenis nomine Græcè edidit Morellus *Paris.* 1601. & quæ editionis *Oxoniensis* calci subjecta est, ipsius Origenis non esse videtur, partim ob styli discrepantiam, partim quòd in eâ quædam alitèr explicantur, quàm in tractatu

tractatu suo genuino exponit Origenes; nec quicquam Origenis libro *de Oratione* affine habet. Φιλοσοφούμενα quæ Origeni sed falsò tribuuntur, extiterunt Græcè MSS. nuper ap. Luc. Holstenium Bibliothecæ Vaticanæ Præfectum, ut ex indice codd. MSS. Græcorum, quem ab amico acceperat, fidem facit Cl. Morhofius, *Polyhist.* l. I. c. 7. quo de Manuscriptis agit. Habuit eorundem exemplar Cl. Menagius.

Origenis Philocaliam Græcè MS. penes se habet Galeus noster, emendatam ex variis codicibus MSS. novâque versione donatam, quam ut in lucem emittat omnes puto eruditi mecum obtestabuntur. Denique multa Origenis opera, nobis incognita, vidit apud Episcopum quendam Græcum in Chio Insulâ vir eruditus, fide optimâ, longéque meliori fato dignus, Fr. Vernonius Anglus, ut Literæ quas hâc de re scripsit ad Cl. Galeum, perspicuè testantur.

DIONYSIUS Alexandrinus, factus est celeberrimæ istius civitatis Episcopus anno CCXLVII. Obiit anno CCLXV. Scripsisse Dionysium adversùs Origenem exindè liquet, quòd Fragmentum profert Anastasius Sinaita *quæst.* 23. p. 266. ἐκ τῆς κατὰ Ὠριγένους, quo de situ Paradisi agit. De hoc opere silent Eusebius & Hieronymus. Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* CXXXV. fol. 123. ad calcem expositionis in *libros Regum* habentur sub Dionysii nomine Epistolæ II. nondum ut volunt editæ, quas Dionysii nostri Alexandrini esse, absque hæsitatione affirmat eruditissimus Lambecius. Prima sic incipit. Διονυσίου Ἐπιστολὴ Θεοδοσίῳ μονάζοντι. Τί θαυμάζεις ὅτι οὐδενὸς ἁμαρτήματος ὅλη πραγματίζεται πόλις, ὥσπερ καὶ Δαυὶδ γενόμενον ἔγνως. Desinit προφανῆ προσκρουσάμενοι. Posterior ad Ursinuphium Ἀναγνώστῃ, cujus hoc initium Ὁ μὲν Ἀβεσσαλὼν δίκην παρὰ τῆς θείας ἀπῃτήθη δίκης, ὅτι καθαιρέσει τοῦ οἰκείου πατρὸς, &c. In fine, δίκην εἰσεπράξετο. Has Epistolas ex codice Cæsareo descriptas, cum primùm legerim, olim suspicatus sum; stylus, dicendique genus hujus sæculi non videntur. Certè ipsa vox μονάζων justam satis suspicionem injicit, & paulo sequioris ævi Scriptorem arguere videtur; cùm monachatûs, nec res, nec nomen, hoc tempore innotuerit. Miror verò Cl. Lambecium diffusissimæ lectionis, nec contemnendæ eruditionis virum fugisse, has Epistolas non Dionysii Alexandrini, neque alicujus Dionysii esse, sed Isidori Pelusiotæ, inter cujus Epistolas reperiuntur. Prior ad Theodosium lib. I. Epist. XXXIX. p. 10. Posterior ad Ursinuphium lib. III. Epist. CCXIX. p. 300. Ad quem etiam habentur & aliæ, nempe Lib. II. Epist. CCXL. lib. IV. Epist. LXXVIII. LXXX. Atque eò magis miranda est Lambecii ἀβλεψία, quòd, ut ex ipsius commentariis liquet, plures Epistolarum Isidori codices MSS. evolvisset, & præsertim ad cod. Theol. CCXCI. num. 1. Epistolæ ad Ursinuphium mentionem facit. Sed Bernardus non videt omnia. 247. Vid. PART. I. p. 95.

STEPHANUS Romanus Episcopus claruit anno CCLIII. Periit epistola quam ad Cyprianum dedit de Hæreticis non rebaptizandis; breve tamen illius Fragmentum habetur apud Cyprian. Epist. LXXIV. ad Pompeium, p. 129. de quâ Cyprianus Stephani injuriis irritatus, & commotior factus, ait, *Stephanum multa vel superba, vel ad rem non pertinentia, vel sibi ipsi contraria, imperitè atque improvidè scripsisse.* Vide Vincent. Lirinens. *Commonit.* p. 323. & quæ de hâc Epistolâ notavit Cl. Baluzius, p. 436. Quænam fuerit Stephani sententia de baptismo 253. Vid. PART. I. p. 92.

 Hæreticorum,

SÆC. III. ab An. CC. Hæreticorum, & de totâ hujus dissidii historiâ pluribus agit Cl. Pagius *Crit. Hist. Chron.* ad ann. CCLVI. num. iv, v, vi. & seqq.

256. BASILIDES, gente, ut videtur, Ægyptius, Pentapolis in Lybiâ Episcopus, claruit circa annum CCLVI. Dionysio Alexandrino ætate par, eíque admodùm charus & familiaris. Ad quem scripsit de tempore Dominicæ Resurrectionis, & quâ horâ illius diei jejunium Ante-paschale solvendum erat. Perierunt Basilidis Literæ; supersunt verò Dionysii Responsoriæ, quibus hâc de re accuratè agit, Græc. Lat. cùm Commentariis Balsamonis & Zonaræ, inter opera Balsamonis *Par.* 1620. & *Pandect. Can.* T. II. p. 1. Meminit Eusebius * alterius ad Basilidem Epistolæ, in quâ Dionysius Commentarium, in librum qui dicitur *Ecclesiastes*, se composuisse refert. Nec dubium est, quin longè plures ad Dionysium Epistolas dederit Basilides, cùm testetur Eusebius, Dionysium varias ad hunc Basilidem Epistolas scriptas reliquisse.

* Lib. VII. c. 26. p. 277.

259. DIONYSIUS, ex Monacho, Romanæ Ecclesiæ Pontifex constitutus est, anno CCLIX. Obiit anno CCLXIX. Virum fuisse eruditissimum & planè admirandum, satìs testatur, apud Eusebium, ejusdem & nominis & temporis scriptor Dionysius Alexandrinus. Plura opuscula Dionysio nostro tribuit L. Jacob à S. Carolo *Biblioth. Pontif.* lib. II. p. 62. nempè

Vid. Part. I. p. 97.

Epistolas II. apud Binium Concil. Tom. I. Sed spurias planè & ex Pseudo-Isidori officinâ depromptas, ab ipsis novissimæ Conciliorum editionis Curatoribus rejectas.

Adversùs Arianas & Sabellianas Hæreses Commentarium: quasi scilicet adversùs Arium scripserit, qui plusquàm XL. annos antè exortum Arium diem obierit.

Adversùs Paulum Samosatenum hæreticum. Hoc opusculum sine dubio cùm Dionysii Alexandrini adversùs Paulum Samosatenum commentario, eíque falsò attributo, confunditur. Dionysii Alex. Epist. ad Basilidem cùm Scholiis extat apud Cl. Galeum.

De Situ Orbis librum, ex Fragmentis Luitprandi Ticinensis. Et Luitprandus quidem in Adversariis, num. 295. hæc habet; *Sunt qui putant Dionysium Papam, fuisse natione Africum, Scriptorem libri de Situ Orbis.* Sed nesciréne potuit vir aliàs nec indoctus, nec indiligens, Luitprandum fabulosum esse, & nullius judicii scriptorem, eúmque hæc non ex propriâ, sed ex aliorum sententiâ tradere? An nescivit, libri *de Situ Orbis* auctorem fuisse Dionysium Περιηγητὴν, Alexandriæ propè Sinum Persicum natum, religione gentilem, & qui Augusti tempore vel (ut vult Scaliger in Animad. in Euseb.) Severi floruit? Sed *stultus labor est ineptiarum:* nec in re tantillâ mihi jam vacat operam atq; oleum perdere. Hæc solùm notâsse volui, ne pudendus Ludovici Jacobi error incautis lectoribus fucum faceret.

260. PAULUS, ortu Samosatenus, factus est Antiochiæ Episcopus, anno CCLX. In Concilio Antiocheno, anno CCLXV. impii in Christum dogmatis reus peractus, fidem catholicam vaferrimè simulando, salvus evasit. Verùm in alterâ Synodo, anno CCLXX. celebratâ, convictus est, damnatus, & episcopatu exutus. In quo consistebat Pauli κυρία δόξα non omnes idem sentiunt. Missis Neotericis, audiamus quid hâc de re Veteres. Patres Antiocheni in Epistolâ Synodicâ * τὴν ἀρνησίθεον αὐτοῦ κακίαν vocant, *improbitatem hominis Deum negantis*, aiúntque ipsum docuisse

* Apud Euseb. lib. VII. c. 30. p. 280, 281.

docuisse Jesum Christum κάτωθεν è terrâ ortum esse, nec à cœlo descendisse; Paulúmque prodito atq; ejurato religionis nostræ Mysterio, in execrandam Artimæ sive Artemonis, Christum ψιλὸν ἄνθρωπον esse affirmantis, hæresin lapsum esse. Et in alterâ † ad ipsum Paulum priusquàm deponeretur, si de dogmatibus ejus, ex iis quæ contrà opposuerunt Patres, judicare fas sit, Filium Dei ante mundi constitutionem fuisse negavit, & non οὐσίᾳ καὶ ὑποστάσει, sed solummodò προγνώσει, ante sæcula Deum fuisse; adeóque Filium Dei Deum esse confiteri, nihil aliud esse quàm duos Deos prædicare. De eo Eusebius ||; Contra Ecclesiæ doctrinam abjectè nimìs & humilitèr de Christo sentiisse, quasi is nihil suprà communem hominum naturam habuisset. Athanasius * de Pauli sententiâ, hæc inter alia habet; Christum non antè extitisse quàm ex Mariâ nasceretur, & ab eâ initia suæ essentiæ accepisse; ante sæcula quidem fuisse, sed τῷ προορισμῷ; & post incarnationem demùm, ídque ἐκ προκοπῆς, ex profectu virtutis Deum factum esse. Theodoritus †, deprehensus est, inquit, Christum hominem dicere θείας χάριτος διαφερόντως ἠξιωμένον, Divinâ gratiâ insigniter ornatum. Ex Athanasio || quidem colligunt multi Samosatenum τὸ ὁμοούσιον in Christo agnovisse. Verùm non aliud eo loco dicit Athanasius quàm Paulum ex detorto Catholicorum vocabulo sophisticum argumentum contra Christi Divinitatem excogitasse; nempe nisi confiteremur Christum ex homine Deum factum esse, sequeretur ipsum Patri esse ὁμοούσιον, ac proinde tres esse substantias, unam quidem primariam, duas ex illâ derivatas; σωματικῶς enim & crasso sensu vocabulum accepit, quasi in Essentiâ Divinâ, perindè ac in rebus corporeis usu venit, ut ab unâ substantiâ, altera, eáque diversa, derivetur. Quocircà nè hâc voce hæretici ulteriùs abuterentur, silentio supprimendam censuerunt Patres Antiocheni; non quòd Catholicum vocis sensum damnarent, sed ut omnem sophisticè cavillandi occasionem hæreticis præriperent, ut ex Athanasio, Basilio, aliísque, abundè liquet. Ex his manifestum est quænam fuerit Pauli de Christo sententia; nempè ex virgine Mariâ natum, nullum ante incarnationem Essentiæ suæ initium habuisse, & exindè profectu quodam Deum factum esse. Et impia quidèm hæc dogmata eò lubentiùs amplexus est, ut Zenobiæ Reginæ, quæ tunc Syriæ principatum obtinebat, mulier in Judæorum ritus & dogmata nimiùm propensa, cujúsque ope ad Episcopatum suum promotus fuerat, gratiam speciosiùs demereretur, ut non obscurè innuit Athanasius *, disertè affirmat Theodoritus †. Quæ scripsit Paulus, ad nos minimè pervenerunt. Præter Psalmos & Hymnos à suis in Ecclesiâ cantari solitos, scripsit & alia, & in his libros aliquot ad Sabeanum. Superest fragmentum Gr. MS. ἐκ τῶν πρὸς Σαβεανὸν λόγων, in collectione quâdam testimoniorum, cap. 36. quam Damasceno tribuunt nonnulli, quæque in Bibliothecâ Collegii Claromontani reperitur, uti nos docet Labbeus, Conspect. Damas. p. 53. Non paucæ Pauli Samosateni sententiæ in Contestatione Cleri C.P. publicè propositâ αὐτολεξεὶ exhibentur Conc. T. III. p. 338. De ejus, Eunomii, &c. opusculis notat Vincentius Lirinensis || fuisse Sacræ Scripturæ testimoniis refertissima; ut nulla propè omittatur pagina quæ non Novi aut Veteris Testamenti sententiis fucata & colorata sit, id quod cernere licet in ejus X. quæstionibus, Dionysio Alexandrino propositis, quæque genuinæ jure haberi poterant, nisi Dionysii ad illum Epistola, quâ continentur, suspecta esset, cùm in Synodicâ suâ disertè referant Patres Antiocheni, Dionysium, ad Ecclesiam solùm Antiochenam, non ad ipsum Paulum, dedisse

SÆC. III. ab An. CC.

† Conc. T. I. col. 845.

|| Ibid. c. 27. p. 277.

* De Synod. Arim. p. 691. 708.

Orat. de Sal. adven. p. 495.

† Hæret. Fab. lib. II. c. 8. p. 223.

|| De Synod p. 708.

* Ad Solit. p. 663.

† Ubi suprà, p. 222.

|| Commonit. p. 356.

SÆC. III. ab An. CC. dedisse literas, quem nè salutatione quidèm dignatus sit: Nisi dicere velimus diu ante posteriorem Antiochiæ Synodum, has Dionysium inter & Paulum Literas intercessisse.

265. MAGNES, Presbyter Hierosolymitanus, Auctor longè vetustissimus, nec tamen ulli ex Veteribus (quod sciam) cognitus. Obscuri hujus Scriptoris, & incertæ hactenùs ætatis tempus tandem expiscari licuit. Germanus enim Patriarcha C.P. in Dogmatico ad Anthimum MS. apud Cl. Galeum, ubi de Synodo Antiochenâ adversùs Samosatenum, agit, hæc habet. *Intererant*, inquit, *Concilio Antiocheno contra Paulum Samosatenum*, *Gregorius Thaumaturgus*, *Leo Tarsensis*, *Maximus Bostrensis*, καὶ Ἱεροσολύμων Μάγνης τις ἱερεὺς, καὶ τῆς ἡμετέρας Καππαδοκίας Φιρμιλιανὸς ὁ Θαυμάσιος, *Theotecnus*, *Photinus*, *Marcellus*, &c. Claruit igitur anno CCLXV. quo habita est, adversùs Paulum, Antiochiæ Synodus; saltèm anno uno alteróve sequenti. Episcopos enim hâc occasione κατὰ καιροὺς διαφόρους καὶ πολλάκις in unum coiisse refert Eusebius, lib. VII. c. 28. p. 278. quod vel de diversis Synodis, vel de diversis ejusdem Synodi Sessionibus intelligendum est. Quicquid sit, vix de aliâ Synodo, quàm quæ ann. CCLXV. habita est, intelligi potest Germanus, cùm hoc circiter anno Gregorius Thaumaturgus obiisse dicitur. Cùm igitur Sacerdos fuerit Hierosolymitanus Magnes noster, Hymenæum Episcopum suum eò comitatus est. Plures enim Presbyteri & Diaconi huic Concilio interfuerunt. In his nominibus pro Λεὼν, levi mutatione legendum est Ἕλενος, is enim erat hoc tempore Tarsensis Episcopus, ut disertè habent, Eusebius, Syncellus, & Nicephorus. Scripsit Magnes adversùs Theostinem, aliósque gentiles qui Evangelia calumniabantur, libros V. suspicari licet extare Græcè MSS. tùm alicubi apud Græcos, tùm in Bibliothecâ Venetâ D. Marci, undè fragmenta protulit Fr. Turrianus in opere quod pro canonibus Apostolorum & Epistolis decretalibus, adversùs Magdeburgenses scripsit. Vide quæ diximus, Part. I. ad ann. CCCL.

270. Vid. Part. I. p. 99. ANATOLIUS Alexandrinus, Episcopus Laodicenus, claruit anno CCLXX. Quod eundem hunc cum Anatolio Jamblichi Philosophi præceptore facit Valesius, longè à scopo errare videtur. Nec tempora satis congruunt. Extat quidem Jamblichi ad Anatolium fragmentum Epistolæ *de Justitiâ* apud Stobæum, *Serm.* IX. p. 104. Extant etiam ad eum plures Libanii Epistolæ adhuc ineditæ. Verùm is provinciæ alicujus præfectus erat, nec religione Christianus. Scripsit noster *Canonem Paschalem*, sive *librum de Paschate*, qui Latinè extat. Cujusnam sit antiqua versio, Ruffini, an alterius, non liquet; prava certè est, obscura, parúmque fida & accurata. Interim mirari subit Cl. Du Pinium * hujus opusculi fidem vellicare, nullâ ratione redditâ, nullis codicibus MSS. Patrúmve testimoniis in hanc rem adductis; nec ad locum ab Eusebio citatum, aliud quod responderet, habet, quàm facilè fieri potuisse, ut aliquis impostor locum ab Eusebio allatum, cùm facilè potuit inveniri, operi suo inseruerit. Videant verò Criticæ sacræ magistri, quo tendat hæc argumentandi ratio, quâ semel admissâ, actum erit de plerísque antiquorum monumentis, quæ hoc præcipuè argumento, genuina esse demonstrari solent, quòd loca ex illis à Veteribus citata, in iis reperiuntur. Certè integrum Anatolii opusculum ejusdem commatis, & coloris est, & ab una eâdemque manu profectum esse videtur. Θεολογούμενα

* Tom. I. in Anat. p. 300.

μ*ᾶ*μ*α.* Arithmetica, quæ Anatolio tribuuntur, non produnt auctorem suum. Qui scripsit, videtur planè fuisse ex Scholâ Pythagoricâ, ut me monuit Cl. Galeus.

SÆC. III. ab An. CC.

COMMODIANUS, ortu Italus, an potiùs Afer, haud satis liquet. Afrum fuisse, suadere videntur quæ usurpat vocabula, Afris Scriptoribus penè propria, *Zabulus*, *Zacones*, &c. Certè stylus, dicendique genus, notante Rigaltio, Africanæ ferociæ rusticitatem sapit. Gentilibus se natum parentibus testatur, *Præfat.* vers. V.

270. Vid. Part. I. p. 148.

Ipse diù gentilis, erravit tempore multo.
Gens & ego fui, perversâ mente moratus.

Instruct. XXVI. v. 24. *De cloacâ levatus*, Instr. LXI. v. 1. & alibi sæpiùs. Instr. LXXX. *Gazæum* se vocat, non ab urbe aliquâ, *Gazâ* dicta; sed à gazo, seu Ecclesiæ thesauro, ut à commodo *Commodianus* dicebatur. Hoc, nomen erat Gentilitium; illud, Christianus jam factus sibi indidit; ídque non aliâ forsan ratione, quàm quòd post conversionem pauper factus, ex communi Ecclesiæ ærario nutriretur. Undè & *Mendicum Christi* se nominat. De ætate, quâ vixit, oritur difficultas haud facilè solvenda. Vulgarem sententiam de tempore Sylvestri Pontificis Romani, à Rigaltio primùm excogitatam, olim secuti, ipsum sub Constantini M. Imperio ad ann. CCCXXVI. collocavimus. Re verò jam accuratiùs perpensâ, eum ad tertium potiùs sæculum remittendum esse censeo. Nec desunt multa, quæ illum anno circitèr CCLXX. claruisse, & Cypriano, si non æqualem, supparem saltèm fuisse suadent. Observationes nonnullas hâc de re, necdùm tamen absolutas, in schedas suas conjecerat, mecúmque pro suâ humanitate communicavit V. C. & nunquàm sine honoris præfatione nominandus, H. Dodwellus, quæ me ad hanc rem denuò excutiendam, haud leviter permovebant. Iteratâ itaque Commodiani lectione, paucula notabo, quæ ad firmandam hanc conjecturam, vero prorsus non absimilia videbuntur. Notandum igitur 1. Commodianum *ducentos* tantùm à Christo annos numerare. Instruct. VI. v. 2. Gentiles ita alloquitur,

v. V. 1. p. 148. ad annum 326.

Et si parvulitas sic sensit, cur annis ducentis
Fuistis infantes? nunquid & semper eritis?

Fatendum est, ducentos hoc loco annos non strictè esse intelligendos, quasi non fuerint paulò plures. Veteres enim nondùm adinventâ accuratâ æræ Christianæ Epochâ, annos à Christo nato ad suam usque ætatem computantes, numero plerúmque rotundo loqui solent, & in fine sæculi proximè elapsi subsistere, resecto, plus minúsve fuerit, quod excurrit tempore. Quandóque & ita se explicant. Arnob. Lib. I. p. 9. *Trecenti sunt anni fermè, minùs vel plùs aliquid, ex quo cœpimus esse Christiani.* Nec alitèr olim Ennius, *Septingenti sunt, paulò plùs aut minùs, anni.* Verùm hoc nunquàm ab iis factum est, ubi qui suprà numerum excurrunt anni, integrum istius sæculi spatium occupant; Multò minùs, ubi alterum etiam comprehendunt. Etiamsi igitur nondùm exacto sæculo tertio, ducentos annos dicere potuit Commodianus, tamen ultra labentem currentis sæculi partem, nullâ ratione extendi queant. Invicto planè argumento, nullóque sophismate eludendo,

SÆC. III. ab An. CC.

do, Auctorem nostrum intra tertii sæculi limites esse coercendum. 2. Scripsit Commodianus vel pace vixdùm plenè redditâ, vel persecutione mox expectandâ. Hinc *pacem subdolam* vocat, Instr. LXVI. & persecutionem instare dicit; *agonia sume propinqua*. Instr. LIII. v. 10. Fideles monet ut Martyribus assistant, seu, ut ipsius verbo utar, *admartyrizent*, Instr. LVIII. v. 19. ubi etiam describit *pugnam cum tristitiâ*, & *palmam* quæ *victoriæ* donatur. Instr. LXII. agit de iis qui martyrium affectare præ se ferebant. Instr. LXIX. v. 1. *Pastor si confessus* fuerit, id est, interpretante Rigaltio, si de nomine interrogatus, clarè & constantèr responderit, sum Christianus; si thus acerræ profanorum imponere jussus, fortitèr abnuendo clamaverit, non facio, *geminavit agonem*. Et ne plura congeram, Cæsarem *tyrannum* vocat. Instr. XXIII. v. 14. Hæc aliáque plura sæculo tertio optimè congruunt, quandò cessante persecutione Decianâ, pacem sub Gallieno redditam, infirmam quidem & instabilem, Persecutio sub Aureliano mox interrupit; Sylvestri verò temporibus convenire nequeunt. Constantino enim rerum in Occidente potito, quieta ac tranquilla erant omnia: Nullus à Gentilibus persecutionis metus. Vivebant Christiani sub ejus patrocinio tuti, legibus muniti, privilegiis ornati, divitiis & dignitatibus aucti, Magistratus ubique, Imperatoris exemplo, propitios & benevolos experti. 3. Tota scribendi ratio ævi Cyprianici ingenium, mores, & disciplinam imitatur. Iisdem penè cum Tertulliano & Cypriano loquendi modis non raró utitur, ut ubique observat Rigaltius. Novati schisma carpere videtur, Instr. XLII. Reprehendit eos, Instr. LXI. qui dùm fratres *adversante mundo*, sub armis laborarent, ipsi *farti opibus*, *nec pugnarent*, *nec pugnanti se sisterent*; & cùm viderent fratrem causâ schismatis abstentum, optabant nihilominùs in castris pacem, indulgentiam nempè lapsis dandam, antequàm pax Ecclesiæ redderetur. Instr. LVII. disciplinam non esse nimiâ indulgentiâ laxandam contendit. Instr. LII. duo desertorum constituit genera: *Est alius nequam*, qui scilicet sacrificat idolo; *alius in parte recedit*, qui Præsidi offert libellum, concussori pecuniam, ne in Capitolium sacrificaturus pertrahatur. Respicit, inquit Rigaltius *Thurificatos* & *Libellaticos*; & hi quidem posteriores vix alio, quàm ævo Cyprianico memorantur. Infinitus essem, si omnia recenserem, quæ de pœnitentibus, de Martyrii zelo, de fugâ in persecutione, de schismaticorum studiis, de pompâ funerum, de filiis sub persecutione defunctis non lugendis, de Judæis, &c. cum Cypriano communia habet. 4. Nulla, ne quidèm levissima in toto hoc libello victoriæ à Constantino de Maxentio nuper reportatæ, nulla signi Crucis in cœlo miraculosè apparentis, nulla gloriæ & fœlicitatis Constantini, vel immunitatum Ecclesiæ concessarum mentio, quod tamen ab homine immenso suæ religionis zelo flagrante, meritò expectari poterat. Argumentum fateor negativum, sed quod non levem, apud æquos rerum æstimatores, vim atque autoritatem habet.

His ita expositis, restat ut communem de tempore Sylvestri Papæ sententiam breviter excutiamus. Ejus unica quidem basis & fundamentum est ipsius Commodiani locus, prout in editis habetur. Instr. XXXIII. v. 5. ubi Gentiles ad Ecclesiam invitat,

Intrate stabulis Sylvestri *ad præsepe pastoris.*

Verùm

Verum hæc non ſunt ipſius Commodiani, ſed ingenii potiùs Rigaltiani commentum, & longe aliud reſpicere videntur. In codice Sirmondiano, ex quo deſcripſit Rigaltius, verba, ipſomet fatente, ita ſe habent.

Intrate ſtabulis Silveſtri ad præſepia tauri.

Alloquitur nempe Gentiles, tanquam belluinis animis, moribuſque præditos. Hinc verſu præcedenti, *corda fera & exaſperata* Inſt. XXXIV. v. 1. *indomita cervix.* v. 5. *noli pecus eſſe ferinum.* v. 17. *quaſi beſtius errans.* Hos igitur, inſtar taurorum, in Sylvis campiſque palantes invitat, ut Eccleſiæ Stabula intrarent, ut ad Chriſti præſepe accederent; ubi, ut verbis proximè ſequentibus loquitur, *Latronibus tuti ſub regia tecta manerent.* Non dubito igitur quin, cum Cl. Dodwello, levi mutatione legendum ſit,

Intrate ſtabula Sylveſtris ad præſepia Tauri.

Sylveſtris plurali numero pro *Sylveſtreis*, utroque enim modo ſcribebant Veteres. Hæc hactenus, & forſan plùs ſatis. Fatendum eſt apographum Sirmondianum, quo uſus eſt Rigaltius, admodùm fuiſſe vitioſum; optandúmque eſſet ut editio nova in lucem mitteretur, ad vetuſtiſſimum codicem MS. recognita, quem in Æde S. Albini apud Andegavenſes, adhuc aſſervari teſtatur in Not. ad Lact. *de Mort. Perſ.* Baluzius, cap. 11. p. m. 25. Commodiani Inſtructiones primus eruit, notíſque illuſtratas edidit Rigaltius, *Tulli Leuc.* 1650. 4*to.* Prodierunt deinceps ad calcem operum S. Cypriani *Pariſ.* 1666. & *Biblioth.* PP. T. XXVII. p. 12. Claudam hæc optimis Rigaltii verbis, *Uſus & efficacia libelli hujuſce fuerit, conſtans & perpetuus amor Chriſti; animus ad martyrium fortis; pietas erga pauperes maxima. Hoc præterea ſcire, vitia, quæ etiamnum Eccleſiam dehoneſtant, eſſe vetuſtiſſima: Infinitam ſemper fuiſſe de rebus Divinis diſputantium multitudinem, pauciſſimos verò Chriſtianos.*

MANES famoſiſſimus Hæreſiarcha, claruit anno CCLXXVII. 277.
Impia Manetis dogmata, aniles nænias, præceptores, diſcipulos, ſcripta, totúmque vitæ ejus curriculum latè perſequitur Epiphanius *Hæreſ.* LXVI. Et nos etiam alibi fecimus ſatis. Præter verò ſuo loco recenſita extat Gr. fragmentum ex Manetis Perſæ *Epiſtola* ad Condarum Agarenum in Collectione Teſtimoniorum ſub Damaſceni nomine cap. 9. in Cod. Claromont. ap. Labb. *Conſpect.* Oper. Damaſc. p. 53. Aliud item ex ejus *Epiſtola* ad Zebennam ibid. cap. 36. Qui hæreſin hanc ſcriptis ſuis refutârunt hos recenſet Epiphanius, Archelaum, Origenem, Euſebium Cæſarienſem, Euſebium Emiſenum, Serapionem Thmuenſem, Athanaſium Alexandrinum, Georgium Laodicenum, Apollinarium, & Titum. Mirum plane videri debeat, dogmata abſurda & inſulſa, quæ non tantùm Sacris Literis, ſed & communi hominum ſententiæ, primâ fronte adverſari videbantur, uſque adeo invaluiſſe, & quod mireris adhuc, venenum non modò per Orientem, ſed & per Occidentem longe latéque ſerpſiſſe. Ab hâc impietatis Scholâ plurimi ad Eccleſiam catholicam reverſi ſunt; in quorum converſione, ut fraus

Vid PART. I. p. 99.

 omnis

SÆC. III. ab An. CC.

omnis & vafrities tolleretur, conceptæ sunt solennes Formulæ, ab iis usurpandæ, qui hanc Hæresin ejurarent. Extat hujusmodi Formula, opusculum bene longum, hunc habens titulum, Ὅπως χρὴ ἀναθεματίζειν ἐγγράφως τὴν αἵρεσιν αὐτῶν τοὺς ἀπὸ Μανιχαίων προσιόντας τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ Καθολικῇ καὶ Ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ. *quomodo hæresin suam Scriptis oporteat anathematizare eos, qui è Manichæis accedunt ad sanctam Dei Catholicam & Apostolicam Ecclesiam.* Hos Anathematismos, utpote qui ad totius historiæ Manichaïcæ cognitionem, & dogmata disertiùs explicanda apprimè conferant, è codice MS. Bibliothecæ Regiæ extulit, notisque in Patres Apostolicos Græcè & Latinè inseruit doctissimus Joan. Cotelerius p. 368.

282. Vid. PART. I p. 98. THEOGNOSTUS, vir tùm ob doctrinam, tùm ob vitæ sanctimoniam celeberrimus. Gymnasii Catecheticæ apud Alexandrinos Præfectus erat. Unde in operum suorum inscriptione ἐξηγητὴς, seu Librorum sacrorum interpres, dictus est, voce huic muneri penè propriâ. Origenis fuisse discipulum nemo dubitare potest, qui librorum ejus argumenta, quæ exhibet Photius, secum perpendet. Certè Arianis temporibus vetustiorem fuisse, satis arguit, quòd adversùs Arianos testis adducitur, quódque ipsum proximè post Origenem inter viros *priscos, admirandos, eruditos*, recenset Athanasius *. Philippus Sidetes eum Pierio in Scholâ Alexandrinâ successisse dicit. Unde conjicere fas erit, Theognostum circa ann. CCLXXXII. hanc Scholam tenuisse, ut in Pierio observavimus. Mirum certe videri debet, tam celebris Theologi, sibique ætate paris, Eusebium non meminisse. Dolo quidem malo id ab Eusebio factum suspicatur Baronius †; Theognosti scilicet nomen atque scripta silentio obvoluta reliquisse, quòd Consubstantialis nominis esset assertor. Verùm Eusebium ab hâc suspicione liberant phrases Theognosti duriores, periculosæ, & Arianis paulò faventiores; ipsa denique librorum argumenta, de quibus agit Photius cod. CVI. qui nihilominùs Theognostum in extremâ operis sui parte, aliquantò piè magis, cùm de aliis, tùm præsertìm de Filio Dei, tractâsse notat.

* In illud, *Quicunque dix.* p. 755. T. I.

† Ad ann. CIX. n. 59.

283. Vide Part. I. p. 101. PIERIUS. De Pierio hæc habet Eusebius ‖; τὴν περὶ τὰ θεῖα θεωρίαις καὶ ἐξηγήσεσι, καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ κοινοῦ τῆς ἐκκλησίας διαλέξεσιν ὑπερφυῶς ἐξησκημένος, *in sacrarum literarum contemplatione atque expositione, & in ecclesiasticis concionibus apprimè exercitatus fuit*: paulò apertius Photius †, ἣν καὶ Παμφίλου διδάσκαλος ὁ Πιέριος τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ αὐτὸς προεστηκὼς διδασκαλείου, *Pamphili præceptor Pierius fuit, ipse quoque Scholæ Alexandrinæ magister.* Et cod. sequenti, καὶ τοῦ κατ' Ἀλεξάνδρειαν ἡγήσασθαι παιδευτηρίου, *Scholæ Alexandrinæ Præfectum fuisse ferunt*; apertissimè Philippus Sideta in Fragmento, qui septimum ei in Scholæ Catecheticæ successione locum tribuit. Quo tempore hoc munus subierit, haud adeo certò liquet. Refert Hieronymus * Pierium sub Caro & Dioclesiano Principibus, episcopum agente Theonâ, populos florentissimè docuisse. Quæ, an ad munus catecheticum, an potiùs ad ordinarias concionandi ad populum vices, referenda sint, dubitari potest. Ego, de posteriori intelligenda malim: præsertìm cùm Eusebius ipsum sub Theonâ Episcopo, Presbyterii honore decoratum, Alexandriæ claruisse scribit. Philippus eum Dionysio Alexandrino in Scholâ Catecheticâ successisse tradit. Obiit verò Dionysius anno 265. ut adeo eodem anno hoc munus in se suscepisse Pierium necesse est. Pierii in

‖ L. 7. c. 32. p. 289.

† Cod. 118.

* Catal. c. 76.

in Scholâ proximos successores recenset Philippus, Theognostum, Serapionem, & Petrum Martyrem, qui episcopus Alexandrinus factus anno CCC. obiit, necdum finitâ in Oriente Persecutione anno CCCXII. Unde conjicere proclive est, Pierium circa Theonæ episcopatûs initium, Catechistæ munus deposuisse, ut tribus ejus Successoribus spatium satis idoneum relinquatur. Ac proinde Cl. Dodwellus Scholæ Catecheticæ, hoc tempore, successionem hunc in modum disponendam censuit: nempe Dionysium Episcopatum simul, & munus catecheticum administrâsse, nec nisi cùm morte deposuisse; defuncto Dionysio, successisse Pierium; Pierium circà annum CCLXXXII. sub Cari initio, successorem accepisse Theognostum; quâ ratione octodecim annorum spatium tribus ejus successoribus relinquetur. Verùm & hic nova oritur difficultas. Eusebius enim Achillam qui Petro martyri in sede Alexandrinâ successit, (quam tamen haud ultrà annum unum aut alterum tenuit) Scholæ Alexandrinæ magistris, idque hoc ipso tempore, accenset; Cujus tamen nuspiam meminit Philippus. *Sub Theonâ*, inquit Eusebius *, *Achillas eodem, quo Pierius, tempore, Presbyterii honore decoratus, Alexandriæ claruit*, τῆς ἱερᾶς πίστεως τὸ διδασκαλεῖον ἐγκεχειρισμένος, *cui etiam Christianæ fidei institutio commissa erat*. Quæ verba si de munere catechetico intelligenda sint, ut omnino intelligi debent, en novum habemus Pierii successorem; ac proindè tres reliqui intrà paulò arctiores præfecturæ suæ terminos includendi sunt. Hujus Scholæ successio adhuc erit magis turbata, si verum fuerit, Arium Hæresiarcham in ejus præfecturâ locum suum habuisse. Achillam enim Alexandriæ episcopum, Arii fucis & fraudibus deceptum, ipsum Presbyterum ordinâsse, & Scholæ Alexandrinæ præfecisse, disertè testatur Patricius Ararsius in libro quem *Oceanum* inscripsit; cujus luculentum Fragmentum conservavit Synodici Autor *Hæres.* XXXII. p. 14. Quis verò fuerit hic Patricius, & quâ ætate vixerit, juxta cùm ignarissimis me ignorare fateor. Quisquis sit, dolendum plane est, tam præclarum opus periisse. Sed ad Pierium redeo. Si Philippi hâc de re ordini & successioni stare velimus, Pierius noster ab anno CCLXXXIII. quo in Historiâ Literariâ, Part. I. ipsum collocavimus, ad annum CCLXV. revocandus erit. Interim Valesius † affirmat Pierium ad Constantii tempora vixisse.

* Loc. citat.

† Vales. Not. in Euseb. Eccl. H. p. 143.

SÆC. III.

Concilia hoc Sæculo habita.

SÆC. III. ab An. CC.

215. CARTHAGINENSE I. circa annum CCXV. sub Agrippino Episcopo Carthaginensi, ab Africæ & Numidiæ Episcopis, de rebaptizandis Hæreticis habitum. Ad cujus sententiam provocat Cyprianus *Epist.* 71. ad Quintum, *Edit. Oxon.* p. 196. Vide quæ de hoc Concilio ejúsque tempore, diximus in Agrippino ad ann. CCXV.

230. ALEXANDRINUM circa annum CCXXX. sub Demetrio Alexandriæ Episcopo, in causâ Origenis collectum. Origenem Athenas profecturum, Literis commendatitiis ornaverat Demetrius; cùm verò per Palæstinam transiret, à Theoctisto, sive Theocteno Cæsariensi, & Alexandro Hierosolymitano Presbyter ordinatus est. Factum improbavit Demetrius, hominem sibi subditum, ab alienæ Provinciæ Episcopis ordinari. Hinc amor ei in odium vertitur, laudes in vituperium; & coactâ mox Episcoporum & Presbyterorum Synodo, decretum est, Alexandriâ quidem pellendum Origenem, neque in eâ versari, aut docere permittendum, Sacerdotii tamen dignitate nequaquàm submovendum. Verùm his non contentus Demetrius, habitâ paulò post alterâ Episcoporum Ægyptiorum Synodo, ipsum quoque sacerdotii honore exuendum decrevit. Et cùm nihil haberet, cujus ipsum accusaret, facinus illud quod adolescens olim patraverat, castrationem nempe, gravissimè ei objecit. Nihilominus sententiæ Synodali totus penè orbis consensit. Refert hæc Pamphilus martyr *Apol. pro Orig.* ap. Phot. cod. CXVIII. p. 297. confer quæ habent Euseb. l. VI. c. 8. & 23. Hieron. l. II. in *Rufin.* c. 5. & *De Script.* c. 54. 62.

240. LAMBESITANUM, in Lambesitanâ Africæ coloniâ, circa annum CCXL. à XCIX. Episcopis, adversùs Privatum Hæreticum, celebratum. In quo Hæreticus iste ob multa & gravia delicta damnatus est, teste Cypriano *Epist.* LIX. ad Cornel. p. 132.

243. BOSTRENUM, Bostræ in Arabiâ, circa annum CCXLIII. habitum; In quo Berylli Bostrorum Episcopi sententia damnatur, asserentis Christum, antequam inter homines versaretur, non substitisse in propriæ Personæ differentiâ, sed Paternam duntaxat Divinitatem in se residentem habere. Magnas in hac Synodo partes agebat Origenes, qui adversùs Beryllum disputavit, & ab errore reduxit. Extiterunt Eusebii tempore Synodi hujusce Acta & Monumenta, ut ipse nos docet lib. VI. c. 33. p. 231. Ex hâc unâ, duas facit synodos indoctus & incuriosus Synodici à Pappo editi compilator.

245. EPHESINUM, sive alicubi in Asiâ, circa annum CCXLV. in causâ Noeti habitum. Noetus Ephesi oriundus, ad insaniam usque delirus, non modò novas de Deo & Christo opiniones in vulgus projecit, sed stupendâ elatus arrogantiâ, sese Mosen, fratrem verò suum, Aaro-

Aaronem esse dixit, quocircà ab illius regionis Presbyterio semel iterúmque accersitus, ac de eisdem rebus interrogatus, cùm ampliùs negare non potuit, unà cùm discipulis suis damnatus, & ab Ecclesiâ pulsus est. Plura, lector, de his te docebit Epiphanius *Hæres.* LVII. p. 479.

CARTHAGINENSE II. Cypriani I. copioso Episcoporum numero, in causâ Lapsorum, & adversus Felicissimum schismaticum, anno CCLI. mense Maïo habitum. De hâc Synodo vide quæ habet Cyprianus Epist. XLIII, XLV, LV, LIX. *Edit. Oxon.* 251.

ROMANUM I. Eodem anno, mense Octobr. & in eâdem causâ, à Cornelio Pontifice coactum. Convenerunt episcopi LX. qui Synodi Carthaginensis Decreta de Lapsis recipiendis, suffragio suo comprobârunt. *Ipse Cornelius*, inquit Cyprianus, *cùm plurimis Coëpiscopis habito Concilio, in eandem nobiscum sententiam, pari gravitate, & salubri moderatione, consensit. Epist.* LV. ad Anton. p. 103. 251.

ANTIOCHENUM I. anno CCLII. mense Martio à Fabiano Episcopo convocatum; sed eo intereà mortuo, sub Demetriano Successore habitum. In quo Novatianus depositus est. Confer Euseb. l. 6. c. 46. p. 248. 252.

CARTHAGINENSE III. Cypriani II. Idibus Maiis anno CCLII. congregatum. In quo pacem Lapsis, urgente necessitate, mox dandam esse decreverunt. Vid. Cyprian. Epist. LIX. ad Cornel. p. 132. 252.

CARTHAGINENSE IV. Cypriani III. anno CCLIII. circa mensem Septembrem, à LXVI. Episcopis celebratum. In quo præcipuè de Baptismo Parvulorum agebatur, Synodique nomine epistolam hâc de re ad Fidum numero LXIV. Cyprianus scripsit. 253.

CARTHAGINENSE V. Cypriani IV. anno CCLIV. paulò post Pascha, pro more, habitum. Ad hanc Synodum venerunt Felix & Sabinus, Episcopi Hispani, qui in locum Martialis & Basilidis, libellis idololatriæ commaculatorum, nuper subrogati fuerant. Lectis in Synodo quas tulerunt Literis, Patres Basilidem & Martialem justè depositos, Felicem & Sabinum ritè fuisse ordinatos, unanimi consensu declarârunt. Extat epistola synodalis ad Clerum & Plebes in Hispaniâ consistentes ap. Cyprian. Epist. LXVII. p. 170. & Conc. T. I. p. 747. De rebus Basilidis & Martialis integrâ dissertatione agit Cardinalis D' Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. I. Vid. ejus *Notit. Conc. Hisp.* p. 34. 254.

CARTHAGINENSE VI. Cypriani V. Fervente jam de Hæreticorum Baptismo controversiâ, Cyprianus plurimorum Episcoporum & Presbyterorum Synodum convocavit: Qui decreverunt neminem baptizari extra ecclesiam posse, ideóque de errore & pravitate venientibus, per omnia Divinæ gratiæ sacramenta, unitatem & fidei veritatem dari deberi. Extat Epistola synodica ad Numidiæ Episcopos ap. Cyprian. Epist. LXX. p. 189. & Epist. LXXI. ad Quintum; qui Cyprianum hâc ipsâ de re consuluerat; & Conc. T. I. p. 761. Collocatur hæc Synodus à Baronio & Cointeo ad ann. CCLVI. Verùm 255.

SÆC. III. ab An. CC. rùm anno superiori habitam fuisse pluribus contendit Cestriensis noster, eruditissimus Annalium Cyprianicorum conditor; cujus ductum in disponendis hisce Conciliis Cyprianicis utplurimùm secuti sumus.

ICONIENSE sub Firmiliano Cæsareæ Cappadocum Episcopo habitum. In quo Hæreticos, non nisi novo adhibito Baptismo, admittendos esse sancitum est. Rejiciunt hanc Synodum Baronius, Binius, &c. in ann. CCLVIII. in ann. CCLVI. novissimi Conciliorum editores. Quam quidem sententiam & nos olim amplexi sumus. Verùm re meliùs perpensâ, ante plures annos habitam esse, tùm ex testimonio Dionysii Alexandrini, apud Euseb. lib. VII. c. 7. p. 253. tùm ex ipsius Firmiliani ad Cyprianum Epistolâ clarissimè liquet: quare potiùs assentior Henrico Valesio *Not. ad Euseb.* p. 143. conjicienti sub extrema tempora Alexandri Severi, qui obiit ineunte anno CCXXXV. collectam esse. Quo quidèm tempore Firmilianus ad Cæsariensis Ecclesiæ Sacerdotium recens promotus fuerat. Alia etiam Synodus eodem tempore, & in eandem sententiam apud *Synnada*, & fortè alibi his in locis habebatur. Confer etiam quæ habet Cl. Pagius Crit. Hist. Chron. in Annal. Baron. ad ann. CCLV. Num. xiii, xiv.

256. CARTHAGINENSE VII. Cypriani VI. qui anno CCLVI. *LXXI.* Episcoporum Synodum ex Provinciâ Africæ, & Numidiâ convocavit, qui sententiam anteà latam de Hæreticis rebaptizandis Decreto suo confirmârunt. Habetur Epistola synodalis ad Stephanum Episcopum Romanum, apud Cyprian. Epist. LXXII. p. 196. & Conc. T. I. p. 740.

256. CARTHAGINENSE VIII. Cypriani VII. Cùm Stephanus Papa prioris Synodi Decretis non acquiesceret, sed turbas excitaret, & verba minantia undique vibraret, Cyprianus longè majus & frequentius Concilium, eodem anno, Calendis Septembribus indixit. Præsentes erant præter Presbyteros, Diaconos, maximámque plebis partem, Episcopi *LXXXVII.* qui omnes pro Hæreticis rebaptizandis sententiam suam sigillatìm dixerunt. Extant hujus Concilii Acta apud Cyprian. p. 229. & Conc. T. I. p. 786. Gr. Lat. cum Commentariis Zonaræ, *ibid.* p. 797.

263. ROMANUM II. à Dionysio Papâ, in causâ Dionysii Alexandrini, Hæresis Sabellianæ accusati, sed ab eâ in hâc Synodo absoluti, habitum; ídque ut vult Baronius, anno CCLXIII. Quod tamen dubium esse in novissimâ Conciliorum editione fatetur Labbeus. De hâc Synodo vide Athanasii librum *de sententiâ Dionysii*, p. 435. & *de Synod. Arim. & Sel.* p. 707.

265. ANTIOCHENUM II. anno CCLXV. vel ut alii, sequenti, Episcopis ex Cappadociâ, Ponto, Palæstinâ, Arabiâ, maximo sanè numero convocatis, Præsidente Firmiliano, Cæsariæ Cappadocum Episcopo, adversùs Paulum Samosatenum, Antiochiæ Antistitem, hæresis accusatum, coactum. Sed post multas disputationes & quæstiones in unoquoque consessu agitatas, cùm vafer Hæreticus secretum animi sui virus dissimularet, & in quamvis formam se verteret, delusis bonis Patribus, evasit. Vide Euseb. lib. VII. c. 28. p. 278.

ANTI-

ANTIOCHENUM III. innumerabilium ferè Episcoporum, ex omnibus Orientis Provinciis undique collectorum, contra Paulum Samosatenum, anno CCLXX. iterùm coactum. In quo versipellis Samosatenus falsis coloribus nudatus, erroris sui manifestissimè convictus est, & ab omni, quæ sub cœlo est, Ecclesiâ Catholicâ, eliminatus. Priusquàm verò ad sententiam in Paulum ferendam procederent Patres, Epistolam ad illum scripserunt, quâ fidem, quam ab initio acceperant, à beatis Apostolis traditam, in Ecclesiâ Catholicâ hucusque servatam, in Lege, Prophetis, & Evangelio prædicatam, de Christi deitate & æternâ præexistentiâ dilucidè exponunt, & innumeris S. Scripturæ testimoniis solidè confirmant, & an eadem secum sentiat doceâtque, sciscitantur. Subscripserunt Episcopi sex, reliquorum, ut videtur, nomine. Hanc Epistolam priori Synodo, sed falsò, tribuit Baronius, huic secundæ certissimè ascribendam. Primus eam eruit Fr. Turrianus, & habetur Gr. Lat. tùm alibi, tùm Conc. Tom. I. col. 843. Præcipuas disputandi in hâc Synodo partes adversùs Paulum, agebat Malchion, Rhetor & Presbyter Antiochenus, excipientibus cuncta notariis, quæ vidit & legit Eusebius. Extitisse hunc Dialogum Freculphi adhuc Lexoviensis ævo, ex ipsius Freculphi autoritate affirmat Matt. Larroquanus, Advers. Sacr. lib. I. p. 7. Verùm hallucinatur vir eruditus, non animadvertens eo loco * Freculphum integram Hieronymi hâc de re periodum, suppresso licèt nomine, nè verbo quidem addito, suam facere. Interim extant Latinè hujus Disputationis Fragmenta quædam apud Leont. Byzant. *advers. Nestor.* lib. III. Biblioth. PP. Tom. IX. Synodicæ, hujus Antiocheni Concilii Epistolæ ad Dionysium Romanum, ad Maximum Alexandrinum, reliquósque Ecclesiæ Catholicæ Episcopos, longè majorem partem nobis conservavit Eusebius, lib. VII. c. 30. p. 279. & Conc. Tom. I. p. 844. Alia quædam Fragmenta Latinè habentur apud Leont. Byzant. loc. citat.

SÆC. III. ab An. CC. 270.

* Chron. T. II. l. III. c. 11. p. 523.

Finis Tertii Sæculi.

SÆCU-

SÆCULUM ARIANUM.

SCRIPTORES.

SÆC. IV. ab An. CCC.

303. Vid. PART. I. p. 112. L. CÆL. LACTANTIUS FIRM. claruit ann. CCCIII. Inter omnia quæ post se reliquit opuscula, eminet *Libellus de mortibus Persecutorum*, mole quidem exiguus, pretio inæstimabilis. Hunc magno omnium plausu exceptum, varii eruditis annotationibus elucidârunt, variásque editiones mox expertus est. Amplissimam, & planè elegantissimam editionem novissimus omnium adornavit Paulus Bauldri *Ultraject.* 1692. *8vo.* In quâ præter suas, aliorúmque hinc indè, Sparkii, Grævii, Galei, &c. ad imum paginæ notas, omnes omnium annotationes uberiores collegit & exhibuit; nempè Steph. Baluzii, Gis. Cuperi, Joan. Columbi, Hen. Dodwelli Dissertationem de ripâ Strigâ, Nic. Tinardi, cum Theod. Ruinarti Præfatione generali in Acta Martyrum, & Persecutionum Chronologiâ, ex Dodwello, Pagio, Baluzio, aliísque collectâ. Utque ornatior prodiret editio, præter figuras, & inscriptiones varias, præmissa est numismatum Imperatorum & Augustarum tabula.

313 Vid. Part. I. p. 125. ALEXANDER Episcopus Alexandrinus, Achillæ successor, claruit anno CCCXIII. Obiit CCCXXVI. Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* II. num. 47. extat Alexandri nostri Epistola brevis ad *Presbyteros & Diaconos Alexandriæ & Mareotidis*, quâ Arium ejúsque socios depositos esse indicat. Hanc ex Bibliothecæ Regiæ codice MS. Græcè & Latinè edidit Cotelerius in Not. ad Patres Apost. col. 317. Ut mirari liceat Cl. Lambecium hanc Epistolam editam esse nescisse. Porrò scripsit Alexander Epistolam *contra Arianos* ad Aiglonem Cynopolis Episcopum, ex quâ bina fragmenta adducit S. Maximus, *Opusc. Theol. & Polem.* Tom. II. p. 152, 155.

315. Vid. Part. I. p. 127. EUSEBIUS PAMPHILI, Cæsariensis Episcopus, claruit anno CCCXV. Obiit anno CCCXL. Paucis hoc celeberrimo antiquitatis Ecclesiasticæ promocondo defungemur; cùm de eo ejúsque scriptis, suo loco satìs supérque diximus. Eclogarum propheticarum *de Christo* libri IV. hactenùs inediti supersunt. Codex MS. ἀκέφαλος est, & præter titulum & indicem, prologus, caput primum & secundi pars desiderantur; Eusebii tamen esse manifestis indiciis deprehenditur; præsertìm hoc inter alia, quod libro primo, ubi *de benedictione Patriarchæ Judæ* agit, persecutionem ultimam, tanquàm sui temporis, & omnium quæ sub Romanis Imperatoribus hactenùs fuerant, longè gravissimam, graphicè depingit, monétque, ut Divinis sacrísque Literis firmiter credamus, ut neque animo turbemur, neque fidem nostram concuti sinamus ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς διωγμῶν, καὶ μάλιστα τοῦ ἘΝΕΣΤΩ͂ΤΟΣ, ὑπὲρ τοὺς πώποτε προσερρωγότα ΚΑΘ' ἩΜΩ͂Ν [illegible], καὶ τοιαῦτα ἐπιδειξαμένου κατά τε τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, ὁποῖα οὔτε ἀπὸ γραφῆς, οὔτε μὴν ἐκ παραδόσεως Ἀρχαίων τις ἐμνημόνευσεν. Pergit in sequentibus eadem dicere, quæ vix ulli præterquàm Eusebio competere possunt, qui sub

ſub hâc ipsâ tempeſtate vixit, & in carcerem conjectus eſt, Epiſcopus Cæſarienſis anno CCCXV. factus. Quo tempore Licinius perſecutionem vixdùm ſopitam iterùm inſtauravit, nec niſi eo occiſo, paulò ante Synodi Nicænæ conventum plenè extincta eſt. Operis hujus liber primus diviſus eſt in capita *XXV.* quibus recenſentur & explicantur teſtimonia prophetica de Chriſto, quæ extant in Hiſtoricis Veteris Teſtamenti libris. Incipit caput *III.* Πρῶτος ἀναγέγραπται γενόμενος χρηματισμὸς τῷ Ἀβραάμ. Lib. II. continet capita *XLV.* quibus recenſentur & explicantur teſtimonia prophetica de Chriſto quæ extant in Pſalmis, præmiſſo capitum indice. Hoc habet initium περιγράψαντες τὰς ἀπὸ τῶν ἱστορικῶν γραφῶν περὶ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν μαρτυρίας, &c. Complectitur liber III. capita *XLV.* quibus recenſentur & explicantur reliqua Veteris Teſtamenti teſtimonia prophetica de Chriſto, quæ extant in *Proverbiis Solomonis*, *Eccleſiaſte*, *& Cantico Canticorum*, in libro *Jobi* & apud Prophetas *Hoſeam*, *Amoſum*, &c. Principium, Μετὰ δὲ τὰς ἀπὸ τῶν ψαλμῶν ἐκλογὰς, &c. In Indice præmiſſo hæc habentur, περὶ τοῦ Θεοῦ λόγου, ὡς περὶ σοφίας, ὑποστάσεως ὑφισταμένης, καὶ πρὸ τῶν αἰώνων ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κτισθείσης, ἑτέρας τε παρ' αὐτὸν οὔσης, καὶ σὺν αὐτῷ τῶν ὅλων ἐπιμελουμένης. Hinc *Arianiſmi* crimen Autori impingitur. Verùm hæc, etſi duriuſculè dicta, ſi tamen cùm aliis Euſebii locis conferantur, de *æternâ Chriſti generatione*, ſeu *productione à Patre*, ſenſu haud multùm incommodo explicari poſſunt. Capite ultimo, quo *de ſeptem Danielis Hebdomadibus agitur*, prolixus Africani locus ex *Chronographiæ* lib. V. citatur. Diviſus eſt liber IV. in capita *XXXV.* quibus recenſentur & explicantur teſtimonia prophetica de Chriſto quæ extant apud *Iſaiam.* Incipit, Τὰς ἀπὸ τῶν Ἰσαΐου προφητικὰς ἐκλογὰς, &c. In fine promittit autor ſe aliud quoque opus adversùs *hæreſes atheas* editurum eſſe. Eclogas has propheticas ipſe Euſebius alibi deſignare videtur; nempè *Hiſt. Eccl.* lib. I. cap. 2. his verbis, Ἀλλὰ ἐν Οἰκείοις ὑπομνήμασι τὰς περὶ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ προφητικὰς ἐκλογὰς συναγαγόντες, ἀποδεικτικώτερόν τε τὰ περὶ αὐτοῦ δηλούμενα, ἐν ΈΤΕΡΟΙΣ συστήσαντες, τοῖς εἰρημένοις ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀρκεσθησόμεθα. Quæ ſic reddit Valeſius, *Sed cùm Prophetarum Oracula de Domino noſtro Jeſu Chriſto edita, in peculiaribus jam Commentariis collegerimus, & quæcunque de illo traduntur, firmiſſimis demonſtrationibus alibi adſtruxerimus, his quæ dicta ſunt, in præſentiâ erimus contenti.* Et in notis hunc Euſebii locum ad ſolos *demonſtrationis Evangelicæ* libros referendum eſſe contendit. Verùm ut acutè atque eruditè notat Cl. Lambecius, *Comment.* lib. VIII. p. 640. Euſebius hoc loco, duo diverſa ejuſdem argumenti Commentaria ſua accuratè à ſe invicem diſtinguit; & primò quidem collocat τὰ οἰκεῖα ὑπομνήματα, *Commentaria peculiaria*, quibus collectionem propheticorum oraculorum de Chriſto prævië comprehendit. Et hæc nihil aliud ſunt quàm *Eclogæ noſtræ propheticæ*, quæ adhuc ἀνέκδοτοι ſervantur. Deindè recenſet τὰ ἕτερα ὑπομνήματα, *alia Commentaria*, in quibus jam memoratas *eclogas propheticas de Chriſto* ἀποδεικτικώτερον, ſive ampliori probatione demonſtrativâ adſtruxit & illuſtravit: Quod in opere *Demonſtrationis Evangelicæ* uberrimè perfecit. Ac proindè locum Euſebianum hunc in modum, vertendum cenſuit; *At enimverò cùm in peculiaribus Commentariis, ea quæ ad Servatorem noſtrum Jeſum Chriſtum pertinent prophetica excerpta collegerimus, & fuſiori demonſtratione ea quæ de eo præſignificata ſunt, in aliis Commentariis adſtruxerimus, his quæ jam dicta ſunt, in præſentiâ erimus contenti.* Aſſervantur hi libri Græcè MSS. Biblioth. Vindob. Cod.

K *Theol.*

SÆC. IV. ab An. CCC. *Theol.* ex dispositione *Lambec.* LV. *Nessel.* XXIX. num. 1. à fol. 1. ad fol. 61. De hoc opere satis prolixè agit Lambecius *Comment.* lib. I. p. 139, 140. &c. qui se hoc opus in supplemento Bibliothecæ SS. Patrum, quod molitus est, optimâ fide in lucem editurum pollicitus est. Sed hæc, aliáque viri doctissimi consilia præclarè instituta, mors præmatura intercepit. Ibid. Cod. CLIII. num. 3. fol. 260. habetur Fragmentum de *cognatione B. Virginis Deiparæ*, & *S. Elizabethæ*, quod etiam extat apud Cl. Galeum. Cod. CLIX. habetur ejus *interpretatio Diapsalmatis in Psalterio*, ut & ὑπόθεσις εἰς τοὺς ψαλμοὺς, sive *argumenta generalia & specialia in omnes & singulos Psalmos*, aliáque nonnulla *in Veteris & Novi Testamenti Cantica sacra*. *Hypotheses Psalmorum* ex MS. Alexandrino Græcè edidit vir admodùm reverendus, & de Republicâ Ecclesiasticâ optimè meritus, Br. Waltonus noster *Bibl. Polyglott.* T. VI. p. 137. extant eadem apud Cl. Galeum. Cod. ibid. CLXXVII Præfatiuncula in *Canticum Mosis*, Exod. cap. V. Cod. CXCIX. n. 1. Fragmenta Responsionum ex opere ad *Marinum*. Canones decem *de Consonantia IV. Evangeliorum*, unà cum præfixâ *ad Carpianum* Epistolâ, extant non modò Latinè inter Hieronymi opera, & alibi sæpiùs, sed & Græcè in eleganti Novi Testamenti editione, quàm in lucem emisit R. Stephanus, *Paris.* 1550. f. Habentur Græcè MSS. aliquotiès cum codicibus Evangeliorum in Bibliothecâ Vindobonensi præcipuè Cod. CLIV. *Lambecio* XXIX. ubi tùm Epistola, tùm Canones, aureis literis exarati sunt; & undè Epistola laciniâ quâdam augeri potest, quæ in editis desideratur: extat eadem Epistola apud Cl. Galeum, cum IV. Evangeliis Gr. MSS. extant etiam apud eundem Galeum hæc Eusebii scripta Græcè, *De Locis Hebraicis. De Die Dominico. De Memoriis Apostolorum. De Parab. Seminatoris. In Christi Nativitatem.* In Bibliothecâ Bodleianâ *Cod. Baroc.* CXLVIII. fol. 200. p. 2. extant sub Eusebii nomine *Homiliæ IX.* in *memoriam Sanctorum*, quæ incipiunt; Μετὰ πολλὰς ἡμέρας. Verùm non esse Eusebii ex ipso statìm Proœmio patere monet, qui catalogum confecit. *Chronologiæ* cujusdam *Eusebianæ*, sed spuriæ meminit Cl. Hodius Præfat. ad Malalæ Chronographiam. Extat item sub Eusebii nomine, *Series* quædam *chronologica Imperatorum* sub calcem Historiæ Nicephori Patriarchæ, quam edidit Petavius. Sed nihil aliud videtur, quam brevissima quædam epitome ex Eusebii Chronico collecta, & ad sequiora tempora perducta.

316. JOANNES, Presbyter Nicomediensis, claruit anno CCCXVI. Interfuit (si solâ ejus fide nitendum sit) Certamini & Passioni *S. Basilii* Amasææ in Ponto Episcopi, qui sub Licinio Imp. anno CCCXVI. illustre martyrium consummavit, ejúsque *martyrii Historiam* in Acta retulit. Extant, sed à Metaphraste, ut videtur, interpolata, tùm alibì, tùm apud Bollandianos. *April.* xxvi. Vide Baron. ad ann. CCCXVI. n. 14. & seqq.

326. Vid. Part. I. p. 141. ATHANASIUS, Episcopus Alexandrinus constitutus est anno CCCXXVI. obiit anno CCCLXXI. Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta *Lambec.* CCXLVIII. *Nessel.* CCCVII. num. 3. fol. 38. usque ad fol. 48. Athanasii Archiepiscopi Alexandrini *Disputatio cum Zacchæo Judæorum Nomodidascalo*, quæ hoc modo incipit, Ζακχαῖος εἶπεν. Πλανᾶσθε οἱ χριστιανοὶ περὶ τούτου, ὅτι νομίζετε καὶ ἑτέρους Θεοὺς εἶναι, &c. An genuina sit, hi soli rectè judicare possint, quibus codicem MS. inspicere datum

datum ſit. Certè quæ ſequitur ibid. num. 5. Judæorum Diſputatio cùm S. Athanaſio & Cyrillo *de Adoratione Crucis*, & *Sacrarum Imaginum*, fraudem, vel primâ ſtatim fronte, olere manifeſtum eſt. Ibid. Cod. II. num. 18. ejuſdem in *Paſſionem Salvatoris* oratio habetur MS. Incipit, Τῶν μὲν ἀνθρώπων ἡ ἁμαρτία πολλὴ τις ἦν, &c. Deſinit hoc modo, Οὕτως ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. Mirari ſubit eruditos hujus Bibliothecæ curatores quid ſit hic ſermo ignoraſſe, affirmante ipſomet Lambecio *Comment.* lib. III. p. 80. illum Latinè ſolùm editum eſſe, ac proindè operæ pretium fore, ut totus ille contextus Græcus ex Codice MS. Cæſareo aliquandò proferatur in publicum; cum luce meridianâ clarius ſit, non aliud illum eſſe, quàm mediam prolixæ orationis in *Paſſionem & Crucem Domini* partem, quæ tùm in *Commelinianâ*, tùm *Pariſienſi* Editione Græcè & Latinè exhibetur, ut cuivis inſpicienti mox ad oculum patebit. In eâdem Bibliothecâ *Cod. Theol.* LX. num. 1. à fol. 1. uſque ad 51. habetur ſub Athanaſii nomine *Synopſis accuratiſſima* in *Vetus Teſtamentum*, ſive *Epitome Hiſtoriæ Sacræ Veteris Teſtamenti*. Cujus principium, Χρὴ τὸν ἀληθῆ χριστιανὸν ἐπίστασθαι τί Θεὸς, καὶ ὅσα χρὴ ὁ Θεὸς, καὶ κατὰ τί εἰρῆσθαι Θεός. Θεὸς ὁ πατὴρ, ὁ ἀναρχος, ἀπερίγραπτος, &c. Diverſum omninò eſt opus à *Synopſi illâ S. Scripturæ*, quæ inter Athanaſii opera haberi ſolet. Suppoſititium nihilo minùs eſſe cenſet Lambecius, ibid. p. 102. Apud Cl. Galeum ſervantur hæc Athanaſii Opuſcula Græcè ſcripta. *In Pſalterium* Fragm. Expoſitionis. Epiſtola *ad Ammonem cum Schol.* Epiſtola *de Feſtis*. Epiſtola *ad Rufinianum*. Ἐρωταποκρίσεις, & alia. *In Chriſti Paſſionem*. In Πορευθέντες εἰς ἅπαντα κόσμον. Περὶ Διδασκαλίας. Fragm. ex interpr. in *Mat. De Pſeudoprophetis*. In Ὁ ἐμβλέψας εἰς γυναῖκα. In Ἅγιον Πάσχα. *In magnam* ἑβδομάδα. *In Chriſti Nativitatem*. Alia Homilia *de eâdem Nativ.* Περὶ Σωτηρίας. Περὶ Συνεχείας. *Ad Antiochum* Quæſtiones. *Capitula* Athanaſii *in Pſalmos* ab editis diverſa, ex Codice antiquiſſimo deſcripta, penes ſe habere monet Cl. Arnoldus Præfat. ad *Syntagma* Athanaſii, ubi illorum initium ac finem exhibet.

SÆC. IV. ab An. CCC.

ELUSIUS, ex philoſopho Diaconus, claruit anno CCCXXX. ſcripſit de rebus Conſtantini M. ſaltem quæ ad urbis Conſtantinopolitanæ conditum & dedicationem ſpectabant. Ita enim Codinus *, de novo nomine huic urbi à Conſtantino impoſito, déque encœniis eo tempore celebratis agens, Eluſium noſtrum iis Hiſtoricis accenſet, qui quæ tunc facta ſunt ſuis oculis luſtrârunt, & ſcriptis accuratè mandârunt. Reliqui ſunt Eutychianus Grammaticus Proto à ſecretis, Eutropius Sophiſta qui Juliano Apoſtate in Perſide ſimul adſuit, Conſtantinus ab Epiſtolis, Troilus Rhetor, & Heſychius Notarius, quos propterea prætermitto, quia omnes ferè Gentiles fuiſſe, non Chriſtianos, probabile eſt. Quod verò Codinus duodecimo Imperii Conſtantini anno hæc facta fuiſſe tradit, in eo longè falli neceſſe eſt. Conſtantinopolis enim vix ante annum CCCXXV. Conſtantini XX. eúmque ad exitum jam vergentem, ædificari cœpit, dedicata non niſi anno CCCXXX. Conſtantini XXV. Quid quòd ipſe Codinus verbis paulò ſuprà poſitis, ait, jacta fuiſſe fundamenta anno mundi 5837, (5834. legendum contendit Cl. Pagius) die Septembris xxvi. id eſt, anno Chr. CCCXXVI.

330.

* De Origin. C.P. p. 9.

SÆC. IV. ab. An. CCC.

CRISPINUS, ortu Lampſacenus, S. Parthenii diſcipulus, claruit circa annum CCCXXXVII. Miſit in literas vitam & converſationem
337. *S. Parthenii*, Urbis Lampſaci in Aſiâ ad Helleſpontum Epiſcopi, qui imperante Conſtantino Magno floruit. Extat apud Surium & Bollandum, *Febr.* vii. ſed Latinè tantùm. Habetur Græcè MS. Biblioth. Vindob. Cod. *Hiſt.* XI. n. 14. fol. 62. p. 1.

341. EUSEBIUS, ortu Edeſſenus, Epiſcopus Emiſenus, claruit an-
Vid. Part. I. p. 156. no CCCXLI. De quo alibi ſatis. Extat Græcè MS. *Oratio ejus contra Judæos*, hoc principio; Δίκαιον ἡμῖν σήμερον ἀγαπητοὶ τοῦ χθὲς εἰρημένου λόγου ἐπισκέψασθαι, καὶ ἰδεῖν τὴν τοῦ διαβόλου, καὶ τοῦ ᾅδου συμβολὴν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους κατὰ τοῦ Κυρίου. Ἀκούσας γὰρ ὁ διάβολος τοῦ Κυρίου εἰπόντος, &c. Hujus libelli meminit Hebed-jeſu, Catal. lib. Chald. p. 22. Habetur Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* ex diſpoſitione *Lambecii* CLXXVI. *Neſſelii* CCLXXIV. n. 4. fol. 82. *Homiliæ* ſive *Orationes tres.* 1. *De S. Joannis Baptiſtæ, poſt decollationem ſuam, deſcenſu ad Inferos, & prædicatione adventûs Chriſti.* Principium, Ἀναγκαῖον ἡμῖν δεῖ πάλιν σήμερον ἐρευνᾶσαι καὶ γνῶναι, ποταπὸς ὁ εὐαγγελισμὸς τοῦ προδρόμου ἐν τῷ ᾅδῃ, &c. 2. *De proditione Judæ*; Principium, Δεῦρο λοιπὸν οἱ ἐμοῦ ἀγαπητοὶ καὶ περὶ τῆς προδοσίας τοῦ Ἰούδα, &c. 3. *In Diabolum & Infernum*, poſt proditionem Chriſti per Judam, Δίκαιον ἡμῖν σήμερον ἀγαπητοὶ τὰ ἀκόλουθα τοῦ χθὲς εἰρημένου λόγου ἐπισκέψασθαι, &c. Extant ibid. Cod. *Theol.* CCCVII. num. 4. fol. 49. An genuinæ ſint hæ Euſebii noſtri *Homiliæ*, tùm demùm rectiùs judicabimus, cùm publici juris fient. Interim vide Lambec. *Comment.* lib. IV. p. 184, 231.

348. LEONTIUS, natione Phryx, primùm Presbyter, deindè ab anno CCCXLVIII. Epiſcopus Antiochenus. Presbyter adhuc, mulieris cujuſdam, *Euſtolii* nomine, contubernio impensè delectabitur. Quo, ut liberiùs frueretur, omnémque criminis ſuſpicionem à ſe amoliretur, virilia ſibimet ipſi præſcidit; quem proinde τὸν ἀπόκοπον *caſtratum*, ubique vocat Athanaſius *. Nec tamen hoc modo vel ſuſpicionem evaſit vel pœnam, Presbyteratûs gradu, hanc ob cauſam, depoſitus. Imperante Conſtantio, Arianis omnia pro libitu diſponentibus †, anno CCCXLVIII. depoſito Stephano, Antiochiæ Epiſcopus conſtitutus eſt. Obiit circa annum CCCLVIII. Erat, inquit Theodoritus *, τὴν γνώμην κρυψίνους, *ingenio ſubdolus*; quíque intùs latentem hæreticæ pravitatis labem, optime occultare novit; quem proindè ſaxis in mari latentibus comparat Theodoritus; alibíque † τὸ κακόηθες αὐτοῦ καὶ πανοῦργον, *fraudulentiam ejus & verſutiam* notat. Arianis fuit addictiſſimus, & tamen Orthodoxis aliquando favere videri voluit. Inter alios, diſcipulum habuit Aetium Hæreſiarcham, cui, notante Philoſtorgio ‖, *Prophetas*, & maximè *Ezechielem* explicavit. In tam ſublimi loco poſitus, & ſæculo tam contentioſo, omniúmque controverſiarum feraciſſimo, fieri non potuit quin multa ſcriberet. Ex quibus nil hodie ſupereſt præter Fragmentum *Orationis* in *Paſſionem S. Babylæ* deceſſoris ſui, quod nobis exhibet Chronici Paſchalis ſive Alexandrini auctor ad ann. M. 5751. *Chr.* CCLIII. *Indict.* I. p. 270. *Edit. Noviſſ.* In quo Fragmento, hoc præcipuè notatu dignum, quòd utrúmque *Philippum*, Patrem nempè Imperatorem, Filiúmque ejus Cæſarem, disertè Chriſtianum vocat.

* Athan Apol. de fug. p. 559. Epiſt. ad Solit. p. 640.
† Soc. lib. II. c. 26. p. 117. Theod. l. II. c. 10. 24. p. 86. Philoſt. l. III. c. 15, 17.
* H. E. l. II. c. 10. p. 86.
† Ibid. c. 24. p. 106.
‖ L. III. cap. 15, 17.

MARCUS,

MARCUS, *Diodochus* ſive *ſucceſſor* dictus, Epiſcopus Ægyptius, SÆC. IV.
is nempe qui fuit Zigrenæ urbis propè Libyam, ſaltem alter ille ab An. CCC.
Marcus Philarum urbis ad Nilum paulò ſupra Cataractas minores, (utri- 356.
úsque enim meminit Athanaſius Epiſtolâ *ad Antiochenſes)* Athanaſio fa-
miliaris, claruit anno CCCLVI. Quo tempore Georgio Cappadoce ſedem
Alexandrinam per vim, ſibi arripiente, & loca omnia ſanguine, cædibus &
deportationibus adimplente, ipſe unà cùm aliis in exilium actus eſt; teſte
Athanaſio *Apol.* de *ſug.* p. 548. & *Epiſt. ad Solit.* p. 664. Extat Græcè
hactenùs inedita Oratio ejus *contra Arianos*, quæ hoc modo incipit, Ἐν
ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. Ἀρχῆς
κρείττονα τὸν λόγον ὁ θεολόγος λέγει καὶ οἱ τοῦ Ἀρείου μελετῶντες μανίαν λέγουσι·
ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν, &c. edita nuper Baſileæ à Cl. Wetſtenio unà cùm Ori-
genis libello de *Oratione Dom.* Aſſervatur MS. Biblioth. Vindob. *Cod.
Theol.* juxta ordinem *Lambecianum* LVII. *Neſſel.* II. num. 36. fol. 241.
Confer Lambecium *Comment.* lib. 3. p. 83. ubi Ortelii errorem in *The-
ſauro Geographico* de hoc Athanaſii loco corrigit; ſeque *hanc Marci Ora-
tionem* aliquandò editurum eſſe promiſit.

EUDOXIUS, patriâ Armenus, *Arabiſſo* Armeniæ minoris oppi- 360.
do oriundus, Patrem habuit Cæſarium ſub Maximiani perſecutione Socr. l. II.
martyrio illuſtrem. Claruit præcipuè anno CCCLX. primùm Germa- c. 37, 43.
niciæ, quæ Provinciæ Euphratenſis urbs erat in confinio Ciliciæ, Syriæ, l. IV. c. 14.
& Cappadociæ ſita, epiſcopus; deinde mortuo Leontio anno CCCLVI. Philoſt. l. IV.
Eccleſiam Antiochenam paulò poſt invaſit, Eunuchorum Palatinorum c. 4. l. VI.
ope adjutus, in Synodo Seleucienſi ab Acacianis depoſitus. Anno c. 2. l. IX. c. 8.
CCCLIX. exeunte, vel ineunte potiùs ſequenti *Janua.* xxvii. in Sy- Suid. in voc. ΕΥΔΟΞ.
nodo *LXXII.* epiſcoporum depoſito Macedonio, ſedem Conſtantino-
politanam Conſtantii Imp. gratiâ aſſecutus eſt. Obiit anno CCCLXX.
dum Nicææ, ut epiſcopum illic ordinaret, verſaretur. Quod verò
habet Socrates, ipſum Eccleſiam Conſtantinopolitanam XIX. annis
rexiſſe; mendum in textum irrepſiſſe neceſſe eſt, & pro δίχα ἐννέα,
δεκαένα legendum eſſe, ut rectè animadvertit Cl. Valeſius. Certè
Eudoxium undecim tantùm annis Regiæ urbis epiſcopatum tenuiſſe,
diſertè tradunt Sozomenus & Nicephorus. Fidei dogmata quod atti-
net; levis erat & inconſtans, primò Arianus, deinde lectis Aſterii
Sophiſtæ epiſtolis, Semi-Arianorum, ſive Homoiouſianorum ſententi-
am amplexus eſt. His relictis, ad Anomæos tranſiit, & Aetio ſe ad-
jungens, τῆς ἑτερουσίας dogma ſtrenuè propugnavit, etiamſi datâ occaſio-
ne, ſæpè ipſis Aetianis ſe inimicum præſtitit. Ingenium habuit na-
turâ ſolers & verſutum, vir non ineruditus, dicendi genere uſus à pa-
negyricâ venuſtate alieno, obſcuritate ac ſuperfluitate verborum ac vo-
cabulorum impurorum uſu, tumido, ad ingratum ac ridiculum & con-
fuſum characterem pertinente. Quod de illo pariter ac Eunomio, ex
Philoſtorgio notat Photius. Scripſit inter alia, *Orationem de Incarnati-
one Dei Verbi*, ex quâ ampla ſatis excerpta hodiè ſuperſunt, & hoc mo-
do incipiunt; Ὅτι οἱ Ἀρειανοὶ σαρκωθῆναι λέγουσι τὸν Θεὸν Λόγον, ἀλλ' οὐκ
ἐνανθρωπῆσαι οὐδὲ ψυχὴν ἀνθρωπίνην ἀνειληφέναι φασὶ καὶ ὅτι οὐ δύο φύσεις,
&c. habentur MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta *Lambec.* LXXVII.
Neſſel. XL. n. 77. fol. 133. p. 2. Fateor in Cod. MS. Eudoxii nomen
ſimpliciter abſque additione poni. Verùm argumenti, de quo agit, ratio
alium à noſtro intelligi vetat. Ejuſdem libri *de Incarnatione* fragmen-
tum

tum habetur Græcè apud Damascen. in Collectione quadam Testimoniorum in Cod. MS. Claromontano, cap. 9. ubi Eudoxius, Episcopus C.P. Arianus disertè dicitur. Vide Labbei *Conspect.* Oper. Damasc. p. 50. Cod. Vindob. CLIX. in *Commentario in varia Vet. & Nov. Testamenti Cantica sacra* ex plurium Veterum Patrum operibus collecto, semel iterúmque citatur Eudoxius Philosophus, quem eundem cum superiori judicant Lambecius & Nesselius.

362. Vid. Part. I p. 180. TITUS Bostrorum, in Arabiâ Episcopus, claruit anno CCCLXII. Extat Græc. Lat. sub ejusdem nomine *Commentarius in S. Lucam.* Verùm prout jam habemus, non unius Titi opus est, sed ex ejus, aliísque SS. Patrum commentariis consarcinatum. Patet id ex *Inscriptione* Codicis MS. in Bibliothecâ Regis Galliæ, num. 2330. quæ ita habet, Τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Τίτου ἐπισκόπου Βόστρων, καὶ ἄλλων ἁγίων Πατέρων ἑρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν ἅγιον εὐαγγέλιον. Ut mirari desinas Gregorium Nazianzenum, Chrysostomum, Cyrillum Alexandrinum, aliósque Tito nostro juniores in hoc opere citari. Vide quæ habet Rich. Simonius, *Hist. Crit.* de *Comment.* Novi Testamenti, cap. 30.

363. RUFINIANUS, Ecclesiæ cujusdam in Ægypto Episcopus, Athanasii amicus integerrimus, claruit anno CCCLXIII. Scripsit ad Athanasium, de iis qui sub nuperâ Juliani persecutione, lapsi essent, vel cum Hæreticis communicâssent, quídque de his in Synodis sancitum fuerat. Respondet Athanasius, & Concilii Alexandrini, superiori anno, hâc de re, inter alia, habiti, sententiam exponit, & in his Literis Rufinianum mirificè commendat, πάντων σοὶ ποθεινότατον vocat *Epistolam sibi agnitam & lectam in corde*; útque ad se frequenter scribat, adhortatur; utpotè quod sibi maximè gratissimum futurum esset. Extat *Epistola* Athanasii responsoria Græc. Lat. T. II. p. 46. & cum Commentariis Balsamonis & Zonaræ inter Epistolas Canonicas, tùm apud Balsamonem, tùm *Pandect. Can.* T. II. p. 44. Et MS. apud Tho. Galeum.

368. Vid. Part. I. p. 184. EPIPHANIUS, Constantiensis in Cypro Episcopus, claruit anno CCCLXVIII. Extat opusculum ejus de LXXII. *Prophetis*, & de *Prophetissis*, sed quo præter nuda nomina haud aliud continetur. Ex Bibliothecâ Regiâ Græcè & Latinè edidit Cl. Cotelerius *Not. ad* Lib. IV. *Const. Apost.* p. 220. In ejusdem Bibliothecæ Cod. CXLII. habetur Græcè MS. *Expositio Epiphanii* in *Nahum Prophetam*: An verò nostri sit nisi inspecto codice MS. dicere non possumus. Codice item 1026. Libellus sub Epiphanii Episcopi Cypri nomine περὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ποῦ ἕκαστος ἐκήρυξε, &c. *de sanctis Apostolis, ubi quisque prædicavit, quomodò & ubi mortui sint, quibúsque in locis sancta eorum corpora sepeliuntur.* Ex hoc opusculo quædam hinc indè adducit Cotelerius, *Not.* ad PP. *Apost.* p. 262, 297, 358. Spurium verò esse nemo, opinor, denegabit. Librum ejus de *Ortu Divino* recenset Hebed-jesu *Catal. libror. Chaldæor.* cap. 42. quo fortassè de *Generatione*, vel *Incarnatione Christi* agit. In Bibliothecâ Bodleianâ Cod. *Baroc.* CLXXIV. fol. 170. p. 2. habetur ejus *Encomium B. Virginis.* Incipit, Τὰς ἐκλαμπρύνσας τῆς Θεοτόκου; & Cod. CLXXXV. fol. 8. Ejusdem opus de *XXII. operibus Dei, quæ fecit in primis sex diebus.* Cujus initium, Τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τοὺς οὐρανούς. An operum ejus editorum pars sint, videant qui codices MSS. cum editis conferre possunt. Fragmentum Epiphanii *in Evangelium*

lium Joannis edidit Combefisius *Auct. Noviss.* p. 300. Inter Apothegmata Patrum quæ evulgavit Cotelerius, *Monument.* Part. I. p. 426. habentur Epiphanii nostri XVII. Extant in Biblioth. Cl. Galei hæc Epiphanii Opera: *viz.* Λόγος συντομος τῆς αἱρέσεων. *In Psalmos* quædam. Περὶ διαιρέσεως Ψαλμῶν. *In Christi Sepulturam*: habet etiam V. Nob. & doctus Georgius Wheeler. Multis locis Epiphanium emaculavit Joan. Croius; Multa correxit Joan. Pearsonus Episc. Cestr. quæ tamen vereor ut unquam lucem sint visura. SÆC. IV. ab An. CCC.

PAPHNUTIUS, ortu, ut videtur, Ægyptius, magni nominis Anachoreta, claruit circa annum CCCLXX. Ἀνὴρ μέγας καὶ ἀοίδιμος, inquit Palladius, qui de eo ejúsque miraculis prolixè agit *Hist. Lausiac.* Capp. 62, 63, 64, 65. quem adeant quibus hæc curæ sunt. Obiit Paphnutius in regione circa *Heracleotas Thebaidis* paulò antequàm illuc veniret Palladius. Scripsit *Vitam & Conversationem S. Onyphrii Anacoretæ celeberrimi, aliorúmque quorundam Patrum eodem tempore Ægypti eremum solitariè incolentium, quibúscum ipse familiaritèr versatus fuerat.* Ediderunt hanc vitam Surius *Junii* xii. Rosweydus de vit. Patr. lib. p. 99. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Hist.* LXIII. num. 1. fol. 1. Eam tamen à Sym. Metaphraste interpolatam esse, suspicari licet. 370.

BASILIUS M. Cæsareæ Cappadocum Episcopus, claruit anno CCCLXX. De eo ejúsque Scriptis, satis supérque suo loco diximus, paucula hâc vice subjicere contenti. Inter *varia Sacra* à Steph. Le Moin edita, p. 147. locum habet *Basilii Magni* Ἔκθεσις πίστεως ἐν συντόμῳ. Quæ non ipsius Basilii videtur, sed ex illius Scriptis per modum interrogationis & responsionis, post Nestoriana & Eutychiana tempora, collecta. Tom. I. inter *varii argumenti Homilias XXXI.* vicesima quinta est εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν, quæ *Lovanii* anno 1537. Græcè primùm prodiit, mihi quidem non uno nomine suspecta, & vel Basilii fœtum non esse, vel quibusdam in locis egregiè interpolatum. Non tam quòd voce Θεοτόκῳ utitur, post exortam demùm Nestorii hæresin Patribus admodum familiari (etsi non negaverim Athanasium, lib. IV. *adversùs Arianos*, hanc vocem usurpâsse) quàm partim quòd affirmaverit, *doctrinæ pietatis non officere, siquis existimaverit, Mariam post partum, tùm demùm nuptialia opera viro suo non negâsse.* Quod constanti Ecclesiæ Catholicæ Sententiæ repugnat. Unde *Antidico-Mariani*, & *Helvidiani* communi omnium sæculorum suffragio damnati, inter Hæreticos relati sunt. Partìm quòd putidam fabellam, ex traditione, *uti inquit*, ad nos derivatam, certè ex fabuloso S. Jacobi Proto-Evangelio haustam, profert, de *Zacharià Pontifice, qui quòd B. Mariam Dominum parientem citra virginitatis corruptionem prædicaret, à Judæis inter Templum & Altare interfectus est.* Ipse certè Hieronymus [*], acerrimus aliter Mariæ Virginitatis defensor, hanc traditionem, ad Apocryphorum somnia relegat; subditque, *hoc, quia de scripturis non habet autoritatem, eâdem facilitate contemnitur, quâ probatur.* Alias forsan dubitandi rationes ipsa Homilia attento Lectori suppeditabit; quas jam missas facio. *Precationem quandam Basilii* ex Cod. MS. *Bodleiano* Græcè unà cum versione Anglicâ in *Catechismo suo Practico* olim extulit Vir longè doctissimus H. Hammondus noster. *Homiliam Arabicam* sub Basilii nostri nomine in *commemorationem B. Virginis Mariæ* in Bibli- 370. Vide Part. I. p 192.

[*] Com. in Mat. c. xxiii. T. IX. p. 70.

SÆC. IV. ab An. CCC. Bibliothecâ suâ, libris Orientalibus refertissimâ, habuit Gilb. Gaulminus, cujus exemplar in Insulâ Rhodo exaratum erat. Quædam ex hâc Homiliâ *de S. Petro Principe Apostolorum, summoque Ecclesiæ Catholicæ Sacerdote, ab ipso Christo constituto, aliisque*, profert Abr. Ecchellensis, *Eutych. Vindic.* Part. II. p. 226, 246. Sed genuinam esse spondere non audet ipsemet Ecchellensis. Ibid. p. 486. citat itidem *librum Arabicum Demonstrationis*, S. Basilio, ejúsque duobus fratribus Gregorio & Petro tributum & ex eo nonnulla in defensionem *Transubstantiationis*, adducit. *Opus*, vocat, *eruditissimum*. Tractat de *Unitate Dei, ejúsque Essentiâ, de Ecclesiæ traditionibus, Mysteriis, Ministeriis Ecclesiasticis, aliisque permultis id genus rebus*. Asservatur Romæ in Bibliothecâ S. Petri Montis Aurei. Verùm scripta Græcorum Patrum, quæ soli proferunt Orientales, meritò suspicamur, neque temere iis fidem adhibendam esse censemus; ne dicam Ecchellensem omnium penè Mortalium fuisse immodicum Traditionum, & quisquiliarum ex oriente allatarum amatorem, cultorem, & defensorem egregium. Extant apud Cl. Galeum ista Basilii Magni Scripta Græcè manu exarata. *Responsiones Basilii ad Eubulum. Epistola brevis ad Optatum quendam.* Excerptum ex *Epistolâ Basilii M. ad Neapolitanos cum Scholiis.* Basilii M. multa, in Catenam in *Isaiam* relata. *Excerpta* ex Basilio M. *in Psalmos*.

370. Vide Part. I. p. 198. GREGORIUS NAZIANZENUS, Episcopus posteà Constantinopolitanus, claruit anno CCCLXX. Scripsit *Epistolam* ad *Nectarium*, suum in sede Constantinopolitanâ Successorem; quam nunc primùm Græcè & Latinè edidit Joan. Cotelerius *Not. in Barnab.* p. 28. Extat (ut hoc obiter moneam) teste eodem Cotelerio, ibid. p. 151. in Bibliothecâ Regis Galliæ Greg. Nazianzeni codex MS. optimæ notæ, ac venerandæ antiquitatis, octingentorum ferè annorum, scriptus magnâ arte, temporibus Leonis Imp. filii Basilii Macedonis, & Eudociæ Augustæ; quorum Icones principio exhibet, ut & Alexandri, fratris Leonis. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* MS. juxta *Lambec.* CI. num. 1. fol. 1. usque ad fol. 115. continentur varia S. Gregorii Nazianzeni *Carmina*, numero CXXVI. partim jam edita, partim nondùm edita, de quibus omninò consulendus Cl. Lambecius *Comment.* lib. IV. p. 1. In bibliothecâ Bodleianâ inter *Codices Baroccianos* hæc ejus ἀνέκδοτα asservari dicuntur, nempè *Cod.* XLVIII. p. 40. *Carmen ineditum* ad *animam suam*; Incipit, Ψυχὴ βλέψον ἄνω χθονίων ἐπιλήθεο πάντων. Cod. LVI. p. 105. *Carmina* III. in *Cæsarium fratrem*, & aliud in *Nobilem degenerem*. Cod. CXXVI. *Tetrasticha aliquot*, pleraque inedita. Cod. CXXXIII. p. 158. *Poematia* IV. ἀνέκδοτα. De quibus viderint qui Codices MSS. cum editis conferre possint. Extant apud Cl. Galeum Gregorii Naz. *Orationes* multæ cum *Scholiis* Nicetæ Serrensis, & tres sine *Schol.* Carmina *de Libris SS. legendis*. *Carmina varia* de diversis argumentis. Στίχοι κατ' Ἀλφάβητον. *Epitaphium in Cæsarium fratrem.* Στίχοι Ἀρχιλόχειοι. *Quæstiones & Responsiones de Deo, Trinitate*, &c. *Carmina* alia Heroica. Multa denique Opera Nazianzeni servantur in Col. Sionis Lond. & apud Virum Nob. Geo. Wheeler.

PETRUS,

PETRUS, BASILII & NAZIANZENI frater, Episcopus Sebastenus, claruit circà annum CCCLXX. *Breviusculam ejus Epistolam ad Gregorium fratrem*, alibì memoravimus. Extat opus MS. sed Arabicè scriptum, *Alborhan*, sive *Demonstratio*, dictum. Ex cujus parte primâ nonnulla in gratiam Transubstantiationis profert Abr. Ecchellensis *Not. ad Catal. Hebedjesu*, p. 51. Quanti pretii, vel an omninò sit genuinum hoc opus, quod plusquàm suspicari fas est, dicant nobis qui harum Literarum peritiores sunt. Vide quæ de hoc ipso opere, in S. Basilio notavimus. SÆC. IV. ab An. CCC. 370. Vid. Part. I. p. 198.

AMPHILOCHIUS ex Monacho Iconii Episcopus, claruit anno CCCLXX. Amphilochii operibus à Combefisio editis, ejusdem utpotè furfuris, accenseri meretur *Tractatus de non desperando*, quem Gr. Lat. evulgavit P. Possinus *Thesaur. Ascet.* p. 255. qui, opusculum hoc Amphilochii nostri esse contendit, ídque manifestè constare dicit. Verùm, ægrè à me impetrare possum, ut illud credam. Multa continet fabulosa, puerilia, ridicula, sæculo Amphilochiano, summíque viri ingenio ac gravitate indigna. Voces adhibet sequioribus demum Ecclesiæ sæculis natas & usurpatas. Quis enim Amphilochii ævo, ψάλλειν τὰς ὥρας, pro *officio Canonico recitando* usus est? Quis Ἱερεῖς κοσμικοὶ, pro *Sacerdotibus sæcularibus*, prout *à Monachis* distinguuntur? Apagè nugas, gerris Siculis nugatiores! Verùm ut opusculi sui autoritatem tueatur Possinus, provocat ad Amphilochii Homiliam *de Pœnitentiâ, & quòd non sit desperandum*, quæ inter opera ejus habetur, p. 91. In quâ, binæ in hoc opusculo recitatæ narrationes, ídque totidem verbis reperiuntur; dignum planè patellâ operculum. Ut enim omnia quæ sub Amphilochii nomine extant, incertæ admodùm fidei sunt; sic hæc Homilia; primâ statim fronte, imposturam suam manifestè prodit. Scriptam esse post exortas de cultu Imaginum controversias, Sole clarius est: Ubi venerabilium Imaginum oppugnatores, inter insigniores Hæreticos deputantur: Meminit non semel Imaginis Christi in Templis collocatæ: Introducitur Christus B. Petro Principi suo & Coryphæo mandata tradens; Denique Historias suas, seu veriùs Fabulas ex libro *de Vitis Sanctorum* se deprompsisse, disertè tradit. Hæccine ævi Amphilochiani? Videant æqui & prudentes rerum æstimatores, quâ fronte ejusmodi quisquiliæ sub sanctissimorum & antiquissimorum Patrum nominibus nobis obtrudantur. Certè utrumque opusculum ex unâ eâdémque officinâ prodiisse videtur. Nisi dicere malimus, posterioris auctorem ex Homiliâ istâ, paucis aliundè ascitis, opusculum suum consarcinâsse. Habentur apud Cl. Galeum ista Amphilochio adscripta. *Diegesis de Sylvestro* PP. *De Miraculis S. Basilii. Iambi de SS. libris legendis.* Extat apud Virum Nob. Georgium Wheelerum Amphilochius in *Mariam Magdal.* 370. Vide Part. I. p 203.

EPHREM Syrus, Diaconus Edessenus, claruit anno CCCLXX. obiit anno circiter CCCLXXVIII. Cùm omnis aqua, quò propiùs ad fontem accedamus, purior multò suaviórque existat, optaveram in priori hujus operis parte, ut Ephremi opera Syriacè, Græcè saltèm, ederentur. Probavit hoc votum ratione Syriacorum, non autem Græcorum, Ern. Tentzelius, *Exercit. Sel.* 7. num. 13. p. 290. Sed cùm vix sperandum sit, tot πολυγράφου Scriptoris Opera Syriaco sermone in 370. Vid. Part. I p. 188

 lucem

lucem publicam esse emittenda, votum iterùm repeto, bonâ cum Tentzelii veniâ, ut Græcis saltèm frueremur, quæ magnâ sanè copiâ MSS. habentur. Ut verò sciat Tentzelius non mei solius esse hoc votum, en Virum eruditissimum Jo. Cotelerium mecum hâc in parte facientem *Not. in Monument.* T. III. p. 535. *Utinam*, inquit, *extarent Ephremi Diaconi Edesseni Græca, seu Græcæ antiquæ versiones, prout magno numero latent in Bibliothecis, cum pauca illius edita aut citata reperiantur. Haberent sanè Viri docti, unde plurimum antiquitatem Ecclesiasticam, partìm in verbis, partìm in rebus, illustrarent.* Missis, quæ in Bibliothecarum publicarum Archivis delitescunt, quæ ex Catalogis MSS. jam evulgari cœptis peti possunt, habentur apud Galeum nostrum quamplurimi Ephremi Sermones, Homiliæ, & Tractatus Græcè MSS. in duobus vetustis codicibus. Prior continet LXVI. varia Opuscula, sive Homilias. Codex hic valdè antiquus est, & membranaceus; alter Codex est chartaceus CCXL. annorum, quo XVI. Homiliæ continentur. Sunt & apud eundum Virum clarissimum Ephremi Παραίνεσις ἀσκητικὴ κατ' ἀλφάβητον, *Oratio in Crucem*, *Oratio in Christi Sepulturam*, Varia denique ex eodem collectanea. Georgius etiam Wheelerus Baronettus, vir pietate, doctrinâ, generis claritudine, & Sacerdotii dignitate, venerandus, inter plurimos Græcos Scriptores manu exaratos, habet Ephremum *De Consummatione Sæculi*, & quædam alia. Negari non potest ex his opusculis, varia à Vossio Latinè esse edita, alia à Photio enumerata. Interìm & illud quoque certum est, plura adhuc ab iisdem non visa, in his suprà adductis codicibus latere. De *Canticis Syriacis* quæ Harmonio Bardesanis Syri filio opposuit Ephremus noster, diximus suprà in Harmonio.

372. AMMONIUS, natione Ægyptius, Monachus Alexandrinus, claruit, siquid in his video, circa annum CCCLXXII. Monasticam disciplinam in Canopo, haud procul ab Alexandriâ, diu excoluit, donec sæviente ubique persecutorum malitiâ, Petróque Episcopo latebras subindè quæritante, ac fugâ salutem redimente, relictâ Ægypto, in Palæstinam se contulit, ubi lustratis locis sanctis, Montem Sinam petiit, ibique miseram Monachorum stragem, à Saracenis factam, suis oculis aspexit, & quæ eodem tempore in Monachos Rithunos, juxta mare rubrum positos, fecerunt Blemmyes, ex aliorum relatione accepit. Tandem patriam repetens, Lares propè Memphim fixit, & quæ de Monachis Sinaitis à Saracenis peremptis viderat, quæque de Rithunis audierat, sermone Ægyptiaco in Commentarios retulit. Hunc Ammonium sub Dioclesiani persecutione vixisse, Petri Episcopi Alexandrini Martyris familiarem, contendit Combefisius, non alium nempè quàm Presbyterum illum, qui, teste Eusebio *, unà cum aliis, eodem ferè tempore Martyrio perfunctus est. Cui quidem hâc in parte nullo modo assentiri possum; nulla apud Ammonium Petri Martyris, nulla persecutionis Dioclesiani mentio, nulla Saracenorum hoc tempore apud Veteres occurrit eruptio. Quin & in ipso opere sunt quæ reclamant. Pag. 99. Mentio fit Mosis cujusdam, qui à tenerâ jam ætate Monachi institutum amplexus, annos tres suprà septuaginta ἐν τῷ μονήρει βίῳ in Monte Raithu traduxerat. Quod cum initio hujus sæculi stare non potest, cùm ipsius vitæ Monasticæ institutio longè minorem ætatem præ se fert. Constat igitur Ammonium de quo agimus, alium non esse quàm cujus meminit Socrates †, ubi celebriores in Ægypti solitudine Monachos recenset, quem ἄνδρα θαυμάσιον vocat, &

* Lib. VIII. c. 13. p. 308.

† Lib. IV. c. 23. p. 238.

unà

unà cum Athanaſio Romam veniſſe refert, poſteàque dextram ſibi aurem amputâſſe, nè ad Epiſcopatum traheretur. Petro Antiochiæ Epiſcopo, qui Athanaſio ſucceſſit, σωύγχρον@ erat. Quo tempore, infeſtantibus omnia Ægypti loca Arianis, & Monachos præcipuè perſequentibus, Petro Epiſcopo in vincula conjecto, & elapſo tandèm Romam fugiente, hâc occaſione uſus Ammonius, in Palæſtinam ſeceſſit. Quin & hoc ipſo tempore, Saracenos, Phœnices ac Palæſtinæ urbes, omniaq; versùs orientem loca vaſtâſſe, referunt Socrates || & Sozomenus *. Quod quidèm eo ipſo tempore contigiſſe diſertè tradit Ruffinus †, (ex quo ſua hauſerunt Socrates & Sozomenus) quo Lucius, qui Petri ſedem invaſerat, graviſſimam adversùs illum, omnéſque Catholicos & Monachos in Ægypto, perſecutionem movit. Hiſtoricum Ammonii noſtri Commentarium, apud Senem quendam anachoretum, propè Naucratem repertum, Joannes quidam Presbyter ex linguâ Ægyptiacâ in Græcam tranſtulit. Hunc notis illuſtratum, Gr. Lat. edidit Fr. Combefiſius inter *Acta Martyrum antiqua*, *Pariſ.* 1660. 8*vo.* p. 88.

|| Lib. IV. c. 36. p. 253.
* Lib. VI. c. 38. p. 699.
† Hiſt. Eccl. Lib. II. c. 6. p. 246.

373. Vid. Part. I. p. 207.

MACARIUS, cognomine Magnus, Ægyptius, ſive Scetenſis, claruit circa annum CCCLXXIII. Præter Scripta, quæ ei vulgò tribui ſolent, habentur Græcè MSS. in Bibliothecâ Vindobonenſi ſub ejus nomine opuſcula varia; nempè *Capita Aſcetica* CLXX. Metaphraſi illuſtrata à Simeone Logotheta Cod. *Theol.* CIV. *Parænefis Aſcetica*, Cod. CXL. num. 3. *Capita Aſcetica* C. Cod. CLXXIX. num. 8. De *cuſtodia Cordis*, *Capita* XXX. Cod. CXCII. num. 15. Capita CLXX. *De Perfectione Spirituali*, Cod. CXCII. num. 16. Verùm hæc omnia nihil ferè aliud continent quàm VII. *illa Opuſcula Aſcetica*, quæ in *Theſauro ſuo* edidit P. Poſſinus, *Pariſ.* 1684. quæq; tertio cuidam Macario tribuenda eſſe contendit; certè vel noſtro, vel Macario Alexandrino vendicanda, utì mox oſtendemus.

373. Vid. Part. I. p. 208.

MACARIUS Alexandrinus, *Politicus* dictus, quòd non modò in ſolitudine inter Monachos verſaretur, ſed & ἐν τῇ πόλει, *in urbe*, i. e. Alexandriâ natus, magnam vitæ partem in publicâ hominum luce tranſegit. Fuiſſe Scholæ Catecheſεων Alexandrinæ Præfectum, teſtatur Philippus Sidetes. Quòd verò eum Petro Martyri in hoc munere ſucceſſiſſe ſcribit, vereor ut ne illud cùm temporis ratione ſtare poſſit. Demus enim, Petrum, Scholam, unà cum Epiſcopatu, ad vitæ uſque finem tenuiſſe, (quod tamen non conſtat, neque ſatìs probabile videtur, Petrum maximam Epiſcopatûs ſui partem ſub perſecutione, & in carcere egiſſe); ut ut ſit, obiit is Martyrio coronatus anno CCCII. Quo tempore Macarium noſtrum verè fuiſſe juniorem, ac penè puerum neceſſe eſt. Quem Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ conditores magni Antonii diſcipulum faciunt, & Conſtantii temporibus claruiſſe volunt, immò quocum, exeunte hoc ſæculo, per triennium in ſolitudine vixit Palladius *. Aut igitur juvenis admodùm munus hoc Scholaſticum iniit, aut poſt Petri Martyrium Schola vacaverit, aut quod potiùs ſuſpicari licet, alius quis Scholæ Magiſter intervenerit à Philippo præteritus. Nullos enim alios à Petri morte, præter Macarium & Didymum, per integrum penè hoc ſæculum hujus Scholæ præceptores exhibet. Erat & alter Macarius Ægyptius, *Senior* dictus, de quo nos alibí. Quin & tertium, Antonii etiam diſcipulum & comitem, Amathæ Socium, nobis exculpſit Petrus Poſſinus †, cui etiam L. *Homilias* à *Pico* primùm editas & VII. Opuſcula

* Hiſt. Lauſiac. c. 20. p. 924.
† Proleg. in Theſ. Aſcet.

SÆC. IV. ab An. CCC.

cula à ſe in lucem emiſſa, adjudicanda cenſet. Et in hâc quidem ſententiâ me olim fuiſſe fateor. Verùm re meliùs perpensâ, ægrè à me impetrare poſſum, ut credam, præter Ægyptium & Alexandrinum, tertium etiam fingendum eſſe Macarium, Antonii diſcipulum, Amathæ collegam, Operum *Macarianorum* auctorem. Certè non alios Macarios Antonii diſcipulos nobis exhibent Socrates, Sozomenus, Theodoritus, Nicephorus, &, qui hoc ipſo tempore, his ipſis locis vixit, déque iis prolixè agit, ipſe Palladius. Ut Macarium ſuum probet Poſſinus, Athanaſium in *vitâ Antonii*, & Hieronymum in *vitâ Pauli*, teſtes citat. Athanaſius verò de *Macario* ne verbum quidem habet. Hieronymus Macarii & Amathæ, Antonii diſcipulorum meminit, & Amatham quidem Magiſtrum ſuum ſepeliiſſe docet; de Macario nihil habet. Quæro igitur à Poſſino, cur ex noſtris unus, Antonii diſcipulus, Amathæ Collega, opuſculorum pater cenſeri non poſſit? Non Ægyptius, inquit, cùm ſexaginta annos in Scythicâ ſolitudine tranſegiſſe dicitur. Quid veró? An Stylitæ ad inſtar totis ſexaginta annis in cellâ ſuâ immobilis perſtitit? Quid ſolitariis illis familiarius quàm *ἀσκήσεως* ſuæ ſedes ſubindè mutare? Ut adeò loca quædam Antonio vicina, inhabitare facilè potuit Macarius, eíque datâ occaſione, præſertim vergente ad finem vitâ, præſto eſte, & defuncti corpus unà cum Amathâ ſepelire. Nec enim plùs de hâc re teſtatur Cronius Presbyter apud Palladium, c. 25. Neque dicit Sozomenus Macarium in ſolâ *Sceti*, ſed & ἐν ταῖς ἐρήμοις LX. ſuos annos exegiſſe. Multo minùs id Alexandrino noſtro negari poteſt, quem diverſas habuiſſe cellas diſertè teſtatur Palladius, unam quidem in *Sceti*, quæ eſt interior in ſolitudine, unam in Libyâ in Celleis, & unam in Monte Nitriæ, ut Antonio adeſſe, eíque miniſtrare facilè poterat. Nec validiora ſunt argumenta, quibus prædicta opuſcula horum neutri aſcribenda eſſe probare nititur Poſſinus. Non Ægyptio, quia refert Gennadius * ipſum unam tantùm ad Juniores Profeſſionis ſuæ ſcripſiſſe Epiſtolam. Quid ſi verò Gennadius de ſolis Macarii Epiſtolis loquitur? Quid ſi alia ſcripſerit Macarius, quæ Gennadii diligentiam fugerint, cùm non pauca ſcripta ſint, quæ fruſtrà apud Gennadium quæri poſſunt? Non denique Alexandrino noſtro, quia ſcilicet inter multa quæ de eo habent Sozomenus, Socrates, & Nicephorus, nihil prorſùs referant, undè ſcripſiſſe quidquam eum, quod in lucem ac famam exierit, poſſit intelligi: Imbelle prorſùs, & planè ficulneum argumentum. Quis enim neſcit non id ſibi voluiſſe Socratem & Sozomenum, de Scriptoribus Eccleſiaſticis ex profeſſo agere? Viros quidem eruditione claros enumerare ſolent, ſcripta raró aut nunquàm recenſere. Adeò ut nihil obſtat, nequicquàm renitente Poſſino, quò minùs prædicta opuſcula Macariorum noſtrorum alterutri, & forſan Alexandrino noſtro, non immeritò tribuenda ſint. Extat Græcè MS. ſub Macarii noſtri Alexandrini nomine Fragmentum ex *Quæſtionibus ad magnum Euſebium Epiſcopum Alexandrinum* Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* LXXXIV. quo Anonymi cujuſdam *Loci Communes Aſcetici de charactere veri Chriſtianiſmi* ex variis SS. Patrum operibus collecti continentur. Quis verò fuerit hic *Magnus Euſebius*, hoc circiter tempore Epiſcopus Alexandrinus, ad quem hæ Quæſtiones ſcriptæ ſunt, fateor me nec divinando aſſequi poſſe. Obiit Macarius anno CCCCIV.

* De Script. Eccl. c. 10.

AMBRO-

AMBROSIUS, genere Romanus, ortu Gallus, Mediolanensis Episcopus, claruit anno CCCLXXIV. Primus, ni fallar, genuinus Ambrosii fœtus, qui artis typographicæ beneficio lucem viderit, erant *Epistolæ* anno 1480. editæ, f. Primam operis editionem adornavit *Maffellus Venia* Augustinianus, sed absque Loci, Anni, vel Typographi mentione. Illam secuta est *Mediolanensis* anno 1490. Hanc *Amerbachiana* tribus Tomis, seu Partibus distincta, *Basil* 1492. f. Cæteras, si non omnes, certè præstantiores, suo loco recensuimus. Fatendum est neminem in toto sanctorum Patrum choro inveniri, qui in operum suorum editionibus infœliciorem sortem expertus est, quàm D. Ambrosius. Ipsa editio Romana anno 1585. tantoperè licèt jactata, confusa est, truncata, vitiis & erroribus miserè inquinata. De quo Viri eruditi dudùm conquesti sunt. Operæ pretium igitur se facturos existimârunt Monachi *Benedictini* congregationis S. *Mauri*, si novam operum Ambrosianorum editionem summâ curâ adornandam in se susciperent. Quod & præclarè præstiterunt Tomis II. 1. *Paris*, *1686.* 2. *ibid.* 1690. f. Egregiam hanc editionem commendant chartæ puritas, & typorum pulchritudo; librorum ordo ritè dispositus; materiæ & temporis ratio accuratè habita; libri genuini à spuriis critico acumine discreti; complures Codices MSS. inter se, & cum aliis editionibus fidelitèr collati, neque sine horum autoritate quicquam in textum admissum; præclara editorum fides, integritas, & diligentia; tractatuum in capita divisio, capitúmque summaria collecta; præmissa cuivis Tractatui Admonitio, quâ de libri veritate, occasione, argumento, tempore, aliisque judicant; præter Notas quæ ad calcem paginæ adhiberi solent; ut de variis, utilissimísque indicibus nil dicam. Divisa est editio in Tomos II. quorum primus *lucubrationes ejus in S. Scripturam*; posterior reliqua ejus Opera complectitur.

SÆC. IV. ab An. CCC. 374.
Vid. Part. I. p. 212.

TOM. I. hæc continentur.

IN *Hexaemeron libri VI.* scripti anno CCCLXXXIX.
De Paradiso liber I. paulò post susceptum Episcopatum scriptus.
De Abel & Cain libri II.
De Noe & Arcâ, liber imperfectus.
De Abraham Patriarchâ libri II.
De Isaac & Animâ liber I.
De Bono Mortis liber I. anno CCCLXXXVII.
De Fugâ sæculi liber I. paulò post scriptus.
De Jacob & beatâ vitâ libri II.
De Joseph Patriarchâ liber I.
De Benedictionibus Patriarcharum liber I. anno CCCLXXXVII.
De Eliâ & Jejunio liber I.
De Nabuthe & Pauperibus (quem titulum habent codices MSS.) *liber* I. circa annum CCCXCV.
De Tobiâ, seu *adversùs Fœneratores*, *liber* I. anno CCCLXXXVI.
De Interpellatione Job & Davidis libri IV.
Apologia Prophetæ David, anno CCCLXXXV.
De alterâ Davidis Apologiâ num genuina sit, dubitant clarissimi Editores.

Enarra-

SÆC. IV. ab An. CCC.

Enarrationes in Psalmos XII. nempè, *I, XXXV, XXXVI, XXXVII, XXXVIII, XXXIX, XL, XLIII, XLV, XLVII, XLVIII, LXI.*

Expositio in Psalmum CXVIII. juxta Hebræos CXIX.

Commentariorum in Evangelium secundùm Lucam libri X. anno CCCLXXXVI.

Subjicitur huic Tomo Gulielmi Abbatis S. Theodorici qui floruit anno MXLII. *Commentarius* in *Cantica Canticorum* ex Ambrosii operibus collectus.

TOM. II.

DE *Officiis*, vel (ut habent Codices MSS.) *de Officiis Ministrorum libri* III. forsan circa annum CCCXCI. scripti.

De Virginibus, ad Marcellinam sororem, *libri* III. anno CCCLXXVII.

De Viduis liber I. ab *Ambrosio in Lucam* citatus.

De Virginitate libellus, pro ultimâ parte, *libri* III. *de Virginibus* hactenùs habitus.

De Virginis Institutione ad Eusebium liber I. seu (ut habent Codices MSS.) *Sermo de Virginitate perpetuâ S. Mariæ.*

Exhortatio Virginitatis, Sermo Florentiæ habitus circa annum CCCXCIII.

De Mysteriis, sive *de iis qui Mysteriis initiantur liber* I. anno CCCLXXXVII. quem contra Bullingerum, Cocum, &c. Ambrosio adserunt Editores.

De Sacramentis libri VI. Prolixè de hoc opere agunt clarissimi Editores. Argumenta in utrámque partem accuratè expendunt. Nec tamen an Ambrosii sint certò definiunt, relicto cuivis suo judicio.

De Pœnitentiâ libri II. adversùs Novatianos circa an. CCCLXXXIV.

De Fide, vel, ut Codices nonnulli, *De Fide & Trinitate, ad Gratianum Aug. libri* V. inchoati anno CCCLXXVII. absoluti anno CCCLXXIX.

De Spiritu Sancto libri III. ex Didymi utplurimùm, Basilii, aliorúmque Græcorum Scriptis, stylo humili & impolito decerpti, anno circiter CCCLXXXI.

Sermo de Incarnationis Dominicæ Sacramento circa ann. CCCLXXXII. quo præcipuè *Arianos* & *Apollinaristas* perstringit. Ad calcem additur Ambrosii Fragmentum *de Incarnatione*; quod profert Theodoritus *Dialogo* II.

Epistolæ XCII. in duas classes divisæ. Prima eas continet, quarum annus certò, vel magnâ probabilitate deprehendi queat, quæq; proindè suas temporis notas affixas habent. Posterior, quæ incipit *ab Epistolâ* LXXVIII. Eas quæ incerti planè temporis sunt, adeóque juxta argumenti ordinem disponuntur; primum locum tenentibus, quibus loca aliqua sacræ Scripturæ explicantur. In hunc *Epistolarum* censum *Acta Concilii Aquileiensis*, *Libellus contra Relationem Symmachi*, *Sermones de Basilicis* & *de Reliquiis Gervasii & Protasii*, *Epistolæ Gratiani* & *Syricii Papæ* referuntur.

De Excessu Fratris Satyri libri II. quorum 2. *liber de Resurrectione* vulgò dicitur.

Consolatio de Obitu Valentiniani anno CCCXCII. habita.

Oratio de Obitu Theodosii Imp. habita, præsente Honorio, anno CCCXCV.

Hymni

Hymni XII. quos Ambrosio adjudicari posse censent clarissimi Editores, Veterum autoritati hâc in parte nixi. Ab hoc censu relegant Hymnum *TE DEUM LAUDAMUS*, qui Ambrosii esse nullo idoneo testimonio probari potest, & fabulam pro origine habere videtur.

IN APPENDICE.

VIta *Ambrosii*, eáque triplex. 1. à Paulino Diacono scripta. 2. Anonymi cujusdam, forsan Metaphrastis Græcè & Latinè nunc primùm edita. 3. à Benedictinis nostris, ex ipsius Ambrosii operibus utplurimùm collecta, & juxta ordinem chronologicum magnâ curâ digesta. *Has vitas* sequuntur *Pseudepigrapha*, quæ Ambrosiano nomini supponi solent, hoc ordine:

Tractatus de XLII. *Mansionibus filiorum Israel.*

Commentarius in Epistolas Paulinas, quem non tàm proprium Scriptoris alicujus opus, quàm ex variis Veterum Commentariis consarcinatum esse suspicantur Editores.

Tractatus in Symbolum Apostolorum, seu, ut habent Codices MSS. *De Trinitate & Resurrectione.*

Tractatus de Filii Dei Divinitate & Consubstantialitate, seu *de Fide Orthodoxâ contra Arianos*, quem Gregorii Bœtici opus esse nonnulli opinantur.

Libellus de Dignitate Sacerdotali, Gerberti Philosophi, qui posteà Papa Sylvester dictus est, opus.

Tractatus ad Virginem devotam, Monachi cujusdam fœtus.

Sermones aliquot supposititii, tales nempè, qui non alibì, quàm inter Ambrosii opera habentur, exclusis reliquis. Subjunctis etiam III. vel IV. *Epistolis spuriis*, in quibus locum habet *Epistola* antehàc XXXV. *de Inventione corporum Gervasii & Protasii*, quæ præter styli diversitatem, rem alitèr refert, quàm genuinus Ambrosii hâc de re Sermo.

Precationes II. *ad Missam præparatoriæ.*

Expositio in Apocalypsin. Quæ Berengaudi est.

De Pœnitentiâ liber, Victori Tununensi tributus.

Libellus de Spiritu Sancto.

Tractatus de concordiâ Matthæi & Lucæ in Genealogiâ Christi. Cujus autor, alio modo quàm Ambrosius, de hâc re agit.

Sermo de Dignitate conditionis humanæ, ut & *Exorcismus*, quem Codex Vaticanus Ambrosio adscribit.

Denique animadvertendum est, Benedictinos nostros, plurima opuscula, quæ Ambrosio vulgò adscribi solent, novâ hâc suâ ac eleganti editione penitùs exclusisse. Qualia sunt *libri de vocatione Gentium: Tractatus de Origine & Moribus Brachmannorum: Acta S. Sebastiani Martyris: Liber de vitiorum atque virtutum conflictu: Expositio fidei Symboli Nicæni: Exhortatio ad Pœnitentiam: Sermo de Purificatione Mariæ: Confessio Fidei*, unà cum aliis opusculis quæ in Supplemento Patrum sub *Ambrosii* nomine edidit *Jac. Hommeius*; & forsan alia nonnulla quæ non tanti sunt, ut in iis recensendis immoremur.

TIMO-

SÆC. IV. ab An. CCC.

379. Vide Part. I. p. 226. TIMOTHEUS, Episcopus Alexandrinus, in eâ sede successit, anno circiter CCCLXXIX. Scripta ejus alibi recensuimus: Extat Græcè MS. Sermo, sive Narratio *de Miraculis S. Martyris Menæ*. Pr. Ἐγένετο κατὰ τὴν πόλιν τοῦ ἀσεβεστάτου. Vide L. Allatium *Diatr. de Symeon.* p. 86. Latinè habetur apud Surium, *Novemb.* x. Scripsit item Tractatum *de Hæresi Manichæorum*, in quo inter alia de Manichæorum Scriptis *XIII.* agit, in quibus duodecimum locum habuit Epistola ad Laodicenses. Extat hoc Opusculum Græcè MS. penès Galeum nostrum.

380. Vid. Part. I. p. 226. GELASIUS, Cæsareæ Palæstinæ Episcopus creatus est, anno CCCLXXX. Scripsit *Expositionem* τοῦ μαθήματος, ex quâ fragmenta quædam proferuntur in Collectione Græcâ MS. *Testimoniorum* sub nomine Jo. Damasceni in Cod. Claromontano cap. 4. p. 15. teste Labbeo *Conspect.* Oper. Damasc. p. 49. Item *Practicam* στοιχείωσιν secundùm Ecclesiam, ex cujus libro 2. fragmentum adducitur. ibid. c. 15.

383. LETOIUS Melitenes, in Armeniâ Episcopus, claruit anno CCCLXXXIII. Damnatâ nuper in Synodo Sidensi Messalianorum, sive Euchitarum Hæresi, quæsivit Letoius quid de istis factum fuerat. Ad quem proindè missum est Synodicum de illis Decretum atque Sententia. Unde ipse mox varias adversùs illos Epistolas scripsit, teste Theodorito *Hæret. Fab.* lib. IV. cap. 11. p. 243. Ubi ipsum τὸν πανεύφημον Λετώϊον vocat. Confer etiam Photium Cod. LII. col. 40.

383. ARSENIUS Patricius Romanus, dignitate illustris, Græcis Latinísque literis eruditus, claruit anno CCCLXXXIII. A Theodosio magno in Aulam accitus est, ut filiorum suorum, Arcadii & Honorii, in literis instituendis curam gereret, quorum *Pater* dictus est. Anno ætatis 40. Aulam reliquit, & vitæ Monasticæ gratiâ in Thebaidis deserta Scetim se contulit; Exactis ibi annis 40. Troen, superioris Babylonis versùs Memphim locum, petiit. Post annos 10. & tres alios in Canopo Alexandriæ exactos, Troen rediit, ubi & mortuus est, annos XCV. natus. Extat ejus *Doctrina & Adhortatio* ad Monachos; breve quidem opusculum, sed Spiritu verè monastico & spirituali plenum, à Combefisio editum Græc. Lat. *Auct. Noviss.* Paris. 1672. p. 301. Inter apophthegmata Sanctorum senum, quæ publici juris fecit Cotelerius *Monument.* Tom. I. locum habent Arsenii nostri apophthegmata *XLIV.* à variis Ascetis, qui cum eo familiariter versati sunt, collecta. p. 353.

385. POLEMON, Apollinarii Hæresiarchæ discipulus, & in hâc Sectâ Successor, claruit, si conjicere fas sit, circa annum CCCLXXXV. Scripsit Sermonem *Antirrheticum adversùs sanctos Patres*, ex quo fragmentum producit S. Maximus in *Tomo dogmatico* Opusc. *Theol.* & *Polem.* Tom. II. p. 90. Ibidem etiam sextam ejus Epistolam ad Timotheum adjutorem & impietatis socium citat, & fragmenta affert. Eadem fragmenta totidem ferè verbis proferuntur in Concilio Lateranensi sub Martino Papâ, Act. V. Conc. Tom. VI. col. 316.

THEO-

THEOPHILUS, Episcopus Alexandrinus, claruit anno CCCLXXXV. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* LVIII. num. 16. fol. 135. sub Theophili Archiepiscopi Alexandrini nomine, *Oratio de causâ esûs casei & ovorum tempore jejunii*, quæ incipit hoc modo; Οἱ Ἀιρετικοὶ, καὶ μᾶλλον οἱ Ἀρμένιοι, τῇ παρασκευῇ, καὶ τῇ τετράδι τῆς τυρινῆς, ἐσθίωσι, &c. Verùm ut liberè quod sentio, dicam, hanc orationem vel Theophili cujusdam Alexandrini, longè recentioris, opus, vel Theophilo nostro suppositum esse suspicor. Extat ejus λόγος εἰς τὸ μυστικὸν δεῖπνον, καὶ εἰς τὸν νιπτῆρα, τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Πέμπτῃ. Pr. Τί τερπνότερον ἢ τί ἡδύτερον τοῖς φιλοθέοις, &c. teste L. Allatio *Diatr. de Script. Symeon.* p. 111. Grande Theophili fragmentum *de Paschate*, Gr. MS. habuit olim Reverendiss. Usserius, & fortè inter ejus schedas, quæ in Collegio Dublinensi asservantur, reperitur. Extant MS. apud Cl. Galeum, Theophili *Edictum. Hypomnesticum* cum Scholiis. Ejusdem περὶ τῶν καθαρῶν, & *Epistolæ* duæ cum Scholiis. Eadem, opinor, quæ inter *Canonicas* SS. Patrum *Epistolas* cum antiquorum Scholiis edita habentur. Sermonem, *cujus rei homo similis sit*, quem sub Theophili nostri nomine Gr. Lat. edidit Morellus *Par.* 1608. *8vo.* in plurimis Codd. MSS. Christophoro cuidam Alexandrino tribui, monet Cotelerius, *Not. ad Monument.* Tom. II. p. 669.

SÆC. IV. ab An. CCC. 385. Vid. Part. I. p. 231.

HIERONYMUS, natione Dalmata, Presbyter & Monachus, claruit sub Theodosio Magno circa annum CCCLXXXVI. certè Theodosio adhuc imperante, id est, ante annum CCCXCV. ut ipsemet testatur. Condidit *Historiam de Vitis Sanctorum in Ægypto.* Extat Græcè MS. in Bibliothecâ Colbertinâ, *Cod.* 1213. Hanc ferè verbo tenùs, exscripsit, & in *Historiam suam Lausiacam* transfudit Palladius. Frequentèr eam in *Glossario Græco* citat nobilissimus Du Fresne. Hunc librum proculdubio designat Hebedjesu *Catal. libr. Chald.* cap. 54. ubi refert Palladium & Hieronymum conscripsisse *librum Paradisi*, & *colloquium seniorum cum Regibus*, contentum tribus Tomis. Nostri etiam, ut videtur, est Hieronymi illius, Græci Theologi, *Dialogus*, Judæum inter & Christianum, *de Trinitate*, quem edidit Morellus *Paris.* 1612. *8vo.* Auctorem θεολογικώτατον, neque admodùm recentem fuisse, dicit, ipsumque Opusculum pium, & Attico sermone scriptum esse. Confer Combef. Not. ad Anonym. *Demonstr. Chronogr.* p. 66. 386.

AURELIUS, ex Ecclesiæ Carthaginensis Diacono, post mortem Genethlii, creatus est Carthaginensis Episcopus anno CCCXC. Anno CCCCXXVI. saltem sequenti, obiisse dicitur. Vir primi, inter Catholicos nominis, doctus, gravis, prudens, fidei & pietatis cultor sincerus. Statuam Cœlestis (*Deæ*) in amplo & splendido Templo positam, totóque pene orbe celeberrimam, quam Aurelius Pontifex Gentilis olim dedicaverat, alter jam Aurelius Pontifex Christianus destruxit, conversóque in Basilicam Christianam Templo, in loco *Cœlestis* Simulachri Cathedram suam collocavit, & exindè populum docere cœpit, ut ipse, qui aderat, tradit Prosper, vel quisquis sub hoc nomine latet, de Prædict. Part. III. cap. 38. fol. 60. p. 2. Anno CCCCXI. in Collatione Carthaginensi, unà cum sex aliis Episcopis delectus est ut pro Catholicis contra Donatistas disputaret. Quod & strenuè præstitit. Variis Conciliis Africanis, hoc & sequenti sæculo habitis, 390.

bitis, interfuit, simul ac præfuit, ejúsque plures *Oratiunculæ* ad Patres Africanos in *Codice Ecclesiæ Africanæ*, aliísque Conciliorum Africanorum collectionibus reperiuntur. Anno CCCCXIX. scripsit Epistolam Encyclicam *de damnatione Pelagii & Cælestii*, ad omnes Episcopos per Byzacenam & Arzugitanam Provinciam constitutos, quam unà cum Honorii Imp. ad Aurelium, hâc de re, Literis, ex Collectione *Cresconianâ* depromptam, Annalibus suis inseruit Baronius ad Ann. CCCCXIX. p. 455. Exindè Conc. Tom. II. col. 1609. Extat etiam inter Pseudo-Isidori merces, Aurelii nostri Epistola ad Damasum Papam, sed quam commentitiam esse contendit ipsemet Baronius ann. CCCLXXIV. p. 365. certè plusquàm integro quindecennio scriptam, antequam ipse Aurelius Episcopus factus sit.

395. SISINNIUS, primùm Agelii Novatianorum apud Constantinopolim, Episcopi, Lector, dein Presbyter, tandèm anno CCCXCV. mortuo Marciano, partis suæ Episcopus factus est, ab Agelio ante obitum suum Episcopus & designatus, & ordinatus. Juvenis adhuc, à Maximo Philosopho, unà cum Juliano Imperatore in Philosophia institutus fuerat, vir imprimis disertus, & magno rerum usu præditus, sacrarum Literarum callentissimus, Græcorum quoque Philosophiam egregiè tenuit; Dialecticæ præcipuè adeò peritus, ut Eunomius Hæresiarcha, qui dialecticis argutiis præsertim excelluit, præstantiam ejus in arte differendi formidans, cùm eo congredi sæpenumerò refugerit. In vitâ castus & integer, etsi in victu & vestitu paulò delicatior, moribus jucundus, in congressibus suavis, lepido ingenio, quíque & jocari cum venustate, & jocos patientèr excipere optimè novit. Cujus generis multa facetè & festivè dicta referunt Socrates & Sozomenus. Scripsisse Sisinnium plures libros disertè tradit Socrates, in iísque condendis nimium verborum elegantiæ studuisse, atque poeticas interdum dictiones inseruisse ait; Ut majorem in dicendo gloriam, quàm scribendo, adeptus est. Composuit librum *de Pœnitentiâ*, adversùs Joannem Chrysostomum, occasione celebris illius dicti, quod, cùm Pœnitentia, à Synodo, semel duntaxat, iis qui post Baptismum peccâssent, concessa fuisset, pronunciare non dubitavit, *licèt millies pœnitentiam egeris, accede.* Ob quam sententiam Sisinnius in eo libro Joannem gravitèr exagitavit. Scripsit item, quo tempore suæ partis Episcopi ad consecrationem suam peragendam Constantinopoli in Synodum coacti essent, Epistolam Synodicam ad Berinianum, Amphilochium, cæterósque Pamphyliæ Episcopos, contra Messalianos, cujus inscriptionem exhibet Photius & ex eâ quædam laudat Cod. LII. col. 40.

Socr. Lib. V. c. 10, 21. Lib. VI. c. 1, 21, 22. Sozom. Lib. VII. c. 12. Lib. VIII. c. 1.

395. HELICONIUS, Sophista Byzantinus, Chronographus Christianus, claruit (si modò vixerit, quo tempore opus suum terminavit) circa annum CCCXCV. Condidit χρονικὴν ἐπιτομὴν, sive *Annalium Compendium*, ab Adamo usque ad Theodosium Magnum libris *X.* comprehensum. Hæc nos docet Suidas in voc. Ἑλικών. Extare hoc Compendium Historicum MS. in Italiâ, se accepisse testis est Simlerus in *Biblioth.* p. 270. Quo vero auctore id refert, non dicit.

396. AUREL. AUGUSTINUS, gente Afer, factus Hipponensis Episcopus anno CCCXCVI. Obiit anno CCCCXXX. De Augustino ejúsque Scriptis, Operúmque editionibus, in primâ hujus Historiæ Litera-

Vid. Part. I. p. 242.

Literariæ parte ſatis ſupérque actum eſt. Editiones quod attinet; plures recenſent clariſſimi *Actorum* quæ *Lipſiæ* prodeunt Editores anno 1683. Menſe *Januar.* p. 1. Ex eo tempore abſoluta eſt noviſſima, eáque omnium optima *Pariſienſis* editio, quam Monachi *Benedictini* Congregationis S. *Mauri*, homines ad juvandas has Literas magno Reipublicæ Eccleſiaſticæ bono nati, duce & Ἐργοδιώκτῃ Cl. Mabillonio, haud ita pridem adornârunt. Operæ pretium igitur me facturum exiſtimavi, ſi in Lectoris gratiam præſtantiſſimam hanc editionem eâ quâ fieri poteſt, brevitate recenſeam, & in anteceſſum pauca de eâ in genere notanda præmittam.

I. Hanc editionem, omnes quæ hactenùs prodierunt chartæ puritate, ſummóque typorum nitore, atque elegantiâ, longiſſimè ſuperare; ut pulchritudine & venuſtate ſuâ legentium oculos pariter, atque animos, allicit ſimul & oblectat.

II. Ex vetuſtioribus & melioribus editionibus, & optimæ notæ codicibus MSS. multo ſtudio & ingenti ſumptu, undique conquiſitis, & tùm inter ſe, tùm cum libris editis, diligentèr & fidelitèr collatis, expreſſa eſt hæc editio. Hinc lacunæ ſuppletæ, dubia ſublata, genuini librorum tituli eruti, verus ordo reſtitutus, quandóque & integra opuſcula in lucem protracta. Unde & cujuſvis Tomi vel initio vel fini, codicum tùm Manuſcriptorum, tùm editorum, quibus in recognoſcendo eo Tomo uſi ſunt, ut plurimùm etiam variantium lectionum *Syllabus* ſubjicitur.

III. Libri genuini à *ſpuriis* & *ſuppoſititiis*, judicio critico, magnâque curâ & diligentiâ diſcernuntur, rejectis in Tomi cujuſvis appendicem *ſuppoſititiis*, quæ ad Tomi iſtius materiam pertinere videbantur. In quibus ſedem ſuam habent aliquot opuſcula quæ ab aliis pro genuinis hactenùs habita ſunt. Argumenta verò quibus genuina Auguſtini opera, ab ei affictis, recognoſcere ſolent, partim à librorum MSS. autoritate, partim multis ſolidis, ac firmis rationibus, ex ejus ſtylo admodùm ſingulari, atque ad agnoſcendum facili, è doctrinâ, dicendi formulis, uſitatis conſiderationibus, exordiis, clauſulis, & recapitulationibus ipſi propriis, ſingularibus factis, adjunctis perſonarum, temporum, locorum, circumſtantiis, quæ nemini niſi eidem aptè conveniunt, ductis, petita ſunt: ut in *Præfatione Tomi* V. ipſimet nos docent.

IV. Unicuique ferè Tractatui præmiſſum eſt argumentum, admonitio, vel cenſura, quâ ſequentis opuſculi ratio redditur, & vel genuinum vel ſuppoſititium eſſe oſtenditur, ſubjectis ad imam cujuſvis paginæ partem, notis breviuſculis, quibus vel variantes lectiones notantur, vel loca difficiliora illuſtrantur. Accedunt cuique Tomo Indices utiliſſimi opuſculorum, rerum, locorum S. Scripturæ, &c.

V. In diſponendis S. Auguſtini operibus *Tractatus exegetici in S. Scripturam*, qui in prioribus editionibus in diverſis Tomis hinc inde diſperſi fuerant, hîc in Tomum III. collecti ſunt. Quod & de *operibus ejus moralibus* in Tomo VI. congeſtis, factum eſt.

SÆC. IV. ab An. CCC.

VI. D. Auguſtini *Epiſtolæ*, quæ operum ejus pars potior ſunt, ordine chronologico juxtà temporis, quo ſcriptæ ſunt, rationem exhibentur, in IV. *claſſes* diſtributæ. I. Claſſis eas continet, quas Auguſtinus nondùm Epiſcopus ſcripſit, ab anno *Chriſti* CCCLXXXVI. ad CCCXCV. II. Quas Auguſtinus jam Epiſcopus ante *Collationem Carthaginenſem cum Donatiſtis* habitam, & detectam in Africâ *Pelagii hæreſin*, ſcripſit, ab anno CCCXCVI. ad annum CCCCX. III. Quas Auguſtinus à tempore prædictæ *Collationis*, & *Hæreſis Pelagianæ*, ad obitum uſque ſuum ſcripſit; nempè ab anno CCCCXI. ad CCCCXXX. IV. Quarum tempus minùs compertum habetur, quas tamen omnes, ab Auguſtino jam Epiſcopo, ſcriptas eſſe certum eſt. Auguſtini Epiſtolis anteà vulgatis paucæ hactenùs ineditæ in hâc editione acceſſerunt. Nempè Auguſtini adhuc Presbyteri ad *Alypium Epiſcopum Thagaſtenſem Epiſtola*; Breviores II. *ad Paulinum Nolanum*; Prolixa *ad Marium Mercatorem*, *Auguſtini familiarem.* His addi debet *Epiſtolæ ad Maximum* fragmentum, in *Primaſii ſuper Apocalypſim Commentariis* repertum; quod in fine Tomi tertii, Part. II. exhibetur.

VII. Integra hujus editionis moles in Tomos *X.* ordine admodùm commodo, diviſa eſt. Qui Auguſtini opera quantum fieri poterat *homogenea*, ſinguli complectuntur, ſeque invicèm optimè ſubſequuntur. Prodire cœpit opus anno 1679. ſubſequentibus demum annis abſolutum. Ad hos itaque Tomos recenſendos jam progredimur.

TOMUS PRIMUS

EA continet Opuſcula, quæ Auguſtinus juvenis, & nondùm Presbyter contexuit, præmiſſis *Retractationum* & *Confeſſionum libris*, qui præviæ cujuſdam *Introductionis* vices ſupplere poſſunt. Succedunt igitur hoc ordine.

Retractationum libri II. ſcripti anno CCCCXXVI. & ſeq.
Confeſſionum libri XIII. anno circiter CCCC.
Contra Academicos libri III. exeunte anno CCCLXXXVI.
De beatâ Vitâ liber I. exeunte anno CCCLXXXVI.
De Ordine libri II. eodem anno.
Soliloquiorum libri II. anno CCCLXXXVII.
De Immortalitate animæ liber I. eodem anno.
De Quantitate animæ liber I. anno CCCLXXXVIII.
De Muſicâ libri VI. anno CCCLXXXVII. CCCLXXXIX.
De Magiſtro liber I. circa annum CCCLXXXIX.
De Libero Arbitrio libri III. anno CCCLXXXVIII. abſoluti CCCLXXXIX.
De Moribus Eccleſiæ Catholicæ, & *de Moribus Manichæorum libri* II. anno CCCLXXXVIII.
De verâ Religione liber I. circa annum CCCXC.
Regula ad Servos Dei.

SUP-

SUPPOSITITIA in APPENDICE.

DE Grammaticâ liber.
Principia Dialecticæ.
Categoriæ decem.
Principia Rhetoricæ.
Regulæ Clericis traditæ Fragmentum.
Regula secunda.
De Vitâ Eremeticâ ad Sororem.

TOMUS SECUNDUS

COmplectitur *Epistolas* numero *CCLXX.* juxta ordinem chronologicum, in IV. *Classes* dispertitas, ut suprà observatum. Classis I. *XXX.* continet. II. *XCIII.* III. *CVIII.* IV. *XXXIX.* Præmissi sunt Indices aliquot, ad has Epistolas pertinentes; præcipuè ordo novus cùm anteà vulgato comparatus, & anteà vulgatus, ad novum reductus.

IN APPENDICE.

AD Bonifacium & *è contrà Epistolæ breviores* XVI.
Ad Demetriadem Pelagii Epistola.
Ad Cyrillum, & *è contrà de laudibus Hieronymi.*
Altercatio cum Pascentio.

TOMUS TERTIUS

IN duas partes divisus, Augustini in *sacras Literas Lucubrationes,* anteà in varios Tomos distractas, in unum collectas exhibet hoc ordine.

PARTE I.

DE Doctrinâ Christianâ libri IV. inchoati circa annum CCCXCVII. absoluti CCCCXXVI.
De Genesi ad Literam liber imperfectus.
De Genesi ad Literam libri XII. inchoati circa annum CCCCI. absol. CCCCXV.
Locutionum libri VII. circa annum CCCCXIX.
Quæstionum in Heptateuchum libri VII. eodem anno.
Annotationum in Job liber I. circa annum CCCC.
Speculum anno CCCCXXVII.

SUPPOSITITIA in APPENDICE hujus Partis.

DE Mirabilibus S. Scripturæ libri III. Angli cujusdam, vel Hiberni, ut videtur, opus.
De Benedictionibus Patriarchæ Jacob, Opusculum, ex Hieronymo, Gregorio, aliisque, forsan ab Alcuino, decerptum.

Quæstiones

SÆC. IV. ab An. CCC.

Quæstiones Veteris & Novi Testamenti.

In Apocalypsin Joannis Expositio, Tichonio vulgò tributa, reverà ex Victorini, Tichonii, Primasii, Bedæ, aliorúmque Commentariis consarcinata.

IN PARTE II.

DE consensu Evangelistarum libri IV. circa annum CCCC.

De Sermone Domini in Monte libri II. circa annum CCCXCIII.

Quæstionum Evangeliorum libri II. eodem circiter anno.

Quæstionum XVII. *in Matthæum liber* I.

In Joannem Tractatus CXXIV. circa annum CCCCXII.

In Epistolam Joannis ad Parthos Tractatus X. circa an. CCCCXVI.

Expositio quarundàm propositionum ex Epistolâ ad Romanos circa annum CCCXCIV.

Ex Epistolâ ad Romanos inchoata Expositio eodem circiter anno.

Expositionis Epistolæ ad Galatas liber I. eodem anno.

TOMUS QUARTUS

COntinet *Enarrationes in Psalmos*. Quo in opere se non admodùm commendat sanctissimus Pater, utpotè quòd non inficiantibus clarissimis Editoribus, levissimis allusionibus, inutilibus allegoriis, mysticis, iisque frigidis observationibus, ubívis scatet, & in quo concinnando versionem ex *LXX. Interpretibus* factam, constantèr sequitur.

TOMUS QUINTUS

COmprehendit *Sermones ad Populum* CCCXCIV. in Classes V. distributos. I. *Sermones de Scripturis Veteris & Novi Testamenti.* II. *Sermones de Tempore.* III. *Sermones de Sanctis.* IV. *Sermones de diversis.* V. *Sermones dubios*, qui scilicet, non certi habendi videntur pro Augustinianis. Et in hâc classe qui visi sunt minùs referre Augustinum, typis minutioribus exhibentur. Sequuntur *Sermonum quorundam Fragmenta* quæ in *collectaneis Eugypii*, *Bedæ*, *Flori*, ac *Joannis Diaconi* reperiuntur. Præmittitur volumini horum omnium sermonum index, secundùm ordinem veterem, comparatum cum novo.

IN APPENDICE.

SErmones suppositítii CCCXVII. in V. etiam Classes digesti. I. Continet *Sermones in loca Veteris & Novi Testamenti.* II. *Sermones de Tempore.* III. *Sermones de Sanctis.* IV. *Sermones de diversis.* V. *Sermones ad Fratres in eremo.* Sermonibus his *spuriis*, omnes *Cæsarii Arelatensis sermones* inserti sunt.

TOMUS SEXTUS

OPuscula Moralia exhibet, inque hoc ordine.

De diversis Quæstionibus LXXXIII. *liber* I. anno CCCLXXXVIII.

De diversis Quæstionibus ad Simplicianum, *libri* II. circa annum CCCXCVII.

De VIII. *Dulcitii Quæstionibus liber* I. anno CCCCXXII, aut CCCCXXV.

De

De Fide & Symbolo liber I. anno CCCXCIII.

De Fide & Operibus liber I. anno CCCCXIII.

Encheiridion ad Laurentium, seu *de Fide, Spe, & Charitate liber* I. anno circiter CCCCXXI.

De Agone Christiano liber I. circà annum CCCXCVI.

De catechizandis rudibus liber I. circa annum CCCC.

De Continentiâ liber I. circa annum CCCXCV.

De bono Conjugali liber I. circa annum CCCCI.

De sanctâ Virginitate liber I. eodem circiter anno.

De Bono Viduitatis ad Julianam, circa annum CCCCXIV.

De Conjugiis adulterinis ad Pollentium libri II. circa an. CCCCXIX.

De Mendacio liber I. circa annum CCCXCV.

Contra Mendacium ad Consentium liber I. circa annum CCCCXX.

De Opere Monachorum liber I. circa annum CCCC.

De Divinatione Dæmonum liber I. inter ann. CCCCVI, CCCCXI.

De Curâ gerendâ pro mortuis, ad Paulinum liber I. circa annum CCCCXXI.

De Patientiâ liber I. ante annum CCCCXVIII.

De Symbolo ad Catechumenos.

De Symbolo Sermones alii III. qui eruditis Editoribus, Augustini ingenium, eruditionem, & dicendi genus præferre, non videntur.

Sermo de Disciplinâ Christianâ.

De Cantico Novo ad Catechumenos.

Sermones de quartâ Feriâ.

De Cataclysmo, & de tempore Barbarico, Editoribus dubii, vel potiùs subdititii, videntur.

Sermo de Utilitate Jejunii.

Sermo De Urbis Excidio.

SUPPOSITITIA in APPENDICE.

Liber Sententiarum XXI. ex Augustino, aliisque ineptè compilatus.

Dialogus LXV. *Quæstionum, inter Orosium & Augustinum*; sed quæ nec Orosio nec Augustino conveniunt, ex Augustino, aliisque hinc inde defloratæ.

De Fide ad Petrum, sive *de Regulâ veræ Fidei.* Fulgentii Ruspensis est.

De Spiritu, & Animâ liber I. Alcheri Monachi Clarevallensis videtur.

De Amicitiâ liber I. Aelredi Rhievallensis in Angliâ Abbatis.

De Substantiâ dilectionis liber I. Hugonis Victorini.

De diligendo Deo liber I.

Soliloquiorum Animæ ad Deum liber I.

Meditationum liber I. ex Anselmo, aliisque consarcinatus.

De Contritione Cordis liber I. ex eodem Anselmo collectus.

Manuale, liber I. ex Augustino, Anselmo, &c. excerptus.

Speculum sive *Manuale*, Alcuini esse videtur.

Speculum Peccatoris, ex Odone Cluniacensi, & Hugone Victorino præcipuè, consarcinatum.

De triplici Habitaculo liber I.

Scala Paradisi, Guigonem Carthusiensem auctorem habet.

De

De Cognitione veræ vitæ liber I. Honorii Augustodunensis est.

De Vitâ Christianâ liber I. Fastidii Britanni Opus.

Liber Exhortationis, seu *de salutaribus documentis*. Paulinum Foro-Juliensem parentem agnoscit.

De duodecim Abusionum gradibus liber I. Ebrardo cuidam à nonnullis tribuitur.

Tractatus de septem Vitiis, & septem Donis Spiritûs sancti liber. Qui cum sit Hugonis Victorini, ejúsque inter Opera reperiatur, hoc loco omissus est, notatis solummodò variis Lectionibus.

De Conflictu Vitiorum & Virtutum liber I. Ambrosii Autperti esse creditur.

De Sobrietate & Castitate liber I.

De verâ & falsâ Pœnitentiâ liber I.

De Anti-Christo liber I. Alcuino tributus.

Psalterium, quod Augustinus matri suæ composuisse fertur.

Cantici MAGNIFICAT *Expositio*, ex Hugone Victorino decerpta.

De Assumptione B. Mariæ Virginis liber I.

De Visitatione Infirmorum libri II.

De Consolatione Mortuorum Sermones II. ex Joanne Chrysostomo forsan decerpti.

De Rectitudine Catholicæ Conversationis Tractatus, ex Cæsarii Arelatensis Sermonibus, utplurimùm contextus.

Sermo de Symbolo, ex Ruffino, Cæsario, Gregorio, &c. collectus.

Sermo in Pervigilio Paschæ de Esu Agni, inter Supposititia Hieronymi repertus.

Sermo in Psalmum XLI. *ad Neophytos*, Hieronymo quoque falsò tributus. Hunc sequuntur *Sermones aliquot alii ad Populum*, breviores quidem, & auctoribus vel incertis, vel longè recentioribus.

Sermones LXXVI. ad *Fratres in Eremo.* Quos Exclamatoris cujusdam Gallo-Flandri, olim suspicatus est Martinus Lipsius.

TOMUS SEPTIMUS.

EGregium opus, *ad Marcellinum de Civitate Dei contra Paganos* in libros XXII. digestum. Hos contexere incœpit anno CCCCXIII. absolvit demùm anno CCCCXXVI. nobile siquid aliud, *Antiquitatis Ecclesiasticæ* Monumentum. In quo omnibus nervis, magno ingenii acumine, ingenti eruditionis tùm Ethnicæ, tùm Ecclesiasticæ apparatu Rei Christianæ causam adversùs Gentilium objectiones agit. In pulcherrimâ hâc editione adornandâ, clarissimi Editores notis breviusculis contenti, immensos L. Vivis, & L. Coquæi *commentarios*, operis certè inutile pondus, rejecerunt. In *Appendice* Opuscula aliquot *de Miraculis S. Stephani*, de quibus agit Augustinus lib. XXII. cap. 8. exhibentur; nempe *Aviti ad Palconium Epistola de reliquiis S. Stephani*, & *de Luciani Epistolâ* à se è Græco in Latinum versâ.

Luciani Epistola ad universam Ecclesiam de revelatione corporis Stephani Martyris, cujus duo exemplaria vetusta exhibentur.

Anastasii ad Landuleium Capuanum Epistola de subsequente Scripturâ.

Scriptura de aliâ detectione ac translatione S. Stephani in Urbem Byzantium, quam Anastasius Latinitate donavit.

Severi Epistola ad omnem Ecclesiam.

De

De Virtutibus in Minoricensi Insulâ factis per Reliquias S. Stephani.
Euodii Uzalensis (utì fertur) *de Miraculis S. Stephani libri* II.

TOMUS OCTAVUS

Libros continet quos adversùs Hæreticos scripsit, & Operum *Polemicorum* primus dici debeat. Etsi enim, opus *de Civitate Dei*, ad hanc classem revocent Editores, propriè tamen loquendo, ea Scripta *Polemica* vocamus, quibus adversùs Hæreticos disputatur. Proindè in hoc Tomo continentur

Liber de Hæresibus ad Quodvultdeum, cum Appendice *de Hæresi Nestorianâ, Eutychianâ, Timotheanâ*, scriptus anno CCCCXXVIII.
Tractatus contra Judæos.
Tractatus de Utilitate credendi, CCCXCI.
De duabus animabus liber I.
Acta contra Fortunatum Manichæum, anno CCCXCII.
Contra Adimantum liber I. anno CCCXCIV.
Contra Epistolam Fundamenti liber I.
Contra Faustum Manichæum disputationes, seu *libri* XXXIII. circa annum CCCC.
De Actis cum Felice Manichæo libri II. anno CCCCIV.
De Naturâ Boni adversùs Manichæos liber I.
Contra Epistolam Secundini Manichæi liber I.
Contra Adversarium Legis & Prophetarum libri II. anno CCCCXX.
Contra Priscillianistas & Origenistas liber I. circa annum CCCCXV.
Contra Sermonem Arianorum liber I. circa annum CCCCXVIII.
Collatio cum Maximino Arianorum Episcopo. Et *Tractatus contra eundem, libri* III. anno CCCCXXVIII.
De Trinitate libri XV. inchoati anno CCCC. absoluti anno CCCCXVI.

SUPPOSITITIA in APPENDICE.

ADversùs quinq; Hæreses, seu contra quinq; hostium genera Tractatus.
Contra Judæos, Paganos, & Arianos Sermo de Symbolo.
De Altercatione Ecclesiæ & Synagogæ, *liber* I. Jurisconsulti cujusdam Opus.
De Fide contra Manichæos liber I. Euodio Uzalensi adjudicant Codices MSS.
Commonitorium de modo admittendi Manichæos.
Contra Fulgentium Arianum de Unitate Trinitatis liber I. Vigilii Tapsensis est.
Quæstiones de Trinitate & Genesi, ex Alcuino descriptæ.
De Incarnatione Verbi, ad *Januarium libri* II. ex Origenis versione Ruffinianâ desumpti.
De Trinitate & Unitate Dei, liber I.
De Essentiâ Divinitatis liber I. ex Eucherio, aliisque compilatus.
De Unitate Trinitatis, ad Optatum, Dialogus, sive liber I.
De Dogmatibus Ecclesiasticis liber I. quem Gennadii Massiliensis esse nemo nescit.

SÆC. IV.
ab An. CCC.

TOMUS NONUS

COmplectitur Opuscula *Polemica* contra Donatistas, quæ hoc ordine sequuntur.

Psalmus contra Donatistas.

Contra Epistolam Parmeniani libri III. circa annum CCCC.

De Baptismo contra Donatistas libri VII.

Contra Literas Petiliani libri III. anno circiter CCCC, *vel* CCCCII.

Ad Catholicos Epistola contra Donatistas, *vulgo de unitate Ecclesiæ* lib. I.

Contra Cresconium Grammaticum partis Donati lib. IV. circa ann. CCCCVI.

De Unico Baptismo, contra Petilianum ad Constantium liber I. forsan circa annum CCCCXI.

Breviculus collationum contra Donatistas lib. III. anno CCCCXII.

Ad Donatistas, post collationem Carthaginensem liber I. anno CCCCXIII.

Sermo ad Cæsareensis Ecclesiæ plebem, Emerito præsente, habitus.

Sermo super gestis cùm Emerito Donatistâ liber I. anno CCCCXIII. vel ut alii CCCCXVIII.

Contra Gaudentium Donatistam libri II. anno CCCCXX.

Subjicitur huic Tomo *Index operum Augustini contra Donatistas*, quæ in reliquis Tomis reperiuntur.

SUPPOSITITIA in APPENDICE.

COntra Fulgentium Donatistam, incerti autoris liber.

Sermo de Rusticiano Subdiacono à Donatistis rebaptizato. Habetur quidem sub finem operum genuinorum, sed ad spuria relegandus. In hanc Appendicem congesta sunt Opuscula plura, & excerpta ex Optato, Eusebio, Augustino, Conciliis Africanis, & Imperatorum legibus desumpta, quæ ad *Historiam Donatistarum* illustrandam apprimè faciunt.

TOMUS DECIMUS.

SCripta Augustini *contra Pelagianos* exhibet. In quo contineri dicuntur (nondum enim ipsemet vidi).

De Meritis & Remissione peccatorum, & de parvulorum Baptismo, ad Marcellinum libri III. anno CCCCXII.

De Spiritu & Literâ, ad Marcellinum liber I. anno CCCCXIII.

De Naturâ & Gratiâ, ad Timasium & Jacobum contra Pelagium liber I. anno CCCCX.

Ad Episcopos Utropium & Paulum Epistola seu liber de perfectione justitiæ hominis.

De Gestis Pelagii, ad Aurelium Episcopum liber I. anno CCCCXVI. vel sequ.

De Gratiâ Christi, & de peccato Originali libri II. anno CCCCXVIII.

Epistola ad Valerium Comitem.

De nuptiis & concupiscentiâ, ad Valerium Comitem, libri II. exeunte anno CCCCXVIII.

De Animâ & ejus origine, libri IV.

Epistola ad Claudium Episcopum.

Contra

Contra duas epistolas Pelagianorum ad Bonifacium Papam libri IV. circa annum CCCCXXIV. SÆC. IV. ab An. CCC.
Contra Julianum libri sex.
De Gratiâ & Libero arbitrio, ad Valentinum & Monachos liber I. anno CCCCXXVII.
De Correptione & gratiâ ad eosdem liber I.
De Prædestinatione Sanctorum ad Prosperum & Hilarium liber I. anno CCCCXXIX.
De dono Perseverantiæ, ad eosdem liber I. eodem anno.
Alterius operis contra Julianum libri VI. opus imperfectum, circa annum CCCCXXVIII.

SUPPOSITITIA in APPENDICE.

HYpomnesticon contra Pelagianos & Cælestinos, vulgò Hypognosticon libri VI. *Marii Mercatoris opus esse Benedictini suspicantur.*
De Prædestinatione & Gratiâ liber I. Fulgentio, à Sirmondo ascriptus, inter cujus opera reperitur.
De Prædestinatione Dei libellus, ignoti autoris.
Ad hanc prætereà Appendicem pertinent, *B. Prosperi, pro defensione D. Augustini, libri* IV. aliáque nonnulla quæ ad hanc causam enucleandam spectare videntur. Proinde ad calcem hujus Appendicis subjicitur *Vita S. Augustini*, autore Possidio Calamensi Episcopo, ipsius discipulo, unà cum ejusdem indiculo *librorum*, *Tractatuum*, & *Epistolarum*, S. Augustini.
Atque ita nobilissimam hanc editionem brevitèr absolvimus. Fama est accessurum Tomum XI. in quem Augustini vita, elogia, & indices, siqui restant, generaliores, rejicientur. Verum, ut opinor, nondùm prodiit.

Q. JUL. HILARIO, claruit, juxta vulgarem sententiam, circa annum CCCXCVII. Condidisse dicitur *libellum chronologicum de mundi duratione*, seu ut in MS. Vindobonensi dicitur, *de cursu temporum*. Primus illum evulgavit P. Pithæus, deindè Bibliothecæ PP. curatores. Quocircà eum penitùs omisit H. Canisius in *editione suâ Collectaneorum chronologicorum*, quæ Gallus quidam (qui Fridegarius Scholasticus fuisse putatur) circà tempora Caroli M. digessit. In his quintum locum tenuit (sex enim erant opuscula) Hilario noster. In codice Vindobonensi, olim Ambrosiano, titulus ita se habet, *Incipit*, LIBER QUINTI IULI ELARIANE DE CURSU TEMPORUM. Explicit LIBER QUINT IULI HELARIANI. Suspicatur Chr. Sandius * non indiligens veterum librorum indagator, vocem *Quinti* potiùs numerum denotare, quem in codicibus MSS. *collectaneorum*, hic libellus occupavit; quin & nullum talem autorem, nullum Q. Julium Hilarionem fuisse, sed *librum Quint. Jul. Elariani*, sive *Hilarioni* corrupte dici pro *liber quintus*, vel *liber Q. Julii Africani*. Certe Sandii conjecturæ favere videtur, quòd nemo, néque veterum, néque recentiorum Hilarionis nostri meminerit. Vide quæ in Africano olim diximus, quæque infra in Fridegario notavimus.

397. Vide Part. I p. 252.

* Not in Voss. de Hist. Lat. p. 10. & 289.

SÆC. IV. ab An. CCC. 398. Vid. Part. I. p. 252.

JOANNES CHRYSOSTOMUS, ex Presbytero Antiocheno, factus est Archiepiscopus Constantinopolitanus anno CCCXCVIII. Post tantam diligentiam quam in eruendis, edendisque S. Chrysostomi operibus, adhibuit vir illustrissimus H. Savilius noster, qui omnium pene Bibliothecarum Archiva excussit, arcana retexit, quid mirum si pauca, & fertè nulla genuina opuscula hodie ἀνέκδοτα supersint? Ex eo tempore pauca edidit Cotelerius, pauca alii, sed quæ vix eruditorum censuram ferre possunt. In *Thesauro Ascetico* quem Petrus Possinus *Jesuita* Græcè & Latinè evulgavit *Paris.* 1684. familiam ducit Chrysostomi *Epistola ad Monachos*, quâ potiora severioris vitæ documenta, præcipuè de studio, modoque orandi Ascetis tradit. Deprompta est, unà cum aliis, ex Fr. Turriani *codice MS. de re Asceticâ*, quem annorum plusquàm D. esse, judicat Possinus. Verùm in hoc opusculo desideratur suavis illa, & nativa dicendi vena, nobile illud acumen, vividúsque spiritus quæ in Chrysostomi scriptis se ubique produnt. Languidius est, & sequioris potiùs sæculi opus. Quam tamen censuram eruditorum judicio lubens submitto. Extant apud Cl. Galeum sequentia Chrysostomi opuscula, sive Homiliæ. Λόγος περὶ τῶν θείων καὶ ἀχράντων μυστηρίων. Περὶ τοῦ μὴ κατηγορεῖν τοὺς ἱερεῖς. *In illud*, οὐδὲν ποιεῖ ἀφ' ἑαυτοῦ ποιεῖ ὁ υἱός. Εἰς τὸν Μελχισεδέκ. *In illud*, εἰ μὴ ἀφῆτε τοῖς. *In Davidem. In Paulum.* Περὶ μετανοίας, καὶ εἰς διάφορα ῥήματα Ψαλτηρίου, καὶ σωτηρίας. *In illud* Joannes audiens in carcere. Ὅτι δεῖ τὴν πίστιν καὶ βίον ἔχειν ὀρθόν, &c. *In Zacchæum & de Eleemosynâ. In Psalmum* LXXI. *In illud*, viri cujusdam divitis. *In Psalmum* XXXVII. *De cruce.* XII. *Homiliæ de* variis argum. *In decollationem S. Joannis. In festum* ὑπαπαντῆς. *In Geronticum S. Macarii.* Περὶ ὅρκου *Sermo* παραβ. *De oratione, Jejunio, Eleem. De Pænitentia & compunctione*, & *quod Deus*, &c. Extant apud Georg. Wheeler Baronettum ista. *In Resurrectionem. In Thomam diffidentem. In Paralyticum. In Mesopentecosten. In Samaritidem. In Assumptionem. In Pentecosten. De Patientiâ & gr. actione. In omnes Sanctos. In occursam. De Jejunio. In Annunciationem. In Divitem & Lazarum. In B. Virginem. In Prodigum. De Publicano. In festum Palmarum. In Ficum aridam. In Judam proditorem*, & multæ ex his homiliæ bis habentur. Opus imperfectum *in Matthæum*, ex Vetustiorum Commentariis compilatum, quod Chrysostomi nomine passim circumferri solet, Scriptoris cujusdam Latini esse, suo loco monuimus, & jam ferè consentiunt omnes. De Dogmatibus Ecclesiasticis, & Hæreticorum quæ tunc vigebant controversiis, pugnantia sæpe loquitur, ut vel insignitèr interpolatum esse, vel autorem sibi haud benè constare necesse sit. Mihi quidem verisimile videtur, autorem fuisse hominem Catholicum; quæ verò *Arianismum* sapiunt & τῷ ὁμοουσίῳ dogmati bellum indicunt, nihil aliud esse, quàm Scriptoris cujusdam Ariani, *glossemata & animadversiones*, ad refutandum ipsius autoris textum, quæ primò quidem margini, prout occurrebant, appositæ, posteà Librariorum fraude, vel incuriâ, in textum intromissæ sunt. Possem id plurimis exemplis demonstrare, unicum dabo. *Homil.* XXXIII. p. 119. ubi de his verbis agit, *Dicit Dominus vineæ procuratori suo. Cui procuratori? Sine dubio Filius dicit Spiritui Sancto. Et si volueris concedo tibi, ut Pater Filio dicat.* Mox sequitur hæc nota; *non quæro utrùm Filius sit Patris Procurator, aut Spiritus S. Filii; sed hoc dico, quia procurator domûs & paterfamilias nec ejusdem Substantiæ*

SÆC. IV. ab An. CCC.

tiæ possunt esse, nec una persona esse, nec æqualis dignitas: si ergo alter paterfamilias, alter procurator patrisfamiliâs, quomodò locum habet Ternitas tua? Si autem ejusdem substantiæ iste est, & est minor, injuriam facit substantiæ; si verò non æqualis dignitas, ubi est una substantia? Quæ manifestò mihi respicere videntur Ariani cujusdam notam, autorem dum legeret arguentis, & hæc pro re natâ objicientis. Sublatâ hâc periodo commodè fluunt reliqua; ne dicam hæc verba in quibusdam codicibus MSS. non reperiri. Quod, & in aliis quibusdam locis ejusdem commatis notari potest. Quicquid sit; Auctor Theodosii M. ætate vixisse videtur. De Photino, Eunomio, Macedonio, &c. tanquam sui ævi hæreticis, ubique loquitur; nec semel disertè dicit *Homil.* XLIX. p. 173. *se omnes hæreses, & mala spiritualia quæ Ecclesiam infestabant, à tempore Constantini, usque ad tempus Theodosii, exposuisse*; ulteriùs proculdubiò progressurus, ni hoc tempore vixisset. Alitèr, haud difficultèr conjicerem, ipsum ad sequiora Sæcula, etiam ad Caroli Magni ætatem esse revocandum, & forsan non alium à Fœlice Urgelitano, vel Elepando Toletano fuisse, quibus Arianæ hæresis labes objecta est. Sed de hâc conjecturâ non contendam. An verò fuerit natione Gallus, & speciatim homo Aquitanus, (quod me nuper monuit Bernardus noster) aliis discutiendum relinquo. Etsi *Species bladi*, quâ voce alicubi utitur, *Forani lapides* Homil. XL. p. 144. *Dignitosa anima* Homil. XLII. p. 151. & id genus alia, ab hâc doctissimi viri conjecturâ, abludere non videntur. Psalterium *Romanum* non *Gallicum* ubique sequitur; quin & Vetus Testamentum, non ex interpretatione *Hieronymi*, sed juxta *Italicam versionem*, semper citat. Scriptis apocryphis non raro utitur; qualia sunt, *Scriptura Seth*, *Apocryphum Hezekiæ*, *Petri Itinerarium* à Clemente scriptum, *Apostolicarum Constitutionum liber octavus*, ne de aliis dicam. Verùm de his plus satis. Extat Græcè MS. in Bibliothecâ Vossianâ, sub Chrysostomi nomine, *Synopsis veteris Testamenti*; sed non esse genuinum Chrysostomi fœtum, ipse mihi olim confessus est Cl. Vossius. Obiter id mihi notare liceat, haberi Biblioth. Vindob. vetustissimo *cod. Theol.* CLVII. anonymi cujusdam *expositionem in Pauli Epistolas* ex *S. Joannis Chrysostomi Hypothesibus* & *Homiliis* in easdem Epistolas, compendiosè excerptam. In quo codice, id præter alia memoratu dignum, *Epistolas Paulinas* dividi in Ἀναγνώσεις sive *lectiones*, *in* Κεφάλαια, sive *capita*, & in Στίχους, sive *versus*. Exempli gratiâ, in fine Epistolæ *ad Romanos* hæc leguntur, Ἀναγνώσεις ε. Κεφάλαια ιθ. Μαρτυρίαι μθ. Στίχοι ϡκ. hoc est, *Lectiones* V. *Capita* XV. *Testimonia veteris Testamenti* XLIX. *Versus* DCCCXX.

De *Liturgiâ* Chrysostomi breviter pro instituto nostro diximus P. I. p. 258. Cum verò non paucæ laciniæ veteris illius liturgiæ, quâ Chrysostomi tempore usa est Ecclesia Orientalis, in indubitatis ipsius operibus reperiantur, quarum nulla in hodiernâ liturgiâ deprehenduntur vestigia, haud abs re forsan erit paucula hâc de re annotare. Notis Savilianis * ad hanc liturgiam hæc brevitèr præmissa sunt, *De Liturgiâ integram Theologis disceptationem relinquo, hæc tantum admonuisse contentus, miram esse in scriptis codicibus inconstantiam. Quid enim habent fere simile versio Erasmi & editio Morelliana? deinde multa passim in operibus Chrysostomi ex Liturgiâ, quâ tum utebatur Ecclesia Orientalis, recitari, quæ hic non reperiantur, multa hic reperiri, quæ vix illorum temporum esse videantur.* Nec verò his contentus Savilius, Joanni

* T. VIII. p. 828.

Halesio,

SÆC. IV. ab An. CCC.

Halesio, in ordinandâ Editione Chrysostomianâ συνεργάτῃ doctissimo, hæc ulteriùs excutiendi provinciam demandavit. Præstitit, quod mandatum erat, vir, si quis alius, Græcarum literarum scientissimus, scriptâ ἐπικρίσει, quâ judicium suum de hâc Liturgiâ eruditè atque eleganter exponit, quam propriâ manu scriptam, inter laceras ejus schedas MSS. nuperrime repertam, mecúmque amicè communicatam, hoc loco subjiciam, certus τοῖς φιλαρχαίοις rem gratissimam me facturum.

"De Liturgiis quæ sub antiquorum auctorum nomine solent cir-
"cumferri, doctos ferè omnes video in unam iisse sententiam: re-
"lictas quidem esse ab Antiquis precationis & synaxεως celebrandæ
"Formulas, iis verò multa à posterioribus fuisse admista, prout visæ
"sunt Ecclesiæ temporúmve rationes postulare. Quod ut verum esse
"facilè non abnuerim, ita in istiusmodi scriptis cautè imprimis ver-
"sandum censeo. Nam quæ illis constat à posteritate recentiùs inter-
"mista fuisse, reliquis autoritatem minuere est necesse, nisi iis stabili-
"endis aliunde ab indubitatæ fidei antiquitate accedant firmamenta.
"Quod ad scriptum hoc, quod præ manibus est, spectat, ut illud Apo-
"cryphis & dubiis accenseremus, hæ fecêre rationes. Primò, exem-
"plarium inconstantia. Quid enim habent fere simile Versio Erasmi
"& Editio Morelliana? Secundò, Plurima hic reperiuntur, quæ quo-
"modo illorum temporum esse possent, meritissimò potest dubitari,
"quædam verò vel primo intuitu constat à Chrysostomo proficisci
"non potuisse. Quæ sunt prioris ordinis, non attingam, è posterio-
"re serie unum afferam aut alterum. Nam quod in titulo omnium
"primò legitur, sacerdotem sacra facturum esse debere προηγουμένως
"ἐξωμολογημένον, si de confessione apud sacerdotem faciendâ intelliga-
"tur, ut plane evincunt verba statim sequentia μετὰ τὸ ποιῆσαι τὴν
"συνήθη τῷ προεστῶτι μετάνοιαν, Joannis nostri esse non potest. Nô-
"runt enim omnes qui in Sozomeno sunt versati, sublatam à Necta-
"rio illam confessionis rationem, & à Joanne nostro nequaquàm re-
"stitutam. Deinde ad finem liturgiæ p. 1004. prope calcem, habet
"titulus, Τότε λέγει τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ Χρυσοστόμου: Ex quo apparet in hâc
"liturgiâ illam Chrysostomi citari. Nam ἀπολυτίκιον est Oratio, quâ
"sacerdos post finita sacra solet populum dimittere. Monet ergo
"titulus illam Chrysostomi orationem à sacerdote proferendam, quâ
"Pater is solebat conventum dimittere. Excipit hunc titulum pre-
"cula in laudem Chrysostomi concepta, ubi τοῦ Χρυσοστόμου nomen, ut
"& aliàs in hoc scripto, habetur, quod de Johanne dici cœptum non
"est aliquot post ipsum Sæculis. Nam Georgius Alexandrinus du-
"centis, & quod excedit, annis, ab ejus ætate remotus, cùm om-
"nes quibus ipsum compellet, titulos ambitiosè scrutetur, hujus ta-
"men nominis nusquam meminit, non omissurus si vel suâ ætate
"invaluisset. Quæ statim sequuntur ejusdem sunt farinæ. Nam in
"eo quod ait rubrica, *proximè* μεταπίπτει τὸ κοντάκιον, monet, recitan-
"dum aliquod scriptum Joannis, nisi κοντάκιον aliud quid significet,
"quàm, *Scriptum*, *libellum*, *tomum*, quâ solâ significatione legisse me
"memini. Deinde succedit alia oratiuncula priori ἀδελφὴ, iterùm in
"Joannis nostri laudem concepta. Atque inter alia multa, hæc sunt
"perspicuè quæ, Joanne nostro conscio, in liturgiam venire nusquam
"potuere. Sed enim hæc ab Erasmo absunt omnia. Atque ut quod
"censeo, libere loquar, illa Erasmi liturgia, cujus Græcum exemplar

"librariis

"librariis noſtris omnes ſcrutantibus Bibliothecas nuſquam comparuit, SÆC. IV. ab An. CCC.
"videri poteſt eſſe Chryſoſtomi, multò magis quàm Morelliana. Sed
"quæ tertio loco ſumus addituri, etiam & illam Eraſmi ſuſpectam red-
"dent. Multa enim habuit Liturgia illa quâ uſus eſt noſter, quæ non
"modò in hâc, ſed nec uſpiàm in Græcis quæ feruntur, liturgiis anti-
"quioribus habentur. Triplex erat hominum genus, qui cùm à ſacris
"myſteriis arcerentur, in liturgiâ tamen partes habebant ſuas; κατη-
"χούμενοι, ἐνεργούμενοι, & οἱ ἐν μετανοίᾳ. Pro Catechumenis habentur
"orationes quædam, p. 992. Sed quibus Chryſoſtomus uſus eſt, vix
"quicquam habent commune. Colligam in unum quæ Chryſoſtomus
"latiùs diſperſit in Ethico homiliæ ſecundæ in II. ad Corinth. ut quæ
"hîc ſunt, cum iis quæ noſter habet, poſſet lector facilius compa-
"rare.

In citandis paginis Edit. Savil. ſequitur Auctor. Verſionem noſmet adjecimus.

Pro Catechumenis intentè oremus, rectè ſtemus, oremus. Ut miſericordiſſimus ac miſerator Deus orationes exaudiat. Ut cordium ipſorum aures aperiat, ut audiant quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis aſcenderunt. Et inſtillet ipſis verbum veritatis. Ut timorem ſuum in ipſis ſeminet, & confirmet fidem ſuam in animis ipſorum. Ut juſtitiæ Evangelium ipſis revelet. Ut det illis mentem Divinam, caſtam cogitationem, vitam cum virtute conjunctam, perpetuò quæ ipſius ſunt cogitare, quæ ipſius ſunt ſapere, quæ ipſius ſunt meditari, in ipſius lege die ac nocte morari. Intentiùs adhuc pro ipſis rogemus, ut eripiat eos ab omni malo & abſurdo negotio, ab omni peccato diabolico, & omni obſidione adverſarii. Ut dignetur eos in tempore opportuno lavacro regenerationis, & remiſſione peccatorum, indumento incorruptionis; ut benedicat introitus & exitus eorum, omnem vitam ipſorum, domos eorum & habitationes, filios eorum, ut eos augeat & benedicat, atque ad menſuram ætatis perductos, ſapientiâ inſtruat, ut omnia quæ ipſis propoſita erant, ad utilitatem dirigat. *Tum Catechumenos ſurgere jubet Sacerdos, deinde dicit*, Angelum pacis petite, ô Catechumeni. Pacifica vobis omnia, quæ

Ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων ἐκτενῶς δεηθῶμεν, στῶμεν καλῶς, δεηθῶμεν. Ἵνα ὁ πανελεήμων, καὶ οἰκτίρμων Θεὸς ἐπακούσῃ τῶν δεήσεων αὐτῶν. Ἵνα διανοίξῃ τὰ ὦτα τῶν καρδιῶν αὐτῶν. Ὥστε ἀκοῦσαι ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη. Καὶ κατηχήσῃ αὐτοὺς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Ἵνα καταςπείρῃ τὸν φόβον αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς, καὶ βεβαιώσῃ τὴν πίστιν αὐτοῦ ἐν ταῖς διανοίαις αὐτῶν. Ἵνα ἀποκαλύψῃ αὐτοῖς εὐαγγέλιον τῆς δικαιοσύνης. Ἵνα αὐτοῖς δοίη νοῦν ἔνθεον, σώφρονα λογισμὸν, καὶ ἐνάρετον πολιτείαν, διαπαντὸς τὰ αὐτοῦ νοεῖν, τὰ αὐτοῦ φρονεῖν, τὰ αὐτοῦ μελετᾷν, ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ καταγίνεσθαι ἡμέρας καὶ νυκτός. Ἔτι ἐκτενέστερον ὑπὲρ αὐτῶν παρακαλέσωμεν, ἵνα ἐξέληται αὐτοὺς ἀπὸ παντὸς πονηροῦ καὶ ἀτόπου πράγματος, ἀπὸ παντὸς ἁμαρτήματος διαβολικοῦ, καὶ πάσης περιστάσεως τοῦ ἀντικειμένου. Ἵνα καταξιώσῃ αὐτοὺς ἐν καιρῷ συνθέτῳ τοῦ τοῦ λουτροῦ παλιγγενεσίας, τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν, τοῦ ἐνδύματος τῆς ἀφθαρσίας, ἵνα εὐλογήσῃ τὰς εἰσόδους αὐτῶν καὶ τὰς ἐξόδους πάντα τὸν βίον αὐτῶν, τοὺς οἴκους αὐτῶν, καὶ τὰς οἰκετίας, τὰ τέκνα αὐτῶν, ἵνα αὐξῆσαι εὐλογήσῃ, καὶ εἰς μέτρον ἡλικίας ἀγαγὼν σοφίσῃ, ἵνα κατευθύνῃ αὐτοῖς πάντα τὰ προκείμενα εἰς τὸ συμφέρον. Tùm Catechumenos ſurgere jubet Sacerdos, deinde dicit, Τὸν ἄγγελον τῆς εἰρήνης αἰτήσατε οἱ κατηχούμενοι. Εἰρηνικὰ ὑμῖν πάντα τὰ προ-

SÆC. IV. ab An. CCC.

quæ proponentur, pacificum hunc diem, atque omnes vitæ vestræ dies postulate. Christianos vestros fines. Vos ipsos Deo viventi ac Christo ipsius commendate.

προκείμενα, εἰρηνικὴν τὴν παροῦσαν ἡμέραν, καὶ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ὑμῶν αἰτήσασθε. Χριστιανὰ ὑμῶν τὰ τέλη. Ἑαυτοὺς τῷ ζῶντι Θεῷ καὶ τῷ Χριστῷ αὐτοῦ παράθεσθε. Dein capita inclinare jubentur, clamántque omnes *Amen.*

" Ἐνεργουμένων seu Demoniacorum mentionem in hâc habemus Liturgiâ. At Chrysostomus Orat. III. περὶ ἀκαταλήπτου, p. 409. lin. 4. & Orat. 5. p. 415. lin. 41. docet à Diacono eos inter precandum coram populo sisti solitos, jussósque capita tantùm inclinare, *καὶ τῷ σχήματι τοῦ σώματος πείθεσθαι τὰς ἱκετηρίας, atque illo corporis gestu supplicare.* Cujus consuetudinis in hâc Liturgiâ nullum est vestigium. Οἱ ἐν μετανοίᾳ ii erant, qui gravioris admissi criminis conscii, lachrymis se & pœnitentiæ dederunt. Eos etiam διαῤῥήδην à Sacerdote prohibitos docet Chrysostomus, quod sacrorum non debent fieri participes, quinetiam communem formulam sæpè profert, quâ eos sacris interesse vetuit Sacerdos. Hanc si in hâc Liturgiâ quæsiveris, frustrà eris. Chrysostomus in Oratione περὶ τοὺς Ἰουδαΐζοντας, p. 371. lin. 21. Οὐχ' ὁρᾶτε, inquit, ὅτι τῶν μυστηρίων τι βοᾷ συνεχῶς ὁ διάκονος, ἐπιγνώσκετε ἀλλήλους. Atque certè in illâ quæ Jacobi fertur, Liturgiâ, habetur hæc particula ἐπιγνῶτε ἀλλήλους; at verò in hâc nostrâ πῦ κεῖται; Quòd si cùm primum ad opus hoc accessi, prævidissem hoc mihi datum iri negotium, facilè magnam illorum temporum Liturgiæ partem, ex unius Chrysostomi operibus expediissem. Nunc verò ea tantùm produxi, in quibus memoria fraudi non fuit. " Quamobrem fuerit hæc Liturgia illa, quâ olim apud populares suos usus est Chrysostomus: cùm tamen adempta esse ei multa, multa addita constet, necesse est illud scripto huic accidere, quod olim Navi Thesei ferunt contigisse, quam cùm vellet studiosa posteritas conservare, partésque carie & putredine fatiscentes, aliis subindè resarcirent, ita tandem est immutata, ut jure meritò quæreretur, fueritne Navis illa quâ Theseus Cretam petiit.

Hactenùs Cl. Halesius, in sanctis Patribus diligentèr versatus, in lectione Chrysostomi versatissimus: qui utinam quæ in animo habuit de resarciendis Liturgiarum reliquiis, quæ hinc inde apud Chrysostomum dispersæ jacent, reverà præstitisset. Utinam saltem in ejus succedat locum, qui fractas, lacerásque veterum Liturgiarum tabulas, undique colligeret, & cum Liturgiis quæ supersunt hodiè, accuratè conferat.

399. AMMON, gente Ægyptius, è regione Thebaidis, ortu, saltem Episcopatu (erat enim istius urbis Episcopus) Adrianopolitanus: ipsum enim & nomen, & locus, hîc ortum esse clamant. Etsi enim plures erant *Adrianopoles*, quas homo famæ & gloriæ cupidus, in sui honorem condidit Adrianus Imperator; cùm tamen omnium hoc tempore famosissima erat *Antinoe*, ab Adriano Imp. in honorem Antinoi, amasii sui, in Thebaide condita, ab eóque etiam *Adrianopolis* vocata (teste Stephano *) Ammonem nostrum, non alibì natum esse, credi par est. Quo tempore vixerit haud satìs certum est. Cyrillo Alexandrino

* De Urb. in voc. Ἀντιν. p. 87.

drino, à quo citatur †, seniorem fuisse satìs constat; Epiphanio verò qui opus suum *de Hæresibus*, anno CCCLXXIV. elucubravit, posterior videtur; qui ipsum, non minùs quàm Methodium in dissertatione *adversùs Origenem de Resurrectione*, proculdubiò laudâsset, saltem meminisset. Medio igitur tempore claruisse videtur; nimirùm exeunte hoc sæculo, circà annum CCCXCIX. fervente tunc temporis, & in Ægypto præcipuè, *de Origene ejúsque dogmatibus*, controversiâ. Et quidem post annum CCCXCII. scripsisse, vel hinc firmari potest conjectura; quòd Hieronymus in recensendis sui temporis Scriptoribus Ecclesiasticis diligentissimus, quíque hoc ipso anno catalogum suum claudebat, ipsius nullibì meminerit. Nec satìs mirari licet, virum non incelebrem, non modò ab Hieronymo, sed nec à Socrate, vel Sozomeno, nec, qui illis accuratior & diligentior esse solet, Theodorito (ut alios Scriptores Ecclesiasticos, Cyrillo excepto, taceam) uspiàm, quod sciam, memorari. Plures erant *Ammones* qui hoc sæculo floruerunt. Nemo verò huc, majori probabilitate pertinere videtur, quàm Ammon iste, cujusdam urbis (quidnì Adrianopolis?) in Thebaide Episcopus, ad quem extat Theophili Alexandrini *Commonitorium*, seu *Epistola Canonica de iis qui cum Arianis communicaverint, déque Bisto Presbytero Lycopolitano*, quæ unà cum Balsamonis *Commentario* habetur *Pandect. Canon.* Tom. II. p. 170. certè & locus, & tempus, & summa cum Theophilo, acerrimo Origenis, & Origenistarum adversario, familiaritas optimè congruunt. Edita est à Bollandianis *Maii*, Tom. III. p. 63. Ammonis Episcopi Elæarchiæ *Epistola ad Theophilum Patriarcham Alexandrinum de vitâ & conversatione SS. Pachomii & Theodori*. Ubinàm verò sita fuerat hæc *Elæarchia*, an in Thebaide, vel alicubì in Ægypto, vel an locum indicent Editores *Bollandiani*, nondùm didici. Viderint quibus opus Bollandianum ad manum est. Quisquis tandèm sit, scripsit *Libros aliquot adversùs Origenem de Resurrectione*, teste S. Maximo *Schol. in Dionys. de Cælest. Hierarch.* c. 7. p. 88. Cujus operis nè mica quidem hodiè superesse videtur. Fragmentum περὶ τοῦ Θεοῦ λόγου citat Cyrillus loco laudato. An ex *libro de Resurrectione*, non constat. Idem Maximus *Schol. in lib. de Eccles. Hierarch.* c. 7. p. 422. Olympium quendam Adrianopolis in Lyciâ Episcopum, iis accenset, qui Origenis dogmata *de Resurrectione Scriptis suis oppugnârunt*, his verbis, Ἀνάγνωθι Μεθοδίου τοῦ ἁγίου μάρτυρος, καὶ Ὀλυμπίου Ἀδριανουπόλεως, ἐπισκόπου τῆς Λυκίας, τὰ κατ' αὐτοῦ ὑπ' αὐτῶν περὶ ἀναστάσεως γραφέντα, καὶ Ἀντιπάτρου τοῦ Βόστρων ἐπισκόπου, *Lege S. Methodii Martyris, & Olympii Adrianopolitani, Episcopi Lyciæ, necnon Antipatri Bostrorum Episcopi libros, quos in eum de Resurrectione conscripserunt*. Hunc Olympium, eundem cum Ammone nostro, facit vir doctissimus H. Hodius, *libro de Resurrectione*, Anglicè nuper edito. Non aliâ opinor ratione, quàm quòd uterque Adrianopolis Episcopus, uterque adversùs Origenem scripsisse dicitur. Sed plures erant Adrianopoles, in Thraciâ, Ætoliâ, Pisidiâ, Bithyniâ, Thebaide, in Syriâ (Thadmorah), & forsan alibì. Diversa planè sunt utriusque Scriptoris nomina, diversa & loca. Ammonem enim in Ægypto Episcopum fuisse, nemo temerè dubitabit. Olympium Scriptorem novi neminem, nullam in Lyciâ Adrianopolim. Ut non semel suspicatus sim, in S. Maximi verbis mendum esse, locúmque integrum ad Methodium esse referendum, hoc ferè modo; *Lege S. Methodii Martyris, & Olympii Adrianopolis Lyciæ Episcopi libros quos, &c.* & pro τὰ ὑπ' αὐτῶν (Methodii scilicet & Olympii) τὰ ὑπ' αὐτοῦ legendum esse. Etsi vulgata

SÆC. IV. ab An. CCC.

† Lib. de rect. fid. ad Relig. Regin. T. V. Part. II. p. 50.

lectio retineri poteſt, dummodò & ad Methodium & Antipatrum Boſtrenſem referatur: quo ſenſu interpretem intellexiſſe conſtat. Ut hanc conjecturam ab omni prorſùs veriſimilitudine non abhorrere demonſtremus, Notandum 1. Olympum celeberrimam fuiſſe Lyciæ Urbem, ex ſex majoribus hujus Provinciæ civitatibus, unam. 2. Methodium, Olympi Lyciæ fuiſſe Epiſcopum, quod Hieronymus * & Suidas † diſertè teſtantur. 3. Methodium ſimplici Martyris titulo hîc inſigniri, nullâ, vel ſedis, vel dignitatis Epiſcopalis, mentione factâ, aliter quàm à Veteribus citari ſolet, aliter quàm in eodem textu Maximus alios citavit. Regeret hùc fortè quiſpiam, ſed quid fiet de voce Ἀδριανουπόλεως? Quid ſi dicamus, in textum irrepſiſſe? Vel quod rectiùs putem, Olympum etiam Adrianopolim dictum? Certè non paucæ erant urbes, *Adrianopoles*, dictæ, quæ etiam vetus nomen ſuum ſimul retinuerunt, quales Stratonicæa Macedoniæ, Murſa Pannoniæ, Neocæſarea Ponticæ, Antinoe Thebaidis, ut de aliis non dicam. Quin ſi concedamus Adrianopolim propriam & diſtinctam fuiſſe Lyciæ urbem, potuit & hoc modo Methodius noſter Adrianopolis eſſe Epiſcopus. Nondùm enim exactâ Epiſcopatuum diviſione ubique factâ, qualis ſequentibus temporibus obtinuit, & præſertim vigente jam perſecutione, Methodius plurium civitatum curam Epiſcopalem ſimul habere potuit. Et ita quidem reverà habuit, cùm ipſum & Olympi Lyciæ, & Patarorum Epiſcopum fuiſſe diſertè refert Suidas, (quod tamen miror negâſſe virum eruditiſſimum mox nominandum) inde Veteribus vulgò Methodius *Patarenſis* dictus. Adjungam V. C. L. Allatii ‖ teſtimonium. *Cum iiſdem ipſis teſtibus Olympi Lyciæ fuerit Epiſcopus, quæ inter maximas Lyciæ urbes commemoratur, potuit eſſe eodem ipſo tempore & Patarorum, & aliarum in Lyciâ urbium Epiſcopus.* Si conjectura noſtra erudito Lectori minùs placuerit, aliam loci hujus S. Maximi lectionem ſubſtituendam proponit idem Allatius *; Μεθοδίου τοῦ ἁγίου μάρτυρος, ἐπισκόπου Λυκίας, καὶ Ὀλυμπίου Ἀδριανουπόλεως. An verò talis fuerit Olympius, meritò dubitat, ídque ſibi anxiè quærendum eſſe dicit.

* De Script. cap. 83.
† In Μεθοδ.
‖ Diatr. de Method. ſcript. p. 304.
* Ibid. p. 328.

399. **PETILIANUS**, Cirtenſis ſive Conſtantinianenſis in Numidiâ Epiſcopus, Donatiſtarum Dux atq; Anteſignanus, claruit anno CCCXCIX. In Collatione Carthaginenſi anno CCCCXI. delectus eſt ut partis ſuæ cauſam diſputando ſuſtineret: homo audax & ſui plenus, in diſſerendo promptior, quàm eruditior. Scripſit librum de *unico Baptiſmo*, *non niſi verborum ſtrepitu inflatum, & calumnioſis criminationibus aſperatum*, ut Auguſtinus loquitur; quem proindè Auguſtinus ſingulari tractatu, *de unico Baptiſmo contra Petilianum*, ſolide refutavit. Epiſtolam etiam ſcripſit Encyclicam ad omnes partis ſuæ Presbyteros & Diaconos per diœceſin conſtitutos, quâ Auguſtinum & Catholicos ſtrenuè oppugnat, causámque ſuam convitiis potius quàm argumentis agit. Huic ſe mox oppoſuit Auguſtinus, tribus libris, ſed non eodem tempore *contra Literas Petiliani Donatiſtæ*, ſcriptis. Libro primo doctrinam Petiliani de Baptiſmo in genere examinat. Libro ſecundo Petiliani Epiſtolam κατὰ πόδας ſequitur, ac penè integram diſſertationi ſuæ interſerit, & ad examen revocat. Libro tertio reliqua ipſius Petiliani Scripta perverſa percurrit & refellit. Hoc Auguſtini contra Petilianum opus, ad annum CCCC. vel CCCCII. referunt Benedictini Pariſienſes.

ANO-

SÆC. IV. ab An. CCC.

ANONYMUS *Vitæ S. Martiniani* conditor σύγχρονος, exeunte hoc sæculo, circa annum CCCXCIX. claruisse videtur. Scripsit *Vitam S. Martiniani*, qui in monte quodam propè Cæsaream in Palæstinâ, sub Theodosio magno, ejúsque filiis, vitam egit eremiticam. Exhibent *hanc vitam* Latinè Surius & Bollandiani *Februar.* xiii. Extat Græcè in Biblioth. Cæsareâ inter *Historicos Ecclesiast.* Cod. III. num. 21. fol. 109. teste *Nesselio Catal.* Part. V. p. 9. 399.

SCRIPTORES GENTILES *Religionis Christianæ hoc Sæculo* OPPUGNATORES.

HIEROCLES, Philosophus, Bithyniæ Vicarius, posteà Præses, tandem Alexandriæ Præfectus, claruit anno CCCII. Non modò Auctorem & Consiliarium faciendæ in Christianos persecutionis Dioclesiano fuisse, sed & scripsisse opus *ad eósdem*, multo sale & acumine conspersum, testis est Lactantius, qui hoc ipso tempore Nicomediæ vixit, *Instit.* lib. V. cap. 2. p. 462. Auctoris quidem nomen supprimit; alibi tamen profert, *de Mort. Persec.* cap. 16. p. 124. Eundem quidem esse extra omne dubium ponit Eusebius, in libro quem contra Hieroclem scripsit. Integrum Hieroclis opus duobus constabat libris, quos λόγους φιλαλήθεις πρὸς Χριστιανοὺς vocavit, *non contra Christianos, ne inimicè insectari videretur, sed ad Christianos, ut humanè & benignè consulere putaretur*, ut Lactantii hâc de re verba sunt. In nefario hoc opere plurima effutivit de S. Scripturarum contrarietate, de Pauli Petríque dissidio, de Apostolorum fraudibus & imperitiâ, & quod omni majus blasphemiâ est, de Christi Domini nostri latrociniis; cujus miracula, longè infra ea, quæ ab Apollonio Tyanæo, Magorum omnium famosissimo, patrata erant, fuisse, ostendere conatus est. Posterioris hujus operis partem de comparatione Apollonii cum Christo, refutandam in se suscepit Eusebius libro contra Hieroclem; quod & satis jejunè præstitit, cùm potiùs Philostrati libros *de Vita Apollonii* in eo opusculo brevitèr percurrit & refellit. Quædam Hieroclis fragmenta, nondùm edita, penès se habet Cl. Galeus. Meminit cujusdam Hieroclis Libanius in Epistolis ἀνεκδότοις, qui & è numero Magistratuum fuisse videtur. Hic verò idem vix esse potuit, cum noster ipso hujus sæculi initio, magni nominis, dignitatis, & ætatis, imperante adhuc Dioclesiano fuerit. Meminit & Hieroclis Suidas in voc. περὶ νόσων φαρμάκων. Sed is à nostro diversus planè mihi videtur. Nec alius fortè quàm qui *Hippiatrica* conscripsit. De Hierocle ejúsque Scriptis, aliísque qui hoc nomine insigniti fuerint, prolixè atque eruditè agit, judicio & ἀκριβείᾳ quâ solet omnia, Pearsonus noster, in prolegomenis quæ Hieroclis opusculis in unum collectis, præmisit, *Lond.* 1654. 8*vo*. 302.

LIBANIUS, Sophista Antiochenus, Phasganii filius, Diophanti discipulus, claruit anno CCCLX. & ad Theodosii Magni tempora pervenit, teste Suidâ. Quin grandævus admodùm decesserit, si modò verum sit quod tradit Synesius * ei ætate suppar, (Libanium enim Sophistam 360.

* De Insom. p. 157.

SÆC. IV. ab An. CCC. phiſtam intelligi in Scholiis ſuis nos docet Nicephorus Gregoras) nempe ipſum jam nonagenarium, in fictis argumentis declamitandis operam & ſtudium poſuiſſe. Præter Orationes ejus & Declamationes Græcè Latinè editas *Pariſ.* 1606. II. Vol. *fol.* & Orationes V. quas Græc. Lat. cum notis edidit Gothofredus *Genev.* 1631. 1634. 4*to.* habentur Græcè MSS. apud Galeum noſtrum plures Libanii Epiſtolæ necnon Orationes quæ ſequuntur. I. *Oratio* ὑπὲρ τῆς τιμωρίας, Pr. Οὐκ ἀρκεῖ τοῦτο, &c. II. *Oratio* πρὸς τοὺς βαρὺν αὐτὸν καλέσαντας. Pr. Ὡς ἡ βαρύς, ὡς ἡ ἀπεχθής, &c. III. *Oratio ad Antiochenos.* Pr. Ἃ μὲν ὑπὲρ πόλεως. *Orationis funebris* in necem Juliani pars magna, quæ in editis deſideratur. In hâc Libanius ait Julianum noctes hyemales conſumpſiſſe in confutandis iis libris (ſacras Chriſtianorum Scripturas intelligit) qui τὸν ἐκ Παλαιστίνης ἄνθρωπον, Θεόν τε, καὶ Θεοῦ παῖδα ποιοῦσι, *qui hominem iſtum ex Paleſtinâ ortum, Deum, Deique filium faciunt.* Et in hoc conatu Julianum, ipſum Porphyrium (quem Τύριον γέροντα vocat) ſuperâſſe. Verùm ſi ex pede Herculem, ex iſtius operis fragmentis quæ hodiè apud Cyrillum Alexandrinum reperiuntur, judicare liceat; operam atq; oleum perdidit Julianus, & malignum potiùs in Chriſtianos animum, quàm vel ingenii acumen, vel invictum aliquod argumentorum robur oſtendiſſe, cenſendus erit.

379. D. MAGNUS AUSONIUS, natione Gallus, domo Burdigalenſis, Julii Auſonii Medici filius, primùm in civitate patriâ Grammaticus & Rhetor, deinde in Aulam accitus, à Valentiniano Imp. Gratiani Auguſti Præceptor conſtitutus eſt. Ab eo jam ad Imperium evecto, factus eſt Conſul, ejúſque Inſignia geſſit, anno CCCLXXIX. Vir Græcè Latinéque peritiſſimus, in Poeſi ſummus, cui non deerat ingenium lepidum, acutum, eruditio varia ex Veterum fontibus hauſta. Haud bene conveniunt eruditi, Chriſtianis, an Gentilibus ſit annumerandus. Chriſtianum fuiſſe volunt, Elias Vinetus, Crinitus, Gyraldus, Bellarminus, qui illum hoc nomine Scriptoribus Eccleſiaſticis accenſet. Gentilem J. G. Voſſius *de Poet. Lat.* p. 55. Ol. Borrichius *Diſſert. Acad. de Poet.* p. 73. Certè ſi *verſus Paſchales*, & *Oratio* quæ inſcribitur *Matutina*, genuina ſint, fuiſſe primæ notæ Chriſtianum extra omne dubium res erit. Sed ſuſpicari licet, faventibus etiam quibuſdam MSS. ea potiùs Paulino, Auſonii diſcipulo, eſſe tribuenda. In operibus indubitatis more Gentilium Poetarum ubique loquitur, Paganæ religionis ritus & antiquitates accuratè depingit, formulas retinet, ——*faveant pia numina divûm*; & iſtiuſmodi plura. Petulans & laſciva dicendi vena, à Chriſtiano pectore plurimùm abhorret, ut *monſtri inſtar* apud ſe eſſe ingenuè fatetur Cl. Ritterſhuſius, *hominem Chriſtianum, & ut apparet, non nomine tantum, ſed & pectore, & moribus, adeò ſæpè laſciva atque improba ſcribere potuiſſe, ut niſi nomen Auſonii eſſet adſcriptum, Bilbilitanum Poetam te legere putes.* Acriori cenſurâ Julius Scaliger *Poet. lib.* VI. c. 5. *Scripſit nonnulla adeò fœda, atque deteſtanda, ut neque Scriptore, neque Auditore digna, non in ſpongiam incumbere merita ſint, ſed ſolis flammis expiari poſſe videantur.* Ut de arctâ ejus atque intimâ cum Symmacho Præfecto, Chriſtiani nominis hoſte infenſiſſimo, amicitiâ, nil dicam. Fateor in ejus genuinis occurrere mihi locum unum, alterúmve, qui primâ ſaltem facie, Chriſtianam fidem ſapere videtur. Ita *Epiſt.* XXIV. *ad Paulin.* verſ. 112. ubi de Paulini in patriam reditu à ſe calidis votis exoptato agens, Deum Patrem, Filiúmque agnoſcere videtur.

——*certa*

——certa eſt fiducia nobis
Si genitor natuſque Dei pia verba volentum
Accipiat, noſtro, reddi te poſſe, precatu.

Quæ forſan ad hominem, & in Paulini gratiam dicta ſunt. Ita in carmine, quod *Gryphus* inſcribitur, ubi de numero ternario agit, ad ſacram Trinitatem digitum intendere videtur, verſ. LXXXVIII.

——Tris numerus ſuper omnia; Tris Deus unus.

Verùm in iſthoc poemate, omnia penè obſcura, & ænigmatica ſunt. Quid multa? Quiſquis Epiſtolas, quæ ipſum inter & Paulinum intercedunt, diligenter contulerit, eum à Chriſtianâ religione alienum eſſe, facilè videbit. Hinc in Paulinum, qui, ut vitam arctiorem, & homine Chriſtiano dignam amplecteretur, ad Montes Pyrenæos confugerat, acriter invehitur, acſi inſaniæ morbo laboraret; perinde ac de ſui temporis Monachis Rutilius, Epiſt. XXV. in fine.

Triſtis, egens, deſerta colat, tacituſque pererret
Alpini convexa jugi; ceu dicitur olim
Mentis inops, cœtus hominum, & veſtigia vitans,
Avia perluſtraſſe vagus loca, Bellerophontes.

Auſonii opera melioris notæ ediderunt Joſ. Scaliger, Elias Vinetus, & noviſſimè cum variorum notis Jac. Tollius, *Amſtel.* 1671. 8*vo.*

CL. CLAUDIANUS, ortu Ægyptius, Tribunus & notarius, claruit anno CCCXCV. *Conſulatu Olybrii & Probini*, quem eleganti carmine celebravit. Cui ob egregia in Rem Literariam merita, petente Senatu, Arcadius & Honorius Statuam in Foro D. Trajani poſuerunt. In *Inſcriptione* inter cæteras ingentes artes, *Poetarum prægloriosiſſimus* vocatur; & carmina ab eodem ſcripta, ad memoriam ſempiternam ſufficere dicuntur; addito hoc epigrammate Græco, 395.

Ἐν ἑνὶ Βιργιλίοιο νόον καὶ μοῦσαν Ὁμήρου
Κλαυδιανὸν Ῥώμη καὶ Βασιλεῖς ἔθεσαν.

Chriſtianum fuiſſe affirmat Chriſtoph. Landinus ineptè. A Chriſti nomine alienum eſſe diſertè tradit ei tempore æqualis S. Auguſtinus *de civ. Dei* l. V. c. 26. *Edit. Par.* p. 142. immò *paganum pervicaſiſſimum* vocat P. Oroſius l. VII. c. 35. fol. 332. p. 2. Unde jure quis inferre poſſit, ipſum ſcriptis editis fidem Chriſtianam oppugnâſſe, etiamſi in iis quæ ſuperſunt, nulla veſtigia deprehenduntur. *Carmen Paſchale*, *Laus Chriſti*, *Miracula Chriſti*, quæ operibus ejus ſubjungi ſolent, juniori cuidam, & forſan Claudiano Mamerto, adjudicanda ſunt.

MAXIMUS gente Afer, civitate Madaurenſis (Africæ propriæ oppidum erat, inter Numidiam & Getuliam) profeſſione Grammaticus, S. Auguſtino familiaris, claruit exeunte hoc ſæculo, circa annum CCCXCIX. Homo gentilis & religionis ſuæ zelo flagrans, ſcripſit 399.

SÆC. IV. ab An. CCC.

ſit *Epiſtolam ad Auguſtinum*, quâ deorum ſuorum cultum vindicat, aitque, *ſe, unum eſſe Deum ſummum, ſine initio, ſine prole naturæ confiteri, ejúsque virtutes per mundanum opus diffuſas multis vocabulis invocare. Ita ſit*, inquit, *ut dum ejus quaſi quædam membra carptim variis ſupplicationibus proſequimur, totum colere profectò videamur.* Deinde in Chriſtianos invehitur; partim quòd Deum quem quaſi proprium ſibi vendicarent, in locis abditis ſe videre affirmarent; partim quòd relictis Templis, & neglectis Majorum ſuorum manibus, hominum mortuorum buſta ſtultò frequentarent. Hinc Martyres quoſdam punicis vocabulis inſignitos, ludibrio exponit, *Mygdonem* ſeu *Migginem, Sanaem, Lucitam*, & præ omnibus *Archimartyrem, Namphanionem.* Per *Namphanionem* quis hîc denotetur, haud facilis eſt conjectura, nec à quoquam id tentatum memini. Si in re obſcurâ conjectare fas erit, non alium quam Chriſtum Dominum noſtrum deſignari putem: partim quòd *Archi-martyr* appelletur, qui modo ſcilicèt eminentiori præ aliis Martyribus, pro religione à ſe inſtitutâ paſſus eſt; partim quòd cùm alii huic vel illi numini præferantur, *hunc*, inquit, *proh nefas! diis immortalibus prætulerint Chriſtiani*; partem denique quòd interprete Auguſtino in Literis reſponſoriis, *Namphanio* linguâ Punicâ, nihil aliud ſignificet quàm *boni pedis* hominem, i. e. *cujus adventus afferat aliquid fælicitatis; ſicut ſolemus dicere, ſecundo pede introiiſſe, cujus introitum proſperitas aliqua ſecuta ſit.* Quod Domino noſtro apprimè convenit, qui optato pede in mundum venit, & obambulavit εὐεργετῶν. De quo Propheticum illud imprimis dictum eſt, *quàm pulchri ſuper montes ſunt pedes prædicantis pacem, annunciantis bonum, prædicantis ſalutem?* Neſcius non ſum in *Martyrologio Romano* Julii IV. celebrari memoriam *S. Namphanionis Martyris*, & *Sociorum, quos ille roboravit ad pugnam, & ad coronam provexit, quique Madauri in Africâ paſſi ſunt.* Verùm hæc omnia, ex his ipſis Epiſtolis deſumpta eſſe quis non videt? quin & in notis ſuis diſertè fatetur illuſtriſſimus Baronius. Concludit Maximus, ſolenni formulâ, *dii te ſervent, per quos & eorum, atque cunctorum mortalium communem Patrem, univerſi mortales, quos terra ſuſtinet, mille modis concordi diſcordiâ veneramur & colimus.* His reſpondens Auguſtinus *Epiſtolâ ſequenti*, hominem acerrimè perſtringit, oſtendítque ſi ludicra agere vellet, ſe par pari referre poſſe; hominem verò gravitèr monet, ut in hoc argumento ſeriò verſetur; paratum ſe fore, de his pro argumenti dignitate diſceptaturum. Claudit Epiſtolam his verbis, *ne te hoc lateat, & in ſacrilega convicia imprudentem trahat, ſcias à Chriſtianis Catholicis, quorum in veſtro oppido etiam eccleſia conſtituta eſt, nullum coli mortuorum, nihil denique ut numen adorari, quod ſit factum & conditum à Deo, ſed unum ipſum Deum qui fecit & condidit omnia.* De tempore quo ſcriptæ ſint hæ Epiſtolæ non conſtat. Referunt eas noviſſimi editores ad annum CCCXC. Cùm ſequenti, Idolorum cultus Imperatorum lege prohibitus ſit. Sed nullum inde duci poteſt argumentum, cùm non hoc modò, ſed & quovìs ferè anno ſequenti, *Conſtitutiones Imperiales* hâc de re latæ ſint; ut in *Codice Theodoſiano* videre eſt: nempe ann. CCCXCII, CCCXCV, CCCXCVI. anno CCCXCIX. quatuor, quarum duæ ad Africam propriè ſpectant; iterúmque anno. CCCCVIII. ne ulteriùs pergam. Habentur hæ Epiſtolæ *Edit. Noviſſ.* XVI, XVII. in vulgaribus editionibus num. XLIII, XLIV.

SÆC.

S Æ C. IV.

Concilia hoc Sæculo habita.

ELIBERITANUM, Eliberi, quæ Hispaniæ Bœticæ urbs est, ad restaurandam collapsam Ecclesiæ disciplinam, moresque Christianorum reformandos, fervente jam persecutione anno CCCV. ex vulgari calculo *Idibus Maiis* congregatum. Aderant Episcopi XIX (alii codices habent XLIII.) & in his Osius Cordubensis, Presbyteri XXVI. (alii XXXVI) adstantibus Diaconis, omnique plebe. Condiderunt Canones LXXXI. severioris disciplinæ, & antiquæ virtutis ac pietatis indices, qui cum notis Binii, ex Garsiâ Loaisâ maximam partem desumptis, Gab. Albaspinæi, & amplissimis doctissimisque Ferd. de Mendoza Commentariis habentur Conc. T. I. p. 967. His addi possunt XIII. Dissertationes illustrissimi Card. D. Aguirre, quas novissimæ suæ *Conciliorum Hisp.* Collectioni inseruit, quibus historiam hujus Concilii, locum, annum, & plures ejus Canones mire illustrat. Vid. ejus *Notit.* p. 41. De tempore hujus Concilii litem haud ita pridem movit Cl. Baluzius, * qui illud post Ancyranum, & Neocæsariense, aliquantò ante Nicænum, celebratum esse arbitratur, eâ imprimis ratione ductus, quod Concilii Sardicensis canone XIV. de laico per tres Dominicas in civitate commorante, nec conventum celebrante, dicit Osius, *Memini autem superiore Concilio fratres nostros constituisse ut aliquis laicus, &c.* quæ de Concilio Eliberitano intelligenda esse, contendit Baluzius, Osiumque ad illius Canonem XXI. respexisse, quo tale quid statuitur. Sed 1. Potuit hujusmodi Canon in Synodo aliquâ paulò ante Sardicensem habitâ, statui, & certè ex vi vocum istarum *Superiore Concilio*, aperte satis innuitur. Quo quidem tempore alia plane erat tum Ecclesiæ, tum Reip. facies, quam Synodi Eliberitanæ Decreta nobis repræsentant; nec meliùs cùm eâ congruunt, quam altæ Hyemis tempestates, cum æstivalis cœli, solisque, calore, splendore, serenitate, conveniunt. 2. In textu Græco verba aliter se habent † Μέμνησθε ὅτι καὶ ἐν τῷ παρελθόντι χρόνῳ τοὺς πατέρας ἡμῶν κεκρικέναι, *Recordemini autem Patres nostros in tempore præterito judicâsse.* Quæ Synodi Eliberitanæ tempori apte satis congruunt. Textum verò Græcum si non authenticum & Originalem, ex eo saltem in Græcorum usum immediatè fuisse expressum, omnibusque quas habemus hodiè, Dionysii exigui, & Isidori Mercatoris versionibus antiquiorem, nemo opinor temerè negabit.

SÆC. IV. ab An. CCC. — 305.

* Collect. Nov. p. 27.

† Can. XI.

CIRTENSE (Cirta Numidiæ erat Metropolis, postea *Constantina* dicta) Dioclesiano & Maximiano purpuram deponentibus, IV. Nonas Maii, vel, ut alii, III. Nonas Martias anno CCCV. ab undecim Episcopis (quorum septem Traditores fuerant) Præsidente Secundo Tigisitano Primæ Cathedræ Episcopo in domo Urbani Donati (Christianorum Basilicis nondum restitutis) habitum. De anno sibi haud satis constat Augustinus. Quippe lib. III. *contr. Cresc.* c. 27. coactum fuisse ait Dioclesiano VIII. & Maximiano VII. Coss. seu anno CCCIII. 305.

Verum

SÆC. IV. ab An. CCC. Verum hoc tempore in Africâ maxime fervebat persecutio. Ut mendum in Actis apud Augustinum cubare necesse sit. Ac proinde in *Brevic. Collat.* III. c. 17. rectius rejicit in annum post Consulatum Dioclesiani IX. Maximiani VIII. id est, ann. CCCV. In hoc concilio primò de Traditoribus sub nuperâ persecutione inquisitum est, & quisque prout poterat, facti sui excusationem affert, omnesque tandem mutuis suffragiis absoluti sunt. Deinde Silvanus subdiaconus Cirtensis, qui & ipse Traditor fuerat, in Pauli nuper defuncti locum Cirtensis Episcopus ordinatus est. Quæ supersunt Acta extant ap. Augustin. *contr. Crescon. Grammat.* lib. III. c. 27. col. 258. Hujus Concilii meminit Optatus, ad ejus Acta provocat, & quædam ex iis summatim exhibet lib. I. p. 16. Hujus Synodi auctoritatem rejecerunt postea Donatistæ, ejus Acta ficta esse contendentes, quibus os mox obturârunt Catholici, ut ex Breviculo Collationis Carthaginensis abunde liquet.

306. CARTHAGINENSE I. Circa annum CCCVI. (vel ut alii rectius opinor CCCXI.) à LXX Donatistarum Episcopis celebratum. In hoc, Cæcilianum Carthaginensem Antistitem, tanquàm *Traditorem*, damnârunt, eique Majorinum quendam substituerunt. Vid. *Optatum lib.* I. & *August. Epist.* CLXII, CLXIII. & *Brevic. Coll. cap.* XVI. De Schismate Donatistarum & conciliis ea occasione habitis agunt scriptores penè infiniti; post alios omnes hanc Historiæ Ecclesiasticæ partem diligenter non minus quam accurate excoluit vir plane eruditus Th. Ittigius *Dissert.* II. in *Heptad. Dissertationum Ecclesiast.* quam nuperrimè in lucem emisit *Lipsiæ* 1696. *4to.*

308. ALEXANDRINUM I. Circa annum CCCVIII. sub Petro Alexandriæ episcopo, in causâ Meletii celebratum: quo, Meletius Episcopus Lycopolitanus, multorum quidem criminum reus, imprimis quod idolis sacrificâsset, *ἐν κοινῇ Συνόδῳ τῶν ἐπισκόπων*, *in communi episcoporum Concilio* depositus est, homine mox in apertum schisma erumpente; ut disertè tradit, qui rem gestam nescire non potuit, ipsemet Athanasius *Apol.* II. p. 603. *Disput.* 2. *contr. Arian.* p. 136. Consona habet Patricius Ararsius, scriptor quidem penitùs ignotus, *lib.* quem *Oceanum* cognominavit. Ex quo Fragmentum adducit *Libelli Synodici* auctor p. 14.

308. CARTHAGINENSE II. à CCLXX. partis Donatisticæ Episcopis, circa annum CCCVIII. juxta Baronium, habitum. In quo post LXXV. dierum disputationem, communi consensu decretum est, ut *Traditores*, immensi quidem criminis rei, etiamsi baptizari nollent, ad Communionem nihilominus reciperentur. De hâc Synodo vide quæ habet August. *ad Vincent. Epist.* XLVIII. De tempore hujus Synodi à Baronio dissentiunt Valesius * & Pagius †, contendentes, habitam fuisse post inchoatum demum schisma Donatistarum, imò Donati Carthaginensis Episcopi & Deuterii temporibus, aliquot post Nicænum concilium annis.

* De Schism. Donat. c. 3. ad calc. Euseb. p. 292.
† Crit. Hist. Chron. ad an. 308. Num. III, IV.

311. CARTHAGINENSE III. anno CCCXI. à Secundo Tigisitano, & LXX. partis Donatisticæ Episcopis, in causâ Cæciliani congregatum; quo, procurante id maximè Lucillâ, potentissimâ & ditissimâ

tissimâ muliere, Cæcilianum Carthaginensem Episcopum, ejúsque ordinatores damnârunt & deposuerunt, substituto in ejus locum Majorino, qui Cæciliani, adhuc Archidiaconi Lector fuerat. Plura habent Optatus l. I. p. 20. Augustinus *ad Episcopos Donatist. Epist.* CLXII.

ROMANUM I. anno CCCXIII. in causâ Cæciliani, Præside Melchiade Papâ, Constantini M. literis convocatum. Convenerunt Episcopi XIX. 6. *Non. Octobr.* in Laterano in Domum Faustæ; à quibus Cæcilianus absolvitur, damnantur Donatistæ. Tribus sessionibus Synodus absoluta est. *Sessione* I. Donatistæ, oblato libello, Cæcilianum multorum criminum accusârunt, Cæciliano è contra Donatum accusante. *Sess.* II. alium *adversùs Cæcilianum* libellum obtulerunt. *Sess.* III. auditis omnibus, quæ dici poterant, & pleniùs examinatis, Donatus tanquàm Schismatis reus damnatur, Cæcilianus à Donatistarum accusationibus, judicio Synodali absolvitur. Acta hujus Concilii extant ap. Optatum lib. I. p. 25. & Conc. T. I. p. 1403. ubi etiam Anulini Proconsulis, & Constantini M. de hâc re Literæ habentur. Vide August. *Epist.* CLII. & *Brev. Coll.* cap. 3. 313.

ARELATENSE I. Constantini Magni jussu, eâdem de re, anno CCCXIV. celebratum. Interfuerunt Episcopi CC. Quorundam nomina, sed mendosè admodùm, hodie subscripta reperiuntur; à quibus Cæciliani causa iterùm absolvitur, & innocentia vindicatur; Canones XXII. ad Ecclesiæ mores & disciplinam spectantes, conduntur. Extant, Sirmondi, Binii, Ducæi, Albaspinæi, notis illustrati, unà cùm *Epistola Synodali*, variísque Constantini Magni literis, tùm ante tùm post Synodum scriptis, Conc. T. I. p. 1421. Ad calcem, *Gesta purgationis Cæciliani & Fælicis*, ex Appendice *Optatianâ* subjiciuntur. Arelatensi huic Synodo intererant etiam ex Britanniâ nostrâ Episcopi tres, Eborius Episcopus Eboracensis, Restitutus Londinensis, Adelphius de civitate Coloniâ Londinensium, unà cùm Sacerdote Presbytero, & Arminio diacono, quorum subscriptiones hodie deprehenduntur. Vide quæ habet Spelm. *Conc. Brit.* T. I. p. 39. ubi & hujus Concilii canones reperire licet. 314.

ANCYRANUM I. Ancyræ in Galatiâ ab XVIII. Episcopis, ex Asiâ minore, viciníſque Provinciis congregatis, anno CCCXV. ex vulgari calculo coactum. Ut disciplina Ecclesiastica resarciretur, & lapsi ad pœnitentiam rectiùs admitterentur Canones XXIV. condiderunt, qui habentur Græc. Lat. Conc. T. I. p. 1455. 315.

NEOCÆSARIENSE (apud Neocæsariam ad *Lycum* fl. quam alii in Ponto Polemoniaco, alii in Cappadociâ collocant) eodem fere tempore, & eâdem de causâ, à variis Episcopis; quorum XIX. nomina hodiè subscripta reperiuntur, habitum. Extant Canones XV. Gr. Lat. Conc. T. I. p. 1479. 315.

ALEXANDRINUM II. Sub Alexandro Alexandriæ Antistite, omnibúsque Episcopis sedi Alexandrinæ subditis, adversùs Arium hæresin suam recens evomentem, circa annum CCCXV. juxta Baronium, habitum. Extat Alexandri hâc de re *Epistola* apud Theod. l. I. cap. 4. p. 9. confer Epiphan. *Hæres.* LXVIII, LXIX. 315.

SÆC. IV. ab An. CCC.

316. CÆSARIENSE in Ponto, anno circiter CCCXVI. à XXIII. Episcopis, præsidente Vitalio, collectum. In quo, actum est de iis qui in *persecutione* sacrificassent, aut abjurâssent, aut idolothyta gustassent; constitutis *canonicis correctionibus* πρὸς τὴν διαφορὰν τῆς παραβάσεως *juxta gradum & differentiam peccati in quod quisque lapsus esset*. Nititur hæc Synodus solius auctoris *Synodici* à Pappo editi, fide, *Synod.* p. 14. Verùm cùm Auctor iste negligentiam suam ubique prodat, neque aliquem pro se testem citare solet, plures Synodos ab eo memoratas consultò prætermisimus.

324. ALEXANDRINUM III. ab Alexandro, omnibúsque Ægypti Episcopis, unà cùm Osio Cordubensi, eò à Constantino M. cùm literis misso, in causâ Arii circa annum CCCXXIV non (quod vult Baronius) anno CCCXIX. habitum. In hâc etiam Synodo, Collythus Presbyter Alexandrinus, qui Episcopale munus sibi arrogaverat, dignitate suâ deturbatur. Vid. Athan. *Apol.* p. 614, 616.

325. NICÆNUM OECUMENICUM I. mandato Constantini M. Episcopis ex omni orbe Romano, ad ventilandam Arii causam convocatis, XI. *Calendas Junias*, sive rectiùs forsan XIII. *Cal. Julias*, anno CCCXXV. magnâ aulâ Palatii Imperialis, in Bithyniâ coactum. Præter ingentem, & pene incredibilem Presbyterorum, Diaconorum, Acolythorum multitudinem, adfuerunt Episcopi plures undiquáque congregati, gravitate, doctrinâ, pietate, canitie venerandi. Sed de Episcoporum numero, magna est etiam inter veteres sententiarum discrepantia. Eusebius * Cæsariensis qui non minimas in hâc Synodo partes gesserit, supra CCL. fuisse dicit, eósque ex omnibus Europæ, Asiæ, Africæque provinciis congregatos; ut non immeritò celeberrimum hunc conventum, cùm cœtu illo conferat, cujus meminit *Historia Apostolica*, in quo erant Parthi, Medi, Elamitæ, Mesopotamitæ, &c. in hoc quidem longe superiorem, quòd in cœtu Hierosolymitano *laici*, in hoc non nisi *Dei ministri* convenerunt. Eustathius † Antiochenus, qui & ipse huic Concilio interfuit, & pars magna fuit, circiter CCLXX, fuisse ait, verùm ob ingentem conventûs illius multitudinem, se numerum certò referre non potuisse, neque in eo se valde curiosum fuisse fatetur. Athanasius || plùs minùs CCC recenset. Sozomenus * circiter CCCXX. Batricides sive Eutychius, qui Arabicè Historiam suam condidit, & Ismael ibn. Ali (quem citat Seldenus † noster) Scriptor Muhamedanus, non minùs quàm MMXLVIII. convenisse tradunt; & ex iis Constantinum M. CCCXVIII. selegisse volunt. Quod parùm probabile videtur. Dorotheus Monembasiensis Metropolita, qui Historiam sacram & civilem vulgari Græcorum idiomate conscripsit, integrum Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, & Monachorum numerum, non nisi CCCXVIII fuisse refert ||; nec plures convenisse quia totidem à Christo nato anni ad hujus Synodi tempus effluxerint: quam pro suâ numerandi ratione anno CCCXVIII. habitam fuisse tradit. Ejus verba, quia in paucorum manibus versatur liber, huc referre non pigebit, Καὶ οἱ μὲν Ἀρχιερεῖς ἦσαν διακόσιοι τριανταδύο, οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ Διάκονοι καὶ καλόγηροι ἦσαν ὀγδοήκοντα ἕξι· ὅλοι τριακόσιοι δεκαοκτώ. Καὶ διὰ τί τόσοι μόνον ἐδιαλέχθησαν. Ὅτι ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ, ἕως τὸν καιρὸν τῆς συνόδου ἐκείνης τόσοι χρόνοι ἦσαν. *Et Episcopi quidem, sive Summi Sacerdotes erant*

* De vit. Const. l. III. c. 7, 8, 9. p. 486.

† Ap. Theod. l. 1. c. 8. p. 26.

|| Epist. ad Solit. p. 660.

* L. 1. c. 17. p. 430.

† Not. in Eutych. p. 72.

|| Σύνοψ. διαφ. ἱστορ. p. σλη.

erant CCXXXII. *Sacerdotes, seu Presbyteri, Diaconi, & Monachi,* LXXXVI. *cuncti simul* CCCXVIII. *Et quare totidem solummodò electi sunt? Quia à Christi incarnati tempore, usque ad tempus hujus Synodi, anni erant* CCCXVIII. Quæ unde hauserit Dorotheus incertum est: forsan non aliunde, quàm ex *vetustâ illâ Actorum Synodalium collectione* quam citat Cl. Seldenus, hujúsque compilatorem circà Concilii Chalcedonensis tempora vixisse conjicit, qui eadem fere habet. In numero CCCXVIII. tandem consenserunt omnes. Quem quidem alibi * disertis verbis confirmat ipse, qui interfuit, Athanasius. Nec Mysterio caruisse numerum cùm Synodo suâ Occidentali notat Liberius † Papa, *cum eodem militum numero stipatus B. Abraham, tot hostium millia per fidem profligavit.* Verùm de his, plus satis. Ad hunc conventum venisse quosdam Philosophos, sive Dialecticos, de rebus Theologicis subtilitèr disputaturos, iisque simplicem quendam ex ordine laicòrum, os oppressisse, referunt Socrates, Sozomenus, & Ruffinus; quorum proinde solennes, prolixásque cum SS. Patribus Disputationes in *Historiâ suâ Concilii Nicæni* integro pene libro nobis exhibet Gelasius Cyzicenus; non aliunde quàm ex proprio cerebello, ut videtur, confictas. Conveniente Synodo, post habitas per aliquot dies disceptationes quasdam prolusorias, tandem pleno Concilio sistitur Arius; nefandæ hæresis circa Filii Dei Divinitatem accusatur; Dogmata ex libris ejus extracta examinantur, discutiuntur, & solenni execratione damnantur; Libri ejus publicè exusti, ipsomet Ario anathemate percusso, & in exilium misso: Conditur *Symbolum*, communis Fidei *tessera*, quâ Filius Patri esse ὁμοούσιος, *genitus non factus, verus Deus de vero Deo*, declaratur: Tollitur Schisma Meletianum, servatâ ipsi Meletio Episcopatûs dignitate, omni verò potestate & jurisdictione abrogatâ; ab eo consecrati sanctiori ordinatione admittendi: Sublata est vetus de *Die Paschatis* controversia, communíque Decreto sancitum, ubique illud, non nisi Die Dominico, *Judæorum Festum* proximè sequente, deinceps esse celebrandum: Denique constituti sunt Canones ad regimen & œconomiam Ecclesiasticam spectantes numero XX. nugas enim agunt, qui cùm Pisano, Turriano, Ecchellensi, LXXX. vel LXXXIV. ex Arabico versos nobis exhibent. In his Canonibus eminet præ aliis *Canon* VI. qui nobilem uberrimámque disputandi segetem, de *Primatu Romani Pontificis*, de *Ecclesiis suburbicariis*, de *Patriarcharum origine, instituto,* & *jurisdictione*, eruditis præbuit. De quibus ἄλλῳ τῷ ἀνάγκῃ agunt hujus sæculi Scriptores, & nos suo loco pro modulo nostro fusius disseruimus. Certe Patriarcharum jura hoc canone fundari, vel contineri, contendunt viri quidem doctissimi, & in Ecclesiæ Antiquitatibus diligentèr versati. Verùm nasutioribus, & in re Ecclesiasticâ exercitatis, consensum ægre unquam extorquebunt. Quid, quòd si Patriarchæ hoc tempore extitissent, quî fieri potuit, ut venerandæ hujus Synodi Patres, qui Can. IV. & VI. Metropolitanorum jura diserte statuerunt, de Patriarchis ne levissimam quidem mentionem facerent, eorúmve jurisdictionem definirent? Quin nec ipsum Patriarcharum nomen sensu proprio, nisi post unum alterúmve sæculum in Ecclesiâ Christianâ natum est? Ad hujus etiam Concilii historiam spectant, Constantini Magni cùm Acetio, Novatianorum Episcopo, de dogmatis Novatiani severitate colloquium, & Paphnutii Episcopi Ægyptii & Confessoris celeberrimi increpatio & condemnatio illius Legis, quam Episcopi nonnulli in hoc Concilio inducere nitebantur, ut Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, ab

* Epist. ad African. p. 718.
† Epist. ap. Socr. l. IV. c. 12. p. 223.

SÆC. IV. ab An. CCC. uxorum, quas, cùm laici essent, Matrimonii jure sibi sociaverant, concubitu abstinerent; vehementer contendente Paphnutio, grave hoc jugum Clericis & Sacerdotibus non esse imponendum; honorabiles quippe esse nuptias, & torum immaculatum, caveréntque nè ex nimiâ severitate damnum potiùs inferrent Ecclesiæ. Cujus hâc de re sermonibus universus Sacerdotum cœtus assensus est. De his uberiùs agunt, Socrates lib. 1. capp. 10,11. p. 38. Sozom. lib. I. capp. 22, 23. p. 436.

Et ita quidem post menses duos, & sex dies, die nempè *Augusti* xxv. celeberrimæ huic Synodo finis imponitur. Quam mox excipiebant Constantini M. Vicennalia. Etsi enim juxta accuratam temporis rationem Vicennalia ejus in diem viii. Cal. *Augusti* incidebant, sedente tamen Synodo, Constantinus ea in diem viii. Cal. *Septembris*, diem nempè similis denominationis cum eo, quo imperium inierat, transtulit, quod non rarò alibi factum est, ut rectè observat Cl. Pagius, *Crit. Hist. Chron. in Annal. Bar.* ad ann. CCCXXV. num. iii. p. 85. Extant Græc. Lat. hujus Concilii *Symbolum* & *Canones*, unà cum variis antiquorum versionibus, Conc. Tom. II. p. 27. *Canones* cum notis Balsamonis, Zonaræ, & Alexii Aristeni, *Pandect. Can.* Tom. I. p. 58. & in eos annotationes Beveregii, ibid. Tom. II. p. 42. *Epistola Synodica ad Ecclesiam Alexandrinam*, apud Socr. lib. I. cap. 9. p. 27. Theod. lib. I. cap. 6. p. 30. Gelas. Cyz. lib. II. cap. 33. p. 349. apud quos etiam varias Constantini M. de Synodo Epistolas reperire licet. Subjiciuntur p. 103. Gelasii Cyziceni *Historiæ Concilii Nicæni lib.* III. *Canones ex Arabico versi* LXXX. cum novâ Abr. Ecchellensis versione; adjectâ etiam ejus de horum auctoritate *dissertatione*.

330. ANTIOCHENUM I. anno CCCXXX. contra Eustathium Antiochenum, Fidei Nicænæ acerrimum defensorem, congregatum. Principes erant Eusebius Nicomediensis, & Theognius Nicænus, qui Eusebium Cæsariensem, Patrophilum Scythopolitanum, aliósque plures secum adduxerunt; ut totus Episcoporum numerus (siqua Philostorgio fides, lib. II. cap. 7.) erat CCL. In hoc Concilio accusatus est Eustathius à Cyro Berœensi Episcopo, quod Sabelliano dogmati faveret, referente Georgio Laodiceno *apud Socr.* lib. I. c. 24. p. 59. Id ei objectum esse nequaquam agnoscit Socrates, aliásque causas fuisse dicit, eásque (si quosdam audiamus) minùs honestas. Intelligit (opinor) fœdæ libidinis crimen, & infamem mulierculam infantem in ulnis gestantem, in Synodum introductam, facinus illud ei objicientem; de quo latè Theodoritus, lib. I. cap. 21. p. 52. Meminit etiam Philostorgius *loco citato*. Ut ut sit; Virum sanctissimum, fide, pietate, & canitie venerandum deposuerunt, & ut in Illyricum relegaretur ab Imperatore impetrârunt. De rebus etiam in hâc Synodo gestis confer quæ habet *Sozomenus*, lib. II. cap. 19. p. 469.

334. CÆSARIENSE in Palæstinâ, anno CCCXXXIV. jussu Constantini M. à partis Eusebianæ Episcopis, præsidente Eusebio loci illius Episcopo, congregatum. Verùm Athanasius, cujus causâ coacta est hæc Synodus, in eâ utique judicandi, cùm judices parùm æquos se experturum esse suspicaretur, venire noluit, eo nomine contumaciæ apud Imperatorem mox delatus, adeóque post moram benè longam, nihil in hâc Synodo gestum est. Vide *Sozom.* lib. II. cap. 25. p. 479. *Theod.* lib. I. cap. 28. p. 61. Mirum certè videri debeat Athanasium in rebus

suis

ſuis recenſendis alioqui ſatis accuratum, hujus Synodi nuſpiàm meminiſſe. Interim notandum eſt, hanc Synodum etſi hoc tempore habitam, diu anteà indictam fuiſſe. Cùm diſertè tradit Sozomenus, Athanaſium ad hanc Synodum vocatum triginta circiter menſium ſpatio profectionem ſuam diſtuliſſe. SÆC. IV. ab An. CCC.

TYRIUM anno CCCXXXV. Conſtantini Mandato Tyri habitum. Poſtquam ſuperiori anno Arianorum Conciliabulum Cæſareæ Palæſtinæ fruſtrà habitum fuerat, Athanaſio ibidem comparere recuſante, convenerunt Tyri Epiſcopi *LX.* quos Dionyſius Ex-Conſularis, huc, ad ordinem inter Epiſcopos conſervandum, miſſus, ex variis Orientis locis congregavit, *Ario* quidem faventiores, certè in *Athanaſium* quàm par erat iniquiores, non alios utique quàm quos Euſebiani, Imperatori commendaverant; fatente id Conſtantino in literis ad hanc Synodum datis, quibus eos ad pacem Eccleſiæ reddendam, omni quo poterant modo, graviſſimè adhortabatur. Aderat & Athanaſius, & unà cum illo *XLVII.* ex Ægypto Epiſcopi, non quidèm vocati, ſed qui Metropolitam ſuum ultrò comitati ſunt. Variorum graviſſimorúmque criminum falsò accuſatur Athanaſius, quæ ad duo præcipuè capita revocari poſſunt. Vel enim τὰ ἠθικὰ, vel τὰ ἐκκλησιαστικὰ reſpiciebant. Sub priori claſſe tria ipſi objecta ſunt, *Crudelitas*, *Adulterium*, & *Homicidium.* *Crudelitatis* * accuſatur, quod Iſchyram Presbyterum apud Higynum Præfectum falsò calumniatus, in vinculis ſæpè numero detinuiſſet; quòd Callinicum Peluſii Epiſcopum ab eo depoſitum, militarem cuſtodiam, tormenta, & judicia ſubire feciſſet, quódque plures partis Meletianæ Epiſcopos verberibus affeciſſet. Verùm hæc, aut apertè falſa, aut nullâ ſufficienti probatione fulta, nudam tantùm in Actis Synodi mentionem habent, nullâ de iis quæſtione ulteriùs habitâ. Mox *Adulterii* accuſatus †, quòd virginem quandam vi conſtupràſſet, productâ in ſcenam infami mulierculâ, impudentèr vociferante, ſe quidèm virginitatem Deo voviſſe, Athanaſium verò quem hoſpitio exceperat, vim ſibi intuliſſe, & invitam violàſſe. Verùm Timotheus Presbyter, Athanaſium ſe eſſe fingens, Egóne, *inquit*, mulier in ædes tuas ingreſſus, vim tibi intuli? Tùm illa Timotheum digito demonſtrans, immò Tu, *inquit*, mihi virginitatem eripuiſti, tu me caſtitate ſpoliàſti, temporis ſimul & loci mentione additâ, Judicibus ſimul & Accuſatoribus ſummo pudore confuſis. Denique objectum eſt & *Homicidii* crimen, quòd Arſenium quendam, factionis Meletianæ Epiſcopum clàm occidiſſet, abſciſsâque ejus manu, in Magicæ artis incantamentis utebatur, productâ in medium arcâ ligneâ, in quâ repoſita erat hominis cujuſdam mortui manus, ſale condita, quam ipſiſſimam Arſenii manum eſſe affirmabant. At verò Athanaſius, qui improba adverſariorum ſuorum concilia optimè noverat, Arſenium multis Epiſcopis cognitum, in Synodum introduxit, & reducto ad alterum latus ejus pallio, primo quidèm dextram, mox interpoſitâ morâ, ſiniſtram quoque oſtendit. En, inquit, Arſenius ambas, ut videtis, manus habere deprehenditur, tertia verò undenàm exciſa ſit, oſtendant nobis accuſatores. Et ita res in fumum abiît, toto cœtu, vel in iram, vel in riſum, ſoluto. Poſterius accuſationum caput duo præcipuè continebat. I. *Quòd illicitè fuiſſet ordinatus* ‖, *nec niſi quorundam Epiſcoporum perjurio ad Epiſcopatum perveniſſet.* Sed cùm omnes illius ordinationis circumſtantiæ, in clarâ ac publicâ hominum luce peractæ fuerant, nulla de iis quæſtio ampliùs moveri

335.

* Soz. lib. II. c. 25. p. 479.

† Soz. ibid. p. 480. Theod. lib. I. c. 30. p. 63. Rufin. Hiſt. Eccl. lib. I. c. 17. p. 232.

‖ Soz. ubi ſuprà.

SÆC. IV. ab An. CCC. moveri poterat. Plus negotii facessebat altera quæ secuta est accusatio, Macarium nempè Athanasii Presbyterum, ipsomet mandante, in Ecclesiam ubi Sacerdotio fungebatur Ischyras, venisse, & in Sacrarium irruentem, Mensam quidèm subvertisse, Mysticum verò Poculum confregisse, sacrósque Codices concremâsse. Magna de his lis, multa disputatio, nec pauca allata, quæ omnia falsissima esse sole clariùs demonstrabant; quin ipsum Ischyram ad Sacerdotium nunquàm fuisse promotum, sed imposito sibimet Presbyteri nomine, Sacerdotis munus obiisse. Posteà etiam ipse Ischyras, oblato satisfactionis libello propriâ manu subscripto, coram Athanasio, ejúsque Presbyteris, hanc calumniam revocavit; séque instantibus Eusebianis, & Episcopatum ei promittentibus, hæc omnia ex proprio ingenio confinxisse, testatus est. Decretum tandèm ut Delegati, iique Athanasii hostes infensissimi, à Synodo in Mareoten mitterentur, qui abducto secum Ischyrâ, in ipso loco rem omnem sub examen revocarent; ubi adhibitâ licèt vi, omnibúsque nequitiæ & improbitatis consiliis, nihil adversùs Athanasium extorqueri potuit, ipsis adversariis Acta quæ confecerant celantibus, & omni penè Mareotidis clero, scriptis tùm ad *Philagrium* Ægypti Præfectum, tùm *ad Synodum* literis, Athanasium à totâ hâc calumniâ luculentissimè purgante. His non obstantibus, Athanasius Synodali judicio, quo jure, quâve injuriâ, damnatus & depositus est; qui, quid à tot iniquis Judicibus expectari poterat, prævidens, clam se Synodo subduxerat, Constantinopolim, ut Imperatorem coram conveniret, petiturus. Quæ in hâc Synodo acta sunt, ex Athanasii *Apol.* II. *Socr.* lib. I. cap. 28, 29, &c. *Sozom.* lib. II. cap. 25. *Theod.* lib. I. c. 29, 30. *Conc.* Tom. II. p. 437. colligi possunt. Demùm jubente Imperatore, Synodus relictâ Tyro Hierosolymam se contulit, ubi peractâ solenni locorum sacrorum *dedicatione*, Arius Fidem Orthodoxam se profiteri simulans, unà cum sociis in Communionem recipitur.

336. CONSTANTINOPOLITANUM I. à paucis partis Eusebianæ Episcopis, anno CCCXXXVI. mense circiter *Februario*, habitum. In hoc Conciliabulo congestis novis in Athanasium calumniis, ab Imperatore Episcoporum dolis circumvento, Trevirim in Galliis relegatur; Marcellus Ancyræ Episcopus, ob dogmata male-sana damnatus, sede suâ deturbatur; libris ejus ab Eusebio Cæsariensi, jubente Synodo, refutandis. Vide *Socr.* lib. I. cap. 35, 36. *Soz.* lib. II. cap. 33. Synodum hanc ultra sex menses continuatam fuisse conjicit Cl. Pagius *Crit. Hist. Chron.* ad ann. CCCXXXVI. num. 6.

338. CONSTANTINOPOLITANUM II. an. CCCXXXVIII. ab Eusebio Nicomediensi, aliisque Arianæ partis Episcopis, contra Paulum Antistitem CP. habitum. Eusebius Nicomediensis, vir supra modum ambitiosus, Regiæ Urbis sedi inhiabat. Collecto igitur Episcoporum suæ partis Concilio, hominem tanquam seditionis auctorem deposuit, ejúsque sedem arripuit. Depositus Paulus varia exilii loca subindè expertus est, tandem Cucusum in Armeniâ relegatus, ibíque à Philippo Præfecto, Arianorum carnifice, strangulatus. Vide *Socr.* lib. II. cap. 8. p. 84. *Theodorit.* lib. II. cap. 5. p. 72.

ALEXAN-

SÆC. IV. ab An. CCC

ALEXANDRINUM IV. ab Athanaſio, jam ab exilio reverſo, unà cum Epiſcopis ſuis numero ferè C. anno CCCXXXIX. habitum. In quo cauſa Athanaſii ſub examen revocatur, ejúſque innocentia, adversùs tùm veteres, tùm novas adverſariorum calumnias, pleniſſimè vindicatur. Extat *Epiſtola Synodica* prolixa apud Athan. *Apol.* II. p. 562. & Conc. Tom. II. p. 533. 339.

GANGRENSE, occaſione Euſtathii (Sebaſteni, an alterius non liquet) hæretici, *Gangris* in Paphlagoniâ, præſidente Dio (ſiqua *libello Synodico* fides) habitum circa annum (ut videtur) CCCXL, vel paulò anteà. Fatendum enim eſt hujus Concilii tempus nullâ certâ Veterum autoritate niti. Socrates quidem de eo agit poſt Synodum CP. anno CCCLX. habitam, lib. I. c. 43. p. 156. Sozomenus verò, cui hâc in parte potiùs adhærendum cenſeo, lib. IV. cap. 24. p. 581. paulò ante Synodum Antiochenam (illam nempe in Encœniis ann. CCCXLI. celebratam) collocat, & Euſtathium paulò antè ab Euſebio Epiſcopo CP. (qui ſedem hanc ab anno CCCXXXVIII. ad ann. CCCXLII. tenuit) depoſitum fuiſſe affirmat. Vide quæ habet Valeſius not. ad Socrat. p. 37. Extant Græc. Lat. *Epiſtola Synodalis ad Armeniæ Epiſcopos*, & *de Regulis & Conſuetudinibus quibuſdam Eccleſiaſticis Canones* XXI. eorúmque *antiquæ verſiones* Conc. Tom. II. p. 413. Cum Scholiis Balſamonis & Zonaræ *Pandect. Can.* Tom. I. p. 415. notiſque Beveregii Tom. II. p. 183. Nuperis etiam notis illuſtravit ſingulari diſſertatione Sam. Schelgvigius *Gedan.* 1690. 4*to*. Vide Socratem & Sozomenum locis citatis; qui Euſtathium hunc Sebaſteæ in Armeniâ Epiſcopum, illúmque à Synodo noſtrâ damnatum & depoſitum eſſe diſertè tradunt. 340.

ANTIOCHENUM II. occaſione *Encæniorum* magnæ Eccleſiæ, Conſtantii Imp. juſſu ibidem celebratorum, anno CCCXLI. coactum. Aderant ſub ductu Euſebii Nicomedienſis, Epiſcopi, teſte *Athanaſio* XC. *Sozomeno* XCVII. ex Cœlo-Syriâ, Phœniciâ, Palæſtinâ, Arabiâ, viciníſque regionibus collecti, quidam reverà Catholici, reliqui ſpecie Orthodoxi, verùm in cauſam Athanaſianam parùm æqui. Et primò quidem Athanaſium ab exilio reverſum, nullo Synodali Decreto abſolutum, depoſuerunt, ejúſque in locum Gregorium quendam Cappadocem ſubrogârunt. Condiderunt deinde *Fidei Formulam* verbis generalioribus conceptam. Quam quidem, ante Concilium initum à ſolis Euſebianis compoſitam fuiſſe, contendit, nullâ tamen idoneâ ratione redditâ, Schelſtratius. Hâc, verò utpotè jejunâ nimis, rejectâ, aliam ſubſtituerunt, quam *Luciani Martyris* manu olim ſcriptam eſſe, præ ſe ferebant. Tertiam dedit Theophronius Epiſcopus Tyanenſis, cui promptè omnes ſubſcribebant. Receſſu facto, cùm poſt menſes aliquot iterùm coiret Synodus, quartam adhuc compoſuerunt. In omnibus his Fidei Formulis cætera (ut videtur) ſanis, τοῦ ὁμοουσίου vocabulum nuſquam reperire licet, utpotè à quo penitùs abhorrebant. Habentur quatuor hæ Formulæ Gr. Lat. apud Athan. *lib. de Synodis*, p. 687. & Conc. Tom. II. p. 590. Duæ priores apud *Socr.* l. II. c. 10. p. 86. Condiderunt etiam *Canones* XXV. ad Eccleſiæ politiam apprimè utiles, qui unà cum antiquis verſionibus extant Gr. Lat. Conc. Tom. II. p. 559. Inſerti ſunt etiam hi Canones *codici Canonum Eccleſiæ univerſæ*, ab Eccleſiâ Catholicâ omni tempore recepti, ac approbati. Integrum hoc Antiochenum Concilium ampliſſimis 341.

SÆC. IV. ab An. CCC. plissimis *Commentariis*, variisque *dissertationibus* illustratum edidit Emman. Schelstratius *Antwerp.* 1681. 4*to.*

342. ROMANUM II. à Julio Pontifice, unà cum plusquam L. Episcopis, in *Ecclesiâ Vitonis Presbyteri*, congregatis, in causâ Athanasii, qui eo se receperat, anno CCCXLII. habitum. Miserat haud ita pridem Julius in Orientem Legatos, qui *partis Eusebianæ* Episcopos ad Synodum in Italiâ congregandam, accirent, de criminibus quæ ipsi Athanasio intentârant, rationem Synodo reddituros. Verùm Legatis post moram longiusculam, re infectâ, redeuntibus, coactâ hâc Synodo, Athanasius ab omnibus calumniis luculentissimè vindicatus, sententiâ Synodali, unà cùm Marcello Ancyrano (qui sententiâ suâ subdolè explicatâ, Concilii Patribus fucum fecit) Communioni restituitur. Extat *Epistola Synodica ad Episcopos orientales*, à Julio scripta, Gr. Lat. ap. Athan. *Apol. de fug.* p. 575. & Conc. T. II. p. 493. Qui *Symbolum*, quod sub nomine *Athanasii* circumfertur, ab eo jam Romæ agente compositum esse somniant, cùm Baronio, Binio, &c. delirare pergant.

345. ANTIOCHENUM III. anno CCCXLV. ab Orientalibus celebratum. Post non unam Synodum haud ita pridem Antiochiæ habitam, sive ejusdem Synodi varios consessus, Orientales iterùm hoc anno Antiochiæ convenerunt. Quando πίστιν διὰ πολλῶν γεγραφεῖσαν (inquit Athanasius *lib. de Synod. Arim.* p. 690.) *fidem multis verbis conscriptam*, composuerunt. Quæ μακρόστιχος inde dicta est, eaque Cl. Valesii judicio, doctissima & elegantissima. In quâ doctrinam de Sacrosanctâ Trinitate & Dei Filio, omissâ solâ τοῦ ὁμοουσίου mentione, sensu satis catholico exponunt; *Filium* nempè, *non ex aliâ præter Patrem priùs existente hypostasi, sed ex solo Deo*, idque ἀχρόνως, *vere genitum esse*, Θεὸν κατὰ φύσιν τέλειον, καὶ ἀληθῆ, καὶ προαιώνιον, ἐνυπόστατον λόγον ὄντα τοῦ πατρός, καὶ Θεὸν ἐκ Θεοῦ, *à Patre* ἀνεφίκτως καὶ πᾶσιν ἀκαταλήπτως *genitum fuisse*. His oppositos *Pauli Samosateni*, *Sabellii*, *Marcelli*, *Photini*, aliorúmque errores, & eorum asseclas anathemate percellunt. Addunt denique, *se hæc fusiùs exposuisse*, οὐ κατὰ τὴν περιττὴν φιλοτιμίαν, *non inani, ac superfluâ ambitione impulsos*, sed ut sinistram de se opinionem diluant, utque Occidentales Orientalium de Christo doctrinam rectius cognoscerent. Missa est hæc Formula per Eudoxium Germaniciensem, Macedonium Mopsuestenum, aliósque, ad Italiæ Episcopos, qui forte tunc temporis in Synodo Mediolanensi erant. Verùm vel quòd Græci Sermonis ignari, eam minime intelligerent, vel quòd sub speciosis verbis venenum latere suspicarentur, illam recipere noluerunt, Nicænam Fidem sufficere, nec quicquam ampliùs curiosè inquirendum esse, asseverantes. Extat prolixa hæc *Fidei Confessio* apud *Athan. Loc. citat.* & *Socr.* l. II. c. 19. p. 97. *Conc.* T. II. p. 608.

346. MEDIOLANENSE I. ex plurimis Occidentis Episcopis, anno CCCXLVI. in causâ Athanasii collectum. Prolixam Fidei formulam, à Legatis Orientalium, huic Synodo oblatam, rejecerunt Patres, Nicænam Fidem (ut supra dictum) sufficere, nec quicquam amplius curiose inquirendum esse, asseverantes. In hâc etiam Synodo damnatur Photini hæresis; Ursacius & Valens, porrecto Fidei suæ libello, in communionem recipiuntur. Vide *Socr.* l. II. c. 20. p. 101. *Hilar. in Fragm.*

Fragm. col. 411. Liber. *Epist. ad Const.* ibid. p. 456. Semel hoc loco monendus erit lector graves de Synodis Mediolanensibus & Sirmiensibus inter eruditos intercedere lites, præcipue inter Petavium & Sirmondum, quorum Diatribæ extant, quas adeant curiosi. Id modò addam, Petrum de Marca (qui & ipse diatribam de hac controversia edidit, quæ inter ejus Opuscula p. 155. reperitur) contendere, & rectius mea quidem sententia, præter hanc, alteram fuisse Synodum Mediolani exeunte anno sequenti habitam, biennio nempe antequam Synodus Romana sub Julio cogeretur. Et in hac non in illâ ann. CCCXLVI. Photinum à Catholicis Episcopis fuisse damnatum, Valentem & Ursacium in Communionem receptos.

346.

AGRIPPINENSE anno CCCXLVI. habitum; In quo Euphratas Coloniæ Agrippinæ Episcopus ob negatam Christi Deitatem damnatus, atque exauctoratus est. Extant hujus Synodi Acta, ex *Historiâ Servati Tungrensis*, & *Herigero Abbate Laubiensi* desumpta, Conc. T. II. p. 615. Vide Sirmondi *notas posthumas* ad hanc Synodum ibid. *in Append.* p. 1803. Verùm non una habetur conjectura, Synodum hanc ejúsque Acta dubia saltèm esse, si non penitùs supposititia; præsertim cùm Euphratas, qui hic tanquàm Hæreticus damnatur, sequenti anno in Concilio Sardicensi inter Catholicos Episcopos locum obtinet, uti recte notat *Cl. Du Pin*, * qui plura ad subvertendam hujus Synodi fidem argumenta adducit. Confer quæ habet Ant. Pagius ad hunc ann. *Crit. Hist. Chron.* Num. VI. p. 146.

* Biblioth. Nov. Tom. II. p. 570.

347.

SARDICENSE, Sardicæ in Illyrico, à centum circiter Occidentis Episcopis, Præside Osio Cordubensi, anno CCCXLVII. collectum, LXXVI. ex Oriente Episcopis cum cæteris coire recusantibus. Convenisse ad hanc Synodum ex Occidentis quidem partibus Episcopos circiter CCC. disertè affirmant Socrates †, Sozomenus, alíique omnes qui ejus rationes secuti sunt. Et ipsum Athanasium ex *Apologiâ* II. pro se testem adducunt. In his numerantur Britanniarum Episcopi. Unde pro certo habent viri ‖ quidam in antiquitate Ecclesiasticâ versatissimi, Britannos nostros una cùm aliis Episcopis huic Concilio interfuisse. Et ita quidem habet Athanasii Versio Latina: verùm id non dicit ipse Athanasius *, neque aliud scribit, quam facto in Athanasii gratiam Synodi Decreto, Episcopos plusquàm CCC. ex variis quas ibi recenset Provinciis, illud. calculo suo postea comprobasse. Sed ad rem redeo. In hâc Synodo absolvuntur Athanasius, Marcellus Ancyranus, Asclepas Gazensis, & sedibus suis restituuntur. Damnantur & deponuntur Orientalium Antesignani Basilius Ancyranus, Quintianus Gazensis, Theodorus Heracliensis, &c. Conduntur Ecclesiastici regiminis *Canones* XX. Extant, *Epistola Synodalis ad Julium Romanum* Lat. apud Hilar. *in Fragm.* col. 406. Conc. T. II. p. 660. Ad *Ecclesiam Alexandrinam* Græc. Lat. ap. *Athan. Apol.* II. p. 588. Conc. ibid. p. 663. Ad *omnes Ecclesiæ Catholicæ Episcopos*, ap. Athan. ibid. p. 591. Conc. ibid. p. 669. *Latinè*, ex ipso ut videtur originali ap. Hilar. *in Fragm.* col. 7. *Canones*, eorúmque versiones veteres Græc. Lat. Conc. ibid. p. 628. Canones hósce utpotè in causâ particulari conditos, in gratiam nempe Romani Pontificis, ut certiori jure, de causâ Athanasii ab Arianis oppressi pro re natâ judicaret, pro *universalis Ecclesiæ regulis* nunquam habuit Ecclesia Catholica; quos proinde,

† Lib. II. cap. 20. p. 101. Soz. lib. III. cap. 12. p. 514. Vit. Pauli ap. Phot. cod. CCLVII. col. 1424. Vit. Athan. col. 1421. aliiq; plures.

‖ Usser. de prim. Eccl. Brit. cap. 8. p. 196. Seld. not. in Eutych. p. 123 Burt. Comm. in Antonin. p. 86.

* Apol. II. p. 560, 596, 597.

SÆC. IV. ab An. CCC. inde non *suo*, sed *Concilii Nicæni* nomine citasse Zozimum Papam in lite, quæ ipsi cum Episcopis Africanis intercedebat, notius est, quàm ut probari debeat. Interim Orientales Episcopi, qui Sardicam convenerant, separatis conventibus res suas agebant. Mox relictâ Sardicâ Philippopolim in Thraciâ se contulerunt. Ubi habito conciliabulo, *Synodi Sardicensis* nomen sibi arrogârunt, damnârunt & deposuerunt Athanasium, Marcellum, Asclepam, Osium Cordubensem, ipsius Synodi Præsidem, Maximinum Trevirensem, aliósque, præcipuè verò Julium Romanum; *principem* (quem vocant) & *ducem malorum, qui primus januam communionis sceleratis atque damnatis aperuit, cæterisque aditum fecit ad solvenda jura Divina*, &c. Extat Lat. Epistola Synodalis ad *Donatum Carthaginensem*; & ad ejus calcem, *Fidei confessio* ap. Hilar. *Fragm.* col. 434. &c. Conc. T. II. p. 699. Anno sequenti juxta libelli Synodici auctorem concilium *Cordubæ* habuit Osius, in quo condemnati sunt, quos concilium Sardicense abdicaverat, & recepti quos absolverat. Verùm parùm apud me valet, nisi aliunde confirmetur, istius Synodi fides. Vide interim quod de hac Synodo disseruit d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. II. & *Notit.* p. 44.

348. CARTHAGINENSE IV. à Grato Carthaginensi, plurimísque Africæ Episcopis, occasione turbarum, quas *circumcelliones Donatistæ* excitaverant, circa annum CCCXLVIII. habitum. Extant circa varias Ecclesiæ consuetudines *Canones* XIV. Conc. Tom. III. p. 713. & ex vetustis *codd. Vaticanis* ab Holstenio emendati ibid. in *Append.* p. 1821. Utramque Editionem Scholiis suis illustratam exhibet Emm. Schelstratius *Eccles. Afr. dissert.* III. cap. 3. p. 129. *Can.* XIII, XIV. mentio fit Canonum in variis Conciliis Africanis antehàc conditorum; quorum hodiè nulla remanent vestigia.

349. ROMANUM III. anno CCCXLIX. sub Julio Pontifice congregatum. Quo, biennio post Synodum Mediolanensem Photini hæresis iterùm damnata est, & Ursacius & Valens veniam deprecantes, & oblato satisfactionis libello, se Athanasii communionem amplecti, causámque Orientalium & Arianorum penitùs ejurare profitentes, ad Ecclesiæ. Catholicæ Communionem admissi sunt. Refert hujus Synodi gesta, libellumque supplicem Hilarius *Fragment.* p. 411. Consona tradit ipse Athanasius *Epist. ad Solit.* p. 639, 649*. Confer quæ de hâc Synodo congessit P. de Marca *Diatr. de Tempore Synodi Sirm.* p. 161. & quas dedit emendationes & observationes Baluzius *Collect. Nov.* p. 27.

* Vid. Apol. II. p. 602.

349. SIRMIENSE I. à plurimis occidentis Episcopis, adversùs Photinum Hæreticum, hujus urbis Episcopum, in Synodo tùm Mediolanensi, tùm Sardicensi, anteà damnatum, anno CCCXLIX. habitum. Ubi Photinus tanquàm hæreticus iterùm deponitur. Verùm reclamante plebe, Sede suâ jam deturbari non potuit. Synodi hujus mentionem facit Hilar. *in Fragm.* col. 411. B. Primus, ni fallar, hanc Synodum eruit Cl. Petavius, & sententiam suam eruditissima Dissertatione propugnavit. Sed nullam hoc anno Synodum Sirmiensem agnoscit Baronius, nullam Sirmondus, qui duabus Diatribis Sententiam Petavianam refutare aggressus est, quæ ad calcem Opusc. de Marca reperiri possunt. Nullam denique P. de Marca, qui res quæ in hac Synodo gestæ fuisse dicuntur, ad Romanam illam, cujus jam meminimus, diserte refert.

HIE-

HIEROSOLYMITANUM, à Maximo Hierosolymorum Antistite, & XV. Episcopis, presente etiam Athanasio Alexandriam jam redeunte, anno CCCL. habitum. In quo Episcopi, qui sententiæ in Athanasium olim subscripserant, delictum suum confessi, sententiâ Synodali in Athanasii communionem recipiuntur. Extat *Epistola Synodica ad Ægypti, & Libyæ Episcopos & Clerum*, Gr. Lat. apud *Athan. Apol.* II. p. 601. & Conc. Tom. II. p. 725.

SIRMIENSE II. à quibusdam tùm ex Oriente, tùm ex Occidente Episcopis, præcipue Semi-Arianis Constantii mandato convocatis, anno CCCLI. habitum. Ab his, Photinus Sabellii, & Pauli Samosatensis dogmatum reus, deponitur & ejicitur; & licet Photino adversarios ad disputationem provocante, certatum est utrinque maximâ verborum & rationum contentione, Basilio Ancyrano disputandi partes adversùs Photinum sustinente, victus tamen Photinus & condemnatus est. Extat *Fidei Expositio* in hâc Synodo conscripta, quam à Marco Arethusio dictatam esse falsò affirmat Socrates, *Lat. apud Hilar. de Synod.* col. 338. *Græc. Lat.* apud Socr. lib. II. cap. 30. p. 122. Athan. de *Synod. Arim.* p. 693. Tempus hujus Concilii ad annum post consulatum *Sergii* & *Nigriniani*, id est, ad annum CCCLI. rectè refert Socrates. Quod verò Osii lapsum in eo contigisse, & Georgium Alexandrinum adfuisse scribit, hallucinatum fuisse manifeste liquet, hæc quippe in Synodum Sirmiensem ann. CCCLVII. omninò rejicienda sunt. 351.

ARELATENSE II. quod plures tùm ex Oriente, tùm ex Occidente Episcopi Arelate, ubi tunc agebat Constantius Imp. anno CCCLIII. habuerunt, præsente etiam Vincentio Capuano primario Liberii Pontificis Legato. Sed cùm de Fide disceptare detrectarent Ariani, Athanasii damnationem unicè urgentes, reliqui minis & terroribus victi subscripserunt, ipsomet Vincentio manus dante, totis viribus repugnante Paulino Trevirensi, ac propterea in exilium misso. Vid. Hilar. *lib. ad Const.* col. 305. & in *Fragm.* col. 400. Sulp. Sev. lib. II. p. 153. 353.

MEDIOLANENSE II. ad quod anno CCCLV. convenere pauci quidem ex Oriente Episcopi, ex Occidente verò, si numerum rectè notent Socrates & Sozomenus, nec mendum in eo cubet, plusquàm CCC. Magnâ contentione id agebatur, ut Athanasius communi Suffragio condemnaretur, præsente etiam Constantio, minas quin & gladium Episcopis intentante. Verùm constantèr reclamârunt Catholici ac proinde in exilium acti, Eusebius Vercellensis Scythopolim, Lucifer Calaritanus in Palæstinam, Dionysius Mediolanensis in Cappadociam. Vid. Hilar. *lib. ad Const.* col. 305. & in *Frag.* col. 400. Athan. *ad Solit.* p. 666. Socr. lib. II. cap. 36. p. 130. Soz. lib. IV. cap. 9. p. 546. Extat *Epistola Synodica ad Eusebium Vercellensem* Conc. Tom. II. p. 773. *Vitam S. Eusebii Vercellensis Episcopi* edidit sed mendosè Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. IV. col. 1030. quâ Synodi hujus Mediolanensis Acta uberiùs continentur. Hanc vitæ Eusebianæ partem ad codicem *Colbertinum* recognitam, *novæ suæ collectioni* inseruit Baluzius p. 29. 355.

SÆC. IV. ab An. CCC.

356. BITERRENSE, à Saturnino Arelatensi, & vicinis Episcopis Imperatoris Mandato convocatis, Biterris in Diœcesi Arelatensi anno CCCLVI. habitum. In hâc Synodo de damnatione Athanasianâ iterùm actum. Sed vehementèr repugnârunt Catholici, & in his præcipuè Hilarius Pictaviensis mox Imperiali Rescripto in Phrygiam relegatus. Vide Hilar. *ad Constant.* col. 306. *de Synod.* col. 319. Hieron. *de Script.* cap. 100. Sever. Sulp. lib. II. p. 153.

356. ANTIOCHENUM IV. anno CCCLVI. ab Arianis congregatum. Aderant Narcissus Cilix, Theodorus Thrax, Eugenius Nicænus, Patrophilus Scythopolites, Menophantus Ephesius, aliique numero circiter *XXX.* qui Athanasium, quòd in Synodo non priùs innocens declaratus, contra leges Ecclesiæ Alexandriam rediisset, iterùm damnârunt, neque cum illo communicandum esse decreverunt, ejúsque loco Georgium Alexandriæ Episcopum ordinârunt, déq; his ad omnes ubiq; constitutos Episcopos literas dederunt. Agit de hâc Synodo Sozomenus lib. IV. cap. 8. p. 546. verùm tempore non suo, ut *in Notis* rectè observavit Valesius; quippè Constante adhuc superstite, celebratam esse dicit. Certum enim est, Georgium post Consulatum Arbæthionis & Lolliani, hoc est, anno CCCLVI. Sedem Alexandrinam invasisse.

357. SIRMIENSE III. ab Arianis anno CCCLVII. præsente Constantio, habitum. In hâc Synodo Novam *Fidei Confessionem* procuderunt, *Latinè* quidem scriptam, dein *Græcè* versam, quâ tùm ὁμοουσίυ, tùm ὁμοιουσίυ vocabula, partim quòd in Divinis Scripturis non continentur, partim quòd suprà omnem humanum intellectum sunt, non ampliùs esse usurpanda decreverunt. Extat *Lat.* apud Hilar. *de Synod.* col. 323. *Græc. Lat.* apud Athan. *de Synod.* p. 695. Socr. lib. II. cap. 30. p. 124. Ad hanc Synodum à Constantio accitus Osius Cordubensis, jam per annum exul, *centenario major*, *& nimiùm Sepulchri sui amans*, (ut Hilarii de eo verbis utar) adhibitis etiam non minis modò, sed & tormentis, cessit tandem, formulæ subscripsit, & cum Arianis communicavit. Damnationi verò Athanasianæ illum subscripsisse, quod pro certò habet Philostorgius *, disertè negat ipsemet Athanasius *Epist. ad Solit.* p. 651.

* Lib. IV. c. 3. p. 493.

357. ANTIOCHENUM V. anno CCCLVII. ex mente Valesii, paulò post Sirmiensem Synodum, in quâ Osius impiam illam professionem fidei suæ ediderat, congregatum. Mortuo Leontio, Eudoxius suffragantibus Palatii Eunuchis, qui τῦ ἀνομοίυ dogma amplectebantur, Sedem Antiochenam arripuit, & voti compos factus, exindè illius opinionis patrocinium palàm suscepit, conventúque Episcoporum suæ partis (in quibus erant Acacius Cæsareæ Palæstinæ, & Uranius Tyri Episcopi) Antiochiæ celebrato, & τῦ ὁμοουσίυ, & τῦ ὁμοιουσίυ vocabulum rejecit, caussatus Occidentales quoque Episcopos idem decrevisse. Osius quippe unà cum quibusdam illarum partium Episcopis vi coactus, apud Sirmium consenserat neque *consubstantialis*, neque *similis substantiæ* vocabula deinceps esse usurpanda; quippe quæ nec in sacris Literis usquam reperirentur, & curiosa Divinæ Substantiæ investigatio humanæ mentis captum longè superaret. Acceptis igitur ab Occidentalibus hâc de re literis, Epistolam Synodicam rescripsit Eudoxius, gratias agens Valenti, Ursacio, atque Germinio, eorúmque Ministerio ascribens, quod Occi-

Occidentales rectè sentirent. Recenset hæc omnia Sozomenus lib. IV. cap. 12. p. 553. SÆC. IV. ab An. CCC.

SIRMIENSE IV. partim ex Orientalium Legatis, partim ex Episcopis qui in comitatu erant anno CCCLVIII. congregatum. Ubi aliam Fidei formulam composuerunt, partim ex veteri illâ Sirmii adversus Photinum factâ, partim ex Antiochenâ anno CCCXLI. conditâ, conflatam. Huic Liberius Pontifex post exactum triennii exilium subscripsit, & cum Arianis communionem coluit, sedi suæ inde restitutus. Extant Liberii hâc de re *Epistolæ* III. apud Hilar. in *Fragm.* col. 426. Vide Athan. *ad Solit.* p. 631. Soz. lib. IV. cap. 15. p. 557. 358.

ANCYRANUM II. anno CCCLVIII. ab Episcopis Semi-Arianis, præsidente Basilio Ancyrano, paulò ante Pascha congregatum. Occasione dedicandæ Basilicæ à se constructæ multos vicinarum Urbium Episcopos Basilius pro more Ancyram convocavit: Ubi habitâ Synodo Aetianos & Eudoxianos damnârunt, & τῦ ὁμοιούσιυ dogma strenuè propugnârunt. Extat Græcè Latinè Epistola Synodalis admodùm prolixa, *XII.* Episcoporum subscriptionibus roborata ad Phœniciæ reliquósque suæ partis Episcopos, quâ Semi-Arianorum fidem explicant pariter & confirmant apud Epiphan. *Hæres.* LXXIII. p. 846. Inserti sunt huic Epistolæ varii anathematismi, omnibus qui formulas Antiochenam & Sirmiensem, *i.e.* confessionem Semi-Arianam non recipiebant, oppositi. Habentur etiam nec iidem planè nec diversi, utpotè nec numero, nec ordine convenientes, Latinè unà cum suis animadversionibus apud Hilar. *lib. de Synod. advèrs. Arian.* p. 324. Sedente Synodo, lectæ sunt Georgii Laodiceni ad Episcopos qui illuc convenerant literæ, quibus eos adhortatus est, ut unitis viribus adversùs Aetium, omnésque τῦ ἀνομοίυ assertores contenderent, curaréntque, ut Eudoxius & Aetium ipsum Antiochiâ expellat, & discipulos illius in Clericorum album relatos expungat. Scriptis igitur ad Imperatorem literis missi sunt à Synodo Legati Basilius Ancyranus, Eustathius Sebastenus, Eleusius Cyzicenus, & Leontius ex Imperatoris cubiculario Presbyter, postulaturi ab eo, ut quod communi consensu toties in Conciliis definitum fuerat, Filium nempè Patri similem esse secundùm Substantiam, firmum ac stabile permaneret. Romam advenientes, rem apud Imperatorem mox confecerunt. Unde revocatis literis, quas Asphalio Presbytero, Ecclesiæ Antiochenæ Legato, in gratiam Eudoxii & Aetii dederat Constantius Imp. earum loco alias ad Antiochenos scripsit, quibus Eudoxium & qui cum illo erant expelli jussit. Extant literæ tùm Georgii Laodiceni ad Episcopos Ancyræ congregatos, tùm Constantii Imp. ad Antiochenos apud Sozom. lib. IV. cap. 13, 14. p. 554. 358.

SIRMIENSE V. anno CCCLIX. iterùm convenientibus Episcopis, præsente etiam Imperatore, habitum; coactam enim fuisse hoc loco & tempore Synodum, clarissimè liquet ex novâ adhuc Fidei Formulâ ibidèm conditâ, à Marco Arethuso Græcè dictatâ, non (quod habet Socrates) ex Latino Sermone, in Græcum conversâ. Cui Imperatoris, & Consulum nomina, mensis, dieiq; nota, præfiguntur. In formulâ, prætermissâ penitùs οὐσίας voce, Filium Patri per omnia similem esse affirmârunt. Extat apud Athan. *de Synod.* p. 674. qui ejus Conditores lepidè satis ludibrio exponit ibid. & p. 671. & apud Socr. lib. II. c. 37. p. 132. 359.

ARIMI-

SÆC. IV. ab An. CCC.

359. ARIMINENSE, quo Constantii Literis convocati convenerunt *ex omni orbe Romano* (ut Valentiniani jun. lex nos docet) præcipuè ex Occidente, Episcopi plusquam CCCC. anno CCCLIX. Et primò quidem Fidem Nicænam Decreto suo confirmârunt, Ariana dogmata disertè damnârunt, Ursacium, Valentem, & alios quosdam deposuerunt; ad postremum verò partim Ursacii & Valentis dolis circumventi, partim custodiæ suæ in urbe tanquàm carcere pertæsi, partim Tauri Præfecti precibus, fraudibus, minis, & conquisitis undique vexationibus victi, in generalem quandam Fidei formulam, ab Arianis conscriptam, omisso penitùs *Substantiæ* vocabulo, volentes nolentes consenserunt. Grata fuere hæc, si cui alii, Constantio Imp. qui nullum non movebat lapidem, ut causæ Arianæ suppetias ferret. Quin & hujus Concilii decreta Valentinianus jun. suasu Justinæ matris, fœminæ Ἀρειομανέσης, latâ anno CCCLXXXVI. lege confirmavit, & *in æternum mansura* esse dicit, & Catholicos fidei jam expositæ consensisse, *Cod. Theod. Tit. de Fide Cath.* lib. IV. Verum meliora posteà doctus, ann. CCCLXXXVIII. hanc constitutionem revocavit, ibid. Tit. *de Hæret.* lib. XV. si modò legem istam rectè interpretetur doctissimus Gothofredus. Extat Græc. Lat. *Sententia Synodalis* apud Athan. *de Synod.* p. 678. *Definitio Catholica* de Fide Nicænâ Lat. apud Hilar. *in Fragm.* col. 458. *Damnatio blasphemiarum Arii* Lat. ibid. p. 459. *Epistola Synodalis ad Constantium* Græc. Lat. apud Athan. *de Synod.* p. 676. Alia ad eundem *Responsoria* apud Socr. lib. II. cap. 37. p. 139. Hæc omnia, unà cum aliquot Constantii ad Synodum literis habentur Conc. Tom. II. p. 793. Vide quæ habent Socr. lib. II. cap. 37. p. 131. & Sozom. lib. IV. cap. 17, 18, 19. p. 563. Sev. Sulp. lib. II. p. 156, &c. Denique Actorum hujus Synodi Fragmenta quædam, veneranda sanè, ex publicis Ecclesiarum scriniis, servatis ipsius Concilii verbis, deprompta, nobis conservavit Hieronymus *Dial. adversf. Lucifer.* Tom. II. p. 143. In quibus & versutos Valentis Murcensis in quamcunque formam se vertentis dolos, & miram catholicorum Episcoporum simplicitatem perspicere licet. *Sonabant verba pietatem*, inquit Hieronymus, *& inter tanta illa præconia* (seu ut vetus Editio juxta quosdam Codd. manuscriptos habet) *mella præconii; nemo venenum insertum putabat. De Usiæ verò nomine abjiciendo, verisimilis ratio præbebatur. Quia in Scripturis aiebant non invenitur, & multos simpliciores novitate suâ scandalizat. Placuit auferri. Non erat curæ Episcopis de vocabulo, dùm sensus esset in tuto.* Addam, in hâc Synodo non de Fide modò actum esse, sed & de Causis Episcoporum, de Ecclesiarum & Clericorum Privilegiis, editâ à Patribus dispositione, *ut juga quæ videntur ad Ecclesiam pertinere, à publicâ functione cessarent, inquietudine desistente*, i. e. ut etiam à solitis & ordinariis functionibus & tributis immunes essent. Quod ex Constitutione Constantii ad Taurum Præt. Præf. qui huic ipsi Concilio præfuit, anno CCCLX. datâ abundè liquet, *Cod. Theol.* Tit. *de Episc.* lib. XV. ubi etiam subdit; se hanc Synodi dispositionem sanctione suâ statim repulisse.

359. NICENSE sive NICÆNUM, in Thraciâ habitum, quandò Concilii Ariminensis ad Constantium Legati apud Nicen Thraciæ urbem in itinere suo aliquantispèr substiterunt. Quibus in partes suas subdolè pertractis, Ursacius & Valens Arianorum Primipuli, habito ibidèm an. CCCLIX. vi. Id. *Octobr.*

Octobr. conciliabulo, primò sententiam Synodi Arelatensis in se latam reciderunt, dein Formulam Ariminensem Græcè versam sub splendido *Nicænæ Fidei* titulo, promulgârunt, Concilii illius œcumenici nomen sibi assumentes, quo simplicioribus fucum astutiùs facerent. Verùm fraude mox detectâ, omnium ludibrio expositi sunt. Extant Latinè hujusce Synodi Acta, sed ex parte tantùm apud Hilar. *in Fragm.* col. 452. ubi *XIV.* Legatorum nomina recensentur. Vide Socr. lib. II. cap. 37. p. 568. Formula fidei quam promulgârunt habetur apud Theodorit. lib. II. cap. 21. p. 101. Addit, alios metu compulsos, alios fraude inductos ei subscripsisse; quotquot verò consentire recusârunt, in ultimos orbis fines relegatos esse.

SELEUCIENSE, Seleuciæ in Isauriâ asperâ eodem quo Ariminense tempore ann. CCCLIX. v. Cal. *Octob.* coactum; cui *CLX.* circiter Episcopi ex variis Orientis Provinciis congregati interfuerunt. In duas partes dirempta est Synodus: Unam duce Acacio Cæsariensi, cui *XXXIII.* alii adhæserunt, qui abrogatâ Formulâ Nicænâ aliam substituere voluerunt; alteram sub Georgio Laodicæno, aliisque, qui omisso solùm τοῦ ὁμοουσίου Fidem Nicænam conservandam esse contendebant. Hi numero longè superiores, rejectis Acacianorum libello & Formulâ, Fidem Antiochiæ anno CCCXLI. scriptam, protulerunt, & subscriptione suâ ratam habuerunt, partisque Acacianæ principes deposuerunt. Extant hujus Concilii Acta ex collectione Sabini per compendium excerpta apud Socr. lib. II. c. 39, 40. p. 146. Et in his Acacianorum libellus & fidei formula Synodo oblata, quæ apud Epiphan. *Hær.* LXXIII. num. XXV. p. 872. subscriptis *XLIII.* Episcoporum nominibus itidem habentur. Confer Soz. lib. IV. cap. 23. p. 577. Sulp. Sev. lib. II. p. 158. imprimis verò Hilarium, qui huic Synodo præsens adfuit, *lib. contr. Constant. vit. defunct.* col. 292. Locum, ex vetustissimo codice Colbertino longè emendatiorem exhibet Baluzius *Nov. Collect.* col. 67. 359.

CONSTANTINOPOLITANUM III. ineunte anno CCCLX, convenientibus in Urbe Regiâ *L.* Episcopis habitum. Et duæ etiam in hâc Synodo partes, Semi-Arianorum una, qui Filium Patri ὁμοιούσιον; Aetianorum altera, qui Filium ἑτερούσιον esse contendebant. Vicit Semi-Arianorum pars. Inde Aetius mox exilio mulctatus: Damnatum ejus dogma: Denique Fidei Formula, quæ Consulum nomina affixa habuit, quæq; in Synodo Ariminensi lecta fuerat, paucis additis confirmata. Extat *Epistola Synodalis* ad Georgium Alexandriæ Episcopum de damnatione Aetii, ejus Diaconi, Græc. Lat. apud Theod. lib. II. cap. 28. p. 114. & Conc. Tom. II. p. 805. Confer Soz. lib. IV. c. 24. p. 579. Edita est in hoc Concilio Formula Ariminensis novâ Appendice auctâ, nempe ut neque *Substantia*, neque *Hypostasis* de Deo diceretur. Extat apud Socrat. lib. II. cap. 41. p. 153. qui etiam novem Arianorum formulas hactenus editas recenset. In quibus hæc Constantinopolitana ultimum locum occupat. Interfuit huic Synodo Ulfilas Gothorum Episcopus, ejusque Fidei confessioni subscripsit, qui ante illud tempus Nicænam Fidem amplexus fuerat. 360.

ANTI-

SÆC. IV. ab An. CCC. 360. ANTIOCHENUM VI. Antiochiæ, in quâ tunc agebat Imperator, exeunte anno CCCLX. ab Arianis congregatum; Ubi mutata in pejus ſententiâ, Filium Patri παντελῶς ἀνόμοιον καὶ ἐξ τῶν οὐκ ὄντων factum eſſe decreverunt; inde *Anomæi* & *Exucontii* dicti. Meletium etiam Antiochiæ Epiſcopum eo quod cum Clericis ab Eudoxio depoſitis communicâſſet, reverà quod Catholicam profiteretur Fidem, ſede ſuâ dejiciunt, Euzoio in ejus locum ſubſtituto. Vide Athan. *de Synod*. p. 698. Theod. lib. II. c. 31. p. 119. Soz. lib. IV. c. 29. p. 588. Anno ſequenti, Conſtantii juſſu convenit iterùm Antiochiæ Synodus, in quâ Eudoxii cauſa, quem, quòd abſque communi conſenſu Eunomium Cyzici Epiſcopum conſtituiſſet, accuſaverat Acacius, Synodali judicio examinata eſt. Vide Philoſt. lib. VI. cap. 4. p. 501. Cl. Pagius in priore Synodo Meletium à Sede Sebaſtenâ ad Antiochenam tranſlatum eſſe contendit, in poſteriori in exilium actum; *Crit. Hiſt. Chron. in Annal. Bar.* ad annum CCCLX. num. 5. p. 174.

362. ALEXANDRINUM V. anno CCCLXII. ab Athanaſio, jam ab exilio reverſo, plurimiſque Epiſcopis ex Ægypto, Libyâ, Arabiâ, & Italiâ congregatis, habitum. In hâc Synodo ſancitum eſt, Spiritum S. Patri & Filio eſſe conſubſtantialem, Chriſtum reverà naturam noſtram ex carne, & animâ rationali conſtantem in ſe recepiſſe; voces οὐσίαν & ὑπόστασιν, quæ piorum mentes totiès turbaverant, eſſe accuratè diſtinguendas, & Nicæni Symboli terminos potiùs uſurpandos: Deniq; cum iis qui ſub Conſtantii regno, cum Arianis incautè communicaverant, mitiùs agendum eſſe, & peractâ pœnitentiâ, ſedibus ſuis eſſe reſtituendos. Extat Græc. Lat. Epiſtola Synodalis ab Athanaſio, ſaltem ſuo nomine perſcripta ad Antiochenos apud Athan. Tom. I. p. 447. & Conc. Tom. II. p. 809. Confer Socr. lib. III. cap. 7. p. 174. Soz. lib. V. cap. 12. p. 612. Rufin. lib. I. cap. 28, 29. p. 236. His addi poſſunt, quæ habet Autor Vitæ S. Euſebii Vercellenſis apud Ughel. *Ital. Sacr.* Tom. IV. col. 1044.

362. PARISIENSE anno CCCLXII. poſt Hilarii reditum habitum. In quo Formula Fidei Arimini condita ab ipſis Epiſcopis qui ei ſubſcripſerant, damnatur, & Saturninus Epiſcopus Arelatenſis deponitur. Extat Epiſtola Synodica apud Hilar. in *Frag*. p. 431. & Conc. Tom. II. p. 821. Vide Sirmondi Notas poſthumas ibid. in Append. p. 1805.

362. THEVESTINUM anno circitèr CCCLXII. à Donatiſtis in Africâ habitum. Factâ ubique Hæreticis per Reſcriptum Juliani Imperatoris poteſtate, redierunt Donatiſtæ, Catholicorum Baſilicas invaſerunt, & omnia penè loca cæde & ſanguine impleverunt. De quo in hâc Synodo apud Theveſtinam civitatem habitâ, queſtus eſt Primoſus Epiſcopus Catholicus, teſte Optato *contr. Parmen*. lib. II. Nulla hujus Concilii memoria in vulgatis Conciliorum Tomis habetur. Confer Auguſtini Epiſt. CLXVI. *contra Donat*. quæq; de hâc Synodo notavit Emm. Schelſtratius *Eccleſ. Afr. Diſſert.* III. cap. 5. p. 162.

ALEXAN-

ALEXANDRINUM VI. anno CCCLXIII. ab Athanasio & Episcopis suis habitum. In quo Fidem Catholicam Joviano Imp. accuratè exponunt. Extat Græc. Lat. Epistola Synodica de Fide ad Jovianum apud Athan. Tom. I. p. 398. Theod. lib. IV. cap. 3. p. 152. Conc. Tom. II. p. 823. Singularis est Cl. Valesii conjectura, Epistolam hanc ab Athanasio non Alexandriæ, sed Antiochiæ scriptam esse, quod neutiquàm mihi probabile videtur; etsi illam in Synodo Alexandrinâ dictatam, ab Athanasio & coepiscopis Legatis Joviano Antiochiæ oblatam esse facilè concesserim; quod ipsius Epistolæ titulus satis indicat. 363.

ANTIOCHENUM VIII. anno CCCLXIII. coactum. In quo Acaciani, qui (ut recte notat Socrates) ad nutum & sententiam eorum qui rerum potiebantur, flectere se semper soliti essent, versis velis τὸ ὁμοούσιον amplexi, Fidem Nicænam confirmarunt, & libellum *de Fide* à se compositum Imperatori obtulerunt. Cui XVII. nomina affixa sunt. Extat apud Socr. lib. III. cap. 25. p. 203. Soz. lib. VI. cap. 4. p. 641. Conc. Tom. II. p. 827. 363.

LAMPSACENUM apud Lampsacum urbem, in angusto Hellesponti sinu positam, anno CCCLXV. anno præcedenti, ut ex Sozomeno contendit Pagius *, à Semi-Arianis præcipuè celebratum. Postquàm per bimestre spacium inter se consultâssent, decreverunt tandem, ut τῷ ὁμοιουσίῳ dogma ubique retineretur, ut Fides Antiochiæ in Encœniis olim exposita, confirmaretur, & Eudoxianorum in Synodo Constantinopolitanâ Acta irrita redderentur, ut Episcopi item ab iis depositi, sedes suas postliminio recuperarent. Cumque Catholicos se strenuè simularent, Legatos ad Occidentis Episcopos cùm literis Synodicis miserunt, qui tamen non nisi post annum unum, aut alterum, munus demandatum absolverunt. Vide de hâc Synodo Socr. lib. IV. cap. 4. p. 213. Soz. lib. VI. cap. 7. p. 646. qui tamen in eo hallucinatur, quòd Episcopos in hâc Synodo congregatos, Catholicos fuisse censet. Notandum est occasione hujus Concilii, plures à Semi-Arianis Asiæ, Pamphyliæ, Isauriæ, & Lyciæ Episcopis, Synodos collectas esse. In quibus τῷ ὁμοιουσίῳ dogma stabilire conati sunt, quorum Epistolæ Synodicæ ad Liberium Papam per Legatos Lampsacenos missæ sunt. 365.

* Crit. Hist. Chron. ad an. CCCLXIV. n. 5. an. CCCLXV. n. IV.

SINGEDUNENSE in Mysiâ, anno CCCLXVI. ex Arianis collectum, ducibus Ursacio & Valente, qui Semi-Arianos in partes suas pertrahere summoperè conabantur, ac proinde ad Germinium, Semi-Arianorum in his locis Antesignanum, hâc de re scripserunt. Extat Epistola Synodalis apud Hilar. *in Fragm.* col. 421. Conc. Tom. II. p. 840. 366.

ROMANUM IV. anno CCCLXVII. à Damaso Papâ & XXVIII. Episcopis, & Presbyteris XXV. coactum. Quo, Liberius post mortem damnatus est. Refert hæc Auctor vitæ S. Eusebii Presbyteri Romani, à Baluzio editus *Miscellan.* Tom. II. p. 142. Quin & (siqua *libri Pontificalis* Auctori in vitâ Damasi fides) vel in hâc ipsâ Synodo, majori Episcoporum numero auctâ, vel alterâ, eodem circi- 367.

SÆC. IV. ab An. CCC. ter tempore, præsentibus XLIV. Episcopis habitâ, Damasus adulterii invidiosè accusatus, legitimè purgatus est; Synodo Concordium & Calixtum Diaconos, qui ipsum accusaverant, damnante & de Ecclesiâ projiciente. Hæc Liber *Pontif.* Conc. T. II. p. 859.

367. ILLYRICIANUM, Valentiniani mandato, in Illyrico, non anno CCCLXV. (quod voluit Baronius, sed) anno CCCLXVII. celebratum. Cum enim in Epistolæ Imperialis hâc de re titulo, Gratianus Augustus nuncupetur, ante annum CCCLXVII. quo Gratianus Augustus renunciatus est, id fieri non potuit. Quinimò non ante annum CCCLXXII. indictum esse contendit Pagius *Crit. Hist. Chron.* ad an. CCCLXV. num. VIII. Aderant Episcopi, qui à Synodo Lampsacenâ in Occidentem legati fuerant. Unanimi consensu decretum est, ut Fides Nicæna ab omnibus servaretur. Extat Epistola Synodalis de Fide ad Orientales, unà cùm Imperatoris hâc de re literis, apud Theod. lib. IV. cap. 8, 9. p. 158. Conc. Tom. II. p. 831.

367. LAODICENUM ad *Lycum* Fl. à Phrygiæ Pacatianæ vicinarumque Provinciarum Episcopis celebratum. Certum hujus Concilii tempus statui nequit. Non infœlici conjecturâ usus Beveregius noster suspicatur illud proximè post Illyricianum habitum fuisse, non quidem quod ille voluit, anno CCCLXV. sed (ut supra notavimus) anno CCCLXVII. In eo præcipuè id agebatur, ut collapsa Ecclesiæ disciplina resarciretur. Extant Græc. Lat. de variis Disciplinæ Ecclesiasticæ capitibus canones LX. unà cùm antiquis versionibus Conc. T. I. p. 1495. & cùm commentariis Balsamonis, Zonaræ, Aristeni, notisque Beveregii *Pandect.* Can. Tom. I. p. 553. & II. p. 193.

367. SICILIENSE occasione Eustathii, & reliquorum Synodi Lampsacenæ Legatorum, jam ex Occidente redeuntium, à Siciliæ Episcopis, anno CCCLXVII. coactum. Legatis enim *Consubstantialis* Fidem coram illis confessis, Concilii Nicæni Fides ab utrisque comprobatur. Vid. Socr. lib. IV. cap. 12. p. 224. Soz. lib. VI. cap. 12. p. 652.

368. TYANENSE, Tyanis ad Radices Tauri montis in Cappadociâ, anno CCCLXVIII. habitum. Recitatis in hâc Synodo, quas pertulerunt Legati Lampsaceni, Liberii, & Occidentalium literis, τοῦ ὁμοουσίου doctrinam retinendam esse communi Decreto sanciverunt. Vide Soz. lib. VI. cap. 12. p. 652.

368. ANTIOCHENSE in Cariâ, Asiæ Provinciâ, à XXXIV circiter Asiæ Episcopis, anno CCCLXVIII, (ut videtur) collectum. Rejecto *Consubstantialis* vocabulo, Fidem Antiochiæ & Seleuciæ promulgatam ratam esse voluerunt. Vide Soz. lib. VI. cap 12. p. 652.

370. ROMANUM V. à Damaso Pontifice, & XC. Episcopis circa annum CCCLXX. habitum. Decretum est in hâc Synodo, ut Fides Nicæna firma ac stabilis permaneret, & deposito Auxentio Mediolanensi, τῆς ἑτέρας in Occidente assertorum primipulo, ipsum, ejúsque sequaces alienos esse à communione suâ sanciverunt. Extat Epistola Synodalis ad Illyrici Episcopos Græc. Lat. apud. Soz. lib. VI. cap. 23. p. 667.

p. 667. & cùm veteri verſione apud Theod. lib. II. cap. 22. p. 102. Conc. Tom. II. p. 889.

VALENTINUM apud Allobroges, ſeu Pedemontanos, in Galliâ Narbonenſi, ad Rhodanum fluvium anno CCCLXXIV. IV. Idus Julias à XXX. circiter Epiſcopis, ad reformandos Eccleſiæ Gallicanæ mores, coactum. Duplex erat hoc tempore Valentia; in Hiſpaniâ Tarraconenſi una, regni Valentini Metropolis; in Galliâ Narbonenſi altera, in quâ habita eſt hæc Synodus. Extant Epiſtola Synodica ad Galliarum Epiſcopos, Canones IV. quibus de mœchis & digamis præcipuè agitur, & Epiſtola ad clerum & plebem Foro-Julienſem Conc. Tom. II. p. 904. Notas Sirmondi poſthumas habes ibid. in Append. p. 1807. Anno ſequenti alicubi in Gallia habitam eſſe alteram Synodum contendit Gothofredus, & ad hanc pertinere Gratiani conſtitutionem de cauſis Eccleſiaſticis, quæ habetur Cod. Theod. Tit. *de Epiſc.* l. XXIII. ubi vide quæ hâc de re prolixè notavit. 374.

ROMANUM VI. à Damaſo Papâ, & Epiſcopis XCIII. in cauſâ Apollinariſmi, & hæreſis Arianæ celebratum. Cui etiam Petrus Alexandriæ Epiſcopus interfuit. Baronius quidem illud in annum CCCLXXIII. reponit. Verùm ad annum CCCLXXVIII. potiùs referendum eſſe contendit Cl. Valeſius *not. ad Sozom.* p. 143. Damnatur in hâc Synodo Apollinaris hæreſis, & ab Eccleſiâ Catholicâ aliena eſſe declaratur. Vide Soz. lib. VI. cap. 25. p. 671. Extat pars Epiſtolæ Synodalis, ſive expoſitionis Fidei, ad Orientales tranſmiſſæ, cui & Orientales CLIII. ſubſcripſerunt, quam in *Collectione* ſuâ *Romanâ* edidit L. Holſtenius Part. I. p. 165. & Conc. Tom. II. p. 892. 378.

ANTIOCHENUM IX. an. CCCLXXVIII. (in an. CCCLXXX. rejicit Pagius in *Critica*) à CXLVI. Orientis Epiſcopis, habitum. Sublatum eſt in hâc Synodo diuturnum illud Eccleſiæ Antiochenæ ſchiſma, hâc lege, ut cùm duo jam fuerint Antiochiæ Epiſcopi, uno è vivis ſublato, ſuperſtes integram Eccleſiam retineret, nec niſi unicus in poſterum Epiſcopus eligeretur. Deindè variæ legationes ad viſitandas Orientis Eccleſias, eáſque in Fide catholicâ confirmandas, ad ſedandas quas in Oriente excitaverant hæretici turbas, decretæ. Vide Greg. Nyſſeni, qui & ipſe interfuit, *Epiſt. de vitâ Macrinæ* p. 187. & *Epiſt. de ineunt. Hieroſ.* Tom. II. p. 1086. Soz. lib. VII. cap. 3. p. 706. In hâc etiam Synodo facta eſt Fidei Catholicæ expoſitio, additis anathematiſmis, adversùs Apollinaris, aliorúmque hæreſes. Denique recepta eſt, & approbata Synodica Damaſi Papæ de tribus in unâ Deitate Perſonis Epiſtola, ad Synodum Antiochenam ſcripta, & CLIII. Epiſcoporum Orientalium ſubſcriptionibus confirmata; quam extulit L. Holſtenius *collect. Rom.* p. 165. ut ſupra notavimus. Ab hujus etiam Concilii Patribus, notante Valeſio, ſcripta videtur Synodica illa ad Italiæ, Galliæque Epiſcopos, quæ inter *Epiſtolas* Baſilii locum *LXIX.* habet Tom. III. p. 108. Hoc circiter tempore, certe vivente adhuc Baſilio, habita eſt in loco incerto, ſub Amphilochio Iconienſi Synodus, quâ doctrina de Spiritu Sancto juxta Fidem Nicænam aſſeritur & confirmatur. Extat Græc. Lat. ſub Amphilochii nomine Epiſtola Synodica, quam ex *Codice Regio* primus edidit Cotelerius *Monument. Græc.* Tom. III. p. 99. eámque reſponſoriam eſſe conjicit Synodicæ 378.

SÆC. IV. ab An. CCC. Episcoporum alterius Provinciæ, qui circa Macedonii hæresin de Spiritu Sancto fluctuabant & dissentiebant.

380. CÆSARAUGUSTANUM apud Hispanos, in Provinciâ Tarraconensi ad *Iberum* flu. anno CCCLXXX. vel ut alii, anno sequenti, IV. nonas Octobris, contra Priscillianistas, à *XII.* Episcopis celebratum. Vide Sev. Sulp. lib. II. p. 166. Extant Disciplinæ Ecclesiasticæ *Canones* VIII. Priscillianistarum moribus præcipuè oppositi, Conc. Tom. II. p. 1009. Ex hoc Sulpitii loco aliud concilium Cæsaraugustanum adversùs Priscillianistas nobis exculpsit d'Aguirre *Conc. Hisp.* T. II. & ad ann. circiter CCCLXXXIII. refert. Vid. ejus *Notit.* p. 46.

381. CONSTANTINOPOLITANUM IV. Oecumenicum II. anno CCCLXXXI. Mense Maio, Theodosii Magni literis congregatum. Aderant ex Catholicis, Episcopi CL. ex Macedonianis XXXVI. qui cùm sententiam de τῷ ὁμοουσίῳ deponere nollent, urbe discesserunt. Duo hujus Concilii conventus fuerunt. Prior quidem an. CCCLXXXI. habitus; quo, abrogato, quem sibi arrogaverat, Maximi Cynici Episcopatu, Sedes CP. Gregorio Nazianzeno, quem Theodosius in eâ nuper collocaverat, adjudicatur. Ægrè id ferebant Episcoporum nonnulli, præsertim juniores, qui æstu præservidi magnas exinde ciebant turbas, aliis alia objicientibus; præcipuè postquam advenisset Timotheus Alexandrinus, & Episcopi Ægyptii, qui exardescente jam flammâ oleum incendio addiderunt; subinfensi utique, partim quòd ipsorum adventum Patres non expectassent; partim quòd Maximum, à tribus Episcopis Ægyptiis, quos ad id Constantinopolim miserat Petrus Timothei prædecessor, ordinatum, temerè exclusissent. Crescente in dies tumultu, Gregorius harum dissentionum pertæsus, ut pax & concordia inter Episcopos resarciretur, sede suâ se sponte abdicavit, electo mox in ejus locum Nectario. Contigisse hæc hoc quidem tempore ex lege * *Theodosianâ*, anno CCCLXXXI. III. Cal. *Aug.* latâ, clarissimè liquet, quâ Nectarii, Ecclesiæ Constantinopolitanæ Episcopi mentio fit.

* Cod. Th. lib. XVI. Tit. 1. l. III.

Sedente adhuc Synodo, ad meliora transiit Meletius, venerandus Ecclesiæ Antiochenæ Præsul, quem inter alios, Gregorius Nyssenus funebri oratione cohonestavit; dato ei in successorem (etiamsi non sine multâ contentione) Flaviano. Accidisse illud ante Gregorii renunciationem, ex eo constat, quod multorum in Nazianzenum odium inde natum est, quia Flaviani electionem, superstite adhuc Paulino, minùs probaret, ac proinde Occidentalium causæ nimium favere videbatur. Denique confirmatâ Fide Nicænâ, damnatisque hæresibus, Eunomianâ, Eudoxianâ, Semi-Arianâ sive Pneumatomachorum, Sabellianâ, Marcellianâ, Photinianâ, Apollinarianâ, exeunte circiter mense Julio, Patres ad sua quisque redierunt. Ad Synodi exemplum, & Canonis primi in eo conditi confirmationem, finito mox Concilio eodem, ipso mense xiv. Cal. *Aug.* Constitutionem emisit Theodosius ad Clicherium Comitem Orientis, qua Eunomianis, Arianis, & Aetianis fabricandarum Ecclesiarum jus & potestatem omnem penitùs ademit. Extat *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* l. VIII.

Posterior conventus anno sequenti habitus est: quando ex iisdem Episcopis plurimi, Constantinopolim ad curanda quædam negotia Ecclesiastica, Regiis literis iterùm vocati sunt. Theodosium quippe per

per literas obnixè rogaverant Occidentales, ut Orientales Episcopos ad Synodum generalem Romæ habendam destinaret; quò Fides Consubstantialis communi suffragio clariùs ac disertiùs confirmaretur: Scriptâ etiam ad Patres Constantinopolitanos Epistolâ, quâ eos ad hanc Synodum invitârunt. Missis igitur Legatis, datisque ad Synodum Romanam, sub Damaso congregatam, literis, se quidem alitèr paratos, ob gravissimas rationes ab hoc itinere suscipiendo excusârunt; Ecclesiarum Orientalium hoc tempore statum, res à se in superiori conventu gestas, Fidémque suam Catholicam & Orthodoxam de SS. Trinitate, & Domini nostri Incarnatione, luculentèr exponunt. Extat hæc Epistola Synodalis apud Theod. lib. V. cap. 9. p. 208. Conc. Tom. II. p. 959. An Synodicus hic consessus, alter ejusdem Synodi conventus habendus sit, an diversa à superiori Synodus, parùm refert. Certum est, ex iisdem Episcopis, etsi paulò minori numero, constitisse, de rebus penè iisdem egisse, & sub Concilii II. Generalis nomine apud Scriptores Ecclesiasticos constantèr venire.

Ex Actis venerandi hujusce Concilii Oecumenici, præter Epistolam Synodicam jam memoratam, non supersunt hodiè nisi *Symbolum* & *Canones*. Fidei Symbolum à Gregorio Nysseno (uti fertur ||,) compositum, nihil ferè aliud est, quàm Symbolum Nicænum paucis additis explicatum, præcipuè articulo de Deitate & Processione Spiritûs Sancti, Macedonianis opposito; & adversùs Marcelli Ancyrani dogma hâc clausulâ *CUJUS REGNI NON ERIT FINIS.* Vix alitèr à Nicæno differt; unde & Nicænum vulgò audit.

|| Niceph. lib. XII. c. 13. in fin.

Canones, præfixâ ad Theodosium præfatione, habentur numero VII. ab Ecclesiâ Catholicâ semper recepti, & in codicem Canonum Ecclesiæ universæ relati. Eorum numerus apud Veteres haud ita certus est. Sunt qui tres tantùm, alii quatuor, vel quinque, quandóque & sex recensent, sæpè duos in unum compingentes; ortâ forsan indè diversitate, quòd ob Canonem III. Sedi Pontificiæ maximè ingratum, Occidentalibus haud ita clarè innotuere. Quo ordine, quóve conventu sanciti sint, haud satis constat. Admodùm probabile est, quatuor priores in primo, tres ultimos posteriori conventu, fuisse conditos. In his Canonibus cùm plura sint notatu digna, paucula quædam delibabimus.

Can. II. cùm Orientalis Imperii Provinciæ in quinque Diœceses, plures sub se Provincias complectentes distribuerentur, nempè Orientem, Ægyptum, Asianam, Ponticam, Thraciam; præsenti Canone decretum est, intra hos limites omnia negotia Ecclesiastica esse administranda. Cùm enim sub Valentis Imperio omnia turbâssent Ariani, nec Catholicis ubique fas esset ordinationes suas more solito peragere; sæpè evenit, ut Episcopi ex unâ Diœcesi in aliam, non levi politiæ Ecclesiasticæ confusione, transirent. Quod in Maximi Cynici à tribus Ægypti Episcopis à Petro Alexandrino missis, & in Gregorii Nazianzeni à Meletio Antiocheno ad Sedem Constantinopolitanam ordinatione, nupèr factum est. Sanciverunt igitur Patres, nemini in posterum licere ultra Diœcesin suam ad Ordinationem, vel aliam aliquam Administrationem transire, sed intra suæ Diœceseos limites se continere; ut Alexandriæ Episcopus Ægyptum solùm regat, nec in Orientis Diœcesin sese ingerat, paritérque in cæteris; Servatis interim cujusque Provinciæ Synodo suis juribus & privilegiis. Et hactenùs quidem Canon, nec ultrà progreditur. Verùm occasione hujus Canonis, Synodo mox solutâ, Legem * edidit Theodosius, quâ sedatâ jam persecutione Arianâ, primarios quosdam Episcopos

* Cod. Theod. Lib. XVI. Tit. I. l. 3.

SÆC. IV. ab An. CCC. Episcopos tanquàm Catholicæ communionis Judices, intra singulas has Diœceses constituit; nempè in Thraciâ Nectarium CP. in Ægypto Timotheum Alexandrinum, in Oriente Pelagium Laodicenum, & Diodorum Tarsensem, in Asianâ Timotheum Iconiensem, & Optimum Antiochiæ Pisidiæ, in Ponticâ Helladium Cæsariensem, Otrœium Melitenum, & Gregorium Nyssenum; ut qui intra singulas hásce Diœceses Fidem Nicænam amplecterentur, & cum his Episcopis communionem haberent, iis utique Ecclesiæ ubique traderentur. Hanc constitutionem *Theodosianam* satis supérque mihi constat, Socratem cum Decreto Synodico temerè confudisse †, quæ Legis erant, Canoni tribuentem. Eosdem quippè Episcopos in quâvis Diœcesi recenset, iisque summam Ecclesiarum gubernationem à Concilio commissam esse tradit: additque divisione hâc Provinciarum factâ, Synodum Patriarchas constituisse. *De Patriarchis* propriè dictis hîc loqui Socratem, vetat nondùm natum hoc sensu Patriarcharum nomen, nedum res ipsa plenè constituta. Etsi negari non potest, Canonem hunc CP. Dignitati Patriarchali erigendæ viam stravisse. Adeóque cum Cl. Valesio || potiùs existimandum est, Socratem per *Patriarchas*, non veros & ordinarios Patriarchas intelligere, sed extraordinarios Legatos, qui Theodosii Lege ad rectam fidem stabiliendam, per singulas Provincias, fuerant destinati. Mentémque suam paulò post explicare videtur, dùm Helladium Cæsariensem, Gregorium Nyssenum, & Otrœium Melitenum, Ponticæ Diœceseos *τὴν Πατριαρχίαν*, *Patriarchatum* sortitos esse ait. Quod quidem de vero Patriarchatu intelligi nequit. Rectiùs itaque post Socratem Sozomenus *, qui hæc ad Legem Theodosii retulit.

† Lib. V. c. 8. p. 265.

|| Not. ad Socrat. lib. V. c. 8. p. 60.

* Lib. VII. c. 9. p. 715.

Can. III. Τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς post Romanum Episcopum, Antistiti Constantinopoleως, *eò quòd sit nova Roma*, decernuntur: id est, ut eâdem honoris prærogativâ, eâdem supra reliquos Episcopos præeminentiâ, proximo post Romanum Pontificem loco, frueretur. Et cùm honoris primatus Episcopo Romano semper concessus sit, quòd in urbe Imperiali Sedes haberet; ita æquum erat, ut cùm Constantinopolis *NOVA ROMA* & *IMPERII CAPUT* facta sit, Regiæ hujus Urbis Episcopus proximum post Romanum honoris & dignitatis gradum obtineret. Adeóque in Constitutione Theodosianâ suprà memoratâ, mox post conditum Canonem latâ, inter omnes Orientalis Imperii antistites Nectarius Episcopus Constantinopolitanus primum locum obtinet, & Timotheo Alexandrino præponitur. Et in lege Theodosii jun. an. CCCCXXI. *Cod. Theod.* lib. XVI. Tit. 2. l. 45. privilegia quædam in Illyricum reservantur cognitioni *reverendissimi SS. Legis Antistiti Urbis Constantinopolitanæ, quæ Romæ Veteris prærogativâ lætatur.* Fateor nullam hoc Canone autoritatem, nullam jurisdictionem sedi CP. tribui. Nihilominùs hujus Canonis autoritate muniti Præsules Constantinopolitani, caput efferre, & jurisdictionem quandam in circumvicinas Provincias exercendam, paulatim sibi arripere cœperunt, ut Eudoxii, Joan. Chrysostomi, aliorúmque exemplis palàm fit. Donec tandem sequenti Sæculo, Concilii Chalcedonensis Patres † sedi CP. τὰ ἴσα πρεσβεῖα, *æqualia cum antiquæ Romæ Throno privilegia*, idque vi hujus Canonis, tribuenda esse decreverunt; neque ob aliam rationem, quàm quòd nova, non minùs ac vetus Roma, Imperio & Senatu honorata sit, eisdémque privilegiis gaudeat. Nec honorem modò, sed & jurisdictionem addiderunt, Ponticam, Asianam, & Thraciam, & quæ in solo Barbarico sunt Diœceses, Sedi

† Can. xxviii.

Sedi CP. subjicientes. Ex hoc fonte orta sunt omnium, quæ Episcopos inter Romanum & Constantinopolitanum, intercedebant Simultatum, Odiorum, Dissidiorum Semina. Unde utriusque Concilii Canones ægrè recepit Romana Ecclesia. Verùm hâc de re egimus aliàs, *Not. in Fragment. Dorothei Hist. Lit.* Part. I. Sæc. IV. p. 123. *Vit. Greg. Nazian.* Sæc. V. num. ix. p. 318. & singulari dissertatione *de Regimine veteris Ecclesiæ per Episcopos, Metropolitas, & Patriarchas, & de iniquis Pontif. Romanorum usurpationibus*, patrio sermone olim editâ, Ann. MDCLXXXIII. 8*vo*. SÆC. IV. ab An. CCC.

Can. V. *Tomi Occidentalium* mentio fit, & Fidei quæ exinde Antiochiæ exposita fuerat, de unâ Patris, & Filii, & Spiritûs sancti Deitate. Quis fuerit hic Occidentalium Tomus, variæ sunt Eruditorum sententiæ; quas penè omnes recenset Beveregius noster Not. ad hunc Canonem, qui suam subinde exponit, nempe non aliud esse, quàm Synodicam Damasi, & Occidentalium ad Synodum CP. hoc anno missam, quam suprà memoravimus. Et lubens quidem hanc sententiam amplecterer, præsertim cum in responsoriâ, Patres Constantinopolitani non modò sententiam suam de tribus in SS. Trinitate Personis explicant, sed & meminerint *Tomi* in Synodo Antiochenâ conditi, & alterius in hâc ipsâ Constantinopolitanâ œcumenicâ, anno superiori editi, qui fortassè nihil aliud erat, quàm Symbolum Constantinopolitanum, quo Formula Nicæna disertiùs explicatur. Verùm cum incertum sit, quid in literis suis ad Constantinopolitanos perscripserint Occidentales, númve Fidei de hâc re Antiochiæ expositæ meminerint, Cl. Valesio || potiùs assentiendum esse arbitror, qui per *Tomum* Occidentalium intelligit Synodicam Damasi, & Occidentalium Epistolam, ad Synodum Antiochenam anno CCCLXXVIII. missam, & in eâ lectam & approbatam, & *CXLVI.* Episcoporum Orientalium subscriptionibus munitam; quam habes apud L. Holsten. *Collect. Rom.* p. 166. Conc. Tom. II. p. 892. Nec sanè video quorsùm in hoc Canone Patres Constantinopolitani de *Tomo Occidentalium* loquentes, proximè subjicerent, se etiam eos suscipere qui Antiochiæ unam Patris, Filii, & Spiritûs Sancti Deitatem confitentur, nisi libellum illum Occidentalium, quo hæc Fides in Synodo Antiochenâ exposita & suscepta fuerat, designarent. Extant Græc. Lat. Concilii nostri CP. Canones, corúmque veteres Versiones Conc. Tom. II. p. 945. & cum Commentariis Balsamonis, Zonaræ, & Aristeni *Pandect. Can.* Tom. I. p. 85. additis Beveregii Notis, Tom. II. p. 89.

|| Not. in Theod. L. V. c. 3. p. 41. c. 9. p. 44.

AQUILEIENSE, anno CCCLXXXI. Nonis *Septembribus*, adversùs Palladium Arianorum Antesignanum, à *XXXII.* Episcopis, Italis, Gallis, Pannonicis, præsentibus Gallorum & Afrorum Legatis, habitum. Præcipuas in hâc Synodo disputandi vices sustinuit Ambrosius. Tandem damnantur Palladius, Secundianus, & Attalus Presbyter, eorúmque dogmata anathemati subdita. Extant hujus Synodi Acta cum duabus Synodicis Epistolis, ad Galliæ Episcopos unâ, ad Imperatores alterâ, Conc. Tom. II. p. 978. & inter Vigilii Tapsensis Opera à Chiffletio edita, p. 485. qui quidem Acta hæc spuria esse, & à Vigilio Tapsensi conficta, pluribus, sed infirmis, & levissimis conjecturis ductus contendit. In hâc aliâve hujus temporis Synodo Aquileiensi, plura Acta sunt de Ursicino Romano, Timotheo Alexandrino, Nectario Constantinopolitano, aliísque, & Epistolæ aliquot Synodales, quæ Conc. T. II. p. 998. exhibentur. 381.

ROMA-

SÆC. IV. ab An. CCC.

382. ROMANUM VII. à Damaſo, & quamplurimis Epiſcopis, præſente etiam Paulino Antiocheno, anno CCCLXXXII. habitum. Quid in hâc Synodo geſtum ſit, non liquet; Acta enim interierunt, niſi quòd ſuſpicari licèt, de Paulini causâ & Concilio Conſtantinopolitano actum eſſe. Vide Theod. lib. V. cap. 8. p. 207. Scripta eſt ab hâc Synodo ad Orientales, hoc ipſo anno Conſtantinopoli congregatos, Epiſtola, quam refert Theodoritus, de quâ in poſteriore Synodi CP. conventu, actum eſt.

383. SIDENSE in Pamphyliâ, Aſiæ minoris Provinciâ, à *XXVI.* Epiſcopis, præſide Amphilochio Iconii Epiſcopo, adversùs Meſſalianos, anno CCCLXXXIII. juxta Baronium, habitum. Damnavit Synodus *Meſſalianorum* ſeu *Euchitarum* hæreſin; & Epiſtolam hâc de re Synodicam dedit ad Flavianum, Antiochiæ Epiſcopum, qui & ipſe adversùs eoſdem hæreticos Synodum indixit. Vide *Phot.* Cod. LII. col. 37. Confer quæ habet Theodoritus lib. IV. cap. 11. p. 163.

383. CONSTANTINOPOLITANUM V. ann. CCCLXXXIII. menſe *Julio* habitum. Non obſtante nupero Synodi CP. adversùs Hæreſes Decreto, cùm ubique adhuc Hæretici tumultus agerent, Theodoſius, quo pax & concordia (ſiquo modo id fieri poſſet) Eccleſiis redderetur, hanc Synodum indixit. Ad quam præter Catholicos, omnium penè Sectarum quæ hoc tempore vigebant, Principes convocari juſſit, ratus, ex mutuo Epiſcoporum inter ſe colloquio, futurum, ut una apud omnes, eadémque ſententia obtineret. Et primò quidem diſputatione res erat tranſigenda, Hæreticis id ſummis votis expetentibus, ad hoc quippe certamen Dialecticorum argutiis ſatis inſtructis. Cùm verò inter ſe nequaquàm convenirent, veterúmque Patrum expoſitionibus Dogmata ſua probare recuſarent, juſſit Imperator ut ſingulæ Sectæ, Fidei ſuæ Formulam, ſcripto comprehenſam, ipſi offerrent. Famoſiſſimi *Eunomii* Fidei expoſitionem, Theodoſio hâc occaſione oblatam, Græcè & Latinè edidit H. Valeſius *Not. in Socr.* lib. V. cap. 10. p. 61. Perlectis uniuſcujúſque dogmatis libellis, Imperator eam ſolam Fidei Formulam probavit, quæ Trinitatem *conſubſtantialem* aſſerebat, reliquas verò tanquàm huic adverſantes damnavit, & diſcerpſit, lege etiam latâ, nè Hæretici ampliùs collectas agerent, de Fide docerent, Epiſcopos alióſve ordinarent. Immò Concilio jam ad finem perducto, duplicem adversùs Hæreticos conſtitutionem ad Poſthumianum PP. Orientis emiſit Theodoſius. Priorem viii. Cal. *Aug.* quâ omnem iis coeundi poteſtatem abrogat, & *nihil vel publicè vel privatìm, quod Catholicæ Sanctitati officere poſſit, exerceant.* Poſteriorem iii. Non. *Sept.* quâ vetat nè in agris etiam & villis cœtus ſuos celebrarent, domos, in quibus conventus ſuos habuerint, fiſco adjudicandas, ordinationes hæreticorum prohibendas, qui alio commigrant docendi, vel myſteriorum ſuorum exercendorum causâ, ad proprias urbes eſſe remittendos, inflictâ damnationis pœnâ Officialibus judicum, urbiúmque Magiſtratibus, qui hujuſmodi cœtus non prohiberent. Habentur hæ duæ Leges *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* l. XI. & XII. ubi vide quæ notàvit Cl. Gothofredus. In priori lege *Eunomiani*, *Ariani*, *Macedoniani-Pneumatomachi*, *Manichæi*, *Encratitæ*, *Apotactitæ*, *Saccophori*, & *Hydroparaſtatæ* nominatìm recenſentur.

ſentur. Prolixè de hoc Concilio agunt, Socr. lib. V. cap. 10. p. 267. Sozom. lib. VII. cap. 12. p. 718. SÆC. IV. ab An. CCC.

Hujus etiam Synodi tempore accidit memorabile illud Amphilochii Iconienſis factum erga Arcadium Theodoſii primogenitum, relatum à Theodorito lib. V. cap. 16. p. 218. Ad hanc Synodum, Synodicam illam Damaſi Epiſtolam ad Patres CP. datam, eorúmque ad Synodum Romanam reſponſoriam refert Cl. du Pin *, quæ tamen ſuperiori anno, & ſub ſecundo Concilii CP. conventu contigiſſe, vel ſole clarius ex ipsâ Conſtantinopolitanorum Epiſtolâ liquet. Certè (quod viri eruditi pace dictum ſit) res in tribus hiſce Synodalibus conventibus, Conſtantinopoli ſucceſſivè habitis, geſtas, mirè permiſcere & confundere videtur.

* Biblioth. Nov. T. II. p. 603. Lat. Edit.

BURDIGALENSE in Biturigibus Viviſcorum an. CCCLXXXV. adversùs Priſcillianiſtas, habitum; In quo damnati & depoſiti ſunt Priſcillianus, Inſtantius, eorúmque aſſeclæ, Priſcilliano ad Maximum Imp. provocante. Vide plura apud *Sev. Sulp.* lib. II. p. 170. 385.

ROMANUM VIII. à Siricio & *LXXX.* Epiſcopis viii. Idus *Januarii*, anno CCCLXXXVI. collectum. Plura in hâc Synodo ad ritus & conſuetudines Eccleſiaſticas ſpectantia conſtituta ſunt. Extat Epiſtola Synodalis ad *Africæ Epiſcopos* inter *Epiſt. Siricii*, num. iv. Conc. Tom. II. p. 1028. 386.

TREVIRENSE (Belgicæ primæ ad *Moſellam* fl. Metropolis erat) anno CCCLXXXVI. præſente Martino Turonenſi, habitum: In quo Ithacius ob animum ſævum & ſanguinolentum à Catholicis depoſitus abſolvitur, & Felix Trevirorum Epiſcopus ordinatur. Pluribus hæc refert Sev. Sulp. *Dial.* III. cap. 15. p. 328. 386.

CAPUANUM, ad *Vulturnum* fl. in Campaniâ, circa annum (ut videtur) CCCLXXXIX. coactum. In quo, de Eccleſiæ Antiochenæ diſſidio, & de causâ Bonoſi, illibatam B. Mariæ poſt partum virginitatem negantis, agebatur. Vide Ambroſii *Epiſt.* LXXVIII, LXXIX. & Baron. ad annum CCCLXXXIX. num. lxvii, lxxii, &c. In hâc etiam Synodo, ut ex codice Canonum Eccleſiæ Africanæ Can. XLVIII. liquet, *Re-baptizationes*, *Re-ordinationes*, *Epiſcoporumque Tranſlationes* damnatæ ſunt. Eodem circiter tempore apud Nemauſum Epiſcoporum Synodum habitam eſſe refert Sev. Sulp. *Dial.* II. cap. 15. p. 310. Quid verò in eâ geſtum ſit, non dicit. 389.

MEDIOLANENSE III. ab Ambroſio, viciníſque Epiſcopis anno CCCXC. collectum. In hoc Joviniani errores à Siricio, ejúſque Presbyterio nuperâ cenſurâ notati, de Virginitate, Ciborum differentiâ, de Mariâ Deiparâ, eam ſcilicet poſt partum Virginem eſſe deſiiſſe, De Chriſto veram carnem non aſſumente, aliáque dogmata damnantur; de quibus Ambroſius, Hieronymus, Auguſtinus, alii. Extat Epiſtola Synodalis *ad Siricium Papam*, unà cum Siricii hâc de re *literis* Conc. Tom. II. p. 1036. Ad ipſum Jovinianum quod attinet, in hâc Synodo damnatus, in Epiſcopi Romani Diœceſin profugit, & non procul ab urbe conventus turbulentos agebat, adeo ut ann. CCCCXII. Honorius latâ lege ipſum Plumbatis cæſum in Boam Dalmatiæ inſulam relegari 390.

SÆC. IV. ab An. CCC. juſſit, ſociis ejus & participibus in alias pariter inſulas inter ſe diviſas damnatis, ſeveriorem ſententiam eis comminatus, qui vetitos & damnatos ſuos cœtus repetierint. Extat hæc Honorii Conſtitutio *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* leg. LIII.

390. CARTHAGINENSE V. vulgò II. ſub Genethlio, Aurelii deceſſore, (Aurelii enim nomen in Acta vulgata malè irrepſit) ad inſtaurandos Eccleſiæ Africanæ mores, anno CCCXC. coactum. Extant poſt confeſſionem Catholicæ Fidei factam, Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones*, ſive capitula *XIII.* cum Notis Binii & Albaſpinæi Conc. Tom. II. pag. 1158. demùm ab Holſtenio ex vetuſto exemplari Vaticano, integritati ſuæ reſtituta ibid. in Append. p. 1827. Utraque Editio, & vulgata, & Holſteniana, inter ſe collata, habetur apud Schelſtrat. *Eccleſ. Afr. Diſſert.* III. cap. 4. p. 145. qui Canones, brevibus Scholiis illuſtravit.

391. ANGARIENSE, ſeu SANGARIENSE, juxta Helenopolim in Bithyniâ, circa annum CCCXCI. à Novatianis habitum. In quo Sabbatius Presbyter, ex Judæo Chriſtianus, ob dogma de Paſchate more Judæorum celebrando, damnatur. Vide *Socr.* lib. V. cap. 21. pag. 281.

393. HIPPONENSE, anno CCCXCIII. à quamplurimis Africæ Epiſcopis, ad corrigendam Diſciplinam, habitum. In hoc Concilio, Auguſtinus adhuc Presbyter de *Fide* & *Symbolo* ſtrenuè diſputavit, teſte Poſſidio in *Vit. Aug.* cap. 7. p. 864. Huic Synodo aſſcripti ſunt *Canones* XL. in Concilio Carthaginenſi III. repetiti, variéque aucti. Horum duplex habetur editio, una breviata, ex codice MS. Monaſterii S. Bavonis, quam repræſentant vulgatæ Conciliorum editiones; altera integra, quam ex variis codicibus MSS. primus extulit Paſch. Queſnellius *Append. ad Leon. M. Diſſert.* XII. cap. 2. Utramque etiam exhibet Emm. Schelſtratius *Eccleſ. Afr. Diſſert.* III. cap. 6. p. 171. qui plurimis argumentis Canones hos ſuppoſititios eſſe contendit; quæ apud ipſum videri poſſunt. Interìm, ne nihil in hâc Synodo ſtatutum videatur, ſex genuinos hujus Concilii Canones ex Fulgentio Ferrando, aliiſque Canonum Collectoribus eruit.

394. CAVERNENSE ad *Cavernas Suſis*, non procul à Carthagine, anno CCCXCIV. à *XLIII.* Donatiſtarum Epiſcopis coactum. In ſchiſma jam prolapſi erant Donatiſtæ, his Primianum Carthaginenſem Epiſcopum, aliis Maximianum ordinantibus. Maximianiſtæ igitur collecto ad *Cavernas Suſis* partis ſuæ Concilio, Primianum judicio Synodali damnârunt, ſecundâ vice in Concilio Caberſuſſitano mox damnandum. Agit hâc de re Auguſtinus in Pſalm. *XXXVI.* & *contra Creſcon.* lib. IV. capp. 6, 7. Tom. VII. col. 295.

394. CABERSUSSITANUM apud Caberſuſſam, Provinciæ Byzacenæ, ut volunt nonnulli, in Africâ urbem anno CCCXCIV. à *LIII.* Maximianiſtarum Epiſcopis contra Primianum celebratum. Majorem quidem Epiſcoporum numerum indigitare videtur Auguſtinus, dùm lib. IV. *contra Creſcon.* cap. 6. ait, à centum vel ampliùs Epiſcopis perfectè, pleniúſque damnatum eſſe Primianum; ut vel numerus in Epiſtolâ

stolâ Synodali vitiosus sit, vel Synodicæ jam conditæ, plures posteà Episcopi subscriptiones suas addiderunt: Utut sit, Primianus Carthaginensis Episcopus, variis Ecclesiis, viventibus adhuc propriis Episcopis, alios subrogaverat, homines incestos ad communionem admiserat, Fortunatum Presbyterum, quòd ægrotantibus baptismo succurrisset in cloacam mitti fecerat, multitudinem miserat quæ Christianorum domos everteret, Episcopos simul & Clericos obsideret, posteà ab ejus Satellitibus lapidatos, seniores in Basilicâ occiderat, eò quòd indignè ferrent *Claudianistas* ad communionem admitti. Ob hæc aliáque crimina, cùm à Synodo citatus comparere noluit, iterùm damnatus & depositus est; damnatis etiam omnibus, qui deinceps communionem ejus amplecterentur. Extat de his omnibus Epistola Synodalis *ad universos Africæ Episcopos*, cui *LIII.* Episcoporum Subscriptiones subjiciuntur apud August. *Enarrat. in Psalm.* XXXVI. Tom. VIII. col. 294. Eam, cum sex vetustis codicibus collatam novæ suæ collectioni inseruit Baluzius col. 93. Scholiisque suis illustravit Schelstratius *Eccles. Afr. Dissert.* III. cap. 5. p. 163. qui præterea contendit hanc Synodicam non Concilio huic Cabersussitano, sed Synodo Cavernensi paulò suprà memoratæ tribuendam esse. Quem proindè refellit vir doctissimus Ant. Pagius in Addendis ad *Crit. Hist. Chron.* p. 318.

CONSTANTINOPOLITANUM VI. anno CCCXCIV. iii. Cal. *Octobris*, habitum. Aderant præter Nectarium, Theophilus Alexandrinus, Flavianus Antiochenus, Gregorius Nyssenus, Amphilochius Iconiensis, & plures alii. In eo causa Bagadii & Agapii de Episcopatu Bostrensi contendentium, præcipuè agebatur. Synodus Bagadii depositionem, utpotè à duobus tantùm Episcopis factam, improbavit, decrevítque Episcopum, non nisi à tribus ad minimum Episcopis, deponi posse, quin & ubi fieri potest, omnes Provinciæ Episcopos in hanc rem esse congregandos. Extant Græc. Lat. Acta hujus Concilii, seu Fragmentum potiùs *inter Opera Balsamonis*, p. 761. In *Jure Græco-Romano* p. 247. & Conc. Tom. II. p. 1151. 394.

ADRUMETINUM in Africâ, anno CCCXCIV. celebratum. Ad quod Aurelius Carthaginensis legationem misit. Quid in eo gestum sit, non satìs liquidò constat. Consule Baronium anno CCCXCIV. num. xxxvii. 394.

BAGAIENSE in Numidiâ, à *CCCX.* Donatistarum Episcopis, sub Primiano Carthaginensi anno CCCXCIV. habitum. In quo Maximianum adversariæ factionis Episcopum Carthaginensem, ejúsque asseclas, damnârunt. Extat Sententia Synodalis, apud Augustin. *contra Crescon.* lib. III. cap. 53. Tom. VII. col. 273. & lib. IV. cap. 10. & alibì sæpiùs. Integram edidit Cl. Baluzius, notatis in margine Augustini locis ubi hâc de re agitur, *Nov. Collect.* col. 97. Confer Schelstrat. *Eccles. Afr. Dissert.* III. cap. 5. p. 169. 394.

CARTHAGINENSE VI. vulgò III. anno CCCXCVII. Calendis *Septembr.* in Secretario Basilicæ restitutæ, sub Aurelio habitum. Extant, quæ ad Disciplinam & Regimen Ecclesiæ præcipuè spectant, Capitula L. Conc. Tom. II. p. 1165. non quidem omnia in hâc Synodo, sed quædam in aliis Conciliis Carthaginensibus, constituta, in hâc de- 397.

mùm confirmata, Albaſpinæi etiam notis illuſtrata. Horum Canonum præcipuos Scholiis ſuis elucidavit Emm. Schelſtratius *Ecclef. Afr. Diſſert.* III. cap. 7. p. 193. Non pauca etiam ad hujus Concilii, horúmq; Canonum illuſtrationem congeſſit vir doctiſſimus Ant. Pagius *Crit. Hiſt. Chron.* ad ann. CCCXCVII. num. xii, xiii. & ſeqq. Duplicem Synodum Carthagine hoc anno habitam nobis ſiſtit Dionyſius Exiguus: priorem vi. Cal. *Jul.* celebratam, quâ inter alia conſtitutum erat, *Ut nullus Epiſcoporum naviget ſine formula Primatis*; & hanc, de quâ agimus Cal. *Septemb.* Verùm de hâc re admodùm probabilis mihi videtur Cl. de Marcâ ſententia, unum idémque fuiſſe Concilium, in duos quaſi conventus diſtributum. Epiſcopi quidam diem Concilio definitam prævenerant; cum his vi. Cal. *Jun.* quædam tractavit Aurelius. Poſteà Legati ex omnibus Africæ provinciis advenerunt, & jam in plenario Concilio quæ in priori conventu tractata fuerant, relecta ſunt, & communi ſuffragio definita, aliáque addita. Unde factum eſt, ut Dionyſius Exiguus, quíque illum ſequantur, quædam priori, quam faciunt, Synodo tribuant, quæ in hâc menſe *Septemb.* habitâ tranſacta ſint. Vide quæ notavit P. de Marcâ *Diſſert.* VIII. inter *Opuſc.* p. 261.

398. CARTHAGINENSE VII. vulgò IV. anno CCCXCVIII. iv. Idus *Novembr.* frequenti ſatis Epiſcoporum numero, Præſide Aurelio, habitum. In id præcipuè animum intendebant boni Patres, ut Diſciplina Eccleſiaſtica fœdè collapſa in integrum reſtitueretur. Quem in finem, *Capitula* CIV. quædam jam condita, reliqua olim tradita, & nunc collecta, ſtatuerunt. Extant cum Notis Binii, Albaſpinæi, & variis lectionibus Fr. Ducæi Conc. Tom. II. p. 1196. Canonem hujus Concilii *CV.* ex vetere Codice MS. *Urgellenſi*, exhibet Baluzius *Nov. Collect.* col. 99. Vide quæ ad hanc Synodum notavit Emm. Schelſtratius *Ecclef. Afr. Diſſert.* III. cap. 8. p. 210. Fatendum ſanè eſt, hos Canones, neque in Codice Canonum Eccleſiæ Africanæ, neque in Collectione, quæ *Concilium Africanum* vulgò dicitur, neque in aliis quibuſdam Canonum Collectionibus, locum habere. Quod unde factum ſit, rationem nobis reddant alii; mihi enim ipſi hâc in re ſatisfacere haud poſſum.

398. CARTHAGINENSE VIII. vulgò V. anno CCCXCVIII. vi. Calend. *Junii*, à *LXXIII.* Epiſcopis, habitum. Ut Moribus, & Diſciplinæ meliùs adhuc conſuleretur, ſancita ſunt *Capitula* XV. quæ Conc. Tom. II. p. 1215. habentur.

Lector quivis facilè videt hanc Synodum ante præcedentem collocandam eſſe, illam quippè iv. Idus *Novembr.* hanc vi. Calend. *Junii* habitam. Attamen ita ponunt Conciliorum Editores. Verùm neceſſe eſt ut vel turbatus ſit ordo, vel Concilium hoc V. in alium annum reponendum erit. Certè de tempore hujus Synodi inter eruditos haud benè convenit. Ad hunc ipſum annum refert Baronius, ad annum CCCCI. Juſtellus & Cardinalis Perronius; ad annum CCCC. Schelſtratius, qui Canones III. XI. XV. Scholiis ſuis illuſtravit *Ecclef. Afr. Diſſert.* III. cap. 9. p. 223. Satis erit Lectorem ſemel monuiſſe, in Conciliis Africanis hujus & ſequentis Sæculi miram eſſe confuſionem, turbato ſæpiùs temporis ordine, & permixtis Canonibus, qui in hâc, illâve Synodo conditi, alteri nôn rarò tribuuntur. Quod candidum non minus, quàm attentum & diligentem lectorem exigit.

CARTHA-

SÆC. IV. ab An. CCC

CARTHAGINENSE IX. anno CCCXCIX. v. Cal. *Maias* in Secretario Basilicæ restitutæ, congregatum. In hâc Synodo decreta est ad Honorium Imp. Legatio, ut autoritate suâ Ecclesiæ Africanæ necessitatibus subveniret, Epigonio & Vincentio Episcopis ad hoc munus destinatis. Multa erant quæ per hanc Legationem ab Imperatore petenda esse statuerunt Patres Africani. Primò, ut confugientes ad Ecclesiam, vi inde nè abstrahantur, utque Clerici de Judicii sui cognitione in Publico Testimonium dicere non cogantur. Vid. *Cod. Afr.* Can. *LIX.* Huic petitioni respondet Honorii Lex *de Foro Ecclesiastico*, xiii. Calend. *Septembr.* hoc anno edita, ut quoties de Religione agatur, Episcopi judicare debent, *Cod. Theod.* Tit. *de Relig.* l. I. Secundò, Ut Reliquiæ Idolorum per omnem Africam aboleantur, & Templa ubique destruantur, *Cod. Afr.* Can. *LVIII.* Respondet Honorius Lege, iii. Cal. *Septemb.* hoc anno latâ, Simulachra quidem & Sacrificia prohibenda, ipsa verò Ædificia, rebus his illicitis vacua, non esse evertenda, *Cod. Theod.* Tit. *de Pagan.* l. XVIII. Tertiò, Ut Paganorum Convivia, & quæ in his exerceri solebant, impositâ pœnâ, prohibeantur utque Spectacula Theatrorum, cæterorúmque ludorum Die Dominicâ vel cæteris Sanctorum Festivitatibus minimè celebrentur, Cod. Afr. Can. *LX. LXI.* Ad has petitiones pertinet Honorii Lex, xiii. Cal. *Septembr.* hoc anno, Profanos nempe Ritus esse submovendos, Festos verò Conventus Civium, & communem omnium lætitiam, Ludos nempe & Convivia, esse permittenda, modò absque Sacrificio, ullâve Superstitione damnabili exhibeantur, *Cod. Theod.* Tit. *de Pagan.* l. XVII. Quartò, Ut Clerici ab Episcopis suis damnati, à quolibet non protegantur; ut Manumissiones in Ecclesiâ celebrentur; ut Histriones, qui Fidem Christianam amplexi sint, ad eandem ludicram artem iterum exercendam non cogantur, *Cod. Afr.* Can. *LXII, LXIII, LXIV.* Extat quidem Honorii Lex, vii. Cal. *Jul.* hoc anno, ad Sapidianum Africæ Vicarium data, quâ Ecclesiarum & Clericorum privilegia & immunitates confirmantur, constitutâ quinque librarum auri pœnâ iis, quicunque ea temerè violaverint, *Cod. Theod.* Tit. *de Episc.* l. XXXIV. ubi dubium movet, levibus quidem, ut mihi videtur, de causis Gothofredus, utrum hæc Honorii Constitutio ad Patrum Africanorum petitionem referenda sit. Præterea Legatis Africanis hoc etiam in mandatis datum est, ut Equitium Episcopum qui olim Episcopali judicio meritò damnatus fuerat, si fortè illis in partibus repererint, Ecclesiæ causam adversùs ipsum agerent, *Cod. Afr.* Can. *LXV.* Quid verò hâc in parte præstitum sit, non liquet. Nullam, saltem valdè obscuram hujus Synodi mentionem faciunt Conciliorum Editores. Interim confer Conc. Tom. II. p. 1081. Conc. Afric. I. ibid. p. 1221. Baron. ad ann. CCCXCIX. prope fin. præcipuè Jac. Gothofredi Comment. ad Leg. XVII. *Cod. Theod.* Tit. *de Paganis.* 399.

ALEXANDRINUM VII. anno CCCXCIX. vel ut Pagius, CCCCI. sub Theophilo habitum. In quo, Origenes ejúsque Discipuli, & Sectatores damnati sunt. Epistolæ Synodicæ hujus Concilii Fragmenta quædam non contemnenda habet Justinianus Imp. *Tract. adversf. Orig. Error.* Conc. Tom. V. p. 660. Multis hâc de re agunt Hieronymus, Palladius in *Vita Chrysostomi*, Socrates, Sozomenus, & nos alibi plura. 399.

CON-

SÆC. IV. ab An. CCC.

399. CONSTANTINOPOLITANUM VII. ann. CCCXCIX. à Chrysostomo, & *XXII.* Asiæ Episcopis habitum. In hoc, Antoninus Ephesi Episcopus, *VII.* gravissimorum criminum accusatus, cum Synodali judicio damnandus esset, mors illum ad supremum Judicium evocavit. Exeunte hoc, vel ineunte sequenti anno, Chrysostomus Ephesum profectus, Synodum *LXX.* Episcoporum habuit, ubi Heraclidem ad hanc sedem promovebat, & sex Asiæ Episcopos deposuit. Pluribus de his agunt Palladius in *Vit. Chrysost.* cap. 13. p. 125. Socr. lib. VI. cap. 10. Soz. lib. VIII. cap. 6. & nos in *Vitâ Chrysost.* alibi fusiús.

399. CYPRIUM, anno CCCXCIX. juxta Pagium in *Critica* ann. CCCCI. sub Epiphanio Cypriorum Metropolitâ, ab omnibus istius Insulæ Episcopis, celebratum. Theophilus Alexandrinus, damnandis Origenis dogmatibus hoc tempore unicè intentus, magno sibi emolumento fore putavit, si Epiphanium, Constantiæ in Cypro Episcopum, virum ob virtutis, & doctrinæ reverentiam, omnium sui temporis clarissimum, (à quo tamen anteà dissenserat) participem & consortem consiliorum suorum haberet. Scriptis itaque ad illum literis, hominem, summâ morum simplicitate præditum, in suas partes facilè pertraxit: qui, collecto Episcoporum totius Insulæ Concilio, Origenis libros omninò legi prohibuit. Misit etiam tùm ad alios, tùm præcipuè ad Joannem Chrysostomum literas, quibus ea quæ in Synodo decreta fuerant, ipsi significavit, frustrà hortatus, ut & ipse à legendis Origenis libris abstineret, & convocatâ Synodo Episcoporum suorum, idem secum decerneret. Hæc nobis referunt, Socr. lib. VI. cap. 10. p. 315. Sozom. lib. VIII. cap. 14. p. 775. Extat Theophili hâc de re *ad Epiphanium* Epistola ab Hieronymo Latinè versa, apud Hieron. Tom. II. p. 309. ad vetustum MS. *Colbertinum*, recognita & emendata, apud Baluz. *Nov. Collect.* col. 101.

400. TOLETANUM I. vulgò dictum, in Carpetanis ad *Tagum* fluvium à *XIX.* Episcopis Præsidente Patrono, ad mores, præcipuè in Clero, reformandos anno CCCC. vii. Idus *Septemb.* habitum. Extant circa disciplinam Ecclesiasticam, sacrarum Personarum continentiam, & pœnitentiam publicam ac solemnem *Capitula* XXI. cum Fragmentis, aliisque huc facientibus Conc. Tom. II. p. 1222.

400. TAURINENSE in Sub-Alpinis, (*Taurinum* quippe caput est Principatûs Pedemontani) rogantibus Galliæ Episcopis, congregatum x. Calend. *Octob.* anno, ut videtur, CCCC. si non paulò post; certè post mortem Martini Turonensis, quem anno CCCC. mortem obiisse, non contemnendis argumentis evincit P. Fr. Chiffletius *Differt. de S. Martini temporum ratione.* In hoc Concilio præcipuè actum de Primatu *Arelatensis*, & *Viennensis* Ecclesiæ, & Sedes Metropolitana in secundâ Provinciâ Narbonensi *Massiliensi* adjudicata est. Extant Canones *VIII.* Conc. Tom. II. pag. 1155. & Sirmondi notæ posthumæ, ibid. in *Append.* pag. 1810.

SÆCU-

SÆCULUM NESTORIANUM.

SCRIPTORES.

MARCUS, ἀσκητὴς dictus, inter Monachos Nitrienses celeberrimus, claruit circa annum CCCCI. Scripsit plurima, quorum multa temporis injuriâ perierunt. Supersunt non pauca. Extant apud Cl. Galeum sequentia Marci opuscula Græcè MSS. 1. *De Jejunio.* 2. *Capita* περὶ ἀγνείας, &c. 3. Κεφάλαια ἠθικά. 4. Περὶ προσευχῆς. 5. *Capita Gnostica.* 6. Περὶ πράξεως καὶ θεωρίας πνευματικῆς. 7. *Oratio* εἰς τὸν Μελχισεδέκ. 8. Αντίζυγα *vitiorum & virtutum.* 9. *Parænesis Ascetica Alphab.* 10. *Oratio in S. Crucem.* Quoúsque hæc coincidant cùm opusculis illis, quæ in *Auctuario* suo Tom. I. edidit Fronto Ducæus, cùm ipsos codices MSS. nondùm inspexerim, dicere nequeo. SÆC. V. ab Ann. CCCC. 401. Vide Part. I. p. 282.

VICTOR Presbyter Antiochenus, Chrysostomo ætate par, claruit anno circiter CCCCI. Præter Commentarium in Evangelium S. Marci, cujus & alibi meminimus, hæc Victoris opuscula penes se MSS. habet vir eruditissimus Sebastianus Feschius J. V. Professor Basileensis, ut ex ipsius ad Cl. Galeum literis constat, nempe *Scholia in Epistolam S. Jacobi; in S. Petri primam & secundam; in S. Joannis* I, II, III. *in S. Judæ Epistolam.* Græcè verò an Latinè tantùm, non didici. 401. Vid. Part. I. p. 283.

PALLADIUS Galata, Episcopus Helenopolitanus, claruit anno CCCCI. De eo illud solummodò hoc tempore monere visum est, Extare apud Galeum nostrum Palladium *de gentibus Indiæ & Bragmanibus*, hoc titulo; Τοῦ αὐτοῦ Παλλαδίου περὶ τῶν τῆς Ἰνδίας ἐθνῶν καὶ τῶν Βραγμάνων. Hic titulus indicat opus hoc in codice unde descriptus fuerat hic libellus, secutum fuisse aliud ejusdem Paladii opus. His adde, in Epistolâ Bragmanum & Indorum ad Alexandrum hæc haberi verba p. 15. ἄδικοι γὰρ ὁ ψευδόμενος ὃν πείθει, ἄδικοι δὲ καὶ ὁ πειθόμενος ψευδομένῳ πρόσεχων πρὶν ἢ τ' ἀληθὲς μάθῃ. Quæ totidem fere apicibus in dialogo Palladii *de Vitâ Chrysostomi* reperiuntur, cap. 4. p. 37. Unde facilis oritur conjectura, unum & eundem fuisse utriusque operis conditorem. Quod perpendant eruditi. Hinc in Cod. Colberteo 973. Post Palladii Historiam Lausiacam proxime sequitur Historia Bragmanum, teste Dufresnio in Indice Auct. Græc. p. 31. 401. Vid. Part. I. p. 286.

CONSTANTINUS sive CONSTANTIUS (eundem enim esse admodùm fit versimile) Episcopo Antiocheno primùm ab Epistolis, factus deinde Lector & diaconus, postea Presbyter Antiochenus, claruit anno CCCCIV. Cùm summâ apud Antiochenos gratiâ floreret, post mortem Flaviani, ut ei in Episcopatu succederet, omnium votis expetitus est. Sed præveniens illum Porphyrius, homo pessimus, & qui sedi Antiochenæ inhiabat, impetratis ab Imperatore Arcadio literis, curavit, ut in Oasin tanquam pôpuli perturbator relegaretur. Qui statim, ubi hoc rescivit, amicorum ope, in Cyprum aufugiens, salvus 404.

vus evaſit. Pluribus hæc refert Palladius *de Vit. Chryſoſt.* p. 144, 145. qui diſerte ipſum *Conſtantium* vocat. Sed quamſæpiuſculè variant nomina in codicibus MSS. præſertìm cum levi unius literulæ additione fit, nemo neſcit. Extant ad noſtrum binæ Chryſoſtomi Epiſtolæ, ex itinere dum Cucuſum abduceretur, ſcriptæ, quibus mirificè ipſum commendat, nempe Epiſt. CCXXI, CCXXV. In editis quidem utrobìque habetur *Conſtantii* nomen. Verùm in pluribus codicibus, fatente Savilio, legitur Κωνσταντίνῳ non Κωνσταντίῳ. Vir erat, ſiquis alius, perſpicax, acer ad intelligendum, ſeverioris vitæ cultor, mitis, miſericors, longanimis, liberalis, cunctiſque virtutibus expolitus. Poſt mortem Chryſoſtomi, explanationem ejus in Epiſtolam ad Hebræos, XXXIV. Homiliis comprehenſam, à ſe collectam, digeſtam, & ordinatam, edidit. Liquet id ex notâ, quæ codicibus, tam impreſſis, quam MSS. præfigi ſolet. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου, ἑρμηνεία εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴν, ἐκτεθεῖσα ἀπὸ σημείων, μετὰ τὴν κοίμησιν αὐτοῦ, παρὰ Κωνσταντίνου πρεσβυτέρου Αντιοχείας. Ubi hæc verba, ἐκτεθεῖσα ἀπὸ σημείων, vel cum Fr. Ducæo reddenda ſunt, *ex annotationibus & commentariis ipſius*, vel rectius forſan, *ex enarrationibus*, quas per notas & ſigna, pro eâ quæ tunc vigebat ταχυγραφίας arte, ex ipſius Chryſoſtomi ore exceperat Conſtantinus, *edita.* Et ita quidem intelligenda monet illuſtriſſimus Savilius *; ἀπὸ σημείων, inquit, *hoc eſt, ut opinor, notis quibuſdam & ſcribendi compendiis, quibus verba concionantis Chryſoſtomi ſubſecutus eſt, hoſce, poſt ipſius mortem, edidit ſermones.* & cum Editor noſter Preſbyter fuit Antiochenus, non male forſan conjici poteſt, Homilias haſce à Joanne adhuc Presbytero, Antiochiæ habitas fuiſſe. An aliis ſcriptis de republicâ Chriſtianâ meruerit Conſtantinus noſter, non comperi. Interim non diſſimulabo, haberi inter Chryſoſtomianas, Epiſtolas duas, Cucuſo in Armeniâ ſcriptas; nempè CCXXXVII, CCXXXVIII. hoc titulo, Κωνσταντίῳ πρεσβυτέρῳ (legendum ſuaderem Κωνσταντίνῳ πρεσβυτέρῳ) πρὸς τὴν μητέρα, & τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ. Hæc ſic accipit Fr. Ducæus, acſi Chryſoſtomus has Epiſtolas Conſtantio dictaverit, ſive ejuſdem nomine miſerit. Sed repugnat ipſe Epiſtolarum tenor, & ipſius Conſtantii eſſe clariſſimè demonſtrat. Et alius quidem à noſtro videtur hic Conſtantius, qui relictâ matre, domóque ſuâ, Cucuſum, ad Chryſoſtomum feſtinâvit, ut exilii & ærumnarum ejus comes, particépſque eſſet. Noſter verò, ſive Conſtantinus, ſive Conſtantius, poſt Porphyrii ad Sedem Antiochenam ordinationem, in Cyprum profugere neceſſe habuit.

* Præfat. not. ad Hebr. T. VIII. p. 553.

407. THEODORUS, natione Syrus, Epiſcopus Mopſueſtenus, claruit anno CCCCVII. De famoſiſſimo hoc Theodoro, viro in Scriptoribus Eccleſiaſticis, Actiſque Conciliorum nominatiſſimo, id ſolum monendum reſtat; extare Græcè MS. integrum ejus *commentarium in XII. Prophetas minores*, qui incipit hoc modo, Ἑρμηνεία Ὠσηὲ τοῦ προφήτου. Εἰς ἔλεγχον τῆς ἀδικίας ἐπιβάλλειν τὴν προφητικαῖς ἐπιχειρούντων φωναῖς, &c. Deſinit in Malachiam his verbis ὡς ἂν μὴ μένοντες ἐπὶ τῆς ἀσεβείας φοβερᾶς αὐτοῦ τῆς παρουσίας πειραθῶσιν ἐπὶ ἀφανισμῷ παντελεῖ τῆς μοχθηρῶν γινομένης. Aſſervatur MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* LV. & CCXXIII folia majora complectitur. Etiamſi verò in MS. *Theodori Antiocheni* nomen habeatur, *Mopſueſtenum* tamen deſignari, extra omne dubium ponit Photius qui Cod. XXXVIII. col. 24.

Theodo-

Theodori Antiocheni expoſitionem in Geneſim recenſens, hunc fuiſſe Theodorum *Mopſueſtiæ* Epiſcopum diſertè dicit. Fragmentum ex *Epiſtola* ad Domnum reperitur in collectione Teſtimoniorum ſub nomine Damaſceni. vid. Labb. Conſpect. Oper. Damaſc. p. 50. num. iii. Extat etiam apud Cl. Galeum Argumentum longum *in Pſalmum* XLV. in quo breviter percurrit Hiſtoriam Judæorum à tempore captivitatis uſque ad Antiochum, & Oniæ fugam in Ægyptum. Sæpe citatur in Catenâ MS. in Pſalmos; & facile apparet, Theodorum valde diligentem fuiſſe in conferendis veteribus verſionibus & exemplaribus, utilemque valde fuiſſe ejus operam. SÆC. V. ab An. CCCC.

SYNESIUS, ex philoſopho Platonico Ptolemaidis in Ægypto Epiſcopus, claruit anno CCCCX. Non deſunt qui Syneſii librum *de inſomniis*, ab eo adhuc in Gentilitate poſito ſcriptum fuiſſe volunt. Sane negari non poteſt (Cl. Galei ad me verbis utor) quin mirificè Chaldæorum teletas & Oracula, Ægyptiorum Myſteria ſecretioréſque artes extollat, nonnulláſque amborum opiniones præcipuas amplectatur. Nihilominùs ego in eâ ſum ſententiâ, ut exiſtimem jam tùm ad caſtra Chriſtianorum tranſiiſſe Syneſium, cum iſta commentaretur. Nam quòd Oracula Chaldaica, ſive malis, Zoroaſtris, non tantum latenter toti iſti operi tanquam coſtas intexuerit, verùm etiam αὐτολεξεὶ & aperte laudaverit, non multùm me movet. Hymnos Syneſii nemo inficiabitur eſſe opus Chriſtiani Myſtæ; atqui iſtorum Hymnorum prora & puppis ex iſtis Oraculis conficiuntur; eadem ſane vocabula ex iiſdem oraculis deprompta, tùm in hymnis, tùm in libro de inſomniis occurrunt. Voluit opinor Syneſius transferre ad theſauros hominis Chriſtiani quantum poterat de gemmis Chaldæorum & Ægyptiorum; quod ipſum in præfatiunculâ ad librum *de inſomniis* ænigmatice inſinuat. 410. Vid. Part. I. p.

PHILIPPUS, patriâ Sidetes, poſt Chryſoſtomum, Rhodonem Alexandrinum præceptorem habuit. Qui cùm Scholæ catecheticæ apud Alexandrinos præfectus fuerat, Theodoſii Magni temporibus, exeunte (ut videtur) illius Imperio, Scholam illam in *Siden* Pamphyliæ urbem, Philippi patriam, tranſtulit. Scripſit Philippus circa annum CCCCXXVI. vel paulò poſt, *Hiſtoriam* quam vocavit *Chriſtianam*, opus in *libros* XXXVI. diviſum, etſi Photius XXV. tantùm numeret. Singuli libri XXIV. *Sectiones* continebant; τόμυς vocat Socrates, λόγυς Photius, præmiſſo cuivis ſectioni prolixiſſimo argumento. De hoc opere hujuſmodi olim cenſuram tulit Socrates* Philippi coætaneus, Πολλὰς συνειςφέρει ὕλας εἰς αὐτὴν, δεικνύναι βυλόμενος, μὴ ἀπείρως ἔχειν ἑαυτὸν φιλοσόφων παιδευμάτων, &c. *variam eruditionem in id opus congeſſit, dum videri vult Philoſophicarum diſciplinarum haudquaquàm expers. Proinde Geometricorum & Aſtronomicorum Theorematum, Arithmeticorum quoque ac Muſicorum paſſim mentionem facit. Deſcribit item Inſulas & Montes, atque Arbores, & alia quædam parvi momenti; unde opus laxum reddidit ac ſolutum, ac proinde doctis pariter atque indoctis, ut mihi quidem videtur, inutile illud effecit.* Subdit præterea rerum geſtarum tempora ab eo confundi. Poſtquàm enim Theodoſii Imp. res geſtas commemoravit, ſtatim recurrit ad tempora Epiſcopi Athanaſii. Idque ab illo ſæpenumerò fieri ſolet. Extat hujus Hiſtoriæ Fragmentum *de Scholæ Catecheticæ, quæ Alexandriæ erat, ſucceſſione*, à Nicephoro 418. Vid. Part. I. p. 306.

* Lib. VII. cap. 27.

SÆC. V. ab Ann. CCCC. Callisti (inter cujus quippè *collectanea*, in eodem codice reperitur) amanuensi suo, ut videtur, dictatum: Quod ex *codice Barocciano* desumpsit, notisque ornatum & illustratum *dissertationibus suis ad Irenæum* subnexuit Henricus Dodwellus *Oxon.* 1689. Ex quo quidem Philippum temporis ordinisque rationem non multùm curâsse, quivis facilè deprehendet; quod in eo rectè notavit Socrates. Extat etiam *Viennæ* in Imperatoris Bibliothecâ Cod. *Theol.* juxta ordinem *Lambecianum* CCXLVIII. *Nesselianum* CCCVII. num. viii. fol. 80. p. 1. usque ad fol. 92. aliud amplissimum hujus Historiæ Fragmentum, ubi de *Christi Nativitate*, & de *Magis* agit Philippus, continens Acta *Disputationis de Christo in Perside inter Christianos Gentiles & Judæos habitæ*, cui ipse Philippus interfuit. Fragmentum talem præfert inscriptionem, ab aliâ, ut videtur, manu profectam, Τὰ γενόμενα ἐν Περσίδι μεταξὺ Χριστιανῶν Ἑλλήνων τε καὶ Ἰουδαίων. ΦΙΛΙΠΠΟΣ πρεσβύτερος καὶ Σύγκελλος γενόμενος Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου ἀνέθετο ἱστορήσας περὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν μάγων, &c. quod utinam publico non invideant nobilissimæ istius Bibliothecæ Curatores. Ibid. *Cod. Med.* II. num. XVII. fol. 107. iterúmque Cod. III. habetur Græcè sub *Philippi* cujusdam nomine, *Tinctura æris Persici*, ut & *Tinctura ferri Indici*, quas ex Philippi nostri vastissimo opere desumptas esse suspicatur Lambecius. Vide ejus *comment.* lib. V. p. 137.

420. JOSEPHUS (hoc enim nomine à Seldeno, Junio Dufresnio & Cotelerio laudatur) ortúne Judæus incertum, scriptor certè Christianus, claruit, si in re omnium obscurissimâ hariolari fas sit, circa annum CCCCXX. De autore, ejúsque ætate admodùm laboro, nec quò me vertam satis video. Sæpe olim suspicatus sum, hunc non alium fuisse quam Josephum illum *Tiberiadensem*, qui ex Judæorum Apostolo seu Assessore Patriarchali factus est Christianus, & à Constantino M. ad Comitis dignitatem evectus. De cujus conversione, & egregiis erga Ecclesiam meritis, mira plane, eáque satis prolixè narrat Epiphanius *, qui hominem optimè novit, ejúsque ædibus hospitio exceptus eo familiaritèr usus est. Refert quidem auctor noster se (juxta Græcorum supputationem) sub Sexto Millennio vixisse; Meminit enim τῆς παρούσης ἐν ἑξάδι χιλιάδων καταστάσεως, quod ævo quidem Constantiniano satis convenit. Verùm obstant alia, quæ ipsum ab hoc sæculo removent. Quo certiorem ἐπίκρισιν hâc de re faciamus, gradatim & pedetentim procedendum erit. 1. Itáque constat, auctorem nostrum post exortam *Macedoniorum* hæresin vixisse; quam utique penultimo loco ponit. Macedonius factus est Episcopus CP. circa annum CCCXLII. Obiit anno circiter CCCLX. Et etiamsi vivus adhuc dogmata sua propalare cœpit; post mortem tamen ejus præcipuè invalescebant, anno CCCLXXXI. Concilii II. Oecumenici Decreto damnata. Quo tempore, Josephum Tiberiadensem in vivis adhuc superesse vix credi potest; quippè qui anno CCCLV. quo Eusebius Vercellensis Scythopolim in exilium missus est, quoque ad ipsum in Josephi ædibus habitantem invisendum accessit Epiphanius, affectâ & decrepitâ erat ætate, LXX. plùs minùs annos natus. 2. Meminit *hæresis Anthropomorphitarum*, in eâque desinit; quæ orta est non nisi exeunte hoc sæculo, circa annum CCCXCIX. fervente tunc temporis apud monachos Nitrienses controversiâ *Anthropomorphiticâ*. De quo agunt Socrates lib. VI. cap. 7. p. 309. Sozomenus lib. VIII. cap. XI. p. 771.

* Advers. Ebion. Hæres. XXX. num. iv, v, vi. vii, viii, &c.

Unde mox *librum adversùs Anthropomorphitas* ex professo scripsit Cyrillus Alexandrinus. 3. Admodùm probabile est & penè certum, illum ante exortam *Nestorii Hæresin* floruisse, cujus neque in *Catalogo*, neque alibi meminit. Nestorius ad Sedem CP. anno CCCCXXVIII. promotus est, & vel eodem, vel anno sequenti, hæresin suam promulgavit, de quâ nè verbulum habet auctor noster, non omissurus utique *Nestorianos* & *Eutychianos*, si seriùs vixisset. Restat igitur ut dicamus circa annum CCCCXX. vel saltem intermedio aliquo, inter hujus Sæculi initium & Nestorium, tempore claruisse. Hæc de ejus ætate dicenda habui; meliora meliores. Quisquis sit, contexuit Commentarium, quem ὑπομνηστικὸν seu *Commonitorium* inscripsit. In quo id præcipuè agit, ut dubia breviter solvat, quæ rudiores Christiani minúsque in sacrâ historiâ exercitati proponere poterant. Opus integrum in *V.* Libros, & Capita *CLXVI.* divisum est. Etsi in ipso opere libri *tertii* nulla habeantur vestigia. Titulus operis, ut & primi capitis Literis miniatis descriptus est. Ὑπομνηστικὸν βιβλίον Α. Ἰωσήππου. Ὅσαι γεγόνασιν ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ, ἕως τῆς τοῦ Σωτῆρος παρουσίας γενεαί. Ipsum caput (prout in usum meum illud descripsit V. C. Rob. Cannonus) hoc habet initium. Α. Ἀδάμ. Β. Σήθ. Γ. Ἐνώς. Δ. Καϊνᾶν. Ε. Μαλελεήλ. ς. Ἰάρεδ. Ζ. Ἐνώχ. Οὗτος μετετέθη· καίπερ ἔτι ζῶν καὶ φυλαττόμενος. Η. Μαθουσάλα. Θ. Λάμεχ. Ι. Νῶε. Οὗτος ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ διασώζεται ἐν λάρνακι μετ' οἴκου παντός. Τρεῖς δὲ αὐτοῦ γεγόνασι παῖδες. Σήμ. Χάμ. Ἰάφεθ. ἡ δὲ γενεαλογία εἰς τὸ ἑβραίων ἐρχομένη γένος ἀπὸ τοῦ Σὴμ συνίσταται. ΙΑ. Σήμ. ΙΒ. Ἀρφαξάδ. ΙΓ. Σάλα. ΙΔ. Ἔβερ. ΙΕ. Φαλέκ· ἐπὶ τούτου ἐμερίσθη ἡ γῆ. Πληροῦται γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἀπὸ Ἀδὰμ ἔτη [ ] ὡς εἶναι τὸ ἥμισυ τοῦ χρόνου τῆς παρούσης ἐν ἑξάδι χιλιάδων καταστάσεως. Ad postrema hæc autoris nostri verba clariùs elucidanda, forsan non abs re erit pauca obitèr annotare. Annorum numerus, qui in codice MS. desideratur, aliundè non incommodè suppleri potest. Ita igitur Hesychius *Orat. in Christi Natalem*, Ἐν γὰρ τῷ μβ' ἔτει τῆς βασιλείας Αὐγούστου, μηνὶ Δεκεμβρίῳ κε', ἡμέρα ς'. ὥρα ἑβδόμη τῆς ἡμέρας, ἐγεννήθη ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου Μαρίας ἔτους κατὰ Ἀντιοχεῖς ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τῆς Χριστοῦ γεννήσεως καὶ σταυρώσεως ς'. συνάγεται γὰρ ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως Φαλὲκ υἱοῦ Ἔβερ, ἔτη γ'. καὶ ἀπὸ Φαλὲκ ἕως μβ'. ἔτους τῆς βασιλείας Αὐγούστου ἔτη αξζ'. (lege ϐϡξζ'.) καὶ λοιπὸν συναναστραφῆ ὁ σωτὴρ τοῖς ἀνθρώποις ἔτη λγ'. ὡς γίνεσθαι ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τῆς Χριστοῦ γεννήσεως καὶ σταυρώσεως ἔτη ς'. πλήρη. Ὁ γὰρ Φαλὲκ κατὰ τὴν προφητείαν Μωσέως, τὸ ἥμισυ λέγεται τοῦ χρόνου τῆς Χριστοῦ ἐπιφανείας. *Nam in* XLII. *anno Imperii Augusti, mensis Decembris* XXV. *die 6. horâ 7. diei, natus est Dominus noster Jesus Christus secundùm carnem, ex Mariâ Virgine, anno secundùm Antiochenos, à creatione mundi usque ad Natalem Christi, & Crucifixionem* 6000. *colliguntur enim ab Adam, usque ad Phalec filium Heber, anni* 3000. *& à Phalec usque ad* XLII. *annum regni Augusti, anni* 2967. *Et deindè conversatus est Servator cum hominibus annos* XXXIII. *adeò ut sint ab Adam, usque ad Natalem Christi, anni* 6000. *pleni. Phalec enim ex Prophetiâ Mosis dicitur dimidium temporis Christi apparitionis.* Paulò alitèr Joannes Malela, (etsi in summâ rei cum Hesychio convenit) ex cujus calculo numerantur ab *Adam* ad *Phalecum* usque MMDXXXIII. à Phaleco verò ad Augusti annum XLII. anni MMDCCCCLXVII. in summâ MMMMMD. quibus XXXIII. vitæ Christi anni adjiciendi sunt. Ὁ γὰρ Φαλὲκ κατὰ τὴν προφητικὴν φωνὴν Μωσέως τὸ ἥμισυ λέγεται τοῦ χρόνου τῆς μελλούσης τοῦ Χριστοῦ παρουσίας.

S ÆC. V. ab An. CCCC.

SÆC. V. ab An. CCCC. ϱιώσας. *Phalecus enim secundùm Mosis Prophetiam dimidium dicitur temporis Christi futuri adventûs.* His longè antiquior Julius Africanus, medium tempus inter Adamum & Christum in ætatem Phalegi rejicit, adeò ut ejus obitus ipso meditullio sexies mille annorum obtigit. Secundùm enim Africani calculum, Diluvium contigit anno Mundi MMCCLX. Phalecus natus CCCCI. denatus CCCXXXIX. quæ summum conficiunt annorum MMM. Nihil magis Veteribus tritum, quàm sex mille annos mundi duraturi juxta sex dies Creationis numerandos esse; ex mente, ut volunt, B. Petri *Epist.* II. cap. iii. ver. 8. *Unum hoc vos non lateat charissimi, quia unus dies apud Dominum sicut mille anni, & mille anni sicut dies unus.* Quemadmodùm enim Deus hominem die sexto formavit, qui mox in peccatum lapsus est; ita consentaneum omninò videbatur, ut sexto etiam die millenario in terris appareret Dominus noster, *Passione & Resurrectione* suâ genus humanum salvaturus. Utcunque igitur inter Scriptores haud convenit, *inquiunt Malela & Hesychius*, de numero annorum adventûs Domini, aliis plures pauciores aliis numerantibus, Ἐν δὲ τῷ Ἑξακισχιλιοστῷ ἔτει συμφωνοῦσιν ἅπαντες φανῆναι τὸν κύριον, *in hoc nihilominùs conveniunt omnes, sexto Mundi millenario Dominum apparuisse.* Mitto quæ Clemens, Theophilus, & Timotheus, οἱ σοφοὶ Χρονογράφοι *inquit Malela*; οἱ Θεοφιλέστατοι, ut de iis Hesychius, Chronici Alexandrini auctor, aliique tùm veteres, tùm recentiores tradiderunt. Hæc ad illustrandum auctoris nostri locum dicta sufficiant. Pergamus jam cum Josepho nostro. Et quo pleniorem gustum Lectori erudito adhuc præbeamus, alia capitum quorundam lemmata subjungemus.

Cap. LXV. Βίβλος Β. Τίνα ἐστὶ τὰ ἐπὶ τῆς μιᾶς Θεότητος παραλαμβανόμενα.

Cap. LXVI. Τίνα δὲ τὰ ἐπὶ δυαδικῆς ὑποστάσεως.

Cap. LXVII. Τίνα τὰ ἐν τριαδικοῖς παραλαμβανόμενα.

ΒΙΒΛΟΣ Δ. Cap. LXIX. Τίνα ἐστὶν ἃ πεποίηκε Μωυσῆς θαυμάσια καὶ δι' αὐτοῦ κατείργασται.

Cap. CII. Βίβλος Ε. Τίνες εἰσὶν οἱ τοῦ Δαβὶδ δυνατοί.

Cap. CXXV. Κεφάλαιον Ἰωσήππου ἕτερον. Γυνὴ ἐκ τοῦ λιμοῦ, &c. & nihil aliud continet præter Fl. Josephi *de Bello Judaico libri* VI. caput 21. servatis penè ipsius verbis, compendio excerptum.

Cap. CXXXVI. Ἱππολύτου Θηβαίου ἐκ τοῦ Χρονικοῦ αὐτοῦ συντάγματος. Neque aliud est, quàm pars illius Fragmenti Hippolyti Thebani quod Canisius in *Antiquis suis Lectionibus* dudùm edidit. Hinc primâ statim fronte colligere quis possit, auctorem nostrum post Hippolyti demùm Thebani tempora vixisse. Sed non dubitari potest, hoc caput ab interpolatore aliquo, ipsomet scribâ fortassè qui opus descripsit, ob materiæ affinitatem additum fuisse. Cum enim vidisset auctorem in duobus capitibus immediatè præcedentibus de Apostolis egisse, deque iis præsertim qui Jacobi, Joannis, & Zachariæ nomine in Historiâ Evangelicâ occurrunt; non incongruum fortè existimavit, ut hoc Hippolyti ἀποσπασμάτιον ob argumenti similitudinem subnecteretur. Et hospes sit oportet in antiquorum scriptis, qui nescire potest similia additamenta hujusmodi *collectaneis* non raro interseri solere.

Cap. CLXVI. & ultimum, Αἱ δυνάμεις τῶν λίθων τῶν ἐν τῇ τοῦ Ἀρχιερέως ζώνῃ ἐνηλλιθωμένων. Desinit in hæc verba, ἀμέθυστος, μάθης ἀλεξιτήριον. ἄνθραξ. ἀχάτης, λιγύριος. ὀνύχιος.

In

In recenſendis veteris Teſtamenti libris, XXII. tantùm enumerat. *Catalogum* etiam LXII. *hæreſeωn* intertexit; quarum ultimum locum occupant *Anthropomorphitæ.* Quin & in iis claſſem ſuam habent (ut hæc obiter notem) Ὀρειγενῖται *laſcivi*, quos ab *Origeniſtis*, ſive Origenis Sectatoribus diſertè diſtinguit, de quibus fusè agit, eorúmque abominandas turpitudines luculenter exponit Epiphan. *Hæreſ.* LXIII. Ad calcem operis ſubjuncta eſt hæc exſcriptoris nota;

Τέρμα πυκτίδων ἐνταῦθα Ἰωσήππου;
Τὰς ὑποθέσεις τῶν πέντε βίβλων ἔχων·
Πέρας δέδωκα τῷ πλατυτάτῳ στίχῳ;
Τῇ συμπλεκτῇ τῶν καλῶν Θεῷ χάρις;
Τῷ συμπέρασμα δόντι μοι λόγους γράφειν.
Εἰς ἄπειρον εὐχάριστον αὐτοῦ τοῦ Λόγου;

In hòc Opere citat Heraclidem Pythagoricum, Joſephum bis, Clementem bis, Hegeſippum, Porphyrium, Hippolytum. Joſephum aliquandò ſequitur, non laudat tamen; verſionem Septuaginta *Gen.* iv. 8. adducit, ſed & aliam Ἔκδοσιν ſemel, & Aquilam. Multa ſumpſit ex Hippolyto & Africano; ab eo plurima Epiphanius; citat Novum Teſtamentum, & Actus Apoſtolorum. De Iſaiâ ἀπόδοσιν commemorat. Variat ſcriptionem nominum propriorum, ut Ἰαὴλ & Ἰαζήλ. Hiſtorias paulò aliter narrat, & Templum réſque Templi aliter deſcribit quàm Joſephus. Quædam de Moſis nomine Melchiâ è Joſepho ponit, quæ nunc in eo non inveniuntur. Uſus eſt Codd. Græcis Bibliorum vitioſis. Quot verò vel quoſcunque tandem Auctores citat, tamen ex Joſepho non minima operis pars deſumpta eſt. Unde jure quis ſuſpicari poſſit, ipſum auctorem anonymum fuiſſe; cum verò *Joſephi* nomen in fronte libri compareret, iterúmque cap. CXXV. nec pauca ex Operibus ejus excerpta fuerint, indè nomen *Joſephi* illi adhæſiſſe; & ut ab antiquo illo Judæo diſtingueretur, à recentioribus *Joſephum Chriſtianum* dictum eſſe. Quam tamen conjecturam eruditis lectoribus excutiendam relinquo. Codex MS. in Bibliothecâ Publicâ Cantabrigienſi aſſervatur, unà cum multis aliis à Matthæo Parkero Academiæ Cantabrigienſi olim dono datus. Pluſquàm D. annorum ætatem præ ſe fert, in membranis ſcriptus, continétque paginas CLXXXIV. in *4to.* quàvis paginâ in duas columnas diviſâ. Ex his membranis Apographum deſcriptum habet Cl. Galeus, qui de hoc Opere non pauca me monuit. Præter *Hypomneſticum*, in eodem volumine continentur *duo libri Chronicorum*, *Leonis Imperatoris Carmina* II. & *Teſtamenta XII. Patriarcharum*, omnia eadem manu deſcripta. Neque ulli dubium eſſe poteſt, quin hic ipſiſſimus ſit codex, quem ex Græciâ accepit, & quo in transferendo *Patriarcharum Teſtamenta* uſus eſt olim Robertus Groſthead *Lincolnienſium* Epiſcopus; adeò accuratè omnia cum antiquiſſimo verſionis *Groſtheadianæ* exemplari ad verbum conveniunt. “Refert quidem Matthæus Paris * Joannem Baſinſtokium Archidiaconum Leiceſtrienſem Roberto Groſtheado nunciaſſe, ſe cùm aliquando Athenis ſtuduit, vidiſſe quædam apud Græcos Latinis incognita; interq; ea XII. Patriarcharum, filiorum Jacob, Teſtamenta, à Judæis per invidiam propter manifeſtas de Chriſto prophetias ſuppreſſa, ac proindè Robertum miſiſſe in Græciam, cúmque ea habuiſſet, de Græco in Latinum ſermonem tranſtuliſſe, coadjuvante magiſtro Nicolao Græco clerico Abbatis S. Albani. Addam denique

* Ad annum MCCLII. p. 835. Vid. ad annum MCCXLII. p. 597.

extare

SÆC. V. ab An. CCCC. extare hujus *Hypomneſtici* fragmentum in Bibliothecâ Regiâ Pariſienſi, nempe caput CLVIII. *de libris qui in Sacrâ Scripturâ tanquam extantes commemorantur, nec tamen reperiuntur*, unde illud extulit Cl.
|| Not. in Can. Apoſt. p. 339, 340. Cotelerius ||. Quod quidem in codice Cantabrigienſi CXX. caput ρκ'. Sunt autem, in univerſum, capita ρξζ'.

420. Vid. Part. I. p. 308. NICÆAS Romatianæ ſive Aquileiæ Epiſcopus, claruit anno CCCCXX. Libellus quem ſcripſit ad *Virginem lapſam*, cujus & meminit Gennadius *de Script. Eccl.* cap. 22. non alius eſſe videtur quam opuſculum illud hoc nomine quod Ambroſio, Hieronymo, quandóque & Auguſtino tribui ſolet; inter quorum opera non ſemel reperitur. Et in hâc ſententiâ conſentientem habeo Cl. Cotelerium *not in l.* II. *Conſt. Apoſt.* p. 186.

421. Vid. Part. I. p. 290. MARCUS Diaconus Gazenſis, Porphyrii Epiſcopi diſcipulus, quem alibi ad annum CCCCII. retulimus, claruit anno CCCCXXI. quo Porphyrius diem extremum obiiſſe videtur. Edita eſt *Porphyrii vita* à Marco conſcripta, Latinè quidem *apud Surium*, emendata, notíſque illuſtrata, *apud Bolland. Februar.* xxvi. Habetur Græcè Biblioth. Vindob. inter *Hiſt. Eccleſiaſt* Cod. III. num. 36. fol. 234.

423. THEODOTUS, Antiochiæ Epiſcopus claruit an. CCCCXXIII. obiit an. CCCCXXVII. Vir ſingulari manſuetudine, & exactâ vivendi ratione conſpicuus, adeo ut τῆς σωφροσύνης ὁ μαργαρίτης Theodorito * dicitur. Scripſit ad Heraclidem opus κατὰ Συνουσιαστῶν, i. e. adverſus Apollinarii ſectatores, quos *Synuſiaſtas* vocabant. Hos à fidelibus rogatus reliquo Eccleſiæ corpori aggregavit, etſi multi eorum priſtini erroris haud obſcuram notam retinuerint. Fragmentum hujuſce Operis habetur Græcè MS. in *Collectione* quadam Teſtimoniorum Damaſceno aſcripta cap. 5. quæ in Codice Claramontano reperitur. Vide Labb. *Conſpect.* Oper. Damaſc. p. 50.

* Hiſt. Eccl. l. V. c. 38. p. 244.

436. PAULUS gente Perſa, Neſtorii Epiſcopi Conſtantinopolitani, hæreſiarchæ, ut volunt, diſcipulus & Diaconus, ac proinde circa annum CCCCXXXVI. claruiſſe cenſeri poteſt. Scripſit librum περὶ κρίσεως, ſeu *de judicio*, quo Neſtorii cauſam ſtrenuè egit. Fragmentum adverſus unam in Chriſto perſonam affert S. Maximus in *Tomo Dogmatico* contra Monothelitas inter *Opuſc. Theolog.* & *Polem.* Tom. II. p. 91. Habetur idem fragmentum Concil. Lateranenſ. Act. V. Conc. Tom. VI. col. 320. ubi ut & in Tomo S. Maximi Neſtorio proximè adjungitur, aliter ad hoc tempus ipſum vix retuliſſem. In Synodo enim Lateranenſi ſolummodo Νεστοριανὸς, in Tomo Maximi Ψευδοδιδάσκαλος τῆς Νεστορίου μιαρωτάτης αἱρέσεως dicitur. Scripſit item περὶ τοῦ ὄντος ἀγαθοῦ ſive *de vero bono*, ſaltem amplum hujus argumenti fragmentum habetur inter *excerpta Miſcellanea* ex diverſis ſcriptoribus collecta *Biblioth. Vindob.* Cod. Hiſt. CXXVIII. fol. 104.

440. Vid. Part. I. p. 340. NILUS, S. Joannis Chryſoſtomi diſcipulus, ex Præfecto Conſtantinopolitano monachus, claruit anno CCCCXL. *Tetraſticha ejus parænetica verſibus Heroicis & Elegiacis* extant Græc. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCLXXXIX. num. xxviii. fol. 77. Incipiunt hoc modo,

Ἀνθε-

Ἀνθεμόεις περίδρομος ὁ τῶν ἁγίων Χορὸς ἐστιν
Ὀδμὴν ἡδείης πείρατα πιμπλάμενος.
Πᾶς ἐν οἷς παθέεσσιν, &c.

Adjuncta habent Anonymi cujuſdam *antiqua Scholia Græca*, partìm interlinearia, partim marginalia. Notet Lector, edita *S. Nili opera* à nobis alibi recenſita, cùm codicibus MSS. qui in *Bibliothecâ Cæſareâ* ſatis frequentes habentur, non ſine fructu conferri poſſe. Extant MSS. apud Cl. Galeum, hæc quæ ſequuntur Nili opuſcula. Ἀλφάβητος *ad Monachos*. Princ. Ἀγαθὸν τὸ ξ. Περὶ φιλοσ. Ἀσκητῶν. Περὶ ἀκτημοσύνης. Πρὸς Ἀγάθιον μονάζοντα. Περὶ τῶν Η λογισμῶν. Περὶ προσευχῆς. Ejuſdam Κεφ. γνωστικά. Ejuſdem alia capita. Ejuſdem alia capita metro ἡρωελεγείῳ. Nili Epiſtolæ περὶ Εἰκόνων. Ejuſdem expoſitio in *Cantica cantic.* Ejuſdem de *octo Vitiis*. Qui verò de Nili ſcriptis tùm editis tùm ἀνεκδότοις, rectiùs judicare velit, adeat is accuratam L. Allatii Diatrib. de Nilis & eorum ſcriptis, quam Nili Epiſtolis à ſe Gr. Lat. editis. Romæ 1668. fol. ſubjecit.

ARCHELAUS Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopus, claruit, ſi rem 440.
obſcuram rectè conjectando aſſequi poſſum, circa annum CCCCXL. Certum penè eſt, ipſum poſt annum CCCLXXXIII. quo Sidenſis Synodus Meſſalianos damnavit, floruiſſe, & ante Concilium *latrocinale* Epheſinum anno CCCCXLIX. quo tempore Thalaſſius erat Cæſarienſis Epiſcopus, quem excepit Alypius, de cujus ætate diximus in *Lampetio*, ad ann. CCCCLX. Veriſimile igitur eſt Archelaum, non diu poſt Concilium I. Epheſinum, circa annum CCCCXL. vixiſſe; præſertìm cùm Photius ſcriptores qui Meſſalianos oppugnabant recenſens, illum concilio Epheſino proximè adjungit. Scripſit contra hæreſin Meſſalianorum, quorum capita XXIV. Anathematiſmis refutavit, ut ex libro Synodico refert Photius Cod. LII. col. 40.

HERACLIDAS, Nyſſæ, quæ Armeniæ minoris urbs erat, Epi- 440.
ſcopus, claruit eodem circiter tempore, circa annum CCCCXL. quippè quem Archelao accenſet Photius, & Alypio Cæſarienſi qui claruit circa annum CCCCLVIII. tempore fuiſſe anteriorem diſertè dicit. Compoſuit adversùs Meſſalianos Epiſtolas duas, in quarum alterâ teſtimonium quoddam pro antiquitate Sacrarum Imaginum allatum erat, notante Photio, qui & ipſe cultûs Imaginum acerrimus defenſor erat. Cod. LII. col. 41.

TURIBIUS, gente Hiſpanus, Aſturicenſis in Hiſpaniâ Tarra- 447.
conenſi Epiſcopus, claruit anno CCCCXLVII. quo Concilio Hiſpanico generali adversùs Priſcillianiſtas intererat, ejúſque pars magna fuit. Scripſit *Epiſtolam* ad Idacium & Ceponium Hiſpanos Epiſcopos, in quâ de non recipiendis Apocryphis Scripturis, déque damnatione ſectæ Priſcillianiſtarum cùm omnibus erroribus ab eâ diſſeminatis, agit. Hanc ex codice MS. Toletano deſcriptam, ſe in ingenti ſuâ Conciliorum Hiſpaniæ collectione editurum, & diſſertationem de rebus S. Turibii ſubnixurum, pollicitus eſt Joſephus d' Aguirre jam Cardinalis. Vide ejus *Notit. Conc. Hiſp.* p. 58.

EUSTA-

SÆC. V. ab Ann. CCCC.

448. EUSTATHIUS, Berytensis Episcopus, claruit ann. CCCCXLVIII. quo Synodum in causa Ibæ Episcopi Edesseni Beryti habuit, cognitione hujusce rei ad ipsum & Photium Tyrium à Theodosio Imperatore relatâ, Concilio etiam Chalcedonensi interfuit. Scripsit ad Timotheum Ælurum Alexandriæ Episcopum *Apologiam* pro S. Leonis Papæ Epistola, cujus fragmentum nobis conservavit Collectio quædam Testimoniorum cap. 15. quæ Gr. MS. habetur sub Damasceni nomine in Cod. Collegii Claramontani, ut fidem nobis facit Ph. Labbeus *Conspect.* Operum Damasc. p. 50.

455. CHRYSIPPUS, presbyter Hierosolymitanus, & S. Resurrectionis ædis Præfectus & Chartophylax, claruit circa annum CCCCLV. Scripsit *Encomium in S. Joannem Præcursorem & Baptistam.* Pr. Ἦχος σάλπιγγος λύρα πνευματική. Extat Græcè MS. apud Cl. Galeum, tot codicum MSS. melioris notæ Chartophylacem dignissimum. Confer etiam L. Allat. *Diatr. de Symeon.* p. 95. Superest etiam Chrysippi nostri *oratio in S. Archistrategum Michaelem.* Pr. Μιχαὴλ ὁ τῶν ἀγγέλων Ἀρχιστράτηγος τοῦ λόγου μοὶ τοῦ παρόντος ὑπόθεσις. Vide Eundem Allat. ibid. p. 100.

456. JACOBUS Ecclesiæ Heliopolitanæ in Phœniciâ diaconus, claruit circa annum CCCCLVI. Dum Hierosolymis erat, & loca sancta lustraret. S. Pelagiam semel iterùmque invisit, quæ eo tempore vitam cùm immortalitate commutavit. Misit in literas Vitam hujus Pelagiæ, quæ ex Meretrice pœnitens facta, & à Nonno Episcopo Edesseno, qui à Concilio Chalcedonensi sede suâ exutus, Antiochiæ tunc temporis vivebat, ad meliorem frugem conversa est. Hunc Nonnum Episcopum *Heliopolitanum* vocat Jacobus noster, quem tamen Nicephorus, aliique disertè Edessenum faciunt, forte Episcopatu Edesseno exutus, Heliopolitano posteà donatus est. Hanc Pelagiæ Vitam Eustochius nescio quis Latinè transtulit; cujus versionem, post Rosweydum in *Vit. Patr.* lib. I. Edidit Surius *Octobr.* viii.

458. AMMONIUS gente Ægyptius, Ecclesiæ Alexandrinæ Presbyter & Oeconomus, claruit anno CCCCLVIII. Subscripsit *Epistolæ*, quam Ægyptiacæ Diœcesis Episcopi & clerici, *pro defensione Concilii Chalcedonensis* ad Leonem Imp. miserunt, ut in *codice Encyclio* videre est Conc. Tom. IV. p. 897. Scripsit Ammonius opus contra *Eutychetis & Dioscori hæresin.* Extat MS. Græcè Fragmentum *contra Monophysitas*, sive *de differentiâ inter naturam & hypostasin* Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* juxta *Lambec.* XLVII. num. xxvii. Ex ejus etiam ἑρμηνείᾳ τῶν πράξεων, sive *expositione in Acta Apostolorum* habetur Fragmentum, ibid. Cod. CCLI. fol. 21. Citatur etiam sub nomine Ammonii Junioris, in Nicetæ *Catenâ in Psalmos*, & alibi non semel.

460. ANTIPATER Bostrensis in Arabiâ Episcopus, claruit circa annum CCCCLX. Ejus *Oratio in Zachariæ σιγὴν & nativitatem Prodromi Joannis, & salutationem Deiparæ*, item *Oratio* ejusdem εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνεια extant Græcè MSS. apud Galeum nostrum.

ANTO-

ANTONIUS Monachus, S. Symeonis Stylitæ senioris discipulus SÆC. V. ab
claruit anno CCCCLX. Commisit literis *vitam & conversationem* sui Ann. CCCC.
magistri *S. Symeonis Stylitæ*, quocum diu familiariter versatus fuerat; 460.
idem dubio procul omni τις τῶν αὐτοπτῶν γινομένων cujus meminit Evagrius *, *qui hominem viderat, & rebus ab illo gestis interfuerat*, qui divina ejus miracula conscripsit. Nec semel in hoc opere de se agit. Incipit hæc vita, Ξένον καὶ παράδοξον μυστήριον ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν. Edita est Latine lib. I. *de vitis Patrum*. Græcè MS. in antiquissimo codice penes se habuisse testatur L. Allatius *diatr. de script. Symeon.* p. 8. 101. Antonium nostrum Historicis Latinis perperam accenset Vossius lib. II. cap. 17. p. 231.

* L. I. c. 13. p. 270.

LAMPETIUS, sectâ Messalianus, sive Euchita, Presbyter ab Alypio Cæsareæ apud Cappadocas Archiepiscopo ordinatus, vixit circa annum CCCCLX. & forsan diu postea. Ut ejus ætas clariùs cognoscatur, ætas Alypii erit indaganda. Thalassio igitur, qui Concilio Chalcedonensi anno CCCCLI. interfuit, post paucos annos in sede Cæsareensi successit Alypius. Liquet id ex literis quas anno CCCCLVIII. Leo Imp. ad illum destinavit, sententiam ejus de Concilio Chalcedonensi, deque turbis Alexandriæ ab Eutychianis nuper excitatis, exquisiturus. Convocatis itáque Provinciæ suæ Episcopis, Epistolam Synodicam ad Leonem dedit, quæ reperitur in *Codice Encyclia* Concil. Chalced. Part. III. cap. 50. Conc. Tom. IV. col. 952. Vide & col. 891. Ab hoc Alypio Sacerdotii dignitatem furtim & per fraudem surripuit Lampetius, homo nequam, pravísque moribus, βέβηλος ὢν καὶ ἀπατεὼν ut ex libro Synodico notat Photius. Oblato proinde libello, gravissimorum criminum, à Gerontio Presbytero Monachorum in Glitide præfecto, apud Alypium accusatus est; quòd lascivè cum puellis se gessisset, jactâssetque Hierosolymis cum Diaconissâ se peccâsse; quòd eos qui statis horis preces psallerent irrisisset, illos tanquam Legi adhuc inservientes convitiis insectatus. Objecta sunt illi & alia id genus nefaria, quæ à Messalianis & fiunt & dicuntur. Accepto libello accusationis capita continente, Alypius rem ad Hormizam Comanes Episcopum excutiendam retulit. Lampetius, Hormizâ judice, causam agente Gerontio, partim testibus convictus, partim suâ ipse confessione reus, omnium calculis Sacerdotii dignitate submovetur, suffragium suum ferente Alypio, qui miserum illum (deceptus ipse) Presbyterum ordinârat. Lampetium nihilominùs, editâ Apologiâ, defendit Alpheus Rhinocorurorum Episcopus, quasi nihil eorum de quibus accusaretur aut dixisset aut fecisset. Scripsit ipse Lampetius librum quem *Testamentum* nominavit, cui impietatis suæ dogmata quædam inspersit, teste Photio Cod. LII. col. 41. 460.

ANONYMUS Auctor *vitæ S. Auxentii*, Auxentio ætate par, claruit imperante Leone *Thrace*, circa annum CCCCLXX. In literas misit *vitam & miracula S. Auxentii, Presbyteri & Archimandritæ in Bithyniâ*, anno circitèr CCCCLXX. defuncti. Habetur Latinè apud Sur. & Bolland. *Februar.* xiv. Græcè MS. in Biblioth. Vindob. inter *Historicos Ecclesiast.* Cod. III. num. xxii. fol. 121. p. 2. col. 1. teste Nesselio *Catal.* P. V. p. 9. 470.

SÆC. V. ab Ann. CCCC. 472. THEOCTISTUS, unde ortus incertum, S. Euthymii Archimandritæ Palæstini socius familiarissimus, (trado hæc ex conjecturâ Lambecianâ) claruit circa annum CCCCLXXII. Extant Græc. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Hist.* juxta *Lambecium* XII. juxta *Nessel.* LXVI. *Canones*, sive *Cantica sacra in Sanctos totius mensis Aprilis*, opus vastum, quodque folia CCI. continet. Sub finem; Auctor notâ hâc miniatâ se prodit.

Θεοῦ τὸ δῶρον, καὶ ΘΕΟΚΤΙΣΤΟΥ πόνος.
Κἀνταῦθα δόξα τῇ σεβαστῇ Τριάδι.

Dei hoc donum, Theoctisti labor
Hic quoque gloria venerandæ Trinitati.

Ejusdem, ut videtur, sunt *Sententiæ parænetica* ordine Alphabetico, quæ incipiunt hoc modo, Ἀναγνῶν μὲν, &c. habentur ibid. *Cod. Philosoph.* LXXXI. num. ii. fol. 196. & *Anthologii Stobæani* editionibus, tùm *Venetæ*, tùm *Tigurinæ* subjunctæ sunt. Confer quæ habet Lambecius *Comment.* lib. VII. p. 143. & lib. VIII. p. 48, 49. qui tamen dubium relinquit, utrùm nota suprascripta auctorem, collectorem, an descriptorem denotet.

474. NESTORIANUS, Chronographus Græcus, claruit circa annum CCCCLXXIV. Scripsit vitas Romanorum Imperatorum, opúsq; suum usque ad *Leonis Junioris* exitum perduxit. Semel iterúmque à Joanne Malalâ citatur, qui eum τὸν σοφώτατον χρονογράφον ubique appellat. Quod & à *Chronici Paschalis* conditore, qui Malalæ Scrinia strenuè compilâsse videtur, factum est. Hunc, eundem cum Nestorio *Paphlagonios* in Ægypto Episcopo, (cujus meminit Liberatus Diaconus *Breviar.* cap. 14. p. 97. quique tùm Actioni I. Concilii *Chalcedonensis*, tùm primus inter Ægyptiacæ Diœceseως Episcopos, *Literis ad Leonem Imp.* pro Synodo Chalcedonensi missis subscripsit,) facit Cl. Garnerius *Præf. ad Liberat.* num. xi. quàm rectè, viderint alii; mihi certè parùm verisimile videtur. Nullum adducit testem; & levissimæ planè sunt, nulliúsque ponderis, quas affert conjecturæ. Quòd verò ipsum in Ægypto scripsisse indè conjicit, quia à nemine, præterquàm Alexandrinis, ejus mentio fit, longè fallitur vir eruditus, cùm à Joan. Malalâ Antiocheno (ut diximus suprà) non semel citetur, in hoc tamen excusandus, quòd Malalam necdum editum videre non potuit.

480. NICEPHORUS, magnæ Ecclesiæ CP. à S. *Sophiâ* dictæ Presbyter, claruit circa annum CCCCLXXX. vel paulò post. Scripsit prolixè *Vitam & Conversationem S. Andreæ*, διὰ Χριστὸν σαλοῦ vulgò dicti, *i.e. qui propter Christum, se stultum simulavit*, quique sub Zenone Isauro, ejúsque decessore floruit, quæ sic incipit, Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀνδρέου τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ, συγγραφεὶς παρὰ Νικηφόρου, &c. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Histor.* CXXIII. num. i. fol. 1. usquè ad fol. 95.

484. SABAS, ex *Mutalascâ* vico apud Cappadocas satis obscuro, nobilioris conditionis Parentibus Joanne & Sophiâ ortus, claruit anno CCCCLXXXIV. natus est anno CCCCXXXIX. Puer adhuc institutum

tutum monasticum in patriâ suâ amplexus, XVIII. annos natus in Palæstinam venit. Mansit in Cœnobio annis XVII. Anno CCCCLXXXIV. ætatis XLV. Presbyterii ordinem, & magnæ Lauræ Præfecturam in se suscepit. Obiît anno post Consulatum *Lampadii* & *Orestis* secundo, Justiniani VI. ætatis suæ XCII. non ut habet Cyrillus XCIV. Anno Christi DXXXII. Historiam ejus contexuit Cyrillus Scythopolitanus, qui res ab eo gestas, mores, totámque vivendi rationem plenissimè persequitur. Scripsit Sabas in usum Monasterii sui *Typicum*, sive *ordinem recitandi Officium Ecclesiasticum per totum annum*, capita LIX. complectentem, qui in omnibus Monasteriis Hierosolymitanis mox obtinuit. Barbarorum incursionibus depravatum, & penè deperditum, Joannes Damascenus magno studio posteà restituit & renovavit. Editum est hoc Sabæ *Typicum* inter alios Græcorum libros Ecclesiasticos; cui subjecta sunt Marci Hieromonachi de *dubiis Typicis* capita C. Habetur MS. tùm alibi sæpiùs, tùm Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CCLXXXV. num. i, ii. fol. 1. p. 1. Fusè de eo agit L. Allatius *Dissert.* I. *de lib. Eccles. Græc.* p. 5. &c.

ZACHARIAS, professione Rhetor, claruit circa ann. CCCCXCI. 491.
Condidit *Historiam Ecclesiasticam* ab Exordio Marciani Imperatoris, usq; ad Principatum Anastasii, *i.e.* ab anno CCCCL. ad annum usque CCCCXCI. In quâ condendâ, non sincerè atque moderatè, ut Historicum decet, se gessit, sed tanquàm gratiâ atque odio corruptus, ἐμπαθῶς τὴν ὅλην πραγματείαν συγγράψας, utì ipsum non semel perstringit Euagrius libro III. cap. 7. p. 340. & libro II. cap. 2. p. 286. Eutychianum facit Baronius ad ann. CCCCLXXVI. Quod tamen cum descriptione quam habet Eutychianorum apud *Euagr.* lib. III. cap. 6. p. 339. minimè convenit, utì rectè notat Valesius in illum Euagrii locum. Certè non pauca in gratiam Nestorii refert, notante eodem Euagrio lib. II. cap. 2. p. 286. apud quem varia hujus Historiæ Fragmenta proferuntur lib. III. cap. 5. p. 338. Citat etiam alibì sæpiùs, nempe lib. II. cap. 8. lib. III. capp. 6, 7, 18. Extitit superiori sæculo, hæc Zachariæ nostri Historia MS. Constantinopoli, tùm in Bibliothecâ Constantini Varini, tùm Joannis Suzi, si nos non fallat Catalogus *Verderianus*, cui quidem hâc in parte fides temerè non habenda est. Id modò constat, inter Catalogos librorum Græcorum qui in Bibliothecâ Cæsareâ asservantur, Constantini Varini, & Joannis Suzi Catalogos recenseri, teste Nesselio Catal. Vindob. Part. V. p. 151.

ANDREAS, Cæsareæ Cappadocum Episcopus, claruisse videtur circa annum D. Præter *Commentarium in Apocalypsin*, qui editus est, 500.
Therapeuticam spiritualem scripsit; ex cujus libro secundo, Fragmenta quædam habentur in *Eclogis asceticis Joannis Patriarchæ Antiocheni*, fol. 38. p. 2. ab his verbis, Πῶς αἱ ψυχαὶ μετὰ τὴν ἐκδημίαν τοῦ σώματος ἀπέρχονται, &c. Vide Nessel. *Catal. Vindob.* Part. I. Cod. CCLXXVI. num. i. p. 381.

Vid. Part. I. p. 379.

Gentilibus qui Religionem Christianam hoc Sæculo Scriptis oppugnarunt accenseri meretur

SÆC. V. ab An. CCCC. 417.

CLAUDIUS RUTILIUS NUMATIANUS, natione Gallus, qui patrem Tusciæ Consularem habuit. Relictâ Galliâ, Romam se contulit, ubi maximos sub Honorio Aug. honores & dignitates adeptus est. Factus est enim vir Consularis, Præfectus urbis, Tribunus Militum, Prætorio-Præfectus. Claruit anno CCCCXVII. Neque tamen dignitatum quibus functus est splendor, comitantium turba, Fori negotia, Militiæ strepitus impediebant, quo minùs sibi etiam & Musis vacaret. Poeta tersus, venustus, qui ubere ingenii venâ, atque elegantiâ, penè cum optimis melioris ævi Poetis certare potest. Scripsit ad Venerium Rufum in Præfecturâ Urbanâ successorem *Itinerarii libros* II. in principio, præsertim verò in fine, mutilos, quibus iter suum ex Româ in Galliam, reditúmque ex Galliâ Romam, elegantèr depingit. Religione erat Gentilis, ac proindè in *Judæos* pariter ac in *Christianos* acritèr invehitur; & cùm sub Christianis Imperatoribus, ipsam Religionem Christianam aperto Marte aggredi non sit ausus, in Monachos arctioris pietatis & disciplinæ tunc temporis cultores, animi sui virus evomit; Judæos, ac in iis tectè Christianos virulentèr lacessit *vers.* 383.

Nempè loci querulus, curam Judæus agebat
Humanis animal dissociale cibis.
Vexatos frutices, pulsatas imputat algas,
Damnáque libatæ grandia clamat aquæ.
Reddimus obscœnæ convicia debita Genti,
Quæ genitale caput propudiosa metit,
Radix stultitiæ, cui frigida Sabbata cordi;
Sed cor frigidius religione suâ est.
Septima quæq; dies turpi damnata veterno,
Tanquàm lassati mollis imago Dei.
Cætera mendacis deliramenta catastæ,
Nec pueros omnes credere posse reor.
Atque utinam nunquàm Judæa subacta fuisset
Pompeii bellis, imperióque Titi.
Latiùs excisæ pestis contagia serpunt,
Victoresque suos Natio victa premit.

Monachos verò Christianos, mordaci sale, & dicteriis amarulentis, acerrimè perfricuit. En ipsius verba, ubi de *Caprariâ* maris Tyrrheni insulâ agit, Monachis olim frequentatâ *vers.* 439.

Processu pelagi jam se Capraria tollit,
Squallet lucifugis Insula plena viris.
Ipsi se Monachos Graio cognomine dicunt,
Quòd soli nullo vivere teste volunt.

Munera

Munera fortunæ metuunt, dùm damna verentur.
Quiſquam eſt ſponte miſer, nè miſer eſſe queat?
Quænam perverſi rabies tàm ſtulta cerebri,
Dùm mala formides non bona poſſe pati?
Sive ſuas repetunt ex fato ergaſtula pœnas,
Triſtia ſeu nigro viſcera ſelle tument.
Sic nimiæ bilis morbum aſſignavit Homerus
Bellerophonteis Sollicitudinibus.
Nam juveni offenſo ſævi poſt tela doloris
Dicitur humanum diſplicuiſſe genus.

Rutilii Itinerarium *Neapoli* primus edidit Petrus Summontius; dein J. B. Pius *Bonon.* 1520. paulò emendatiùs, Commentariis ſuis *de Repub. Romanâ* inſeruit Onuphrius Panvinius, *Ven.* 1558. 8*vo.* Joſias Simlerus *Baſ.* 1575. Poſteà *Romæ* Joſephus Caſtaleo. Denique cum notis Simleri, Caſtaleonis, Pithæi, Sitzmanni, Barthii, Grævii, ſuóque Spicilegio Theodorus Janſonius *Amſtel.* 1687. 12*o.*

SÆC. V.

Concilia hoc Sæculo habita.

CARTHAGINENSE I. AFRICANUM II. vulgò dictum, anno CCCCI. xiv. Cal. *Julias* celebratum; quo, expoſitis Eccleſiæ Africanæ Neceſſitatibus, præcipuè Clericorum inopiâ, ad impetrandum ab Italiæ Epiſcopis auxilium, decreta eſt ad Anaſtaſium Romanum, & Venerium Mediolanenſem Legatio. De parvulis etiam ab *Hæreticis* baptizatis, *de Idolorum reliquiis*, aliiſque actum. Extant Diſciplinæ Eccleſiaſticæ Capitula *XXXII.* (quæ quidem non ſunt omnia hujus Synodi, ſed Concilii Carthag. III. anno CCCXCVII. in hâc demùm Synodo repetita & confirmata) Græc. Lat. in Cod. *Can. Eccleſ. Afr.* à Can. XXXIV. uſque ad LXV. incluſivè Conc. Tom. II. p. 1067. Lat. in *Collect. Can.* ibid. à Can. I. ad XXXII. p. 1643. 401.

CARTHAGINENSE II. AFRICANUM vulgò III. anno CCCCI. Idibus *Septem.* generali quodam omnium Africæ Provinciarum conventu, in Secretario Baſilicæ Reſtitutæ habitum. Lectis Anaſtaſii Papæ literis, de Donatiſtis, & unione cum iis faciendâ agitur. Extant capitula XX. Græc. Lat. in *Cod. Can. Eccleſ. Afr.* à Can. LXVI. uſque ad Can. LXXXV. Conc. Tom. II. p. 1089. Lat. in *Collect. Can.* à Can. XXXII. ad LII. ibid. p. 1651. Ex his Canonibus, *quatuor tantùm priores* hujus Synodi ſunt, reliqui ex aliis (& præcipuè XI.) ex Concilii Carthaginenſis V. Decretis deſumpti ſunt. 401.

MILEVITANUM I. (urbs erat Epiſcopalis in Numidiâ, ad Ampſagam fl. ſita) anno CCCCII. vi. Cal. *Septembr.* habitum, in quo, poſt firmata præteritarum Synodorum quarundam decreta, variorum 402.

Africæ

SÆC. V. ab An. CCCC. Africæ Episcoporum causæ Synodali judicio subjiciuntur. Extant hujus Synodi Acta sive Constituta Græc. Lat. *Cod. Can. Eccles. Afr.* à num. lxxxv. ad xc. inclusivè, Conc. Tom. II. p. 1099. Lat. in *Collect. Can.* ibid. p. 1654.

403. CHALCEDONENSE I. sive Synodus ad *Quercum*, Chalcedone in Rufini suburbio, in causâ Chrysostomi, à *XLV.* Episcopis, Præside Theophilo Alexandrino, anno CCCCIII. celebrata. Lecta sunt in hâc Synodo *XXIX.* accusationum in Chrysostomum capita, quibus alia *XVII.* posteà addita sunt. Damnatur ac deponitur Chrysostomus, ac proindè Imperatoris mandato in exilium missus. Extant hujus Synodi Acta Græc. Lat. *apud Phot. Cod.* LIX. col. 53. in *Jur. Græc. Rom.* Tom. I. lib. IX. p. 554. Conc. Tom. II. p. 1323. Mox tumultuante plebe, Chrysostomus revocatur, & in Synodo legitimâ restituitur. Verùm coacto ab adversariis ejus alio Conciliabulo, secundâ jam vice damnatur, Cucusum in Armeniâ relegatus. De his omnibus vid. Socr. lib. VI. capp. 16, 17. &c. p. 323. Soz. lib. VIII. capp. 17, 18, &c. p. 780. Pallad. *de Vit. Chrysost.* cap. 9. p. 70, &c. & qui ex omnibus horum Conciliorum gesta diligentèr collegit, Steph. Baluzium *Nov. Collect.* col. 103, &c.

403. CARTHAGINENSE III. anno CCCCIII. viii. Cal. *Septembr.* pro *reconciliandis Donatistis*, in Basilicâ Regionis secundæ celebratum. Habentur hujus Synodi Acta Græc. Lat. *Cod. Can. Eccles. Afr.* num. xc. Conc. Tom. II. p. 1103. *Lat. Collect. Can.* ibid. 1656.

404. CARTHAGINENSE IV. anno CCCCIV. vi Cal. *Julias* habitum. Rejectâ à Donatistis omni concordiæ spe, quin & armis in Catholicos sumptis, decreta est ad Honorium AUG. hâc de re Legatio. Extat Græc. Lat. *Commonitorium Synodicum* ad Imperatorem missum, *Cod. Can. Eccles. Afr.* num. xciii. Conc. Tom. II. p. 1107. Lat. *Collect. Can.* ibid. 1658. Hinc Honorii Imp. Edictum anno sequenti Prid. Id. *Feb.* editum, quo Donatistæ, & unà cum iis Manichæi (qui etiam Africam hoc tempore præcipuè infestabant) repressi sunt; sancitúmque his verbis, *Unica sit Catholica Veneratio*; *una Salus sit*; *Trinitatis par, sibi congruens*, *Sanctitas expetatur.* Cod. Theod. Tit. *de Hæret.* l. XXXVIII.

405. CARTHAGINENSE V. anno CCCCV. x. Cal. *Septembr.* habitum; quo Imperatorem de Donatistis ad Ecclesiam Catholicam reversis certiorem fecerunt. Vid. *Cod. Can. Eccl. Afr.* num. xciv. Conc. Tom. II. p. 1111. *Collect. Can.* ibid. p. 1660. Hinc & altera Honorii in Donatistas lex Diotimo Proconf. vi. Id. *Decembr.* hoc anno data, ut ubicunq; vel convicti, vel confitentes fuerint, debitam legis pœnam absq; ue dilatione persolvant. *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* l. XXXIX.

405. TOLETANUM anno CCCCV. de ordinationibus perperam factis, coactum. Extat, ad hanc Synodum, hâc de re, Innocentii I. *Epistola* num. xxiii. Conc. Tom. II. p. 1277. Integrior ex Editione, & cum Notis *Sirmondi* ibid. p. 1279. Ad annum CCCCVII. referendum esse hoc Concilium contendit Card. d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. II. vide ejus *Notit.* p. 55.

CARTHA-

SÆC. V. ab An. CCCC.

CARTHAGINENSE VI, vulgò AFRICANUM IV. anno CCCCVII. Idibus *Juliis*, habitum; quo Legati ad Imperatorem, pro defensione adversùs *Donatistas* & *Paganos*, missi sunt. Extant Acta & Capitula Græc. Lat. *Cod. Can. Eccl. Afr.* num. xcv. Conc. Tom. II. p. 1113. Lat. *Collect. Can.* ibid. p. 1660. Honorii Imp. constitutio adversus *Donatistas*, *Manichæos*, & *Priscillianistas* hoc anno viii. Cal. *Mart.* & altera xvii. Cal. *Decembr.* data, *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* l. XL, XLI. 407.

CARTHAGINENSE VII. & VIII. vulgò AFRICANUM V. & VI. anno. CCCCVIII. prius quidem *Jun.* xiv. posterius *Octobr.* xii. habitum. Insurgentibus in catholicos tùm Donatistis, tùm Paganis Stiliconis successu animatis, à duabus his Synodis Legatio ad Imperatorem decernitur. Vid. *Cod. Can. Eccl. Afr.* num. cvi. ibid. p. 1119. Neque bonis patribus, vel causæ religionis defuit Honorius Imp. editâ xvii. Cal. *Decembr.* lege, qua omnes priores Constitutiones in Donatistas, Manichæos, Priscillianistas & Gentiles, renovantur, confirmantur, & plenissimam executionem habere jubentur *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* l. XLIII. confer & legem proximam, & quæ ibi notavit Gothofredus. 408.

CARTHAGINENSE IX. vulgò AFRICANUM VII. anno CCCCIX. coactum; quo de cognitione Episcoporum agebatur. Videsis *Cod. Can. Eccl. Afr.* num. cvii. Conc. Tom. II. p. 1119. 409.

CARTHAGINENSE X. vulgò AFRICANUM VIII. anno CCCCX. celebratum: In quo, Legati ad imperatorem, adversùs *Donatistas* acturi, missi sunt. Vide *Cod. Can. Eccl. Afr.* num. cvii. p. 1121. Ut horum precibus satisfaceret Imperator hoc ipso anno viii. Cal. *Sept.* legem tulit, Heracliano Comiti Africæ inscriptam, qua hæreticis, & in his præcipue Donatistis, omnem rituum suorum exercendorum publicéque coeundi facultatem adimit, pœna proscriptionis & sanguinis proposita. *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* l. LI. 410.

PTOLEMAIDENSE in Libyâ, anno CCCCXI. Præside Synesio Ptolemaidis Episcopo, adversùs Andronicum Præfectum, congregatum. In quo Andronicus, ob nefanda facinora, quibus in subditos ubique grassabatur, anathematis sententiæ subjicitur. In quem proinde acerrimâ oratione invectus est Synesius, quâ hominem nequissimum vivis planè coloribus depingit, *Epist. LVII, LVIII.* p. 191. ubi etiam excommunicationis formula exhibetur. Verùm Andronico culpam suam deprecante, & meliora in posterum de se pollicito, Synodus excommunicationis sententiam non statim publicandam esse censuit, solo dissentiente Synesio, qui crudelem & ferocem hominis indolem optimè noverat. Et quidem ita factum est. Andronicus enim ad ingenium suum, tanquam canis ad vomitum, mox rediit. Unde & sententiam in eum latam tandem Synesius promulgavit; ut ex *Epistolâ LXXII.* p. 218. quâ hâc de re agit, colligi potest. 411.

Eodem anno habita est celeberrima illa *collatio Carthaginensis*, Catholicos inter & Donatistas, coram Marcellino V. C. Tribuno, & Notario, quæ triplici congressu absolvitur. 411.

Collat.

SÆC. V. ab An. CCCC.

Collat. I. Calendis *Juniis* in Secretario Thermarum Gargilianarum habitâ, lecta ſunt Epiſcoporum & Marcellini Præfecti Edicta de Epiſcoporum convocatione, deque modo & formâ conveniendi, & Epiſcoporum utriuſque partis ad ſuos mandata. De his, multâ contentione utrinque res agitur. Marcellini conſilio aquieverunt catholici, ut excluſis cæteris, ſeptem Epiſcopi ex utrâque parte eligerentur, qui cauſam ſuam diſputando agerent, aliique, qui rebus geſtis per notarios rite excipiendis proſpicerent; contendentibus interim Donatiſtis, ut omnes Epiſcopi Collationi intereſſent.

Collat. II. iii. Nonas *Junias* petiêrunt Donatiſtæ, ut ſibi fas eſſet geſta ſuperioris Collationis examinare, utque tempus ad id faciendum concederetur; quod & tandem datum eſt.

Collat. III. iv. Idus *Junias* poſtquam de qualitate litigantium, & accuſantium diſceptatum eſt, Auguſtinus ad ſummam rei deſcendit: Nempe Eccleſiam Catholicam eam eſſe, quæ teſtimoniis Scripturarum promiſſa, toto orbe diffuſa eſt, omnibus nota, in monte, ſicut ſcriptum eſt, conſtituta, ad quam veniunt omnes gentes; & ad hanc eccleſiam ſe pertinere, ſe eſſe perſpicuè demonſtraturum. Cùm hâc controverſiâ premi ſe viderent Donatiſtæ, ad Acta in cauſâ Cæciliani & Donati confugerunt, & hanc cauſam publice iterùm examinandam, in medium proferre voluerunt. Hâc occaſione, oſtendit Auguſtinus, Eccleſiam in hâc vitâ ex bonis paritèr ac malis conſiſtere: Neque aliter etiam in ſuâ Eccleſiâ eſſe, negare non poterant Donatiſtæ; quin etiamſi concederetur Cæcilianum hominem fuiſſe malum, qualem nempe illi ipſi eum deſcriberent, nullum exinde Eccleſiæ Catholicæ præjudicium naſci. Tandem auditis omnibus, ritéque perpenſis, Marcellinus Præſes in gratiam Catholicorum ſententiam dixit. Poſt Marcellini mortem, qui non diu poſt, tanquam Heracliani Tyranni partibus faveret, occiſus eſt, Geſta hæc irrita jam eſſe contendebant Donatiſtæ, neque ullam amplius vim & auctoritatem retinere. Unde coactus eſt Honorius Imp. lege ad Julianum Africæ Proconſ. an. CCCCXIV. data Marcellini famam vindicare, Geſtiſque Collationis, quæ in publica monumenta tranſlata fuerant, ſuum robur, & perpetuam firmitatem adſerere. *Neque enim* (inquit) *morte Cognitoris perire debet publica fides.* Extat hæc lex *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* l. LV.

Geſta triplicis hujus Collationis, unà cùm Auguſtini, Poſſidii, Oroſii excerptis, primus in lucem edidit Papyrius Maſſonus *Pariſ.* ann. 1589. 8*vo*. Poſtea a Pithæo, cum MS collata & recognita, inſerta deinde Conc. Tom. II. p. 1335. Sed cùm mendosè priùs, tùm à Maſſono, tùm à Pithæo, aliiſque, fuerant edita, *Steph. Baluzius*, venerandæ vetuſtatis codicem, unde prima profluxerit editio, nactus, omnes editiones cùm hoc veteri exemplari contulit, priorum editionum menda ſuſtulit, quæ deerant ſupplevit; Auguſtini qui huc pertinent ſermones, & Honorii Imp. Conſtitutiones addidit, opúſque integrum à ſe recenſitum, notiſque ſuis illuſtratum, iterum edidit *Nov. Collect.* p. 117.

BRA-

SÆC. V. ab An. CCCC.

BRACARENSE apud Bracaram, sive Augustam Bracarum inter Durium Miniumque fluvios, anno ut volunt CCCCXI. Præside Pancratiano Bracarensi Episcopo, habitum. In quo Episcopi Fidem Catholicam, adversùs Arianos & Gentiles, per singulos articulos profitentur. Extant Acta (si modò genuina, de quo haud levis est dubitandi causa) Conc. Tom. II. p. 1507. Confer Card. d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. II. & *Notit.* p. 55. 411.

CARTHAGINENSE XII. anno CCCCXII. saltem exeunte superiore, contra Pelagianos habitum: quo Cœlestius Pelagii discipulus, ob negatam de peccato Originali Ecclesiæ Catholicæ doctrinam, convictus & damnatus est. Extant hujus Synodi Fragmenta quædam apud August. *de Grat. & Pec. Orig.* lib. II. cap. 2, 3, 4. Tom. VII. col. 789. Conc. Tom. II. p. 1510. Vide etiam August. *Epist.* XC. 412.

CIRTENSE, in Numidiâ, anno CCCCXII. mense Junio, in causâ Donatistarum habitum; ubi de communi modo actum est quo Donatistarum calumniis & mendaciis, præcipuè de nuperâ *Collatione Carthaginensi*, ubique sparsis occurreretur. Extat Epistola Synodalis ab Augustino scripta inter ejus Epistolas num. clii. & Conc. Tom. II. p. 1519. 412.

HIEROSOLYMITANUM anno CCCCXV. in causâ Pelagii, Præside Joanne Hierosolymorum Episcopo, unà cùm Presbyteris suis celebratum. Cui Orosius, ab Augustino ad Hieronymum missus, interfuit. In hâc collatione, ab Orosio accusatus est qui tùm aderat Pelagius, quòd inter alia asseruerat hominem sine peccato posse vivere. Negavit id Pelagius. Verum Joannes, vel quòd latinè perorantem non satis intelligeret, vel quòd Pelagii fraudibus delusus esset, de ipsâ causâ judicare noluit. Id solummodò inter ipsos conventum, ut de hâc re literæ ad Innocentium Papam mitterentur. Extant hujus Conventûs Acta, & in iis vafri Pelagii fraudes, apud Oros. *Apol. pro lib. Arbitr.* Conc. Tom. II. p. 1525. 415.

DIOSPOLITANUM, apud Diospolim Palæstinæ urbem, *Lyddam* olim dictam, in causâ itidem Pelagii, eodem anno CCCCXV. à *XIV.* Episcopis habitum. Obtulit huic Synodo libellum Orosius, quo Pelagii dogmata ex scriptis ejus excerpta continebantur. Præsens erat ipsemet Pelagius, qui vel errores sibi objectos negando, vel Fidem Catholicam vafrè simulando, bonis Patribus fucum fecit, ab iis proinde absolutus. Extant Acta hujus Synodi compendio excerpta, apud August. *de Pec. Orig.* lib. II. cap. 11. Tom. VII. col. 752. longe verò fusiùs & integriùs apud eundem *libro de Gestis Pelagii*, sive *de Gestis Palæstinis*, Augustæ Vindel. anno 1615. primum; deinde in sequentibus Augustini *editionibus* edito; & apud *Crescon.* in suâ *Canonum collectione*: Exinde Conc. Tom. II. p. 1529. Baluz. *Nov. collect.* col. 361. Vide Augustin. *Epist.* CVI. *ad Paulin. Nolan.* Retract. *lib.* II. cap. 47. *Contr. Jul.* lib. I. cap. 5. Confer etiam quæ habet Photius ex Actis Occidentalium Episcoporum adversùs Nestorianorum & Pelagianorum dogmata *Cod.* LIV. col. 45. 415.

SÆC. V. ab Ann. CCCC.

416\. CARTHAGINENSE XIII. contra Pelagianos II. à *LXVII.* Episcopis, anno CCCCXVI. coactum. In eo Pelagius & Cœlestius, non obstante quòd à Patribus Diospolitanis, quibuscum fraudulentèr egissent, in communionem recepti fuerant, ob Hæresin damnati sunt. Extat Epistola Synodalis inter *Aug. Epist.* XC. & Conc. Tom. II. p. 1533. & Rescriptum Innocentii ad hanc Synodum ibid. p. 1283. & apud Aug. *Epist.* XCI.

416\. MILEVITANUM II. à LX. aut pluribus Episcopis, contra Pelagium & Cœlestium, anno CCCCXVI. vi. Cal. *Septembr.* paulò post Carthaginense, celebratum; quo errores Pelagiani iterùm damnantur. Extant *Canones* XXVII. Conc. Tom. II. p. 1537. Sed non omnes hujus Synodi sunt, imò vix ulli, ad universale magis Carthaginense Concilium anno CCCCXVIII. potiùs referendi. Habetur nihilominùs Epistola Synodalis ad Innocentium Papam, de cohibendis Pelagianis, inter August. *Epist.* XCVII. & Conc. Tom. II. p. 1544. cùm Innocentii *Rescripto* ibid. p. 1287. & apud Aug. *Epist.* XCIII. Epistola etiam familiaris quinque Episcoporum, *Aurelii*, *Augustini*, &c. ad eundem Papam, Conc. ibid. p. 1546.

417\. THUSDRITANUM, in Africâ circà annum CCCCXVII. habitum; In quo Siricii Papæ Epistola recitata est. Obscura est hujus Synodi apud veteres mentio. Meminit ejus ex Præfatione Concilii Telensis Baluzius *Nov. Collect.* col. 365. Extant *Canones* II. de Episcopis in Synodis adesse recusantibus, in hoc conventu, ut videtur, conditi. *in Ferrandi Collect.* cap. 76, 77.

418\. CARTHAGINENSE XIV. anno CCCCXVIII. Cal. *Maiis* à CCXVII. Episcopis celebratum. In quo Pelagii & Cœlestii dogmata jam iterum confossa sunt, missis hâc de re ad Zozimum Papam Decretis suis, literísque quibus illum, ob temerè nimis quam par erat fidem Cœlestio adhibitam, increpârunt. Extant Canones XVIII. in *Collectione Canonum Afr.* num. lxxvi. usque ad xciv. inclusivè, Conc. Tom. II. p. 1663.

418\. TELEPTENSE, rectiùs *Telense*, in Provinciâ Byzacenâ, anno CCCCXVIII. vi. Cal. *Martias* congregatum: Quid in hâc Synodo gestum sit nos ferè latet, nisi quòd Siricii Papæ ad Episcopos Africanos literæ in eâ recitatæ sint, & pauci quidem Canones, sub hujus Synodi nomine, in *Ferrandi collectione* habentur; nempe capp. *III*, *IV*, *VI*, *XVI*, *LXV*, *LXVIII*, *CXXX*, *CXXXVIII*, *CLXXIV*, *CCXVIII.* Vide Conc. Tom. II. p. 1577. Monendus est Lector, viros quosdam eruditos, non levibus conjecturis ductos, huic Synodo, ejúsque Canonibus litem nuper movisse. Quâ de re vide quæ congessit Cl. Schelstratius *Eccles. Afr. dissert.* III. cap. 12. p. 254. Sed præcipue P. Quesnellus Dissert. XV. ad Oper. S. Leoni. Tom. II. p. 731. ubi & Canones, & Epistolam Siricii νοθείας arguit, & pluribus demonstrare conatur.

418\. CARTHAGINENSE XV. vulgò VI. ab omnium Africæ Provinciarum Episcopis, præsidente Aurelio Carthaginensi, anno CCCCXVIII. hâc occasione habitum. Apiarius Siccensis in Mauritaniâ

ritaniâ Presbyter, ob illegitimam ordinationem, aliáque crimina graviora, ab Urbano Epiſcopo, cujus ſententiam Synodus Provincialis confirmavit, gradu ſuo dejectus, Romàm ad Sedem Apoſtolicam provocaturus confugerat, à Zozimo Papâ mox reſtitutus, miſſis etiam in Africam Legatis, qui illum in locum ſuum reponendum curarent, & jus appellandi Sedem Pontificiam, & appellationes undique factas recipiendi, ídque Concilii Nicæni (uti præ ſe ferebant) autoritate conſtitutum, omni quo poterant modo, ſartum tectum tuerentur. In hoc igitur Concilio, Patres Africani ſingula Legationis Pontificiæ capita, numero quatuor, in Zozimi Commonitorio contenta, (quod ægrè tandem Legati proferebant,) præcipuè quæ ad Apiarii cauſam pertinebant, ad examen revocârunt. Et quoniam Canonum Nicænorum autoritatem pro ſe allegaret Zozimus, duóſque *pro Appellationibus* Canones ſub hoc nomine protuliſſet; Patres Africani, hos reverà *Concilii Sardicenſis* Canones eſſe neſcientes, ſe eos eoúſque obſervaturos promiſerunt, donec genuina Concilii Nicæni Acta examinari poterant, Zozimo de his per literas certiori facto, qui paulò poſt diem ſuum obiit. Primi hujus Synodalis conventûs Acta interierunt, quæ non niſi ex ſubſequentibus colliguntur.

Recedente poſt autumnum Synodo, ſequenti anno viii. Calendas *Junias*, Epiſcopi Africani numero *CCXVII.* Carthagine in Secretario Baſilicæ Fauſti iterum convenerunt; ſedentibus primo quidem loco Aurelio Papâ, unà cum Valentino primæ Sedis Numidiæ Epiſcopo; poſt hos, Fauſtino Epiſcopo Potentino Pontificis Legato; denique Philippo & Aſello Presbyteris Romanæ Eccleſiæ itidem Legatis, poſt omnes Epiſcopos, ultimum locum occupantibus. Recitatis quæ in ſuperiori conventu geſta fuerant, lectóque iterum Zozimi Commonitorio, cùm duo prolati Canones in iſtis, quæ penes ſe habebant, Nicæni Concilii exemplaribus neutiquàm invenirentur, miſſi ſunt in Orientem Legati, qui genuina Concilii Nicæni exemplaria exinde reportarent. Interim lecti ſunt in Synodo, Concilii Nicæni, quos apud ſe habebant, Canones *XX.* quibus *XXXII.* alios, ex diverſis Africæ Conciliis collectos ſubjunxerunt. In hâc etiam Seſſione, petente id per literas Apiario, ſancitum eſt ut de Siccenſi Eccleſiâ penitùs removeretur, alibi ubicunque vellet & poſſet, Presbyterii munere fungeretur. iii. Cal. *Junias* iterùm coeuntes, ſex alios Canones prioribus addiderunt, & omnia quæ geſta ſunt ſubſcriptione ſuâ roborârunt, primò quidem Aurelius & Valentinus, dein Fauſtinus Legatus, ultimo denique loco Philippus & Aſellus Presbyteri Legati; poſtridiè per Legatos Romanos literis de his omnibus ad Bonifacium miſſis.

Anno circiter exeunte, reverſi ex Oriente Legati, unà cum literis Attici CP. & Cyrilli Alexandrini, vera & authentica Canonum Nicænorum exemplaria ſecum detulerunt. In quibus Canonum à Zozimo prolatorum, nec vola nec veſtigium reperiri potuit; quæ proindè per ipſos Legatos qui ex Oriente redierant, ad Bonifacium Papam vi. Calendas *Decembris* hoc ipſo anno miſſa ſunt. Et jam tota lis penitùs dirempta videbatur. Verùm mortuo mox Bonifacio, & Apiario hanc camarinam iterùm movente, Cœleſtinus, qui Bonifacio ſucceſſit, in ejus gratiam ad Africanos ſcripſit: Unde Patres Africani, vel eorum ſaltem Legati, præſente etiam Fauſtino Pontificis Legato, tertiâ jam vice convenerunt; & quamvis Apiarius, vi propriæ conſcientiæ convictus, culpam ſuam, & facinora ſponte confeſſus ſit, acres tamen, &

X 2 increpi-

SÆC. V. ab An. CCCC. increpatorias ad Cœlestinum dederunt literas; quibus, post factam de Apiario relationem, admonent illum, nè deinceps hinc Romam venientes facilè admittat, vel à se excommunicatos ad Communionem recipiat, utpote Ecclesiasticis, præcipuè Nicænis, constitutionibus, contrarium, quæ prudentissimè justissiméque providerunt, quæcunque negotia in suis locis ubi orta sunt finienda; nec unicuique Provinciæ defore gratiam Spiritûs Sancti ad id necessariam, nec (præter alia impedimenta) testes idoneos transmarinum judicium commodè sequi posse: ut verò aliqui tanquàm ab ejus latere mittantur, se nullâ Patrum Synodo constitutum invenisse, multò minùs Canonibus Nicænis, qui à Zozimo Prædecessore missi fuerant: Clericos itaque suos istiusmodi mandatorum executores, quibuscunque petentibus, in posterum nè mittat, *nè fumosum typhum sæculi in Ecclesiam Christi, quæ lucem humilitatis, & simplicitatis diem Deum videre cupientibus præfert, inducere videatur.*

Extant hujus Synodi Acta, Epistolæ, & Canones suprà memorati, *Cod. Can. Ecclesiæ Africanæ* in initio, & ad finem *Concil. Carth.* VI. Conc. Tom. II. col. 1589. & ibid. col. 1603, 1670. Plurima etiam præcedentium Synodorum statuta, jam iterùm lecta, & confirmata sunt. Notet hoc loco prudens Lector, multa fuisse Decreta, in variis Africanis Conciliis condita, quæ compilator quidam haud satìs doctus in unum corpus ex CV. capitibus conflatum compegit, quódque sub nomine Concilii Africani, seu collectionis variorum Canonum habetur Conc. Tom. II. p. 1638. Et ita tandem celeberrimum hoc Concilium Carthaginense, seu V, VI, vel VII. demùm vocandum sit, tribus circiter conventibus absolutum, expedivimus. Nihil moror M. Ant. Capellum ordinis Franciscani Monachum, qui editâ *Paris.* 1622. Dissertatione *de Appellationibus Ecclesiæ Africanæ ad Romanam Sedem*, nodum, quem solvere non potuit, secare studet; dum cap. IV. p. 118. omnia hujus Synodi Acta, & Epistolas unâ liturâ delet, falsa, & ab Impostore aliquo conficta esse contendit, infœlici planè ausu, & futilibus conjecturis, risu potiùs, quàm refutatione dignis, quæ nè levissimum quidem scrupulum eruditis movere possint. Ac proindè neminem deinceps habuit, nedùm ullos Conciliorum Editores, qui sententiam tàm absurdam vel verbulo defendere ausi sunt.

419. RAVENNATENSE, anno CCCCXIX. jubente Honorio Imperatore habitum: quo controversia inter Bonifacium & Eulalium, de electione ad Sedem Romanam, excussa est. Verùm, dissentiente Synodo, lis indecisa remansit; ut aliam hâc de re Synodum post Pascha cogendam esse Honorius statuit; quod tamen non præstitit. Extat Honorii *Commonitorium* ad Episcopos congregatos, aliáque scripta ad hanc rem spectantia, ex veteri codice Vaticano deprompta, apud Baron. ad ann. CCCCXIX.

423. CARTHAGINENSE XVI. inter annum CCCCXX, & CCCCXXIII. habitum; neque enim certum ejus tempus definiri queat. In hoc Concilio duorum Episcoporum, de primæ sedis honore contendentium, causa præcipuè agebatur. Vide quæ de Actis hujus Synodi ex *Holstenii schedis* deprompta sunt, Conc. Tom. II. p. 1605.

CILI-

SÆC. V. ab Ann. CCCC.

CILICIENSE, anno CCCCXXIII. à Ciliciæ Epiſcopis habitum. In quo Theodorus Mopſueſtenus, poſtquàm ex Provinciâ diſceſſerat, ob ſcripta & dogmata maleſana, anathemate damnatus eſt. Memoriam hujus Synodi nobis conſervavit Marius Mercator, Præfat. ad Symbolum Theodori Mopſueſteni, *Operum* Part. I. p. 219. ubi vide quæ notavit clariſſimus Garnerius. 423.

CARTHAGINENSE XVII. circa annum CCCCXXVI. præſidente Aurelio Carthaginenſi, habitum. Occaſionem huic Synodo dedit Leporius Presbyter & Monachus Maſſilienſis, qui Pelagianæ, quâ laborabat hæreſi, Neſtorianam adjunxerat. Quam ob cauſam Maſſiliâ ejectus in Africam profugit, ibique ab Aurelio & Auguſtino meliora edoctus ab hæreſi receſſit, libellùmque *emendationis*, ſive *ſatisfactionis* conſcripſit, quo, factâ priſtini erroris deteſtatione, Fidem Catholicam, de Myſterio Incarnationis Chriſti profitetur, quem Synodo Carthaginenſi obtulit, cui etiam Aurelius, & Auguſtinus, aliique ſubſcripſerunt; atque his ſubſcriptionibus munitum Carthagine in Gallias miſit. Hunc primus in lucem protulit Jac. Sirmondus inter *Opuſc. vet. dogmat.* Pariſ. 1630. p. 1. Exindè habetur Conc. Tom. II. p. 1678. ubi vide quæ Sirmondus & Labbeus obſervârunt. 426.

HIPPONENSE, anno CCCCXXVI. vi. Cal. *Octobr.* ab Auguſtino & duobus aliis Epiſcopis, præſentibus VII. Presbyteris, aſtante clero & frequenti populo, habitum: In quo Heraclius Presbyter, ut Auguſtino in Sede Hipponenſi ſuccederet, electus eſt; utque interim eum aliquâ curarum parte ſublevaret. Extant celebris hujus conventûs geſta, excipientibus omnia Notariis, apud Auguſtin. *Epiſt.* CX. Tom. II. col. 514. 426.

CONSTANTINOPOLITANUM I. ann. CCCCXXVI. juſſu Theodoſii Imp. à Siſinnio Conſtantinopolitano, Theodoto Antiocheno, plurimiſque aliis Epiſcopis, congregatum: quo Siſinnius ad Sedem CP. nuper electus ordinatur, & Maſſaliani Hæretici damnati ſunt; exclamante Neone Epiſcopo, ut ſiquis poſt anathematiſmum, ullo tempore deprehenſus fuerit re aut verbo in ſuſpicionem malæ hujus ſectæ incidiſſe, nuſquàm poſteà locum tenere debere, nè ſi millies quidem pœnitentibus conſtitutas pœnas luiturum ſe polliceatur. Extat Fragmentum Epiſtolæ Synodicæ ad Berinianum, Amphilochium, cæteróſq; Pamphyliæ Epiſcopos apud Phot. Cod. LII. col. 40. Lecta eſt etiam eadem Synodica, & univerſali conſenſu approbata, in Conſilio Epheſino, Actione VII. 426.

ROMANUM I. anno CCCCXXX. à Cœleſtino Papâ, in causâ Neſtorii, habitum. In quo cum hæreſi ſuâ damnatur Neſtorius, & niſi reſipiſcat anathemati ſubjicitur. Extant hâc de re Epiſtolæ Neſtorii & Cœleſtini in Act. Synod. Epheſ. Conc. Tom. III. p. 345, 349, 351, 353. Ut Cœleſtinum de hæreſi nuper exortâ certiorem faceret Cyrillus Alexandrinus, Poſſidonium Diaconum ſuum Romam miſit, commentariis inſtructum, quibus Neſtorii impietas confutabatur. Extat Græc. Lat. Cyrilli *Commonitorium* Poſſidonio datum, cùm Romam propter Neſtorii negotium mitteretur, quo Neſtorii dogmata accuratè exponit, ex Sirmondi 430.

SÆC. V. ab An. CCCC. Sirmondi schedis depromptum, à Baluzio editum, *Nov. Collect.* col. 377. Fragmentum hujus Synodi, pars nempe Orationis Cœlestini, habetur apud Arnob. *conflict. cum Serapion.* l. II. ad *calc. Irenæi*, p. 548.

430. ALEXANDRINUM, à Cyrillo in causâ itidem Nestorii anno CCCCXXX. habitum. Acceptis Cœlestini literis, & coactâ Synodo, Legati quatuor cum literis, & XII. Anathematismis Constantinopolim, præcipuè ad Nestorium, missi sunt, præscripto ei decem dierum spatio quo hæresin suam ejuraret. Extant Epistolæ Synodicæ cum Anathematismis, Conc. Tom. III. p. 396, 420.

431. ROMANUM II. anno CCCCXXXI. sub Cœlestino Pontifice, congregatum; quo impietate Nestorianâ iterùm damnatâ, decretum est Legatos ad Synodum Ephesinam mittendos esse, delectis ad hoc munus Arcadio & Projecto Episcopis, & Philippo Presbytero Romano, qui Cœlestini & Occidentalium Episcoporum vices obirent. Cœlestini *Commonitorium* Episcopis & Presbyteris ad Orientem ituris datum, ex codicibus Vaticano & Colbertino haud ita pridem deprompsit Baluzius *Nov. Collect.* col. 381.

431. EPHESINUM I. Oecumenicum III. Theodosii Imp. jussu, à CC. circiter Episcopis, anno CCCCXXXI. proximè post Festum Pentecostes, in Ecclesiâ B. Mariæ, celebratum. Præsidebat huic Synodo Cyrillus Alexandrinus, idque jure suo; cùm enim ex communi Ecclesiæ Orientalis politiâ, primus post Episcopum CP. præeminentiæ gradus Antistiti Alexandrino concedendus erat, & Nestorius Constantinopolitanus pro summo Ecclesiæ tribunali tanquam Hæresiarcha sistendus esset, proximum præsidendi jus ad Cyrillum devenit. Non iverim inficias, Cœlestinum Papam Cyrillo vices suas in hâc Synodo demandâsse. Verùm id, pro more in Conciliis usitato, omnibus Episcopis familiare fuit; quin & ipse Cœlestinus paulò post proprios Legatos ad hanc Synodum misit. Causa Concilii erat Nestorius Antistes CP. qui cum hæresin suam (*viz.* duas in Christo naturas, Divinam & Humanam, non ὑποστατικῶς, sed solummodò σχετικῶς uniri, & consequentèr in Mediatore Θεανθρώπῳ binas admitti personas, adeóque B. Virginem non Θεοτόκον sed Χριστοτόκον dicendam esse) apertiùs propalaret, nec ullis Sanctorum Episcoporum monitis cederet, quin & ad causam in Synodo dicendam ter vocatus comparere recusaret, unanimi Patrum sententiâ damnatur & deponitur.

Extant Græc. Lat. hujus Concilii Acta Conc. Tom. III. quæ tribus constant partibus. Primâ continentur ea quæ Synodum antecesserunt; nempe *Homilia* Procli Cyziceni *de Incarnatione Domini* Constantinopoli præsente Nestorio habita; Cyrilli Alexandrini *de rectâ in Christum fide liber ad religiosissimas Reginas*; *Oratio ad Reginas altera de rectâ fide:* Variæ Cyrilli, Cœlestini, Nestorii, Joan. Antiocheni, Theodosii Aug. aliorúmque de hâc causâ *Epistolæ.* Ex quibus omnibus facilè perspicitur, quis fuerit verus causæ Nestorianæ hoc tempore status, quibúsque modis Nestorium tractaverint Cyrillus, Cœlestinus, Joannes Antiochenus, alii, ut ipsum à nefariâ, quam propalaverat, doctrinâ ad saniorem mentem reducerent, nec nisi post omnes fraternæ charitatis methodos frustrà tentatas, ab ejus communione se separâsse. Pars secunda

cunda ea continet quæ in Concilio acta ſunt, quæ VII. Seſſionibus abſolvuntur. SÆC. V. ab Ann. CCCC.

Act. I. quæ x. Calend. *Julii* celebrata eſt, expoſitâ per Petrum Preſbyterum Alexandrinum Notariorum Primicerium, Concilii jam congregati occaſione, & Neſtorio ter fruſtrà vocato, lecta eſt Imperatoris de congregandâ Synodo Epiſtola; tùm Symbolum Nicænum, & Cyrilli ad Neſtorium literæ, earúmque cum fide Nicæna concordantia, ſingulis Epiſcoporum ſententiis comprobata; recitata etiam Neſtorii ad Cyrillum Epiſtola pari modo damnatur. Sequuntur etiam Cœleſtini Papæ, Synodíque Alexandrinæ ad Neſtorium literæ, prolatis in medium plurimis SS. Patrum teſtimoniis quæ rectam fidem confirmabant, & Neſtorii doctrinam feriebant. Dogmatibus tandem Neſtorii tùm ex propriis ſcriptis excerptis, tùm adhibitis quorundam Epiſcoporum teſtimoniis, impia verba ex ore ejus referentium, depoſitionis & damnationis ſententia in illum fertur, ſingulorum Patrum ſubſcriptionibus roborata. Nec citiùs hæc in Neſtorium ſententia in vulgus emanavit, quin fauſtis acclamationibus, & univerſo populi applauſu excepta eſt; cujuſvis ordinis hominibus Epiſcopos, ſolenni pompâ, omnibúſque publicæ lætitiæ ſignis, per plateas deducentibus. Poſtremò ſcriptæ tùm à Synodo ad Theodoſium Imp. & ad clerum, populúmque CP. tùm à Cyrillo ad clerum CP. ad clerum populúmq; Alexandrinum, & ad Monachos Epiſtolæ; Regini Conſtantienſis, duæque Cyrilli de hâc re Homiliæ Epheſi habitæ. Neque intereà cauſæ ſuæ omninò defuit, cum decem quos ſecum habuit Epiſcopis, Neſtorius. Quin relationem, de rebus in Synodo geſtis, ad Imperatorem ſcripſit. Dum hæc aguntur, quinto poſt inchoatum Concilium die, Epheſum venit cum ſuis Orientalibus Joannes Antiochenus, qui offenſus quòd præſentiam ejus Patres non diutiùs expectâſſent, collecto ex ſuis Orientalibus, decémque Neſtorii Epiſcopis, XLIII. Epiſcòporum Conciliabulo, depoſitionis ſententiam, in Cyrillum & Memnonem Epheſinum, tanquam omnium malorum architectos, intorquet, cæteris ni reſipiſcant, & Anathematiſmos etiam Cyrilli damnent, & rejiciant, Anathemati ſubjectis; quid verò à ſe hâc in parte geſtum fuerit, Synodo Epheſinæ, Imperatori, Reginis, Clero, Senatui, Plebique Conſtantinopolitanæ, Synodi nomine, per literas exponit. Nec ſanè inter poſtremas nequitiæ artes, quibus bono Imperatori fucum fecerant Orientales, ponendum eſt, quòd aſſumpto ſibi venerandæ Synodi Epheſinæ nomine, ipſum de Cyrillo & Memnone, Synodali Sententiâ depoſitis, certiorem reddiderint; quam ille proinde magnæ Synodi Epheſinæ ſententiam eſſe exiſtimans, firmam, ratámque habuit. Hujuſce Pſeudo-Synodi Commentarii ad *Act.* I. calcem referuntur.

Act. II. vi. Idus *Julii* celebratâ appulſis jam Romani Pontificis Legatis, Cœleſtini Papæ ad Synodum, ad Theodoſium Auguſtum, & ad Cyrillum Alexandrinum literæ in Synodo recitatæ ſunt, & in Actorum commentarios relatæ.

Act. III. Acta Synodalia de Neſtorii depoſitione, præſentibus Legatis Romanis, per compendium lecta ſunt; quibus & ſubſcripſerunt; & relatio de his rebus tùm ad Imperatorem, tùm ad clerum, populúmque CP. miſſa eſt. In utrâque verò, de Epiſcopo urbis CP. in locum Neſtorii ordinando agunt.

Act.

SÆC. V. ab Ann. CCCC.

Act. IV. Oblato à Cyrillo & Memnone libello, quæ contra eos à Joanne ejúsque sociis gesta fuerant rescindit Synodus, atque irrita plane esse decernit, Joanne, ut ad causam dicendam se Synodo sisteret, ter frustra vocato.

Act. V. Post tertiam citationem à Synodo factam, cùm Joannes comparere præfractè recusaret, ejus in Cyrillum, & Memnonem sententia abrogatur, ipséque, cum Episcopis sibi adhærentibus, damnatur & deponitur, singulis Episcopis judicium Synodale manu suâ munientibus: perscriptis deinde tùm ad Imperatorem, tùm ad Cœlestinum Pontificem literis, quibus rerum à se in Synodo gestarum rationem reddunt. His factis, Cyrillus Orationem in Joannem Antiochenum publicè habuit.

Act. VI. Lecta est & approbata Nicæni Concilii Formula, & testimonia SS. Patrum, quæ in damnatione Nestorii prolata fuerant, secundâ jam vice recitata. Charisii etiam Relatio de *Quarto-decimanis* lecta & examinata; qui factâ Fidei suæ expositione, propriâ subscriptione signatâ, omnes suos, præcipuè Novatianorum, & Quartodecimanorum, errores se ejurare professi sunt, facto mox Synodali Decreto, nemini licere aliam præter Nicænæ Fidei formulam conscribere, vel componere. Quo facto, Cyrillus homiliam de *Fortitudine Christianâ* publicè habuit, priusquàm à Comite comprehensus militibus asservandus traderetur.

Rebus hunc in modum in Synodo gestis, pergit intereà cum conciliabulo suo Joannes Antiochenus, specioso quidem prætextu Fidem Nicænam confirmandi, Cyrillique capita *XII.* tanquam ei opposita condemnandi, ipsique Apollinarismi, Arianismi, Eunomianismi, & quam non? hæresin impingens; impetratis etiam per Candidianum Comitem ab Imperatore ad Synodum literis, quibus eos admonuit, quæ in Synodo nuper facta fuerant, utpotè studio partium gesta, de integro esse retractanda, nec cuiquam Episcopo fas esse vel ad se venire, vel urbe excedere, donec ipse delegatos quosdam ad rem pleniùs examinandam eò destinaret. Hinc cristas erigere Orientales, & plena criminationum & calumniarum plaustra in Patres Ephesinos, Memnonem præcipuè & Cyrillum, conjicere; non unâ relatione tùm ad Imperatorem, tùm ad Præfectos missâ; gravissimas querelas de malis, quæ se perpessos esse clamitârunt, ubique spargentes. Comes Irenæus, cui has relationes perferendas tradiderant, causam eorum in Aulâ, omni quâ poterat diligentiâ, nullo tamen effectu, promovebat. Missus demum Joannes Sacrarum largitionum Comes, cùm Theodosii ad Synodum Ephesinam literis, quibus eos ad pacem & concordiam adhortabatur. Joannes Ephesum veniens, utriúsque partis Episcopos ad se accersivit, concordiam inter illos resarcire summoperè conatus, sed frustra. Vulnus insanabile videbatur, nec vel ullâ arte leniri posse. Quin nec ipsæ Imperatoris literæ, præ tumultuantium Episcoporum strepitu, legi poterant; ut Joanni necesse visum sit, non modò Nestorium, sed & Cyrillum, & Memnonem militari custodiæ tradere. Episcopos etiam plusquàm semel iterúmque ad pacem ineundam, sed irrito conatu, convocavit. Quo facto, Orientales Legatos suos, Joannem nempe Antiochenum, Theodoritum Cyrensem, & sex alios commonitoriis instructos Constantinopolim mittunt, qui Chalcedone subsistentes Regiam urbem ingredi prohibiti sunt, Theodorito interìm & Joanne publicè concionantibus, ut languescentes suorum animos

animos fortiùs erigerent, & ſuſtentarent. Nec niſi poſt tres ſupplices Libellos Theodoſio oblatos, ipſum adeundi conceſſa eſt facultas; idque Chalcedone in Ruſinianis, quò Imperator ex utrâque parte Epiſcopos convocaverat. Certum eſt Orientales haud paucos in Aulâ Proceres ſibi plùs ſolito faventiores habuiſſe; præſertim Candidianum, Irenæum, & Joannem, magnificentiſſimos Comites, qui res eorum pro virili ſatagebant: Nec rarò literas & relationes, à Patribus Epheſinis ad Imperatorem miſſas, clam interceperunt: Ut nil mirum, ſi Orientales de ſuo apud Imperatorem congreſſu, quaſi victoriam ab adverſariis reportârant, ubique triumphum apud ſuos agerent.

Interim neque cauſam ſuam deſtituerunt Patres Epheſini, miſſis octo ex ſuorum numero, & in his Philippo Cœleſtini Romani Pontificis Legato, iiſque literis Mandatariis probè munitis, qui ad Imperatoris præſentiam ægrè licèt primò admiſſi ſunt, omni Clero populóque Conſtantinopolitano, Monachis, Anachoretis, Archimandritis longo agmine id efflagitantibus, & poſtquàm Epheſinorum ad Imperatorem literæ illis, in Baſilicâ S. Mocii, lectæ fuiſſent, unâ voce anathema Neſtorio denunciantibus. Scriptæ ſunt etiam Epiſtolæ & Relationes à Synodo, Cyrillo, Memnone, Legatis, eorúmque fautoribus, quibus verſutos Orientalium dolos egregiè refutârunt. Tandem res eò devenit, ut detectis Orientalium fraudibus, Imperator Cyrillum & Memnonem carcere liberari, & miſſo in exilium Neſtorio, quæ Synodus hactenùs geſſerat rata haberi juſſit. Hæc Conciliabuli Orientalium Acta in commentarios relata, necnon Catholicorum Epiſtolæ & Relationes Actioni VI. Synodi Epheſinæ ſubjiciuntur.

Act. VII. Prid. Cal. *Septemb.* mortuo non ita pridèm Troilo Conſtantiæ Cypriorum Metropolitâ, cùm jus ordinandi ſucceſſorem ſibi arripere voluit Epiſcopus Antiochenus, ac proinde Eccleſias Cypri Sedi Antiochenæ ſubjicere, oblatus eſt à Rhegino, aliiſque aliquot Cypri Epiſcopis Synodo ſupplex libellus, ut Cypriorum Eccleſia ſuâ autocephaliâ, quam ab omnibus retrò Sæculis, etiam ab ipſis Apoſtolorum temporibus, ſemper inviolatam conſervaverat, conſtantèr deinceps frueretur. Lectæq; ſunt ad hanc rem pertinentes Dionyſii Ducis Epiſtolæ *II.* factumque tandem Synodi Decretum, Cypriorum Eccleſiis jus ſuum Epiſcopos per ſeipſos ordinandi κατὰ τοὺς κανόνας τῶν ὁσίων πατέρων, καὶ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, intactum & inviolatum reſervandum eſſe, omnibúſque Eccleſiis in quâcunque Provinciâ, pura & inviolata, quæ jam inde ab initio habuerunt, ſua jura eſſe ſervanda. His factis, Synodus Epiſcopos Orientales, qui cum Joanne Antiocheno in Conciliabulo Epheſino convenerant, omni Sacerdotali functione, omníque Eccleſiaſticâ communione, privandos eſſe ſtatuit. Conditique ſunt Canones VI. ad cauſam Neſtorianam præcipuè ſpectantes, qui habentur ibid. p. 803. & cùm Commentariis Balſamonis, Zonaræ, & Ariſteni *Pandect. Can.* Tom. I. p. 99. & in eos notæ Beveregii Tom. II. p. 103. Poſt hæc ſupplicante Euſtathio Pamphyliæ haud ita pridem Metropolitâ, qui propter turbas, curáſque graviores, & quòd in rebus agendis exiguum admodùm uſum haberet, Epiſcopatu ſe abdicaverat, alio in ejus locum ſuffecto, ſancitum eſt Epiſcopale nomen, honorem, & communionem, abrogatâ ipſi ordinandi poteſtate & functione Miniſteriali, in nullâ Eccleſiâ ex propriâ auctoritate exercendâ, ſervanda eſſe. Petentibus poſt hæc Valeriano & Amphilochio Pamphyliæ Epiſcopis, definivit Synodus Meſſalianos

 ſeu

SÆC. V. ab Ann. CCCC. ſeu Euchetas eſſe conveniendos, & niſi hæreſin ſuam anathematizent, ſi clerici ſint, à gradu & communione eſſe dejiciendos, ſin laici, anathemati ſubjiciendos. Denique oblato ſupplici Libello ab Euprepio Byzes & Arcadiopolis, & Cyrillo Cœlenſi Epiſcopis, ut, quandoquidem in more poſitum ſit quibuſdam Europæ Epiſcopatibus, plures ſub ſe civitates habere, (ne vacuas has civitates invaderent Neſtorianæ partis Epiſcopi) priſci mores, & antiqua conſuetudo hàc in re cuſtodiantur. Statuit proinde ſancta Synodus, nihil in his Europæ civitatibus innovandum eſſe, ſed juxta veterem conſuetudinem, ab Epiſcopis, à quibus & olim, in poſterum eſſe gubernandas.

III. Actorum parte continentur quæ Synodo adhuc ſedente, vel eâ jam ſolutâ, geſta ſunt. Et in his varia Cyrilli opuſcula; nempe, *uberior explicatio* XII. *Anathematiſmorum* ; *Apologeticus pro eiſdem adversùs Orientales*; *Deſenſio eorundem adversùs Theodoritum* : *Scholion de Unigeniti incarnatione*; *Aliud de incarnatione verbi*; *Homiliæ aliquot : Diſſertatio in ſanctum Symbolum*; *Epiſtolæ plures ad cauſam Neſtorianam pertinentes*; ſcilicèt *ad Evoptium*, *ad Theodoſium*, *ad Maximianum* II. *ad Juvenalem Hieroſol.* *ad Joannem Antiochenum* II. *ad Eulogium Preſbyterum ſuum CP. agentem*; *ad Donatum Nicopolitanum*; *ad Valerianum : Acacii Melitenſis Homilia*; *Theodoti Ancyrani Homiliæ* III. *Synodi Conſtantinopolitanæ* II. *Maximiani Epiſtola ad Cyrillum*; *Cæleſtini Papæ Epiſtolæ* IV. *ad Synodum*, *Theodoſium*, *Maximianum*, *ad clerum Conſtantinopolitanum*; *Joannis Antiocheni Epiſtolæ* II. *Libellus à Paulo Emiſeno, Cyrillo oblatus*; *Pauli Emiſeni Homiliæ* II. Alexandriæ habitæ, *Sixti Papæ Epiſtolæ* II. *Theodoſii Imp. & Præfectorum literæ*, *& Edicta varia contra Neſtorium, deque ejus causâ, & libris non legendis.* Subjecta ſunt, *Procli Archiep. CP. ad Armenos de Fide Epiſtola*, & *Edictum Imperatoris de iis qui ad Eccleſiam confugiunt.* Ex his omnibus manifeſtum eſt (ut alia penè infinita mittam) Neſtorium à Synodo depoſitum Edicto Regio in exilium actum eſſe, Maximiano in ejus locum ſubrogato; Cyrillum Alexandrinum reverſum, ſummo civium ſuorum gaudio fuiſſe exceptum; Orientales ab Imperatore damnatos ad ſua ſe recepiſſe, tandémque mediante Imperatore & tantùm non jubente, Catholicam de Chriſti Domini incarnatione Fidem à Synodo Epheſinâ nuper confirmatam agnoviſſe, & damnato Neſtorio, cum Cyrillo in gratiam rediiſſe, miſſo ad Alexandriam Paulo Emiſeno, qui Joannis & Orientalium nomine anathema Neſtorio dixit, rectam de Mariâ Θεοτόκῳ doctrinam publicè prædicavit, & oblato Joannis Antiocheni libello confirmavit, illúmque fraternam cum Cyrillo communionem, & ſinceram amicitiam colere, plaudente omni populo profeſſus eſt.

Actorum hujus Concilii verſionem antiquam quâ ab ipſis Epheſinæ Synodi temporibus uſa eſt Occidentalis Eccleſia, in lucem protraxit olim Ant. Contius, ſed quæ deinceps in Conciliorum editionibus nullum locum habuit. Hanc igitùr admodùm mutilam & mendoſam, ad tres vetuſtos codices recognovit, ſubjectis notis variantes lectiones explicavit, Fragmenta, & Epiſtolas aliquot ad hanc Synodum pertinentes, Græcè & Latinè ſubnexuit vir ad has literas juvandas natus, Steph. Baluzius *Nov. Collect.* col. 383.

Ut huic Concilio finem tandem imponamus; ad pleniorem ejus intelligentiam apprimè conferent variorum Patrum Epiſtolæ, ad Concilium Epheſinum pertinentes, quarum collectionem Latinam, ab homine

ne Justinianei sæculi, & *Trium capitulorum* defensore factam, & ex codice Monasterii *Acæmetensis*, ut videtur, depromptam, ex codicibus MSS. *Casinensi* & *Vaticano* descriptam, scholiisque suis & observatio nibus illustratam edidit Christian. Lupus *Bruxel.* 1682. *4to.* Hanc, anno sequente, in *novâ Conciliorum collectione*, sed omissis Lupi Scholiis, recudit Steph. Baluzius, addito ei *Synodici adversùs tragædiam Irenæi* titulo, subjunctisque notis breviusculis: Tertiò demùm Joan. Garnerius anno 1684. *in Auctuario Theodoriti, Dissert.* V. *de Theodoriti & Orientalium causâ* p. 549.

ROMANUM III. anno CCCCXXXIII. mense *Decembri*, à *LVI.* Episcopis habitum: In quo Sixtus Papa, qui apud Valentinianum Augustum criminatus fuerat, judicio Synodali purgatur & absolvitur. Extant hujus Synodi Acta ex triplici editione Conc. T. III. p. 1265. Ad calcem habentur Acta de *Synodali accusatione, & expurgatione Polychronii Hierosolymorum Episcopi Romæ sub Sixto habitâ*, sed quæ pro genuinis ipse Binius venditare non audet. 433.

ARMENUM, anno CCCCXXXV. ab Armeniæ Episcopis habitum; qui libros Nestorianorum utpote impietatis plenos condemnârunt relatione, hâc de re, ad Proclum Constantinopolitanum factâ. Vide *Epist. Procl.* ad *Armen. in fin.* & *Liberat. Brev.* cap. 10. p. 45. Notandum est Theodosium hoc ipso anno iii. Non. Aug. Edictum emisisse, quo mandat Nestorii sectatores *Simonianos* ubiq; & quavis occasione vocandos esse, neminiq; fas esse nefandi istius hæresiarchæ libros adversus Orthodoxam fidem & concilii Ephesini decreta scriptos habere, legere, aut describere, quos diligenti studio requiri, ac publicè comburi decernit. Extat Cod. Theod. Tit. *de Hæret.* l. LXVI. plenius verò Gr. Lat. Concil. Ephes. Part. III. cap. 45. p. 1209. 435.

REGENSE anno CCCCXXXIX. *August.* xv. à *XII.* Episcopis habitum. In quo, abrogatâ Armentarii Ebredunensis Episcopi ordinatione, utpotè à duobus tantùm Episcopis factâ, Canones viii. statuti sunt, qui habentur Conc. Tom. III. p. 1284. Vid. Sirmondi notas posthumas in Append. ibid. p. 1491. Duos alios hujus Synodi Canones, nempè *de his, qui Ecclesiis vel earum cultoribus*, i. e. *Sacerdotibus seditiosi extiterint, utque bis in anno Concilium agitetur*, ex codice MS. *Urgellensi* deprompsit Baluzius *Nov. Collect.* col. 947. 439.

EPHESINUM II. anno circiter CCCCXL. præsidente Basilio Episcopo Ephesino habitum. Memnon Ephesinus Bassianum, ad Sedem Ephesinam aspirantem, Euazorum Episcopum ordinârat. Huic ordinationi nequaquàm acquievit Bassianus, neque Euazorum civitatem unquam vidit. Basilius, qui Memnoni successit, de causâ Bassiani certior factus, habitâ Episcoporum suæ Provinciæ Synodo, alium in Euazorum civitate Episcopum ordinavit, servatâ Bassiano communione, & Episcopatûs honore & dignitate. Hæc nos docet ipsemet Bassianus in *libello supplice ad Marcianum Imp.* Concil. Chalcedon. *Act.* XI. col. 687. 440.

SÆC. V. ab An. CCCC.

441. ARAUSICANUM, in Galliâ Narbonenſi, anno CCCCXLI. vi. Id. *Novembr.* à *XVII.* Epiſcopis coactum: quo plurima ad jura & diſciplinam Eccleſiaſticam pertinentia ſancita ſunt. Extant Canones XXX. Sirmondi, Albaſpinæi, & Binii notis illuſtrati Conc. Tom. III. p. 1446. Ad calcem, Appendicula ex Gratiano, aliiſque additur. Sirmondi notas poſthumas ad hanc Synodum vid. in *Append.* ibid. pag. 1493.

442. VASENSE, in Galliâ Narbonenſi, anno CCCCXLII. Idibus *Novembr.* habitum. Extant de diſciplinâ Eccleſiaſticâ Canones X. quos Sirmondus, Binius, Albaſpinæus notis ſuis illuſtrârunt, Conc. Tom. III. p. 1456. Sirmondi notæ poſthumæ uberiores habentur in *Append.* ibid. pag. 1499.

443. ANTIOCHENUM I. circa annum CCCCXLIII. à Domno Archiepiſcopo & *XXVII.* Orientis Epiſcopis, in Porticu æſtivalis Secretarii, celebratum. In ſtatuendo hujus Concilii tempore, fateor me non uſque adeò mihimet ſatisfacere: cùm enim in Actorum initio quædam deſiderentur, annus certò definiri nequit. Verùm ſub Domno Antiocheno, & viventibus adhuc Proclo CP. & Cyrillo Alexandrino, habitum eſſe manifeſtò liquet. Sedem Antiochenam ſortitus eſt Domnus an. CCCCXXXVI. depoſitus in Conciliabulo Epheſino an. CCCCXLIX. Obiît Proclus anno CCCCXLVI. Cyrillus anno CCCCXLIV. ut ſeriùs anno CCCCXLIII. haberi non potuit. Scripſerat ad Domnum tùm Proclus, tùm Cyrillus, in gratiam Athanaſii Perrhenorum Epiſcopi, qui fucum ipſis fecerat, ut Sedi Perrhenſi, quam clericorum ſuorum accuſationibus oneratus repudiaverat, reſtitueretur. Collectâ itaque Orientalium Synodo, Domnus hominem in judicium vocavit. Cum verò adeſſe noluit (quod & bis antea recuſaverat, à propriis licèt Metropolitanis, Panolbio Hierapolitano, ejúſque ſucceſſore Joanne citatus) ut criminibus à clericis ſibi objectis reſponderet, unanimi Epiſcoporum ſententiâ depoſitus eſt. Extant hujus Synodi Acta *Concil. Chalcedon.* Act. XIV. p. 727. ubi plura de hâc causâ dicturi ſumus.

444. ROMANUM IV. ann. CCCCXLIV. à Leone Papâ, ejúſque Epiſcopis & Presbyteris, adversùs Manichæos habitum; quo eorum dogmata & nefanda facinora damnantur. Videſis Leonis Epiſt. II. *ad Epiſcopos Italiæ*, & Serm. V. *de Jejun.* cap. 4. p. 131. & Conc. Tom. III. p. 1461. ubi alia quædam incerti loci Concilia habentur.

444. HIERAPOLITANUM in Phrygiâ Pacatianâ, circa annum CCCCXLIV. à Stephano Metropolitâ ſuæq; Provinciæ Epiſcopis, habitum. Athanaſius Perrhenorum Epiſcopus in Concilio Antiocheno haud ita pridem depoſitus fuerat; in cujus locum Sabinianus, in Concilio Provinciali ſub Stephano habito, ordinatus eſt; quem poſteà depoſuit Dioſcorus, reſtituto Athanaſio. Anno CCCCLI. in Synodo Chalcedonenſi, renovatâ Sabinianum inter & Athanaſium lite, Sabinianus ſententiâ Synodali in Sede Perrhenorum, ſaltem pro præſenti, confirmatur. Fuſiùs hæc omnia Concilii Chalcedonenſis *Actione* XIV. continentur.

ASTU-

ASTURICENSE, in Gallæciâ anno CCCCXLVI. collectum; in quo Manichæi quidam latentes deteguntur & damnantur. Meminit hujus Synodi Idacius in *Chronico*, p. 24. SÆC. V. ab An. CCCC. 446.

VEROLAMIENSE ad Verolamium, celeberrimam Romanorum apud *Cattieuchlanos* in Britanniâ nostrâ urbem, S. Albani Britannorum Proto-Martyris martyrio nobilem, anno CCCCXLVI. à magno Præsulum & Presbyterorum numero, adversùs Pelagianam Hæresin, congregatum: cui etiam Germanus Altissiodorensis, & Lupus Tricasinus è Galliâ Episcopi, interfuerunt. Damnantur, unanimi suffragio, Pelagius, ejúsque discipulus Agricola, qui fidem Britonum fœdâ peste maculaverant. Vide *Bed. Hist. Eccles.* lib. I. cap. 17. p. 60. & *Math. Westmonast.* ad ann. CCCCXLVI. fol. 114. Confer Spelman. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 47. 446.

ANTIOCHENUM II. ann. circiter CCCCXLVII. (utique post Flavianum Throno CP. admotum) à Domno Archiepiscopo, & IX. Episcopis, in causâ Ibæ Edesseni habitum. Variorum criminum accusaverant Ibam Episcopum suum clerici aliquot Edesseni; quos proinde excommunicationis sententiæ subjecerat. Oblatis libellis, appellârunt Clerici ad Domnum Archiepiscopum, qui Ibam ad Synodum proximè post Pascha habendam vocavit. Interim clericos ob appropinquantem Festivitatem ab anathematis vinculo liberari voluit. Habitâ mox Synodo, duo tantùm ex clericis accusatoribus comparuerunt. Causâ ritè expensâ, Synodus Ibam ab objectis criminibus absolvendum censuit. Extat Actorum hujus Synodi Fragmentum *Conc. Chalced.* Act. X. p. 742. Plura, Lector, de hâc causâ, Synodi Tyriæ & Beritensis anno sequenti, & Chalcedonensis anno CCCCLI. habitæ Acta te edocebunt. 447.

HISPANICUM Generale, anno CCCCXLVII. quo verò loci non constat, in causâ Priscillianistarum indictum: Extat *Regula Fidei* in fine Concilii Toletani I. Conc. Tom. II. p. 1227. 447.

CONSTANTINOPOLITANUM II. an. CCCCXLVIII. vi. Idus *Novembr.* Præside Flaviano Archiepiscopo, & *LVI.* circiter Episcopis & Archimandritis, in Secretario Episcopii celebratum, quo Eutyches hæresis damnatus est. Extant Græc. Lat. Synodi hujus Acta, septem sessionibus absoluta, in Actis Concilii Chalcedonensis, *Act.* I. Conc. Tom. IV. p. 145. 448.

Act. I. Libellum supplicem Synodo obtulit Eusebius Dorylæi Episcopus, quo Eutychem hæresis accusavit, petens ut ad respondendum iis quæ ipsi objiceret, in Synodum vocaretur: Quod & factum est: missis à Synodo qui Eusebii libellum ei perlegerent.

Act. II. Petente Eusebio Dorylæensi, lectæ sunt Cyrilli Alexandrini ad Nestorium, & ad Joannem Antiochenum literæ: & Doctrina Catholica *de Incarnatione*, & *duabus in Christo Naturis* exinde fulgens Synodali suffragio sigillatim comprobatur.

Act. III. Retulerunt ad Synodum qui ad Eutychem missi fuerant, se ipsum convenisse, sed ad Synodum venire penitùs recusâsse: confiteri, se *Nicænæ* & *Ephesinæ* Fidei consentire, " Christum perfectum Deum &

" per-

SÆC. V. ab An. CCCC. " perfectum hominem natum eſſe; poſt incarnationem verò, unicam in " Chriſto naturam ſe adorare, nec carnem nobis conſubſtantialem ipſum " habere. Miſſi mox Presbyteri duo, qui Epiſtolâ Synodicâ inſtructi, ipſum alterâ jam vice ad Synodum vocarent. Reſpondit, *Faciant quicquid velint, ſibi in animo ſtatutum eſſe de Monaſterio ſuo non egredi.* Tertiò demùm miſſis tribus aliis, ſcriptâque Epiſtolâ citatus eſt.

Act. IV. Ingreſſi ſunt Synodum Monachi quidam ab Eutychete miſſi, qui illum ægritudine laborare, & medico indigere teſtati ſunt, alia ab eo referre parati, ſed quæ Synodus, niſi ipſomet præſente, audire noluit.

Act. V. Tertiâ jam vice citatus Eutyches, promiſit ſe poſt Septimanam adfuturum, ſanctíſque Patribus ſatisfacturum eſſe. Reverſi ſunt interim clerici, à Synodo ad Monaſteria nuper miſſi, qui retulerunt Eutychem *Tomum quendam de Fide* ad Monaſteria per nuncios ſuos direxiſſe, Monachis perſuadentes ut ei ſubſcriberent.

Act. VI. Facta eſt Relatio Diſputationis *de duabus in Chriſto Naturis*, quæ in ſecundâ citatione inter *Eutychem*, & *Mamam* ac *Theophilum* Presbyteros à Synodo miſſos, habita eſt.

Act. VII. Accedit ad Synodum Eutyches, magnâ Militum & Monachorum multitudine ſtipatus, & præſente ex parte Imperatoris Florentio Patricio, fidem ſuam paucis exponit, ſed obſcurè, & ſub verborum involucris. Cúmque mentem ſuam de Chriſti Incarnatione, duabúſq; Naturis, clarè & ſine ambagibus exprimere & confiteri noluit, Sententiâ Synodali pro Hæretico habitus, omni munere Sacerdotali, Monaſterii ſui regimine, & fidelium communione privatus eſt. Quam ſententiam ſinguli qui aderant Patres ſubſcriptione ſuâ confirmârunt.

448. TYRIUM, in causâ Ibæ Epiſcopi Edeſſeni, Hæreſis *Neſtorianæ* accuſati, anno CCCCXLVIII. v. Cal. *Mart.* habitum. Extant Acta in Conc. *Chalced.* Act. IX. Conc. Tom. IV. p. 266. Eodem etiam anno, & eâdem de re, habita eſt Synodus *Berytenſis*, cujus Acta habentur ibid. p. 634. Summa Actorum utriuſque Synodi huc redit. Accuſatus fuerat Ibas Epiſcopus Edeſſenus ab aliquot Eccleſiæ ſuæ clericis; partim quòd in Neſtorii hæreſin propenſus de Fide minùs rectè ſentiret, & non modo Cyrillum hæreticum vocâſſet, ſed & in ipſum Chriſtum verba quædam blaſphema protuliſſet; partim quòd res & reditus Eccleſiæ Edeſſenæ vel in proprios cognatos erogâſſet, vel in luxuriam effudiſſet. Re igitur ab Imperatore ad Photium, Euſtathium, alióſque relatâ, habitus eſt Tyri conventus; ubi inſtituto hujuſce negotii examine, cum Ibas ſe Fidei Catholicæ penitùs conſentire declaraverat, réſque Eccleſiæ ſuæ deinceps per Oeconomum ex clero ſuo eligendum adminiſtraturum eſſe; mediantibus Photio & Euſtathio, concordia inter eos ſancita eſt, clericorum ſubſcriptionibus confirmata. Nihilominùs, his non acquieſcentes clerici, mandatum ab Imperatore impetrârunt, ut iiſdem judicibus conſtitutis, cauſa ſub examen iterùm veniret; adeóque præſente, ut anteà, Damaſcio Tribuno & Notario Prætorianorum, eodem anno Cal. *Septembr.* habitus eſt Beryti in novo Epiſcopio conventus alter, cui aderant & accuſatores & teſtes, qui XVIII. Capitula Ibæ objiciebant. Poſt multas hinc inde diſceptationes, confeſſus eſt Ibas, ante factam cum Orientalibus pacem, ſe cum reliquis Orientis Epiſcopis Cyrillum pro hæretico habuiſſe, poſteà communionem cum illo amicè coluiſſe; impias verò in Chriſtum voces, quas ipſi objiciebant, quaſi

quaſi clericis ſuis dixiſſet, *Non invideo Chriſto, facto Deo, in quantum enim ipſe factus eſt, & ego factus ſum*, ſe uſquam emiſiſſe conſtantèr & ſanctiſſimè pernegavit; ſeque decies millies potiùs ſe ſecari paſſurum, quàm iſtiuſmodi verba unquam edidiſſe. Quin & ab hoc crimine ipſum diſertè liberàrunt clericorum Eccleſiæ ſuæ teſtimonia, qui oblato huic Synodo libello, ſe tale quid ab eo uſquam audiviſſe ſub tremendo anathemate negârunt, libellúmque ſuum pluſquam *LX.* Presbyterorum & Diaconorum ſubſcriptionibus (numeroſum quippe clerum habuit Eccleſia Edeſſena) muniverunt. Nihilominùs anno ſequenti, machinante id Eutychete, in Conciliabulo Epheſino, abſens licèt, à Dioſcoro depoſitus eſt, & cuſtodiæ mancipatus, pluſquàm viginti carceres expertus, ut ipſe de ſe non ſemel teſtatur, Nonno etiam in locum ejus ordinato. De Ibâ ejúſque causâ plura diximus *Hiſt. Liter.* Part. I. SÆC. V. p. 337. Quid de eo in Concilio Chalcedonenſi factum ſit, ſuo loco videbimus.

CONSTANTINOPOLITANUM III. ann. CCCCXLIX. v. Id. *April.* à *XXX.* circiter Epiſcopis, in causâ Eutychetis, in majore Porticu S. Eccleſiæ celebratum; ubi, dolis undique conquiſitis, pro Eutychete actum eſt. Extant Acta in Concil. *Chalced. Act.* I. Conc. Tom. IV. p. 236. 449.

Conveniente Synodo, & intromiſſis Monachis quibuſdam Eutychetis Procuratoribus, ipſomet ſeſe abſentante, lectus eſt Precum libellus quem Imperatori obtulerat Eutyches, petens ut nuperæ Synodi Conſtantinopolitanæ Acta examini ſubjicerentur, utpotè in quibus nonnulla falſata eſſe ipſemet deprehenderit. Quod & factum eſt. Singuli quinetiam nuncii, qui à Synodo ad Eutychem miſſi fuerant, penitiùs examinati, Procuratoribus omnia ſuſque déque verſantibus, ſi quid extunderent quo probarent Acta plùs minúſve quàm oportuit continere, & dicta quædam Eutychetis iis non fuiſſe inſerta. Verùm factâ longâ & diſtinctâ inquiſitione, compertum eſt Acta omnia integra eſſe.

v. Calend. *Maii* renovata eſt Actio, præſentibus non paucis ſacri Palatii Proceribus; ubi lectus eſt alter Precum libellus ab Eutychete Imperatori oblatus, ut quæ de damnatione ſua ex Flaviano audiverat Magnus Silentiarius, coram omnibus repeterentur. Teſtatus eſt deinde Magnus Silentiarius, chartulam quandam Eutychetis damnationem continentem, ſibi ante habitam Synodum, à Flaviano, aliíſque oſtenſam fuiſſe; cujus, ut & Macedonii Tribuni & Referendarii, Profeſſio geſtis inſeritur.

EPHESINUM III. *Latrocinale* dictum, anno CCCCXLIX. iv. Id. *Auguſti*, à *CXXVIII.* Epiſcopis, præſidente, vel tyrannicam potiùs vim exercente, Dioſcoro Alexandrino, in Baſilicâ B. Mariæ congregatum; quo, abſoluto Eutychete, & hæreſi ejus confirmatâ, Flavianus, aliíque Epiſcopi Catholici damnantur: Omnia deníque à Dioſcoro, Militari ſatellitio ſtipato, per vim, vel fraudem acta. Extant hujus conciliabuli Acta, prout à Notariis Dioſcori confecta ſunt, Concil. *Chalced.* Act. I. Conc. Tom. IV. p. 115. Et primò quidem lectæ ſunt variæ Imperatoris literæ; nempè *ad Epiſcopos ad Synodum convocandos*, Theodorito Cyrenſi nominatìm excluſo; ad *Dioſcorum Alexandrinum* II. ad *Barſumam* famoſiſſimum Archimandritam, ut & ipſe Synodo adeſſet: ad *Elpidium* ſacri conſiſtorii Comitem; & ad *Proclum* 449.

SÆC. V. ab An. CCCC. clum Asiæ Pro-Consulem ut & ipsi Synodo præstò essent: deníque & ad ipsos Episcopos in Synodo jam congregatos. Post hæc introductus in Synodum Eutyches, qui generalem quandam fidei suæ confessionem juxta Nicænam formulam edidit; prætermissis articulis qui dogmata sua propriè feriebant, annexo confessioni suæ libello, quo de injuriis à Synodo CP. sub Flaviano sibi illatis gravissimè conquestus est. Jubente proinde Synodo, Acta utriúsque Synodi CP. sub Flaviano habitæ recitata sunt: quibus finitis, Eutyches ut Orthodoxus recipitur, Synodali judicio absolutus, & dignitati suæ restitutus. Obtulerunt etiam libellum Monachi sub Eutychetis regimine constituti, petentes ut sacra mysteria sibimet reddantur, utque Flavianus, qui Eutychem deposuerat, ipse à Synodo deponatur. Lecta Ephesini Concilii Oecumenici Actio VI. quâ Fides Nicæna exposita & confirmata est; cautúmque ne Fides deinceps exponeretur. Deníque Flavianus CP. & Eusebius Dorylæensis, sub prætextu quòd contra Nicænæ & Ephesinæ Synodi definitiones egissent, depositi sunt. Cui sententiæ Episcopi plures vehementer reclamârunt, donec intromissâ Monachorum vociferantium multitudine, militúmque gladiis, fustibus, & vinculis instructorum agmine, timore perculsi, in illorum depositionem consentire, atque in purâ etiam chartâ subscribere compulsi sunt: quod & paulò post, in Synodo Chalcedonensi, non sine lachrymis confitentur.

449. BRITANNICUM anno CCCCXLIX. magno clericorum & laicorum numero, præsente etiam S. Germano Autissiodorensi, celebratum: quo hæresis Pelagiana iteratâ vice damnatur. Vid. Bed. *Hist. Eccl.* l. I. c. 21. p. 72. *Mat. West.* ann. CCCCXLIX. fol. 116. & Conc. Tom. III. p. 1474.

449. ROMANUM V. anno CCCCXLIX. sub Leone M. coactum; quo Acta Ephesini Conciliabuli reprobata sunt. Vid. Leonis *Epist.* XXII, XXIV, XXVII, XXVIII. Liberat. *Brev.* c. 12. Theodori *Libel.* Concil. Chalced. Act. III. Conc. Tom. IV. p. 51.

450. CONSTANTINOPOLITANUM IV. anno CCCCL. celebratum. In quo, præsentibus Romani Pontificis Legatis, Anatolius CP. aliíque Episcopi Confessionem Catholicam ediderunt, Fidémque adversùs Hæresin Eutychianam ratam habuerunt. Extant Latinè hujus Synodi Fragmenta nonnulla Conc. Tom. III. p. 1475.

450. HIBERNICUM circa annum CCCCL. vel ut alii, DLVI. Præside S. Patricio, celebratum. Extant Disciplinæ Ecclesiasticæ Canones xxxiv. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 51. & Conc. T. III. p. 1477. ubi etiam alia, ut & apud Spelmannum, S. Patricii Synodus, sed incerti temporis, habetur; cujus extant ibid. Canones xxxi.

451. MEDIOLANENSE anno CCCCLI. ab Eusebio Episcopo habitum: quo doctrinam de Verbi incarnatione à Leone ad Flavianum scriptam confirmârunt. Extat Epistola Synodalis ad Leonem Papam ad calcem *Leonis Epistolæ* LII. Conc. Tom. III. p. 1334.

CHALCEDONENSE II. Oecumenicum IV. Marciani Imp. literis, in Eccleſiâ S. Euphemiæ Martyris, anno CCCCLI. convocatum. Aderant Antiſtites, ut ex veterum autoritate conſtat, DC. Etſi minori quidem numero ſubſcripti reperiantur. Verùm ſubſcriptiones Conciliorum haud úſque adeò certæ ſunt. Aderat & ampliſſimus Senatus, & Palatii Proceres, Judices & Moderatores ab Imperatore conſtituti. Synodus hâc præcipuè de causâ indicta eſt. Eutyches Presbyter & Archimandrita CP. dùm in Concilio Epheſino adversùs Neſtorium maſculè decertaret, ἀμετρίᾳ τῆς ἀνθολκῆς in contrarium planè errorem delapſus eſt, aſſerens duas in Chriſto naturas ante unionem fuiſſe; poſt incarnationem tantummodò unicam, Chriſtíque carnem nobis non eſſe conſubſtantialem. Ab his maleſanis dogmatibus cùm recedere nollet, etiamſi à præcedentibus quibusdam Synodis convictus & damnatus, in hâc Oecumenicâ viii. Idus *Octobr.* inchoatâ hæreſis ejus communi voce damnatur, Fidéſque Catholica Sanctorum Patrum confirmatur. Extant Græc. Lat. hujus Concilii Acta Conc. Tom. IV. in tres partes diſtributa. SÆC. V. ab An. CCCC. 451.

I. Continet Epiſtolas de iis quæ Synodum præceſſerunt. Et in his numero & gravitate primas tenent Leonis Papæ Epiſtolæ variæ; (& in iis aliquot Synodicæ) nempè, ad *Eutychem*; ad *Flavianum* Conſtantinopolitanum tres; ad *Theodoſium Aug.* IV. ad *Julianum* Coenſem; ad *Fauſtum*; ad *Archimandritas Conſtantinopolitanos*; ad *Fauſtum* iterum; ad *Pulcheriam Aug.* III. ad *Pſeudo-Synodum Epheſinam*; ad *Populum & Clerum CP.* Flaviani CP. ad *Leonem*, unà cùm *fidei expoſitione*, duæ; Petri Chryſologi Epiſcopi Ravennatenſis ad *Eutychem*; Hilari diaconi Romani ad *Pulcheriam*; Valentiniani Auguſti ad *Theodoſium*; Gallæ Placidiæ ad *Theodoſium & Pulcheriam* II. Eudoxiæ Auguſtæ ad *Theodoſium.* Agunt hæ Epiſtolæ vel de causâ Eutychianâ in genere, vel de rebus in conciliabulo Epheſino geſtis, vel de Synodo generali intra Italiam celebrandâ. Verum Theodoſius à Conciliabuli Epheſini ſententiâ recedere, causámve Eutychetis retractari noluit. Sed eo demùm mortuo, Marcianus, qui in imperio ſucceſſit, Synodum hâc de re congregandam cenſuit, primò quidèm Nicææ indictam, deindè Chalcedonem tranſlatam. Quò verò remotis obſtaculis res in Synodo fœliciùs procederent, Anatolius CP. Eutychetis impietatem publicè deteſtatus, Leonis *Epiſtolæ* ſubſcripſit; Corpus Flaviani, à Pſeudo-Synodi Epheſinæ ſicariis occiſi, Conſtantinopolim delatum, in Baſilicâ Apoſtolorum honorificè ſepelitur; eíque adhærentes Epiſcopi ab exilio revocantur. De his agunt Valentiniani & Marciani ad *Leonem Papam*; Marciani, ut & Pulcheriæ Aug. ad *eundem*; Marciani ad *Epiſcopos ad Synodum convocandos*; ad *Anatolium CP.* Pulcheriæ ad *Conſularem Bithyniæ Strategum*; Leonis Papæ ad *Synodum*; Marciani ad *Epiſcopos* II. de Synodo à Nicæâ ad Chalcedonem transferendâ literæ.

Parte ſecundâ continentur ea quæ in Synodo geſta ſunt, XVI. Actionibus abſoluta.

Act. I. Dioſcorus accuſatur, & ſede Synodali deturbatus, tanquàm reus in medio ſiſtitur. Theodoritus à non mediocri Epiſcoporum numero, magnâ quidem contentione, oppugnatur. Acta conciliabuli Epheſini, & utriuſque Synodi Conſtantinopolitanæ ſub Flaviano habitæ lecta, & frequentibus factis interlocutionibus examinata ſunt.

SÆC. V. ab Ann. CCCC.

Conclusúmque, veniâ cæteris indultâ, dignos esse Dioscorum Alexandrinum, Juvenalem Hierosolymitanum, Thalassium Cæsareæ Cappadociæ, Eusebium Ancyranum, Eustathium Berytensem, & Basilium Seleuciensem Conciliabuli Ephesini principes, qui depositionis sententiæ subjicerentur.

Act. II. Leguntur Concilii Nicæni & CP. I. Symbola; Cyrilli duæ, & celeberrima illa Leonis Papæ ad Flavianum *de incarnatione* Epistola, quâ non modò Eutychetis errores impugnat, sed & Catholicam Fidem de utrâque Christi naturâ, earúmque unione & inconfusis proprietatibus exponit, subjunctis pluribus SS. Patrum testimoniis rectam Fidem hâc in parte confirmantibus. Hanc quidem Epistolam omnes Concilii Patres unanimi consensu approbarunt. Interim Orientales adversùs Dioscorum vehementèr exclamârunt, ut damnatus in exilium mitteretur, Ægyptiis & Illyricianis è contra instantibus ut mitiùs cum eo ageretur.

Act. III. Oblato libello, Eusebius Dorylæi Episcopus Dioscorum injuriarum in se, & in Flavianum postulavit; útque ad respondendum objectis sibi criminibus vocaretur, petiit. Ac proinde ter missis Episcopis, qui illum ad Synodum vocarent, more solemni citatus est. Post secundam citationem, libellos supplices obtulerunt Athanasius presbyter, Theodorus & Ischyrion diaconi Alexandrini, & Sophronius laicus, quibus Dioscorum, de variis injuriis, fraudibus, vexationibus sibimet suísque illatis, gravitèr accusabant. Verùm ille, ter licèt ad Synodum vocatus, adhuc comparere detrectavit, nunc arctam custodiam & Magistrianorum in se potestatem, nunc Judicum à Synodo absentiam, aliquandò ingravescentem suam ægritudinem, mox Juvenalem, Thalassium, &c. gestorum ejusdem Synodi secum participes eodem accusationis libello non contineri, causatus. Unde depositionis sententia communibus suffragiis in eum fertur, quam & subscriptione suâ singuli roborârunt, & chartâ comprehensam ad illum, clericósque Alexandrinos Chalcedone constitutos miserunt, & in eâdem civitate publicè promulgârunt: scriptis tùm ad Marcianum Imp. tùm ad Pulcheriam Aug. hâc de re Epistolis.

Actio IV. in tres veluti sessiones divisa est. I. xvi. Cal. *Novembr.* habitâ, de Fide præcipuè actum est: Et admissis ad sedes suas in Synodo, Juvenali Hierosolymitano, Thalassio Cæsareensi, Eusebio Ancyrano, Eustathio Berytensi, & Basilio Seleuciensi, qui unà cùm Dioscoro conventui Ephesino præfuissent, lectísque Nicæno & Constantinopolitano Symbolis, cum his penitùs consentire Epistolam Leonis Papæ ad Flavianum, adversùs Eutychem Episcopi sigillatim judicârunt. Post hæc lectus est Episcoporum Ægyptiorum *XIII.* ad Imperatorem de Fide suâ libellus. Et cùm instarent Patres ut Eutychem disertè damnarent, & Leonis Epistolæ subscriberent, post longam disceptationem Eutycheti quidem anathema dixerunt, Leonis verò Epistolæ subscribere renuerunt, causati se ex veteri more, sine summo vitæ apud suos discrimine, nihil hâc in parte absque Metropolitani sui consensu agere posse. Et instante adhuc Synodo, in terram projecti misericordiam à Patribus petierunt. Consensum est tandem negotium istud differendum esse, modò Civitate Regiâ ne exeant, priusquam Alexandriæ Archiepiscopus ordinetur. His finitis, lectus est Carosi, Dorothei, aliorúmque Archimandritarum ex parte Eutychetis ad Imperatorem supplex

plex libellus, ut uſque ad Synodi judicium tuti & ſecuri maneant. SÆC. V. ab An. CCCC.
Lectus eſt alter eorum ad Synodum libellus, ut Dioſcorus, & qui cum eo erant Epiſcopi, ſedes ſuas in Synodo reciperent, & niſi hoc fieret, ſe veſtes ſuas excuſſuros, & omnem cùm Synodo communionem renunciaturos audactèr denunciârunt. His oppoſitus eſt alter libellus, quem Fauſtus aliíque Archimandritæ Marciano Imp. obtulerunt, ut protervi hi monachi, qui inverecundè à Fide rectâ receſſerunt, in ordinem redigantur. Utque hâc de re ſeriò cogitarent, duorum, triúmve dierum induciæ iis conceſſæ ſunt. Seſs. II. xiii. Cal. *Novemb.* celebratâ iterùm tractatur Caroſi & Dorothei cauſa, ab imperatore ad Concilium relata. Et poſt recitatos hâc in parte Eccleſiaſticos Canones, conceſſum eſt eis triginta dierum ſpatium, ut vel Synodi Decretis acquieſcant, vel ſe omni gradu, dignitate, & communione juxta Canones privatos eſſe ſentiant, poteſtate ſæculari, ni id alitèr fieret, coercendos. Seſſione III. Eâdem, ut videtur, die habitâ, agitata eſt cauſa inter Photium Tyriorum, & Euſtathium Beryti Epiſcopum. Theodoſius Imp. Beryti civitatem in Metropolim nuper erexerat; unde Euſtathius jus Metropoliticum ſibi arrogârat, & ſex civitates Provinciæ primæ Phœnices ſedi ſuæ vendicârat. Et quia in his Epiſcopos aliquot conſtituerat Photius, eos Euſtathius in ordinem Presbyterorum redegit; Et çoactâ Synodo ἐνδημούσῃ Conſtantinopoli ſub Anatolio, Photium excommunicari curavit. Cauſâ rite perpensâ, ſtatuit Synodus jura Metropolitica Tyriorum Antiſtiti ſervanda eſſe, nec Euſtathium è ſacro Pragmatico amplius aliquid ſibi vendicare debere, quam reliqui ejuſdem Provinciæ Epiſcopi, ac proinde Epiſcopos à Photio ordinatos, omni Epiſcopali dignitate & honore munitos eſſe.

Act. V. xi. Cal. *Novembr.* recitata eſt *Fidei Definitio*, juxta formulam Nicænam & Conſtantinopolitanam facta, præcipue dogmatibus Eutychianis oppoſita. Et cum inſtarent Legati Romani, ut Definitioni Synodali Leonis Epiſtola insereretur, conſtantèr reclamârunt Epiſcopi, dicentes Definitionem conditam abundè ſibi ſatis eſſe; *ſiqui aliter ſentiant, ipſi Romam ambulent.*

Actioni VI. viii. Cal. *Novembr.* celebratæ, unà cùm Pulcheriâ Auguſtâ, interſuit Marcianus Imp. qui habitâ ad Synodum oratione de unitate Fidei, & pace conſervandâ, Fidei Definitionem ſuperiori Actione conditam perlegi juſſit, quam & ſuffragio comprobavit, & Metropolitani aliquot qui anteà id non fecerant, ſubſcriptione ſuâ roborârunt. Utq; turbas & tumultus à monachis clericíſque excitandos meliùs deinceps præveniret Imperator, tria capitula de Monaſteriis condendis, & ordinandis, de monachis & clericis propriis muneribus incumbendis, Synodo ſancienda tradidit. Utque ſacro huic Concilio, & S. Euphemiæ Martyri honorem exhiberet, Eccleſiam Chalcedonenſem, ſalvâ Metropolitæ Nicomedienſi ſuâ dignitate & juriſdictione, totâ plaudente Synodo, in Metropolim erexit.

Act. VII. vii. Cal. *Novembr.* lis quæ inter Maximum Antiochiæ, & Juvenalem Hieroſolymorum Epiſcopos de Diœceſ*ιων* ſuarum limitibus exorta fuerat, mutuo conſenſu dirempta eſt; nempe ut Antiochenus duas Phœnicias & Arabiam, Hieroſolymitanus tres Palæſtinas ſub ſuâ poteſtate habeat. Quod & totius Synodi judicio & decreto firmatum eſt.

SÆC. V. ab Ann. CCCC.

Act. VIII. Eâdem die celebratâ, Theodoriti Cyrenſis cauſa agitata eſt; qui, cùm fidem ſuam coràm Synodo exponere vellet, & è contra vehementer inſtarent Epiſcopi, ut abſque ambagibus Neſtorium ejúſque dogmata anathematizaret, tandèm Neſtorio omnibúſque cum eo idem ſentientibus anathema dixit, mox judicio Synodali in locum & Eccleſiam ſuam repoſitus, & Catholicus judicatus. Pariter, & jubente id Synodo, à Sophronio Conſtantienſi, Joanne Germaniciensi, & Amphilochio Sidenſi, Neſtorio & Eutycheti anathema dictum.

Act. IX. Cauſam ſuam ad Concilium defert Ibas Epiſcopus Edeſſenus, unde Acta Synodi Tyriæ ſub Photio anno CCCCXLVIII. circa Ibam habitæ recenſentur.

Act. X. Cauſa Ibæ Edeſſeni ulteriùs examinatur, & lectis Synodi Berytenſis anno CCCCXLVIII. ſub Photio & Euſtathio habitæ Actis, & celeberrimâ Ibæ ad Marim Perſam Epiſtolâ, & anathemate Neſtorio, Eutycheti, omnibúſque eadem ſentientibus dicto, Catholicus ab omnibus judicatur, & depoſito Nonno, ſervato tantùm ei Epiſcopali honore, Eccleſiæ ſuæ reſtituitur. Ad calcem, in Actis Latinis depoſitio Domni Antiocheni rata habetur; conceſſis ei, ex Eccleſiæ Antiochenæ reditibus, unde ſe ſuſtentaret alimentis.

Act. XI, XII. iv. & iii. Cal. *Novembris* cauſa Baſſiani & Stephani, de Epiſcopatu Epheſino contendentium, pleniſſimè tractatur. Sedem Epheſinam, poſt Baſilii mortem, per vim & fraudem ſibi uſurpaverat Baſſianus. Exacto verò quadriennio, Baſſianum detrudi, ſeque in ejus locum ordinari curavit Stephanus, illúmque aliquot jam annos tenuit. Decrevit Synodus neutrum juxta Canones fuiſſe rite ordinatum, & proinde ſedem hanc utríque abrogandam, aliúmque ab illius Provinciæ Epiſcopis in eorum locum eſſe ſubſtituendum; utriq; interim dignitatem & honorem Epiſcopalem ſervandum, & ex reditibus Eccleſiæ Epheſinæ, annis ſingulis, ſolidos aureos ducentos, unde ſuſtentarent, eſſe concedendos.

Act. XIII. iii. Cal. *Novembr.* Conqueſtus eſt per libellum ſupplicem Eunomius Nicomedienſis, jura ſua Metropolitica ab Anaſtaſio Nicæno invaſa eſſe, qui Epiſcopatum Baſilinopolitanum Sedi ſuæ adſerere voluit. Controverſiâ integrè examinatâ, litem juxta ſextum Concilii Nicæni Canonem diremit Synodus; nempe Nicænum, ſervato ei Metropolitani honorario titulo, Nicomedienſi, tanquam Metropolitano ſuo ſubjici debere; ſemper ſervatis Antiſtiti CP. privilegiis, quæ in Aſianâ Diœceſi Canones ei tribuerunt.

Act. XIV. Prid. Cal. *Novembr.* cauſa Sabiniani, & Athanaſii Perrhenorum Epiſcopi in medium allata eſt. Sedem Perrhenorum ſponte repudiaverat Athanaſius, à clericis ſuis accuſatus, & coram Metropolitâ ſuo, Synodóq; Provinciali comparere renuens. Poſteà Eccleſiam ſuam recuperare voluit, impetratis per ſubſcriptionem à Cyrillo Alexandrino, & Proclo CP. ad Domnum Antiochenum eo fine literis. Coactâ Antiochiæ Synodo, à Domno, aliíſque Orientis Epiſcopis damnatus & depoſitus eſt, ſuffecto ei Sabiniano; poſteà in Conciliabulo Epheſino, à Dioſcoro ſedi ſuæ reſtitutus. Relectis igitur Synodi Antiochenæ Actis, definivit Synodus, Sabinianum pro præſente in hâc ſede confirmandum; Athanaſium amovendum; cauſam verò ad ulteriorem Archiepiſcopi Antiocheni, Synodíque ſub eo intra octo menſes habendæ cognitionem, referendam eſſe. Et ſi deprehenſum fuerit vera eſſe quæ Athanaſio objecta ſunt, non ſolum eum ab Epiſcopatu alienum eſſe, ſed & Legibus publicis ſubjiciendum.

jiciendum. Sin verò non convincatur, Episcopatum suum recipere debere, & Sabinianum substitutum, & Episcopalem dignitatem retinentem, ex Ecclesiæ Perrhensis facultatibus alendum esse.

Act. XV. & XVI. eduntur Canones *XXX.* ad Jura & Disciplinam Ecclesiasticam pertinentes, ad Episcoporum verò ambitionem & avaritiam coercendam, ad Clericorum, præcipuè Monachorum, audaciam, ferociam, πολυπραγμοσύνην retundendam, apprimè utiles. Habentur Græcè & Latinè tùm Conc. Tom. IV. p. 755. tùm Scholiis Balsamonis, Zonaræ, & Aristeni illustrati *Pandect. Can.* T. I. p. 111. additis Beveregii notis Tom. II. p. 107. Horum Canonum vicesimo octavo, assignatis Sedi CP. suis Provinciis, ejus Episcopo τὰ ἴσα πρεσβεῖα cum Romano Pontifice decernuntur, eo quòd Constantinopolis esset *nova Roma*, καὶ πόλις βασιλεύουσα, Imperio & Senatu honorata, & æqualibus cum antiquissimâ Reginâ Româ privilegiis fruatur; frementibus quidem Romani Pontificis Legatis, & Synodo hâc vice interesse recusantibus. Nihilominùs decretum Synodale *Act.* XVI. & ultimâ relectum est, & communi Patrum consensu sigillatìm approbatum, & tùm à Judicibus, tùm ab Imperatore confirmatum. De hoc Canone vide quæ diximus ad Can. III. Concilii Constantinopolitani I. ad annum CCCLXXXI.

Ut Chalcedonensis hujus Canonis sanctionem everteret Paschasinus Leonis Papæ Legatus, illum sexto Nicænæ Synodi Canoni adversari dixit. Unde relectus ex utroque codice, tùm Romano quem obtulit Paschasinus, tùm Constantinopolitano, Canon Nicænus. In Romano codice ita se habuit, Ἡ Ἐκκλησία Ῥώμης πάντοτε ἔσχε τὰ πρωτεῖα. Ἐχέτω τοιγαροῦν καὶ ἡ Αἴγυπτος. Ubi videre licet Romanos Lemma, quod huic Canoni præfixerant, in ipsum textum intrusisse, omissis primis Canonis verbis, Τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω, quasi ipsius Canonis pars fuerit, *Romanam Ecclesiam semper Primatum habuisse.* Tandem indignantibus licèt Romanæ Ecclesiæ Legatis, & protestationem suam adversùs hunc Canonem Actis inseri petentibus, magnificentissimi Judices dictorum & decretorum, hâc de re, summam clarè & distinctè proposuerunt, universali Patrum judicio & suffragio comprobatam.

III. Actorum pars continet nonnulla ad Concilium spectantia, & alia quæ eo jam finito gesta sunt. Et ad hanc classem spectant, *Prosphoneticus* Synodalis ad Marcianum Imp. in urbe CP. dictus, quo Fidem Catholicam juxta formulas Nicænam & Constantinopolitanam, & Leonis Papæ *Epistolam ad Flavianum adversùs omnes hæreses* exponunt, subjunctisque variis Sanctorum Patrum testimoniis confirmant; *Epistola* Synodalis ad Leonem Papam, quâ ipsum de rebus tùm antè, tùm in Synodo gestis, & præcipuè de potestate & dignitate Sedi CP. à se tributâ, certiorem faciunt; Marciani Imperatoris *Edicta*; scilicet Edictum quo disputationes de Fide coram vulgo prohibentur; *aliud* quo Synodi Chalcedonensis gesta confirmantur; Ejusdem *Epistolæ variæ*; nempe ad *Monachos Alexandrinos* de Eutychetis condemnatione, & Theodosii cujusdam Episcopatum Hierosolymitanum vi sibi arrogantis facinoribus ac præstigiis; ad *Archimandritas* & *Monachos Palæstinos* adversùs Concilium Chalcedonense furentes, ob turbas & Seditiones Hierosolymis motas, quin & cædes, aliáque facinora, duce Theodosio nefandissimo Hæresiarchâ, perpetrata, *objurgatoria*; ad *Palladium & reliquos Præfectos* de abrogatione Legis, à Theodosio juniore adversùs Flavianum promulgatæ, præfixâ ipsius Theodosii Lege; ad *eosdem* de confirmatione Decretorum Synodi Chalcedonensis adversùs Eutychetem, ejúsque

Mona-

SÆC. V. ab An. CCCC.

Monachos; ad *Palladium Prætorio-Præfectum* contra Eutychianiſtas hæreſis Apollinarianæ ſectatores, déque pœnis iis infligendis; Pulcheriæ Auguſtæ *literæ* II. ad *Baſſam Monacharum* in Hieroſolymis Præfectam una, altera ad *Archimandritas & Monachos* ibidem conſiſtentes, pro rectâ & orthodoxâ fide à Synodo Chalcedonenſi nuperrimè confirmatâ; Leonis Papæ Romani *Epiſtolæ* III. ad *Anatolium* CP. ad *Marcianum Imperatorem*, & ad *Pulcheriam Auguſtam*; quibus id penè unicè agit bonus Papa, ut novam Sedis CP. dignitatem & præeminentiam, Canone Chalcedonenſi nuper ſancitam, damnet & diruat. In hoc totus eſt; in hoc omnia eloquentiæ ſuæ expandit vela, carpit, arguit, monet, hortatur, minatur, omni quo poteſt modo rem ſuam agens; infirmis quidem argumentis, non contemnendâ eloquentiâ. Fruſtrà omnia; dignitatem; quam nuper adepti fuerant Conſtantinopolitani, nunquàm deinceps dimittere voluerunt. Quin & anno ſequenti literas ad Leonem hâc de re dedit Marcianus Imp. rogans, καὶ τούτῳ τῷ μέρει συναινέσαι, *ut hâc etiam parte cæteris concinat*, & quæ ſancta Synodus decreverat, ipſe εἰς τὸ διηνεκὲς διαφυλαχθῆναι προστάξῃ, *in perpetuum obſervanda jubeat*. Sed cum Synodi decreta publicare adhuc diſtulerit Leo, alteris literis proximo anno datis ab eo iterum petiit Marcianus, ut Acta Synodi ſuo ſuffragio confirmaret. Priores literæ Latinè habentur inter Leonis Epiſtolas, utraſque ex Codice Barocciano Gr. Lat. evulgavit Andr. Arnoldus ad calcem *Syntagmatis Athanaſiani*, Pariſ. 1685. p. 34. Extat vetus Actorum *Verſio* Latina, ipſius Concilii geſtis haud multum poſterior. Quis illam primus concinnavit, an Julianus Coenſis Epiſcopus Leonis Romani in Oriente Legatus, idque ipſius Leonis rogatu, (quod vult Queſnellus); an juxta Baluzium Dionyſius Exiguus, incertum eſt. Id modò certum, paulò poſt finitam Synodum confectam eſſe; quam proinde paulò ante Quintæ Synodi tempora, ad codices Græcos recenſuit Ruſticus Diaconus, qui omnes variationes, diſcrepantias, diſtinctiones accuratè annotavit. Cùm verò vel temporis injuriâ, vel Librariorum incuriâ, vel Typographorum negligentiâ, hæ Ruſtici notæ vel penitùs omiſſæ fuerint, vel codices MSS. haud parum depravati, emendandi operam in ſe ſuſcepit Cl. Baluzius, veterum Actorum exemplaria undiqué conquiſivit, conquiſita immenſo ac penè incredibili labore cum antiquis & novis editionibus ſcrupuloſè contulit, omnéſque variantes lectiones in ordinem redactas, præmiſſâ doctiſſimâ præfatione, novæ ſuæ collectioni inſeruit col. 953. ſubjunctâ Appendice, quâ variæ Epiſtolæ ad primam Actorum partem pertinentes, cùm anteà Latinè ſolummodò extarent, jam Græcè & Latinè, ex Cotelerii Monumentorum Tom. I. deſumptæ, continentur. Cùm verò ex vetuſtiſſimo codice Vaticano, beneficio Cardinalis Caſinatæ, Acta quædam Synodi Chalcedonenſis, præcipuè quæ Actionis quintæ geſta continebat, nactus eſſet, ea etiam ſubjunxit, ibid. col. 1581.

Poſt Synodi Chalcedonenſis Acta, ſequuntur plurimorum Metropolitarum Epiſtolæ Synodicæ de Concilio Chalcedonenſi, quæ *codicis Encyclii* nomine vulgò veniunt, quémque Caſſiodori curâ primus è Græco in Latinum ſermonem convertit Epiphanius Scholaſticus, teſte ipſomet Caſſiodoro *Divin. Lect.* cap. xi. p. 458. Epiſtolas has Synodicas, circa annum CCCCLVIII. ſaltem ſequenti, Leo Imp. in unum codicem compingi, & τὰ Ἐγκύκλια vocari juſſit. Duæ hujus codicis verſiones Latinè olim fuiſſe videntur; una, quâ uſi ſunt Facundus Hermianenſis, Iſtriæq; Epiſcopi, ab eâ quæ hodiè ſupereſt haud parùm diverſa; Epiphanii

phanii Scholaſtici, quam & nunc habemus, altera, quæ *XL.* circiter Epi- SÆC. V. ab Ann. CCCC.
ſtolas complectitur, omnes, unâ alterâve exceptâ, Synodicas: Ut præter vulgò recenſitas, totidem aliæ Synodi Provinciales hoc tempore, habitæ fuerint, & in Conciliorum cenſum referri poterant. Primus hunc codicem edidit L. Surius anno 1562. Ex quo tempore, in omnibus penè Conciliorum editionibus locum habuit. Poſt multas, ut fieri ſolet, mutationes & depravationes, Steph. Baluzius omnes Editiones hactenùs in lucem emiſſas, ad duo vetuſta MSS. Exemplaria DCCC. annorum recognovit, & variantes lectiones, magnâ curâ & ſummâ diligentiâ, ubique annotavit; quas nobis exhibet *Nov. Collect.* col. 1411. additis, Appendicis vice, Græcè & Latinè duabus Epiſtolis, unâ Epiſcoporum Ægypti ad Leonem Imp. alterâ Leonis Auguſti ad Anatolium CP. cæteróſque Metropolitas ubique conſtitutos, quæ anteà Latinè tantùm habebantur. Ex hoc *codice Encyclio* abundè liquet, quàm infeſti fuerint Eccleſiæ paci, fideique puritati, Timotheus Ælurus Epiſcopus Alexandrinus, ejúſque gregales, ut vix ullus Orientis angulus tutus eſſet. Certè quantas turbas, quales tragœdias, occaſione Concilii hujus Chalcedonenſis excitârunt penè infinitæ Hæreſis Neſtorianæ & Eutychianæ propagines, nôrunt quotquot in quinto, ſexto, ſeptimóque Eccleſiæ ſæculis hoſpites non ſunt, & plena ſunt omnia Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Monumenta.

Antequàm hiſtoriam hujus Concilii claudam, unicum adhuc obſervandum reſtat; primam in hâc Synodo *Codicis Canonum Eccleſiæ univerſæ* fieri mentionem; nempe *Act.* IV. ubi ex codice religi jubent Patres *Regulam*, quæ eſt Concilii Antiocheni *Canon* V. *Act.* XI. Ex eodem codice, relecta eſt *Regula* XCV. XCVI. Denique *Act.* XIII. *alia Regula* quæ eſt Concilii Nicæni *Canon* IV.

De hoc antiquo Codice, datâ hâc occaſione, paucis agere non abs re erit, immò Hiſtoriæ Conciliorum, quam molimur, apprimè congruum. Poſt receptos in Cœlum Apoſtolos, viróſque Θεοπνεύστους, qui jure quodam extraordinario Eccleſiæ regendæ incubuerant, neceſſe erat, ut de publicis Eccleſiæ negotiis, pro re natâ, in commune conſuleretur. Hinc natæ Synodi, & frequentes Epiſcoporum conventus, quò Fidei dogmata, prout ab Apoſtolis acceperant, pura & incorrupta conſervarentur, hæreſes in herbâ comprimerentur, ſchiſmata & ſcandala tollerentur, pax & concordia ſtabilis permaneret, rupta reſarciretur. Hinc nati Canones, & Conſtitutiones Eccleſiaſticæ, ad firmandam diſciplinam, ad promovendam Eccleſiæ politiam, ad mores hominum reformandos, ad ritus & conſuetudines ſtatuendas imprimis neceſſariæ. Neque minùs neceſſe erat, ut quæ juris publici in Synodis ſuis hinc inde ſanciverant Patres, in unum corpus colligerentur, quo, tanquam lege communi, Eccleſia uteretur. Hinc natus *Codex Canonum Eccleſiæ univerſæ*, in omnibus majoribus Conciliis in medio Conſeſsûs poni ſolitus, propoſitis ex unâ parte Sanctis Dei Evangeliis, ex alterâ codice Canonico, qui proximam poſt Sacroſancta Biblia, vim & autoritatem obtinebat. Quòd verò intrepidè affirmat Cl. Maſtrichtius *, ipſos hujus Codicis Canones, in Diptycha Eccleſiaſtica, & quidem ſpeciatim ad hanc rem comparata, fuiſſe conjectos, ídque fide Juſtiniani Imperatoris confirmat lib. VII. cap. *de ſumm. Trinit.* Sect. V. vereor nè longè hallucinetur vir eruditus. Moris quippe tunc erat, non ipſa Conciliorum generalium Decreta, ſed nomina tantùm, ut & Epiſcoporum & Patriarcharum, vivorum paritèr ac mortuorum, in Diptycha referre, & inter ſacrorum ſolennia

* Hiſt. Jur. Eccl. n. xlix. p. 28.

 lennia coram omni populo recitare, quo se majorem iis honorem exhibere, & tanquàm cum Catholicis & Orthodoxis communionem colere testarentur. Neque aliud dicit loco citato Justinianus. Præterquàm enim quòd de Codice Canonum nè verbulum habet; id solummodò affirmat, se nequaquàm sustinere περιαιρεθῆναι τὴν τῶν αὐτῶν ἁγίων δ΄. Συνόδων ὁσίαν μνήμην ἐκ τῶν τῆς ἐκκλησίας διπτύχων, *piam sanctorum quatuor Conciliorum memoriam ex Ecclesiæ Diptychis aboleri*; se nempe provisurum, nè quod summis votis contendebant Synodi Chalcedonensis oppugnatores, eorum nomina pro more solenni recitata, ex publicis Ecclesiæ Tabulis ejicerentur. Sed ad rem redeo.

Quo primùm tempore conflatus sit *hic codex*, an statim post Concilium Nicænum, an post Oecumenicum II. non constat: certè exeunte Sæculo quarto, vel ineunte proximo. Sæpè enim in Concilio nostro Chalcedonensi allegatus est. Neque de eo tanquàm recens compilato loquuntur Patres, imò contrarium potiùs innuere videntur. Citant enim hujus vel illius Synodi Canones, non juxta proprium numerum, sed secundùm ordinem & dispositionem, quam in *Ecclesiæ universæ codice* habuerunt. Ita *Act.* XI. Leontius Magnesiæ Episcopus ex codice relegit *Regulam* XCV. & XCVI. quæ tamen Concilii Antiocheni Canones XVI. & XVII. sunt. Adeò ut hoc tempore codex noster Canones CLXXVIII. complexus esse videtur: nempe Concilii *Nicæni* XX. *Ancyrani* XXV. *Neocæsariensis* XIV. *Laodicæni* LIX. *Gangrensis* XX. *Antiocheni* XXV. *Constantinopolitani* VII. *Ephesini* VIII. quibus paulò post accesserunt *Chalcedonensis* XXIX. omnes numero CCVII. Nec plures olim continebat, nec hodiè continet vetustus & germanus Canonum Ecclesiæ universæ codex. Fateor Concilii *Quini-Sexti* Patres an. DCXCI. alium Canonum codicem efformâsse, quique *Ecclesiæ Orientalis codex* haberi potest. Antiquæ nempe collectioni, Canones Apostolorum LXXXV. Synodi Sardicensis XX. Ecclesiæ Africanæ codicem, & varias SS. Patrum, Dionysii & Petri Alexandriæ Episcoporum, Gregorii Neocæsariensis, Athanasii, Basilii, &c. Epistolas & responsa Canonica addiderunt. Ad exemplum antiqui codicis, cujuslibet fere gentis Ecclesia suum etiam codicem Canonum habuit: suum habuit Romana, suum Africana, Gallicana, Britannica, Hispanica, forsan & Germanica. *Codicem Canonum Ecclesiæ Romanæ*, quo usa est ante Dionysii Exigui tempora, ex MSS. Cod. Oxoniensi & Thuaneo extulit P. Quesnellus Oper. S. Leonis Tom II. p. 3. de quo, ejusque variis ætatibus & incrementis accuratè atque eruditè agit Dissert. XII. p. 638. Quin & privati Scriptores Canones in compendia redegerunt & ad certas classes & capita revocârunt. Tales inter Græcos erant Joannes Antiochenus Scholasticus, Alexius Aristenus, Constantinus Harmenopulus, Hosius, Arsenius Monachus, Matthæus Blastares, Simeon Logotheta, alii. Inter Latinos, præter Dionysium Exiguum, Fulgentius Ferrandus, Martinus Bracarensis, Cresconius Afer, Ansegisus Abbas, Benedictus Levita, Burchardus, Anselmus Lucensis, Ivo Carnotensis, Gratianus, ne ad ulteriora descendam. De quibus consulantur Valentinus Forsterus, Gerardus Von Mastricht, aliique plures, qui de his ex professo agunt.

452. ARELATENSE I, apud Arelaten urbem ad Rhodanum fl. circa annum CCCCLII. habitum. Extant Canones LVI. de diversis Legibus & Consuetudinibus Ecclesiasticis, ex antecedentium Conciliorum

rum Decretis utplurimùm deſumpti, cum notis Sirmondi, Binii, Albaſpinæi, Conc. Tom. IV. p. 1010. Notæ Sirmondi poſthumæ ampliores habentur ibid. in Append. p. 1811.

ANDEGAVENSE in Galliâ Lugdunenſi, ad reformandam collapſam Eccleſiæ diſciplinam, in ordinatione Talaſii Epiſcopi, anno CCCCLIII. iv Nonas *Octob.* celebratum. Extant Canones XII. Conc. Tom. IV. p. 1020. Poſthumas Sirmondi notas uberiores vid. ibid. in Append. p. 1817. 453.

ARELATENSE II. vulgò III. in causâ Fauſti Abbatis Lerinenſis & Epiſcoporum, circa annum CCCCLV. collectum. Extant Epiſtola generalis & Synodi Acta Conc. Tom. IV. p. 1023. Sirmondi notæ poſthumæ in Append. ibid. p. 1818. 455.

CONSTANTINOPOLITANUM V. anno CCCCLIX. ab *LXXXI.* Epiſcopis ſub Gennadio Patriarchâ, adversùs Simoniacos celebratum. Extat hâc de re, Gr. Lat. *Epiſtola Synodica circularis* Conc. Tom. IV. p. 1025. Epiſcoporum ſubſcriptiones ampliori numero quàm in editis habentur, ex vetuſtiſſimo codice MS. Bibliothecæ Vindob. Græcè & Latinè exhibet Lambecius *Comment.* l. VIII. p. 421. 459.

TURONICUM (Metropolis erat provinciæ tertiæ Lugdunenſis ad Ligerim fl.) anno CCCCLXI. xiv. Cal. *Decembr.* à *X.* Epiſcopis coactum. Extant Canones XIII. ad reſarciendam Eccleſiæ diſciplinam, quam Barbarorum incurſiones in Galliâ labefactârant, Conc. Tom. IV. p. 1049. 461.

VENETICUM in Aremoricâ, ſive Britanniâ minori, ad *Maris vada* circa annum CCCCLXV. ut videtur, eâdem de causâ celebratum. Extant Epiſtola Synodalis & Canones XVI. Conc. Tom IV. p. 1054. 465.

CAMBRICUM, apud Ordovices, circa annum CCCCLXV. in electione Aurelii Ambroſii Regis, habitum. Meminit Matth. Weſtmonaſt. eodem anno p. 122. ubi & Merlini Prophetiam de *albo* & *rubeo Draconibus*, qui invicèm pugnare viſi ſunt, prolixè refert. Sed fortè hoc Concilium politicum potiùs fuit, quàm Eccleſiaſticum. 465.

ROMANUM VI. à *XLVIII.* Epiſcopis, ſub Hilaro Papâ, de ordinationibus Epiſcoporum, an. CCCCLXV. xv. Cal. *Decembr.* coactum. Extant *Canones* V. Epiſcoporum Tarraconenſium *Epiſtolæ* II. Conc. T. IV. p. 1060. Epiſtola *Synodalis* inter Hilari Epiſtolas ibid. p. 1035. Ad has Tarraconenſium Epiſtolas, multa de supremâ & infallibili Romani pontificis auctoritate, adverſus nuperos Galliæ præſules declarationem ſuam Mart. xix. 1682. edentes, notavit Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. I. Vid. *Notit.* ejus p. 60. 465.

ARELATENSE III. à Leontio Epiſcopo, ad condemnandum Prædeſtinationis errorem, circa annum CCCCLXXV. præſentibus *XI.* Epiſcopis, celebratum. Extant *Epiſtola* Fauſti Reienſis ad Lucidum Presbyterum, & Lucidi *libellus* ad Synodi Patres Conc. T. IV. p. 1041. 471.

SÆC. V. ab Ann. CCCC. p. 1041. Eodem tempore, & eàdem de causâ, habita est Synodus Lugdunensis, cujus in Epistolâ ad *Leontium* unus meminit Faustus Reiensis.

484. ROMANUM VII. sub Felice, anno CCCCLXXXIV. à *LXXVII.* Episcopis celebratum; In quo damnatis Vitale & Miceno Pontificis Legatis quòd cùm Acacio CP. & Petro Moggo communicâssent, ipse Petrus Alexandrinus, & Fullo Antiochenus anathemati subjiciuntur. Extat *Epistola* Synodalis ad *Orientales* Conc. Tom. IV. p. 1124.

484. CARTHAGINENSE XVIII anno CCCCLXXXIV. Calend. *Februar.* habitum; quod potiùs conventus erat generalis Catholicorum Africæ Episcoporum, quos Hunnericus Rex Carthaginem, ad rationem Fidei reddendam, convocavit. Extant hujus conventûs Gesta apud Vict. Vitens. *de Persecut. Vandal.* l. II. p. 31. & Conc. Tom. IV. p. 1127.

487. ROMANUM VIII. anno CCCCLXXXVII. iii. Id. *Mart.* à Felice Papâ cum *XXXVIII.* Episcopis celebratum. In quo de recipiendis Pœnitentibus, qui sub nuperâ Persecutione Africanâ lapsi vel baptizati fuerant, actum est. Extat *Epistola Synodalis*, quâ sex Capitula continentur, Conc. Tom. IV. p. 1149. & inter *Epist.* Felicis III. ibid. p. 1075.

492. CONSTANTINOPOLITANUM VI. ann. CCCCXCII. ab Euphemio Patriarchâ habitum: quo, Euphemius Patriarcha factus, ut Anastasii Imp. calliditatem præveniret, Synodi Chalcedonensis Decreta confirmavit, teste Victore Tunonensi ad hunc annum. Addit *Synodici* Auctor p. 63. Euphemium Acta Synodi Papæ transmisisse, eumque Occidentales ut Orthodoxum quidem recepisse, non tamen ut Episcopum, propterea quòd Acacii à Felice anathemate notati nomen è sacris Tabulis non delevisset.

494. ROMANUM IX. à *LXX.* Episcopis, sub Gelasio Papâ, anno CCCCXCIV. uti volunt, celebratum. In quo libri Sacri, & Scripta Ecclesiastica authentica & genuina, ab apocryphis & supposititiis discernuntur. Extat *Decretum* tum alibi sæpiùs, tùm Conc. Tom. IV. p. 1260. Verùm confictum esse & Concilium & Decretum, & ex Isidori Mercatoris Officinâ primùm prodiisse, nullus dubito. Invictis hoc Decretum argumentis confodit Eruditissimus Pearsonus noster *Vindic. Ignat.* cap. 3. p. 44. Et nos etiam non pauca ad hanc rem notavimus in *Gelasio*; *Hist. Liter.* Part. I. Sæc. V. p. 374.

495. ROMANUM X. à Gelasio & *LV.* Episcopis, an. CCCCXCV. iii. Idûs *Maii* habitum: quo Micenus Legatus, ob communionem cùm Orientalibus olim damnatus, peractâ pœnitentiâ absolvitur, & ad communionem admissus est. Extant Synodi Acta cùm variantibus Fr. Ducæi Lectionibus Conc. Tom. IV. p. 1269.

CONSTAN-

CONSTANTINOPOLITANUM VII. an.CCCCXCVI. à factione Eutychianâ congregatum: quo, referente Victore Tunonenſi, hoc anno *Henoticum* Zenonis confirmatur, & Euphemius Patriarcha propter Synodi Chalcedonenſis defenſionem deponitur, *Euchaida* ultra Armeniam in exilium miſſus; repoſito in ſolium Patriarchale Macedonio, qui habitâ anno ſequenti Synodo, & eos qui Chalcedonenſis Synodi Decreta ſuſcipiunt, & eos qui Neſtorii & Eutychetis dogmata defendunt pariter condemnavit. Paulò aliter rem narrat *Synodici* auctor cap. 107. Macedonium Decreta quidem Chalcedonenſia ſcripto confirmaſſe, *Henoticum* verò Zenonis metu Anaſtaſii ſilentio præteriiſſe. SÆC. V. ab An. CCCC. 496.

ROMANUM XI à *LXXII.* Epiſcopis, anno CCCCXCIX. Calendis *Martiis* habitum. Exorto gravi Schiſmate in ordinatione Symmachi Papæ, & jam ſedato, de tollendo ambitu in Comitiis Pontificiis Synodus congregata eſt. Extant hanc in rem *Capitula* V. Conc. Tom. IV. p. 1312. Initium Actorum emendatiùs exhibet, quàm in vulgatis Editionibus haberi ſolet, ex codice Colbertino Baluzius *Nov. Collect.* col. 1459. ubi etiam ſubſcriptiones ſuo ordine exhibentur. Eodem anno habita eſt *Collatio* Aviti Viennenſis & Epiſcoporum Catholicorum, cum factionis Arianæ Coryphæis, coram Gundebaldo Burgundionum Rege. Extant hujus Collationis Geſta apud Dacher. *Spicileg.* Tom. V. p. 110. & Conc. Tom. IV. p. 1318. 499.

CONSTANTINOPOLITANUM VIII. ann. CCCCXCIX. præſidentibus Flaviano Antiocheno, & Philoxeno Hierapolitano, juſſu Anaſtaſii Imp. congregatum; quo, ſuadente Imperatore, Diodorus Tarſenſis, Theodorus Mopſueſtenus cum ſuis ſcriptis, Theodoritus, Ibas, Andreas, aliique qui in Chriſto duas prædicabant naturas, duaſque formas, quique non confiterentur unum de Trinitate crucifixum, unâ cùm Leone Romano, & ejus *Tomo*, atque Chalcedonenſi Synodo, anathemate damnati ſunt. Hæc habet Victor Tunonenſ. *ad Conſulat. Gibbi* V. C. 499.

Finis Quinti Sæculi.

SÆCULUM EUTYCHIANUM.

SCRIPTORES.

SÆC. VI. ab Ann. D. 502. DOROTHEUS, Monachus Alexandrinus, claruit sub Imperio Anastasii anno DII. Scripsit ingens opus pro defensione Synodi Chalcedonensis, quod *Tragœdiam*, seu præsentis rerum status *prophetiam*, nominavit. Hunc librum Magna fratris Anastasii sponsa, Catholicæ fidei fœmina, Anastasio Imperatori obtulit, sperans hoc opere ipsum à perfidiâ suâ (erat enim hæresis Eutychianæ fautor summus) dimoveri posse. Anastasius perlecto libro, cùm illum dogmati suo contrarium animadverteret, & ipso operis titulo offenderetur, librum flocci fecit & Dorotheum in Oasin relegavit. Hæc nos docet Theophanes *Chronograph.* ad ann. DII. p. 131.

510. ANONYMUS Monachus Condatescensis, B. Eugendi discipulus, claruit circa annum DX. Scripsit *vitam Præceptoris sui S. Eugendi Jurensis*, in Provinciâ Maximâ Sequanorum Abbatis, cui etiam morienti astitit. Habetur apud Surium & Bollandum, *Januar.* & apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* I. p. 570. Commisit etiam literis Monachus noster *vitam S. Romani Abbatis sui*, quam primus extulit Bollandus *Februar.* xxviii. *Vitam* item *S. Lupicini*, ab eodem Bollando in diem xxi. *Martii* relatam.

511. Vid. PART. I. p. 447. TIMOTHEUS (quem alibi tanquàm incertæ ætatis scriptorem ad annum DCX. retulimus) per ludibrium & Sarcasmum Λιτεροβέλης & Κόλων dictus est: Διά τινα ἔργα τῶ ὀνομάτων ἁρμόδια, inquit Theodorus Lector. Quid significet Λιτεροβέλης, cum Cl. Du-Fresnio, me ignorare fateor. Κόλων sive Κήλων *Cinædum*, sive *hominem procacem & libidinosum* denotat. Primò Presbyter erat & Scevophylax Magnæ Ecclesiæ CP. deinde anno DXI. Macedonio Patriarchâ Constantinopolitano, quod Synodum Chalcedonensem animosè defenderet, ab Imp. Anastasio sede suâ pulso, & *Euchaida* in exilium acto, die sequenti Timotheus in ejus locum subrogatur. In Macedonium prædecessorem suum tanto ferebatur odio, ut in quamcúnque Ecclesiam ingressus fuerat, Divina Officia illic inchoare noluit, nisi priùs Macedonii imagines illinc detractæ fuissent. Symbolum Nicænum in singulis collectis recitari præcepit, in odium utique Macedonii, quasi illud is non susciperet, eo quòd anteà semel tantùm in anno, die scilicet *Magnæ Parasceves* seu *Dominicæ Passionis*, recitari solebat. Supplicationes publicas, quæ die Parasceves fiunt in Ecclesiâ Deiparæ quæ est in *Chalcoprateis*, ipse primus excogitavit. Plura de eo habet Theod. Lect. lib. II. p. 563. Meminerunt hujus Timothei, ejúsque literarum Synodicarum, Monachi Palæstini in *Epistolâ ad Alcisonem* apud Euagr. l. III. c. 33. p. 363. Hominem ab erroribus revocare conatus est Hormisdas Papa, scriptis ad illum hunc in finem literis anno DXVII. quo anno vel sequente è vivis excessisse videtur. Scripsit dùm Presbyter adhuc erat (ejus enim opus esse nullus dubito) ad Joannem Presbyterum & Scevophylacem S. Deiparæ in *Chalcoprateis* librum *de differentiâ eorum qui accedunt ad purissi-*

puriſſimam noſtram Fidem. De variis hujus libri editionibus, Part. I. p. 447. actum eſt. Habetur Exemplar MS. editis multò auctius & integrius Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CCCVI. ad quod novam editionem recognoſci non abs re foret. SÆC. VI. ab Ann. D.

SEVERUS, *Acephalorum* ſeu *Monophyſitarum* dux, patriam habuit Sozopolim Piſidiæ urbem. Juvenis in gentilium cultu educatus eſt, Superſtitioni, Magicíſque artibus deditus *. In Academiâ Berytenſi || cauſidicinæ operam dedit, quo tempore veneficus Idolorum cultui ſerviebat. Hanc calumniam ſibi objectam ut repelleret, relicto Juriſprudentiæ ſtudio, ſacrum Baptiſmum ſuſcepit, & in Monaſterio inter Gazam & Majumam poſito Monaſticum vivendi inſtitutum amplexus eſt. Hic loci † Romanum & Mamam Abbates in dogmatibus Eutychianis magiſtros habuit; & cum de his ſubtiliùs diſputaret, ex Monaſterio unà cùm aſſeclis ſuis ejectus eſt. Mox tanquàm pro ſe ſuíſque legationem obiturus, Conſtantinopolim perrexit; & in gratiam ac familiaritatem Imperatoris Anaſtaſii ſummi Eutychianorum fautoris ſeſe inſinuavit. Anno DXIII. Flaviano Patriarchâ Antiocheno ob Fidei Catholicæ defenſionem ſede ſuâ pulſo, Severus hunc ſibi Thronum arripuit; & in *Enthroniſticis* tùm literis, tùm ſermonibus, ſtatim ſe Zenonis *Henoticum* ſuſcipere, & Synodum Chalcedonenſem anathematizare diſertè profeſſus eſt. Unde Coſinas Epiphanienſis, & Severianus Arethuſienſis Epiſcopi ab ejus communione ſemet abrumpentes, *Libellum Depoſitionis* ad eum miſerunt. Et jam Patriarchali dignitate auctus, Imperiali potentiâ fretus, & ingenti Judæorum agmine ſtipatus, in Catholicos ubique, præſertim in Monachos Palæſtinos deſævit ||; quorum CCCL. immani ſtrage occidit, occiſis ſepulturam denegavit, eorúmque cadavera membratim diſcerpta, canibus & avibus laceranda expoſuit: Ut de excommunicationibus, carceribus, flagris, vinculis, rapinis, altaribus dirutis, ſacris vaſculis confractis, direptis nil dicam. Mortuo Anaſtaſio ſuccedit Juſtinus Imp. Catholicæ Fidei defenſor ſtrenuus, qui Vitalianum Magiſtrum militum miſit * ut hominem comprehenderet, dato etiam mandato Irenæo Comiti Orientis, ut linguam ejus blaſphemam abſcinderet. Quæ cum † reſciret Severus, relictâ Antiochiâ, clàm noctu deſcendit Seleuciam, & conſcenſâ navi Alexandriam confugit, τὸν φωλεὸν τῶν ὄφεων, τῶν ἐχθρῶν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας inquit Anaſtaſius ||; *Serpentium, hoc eſt, Catholicæ Eccleſiæ hoſtium commune latibulum.* Sedebat hìc εἰς τὸ ἔννατον, ut habet Leontius *, in *nonâ* forſan *urbis regione*; *ad Labronem* inquit Liberatus †. *Labronum* vel *Labronium* legendum eſſe ſuſpicatur Garnerius; & cùm Græci Λαβρώνιον dicunt quod *vorax* eſt, conjicit in Λαβρωνίῳ & ἐννάτῳ ſubaudiendum σῶμα, Severúmque non in aliquâ Alexandrinæ urbis parte, ſed ad *nonum Nili oſtium voraginoſum* ſediſſe. Quàm ſolidè hæc, judicent alii, mihi quidem conjectura inſolens, & parùm probabilis videtur. Certè Anaſtaſius, qui paulò poſt Severum Alexandriæ verſatus eſt, refert eum ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ Ἀλεξανδρείας vixiſſe, *i. e.* interprete Gretſero, *in decimo octavo Alexandriæ vico.* Et forſan nunc in hâc, nunc in aliâ urbis parte habitavit. Quicquid ſit: die quâdam Severum interrogavit Gaianus Timothei Archiepiſcopi Alexandrini Archidiaconus, quomodò confitendum ſit Chriſti corpus, corruptibile eſſe, an incorruptibile? reſpondente Severo *fuiſſe corruptibile ante triduanam à mortuis Reſurrectionem,* ſeceſſionem ſtatim ab ipſo fecit Gaianus; ratus ſiquis corpus Chriſti

513.
Vid. Part. I. p. 390.
* Libel. Monach. Conc. ſub Men. Act. V. col. 120.
|| Euag. l. III. c. 33. p. 363.
† Liberat. Brev. cap. 19. p. 134.

|| Libel. ubi ſuprà p. 120. Suppl. Cleric. Antioch. ib. 160. Nicephor. l. XVI. c. 34. p. 707.
* Euag. l. IV. c. 4.
† Liberat. ubi ſuprà.

|| Ὁδηγ. c. 6. p. 90.
* De Sect. Act. V. p. 470.
† Ib. p. 136.

SÆC. VI. ab Ann. D.

Christi corruptibile asserat, necessariò omnino duas in Christo naturas confitendas esse. Paulò alitèr hæc referunt Liberatus & Leontius, verùm in summâ rei conveniunt. Crescente indies tumultu, Severus, vel metu adactus, vel causam suam suorúmque in urbe Regiâ acturus, Constantinopolim profectus est. Ubi Anthimo Patriarchæ persuasit, ut Eutychiana dogmata sæculari gloriæ & Pontificali Cathedræ anteponeret, Sedémque suam relinqueret, inani proculdiò spe ductus semet potiturum esse. Et hic omnia sursùm & deorsùm miscuit, prava conventicula, & illegitima baptismata, palàm & cum omni impudenti audaciâ, publicè & privatim introducere præsumens, ut in *Libello supplice* Monachi Orientales pluribus testantur. Anno DXXXVI. tùm in Concilio sub Mennâ, tùm in Synodo Hierosolymitanâ, semel iterúmque damnatus est. Quid de eo deinceps sit non liquet. Vir erat ingenio feroci & truculento, & ad turbas excitandas nato, eruditus, & ad disputandum promptus ac subtilis, in opinionibus suis non semper sibi constans. Primò Zenonis *Henoticum* amplexus est, Synodum verò Chalcedonensem damnare recusavit; deinde hæresis Eutychianæ fæces imbibit & venditavit; nunc duas in Christo naturas usque ad Nestorium à SS. Patribus prædicatas esse, post Nestorium verò Christum in unam naturam conflatum esse asserens. Unde ipsum τὸν σεληνιαζόμενον scitè vocat Anastasius ‖; quippe qui Christum lunæ vicissitudini & variationi subjiciat, jam luce plenum jam destitutum, modò duabus naturis modò unicâ constantem. Quin nisi nos fallat Anastasius *, docuit cum Origene animas nostras ante corpora præexistere. Discipuli ejus in quinque Sectas partiti sunt; quas enumerat Nicephorus lib. XVIII. cap. 49. p. 876.

‖ Cap. 7. p. 106.

* Cap. 5. p. 90.

Præter Severi Opera de quibus alibi, hæc etiam ab eo scripta sunt. I. *Liber* Φιλαλήθης dictus, Joanni Cæsariensi Grammatico (vel ut alii Episcopo), ut videtur oppositus. In hoc opere, ad refutanda SS. Patrum testimonia, quæ pro duabus naturis in unicâ Christi personâ indivisibilitèr unitis allegari solebant, se accinxit. Quotquot depravare potuit, ea verè Patrum esse confessus est; quæ corrumpere nequivit, tanquam falsa & adulterina rejecit. Super aliis censuram & derisionem edidit, affirmans Joannem Cæsareensem, in *Apologiâ* quam pro Fide & Synodo Chalcedonensi composuerat, triginta super ducentas sententias SS. Patrum pervertisse. *Hoc opus* quantivis pretii æstimabant *Monophysitæ*, ubique per Ægyptum & Orientem sparsi, & divino S. Joannis Evangelio præposuerunt, nec, nisi inspecto priùs hoc codice, allatum alicujus Patris testimonium admittebant. Prolixè de hoc libro agit Anastasius Ὁδηγ. cap. 6. Pro hoc Opere *Apologiam* etiam scripsisse videtur, ex quâ citatur fragmentum Gr. in Collectione Testimoniorum sub nomine Damasceni cap. 20. vid. Labb. *Conspect.* Oper. Damasc. p. 54. ubi etiam ex ipso φιλαλήθει opere quædam fragmenta habentur cap. 7. 36. Et octavus de duabus Naturis liber citatur cap. 2. II. Ad Nephalium & Simplicium *Tractatus*, sive *Epistola* in dogmatis sui defensionem scripta: Ex quâ duo Fragmenta producit Anastasius Ὁδηγ. cap. 6. p. 100. cap. 200. p. 322. Alia Fragmenta habet Anastasius, ex hoc an superiori opere incertum: nempe cap. 7. p. 110, 112. cap. 18. p. 308. III. *Responsa ad Quæstiones sacras* ab Eupraxio Cubiculario sibi propositas; quorum excerpta in Commentario Marginali Gr. MSS. habentur in Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* IV. *Evangeliorum* incredibili elegantiâ, magnâque ex parte aureis literis scripto, variísque picturis mirè exornato,

nato, juxta ordinem *Lambec.* XXIX. *Nessel.* CLIV. Hujus vel alterius non absimilis operis est, *Responsio* illa Severi Antiocheni ad hanc quæstionem, *Quomodo intelligenda sit triduana Sepultura & Resurrectio Christi.* Extat apud Anastas. Sinait. *Quæst.* CLII. p. 612. IV. Severo item nostro adjudicandum censeo librum *de ritibus Baptismi & S. Synaxews apud Syros Christianos receptis*, quem Syriacè & Latinè edidit Guido Fabricius Boderianus *Antw.* 1572. *4to.* Certè non desunt in hoc opere quæ auctorem sectâ fuisse *Eutychianum*, Petri Gnaphei Sectatorem, arguunt, non pauca vel manifestè hæretica, vel apochrypha, ut in *indice chronologico ad Biblioth. PP.* dudùm notavit Jo. Maria Brasichalanus Sacri Palatii Apostolici Magister. Non sum nescius, Fabricium hunc librum sub nomine Severi Patriarchæ Alexandrini edidisse. Verùm in codice ipso Syriaco non alitèr quàm *Mar. Severus Patriarcha* nuncupatur. Quid quod Codex MS. in Bibliothecâ Cl. Hardii Parisiensis nomen *Severi Patriarchæ Antiocheni* disertè præfert, teste, qui inspexit, Richardo Simonio not. ad *Gabriel. Philadelph.* Opusc. p. 290. Nec alia forsan Fabricio errandi occasio, quàm quòd Severus noster diu Alexandriæ vixerit, ibique pro Sectæ suæ Patriarchâ se gesserit. V. Scripsit adversùs Lampetium Sectæ Euchitarum Presbyterum, qui librum, quem *Testamentum* vocavit, in hæresis suæ defensionem composuerat. Hunc Severus noster Presbyter tunc existens edito libro refutavit, teste Photio, Cod. LII. col. 41. Hujus Operis nulla hodiè supersunt vestigia. Ætatem quod attinet, ad Sæculum VII. communitèr referunt Bibliothecæ Patrum curatores; disertiùs alii ad annum DCXLVI. Verùm Genebrardus *, quo solo auctore hâc in re nituntur, id non affirmat, sed Patriarchas Alexandrinos post hæc tempora recensens, ait, *Sanctum Severum hoc Rituale Ægyptiis Christianis dedisse.* Quod videtur, inquit, contigisse mox post *Mahometicam tempestatem* in captivorum solatium. Petrum verò Alexandriæ Patriarcham ab anno DCXL. usque ad annum DCL. sedisse; quis verò posteà hanc sedem tenuerit, ob Saracenorum tyrannidem planè incompertum esse, tradit. De *Severo* unum adhuc monendum restat: Post sententiam damnationis in ipsum à Synodo sub Mennâ anno DXXXVI. latam, Justinianum Imperat. Edictum † promulgâsse, "quo cavebat, nè Dicta & Scripta Severi penès aliquem Christianum "manerent, igne à possidentibus comburenda; neque alicui fas "esse ea describere, secùs qui fecerit manum ei esse amputandam. Plura denique Severi nostri Fragmenta haberi in Catenis Veterum, tàm editis quàm MSS. suo loco monui. Certè in Catenâ MS. *in Acta Apostolorum*, & partem *Epistolarum Catholicarum* DC. annorum ætatem præ se ferente, quæq; in Bibliothecâ Regis Galliæ asservatur, Severus inter alia sæpiùs citatur, & plusquam viginti vicibus Episcopus seu Archiepiscopus Antiochenus cognominatur; ut nostrum esse nullus dubitat vir χειλιωνυμος. Rich. Simonius *Hist. Critic. præcipuorum Comment. in Nov. Testam.* cap. 31. Notandum denique quod refert Nicephorus lib. XVII. cap. 8. *Epistolas Severi, ad Imperatorem Justinianum, & conjugem ipsius Theodoram*, suo adhuc ævo extitisse. Extant apud Cl. Galeum ampla fragmenta Severi Episc. Antiocheni ex sermonibus ejus variis *in Isaiam.* In sermone CI. de Christo sic loquitur, Ὃν ἡ ἐνανθρώπησις θεὸν ἔτρεψεν, ὅτι ἠλλοίωσεν, ὅτι ἐμείωσεν, &c. Dictio ejus splendida est, modus interpretandi anagogicus. Adferuntur ibidem pauca ex Epistolâ ejus *ad Cæsareum.*

SÆC. VI. ab Ann. D.

* Chronogr. l. III. p. 487.

† Extat Conc. sub Menn. Act. V. p. 268. & inter Novel. Justin. num. xlii. vide Euagr. lib. IV. c. 11. p. 388. & Germani Patr. Dogmaticum MS. penès Cl. Galeum.

PROCO-

SÆC. VI. ab Ann. D. 520. **PROCOPIUS GAZÆUS**, claruit circa annum DXX. Inter ejus ἀνέκδοτα locum habet *Commentarius in* XII. *Prophetas minores*, qui apud Jesuitas Parisienses in Bibliothecâ, ni fallor, Collegii Claromontani MS. delitescit. Hunc, ut accepi, Latinè vertit, prelóque paratum post se reliquit Joan. Garnerius, nobile illud societatis Jesuiticæ ornamentum. Ut in lucem proferatur, boni omnes mecum vehementèr exoptabunt. Commentarium Procopii in *Octoteuchum* Latinè olim edidit Conradus Clauserus. Sed malâ fide egit vir aliàs doctus & diligens, multa suppressit, plura non intellexit, fœdè sæpenumerò & turpitèr lapsus. Codicem igitur Græcum nactus Gotfridus Olearius, celeberrimi Concionatoris Lipsiensis filius, vir præclari ingenii, & singularis planè suprà ætatem eruditionis, integrum descripsit, novam versionem adornavit, notásque addidit, omnia publici juris propediè̀m facturus.

Vid. Part. I. p. 394.

526. **IOANNES**, professione Rhetor, domo Antiochenus, claruit anno DXXVI. Scripsit *Historiam rerum gestarum sub imperio Theodosii Junioris*, *Marciani*, *Leonis*, *Zenonis*, &c. opúsque suum clausit in ruinâ Antiochiæ, quæ facta est Justini Senioris anno IX. Incendia, & Terræmotus toto ferè anno per vices recurrentes, quæ eo tempore Antiochiæ contigerunt παράδοξα καὶ λόγε κρείττω inquit Euagrius *, περιπαθῶς *lugubri stylo* exposuit. Citat ipsum non semel Euagrius lib. I. cap. 10. lib. II. cap. 12. lib. III. capp. 10, 28. & alibi non uno loco. Verùm opus illud dudùm periisse arbitror.

* Lib. IV. c. 5. p. 383.

538. **EUTYCHIANUS**, S. Ecclesiæ *Adanensis* in Ciliciâ clericus, claruit sub Justiniano Imp. anno DXXXVIII. Scripsit *Historiam pœnitentiæ & conversationis S. Theophili* Ecclesiæ Adanensis in Ciliciâ *Tracheâ* sive secundâ Oeconomi, qui, cùm ab Episcopo suo injustè abdicatus esset, ut pristinam dignitatem recuperaret, abnegationem Christi ipsiúsque Matris propriâ manu subscriptam, ceràq; obsignatam Cacodæmoni tradidit. Peractâ verò pœnitentiâ, & misericordiâ B. Virginis sæpissimè & instantissimè imploratâ, nefandam suam syngrapham à Cacodæmone iterùm recepit. In hujus Theophili ædibus se natum, ejúsque perpetuum famulum & comitem fuisse, quæq; ipse viderat & audiverat scripsisse, sub finem testatur Eutychianus. Extulerunt hanc Historiam Latinè Surius & Bollandiani *Februar.* iv. p. 480. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. Cod. *Hist.* XI. num. ix. fol. 37. p. 1. Ut hujus Historiæ fidem sustentaret Lambecius *Comment.* lib. VIII. p. 76. plurimos illustres Scriptores sed paulò recentiores adducit, qui mirandæ hujus conversionis meminerunt; nempe Petrum Damianum, Bernardum, Bonaventuram, Albertum Magnum, Fulbertum Carnotensem, &c. Viderint æqui Judices. Certè apud me haud parùm laborat hujus Historiæ fides.

540. **ISAAC**, natione Syrus, Urbis Ninives Episcopus, claruit circa annum DXL. Vitæ austerioris amore ductus Episcopatui sponte renunciavit, & in eremum discedens Anachoreta & Abbas factus est. Posteà in Italiam venisse, & circa Spoletum vixisse dicitur, (idem proculdubiò de quo agit Gregorius Magnus *Dial.* lib. III. cap. 14. p. 111. ubi mores ejus & miracula depingit,) mihi certè in nullo magìs memorabilis, quàm quòd Monachos suos ipsum humilitèr hortantes, ut in usum

Mona-

Monasterii possessiones quæ oblatæ erant acciperent, simplici hoc responso refellit; *Monachus qui in terrâ possessiones quærit, Monachus non est.* Scripsit *Sermones asceticos* LXXXVII. quos Patricius & Abramius Abbates, in S. Sabæ Laurâ prope Hierosolymam repererunt. Extant Græcè MSS. Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CLXXIII. num. i. fol. 1. iterúmque Cod. CIV. num. vii. fol. 128. & per partes alibi sæpiùs. Horum Sermonum pars forsan est Isaaci Syri liber *de regimine Novitiorum*, qui habetur inter codices *Baroccianos* num. v. p. 173. Incipit, Αὕτη ἐςὶν ἡ σώφρων. Vide *Catal. MSS. Biblioth. Bodleian.* p. 1. Variæ ejus *Orationes* sive *Homiliæ* habentur Græcè MSS. ibid. *Class.* III. num. 107. *Catal.* p. 41. Ibid. num. 116. Isaac Syri Anachoretæ *Homiliæ asceticæ* XCIX. Græcè redditæ ab Abramio & Isaacio Monachis S. Sabæ, *Catal.* p. 44. Ex his sermonibus, LIII. sed mutilos, confusos, & continuâ oratione sub titulo *Libri de contemptu mundi* Latinè ediderunt Magnæ Bibliothecæ PP. curatores Tom. XI. *edit. Noviss. In* Biblioth. Vindob. ubi supra Cod. CCCXXIV. num. vii. fol. 172. habetur ex Isaaci Syri Epistolâ Fragmentum *de Baptismate*; quod incipit, Ἴσȣ γὸ εἰς τὸ Βάπτισμα δωρεὰν συγχωρεῖ, &c. Nostri esse vix dubitari potest. De hoc Isaaco Syro pluribus agit Cl. Lambecius *Comment.* Lib. V. p. 73. ubi etiam multorum errorem notat, qui Isaacum nostrum Presbyterum Antiochenum vocant, cùm tamen ab Isaaco Syro Antiochiæ Presbytero, cujus meminit Gennadius, longè diversus fuerit.

DOMITIANUS, Ancyræ quæ Galatiæ primæ Metropolis erat Episcopus, claruit circa annum DXLV. sectâ fuit Acephalus, & inter causæ Origenianæ assertores vir primarius; Theodoro Cæsareæ Cappadocum Episcopo admodùm familiaris, cum quo res suorum in Aulâ egregiè promovebat. Obiit ante Synodum quintam; siquidem in eâ τοποτηρητὴν suum habuit Dorotheus * Ancyræ Episcopus. Scripsit Libellum ad Vigilium Papam *de controversiâ*, ut videtur, *Origenianâ*; ex quo Fragmentum adducit istius temporis Scriptor Facundus Hermianensis *lib.* I. *c.* 2. & *lib.* IV. c. ult. p. 62. Ipse liber dudùm periit. 545.

* Ut ex Collat. I. liquet.

BARSANUPHIUS, genere Ægyptius, severioris vitæ Anachoreta, claruit imperante Justiniano circà annum DXLVIII. In Monasterio quodam juxta Gazam in Palæstinâ cellæ suæ se inclusit; ut per quinquaginta & ampliùs annos nec à quoquam visus est, nec terrenum quicquam degustâsse dicitur. Quæ cum falsa esse crederet Eustochius Hierosolymorum Antistes, & cellulam in quâ vir Dei sese incluserat perfodi jussisset; ignis inde exiliens universos propemodùm qui aderant combussit, si modò vera nobis referat Euagrius hujus Sæculi Scriptor l. IV. c. 33. p. 408. Scripsit Barsanuphius *Quæstiones & Responsiones asceticas varias*, quæ, earum saltèm pars maxima, habentur Græcè MSS. Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CIV. num. i. fol. 1. p. 2. hoc titulo Ἐκ τῶν ἐρωτήσεων τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Βαρσανουφίου. Ἐρώτησις. Πῶς ἐςὶ καθίσαι ἐν τῷ κελλίῳ; Ἀπόκρισις, Τὸ καθίσαι ἐν τῷ κελλίῳ, &c. Scripsit item *Parænesin*, sive *Admonitionem ad proprium discipulum.* Incipit Γέρων τις ἐδιετέλεσεν ἐκεῖθεν τοῦ κλείσματος, &c. Habetur Gr. MS. ibidem *Cod.* CCXXXIII. num. xi. fol. 148. p. 2. Vide *Nessel. Catal.* Part. I. p. 184, 331. Habentur etiam Barsanuphii, ejusq; discipuli Joannis *Didascaliæ super variis quæstionibus monachorum in regione Gazæ*, sive *Epistolarum asceticarum libri* VI. in Bibliothecâ Re- 548.

SÆC. VI. ab Ann. D. giâ *Parisiensi* Codd. DCCCCXXXII, MDCX, MDCCLX. idem proculdubiò cùm prioribus opus, ut & doctrina illa Ψυχωφελὴς, quam Barsanuphius, ejusque discipulus Joannes, propter fratres ipsos consulentes, per quæstiones & responsiones ediderunt; quæ extat Gr. MS. *Biblioth. Bodleian.* Class. III. num. xii. p. 62. Vide *Catal. MSS.* p. 39.

555. GORDIANUS, gente forsan Siculus, S. Benedicti discipulus, claruit circa annum DLV. Sancti Placidi Martyris socius & famulus, quem unà cum Martyrii sociis, à Mamucha Agareno barbarorum classis Præfecto occisum, sepulturæ mandavit, & mox Constantinopolim petens, jubente Justiniano Imp. *Vitam ac Passionem B. Placidi & XXX. sociorum* Græcis literis prolixè descripsit. Tandem in Siciliam rediens, apud Syracusas Vitam cum morte commutavit. Extat ejus commentarius in vetustissimo codice MS. Bibliothecæ Vaticanæ à Surio Latinè editus *Octobr.* v.

560. Vid. Part. I. p. 418. MARTINUS ex Abbate Dumiensi Bracarensis in Hispaniâ Episcopus, claruit anno DLX. Præter alia alibi memorata, extant ejus opuscula sequentia; nempe *Liber de superbiâ & humilitate*; *Liber de irâ* ad Wittimirum Episcopum; *Liber de Paschate*; *Epistola* ad Bonifacium Episcopum de trinâ mersione; *Epistola* adversùs superstitiones. Hæc omnia ex Cod. MS. Ecclesiæ *Toletanæ* descripsit, seque, unà cùm Martini *formulâ vitæ honestæ*, ejusdémque *sententiis Patrum Ægyptiorum*, ex eodem codice correctis & emendatis, in collectione suâ Conciliorum editurum esse promisit Card. d' Aguirre, teste ipsomet *Notit. Conc. Hisp.* p. 92.

560. Vid. Part. I. p. 417. VENANTIUS FORTUNATUS Episcopus Pictaviensis claruit anno DLX. De ejus operibus, in *Historiâ literariâ*, Part. I. p. 417. actum est. In his etiam locum meretur *vita S. Paterni Episcopi Abrincatensis* qui obiit anno DLXV. quippè quam & Cod. MS. inscriptio, & styli gravitas Fortunato nostro vindicant. Martiano Abbati, qui id muneris ei imposuerat, dedicavit. Hanc ex *schedis Herouvallianis* erutam nobis dedit Joann. Mabillonius ad calcem *Sæc. Benedict.* II. p. 1100.

561. Vid. Part. I. p. 419. ANASTASIUS ex Monacho *Sinaitâ* factus est Patriarcha Antiochenus anno DLXI. Ob invictam in tuendâ fide Catholicâ constantiam, non pauca sub Justiniano passus est, plura sub Justino ejus Successore, ab eo in exilium missus; quo tempore, multas tùm in Oriente, tùm Alexandriæ, cum Severianis & Gainitis disputationes habuit, ut in ὁδηγῷ suo non uno loco ipse nos docet. Mortuo demùm Gregorio qui Sedem Antiochenam usurpaverat, post XXIII. annorum exilium Throno Patriarchali restituitur, anno, ut volunt, DXCII. rectiùs ineunte anno DXCIV. Heraclii Imp. anno XI. Reversus, *Martii* xxv. Feriâ quartâ sanctæ Hebdomadis Orationem *de Pace* ad Antiochenos habuit. Hanc se legisse satis innuit Nicephorus lib. IV. cap. 44. sed Anastasio juniori perperàm tribuit. Nos eam inter deperdita *Anastasiana* olim reposuimus: Sed extat Græcè MS. in Biblioth. Vindob. inter Codd. *Philolog.* juxta Catalogum *Nesselianum* Cod. LXXIV. num. xvi. fol. 203. usque ad fol. 206. & hoc habet initium, Εἰρήνην, καὶ πάλιν Εἰρήνην, καὶ τρίτον Εἰρήνην, τιμῇ τῆς Τριάδος Εἰρήνην, τὸ πάντων ἥδιον, καὶ τερπνότατον ὄνομα, καὶ τοῖς σώφροσιν ἅπασιν ἐπαίρετον· αὕτη μοι σύνθημα πρὸς ἡμᾶς, &c. digna proculdubio quæ in communem lucem producatur. Ibid. Cod *Theol.* CCCV. fol. 193. habetur ejus-

dem

dem Oratio *de variis animæ salvandæ, & pœnitentiæ agendæ modis*, quæ ita incipit Εἴρηται μὲν ἤδη περὶ βραχέων, ὅτι γινώσκων ὁ Θεὸς τὸ ἀσθενὲς καὶ εὐόλισθον καὶ ταλαίπωρον τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος, πολλὰς ἡμῖν καὶ διαφόρους σωτηρίας ἐχαρίσατο τρόπους, &c. Cod. *Theol.* CCXXXIII. num. vii. à fol. 92. usque ad fol. 101. *Oratio de Fratribus in Christo mortuis.* Incipit, Τί τοῦτο σήμερον ἀγαπητοὶ σπουδαίως ὑμῶν, &c. Has duas Orationes proximè recensitas, in Bibliothecâ etiam Vaticanâ asservari, testis est Possevinus. Ibid. Cod. *Theol.* LX. num. iv. fol. 281. & Cod. CLXXXIV. num. xx. fol. 118. item Cod. *Hist.* LVI. num. xli. fol. 184. *Demonstratio magnam & angelicam esse summi Sacerdotis dignitatem, nec Sacerdotem judicari posse à laico, sed tantùm ab alio majore sacerdote, quemadmodùm & Canones affirmant.* Principium, Ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ Φίλωνος τοῦ φιλοσόφου, εὗρόν τι τοιοῦτον, ὅτι πρὸ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ διωγμοῦ ἐπίσκοπός τις, &c. Quis fuerit hic Philo philosophus, qui Historiam Ecclesiasticam condidit, vel quo tempore vixerit, me plane nescire fateor. Plura de eo inter scriptores incertæ ætatis suo loco dicemus. Habetur etiam hæc Ἀπόδειξις *Anastasiana* in Bibliothecâ Regiâ Parisiensi, teste Labbeo *Biblioth. Nov. MSS.* Part. II. p. 82. Quod verò inter Anastasii opuscula eodem codice contenta, recenset *Quæstiones & Responsiones* II. I. In illud Proverb. *Sapientia ædificavit sibi domum.* II. *An continuò communicandum corpori Christi?* viderint qui codicem MS. inspicere possunt, annon prior eadem plane sit cum Quæst. *XLII.* Editionis *Gretserianæ*, posterior cùm Quæstione *VII.* Quæstionum & Responsionum opus à Gretsero editum, beneficio Cod. Vindob. *Theol* CLXXXIV. num. xxii. non exiguo supplemento augeri potest; in quo nempe Quæstiones quædam Græcè habentur, quæ jam Latinè tantùm extant; & auctorum quorundam nomina, ex quorum operibus quæstiones & responsiones desumptæ sunt, quæ in *Gretseriana* editione frustrà quæruntur. Codex etiam *Theol.* XL. num. lxxiii. quo Ὁδηγὸς *Anastasii* continetur, à *Gretseriano* multùm differt; tàm respectu ordinis, quàm ratione variantium lectionum, & nonnullorum additamentorum. Quin & imago Christi crucifixi, quam à se delineatam operis sui cap. 12. inseruit *Anastasius*, quamque omnes, qui opus suum descripturi sunt, per filium dei objurat ne omittant, à *Gretserianâ* longe discrepat, cujus proinde ectypum æri elegantèr incisum, ex antiquo illo codice Cæsareo exhibet Lambecius *Comment.* lib. III. p. 164. ubi illud observatu non indignum est, quod Servator noster cernitur cruci affixus non tribus, sed quatuor clavis. Denique *Oratio in Transfigurationem Christi*, quam in fine mutilam edidit Combefisius, ex Cod. Cæsareo inter *Hist.* XLV. num. 15. suppleri potest; eáque additamenta exhibet Lambecius *Comment.* lib. VIII. p. 117. Inter Codices Baroccianos in Biblioth. Bodleianâ Cod. CXCVII. fol. 263. habetur Sermo Anastasii Patriarchæ Antiocheni περὶ τοῦ κατ' εἰκόνα, i. e. ut arbitror, *de illo quod homo ad imaginem dei conditus sit.* Incipit, Ἀλλά γε δεῖ ἐπεί τι, &c. An nostri sit non liquet.

THEODORUS, Iconii Episcopus, claruit imperante Justiniano, fortè circa annum DLXIV. de anno enim non ita certò pronunciare ausim: Rogatus ab Episcopo quodam cujus nomen reticet, quem quidem alii Zozimum, alii Zenonem fuisse fabulantur, ut vera ac germana Ciryci & Julittæ Martyrum, qui Iconii orti sunt, Acta pervestigaret, id in se recepit Theodorus, & perlectis quæ tunc pro- 564.

 stabant

SÆC. VI. ab Ann. D. ſtabant Actis, ea falſa, nugacia, & à Manichæis planè conficta deprehendit, ac proindè tanquam ranarum, & graculorum ἀπηχήματα rejecit; aliò igitur ſe vertit, & diligenti inquiſitione factâ ab indigenis, viris patriciis, primáque inter Iſauros generis claritate fulgentibus, & Julittæ affinitate junctis, per Marcianum virum religioſum, ac Juſtiniani Imp. Notariorum tribunum & cancellarium, ejúſque aſſeſſorem Zenonem, quæ hâc de re diſci poterant didicit, & Epiſtolam proinde hiſtoricam ad Epiſcopum ſcripſit, quâ Martyrium Julittæ Matris & Ciryci pueruli triennis luculentèr exponit, qui ſub perſecutione Diocleſiani xvii Cal. *Aug.* Tarſi Ciliciâ paſſi ſunt. Hanc eruit & Græcè-Latinè edidit Fr. Combefiſius inter Acta Martyrum antiqua *Pariſ.* 1660. 8*vo.* p. 231. Epiſtola brevis eſt, ac genuina videtur, neque aliquid à gravitate & pietate Chriſtianâ alienum continet. Acta quorum meminit Theodorus tanquàm à Manichæis confecta, eadem proculdubiò fuerunt quæ in Decreto Pſeudo-Gelaſiano ut apocrypha damnantur. Interim notari meretur memorari à L. Allatio de Simeon. p. 91. Theodori Epiſcopi Martyrium SS. Martyrum Ciryci & Julittæ à Theodori noſtri hiſtoriâ, ut ex initio liquet, planè diverſum. Pr. Ἐπεὶ περ τῷ καλῷ σπέρματι ἀνωθεν ἐπισπείρειν ὁ τ ἀνθρωπίνης φύσεως ἐχθρὸς τὰ ζιζάνια. Nec tamen idem cum Actis, quæ Latinè ex Metaphraſte exhibet Surius *Jun.* xvi.

576. COSMAS profeſſione Monachus, Ἰνδικοπλεύστης dictus, (quo nomine vocari ſolebant qui in Indiam, mercaturæ exercendæ, vel fidei prædicandæ cauſâ, navigabant) claruit ſub Juſtini *junioris* imperio, circa annum DLXXVI. Scripſit *expoſitionem Hiſtoricam & Anagogicam in Pſalmos* ex variis veterum ſcriptis contextam, præmiſſâ *Protheoriâ & Diſquiſitione de Pſalmorum conſtitutione, aliiſque neceſſariis huc pertinentibus.* Extat Græcè MS. ni fallar, in codice *Colbertino* 1476. Vide Dufreſn *Gloſſar. Græc.* in voc. Ἰνδικοπλεύστης. Fragmentum habet Corderius *Caten. Græc. in PS.* XVI. verſ. 14. Edita eſt etiam *ejus Topographia Chriſtiana*, ejus ſaltem pars non contemnenda, à Nic. Thevenotio Bibliothecario Regio *Pariſ.* 1663. Extat Bibliothecâ Vindob. Cod. *Theol.* juxta *Lambecium* IX. num. ii. à fol. 28. uſque ad fol. 34. *Coſmæ noſtri Diſſertatio* hactenùs inedita, quâ falsò probare annititur Cœlum non eſſe ſphæricum, ſive rotundum, ſed eam opinionem adverſari naturæ rerum, & ipſis ſacris literis, nec ullos eſſe *Antipodas*, qui in contrariâ parte terræ adverſis veſtigiis ſtent contra noſtra veſtigia. Titulus & Principium ita ſe habent; Πρὸς τοὺς χριστιανίζειν βουλομένους, καὶ σφαιρικὸν εἶναι λέγοντας τ οὐρανὸν, Κοσμᾶ τοῦ Ἰνδικοπλεύστου· Πρῶτοι μὲν οἱ βαβυλώνιοι μετ᾽ αὐτῶν περὶ τοῦ σφαιρικοῦ σχήματος, ὡς οὐ δυνατὸν τοῦτο εἶναι, ὅτι μὲν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων συμβαῖνον, &c. Confer Lambec. *Comment.* l. III. p. 21. Extat præfatio Coſmæ Indicopleuſtæ *in Evangelium ſecundum S. Lucam*, unde conjicere licet, eum commentarios in S. Lucam ſcripſiſſe. Prin. Οὗτος ὁ Λουκᾶς ὁ τρίτος τ Εὐαγγελιστῶν εἰς διαφόρους πολλοὺς ἐπιχειρήσαντας ἀναγράψαι εὐαγγέλια, καὶ ἐκ καρδίας πολλὰ πλαττομένους. Hæc in quodam Tetraevangelio MS. reperit Cl. Galeus. Id unicum adhuc monendum reſtat, L. Allatium Coſmam noſtrum Chronici Alexandrini Auctorem facere Conſenſ. de purgat. p. 942. Qua verò ratione ductus id affirmat, plane neſcio. Imò Chronici iſtius compilator circa inclinantem imperii Heracliani partem anno circiter DCXXX. vixit.

EUSTRA-

EUSTRATIUS, magnæ Ecclesiæ CP. sub Eutychio Patriarchâ Presbyter, claruit præcipuè anno DLXXVIII. etsi vitam paulò diutiùs protraxit, Eutychio quippe Patriarchæ suo superstes. De ejus ætate, déque opere *de vitâ functorum statu* egimus alibi. Scripsit prætereà *vitam Eutychii Patriarchæ*, qui anno DLIII. ex Monacho Amaseno factus est Patriarcha CP. anno DLXIV. sede suâ pulsus, depositus, & in exilium missus, restitutus anno DLXXVIII. obiit anno DLXXXV. Vitæ hujus autoritatem convellit Cracanthorpus nostras, vir in vetustis Ecclesiæ monumentis satis diligentèr versatus, dùm in *Vigilio suo dormitante* Justinianum ab omni calumniarum umbrâ vindicare nititur. Sed leviora sunt quæ objicit, quæque solidè refellit amicus noster singularis H. Hodius, libro vernaculo edito *de Sedibus Episc. per injustam deprivationem vacant.* cap. 10. p. 116. &c. Extat hæc vita sub nomine *Eutychii* Latinè apud Surium Mense *Aprili*, Græcè etiam edita à Joan. Papebrochio in Act. SS. Mens. *April.* ad calcem Tom. I. Nec aliud est quàm Oratio funebris, quam in laudem Eutychii, quem miro amore prosequebatur, in magnâ Ecclesiâ paulò post defunctum Eutychium habuit Eustratius noster. SÆC. VI. ab Ann. D. 578. Vide Part. I. p. 416.

IOANNES *Maro* dictus, gente Syrus, Maronitarum dux atque antesignanus, & ut volunt nonnulli, partis suæ Patriarcha Antiochenus, claruit circa annum DLXXX. ad vergentem quippe Sæculi sexti partem ab Abr. Ecchellensi relatus. Maronis nomen traxisse à Monasterio S. Maronis ad Orontem fluvium prope Antiochiam, à vetustiore quodam Marone Presbytero & Monacho condito, cujus apud Theodoritum in Hist. Relig. Chrysostomum, & in Actis Concilii CP. sub Mennâ frequens fit mentio; totámque gentem Maroniticam exinde denominatam esse, denique Joannem nostrum hominem Catholicum fuisse, & pro fide Catholicâ adversùs Nestorianos, Eutychianos, &c. fortitèr stetisse, contendunt recentiores Maronitæ, & ex Syrorum monumentis probare conatur Abr. Ecchellensis ipse Maronita Epist. ad Joan. Morin. inter *Epp. Orient.* Lond. 1682. *Ep.* LXXXV. p. 450. Verùm reclamant alii, & in his Joan. Morinus Præfat. ad *Ordin. Syror.* p. 312. qui Maronem nostrum Monothelitam fuisse ait, neque ea quæ scripsit Catholicum esse demonstrare, cùm certum sit hæreses posterius natas cum anterioribus depugnare, & contra eas cum Catholicis fortitèr stare. Certè Gulielmus Tyrius *, qui penè inter Maronitas vixit, Maronem hæresiarcham disertè vocat, ejúsque asseclas ab eo Maronitas dictos D. annos in pertinaciâ suâ perstitisse tradit, tandémque apud Aimericum tertium Latinorum Patriarcham Antiochenum errores suos deposuisse. Scripsit Joannes sermone Syro Commentarium *in Liturgiam S. Jacobi*, ex quo aliqua Latinè profert Ecchellensis not. in *Catal. Hebedjesu*, num. ii. & iv. Doctissimas etiam elucubrationes contra Nestorianos, Monophysitas, aliósque hæreticos, quarum vetustissimum exemplar Syriacè & Arabicè scriptum apud se habuisse testatur idem Ecchellensis Epist. prædict. ad Morin. earúmque titulum Arabicè & Latinè exhibet ibid. p. 454. 580.

* De Bell. S. l. XXII. c. 8. p. 1022.

ANONYMUS, Cœnobii Reomaensis, à *Reomao* rivulo tractûs Ternodorensis in Burgundiâ dicti, Monachus, claruit circa annum DLXXX. Cùm enim Joannes, de quo agit, obiit circa ann. DXXXIX. quæq; de eo habet, se num. x. ab Agrippino Diacono Agrestii (qui 580.

Joannem

SÆC. VI. ab Ann. D. Joannem adhuc in vivis agentem viderat) filio hausisse tradit, hoc circiter tempore claruisse necesse est. Scripsit *vitam S. Joannis Abbatis Reomaensis*, quæ ex MS. Cod. S. *Germani Pratensis* habetur apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* I. p. 633.

580. THEODORUS primùm Monachus, deinde Abbas (si in re obscurâ conjectare liceat) Palæstinus, Σοφώτατος φιλόσοφος, τὴν τε θείαν καὶ ἔξωθεν φιλοσοφήσας γραφὴν, *Doctissimus Philosophus, Divinis pariter, externisque literis eruditus*, claruit circa annum DLXXX. Leontii Byzantini primùm Advocati, deinde Monachi, magister erat. Ex cujus ore omnia pene sua *de Sectis & Hæresibus* hausit Leontius. Habentur Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CLXXXIII. num. iii. Scholia ex Theodori nostri ore excepta de *diversis contra S. Trinitatem hæresibus*, quæ sic incipiunt; Ἄιρεσις τοῦ Ἀρείου, ὁ Ἄρειος τρεῖς ὑποστάσεις ἔλεγε καὶ τρεῖς φύσεις, &c. Hæc an eadem sint cum iis quæ in Leontii editis habentur, videant quibus codicem MS. inspicere fas sit. Scripsit porrò Theodorus Explicationem τῶν θείων καὶ ἀποστολικῶν κανόνων. Ex quâ Excerpta Græcè MSS. extant eodem Cod. *Vindob.* num. vi. fol. 143.

581. Vid. Part. I. p. 424. * Apol. pro Hieron. Sect. II. p. 72. GILDAS Britannus, Iltuti discipulus, Monachus Bannochorensis, claruit anno DLXXXI. Hunc Episcopatum annis aliquot summâ inter Britones cum laude tenuisse affirmat D. Blondellus *. Quæ quidem unde hauserit vir eruditus, planè nescio: Neque enim ante eum quispiam id tradiderit. *Epistolæ* & *Historiæ* Gildæ novæ editionis, ex sinceriori codice à Cl. Galeo adornandæ spem in *Historiæ Literariæ* Part. I. fecimus. Præstitit id jam vir doctissimus, & Gildam ex vetusto admodùm codice Cantabrigiensi recudit, fœdam & absurdam interpolationem in marginem rejecit, variantes lectiones bonâ fide exhibuit. Extant hæc Opuscula, qualia ab eo edita *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. p. 1. Willelm. Malmesburiensis *libro de Antiquitate Ecclesiæ Glastoniensis*, à Galeo inter Scriptores Britannicos haud ita pridem edito. Tom. III. p. 296. hæc de Gildâ habet; *Gildas neque insulsus, neque infacetus Historicus, cui Britanni debent siquid notitiæ inter cæteras gentes habent, multùm annorum ibi* (Glastoniæ) *exegit, loci sanctitudine captus. Ibiq; Anno Domini* DXII. *de medio factus, in vetustâ Ecclesiâ, ante Altare, est sepultus.* Ubi in annum emortualem mendum irrepsisse plusquàm verisimile est, cùm Gildam non ante annum DXX. natum esse Scriptores nostri constantèr tradant.

584. LICINIANUS Carthaginis Spartariæ in Hispaniâ Episcopus, claruit anno DLXXXIV. Extant Epistolæ aliquot hactenùs ineditæ; nempe 1. *Epistola* ad S. Gregorium Papam. 2. *Ad Epiphanium Diaconum* suo & Severi Episcopi, ut videtur, Malacitani nomine, in quâ ostenditur Angelos esse totius corporis expertes. 3. *Ad Vincentium* Ebusitanæ insulæ Episcopum, contra quosdam qui credebant Epistolas de cœlo cecidisse. Descriptæ sunt hæ Epistolæ ex codice MS. Toletano, quas prelo paravit Card. d'Aguirre, utì in *notitiâ* suâ ipse nos docet p. 100.

590. ANONYMUS *vitæ S. Consortiæ auctor*, claruit circa annum DXC. In literas retulit *Vitam S. Consortiæ virginis*, & *Conversionem B. Eucherii Lugdunensis Episcopi*, & *Gallæ Uxoris ejus*. " Ubi num. ii. " se hæc à SS. Fratribus Uranio Presbytero, & Celso Subdiacono, qui " Consortiæ dùm viveret adhæserunt, necnon & Aureliano Presbytero, " qui

" qui usque nunc, *inquit*, ad sepulchrum ejus Deo servit, referentibus " audivisse testatur. Eruit *hanc vitam* ex MSS. codicibus Cl. Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. p. 248. SÆC. VI. ab Ann. D.

AUCTOR ANONYMUS vitæ S. Sequani circa ann. DXC. claruisse videtur, utpotè ipsi Sequano ætate par, quem miracula edentem se vidisse refert. Scripsit vitam S. Sequani Abbatis in Burgundiâ, quam edidit Petrus Roverius in Historiâ *Reomaensi*; paulò emendatiorem ex codicibus MSS. Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. p. 263. 590.

ANONYMUS vitæ S. Eparchii auctor, claruit Eparchii æqualis eodem tempore circa annum DXC. Mandavit literis vitam S. Eparchii Abbatis Inculismensis, quam ex perantiquo Codice MS. edidit, sed stylum passim immutavit Laur. Surius *Jul.* 1. Magis genuinam Cl. Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. p. 267. 590.

LEONTIUS BYZANTINUS Advocatus, deinde Presbyter, tandem Sanctæ Sabæ prope Hierosolymam Monachus, claruit anno DXC. Extant MSS. variæ ejus Orationes, sive Homiliæ; nempe I. *in Jobum*, habita Feriâ secundâ Sanctæ & Magnæ Hebdomadis. Principium, Ἄγε δὴ καὶ σήμερον φιλογυμναστότερον, &c. Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* V. num. vi. fol. 205. p. 2. II. *In Jobum*, Feriâ quartâ Magnæ & Sanctæ Hebdomadis. Principium, Εὔκαιρον ἐν τῷ παρόντι ἀντιλαβεῖν τοῦ Θεοῦ στρατιώτην Ἰὼβ λέγειν, &c. ibid. num. x. fol. 222. p. 2. III. *In Proditionem Christi, & in Uxorem Jobi*, Feriâ quintâ Magnæ Hebdomadis, hoc initio, Ὥσπερ κανὼν διαλιθωτὸς τὸ στρεβλὸν τῶν ξύλων ἐλέγχεται, &c. ibid. num. xi. fol. 226. p. 2. IV. *In Passionem Christi, & in Jobum*, in Parasceve Magnæ Hebdomadis. Incipit, Μεγάλα τῆς προσευχῆς τὰ χαρίσματα, &c. ibid. num. xiii. fol. 232. p. 2. Extant etiam in Bibliothecâ Bodleianâ Cod. Baroc. CXCIX. In omnibus his Sermonibus Leontius Presbyter CP. inscribitur, atque idem cum Advocato, libri *de Sectis* compilatore, videtur. 590. Vid. Part. I. p. 429.

IOANNES, Epiphaniâ quæ Syriæ urbs erat oriundus, non ut Vossius, domo Antiochenus; unde ipsum ἐμόν τε πολίτην καὶ συγγενῆ vocat Euagrius *, ipse Epiphaniensis, ejusdémque temporis Scriptor. Claruit Joannes anno DXCI. Scripsit Historiam rerum gestarum ab extremis Justiniani temporibus, usque ad Mauricii tempora; nempe ad Junioris Cosrhoïs Persæ fugam ad Romanos & ejusdem restitutionem per Narsetem Mauricii ducem, quod contigit anno DXCI. Perperàm hunc confundit cum Joanne Rhetore, de quo suprà Vossius †; uti perspicuè ostendit Cl. Valesius annot. ad Euagrium p. 61. 591.

* Lib. V. c. 24. p. 442.

† De Hist. Græc. l. IV. c. 20. p. 498.

AUGUSTINUS Romanus, primus Cantuariensium Archiepiscopus, claruit anno DXCVI. Pauca ab eo scripta hodiè supersunt, immò, si Interrogationes ad Gregorium missas excipias, forsan nulla. Scriptis quidem ejus accensuimus librum satis prolixum *de conversatione Novitiorum*, qui in Bibliothecâ Publicâ Cantabrigiensi MS. asservatur. Verùm qui primus monuit, oculóque minùs attento librum perlustraverat vir eruditissimus H. Whartonus, posteà deprehendit Augustini nostri illud opus non esse; nec notam fronti appositam [*Liber S. Augustini Cant.*] aliud sibi voluisse, quàm codicem istum ad Bibliothecam Monasterii S. Augustini Cantuariensis olim pertinuisse: Hujusmodi enim notæ in Codicum MSS. fronte non rarò reperiuntur. Hæc Lectorem nescire 596. Vid. Part. I. p. 436.

SÆC. VI. ab Ann. D. nescire nolui, adeóque integram illam periodum ex Historiâ nostrâ abesse jubemus.

598. STEPHANUS, Episcopus Hierapolitanus, claruit circa annum DXCVIII. Scripsit librum *de Vitâ S. Golanduchæ* martyris, quæ ex Magorum Persicorum genere, Asimodocho Patre, & Myzuchâ Matre, prognata, ad Christianos transiit, à Magis proindè multis verberibus & tormentis graviter excruciata, diuturnum & laboriosum martyrium pertulit, teste Euagrio, qui hoc ipso vivebat tempore, lib. VI. cap. 20. p. 459. cui μάρτυς ζῶσα dicitur, quòd post martyrium superstes, relictâ Perside in Romanorum fines aufugit, Hierosolyma petiit, tandémque Hierapoli, relicto sæculo, ad immortalem vitam concessit, Stephano Episcopo funus ejus splendidè & honorificè curante. Refert hæc aliáque, ex ipsius Stephani, ut videtur, Commentario Nicephorus lib. XVIII. cap. 25. p. 840. Ejúsdem martyris meminit etiam Theophylactus Simocatta Hist. lib. V. cap. 12.

600. Vid. Part. I. p. 432. LEONTIUS Neapoleos, sive ut ipse vocat, Hagiopoleos, in Cypro Episcopus, claruit anno DC. Obiit circa annum DCXX. vel ut alii DCXXX. Varia ejus Opuscula ex Synodi Nicænæ II. Act. IV. in alterâ hujus operis parte enumeravimus. Addunt autem Nicæni Patres, ipsum & alia quædam scripsisse, & Mauricii Imp. temporibus floruisse. In his sine dubio erant *Loci communes Theologici*, ex Scriptis SS. Patrum utplurimùm contexti, in duo volumina digesti; quorum priori, τῶν θείων titulum fecit, alteri, τῶν ἀνθρωπίνων. Posterius ad manus suas pervenisse, testis nobis est Francisc. Turrianus, in opere quod scripsit *de Hierarchicis ordinationibus Ministrorum Ecclesiæ Catholicæ adversùs schismaticas vocationes*, Edit. *Diling.* 1569. nempe lib. I. cap. 12. Quos etiam Locos communes citat Sirmondus Not. *ad Facund.* lib. II. cap. 4. p. 28. Scripsit item historiam vitæ S. *Simeonis* Abbatis, cognomine *Stulti*, quam Latinè extulit Surius *Julii* I. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. Cod. *Hist.* juxta Lambec. XIII. num. i. fol. 1.

SÆC. VI.

Concilia hoc Sæculo habita.

501. ROMANUM I. anno DI. x. Cal. *Novembr.* in causâ Symmachi Papæ congregatum, qui apud Theodoricum Regem falsò accusatus, à Synodo hanc in rem coactâ purgatur. Extant Synodi Acta, unà cùm Theodorici aliorúmque, hâc de re, Epistolis *Conc.* Tom. IV. p. 1323. Varias Actorum lectiones ex diversis codicibus MSS. dabit Baluzius, *Nov. Collect.* col. 1463.

502. ROMANUM II. PALMARE dictum, ab *LXXXI.* Episcopis, anno DII. viii. Id. *Novembr.* habitum, quo Symmachi electio à Schismaticis sæpiùs impetita iterùm confirmatur, & Lex quam tulerat Basilius Prætorio Præfectus, tanquàm Ecclesiasticæ libertati nimiùm repugnans, abrogatur. Extant hujus Synodi Capitula VIII. *Conc.* Tom. IV. p. 1333.

p. 1333. Hanc Synodum edito libello Apologetico defendit Ennodius Ticinensis, qui habetur tùm inter Ennodii Opera, tùm ubi suprà p. 1340. SÆC. VI. ab Ann. D.

ROMANUM III. anno DIII. eâdem de causâ habitum, quo Acta prioris Synodi confirmantur, & Ennodii libellus in Synodo recitatus communibus suffragiis comprobatur. Extant Acta Conc. Tom. IV. p. 1364. 503.

ROMANUM IV. à Symmacho & *CIII.* Episcopis anno DIV. Calend. *Octobr.* celebratum; quo bonorum Ecclesiasticorum invasores, etiamsi facultate etiam à Rege impetratâ, anathemati subjiciuntur. Extant Acta Conc. Tom. IV. p. 1371. 504.

AGATHENSE in Provinciâ Narbonensi à *XXXV.* Episcopis anno DVI. iii. Idus *Septembr.* vel ut alii, v. Cal. *Septembr.* ad Disciplinam Ecclesiasticam pristino vigori restituendam, habitum. Extant hanc in rem Canones *XLVIII.* quibus *XXV.* alii posteà accesserunt, Conc. Tom. IV. p. 1381. 506.

BYZACENUM I. in Provinciâ Africæ Consulari, à quamplurimis Africæ Episcopis anno DVII. celebratum; quo, non obstante Thrasamundi Regis Edicto, decretum est omnibus Ecclesiis Pastoribus destitutis novos Episcopos esse subrogandos. Vide Ferrand. Diac. *Vit. Fulgent.* cap. xvi. 507.

AURELIANENSE I. ad Ligerim fl. præsentibus Episcopis *XXXII.* anno DXI. vi. Idus *Julias* à Clodovæo Rege convocatum. In quo plurima ad Mores, Ritus, & Consuetudines Ecclesiæ utilia constituta sunt. Extant Canones *XXXI.* Conc. Tom. IV. p. 1403. & cum Notis suis & Observationibus apud Car. le Coint, *Annal. Eccl. Franc.* Tom. I. p. 279. 511.

BRITANNICUM anno, ut volunt, sed Scriptores utplurimùm recentiores, DXII. habitum. In quo Dubricius Urbis Legeonum Archiepiscopus constituitur, Theliao in sede Landavensi successore facto. Vide Capgrav. in *Vit. S. Patric.* Bal. *Cent.* I. cap. 58. p. 55. Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 60. 512.

SIDONIENSE in Palæstinâ ab *LXXX.* Episcopis Eutychianis ad damnandam Synodum Chalcedonensem, Anastasii Imp. summi hæresis Eutychianæ fautoris jussu, anno DXII. habitum. Videsis Marcellin. *in Chron.* ad hunc annum p. 53. qui *infamem & irridendam Synodum* vocat, & Flavianum Antiochiæ, & Joannem Paltensium Episcopos, quod cœtum hunc sacrilegum refellerant, in Castellum, quod *Petra* dicitur, exules missos fuisse, ibique Flavianum in Domino requievisse refert. Confer Euagr. lib. III. cap. 32. Citatur etiam hæc Synodus Conc. Nic. II. Act. I. 512.

ILLYRICIANUM I. anno DXV. à *XL.* Illyrici & Græciæ Episcopis celebratum. Quo, occasione Thessalonicensis Episcopi ob metum Imperatoris cum Timotheo CP. communicantis, Episcopi in unum convenientes per professionem in scriptis factam, ab eo, proprio licèt Metropolitano, discedunt, missisque Romam tabulis, se cum Papâ communicaturos esse in scriptis professi sunt. Vide Theophan. *Chronograph.* ad Anastasii ann. XXV. p. 139. 515.

SÆC. VI. ab Ann. D.

515. AGAUNENSE in Burgundiâ anno DXV. vel ut nonnulli, an. sequenti prid. Cal. Maii, à *LX.* Episcopis, totidémque comitibus habitum. Quo Monasterium Agaunense à Sigismundo Rege pœnitentiam jam agente fundatum, amplis reditibus & privilegiis ornatur; Et nova psallendi institutio, modus scilicèt Chori perennis, à Synodo comprobatur. Extant hujus Synodi Acta (si modò germana & genuina, sunt enim haud leves suspicandi causæ,) *Conc.* Tom. IV. p. 1557. Vid. etiam quæ hâc de re habentur in *append.* ibid. p. 1827. & præcipuè apud le Coint. ad ann. 536. p. 534.

516. TARRACONENSE in citeriori Hispaniâ propè mare, à *X.* Episcopis, anno DXVI. viii. Id. *Novemb.* habitum. Extant de Disciplinâ Ecclesiasticâ Capitula XIII. Conc. Tom. IV. p. 1562. Cap. ultimo statuitur, ut Episcopus diœcesanus quosdam etiam ex laicis ad Synodum provincialem convocaret. Quo verò sensu id intelligendum sit, pluribus disquirit Card. d' Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. II. *Dissert.* XL. vid. *Notit.* ejus p. 63.

517. GERUNDENSE in Cataloniâ, anno DXVII. vi. Idus *Junias* à *VII.* Episcopis habitum. Extant quæ ad Disciplinam Ecclesiasticam & Litaniarum celebrationem præcipuè spectant, Capitula X. Conc. Tom. IV. p. 1567. Meminit hoc circiter tempore, sed tacito & loco & anno, Synodi cujusdam Gallicanæ, quâ hæreticus Arianus coràm Remigio divinitùs obmutescens, ad Fidem Catholicam conversus est, meminit inquam Hincmarus in *vitâ Remigii* num. lvii. apud Sur. *Jannar.* xiii. & exinde Flodoardus *Hist Remens.* l. I. p. 16.

517. EPAONENSE in Galliâ Narbonensi, in Provinciâ Viennensi, à *XXV.* Episcopis anno DXVII. Calend. *Octobr.* celebratum. Extant ad restituendam Disciplinam Ecclesiasticam Canones XL. præfixâ Aviti Viennensis Tractoriâ, Sirmondi, Binii, Albaspinæi notis illustrati Conc. Tom. IV. p. 1573.

517. LUGDUNENSE I. anno DXVII. ab *XI.* Episcopis, adversùs Stephanum quendam, incestûs crimine pollutum, habitum. Extant Canones VI. Conc. Tom. IV. p. 1584.

518. CONSTANTINOPOLITANUM I. à XL. Episcopis, anno DXVIII. *Julii* xx. celebratum. Quo Concilii Chalcedonensis, Leonis Papæ, Euphemii & Macedonii Episcoporum Constantinopolitanorum nomina sacris Diptychis restituta sunt; Severus, aliique ejusdem Concilii adversarii damnati. Extant, Græc. Lat. *Epistola Synodalis* ad Joan. CP. in Conc. *sub Men.* Act. V. Conc. Tom. V. p. 162. Clericorum & Monachorum Ecclesiæ Antiochenæ adversùs Severum, ad hanc Synodum *supplicatio* ibid. p. 157. Monachorum *libellus* Synodo oblatus ibid. p. 171. Joan. CP. aliorúmque aliquot *Epistolæ* de hâc Synodo ibid, p. 186. Ex quibus liquidò constat, quanto Fidei zelo, quàm obstinatâ animi constantiâ, pro reddendâ suâ Synodo Chalcedonensi dignitate, pro Severi, Petri, & Zoaræ, damnatione, apud Joannem Patriarcham laborarunt Monachi, totúsque Regiæ urbis populus. Quod & factum est.

518. TYRIUM anno DXVIII. *Septembr.* xvi. habitum: Quo Acta legitima Concilii CP. confirmantur. Extat Gr. Lat. *Epistola Synodalis* ad Concilium CP. ubi supra p. 193.

ROMA-

SÆC. VI. ab Ann. D.

ROMANUM V. anno DXVIII. sub Hormisdâ Pontifice habitum. Quo, sancitâ cum Ecclesiâ CP. concordiâ, de Acacii, Euphemii, & Macedonii nominibus è Diptychis expungendis agitur. Ad pleniorem hujus Synodi intelligentiam facient *Epistolæ* Hormisdæ XXV, XXVI, ad XXXIV. inclusivè ; & *Indiculus* sive *Commonitorium* Legatis Pontificiis in Orientem profecturis datum, Conc. Tom. IV. p. 1476. 518.

CONSTANTINOPOLITANUM II. ab Epiphanio Patriarchâ, anno DXX. collectum. Extat Lat. *Epistola Synodica* ad Hormisdam Papam, inter ejusdem Epistolas Conc. Tom. IV. p. 1524. 520.

SARDINIENSE ab Episcopis Africanis in Sardiniâ sub persecutione Thrasamundi Vandalorum Regis exulantibus, anno circiter DXXI, in controversia de Gratiâ Dei, & Humano Arbitrio celebratum. Extat *Epistola Synodica* responsoria ad Joan. Maxentium, ejúsque Monachos Orientales Conc. Tom. IV. p. 1591. & à Fulgentio Ruspensi planè scripta videtur. Ad hanc Epistolam, Dissertationem Historicam & dogmaticam habet Card. d'Aguirre Conc. Hisp. Tom. II. vid. *Notit.* ejus p. 67. 521.

ILERDENSE in Hispaniâ Tarraconensi ad Sicorim fluvium, ab *VIII.* Episcopis, anno DXXIV. viii. Idus *Augusti* habitum. Extant de Disciplinâ Ecclesiasticâ Canones XVI. cùm Fragmentis aliis Conc. Tom. IV. p. 1610. 524.

VALENTINUM I. apud Hispanos à *VI.* Episcopis, anno DXXIV. ut vulgo volunt, ii. Non. *Decembr.* coactum. Verum cum habitum sit Æra Hispanica DLXXXIV. rectiùs ad annum Christi DXLVI. erit referendum. Extant quæ ad regulas spectant Ecclesiasticas Capitula VI. Conc. Tom. IV. p. 1617. 524.

ARELATENSE I. à *XVII.* circiter Episcopis, anno DXXIV. viii. Id. *Julias* celebratum. In quo de Disciplinâ in ordinandis Clericis servandâ præcipuè cavetur. Extant Canones IV. cùm plurimis ex Gratiano Fragmentis Conc. Tom. IV. p. 1622. 524.

JUNCENSE in Provinciâ Byzacenâ anno DXXIV mense *Decembri* habitum in causâ Vincentii Girbitani, qui plebes Tamallumensis Ecclesiæ invaserat. Extat *Epistola Synodalis* Conc. Tom. IV. p. 1627. 524.

CARTHAGINENSE I. sub Bonifacio Episcopo, & plurimarum Africæ Provinciarum Episcopis numero *LIX.* anno DXXV. Nonis *Februariis* collectum. Quo Fides Patrum Catholica confirmatur, & Monasteriis sua Privilegia asseruntur. Extant hujus Concilii Acta ex vetustissimo Bibliothecæ, olim Palatinæ, Codice in lucem prolata Conc. Tom. IV. p. 1628. 525.

CARPENTORACTENSE in Galliâ Narbonensi, à *XVI.* Episcopis, anno DXXVII. viii. Idus *Novembr.* habitum. Extat Canon unicus, quantum ex bonis parochiali Ecclesiâ ablatis Episcopo sumere liceat ; & *Epistola Synodalis* de Episcopo ordinationes illegitimas faciente Conc. Tom. IV. p. 1663. 527.

SÆC. VI. ab Ann. D. 529. ARAUSICANUM à *XIII.* Episcopis, anno DXXIX. v. Nonas *Julias* celebratum. Condita sunt de Gratiâ & Libero Arbitrio Capitula XXV. Notis Sirmondi, Labbei, Binii, illustrata Conc. T. IV. p. 1666. De hujus Concilii tempore accuratè agit Vossius *Hist. Pelag.* l. II. c. 53.

529. VASENSE anno DXXIX. Nonis *Novembr.* ab *XI.* Episcopis habitum. Extant Regularum Ecclesiasticarum Canones V. Conc. Tom. IV. p. 1679.

530. VALENTINUM, in Galliâ Viennensi ad Rhodanum fl. anno circiter DXXX. in causâ Cæsarii Arelatensis congregatum. Annus quidem non usque adeò constat; hoc tamen tempore fuisse maximè fit probabile, fervente jam in Galliis controversiâ de hæresi Pelagianâ, quæ superiori anno in Concilio Arausicano II. damnata fuerat. Acta hujus Synodi breviter relata habentur apud Cyprianum, Cæsarii diaconum, in *Vitâ S. Cæsarii* num. xxx. ubi disertè tradit, Cæsario dogmatis Pelagiani suspicione apud quosdam laborante, Antistites ultrà Isaram consistentes, Valentiæ in Synodum hâc de re convenisse; cui cùm Cæsarius per adversam valetudinem interesse non potuit, per legatos suos, tùm Episcopos, tùm Presbyteros & Diaconos se purgavit, sententiámque Catholicam de gratiâ Dei & libero arbitrio declaravit, quam S. Scripturæ, sanctorúmque Patrum testimoniis validissimè confirmavit. Paucis hæc monueram in *Cæsario* Hist. Lit. Part. I. p. 383. Gravitèr hoc nomine me arguit scriptor quidam Gallus, qui dissertationem historicam non ineruditam *de Thebæâ Legione* Anglicè nuper in lucem emisit *, missóque Cypriano, me potiùs amandat ad evolvenda concilia Valentina, nempè primum ann. CCCLXXIV. alterum ann. DCLXXXIV. tertium ann. DCCCLV. habitum, in quibus, inquit, nihil hujusmodi de S. Cæsario, & Hæresi Pelagianâ reperitur. Nihil planè; quippè primum nondum nato Cæsario, duo posteriora post ejus demum tempora habita sunt. Unde Cyprianum manifestò hallucinari, méque ejus auctoritate temerè nimis niti, confidenter asserit. Summa argumentationis ejus in hoc sita est, incertum est Concilium Valentinum quia Cypriani auctoritate nititur, immò planè nullum, quia nulla ejus in Conciliis editis habetur mentio. Verùm I. nullà ne fuerit Synodus Valentina præter tres ab ipso enumeratas? Quis, nisi hospes in operibus Veterum, nescit plura Concilia à scriptoribus Ecclesiasticis memorari, quorum in editis Conciliorum Tomis nec vola datur, nec vestigium? Immò haud pauca exempla ex hâc ipsâ notitiâ peti possunt. Sed huc confugere non est necesse; Recludat oculos, & inspiciat Labbeanam Conciliorum editionem, quam alias sæpè citat, ibique videbit Concilium nostrum Valentinum paritèr ac alia suum locum habere, Tom. IV. col. 1678. II. Sufficit ad firmandam hujus Synodi auctoritatem unius Cypriani testimonium, cujus fides integra hactenùs apud omnes atque illibata stetit. Vir gravis & eruditus, qui neque præceptoris sui res gestas ignorare potuit, nec in iis enarrandis fucum nobis facere voluisse, censeri debeat. Quid quòd ipsemet Censor † noster non diffitetur vitam hanc politam esse, magnóque judicio scriptam, nec discipuli S. Cæsarii nomine indignam? Ne tamen nihil omninò dicere videatur, ad miserum illud κρησφύγετον se recipit, quid si *inquit*, impostor aliquis Cypriani nomen hîc induerit? sed

* Cap. 5. p. 27.

† Ibid. p. 26.

sed demonstratione hâc in parte opus erat, non levibus suspiciunculis, nudisque conjecturis. Verùm refellendis istiusmodi exceptiunculis jam immorari nolo, paucula hæc, dùm hæ ipsæ schedæ prelo subduntur, notâsse contentus. Interim errat etiam toto cœlo Criticus noster, dùm Cyprianum Cæsarii diaconum, eundem facit cùm Cypriano Episcopo Tholonensi, qui Concilio II. Arausicano subscripsit, quémque Cæsarius ad Synodum nostram Valentinam legatum misit, quos tamen diversos fuisse manifestum est; quod ex ipsâ Cæsarii *vitâ* liquidò constat, & pluribus eum docere poterat Car. Cointius ad ann. DXLII. *num.* XXX. Tom. I. p. 620.

ROMANUM VI. anno DXXXI. à Bonifacio habitum. Quò Vigilium Diaconum sibi successorem delegit; sed coactâ mox aliâ Synodo, Constitutum suum hâc de re, utpotè contra Canones factum, abrogavit. Vide Anastas. in *vitâ Bonifacii*, Conc. Tom. IV. p. 1682. & ibid. p. 1690. 531.

CONSTANTINOPOLITANUM III. an. DXXXI. sub Epiphanio Patriarchâ collectum. Stephanus Episcopus Larissenus, & Thessaliæ Metropolita, à Provinciæ suæ Episcopis nuper ordinatus fuerat. Cum verò in eâ ordinatione non expectata sit autoritas & consensus Patriarchæ CP. qui in hanc Provinciam jus Pontificium sibi vendicavit, ab æmulis hâc de causâ Stephanus apud Epiphanium Patriarcham accusatus est. Qui mox coactâ Synodo ἐνδημούσῃ hominem ab omni Ecclesiastico Ministerio separavit, & Commonitorium de hâc re in Thessaliam direxit. Unde Stephanus quò se vertat nescius, continuò ad Sedis Romanæ judicium provocavit. Hæc per compendium; quæ ex binis ipsius Stephani, aliisque Thessalorum libellis Synodo Romanæ sub Bonifacio II. exeunte hoc anno habitæ oblatis, Conc. Tom. IV. p. 1691. fusiùs diduci poterant. 531.

ROMANUM VII. sub Bonifacio II. Papâ, & *IV.* Episcopis, tunc fortè in urbe commorantibus, & *XXIX.* Presbyteris anno DXXXI. vii. Idus *Decembr.* in Consistorio B. Andreæ Apostoli celebratum. Binas Sessiones habuit hæc Synodus. In primâ lecti sunt duo Stephani Larissensis in Thessaliâ Metropolitæ libelli ad Bonifacium Papam & Concilium Romanum per Theodosium Episcopum Echiniensem transmissi; quibus de se, ob illicitam ordinationem, ab Epiphanio CP. suspenso conquestus, & ad Sedis Romanæ judicium se confugere professus, longam calamitatis suæ historiam texit. Sessione II. recitatus est Elpidii, Stephani, & Timothei Thessaliæ Episcoporum in eandem rem, & per eundem Theodosium oblatus Bonifacio libellus; affirmante prætereà Theodosio, specialem Ecclesiarum Illyrici gubernationem ad Sedem Romanam pertinere. Quem in finem prolatæ sunt plurium Pontificum Romanorum Epistolæ, & Rescripta Imperialia. Quid in hâc causâ vel de Stephano Larissensi, vel de juribus Romanæ Sedis in Ecclesias Illyrici definiverit Synodus, non liquet, cùm Acta in fine mutila sint. Extant Acta ex Bibliothecâ Barberinâ, à L. Holstenio primùm prolata, notisque suis illustrata, unà cùm plurimis Epistolis quæ huc facere videntur *Collect. Rom.* Part. I. p. 1. Exinde Conc. Tom. IV. p. 1691. 531.

SÆC. VI. ab Ann. D. 531. TOLETANUM I. anno DXXXI. xvi. Cal. *Julias*, ab *VIII.* Episcopis habitum. Extant Disciplinæ Ecclesiasticæ Capitula V. unà cum Montani Toletani Epistolis *II.* Conc. Tom. IV. p. 1734. ad annum DXXVII. & rectius meâ quidem sententiâ, hanc Synodum rejicit Card. d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. II. cum Æra Hispanicâ DLXV. sub quâ habita est, anno Christi DXXVII. optimè respondeat. Vide *Notit.* ejus ad hunc annum.

532. ROMANUM VIII. sub Joanne Papâ II. anno DXXXII. habitum. Quo contra Monachos *Acœmetas* definitum est, Catholicè dici posse, unum de Trinitate passum esse; & quo sensu Hormisdas Papa eam sententiam rejicerit. De quibus consulas Baron. ad ann. DXIX, DXXXIII, DXXXIV. & Con. Tom. IV. p. 1762. Anno sequenti habita est Constantinopoli *Collatio* Episcoporum Catholicorum cum Severianis de rectâ Fide, & Concilio Chalcedonensi, cujus Acta habentur Conc. Tom. IV. p. 1763.

533. AURELIANENSE II. à *XXVI.* Episcopis & Presbyteris aliquot, anno DXXXIII. ix. Cal. *Julias* jussu Childeberti Regis celebratum. Spectat hæc Synodus ad mores & Disciplinam Ecclesiæ; de quibus extant Canones XXI. cùm notis Sirmondi & Binii. Conc. Tom. IV. p. 1779. Exhibet hos Canones cùm notulis hinc inde interspersis Car. Le Coint *Annal.* Tom. I. p. 400.

533. CARTHAGINENSE II. anno circiter DXXXIII. à Reparato & *CCXVII.* Episcopis habitum. Quo Ecclesiæ Africanæ libertas & disciplina longâ servitute collapsa redintegratur. Extat *Epistola Synodalis* ad Joannem Papam, quâ de dubiis quibusdam, præcipuè de recipiendis Arianorum Sacerdotibus ad Fidem Catholicam revertentibus, de parvulis apud eos baptizatis, aliisque, sententiam ejus exquirunt, Conc. Tom. IV. p. 1755. Rescriptum Agapeti Joannis Successoris habetur ibid. p. 1791. Extat etiam hujus Synodi Canon unicus *de libertate Monasteriorum* ibid. p. 1785.

535. ARVERNENSE I. apud Aquitanos anno DXXXV. vi Idus *Novembr.* à *XV.* Episcopis coactum, ut bona Ecclesiæ sarta tecta conservarentur. Extant de variis Ecclesiæ Rebus & Consuetudinibus Canones XVI. cum notis Sirmondi & Binii; & *Epistola Synodalis* ad Theodebertum Regem *de Clericorum possessionibus non invadendis* Conc. Tom. IV. p. 1803. & apud Le Coint *Annal.* Tom. I. p. 439.

536. CONSTANTINOPOLITANUM IV. anno DXXXVI. vi. Nonas *Maias*, adversùs Anthimum, Severum, aliósque Acephalorum principes, novas quotidiè turbas excitantes, à plusquàm *L.* Episcopis, sub Mennâ Patriarchâ, ἐν τῷ Μεσαύλῳ τῷ δυτικῷ, *in Meditullio Aulæ occiduo* Ædis B. Mariæ, propè magnam Ecclesiam celebratum. Extant Græc. Latin. hujus Concilii Acta Conc. Tom. V. p. 1. in V. Sessiones sive Actiones partita.

Act. I. libelli II. quos Monachi Justiniano Imp. & Agapeto Papæ pro depositione Anthimi (qui desertâ sede suâ Trapezuntinâ Patriarchalem Regiæ urbis dignitatem usurpaverat) & damnatione Severi, Zoaræ, aliorúmque obtulerant; *libellus* Orientalium Episcoporum adversùs Anthimum, aliósque hæreticos Agapeto oblatus; *Epistola* Agapeti

peti Encyclica de Anthimi depositione & Mennæ subrogatione recitantur. Missi etiam Episcopi tres cùm Presbyteris, & Diaconis aliquot, qui Anthimum de rebus in Synodo gestis certiorem facerent, ipsúmque ad Synodum citarent.

Act. II. pridiè Nonas *Maias*, & III. vi. Idus *Maias*, Anthimus cum nusquàm reperiri poterat, missi sunt alii Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, qui secundâ vice ipsum inquirerent; sed frustrà, tertiò itáque missi sunt alii, qui idem munus demandatum persequerentur.

Act. IV. xii. Cal. *Jun.* Anthimus latebras adhuc quærens, cùm nullo modo etiam tertiò requisitus inveniri poterat, proclamatione etiam Synodali per dies aliquot publicè propositâ, damnationis & depositionis sententia in eum fertur.

Act. V. pridiè Nonas *Junias*, varii Episcoporum & Monachorum ad Justinianum Imp. libelli, Epistolæ plures & Relationes Synodales contra Severum, & Petrum Apamæensem, aliósque Acephalos exhibentur; nempe ad Justinianum *libelli* II. prior à Paulo Apamensi, & secundæ Syriæ Episcopis, rectam Fidei suæ confessionem, & querelas adversùs Severum, Petrum, & Zoaram continens; posterior Monachorum & Archimandritarum ex Palæstinis & secundâ Syriâ adversùs eosdem hæreticos ad Mennam ejúsque Synodum; Eorundem Monachorum *libellus* alter, quo eosdem suis coloribus depictos, cædibus, flagitiis, impietatibus infames exhibent, & judicio Synodali damnari petunt; Hormisdæ Papæ *Epistolæ* II. ad Monachos Orientales una, ad Epiphanium Episcopum CP. altera, quâ ipsum admonet & instruit quomodò se erga hæreticos gerere debeat; *supplicatio* Clericorum & Monachorum Antiochenorum contra Severum ad Synodum CP. anno DXVIII. *Relatio* Synodalis Concilii CP. anno DXVIII. ad Joannem Patriarcham de reformatione eorum quæ ab Acephalis adversus Synodum Chalcedonensem acta fuerant; Monachorum ad eandem Synodum *libellus* de damnatione Acephalorum, & ut quatuor Synodi Oecumenicæ **Nicæna, Constantinopolitana, Ephesina, Chalcedonensis,** Diptychis restituantur; unà cùm *Relatione* acclamationum & eorum quæ à populo & Monachis apud Joannem Patriarcham gesta sunt; annexis Joannis Patriarchæ ad Joannem Hierosolymitanum, & Epiphanium Tyriorum Episcopum, de eisdem rebus Epistolis, eorúmque responsoriis, & Episcoporum secundæ Syriæ ad Joannem Patriarcham literis, quibus Synodi CP. Acta approbârunt: Duplex *Actio* formata coram Eutychiano Comite & Provinciæ Præside contra Petrum Apamæensem Episcopum, inter Acephalos virum primarium, quâ tota istius negotii ratio pleniùs exponitur; quibus accedit Monachorum Apamæensium ad secundæ Syriæ Episcopos de ejusdem Petri sceleribus *libellus*, & Epiphanii Patriarchæ CP. Synodique sub eo habitæ in eundem Petrum, Severum, & Zoaram damnationis sententia. Quibus omnibus relectis, Mennas Patriarcha in eosdem Hæresiarchas, omnésque iis adhærentes anathematis sententiam protulit; quam mox lege latâ, additis etiam pœnis sæcularibus, Justinianus Imperator auxit & confirmavit.

HIEROSOLYMITANUM I. anno DXXXVI. xiii. Cal. *Octobr.* à *XLV.* Episcopis, præsidente Petro Patriarchâ, habitum. Et primò recitantur quæ per Elissæum Diaconum & Notarium allata sunt, nempe Justiniani Imp. *Lex* adversùs Anthimum, Severum, &c. 536.

sub

SÆC. VI. ab Ann. D. sub finem Concilii CP. nuper lata; deinde Mennæ Patriarchæ ad Petrum Hierosolymitanum & hanc Synodum *Literæ*; denique Concilii CP. sub Mennâ nuper habiti gesta. Quibus lectis, Petrus Synodi nomine primò in Anthimum, deinde in Severum, Petrum, & Zoaram hæreticos, damnationis sententiam tulit. Extant Græc. Lat. Synodi hujus Acta Conc. Tom. V. p. 275.

538. AURELIANENSE III. anno DXXXVIII. Nonis *Maii*, à *XXXVI.* Episcopis habitum: Ad reformandam Ecclesiæ Disciplinam conditi sunt Canones XXXIII. qui cum notis Sirmondi & Binii habentur Conc. Tom. V. p. 294. Notis etiam suis illustratos dedit Car. le Coint *Annal.* Tom. I. p. 554.

540. BARCINONENSE I. in Cataloniâ, circa annum DXL. à *VII.* Episcopis sub Sergio Metropolitano habitum. De Disciplinâ Ecclesiasticâ extant Canones X. cum notis Albaspinæi Conc. Tom. V. p. 378. Canone ultimo Synodi Chalcedonensis constituta de Monachis observari præcipiuntur.

541. CONSTANTINOPOLITANUM V. sub Mennâ Patriarchâ, circa annum DXLI. in causâ Origenistarum mandato Justiniani congregatum. Supplicem Justiniano libellum nuper obtulerant Monachi Hierosolymitani, Eulogius, Conon, Cyriacus, & Pancratius, conquesti de dogmatibus Origenianis per Orientem plenâ messe repullulantibus, excerptis ex Origenis libris quibusdam capitulis, quæ publicâ autoritate damnari postulârunt. Annuit Imperator, evulgato prolixo adversùs Origenis errores Edicto. Evulgatum ad Vigilium Papam, reliquósque Orientis Patriarchas misit, teste Liberato *Breviar.* cap. 23. p. 162. Nec hoc fecisse contentus, Episcopos qui in urbe reperti sunt, in Synodum cogi jussit; quâ lectis Justiniani ad hanc Synodum literis, quibus dogmata Origenis brevitèr perstringit, excerpta à Monachis Palæstinis capitula proposita, excussa, & damnata sunt. Extat Justiniani ad Synodum *Epistola* apud Cedren. in *Annal.* ad ann. Justinian. XXV. exindè Conc. Tom. V. p. 680. & Actorum Fragmenta nonnulla apud Euagr. *Hist. Eccl.* lib. IV. c. 38. p. 414. qui tamen ea paritèr ac Cedrenus & Theophanes cum V. Synodi gestis mirè permiscet & confundit, errore forsan non aliundè orto, quàm quòd Acta hujus, ut & prioris anno DXXXVI. & posterioris post paucos annos sub Mennâ habitæ, in unum cum V. Synodo codicem compingi solebant; quod paulò post quintam Synodum factum videtur, cum ipse Euagrius non plusquàm XL. annis post Synodum quintam scripserit. Certè distinctam esse hanc à quintâ Synodo non pauca suadent. In hâc, sola causa Origeniana; in illâ, trium Capitulorum causa unicè agitata est; nec Origenis, vel Origenistarum nisi capitulo XI. vel levissima mentio; multo minùs causæ istius plenaria cognitio. Immò differentiam non obscurè agnoscit ipse Euagrius, eo præsertim loco, quo testatur Justinianum Synodum quæ congregata erat de controversiâ Origenianâ consuluisse, subjecto Epistolæ suæ exemplari ejusdem libelli, (libellum intelligit à Monachis Hierosolymitanis oblatum) Ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς Βιγίλιον περὶ τούτων ἐπεσταλμένα, *Et iis quæ ad Vigilium his de rebus scripserat.* Quæ satis indicant Vigilium nondùm Constantinopolim venisse, qui tamen tempore quintæ Synodi, & anteà quoque, in Regiâ urbe versabatur. Scio Garnerium hæc verba alitèr legere, τὰ πρὸς Βιγίλιν περὶ τούτων, quasi literas

literas Vigilii de eisdem rebus perscriptas intellexisset Euagrius. Sed nullum affert codicem manuscriptum, nec aliud conjecturæ suæ fundamentum præter malefidam Christophorsoni versionem; ut hanc audacem correctionem à tam candido & erudito capite profectam mirari liceat. Nec alia desunt argumenta, quæ hoc Concilium à quinto toto cœlo distare ostendunt. Quæ vide apud Valesium *not. in Euagr.* p. 111. (qui tamen hanc Synodum in annum DXXXVIII. rejicit) & Garner. dissert. *de V. Synodo* (præsertim prout ad calcem Liberati habetur) c. 2. & 6. De tempore verò hujus Synodi accuratè agit ibid. cap. 1. Cùm enim pendet tempus ex Monachorum Hierosolymitanorum Constantinopolim adventu, neque eos nisi post Zoilum ad Sedem Alexandrinam ordinatum venisse disertè tradit Liberatus cap. 23. Zoilum non ante annum DXL. in hâc Sede successisse prolixè docet. SÆC. VI ab Ann. D.

In hoc denique sub Mennâ Concilio conditi mihi videntur *Canones* sive *Anathematismi* illi XV. adversùs Origenis & Origenistarum dogmata, novem istis adversùs Origenistas Anathematismis, quos Edicto suo contra Origenem nuper inseruerat Justinianus Imp. & re, & verbis apprimè consoni. Hos ex vetusto codice Bibliothecæ Vindobonensis Græcè exhibuit vir de Republicâ Literariâ optimè meritus Petrus Lambecius; Græcè & Latinè Steph. Baluzius *Nov. Collect.* col. 1548. Quòd verò in titulo, *Constantinopolitanæ* V. *Synodi Canones* dicantur, id non aliundè profectum opinor, quàm quòd hujus Synodi Acta cum V. Concilii gestis in unum codicem Synodalem compacta, *quintæ* etiam *Synodi* nomine venire solebant, ut modò ostendimus. Certè Photius de V. Synodi Actis agens ait, quædam etiam ante eam de Zoara, Anthimo CP. aliáque prætereà gesta fuisse, quæ tamen sub hâc ipsâ Synodo comprehendebantur. Cod. XVIII. col. 13.

BYZACENUM II. anno DXLI. habitum. Quo Legatio ad Justinianum Aug. missa est. Vide Justin. Rescript. prope fin. & Baron. ad ann. DXLI. num. x. 541.

AURELIANENSE IV. anno DXLI. à *L.* Episcopis vel per se, vel per vicarios, præsentibus, celebratum. Quo plurima de Ritibus & Negotiis Ecclesiasticis sancita sunt. Extant Canones XXXVIII. cum notis Sirmondi & Binii Conc. Tom. V. p. 380. cum notis Cointii *Annal.* Tom. I. p. 595. 541.

CONSTANTINOPOLITANUM VI. anno DXLVII. à Vigilio Papâ tunc Constantinopoli agente & *XXX.* Episcopis habitum. Quo auditis quæ ex utrâq; parte de *Trium Capitulorum* controversiâ dicebantur, decretum est, sententiam de Trium Capitulorum damnatione, usque ad Oecumenicum Concilium suspendendam esse. 547.

Ut tota hæc causa rectiùs intelligatur, paulò altiùs repetenda est. Theodorus Cappadox Cæsareæ Episcopus, Origenistarum hoc tempore primipilus, & acerrimus defensor, summâque in Aulâ potentiâ fretus, cùm causam Origenianam tùm Imperiali Edicto, tùm sententiâ Synodali ante paucos annos oppressam videret, ut Imperatoris animum ab hoc consilio avocaret, persuasit ei ut Trium Capitulorum damnationem in se susciperet, & damnatis Theodoro Mopsuesteno, Theodorito, & Ibâ Edesseno, faciliùs se Acephalos omnes ad suam Communionem reducturum. Ingenuè id fassus est Domitianus arcanorum particeps apud *Facund.* lib. I. cap. 2. p. 5. lib. IV. cap. 4. p. 61. Idémque testantur

 Liberatus

SÆC. VI. ab Ann. D. Liberatus cap. 24. p. 167. Euagrius lib. 4. c. 38. p. 412. Perfido homini consensit credulus Imperator, edito mox adversùs *Tria Capitula* Edicto. Et si in re obscurâ hariolari liceat, congregatâ Constantinopoli hâc de re Synodo ἐνδημούσῃ, anno ut videtur DXLVI. habitâ, Mennas Patriarcha, cæterique in urbe Regiâ Episcopi, inviti quidem primùm, Imperatoris adversùs Tria Capitula Edictum firmum ratúmque habuerunt. Stomachatus est hæc audiens Vigilius Papa, qui in itinere Constantinopolitano hoc tempore hærebat, anathema illis ni resipiscerent, interminatus. Constantinopolim veniens, anno sequenti Concilium suorum habuit, & paulò mitior factus, hanc controversiam ad Concilii Generalis definitionem referendam esse statuit. Pluribus hæc tradunt, qui hoc ipso tempore vixerunt, Facundus Hermianensis lib. I. cap. 2. lib. IV. capp. 3, 4. & lib. *contra Mocianum Scholasticum* p. 202, 203. Liberat. *Breviar.* cap. 24. p. 167.

549. AURELIANENSE V. anno DXLIX. v. Cal. *Novembr.* à *L.* Episcopis & *XXI.* Episcoporum vicariis celebratum. Extant Canones XXIV. quorum primò damnatis Nestorii & Eutychetis dogmatibus, reliqui ad Ecclesiæ disciplinam spectant, adjectis Sirmondi & Binii notis Conc. Tom. V. p. 390. Quædam etiam ad hos Canones non indigna notavit Car. Cointius *Annal.* Tom. I. p. 745.

549. ARVERNENSE II. paulò post Aurelianense, eodem ut videtur anno, à *X.* Episcopis celebratum. Quo XVI. priores Canones Aurelianenses iterùm promulgati sunt. Extant Canones XVI. cum eorundem Breviariis Conc. Tom. V. p. 401. Confer quæ habet le Coint *Annal.* Tom. I. p. 754.

550. TULLENSE in Lotharingiâ ad Mosellam fluvium anno circiter DL. Cal. *Juniis,* ad sedandos quorundam seditiosorum motus, qui à Nicetio Trevirensi ob incestas nuptias excommunicati fuerant, habitum. Hujus Synodi nil superest, præter unicam Mappinii Remensis ad Nicetium Epistolam, quâ se excusat, quod ad Synodum venire non potuit. Vide Conc. T. V. p. 404. & le Coint ad hunc annum T. I. p. 773.

550. MOPSUESTENUM, anno DL. à Joanne Anazarbi, sive Justinianopolis, secundæ Ciliciæ Metropolitâ, & *VIII.* suæ Provinciæ Episcopis jussu Justiniani Imp. ante xv. Cal. *Julias* in Secretario Episcopii congregatum, præsentibus præter Presbyteros & Diaconos, Marthanio Comite Domesticorum, aliisque viris clarissimis. Et primò recitatæ sunt duæ Imperatoris literæ, ad Joannem Metropolitanum una, ad Cosmam Mopsuestiæ Episcopum altera, jubentes ut fieret inquisitio an Theodori Mopsuesteni, qui ante centum annos defunctus fuerat, nomen sacris illius Ecclesiæ Tabulis inscriptum, & in sanctis Mysteriis recitatum sit. Inde lecta mox & inspecta Ecclesiæ Mopsuestenæ Diptycha; in quibus Theodori hostri nomen neutiquàm repertum. Deinde propositis in medio sanctis Dei Evangeliis, & præstito super hæc juramento, testimonia dixerunt plures, tùm Ecclesiæ Mopsuestenæ Presbyteri & Diaconi ætate provectiores, tùm clarioris & honestioris conditionis viri, hujus civitatis incolæ; qui sigillatim testati sunt, Theodori istius nomen è sacris Diptychis nunquam fuisse recitatum, & à Senioribus se accepisse, loco ejus nomen Cyrilli Alexandrini repositum fuisse, idque usque hodiè recitari. Confectis, super his, Actis, manuque Episcoporum munitis, literas tùm ad Imperatorem

ratorem, tùm ad Leonem Papam dederunt, quos proùt jusserat Imperator, de rebus à se gestis certiores fecerunt. Extant Acta Concilii Constantinopolitani II. Collat. V. p. 491. Longè aliter hæc refert Libelli *Synodici* Auctor p. 69. Episcopos nempe zelo succensos ad Synodum celebrandam Mopsuestiam sponte venisse, testésque ab iis interrogatos utrùm Theodori nomen in sacras Tabulas esset relatum, respondisse, ita, neque istud negâsse, & hæc ad Vigilium Papam transmisisse. Unde quanta fuerit hominis fides & diligentia perspicere licet. Duas fuisse Synodos Mopsuestenas, unam Vigilii, alteram Justiniani mandato habitam, quarum hujus meminerit concilium V. illius, Libellus Synodicus, inanis est Garnerii * conjectura, neque ullo fundamento nixa.

* Differt. de Synod. V. cap. 5. §. 5.

ILLYRICIANUM II. anno DL. in causâ Trium Capitulorum congregatum. Quo, ut auctor est Victor Tununensis in *Chron.* anno post Basilii Consulatum IX. literæ Synodicæ in defensionem Trium Capitulorum ad Justinianum Augustum scriptæ sunt, & Benenatus Primæ Justinianæ Civitatis Episcopus, qui eadem Capitula acriùs carpserat, condemnatur. 550.

AFRICANUM I. anno DLI. in eâdem causâ habitum. Quo, teste eodem Victore anno sequenti, " Africani Antistites Vigilium Ro" manum Episcopum, quòd *Tria Capitula* damnâsset, synodaliter à Ca" tholicâ Communione, reservato ei pœnitentiæ loco, excludunt, & " pro defensione memoratorum Trium Capitulorum literas satis ido" neas Justiniano Principi, per Olympium Magistrianum mittunt. En Ecclesiæ Africanæ judicium, summum Ecclesiæ Catholicæ caput (ut loqui amant Pontificii) ob pravam de Tribus Capitulis opinionem Synodali sententiâ damnantis, & à Catholicâ Communione abjicientis! 551.

PARISIENSE I. anno circiter DLI. juxta Car. Cointii sententiam (cui magis hâc in parte fidendum existimo, quàm Conciliorum editoribus, illud ad annum DLV. referentibus) à *XXVII.* Episcopis coactum. Quo Saffaracus Episcopus Parisiensis gravissimi criminis convictus deponitur, & Eusebius in ejus locum subrogatur. Extat *Decretum* Synodale Conc. Tom. V. p. 811. Vide quæ ad hanc Synodum notavit Car. le Coint *Annal.* Tom. I. p. 778. 551.

CONSTANTINOPOLITANUM II. Oecumenicum V. Justiniani Imp. mandato congregatum, à *CLXV.* Episcopis, præsidente Eutychio Patriarchâ in Secretario Patriarchali anno DLIII. iv. rectiùs iii. Nonas *Maias*, ad discutiendam *Trium Capitulorum* causam, toties nuper tantóque studio exagitatam, celebratum. Inde confirmata IV. præcedentium Conciliorum Fides Catholica; damnati Origenes, ejúsque errores, præcipuè verò, & ante omnia, *Tria Capitula*, nempe de damnatione Theodori Mopsuesteni, Scriptorum Theodoriti adversùs Cyrillum, & Epistolâ Ibæ ad Marim Persam.; vehementer interim renitente, & in quascunque formas se vertente Vigilio Papâ, qui tùm Constantinopoli agebat, quin & Concilio interesse recusante, anteà quidem ea damnante, deinde sententiam revocante, posteà judicium usque ad Concilium Generale suspendente, quámque jam sederet Concilium Oecumenicum, Decreto hâc de re Synodico subscribere repugnante, illo jam finito duplici edito Constituto, Decreta Synodi confirmante, & Tria Capitula diserto anathemate feriente. Unde 553.

SÆC. VI. ab Ann. D.

Unde mira hominis levitas, inconstantia, perfidia elucent, quæ nomini ejus maculam inurunt, non omni Tyberis aquâ eluendam; quicquid de prudentiâ ejus singulari, æquo & maturo dispensationis temperamento, somniant Baronius, de Marcâ, alii.

Ut πολυθρύλλητος hæc controversia meliùs intelligatur, de eâ paucis hoc loco agendum erit. Duo erant præcipuè hoc tempore Hæreticorum genera, qui sibimet licèt invicem oppositi, arreptâ ex Tribus Capitulis occasione, Concilii Chalcedonensis honorem & dignitatem deterere nitebantur, Nestoriani & Eutychiani. Nestoriani cùm se Concilii Ephesini auctoritate premi undique viderent, neque ampliùs sibi fas esse impietatem suam γυμνῇ κεφαλῇ profiteri, per cuniculos rem agebant, seq; Concilii Chalcedonensis obtentu protegere studuerunt, Theodorum Mopsuestenum, Theodoritum Cyrensem, & Ibam Edessenum magnis laudibus ubique prædicantes; Theodorum quidem, quòd libris editis causæ Nestorianæ favere videbatur; Theodoritum, quòd Synodum Ephesinam, & Cyrilli Capitula strenuè oppugnâsset; Ibam denique, quòd Epistolâ ad Marim Persam, Cyrillum perstrinxisset, Theodorum laudâsset, & quædam dogmatibus Nestorianis consona tradidisset. Et hæc eo speciosiùs, quòd hos tres, eorúmque Scripta, Synodus Chalcedonensis vel recepisset, vel non improbâsset; adeóque celeberrimum illud Concilium in causæ suæ patrocinium, obtorto licèt collo, pertrahere satagebant. E contrà Acephali, qui hæresis Eutychianæ pars erant, Concilium Chalcedonense ob causam Trium Capitulorum rejiciebant, quòd Theodoritum in communionem recipiendo, Ibam ejúsque Epistolam approbando, causam Nestorii fovere videbatur. Ut igitur damnarentur hæc Tria Capitula, summo studio laborârunt Catholicorum plurimi, renuebant alii, veriti nè hoc modo Chalcedonensem Synodum damnare viderentur. Hinc multa in Oriente lis, quæ primò Justiniani Imp. Edicto, deinde quæsitis sigillatim Patriarcharum & Præsulum Orientalium sententiis, tandem Concilii nostri Oecumenici Decretis sopita, & compressa est. In Occidente diutiùs viguit, vehementèr reclamantibus Africæ & Italiæ Episcopis, præsertim duce Vigilio Papâ, qui tandem cessit, & manus dedit. Nihilominùs Istriæ, Venetiæ, & Liguriæ Episcopi per unum alterúmve Sæculum, à Sedis Apostolicæ communione hoc nomine abstinuerunt, séque Trium Capitulorum damnationi virilitèr opposuerunt. Verùm his missis, ad Concilium nostrum revertamur.

Extant Latinè, desideratis plerumque Græcis, hujus Concilii Acta Conc. Tom. V. p. 416. in VIII. Collationes divisa.

Collat. I. iii. Nonas *Maias*, lectæ sunt *Epistolæ* tres; nempe Justiniani Imp. ad Synodum, quâ hæreses quascunque à quatuor Oecumenicis Conciliis damnatas recenset, Trium Capitulorum originem & progressum exponit, argumentísque, quibus eorum hyperaspistæ uti solent, occurrere conatur; illorum denique examinationem Synodo commendat; Eutychii CP. ad Vigilium Papam, quâ Fidem Catholicam juxta quatuor Concilia Oecumenica confitetur, utq; Trium Capitulorum cognitioni præesse velit Vigilius, petit; Vigilii ad Eutychium *Responsoria*, quâ eadem se amplecti, & suscipere profitetur. His lectis, missi sunt Concilii nomine tres Patriarchæ, Constantinopolitanus, Alexandrinus, & Antiochenus, & *XVII*. Episcopi ad Vigilium Papam, ut ipsum ad Tria Capitula in Synodo ventilanda invitarent; qui responsum suum in diem crastinum distulit.

Collat.

Collat. II. viii. Id. *Maias*, qui ad Vigilium à Synodo missi fuerant, hoc ab eo responsum tulerunt, se paucis solummodò Occidentis Episcopis comitatum Synodo interesse non posse, verùm sententiam suam *de Tribus Capitulis* scriptis comprehensam Imperatori traditurum. Deinde missi sunt, tùm ab imperatore illustres quidam Palatii Proceres, tùm à Synodo iidem penè Episcopi, qui illum secundâ vice invitarent. Respondit ut anteà, se privatim hâc de re acturum, mentémque suam Imperatori oblaturum. Posteà alii à Synodo ad Episcopos Occidentales in urbe Regiâ constitutos directi sunt, ut Synodo interesse, & secum de hâc controversiâ tractare velint. Responderunt quidam, se non nisi præsente Papâ, alii non sine Archiepiscoporum suorum consensu se adesse posse.

Collat. III. vii. Idus *Maias* generalem quandam Fidei suæ professionem juxta quatuor Conciliorum generalium definitiones edunt; quâ se omnia ab iis constituta suscipere, omnia ab iis damnata condemnare profitentur; controversiâ Trium Capitulorum in proximam sessionem rejectâ.

Collat. IV. iv. Id. *Maias*, ad discutienda tria Capitula se jam accingunt Patres. Et primò quidem ex Theodori Mopsuesteni libris plurima excerpta lecta sunt. Ex quibus manifestum est ipsum à communi SS. Patrum Regulâ & Traditione recedere, & alio plane modo de Incarnatione, & duabus Christi naturis locutum esse. Inde dogmata ejus totâ exclamante Synodo mox reprobata, damnata, & anathemati subjecta.

Collat. V. iii. Idus *Maias*, proferuntur plurima ex libris eorum excerpta qui Theodorum Mopsuestenum oppugnârunt, Cyrilli, Procli, Rabbulæ Edesseni, aliorúmque, allegatis etiam Patrum quorundam scriptis, quibus ad sustinendam Theodori existimationem abusi sunt ejus fautores. Et in his variæ erant Gregorii Nazianzeni ad Theodorum Epistolæ; quas tamen non ad Theodorum Mopsuestenum, sed ad Theodorum Tyanensem scriptas esse, toti synodo palàm fit. His factis, progressum est ad ventilandam celeberrimam illam quæstionem, an Hæretici post mortem condemnari possint: quod rectè fieri posse, allatis pluribus SS. Patrum dictis & factis demonstratur. Lectis item hunc in finem Synodi Mopsuestenæ ante triennium habitæ Actis, ex quibus apparuit, Theodori Mopsuesteni nomen ex illius Ecclesiæ Diptychis nunquàm fuisse recitatum. Prolata denique ex Theodoriti operibus nonnulla, ex quibus ipsum Nestorii dogmatibus fuisse faventiorem, & in Cyrillum iniquiorem conficere voluerunt.

Collat. VI. xiv. Cal. *Junias* à Theodorito ad excutiendam Ibæ Edesseni causam pergit Synodus; lecta mox ejus ad Marim Persam Epistola, quâ, tùm Nestorio vitio vertit, quòd Mariam Virginem θεοτόκον esse negaret, tùm Cyrillo, quòd dogma Apollinarii sequens, unam Naturam esse Deitatis & humanitatis Domini nostri Jesu Christi affirmaret; quin & Theodorum Mopsuestenum, tùm ob summam vitæ sanctimoniam, tùm ob diligentem Orthodoxæ Fidei, & voce & scriptis, prædicationem, magnis effert laudibus. Certum est Ibam communi Orientalium in Cyrillum odio ante initam concordiam laborâsse; quod non semel candidè confessus est. Quod verò Theodorum impensè adeò laudaverit, hinc illæ lacrymæ, hinc renovata ipsi olim objecta crimina, etsi toties ab eo in Synodis, Tyriâ, Berytensi, Chalcedonensi, abluta; hinc tot excogitatæ machinæ

SÆC. VI. ab Ann. D.

machinæ, quibus probarent illum, anathema licèt Neſtorio diſertè dicentem, & à Patribus Chalcedonenſibus abſolutum & pro Catholico habitum, nihilominùs ob hanc Epiſtolam, & ſummum ergà Theodorum ſtudium, Neſtorianiſmi reum eſſe. Tandem poſt lectam magnam Conciliorum Epheſini & Chalcedonenſis partem, hanc Ibæ Epiſtolam tanquàm hæreticam & blaſphemam rejecerunt, & anathemate damnârunt. Interim fatendum eſt, Theodorum Cappadocem, tréſque ei adjunctos Epiſcopos, in exponendâ Ibæ cauſâ multa ſtudio ſuppreſſiſſe, quæ ad ipſum, ejúſque Epiſtolam vindicandam non parùm conferunt.

Collat. VII. vii. Cal. *Junias*, rectiùs iii. tranſmiſit ad Synodum Imperator chartas quaſdam ad Trium Capitulorum cognitionem pertinentes, quæ & lectæ ſunt; nempe tres Vigilii Papæ Epiſtolæ quibus Tria Capitula damnaverat. Prima erat ad Ruſticum & Sebaſtianum Diaconos ſuos, quâ eos ob falſos de ſe ſparſos rumores, & Conſtituti ſui exemplaria ſe inſcio & repugnante publicata, & hinc inde miſſa, ſeveriſſimè increpat, & objecto non levis ingratitudinis, ſuperbiæ, perfidiæ & inobedientiæ vitio, eos unà cùm aliis ſibi adhærentibus à Miniſterio ſuo deponit. Alteræ duæ ad Valentinianum Tomitanum in Scythiâ Epiſcopum, & ad Aurelium Arelatenſem. Item ex Actis Antiochenis nonnulla per compendium relata, de honore quem Neſtoriani quidam Theodoriti Imagini currui impoſitæ in civitate Cyro habuerunt.

Collat. VIII. iv. Non. *Junias*, edita eſt prolixa Synodalis Definitio, quâ, compendio recenſitis quæ per totum Concilii decurſum geſta ſunt, Tria Capitula damnant; Theodori Mopſueſteni ſcripta, Theodoriti adversùs Cyrillum Capitula, & Ibæ ad Marim Epiſtolam anathemate percellentes; additis denique XIV. Capitulis, ſive Anathematiſmis, Neſtorianis & Eutychianis erroribus præcipuè oppoſitis; quibus non modò Tria Capitula, ſed & quaſcunque hæreſes, ab Eccleſiâ Catholicâ & ſanctis quatuor Conciliis condemnatas, reprobant & rejiciunt; Hæreſiarchis quos recenſent, Ario, Eunomio, Macedonio, Apollinario, &c. Origenem annumerantes. Antiquam horum Actorum verſionem Latinam primus edidit L. Surius anno MDLXVII. Hanc variis Editionibus vitiatam, cùm duobus vetuſtiſſimis codicibus MSS. contulit Cl. Baluzius, varias lectiones inde excerpſit, lacunas non contemnendas ſupplevit, quin & integram Collationem ſeptimam, eámque ſatis prolixam, editis longè ampliorem, ex codice MS. Pariſienſi depromſit, & hæc omnia unà cùm eruditiſſimâ præfatione *novæ* ſuæ *Collectioni* inſeruit col. 1475. Ad calcem horum Actorum, à Conciliorum Editoribus ſubjiciuntur Gr. Lat. Fragmenta, & alia quædam ad hanc Synodum ſpectantia; nempe ex Synodi VI. Act. IV. Ex Concilio *Florent.* Seſſ. V. Ex Euagrio Scholaſtico l. VI. c. 38. Ex Cedreno ad ann. XXV. Juſtiniani Imp. è Max. Calecâ *de Spirit. Sanct.* l. II. Et quæ primas tenet Vigilii CP. *Epiſtola decretalis* ad Eutychianos poſt ſex menſes à Synodo finitâ, de confirmatione V. Synodi, quam eruditiſſimâ diſſertatione ornatam Gr. Lat. primus edidit P. de Marca *Par.* anno circiter 1643. recuſam deinde *ibid.* cùm aliis diſſertationibus anno 1669. 8*vo.* exinde huc tranſlatam. Longe verò prolixius *Edictum adversùs Tria Capitula* anno DLIV. Latinè à Vigilio editum in lucem protulit Cl. Baluzius *Nov. Collect. Conc.* p. 1551. quo cujúſque Capituli momenta operosè expendit, Ibam fidelem Catholicum eſſe agnoſcit, atque ita à Synodo

nodo

nodo Chalcedonensi fuisse judicatum. Epistolam verò ejus ad Marim Persam, levibus quibusdam conjecturis incredibili labore concinnatis, illam reverà non esse, sed ab ejus adversariis confictam prolixè contendit. De Theodori Mopsuesteni scriptis, primò notat Nestorianos, cùm Magistri sui dogmata palàm propalare ampliùs non auderent, sub Theodori nomine latuisse, qui in pace Ecclesiæ mortuus fuerat; deinde varia ex ejus scriptis loca percurrit, quæ perversa & blasphema esse pronunciat. Theodoriti verò adversùs Cyrilli Capitula, & Synodum Ephesinam, pro Nestorii & Theodori defensione contra rectam Fidem scripta, sine ullâ ambage rejicit & reprobat. Pro coronide Tria hæc Capitula anathemati subjicit, omnésque ea vel recipientes, vel defendentes, pari anathemate condemnat: quæcúnque verò vel suo nomine, vel ab aliis quibuslibet, pro horum Capitulorum defensione edita fuerint, præsentis Constituti auctoritate evacuat, atq; irrita facit. In condendo hoc Constituto ubique elucet summa rerum agendarum cognitio, mira ingenii vis & acumen, immensus labor & diligentia, magna verborum copia, multa circumstantiarum varietas undique conquisita. Quomodò verò hæc cùm priori ejus in hâc causâ zelo, tantique Pontificis gravitate & constantiâ conciliari possint, viderint quorum interest. Nos ad institutum nostrum redeamus. Sequitur Pelagii Papæ II. ad Episcopos Istriæ qui damnationi Trium Capitulorum non consentiebant, *Epistola*, sive Tractatus satis amplus, quo de Concilii Chalcedonensis auctoritate, & Trium Capitulorum damnatione copiosè agit. Post hæc Græc. Lat. Justiniani Imp. *adversùs Origenis errores Tractatus* anno circiter DXLI. editus, quo Origenem, ejúsque dogmata de SS. Trinitate, animarum naturâ & statu, præcipuè de animarum præexistentiâ, & peccatorum pœnis acriùs exagitat, & tùm argumentis, tùm allatis SS. Patrum testimoniis refellit; Ejusdem *Literæ* ad Synodum CP. anno DXLVI. de Origene & Sectatoribus ejus ex Cedreno desumptæ; Ejusdem *Confessio rectæ Fidei*, quâ Tria Capitula late exponit & revincit; subnexâ ejusdem ad Synodum CP. de Theodoro Mopsuesteno & reliquis *Epistolâ*, quæ Latinè etiam habetur *Collat.* I. p. 419. Infestissimus est huic Synodo illustrissimus Annalium parens, qui, ut Vigilium suum speciosiùs vindicaret, arreptâ quâvis occasione in eam acerrimè invehitur, iniquis ubique premit calumniis, Acta ejus depravata, vitiata, truncata, & mutilata esse contendit, omnimodis quidem conjecturis, quas solers ingenium, multa lectio, diligens studium excogitare poterant. Sed operam atque oleum perdit Cardinalis. Desiderari Græca nemo non videt. Sed Acta quæ supersunt Latina imperfecta esse, quis nobis demonstrabit? Non plus continent vetustissimi codices manuscripti, non plùs ex eis citant istorum ferè temporum scriptores, Liberatus Diaconus; Pelagius I, II. & Gregorius Magnus, Pontifices, &c. Sed desunt quæ in causæ Origenianæ damnationem gesta sunt: at unde constat causam hanc in hâc Synodo plenè fuisse pertractatam? Quod enim ex Euagrio & Cedreno colligitur incertum planè est, & ad aliam potiùs Synodum referendum. Origenes ejúsque dogmata, tùm Justiniani Imp. Edicto, tùm in Synodo CP. sub Mennâ, paucis abhinc annis damnata fuerant: unde satis habuerunt Patres Capitulo XI. ea iterùm breviter anathemati subjicere.

HIEROSO-

SÆC. VI. ab Ann. D.

553. HIEROSOLYMITANUM II, anno DLIII. à Palæstinæ Episcopis habitum. Quo, missis ad Imperatorem Synodi V. Actis, Decreta Synodi confirmantur. Ex hâc Synodo quædam citat Cyrillus Scythopol. *Vit. S. Sabæ* num. xc. p. 375. apud Coteler. *Monument.* Tom. III. quæ exindè habent Conc. Nic. II. Patres Act. I. Conc. T. VII. p. 84.

553. AQUILEIENSE anno DLIII. à Trium Capitulorum defensoribus habitum. Quo, quintam Synodum non esse recipiendam decreverunt. De hac Synodo vide Bed. lib. *de sex ætat.*

554. ARELATENSE II. anno DLIV. iii. Cal. *Julias* à *XIX.* Episcopis, partim per se, partim per vicarios celebratum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Canones* VII. cùm notis Sirmondi Conc. Tom. V. p. 780. & apud le Coint Tom. I. p. 799.

557. PARISIENSE II. circa annum DLVII. à *XV.* Episcopis celebratum. Ut Ecclesiæ necessitatibus post bellum civile consuleretur, conditi sunt *Canones* X. Sirmondi & Binii notis illustrati Conc. Tom. V. p. 814. Habentur etiam apud le Coint ad hunc annum Tom. I. p. 825. qui non pauca de Episcopis, qui interfuerunt, annotavit.

560. LANDAVENSE in Britanniâ circa annum DLX. ab Oudocæo Episcopo, convocatum. Quo, Mouricus Rex Glamorganiæ ob perfidam Cynætu interfectionem excommunicatur, mox in aliâ Synodo ibidem coactâ absolutus. Habita est etiam tertia ibidem Synodus sub eodem Oudocæo, quâ Guidnerth fratrem in causâ regni interficiens, excommunicatus est. Extant harum Synodorum Acta apud Spel. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 62. & Conc. Tom. V. p. 828.

563. BRACARENSE I. in Hispaniâ Tarraconensi inter Durium, Miniúmque fluvios anno DLXIII. rectiùs ut videtur ann. DLXI. nempe ærâ Hispanicâ DXCIX. Cal. *Maiis* ab VIII. Episcopis habitum. Quo, hæreses in Occidente, præcipuè Priscillianistarum, damnatæ sunt. Condita sunt adversùs hæresin Priscillianam Capitula XVII. & de disciplinâ Ecclesiasticâ XXII. Extant Acta & Capitula Conc. T. V. p. 836. & apud Card. d' Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 292.

563. SANTONENSE I. ad Carontonum fluvium, ad ann. DLXIII. saltem præcedentem, habitum. In quo, amoto Emerio, qui contra Canones fuerat ordinatus, Heraclius Santonensis Episcopus creatus est. Gesta hujus Synodi refert Greg. Turon. l. IV. c. 26. p. 171. Vide quæ notat Le Coint ad ann. DLXII. num. viii, &c. Tom. II. p. 7.

567. LUGDUNENSE II. anno DLXVII. ab *VIII.* Episcopis & *VI.* vicariis Episcopalibus, Guntramni Regis jussu, collectum. Extant de pace & libertate Ecclesiasticâ *Canones* VI. Conc. Tom. V. p. 847. & Le Coint *Annal.* Tom. II. p. 86. Vide Greg. Turon. l. V. c. 20. p. 239.

567. TURONENSE anno DLXVII. xv. Cal. *Decembr.* à *IX.* Episcopis in causâ Disciplinæ Ecclesiasticæ reformandæ celebratum. Extant *Canones* XXVII. & *Epistolæ* aliquot post Synodum scriptæ, cum notis Sirmondi & Binii Conc. Tom. V. p. 851. Extant etiam *Canones* cùm eruditis Caroli Cointii notis Tom. II. p. 67.

LUCE-

LUCENSE I. in Gallæciâ anno DLXVII. rectius forsan DLXIX. à Theodomiro Rege congregatum. In quo post confirmatam Fidem Catholicam Hispaniæ Sedium Metropolitanarum limites statuerunt. Extant Acta cùm notis G. Loaisæ, qui plures Hispaniæ & Galliæ Episcopatuum notitias exhibet. Habentur Conc. Tom. V. p. 874. & apud d' Aguirre Tom. II. p. 299. SÆC. VI. ab Ann. D. 567.

BRACARENSE II. anno DLXXII. Cal. *Juniis* sub Mirone Suevorum Rege à *XII.* Episcopis præsidente Martino Dumiensi Archiepiscopo Bracarensi habitum. Extant de disciplinâ Ecclesiasticâ *Capitula* X. Conc. Tom. V. p. 894. Hæc aliáque plura ad hoc Concilium spectantia exhibet illustrissimus Card. d' Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 316. 572.

LUCENSE II. anno DLXXII, paulò post Bracarense habitum. Quid in hâc Synodo gestum sit, non constat. Missa est ad eam Martini Bracarensis *Collectio Canonum* & Capitulorum quæ Latina fecerat; quæque habentur Conc. Tom. V. p. 902. 572.

PARISIENSE III. anno DLXXIII. III. Id. *Septemb.* à *XXXIII.* Episcopis habitum. In quo, deposito Promoto, Sedes Carnotensis Pappolo adjudicatur. Extant Pappoli *libellus*, & *Epistola* Synodalis Conc. Tom. V. p. 918. Vide quæ de hâc Synodo habet le Coint Tom. II. p. 135. 573.

PARISIENSE IV. anno DLXXVII. à *XLV.* Episcopis coactum. In quo Prætextati Rothomagensis Episcopi, à Chilperico Rege accusati, causa discussa est. Plura de hujus Synodi Actis tradit Greg. Turon. lib. V. cap. 18. pag. 227. Vide etiam Conc. Tom. V. p. 925. Fusè hujus Synodi Acta persequitur Car. Cointius Tom. II. p. 172. 577.

AUTISSIODORENSE circa annum DLXXVIII (ad annum potiùs DLXXXVI. referendum censet Carolus Cointius, alii ad annum DXC. & errore adhuc magis enormi ad annum DCXIV. alii) ab Aunachario Episcopo, unà cùm pluribus Diœcesis suæ Abbatibus & Presbyteris, celebratum. Extant Disciplinæ Ecclesiasticæ *Canones* XLV. cùm notis Sirmondi & Binii Conc. Tom. V. p. 956. Notis etiam Car. Cointii illustrati ad annum DLXXXVI. Tom. II. p. 308. 578.

CABILONENSE anno DLXXIX. habitum. In quo Salonius Ebredunensis, & Sagittarius Vapincensis, læsæ majestatis accusati, depositi, & in custodiam dati sunt. Vide Greg. Turon. lib. V. c. 27. p. 246. 579.

SANCTONENSE II. anno circiter DLXXIX. habitum. In quo Nantinus Comes Engolismensis excommunicatus in gratiam recipitur. Vid. Greg. Tur. lib. V. c. 36. p. 256. 579.

BRENNACENSE ad Vidulam fluvium in Campaniâ an. DLXXXI. coactum. In quo Leudastes Comes, qui Gregorium Turonensem apud Chilpericum falsò accusârat, excommunicatur. Pluribus hæc refert 581.

SÆC. VI. ab Ann. D. ipſe Gregorius l. V. c. 49. p. 277. Confer Conc. Tom. V. p. 965. Et quæ notavit Le Coint ad ann. DLXXX. Tom. II. p. 206.

581. MATISCONENSE I. ad Ararim fl. in Burgundiâ anno DLXXXI. Cal. *Novembr.* præſentibus *XXI.* Epiſcopis, Guntramni Regis juſſu congregatum. Conditi ſunt ad mores Eccleſiæ reformandos, & refrænandos Judæos *Canones* XIX. qui cum notis Sirmondi & Binii habentur Conc. Tom. V. p. 966. De tempore hujus Synodi conſulendus eſt Car. Le Coint *Annal.* T. II. p. 237. qui illam ad annum DLXXXIII. refert, Canones exhibet, & nonnulla in eos eruditè annotavit.

583. LUGDUNENSE III. anno DLXXXIII. Menſe Maio, ab *XVIII.* Epiſcopis, & *XII.* vicariis celebratum. Extant qui ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectant *Canones* VI. Conc. Tom. V. p. 973. & Le Coint Tom. II. p. 236.

584. VALENTINUM II. anno DLXXXIV. x. Cal. *Jul.* à *XVII.* Epiſcopis habitum. In quo, Monaſteriis quibuſdam privilegia ſua & dotationes confirmantur. Extant Acta Conc. Tom. V. p. 976. Vide le Coint *Annal.* Tom. II. p. 279.

585. MATISCONENSE II. anno DLXXXV. à *XLIII.* Epiſcopis, & XV. aliorum vicariis, ad collapſos Chriſtianorum mores reformandos celebratum. Conditi ſunt hunc in finem *Canones* XX. qui Sirmondi & Binii notis illuſtrati habentur Conc. Tom. V. p. 979. notis etiam Caroli Cointii ad hunc ann. Tom. II. p. 285. Ad calcem adjicitur Guntramni Regis *Præceptio* ad Epiſcopos & Judices Regni ſui edita de Die Dominico obſervando, aliiſque. Vide etiam quæ habet Greg. Tur. l. VIII. c. 30. Anno DLXXXVII. habitus eſt Conventus ap. Andelaum de Pace inter Guntramnum & Childebertum, Epiſcoporum Procerúmque Concilio firmatâ. Extat Exemplar *pactionis* Con. Tom. V. p. 993.

587. CONSTANTINOPOLITANUM VIII. an. DLXXXVII. habitum. In quo Gregorius Epiſcopus Antiochenus, inceſtûs criminis accuſatus, à calumniâ abſolvitur. Videſis Euagr. lib. VI. cap. 7. p. 450.

587. ARVERNENSE III. anno DLXXXVII. rectiùs fortè ſuperiori habitum: (alii ad ann. DLXXXVIII. referunt.) In quo Parochiæ Cadurcinæ Sedi Ruthenenſi adjudicatæ ſunt. Vide Greg. Tur. lib. VI. c. 38. p. 335.

589. TOLETANUM II. vulgò III. anno DLXXXIX. viii. Idus *Maias*, à *LXXVIII.* Epiſcopis ex omni Hiſpaniæ parte convocatis celebratum. In quo Gothi in Hiſpaniâ, abjuratâ hæreſi Arianâ, Fidem Orthodoxam profitentur. Extant hujus Synodi Acta, *Confeſſio*, *Canones* de Fide Catholicâ XXIII. & Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XXIII. cùm notis Loaiſæ & Binii Conc. Tom. V. p. 997. & apud d' Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 338. ad Can. XI. & XII. hujus Concilii multa præclarè diſſerit Purpuratorum eruditiſſimus idem ille Card. d' Aguirre *Diſſert.* hujus Tomi VII. VIII. IX. Prima in duos Excurſus; Secunda in quinque, Tertia in tres diſpertitur. In primâ diſſerit, quonam ſenſu peccatoribus poſt pœnitentiam lapſis in

hoc

hoc Concilio negetur novus accessus ad pœnitentiam, sive reconciliationem. Putátque Canonem non de secretâ & sacramentali pœnitentiâ, sed de solenni exponendum esse. Secunda agit de instauratione priscorum Canonum circa pœnitentes, tùm lapsos post Baptismum, tùm relapsos post pœnitentiam, præsertim in Hispaniâ. Ubi ostendit quænam fuerit illa vetus disciplina, & quodnam tùm pœnitentium, tùm Confessionariorum officium. Tertia dissertatio agit de pœnis relapsorum instauratis in hoc Concilio, & de vario genere aut modo pœnitentiæ. Ubi omnia ex antiquis Canonibus, sanctisque Patribus fusè non minus quam eruditè illustrat & confirmat. Notet Lector habitum fuisse in Galliâ unum aut alterum Conventum, seu Synodum circa annum DLXXXIX. Sed quæ nullius ferè momenti sunt. De quibus vide Greg. Turon. lib. IX. cap. 37. p. 508. c. 41. p. 518.

SÆC. VI. ab Ann. D.

NARBONENSE ad Atacem fl. anno DLXXXIX. Cal. *Novembr.* ab *VIII.* Episcopis celebratum. Ut disciplina Ecclesiastica vim suam meliùs haberet, conditi sunt *Canones* XV. qui cum Notis Sirmondi & Binii extant Conc. Tom. V. p. 1027. & apud Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 385. 589.

ROMANUM IX. anno DLXXXIX. habitum. In quo *ordo Præfationum*, quem inter missarum solennia decantanda Romana Ecclesia hactenùs habuit, Germanis & Gallis traditus est. Vide Pelag. II. Epist. IX. Conc. Tom. V. p. 953. Quam tamen spuriam esse, & ex Isidori Mercatoris officina prodiisse ipsimet judicant novissimi Conciliorum Editores. 589.

HISPALENSE sive SPALENSE in Hispaniâ ad Bætim fl. circa annum DXC. ab *VIII.* Episcopis Præside Leandro Archiepiscopo habitum. Extant de disciplinâ Ecclesiasticâ *Capitula* III. Conc. Tom. V. p. 1588. & apud D'Aguirre Tom. II. p. 390. ubi etiam multa subjiciuntur. Eodem anno habita est Synodus in confinio Trium Civitatum adversùs Tetradiam, Eulalii Comitis uxorem. De quâ Greg. Tur. lib. X. cap. 8. p. 542. Alia eodem tempore Pictavi in causâ Crodieldis. De quâ ibid. cap. 16. p. 561. Tertia Metensis ad Mosellæ & Saliæ confluentes. In quâ Ægidius Remensis ob crimen læsæ Majestatis deponitur ibid. cap. 19. p. 570. Quarta denique Nemptodorensis, in quâ Clotarius Rex adhuc puer baptizatus est. De quâ *ibid.* cap. 28. pag. 583. 590.

CÆSARAUGUSTANUM anno DXCII. Cal. *Novembr.* à *X.* Episcopis & *II.* Vicariis habitum. Extant de Sacerdotibus vel Episcopis ab Arianâ hæresi redeuntibus *Canones* III. Conc. Tom. V. p. 1600. & apud Aguirre Tom. II. p. 414. 592.

AFRICANUM II. à Numidiæ Episcopis circà annum DXCII. habitum. Quo, cum nonnulla Ecclesiæ Romanæ consuetudini contraria sancita essent, irrita ea, quantum in se erat, fecit Gregorius Papa. Vide Epist. ejus ad Gennad. Exarch. lib. III. *Epist.* VII. 592.

ROMANUM X. anno DXCV. habitum. In quo, Joannes Presbyter Chalcedonensis hæresis accusatus absolvitur. Vid. Greg. M. lib. IV. Epist. XLIV. Conc. Tom. V. p. 1198. 595.

SÆC. VI. ab Ann. D.

597. TOLETANUM III. anno DXCVII. xvi. Cal. *Jun.* à XIII. Episcopis habitum. Extant de castitate & moribus Episcoporum *Canones* II. Conc. Tom. V. p. 1603. d'Aguirre Tom. II. p. 416.

598. OSCENSE, apud Ibergetes in Arragoniâ, anno DXCVIII. coactum. Extant de munere Episcopali, & clericorum vitâ castâ & pudicâ *Canones* II. Conc. Tom. V. p. 1604. & apud Aguirre p. 417.

599. BARCINONENSE II. anno DXCIX. Cal. *Novembr.* à *XII.* Episcopis, Præside Asiatico Metropolitano Tarraconensi, celebratum. Extant adversùs Simoniacas promotiones *Canones* IV. Conc. Tom. V. p. 1605. Huic Synodo Card. d'Aguirre subnexuit Joannis Biclarens. Chronicon, Notis & Observationibus suis illustratum, aliáque non pauca *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 421.

Finis Sexti Sæculi.

SÆCU-

SÆCULUM MONOTHELETICUM.

SCRIPTORES.

IOANNES PHILOPONUS Grammaticus & Philosophus Alexandrinus, claruit circa annum DCI. Cæteris ejus scriptis de quibus alibi, duo quæ sequuntur MSS. addi possunt. Contra Acephalos Capita XVII. hoc initio, *κεφάλαιον α΄. Εἰ ὁ λέγων τὸν Θεὸν μόνον τὸν Χριστὸν μανιχαΐζει*, &c. Extat Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* juxta Nessel. CCXVI. num. xii. fol. 99. Idem esse hoc opus cum libro ejus contra Severum, cujus meminit Suidas, forte non sine magnâ verisimilitudine conjici potest. Ejusdem dissertatiuncula *de divisione* trium animæ facultatum respectu quatuor primariarum virtutum, *Πῶς ἂν ταῖς τρισὶν εἶεν αἱ τέσσαρες*. Incipit, *Φασί τινες, τί δήποτε τριῶν δυνάμεων οὐσῶν τῆς ψυχῆς τέσσαρας τὰς κατ' ἀρετήν*, &c. Extat *ibid.* num. xiii. fol. 103. p. 2. Opus ejus *Διαιτητὴς* dictum inter desiderata numeratur, ut alibi notavimus. Insigne hujus Operis fragmentum *ἀνέκδοτον* ex lib. IV. cap. 7. MS. penes se habere haud ita pridem me monuit Cl. Gotfridus Olearius Lipsiensis, mirarique se ait hoc Philoponi opus à Cl. du Pinio prætermitti, neque id aliunde ortum, quam quod Photii locum Cod. L. hac de re pessimè acceperit, quæque de Philoponi Opere dicit Photius, ipse Niciæ monachi libro malè tribuit. Vide etiam quæ de hac ipsa re nuper notarunt eruditissimi Actorum Lipsiensium Editores *Supplem.* Tom. II. §. X. p. 477.

SÆC. VII. ab Ann. DC. 601. Vid. Part. I. p. 441.

IOANNES cognomento MALALA, ortu Antiochenus, claruit circa annum DCI. Scripsit *Historiam chronicam* libris XVIII. ab orbe condito usque ad Justiniani Senioris exitum; & quia in codice MS. deerat liber primus & secundi pars, ut defectum suppleret interpres, ex Georgii Hamartoli Monachi Chronico *ἀνεκδότῳ* excerpta quædam chronologica præfixit. Latinè vertit, preloque ante annos plusquam XL. paravit Edmundus Chilmeadus Oxoniensis. Verùm eo mortuo, opus diu neglectum jacuit, multorum votis expetitum, donec tandem manus obstetricantes admovit vir doctissimus, mihique in paucis amicus, Humphredus Hodius S. T. P. qui opus recensuit, breves ad paginæ calcem notas subjecit, & amplissima prolegomena, multo eruditionis & diffusæ lectionis apparatu adornata, præmisit, quibus de auctore, vitæ ejus conditione, ætate, opere, interprete luculentèr agit. Prodiit hæc Chronographia, subjunctâ Cl. Bentlei ad Joan. Millium dissertatione Epistolicâ Græc. Lat. *Oxon.* 1691. 8*vo.* Ætatem quod attinet, semper in eâ fui sententiâ, Malalam non diu post Justiniani obitum, saltem ineunte hoc sæculo, floruisse. Quem tamen ad sequiora sæcula detrudit Editor, & nono demùm sæculo vixisse, longo sive argumentorum sive conjecturarum agmine contendit. Mei non est neque operis, neque otii, singula anxiè excutere; verùm pace viri humanissimi, & incolumi semper amicitiâ, ad astruendam quam hactenùs amplexus sum sententiam, pauca quàm potero brevissimè, in medium proferam. Advertat igitur Lector, primò, in MS. codice Barocciano, unde desumptum est

601. Vid. Part. I. p. 442.

Chilmeadi

Chilmeadi apographum, paucas tantummodò schedas in fine deesse. Unde jure colligere quis possit auctorem non diu ultra Justiniani obitum, Historiam suam produxisse. Gratis quidem & precariò dicitur, fieri potuisse, ut hujus operis pars altera fuerit, quæ nescio quo casu periit. Hujusmodi enim conjecturæ nullis testimoniis, nullâ probabili ratione nixæ, eâdem facilitate rejici, quâ offerri possunt. Secundò, In describendis Justiniani temporibus Malala noster tàm copiosè & cumulatè singula persequitur, & quascunque rerum circumstantias tàm diligentèr & particulatìm exponit, ut jurares auctorem hoc circiter tempore vel scripsisse, vel vixisse. In celebrandis reliquorum Imperatorum gestis parcus admodùm est, & levi pertractat digito, in Justiniani rebus illustrandis longè uberiùs & copiosiùs agit, & cujusvis Indictionis, Anni sæpissimè, & Mensis Acta recenset; præsertim (quod notari velim) circa postrema Justiniani tempora; fortiori exinde conjecturâ eum vel his rebus interfuisse, vel proximum fuisse. Neque enim eâ solùm de causâ hoc factum est, quòd diuturnum Justiniani regnum (qui Imperium per annos XXXVIII. tenuit) tantam scribendi materiam præbuit. Imperârunt quippe alii diutiùs, résque posterorum memoriâ dignas gesserunt; in quibus nihilominùs nusquàm tantam posuit diligentiam. Imperavit Augustus, quo regnante ingentes rerum vicissitudines passus est Romanus orbis, annos LVI. Constantinus M. cujus tempore factæ sunt novæ rerum mutationes, nova Ecclesiæ, nova Reipublicæ facies, paulò brevius, annos saltem XXXI. Theodosius Junior annos XLII. Et tamen integram horum omnium historiam duplò superat unius Justiniani Imperium. Fateor Malalam nusquàm à se visa commemorare, nusquam de se, domóve suâ mentionem injicere. Neq; mirum. Quot enim insignes Historici res suo tempore gestas literis mandârunt, apud quos de se, suâve familiâ nec vola nec vestigium. Quòd ad Acta Civitatis publica semel provocet, non inde sequitur, rem narratam videre non potuisse. Quis enim rerum apud nos durante tyrannide gestarum historiam contexturus, etsi ipse interfuit, vel interesse potuit, quandoque tamen ex Reipublicæ Archivis fidem potiùs suam astruere non maluit? Tertiò, Haud parùm apud me roboris habet, quòd auctor noster dùm in reliquis Historiæ suæ partibus Scriptores ante sua tempora claros, veluti testes idoneos citare solet, per integrum Justiniani Imperium vix unum laudet, & exceptâ chronologorum quorundam in computandis annis ab orbe condito mentione obitèr factâ, (quod ad hanc rem nihil facit) nullum. Cujus haud alia ratio satìs commoda reddi queat, quàm quòd res vel ipse viderit, vel ex recenti memoriâ acceptas posteris tradiderit. Quæ de Legati ex Indiâ reversi (sive Nonnosus is fuerit, sive alius) narratione habet, non necessariò ad scriptam Historiam, sed ad Orationem vivâ voce coram Imperatore habitam commodè referri possunt. Cùm vox ὑφηγήσατο ex æquo utrumq; respicit; nec aliud in genere quàm rem gestam *referre*, vel *exponere* notet. Quartò. Chronographia Malaliana à Joanne Damasceno qui circa annum DCCXXX. claruit, disertissimè citatur Orat. III. *de Imagin.* p. m. 776. Orationem verò hanc genuinum esse Damasceni fœtum uno ore agnoscunt omnes tùm è Reformatis, tùm Pontificiis Critici Ecclesiastici. Nec immeritò; cum & stylus, & res ipsa, hominis istius omnium Mortalium δεισιδαιμονεστάτου, & in cultum imaginum penè insanientis, doctrinam & ingenium ad vivum exprimit. Sed Malala Scriptores aliquot ab ætate Justiniani longè remotos non semel laudat; nempe Clementem & Theophilum chronographos, hunc anno

DCCLXXXV.

DCCLXXXV. illum saltem post annum DCLXXXV. clarum. At unde constat Clementem post annum DCLXXXV. scripsisse? Scilicet, quia Anonymus *Demonstrationum Chronographicarum* auctor, quem in *Originum Constantinopolitanarum manipulo* edidit Combefisius, de statuâ quâdam Theodosii M. agens refert Clementem dicere, *similes, variæq; formæ marmoreas Statuas Constantini Constantii filii, esse.* Hunc Constantinum de Constantino Pogonato Constantis filio, qui an. DCLXXXV. diem obiit, intelligendum esse in Notis contendit Combefisius. Mihi longè verisimiliùs videtur, ad Constantinum M. Constantii filium id potiùs esse referendum. Quis enim nescire potest Constantinum M. novam quam condiderat Romam, variis marmoreis Statuis sibimet ipsi positis, variis in urbis locis exornâsse? Nec tacet id Malala, qui plures recenset, quas suo tempore perdurâsse, magnóque in honore habitas fuisse, refert. Quid quod apud Demonstratorem nostrum Combefisianum Constantini M. statuæ utramq; faciant paginam? Quas tot locis recenset, toties cum aliorum statuis confert, ut hoc penè unicum in animo habuisse videatur. Immò nè toto, quod sciam, opere, præter Constantinum M. ejúsque filium alicujus Constantini Imperatoris vel semel meminit. Sed Constantinum, *Constantii filium* vocat Chronographus Combefisianus. Et ita quidèm Magnum illum Constantinum vocant Scriptores alii; Ita Theophanes ad annum CCLXXXVIII. p. 6. Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς τοῦ Κωνσταντίου· iterúmque ad annum CCXC. p. 7. ita ipse Malala lib. XIII. p. 1. Ὁ υἱὸς Κωνσταντίου τοῦ Χλωροῦ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας. Nec obstat quòd Constantinum suum, *Constantii filium* vocare non solet laudatus chronographus. Sufficit, quòd quandoque Constantii filium, quandoque simplicitèr Constantinum, vel Constantinum Magnum appellet. Neque enim alitèr Malala, qui semel tantùm Constantii filium, sæpiùs *Constantinum Imperatorem*, vel *Magnum* vocat. Quod & à Theophane aliísque factum est. Theophilum quod attinet, meminit Abulpharaius Theophili cujusdam Chronographi, qui exeunte Sæculo VIII. floruit. At quis fidem faciet hunc cum nostro eundem esse? Plures erant Joannes Historici, (eosdem recensente Cl. Editore) cur non & plures Theophili chronographi esse potuerint? Certè Malala non modò ipsum cum antiquioribus conferre solet, sed & semel Tatiano adjungit. Addam quod non parùm notari meretur, Malalam nostrum, qui in prioribus operis sui partibus Theophilum sæpiusculè laudare solet, post Neronis tempora, *i. e.* post D. Marci Anianum sibi successorem Alexandriæ substituentis obitum, in re historicâ nunquam citare. Quod vix fieri potuit, si paulò ante VIII. Sæculum absolutum vixerat, & historiam suam ad Irenes Imperatricis tempora perduxisset. Ut non spernenda mihi videtur Rev. & doctissimi Joan. Felli conjectura, statuentis Theophilum chronographum non alium fuisse quàm Theophilum Antiochenum, qui in rebus chronologicis apprimè versatus, librum *de Temporibus* (quo nomine laudat illum Lactantius*) id est, opus *ad Autolycum* scripserit. Nec obstat, quòd quæ ex Theophilo profert Malala, in ejus operibus hodiè non reperiantur. Potuit alia scribere Theophilus, quorum notitia ad nos non pervenerit, vel iis inesse poterant, quæ perierunt. Sed Clementem citat Anonymus Combefisianus; certè obscurus, ignobilis, nullius nominis, & sequioris ævi Scriptor. Et quid si concedatur fuisse Clementem Chronographum, qui Sæculo IV. vel V. scripserit? Certè nunquam probari potest ex Anonymo Combefisiano Clementem de quo loquitur, diu post Constantini M. tempora floruisse. Et erat quidem

* Lib. I. c. 23. p. 132.

SÆC. VII. ab Ann. DC. quidem Clemens Historicus, cujus meminit Suidas in voc. Κλήμ. qui Romanorum Regum & Imperatorum historiam scripsit, aliáque opera, quæ Hieronymo cuidam dedicavit. Jam verò si is fuerit (ut fuisse sanè verisimillimum est) Hieronymus ille Presbyter Dalmata, qui Græcè scripsit historiam SS. Patrum Ægypti, quique in Joanne Abbate se sub Theodosio Magno vixisse testatur, de quo egimus ad an. CCCLXXXVI. habemus Clementis nostri ætatem, cui proindè quod habet Demonstrator Combefisianus optimè congruit. Sed fabulosus est Malala, & nugarum plenus. Esto, an statim ad sequiora sæcula relegandus? In fabulas maximè propensi sunt Euagrius Scholasticus, Theodorus Lector, Joannes Alexandrinus vitæ Chrysostomianæ Scriptor, ut alios taceam, omnes circa hæc tempora Scriptores Ecclesiastici, an ideò sedibus suis mox movendi? Neque prætereundum hoc loco est, Cl. Editorem alibi * ubi de fabulosis miraculis, quæ in vitâ Eutychii CP. ab Eustratio Presbytero conscripta occurrunt, sermonem habet, disertè affirmare, omnibus id tàm hujus quàm sequentium sæculorum Biographis, alitèr probæ notæ scriptoribus, solenne esse; ut ex Cyrillo Scythopolitano, *inquit*, aliisque liquet; ipsos denique historicos Euagrium, Theodoritum, &c. istiusmodi relationibus refertos esse. Quin toties laudatum Procopium somnia & deliramenta tradidisse, & impudentes & planè portentosas, quæq; sub humanam fidem vix cadere possunt, in Justinianum, Theodoram Augustam, omnémque Aulam fabulas ex proprio cerebello confinxisse, nôrunt quotquot vel primis labris Ἀνέκδοτα salutârint. Certè si hæc valeret argumentandi ratio, de nobilissimis & vetustissimis Græciæ Scriptoribus Herodoto, Diodoro Siculo, aliisque actum erit. Sed stylus ejus ab omni elegantiâ abhorret. Et quis nescit Linguam Græcam hoc tempore à puritate suâ longè recessisse, inque eam barbara & hirsuta vocabula irrepsisse, & Historiarum Scriptores pro loco, indole, educatione, curâ, & studio, plùs minúsve elegantiæ habuisse? Mitto errores chronologicos, res ab eo vel omissas, vel diversimodè ab aliis relatas; & siqua hujusmodi, quæ ipsi cum aliis ejusdem temporis Historicis communia sunt. Testis sit iterùm vel unus Procopius, ipse licèt Historicorum hujus temporis facilè princeps, qui non modò refert, quæ omnium συγχρόνων testimoniis destituuntur, non modò sui temporis Historicis pugnantia tradit, sed & sæpissimè sibimet ipsi contradicit, ut infinitis exemplis luculentèr ostendit Cl. Eichelius *Prolegom.* in Procopii Ἀνέκδ. num. xxviii. xxx. xxxi. xxxii. xxxviii. Plura de Malalâ dici poterant, sed hæc sufficiunt. Quicquid verò de ætate ejus sit, laudanda est Cl. Editoris diligentia, prædicanda eruditio; à quo alia ingenii & industriæ suæ monumenta expectamus. In quibus edendis ut fidem tandem liberet suam, calidis votis omnes apprecamur.

* Lib. Angl. de Sedib. Episc. per injust. depriv. vacant. c. 10. p. 120.

601. Vid. Part. I. p. 442. HESYCHIUS, sive ISYCHIUS, sive ISACIUS, primùm Presbyter, deinde Patriarcha Hierosolymitanus, claruit anno DCI. Sententiam nostram de Hesychio, ejúsque ætate & Scriptis olim protulimus. Cujus necdum pœnitet. Obiit anno DCIX. De eo enim hæc tradit Chronici Alexandrini auctor †; Hoc anno (Phocæ penultimo) σφάζεται ὁ πάπας Ἀλεξανδρέων. παύεται δὲ καὶ Ἰσαάκιος ἀπὸ Ἱεροσολύμων, καὶ γίνεται ἀντ' αὐτοῦ Ζαχαρίας· Præter opera alibi memorata, extat sub ejus nomine *vita S. Longini* Centurionis à Bollandianis edita *Martii* xv. *Oratio in Lazarum quatriduanum.* Habetur Græcè MS. Biblioth. Vindob. Cod.

† Pag. 874. Edit. Rader.

Cod. *Hist.* Eccles. LXII. num. xx. fol. 123. quæ hoc modo incipit,
Δεῖπνον ἡμῖν πολυτελὲς Λάζαρος σήμερον παρατίθησιν. Δεῖπνον, ἐν ᾧ πάντα θαυμαστὰ, πολυανθῆ, καὶ λαμπρὰ θεῖα, &c. Fragmenta in varia Veteris & Novi Testamenti *Cantica sacra* ibid. Cod. *Theol.* CLIX. Scripsit item Homiliam sive Sermonem in *Christi nativitatem*, ex quo Nobile Fragmentum de annis Mundi, déque anno Natalis Dominici, inter Anastasii Nicæni quæstiones Latinè edidit Gentianus Hervetus, & habetur *Biblioth. Patr.* Tom. XII. Græcè verò & Latinè Car. du Fresnius in Appendice ad *Chron. Paschale*; & paulò post, Editionis tamen Fresnianæ ignarus, ex codice Barocciano CCVI. clarissimus Hodius noster *Prolegom.* ad Malalæ Chron. num. xxiv. Qui hæc aliáve opuscula non nostro, sed juniori cuidam Hesychio tribuenda esse, saltem tribui posse, contendunt, tùm demùm assensum ab æquis rerum æstimatoribus impetrabunt, cum Veterum auctoritate, vel codicum manuscriptorum fide id demonstrare possunt. Erat quidem Hesychius Presbyter Hierosolymitanus, literarum doctrinâ clarus, qui sub Theodosio juniore vixit, de quo Theophanes ad ann. CCCCVII. p. 71. verùm ille nostro longè antiquior erat.

ANTIOCHUS Monachus Palæstinus, claruit anno DCXIV. 614.
Cæteris ejus Scriptis alibi recensitis, adjungi potest narratio *vitæ S. Eu-* Vid. Part. I.
phrosyni, qui Lauræ S. Sabæ coquus Cœnobialis fuerat. Incipit, Οὗτος p. 448.
ὁ ἀοίδιμος πατὴρ ἡμῶν Εὐφρόσυνος, &c. Extat MS. in Biblioth. Vindob. inter *Theologicos* Cod. CCCXXXIII. juxta dispositionem Nesselianam num. iv. fol. 28. p. 2. Vide quæ notavit Cl. Lambecius *Comment.* lib. III. p. 138. ubi S. Antiochum hujus vitæ auctorem esse judicat; cujus proinde Pandectæ præfixa est. De hoc Euphrosyno silent penitùs Martyrologi Latini.

GEORGIUS, *Eleucius* anteà dictus, ex oppido Adigermaro, uti 614.
ipsemet testatur, oriundus; claruit ann. DCXIV. Puer adhuc Theodoro Siceorum in regione Galatarum Archimandritæ traditus est, sub cujus curâ & tutelâ disciplinâ Monasticâ se per XII. annos exercuit, éique jam defuncto in Monasterii sui præpositurâ successit. Scripsit *Vitam* S. Theodori Archimandritæ, & Episcopi deinde Anastasianopolitani, qui mortalitatem explevit tertio Heraclii Imperatoris anno, Christi DCXIII. Extat Latinè apud Surium & istiusmodi Collectores die *April.* xxii. sed Symeonis Metaphrastæ quisquiliis haud parùm conspurcata.

NENNIUS, natione Britannus, Elvodugi Probi, & Beulani Pres- 620.
byteri discipulus, Cœnobii Bannochorensis Abbas, claruit anno DCXX. Vide Part. I.
Multos docuit, multa à Saxonibus passus. Scripsit Historiam, cui ti- p. 449.
tulum dedit *Eulogium Britanniæ*. Ex hoc opere sex diversos libros faciunt Baleus *, ejúsque perpetuus exscriptor Pitseus †, qui & septimum addidit. Nennii librum Gildæ olim ascriptum esse, omnibus jam notum est. Nennii *Eulogium* primus edidit, ex variis variè corruptis exemplaribus (quod ipse ingenuè fatetur) quàm fieri potuit emendatum, Tho. Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. p. 91.

* De Script. Brit. Cent. I. p. 71.
† De Script. p. 106.

SOPHRONIUS, Patriarcha Hierosolymitanus, claruit anno 629.
DCXXIX. Fragmentum hujus Sophronii ex *Encomio* Joannis Theo- Vid. Part. I.
logi & Evangelistæ de Sororibus, sive cognatis Domini Græcè & La- p. 451.
tinè exhibet Cotelerius *not.* in lib. III. *Const. Apost.* p. 200. Scripsit etiam *Hypomnemata* sive Commentarios historicos, ex quibus Fragmentum

 de

SÆC. VII. ab Ann. DC. de laboribus, certaminibus, & peregrinationibus SS. Apostolorum Latinè exhibent Bibliothecæ Patrum curatores. Fragmentum *de Baptismate Apostolorum* ex codice Vindobonensi Græcè & Latinè P. Lambecius *Comment.* lib. III. p. 52. in quo imprimìs notandum venit, eo referente, Dominum nostrum Jesum Christum solum S. Petrum propriis manibus baptizâsse, Petrum deinde Andream, &c. Verùm in hoc, nisi majori quàm suâ autoritate fultus, fidem à nasutioribus haud facilè impetrabit. Simile ferè Fragmentum sub nomine Euodii Antiocheni Apostolorum successoris habetur apud Nicephorum lib. II. cap. 3. de quo suo loco actum est. Ibid. Cod. LIX. num. xiii. fol. 120. p. 2., habentur Græcè Excerpta quædam ex ejusdem Sophronii encomio in S. Joannem Evangelistam. Vide Lambec. p. 100.

630. Vid. Part. I. p. 454. ANONYMUS *Chronici Alexandrini*, sive ut jam vocatur *Paschalis*, compilator claruit anno DCXXX. De hoc opere ejúsque auctore egimus olim in *Georgio Piside* ad annum DCXL. Sunt & pauca hâc etiam vice addenda. Incipit Chronicon ab orbe condito, & per varia mundi sæcula decurrens ad Heraclii Imp. tempora perducitur, notatis temporum rationibus, præcipuè juxta Festa Paschatis in Ecclesiâ tùm Judaicâ tùm Christianâ recurrentia, eo forsan fine, quòd controversiæ, quæ de Paschalis Festivitatis die celebrando olim vigebant, Heraclii tempore recruduerunt. Binos auctores agnoscere videtur; unum, qui priorem operis partem contexuit, & ab initio mundi ad ann. Christi CCCLIV. Constantii Imp. XVII. deduxit: alterum, qui hunc excepit, & ad Heraclii annum XX. continuavit; ut ex vetustissimo Holstenii codice MS. ejúsque in illum Notis ostendit Cl. du Fresnius. Certè non ultra XX. Imperii Heracliani annum procedere variis indiciis deprehenditur. Titulus codicis MS. id disertè tradit; res gestas hujus temporis fusiùs describit auctor; tempora accuratiùs notat; Epistolas publicas inserit; quin & Heraclium τὸ ἡμῶν βασιλέα vocat. Ut nulli dubium esse potest posterioris partis auctorem hoc tempore vixisse. In condendo hoc opere, quisquis erat, nec magno judicio usus est, nec diligentiâ; habuit nihilominùs ante oculos non pauca melioris vetustatis tàm sacræ quàm profanæ monumenta, quæ dudùm perierunt. Primus hoc Chronicon integrum extulit Matthæus Raderus S. I. *Monach.* 1615. 4to. Sed cum omnia impressionis illius exemplaria pridem distracta fuerint, cúmque ipse textus non uno in loco mutilus fuerit, aut corruptus, nec versio Raderiana fida satis & castigata, novæ editionis adornandæ curam in se recepit nobile illud Galliarum lumen, & Græcarum Literarum stator penè unicus, Carolus du Fresnius; textum collatis quotquot reperiri poterant codicibus editis & MSS. emendavit, lacunas supplevit, novam versionem concinnavit, notas criticas & historicas addidit, amplissimam Præfationem præmisit, quâ de auctore, opere, variisque Chronicorum, Cyclorúmque Paschalium scriptoribus, tùm Græcis, tùm Latinis affatim agit, & rejecto Chronici Alexandrini titulo, *Paschalis* indidit. Certè levi de causâ *Alexandrinum* anteà vocabatur: non aliundè, ut videtur, quàm quòd Petri Alexandrini nomen in fronte gessit. Ex cujus libro *de Paschate* quatuor non contemnenda Fragmenta in ipso statim Præfationis limine reperiuntur. Nec magis Ecclesiæ Alexandrinæ res persequitur quàm Antiochenæ, vel Constantinopolitanæ. Ut proinde utriusque nomen, æquali jure sibi vendicare poterat. Πασχάλιον itaque vocandum censuit du Fresnius, *i.e.* Chronicon seu Canonem

nonem *de celebrando Paschate*, eò quòd Paschatis Judaici, & Christiani, & præcipuarum Festivitatum, quas Δεσποτικὰς, seu *Dominicales* vocamus, quæq; à Paschatis die pendeant, indicem exhibet. Denique uberrimam appendicem attexuit Cl. Editor, selecta nempe antiquitatis Opuscula & Fragmenta, tùm edita, tùm MSS. quæ vel ad Chronici, vel ad rerum Paschalium illustrationem apprimè faciunt. In his locum habet Pseudo-Dorothei Tyri Episcopi σύνταγμα ἐκκλησιαστικὸν *de LXX. Domini discipulis*, ex duobus codicibus Regiis erutum; quod & nos ipsi eodem ferè tempore, vel paulò ante, in priori hujus Operis parte, Notis & Observationibus illustratum, ex codice Barocciano Græcè & Latinè in lucem emisimus. Accedit huic editioni à chartæ puritate & amplitudine, summâq; typorum elegantiâ decus eximium. Prodiit pulcherrimum hoc opus ex Typographiâ Regiâ *Paris.* 1689. *folio.*

S ÆC. VII. ab Ann. DC.

AUCTOR vitæ S. *Austregisili* claruit circa an. DCXXX. vel non diu posteà, memorat quippe nonnullos eo tempore viventes, quos Dæmonibus laborantes Austregisilus liberâsset, & sanitati suæ restituisset. Scriptis mandavit *vitam S. Austregisili* Episcopi Bituricensis, qui vitam finivit anno DCXXIV. Hanc edidit Ph. Labbeus in *Patriarchio* Bituricensi *Biblioth. Nov. MSS.* Tom. II. Exinde ad Codices MSS. restitutam Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 95. qui & ex eodem Labbeo alium de ejusdem Sancti miraculis librum subnexuit, ab Anonymo auctore scriptum, qui Sæculo VIII. vixisse videtur. 630.

JONAS Hibernus, Monachus Bobiensis, claruit anno DCXXX. Præter opera quæ in *Historiâ Literaria* Part. I. memorantur, scripsit *vitam S. Faræ*, seu *Burgundofaræ* Abbatissæ Eboracensis primæ, circa annum DCLV. demortuæ; in quâ de virtutibus ac rebus mirabilibus in Eboracensi Monasterio tempore Burgundofaræ factis præcipuè agit. Extat post Surium ad MS. Cod. Compendiensem recognita & restituta apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* II. p. 439. 630. Vid. PART. I. p. 452.

EUBULUS, Lygrorum Episcopus (Urbs erat, ni fallar, alicubi in Syria) claruit imperante Heraclio circa annum DCXXXI. Dum anno imperii sui XX. Heraclius Hierapoli moraretur, convenit eum Athanasius Syrus, Severianorum Pseudoepiscopus, Jacobitarum patriarcha, δεινὸς ἀνὴρ καὶ κακοῦργος, *vir vafer & perniciosus*, qui motis cum imperatore de fide sermonibus, libellum in fidei suæ causâ ei obtulit. Huic librum opposuit Eubulus noster, ex quo fragmentum Græcé habetur in *Collectione* quadam Testimoniorum cap. 22. quæ sub nomine Damasceni MS. reperitur in Codice Claromontano, indicante Labbeo in *Conspect. Oper. Damascen.* p. 50. Confer quæ habet Theophanes *Chronograph.* ad ann. Heraclii 20. p. 274. 631.

GEORGIUS Rhetor & Cartophylax Magnæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ, deinde Metropolita sive Archiepiscopus Nicomediensis, claruit circa annum DCXL. Georgium nostrum malè *Nicodi-um* vocat in Appendice *Apparatus Sacri* Possevinus, exscriptoris fortè vitio, qui *Nicodium* nobis pro *Nicomediensi* obtrudit, ut in Diatribâ *de Georgiis* rectè animadvertit Leo Allatius. Extat Græcè MS. *Homilia in Sanctam & Magnam Parasceven, & in Christi Crucifixionem*, sive in illud Evangelii S. Joannis; *stabant apud crucem Jesu Mater ipsius, & Soror Matris ipsius; ut & in sepulturam Christi, habita in sanctâ Parasceve*, quæ sic incipit, Περὶ ὑψηλοτάτην ἡμῖν ἀναδεχόμενοι ὁ λόγος 640. Vid. Part. I. p. 454.

ὠδὲ Ἰωάννην, &c. Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CXXI. num. v. fol. 247. iterúmque Cod. CCLVII. Hanc orationem in prædictâ Diatribâ Michaeli Psello tribuendam esse censuit Allatius, cujus conjecturam amplexus est Cl. Lambecius *Comment.* l. I. p. 135. Verùm repertâ posteà hâc Georgii Oratione, à Pselliana longe diversam esse vidit, uti ipse fatetur lib. IV. p. 21. *Oratio in conceptionem Joannis Baptistæ, atque in Zachariam & Elizabetham ejus parentes* Græcè MS. ibid. Cod. *Hist.* LVII. num. v. fol. 20. p. 2. In Bibliotheca Scorialensi habetur MS. Γεωργίου Χαρτοφύλακος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Χρονικόν. An nostri sit quærit Allatius *de Georgiis* p. 313. mihi certè non videtur: Interim cum plura extent opuscula partim sub Georgii Chartophylacis, partim sub Georgii Nicomediensis nomine, dubitari potest an unus idemque sit Georgius? Sed dubium solvit Codex perantiquus, ubi Orationis in Præsentatione Deiparæ titulus ita habet Γεωργίου Χαρτοφύλακος, τοῦ ὕστερον γενομένου Μητροπολίτου Νικομηδείας.

650. AUCTOR *vitæ S. Maximini*, Monachus erat, ut videtur Miciacensis, quem ex cap. 15. Sæculo VII. claruisse conjicit Mabillonius. Ac proinde nos ad medium hujus sæculi retulimus. Scripsit *vitam S. Maximini* Miciacensis, apud Aurelianenses, Abbatis, quam ex codicibus MSS. extulit Joan. Mabillon. *Sæc. Benedict.* I. p. 580.

650. FLORENTIUS, gente, ut videtur, Gallus, Ecclesiæ Tricastinensis in Provinciâ Arelatensi Presbyter, claruit circa annum DCL. Jubente Celsâ Abbatissâ scripsit *vitam S. Rusticolæ* Abbatissæ Arelatensis, mortuæ circa annum DCXXXII. Hanc vitam, cujus Fragmenta quædam ediderat Andreas Du Chesnius *Hist. Franc.* Tom. I. integram ex codicibus MSS. protulit Joan. Mabillon. *Sæc. Benedict.* II. p. 139.

650. ANONYMUS *vitæ S. Arnulfi* auctor, monachus, claruit circa annum DCL. In literas retulit *vitam S. Arnulfi* Mettensis Episcopi, qui anno DCXL. vitam cùm morte commutavit. Hanc post Surium ex MS. Cod. Chesniano edidit Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 149. qui etiam appendicis vice ex Pauli Diaconi libro de Episcopis Mettensis Ecclesiæ nonnulla subnexuit.

650. AUCTOR *vitæ S. Gertrudis*, Monachus Nivialensis, claruit anno DCL. In literas misit vitam S. Gertrudis Abbatissæ Nivialensis in Brabantiâ primæ, cui morienti se adfuisse dicit. Hanc primi ediderunt Bollandiani ad *Mart.* xvii. deinde Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 463.

660. AUCTOR *vitæ S. Sulpicii* Cœnobii Sulpiciani Monachus, claruit circa annum DCLX. certè cùm iis versatus, qui sanctum virum familiaritèr noverant, ut non uno loco de se testatur. Scripsit de vitâ S. Sulpicii, cognomento *Pii*, Bituricensis Episcopi, qui obiit anno DCXLIV libellos V. à Bollando primùm editos *Jan.* xvii. deinde à Mabillonio *Sæc. Benedict.* II. p. 167.

664. JONAS Columbani discipulus, Monasterii cujusdam Abbas, claruit anno tertio Clotarii Regis, Christi DCLXIV. Scripsit hortatu Hunnæ Abbatis, Fratrúmque Reomaensium, *de vitâ & miraculis S. Joannis* Abbatis Reomaensis, libros II. In primo opus Anonymi alterius tantùm interpolavit; In secundo de miraculis ejus per modum dialogi

agit. Hunc ſolum Actis ſuis inſeruit Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. SÆC. VII.
p. 637. qui tamen & alium Anonymum de tranſlationibus & miraculis ab ann. DC.
S. Joannis ſubnexuit.

ANONYMUS AUCTOR *vitæ S. Amati*, Monachus Habendenſis claruit circa annum DCLXX. Scripſit ad Clydonem Abbatem vitam S. Amati, primi Abbatis Habendenſis, fato functi circa annum DCXXVII. Habetur apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* II. p. 129. Item *vitam S. Romarici* Abbatis ſecundi, *ibid.* p. 415. Denique *vitam S. Adelphii* ejuſdem Cœnobii Abbatis, qui obiit circa annum DCLXX. Extat *ibid.* p. 602. 670.

AUCTOR *vitæ S. Bavonis* circa annum DCLXX. non longè poſt ipſius Bavonis mortem claruiſſe videtur. Scripſit vitam S. Bavonis Confeſſoris Candenſis, fato functi anno circiter DCLIII. quam ex Codicibus MSS. extulit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 396. S. Bavonis geſta laudat Ado, Sæculi IX. Scriptor ad Calend. *Octobr.* Addidit Mabillonius ex MS. codice Compendienſi Miracula S. Bavonis, tribus libris à Monacho Anonymo deſcripta, qui Sæculo X. vixit. 670.

ANONYMUS *Vitæ S. Wandregiſili* auctor, Monachus Romanenſis, claruit circa annum DCLXX. qui plurima quæ ipſe viderat, refert. Vitam condidit S. Wandregiſili, Abbatis Fontanellenſis primi, qui obiit anno DCLXVII. Hanc à Labbeo in Bibliothecâ Novâ Tom. I. vulgatam, ex veterrimo codice MS. uncialibus literis exarato publici juris iterùm fecit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 524. Sequitur apud Mabillonium alia S. Wandregiſili vita à Monacho Fontanellenſi, at itidem coævo, ſcripta, aliquot in locis interpolata, à Surio primùm edita. Denique Monachi cujuſdam Fontanellenſis, qui vixit Sæculo IX. opus de hujus Sancti miraculis habetur apud eundem Mabillonium, p. 547. 670.

BASILIUS, an Theſſalonicenſis, ut arbitratus eſt olim Sambucus, an Cæſarienſis in Cappadociâ Epiſcopus, claruit, ſi in re obſcuriſſimâ divinare liceat, circa annum DCLXXV. Incertiſſimum eſt hujus Baſilii tempus, ac proindè inter incertæ ætatis Scriptores à Lambecio reponitur. Quò verò veritati, quantum licet, propius accedamus, notandum primò Baſilium noſtrum Eliâ Cretenſi, qui claruit anno DCCLXXXVII. antiquiorem eſſe, quippe à quo in Commentariis ſuis memoratur, neque de eo tanquàm de admodum recenti loquitur. Secundò, Scholia ſua Conſtantino cuidam Imperatori nuncupavit, ut ex ipſâ Epiſtolâ dedicatoriâ conſtat, τῷ φιλοχρίστῳ δεσπότῃ Κωνσταντίνῳ αὐτοκράτορι. Hunc non alium exiſtimo eſſe quàm Conſtantinum Pogonatum, qui Patri in Imperio ſucceſſit anno DCLXVIII. Obiit anno DCLXXXV. adeóque hoc circiter tempore Baſilius claruiſſe cenſendus eſt. In codicibus MSS. Cæſareæ Cappadociæ Archiepiſcopus non ſemel dicitur. Quo quidem titulo noſtrum cum Baſilio M. Cæſareæ Cappadocum Archiepiſcopo ab imperitis Librariis perperàm confundi, non ſine magnâ veriſimilitudine conjicit Cl. Lambecius *Comment.* lib. III. p. 205. niſi potiùs dicere malimus, fuiſſe & alterum Baſilium, Cæſareæ Cappadocum circa hæc tempora Metropolitam. Quòd ſi verò Cæſarienſis in Cappadociâ Epiſcopus fuerit Baſilius noſter, ante annum DCLXXXI. diem ſuum obiiſſe neceſſe eſt. Cum tempore Concilii Oecumenici VI. Philalethes quidam Cæſareæ Cappadocum Archiepiſcopus 675.

SÆC. VII. ab Ann. DC. episcopus fuit, ut ex istius Concilii Actis liquet. Scripsit, quisquis erat, *Scholia* in S. Gregorii Nazianzeni Orationes XVI. Extant Græcè MSS. Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* XCVIII. Habentur etiam Cod. XCIX. num. i. à fol. 1. usque ad fol. 144. Ejusdem *Scholia* inedita, editu dignissima, in Nazianzeni Orationes XXIX. à suprà memoratis diversa. *Cod.* C. num. i. *Scholia* in Nazianzeni Orationes XV. quæ forsan cum præcedentibus eadem sunt. Ibid. *Cod.* XCIX. num. ii. fol. 122. & *Cod.* C. num. ii. fol. 96. habetur ejusdem Basilii *Epilogus Apologeticus* Scholiorum suorum in S. Gregorii Nazianzeni Orationes, & præcipuè quidem in duas *invectivas* in Imp. Julianum Apostatam, qui incipit hoc modo, Μηδεὶς τῶν ἐντυγχανόντων ἐπιτιμάτω, εἰ καὶ τινα τῶν μὴ λίαν ἀσαφῶν σημειώσεως ἔτυχε τῆς παρ' ἡμῖν ὡς δῆθεν ἑρμηνείας δεῖσθαι καὶ σαφηνείας εἰς δήλωσιν τῶν ὑποκειμένων ἐννοιῶν, &c.

680 AUCTOR *vitæ S. Forsei*, claruit circa annum DCLXXX. certè à Bedâ laudatus & exscriptus *Hist. Eccl.* lib. III. cap. 19. p. 209. Literis commendavit vitam & miracula S. Forsei Latiniacensis in Pago Briegio, ad Matronam fluvium, Abbatis primi, (obiit is anno circiter DCL.) libris II. à Surio & Bollando editis, & collatis codicibus MSS. à Joan. Mabillonio *Sæc. Benedict.* II. p. 299.

680. ANONYMUS *vitæ S. Agili* auctor, claruit forsan circa annum DCLXXX. Certè se à Donato Vesontianensi Episcopo, qui non longè post medium hujus Sæculi obiit, quædam se accepisse testatur *num.* vii. Quicquid sit, scripsit vitam S. Agili Abbatis Resbacensis primi, qui anno DCL. ex hâc vitâ transiit. Hanc primus edidit P. F. Chifletius in *Historiâ Tornutiensi*; deinde ex codicibus MSS. Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 315. qui in Observatione prævià *num.* v. paucula quædam notat quæ hujus auctoris fidem vellicare videntur: quiq; libros II. subjunxit ab Anonymis quibusdam scriptos de S. Agili miraculis quæ Sæculis XI. & XII. patrata sunt.

680. ANONYMUS *vitæ S. Præjecti* scriptor, claruit circa annum DCLXXX. Conscripsit vitam S. Præjecti Arvernensis Episcopi, & Martyris, à turbâ Paganorum apud Arvernos interfecti an. DCLXXIV. Est & alia S. Præjecti vita, ab Anonymo coævo scripta. Utramque edidit Bollandus ad *Januar.* xxv. Utramque Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 640.

680. AUCTOR *vitæ S. Leodegarii*, S. Symphoriani Monachus Augustodunensis, claruit anno DCLXXX. Jubente Ermenario Augustodunensi Episcopo, cui etiam illam nuncupavit, misit in literas vitam S. Leodegarii Episcopi Augustodunensis & Martyris, anno DCLXXVIII. capite truncati. Extat apud Andream du Chesnium *Hist. Franc.* T. I. & Mabillonium *Sæc. Benedict.* II. p. 679.

680. BAUDEMUNDUS, natione, ut videtur, Germanus, S. Amandi discipulus, Monachus Elnonensis, claruit anno DCLXXX. Commisit literis vitam Præceptoris sui S. Amandi Episcopi Trajectensis, qui anno DCLXXIX. ad vitam meliorem transiit. Habetur apud Surium, deinde apud Bollandum ad *Februar.* vi. Tom. I. Denique apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* II. p. 709. Huic vitæ Milonis Monachi ac Sacerdotis Elnonensis, qui circa annum DCCCL. vixit, *Supplementum*; & Gisleberti Monachi itidem Elnonensis, de S. Amandi miraculis, *Appen-*

Appendix; denique S. Amandi *Testamentum*, & *Historia* inventionis corporis ejus, anno MCCLXVII. ab oculato teste scripta subjiciuntur.

VALERIUS, natione Hispanus, ex Asturicensi Territorio oriundus, primùm Monachus, deinde Cœnobii S. Petri de Montibus in Galæciâ Abbas, claruit Anno DCLXXX. Obiit anno DCXCV. Literis mandavit vitam S. Fructuosi Episcopi Bracarensis, anno DCLXX. denati, quam ex Scriptoribus Hispanis exhibet Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 582. Plura scripsisse dicitur, nempe *vitam* B. Eucheriæ Sanctimonialis; *Historiam* S. Abbatis Dodonei; *Historiam* Revelationis, & Miracula SS. Maximi & Bonelli, & alia quædam in Bibliothecis Ecclesiæ Ovetensis, & Cœnobii Carracedensis asservata, uti ex Prudentio Sandovalio notat idem Mabillonius in S. Valerii *Elogio Historico* ibid. p. 1043. 680.

JOANNES, Archiepiscopus Thessalonicensis, claruit anno DCLXXX. quo Sextæ Synodo Oecumenicæ interfuit, ejúsque tùm Decretis, tùm Epistolæ Synodicæ ad Agathonem Papam, tanquàm Apostolicæ Sedis Romanæ vicarius & legatus subscripsit. Præter hunc, Joannem Thessalonicensem inveni neminem. Concilio Nicæno II. (in cujus Act. V. titulo, Τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν citatur) antiquiorem esse, manifestissimum est; & à Nicephoro CP. in *Antirrheticis*, inter eos commemoratur, qui pro Synodo Chalcedonensi, ac contra Eutychianos strenuè depugnaverunt; *unde*, inquit Combefisius, *ejus ferè liqueat Epocha*. Ipsa Nicephori verba non profert, ut de ejus testimonio judicari possit. Verùm si id sibi velit, Joannem ad istius Concilii tempora esse referendum, longè fallitur vir eruditus. Potuit pro hâc Synodo decertare, & quidem commodè satis, hoc ipso, de quo agimus, tempore; quippe Monothelitarum secta, quæ Eutychianismi propago quædam & appendicula fuit, hoc tempore fervebat maximè, ad quam damnandam coacta est Sexta Synodus; ut proinde Monothelitæ, qui illam omni quo poterant modo subvertere conabantur, eâdem operâ Chalcedonensem oppugnare necesse habuerunt. Et ita quidem reverà se rem habuisse testis est, qui hoc circiter tempore vixit, Joannes, initio ferè sequentis Sæculi factus Patriarcha CP. *Epist. Apologet.* ad Constantinum Papam (quam primus eruit Combefisius *Auct. Nov.* Tom. II.) ubi de Monothelitis agens, qui sub Philippici Bardanis patrocinio Sextam Synodum anathemati subjecerunt, ait, quosdam etiam jam submutire, *τοῦ καὶ αὐτὴν τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον ἀθετεῖσθαι, ὡς ἐκείνῃ συμπεπλεγμένης κατὰ τὴν τῶν δογμάτων οἰκειότητα, καὶ δὴ εἰπεῖν, αὐτὴν ἐχούσης ῥίζαν τε καὶ βεβαίωσιν τῆς εἰρημένης ἁγίας ἕκτης Συνόδου*, *Ut sancta Chalcedonensis Synodus abrogaretur, tanquàm præfatâ sanctâ sextâ Synodo, ab eâ, pro dogmatum utriusque convenientiâ, pendente, illámque velut radicem ac firmamentum habente.* Quid mirum igitur si Joannes noster, dum Eutychianos paritèr ac Monothelitas oppugnaret, Concilii Chalcedonensis fidem strenuè tueretur. His adde, auctorem nostrum cultum imaginum propugnâsse; quæ quidem controversia Chalcedonensis Synodi tempore nondum innotuit, exeunte hoc, & sequenti Sæculo demum nata. Sed ad ejus Scripta deveniamus. Extat *Oratio in mulieres unguenta ferentes*, quâ accuratè ostendit nullam in sacris Evangelistis circa Dominicæ Resurrectionis historiam esse dissentionem & contrarietatem. Hanc, sed ἀνωνύμως, primus Græcè extulit, & inter Chrysostomi 680.

SÆC. VII. ab Ann. DC. sostomi dubia Tom. V. reposuit nobilissimus Savilius; auctiorem ac vero auctori restitutam Græc. Lat. cum Notis edidit Combefisius *Auct. Nov.* Tom. I. p. 791. *Hymnus ad Deum & ad gloriosum martyrem Demetrium cum particulari narratione miraculorum ejus.* Pr. Παντὸς ἔργυ τε ϗ λόγυ, ϗ διανοίας ἡγείσθω Θεός. Vide L. Allat. *Diatr. de Symeon.* p. 105. Hujus Hymni fragmentum edidit Combefisius ad *Scriptor. post Theoph.* p. 314. *Oratio in dormitionem S. Deiparæ.* Pr. Τῇ θαυμαστῇ ϗ ὑπερενδόξῳ Παναγίᾳ. Allat. ibid. p. 110. Hæc forsan Oratio est in *Mariæ Assumptionem* quæ habetur in Bibliothecâ Regiâ Parisiensi, sed fabulis mirè scatens, quam proinde descriptam edere noluit Combefisius. Scripsit etiam *Dialogum* Paganum inter & Christianum, cujus fragmentum habetur *Concil. Nicæn.* II. Act. V. p. 353. In quo de pingendis & colendis Dei, Christi, Angelorum, Sanctorúmque imaginibus agit. In hoc etiam fragmento obitèr notandum, affirmare ipsum Angelos & animas humanas non prorsùs incorporales & invisibiles esse, sed corpore subtili, aëreo, & igneo præditas. Et in hâc suâ sententiâ se Basilium M. Athanasium, Methodium, multósque sanctorum Patrum ὁμοψήφυς habere.

685. ANONYMUS *vitæ S. Balthildis* auctor, professione, ut videtur, Monachus, claruit circa annum DCLXXXV. Condidit vitam S. Balthildis, ortu Anglæ ex Regali progenie: Quæ captiva in Franciam abducta Clodoveo Regi nupsit, cúmque Monasterium Kalense in Kalâ, agri Parisiaci ad Matronam fluvium villâ Regiâ, condiderat, ejusdem Sanctimonialis facta est; Obiítque circa annum DCLXXX. Extat apud Bollandum *Jan.* xxx. & Mabillonium *Sæc. Benedict.* II. p. 775.

685. ANASTASIUS, montis Sinai Monachus, inde SINAITÆ nomen, claruit circa annum DCLXXXV. Scripsit narrationem compendiariam *de Hæresibus* ab initio Religionis Christianæ, déque Conciliis adversùs eas celebratis; quam ad Concilium Oecumenicum VI. Constantinopoli anno DCLXXX. & sequenti sub Imp. Constantino Pogonato contra Monothelitas celebratum, perducit, desinítque sub imperio Justiniani Rhinotmeti. Incipit, Ἤδη μὲν ἐ βραχέως. Extat MS. in Biblioth. Vindob. juxta Lambec. Cod. *Hist.* Eccl. XLIII. n. xlv. fol. 187. p. 2. juxta Nessel. Cod. VII. De hâc narratione notat Lambecius *Comment.* lib. VIII. p. 443. contineri eâ quædam singularia & observatu digna, ad Concilia duo, Oecumenicum V. & Oecumenicum VI. pertinentia, quæ alibi vix reperiuntur. Sequitur in eodem codice *fol.* 193. Anonymi cujusdam auctoris *Recensio compendiaria* Conciliorum ab Orthodoxis & ab Hæreticis celebratorum, in duas classes distincta, & circa annum DCLII. quo auctor vixit, desinens. Eam integram exhibuit Cl. Lambecius *Comment.* lib. VIII. p. 444. Subjungitur in eodem codice MS. fol. 194. & alia Anonymi cujusdam *notitia* Sanctorum Conciliorum Generalium & Provincialium usque ad Concilium V. inclusivé. Cujus initium, Ἐγένοντο σύνοδοι περὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδυ αὕτας, &c. an verò tempore quintæ Synodi circa annum DLIII. vixerit auctor, non liquet. An noster, vel alius fuerit Anastasius Monachus, qui scripsit Διηγήσεις διαφόρυς περὶ τῶν ἐν Σινᾶ ἁγίων πατέρων, cujus ex Cod. *Colbertino* MMMMDCCXXVI. meminit Cl. du Fresn. in *Glossario Græco*, viderint quibus codicem MS. inspicere licet.

ANONY-

ANONYMUS *vitæ S. Salabergæ* auctor, claruit an. DCLXXXV. Jussu Omotarii Episcopi Laudunensis, Anstrudis Abbatissæ, & Salabergæ Sanctimonialis, condidit vitam S. Salabergæ Abbatissæ Laudunensis, mortuæ circa annum DCLV. quam ex Editione Dacherianâ, sed ad codices MSS. castigatâ, repræsentat Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 421. SÆC. VII. ab Ann. DC. 685.

TRAJANUS, dignitate Patricius, (quæ dignitas erat à Constantino M. primùm adinventa, nec nisi viris optimè de Republicâ meritis deferri solita) claruit imperante Justiniano Rhinotmeto, circa annum DCXC. Vir erat, teste Suidâ, χριστιανικώτατος καὶ ὀρθοδοξότατος, Christianâ pietate & Orthodoxæ fidei puritate admodùm conspicuus. Scripsit *Chronicon compendiosum* πάνυ θαυμάσιον, inquit Suidas, *maximè admirabile*. Meminit hujus Chronici Theophanes ad annum CCCLXX. p. 56. Verùm ne laciniam quidem ejus hodiè superesse arbitror. 690.

URSINUS, natione Gallus, Presbyter an Monachus haud satis certum, claruit circa annum DCXC. Petente Audulfo Monasterii S. Maxentii Abbate, scripsit ad Ansoaldum Pictavensem Episcopum vitam S. Leodegarii Augustodunensis Episcopi, qui ante paucos annos vitam martyrio consummaverat. Extat, sed interpolata, apud Surium, & Andream du Chesnium *Hist. Franc.* Tom. I. Ad Codices MSS. Germanensem & Compendiensem restituit, & Actis suis inseruit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 698. qui & *dissertatiunculam* de translatione & reliquiis S. Leodegarii, ejúsque Epistolam consolatoriam ad matrem suam Sigradam, à Labbeo ante publicatam *Biblioth. Nov.* Tom. I. subnexuit. 690.

BOBOLENUS, natione, ut videtur, Germanus, dignitate Presbyter & Monachus, claruit circa annum DCXC. utpote qui ea quæ tradit, ab iis qui viderant, se accepisse testatur. Scripsit vitam S. Germani Grandivallensis in Diœcesi Basileensi Abbatis primi, qui circa annum DCLXVI. Martyrium subiit, à Bonifacio duce lanceâ transverberatus. Hanc vitam, quam Auctor Deicolo Leudimundo, & Ingefrido Patribus dedicavit, primus edidit Bollandus *Februar.* xxi. Tom. III. p. 263. Exinde Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 511. 690.

ANONYMUS *vitæ S. Aldegundis* auctor, claruit circa annum DCXC. Vitam scripsit S. Aldegundis Melbodiensis in Hannoniâ ad Sabim fluvium Abbatissæ primæ, quæ mortua est circa ann. DCLXXXIV. Hanc ex MS. codice Monasterii S. Bernardi apud Parisios eruit, edíditque Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 806. 690.

AUCTOR *vitæ S. Philiberti*, Monachus Gemmeticensis, exeunte Sæculo VII. circa annum DCXCVI. claruisse videtur. Jussu Coschini Abbatis Gemmeticensis scripsit stylo quidem inculto vitam S. Philiberti Abbatis Gemmeticensis & Heriensis primi, fato functi circa annum DCLXXXIV. Extat apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* II. p. 816. 696.

SÆC. VII.

Concilia hoc Sæculo habita.

SÆC. VII. ab Ann. DC.

601. ROMANUM I. anno DCI. sub Gregorio magno, à quamplurimis Episcopis & Presbyteris habitum. In quo, inter alia, de Monasteriorum privilegiis agitur. Extat *Constitutum Synodale* Conc. Tom. V. p. 1607.

601. WIGORNIENSE in Confinio Vectiorum & Occidentalium Saxonum, ad locum Augustin's Ac sive Augustin's Oake dictum, circa annum DCI. habitum. In quo Augustinus primus Cantuariensium Antistes Clero suo Romano stipatus cum *VII.* Britannorum Episcopis aliisq; Doctoribus bis congressus est, poscens ab iis ut Romanæ Ecclesiæ obedientiam præstarent, ejúsq; morem in die Paschatis, & Baptismo celebrando sequerentur. Verùm insolitam hominis superbiam spernentes, postulatis ejus animosè restiterunt Britanni, Dinothi Abbatis Bannochorensis consilio animati, respondentes, se nec Papam agnoscere, nec Romanos ritus observaturos. Quid exinde secutum sit, Monachorum nempe Bannochorensium cædes, pleno ore referunt Scriptores nostri. Legantur interim hujus Synodi Acta apud Bed. *Hist. Eccl. Angl.* lib. II. cap. 2. p. 110. & exinde apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 104. qui & Dinothi Abbatis ad Augustinum in hâc Synodo Responsum idiomate Cambro-Britanno cum duplici versione, Latinâ, & Anglicâ, ex veteri codice MS. protulit, & Nic. Trivethi de hoc colloquio locum è Chronico priscâ Normannorum dialecto scripto subjecit.

602. BYZACENUM, apud urbem istius provinciæ Consularis primariam in Africâ propriâ, anno DCII. in causâ Clementii sive Clementini provinciæ Byzacenæ Primatis habitum. Hujusce Concilii memoriam conservavit Gregorius M. Epistolâ ad Concilii Byzaceni Episcopos datâ, lib. X. Epist. XXXVI. quâ Clementii, graviorum criminum accusati, causam ipsis dijudicandam committit, ipse hoc tempore continuis Longobardorum incursionibus vexatus. Quænam verò fuerint gravia hæc crimina, quidve in hâc causâ egerint Episcopi, non liquet.

603. CABILONENSE I. anno DCIII. habitum. In quo Desiderius Viennensis, Brunnichilde Reginâ instigante, depositus est, referente Fredegario *Append.* ad Greg. Turon. cap. 24. p. 10. Confer Car. le Coint. ad hunc annum Tom. II. p. 556.

603. AFRICANUM à Numidiæ Episcopis, in causâ Donadei Diaconi anno circiter DCIII. celebratum. Vide Greg. M. lib. X. *Epist.* VIII. XXXI.

605. CANTUARIENSE, anno DCV. v. Id. *Januar.* ab Augustino suóque Clero præsente etiam Rege Ethelberto habitum. In quo Monasterium SS. Petri & Pauli ibi recens fundatum confirmatur. De hâc re agit Thomas Sprot Anglus in *Historiâ* suâ MS. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 126.

ROMA-

ROMANUM II. à *LXXII.* Episcopis, & *XXXIV.* Presbyteris, anno DCVI. in Vaticano celebratum. In quo decretum est, quod non priùs de eligendo Pontificis successore ageretur, quàm defunctus triduo-sepultus fuerit. Vide Anastas. in *vit. Bonif.* III. Conc. Tom. V. p. 1615. 606.

ROMANUM III. anno DCX. iii. Cal. *Mart.* sub Bonifacio IV. Papâ, considente ibi Mellito primo Episcopo Londinensi, in causâ Ecclesiæ Anglicanæ habitum. In quo etiam de vitâ & quiete Monachorum actum est. Vide Bed. lib. II. cap. 4. p. 117. Extant *Decretum* & *Epistola* Synodalis ad Ethelbertum Regem, à Luc. Holstenio primùm eruta *Collect. Rom.* Part. I. p. 242. exinde Conc. Tom. V. p. 1618. 610.

TOLETANUM I. anno DCX. à *XV.* Episcopis Provinciæ Carthaginensis de Primatu Ecclesiæ Toletanæ habitum, aliudque eodem ferè tempore & de eadem re, à *XXV.* circiter Episcopis coactum: totidem saltem Decreto Gunthramni Regis hâc de re edito subscribunt. Utrinque statutum est sedem Metropolitanam in Ecclesiâ Toletanâ olim collocatam de cætero dignitatem hanc firmam & inconcussam tenere debere. Extant harum Synodorum Acta cum notis Garsiæ Loaisæ Conc. Tom. V. p. 620. Subjicitur eruditus Garsiæ Tractatus *de Primatu Ecclesiæ Toletanæ* ibid. p. 1626. Garsiæ Tractatui novam Appendicem ex Lud. Thomassini Tom. I. *de Beneficiis* lib. I. cap. 38. addidit Card. d' Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 453. 610.

EGARENSE in Provinciâ Tarraconensi, anno DCXIV. Id. *Januar.* à *XIV.* Episcopis collectum. In quo præcipuè de castimoniâ Clericorum agebatur. Extant Acta brevicula Conc. Tom. V. p. 1645. additâ ad calcem Cl. Baluzii *de Episcopatu Egarensi dissertatione.* Eadem apud Aguirre Tom. II. p. 457. 614.

PARISIENSE anno DCXV. xv. Cal. *Novembr.* à *LXXIX.* Episcopis celebratum. Extant Ecclesiastici commatis *Canones* XV. & *Edictum*, seu Constitutio Clotarii II. in hâc Synodo data cum notis Sirmondi Conc. T. V. p. 1649. notis etiam Caroli Cointii illustrati Annal. T. II. p. 667. Habentur ad calcem, incerti cujusdam loci, sed ejusdem ferè temporis, Synodi *Canones* XV. De hâc incerti temporis Synodo ejúsque Canonibus, vide quæ habet Car. le Coint. ad annum DCXV. Tom. II. p. 680. 615.

CANTIANUM à Laurentio Archiepiscopo aliisq; ann. DCXVII. habitum. In quo decretum est, ut propter Saxonum sævitiam & apostasiam, relictâ Britanniâ, patriam quisque suam repeteret. Vide Bed. lib. II. cap. 5. p. 119. 617.

HISPALENSE, anno DCXVII. vel ut alii DCXIX. Id. *Novembr.* sub Isidoro Metropolitano aliisque *VII.* Episcopis congregatum. Extant hujus Synodi Acta cum Capitulis de negotiis Ecclesiasticis, & adversus Acephalorum hæresin XIII. G. Loaisæ notis illustrata, Conc. T. V. p. 1663. & apud Card. d' Aguirre *Conc. Hisp.* T. II. p. 462. 617.

CHARNENSE, apud Charnum, aliàs Theodosiopolim, majoris Armeniæ urbem anno circiter DCXXII. celebratum. Laborabat hoc tempore Ecclesia Armena Acephalorum hæresi, quam unà cum ritibus quibusdam minùs Catholicis Synodus Thevinensis sub initium superioris 622.

SÆC. VII. ab Ann. DC. Sæculi induxerat. Ægrè id ferebat Jeser Necainus Armeniæ Patriarcha, homo fide Catholicus, ac proinde enixè obtestatus est Heraclium Imperatorem (qui tunc his in partibus versabatur, bellum Chosroæ Persarum regi fœliciter illaturus) ut huic malo remedium ferret. Annuente Imperatore, indicta est Synodus, quo convenerunt frequenti satis numero Armeniæ Episcopi, & magnatum plurimi, Græcorum etiam & Syrorum nonnulli jussu regis convocati. Per integrum mensem res transacta est, mutuísque collationibus quæstiones utrinque ventilatæ & discussæ. Tandem Armenis manus dantibus, unanimi consensu sancitum est, Concilium Thevinense esse abrogandum, Synodi Chalcedonensis decreta recipienda, Additamentum, *Qui crucifixus es pro nobis*, à Trisagio removendum; Dominicæ Nativitatis, & Baptismi Festivitates non amplius eodem die, sed, ut anteà, separatim esse celebrandas. Atque ita pax & concordia Græcos inter & Armenos restituta est. Refert hæc Anonymus Auctor *Historiæ Patriarcharum Armeniæ* cap. 13. quam Armenicè & Latinè extulit, & Annotationibus illustravit Clem. Galanus *Conciliat. Eccl. Arm.* Part. I. p. 185. Meminit & Photius Epistolâ ad Zachariam Armeniæ Patriarcham, quæ MS. apud Armenos hodiè asservatur, teste eodem Galano Part. II. Tom. I. p. 28.

625. RHEMENSE, anno circiter DCXXV. à *XLI.* Episcopis celebratum. Extant Disciplinæ Ecclesiasticæ *Canones* XXV. ex duplici editione Conc. Tom. V. p. 1688. & cum Notis le Coint. Tom. II. p. 751.

627. MATISCONENSE, anno DCXXVII. habitum. In quo Regula B. Columbani, ab Agrestini Theodorici Regis notarii calumniis, per Eustasium Abbatem defensa est. Plurima de hâc Synodo habet Jonas Monachus in *Vit. Eustas.* quam vide; plurima Carolus le Coint. ad ann. DCXXIII. in quem eam reponit Tom. II. p. 729.

633. ALEXANDRINUM anno DCXXXIII. à Cyro Patriarchâ Monothelitâ coactum. In quo, sub specioso unionis prætextu ad hæresin Monotheleticam stabiliendam viam stravit. Extant Acta & *Epistola Synodica*, cum IX. *Capitulis*, Concil. VI. Act. XIII. Conc. Tom. VI. p. 950.

633. TOLETANUM II. vulgò IV. anno DCXXXIII. *Decemb.* ix. à *LXII.* Episcopis provinciarum Hispaniæ & Galliæ, Præsidente Isidoro Hispalensi, celebratum. Constituit plurima, ad fidem & disciplinam Ecclesiæ utilissima. Extant Gesta & *Capitula* LXXV. cum Notis G. Loaisæ Conc. Tom. V. p. 1700. & apud Card. d'Aguirre Tom. II. p. 477.

636. TOLETANUM III. vulgò V. à *XX.* Episcopis, Præside Eugenio Toletano, anno DCXXXVI. habitum. Extant de rebus Ecclesiasticis *Capitula* IX. cum Notis G. Loaisæ Conc. Tom. V. pag. 1735. & *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 507.

638. TOLETANUM IV. vulgò VI. ann. DCXXXVIII. v. vel ut alii vi. Id. *Jan.* à *LII.* vel ut alii, *XLVIII.* Episcopis Hispaniæ & Galliæ habitum. In quo, multa ad Ecclesiæ disciplinam, & Regni incolumitatem constituta sunt. Extant *Capitula* XIX. quæ Notis illustravit G. Loaisa Conc. Tom. V. p. 1740. & *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 512.

CON-

CONSTANTINOPOLITANUM I. anno DCXXXIX. à Sergio Patriarchâ habitum. In quo Heraclii Imp. *Ecthesis de Fide* confirmata est. Extant Græc. Lat. Acta Synodalia, seu Actorum potiùs Fragmenta quædam, in Concil. Later. sub Martino *Secret.* III. Conc. Tom. VI. p. 202. 639.

ROMANUM IV. anno DCXL. celebratum. Quo *Ecthesis* Heraclii, & Monothelitarum hæresis damnantur. Vide quæ de hâc Synodo habent Theophanes & Baronius anno DCXL. 640.

AURELIANENSE anno circiter DCXLV. habitum; in quo hæreticus Monothelita à Salvio Episcopo superatur. Vid. Audoenum in *Vit. S. Eligii.* lib. I. c. 34. & quæ exinde habentur Conc. Tom. V. p. 1834. Hanc Synodum ad ann. DCXXXIV. refert Car. Cointius Tom. III. p. 15. Notet etiam Lector, plura circa annum DCXLVI. de controversiâ Monotheleticâ Concilia in Africâ habita fuisse. Quatuor *Epistolæ* Synodales habentur Græc. Lat. in Concil. Later. *Secret.* II. Conc. Tom. VI. p. 128, 133, 137. 645.

TOLETANUM V. vulgò VII. anno DCXLVI. à *XXVIII.* Episcopis, & *XI.* Vicariis, habitum, ut Ecclesiæ disciplinæ, Regníque incolumitati, adversus transfugas ab exteris regionibus ad excitandas seditiones redeuntes, melius prospiceretur. Extant Acta & Disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* VI. cùm notis G. Loaisæ Conc. Tom. V. p. 1836. Alia non pauca addidit Card. d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 522. 646.

ROMANUM V. anno DCXLVIII. sub Theodoro Papâ, habitum. In quo Pyrrhus, qui ejuratâ Monothelitarum hæresi ad vomitum suum mox rediit, anathemate percussus est. Meminit hujus Synodi Anastas. in *Vit. Theodori* Conc. Tom. V. p. 1774. 648.

LATERANENSE Romæ in Ecclesiâ Constantinianâ, anno DCXLIX. Mense *Octobri* sub Martino Papâ à *CV.* Episcopis, partim ex regionibus suburbicariis, partim ex Urbicâ, & Italicâ Dioecesi, congregatis, celebratum. Ad condemnandam Monothelitarum hæresin, quam Edicto seu typo hanc in rem edito, Constans Imp. in Oriente nuper confirmaverat, ejúsque duces & fautores, habita est hæc Synodus. In quâ proinde Cyrus, Sergius, Pyrrhus, & Paulus anathemati subjiciuntur. Extant Græc. Lat. Acta hujus Concilii Conc. Tom. VI. p. 75. quæ V. *Secretariis*, sive Actionibus constant. 649.

Act. I. habita est Martini Papæ ad Synodum adversùs Hæresin Monotheleticam Oratio, quâ primipulorum Monothelitarum scripta & dogmata recenset, quæ huic Concilio occasionem dederunt. Et lecta Mauri Ravennatis de eâdem re, ad Synodum Epistola, Actis inserta.

Act. II. oblati sunt Synodo adversùs Monothelitas *libelli* II, unus Stephani Dorensis Episcopi & in Concilio Ecclesiastico Hierosolymitano primi; alter Abbatum quorundam, Presbyterorum & Monachorum Palæstinorum, qui ad declinandam Hæreticorum sævitiam Romam confugerant. Lectæ item de eâdem re *Epistolæ* Sergii Cypriorum Episcopi ad Theodorum Papam; Trium Africæ Conciliorum duæ, ad Theodorum una, ad Constantinum Imp. altera; Concilii Africæ Proconsularis ad Paulum Patriarcham CP. Denique Victoris Episcopi Carthaginensis ad Theodorum Papam Synodica.

Act.

SÆC. VII. ab Ann. DC. *Act.* III. recitata sunt Excerpta ex scriptis Theodori Pharanitæ, & Themistii, de unâ voluntate & Operatione; Cyri Alexandrini *Capitula* IX. Sergii CP. *Ecthesis*, nomine Heraclii Imp. edita; & ad hæc refutanda SS. Patrum testimonia prolata & vindicata.

Act. IV. Pauli Constantinopolitani ad Theodorum Papam *Epistola*, Constantis Imp. *Typus* & in eorum condemnationem quinque priorum universalium Conciliorum Definitiones & Symbola recitata sunt.

Act. V. plurima ex SS. Patrum libris ad refutandam hanc hæresin afferuntur testimonia; quin & ad conferendam hæreticorum novarorum cùm vetustioribus sententiam non pauca ex ipsis præcedentium hæreticorum scriptis producta. Denique ad Fidem Catholicam præcipuè adversùs Monothelitas stabiliendam *Canones* XX. adjecto singulis suo anathematismo conditi sunt. Habentur Conc. Tom. VI. p. 350. sequitur *Epistola* Encyclica Synodalis, ut & Martini ad Amandum Trajectensem *Epistola*, ut Acta hujus Synodi à se missa à Synodo Gallicanâ confirmari curaret. Acta hujus Concilii Græcè simùl & Latinè composita sunt, non aliam opinor ob causam quam quod de controversiâ in Ecclesiis Græcis agitatâ actum est, & ad Græcos ad rectam fidem reducendos, in eâq; confirmandos, hæc Synodus præcipuè habita est.

650. CABILONENSE II. circa annum DCL. Cal. *Novemb.* à *XXXVIII.* Episcopis, & *VI.* vicariis habitum. In quo plurima ad mores & disciplinam Ecclesiæ conservandam utilitèr sancita sunt. Extant hanc in rem Canones XX. cùm notis Sirmondi, & *Epistolâ* Synodali ad Theodosium Arelatensem Conc. Tom. VI. p. 387. & cùm notis breviculis interspersis apud Car. le Coint Tom. III. ad ann. DCXLIV. ad quem hoc Concilium retulit.

653. TOLETANUM VI. vulgò VIII. anno DCLIII. xvii. cal. *Januar.* à *LII.* Episcopis, præsente Recesvintho Rege, coactum. Non pauca constituit ad fidem & disciplinam Ecclesiæ spectantia. Extant hujus Synodi Acta & *Capitula* XIII. G. Loaisæ notis illustrata Conc. Tom. VI. p. 394. & *Conc. Hispan.* Tom. II. p. 538. Capitulo XII. *de Judæis* agitur; quorum *Placitum* Recesvintho Regi oblatum in notis exhibet G. Loaisa.

655. TOLETANUM VII. vulgò IX. anno DCLV. viii. Cal. *Decembr.* à *XVI.* Episcopis sub Eugenio Archiepiscopo celebratum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* XVII. cum notis G. Loaisæ Conc. Tom. VI. p. 451. & *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 573.

656. TOLETANUM VIII. vulgò X. anno DCLVI. Cal. *Decembr.* à *XX.* Episcopis, & *V.* Vicariis sub præsidio Eugenii Metropolitani collectum. De Disciplinâ Ecclesiasticâ agunt quæ extant *Capitula* VII. G. Loaisæ notis illustrata Conc. T. VI. p. 459. & apud Card. d' Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 574. qui Dissertationem *num.* X. multa eruditione refertissimam, xiii. *Excursus* continentem subjecit de disciplina antiquæ Ecclesiæ, speciatim Hispanicæ, in hoc & aliis conciliis circa lapsos in peccatum carnis post Baptismum, ne ordinentur, nec administrent ordines jam susceptos. In hâc dissertatione varii casus, præcipue Potamii Bracarensis Episcopi seipsum ob fornicationis crimen

men sibimet soli notum sponte accusantis, accuratè expenduntur, & ex antiquitate illustrantur. SÆC. VII. ab Ann. DC.

SENONENSE apud Gallos circa annum DCLVII. (Conciliorum editores ponunt circa ann. DCLXIX.) habitum. In quo subscriptum fuit *Privilegium* immunitatis Monasterio S. Petri Vivi concessum. Vide Conc. Tom. VI. p. 534. & le Coint ad ann. DCLVII. num. xv. Tom. III. p. 449. 657.

NANNETENSE ad Ligerim fl. in Britanniâ superiori, anno DCLVIII. ad Monasterii Altovillarensis constructionem firmandam habitum. De quo vid. Flodoard. *Hist.* l. II. c. 7. fol. 110. p. 2. & Conc. Tom. VI. p. 486. 658.

AUGUSTODUNENSE in Ducatu Burgundiensi circa annum DCLXIII. sub S. Leodegario Augustodunensi Episcopo congregatum. De tempore haud satis convenit. Conciliorum enim Editores ad annum DCLXX. rejiciunt. Ex Canonibus, quos de Disciplinâ Monasticâ condidit hæc Synodus, supersunt non nisi I, V, VI, VIII, X, XV, & duo absque numeris; quibus & alium de Clericis addidit Sirmondus. Habentur Conc. Tom. VI. p. 535. Canon XIV. habetur in Appendice *ibid.* p. 1887. Canones hoscè notis breviusculis illustratos Annalibus suis Ecclesiasticis inseruit Cl. Cointius ad ann. DCLXIII. Tom. III. p. 547. 663.

PHARENSE in Monasterio Strenashalch, cui tunc præfuit Hilda Abbatissa, apud villam in litore Eboracensi sitam, hodie Whitbie appellatam, anno DCLXIV. habitum. In quo de ritu Paschatis celebrandi, de tonsurâ Sacerdotum, aliisque, acerrimè disputatum est; contendentibus ex parte Anglorum Alchfrido Regis filio, Agilberto Occidentalium Saxonum Episcopo, &c. Ex parte Britannorum Colmanno Lindisfarnensi Episcopo, aliisque. In hâc controversiâ superiores evaserunt Anglo-Saxones. Prolixè hujus Synodi Acta recenset Beda l. III. c. 25. p. 225. & Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 145. 664.

EMERITENSE apud Lusitanos anno DCLXVI. viii. Id. *Novembr.* à *XII.* Episcopis, præsidente Proficuo Metropolitano, habitum. Extant *Symbolum*, & *Regulæ Ecclesiasticæ* XXIII. cum notis G. Loaisæ Conc. Tom. VI. p. 497. & *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 625. ubi etiam illustriss. Cardinalis Pauli Diaconi Emeritensis librum *de vitis Patrum Emeritensium* à Thoma de Vargas primùm editum subnexuit. Cap. 1. quo de fidei institutione agitur, profertur Symbolum CP. cum particula illa, FILIOQUE. 666.

ROMANUM VI. anno DCLXVII. habitum. In quo Joannes Lappensis in Cretâ Episcopus absolvitur. Vide hâc de re Vitaliani ad Paulum Cretensem Epistolam Conc. Tom. VI. p. 445. 667.

HERUDFORDIENSE in agro Hertfordiensi apud Anglo-Saxones, præsidente Theodoro Archiepiscopo, anno DCLXXIII. mense *Septembri*, Indict. I. celebratum. In quo sancitum est, canonica SS. Patrum Decreta ab Anglis esse observanda. Interfuerunt huic Synodo præter Theodorum, Bisi Orientalium Anglorum, Lutherius Occidentalium 673.

SÆC. VII. ab Ann. DC. talium Saxonum, Winfridus Merciorum Episcopi, Putta Roffensis, & per Legatos Wilfridus Eboracensis. Extant hujus Synodi Acta & *Capitula* X. apud Bedam *Hist. Eccl.* l. IV. c. 5. p. 272. exinde ap. Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 152.

675. TOLETANUM IX. vulgò XI. anno DCLXXV. vii. Id. *Novembr.* à *XIX.* Episcopis, & *II.* Vicariis, & Abbatibus aliquot, præsidente Quirico Metropolitano, habitum. In quo, post editam Fidei confessionem *Capitula* XVI. de re Ecclesiasticâ statuuntur: quæ habentur cum notis G. Loaisæ Conc. Tom. VI. p. 519. & *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 660.

675. BRACARENSE I. vulgò IV. cui præfuit Leocidisius Metropolitanus, anno DCLXXV. ab *VIII.* Episcopis habitum. Extant de Fide & Disciplinâ *Capitula* IX. cum notis G. Loaisæ Conc. Tom. VI. p. 561. & Card. d'Aguirii *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 673.

679. MEDIOLANENSE anno DCLXXIX. sub Mansueto Episcopo, in causâ Monothelitarum congregatum. Extat *Epistola* Synodalis, unà cum *Expositione fidei* ad Constantinum Imp. Conc. Tom. VI. p. 601.

680. HEDTFELDENSE in Angliâ, anno DCLXXX. xv. Cal. *Octobr.* præsidente Theodoro Archiepiscopo Cantuariensi, celebratum. In quo, ad declarandam Britannicarum Ecclesiarum fidem contra Monothelitarum hæresin, SYNODORUM V. UNIVERSALIUM, Lateranensis sub Martino, aliorúmque SS. Patrum Constitutiones recipiuntur. Habentur Acta apud Bedam l. IV. c. 17. p. 300. Ad hanc etiam Synodum spectat *Epistola* Decretalis Agathonis Papæ ad Ethelredum Regem, Theodorum Cantuariensem, &c. quâ Monasterii Medamstedensis, posteà Petriburgensis, immunitates & privilegia confirmat; Abbatem Romanæ Sedis Legatum per totam Angliam constituit, & vota pro Romanâ peregrinatione concepta, ad hoc Monasterium præstari posse statuit: quæ in hâc Synodo rata habentur. Extant hæc omnia Saxonicè & Latinè, ex codice MS. Saxonico Petriburgensi eruta, apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 163.

680. ROMANUM VII. anno DCLXXX. Mense *Octobri*, vel, ut alii, anno præcedente, in Basilicâ Constantinianâ sub Agathone Papâ, à *L.* Episcopis de statu Ecclesiæ Britannicæ acturis congregatum. In quo decretum est, dissentiones in Ecclesiâ Britannicâ tollendas esse, *XII.* Episcopos sub Archiepiscopo Cantuariensi constituendos, & alia quædam de ritibus Ecclesiasticis sancita. Extant Actorum hujus Synodi Exemplaria duo; unum ex codice MS. alterum ex Malmesburiensi *de gest. Pontif.* l. III. fol. 149. desumptum, apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 157. & ex eo Conc. Tom. VI. p. 579.

680. ROMANUM VIII. anno DCLXXX. ab Agathone Papâ, & *CXXV* Episcopis celebratum. Quo, confirmata fide Catholicâ, Monothelitarum hæresis damnatur, & Legati Constantinopolim ad Synodum Oecumenicam missi sunt. Extat Græc. Lat. *Epistola* Synodalis ad Constantinum Imp. Concil. VI. Act. IV. Conc. Tom. VI. p. 677.

CONSAN-

CONSTANTINOPOLITANUM III. Oecumenicum VI. Religiosissimi Principis Constantini Pogonati jussu in S. Palatii Secretario *Trullo* dicto, anno DCLXXX. congregatum; inchoatum die vii *Novembris*, die verò xvi. *Septembris* anno sequenti absolutum. Aderant Agathonis Papæ Legati IV. Synodi Romanæ III. Patriarchæ Orientales, eorúmve vicarii, omnes; Episcopi *CCLXXXIX.* etsi totidem subscripsisse non deprehendantur, qui Hæresin Monothelitarum, non obstantibus ipsorum in hâc Synodo dolis, disertissimè condemnârunt: Præsentibus etiam Constantino Imp. & fratribus Augustis, pluribúsq; Patriciis & Proceribus Palatinis. SÆC. VII. ab Ann. DC 680.

Extat Græc. Lat. hujus concilii Acta Conc. Tom. VI. p. 593. in XVIII. Actiones distributa; præmissis Imperatoris ad Donum Papam & ad Georgium CP. de Synodo congregandâ, & Synodi Mediolanensis ad ipsum Epistolis.

Act. I. Consilii Ephesini Acta recensentur.

Act. II. Synodi Chalcedonensis Acta lecta sunt.

Act. III. Recitantur Acta Synodi V. Oecumenicæ; inventúmque est Monothelitas, fictam sub nomine Mennæ ad Vigilium *Epistolam*, necnon duos sub nomine Vigilii *libellos*, ad Justinianum Imp. unum, ad Theodoram Augustam alterum, (de quo *Actione* XII. & præcipuè XIV. iterum actum est) his Actis inseruisse. Verùm hoc loco notandum est, non id voluisse Patres, neque hoc loco, neque Act. XII, XIV. fictos prorsùs fuisse hos Vigilii libellos, & quintæ Synodi Actis insertos, sed eo tantùm in loco, ubi de unâ Christi operatione mentio fit, à Monothelitis falsatos esse. Etenim ab initio, in codicibus Græcis, qui in Ecclesiæ CP. scrinio Patriarchali asservabantur, extitisse, vel ex Georgii Monachi relatione, quæ habetur Act. XIV. abundè liquet. Quid, quod ipse Justinianus Imp. Epistolâ ad quintam Synodum, Vigilium, postquam Constantinopolim advenisset, istiusmodi libellos, quibus Tria Capitula damnavit, tùm ad se tùm ad Theodoram conjugem scripsisse, disertè testatur? De totâ hâc re copiosè agit Cl. Baluzius *Præfat.* ad Varias Lectiones Concil. V. *Nov. Collect.* col. 1477.

Act. IV. prolixæ Agathonis Papæ, & Synodi Romanæ ad Constantinum Imp. *Epistolæ* leguntur. In priori Epistolâ, Agatho de duabus in Christo naturis, tùm ex S. scripturâ, tùm ex SS. Patrum testimoniis adversùs Monothelitas fusè atque eruditè disputat. In posteriori, Fidem Catholicam & Orthodoxam de hâc controversiâ Patres Synodici profitentur; omnes nempè Italiæ Episcopi; Subscribit etiam Wilfridus, Episcopus Eboracensis, à totius Britanniæ Concilio ad Romanam hanc Synodum Legatus missus; ut & Felix Arelatensis, nomine Synodi per Galliarum Provincias constitutæ.

Act. V. lecti sunt Macarii Antiocheni Codices II. quibus SS. Patrum testimonia pro unicâ in Christo voluntate & Operatione continebantur.

Act. VI. plura Macarii testimonia ex ejus codicillo recitata sunt; decretúmque est, ut cùm libris authenticis in Patriarchio asservatis conferantur.

Act. VII. Legati Pontificii testimonia SS. Patrum, duas in Christo naturas & operationes asserentium, ex codice recitârunt, lectis etiam hæreticorum pro contrariâ sententiâ testimoniis.

SÆC. VII. ab Ann. DC.

Act. VIII. collatis utrinque testimoniis, Georgius CP. aliique ex parte Monothelitarum Episcopi, se fidem Catholicam recognoscere professi sunt; & testimonia à Macario Antiocheno producta, detruncata esse deprehenduntur; ipso Macario, prolixam fidei suæ confessionem, cætera sanam, coram Synodo edente, duas verò in Christo voluntates, duásque operationes, post multam utrinque disputationem, agnoscere recusante.

Act. IX. post publicam testimoniorum Macarii examinationem, manifestata eorum falsitate, in ipsum ejúsque Monachum Stephanum damnationis sententia fertur.

Act. X. testimonia SS. Patrum, in Agathonis & Synodi Romanæ Epistolis citata, examinantur, & genuina esse probantur. Lecta item est Petri Nicomediensis, aliorúmque quorundam Episcoporum, Clericorum, & Monachorum Fidei Confessio, quâ, præstito priùs juramento, veram ac Catholicam Fidem exponunt, & damnato Monothelitismo, ut genuinam amplectuntur.

Act. XI. lecta est Sophronii Patriarchæ Hierosolymitani ad Sergium CP. *Epistola* Synodica, quâ fidem suam, Catholicam planè atque Orthodoxam, de SS. Trinitate, de Christi Incarnatione, Personâ Θεανθρώπῳ, duabúsque naturis prolixè exponit; Hæreticorum penè omnium, à Simone Mago ad sua usque tempora, catalogum texit, quibus, eorúmque scriptis & hæresibus anathema dicit: Lecta item Macarii Antiocheni Opuscula tria Imperatori oblata; ex quibus impia quædam & blasphema capitula excerpta Actis inseruntur; Macarii item & Stephani libelli à Synodo damnati.

Act. XII. Epistolæ Sergii CP. ad Cyrum Alexandrinum & ad Honorium Papam, & Honorii ad Sergium lectæ sunt.

Act. XIII. leguntur Conciliabuli Alexandrini *Capitula* IX. sive libellus *Satisfactionis* inter Cyrum Alexandrinum, & Theodosianos; & Cyri, Pyrrhi, Sergii, Petri, Honorii, aliorúmque Epistolæ & opuscula, mox Synodali judicio combustæ. Sed ante omnia lata est damnationis sententia in Cyrum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum, & Theodorum Pharanitam, qui, tanquam Monothelitismi duces & fautores, anathemati subjiciuntur. Πρὸς τούτοις δὲ συνεκβληθῆναι ἐκ τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, καὶ συναναθεματισθῆναι συνείδομεν καὶ Ὁνώριον, τὸν γενόμενον Πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, &c. *Cum his verò projici à Sanctâ Dei Ecclesiâ, simúlque anathematizari prævidimus & Honorium, qui fuerat Papa antiquæ Romæ*, &c. Fremunt hîc loci, & ad rabiem usque debacchantur Scriptores Pontificii; & quibus non pugnant telis? Ligneis, an plumbeis parùm interest, dummodò Cathedræ Pontificiæ honorem, & dignitatem sartam tectam tueantur. Verùm laterem lavant, dum Honorium ab hâc labe, ab hâc damnationis sententiâ purgare student. Præterquàm enim quòd ipsius Synodi Acta tot locis disertissimè id testantur; testes dare possumus ipsius Agathonis Papæ Legatos; Leonis II. qui Agathoni successit Epistolas; Concilia, Quini-Sextum, & Nicænum II. Photium in Libello Synodico, ut alios mittam. Quid, quòd ex solenni professionis Pontificiæ formulâ, ab iis olim in consecratione edi solitâ, vel sole clariùs constat, Honorium unà cùm Sergio, Pyrrho, &c. hæreticis, anathematis condemnatione percuti solere? ut ex libro diurno alibi * ostendimus. Ut mirari subit Dan. Papebrochium, hominem candidi pectoris verique amantem, affirmare (*Differt.* XV. ad *vit. Pontif.* Num. ix. p. 105.) Honorium hâc in

* Hist. Liter. Part. I. Sæc. VIII. p. 479.

in parte eſſe excuſabilem, nec Catholicum quemquam eſſe bonum qui dubitat, quin extra culpam eum fuiſſe crediderint ſui ſucceſſores: Veteremque canit cantilenam, Acta fuiſſe corrupta, inſerto Honorii nomine. Quod tanquam gratis dictum docti omnes dudùm exploſerunt. Noviſſimus qui in arenam deſcendit, Honorii cauſam ex profeſſo acturus, eſt Antonius Dezallier Theologus Pariſienſis (ſi modo is ſit auctor, & non potius J. B. Tamagninus, Venetus) editâ Monothelitarum Hiſtoriâ *Pariſ.* 1678. 8*vo*. In IV. poſterioribus ſcrutiniis cauſam Honorianam deditâ operâ pertractat; Honorium à VI. Synodo damnatum agnoſcit, pluribúſque probat, & objectiunculas in contrarium ſolvit, lapſus ejus, nævóſque animadvertit, in omnem tamen ſe vertit formam, quò Honorium ab hæreticâ labe purgaret, eúmque in fide Catholicum & Orthodoxum ſiſtat. Affirmat Honorii Epiſtolas à Monothelitis corruptas eſſe, vel corrumpi potuiſſe, & etiamſi non ſint, propoſitiones ejus ſenſu commodo explicari poſſe, ipſum nempe, non de unâ cùm Monothelitis, ſed de novâ quâdam in Chriſto voluntate loqui. Concludit tandem, quòd etiamſi Honorius erràſſet in fide, non in hæreſin lapſum eſſe formalem, ſed ſolummodò materialem; videlicèt, nullam in eo interveniſſe in dogmate ſuo tuendo pertinaciam, quin etſi erràſſet formalitèr, non tamen infeciſſe ſedem Petri adversùs quam portæ Inferi nunquam prævalebunt; Erravit Honorius ut perſona, doctórque privatus, non ut caput Eccleſiæ. Sed miſeret me hominum, qui talia κρησφύγετα quærere coacti ſunt.

Act. XIV. recitantur & damnantur qui ſub nomine Mennæ ad Vigilium & Vigilii ad Juſtinianum prolati fuerant libelli; ſermo item Athanaſii Alexandrini ad probandum duas in Chriſto eſſe voluntates, ab Epiſcopis Cypriis in medium productus, lectus eſt.

Act. XV. Polychronius Presbyter ac Monachus Monothelita, qui miraculo ſe ſententiam ſuam probaturum venditârat, ſeque mortuum, chartulâ fidei ſuæ ſuper illum poſitâ, ſuſcitaturum, experimento in id, coram totâ Synodo omníque populo, per horas aliquot fruſtrà facto, tanquam hæreticus & impoſtor damnatur, & gradu dejicitur.

Act. XVI. Conſtantinus Presbyter Monothelita, qui modum unionis inter Catholicos & Monothelitas ſe inveniſſe gloriabatur, exploſâ ejus ſententiâ, damnatus & anathemati ſubjectus eſt.

Act. XVII. relecta Profeſſio fidei Orthodoxæ à Synodo conſtituta.

Act. XVIII. Fidei definitio, ſuperiori ſeſſione edita, iterùm promulgatur, & communibus ſuffragiis confirmatur. Et ita tandem Sermone proſphonetico ad Imperatorem habito, & literis Synodalibus ad Agathonem Papam ſcriptis, (pleriſque tamen Epiſcopis prius ad ſua regreſſis) venerandæ huic Synodo finis imponitur. Sequuntur *Conſtitutiones* Imperiales, & *Epiſtolæ* aliquot ad hanc Synodum pertinentes; nempe Conſtantini *Edictum* promulgatorium, in quo de fide in hâc Synodo ſtabilitâ fusè diſſerit; Ejus ad Leonem Papam Agathonis ſucceſſorem de hâc Synodo *Epiſtola*, & ad Synodum Romanam altera; Leonis Papæ ad Conſtantinum Imp. *literæ* quibus aſſentire ſe iis, quæ in Synodo geſta fuerant, teſtatur. Denique Juſtiniani Aug. Conſtantini filii *Epiſtola* in confirmationem Sextæ Synodi, ad Joannem Papam Romanum ſcripta.

SÆC. VII. ab Ann. DC. 681. TOLETANUM X. vulgò XII. anno DCLXXXI. v. Id. *Januar.* à *XXXV.* Episcopis, Vicariis *III.* Abbatibus *IV.* plurimisque viris illustribus Palatinis habitum, præsidente Juliano Metropolitano. Extant Acta & Disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* XIII. cum Notis G. Loaisæ, & Ervigii Regis Lege pro confirmatione Synodi Conc. Tom. VI. p. 1221. & *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 681.

683. TOLETANUM XI. vulgò XIII. anno DCLXXXIII. prid. Non. *Novembr.* à *XLVIII.* Episcopis, Vicariis *XXVII.* Abbatibus & viris Ecclesiasticis *VIII.* & pluribus illustribus Palatinis, præside Juliano Archiepiscopo, celebratum. In quo multa ad mores & disciplinam saluberrima decernuntur. Extant Acta & *Capitula* XIII. quæ Notis suis elucidavit G. Loaisa Conc. T. VI. p. 1253. & *Conc. Hisp.* T. II. p.694.

684. TOLETANUM XII. vulgò XIV. anno DCLXXXIV. ab Episcopis *XVII.* Vicariis *X.* & Abbatibus *VI.* sub Juliano Metropolitano habitum. In quo, missis ad Ervigium Regem VI. Synodi Oecumenicæ Actis, multa ad hæresin Monotheleticam spectantia statuta sunt. Extant hanc in rem *Capitula* XII. cum Notis G. Loaisæ Conc. Tom. VI. p. 1279. & *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 717.

684. VILLAREGIENSE anno DCLXXXIV. habitum. In quo Episcopi aliquot depositi sunt, & Leodegarius Augustodunensis capitali sententiâ damnatus. Vide Acta S. Leodegar. apud Sur. *Octobr.* ii. & Sigebert. in Chron. ann. DCLXXXV.

685. TWIFORDENSE juxta fluvium Alnam apud Anglos, anno DCLXXXV. sub Theodoro Archiepiscopo celebratum. In quo Cuthbertus, invitus licet, Episcopus constituitur; & Egfridi Regis donationes quædam confirmantur. Extant Acta *Monast. Angl.* Tom. I. p. 39, 46. Conc. Tom. VI. p. 1874.

687. MANASCHIERTENSE in Armeniâ, in confinibus Harcanæ provinciæ, circa annum (si rectè conjicio) DCLXXXVII. vel forsan sequentem, congregatum. Patriarchalem Armeniæ Cathedram hoc tempore tenuit Joannes Oznienſis, è provinciâ Dasceranâ oriundus, homo à fide Catholicâ alienus, qui Omaris Saracenorum Ducis jussu, & Caliphæ Babylonis auxilio fretus, Synodum Manaschierti coegit, cui, unà cum Armenis, sex è Syriâ Episcopi interfuerunt. In hoc Concilio definitum est, Acephalorum dogmata admittenda esse; unam esse in Christo naturam, unam voluntatem, operationem unam; aquam & fermentum in Eucharistiâ non amplius esse usurpanda, vino tantùm, nullâ admistâ aquâ, utendum. Decrevit insuper Patriarcha, in Sabbatis non magis quàm Dominicis Quadragesimæ jejunandum esse, sacram Eucharistiam feriâ quintâ Majoris Hebdomadis populo non esse tribuendam, in jejuniis à piscibus, oleo, & vino abstinendum; denique Armenos & Syros à se invicem deinceps nunquam esse separandos. Hæc omnia nos docet Auctor *Historiæ Patriarcharum Armeniæ* apud Cl. Galanum *Conciliat. Eccl. Armen.* Part. I. cap. 17. p. 201. In disponendo hujus Concilii tempore Galanus haud bene sibi constare videtur. Loco enim citato, & in indice huic Parti præmisso, ad Concilii VI. Oecumenici tempora disertè refert; alibi verò, Part. II. T. I. p. 29. illud ann. DCCXXVII. habitum esse dicit. Utro anno rectius, non statim liquet. Ego ad ipsum quem statui annum potius referendum censeo, tùm quod fervebat

vebat maximè tunc temporis de Monothelitis controversia in sextâ Synodo paulò ante damnata, tùm quod Concilium Quini-Sextum anno DCXCII. habitum antevertisse videtur, cujus plures Canones hisce Armenorum ritibus & placitis directè oppositi sunt, ut ex Can. XXXII. XXXIII. LVI. XCIX. abundè liquet; tùm denique quod hoc tempus Armenorum supputationi optimè quadret. Si enim Elias Patriarcha thronum ascendit anno Armeniorum CXII. hoc est, anno Domini DCLXIII. & post annos XXIV. Eliæ successit Joannes Ozniensis (ut disertè tradit Patriarcharum Armeniæ series Historica) in hunc fermè annum incidemus. His adde, Omarem quendam egregium Saracenorum Ducem sub Caliphatu Abdulmelici hoc ipso anno ab Elmacino memorari *Hist. Saracen.* lib. I. p. 71.

TOLETANUM XIII. vulgò XV. an. DCLXXXVIII. v. Id. *Maii* à *LXI.* Episcopis, Vicariis *V.* Abbatibus aliquot, & illustribus Palatinis sub præsidio Juliani Archiepiscopi congregatum. Scripserant Epistolam ad Benedict. II. Hispaniæ Episcopi, quâ tres in Christo substantias asserebant; offenso hâc loquendi formulâ Pontifice, habitâ hâc de re Synodo, mentem suam uberiùs explicant & confirmant. In fine, de juramento Ervigio Regi, in filiorum suorum tutelam, præstito agunt. Extant Acta hujus Synodi cum Notis G. Loaisæ Conc. Tom. VI. p. 1294. Et Conc. Hisp. Tom. II. p. 721. 688.

CÆSARAUGUSTANUM vulgò III. anno DCXC. saltem sequenti Cal. *Novembr.* habitum. Extant Constitutionum Ecclesiasticarum *Capitula* V. Conc. T. VI. p. 1331. Et *Conc. Hisp.* T. II. p. 732. 690.

CONSTANTINOPOLITANUM IV. Oecumenicum (reverà VII.) Justiniani, cognomento *Rhinotmeti*, mandato, anno DCXCI. saltem DCXCII. convocatum, in Secretario Imperiali, quod *Trullus* appellatur, habitum; inde *Trullanum* dictum, *Quini-Sextum* etiam vocatum, eò quòd quintæ sextæq; Synodi quasi Appendix & Supplementum fuerit. Conciliis Oecumenicis solenne erat, non modò difficiliora fidei capita explicare, hæreses excutere, controversias definire, sed & Canones ad vitam moresq; rectiùs ordinandos, componere. Quod cum quintâ, sextâque Synodo factum non sit; sui id officii esse hujus Concilii Patres censuerunt, Canones de moribus Episcoporum, Clericorum, Laicorum, & de ritibus, & disciplinâ Ecclesiæ sancire; adeóque quæ in duabus præcedentibus Synodis desiderata sunt supplere; ut in Sermone prosphonetico ad Imperatorem ipsimet testantur. Unde & *Sextæ Synodi* nomine non rarò citari solent. 691.

Oecumenicum fuisse hoc Concilium solidè evincunt, 1. Ipsius Synodi auctoritas, hunc sibi titulum, non tantum in Inscriptione, sed & in Prosphonetico, & in ipsis Canonibus, disertè vendicantis; 2. Indictio legitima, Imp. nempe Justiniani literæ mandatariæ, Episcopos ex omni parte in hunc finem convocantis, ut Synodus Oecumenica haberetur, ut ex *Prosphonetico* palàm est; quin & eodem Imperatore Decreta Synodica confirmante, & pro more promulgante. 3. Justus & plenus Episcoporum numerus; nempe *CCXXVII.* juxta Balsamonem & Zonaram, immò juxta libelli Synodici auctorem *CCXL.* certè eorum, qui in sextâ Synodo ante decennium convenerant, numerum tertiâ parte excedentium. 4. Canonum in hâc Synodo conditorum natura & ratio. Non modo enim sex Generalia Concilia ante se habita confirmant,

hæresésque iis contrarias anathemate percellunt, sed &, quæ universi juris Ecclesiastici sunt, decernunt Regulas & Constitutiones, non huic illíve regioni, sed & orbi universo sancientes, ritus & consuetudines statuunt, abrogant vel confirmant, ídq; non solùm in Ecclesiis Orientalibus, sed & in exteris, nominatìm in Africanâ, etiam in ipsâ Romanâ (διορθέμενοι ὥσπερ τὸ γινόμενον χάριν τούτου, εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησίαν, *veluti corrigentes quod eâ de causâ fit in Romanâ Ecclesiâ* inquit Balsamon ad Can. XIII.) quin & in Ecclesiis in Solo Barbarico, hoc est extra fines Romani Imperii constitutis, ut ex Can. XII. XIII. XVIII. XXIX. XXX. XXXVII. XXXIX. LV. manifestò liquet. Quod perridiculum quidem & puerile fuisset, nisi Concilii universalis auctoritate se munitos esse certissimè scirent. 5. Testimonia Veterum, eorum præsertim qui his temporibus proximè accesserunt; nempe Concilii Nicæni II. Patres loco non uno; Tarasius * Patriarcha CP. qui hujus Synodi, ejúsque Canonum vindicias ex professo agit; Libelli † Synodici sub Photio Auctor, qui eam θείαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον vocat, & ab omni Græcâ, atque Judaicâ, quin & Hæreticâ traditione Ecclesias purgâsse dicit; Hadrianus I. Gregorius II. Pontifices Romani; ut alios mittam. Sed nulli huic Concilio inerant ex Occidente Episcopi, nulli Legati, qui Papæ Romani vices gererent. Esto: ideóne pro Oecumenico non habendum? Synodus Constantinopolitana I. sub Theodosio Magno congregata, semper & ubique universalis habita est; cui tamen nulli interfuerunt Occidentales, nulli Pontificis Legati. Verùm quid si in nostrâ Constantinopolitanâ fuerint & Occidentalium, & Papæ locumtenentes? Disertè quidem id tradit Theodorus Balsamon, || Patriarcha Antiochenus, adfuisse tùm Papæ Legatos; tùm Basilium Gortynensium Metropolitam, & quendam Ravennæ Episcopum cujus nomen non exprimit, totius Synodi Romanæ Ecclesiæ vices gessisse; séque ita in παλαιογράφοις Nomocanonum codicibus reperisse dicit. Certè in Subscriptionibus quæ etiam hodiè supersunt, locum suum habet Basilius hoc modo, Βασίλειος Ἐπίσκοπος τῆς, &c. *Basilius Episcopus Gortyniorum Metropolis, Christo amabilis Cretæ insulæ, & locum tenens totius Synodi S. Ecclesiæ Romanæ, definiens subscripsi.* Quid multa? Legatos Sedis Apostolicæ in hoc Concilio convenisse, & deceptos subscripsisse, disertissimè testatur ipse Anastasius *, Bibliothecarius Romanus, paratissimum aliàs Romanæ Curiæ mancipium. Frivolas alias, & frigidas Baronii exceptiunculas, ex numero Canonum, distantiâ temporis, ipsísque canonibus petitas, sciens prætereo, tanto viro, nisi quòd causæ suæ serviendum esset, planè indignas. Vera quidem causa, cur Synodum hanc ejúsque Canones ægrè admittunt Pontificii, in promptu est; quòd tot in eâ constituta sint, hodiernis Ecclesiæ Romanæ moribus, & placitis è diametro repugnantia. Notavit olim Balsamon Italos & Latinos eam pro Oecumenicâ non agnovisse, ὑπὸ τῶν κανόνων τῆς τοιαύτης Συνόδου κατακρινόμενοι, *quòd ab hujus Synodi Canonibus opportunè illi fuerunt.* Neque Romani Editores, qui splendidam his Canonibus Præfationem Græcè & Latinè præmiserunt, id diffitentur. Certè *Canone* I. Honorius Papa, unà cum reliquis Monothelitarum ducibus, τῇ τῆς ἀσεβείας ψήφῳ condemnatur. *Can.* II. integros LXXXV. qui sub Apostolorum nomine veniunt Canones, præter morem Latinorum, stomachante Baronio, admittendos esse sanciunt, & quinam Conciliorum, sanctorúmq; Patrum Canones, tanquam Ecclesiæ universalis regulæ, recipiendi sint, declarant: quos neque adulterare, neque, præter eos, alios recipere, cuiquam

* Syn. Nic. II. Act. II.

† Synod. p. 81.

|| Schol. in Serm. prosphon.

* In Vit. Serg. Conc. T. VI. p. 1290.

quam fas esse decernunt, exclusis, ut videtur, Canonibus, qui in Latinorum Synodis conditi fuerant. In his Canonibus à se recensitis, locum dant Canoni, à Cypriano ejúsque Synodo olim condito, vehementèr ad hæc indignante Baronio, quasi Canon iste controversiam de rebaptizandis hæreticis, Cyprianum inter & Stephanum Papam acerrimè agitatam, respiceret; cum præsens Canon ne levissimam quidem hujusce rei mentionem facit. *Can.* VI. Presbyterorum, Diaconorum, aliorúmque Clericorum conjugia, ante ordinationem suscepta, permittunt. *Can.* XIII. Contrarium Ecclesiæ Romanæ morem disertè reprobant. *Can.* XXXVI. Sedi CP. æqualia cum Romanâ privilegia, juxta Synodi Constantinopolitanæ I. & Chalcedonensis Decreta, confirmant. *Can.* LV. Jejunium Sabbati tempore Quadragesimali, in Romanâ Ecclesiâ observatum, ídque ex Præscripto Canonis Apostolici LXVII. quem Ecclesia Romana non recipit, abrogant. *Can.* LXXX. Christum Dominum sub formâ agni pingi expressè prohibent. Hæc speciminis gratiâ: longè plura ex ipsis Canonibus peti possunt. Ne mireris igitur, Lector, hanc Synodum esse Baronio, Binio, &c. *Conciliabulum*, *Pseudosynodum*, *Synodum Erraticam*, *Conventum malignantium*, *Synagogam Diaboli*, & siqua alia opprobrii & maledicentiæ vocabula excogitari queant. Interim mirari liceat Binium hujus Concilii Patres non semel Monothelitas appellare; cum certissimum sit, illos Canone I. sextæ Synodi doctrinam de duabus in Christo voluntatibus, & duabus operationibus, disertis verbis confirmare, & contrariam Monothelitarum sententiam, ejúsque assertores & oppugnatores, Theodorum Pharanitam, Cyrum, Honorium, Sergium, &c. apertè damnare, & anathemati subjicere. Denique corrigendus est Baronii, Biniique error, qui hanc Synodum sub Callinico Patriarcha habitam esse, eúmque totius negotii architectum fuisse volunt: cùm vel ex subscriptionibus liquet, Paulum Patriarcham huic Synodo præsedisse, ejúsque Canonibus primo loco subscripsisse. Extant Græcè Lat. hujus Concilii *Sermo Prosphoneticus* ad Justinianum Imp. & de negotiis Ecclesiasticis *Canones* CII. Conc. Tom. VI. p. 1123. illustrati Notis Binii, & Fr. Ducæi, ibid. p. 1317. & cum Commentariis Balsamonis, Zonaræ, & Alexii Aristeni *Pandect. Can.* Tom. I. p. 151. quibus accessere notæ Beveregii *ibid.* Tom. II. p. 126.

ROTHOMAGENSE ad Sequanam fl. anno DCXCII. ab Ansberto Episcopo aliisque *XV.* Episcopis, & *IV.* Abbatibus, habitum. In quo multa Ecclesiæ utilia constituta fuisse, nos docet Aigradus in *Vit. S. Ansberti*, quænam verò fuerint non addit, nisi quod Monasterii Fontanellensis Privilegium confirmatur. Vide Conc. Tom. VI. p. 1240. Ad ann. DCLXXXVIII. collocat Carolus Cointius Tom. IV. p. 191. qui nonnulla ad hanc Synodum annotavit. 692.

TOLETANUM XIV. vulgò XVI. anno DCXCIII. vi. Non. *Maiarum*, à *LIX.* Episcopis, *III.* Vicariis, *V.* Abbatibus, multísque Comitibus sub Felice Archiepiscopo recens electo celebratum. In quo, actis quæ de Fide sunt, Disciplinæ & Morum cura habetur. Extant Acta Synodalia, & *Capitula* XIII. cum Notis G. Loaisæ Conc. Tom. VI. p. 1327. & *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 735. 693.

BECANCELDENSE vel BACCANCELDENSE, (pro quo, si per codices MSS. liceret, legerem BECCANFELD, nec aliud esse conjicerem quàm BECCANHAM, agri Cantiani hodiè oppidum, 694.

SÆC. VII. ab Ann. DC. oppidum, à quo neque sono, neque significatione multùm distat) apud Cantianos in Angliâ, anno DCXCIV. habitum. Aderant Withredus Rex Cantiæ, Brithwaldus Archiepiscopus, Tobias Episcopus Roffensis, Abbates, Abbatissæ, & Procerum plurimi. In hâc Synodo Ecclesiæ ab omni tributo, & exactione sæculari liberæ factæ sunt, earúmque res à laicorum injuriis vindicantur. Decreto Synodico subscribunt, ídque ante Presbyteros, Proceréssque sæculares, Abbatissæ; exemplo planè novo, & hactenùs quòd sciam inaudito. Extant hujus Synodi Acta in *Chronico Anglo-Saxonico* ad ann. DCXCIV. p. 48. paulò pleniùs apud *Evidentiarum Ecclesiæ Christi Cant.* collectorem, sive W. Thorn is fuerit, sive alius, certè Chronico W. Thorn subjectus *Hist. Ang. Script.* X. col. 2208. Bina eorum Exemplaria ex variis codd. MSS. edidit Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. I. p. 189. exinde Conc. T. VI. p. 1356.

694. TOLETANUM XV. vulgò XVII. anno DCXCIV. v. Id. *Novembr.* coactum. In quo post firmatam S. Fidei Regulam, condita sunt de disciplinâ Ecclesiasticâ *Capitula* VIII. quæ cum Notis G. Loaisæ Conc. Tom. VI. p. 1361. & *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 752. habentur. Calci subjiciuntur Sententiarum, quæ in veteribus Exemplaribus Conciliorum non habentur, *Capitula* XXIII. ex variis Conciliorum Decretis excerpta.

695. AUTISSIODORENSE ad Icaunam fluv. anno DCXCV. à Tetrico Episcopo habitum. In quo statutum est, qualitèr Abbates, vel Archipresbyteri in Ecclesiâ S. Stephani divinum persolverent Officium. Extat *Constitutio* hâc de re facta apud Car. le Coint. *Annal. Eccles.* Tom. IV. p. 316.

697. TRAJECTENSE ad veterem Rheni alveum, à Willebrordo, plurimísque aliis Episcopis anno DCXCVII. congregatum. In quo decretum est, mittendos esse viros sanctos, qui verbum Dei exteris gentibus prædicarent. Refert hujus Synodi Acta Marcellinus in *Vitâ S. Swibert.* apud Sur. *Mart.* i. num. xiv. In annum DCCII. reponit hanc Synodum Carolus Cointius Tom. IV. p. 389. ad quam illustrandam nonnullas observationes contulit.

697. BERGHAMSTEDENSE apud Anglos à Bertvaldo sive Birthwaldo Archiepiscopo aliísque anno DCXCVII. habitum. In quo de moribus & disciplinâ Ecclesiasticâ præcipuè cavetur. Extant *Canones* qui *Judicia Withredi Regis* appellantur, XXVIII. Saxonicè & Latinè apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 194. Lat. Conc. Tom. VI. p. 1377. Ad calcem habentur *Capitula* X. *quomodò damna & injuriæ sacris ordinibus illata, sint compensanda.*

698. AQUILEIENSE anno DCXCVIII. à Schismaticis quibusdam Episcopis habitum, qui Synodum V. Oecumenicam, ob damnata Tria Capitula, respuendam esse judicârunt. Meminerunt hujus Synodi Beda lib. *de VI. ætat.* Paulus Diac. lib. V. cap. 14. alíique.

Finis Septimi Sæculi.

SÆCU-

SÆCULUM EICONOCLASTICUM.

SCRIPTORES.

IOANNES Carpathiorum Episcopus, ineunte hoc Sæculo, circa annum DCCI. ætate non usque adeo certâ, claruisse videtur. Edita sunt ejus *capita paracletica ad Indos*, sed ex centum non nisi LXXXII. & Latinè tantum. Opus integrum extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CXCII. num. i. fol. 1. & alibi in eâdem Bibliothecâ non semel. Asservantur etiam in Bibliothecâ Reg. Galliæ Cod. MMCCCCLXVI. ubi, teste Du Fresnio, in capite ultimo habentur complures narrationes de Ægyptiis Anachoretis, eædem ferè quæ in *Gerontico* leguntur. In eodem codice Vindob. fol. 14. sequuntur alia cujusdam Episcopi Carpathii *Capita Theologica* & *Gnostica* CXV. quorum nulla apud Photium mentio. Incipiunt, Κεφάλαιον α'. Καλῶς ὁ ἀγαθὸς τῷ πάντι γέγονεν, &c. Ejusdem Bibliothecæ Cod. *Theol.* CCCXV. num. xvii. fol. 68. habentur ejusdem Joannis *Capita Ethica* LXXX. Principium Ἔξεστι παντὶ Χριστιανῷ τῷ ὀρθῶς πιστεύοντι, &c. num. xx. fol. 83. ejusdem *de Praxi & Theoriâ Spirituali Capita centum & octo.* Incipiunt, Ἀπαρχαὶ ἄλωνος καὶ ληνοῦ, &c. An & quousque hæc à cæteris diversa sint, viderint quibus codices MSS. inspicere datum sit. In Bibliothecâ etiam Bodleianâ Cod. *Barot.* CXXXIII. fol. 189. habentur ejus *Capita Moralia* LXXIX. Περὶ Εὐχῆς *Capita* CXI. fol. 162. *Capita* γνωστικὰ seu *intellectualia* XXXII. fol. 163. *De Operatione, & Contemplatione spirituali Capita* CVIII. fol. 165.

SÆC. VIII. ab An. DCC. — 701. Vid. Part. I. p. 471.

ANONYMUS *vitæ S. Geremari* Auctor, scriptor antiquissimus, & ex Mabillonii conjecturâ fere æqualis, adeò ut saltem ad hujus Sæculi initium referendus sit, annoque DCCI. claruisse judicandus. Scripsit vitam S. Geremari Abbatis Flaviacensis primi, qui diem extremum clausit circa annum DCLVIII. Eam ex Cod. MSS. & appendice ad Guiberti opera expressit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 475. — 701.

BEDA, *venerabilis*, Presbyter & Monachus Girvicensis, claruit anno DCCI. Cùm tantâ doctrinæ & pietatis famâ omnibus retrò Sæculis per totum orbem literarium claruerit Beda noster; cumque tot egregii codices MSS. in Bibliothecarum nostrarum forulis delitescant, jure mirari poterant Oudinus, Colomesius, alii, neminem hactenus in Angliâ reperiri, qui auctiorem & castigatiorem Bedæ editionem, quam quæ in eruditorum manibus versetur, evulgaverit. Interim, ne nihil omninò, hâc in re nostrates egisse videantur, opera quædam Theologica, nempe *Expositionum in Genesin* ad Accam Episcopum libros III. item *Expositionem in Canticum Habacuc Prophetæ*, ex codicibus MSS. eruit H. Whartonus, & unà cum Historiâ Bedæ *de vitis Abbatum Wiremuthensium, & Girwicensium, Epistolis* II. & *Egberti dialogo de Ecclesiasticâ Institutione* (quæ notis suis illustrata ediderat vir illustris Jacobus Waræus *Dublin.* 1664. 8vo.) & Aldhelmi Episcopi Schireburnensis libro *de laudibus virginitatis* ad venerandæ vetustatis

701. Vid. Part. I. p. 471.

SÆC. VIII. ab An. DCC. tustatis codicem emendato, typis mandavit *Londini* 1693. 4*to*. *Historiam Ecclesiasticam*, Anglicè vertit, & Elizabethæ Reginæ nuncupavit Thomas Stapletonus è Soc. Jes. ediditque typis elegantibus *Antw.* 1565. 4*to*. *Argent.* 1600. *fol.* *Commentaria in Epistolas S. Pauli*, Bedæ vulgò tributa, prodierunt à Gaufrido Bausardo seorsim edita anno 1499. *fol.* *Vitam Cuthberti*, longè emendatiorem, in Sæculis Benedictinis dedit Mabillonius. Certè inter exteros nemo de Bedâ nostro meliùs meruit, quàm Joan. Mabillonius, qui *Sæc.* III. Part. I. p. 539. amplum & accuratum Elogium historicum ei contexuit, quo, de ortu ejus, tempore, Monasticâ professione, exercitiis, Scripturarum studio, præceptoribus, ordinatione, doctrinâ, reverentiâ erga Patres, vocatione ad Romam, discipulis, sanctimoniâ, modestiâ, zelo, fide, & puritate morum, obitu, sepulchro, sanctitate declaratâ, reliquiis, elogiis, *Venerabilis* nomine, & scriptis fusè & diligentèr agit. Et quoniam ingens & laboriosissimum opus in paucorum manibus versetur, multáque ibi habeat de Bedæ scriptis, tùm editis, tùm MSS. haud vulgaria, non abs re erit integrum ejus judicium de scriptis Bedæ, paulò licèt prolixius, huc transferre. Ita igitur cap. x. p. 555. vir eruditus, & de re Ecclesiasticâ optimè meritus. " His per quendam excursum dictis, veniendum est ad quasdam animadversiones, quæ mihi inter evolvendum " Bedæ scripta, tùm edita, tùm manu exarata, occurrerunt. Primùm " quidem de tempore scriptionum agendum; posteà de operibus dubiis " & suppositiтiis, postremò de relictis.

" Beda *librum tertium in Samuelem* aggressus est, mortuo Ceolfrido " Abbate, *i.e.* anno DCCXVI. ut ex præfatione lib. III. constat. *Explanatiuncula in Epistolam Joannis*, prima videtur ex ipsius lucubrationibus in scripturam sacram. Deinde *Expositio in Apocalypsin* quam " fratri *Eusebio* seu *Huetberto*, Abbati suo futuro, nuncupavit; nam " binominem fuisse Huetbertum, & *ob amorem studiúmque pietatis*, *Eusebium* cognominatum, patet ex præfatione lib. III. in Samuelem. " Porrò Beda librum Apocalypseos, in Capitula distinxit. Post Apocalypsin, commentatus est librum *de Actibus Apostolorum*, hortante " Accâ Episcopo Hagulstadensi; tùm etiam *Lucæ Evangelium*, & " *Quæstiones triginta de libris Regum* explicavit, petente Nothelmo, " tunc Presbytero Londinensi, post Cantuariensi Archiepiscopo; quo " adjutore, in scribendâ Ecclesiasticâ Historiâ, usus est. Bedæ *Quæstiones in utrumque Testamentum*, ex Angliâ petiit Lupus Abbas Ferrariensis epistolâ LXII. ad *Altigisum Abbatem Eboracensem*. Post ea omnia, " edidit *Commentaria in Samuelem*; ex quibus librum tertium, ut jam " diximus, aggressus est anno DCCXVI. at verò *Expositionem in Marcum* evulgavit *post annos plurimos* quàm *Lucæ Evangelium* explanaverat. Quæ omnia ex ipsius Bedæ præfationibus in eosdem libros intelliguntur. Prætereà, *Expositionem in Epistolas Pauli*, itidémque *in Epistolas Canonicas*, ex dictis S. Augustini, magno studio contexuit: " & librum *de sex ætatibus* absolvit Leonis Isaurici anno IX. Christi " DCCXXIV. His absolutis, edidit *Historiam Ecclesiasticam* gentis suæ; " quam cum *Epitome* adjunctâ, perfecit anno DCCXXXI. Nam in " optimo codice MS. qui penès nos est, prædicta Epitome ultra istum " annum non excurrit, ut superiùs monuimus. In eâdem Epitome Beda " exhibet indicem lucubrationum suarum, in quo adnumeratur Epistola *de Æquinoctio Verno juxta Anatolium*, scripta proinde ante annum " DCCXXXI. Unde exemplum in eâ Epistolâ Wichredæ Presbytero

" directâ,

" directâ, adductum, *de anno præsenti* DCCLXXVI. est interpolatio scri-
" ptoris amanuensis, ipso anno Epistolam exscribentis, qui Bedæ senten-
" tiam, supposito exemplo, explicare voluit. Denique *Retractationum li-*
" *brum* in Acta Apostolorum post annum DCCXXXI. scripsit jam senex.

" Præter opera Bedæ in suo indice recensita, pauca sunt quæ ipsi tri-
" buere tutò possimus, exceptâ *Epistolâ ad Egbertum* Eboracensem Pon-
" tificem, scriptâ *post annos triginta à morte Aldfridi, Regis Northanim-*
" *brorum*, hoc est, anno Christi DCCXXXV. qui Bedæ supremus fuit.
" *Commentaria in Evangelium Joannis*, siquidem Bedam habent aucto-
" rem, post annum DCCXXXI. ab eo sunt edita, quæ veluti quoddam
" Augustinianæ Expositionis compendium esse videntur, insertis hinc
" inde sententiis aliorum Patrum; ut capite quarto agens de Regulo,
" verba Gregorii Magni adducit. Certè Jonas Episcopus Aurelianensis,
" Ludovici Pii æqualis, in lib. I. de Institut. Laicali cap. 13. citat plures
" versus ex Bedâ in *Homiliâ Evangelii vigesimâ*, qui in prædictis Com-
" mentariis leguntur capite 2. unde suspicamur legendum esse apud
" Jonam in *Homiliâ Evangelii secundâ*. Et quidem Alcuinus in præ-
" fatione Commentarii sui in Joannis Evangelium, *ex Homiliis beati*
" *Bedæ Presbyteri*, multa se adsumpsisse fatetur. His insuper Beda
" morbo supremo decumbens, patriâ linguâ reddidit Joannis Evangeli-
" um, testante Cuthberto discipulo, in Epistolâ quam de ipsius obitu
" exaravit. In *Dubiorum* classem rejicienda sunt *Expositiones in Matthæi*
" *Evangelium*, *Commentarius in Psalmos*, *Vitæ Sanctorum*, (*exceptis Actis*
" *SS. Felicis*, *Cuthberti*, & *Anastasii*, quæ Beda agnoscit ut sua); *Libel-*
" *lus de Officiis*, *Commentarius in Boetii librum de Trinitate*, *Meditatio-*
" *nes Passionis*, *Libri de Elementis Philosophiæ*, & *Liber de Remediis*
" *peccatorum*, quem jam inter Supposititia relegavit Spelmannus Tom. I.
" Conc. Angl. tametsi in Collectione Canonum Regino Pœnitentia-
" lem librum *Theodori* seu *Bedæ* citat in lib. I. cap. 297. Ivo etiam
" & Gratianus *ex Pœnitentiali Bedæ* referunt Capitulum *de Sacerdote*
" *Eucharistiam vomente*. Non tamen prætercam id, quod in Bedæ Ho-
" miliario Thuaneo vetustissimo legi, manu recentiori, ante annos
" quadringentos, adscriptum; *Ego non peto librum Expositionis Bedæ super*
" *Evangelia, sed peto librum Expositionis Bedæ super Psalmos Psalterii.*
" Apage *Epistolam de Divinatione mortis*: quæ deliramenta quantum
" à mente pii hominis absint, probat *Epistola ad Herefridum Presby-*
" *terum*, libello de Tonitruis, à se Latinè verso, præfixa. Is est Here-
" fridus Presbyter *de Regno Merciorum*, ad quem extat S. Bonifacii
" Martyris Epistola X. Auctor libri de Officiis Divinis scribebat post
" annum quàm Pascha inciderat in vii. Id. *Apriles*, ut patet ex cap. de
" Pascha annotino: quod ab anno DCCXXXI. quo Beda Indicem
" operum suorum confecit, ante annum DCCLXXI. non accidit.

" Scripsit quidem Beda *Homiliarum Evangelii libros duos*, ut ipse
" fatetur, seu *in Lectionarium anniversarium*, ut habet S. Bonifacii Epi-
" stola IX. supra num. xxi. relata; at quænam ex editis ad Bedam
" pertineant, quænam suppositæ sint, interest distinguere. Sic enim
" explorabimus celebriores dies, qui tùm anniversariâ solemnitate
" colebantur. In Bibliothecâ Thuaneâ habentur duo vetusti codices,
" in quibus Bedæ Homiliæ reperiuntur. In primo, num. cxliv.
" annos octingentos exarato, Homiliæ XXXIX. continuâ serie
" exhibentur; in alio num. xxxviii. qui annos sexcentos præfert,
" distinguuntur in duos libros, præmissis ad utrumque Capitulationibus.

SÆC. VIII. ab An. DCC. [Hoc loco, harum Homiliarum indicem exhibet Mabillonius, & utrumq; apographum inter se confert. Quod cum tanti non sit, hic omittendum duximus. Pergit deinde.] " Ex his intelligimus Homilias *in Dominicos dies post Trinitatem*; item in Festos *S. Stephani Proto-Martyris, S. Scholasticæ, S. Mariæ Magdalenæ, Transfigurationis Domini, Adsumptionis B. Mariæ, S. Bartholomæi, Nativitatis B. Virginis, S. Michaelis, S. Lucæ, Præsentationis B. Mariæ, & alias de communi Martyrum*, &c. aut subdititias esse, aut dubias, aut certè ex sinceris Bedæ Commentariis in Marcum & Lucam expressas. Certè *Homilia de S. Scholasticâ*, S. Bertario Abbati Cassinensi tribuitur in Cassinensi codice MS. & *Sermo in Festo omnium Sanctorum* legi solitus, adscribitur Rabano Mauro in apographis nonnullis, nescio an bené. Illud movet quòd Festum omnium Sanctorum institutum est à Gregorio Papâ III. ut probant veterrima Usuardi Exemplaria, & Menardus noster in librum Sacramentorum S. Gregorii p. 184. Et Sermo iste Bedæ stylum sapit. Denique Sermo, Bedæ adscriptus, in versum Psalmi, *Dominus de Cælo prospexit super filios hominum*, &c. haudquaquàm ipsius Bedæ est; cum in eo referatur testmonium petitum ex vitâ Gregorii Magni, à Joanne Diacono scripta post annos centum & quinquaginta à morte Bedæ Venerabilis.

" Sunt qui Bedæ Expositiones in Pauli Epistolas, ex libris S. Augustini excerptas, cuidam Floro, Monacho (ut Trithemius putat) Trudoniano, tribuendas existimant. Sic enim præfert egregium apographum Corbeiense, duobus voluminibus distinctum, *Expositiones Epistolarum S. Pauli Apostoli, ex libris S. Augustini, Doctoris eximii, à quodam Floro collectæ.* Et in fine, *Compositus est liber iste*, i. e. scriptus, *à Richero Sub-Priore & Joanne, suo scriptore Monoculo, anno, quo restituta est Ecclesia S. Joannis Corbeiæ, & Turonis est secunda sedes Romanæ urbis* (Alexandro Papâ III. Tyronis Synodum agente) *anno* MCLXIV. *Ludovico Rege Francorum, Theodorico Episcopo Ambianensi, Joanne Corbeiæ Abbate.* Verùm expositiones istæ, quæ duobus illis voluminibus continentur, eædem ipsæ, quæ in Bedæ operibus extant, sunt verus & genuinus Bedæ fœtus; tùm quia ipse in Syllabo operum suorum meminit earum expositionum; tùm quia alia reperitur Commentatio Flori nomine prædita, non tantùm ex Augustini, sed & aliorum Patrum operibus contexta; qualis penès Petrum Franciscum Chiffletium Soc. Jesu, virum eruditissimum, manu descripta habetur, ad eum modum, quo Claudius Scottus, posteà Taurinensis Episcopus, aliam in Pauli itidem Epistolas, ex Augustini, aliorúmque Patrum sententiis defloravit. Et tamen Ratbertus Monachus, in lib. de Casibus Monasterii S. Galli c. 10. memorat *Collectanea Flori Presbyteri de voluminibus S. Augustini, in Epistolam Pauli ad Romanos*; & paulò post, *Collectanea Flori in Epist. ad Corinth. secundam, & ad Hebræos.* Denique Lupus Abbas Ferrariensis, *Collectaneum Bedæ in Apostolum*, ex operibus Augustini, laudat in Epistolâ LXXVI.

" In editis Bedæ Operibus, desiderantur (ni fallor) genuina ejus opera quædam; Nempe *Explanatio in Canticum Habaccuc*, quæ in apographo nostro num. cclxxv. hoc præfert exordium; *Canticum Prophetæ Habaccuc, quod tibi exponi petîsti, dilectissima in Christo Soror, Sacramenta Dominicæ Passionis maximè pronunciat. Unde ex consuetudine sanctæ & universalis Ecclesiæ, sextâ Sabbati, quâ eâdem Passio completa est, solet in landibus matutinis, per singulas Hebdomadas, solen-*

" *nitèr*

" *nitèr repeti*, &c. Item desideratur *Carmen de Divino Judicio ad* " *Accam Episcopum*, editum à Simeone Dunelmensi Monacho, in libro " de gestis Regum Angl. qui Bedæ etiam in MS. Cod. Thuaneo adscribi- " tur; *Epistola de sextâ Mundi ætate ad Plegwinam, quæ unà cum Historiâ* " *Abbatum Monasteriorum Wiremutbensis & Girwicensis*, *& Epistola ad* " *Egbertum Eboracensem Antistitem*, à Waræo nuper vulgata est. Sin- " cerum Bedæ *Martyrologium* in Tom. III. Martii Bollandiani recèns in " lucem prodiit: in quo tamen an *Festum omnium Sanctorum* locum ha- " bere debeat, dubium est, cum Beda quatuor tantùm annis vixerit " post creationem Gregorii Papæ tertii, qui hujus Solennitatis auctor est. " Istius martyrologii verba de S. Lupo Tricassino Episcopo adducit " Herricus, noni Sæculi auctor, in lib. I. de Mirac. S. Germani Episc. Au- " tissiod. c. 15. Quædam etiam refert Amalarius l. II. de Divin. Offic. " cap. 24. Qui auctor fallitur in libro IV. capp. 39, & 41. in citando " Bedæ libro de Vitâ S. Cuthberti; ea enim verba quæ memorat, in " neutrâ Bedæ lucubratione de S. Cuthberto, at in eâ, quam anony- " mus quidam Monachus Lindisfarnensis tribus libris, in Martio Bol- " landiano editis, adornavit, reperiuntur. In perantiquo & optimo " apographo nostro num. Dxlvi. in quo Bedæ opus de Computo habe- " tur, leguntur *versus Domni Bedæ ad componendum Horologium*, hoc " initio;

Quos cursus solis jungant sua tempora menses
Carmine nunc Lector paucis adverte docebo.

" Verùm hi versus, non Bedæ, sed Wandalberto Diacono Prumiensi, tri- " buendi sunt. In eodem Cod. MS. extant etiam plures Scriptiones *de* " *Computo*; in his, *Excerptio vel Expositio Computi Herrici* Monachi, il- " lustrando Bedæ Commentario instituta. Cujus Prologus sic se habet; " *Cum quibusdam Fratribus nostris adolescentulis, quædam calculatoriæ* " *artis rudimenta, communi sermone explicare cæpissem, hujusce quoq; non* " *contemnendæ (ut multi arbitrantur) doctrinæ aliquid impertirem, quos* " *in arte Grammaticâ, prout Divina auxiliata est munificentia, aliquate-* " *nùs introduxeram; nescio quo accensi desiderio instare vehementèr cæ-* " *perunt, quatenùs ea quæ vivâ voce deprompseram, multorum utilitati* " *profutura, qualitercunq; scripta ederem; quibus obnixius renitens, id* " *quod ostenderam superesse libros de hâc eâdem re ∴. præcipuè venera-* " *bilis viri Domni Bedæ Presb.* &c. Sub finem Expositionis, auctor scri- " bere se indicat anno DCCCLXXX. *Indict.* VIII. ut proinde alius sit ab " Herrico Monacho Autissiodorensi, qui integro Sæculo fuit superior. " An verò Helpericus Cœnobii S. Galli Monachus, qui librum de Com- " puto scripsit, testante Trithemio lib. II. de vir. illustr. Ord. S. Bened. " cap. 77. lege *Carmen de Psalmo* CXXII. in Tomo VI. Antiq. Lect. " Canisii p. 619. Bedæ venerabili adscriptum, si tanti est.

AUCTOR *Vitæ S. Anstrudis* claruisse videtur ineunte hoc Sæculo 710.
circa annum DCCX. à rebus de quibus agit, ut videtur, non longè remotus. Scripsit vitam S. Anstrudis Abbatissæ Laudunensis, quæ vitam finivit circa annum DCLXXXVIII. Ex Cod. MS. Monasterii Laudunensis eam extulit Joan. Mabillonius *Sæc. Bened.* II. p. 975.

AUCTOR *Vitæ S. Judoci*, claruit circa annum DCCX. utpote qui 710.
secundum narrationum exempla à Monachis Judocensibus accepta se scripsisse tradit. Vitam condidit S. Judoci Presbyteri & Confessoris,

denati

SÆC. VIII. ab An. DCC. denati circa annum DCLXVIII. quam ex elegantissimo codice Gemmeticensi ante annos septingentos exarato, nobis exhibet Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 565.

710. AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Virgilii*, circa annum DCCX. claruisse videtur. Literis consignavit Vitam S. Virgilii Episcopi Arelatensis, qui mortalitatem explevit anno circiter DCXVI. Quam primus edidit Vincentius Barralis in *Chronologiâ Lerinensi*; deinde ex Cod. MS. emendatam, Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 55.

710. SIVIARDUS, natione forsan Gallus, Monasterii Anisolensis apud Cœnomannos Abbas quintus, claruit ineunte Sæculo VIII. circa annum DCCX. Posterorum memoriæ tradidit Vitam S. Carilefi Abbatis Anisolensis primi; quam ex MSS. Codd. edidit Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. p. 642. Cui subjecit miracula S. Carilefi, ad ipsius Sepulchrum facta, Scriptore Anonymo, qui ante S. Carilefi Translationem Normannorum tempestate peractam vixisse videtur. Habetur apud Surium ad diem i. *Julii* Vita S. Carilefi ex pervetustis Codd. descripta, sed à Mabillonianâ planè diversa.

712. ANONYMUS Auctor *Vitæ S. Boniti*, claruit anno DCCXII. Scripsit Vitam & Translationem S. Boniti Arvernensis in Galliâ Episcopi, quam Adelphio Abbati Magnilocensi, qui Boniti in Romanâ Peregrinatione comes fuerat, & Etherio dedicavit. Habetur ex variis MSS. Codd. recognita apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 89.

720. AUCTOR *Vitæ S. Bertilæ* claruit circa ann. DCCXX. Haud diu enim post S. Virginis obitum (obiit illa anno DCCII.) vixisse ex ipsius verbis colligi potest. Vitam scripsit S. Bertilæ Virginis & Abbatissæ Kalensis primæ, editam ex Codd. MSS. Corbeiensis Monasterii à Joan. Mabillonio *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 21.

720. AUCTORES *Vitæ S. Austrebertæ*, Anonymi duo, hoc circiter
730. tempore claruisse videntur. Prior circa annum DCCXX. Posterior tempore suppar, forsan circa annum DCCXXX. Scribit enim num. x. se miraculum quoddam B. Virginis ab adolescentulâ, quæ apud eam fuerat educata, accepisse; *quæ huc usque*, inquit, *vivit in corpore*. Extat utriusque Vita S. Austrebertæ, Virginis & Abbatissæ Pauliacensis in Caletis, apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 27. Priorem posteriore loco posuit. Posterioris auctor qui priorem interpolavit, habetur etiam apud Surium ad *Februar.* x. Confer Bollandum eodem die.

720. ANTENOR, quâ gente, vel stirpe ortus, incertum; dignitate Episcopus, claruisse videtur circa annum DCCXX. Scripsit Vitam S. Silvini apud Morinos in Galliâ Episcopi, quem vivum impensè coluerat. Hanc posteà interpolavit & expolivit Anonymus quidam, qui vixit ante medium SÆC. IX. Periit genuinum Antenoris Opus. Extat interpolatum apud Catellum in *Historiâ Episcoporum Tolosatium*, Bollandum *Februar.* xvii. Tom. III. p. 24. & 757. ubi varia de genere Silvini, de patriâ, episcopatu, adventu in Belgium, obitu, & translationibus discutiuntur. Denique apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 295.

EDDIUS

EDDIUS *Stephanus*, Anglus, Monachus Cantuarienſis, claruit anno DCCXX. Vitam S. Wilfridi Eboracenſis Epiſcopi, auctore Eddio, ex Bibliothecæ Cottonianæ codice, literis partim Saxonicis, partim Longobardicis, ante annos ſeptingentos exarato, Tho. Galei beneficio, uti ipſe agnoſcit, deſcriptam, vulgavit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 671. Verùm cùm è codice Cottoniano capita quædam avulſa eſſent, poſteà beneficio Viri Cl. Edoardi Bernardi Oxonienſis accepit capita duo cum duobus dimidiis, ex codice Sarisburienſi reſtituta, quæ, unà cum variantibus totius vitæ lectionibus, nobis exhibet *ibid.* Part. II. p. 550. tandem Eccleſiæ Sarisburienſis codicem, eum nempe quo uſus eſt olim Reverendiſſimus Uſſerus, nactus, hanc Vitam emaculatam & haud parum auctam edidit ipſe Galeus *Hiſt. Angl. Scriptor.* T. III. *Oxon.* 1691. p. 40. S ÆC. VIII. ab An. DCC. 720.

ANONYMUS *Vitæ S. Walarici* Scriptor, circa ann. DCCXXV. claruiſſe videtur. Scripſerat Vitam S. Walarici primi Leuconaenſium Abbatis, (obiit is anno DCXXII.) Rambertus, ejuſdem Cœnobii Abbas. Hanc utpotè prolixiorem, & ſermone ſimplici & impolito exaratam, juſſu Hugonis Rothomagenſis Archiepiſcopi, in compendium reduxit Anonymus noſter, & à ſe ornatam & expolitam Theodino Abbati nuncupavit. Extat apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* II. p. 76. 725.

COSMAS HIEROSOLYMITANUS, claruit anno DCCXXX. Præter reliqua ejus Scripta, de quibus in priori hujus Operis parte egimus, extat ejus ἔκφρασις, ſive *Enarratio metrica* ſingulorum Pſalmorum totius Pſalterii Davidici carmine Iambico. Cujus hoc initium, Ἔκφρασις ἁγιοπολίτου εἰς τὸν θεῖον καὶ προφητικώτατον Δαβὶδ, Κοσμᾶ ποιητοῦ. Προοίμιον. 730. Vid. Part. I. p. 481.

Μετὰ τὸν μέγιστον Μωσέα καὶ μέγαν ἐν προφήταις
Καὶ πρώτιστον δημηγορόν, &c.

Habetur MS. Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* juxta ordinem Lambecianum CXCVII. Neſſelianum LIII. De hoc Opere vide quæ habet Cl. Lambecius *Comment.* lib. III. p. 103, 227. Vide etiam Cod. LX. num. vi.

AUCTOR *Vitæ S. Botulfi*, natione, ut videtur, Anglus, circa annum DCCXXX. vel non diu poſteà, claruiſſe videtur. Refert enim *num.* x. ſe ab his qui S. Botulfi imbuti ſunt diſciplinâ, quique ejus, dum viveret, uſi ſunt præſentiâ, miracula ab eo patrata didiciſſe. Scripſit Vitam S. Botulfi Abbatis Ikanhoenſis in Angliâ primi. Situm erat illud Monaſterium, à S. Botulfo conditum, apud Anglo-Saxones, ad Withamam fluvium in agro Lincolnienſi prope Oppidum Boſtonum ſive **Botolf's-Town**, ut Cambdenus noſter acutè conjicit. Vitam hanc integram & ſinceram ex Membranis Cœnobii Uticenſis in Neuſtriâ, primus edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 4. 730.

AUCTOR *Vitæ S. Richmiri* claruit circa annum DCCXXX. Vixit quippe ſub Arrio, Richmiri anno circiter DCCX. defuncti ſucceſſore, adhuc in vivis agente, ut *num.* xviii. ipſe nos docet. Scripſit Vitam S. Richmiri, apud Cœnomannos Abbatis. Habetur apud Bollandum *Januar.* xvii. & Mabillon. *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 228. 730.

AUCTOR

SÆC. VIII. ab An. DCC. 730. AUCTOR *Vitæ S. Goaris*, Cœnobii S. Goaris in Diœcesi Trevirensi (ut credi par est) Monachus, circa annum DCCXXX. claruisse videtur. Neque enim ipsius ætas certò statuj potest, nisi quòd opus ejus Wandalberti Diaconi Prumiensis tempore, qui vixit & scripsit anno DCCCXXXIX. vetustum & perantiquum exemplar habebatur. Composuit Vitam S. Goaris Confessoris & Eremitæ circa ann. DCXLIX. defuncti; quam ex MS. Cod. Herouvalliano Actis suis Benedictinis inseruit Joan. Mabillonius *Sæc.* II. p. 275.

740. Vide Part. I. p. 486. FREDEGARIUS SCHOLASTICUS, gente Gallus, claruit anno DCCXL. De scriptis ejus suo loco diximus. Circa Caroli M. ætatem, vel paulò antè, Gallus quidam ex variis vetustiorum opusculis, *Collectaneorum Chronologicorum* opus contexuit, in sex partes digestum. I. Continet Anonymi cujusdam librum *de Divisionibus & Generationibus Gentium*, qui sub Alexandro Severo scripsit, & Africani Chronographiæ pars esse putatur. Hanc accuratè edidit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov. MSS.* Tom. I. II. Excerpta ex Idacio, aliisque complectitur. III. Alia itidèm ex Idacio exhibet. IV. Ex Thoromacho, seu Turonico, *i. e.* Gregorio Turonensi desumitur. V. Q. Julii Hilarionis, ut volunt, de cursu temporum libellum repræsentat. VI. Plura ex Thoromacho seu Gregorio Turonensi excerpta continet. Habentur hæc omnia eodem ordine in pervetusto codice MS. Biblioth. Vindob. literis Gothicis ante DCCC. circiter annos exarato. Horum collectaneorum compilatorem fuisse Fredegarium nostrum conjicit Cl. Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 8. p. 850. Cujus opinor conjecturæ doctiorum nemo refragabitur; præsertim cum ipse Fredegarius in præfatione ad Historiam suam disertè ait, se, ad Exemplum Chronici Hieronymiani & eorum qui illud auxere, quinque Chronicorum libros contexuisse. Priorem hujus Operis partem ex codice MS. extulit loco citato Lambecius, & de reliquis collectionis partibus non indiligentèr agit. Confer quæ de hisce Collectaneis congessit Chr. Sandius Not. ad Voss. *de Hist. Lat.* p. 279. Ubi editiones, Canisianam & Labbeanam, cum iis quæ Lambecius protulit, sedulò & accuratè confert.

744. JOANNES Monachus & Presbyter, posteà, ut videtur, Eubϖæ Episcopus, claruit circa annum DCCXLIV. Extat ejus Oratio Historica *εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν τῶν ἁγίων δικαίων*, *Joachimi & Annæ, & in Nativitatem Beatissimæ Virginis Deiparæ*, quæ hoc modo incipit, *Ὁ μέγας Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ τῶν μεγάλων μυστηρίων ἐξηγητής*, &c. Asservatur MS. in Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CCXLVII. num. xviii. fol. 137. & inter *Historicos Ecclesiastic.* Cod. CXIV. num. i. fol. 1. Leo Allatius *de Script. Simeon.* p. 102. alium Joannis nostri *Sermonem*, *εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν* recenset, hoc initio, *ὁπόταν τὸ ἔαρ ἐπέλθῃ τὰ τῶν σωμάτων στοιχεῖα*, quem à priori diversum esse nullus dubito.

750. AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Hermenlandi*, Monachus, cujus verò loci haud satìs certum, claruisse videtur circa annum DCCL. Vitam scripsit S. Hermenlandi Antrensis in Aremoricà Abbatis primi, qui in insulâ fluvii Ligeris, *Antro* dictâ, Monasterium condidit an. DCXCVI. & è vitâ decessit circa annum DCCXX. Extat, sed interpolata apud Surium *Mart.* xxiv. Integriorem & genuinæ lectioni restitutam ediderunt, Bollandus *Mart.* xxiv. & Mabillonius *Sæc. Benedict.* Part. I. p. 383.

ANO-

SÆC. VIII. ab An. DCC

ANONYMUS *Vitæ S. Eucherii* auctor, claruit, Eucherio penè æqualis, circa annum DCCL. Scripsit Vitam S. Eucherii Aurelianensis Episcopi, quam habes, stylo nonnihil mutato, apud Surium *Februar.* xx. integriorem apud Bollandum eodem die, & Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 594. 750.

ANASTASIUS, Monachus Casinensis, sub Stephano III. Pontifice Romanæ Ecclesiæ Bibliothecarius, & quod volunt nonnulli, sed inani conjectura ducti, Cardinalis, claruit anno DCCLIV. Scripsit Historiam de Translatione partis Reliquiarum S. Benedicti & Sororis ejus Scholasticæ, quæ in Bibliothecâ Casinensi servatur. Exemplar etiam MS. penès se habuisse testatur Arnoldus Wion. *Lign. Vit.* lib. II. cap. 8. p. 177. Hujus quidem Anastasii nullus meminit Petrus Diaconus libro *de viris illustribus Casinensibus*. 754.

. ARIBO, CYRINUS etiam, necnon & HÆRES dictus, gente Germanus, Monachus Benedictinus, dein Cœnobii S. Dionysii Schlechdorphiensis Abbas, tandem Ecclesiæ Fresingensis Episcopus quartus factus anno DCCLX. Vitam cum morte commutavit anno DCCLXXXIII. In literas redegit Vitam S. Corbiniani, primi Fresingensis Episcopi, quæ habetur apud Surium *Sept.* viii. & Mabillon. *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 500. Erat etiam Aribo, cujus meminit Sigebertus Gemblacensis *, Moguntiæ Archiepiscopus, qui scripsit in XV. *Psalmos graduum*, atque ex hâc vitâ discessit anno MXXXI. 760.

* Cap. 140. p. 152.

ANONYMUS *Vitæ S. Pardulfi* auctor, Monachus, ut videtur, Waractensis, (Cœnobium erat ad fontem amnis Vartampæ situm) claruit circa annum DCCLX. vel paulò post. Scripsit Vitam S. Pardulfi Waractensis in Lemovicibus Abbatis, quam habes apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 573. 760.

ATHANASIUS, quem nonnulli *Juniorem* vocant, claruit ex mente eorum circa annum DCCLXV. Multum præ aliis laborat Cl. Lambecius *Comment.* lib. I. p. 124. ut talem nobis Athanasium cudat; nullum tamen testem pro se adducit, nullum sententiæ suæ fundamentum habet præter conjecturam, eámque satis inanem; nempe à Constantino Constantiæ in Cypro Episcopo, Synodi Nicænæ II. Act. IV. non simplicitèr & expresśe vocari Athanasium, sed figuratè, & subobscurè τὸ τῆς Ἀθανασίας ἐπώνυμον, hoc est, eum *qui ab immortalitate appellationem sortitus sit*. De eo enim, *inquit*, sic locutus est Episcopus ille Constantinus; nempe nè propter nominis similitudinem auctor istius narrationis Athanasius, cum Athanasio Episcopo Alexandrino confunderetur. Sed nugas agit vir longè eruditissimus. In ipso sermone qui in Synodo Nicænâ lectus est, ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Ἀθανάσιος appellatur; immò ipsomet fatente Lambecio, in duobus codicibus MSS. Bibliothecæ Palatinæ, & in tribus Bibliothecæ Cæsareæ, *Athanasius Archiepiscopus Alexandrinus* disertè dicitur. Nec forsan alio animo recentiorem Athanasium nobis procudere voluerunt Baronius, Bellarminus, Lambecius, alii, quàm ut Patres Nicænos ab insigni fraude in citandâ tàm fabulosâ narratione sub Magni illius Athanasii nomine, eò speciosiùs vindicarent. Quicquid sit, si modò talis unquàm extiterit Athanasius, ei tribuenda sunt scripta suppositia, quæ sub Athanasii no- 765.

mine vulgò venire solent; qualia sunt, *Historia de passione Imaginis D. N. Jesu Christi, crucifixæ in Beryto*, in Concilio Nicæno II. lecta & recitata; *Quæstiones ad Antiochum* CXXXVI. *Synopsis S. Scripturæ*; *Disputatio contra Arium, in Synodo Nicænâ*; & alia forsan, quæ emunctioris naris Critici Athanasio abjudicant. Et ad eandem classem pertinet *Syntagma doctrinæ ad Clericos & Laïcos*, ab Arnoldo anno 1685. ex Bibliothecâ Vossianâ Græcè & Latinè editum; certè Athanasio cuidam Juniori tribuendum.

767. GODESCALCUS, natione, ut videtur, Gallo-Belga, Ecclesiæ Leodicensis Diaconus, claruit circa annum DCCLXVII. Jussu Agilfridi Episcopi sui scripsit Vitam S. Landeberti, seu Lamberti, Trajectensis ad Mosam Episcopi, & Martyris, anno DCCVIII. Ut & de ejusdem Miraculis & Translatione librum alium: *num.* iv. Landeberti gesta maximè insigniora à Theodoeno, ipsius discipulo, & socio admodùm familiari, se accepisse testatur. Hæc opuscula primus extulit Hen. Canisius *Lect. antiq.* Tom. II. p. 172. Dein Chapeavillus *Rerum Leod.* Tom. I. Denique Joan. Mabillon. *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 66. Præter Godescalcum nostrum, Landeberti Res gestas literis consignârunt Stephanus Episcopus Leodicensis circa ann. DCCCCIII. Anselmus Leodicensis Canonicus anno MXLVIII. Ægidius Aureæ-Vallis in Diœcesi Trevirensi Monachus Cisterciensis anno MCCLI. Nicolaus Canonicus etiam Leodicensis anno MCXXIV. Reinerus S. Laurentii prope Leodicum Monachus Benedictinus anno MCXXX. Horum opuscula edidit Chapeavillus loco citato, & de iis agit Cl. Mabillonius *Observationibus præviis* Vitæ S. Landeberti præmissis.

770. AUCTOR *invectivæ* adversus Iconomachos claruit circa annum DCCLXX. Ætatem ipse satis prodit, dùm scribere se aït XLV. annis post quæstionem de imaginibus primò motam, quæ circa annum à Christi passione septingentesimum moveri cœpit, adeóque ad extrema ferè Constantini Copronymi tempora vixit, certè post Synodum sub Constantino ann. DCCLV. contra imagines celebratam, ad quam confutandam se accinxit. Contexuit *Dialogum* συλλεκτικὸν *Orthodoxorum, ad eos convincendos, qui fidei & doctrinæ sanctorum & orthodoxorum Patrum contraria asserunt.* Edidit hanc *Invectivam* Græc. Lat. Fr. Combefisius in Collectione *Scriptorum post Theophanem Paris.* 1685. pag. 303.

773. TURPINUS, vel TILPINUS, Gallus, S. Dionysii propè Parisios Monachus, Carolo M. à secretis, dein Archiepiscopus Remensis, claruit anno DCCLXXIII. Obiit anno DCCCXI. Extat sub ejus nomine *Historia de Vitâ Caroli M. & Rolandi* apud Reuberum *Script. Germanic.* p. 67. Verùm hoc opus Turpino abjudicant Eruditi, Hottomannus, Pap. Massonus, Douza, Vossius, alii; tùm quòd ejus nusquàm meminerunt illius Sæculi Scriptores, tùm quòd nimis sit fabulis refertum; denique quòd meminit obitûs Caroli M. cùm ipsum Turpinum ante Carolum decessisse constat. Vide quæ hâc de re habet Cl. Vossius *de Hist. Lat.* lib. II. cap. 32. p. 298.

776. ANSO gente Belga, Laubiensis in Belgio Abbas, Theodulfo in Monasterii sui regimine successit anno DCCLXXVI. Obiit anno DCCC. Monachus adhuc in tabulas retulit Vitam S. Ursmari Episcopi

scopi & Abbatis Laubiensis, quam Theodulfo prædecessori suo nuncupavit. Extat apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 246. qui in hoc auctore locos communes inconcinnè redactos se aliquoties resecâsse ingenuè fatetur. Vitam etiam S. Ermini, seu Erminonis Episcopi & Abbatis Laubiensis, Ursmari discipuli & successoris scripsit Anso noster, quæ ex MS. Cod. Crispeiensi habetur apud eundem Mabillonium *ibid.* p. 564. De Rathero Episcopo Veronensi, Fulcuino Abbate Laubiensi, qui obiit anno DCCCCXC. ejúsque successore Herigero, qui etiam S. Ursmari Res gestas literis tradiderunt adisis eundem Mabillonium in *Observationibus præviis* p. 246. SÆC. VIII. ab An. DCC.

FLACCUS ALCUINUS, gente Anglus, civitate Eboracensis, Abbas Cantuariensis, claruit anno DCCLXXX. Opera ejus omnia, hactenùs edita, *Historia Literaria* Part. I. recensuit. Scripsit præterea Alcuinus Carmine Heroico librum *de Pontificibus & Sanctis Ecclesiæ Eboracensis.* Hoc Poema versus 1658. continens, ex codicibus MSS. Remensi, & S. Theoderici propè Remos, à Joan. Mabillonio ad se transmissum, publici juris fecit Tho. Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. p. 703. qui & Epistolas aliquot Alcuini nondùm publicatas penès se habere testatur. 780. Vid. Part. I. p. 495.

DONATUS, gente, ni fallar, Germanus, & Ecclesiæ Mettensis Diaconus, claruit circa annum DCCLXXX. Scripsit rudi & simplici stylo ad Angelramnum Mettensem Archiepiscopum Caroli Magni Archi-Capellanum, anno DCCC. mortuum, quiq; id muneris ab eo petierat, Vitam S. Trudonis confessoris, qui Monasterium in vico Sarchinio ad Cisindriam fluvium à se conditum rexit, obiítque circa annum DCXCVIII. Edidit eam ex MS. Cod. Chesniano Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 1069. 780.

ANONYMUS, gente Anglus, Ælberti Archiepiscopi Eboracensis discipulus, non infimi subsellii Poeta, claruit circa ann. DCCLXXXV. Scripsit *Historiam Anglicam* carmine Heroico, quo de urbis Eboraci primordiis, déque primis ejus Ecclesiæ Pontificibus ac Sanctis agit. Integrum Poematium extat MS. in codice Monasterii S. Theoderici propè Remos; Ex quo partem benè longam extulit Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 558. 785.

ANONYMUS *Annalium Francorum* conditor, claruit circa annum DCCXCVI. Scripsit Annales Francorum ab anno DCCXXVI. usque ad annum DCCXCVI. Hos ex pervetusto codice S. Martini Matisconensis, extulit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. II. p. 733. Quibus breve Chronicon S. Martini Massiacensis in Biturigibus ad Cyclorum Paschalium margines inspersum, ab anno DCCXXXII. ad MXIII. præmisit. 796.

S Æ C. VIII.

Concilia hoc Sæculo habita.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

701. BRITANNICUM sub Alfrido Northumbrorum Rege an. DCCI. in causâ Wilfridi Archiepiscopi Eboracensis, habitum. Multæ circa hanc rem lites; adeo ut intra quatuor menses LXX. Conciliabula coacta fuisse dicuntur. Tandem ad Joannem Papam provocare coactus est Wilfridus, qui pro causâ ejus sententiam tulit. Exhibet Acta hujus Synodi Malmesburiensis *de Gest. Pontif.* lib. III. p. 151. & exinde Conc. Tom. VI. p. 1382.

704. TOLETANUM, vulgò XVIII. sub Witizâ Rege, anno DCCI. rectiùs DCCIV. habitum. Meminit Rod. Toletanus l. III. c. 14. verùm Acta non extant. Vide Baron. ann. DCCI. num. xv. & d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 763. Notabit lector antiquitatis sacræ studiosus per integrum hoc Sæculum, hâc unicâ Synodo exceptâ, nulla Concilia in Hispaniâ celebrata fuisse. Ut igitur defectum aliquo modo resarciret eruditissimus Card. d'Aguirre, initio Tom. III. quamplurima veneranda Vetustatis Hispanicæ monumenta, vel hactenùs inedita, vel quæ non ubique occurrunt, in lucem emisit. In his primas tenent *Index S. Canonum & Conciliorum, quibus Ecclesia, præsertim Hispanica, regebatur ab ineunte sexto sæculo usque ad initium octavi*, & libros VI. complectitur, p. 1. *Catalogus Romanorum Pontificum* à tempore irruptionis Saracenorum in Hispaniam ann. DCCXV. usque ad præsentem diem, p. 51. *Catalogus Regum Hispaniæ, sub quibus Concilia habita sunt* ab eodem tempore p. 65. *Præsulum Toletanorum*, p. 67. Opuscula aliqua quorundam Patrum in G. Loaisa primò edita; aliaque plura, quæ ipsius voluminis inspectio lectori erudito sistet.

705. ROMANUM I. sub Joanne VII. & *CXXV.* Episcopis an. DCCV. habitum. In quo, petente Justiniano Imp. ut sextæ Synodi Canones examinarentur, Imperatoris hâc in re desiderio Pontifex annuere noluit. In hâc item Synodo Wilfridus Eboracensis denuò accusatus absolutus est. Vide Bed. lib. V. cap. 20. p. 443.

705. MERCIANUM circa annum DCCV. habitum. In quo præceptum est Aldhelmo Abbati Malmesburiensi, ut adversus Britannorum in Paschate celebrando errorem scriberet. Vide Bed. lib. V. cap. 19. p. 436.

705. NIDDENSE apud Northanumbros anno DCCV. habitum. In quo, monente per literas Joanne Papâ, Wilfridus in sede suâ Eboracensi confirmatur. Vide Malmf. *de Gest. Pontif.* lib. III. fol. 152. Circa annum DCCVIII. vel ex mente Spelmanni anno superiori, habita est etiam sub Inâ Rege Synodus, in quâ Episcopatus Occidentalium Saxonum in duas Parochias divisus est. Vide Bed. lib. V. cap. 19. p. 436. & H. Huntingd. lib. IV. fol. 193. p. 2.

ALNENSE

ALNENSE sub Berthwaldo Cantuariensi, & Wilfrido Eboracensi, omnibúsque Angliæ Episcopis anno DCCIX. celebratum. In quo, inter alia Donationes Monasterio Eveshamiensi collatæ confirmantur. Vide Godwin. *de Præsul. Angl.* in Episc. *Wigorn.* p. 501. & Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 213. Hoc circiter tempore (vel ut alii DCCXII.) Synodum quandam Anglicanam habitam esse volunt nonnulli, in quâ, ex prætensâ Egwini Wigorniensis visione Imagines in Templis ponendas & adorandas esse sancitum est. Verùm incerta omnia, quin & suspecta, & planè supposititia. Vide quæ habet Spelman. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 208. præcipuè *ibid.* p. 216. Sub Inâ etiam, incerto & tempore & loco habitum est Concilium omnium Episcoporum, Principum, Procerum, &c. In quo, occasione nuptiarum Inæ cum Guala, Cadwaladri Britonum Regis filiâ, de mutuis connubiis habendis inter Anglo-Saxones, Britones, & Scotos, tùm ad delendam fornicationem, & immunditiem, tùm ad concordiam publicam promovendam, conventum est. Vide Acta apud Spelm. *ibid.* p. 219. Hoc loco cùm Inæ Regis mentio fit, notare fas sit, ipsum plurimas suasu & Instituto Episcoporum, Senatorúmque suorum, *in magnâ servorum Dei frequentiâ* Leges tulisse, quarum plures Ecclesiastici commatis sunt; nempe de formulâ vivendi Ministrorum Dei, de Infantibus baptizandis, de opere in Die Dominico, de Immunitate Templi, &c. Extant Saxonicè & Latinè apud Lambard. *Archaionom.* p. 1. Edit. Cantab. 709.

CONSTANTINOPOLITANUM I. anno DCCXII. celebratum. Philippico Bardane Imperio per vim & cædem potito, & Joanne, homine Monothelitâ, in Cyri Patriarchæ exauctorati locum subrogato, coacta est Synodus, quæ Synodum V. Oecumenicam contra Monothelitas habitam penitùs damnavit. Extant, Græc. Lat. Agathonis Diaconi *Libellus epilogus*, quo refert quæ adversus Synodum sextam ausus est Bardanes; & Joannis CP. ad Constantinum Papam *Epistola apologetica* Conc. Tom. VI. p. 1401. Confer etiam quæ hâc de re habent Zonaras, Cedrenus, Theophanes, alii. 712.

ROMANUM II. sub Gregorio II. à *XXXII.* Episcopis anno DCCXXI. Nonis *Aprilis* adversus illicita conjugia habitum. Extant Acta & *Capitula* hâc de re XVII. Conc. Tom. VI. p. 1454. 721.

ROMANUM III. anno DCCXXIV. in causâ Corbiniani Frisingensis Episcopi habitum. Vide Aribon. in Act. Corbin. apud Sur. *Septembr.* viii. 724.

ROMANUM IV. anno DCCXXVI. habitum. Quo Iconoclastarum (quam vocant) hæresis damnatur, & cultus Imaginum confirmatur. Vide Hadriani Papæ hâc de re *Epist.* ad Carol. M. Conc. Tom. VII. p. 915. 726.

ROMANUM V. & VI. ann. DCCXXXI. DCCXXXII. habita. In utroque de cultu Imaginum actum est. Vide quæ de utriusque Synodi gestis habet Anastasius in Vit. Gregorii III. Conc. Tom. VI. p. 1463. 731. 732.

CLOVESHOVIENSE I. apud Anglo-Cantianos anno DCCXLII. præsidente Æthelbaldo Merciorum Rege, celebratum. In quo Withredi Regis privilegium de libertate Ecclesiarum Cantii producitur, 742.

SÆC. VIII. ab An. DCC. citur, & sub Anathemate confirmatur. Extant Synodi Acta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 230. & Conc. Tom. VI. p. 1532.

742. GERMANICUM I. Ratisponæ, an Augustæ Vindelicorum, Wormatiæ, vel ubicunque alibi, loco sanè incerto, anno DCCXLII. xi. Cal. *Maii* (in xi. Cal. *April.* anni sequentis rejicit Cointius) præsidente Bonifacio Archiepiscopo, celebratum. In quo, ad restituendam collapsam Religionis Christianæ disciplinam conditi sunt *Canones* XIX. de Episcopis per civitates ordinandis, de Synodis per singulos annos celebrandis, Canonibus restaurandis, Fraudatis pecuniis Ecclesiæ restituendis, de Presbyteris adulteris, Clericisque in fornicationem lapsis, aliisque disciplinæ capitibus saluberrimis. Extant apud Othlonum Presbyterum in *Vit. S. Bonifac.* lib. I. cap. 42. apud Serar. *Rer. Mogunt.* l. III. p. 364. & notis eruditis illustrati apud Car. le Coint. ad ann. DCCXLIII. *num.* xxxiv, xxxv, &c. Tom. V. p. 92. qui tamen tria postrema Capitula ab Othlono memorata prætermittit.

743. vel 744. LIPTINENSE propè Cameracum, sub Carlomanno Majore Domûs, à Bonifacio aliisque Episcopis anno DCCXLIII. vel DCCXLIV. Cal. *Martiis* congregatum. In quo Hæretici duo, Adalbertus Gallus, & Clemens Scotus, damnati sunt. Habentur de Disciplinâ Ecclesiasticâ *Canones* IV. cum notis Labbei, Sirmondi & Binii Conc. Tom. VI. p. 1537. Ad calcem habentur, *Abrenunciatio Diaboli* operúmque ejus, & Superstitionum; *Indiculus Superstitionum Paganicarum*; *Allocutiones Sacerdotum variæ*: Excerpta Synodica ex Bonifacii Epistolâ: denique Zachariæ Papæ ad Francos & Gallos *Epistola*. Quæ omnia notulis etiam suis elucidavit Cointius ad ann. DCCXLIV. T. V. p. 105.

743. ROMANUM VII. anno DCCXLIII. à Zachariâ Papâ, & plurimis Episcopis & Presbyteris celebratum. Extant Acta & Disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* XV. Conc. Tom. VI. p. 1546.

744. SUESSIONENSE ad Axonam fluvium in Picardiâ anno DCCXLIV. v. Nonas *Martias* à *XXIII.* Episcopis habitum. Extant de Disciplinâ Ecclesiasticâ *Canones* X. quorum primo sancitur Fidem Nicænam, & antiquos Canones per universam Regionem esse promulgandos. Habentur unà cum Sirmondi notis Conc. Tom. VI. p. 1552. Plura ad hos Canones elucidandos notavit Car. Cointius ad annum DCCXLV. quo Synodum habitam esse vult, Tom. V. p. 118.

745. GERMANICUM II. sub Bonifacio Pontificis Legato, anno DCCXLV. congregatum. In quo damnatis Aldeberto & Clemente Hæreticis, & Gervilione Episcopo Moguntino ob Homicidium deposito, Bonifacius (qui à Gregorio III. Papâ, Metropoliticâ dignitate pridem exornatus Archiepiscopatum Regionarium per totam Germaniam, nullâ certâ Sede assignatâ, hactenùs exercuerat), primus Archiepiscopus Moguntinus factus est. Extant Acta Synodalia Conc. T. VI. p. 1555.

745. ROMANVM VIII. anno DCCXLV. mense *Octobri* à Zachariâ Papâ, multisque Episcopis & Presbyteris, in Patriarchio Lateranensi celebratum. In quo Bonifacii sententia Synodalis de Aldeberto & Clemente hæreticis, prolixè confirmatur. Extant hujus Synodi Gesta, tribus Actionibus absoluta Conc. Tom. VI. p. 1556. Calci subjicitur Gemmuli Diaconi Romani ad Bonifacium, de actis in hâc Synodo *Epistola.*

ſtola. Vide hæc etiam apud Car. le Coint. Tom. V. p. 156. qui in annum ſequentem hanc Synodum conjicit.

CLOVESHOVIENSE II. à Cuthberto Cantuarienſi, aliiſque Epiſcopis, præſente Æthelbaldo Merciorum Rege, anno DCCXLVII. coactum. In quo de unitate Eccleſiæ, de ſtatu Chriſtianæ Religionis, de pace & concordiâ promovendis decernitur, præmiſsâ Bonifacii Romanæ Sedis Legati ad Æthelbaldum Regem Epiſtolâ, quâ ipſum ob repudium & adulterium acritèr coarguit, aliâque ad Cuthbertum de corrigendis Anglorum vitiis, & Synodo convocandâ. Habentur Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XXX. Conc. Tom. VI. p. 1565. Adduntur ad calcem Egberti Eboracenſis *Conſtitutiones Eccleſiaſticæ* CCXLV. ex Patribus & Conciliis collectæ; *Canones pœnitentiales* XXXV. *Dialogus de Inſtitutione Eccleſiaſticâ*; & Bedæ *Canones de remediis peccatorum.* Vide quæ habentur apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 232. præcipuè p. 245. Malmſ. *de Geſt. Pontif.* lib. I. fol. 112. Ubi etiam Capitulorum Tituli exhibentur. 747.

VERMERIENSE in Diœceſi Sueſſionenſi in Palatio Regio præſente Pipino Rege anno circiter DCCLII. habitum. In quo de Inceſtu, Fornicatione, Adulterio præcipuè actum eſt. Extant hanc in rem *Canones* XXI. cum notis Sirmondi Conc. Tom. VI. p. 1656. & Caroli Cointii ad ann. DCCLIII. Tom. V. p. 399. 752.

METENSE ſub Pipino Rege, circa annum DCCLIII. (neque enim certò conſtat) habitum. Extant quæ ad Diſciplinam ſpectant Eccleſiaſticam *Capitula* VIII. Conc. Tom. VI. p. 1659. 753.

CONSTANTINOPOLITANUM V. Oecumenicum (pro noſtrâ numerandi ratione) VIII. Conſtantini Copronymi, & Leonis Auguſti literis anno DCCLIV. congregatum; inchoatum iv. Idus *Februarii*, vi. Idus *Auguſti* abſolutum. Locus conventûs erat Hieræon, Imperatoris in litore Aſiatico Palatium, è regione Byzantii ad ſubſolanum ſitum, *ἐν τῷ τῆς Συρίας παλατίῳ*, inquit Cedrenus p. 463. in quo Ædes erat Deiparæ ſacra. Concilio ad finem vergente, Seſſio ultima in Baſilicâ B. Mariæ in Blachernis in urbe Regiâ habita eſt. Quo tempore Conſtantinus recèns creatus Patriarcha, Synodo oblatus, ab omnibus recipitur. Conveniſſe ex omnibus Imperii Orientalis Provinciis Antiſtites *CCCXXXVIII.* diſertè teſtantur Theophanes *, Cedrenus †, alii; & quod majus eſt, ipſius Synodi Nicænæ Patres in ‖ Actis quæ hodiè ſuperſunt; non negantibus id Nicænis, nec quod reponerent habentibus, quàm *πολύανδρον ἔχοντες τὴν ὁμήγυριν, cum populoſum haberent Concilium, jactant de multitudine gloriantes.* Hinc magnæ & univerſalis Synodi nomen jure ſibi vendicarunt. Certè *πολλῶν ἐπισκόπων Συναγωγὴν* vocat Zonaras *, Synodo aliàs ſatis infenſus; ut mirari liceat quâ fronte vir cætera clariſſimus Car. du Freſn. † mendum in Cedreno quoàd numerum cubare, & *τλή.* pro *λή* perperam irrepſiſſe contendat, nullâ ratione redditâ, nullâ codicis MS. aliúſve teſtis fide allegatâ. Neſcius non ſum poſterioris partis Hiſtoriæ miſcellæ conſarcinatorem ‖, Landulphum nempe Sagacem, qui Theophanem, ſeu potiùs verſionem Anaſtaſianam negligentèr exſcripſit, habere Epiſcopos *triginta octo.* Verùm inſulſum, & nullius judicii ſcriptorem, vir emunctæ naris pro ſe teſtem adducere noluit; quin & ad Theophanis verſionem *CCCXXXVIII.* ſubſtituendum eſſe, in margine monet ipſe Baronius *. 754.

* Chronogr. p. 359.
† Annal. in Conſt. Copron. p. 463.
‖ Syn. Nic. II. Act. VI. p. 417.
* Tom. III. p. 88.
† CP. Chriſt. lib. IV. c. 13 num. ii. p. 176.
‖ Hiſt. Miſc. lib. XXII. p. 689.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

* An. Dccliv. num. xxvii.

† Act. VI p. 396.

|| Act. III p. 176.

* Ext. Conc. Tom. VII. p. 17.

ronius *. Præsedere Synodo duo celebres ex Oriente Metropolitæ, Theodosius Præsul Ephesinus Orientis Exarchus, & Sisinnius, cognomento *Pastillas*, Pergensis Metropolita, Sede Constantinopolitanâ tunc temporis vacante, cæterisque Patriarchis sub Saracenorum jugo miserè gementibus. Ut non erat cur objicerent Nicæni † Synodum hanc magnam & universalem dici non posse, in quâ neque Romanus esset Pontifex, neque Orientis Patriarchæ, cum nescire non poterant quo in statu essent hoc tempore Sedes Orientales, quantâ sævitiâ, quali tyrannide à Saracenis vexatæ & oppressæ; neque ex eorum absentiâ Synodi universalis auctoritati quicquam decedere, cum in sextâ Synodo, ab omnibus, etiam his Nicænis, pro Oecumenicâ habitâ, nulli essent ex Oriente Patriarchæ, eorúmve Episcopi, διὰ τὴν τῶν μαρῶν ἐπικράτειαν, propter impiorum Arabum potentiam, nec tamen exinde ullum Sanctæ Synodo adhæsisse præjudicium; ut rectè notant, & validum exinde argumentum adstruunt Monachi Palæstini in literis Patriarchicis, in ipsâ Synodo Nicænâ || lectis & approbatis. Románum Pontificem nullos in hâc Synodo Legatos habuisse quid mirum? Obedientiam suam Imperatori Orientali subtrahere jam cœperat, de Exarchatu Ravennatensi sedi suæ adserendo hoc tempore unicè sollicitus; de Gregorio II. Papâ disertè testatur Theophanes ad ann. DCCXVII. p. 338. iterúmque ann. DCCXXI. p. 342. Epistolâ decretali Italiæ ac Romæ tributa ad Leonem Imp. hâc de causâ deferenda prohibuisse, Romámque cum universâ Italiâ ad defectionem ab ejus Imperio concitâsse. Neque causæ adversus Imagines agitandæ, quas tanto studio promovebant Romani Pontifices, vel per se, vel per Legatos, interesse voluit. Quid quòd perpaucos ante annos, cum Concilium hâc de re universale in animo haberet Leo Isaurus Constantini Pater, rem tanquàm inutilem rejecit Gregorius II. teste ipsomet in suâ ad Leonem Epistolâ *.

Congregatâ Synodo, causa Imaginum sedulò excussa & ventilata est, & longo instituto examine, tandem S. Scripturæ, Sanctorúmque Patrum auctoritate damnata & rejecta. Extant Græcè & Latinè, Synodi Nic. II. Actis inserta, Act. VI. hujus Concilii Acta, seu Fragmenta, certè in membra discerpta, & pro arbitrio miserè detruncata, qualia nempè conjurati hujus Synodi hostes, ad posterorum notitiam transmittere voluerunt. Prout jam extant, in sex Tomos distributa sunt.

Tom. I. Originem Idololatriæ à Diaboli inventione & seductione arcessunt, ad quam destruendam, genúsque humanum ab Idolorum cultu liberandum, Christus Dominus missus est.

Tom. II. Pergunt ostendere Diabolum Iconolatriam sub schemate Christianismi in Ecclesiam introducere allaborâsse, sed à pientissimis Imperatoribus repressam, convocato hunc in finem Episcoporum *CCCXXXVIII.* Concilio, qui sex Universalium Synodorum Decreta suffragio suo comprobant ac amplectuntur, & adversus professam ab iis fidem Imagines in Ecclesiam introductas esse asserunt.

Tom. III. Ab indivisibili duarum in Christo naturarum unione arguunt eos, qui Imaginem Christi nobis exhibent. Cùm enim Divina Christi Natura incomprehensibilis sit & incircumscripta, neque ullo modo ab humanâ separabilis; vel humanitas à Divinitate dividenda est, vel utique pingendum, quod nullâ arte, nullis coloribus repræsentari queat. Addunt Christum Dominum S. Eucharistiam apud nos reliquisse tanquàm veram ac unicam καὶ θεοπαράδοτον Imaginem τοῦ ζωο-

ποιοῦ

ποιοῦ σώματος αὐτοῦ τῆς ἐντίμως, καὶ τετιμημένως πραγματευμένην, *vivifici corporis sui, quæ preciosè ac honorabilitèr facta sit.* SÆC. VIII. ab An. DCC.

Tom. IV. Loca quædam S. Scripturæ, quæ contra Iconolatriam pugnant, in medium producuntur.

Tom. V. Proferuntur SS. Patrum adversus Imagines Testimonia, nempe Eusebii Cæsariensis, Athanasii, Basilii, Gregorii Nazianzeni, Amphilochii, Epiphanii, Chrysostomi, & Theodoti Ancyrani, ex multis, ut aiunt, pauca propter infinitam multitudinem; nihilominùs clara & diserta, nullis Nicænorum distinctiunculis, nullo sophismate eludenda. His positis, sententiam Synodalem unâ voce in hæc ediderunt verba, ἀπόβλητον εἶναι καὶ ἀλλοτρίαν, καὶ ἐβδελυγμένην, ἐκ τῆς τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησίας πᾶσαν εἰκόνα, ἐκ παντοίας ὕλης καὶ χρωματουργικῆς τῶν ζωγράφων κακοτεχνίας πεποιημένην, *omnem imaginem ex quâcunque materiâ, improbâ Pictorum arte factam, ab Ecclesiâ Christianorum rejiciendam, veluti alienam & abominabilem.*

Tom. VI. Primò Definitiones aliquot de Imaginibus edunt, præcipuè non audere quenquam ultrà studere τὸ τοιοῦτον ἀσεβὲς καὶ ἄνομον ἐπιτήδευμα, *tàm scelestum & impium studium*, neque cuivis vel ex Clericali, vel ex Laicorum ordine fas esse, κατασκευάσαι εἰκόνα ἢ προσκυνῆσαι, ἢ στῆσαι ἐν ἐκκλησίᾳ, ἢ ἐν ἰδιωτικῷ οἴκῳ, ἢ κρύψαι, *Imaginem construere, vel adorare, aut statuere in Ecclesiâ, vel in privatâ Domo, seu occultare*, id est, absconditam penès se retinere, quam secretò colat. Deinde hæreticis quibusvis circa SS. Trinitatem, & duas in Christo naturas errantibus, omnibúsque Christi Domini Θεανθρώπου, Sanctorúmque imagines pingentibus, earúmque formationi, tanquàm ματαίᾳ ἐπινοίᾳ, καὶ διαβολικῆς μεθοδείας εὑρέσει, varia anathemata dicta sunt. Denique Fide Catholicâ confirmatâ, & acclamationibus Imperatoribus pro more factis, & singulari anathemate in Germanum CP. Georgium Cyprium, & Joannem Damascenum, Iconolatriæ Triumviros, & acerrimos Propugnatores vibrato, Synodus soluta est.

Hanc Synodum & Oecumenicam dici posse, & reverà fuisse, nemo, nisi Iconolatrarum præjudiciis excœcatus, dubitare queat. Certè si legitima convocandi ratio, Imperatoris scilicèt auctoritas, & divalis Jussio ad omnes Imperii partes transmissa; si Episcoporum hunc in finem undique convocatorum plenarius numerus; si rei tractandæ dignitas & momentum, cultus nempe Religionis soli Deo vindicandus; si Ecclesiæ Catholicæ doctrina & praxis, à fœdâ & immodicâ recentiorum temporum superstitione reformanda; si modus procedendi gravis, solennis, tótque venerandorum Præsulum consessu dignus; & Decreta Synodica summâ curâ, & accurato judicii libramine expensa, eáque non paucis diebus, ut in Concilio Nicæno II. factum est, sed integro Semestri spatio elaborata; si denique Imperialis subscriptio, confirmatio & promulgatio publica Synodum faciant Oecumenicam; quis *Oecumenicæ* titulum huic nostræ jure denegabit? De absentiâ Papæ & Patriarcharum Orientalium actum est supra.

VERNENSE ad Senam fluv. in Palatio Pipini Regis, anno DCCLV. v. Idus *Julias* coactum. Condiderunt multa Disciplinæ Ecclesiasticæ apprimè utilia; *Canones* nempe XXV. qui cum Notis Sirmondi habentur Conc. Tom. VI. p. 1664. & Car. Cointii *Annal.* Tom. V. p. 529. 755.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

756. ANGLICANUM, præsidente Cuthberto Cantuariensi circa annum DCCLVI. ex mente Spelmanni habitum. In quo de Natalitiis S. Bonifacii, ejúsque sociorum Martyrum annuò celebrandis, actum est. Hujus Synodi nihil extat. Vide Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 289.

756. COMPENDIENSE apud Suessionenses, ad Isaram fl. anno circiter DCCLVI. in Palatio Pipini Regis, celebratum. Extant *Canones* de Gradibus Consanguinitatis, Conjugio, Fornicatione, &c. XVIII. cum Notis Sirmondi Conc. Tom. VI. p. 1694. Vide etiam quæ ad hos Canones habet Car. le Coint. *Annal.* Tom. V. p. 587. In eâdem Synodo Privilegium Grodegangi Metensis Episcopi Monasterio Gorziensi concessum confirmatur, variísque Episcoporum subscriptionibus roboratur. Habetur *ibid.* p. 1698. Semel hoc loco Lectorem monuisse sufficiat, plures fuisse circa hæc tempora in Galliâ & Germaniâ, nullius ferè momenti, Conventus; nempe Germanicum in causâ Othmari anno DCCLIX. Conventum in Villâ-Duriâ anno DCCLXI. Nivernensem anno DCCLXIV. Attiniacensem anno DCCLXV. Aurelianensem anno DCCLXVI. De quibus vide quæ habent novissimi Conciliorum Editores Tom. VI. p. 1700. Plures etiam ejusdem notæ dabit Appendix *ibid.* p. 1878. &c.

767. GENTILIACENSE anno DCCLXVII. in agro Parisiensi habitum. Frequentes aderant totius Galliæ Episcopi, præsentibus etiam Pauli Pontificis Legatis. In hâc Synodo de processione Spiritûs Sancti, & de Sanctorum Imaginibus, fingendis, an pingendis in Ecclesiis, disceptatum est; occasione nimirùm Legationis à Constantino Imp. ex Oriente ad Pipinum missæ, & vocis FILIOQUE Symbolo additæ. Si ex Ecclesiarum Gallicanarum statu hoc tempore, conjecturam petere liceat, probabile est damnatam esse in hâc Synodo Imaginum tùm ex Ecclesiâ ejectionem, tùm cultum. Vide de hâc Synodo Theodulphum, & Althelmum in *Annal.* Adon. Vien. Regin. & Sigebert. in Chron. ad hunc annum. Confer Car. le Coint. ad ann. DCCLXVII. num. i. ii. Tom. V. p. 698.

769. ROMANUM IX. anno DCCLXIX. in Basilicâ Salvatoris, juxta Lateranense Palatium, sub Stephano IV. coactum. In quo, deposito Constantino Anti-Papâ, de modo eligendi Pontificis agitur, & cultus Imaginum stabilitur. Habentur hujus Synodi Acta apud Anastas. in *Vit. Steph. IV.* Conc. Tom. VI. p. 1709. Actorum etiam Fragmenta plura de electione & consecratione Pontificis, & de veneratione Sacrarum Imaginum, ab Holstenio edita, *Collect. Rom.* Part. I. p. 257. exinde Conc. *ibid.* p. 1722.

771. DINGOLVINGENSE ad Isaræ ripam in Boioariâ, anno circiter DCCLXXI. tempore Ducis Thassilonis celebratum. In quo ad reformandos mores & consuetudines Ecclesiasticas, & Regiminis publici conservationem, constituta sunt *Capitula* XIII. quæ cum Actis habentur, Notis hinc inde additis, apud Car. le Coint. *Annal.* Tom. V. p 770.

PADER-

PADERBORNENSE I. anno DCCLXXVII. habitum. In quo decretum est, ut Saxones ad Fidem nuper conversi juramento se obstringerent, se Fidem Christianam semper esse observaturos. Vide Conc. Tom. VI. p. 1823. 777.

DURIENSE anno DCCLXXIX. in Villâ-Duriâ, à Carolo Magno arma in rebelles Saxones moturo habitum. In quo de reformandis subditorum suorum Moribus, & stabiliendis Ecclesiæ Ritibus actum est. Vid. Annal. Franc. anno DCCLXXIX. Eodem anno mense *Martio* congregatis in unum Episcopis, Abbatibus, & Viris illustribus, editum est Caroli M. Decretum, præcipuè de Rebus Ecclesiasticis. Extant *Capitula* XXIV. tùm alibi, tùm Conc. Tom. VI. p. 1824. 779.

LIPPIENSE apud Germanos, anno DCCLXXX. habitum. In quo Sedes Episcopales in Saxoniâ erectæ & constitutæ sunt. Vide Crantzii *Metrop.* lib. I. cap. 2. & *Hist. Saxon.* lib. 2. cap. 7. 780.

PADERBORNENSE II. anno DCCLXXXVI. ad disponendum Ecclesiæ Saxonicæ statum congregatum. De hâc re vide quæ ex Crantzio notant Conciliorum Editores Tom. VI. p. 1860. 786.

CALCHUTHENSE apud Anglos in Regno Merciorum, à Gregorio Ostiensi, & Theophylacto Tudertino, Hadriani Papæ Legatis, anno DCCLXXXVII. habitum. In quo de Fide Nicænâ retinendâ, variisque negotiis Ecclesiasticis Regulæ constitutæ sunt. Extant *Capitula* XX. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 291. & Conc. Tom. VI. p. 1861. Hujus Synodi binæ fuere Sessiones, diversis locis habitæ. Prima sub Alfwoldo, Northanhymbrorum Rege, cui interfuerunt Eanbaldus Eboracensis, cæterique illius Provinciæ Episcopi. Secunda Calchuthæ, in Regno Merciorum coram Offâ Rege, præsentibus Lamberto Cantuariensi, & reliquis suæ Provinciæ Episcopis. Synodi hujus Calchuthensis meminit Chronicon Saxonicum ad ann. DCCLXXXV. ad quem eam collocat, additque Jambertum, seu Lambertum Archiepiscopum, aliquam Provinciæ suæ partem amisisse: Intelligit nempe sex Sedes Episcopales, Wigorniensem, Legecestrensem, Sinasestrensem, Herefordensem, Elmanensem, & Dommucensem, quas, annuente Papâ, Offa Sedi Cantuariensi subtractas, Sedi Lichfeldensi jam in Archiepiscopatum promovendæ subjecit; Eadulpho primo Archiepiscopo constituto, cui Adrianus Papa Pallium misit. Hæc Synodi nostræ Acta ex codice S. Albani, & G. Malmesburiensi fusiùs habentur apud Spelman. ubi suprà, p. 302. 787.

NICÆNUM II. Græcis utplurimùm & Romanis Oecumenicum VII. sed si pro Oecumenico sit habendum, reverà IX. Constantini adhuc pueri, & Irenes Matris mandato, suadente hinc Tarasio, ex laico nuper Patriarchâ facto, illinc instigante Hadriano Papâ, anno DCCLXXXVII. congregatum. Primò quidem Constantinopoli in Templo sanctorum Apostolorum indictum; verùm tumultuantibus Scholariis militaribus, aliisque civibus, quos pro suo erga εἰκονοδουλείαν zelo τῆς λατρείας τοῦ διαβόλου vocat Cedrenus p. 470. post unam vel alteram Sessionem dimissum est. Anno sequente Nicæam translatum, & in Æde S. Sophiæ habitum est, inchoatum viii. Cal. *Octobr.* finitum x. Cal. *Novembr.* Aderant, præter Archimandritas & Monachos ingenti planè numero, Πᾶν τὸ μοναχικὸν πλήρωμα, uti in Actis sæpiùs 787.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

vocantur, genus hominum, ſi unquàm aliàs εἰδωλομανέστατον, aderant inquam, ex Orientalis Imperii Provinciis ſolummodò convocati Epiſcopi *CCCL.* Adriani Papæ Legati duo, Patriarcharum Orientalium τοποτηρηταὶ Joannes & Thomas, hic Alexandrini, ille Antiocheni Patriarchæ, Syncellus; qui literis Patriarchalibus inſtructi ſedes ipſorum in Synodo occupârunt, eorúmque nomine Decretis Synodicis ubiq; ſubſcripſerunt. Sed cave credas, mi Lector, veros fuiſſe hos & genuinos Patriarcharum Legatos. Ficta hîc & fucata omnia. Quod res erat paucis dicam. Miſſi ſunt ab Irene & Taraſio in Orientem Legati, qui Taraſii recèns Patriarchæ facti Synodicam pro more deferrent, & Patriarchas ad Synodum invitarent. In Palæſtinam venientes, Theodorum Hieroſolymorum Patriarcham in exilio haud ita pridèm fato functum eſſe intellexerunt. Edocti verò quanto cum capitis diſcrimine Sedes Patriarchales adeundæ eſſent (totum penè Orientem occupantibus Saracenis) neque ſine ſummo Chriſtianorum penè omnium in his partibus periculo, ſibi de hoc negotio agere fas eſſe, mutatâ ſententiâ, & inito cum Monachis quibuſdam Palæſtinis conſilio, electi ſunt à Monachis Joannes & Thomas, vitæ Eremiticæ cultores ultimi, idiotæ & imperiti, & ad tantam cauſam infirmi & indocti, utì de ſe ingenuè fatentur, qui Patriarcharum vices in Synodo gererent. Quos proinde literis à ſe ſcriptis munivêrunt; cum tamen ipſos Patriarchas Legati neque viderunt unquàm, neque Monachi ab iis vel verbulum receperunt. Quo non obſtante boni Monachi ſe pro Trium Patriarcharum Orientalium locum tenentibus ubivìs venditârunt, & ſummo honore à Nicænis habiti, utramque in Actis paginam faciunt; & literæ quas ſecum detulerunt, tanquàm à Patriarchis ad Synodum deſtinatæ, unanimi conſenſu ſigillatim receptæ & approbatæ ſunt. Quin & in illarum fronte viliſſimi hi Monachi Palæſtini, Οἱ τῆς Ἑώας ἀρχιερεῖς, *ſummi Orientis Sacerdotes*, diſertè dicuntur. Hinc jactatus toties univerſi orbis in causâ Imaginum conſenſus, conclamante* & triumphante Synodo, quòd, *inſpirante & cooperante Spiritu Sancto, omnes conſonuerint, quòd Oriens, Arctus, Occidens, & Meſembria, in unam, eandémque unionem concurrerint.* Hæc fermè omnia ex Nicænorum Actis, & ipſis Monachorum Palæſtinorum literis manifeſtò liquent. Quin legatur vel unus Baronius ad ann. DCCLXXXV. *num.* lxxii. lxxiii. & ſeqq. & res fiet luce clarior. Verùm ad Concilium redeo. Id unicè in hâc Synodo egerunt boni hi Patres, ad hoc parati, ut Actis CP. Synodi VIII. irritis factis, Imagines earúmque cultum in Eccleſiis reponerent. Extant Græcè & Latinè ex verſione Anaſtaſianâ hujus Concilii Acta Conc. Tom. VII. in VII. *Actiones* diviſa; præmiſſis Gregorii II. Papæ ad Leonem Iſaurum de Imaginibus *Epiſtolis* II. Anaſtaſii Bibliothecarii *Præfatione*; Conſtantini & Irenes ad Hadrianum *Epiſtolâ*; Taraſii ad populum *Apologetico* antequàm fieret Patriarcha.

* Vide Epiſt. Synod. Act. VII. p. 585.

Act. I. Perlectis Imperatorum ad Synodum literis pro Epiſcopis qui in Synodo CP. VIII. pars fuerant, jam pœnitentibus, próque iis qui ab his ordinati fuerant, ad Communionem & Synodum recipiendis, ex antiquis Canonibus & Scriptis Eccleſiaſticis diſputatur.

Act. II. Hadriani Papæ ad Conſtantinum & Irenem, & alterâ ad Taraſium de cultu Imaginum, Epiſtolæ recitantur, & approbantur. In utrâque, præcipuè priori, futilibus planè argumentis, tùm ex S. Scripturâ, tùm ex abſurde allegatis Patrum teſtimoniis, quin & ex fabuloſiſſimis S. Sylveſtri Actis, pro facultate quâ pollebat bonus Pontifex, Imaginum cauſam agit.

Act.

Act. III. Gregorio Neocæsariensi ad honorem Synodalem recepto, Tarasii ad Patriarchas Orientales, eorúmque uti præ se ferunt, ad ipsum literæ, lectæ sunt; Fidésque Concilii Nicæni confirmata; subnexâ Theodori Hierosolymorum Patriarchæ *Synodicâ*, pro more olim emissâ, quâ inter alia de Imaginibus agit; genuina sit, an ab ipsis Monachis conscripta, non una est suspicandi ratio. SÆC. VIII. ab An. DCC.

Act. IV. S. Scripturæ loca miserè detorta, & SS. Patrum, Scriptorúmque Ecclesiasticorum Testimonia, quæ pro Imaginum cultu facere videbantur, sed vel mutilata, vel malè intellecta, vel ex Apocryphis fictísque historicis nullâ fide dignis hausta, prolata sunt, & Synodali suffragio comprobata.

Act. V. Plura Patrum & Scriptorum Ecclesiasticorum Testimonia, ejusdem planè cum prioribus commatis, & in eundem finem lecta sunt. Pauca quædam adversus Imagines Testimonia, in Synodo CP. allata, rejecta & reprobata; codices nonnulli, ex quibus loca quædam de Imaginibus deleverant, vel reciderant Iconomachi, in medium producti & ostensi; denique Anathema omnibus Iconoclastis dictum. Testes hâc & præcedente Actione pro Imaginibus longo satis agmine adducti sunt; Athanasius, Cyrillus Hierosolymitanus, Gregorii duo Nazianzenus & Nyssenus, Basilius, Chrysostomus, Nilus, Cyrillus Alexandrinus, Asterius Amasenus, Theodoritus, Antipater Bostrensis, Leontius Cyprius, Anastasius Antiochenus, Simeon Stylita, Joannes Thessalonicensis, Euagrius Historicus, Sophronius, Gregorius Magnus, Germanus CP. ut scripta quædam Anonyma & Apocrypha jam mittam, infrà memoranda. De his testibus, eorúmque in hâc causâ testimoniis, paucula quædam notanda veniunt, quæ breviter expediam. 1. Nullum pro Imaginibus citari testem quarto sæculo anteriorem. Neque id mirum, cùm Imagines in Christianorum Ecclesiis positæ, multò magis adoratæ, omni puriori antiquitati penitùs ignotæ fuerint; quicquid boni Nicæni † de hâc traditione, ab Apostolorum prædicatione, & ab annunciato Evangelio profectâ, à Patribus haustâ, ab omni præterito tempore à tot Sanctis retentâ, sibi suavitèr somniant. 2. Non unum hîc citari Tractatum, qui hujus vel illius Patris nomini falsò affingitur. Quales sunt, *Sermo* sub nomine Athanasii *de Imagine Berytensi*, Athanasio prorsùs indignus, ab omnibus jam pro spurio habitus, nec uno post Athanasium sæculo confictus; Basilii ad Julianum Apostatam *Epistola*, à nullo Veterum memorata, à Basilii stylo & ingenio aliena; Chrysostomi sermo *de unico Novi & Veteris Testamenti Legislatore*, qui melliflui Patris puritatem facilitatémque parùm sapit, à Fr. Ducæo ad Chrysostomi spuria relegatus; etsi non desint, qui hanc Homiliam genuinam, vel saltem dubiam esse contendant. 3. In multis quæ hìc citantur Testimoniis, nudam tantùm fieri Imaginum mentionem; in paucis tanquàm in Ecclesiis positas, in paucioribus tanquàm ad recordationem, imitationem, vel affectum aliquem excitandum erectas memorari; de honore verò religioso, cultúve aliquo iis exhibendo, nè γρῦ quidem. Et ad hanc classem revocari possunt quæ producuntur ex Chrysostomi *Homiliâ in Meletium* p. 200. Cyrilli Hierosol. *Catech.* II. p. 348. Gregorii Nysseni sermone *de Deitate Filii & Spiritûs Sancti* p. 201. Nazianzeni *de Polemone* p. 205. Nili Epistolâ *ad Heliodorum* p. 224. & *ad Olympiodorum* p. 228. Cyrilli Alexandrini Epistolâ *ad Acacium* p. 204. Asterii Amaseni *sermone in Euphemiam Martyrem* p. 208. Theodorito *de Vitâ Simeonis* p. 265. Antipatri Bostrensis

† Act. VI. p. 404.

strensis sermone *in Hæmorrhoissam* p. 208. & id genus alia. 4. Nonnulla horum Patrum loca Christianorum Fidem vel Praxim circa Imagines minimè respicere, sed solummodò ad illustrandam de Divinâ Christi naturâ doctrinam, quatenùs est Imago Patris, adhiberi. Cujusmodi sunt, quæ habent Athanasius sermone *4to.* contra *Arianos*, Basilius cap. xvii. *de Spiritu Sancto*, & sermone *contra Sabellianos*, *Arianos* & *Anomæos* p. 261. Neque alio sensu intelligenda est decantatissima illa Basilii sententia, quam totiès crepant Nicæni, & Scriptores Pontificii, quòd *Imaginis honor ad primitivum transeat*. 5. Plurima hìc allata, & quæ ad rem proximè faciant pro causâ Imaginum testimonia, ex Scriptis apocryphis & fabulosis, fictis falsísque Narratiunculis, ad Christiani nominis ludibrium natis, quæ nullâ fide nituntur, & primâ statim fronte vanitatem & absurditatem suam manifestò produnt, hausta esse, anilibus fabellis, & futilibus Monachorum Græculorum commentis accensenda. Hujus furfuris sunt, quæ ex Narratione & Miraculis S. *Anastasii* p. 213. ex Miraculis *Cosmæ & Damiani* p. 256. & *Vitâ Simeonis Stylitæ* p. 265. *Joannis Jejunatoris* p. 272. *Mariæ Ægyptiæ* p. 277. *Ex Passione S. Procopii* p. 280. *Vitâ Theodori* p. 281. Euagrii lib. IV. *de Imagine Edessenâ* p. 377. Ex Actis S. Sylvestri *de Baptismo Constantini* p. 101. Ex *Limonario* & *Prato Spirituali* p. 381. & alibi proferuntur. Claudam hæc candidâ & ingenuâ eruditissimi Pagii * confessione; *Multæ*, inquit, *Apocryphorum quisquiliæ, à septimæ Synodi Patribus probatæ, qui in sacrorum librorum critica rudes erant.*

* Crit. Hist. Chron. in Annal. Bar. ad ann. LVI. n. iii. p. 47.

Act. VI. Concilii Constantinopolitani VIII. Acta, in membra discerpta lecta sunt, & perpetuo Elencho, nullo adhibito judicio, nullâ modestiâ, refutata.

Act. VII. Promulgata est Synodalis Definitio, quâ post editam Fidei Confessionem, decernunt vivificæ cruci Christi, B. Virginis, Angelorum, Sanctorúmque Imaginibus, τιμητικὴν προσκύνησιν esse tribuendam, eásque osculis, incensorum & luminum oblatione, esse honorandas, non tamen verâ illâ latriâ, quæ soli Divinæ naturæ competit. His finitis, scriptæ sunt Epistolæ Synodales II. ad Imperatores una, ad Catholicos ubique Episcopos altera.

Act. VIII. (Quæ quidem tùm in Anastasii, tùm in veteri vulgatâ Editione desideratur, quæq; Constantinopoli habita est) lecta est coram Constantino & Irene Synodi Definitio, & multa anathemata Iconoclastis dicta. Quibus subjiciuntur *Canones* XXII. ad Disciplinam Ecclesiasticam pertinentes. Sequuntur, Epiphanii Diaconi Catanensis *sermo laudatorius* ad Synodum habitus; Tarasii ad Hadrianum *Epistolæ* II. & ad Joannem Presbyterum & Anachoretam altera. Hæ duæ posteriores de illicitis ordinationibus lucri causâ factis præcipuè agunt, subnexâ ad Constantinum & Irenem Dissertatione, *quomodò intelligendum sit, Dei nomen esse incommunicabile, & omnem Propheticam locutionem quæ invehitur in Idola.* Deinde Actorum hujus Concilii vetus versio, & Hadriani ad Carolum M. prolixa admodùm pro hâc Synodo *Epistola.*

787. WORMATIENSE sub Carolo M. ann. DCCLXXXVII. habitum. In hâc Synodo, aliâque anno sequente, in Villâ Ingilenheim coactâ, (quâ de re agit Anonymus de Vitâ Caroli Magni p. 253.) de Tassilonis Baioariorum Ducis perfidiâ, & in Monasterium detrusione, agebatur. Vide quæ hanc in rem ex Rheginone & Ademaro referunt Conciliorum Editores Tom. VII. p. 963.

FINCEN-

FINCENHALLENSE I. in Episcopatu Dunelmensi anno DCCLXXXVIII. sub Eanbaldo Eboracensi, iv. Non. *Septembr.* congregatum. Meminere hujus Synodi H. Huntingdon. *Hist.* lib. IV. fol. 197. & R. Hoveden. Part. I. fol. 232. Quid verò in eâ factum sit, non liquet. Interim confer quæ habet Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. I. p. 304. qui etiam ex Hovedeno & veteri codice MS. Cantabrig. Synodi cujusdam apud Acleam, eodem anno & in eodem Episcopatu Dunelmensi habitæ, mentionem facit. De quâ nil amplius extat. 788.

AQUISGRANENSE I. x. Cal. *April.* anno DCCLXXXIX. sub Carolo Magno, in Palatio Regio habitum. Synodum enim eo loco & tempore habitam fuisse, dubitari non potest. Extant de Disciplinâ & Regimine Ecclesiæ *Capitula* LXXXII. Caroli M. jussu condita, sub Titulo *Capitularis Aquisgranensis* Conc. Tom. VII. p. 966. Subjiciuntur ad Monachos *Capitula* XVI. eodem loco & tempore facta; Alia XXI. de rebus partim Ecclesiasticis, partim Politicis, ibid. p. 988. 789.

NARBONENSE v. Calend. *Jul.* anno DCCXCI. (non DCCLXXXVIII. ut Conciliorum Editores, uti luculentèr ostendit Cl. Cointius) à *XXIV.* Episcopis, & *IV.* Vicariis, præsente Desiderio Pontificis Legato celebratum. In quo Sedis Narbonensis limites constituti sunt. Habentur hujus Synodi Acta Conc. Tom. VII. p. 964. De lite in hâc Synodo agitatâ, déque singulis Episcoporum subscriptionibus pluribus agit Car. Cointius ad ann. DCCXCI. Tom. VI. p. 463. 791.

FOROJULIENSE anno DCCXCI. à Paulino Aquileiensi plurimísque aliis Episcopis congregatum. In quo de Processione Spiritûs Sancti, tùm à Patre, tùm à Filio adversus Græcos, & de Incarnatione Domini contra Felicem & Elipandum, disceptatum & definitum est. Extant hujus Synodi Acta & *Capitula* XIV. adversus Simoniam, Impudicitiam, & Ebrietatem Clericorum, Matrimonium intra affinitatis gradus contractum, &c. Conc. Tom. VII. p. 991. & le Coint. ad annum DCCXCV. Tom. VI. p. 540. 791.

RATISPONENSE anno DCCXCII. præsente Carolo M. coactum. Quo Felicis Urgelitani hæresis de Christo, Filio Dei adoptivo damnatur, ipso Felice Romam misso, ubi coram Pontifice hæresim suam ejuravit. Pluribus de hâc Synodo agunt Alcuinus lib. I. *adversf. Elip.* & *Annales Franc.* ad hunc annum. Vide Conc. Tom. VII. p. 1010. Eadem proculdubiò est hæc Synodus cum eâ quam Reginoburgi habitam fuisse ex Annalibus Laurishamiensibus tradit Car. Cointius Tom. VI. p. 476. 792.

VEROLAMIENSE I. apud Anglos, anno DCCXCIII. mense Augusto, sub Offâ Merciorum Rege, ab Humberto Archiepiscopo Lichfeldensi, aliísque Episcopis habitum. In quo, reperto jam S. Albani Proto-martyris corpore, Cœnobium eo loci in ipsius memoriam fundandum esse decretum est. In cujus usum Rex Offa varios reditus & patrimonia liberalitèr concessit. Vide Mat. Paris. in *Vit. Offæ* II. p. 28. Multa etiam ad hanc rem spectantia congessit Spelmannus noster *Conc. Brit.* Tom. I. p. 309. Confer item Conc. Tom. VII. p. 1012. 793.

VERO-

SÆC. VIII. ab An. DCC.

794. VEROLAMIENSE II. anno DCCXCIV. sub Offâ Rege Merciorum, jam Româ reverso, habitum. In quo Offa plurima latifundia S. Albani Monasterio, & perpetuum itinerantibus hospitium concessit. Vide quæ ex *Vitâ MS.* S. Albani habet Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. I. p. 314. Meminit etiam alterius Synodi eodem anno & eâdem de re apud Chalchyth. habitæ; sed ab hâc Verolamiensi non aliam fuisse conjicit.

794. FRANCOFORDIENSE, quod totius Occidentis *Universale* dici potest, coram Carolo M. præsentibus Theophylacto & Stephano Hadriani Papæ Legatis, anno DCCXCIV. in Festo Paschatis à CCC. circiter Episcopis celebratum. Duo præcipuè in hâc Synodo acta sunt. Primò, Damnata iterùm Elipandi Toletani, & Felicis Urgelitani, Christum Filium Dei adoptivum esse asserentium hæresis. Unde Hadriani Papæ *contra Elipandum Epistola*; *Libellus* Episcoporum Italiæ eâdem de re, ad Præsules Hispaniæ Synodi Decreto missus; *Epistola Synodica* Episcoporum Galliæ & Germaniæ, ad Hispaniæ Episcopos missa, & Caroli M. *ad Elipandum Epistola*, exhibentur Conc. T. VII. p. 1014. Hæc omnia, aliáque monumenta ad Causam Felicianam illustrandam spectantia profert Card. d' Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 91. Secundò, Causa Imaginum summâ curâ ventilata; conclusúmque, in Ecclesiis quidem memoriæ & ornamenti causâ retineri posse, omnem verò cultum & adorationem penitùs esse abrogandam; Acta Synodi Nicænæ II. *quæ in partibus Græciæ, pro adorandis Imaginibus, stolidè, sive arrogantèr gesta est* (ut habet operis Carolini Inscriptio), post longum & diligens examen recissa & reprobata; Testimonia ex Patribus, Scriptísque Ecclesiasticis à Nicænis deprompta sedulò excussa, omniáque ipsorum Sophismata & Argutiunculæ solidè refutatæ. Unde Synodum Nicænam nec pro Oecumenicâ, nec pro Septimâ, habendam esse ritè judicârunt. Nec alitèr quàm *Pseudo-Synodus* ab istius temporis scriptoribus appellatur. Testis sit vel unus Annalium Francorum conditor, sequentis Sæculi Scriptor ad annum DCCXCIV. p. 13. ubi de Synodo Francofordiensi agens hæc habet verba; *Pseudo-Synodus Græcorum pro adorandis Imaginibus habita, & falsò Septima vocata, ab Episcopis damnatur.* Quæ verba repetit Auctor Vitæ Caroli Magni p. 256. Certè acta fuisse hæc in Synodo Francofordiensi, non modò disertè testantur istius & sequentium Sæculorum Scriptores penè omnes, Hadrianus, Synodus Parisiensis, Hincmarus, Aimoinus, Ado Viennensis, Strabus Fuldénsis, Monachus Engolismensis, Rhegino, eósque secuti Urspergensis, Hermannus Contractus, Aventinus, alii; sed & fidem facit ipsius Synodi Canon II. Et quod omni exceptione majus est (quicquid alitèr somniant Baronius, Bellarminus, Binius, &c. quorum deliramenta hâc de re, à cordatioribus Pontificiis explosa sunt) ipsi libri Carolini IV. si non propriâ Caroli operâ, ejus saltem consilio & jussu, ab Episcopis, qui hujus Synodi pars erant, compositi, ab eo revisi, in Concilio lecti & approbati, tandémque à Carolo ad Hadrianum Papam missi. Et sanè non incommode conjectari potest, haud aliud in hâc Synodo in causâ imaginum factum esse, præter Operis Carolini lectionem, examinationem, & approbationem. Unde videant æqui judices, quâ fronte, etiam Novissimi Conciliorum Editores, in capite hujus Concilii hoc Lemma posuerunt; *In quo Hæresis Feliciana tertiò damnata est, Actáq; Concilii Nicæni II. in causâ Imaginum confirmata.* Cùm verò non aliundè

aliunde quam ex hoc opere, clariùs constare possit, quid in hâc Synodo gestum sit, quídve disputatum, quid denique illud contineat, tribus quasi verbis expediemus. SÆC. VIII. ab An. DCC.

Lib. I. Post præfationem, & exceptiones quasdam ad Constantini & Irenes literas factas, S. Scripturæ loca, quibus ad Imaginum cultum stabiliendum abutuntur Nicæni Iconolatræ, examini subjiciuntur, eorúmque interpretamenta vana & absurda esse demonstrantur.

Lib. II. Plura S. Scripturæ loca, & SS. Patrum Testimonia à Nicænis allata, examinantur, & facto inter cultum civilem & religiosum discrimine, quàm falsis ratiociniis causam suam agant Nicæni, fusè ostenditur.

Lib. III. Confessione Fidei Catholicæ factâ, diversorum in Synodo Nicænâ Episcoporum periculosæ sententiæ & absurda dicta, tàm de Fide, præsertim de processione Spiritûs Sancti, quàm de Imaginibus, earúmque cultu, ad examen revocantur, & de Miraculis ad confirmandam adorationem Imaginum productis agitur.

Lib. IV. In eâdem materiâ progressum est; plures aliæ Actorum Nicænorum partes excutiuntur, argumentis & objectionibus in eis hinc inde factis respondetur, conclusúmque tandem capite ultimo, frustrà Synodum suam *universalem* Nicænos nominare, tùm quod ab Ecclesiâ Universali non sit congregata, tùm quòd Ecclesiæ Catholicæ doctrina ac traditio in eâ non sit servata ac constituta. Hæc est operis Carolini summa. Unde mirum videri non debeat, illud neque in Tomis Conciliorum, neque inter Capitularia à Baluzio edita, locum habuisse. De eo, ejúsque auctore, variísque Editionibus, nos alibi diximus *Hist. Lit.* Part. I. in Carolo M. SÆC. VIII. p. 492. Confer præter alios, Dallæum *de Imag.* lib. IV. cap. 4, 5. p. 429. Spanheim, *Hist. Imag. rest.* Sect. vi. vii. viii. ix. p. 352. Denique conditi sunt in hâc Francofordiensi Synodo *Canones* LVI. præcipuè ad mores & disciplinam pertinentes, qui habentur Conc. Tom. VII. p. 1056. De hoc Concilio, Epistolis in causâ Felicianâ scriptis, & Canonibus in eo conditis, copiosè agit Cl. Cointius *Annal. Eccl.* Tom. VI. p. 502. qui, post omnes alios, non leve libris Carolinis negotium facessere conatur, successu quidem parùm felici, cùm facilius sit objicere, quàm refutare. Interim ad magnam horum Canonum partem multa eruditè annotavit.

AQUISGRANENSE II. anno DCCXCVII. v. Cal. *Novembr.* 797.
à Carolo M. ejúsq; Episcopis, Abbatibus, & Comitibus habitum. Extat *Capitulare* de Rebus Regni & Ecclesiæ, Capitula XI. complexum, Conc. Tom. VII. p. 1134. In eodem Conventu, saltem eodem anno editum est aliud ejusdem *Capitulare de partibus Saxoniæ*, quod XXXIII. Capitula continet, *ibid.* p. 1131. Post hæc sequitur Theodulfi Aurelianensis *Capitulare* ad Parochiæ suæ Sacerdotes, quo XLVI. documenta ad plebem instruendam necessaria Presbyteris traduntur. In eâdem etiam Synodo Aquisgranensi de Monasterio S. Pauli Romæ construendo agebatur. Vide quæ habentur *ibid.* in Append. p. 1857.

FINCHALLENSE II. apud Anglos Boreales (in Episcopatu 798.
Dunelmensi) sub Eanbaldo Eboracensi, an. DCCXCVIII. vel DCCXCIX. vel
habitum. In quo, de Paschatis & Canonum observatione agitur, & 799.
Quinque Synodi Oecumenicæ receptæ sunt. Vide quæ ex Hovedeno & Westmonasteriensi habentur Conc. Tom. VII. p. 1148.

Mm BACAN-

SÆC. VIII. ab An. DCC.

798. BACANCELDENSE apud Cantianos, in Merciorum Regno, à Kenulfo Rege, & Æthelardo Cantuariensi, anno DCCXCVIII. habitum. In quo decretum est, ut Ecclesiæ à Laicorum dominio liberæ sint. Extant Synodi Acta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 317. Ubi vide omninò notam, quam sub finem habet. Vide etiam Conc. Tom. VII. p. 1148.

799. ROMANUM X. à Leone III. Papâ, & *LVII.* Episcopis adversus Felicem Urgellitanum, ejúsque contra Alcuinum Epistolam, anno DCCXCIX. celebratum. Extant hujus Synodi Acta, non tamen integra, Conc. Tom. VII. p. 1150.

799. AQUISGRANENSE III. anno DCCXCIX. à Legato Pontificio, & *LVII.* Episcopis, in Palatio Regio coactum. In quo Alcuinus cum Felice in hæresin relapso congressus est, qui hominem convictum ad Fidem Catholicam reduxit. De hâc Synodo agit ipse Alcuinus *advers. Elipand.* lib. I. Vide etiam Conc. Tom. VII. p. 1151. Extat item Felicis Urgellitani *Confessio Fidei*, in hâc Synodo facta, *ibid.* in Append. p. 1858. Synodi cujusdam Ratisponensis, hoc circiter tempore habitæ, ex Caroli M. Capitularibus meminit Ph. Labbeus. Vide ejus observationem *ibid.* p. 1152.

799. URGELLITANUM anno DCCXCIX. præsentibus Leidrado Lugdunensi, Nefridio Narbonensi, & Benedicto Abbate, à Carolo M. ut Felicem Episcopum ad Fidem Catholicam revocaret, huc missis, aliisque pluribus habitum. In quo Felix Urgellitanus Episcopus iterùm damnatur. Vide quæ de hâc Synodo ex P. de Marcâ lib. III. *Marcæ Hispanicæ* MS. protulit Car. Cointius Tom. VI. p. 691.

800. CLOVESHOVIENSE III. apud Cantianos, sub Athellardo Archiepiscopo, anno DCCC. celebratum. In quo post Fidei Catholicæ professionem, Monasterii de Cotham Prædia à Kenulfo Rege abrepta vindicantur. Extant Acta apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 318. & exinde Conc. Tom. VII. p. 1153.

800. TURONENSE anno DCCC. tempore Quadragesimali habitum. In quo Carolus M. Regnum suum inter filios partitus est. Vide Conc. Tom. VII. in *Append.* p. 1862.

800. ROMANUM XI. anno DCCC. habitum. In quo, præsente Carolo M. Leo III. Papa à criminibus sibi objectis, præstito juramento, se purgavit. Videsis Anastas. in *Vit. Leon.* III. Conc. Tom. VII. p. 1081.

SÆCU-

SÆCULUM PHOTIANUM.

SCRIPTORES.

ANONYMUS *Annalium Francorum* Auctor, claruit sub Carolo M. anno DCCCIII. Condidit Annales Francorum ab anno DCCXCIV. ad annum DCCCIII. Codex MS. Cæsareus in principio mutilus est; sed ipsius Caroli tempore, & propriâ auctoris manu exaratus. Hos Annales eruit, ediditque Cl. Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 5. *num.* xxviii. p. 377. SÆC. IX. ab Ann. DCCC. 803.

OLDIBERTUS sive ODELPERTUS, cognomento *Crassus*, Mediolanensium Archiepiscopus circa annum DCCCIV. factus est. Pipinum Caroli M. filium hospitio accepit, & morienti piè ministravit: Bernardum in Italia Regem coronavit. Obiit anno DCCCXIV. Plura de eo docebit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. IV. p. 106. Sententiam ejus, ut & plurium aliorum istius temporis Episcoporum, de Baptismo, per Epistolam rogaverat Carolus Magnus. In cujus gratiam librum *de Baptismo* condidit Oldibertus noster. Habetur MS. in Bibliothecæ Augiensis codice, unde Epistolam præfatoriam, & libri capitum xxii. lemmata extulit Joan. Mabillonius *Analect.* Tom. IV. pag. 317. 804.

ANDREAS Gente Italus, Patriâ Lucensis, Gundualdi civis Lucensis ipsius Walfridi cognati & socii filius, Palatioli in Tusciâ Abbas tertius, claruit circa annum DCCCVI. Scripto consignavit vitam S. Walfridi, Palatioli in Tusciâ Abbatis primi. Primus eruit Godefr. Henschenius ad diem xv. *Februar.* & ex eo Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 196. 806.

STEPHANUS Byzantinus, Presbyter an Monachus incertum, claruit anno DCCCVI. Condidit Vitam & Martyrium S. Stephani Junioris, qui claustro in colle S. Auxentii inclusus LX. annos eo in loco exegerat. Quem, cùm Constantino Copronymo, in causâ Imaginum vitæq; Monasticæ, fervidè nimìs se opponeret, variè excruciatum, neci tradidit Imperator anno DCCLXIV. ut disertè Cedrenus p. 465. licèt Theophanes id referat ad ann. DCCLVII. Ab hujus morte XLII. annos se vixisse testatur Auctor noster, qui huc atque illùc circumiens, omnia quæ de Stephano Martyre à teneris unguiculis usque ad obitum, ab ipsius parentibus, amicis, consanguineis, convivis, contubernalibus, & discipulis disci poterant, collegit, & scripto mandavit. Incipit hæc Vita, Ἀγαθὸν καὶ δίκαιον, καὶ πᾶσι τοῖς εὐσεβεῖν. Vide omninò L. Allat. *de Symeon.* p. 80. Erat etiam Stephanus Byzantinus libri περὶ πόλεων auctor, quem, imperante Anastasio, in compendium redegit Hermolaus Grammaticus. Verùm is longè antiquior fuit, & religione Gentilis. 806.

ANONYMUS *Vitæ Caroli M.* auctor, Cœnobii Engolismensis S. Eparchii (ni fallor) Monachus, claruit circa annum DCCCXIV. Quod tamen ex conjecturâ tantùm trado, de auctoris ætate aliter incertus. 814.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. certus. Vitam Caroli M. Francorum Regis & Imperatoris literis consignavit, quæ ex Pithœi Bibliothecâ prodiit inter *Scriptores* XII. *coætaneos* p. 230. Subjectum est ipsius Caroli *Testamentum*, ante annum DCCCX. ut videtur, conditum. Auctor noster haud levem operis sui partem ex Annalibus Francorum, sub *incerti Auctoris* nomine à Pithœo publicatis, desumpsit, iisdem non rarò verbis usus. Eosdem etiam plebeio licet & rusticano sermone compositos, se in Chronico ad ann. DCCCXIV. secutum esse Rhegino Prumiensis non diffitetur. Hanc Vitam longè integriorem ex pervetusto & optimæ notæ codice Vindobonensi edi posse liquidò ostendit Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 5. *num.* xxii. p. 343.

820. ANONYMUS *Vitæ B. Alcuini* Auctor, claruit circa annum DCCCXX. Aldrico Ferrariensis Monasterii adhuc Abbate; qui anno DCCCXXIX. Episcopus Senonensis factus est. Scripsit, referente Sigulfo discipulo, Vitam B. Alcuini, nobilis Angli, patriâ Eboracensis, deinde in variis Galliæ Monasteriis Monachi & Abbatis. Quam ex antiquissimo codice, & auctoris ætate exarato, primus edidit, & Alcuini operibus præfixit Andreas du Chesnius, exinde Surius *Maii* xix. tandem Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 145. qui auctorem tanquàm minùs accuratum, & in rebus chronologicis præcipuè hallucinatum, in præfatione notat, & præclarum admodùm de Beato Alcuino, ejúsque vitâ ac scriptis, *Elogium historicum* subnexuit.

820. ETHELWOLFUS, patriâ Bernicius, ex Anglo-Saxonum genere prognatus, Eadfridi posteà Lindisfarnensis Episcopi, & Iglaci Doctoris celeberrimi discipulus, Cœnobii S. Petri ad Orientale Berniciorum littus Monachus, claruit anno DCCCXX. Condidit carmen versibus Heroicis, de Abbatibus & viris piis Cœnobii S. Petri in Insulâ Lindisfarnensi, quod Egberto istius Sedis Episcopo nuncupavit. Poema istud in tres libros dividit Baleus *, & ex eo Pitseus †, ipsúmque auctorem malè ad ann. DCCL. referunt. Ex MS. Cod. Cantabrigiensi erutum edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 302. Cap. 16. Se etiam de aliis Angliæ Sanctis cecinisse disertè innuit Ethelwolfus. Quâ de re silent Baleus, Pitseus, alii.

* Cent. II. c. 12. p. 102.
† De Script. Angl. p. 145.

821. BERTOLDUS, Miciacensis in Provinciâ Lugdunensi quartâ Monachus, vir pro captu Sæculi non indoctus, claruit anno DCCCXXI. Mandavit literis Vitam S. Maximini, Abbatis Miciacensis, quam, carmine præmisso, Jonæ Aurelianensi Episcopo nuncupavit. Ex Codicibus MSS. eruit & in Actis suis Benedictinis edidit Cl. Mabillonius *Sæc.* I. p. 591.

821. JONAS, Aurelianensis Episcopus, claruit anno DCCCXXI. Obiit anno DCCCXLIII. Cæteris illius scriptis in *Historiâ Literariâ* Part. I. Memoratis, accenseri meretur *Historia* Translationis S. Huberti Episcopi Tungrensis in Monasterium Andaginense, quam, hortatu Walcandi Leodicensis Episcopi, conscripsit. Subjicitur Anonymi cujusdam Relatio de miraculis post prædictam translationem factis. Utrumque opusculum vulgavit Joan. Roberti Soc. Jes. in *Historiâ Huberti.* Ex quâ in Acta sua transtulit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 293.

Vid. Part. I. p. 520.

822. CANDIDUS, patrio nomine BRUUN dictus, natione Germanus, Monachus Fuldensis, Ægilis discipulus, eique, ipsomet testante, admodùm charus ac familiaris, claruit circa annum DCCCXXII.

Mandavit

Mandavit literis Vitam Ægilis Abbatis Fuldensis, & Præceptoris sui, libris duobus, hunc ligatâ, illum solutâ oratione. Hos primus edidit Christ. Browerus in *Sanctis* suis, sive *Sideribus Germaniæ*, *Mog.* 1616. Exinde Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 226. Scripsisse etiam Candidum Vitam Baugolfi Fuldensis Abbatis, num. ii. ipse nos docet. Verùm an extet hodiè nondùm didici. SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

MICHAEL, SYNCELLUS & PRESBYTER Thomæ Patriarchæ Hierosolymitani, claruit anno DCCCXXX. Quædam ejus scripta in priori hujus operis parte suo loco recensuimus; præter hæc, Epistolam Thomæ Hierosolymorum Patriarchæ, ad Hæreticos in Armeniâ, à Theodoro Abucarâ Arabicè dictatam, in Græcum sermonem transtulit, ipséque ad Armenos detulit. Continet verò solam veramq; fidem, in Concilio Chalcedonensi traditam, de Christo Domino ac Deo nostro. Extat hæc Epistola Græcè & Latinè inter Theodori Abucaræ opuscula ad calcem Anastasii ὁδηγ. à pag. 428. usque ad pag. 450. unde liquet Michaelem nostrum, Theodori Abucaræ (qui claruit anno DCCCLXVII.) familiarem, vitam diutiùs protraxisse. Ejusdem *Professio Fidei*, sive *Libellus de Orthodoxâ Fide* habetur Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* XL. *num.* lxv. fol. 144. p. 2. iterúmque ibid. *Cod.* CCCVII. *num.* xv. fol. 94. Vide Lambec. *Comment.* lib. III. p. 163. 830. Vid. Part. I. p. 522.

VULFINUS BOETIUS, gente Sarmata, sed literis humanioribus haud parum excultus, tandem Pictaviensis in Galliâ Episcopus factus est. Claruit circa annum DCCCXXX. Scripsit Vitam S. Juniani, Abbatis Mariacensis in Provinciâ Aquitanicâ Secundâ, quam Godoleno Abbati Nobiliacensi dedicavit. Hanc ex codicibus MSS. S. Juniani Nobiliacensis erutam Actis suis Benedictinis inseruit Cl. Mabillonius *Sæc.* I. p. 307. In hoc libello auctor, utpotè *à stirpe Romanâ penitùs alienus*, ut ipsius verbis utar, imperitiam suam, ingenii tarditatem, & sermonem impolitum, magnâ animi modestiâ excusat. Scripsit prætereà *Historiam* Translationis Reliquiarum S. Juniani Matiacensis in Nobiliacense Monasterium. Quæ habetur apud eundem Mabillonium *Sæc.* IV. Part. I. p. 430. 830.

ANONYMUS Auctor *Chronici Fontanellensis*, Cœnobii Fontanellensis Monachus, claruit sub Imperio Ludovici Pii, forsan circa annum DCCCXXXIII. quippe qui in Ansegiso Abbate desinit. Condidit Ecclesiæ suæ Chronicon, in quo Abbatum suorum successiones & res gestas præcipuè refert. Chronicon istud edidit Lucas Dacherius *Spicileg.* Tom. III. Ex hoc Chronico Vitam Benigni Abbatis deprompsit Mabillonius & in Acta sua Benedictina rejecit *Sæc.* III. Part. I. p. 439. Vitam S. Hugonis Rotomagensis Episcopi *ibid.* p. 495. Vitam S. Wandonis apud eundem Part. II. p. 130. Austrulfi *ibid.* p. 133. 833.

ERNOLDUS NIGELLUS Abbas, claruit sub Ludovico Imp. circa annum DCCCXXXIV. Ab Imperatore missus est in exilium, quâ de causâ incertum. Ut verò Exilii sui impetraret remissionem, composuit de rebus gestis Imperatoris Ludovici libros IV. carmine Elegiaco, eóque planè non ineleganti, conscriptos. Extant MSS. Biblioth. Vindob. Cod. *Hist. Lat.* CCXLIX. Procemium, principium & finem dedit Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 5. *num.* xxv. p. 395. qui totum opus suo tempore edere destinavit. 834.

CHRISTO-

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. certus. Vitam Caroli M. Francorum Regis & Imperatoris literis consignavit, quæ ex Pithœi Bibliothecâ prodiit inter *Scriptores* XII. *coætaneos* p. 230. Subjectum est ipsius Caroli *Testamentum*, ante annum DCCCX. ut videtur, conditum. Auctor noster haud levem operis sui partem ex Annalibus Francorum, sub *incerti Auctoris* nomine à Pithœo publicatis, desumpsit, iisdem non rarò verbis usus. Eosdem etiam plebeio licèt & rusticano sermone compositos, se in Chronico ad ann. DCCCXIV. secutum esse Rhegino Prumiensis non diffitetur. Hanc Vitam longè integriorem ex pervetusto & optimæ notæ codice Vindobonensi edi posse liquidò ostendit Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 5. *num.* xxii. p. 343.

820. ANONYMUS *Vitæ B. Alcuini* Auctor, claruit circa annum DCCCXX. Aldrico Ferrariensis Monasterii adhuc Abbate; qui anno DCCCXXIX. Episcopus Senonensis factus est. Scripsit, referente Sigulfo discipulo, Vitam B. Alcuini, nobilis Angli, patriâ Eboracensis, deinde in variis Galliæ Monasteriis Monachi & Abbatis. Quam ex antiquissimo codice, & auctoris ætate exarato, primus edidit, & Alcuini operibus præfixit Andreas du Chesnius, exinde Surius *Maii* xix. tandem Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 145. qui auctorem tanquàm minùs accuratum, & in rebus chronologicis præcipuè hallucinatum, in præfatione notat, & præclarum admodùm de Beato Alcuino, ejúsque vitâ ac scriptis, *Elogium historicum* subnexuit.

820. ETHELWOLFUS, patriâ Bernicius, ex Anglo-Saxonum genere prognatus, Eadfridi posteà Lindisfarnensis Episcopi, & Iglaci Doctoris celeberrimi discipulus, Cœnobii S. Petri ad Orientale Berniciorum littus Monachus, claruit anno DCCCXX. Condidit carmen versibus Heroicis, de Abbatibus & viris piis Cœnobii S. Petri in Insulâ Lindisfarnensi, quod Egberto istius Sedis Episcopo nuncupavit. Poema istud in tres libros dividit Baleus *, & ex eo Pitseus †, ipsúmque auctorem malè ad ann. DCCL. referunt. Ex MS. Cod. Cantabrigiensi erutum edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 302. Cap. 16. Se etiam de aliis Angliæ Sanctis cecinisse disertè innuit Ethelwolfus. Quâ de re silent Baleus, Pitseus, alii.

* Cent. II. c. 12. p. 102.
† De Script. Angl. p. 145.

821. BERTOLDUS, Miciacensis in Provinciâ Lugdunensi quartâ Monachus, vir pro captu Sæculi non indoctus, claruit anno DCCCXXI. Mandavit literis Vitam S. Maximini, Abbatis Miciacensis, quam, carmine præmisso, Jonæ Aurelianensi Episcopo nuncupavit. Ex Codicibus MSS. eruit & in Actis suis Benedictinis edidit Cl. Mabillonius *Sæc.* I. p. 591.

821. JONAS, Aurelianensis Episcopus, claruit anno DCCCXXI. Obiit anno DCCCXLIII. Cæteris illius scriptis in *Historiâ Literariâ* Part. I. Memoratis, accenseri meretur *Historia* Translationis S. Hucberti Episcopi Tungrensis in Monasterium Andaginense, quam, hortatu Walcandi Leodicensis Episcopi, conscripsit. Subjicitur Anonymi cujusdam Relatio de miraculis post prædictam translationem factis. Utrumque opusculum vulgavit Joan. Roberti Soc. Jes. in *Historiâ Hucberti*. Ex quâ in Acta sua transtulit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 293.

Vid. Part. I. p. 520.

822. CANDIDUS, patrio nomine BRUUN dictus, natione Germanus, Monachus Fuldensis, Ægilis discipulus, eique, ipsomet testante, admodùm charus ac familiaris, claruit circa annum DCCCXXII.

Mandavit literis Vitam Ægilis Abbatis Fuldensis, & Præceptoris sui, libris duobus, hunc ligatâ, illum solutâ oratione. Hos primus edidit Christ. Browerus in *Sanctis* suis, sive *Sideribus Germaniæ*, *Mog.* 1616. Exinde Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 226. Scripsisse etiam Candidum Vitam Baugolfi Fuldensis Abbatis, num. ii. ipse nos docet. Verùm an extet hodie nondùm didici. SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

MICHAEL, SYNCELLUS & PRESBYTER Thomæ Patriarchæ Hierosolymitani, claruit anno DCCCXXX. Quædam ejus scripta in priori hujus operis parte suo loco recensuimus; præter hæc, Epistolam Thomæ Hierosolymorum Patriarchæ, ad Hæreticos in Armeniâ, à Theodoro Abucarâ Arabicè dictatam, in Græcum sermonem transtulit, ipséque ad Armenos detulit. Continet verò solam verámq; fidem, in Concilio Chalcedonensi traditam, de Christo Domino ac Deo nostro. Extat hæc Epistola Græcè & Latinè inter Theodori Abucaræ opuscula ad calcem Anastasii ὁδηγ. à pag. 428. usque ad pag. 450. unde liquet Michaelem nostrum, Theodori Abucaræ (qui claruit anno DCCCLXVII.) familiarem, vitam diutiùs protraxisse. Ejusdem *Professio Fidei*, sive *Libellus de Orthodoxâ Fide* habetur Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* XL. *num.* lxv. fol. 144. p. 2. iterúmque ibid. *Cod.* CCCVII. *num.* xv. fol. 94. Vide Lambec. *Comment.* lib. III. p. 163. 830. Vid. Part. I. p. 522.

VULFINUS BOETIUS, gente Sarmata, sed literis humanioribus haud parum excultus, tandem Pictaviensis in Galliâ Episcopus factus est. Claruit circa annum DCCCXXX. Scripsit Vitam S. Juniani, Abbatis Mariacensis in Provinciâ Aquitanicâ Secundâ, quam Godoleno Abbati Nobiliacensi dedicavit. Hanc ex codicibus MSS. S. Juniani Nobiliacensis erutam Actis suis Benedictinis inseruit Cl. Mabillonius *Sæc.* I. p. 307. In hoc libello auctor, utpotè *à stirpe Romanâ penitùs alienus*, ut ipsius verbis utar, imperitiam suam, ingenii tarditatem, & sermonem impolitum, magnâ animi modestiâ excusat. Scripsit præstereà *Historiam* Translationis Reliquiarum S. Juniani Matiacensis in Nobiliacense Monasterium. Quæ habetur apud eundem Mabillonium *Sæc.* IV. Part. I. p. 430. 830.

ANONYMUS Auctor *Chronici Fontanellensis*, Cœnobii Fontanellensis Monachus, claruit sub Imperio Ludovici Pii, forsan circa annum DCCCXXXIII. quippe qui in Ansegiso Abbate desinit. Condidit Ecclesiæ suæ Chronicon, in quo Abbatum suorum successiones & res gestas præcipuè refert. Chronicon istud edidit Lucas Dacherius *Spicileg.* Tom. III. Ex hoc Chronico Vitam Benigni Abbatis deprompsit Mabillonius & in Acta sua Benedictina rejecit *Sæc.* III. Part. I. p. 439. Vitam S. Hugonis Rotomagensis Episcopi *ibid.* p. 495. Vitam S. Wandonis apud eundem Part. II. p. 130. Austrulfi *ibid.* p. 133. 833.

ERNOLDUS NIGELLUS Abbas, claruit sub Ludovico Imp. circa annum DCCCXXXIV. Ab Imperatore missus est in exilium, quâ de causâ incertum. Ut verò Exilii sui impetraret remissionem, composuit de rebus gestis Imperatoris Ludovici libros IV. carmine Elegiaco, eóque planè non ineleganti, conscriptos. Extant MSS. Biblioth. Vindob. Cod. *Hist. Lat.* CCXLIX. Proœmium, principium & finem dedit Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 5. *num.* xxv. p. 395. qui totum opus suo tempore edere destinavit. 834.

CHRISTO-

SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

836. CHRISTOPHORUS Patriarcha Alexandrinus, claruit imperante Theophilo Iconomacho, circa ann. DCCCXXXVI. Scripsit Parænesin asceticam & parabolicam de Vitâ humanâ, Τί ὁμοιοῦται ὁ βίος οὗτος, καὶ εἰς ποῖον τέλος καταστρέφει. Incipit, Πάντας μὲν ἀγαπητοὶ, τοὺς κατὰ καιροὺς Ἀρχιερεῖς τε καὶ Ποιμενάρχας, &c. Extat MS. Biblioth. Vind. inter *Historicos Ecclesiast.* Cod. LXIII. num. xviii. fol. 121. apud Nessel. Catal. Part. V. p. 129. Immò non alius est hic sermo, quam qui Græc. Lat. sub Theophili Alexandrini nomine pridem editus est *Par.* 1608. Confer Coteler. Not. ad *Monument.* Tom. II. p. 669.

836. AUCTOR Anonymus *Translationis S. Viti*, Novæ Corbeiæ Monachus, claruit anno DCCCXXXVI. Scripsit Historiam Translationis S. Viti Lucani Martyris è Galliâ in Saxoniam, cui ipse Auctor interfuit, & in quâ de Origine Corbeiæ Novæ agit. Hanc primus extulit, sed mutilam & mendis scatentem, Hen. Meibomius ad finem *Annalium Witichindi.* Ex eo du Chesnius *Script. Franc.* Tom. III. Integram ex MS. Cod. Gladbacensi Mabillonius *Sæc. Bened.* IV. Part. I. p. 523. Auctorem bonæ notæ agnoscit Mabillonius, sed in aliquibus à vero aberrâsse non diffitetur.

839. ALTFRIDUS Mimigardefordensis, seu ut hodiè vocatur, Monasteriensis Episcopus, Gerfrido in eâdem sede successit anno DCCCXXXIX. Obiit anno DCCCXLIX. Condidit de Vitâ S. Liudgeri Mimigardefordensis apud Westphalos Episcopi primi, libros II. quos notis illustratos, (præmissis multis de Liudgeri Ortu, Baptismo, Episcopatu, Ætate & Obitu, variis Actis, ejúsque Scriptis & Monochatu) ediderunt Bollandiani *Mart.* xxvi. Tom. III. p. 626. Exinde Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 15. Eodem etiam sæculo post annum DCCCLXIV. vixit Anonymus Monachus Werthinensis, quem Browerus Othelgrimum Liudgeri socium fuisse suspicatur, qui Vitam etiam S. Liudgeri duobus libris scripsit, vel potius Alfridi opus auxit & interpolavit. Hos primus extulit Christ. Browerus in *Sanctis Germaniæ.* Ex eo postremæ collectionis Surianæ curatores *Mart.* xxvi. Denique Mabillonius *ibid.* p. 35.

840. ERMANRICUS natione Germanus, Rudolfi Monachi Fuldensis discipulus, primùm Monachus, deinde Cœnobii Elewangensis in diœcesi Augustanâ Abbas, claruit circa annum DCCCXL. Scripsit Vitam S. Soli, natione Angli, Monachi & Confessoris in Norico, qui obiit circa annum DCCXL. Edidit hanc Vitam Canisius *Antiq. Lect.* Tom. IV. Part. II. p. 544, 732. & exinde Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 429. Ermanrico etiam tribuunt Vitam S. Magni interpolatam; quâ de re agit idem Mabillonius *Sæc.* II. ad ann. DCLXV. Alius à nostro erat Ermanricus ille, Monachus Augiensis, hujus etiam temporis scriptor, quem in *Historiâ Literariâ* Part. I. ad ann. DCCCL. retulimus. Cujus Epistolam, seu potius Fragmentum, ex libro *de Grammaticâ* ad Grymoldum Abbatem & Archicapellanum, ex vetusto codice Sangallensi, auctoris ætate scripto, edidit idem Mabillonius *Analect.* Tom. IV. pag. 329. Cujus subnexam adnotationem Lector consulat.

ANO-

SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

ANONYMUS Auctor *Vitæ Ludovici Pii*, circa ann. DCCCXL. vel non diu posteà claruisse videtur. Scripsit Vitam Ludovici Pii Imp. Caroli M. filii, quæ inter *Scriptores* XII. *coætaneos* habetur p. 336. Ad calcem bina ejusdem Ludovici *Præcepta*, sive Concessiones Hispanis factæ adjectæ sunt. Auctor noster, quisquis fuerit, non pauca ex Annalibus Francorum, quos primus edidit P. Pithœus, desumpsisse videtur. Ætatem simul prodit, & fidem adstruit his verbis p. 337. *Quæ scripsi usque ad tempora Imperii, Adhemari nobilissimi & devotissimi Monachi relatione didici, qui ei* (Ludovico) *coævus & connutritus est. Posteriora autem, quia ego interfui rebus Palatinis, quæ vidi & comperire potui, stilo contradidi.* Et p. 414. ubi de insolito quodam Cometâ agit, qui in Festo Paschali apparuit, Imperatorem se, utpote rei Astronomicæ peritum, accivisse, & de hoc portento consuluisse refert. 840.

ANONYMUS Auctor *Vitæ S. Balthildis*, claruit circa annum DCCCXL. Scripsit de Vitâ & Miraculis S. Balthildis Reginæ, dein Monachæ Kalensis, libellos duos. Vitam extulit Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. ad annum DCLXXX. *Translationis* Historiam ad annum DCCCXXXIII. *Sæc.* IV. Part. I. p. 448. 840.

METHODIUS Homologeta, Patriarcha CP. claruit circa annum DCCCXLII. Præter opera ejus, de quibus alibi, scripsit *Constitutionem de iis qui diverso modo, & diversâ ætate, post abnegationem coactam, vel voluntariam, ad fidem Christianam revertuntur.* Hanc notulis illustratam Græcè & Latinè edidit Jac. Goar. *Euchol. Græcor.* p. 876. Ejusdem tres versus *Iambicos* ad Theodorum & Theophanem Graptos, tribus illis, quos ad ipsum miserant, responsorios, ex codice Cæsareo evulgavit Cl. Lambecius *Comment.* lib. V. p. 115. Quin & extant apud Const. Manass. *Chron. Compend.* Edit. *Paris.* p. 100. & Cedren. sub Theophilo *Hist.* p. 522. & Zonar. Tom. III. p. 121. Hi duo fratres, *Grapti* ideò dicebantur (ut hoc obiter notem) quia cum in causâ Imaginum coram Theophilo Imp. protervè se gererent, Iambos XII. à se conditos, eorum frontibus inuri & inscribi jussit. Habentur Iambi apud Cedren. ubi suprà, p. 521. Zonar. *ibid.* p. 118. De hâc re ita Const. Manasses loc. citat. p. 97. 842. Vid. Part. I. p. 532.

Ἔστιξε καὶ τὰ μέτωπα μέχρις αὐτῶν ὀφρύων,
Καὶ τύπους ἐνεχάραξεν αὐτοῖς Ἰαμβοπλόκους.
Οὗτοι μὲν οὖν τὴν κώλησιν τὴν ἐπιμετώπιον.
Ὡς στέφος καλλιμάργαρον λιθολαμπὲς ἐφόρουν.

Etiam vultus ad ipsa usque supercilia notis deformavit; & versus Iambicos ipsis impressit; quas illi notas fronti inustas non alitèr gestabant, atque coronam unionibus & gemmis exornatam. Verum de his ante omnia videnda est ipsius Theodori ad Joannem Episcopum Cyzicenum *Epistola*, quam Gr. Lat. edidit Combefisius in *Theodori Vita* Manip. rerum CP. p. 206. Liber Methodii *de Miraculis S. Nicolai* Myrhæ Lyciæ Episcopi, habetur Græcè MS. in Biblioth. Colbert. Cod. MMCCCCXCIII. Principium, Καλὸν ἡμῖν, ὦ θεῖκῶν ἀσμάτων θεραπευταί. Sed diverso à Patriarchâ Methodio tribuit L. Allatius *Diatr. de Method.* p. 383.

HINCMA-

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. 845. Vid. Part. I. p. 536. HINCMARUS Remensis Archiepiscopus, claruit anno DCCCXLV. Scripsit circa annum DCCCLIV. carmen *de fonte vitæ*, ad Audradum Episcopum. Cui Epistolam metricam reposuit Audradus. Hæc duo opuscula ex MS. codice Floreffiensi eruit & evulgavit Cas. Oudin, si modò is sit Editor, inter *Veterum* aliquot *Opuscula Sacra* L. Bat. 1692. 8*vo*.

846. ANONYMUS Auctor *Translationis S. Gregonii* claruit anno DCCCXLVI. Scripsit, qui rei gestæ interfuit, Auctor noster Historiam Translationis Reliquiarum cujusdam Gregonii Martyris, in Majus Monasterium in Galliâ, quam ediderunt Bollandiani in mense *Martio*. Inde desumpsit Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 591.

846. SABAS Vitæ instituto Monachus, quo verò loci vixerit, incertum, claruit circa annum DCCCXLVI. Conscripsit historiam vitæ, rerum gestarum, & miraculorum S. *Joannicii* Anachoretæ & Abbatis, qui ex Bithyniæ pago Marycato ad Borealem partem paludis Apollaniadis sito, anno DCCLXXXIX. oriundus erat, & anno DCCCXLVI. ætatis CXV. obiisse dicitur. Extat Græc. MS. hæc historia Biblioth. Vindob. Cod. *Hist.* V. num. v. fol. 32. p. 2. diversa planè ab Actis illis à Simeone Metaphraste conscriptis, quæ Surius *Novembr.* iv. Latinè edidit, & quorum Leo Allatius *Diatr. de Script. Simeon.* non semel meminit.

847. Vid. Part. I. p. 540. RABANUS MAURUS gente Francus, Archiepiscopus Moguntinus, claruit anno DCCCXLVII. Epistolam ejus ad Egilonem *de Eucharistiâ*, tanquàm deperditam, *Hist. Liter.* Part. I. p. 542. meritò doluimus. Verùm in vetusto codice Gemblacensi, inter varios de Eucharistiâ Tractatus occurrit Anonymus sub hoc titulo; *Dicta cujusdam Sapientis de Corpore & Sanguine Domini adversus Ratbertum.* In hoc Opusculo duo intendit (verbis utor Cl. Mabillonii) adversus Paschasium; unum, corpus Eucharisticum non esse prorsus idem quod natum ex Virgine; alterum, Christum non totiès pati quotiès Missarum Solennia celebrantur. Hunc libellum ex codice Gemblacensi nobis exhibet Mabillonius, *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 591. Nec alium ipse putat quam Epistolam Rabani ad Egilonem Abbatem, cujus in Epistolâ ad Heribaldum Rabanus ipse meminit. Rationes, quas pro sententiæ suæ fundamento ponit, huc redeunt; primò, quòd Herigerus qui hunc librum legerat, de hâc quæstione loquens, duos tantùm adversarios, scilicet Rabanum & Ratramnum opponat Paschasio, Anonymum nostrum neutiquàm prætermissurus, si alius à Rabano fuisset. Secundò, Anonymi ætas cum ætate Rabani apprimè congruit; scripsit quippe fervente controversiâ Paschasianâ, eâque adhuc recèns excitatâ de triplici Christi corpore. Tertiò, Herigero fuisse non parùm vetustiorem arguit, quòd ex eo multa transtulit Herigerus in libellum suum. Qui proinde in codice Gemblacensi, cum anonymo nostro conjungitur. Quartò, Scripsit Anonymus noster ante Bulgarorum conversionem, quæ Nicolao I. Pontifice facta est; Rabanus verò istius temporis æqualis, biennio decessit ante Nicolai I. Pontificatum, sub quo Bulgaros ad fidem Christi accessisse constat. Nec obstat quòd hoc Opusculum vulgaribus Epistolarum formulis sit destitutum; cum hæ fortassè à Librariis detractæ sint, ut in aliis etiam evenit, immò etiam in ipsius Herigeri libello, qui tamen ab aliis *Epistola* appellatur. Hæc pluribus diducit

diducit & confirmat tùm in *Adnotatione prævia*, tùm in *Præfatione generali* ad hunc Tomum, *Sæc.* IV. *num.* lvii. lviii. lix. lx. Nihilominùs sententiam suam, hisce argumentis firmatam, eruditorum judicio lubens submittit vir apprimè candidus atq; eruditus. Ac proinde nos rem in medio relinquimus, eruditorum judicio expendendam. Monendus est Lector inter Rabani opera haberi sub ejus nomine amplissimos *in Pentateuchum Commentarios*; nempe in *Genesin* l. IV. in *Exodum* l. IV. in *Leviticum* l. VII. in *Deuteronomium* l. IV. Soli verò *Commentarii in Genesin* Rabani nostri sunt. Reliqui Walafrido Strabo Rabani discipulo potiùs tribuendi, qui ex iis, quæ ex Præceptoris sui ore hauserat, proprias expositiones compilavit. Liquet id ex Cod. MS. in Bibliothecâ Collegii Novi apud Oxonienses, ubi Præfat. in Exodum hæc habentur verba; *In Genesin Commentarios edidit ipse per se, quæ sequuntur Expositiones in IV. libros Moysis proficiscuntur à Strabo, ejus discipulo, qui Magistri sui dicta fideliter annotavit.* Inde, in codice MS. Collegii Baliolensis, habetur *Rabanus super Genesin*, sine Commentariis in reliquos Pentateuchi libros. SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

AUCTOR *Vitæ S. Remacli*, Monachus Stabulensis, claruit imperante Lothario circa annum DCCCL. Scripsit de Vitâ & Miraculis S. Remacli Episcopi Trajectensis, qui obiit circa annum DCLXIV. Opus illud primus evulgavit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 488. 850.

HILDEGARIUS natione Gallus, primùm S. Dionysii prope Parisios Monachus, dein Caroli Calvi gratiâ Meldensis Episcopus factus anno DCCCL. Obiit anno DCCCLXXIV. Scripsit S. Faronis Episcopi Meldensis Vitam, CXXXI. Capitula continentem; quam ex codice MS. S. Faronis in Suburbio Meldensi in lucem protraxit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 606. 850.

AUCTOR *Vitæ S. Chlodulfi*, circa annum DCCCL. claruisse videtur, etsi nullâ certâ temporis notâ ejus ætas signari potest. Literis consignavit Vitam S. Chlodulfi Mettensis Episcopi, anno DCXCVI. demortui, quam ex MS. cod. Chesniano publici juris fecit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 1043. 850.

AUCTOR *Vitæ S. Marculfi* vixit, siquis conjecturæ locus dandus sit, circa medium hujus Sæculi, anno DCCCL. certè ante Caroli Simplicis ætatem, ut rectè notat Mabillonius. Scripsit is, quisquis fuit, Vitam S. Marculfi Abbatis Nantuensis, (locus is erat apud Baiocenses, in Provinciâ Lugdunensi secundâ, ubi ipse Marculfus Monasterium condidit.) Extat hæc Vita, sed stylo paulùm immutato, apud Sur. *Maii.* i. Sed ex Codd. MSS. stylo suo restitutam edidit Mabillonius Act. Benedict. *Sæc.* I. p. 128. 850.

ALMANNUS, Monachus Altovillarensis, claruit circa annum DCCCL. In literas misit Vitam S. Sindulfi Confessoris apud Remos, quam ex MSS. codicibus Monasteriorum S. Theoderici Remensis, & Altovillarensis, primus extulit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. p. 368. Præter Sindulfi Vitam, memorat etiam Sigebertus * Gemblacensis ab Almanno nostro scripta, Vitam S. Nivardi Archiepiscopi Remensis, Vitam Helenæ Reginæ, & Translationem ejusdem à Româ ad Cœnobium Altovillarense. Et *quia*, inquit, *suo tempore*, *Francia à Norman-* 850.

* De Script. Eccl. c. 98.

N n *nis*

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. *nis vaſtabatur, exemplo Hieremiæ Prophetæ, deſolationem Franciæ & ſui Cœnobii, quadruplici planxit Alphabeto.*

850. RUDOLPHUS, natione Germanus, Cœnobii Fuldenſis Presbyter & Monachus, vir pro Sæculi quo vixit ſtatu admodùm eruditus, Poeta & Hiſtoricus inſignis, claruit circa annum DCCCL. Obiit viii. Idus *Martii* anno DCCCLXXV. vel ſequente. Juſſu Rabani Mauri Abbatis ſui, compoſuit Vitam S. Liobæ Virginis Biſchofheimenſis in Germaniâ Abbatiſſæ, quæ extat apud Surium *Sept.* xxviii. & Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 245. Vitam etiam Præceptoris ſui Rabani Mauri, Abbatis Fuldenſis & Archiepiſcopi Moguntini, quæ Rabani operibus præmiſſa eſt. Habetur item apud Bollandum *Febr.* iv. Tom. I. p. 500. ubi multa de ipſis Actis, de patriâ, nominibus, ſtudiorum loco, tempore, ſociis, diſcipulis Epiſcopis & Abbatibus, ætate & ſcriptis, conciliis, obitu, & veneratione à doctiſſimis editoribus præmittuntur. Edidit denique Joan. Mabillon. *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. pag. 1.

850. ANONYMUS *Vitæ S. Anſelmi* auctor, Monachus Nonantulenſis, tùm ex ſtylo, tùm quòd à Scriptore Sæculi IX. citetur, circa medium hujus Sæculi, anno circiter DCCCL. ſi non paulò anteà, claruiſſe judicatur. Poſt ſe reliquit Vitam S. Anſelmi Nonantulani in Italiâ Abbatis primi, qui Monaſterium illud condidit anno DCCL. in eóq; quinquaginta ferè annos vixit. Primus eam eruit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. II. col. 101. Fragmenta quædam Bollandiani *Mart.* iii. integram ex Ughello Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. III.

850. AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Willelmi*, circa annum DCCCL. claruiſſe videtur. Certè ipſum, quem Auctorem ſanè gravem vocat, non modò ante Sæculum XI. vixiſſe conjicit Mabillonius, ſed & veriſimile eſſe, haud longè poſt Willelmi obitum, qui diſceſſit circa annum DCCCXII. cujus res geſtas quaſi teſtis oculatus commemorat, claruiſſe. Scripſit Vitam S. Willelmi, Ducis Gellonenſis in Galliâ, Monachi & Confeſſoris, quam primus in lucem edidit Car. Stengelius *Aug. Vind.* 1611. deinde Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 70. Exhibet etiam idem Mabillonius Anonymi cujuſdam Monachi Gellonenſis libellum de Miraculis S. Willelmi *ibid.* Part. II. p. 556. an verò ſit ejuſdem auctoris, mihi haud ſatis conſtat.

853. AUCTOR Anonymus, Monachus Prumienſis, claruit anno DCCCLIII. Scripſit rei geſtæ teſtis oculatus, Hiſtoriam *Tranſlationis* Reliquiarum SS. Martyrum Chryſanti & Dariæ, ex Urbe Româ in Galliam. Hanc, quam nonnulli Wandalberti eſſe ſuſpicantur, ex veterrimo codice Remigiano eruit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 611.

858. PHOTIUS, depoſito Ignatio, Patriarcha CP. conſtitutus eſt an-
Vid. Part. I. p. 550. no DCCCLVIII. è vivis exceſſit paulò poſt annum DCCCLXXXVI. Poſt tot de Photio ſcriptiſque ejus alibi dicta, pauca ſunt, eáque de Ἀνεκδότοις, quæ notanda reſtant.

Liber de Epiſcopis & Metropolitis, aliiſque quæſtionibus contra Romanos, ſive Latinos, ex Scriptis Synodicis & Hiſtoricis collectus, & decem quæſtionibus diſtinctus. Incipit hoc modo, Ἐρώτησις. Ἐν ποίοις φαίνονται παραβαίνοντες οἱ Ῥωμαῖοι ἀδιαλόγως, &c. Extat MS. Biblioth.

Biblioth. Vind. Cod. *Theol.* XIX. *num.* ii. fol. 314. p. 2. *Cod.* CLXXXIV. num. ix. fol. 51. Hujus operis proculdubiò pars est *Interrogatio* illa & *Responsio, quibus Antistitibus propter hæresin damnatis, illi qui ab illis ordinati fuerant, nullum damnum passi sint*, quæ habetur *ibid.* Cod. *Hist.* XXXIV. *num.* xxvii. fol. 358. Vide Lambec. *Comment.* lib. III. p. 195. 259. Idem opus, ni fallor, habetur Græcè in Bibliothecâ Bodleianâ inter codices *Baroccianos* num. xci. & *Cod.* CXCVI. fol. 7. p. 2.

Epitome Actorum Conciliorum VII. Generalium. Cujus initium, Ἀναγκαῖον ἐστὶ μέλλοντας ἡμᾶς χριστιανικῶν αἱρέσεων ἐπιμιμνήσκεσθαι, &c. MS. ibid. Cod. *Theol.* XIX. num. iii. fol. 316. diversum, ut videtur, ab eo quod editum habemus Opusculum.

Liber de voluntatibus in Christo quæ vocantur gnomicæ, Latinè in Stuartii Auctuario editus, p. 437. habetur Græcè MS. ubi suprà *Cod.* XXI. *num.* i. fol. 1.

Syntagma Canonum, sive Index Materiarum quæ continentur LXXX. Canonibus illis qui dicuntur SS. Apostolorum. Principium, κανὼν α΄. Περὶ χειροτονίας Ἐπισκόπων, καὶ πόσοι χειροτονοῦσι Ἐπίσκοπον. Majoris operis pars videtur, à Nomocanone penitùs diversa. Extat Græcè MS. *ibid.* Cod. *Hist.* VII. *num.* xi. fol. 17. p. 2. *Cod.* LVI. *num.* ii. fol. 2. habentur Canones integri, Anonymi cujusdam antiqui Scholiastæ Græci annotationibus marginalibus & interlinearibus illustrati. An verò hæc Scholia Photium nostrum auctorem habeant, mihi non constat. Vide Lambec. *Comment.* lib. VIII. p. 431.

Symbolum fidei, compositum pro iis qui ordinandi sunt Episcopi, Πιστεύω εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, &c. MS. *ibid.* Cod. *Hist.* VII. num. lxxiii. fol. 231.

Annotatio, sive Tractatus brevis *historicus de Patriarchis, sede suâ injustè pulsis*, MS. ibid. *Cod.* LXX. *num.* v. fol. 21. p. 2. alterius cujusdam operis forsan ἀποσπασμάτιον.

Disputatio compendiaria de processione Spiritûs S. à solo Patre, capitulatim conscripta, & ad quendam ex Latinis missa. Incipit, Τίς ὅλως ἀνάγκειτο τῶν ἐν Χριστιανοῖς πλανώντων ἐπὶ τῆς ἁγίας Τριάδος δύο εἰσάγειν αἴτια, Υἱοῦ μὲν καὶ Πνεύματος τὸν Πατέρα, τοῦ Πνεύματος ἢ πάλιν τὸν Υἱόν, &c. MS. ibid. Cod. *Theol.* CLXVIII. num. xxiii. fol. 252. p. 2. Eundem etiam Tractatum recenset L. Allatius de *consens. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 6. num. iv. col. 575. In eâdem Bibliothecâ Excerpta varia ex Photii scriptis hinc inde desumpta habentur; nempe Cod. *Theol.* XL. *num.* lxiii. fol. 138. p. 2. *de Processione Spiritûs S. ex solo Patre, non autem etiam ex Filio:* num. lxxxi. *adversus Iconomachos & Paulicianos*; Cod. CCCXXIV. num. v. fol. 166. p. 2. *de differentia inter sacras imagines atque idola.*

Excerpta ex Historicis & Scriptoribus profanis, sciens, lubens prætermitto. Notet Lector, me hoc loco in citandis illustrissimæ Bibliothecæ Vindobonensis codicibus dispositionem Nesselianam ubique sequi.

Tractatus de Manichæis, cujus priores libri Manichæismi historiam, posteriores refutationem exhibent. Opus ἀνέκδοτον penès D. Hinckelmannum, in Gymnasio Hamburgensi Professorem, qui, ut Lipsiâ ab amicis accepi, prelo illud parat, & *Lexici* etiam Photiani editionem meditatur. An verò Lexicon illud MS. in Bibliotheca Mart. Gudii unquam exstitit (ut vulgari famâ totiès accepimus) dubitare video eruditissimos Actorum Lipsiens. Conditores ann. 1696. mense *Jan.* p. 38.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. Sed humanis nuper ereptus eſt doctiſſimus Hinckelmannus, cum cujus morte vereor ne tractatuum Photianorum editio periit.

Tractatus de Proceſſione Spiritûs S. à priori diverſus. Principium, Ἐν πολλοῖς μὲν εἰσιν οἱ ἔλεγχοι πολυσχίδεις ἐσπαρμένοι λόγοις, &c. Extat MS. in codice Vaticano, olim Palatino, teſte L. Allatio *de conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 6. num. iv. qui tractatum luculentiſſimum vocat, illúmque Metrophani Smyrnenſi, Photio æquali, quandoque tribui dicit, ut in *Metrophane* infrà notavimus.

Amphilochia, ſic dicta, non quòd ab Amphilochio ſcripta ſunt, multò minùs ex veteris illius Amphilochii Iconienſis operibus (quod putavit Combefiſius) collecta; ſed quod reſponſa ſunt ad CCCXIII. dubia, quæ Amphilochius Metropolita Cyzicenus, Photii amicus & familiaris, ei propoſuerat. De hoc opere ita L. Allatius *de conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 6. num. iv. col. 576. *Opus eſt varium, & multiplice eruditione plenum, Theologis & Scripturæ Expoſitoribus maximè neceſſarium, eòque magis amplectendum, quòd non alibi, quàm in Vaticanâ, nunc poſtremùm ex libris Lollianis, ſub Urbano VIII. invectum, quod ipſe ſciam, extet.* Additque ſe ſedulâ inquiſitione per Italiam & extra Italiam, ubi libri MSS. aſſervantur, illud indagâſſe; tamen alicui vel de nomine quidem notum, haud invenire potuiſſe; capita quædam hinc inde reperiri, nuſquàm opus integrum. Sed falſus erat vir eruditus, & in his præcipuè verſatiſſimus, cum in quibuſdam Galliæ Bibliothecis, ſuppreſſo licèt Photii nomine, Latinis auribus oculiſque minùs grato, extare dicitur. Ex Amphilochiis cap. 37. reſponſionem nempe ad hanc quæſtionem, *utrum humanitas Chriſti Divinitati unita, circumſcripta ſit, an incircumſcripta?* Græc. Lat. profert Combefiſius ad calcem operum Amphilochii p. 226. falſòque Amphilochio Iconienſi aſcribit, alii alia. Et nullus dubito Epiſtolas Photii ad Amphilochium Cyzicenum, nempe Epiſt. CXXXVII. p. 190. CLXII. p. 215. CLXIII. p. 220. & forſan ad alios alias, præſtantiſſimi hujus operis partem eſſe.

Epiſtola Photii *ad Zachariam Armeniæ Patriarcham*, quâ Concilii Chalcedonenſis cauſam pluribus argumentis ſtrenuè agit, extat MS. apud Armenos, ex quâ plura hinc inde profert Clem. Galanus *Conciliat. Eccleſ. Arm.* Part. II. Tom. I. *Quæſt.* I. §. 4. p. 28. alia *Quæſt.* III. §. 2. p. 116.

858. METROPHANES Smyrnæorum Metropolita, claruit circa
Vide Part. I. p. 554. annum DCCCLVIII. Extat Opus περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος μυσταγωγίας, *de Spiritu Sancto diſciplina arcana, ut quemadmodum Filius ex ſolo Patre, ita & Spiritus Sanctus ex ſolâ, eâdémque cauſâ procedit, dicitur tamen Filii eſſe, tanquàm qui illi conſubſtantialis eſt, & ab eo mittitur.* Principium, Ἐν πολλοῖς μὲν εἰσιν οἱ ἔλεγχοι πολυσχίδεις ἐσπαρμένοι λόγοις δι' ὧν ἡ ἔρρους καταπατᾶται. Hoc opus Metrophani diſertè tribuunt antiquiſſimus codex MS. olim Palatinus *num.* ccxvi. Vindobonenſis *Theol.* CCXLIX. num. viii. fol. 79. Ubi amplum hujus libri ἀποσπασμάτιον de proceſſione Spiritûs S. ex ſolo Patre habetur. Non deſunt interim alii codices MSS. qui illud Photio aſcribunt; utri verò adjudicandum ſit, in medio relinquit L. Allatius *de conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 6. *num.* iv. col. 575. In eodem Codice Palatino num. ii. iii. iv. habentur ejuſdem Metrophanis *de recèns exortâ Manichæorum hæreſi brevis & luculenta narratio; ex diverſis contra eoſdem Manichæos homiliis excerpta; contra Manichæorum recèns prognatum errorem ſecunda*

cunda Editio ad Antonium Metropolitam Cyzicenum. Vide Possevin. in *Append.* p. 81. SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

ANONYMUS *de Miraculis S. Richarii* Scriptor, Monachus Centulensis, claruit anno DCCCLX. Condidit de Miraculis S. Richarii Abbatis Centulensis, libros II. in quorum altero, se ea tantùm referre quæ ipse viderat, disertè tradit. Hos ex codicibus MSS. Centulensi & Compendiensi edidit in lucem Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 213. 860.

ANONYMUS Monachus, *Vitæ S. Leutfredi* auctor, claruit circa annum DCCCLX. In literas retulit Vitam & res gestas S. Leutfredi Madriacensis in Neustriâ Abbatis, qui decessit circa ann. DCCXXXVIII. Extat hæc Vita apud Surium *Jun.* xxi. & ad varios codices MSS. recognita apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 595. 860.

ANONYMUS *Vitæ S. Harlindis* auctor, claruit post medium Sæculum IX. circa annum DCCCLX. etsi de verâ ejus ætate haud adeò securi sumus. Scripsit Vitam SS. Harlindis, ejúsque sororis Reinulæ, Eikensium in Belgio Abbatissarum, quam post Bollandum, edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 654. 860.

ISO origine forsan Germanus, Cœnobii Sancti-Gallensis Monachus, claruit circa annum DCCCLX. Obiit anno DCCCLXXI. Scripsit de Translationibus & Miraculis S. Otmari libros duos, qui extant apud Goldastum *Script. Rer. Aleman.* Tom. II. & apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 1620. Addit Goldastus in Præfatione, composuisse illum *Lexicon Latinum*, ex veteribus Glossariis collectum, quod in Biblioth. S. Galli, & Constantiæ in Biblioth. Cathedrali MS. asservatur. 860.

ERMENTARIUS Cœnobii Heriensis, in Insulâ Herio apud Pictones siti, Abbas, claruit circa annum DCCCLXIII. Historiam condidit, libris duobus, Translationis S. Filiberti Abbatis, ex Monasterio Heriensi, in varia subinde loca, ob frequentes Normannorum irruptiones deportati. Quorum penè omnium Ermentarius testis erat oculatus. Hos libellos, ad MSS. codices recognitos, post Chiffletium in *Historia Trenorchiensi*, edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 537. 863.

REMBERTUS, natione Germanus, novæ Corbeiæ Monachus, Anscharii discipulus, cui anno DCCCLXV. in sede Hammaburgensi & Bremensi successit, obiit anno DCCCLXXXVII. Commisit literis S. Anscharii, Hammaburgensis & Bremensis Archiepiscopi, Septentrionalium regionum Apostoli, cui admodùm erat familiaris, Vitam, quàm post Philippum Cæsarem, & Joan. Bollandum *Februar.* III. ad MSS. codices Corbeiæ veteris recognovit, & Actis suis Benedictinis inseruit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 75. Cui etiam Gualdonis Monachi Corbeiensis, qui claruit anno ML. præfationem prolixam, & operis metrici de Vitâ Anscharii specimen subjecit, sed utrumque opus integrum pridem ediderat, notísque illustraverat P. Lambecius ad calcem *Originum Hamburgens.* Tom. I. *Hamburg.* 1652. 4*to.* 865.

THEODO-

SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

867. Vid. Part. I. p. 557.

THEODORUS ABUCARA, Cariæ Archiepiſcopus, claruit anno DCCCLXVII. Opuſculum ejus XXV^m. de Filio ὁμοουσίῳ contra Saracenos, Latinè tantùm in vulgatis habetur, Græcè verò & Latinè edidit Joan. Cotelerius *Not.* in lib. V. *Conſt. Apoſt.* p. 227.

869. ODO, natione Gallus, primùm Monachus, deinde Abbas Glannafolienſis & Foſſatenſis, claruit anno DCCCLXIX. Hiſtoriam condidit de Tranſlatione S. Mauri Abbatis in Foſſatenſe Monaſterium in agro Pariſienſi, Adelmono diacono dicatam. In quâ etiam de everſione & inſtauratione Monaſterii Glannafolienſis agitur. Hanc ediderunt Jacobus Brolius, Joan. Bollandus, demùm Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 165.

870. Vide Part. I. p. 558.

ANASTASIUS, ortu, ut videtur, Romanus, certè in eâdem urbe Presbyter & Bibliothecarius, claruit ab anno DCCCLXX. De quo cum in priori hujus operis parte, ad annum DCCCLXX. breviter nimìs, nec ſatìs diſtinctè dictum ſit, pleniùs jam atque accuratius agendum erit. Eruditis inter ſe parùm convenit, idémne fuerit Anaſtaſius, *Cardinalis* qui dicitur, & Bibliothecarius, cujus tot egregia habemus monumenta. Quò rés hæc clarior apertiórque fiat, videndum primò quiſnam erat Anaſtaſius Cardinalis; deinde utrum is idem erat cum Bibliothecario. Anaſtaſii Cardinalis res geſtas ex Annalibus Bertinianis, Actíſque Synodi Romanæ ſub Leone IV. habitæ, ab Holſtenio primùm publicatis, exinde in Labbeanam Conciliorum editionem tranſlatis, compendio deſcribemus. Pater ei erat Arſenius, propter opes & potentiam magni apud Romanos nominis, de quó Annales Bertiniani ad ann. DCCCLXVIII. *Arſenius ad Ludovicum Imp. pergens in Beneventum infirmitate corripitur, & theſaurum ſuum in manus Ingelbergæ Imperatricis committens, &, ut dicebatur, cum Dæmonibus confabulans ſine communione abiit in locum ſuum.* Fratrem habuit Eleutherium, multis magníſque vitiis infamem, qui Anaſtaſii * conſilio, Leonis Papæ antehàc uxorem, ejúſque filiam, quam alii deſponſatam dolo deceperat & conſtupraverat, interfecit. Unde anno DCCCLXVIII. petente Leone Papâ, à Judicibus, quos eo fine miſit Imperator, ad mortem damnatus eſt. Ipſe Anaſtaſius anno circiter DCCCXLVIII. à Leone † IV. Presbyter titulo S. Marcelli ordinatus eſt, *Presbyter*, inquit, *cardinis noſtri, quem nos in Titulo B. Marcelli, Martyris atque Pontificis, ordinavimus*, i. e. hæc Eccleſia ei ſpecialitèr commiſſa eſt, ut in eâ curandâ, tanquàm janua in cardine ſuo, continuò verſaretur, inde vulgò *Cardinalis* dictus. Verùm cardinem ſuum mox deſeruit Anaſtaſius, & relictâ Româ, in regione Aquileienſi per biennium latitabat ||, & ad duo etiamſi Concilia vocatus, comparere noluit. Unde à Leone Papâ, & Synodo *LXXV.* Epiſcoporum anno DCCCL. *Decembr.* xvi. Romæ habitâ, Communione privatus eſt. Anno DCCCLIII. *Maii* xxix. Leo tunc Ravennæ agens *, in Eccleſiâ S. Vitalis Synodum habuit, ad quam Anaſtaſium, ab Eccleſiâ ſuâ jam integro quinquennio abſentem, iterùm vocavit. Sed cum latebras adhuc ſtudioſè quæreret, quin nec ipſius Imperatoris Legati qui tunc aderant, ſe hominem invenire poſſe affirmarent, Leo annuente Synodo anathematis ſententiam in ipſum tulit. Menſe *Junio* die xix. Romam rediit Pontifex, ibique in Eccleſiâ B. Petri ſententiam in Anaſtaſium latam publicavit †, treſque Epiſcopos ad illum jam Cluſii commorantem deſtinavit, qui eum ad generalem Synodum

* Annal. ubi ſuprà & Act. Syn. Rom. apud Holſt. *Collect. Rom.* p. 145.
† Act. ibid. p. 102. alibi.
|| Act. ibid. p. 138. & 102.
* Act. ibid. p. 103. 140.
† Ib. p. 105. 140.

dum Romæ *Novembr.* xv. habendam, tùm coràm, tùm ſcriptis literis, citarent: *Decembr.* viii. Romæ *, in civitate novâ, *Leonianâ* dictâ, in Eccleſiâ B. Petri, Synodus congregata eſt. In quâ cauſa Anaſtaſiana pleniſſimè agitatur, & cum poſt tot Synodales admonitiones, tot excommunicationes, neque ad Synodum venire, neque ad Eccleſiam ſuam poſt tot annorum abſentiam redire voluit, proinde judicio Synodali ob ſtultam ſuam audaciam meritò depoſitus eſt, & omni Sacerdotali honore penitùs privatus. Cui ſententiæ Epiſcopi *LXVII.* Presbyteri *XX.* Diaconi *VI.* ſubſcripſerunt. In Eccleſiâ ubi habitum eſt hoc Concilium, imaginem hujus Synodi pingi fecit Leo, in cujus parte dextrâ ſententiam † quam in Anaſtaſium in Synodo Romanâ anno DCCCL. tulerat, ſcribi juſſit; in parte ſiniſtrâ ſententiam Synodalem, quæ hoc ipſo anno *Maii* xxix. in eundem lata eſt. Denique ſuper valvas argenteas, ſententiam in hâc ipſâ Synodo jam prolatam. Anno DCCCLV. *Julii* xvii. Leo diem clauſit extremum. Quo mortuo, Anaſtaſius è tenebris erumpens, & ſæculari potentiâ armatus, in Eccleſiam B. Petri auſu nefario, excommunicatus licèt, intravit, & venerandæ Synodi picturam eraſit & deſtruxit. Adverſus quem eò quòd altiora ſe petens, *inquit* Adrianus Papa, quod ſibi totiès interdictum fuerat temerè uſurpavit, ac vetitum locum conſcendit, ſatìs noſtra Eccleſia murmuravit & murmurat. *Octobr.* i. in ſedem Pontificalem evectus eſt Benedictus, qui Anaſtaſium, Sacerdotalibus veſtimentis expoliatum, ad laïcam communionem redegit, Synodique picturam, quam iſte deſtruxerat, reſtauravit. Anno DCCCLVIII. *Martii* x. moritur Benedictus, cùi *Martii* die xvi. ſucceſſit Nicolaus I. Ipſe Anaſtaſium recepiſſe videtur ‖. Anno DCCCLXVII. *Novembr.* xii. mortuo Nicolao, poſt dies octo electus eſt Adrianus II. qui mox in exordio ordinationis ſuæ (ut referunt Annales Bertiniani) Anaſtaſium Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarium conſtituit, qui anno ſequenti Adriani Epiſtolam XI. conſcripſit. Sed gratiam, quam conſecutus eſt, non diu tenuit. Quippe anno DCCCLXVIII. *Octobr.* xii. coram Adriano * apud S. Praxedem poſitus, & renovatis prioribus, aliiſque longè graviſſimis criminibus ei objectis, ipſe unà cum omnibus fautoribus, qui cum eo, locutione, cibo, potùve communicaverint, anathemati ſubjicitur, donec de omnibus quibus impetitur, coram Synodo rationem reddat. His non obſtantibus, in gratiam mox rediiſſe videtur. Anno enim ſequenti (ſi modò idem ſit qui Bibliothecarius) unà cum Suppone & Everhardo Comitibus, Ludovici Imp. Legatis, Conſtantinopolim miſſus eſt, ibiq; Concilii (ut vocatur) Oecumenici VIII. duabus ultimis Actionibus interfuit. Anno DCCCLXXI. unà cum Cæſario Abbate, Neapolim in cauſâ Athanaſii Epiſcopi Neapolitani ab Adriano Papâ delegatur, ubi clerum populúmque contumacem excommunicationi ſubjecit. Mortuo Adriano *Novembr.* xxv. anno DCCCLXXII. die *Decembris* xiv. Joannes VIII. Papa ordinatus eſt, qui Anaſtaſium noſtrum Bibliothecarii munere iterùm cohoneſtavit, ejúſque operâ in ſcribendis Epiſtolis uſus eſt. Unde Joannis Epiſtola 314. *Januar.* v. anno DCCCLXXVI. ſcripta, aliæq; forſan ipſum auctorem agnoſcunt. Hujus Joannis juſſu, anno circiter DCCCLXXVII. Concilii VII. Oecumenici Acta, quæ ex Oriente redux ſecum detulerat, è Græco in Latinum ſermonem tranſtulit, ut ex veteri codice MS. luculentèr oſtendit Cl. Papebrochius †. Quouſque poſt hæc vixerit, non uſque adeò conſtat; ad annum tamen DCCCLXXXVII. vitam protraxiſſe putatur.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

* Act. ibid. p. 101, &c.

† Extat ibid. p. 138, &c

‖ Ib. p. 144.

* Ib. p. 145, 146.

† Catal. Rom. Pontif. p. 141.

Notet

SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

Notet Lector posteriora hæc quæ de Anastasio retulimus, Bibliothecario certò esse tribuenda, an Cardinali sub judice lis est. Restat igitur ut paucis disquiramus, utrum Cardinalis, & Bibliothecarius, unus idémque fuerit Anastasius. Eundem censent Vossius *, Lambecius †, Sagittarius ||, alii. Diversum faciunt Labbeus, Ciampinus, &c. Pro Vossio facit, quòd uterque erat Ecclesiæ Romanæ Presbyter, uterque Bibliothecarius, uterque eâdem tempestate vixit, & iisdem Pontificibus ministravit. Vossium interim ejúsque sequaces erroris arguit Labbeus * quòd duos hos Anastasios perperàm confuderint. Quod gratis quidem ab eo dicitur, nullâ ratione redditâ, adducto nullo vetustatis testimonio. Non alia litem hanc dirimendi commodior mihi videtur ratio, quàm si paulisper investigemus quousque in describendis Pontificum Romanorum vitis processerit Anastasius. In Nicolao I. desiisse communis fert eruditorum sententia, quam & ipse Vossius amplectitur. Doctissimus Ciampinus, quo nemo *Libri Pontificalis* examen accuratiùs instituit, postquam regulas quasdam criticas tradidisset, quibus certior de Scriptoris alicujus stylo censura ferri posset, Pontificalis libri stylum sub examen revocat †, istúmque diversos præter Anastasium auctores habuisse ostendit. Concludit || tandem, Anastasium non nisi Gregorii IV. Sergii II. Leonis IV. Benedicti III. & Nicolai I. vitas elucubrâsse; cæteras, quæ Gregorium præcedunt & Nicolaum sequuntur, ab aliis auctoribus confectas fuisse. Hæc si ita sint, nullus dubito diversos fuisse Anastasios nostros, hoc præcipuè argumento ductus, quòd tùm in vitâ Leonis IV. tùm Benedict. III. Depositionis Anastasianæ historia disertè traditur, illúmque canonicè fuisse depositum liquido affirmatur, ídque iisdem penè verbis quæ in ipsius Synodi Romanæ Actis sub Leone IV. habentur. Quod omni prorsùs probabilitate caret, Anastasium Cardinalem de se referre voluisse. Et ut liberè dicam, diversum videtur utriusque ingenium, mores diversi. Interim non est dissimulandum, non deesse viros impensè eruditos, qui Anastasium in condendis Pontificum vitis illas partes tenuisse negant. In his est Florav. Martinellus, vir multæ eruditionis, in Bibliothecâ Vaticanâ pluribus annis Scriptoris munere functus, libro *de Româ ex Ethnicâ sacrâ* p. 409. Cujus decem vel undecim rationes pro hâc causâ recenset Ciampinus *. Nec ab hâc opinione abludit ὁ πάνυ Cestriensis † noster, asserens se nihil quicquam hactenùs vidisse, quod Anastasium hujus libri auctorem fuisse doceat, præter titulum in aliquibus MSS. & sanè paucis, inventum. Nec Bibliothecarium illum tale opus edidisse à quoquam ante Sæculum XIV. vel XV. perhiberi. De quo viderint Eruditi. Ut ut sit, erat Anastasius Bibliothecarius supra communem sui sæculi sortem eruditus, Græcè paritèr ac Latinè doctissimus, & Constantinopoli diu versatus, Græcorum Bibliothecas sedulò excusserat, & monumenta undiq; conquisivit, in rebus agendis experientissimus, ingenio subdolus & subtilis, ad disputandum & scribendum promptus & paratus, Curiæ Romanæ, prout res ferebat, Advocatus dicam an Mancipium? In cujus gratiam omnia trahebat. Cujus causam nemo novit accuratiùs, agebat fortiùs.

De scriptis Anastasii non opus est ut jam agamus, cùm de iis satis suo loco actum sit. Id unicum monendum restat, quod Vita Joannis VIII. quam ex codice MS. protulit Papebrochius, nos docet, Anastasium præter alia, S. Petri Alexandrini Archiepiscopi Vitam, & Passionem

* De Hist. Lat. lib. II. c. 35. p. 318.
† Comment. I. VIII. p. 271.
|| Introd. in Hist. Eccles. cap. 8. n. iii. p. 42.
* De Script. Eccl. Tom. I. p. 63.

† Exam. lib. Pontif. *Rom.* 1688. 4to. Sect. III, IV, V, VI.
|| Sect. XI. p. 105.

* Sect. I. p. 27.
† De successf. Dissert. I. c. 12. n. vi. p. 128.

ſionem S. Acacii, ſociorúmque ejus, de Græco in Latinum tranſtuliſſe. SÆC. IX. ab Ann. DCCC.
An verſiones ejus hodiè ſuperſint, non comperi.

AUCTOR Anonymus, S. Dionyſii Monachus, claruit ſub Carolo Calvo circa annum DCCCLXX. Rogatu Samuelis Monachi Dionyſiani condidit *de Virtutibus & Miraculis S. Dionyſii Areopagitæ, Sociorúmque ejus libros tres*, quos ex codicibus MSS. Dionyſiano & Victorino extulit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 343. 870.

OTFRIDUS, natione Germanus, Rabani Mauri diſcipulus, Cœnobii Wiſſenburgenſis ex ordine Benedictino Monachus, claruit anno DCCCLXX. Scripſit multa tàm metro, quàm proſâ. De eo hæc Trithemius*; *Exemplo Caroli Imperatoris magni, conatus eſt barbariem linguæ Teutonicæ ad regulas Grammaticales reducere. Quod & ex parte perfecit. Unde ea quæ patrio ſermone conſcripſit, non facilè noſtrâ ætate legi & intelligi poſſunt, etiam ab homine quantumcunque Teutonicæ linguæ perito.* Scripſit volumen Evangeliorum, antiquis rhythmis Theotiſcis compoſitum, & in quinq; libros diviſum, quod Liudberto Archiepiſcopo Moguntino dedicavit. Edidit hoc opus, ſed ex codice mutilo & vitioſo, Flaccus Illyricus *Baſil.* 1571. 8*vo*. Verùm longè auctior & integrior eſt codex MS. Cæſareus Cod. *Theol.* Lat. DXXIV. ex quo Præfationem Latinam benè longam, variáque ipſius operis ſpecimina, præſertim prolixum Fragmentum quod in Flaccianâ editione deſideratur, profert, & plurima de ipſo opere congeſſit Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 5. num. xxxiv. p. 415. &c. Extant præterea in codice Cæſareo etiam Otfridi *Homiliæ Theotiſcæ in Evangelia*; *Paraphraſis Theotiſca in Cantica Iſaiæ, Ezechiæ &c. in Orationem Dominicam*, *in Canticum Zachariæ, B. Virginis*, & *in Symbolum S. Athanaſii*, de quibus videndus Lambecius *ibid.* p. 460. qui Pſalmi primi atque Orationis Dominicæ paraphraſin, prout in ipſo codice contextui intermixta eſt, ſubjungit. 870.

* De Script. fol. 68. fac. 1

MICHAEL Monachus, Eccleſiæ CP. Presbyter, claruit anno DCCCLXXVIII. Extant hæc ejus opuſcula, hactenùs inedita, 1. *Encomium in Angelicorum ordinum ductores, Michaelem & Gabrielem.* Principium, Τὸ στόμα μου ἤνοιξα, καὶ εἵλκυσα πνεῦμα, φησὶν Δαυΐδ. κἀγὼ τήμερον μετ' αὐτοῦ. Recenſet hanc Orationem L. Allat. *de Script. Simeon.* p. 112. 2. *Encomium in glorioſum Chriſti Apoſtolum Philippum.* Principium, Πᾶσα μὲν μαρτύρων Χριστοῦ τελετὴ καὶ πανήγυρις. Idem ibid. p. 106. 3. *Vita Theodori Studitæ.* Pr. Πολλοὶ μὲν τῶν ἁγίων κατὰ διαφόρους χώρας. Idem ibid. p. 107. Fragmenta quædam habentur Latinè apud Baron. ad ann. DCCXCV. num. lxxvi. & ad ann. DCCXCVII. num. vi. vii. &c. & alibi ſæpiús. Erat etiam Michael Archimandrita, qui ſcripſit Vitam & Miracula S. Nicolai. Principium, Ὄρθρος ἡμῖν φαεινότατος, εὐσεβείας καὶ λαμπρῶν θαυμάτων περιοχή. De eo vid. eund. Allat. *ibid.* p. 103. Verùm is à noſtro forſan diverſus. 878.

NICETAS DAVID, Paphlago etiam dictus, claruit anno DCCCLXXX. Plura ejus opera alibi enumeravimus. Alia jam ſequuntur. *Carmen ad S. Angelum*, cum Manuelis Moſchopuli ſcholiis Græcis interlinearibus. Incipit; Πρώτου φάους σὺ δεύτερον θεῖον σέλας &c. *Hymnus in Beatiſſimam Virginem Deiparam*, ejuſdem Moſchopuli ſcholiis Græcis interlinearibus, & ampliſſimo Commentario Grammatico illuſtratus. Principium, Ἥλιε περίῤῥησις ἧκεν εἰς πέρας, &c. *Carmen ad S. Chriſtophorum Martyrem.* Principium, Σαμψὼν σίγησαι τὸ πολὺ 880.

Vid. Part. I p. 562.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. τ̃ ἰαχ̃ρ̃ῷ, &c. Extant hæc omnia MSS. Biblioth. Vind. Cod. *Theol.* CCIII. *num.* xvi. fol. 72. p. 2. Excerpta ex ejus Orationibus ſeptem; nempè *in Novam Dominicam*, *in mediam Pentecoſten*, *in Pentecoſten*, *in Prophetas*, *de Jejunio*, *in ſecundum Chriſti adventum*, & *in S. Dominicam Diem.* Incipiunt, Ἀπὸ τῦ εἰς τ̃ νέαν κυριακλὼ λόγυ, &c. ibid. Cod. *Philoſoph.* CCLXXIII. *num.* iii. fol. 57. Vid. Lambec. *Comment.* lib. IV. p. 249. lib. V. p. 247.

880. ANONYMUS *geſtorum S. Convoionis* Auctor, gente, ut videtur, Gallus, Cœnobii S. Salvatoris Rotonenſis in Diœceſi Venetenſi Monachus, claruit circa annum DCCCLXXX. Mandavit literis, de geſtis SS. Rotonenſium, Conwoionis & aliorum, libros tres, lectu ſanè digniſſimos, *inquit* Mabillonius, multíſque refertos inſignibus factis. In quibus, de conſtructione & dotatione Cœnobii Rotonenſis, de Vitâ & Converſatione Monachorum, Conwoionis ejúſque ſociorum ac diſcipulorum, aliiſque plurimis, perſpicuè agitur. Hos, diu perquiſitos, tandem ex MS. codice Rotonenſi annorum DCC. eruit idem Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 193. Quibus præmiſit Anonymi cujuſdam, Sæculi ut videtur XI. Scriptoris Vitam S. Conwoionis, quam tamen non magni momenti opuſculum eſſe rectè judicat.

883. ANONYMUS *Annalium Francorum* compilator, Monachus (ni malè auguror) Fuldenſis, vel Moguntinus, circa ann. DCCCLXXXIII. ſaltem exeunte hoc Sæculo, claruiſſe videtur. Condidit annales ſive geſta Francorum, ab anno DCCXIV. ad annum DCCCLXXXIII. Hos annales, ſub nomine *incerti auctoris*, primus in lucem protraxit P. Pithœus, & inter *Scriptores* XII. *coætaneos* primum locum dedit. In collectione ſuâ poſteà recudit Marquardus Freherus, & Appendice ab anno DCCCLXXXIII. ad annum DCCCC. auxit, & *Amalium Fuldenſium* titulum dedit; quòd in Cœnobio Fuldenſi ſcripti videntur. Deniq; Andr. du Cheſnius eos corpori *ſcriptorum Franc.* inſeruit. In codice MS. Vindobonenſi hi Annales multò auctiores habentur, ut non uno ſpecimine nos docet Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 5. *num.* xxiii. p. 345. qui etiam ex codice Cæſareo notabile Supplementum ab anno DCCCLXXXIII. uſq; ad ann. DCCCLXXXVII. incluſivè edidit, ubi etiam num. xxxvii. p. 365. alterius cujuſdam auctoris annales Francorum, ab anno DCCXIV. uſque ad annum DCCCXVII. ex cod. MS. literis Gothicis exarato exhibet. An verò annales noſtri ab unâ eâdémque manu ſint compilati, an poſt annum DCCCLXXXIII. reliqua adjecerit alius, non eſt facile judicare. Dicant quibus codices MSS. cum editis conferre datum ſit.

886. ANONYMA quædam, gente Anglo-Saxo, Sanctimonialis Heidenheimenſis, Wunebaldi & Willibaldi conſanguinea, claruit circa annum DCCCLXXXVI. In literas retulit Vitam S. Wunebaldi Abbatis Heidenheimenſis primi, quæ habetur apud Caniſium Tom. IV. Part. II. p. 516. Surium ſed mutato ſtylo *Decembr.* xviii. Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 176. Scripſit etiam Vitam S. Willibaldi Wunebaldi fratris, Epiſcopi Eiſtetenſis primi, rudi quidem ſtylo, ſed quæ, ipſo vidente & referente, audiverat ſe ſcripſiſſe narrat. Extat hæc Vita apud Caniſium ibid. Part. II. p. 344. Surium *Jul.* vii. Mabillonium ubi ſuprà p. 365.

AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Remberti*, Monachus, ut videtur, Corbeiensis, claruit circa annum DCCCXC. Scripsit Vitam S. Remberti Hammaburgensis in Saxoniâ Archiepiscopi, quam, sed mutato stylo, edidit Surius *Februar.* iv. integritati restitutam Philippus Cæsar in *Tri-Apostolatu Septentrionali*; dein Bollandiani ad *Februar.* iv. postremò Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 471. SÆC. IX. ab Ann. DCCC. 890.

ANONYMUS, S. Vincentii in suburbio Parisiensi Monachus, claruit, judice Mabillonio, Sæculo IX. Ego certè illum in annum DCCCXC. reponendum censeo, eo quòd meminit hujus Monasterii, secundâ vice à Normannis direpti & incensi, quod an. DCCCLXXXVI. contigit. Scripsit Vitam S. Drochtovei, Abbatis Basilicæ S. Vincentii in suburbio Parisiaco, quæ modò S. Germani dicitur. Hanc ex MS. codice ejusdem Monasterii edidit Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. pag. 252. 890.

AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Martini* claruisse videtur circa annum DCCCXC. Cùm enim lib. II. num. viii. non diu post Normannorum tempestatem se vixisse satìs indicat, Normanni verò ab anno DCCCLXXXVII. in Galliâ grassati sint, ipsum ad hoc potiùs tempus referendum esse existimamus: Etsi sciamus Cl. Mabillonium illum Sæculo XI. ascribere, nisi error sit in numero, & pro Sæc. XI. IX. sit reponendum. Quocunque demùm tempore vixerit, scripsit de Vitâ S. Martini Vertavensis in Armoricâ Abbatis librum unum, & de Miraculis ejusdem alterum. Eundem enim auctorem esse, ex utriusque opusculi collatione luculentèr patet. Extant hi duo libelli ex MSS. Vertavensibus descripti apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* I. p. 371. 890.

ADELHELMUS, quem nonnulli malè ADELINUM vocant, Gallus an Germanus incertum, Sagiensis in Neustriâ Episcopus, claruit circa annum DCCCXC. Vitam & Miracula S. Opportunæ Virginis, Monasterioli in Neustriâ Abbatissæ, duobus libris complexus est. In primo Vitam, in altero Miracula refert. Hos se scripturum, paulò post ordinationem suam, voto se obstrinxerat, sed promissi immemor, & à Normannis in Britanniam nostram captivus deportatus, patriæq; posteà & sedi restitutus, votum solvit, & ad hos libros condendos se statim accinxit, ut in libri postremi præfatione, num. ii. nos docet. Habentur hi libri, sed contracto libro secundo, apud Surium *April.* xxii. Ad cod. MS. Ecclesiæ S. Opportunæ *Paris.* recognovit & integros edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 220. 890.

ASSERIUS, Britannus, patriâ Menevensis, Episcopus Scireburnensis, claruit anno DCCCXC. Præter Alfredi Vitam, condidit *Chronicon*, sive *Annales* quos à Julii Cæsaris in hanc Insulam adventu, ad Sæculi decimi initium deduxit. Notat Baleus * vetustum quendam auctorem Asserii Annalibus Paralipomenon addidisse. Et sanè hodierno exemplari, post Asserii mortem anno DCCCCIX. appendicula quædam ad annum DCCCCXIV. subnectitur. Lelando hoc opus sub nomine *Chronici S. Neoti* venit, non alia forsan ratione, quàm quòd in celebri hoc Monasterio illud invenerit. Hos Annales ex vetusto codice MS. in Bibliothecâ SS. Trinitatis apud Cantabrigienses, primus extulit vir Cl. Tho. Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. p. 141. Plura ex his 890. Vid. Part. I. p. 567. * Cent. II. c. 25. p. 125.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. Annalibus desumpsisse Marianum Scotum, & in Chronicon suum transfudisse rectè notat Nicolsonus noster *Biblioth. Hist. Angl.* p. 622.

890. Vid. Part. I. p. 567. ADREVALDUS, Monachus Floriacensis, claruit an. DCCCXC. Reliquis ejus scriptis alibi recensitis adjicienda est Vita S. Aigulfi, Abbatis Lerinensis & Martyris, qui circa annum DCLXXV. occisus est. Hanc in primâ suâ Editione edidit Surius *Septembr.* iii. sed anonymam, & mutato stylo, nec parùm contractam; germanam, & integram ex codd. MSS. Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 656. qui appendicem subjecit de Translatione Reliquiarum S. Aigulfi in Castrum Pruvinense, & Anonymi cujusdam libellum, quo Aigulfi Miracula relata sunt.

891. Vid. Part. I. p. 569. NICEPHORUS, Philosophus & Rhetor, ni fallor, Constantinopolitanus, claruit circa annum DCCCXCI. Scripsit *sermonem* ἐπιτάφιον, sive *Narrationem encomiasticam Vitæ S. Antonii*, cognomento *Cauleæ*, Patriarchæ CP. qui diem extremum obiit anno DCCCXC. cujus tamen obitum in annum DCCCCI. rejicit Freherus. Ediderunt hanc Vitam Latinè Surius, & Bollandus (Tom. II. *Febr.* p. 621.) *Februar.* xii. Habetur Græcè MS. Biblioth. Vindob. cod. *Historic.* III. num. xx. fol. 95. p. 2. Nicephorum nostrum Antonio σύγχρονον facit Lambecius. Quod tamen ex ipsâ vitâ colligi non potest.

895. GREGORIUS, Vitæ instituto Monachus, Basilii junioris Ascetæ discipulus, claruit circa annum DCCCXCV. Scripsit librum de Vitâ & Conversatione S. Basilii Præceptoris sui quam extulerunt Bollandiani ad *Mart.* xxvi. Tom. III. Latinè p. 667. Græcè ad calcem Tomi p. 24. Habetur etiam Græc. MS. Biblioth. Vindob. cod. *Hist.* LXIII. num. ii. fol. 12. p. 2. Confer Lambec. lib. IV. p. 200. lib. VIII. p. 360. Partem hujus Vitæ Symeonis Logothetæ Chronico præmisit Combefisius *Script. post Theoph.* p. 394.

896. ANONYMUS *gestorum Normannorum* auctor, gente, ut videtur, Belga, claruit circa annum DCCCXCVI. Scripsit gesta Normannorum in Franciâ, ab anno DCCCXXXVII. usq; ad annum DCCCXCVI. Hoc Opusculum ex codice Carthusiæ montis Dei descriptum, edidit Andr. du Chesnius inter *Scriptores Normannicos* p. 1. eique excerpta varia de Danis & Normannis subjecit.

900. CYPRIANUS Cordubensis in Hispaniâ Archipresbyter, claruit sub imperio Saracenorum, circa annum DCCCC. Scripsit *Epigrammata*, quæ ex codice MS. Toletano eruit, & editioni paravit Card. d' Aguirre, ut ex ejus *notitiâ* discere licet p. 182.

S Æ C. IX.

Concilia hoc Sæculo habita.

ALTINENSE in Provinciâ Aquileienſi, à Paulino Epiſcopo anno DCCCII. convocatum. In quo Patres Caroli M. auxilium in Joannem Venetorum Ducem, ob cædem Joannis Patriarchæ Grandenſis factam, imploraverunt. Extat *Epiſtola Synodalis* Conc. Tom. VII. p. 1187. & apud le Coint. Tom. VI. p. 808. SÆC. IX. ab Ann. DCCC 802.

AQUISGRANENSE I. anno DCCCII. menſe *Octobr.* ſub Carolo M. habitum. In quo, de præſtando Imperatori ab omnibus Sacramento, & de diſciplinâ Eccleſiaſticâ Clericorum & Monachorum, ut Clerici juxta Canones, Monachi juxta Regulam S. Benedicti viverent, actum eſt. Vide quæ ex Chronico Moiſſiacenſi & Dionyſiano habentur Conc. Tom. VII. in *Append.* p. 1863. Ex Capitulis à Carolo hoc tempore editis, ſex ad res Eccleſiaſticas pertinentia excerpſit Sirmondus, ad quæ paucula etiam notavit Car. Cointius ad annum DCCCII. Tom. VI. p. 776. 802.

CLOVESHOVIENSE I. anno DCCCIII. v. Idus *Octobr.* ſub Cenulfo Rege, ab Athelardo Cantuarienſi, & *XII.* Epiſcopis congregatum. In quo, extincto Archiepiſcopatu Lichefildenſi, Dignitas Archiepiſcopalis Sedi Cantuarienſi reſtituitur. Extant hujus Synodi Acta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 324. Conc. Tom. VII. p. 1189. Factum eſt etiam de libertate Eccleſiarum Decretum, lites itidem inter Wigornienſem & Herefordienſem Epiſcopos compoſitæ ſunt. 803.

CONSTANTINOPOLITANUM I. ann. DCCCVI. habitum. In quo Joſephus, quem Sacerdotio exuerat Taraſius Patriarcha, functioni ſuæ reſtituitur. Vide quæ hâc de re, ex Theodoro Studitâ, obſervârunt Conciliorum Editores Conc. Tom. VII. p. 1191. 806.

SALISBURGENSE ab Annone Salisburgenſi Boioariæ Metropolitâ, præſentibus Boioariæ Epiſcopis, Abbatibus, Clericis, vii. Calend. *Februar.* congregatum. In quo de ratione Decimarum potiſſimùm diſputatum eſt, decretúmque quadrifariàm illas, more inſtitutóque Majorum, eſſe dividendas; nempe partem unam Epiſcopo, alteram Clericis, tertiam pauperibus, quartam fabricis Eccleſiæ eſſe tribuendam. Actorum ſummam ex vetuſto codice Friſingenſi deſcribit Brunnerus lib. VI. num. iv. Vide quæ habet le Coint. T. VII. p. 95. 807.

CONSTANTINOPOLITANUM II. anno DCCCIX. coactum. In quo contra Theodorum Studitam, Platonem, eorúmque ſocios malè mulctatos, pro conjugio inter Conſtantinum Aug. & Theodoten ſententia fertur. De hoc Conciliabulo conſulendæ ſunt Theodori Epiſtolæ, & Conc. Tom. VII. p. 1192. 809.

AQUISGRANENSE II. anno DCCCIX. menſe *Novembri* celebratum. In quo, quæſtionem movente Joanne Monacho Hieroſolymitano, pro Proceſſione Spiritûs S. tàm à Patre quàm à Filio judicatur, 809.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. tur, & Bernarius Wangionum, Asius Warmantiæ Episcopi, & Adalhardus Abbas Corbeiensis, Legati hâc de re ad Leonem Pontificem missi sunt, qui quid præstiterint ipsius Legationis Acta nos docent, relata in Conc. Tom. VII. p. 1194. His subjecta est Caroli M. Epistola de eàdem re, per eosdem Legatos missa. Plurima ad hanc Synodum ejúsque Acta, erudita lectúque digna notavit Car. Cointius *Annal.* Tom. VII. p. 117. Meminit hujus Concilii Annalium Francorum auctor ad ann. DCCCIX. p. 20. & auctor Vitæ Caroli Magni p. 274. qui in eodem Concilio multa de statu Ecclesiarum & consecratione Clericorum agitata esse refert.

813. ARELATENSE vulgò VI. jubente Carolo M. ann. DCCCXIII. vi. Idus *Maias*, in Basilicâ S. Stephani, congregatum. In quo, ad restituendam collapsam Ecclesiæ disciplinam, conditi sunt *Canones* XXVI. qui habentur Conc. T. VII. p. 1231. & apud le Coint. T. VII. p. 234.

813. MOGUNTINUM I. sub Carolo Magno, anno DCCCXIII. v. Id. *Junias*, in claustro S. Albani, celebratum. In quo, de Fide, Spe, & Charitate, de Vitâ Clericorum & Monachorum, de Litaniis, & quatuor temporibus observandis, aliisque rebus Ecclesiasticis, plurima sunt saluberrimè constituta. Extant *Canones* LVI. Conc. Tom. VII. p. 1239. & apud le Coint. ad hunc annum ibid. p. 242.

813. RHEMENSE I. anno DCCCXIII. mense *Maio*, sub Carolo M. à Vulfario Archiepiscopo habitum. Extant de disciplinâ Ecclesiasticâ; scilicèt de Fidei ratione, & de Oratione Dominicâ ab unoquoq; addiscendâ, de Vitâ Canonicorum, Regulâ Monachorum, Officio Pastorum, de ratione Pœnitentiæ, de VII. principalibus vitiis, aliisq; *Canones* XLIV. Conc. Tom. VII. p. 1253. & apud le Coint. Tom. VII. p. 238.

813. TURONENSE, jussu Caroli M. anno DCCCXIII. coactum. Extant *Canones* LI. qui de moribus & disciplinâ agunt Conc. T. VII. p. 1259. & apud le Coint. Tom. VII. p. 257.

813. CABILONENSE I. Caroli M. jussu, anno DCCCXIII. celebratum. In quo, inter alia, decretum est, ut juxta Caroli mandatum in majoribus Monasteriis & Episcopiis Scholæ publicæ instituantur, in quibus ingenuorum filii artes liberales edocerentur. Extant de disciplinâ Ecclesiasticâ; nempe ut Episcopi legant Scripturam, Canones, & Gregorii Pastorale, Scholas constituant, moribus sint irreprehensibiles & religiosi, fideles ad res suas Ecclesiæ dandas non esse cogendos, nec circumveniendos, de Peregrinationibus, earúmque abusu, de discretione in perceptione Eucharistiæ adhibendâ, aliisque Ecclesiasticis capitibus *Canones* LXVI. Conc. Tom. VII. p. 1270. Habet etiam le Coint. Tom. VII. p. 249. Ad V. præcedentium Synodorum Decreta meliùs observanda *Capitulare* edidit Carolus M. quo XXVIII. Capitula continentur. Extat Conc. ibid. p. 1287. Horum quinque postremò memoratorum Conciliorum meminit Auctor Vitæ Caroli M. p. 280. *quorum*, inquit, *Constitutiones, quæ in singulis factæ sunt, coram Imperatore perlectæ sunt, quas qui nosse voluerit, in ipsis civitatibus invenire poterit, quanquam & in Archivo Palatii exemplaria illarum habeantur.*

814. CONSTANTINOPOLITANUM III. circa annum DCCCXIV. à Nicephoro Patriarchâ & *CCLXX.* Episcopis habitum. Quo Antonius Sylæi Metropolita, tanquàm primarius Iconomachus,

chus, & egregius Leonis Isauri in exturbandis Imaginibus minister, anathemate percellitur, imagines, earúmque cultus & veneratio confirmantur, & contraria sentientes facientésve excommunicationi submittuntur. Extat Gr. Lat. Historia hujus Concilii in *Oratione* sive *Epistolâ Synodicâ* Episcoporum Orient. ad Theoph. Imp. à Fr. Combefisio primùm editâ *Orig. Constantinop.* p. 110. & Conc. Tom. VII. p. 1290. In quâ narrantur quædam de Leone Isauro magos consulente, quæ an genuina sint, an potiùs Græculi cujusdam Iconolatræ somnium, non immeritò dubitari potest. Quid, quod tota quà patet Synodica anilibus fabulis, & ineptis planè ratiociniis à capite ad calcem referta est. Subnectuntur Nicephori Patriarchæ *Canones* XVII. in Jure Gr. Rom. lib. III. p. 195. primùm editi.

CONSTANTINOPOLITANUM IV. eodem anno, sub Leone Armeno, deposito jam Nicephoro, & suffecto Theodoto Melissseno, habitum. Quo Episcopi, quos vocant, Iconoclastæ Imagines abrogandas esse decreverunt, & Synodum Nicænam II. condemnârunt. Meminerunt hujus Synodi Historici Græci ferè omnes, præcipuè Theodorus Studita in Epistolis. Cujus ad hanc Synodum Epistola, quâ se, aliósque ad Synodum venire recusantes excusat, & causam Imaginum tuetur, extat Lat. Conc. Tom. VII. p. 1299. 814.

NOVIOMENSE ann. DCCCXIV. habitum; In quo, lis exorta inter Noviomensem & Suessionensem Episcopos, de utriusq; Diœcesis terminis, decisa est. De hâc Synodo agit Flodoardus *Hist. Rhem.* l. II. c. 18. 814.

AQUISGRANENSE III. anno DCCCXVI. sub Ludovico Pio celebratum. In quo conditum est *opus Regularum* de Canonicis & Sanctimonialibus, in duos libros divisum. Prior agit de Institutione Canonicorum, CXLV. *Capitula* complexus; posterior de Institutione Sanctimonialium, continetq; *Capitula* XXVIII. Extant Conc. T. VII. p. 1307. Sequuntur Ludovici Pii ad Sicharium Burdigalensem, & Magnum Senonensem *Epistolæ* II. Chrodegangi Episcopi Metensis *Regula*, ut & alia Canonicorum *Regula* ab Anonymo quodam interpolata ibid. p. 1445. Denique Ludovici Pii *Capitulare*, post Synodum Aquisgranensem editum, quo *Capitula* XXX. de disciplinâ Ecclesiasticâ continentur ibid. p. 1478. Extant etiam Hetti Archiepiscopi Trevirensis *Epistolæ* II. ad hanc Synodum pertinentes ibid. in *Append.* p. 1865. Notandum est, anno sequente habitum esse Aquisgrani conventum Abbatum Franciæ unà cum Monachis suis. In quo de Regularium Institutione edita sunt *Capitula* LXXX. Habentur ibid. p. 1505. Vide quæ de hâc, saltem de superiori Synodo, prolixè refert Auctor Vitæ Ludovici p. 368. 816.

CELICHYTHENSE apud Anglos, anno DCCCXVI. vi. Cal. *Augusti*, præsente Kenulpho Rege, præsidente Vulfredo Archiepiscopo Cantuariensi, habitum. In quo post Fidei Orthodoxæ professionem, de præceptis Canonicis agebatur: Extant de Moribus Ecclesiasticorum *Canones* XI. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 327. & Conc. Tom. VII. p. 1484. 816.

THEODONIS-VILLARE I. circa annum DCCCXXI. à *XXXII.* Episcopis, adversus Clericorum percussores habitum. Extant hanc in rem *Capitula* IV. Conc. Tom. VII. p. 1519. Sequitur eadem 821.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. eâdem de re *Decretum* Ludovici Pii, in alio mox conventu apud Triburiam habito editum, & Ahythonis Episcopi Basiliensis de officio Presbyterorum *Canones* XXV. ibid. p. 1522. Habet etiam hujus Synodi Canones le Coint. Tom. VII. p. 573.

822. CLOVESHOVIENSE II. anno DCCCXXII. sub Beornulfo Rege, præsidente Wulfredo Archiepiscopo Cantuariensi, cum cæteris Episcopis, Abbatibus, omniúmque dignitatum Optimatibus, coactum. In quo, post nonnulla ad statum Monasticum pertinentia, Ecclesiæ Cantuariensis Jura, adversùs Kenulfi nuper defuncti Regis injurias, vindicantur. Habentur hujus Concilii Acta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 332. qui de anno dubitat, & ad annum potiùs sequentem referendum judicat. Extant itidem Conc. Tom. VII. p. 1527.

822. ATTINIACENSE I. in Campaniâ ad Axonam fl. anno DCCCXXII. in Palatio Regio habitum., In quo post Ludovici Pii pœnitentiam publicè peractam, non pauca ad corrigendum Ecclesiæ statum necessaria constituta sunt. Vide quæ hâc de re collegerunt Conciliorum Editores, ut & ipsius Ludovici *Capitulare* Conc. Tom. VII. p. 1529. Anno sequenti habita est apud Compendium Synodus, contra eos qui res sacras illicitè usurpant. Vid. Conc. Tom. VII. in *Append.* p. 1868.

824. PARISIENSE I. anno DCCCXXIV. Cal. *Novembr.* Ludovici Pii jussu, congregatum. Occasione Legationis à Michaele Balbo ad Ludovicum missæ, & querelæ de Ecclesiarum Orientalium in causâ Imaginum dissidio ab eo factæ, coacta est Parisiis Synodus, sive solennis clarissimorum Galliæ Episcoporum Conventus. Quo, lectâ & examinatâ Hadriani Papæ, pro erigendis Imaginibus, ad Constantinum & Irenem epistolâ, & prolatis plenâ manu veterum de Imaginibus eorúmque cultu testimoniis, conclusum est tandem Imagines neque cum Iconomachis frangendas esse, neque cum Synodo Nicænâ II. superstitioso cultu prosequendas. Acta hujus Synodi, seu Conventûs, in libelli Epistolaris formam operi Carolino mole quidem, non argumento tamen & dignitate, inferioris, ab Episcopis compilata Ludovico Imp. oblata sunt, & ab eo ad Pontificem missa, insertis Michaelis Balbi ad Ludovicum Pium, Eugenii Papæ ad Michaelem Balbum, Ludovici Pii ad Eugenium Papam, ejúsque ad Legatos suos Romam missos *Epistolis.* Editus est hic libellus ex Bibliotheca Pithœanâ *Francofurt.* 1596. deinde à Goldasto libris Carolinis subjectus ibid. 1608. 8*vo.* p. 610. Malè habuit Pontificios hæc Synodus, quam proinde mox refutandam in se suscepit Bellarminus, edito refutationis suæ libello, sex capita continente, in Append. *ad Tract. de cult. Imag.* Tom. II. col. 825. exinde recuso Conc. Tom. VII. p. 1543. ipsis Synodi Actis, ne veritas luce suâ fulgens in oculos hominum incurreret, penitùs prætermissis. Synodi hujus Parisiensis vindicias agunt, præter alios, viri clarissimi Dallæus *de Imag.* lib. IV. cap. 6. p. 491. Spanhemius *Hist. Imag. rest.* Sect. IX. p. 613. Quin & de hâc Synodo, ejúsque Actis, prolixè agit Car. Cointius *Annal. Eccl.* Tom. VII. p. 750.

824. CLOVESHOVIENSE III. sub Beornulfo Rege, & Wulfredo Archiepiscopo Cant. anno DCCCXXIV. iii. Cal. *Novembris* habitum. In quo lis inter Episcopum Wigorniensem & Cœnobitas Bercleenses, de Hæreditate quâdam exorta, dijudicatur & alia quædam statuta sunt.

Extant

Extant Acta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 334. & exinde Conc. Tom. VII. p. 1555.

INGILENHEIMENSE I. in Villâ Regiâ ad Rhenum sitâ, anno DCCCXXVI. Cal. *Jun.* à Ludovico Pio habitum. Actis deperditis, extat solummodò *Edictum* Ludovici Pii adversùs rapinas, Conc. Tom. VII. p. 1556. 826.

ROMANUM I. anno DCCCXXVI. mense *Novembri*, ab Eugenio II. Papâ, & *LXIII.* Episcopis, Presbyteris *XVII.* diversisque Diaconis & Clericis celebratum. In quo quamplurima de vitâ, moribus, & muneribus Episcoporum, Presbyterorum, Abbatum, Monachorum, sapientèr & salubritèr sancita sunt. Extant de his, aliisque disciplinæ Ecclesiasticæ capitibus *Canones* XXXVIII. à Luc. Holstenio primùm in lucem prolati *Collect. Rom.* Part. II. pag. 7. dein inserti Conc. Tom. VIII. p. 103. 826.

AQUISGRANENSE IV. seu Placitum, seu Conventum vocaveris, anno DCCCXXVIII. à Ludovico Pio privatim habitum. In quo, ut & sequenti anno, plurima de disciplinâ Ecclesiasticâ *Capitula* edita sunt. Extant Conc. Tom. VII. p. 1577. Vide & le Coint. *Annal.* Tom. VIII. p. 3. 828.

PARISIENSE II. anno DCCCXXIX. viii. Id. *Jun.* ex omnibus Provinciæ Belgicæ secundæ, Lugdunensis secundæ, tertiæ, & quartæ Episcopis, ad corrigendos Christianorum mores, celebratum. Acta hujus Concilii libris III. absolvuntur. Lib. I. De Religione Christianâ, curâ Pastorali, & Ecclesiasticorum vitiis, habentur *Capitula* LIV. Lib. II. De Regum, Principum, omniúmque fidelium vitâ & moribus, déque Christianæ pietatis & charitatis officiis, *Capitula* XIII. Liber III. Epistolam Synodalem ad Ludovicum de rebus in hâc Synodo gestis, & Constitutionum Ecclesiasticarum Appendicem, XXVII. *Capitula* continentem, complectitur. Extant hæc Acta Conc. Tom. VII. p. 1590. 829.

WORMATIENSE I. anno DCCCXXIX. mense *Augusto*, sub Ludovico Pio habitum. In quo quatuor Galliæ Synodorum nupèr habitarum Decreta confirmantur, & alia non pauca, præcipuè de divortiis, statuuntur. Confer præ aliis Hincmarum in *Responsione* ad Interrog. V. & quæ notârunt Conciliorum Editores Conc. Tom. VII. p. 1669. 829.

LINGONENSE I. anno DCCCXXX. à Provinciæ Lugdunensis Episcopis collectum. In quo Petri Bezuensis donationes Monasterio S. Petri confirmantur. Extant Acta Conc. T. VII. p. 1670. 830.

NOVIOMAGENSE anno DCCCXXXI. in Palatio Regio habitum. In quo Jesse, Ambianensis Episcopus, læsæ Majestatis reus, depositus est. Vide Annales Fuldenses ad ann. DCCCXXXI. & Conc. Tom. VII. p. 1673. 831.

PARISIENSE III. circa ann. DCCCXXXII. habitum. In quo Ludovici Pii *Diploma*, de ordine Monastico in Monasterio S. Dionysii restituto, editum est. Extat Conc. Tom. VII. p. 1674. 832.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

833. WORMATIENSE II. anno DCCCXXXIII. à plurimis Episcopis & Abbatibus habitum. In quo Privilegium, ab Aldrico Archiepiscopo Senonensi concessum, de Cœnobio S. Remigii ad Varellias transferendo, confirmatur. Extat *Privilegium* & Ludovici *Diploma* Conc. Tom. VII. p. 1678. Etsi, quod rectè notat Labbæus, Privilegio subscripsisse reperiantur qui posteà Episcopi facti sunt. Unde non omnes eodem tempore subscripsisse liquidò constat. De hoc Privilegio, ejúsque subscriptionibus, non pauca habet Car. Cointius Tom. VIII. p. 278.

833. LONDONIENSE anno DCCCXXXIII. xxvi. *Maii*, ab Archiepiscopis Cantuariensi & Eboracensi, aliísque plurimis Episcopis, & Magnatibus, congregatum. In quo de cohibendis Danorum irruptionibus agitur, & Withlasii Regis Privilegium Monasterio Croilandensi concessum confirmatur. Extat Privilegium apud Ingulf. *Hist.* p. 487. & Conc. Tom. VII. p. 1683. Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 336.

833. COMPENDIENSE anno DCCCXXXIII. habitum. In quo, ab Ebbone Rhemensi, Agobardo Lugdunensi, aliísque conjuratæ factionis Episcopis, Ludovicus Pius Imperio exuitur. Extat *Epistola Synodalis*, subjecto etiam Agobardi hâc de re libello, Conc. Tom. VII. p. 1686. Verùm hæc Synagoga potiùs Malignantium, quàm legitima Synodus judicanda est.

834. PARISIENSE IV. in Monasterio S. Dionysii propè Parisios, anno DCCCXXXIV. habitum. In quo Ludovicus Pius Communioni Ecclesiasticæ restitutus, Imperii ornamenta recepit. De his videndus præ aliis Auctor Vitæ Ludovici, ex quo sua habent Conciliorum Editores Conc. Tom. VII. p. 1693.

834. ATTINIACENSE II. anno DCCCXXXIV. mense *Novembri* in Palatio Regio habitum: In quo plura ad Statum Ecclesiasticum pertinentia constituta sunt. Quid verò in eo gestum sit, pleniùs docebit Auctor Vitæ Ludovici ad annum DCCCXXXIV.

835. METENSE I. anno DCCCXXXV. habitum. In quo Ludovicus Imp. ab Ebbone Rhemensi injustè excommunicatus, absolvitur. De quo agit Chronicon Cameracense lib. I. cap. 41.

835. MANTUANUM anno DCCCXXXV. præsentibus Benedicto Episcopo, & Leone Bibliothecario, Pontificis Legatis, celebratum. In quo, agitatâ lite quæ vertebatur inter Patriarchas Forojuliensem & Gradensem, causâ superior evasit Forojuliensis; Episcopatibus Istriæ qui Gradensi Patriarchæ prius suberant Forojuliensi attributis. De hujus Concilii tempore, & Episcopis qui illi interfuerunt, plurima congessit Car. Cointius *Annal.* Tom. VIII. p. 370.

835. THEODONIS-VILLARE II. anno DCCCXXXV. proximè ante Quadragesimam, celebratum. In quo Ludovicus Pius reconciliatur, & Ebbo Rhemensis ob conjurationem damnatur & deponitur. Acta hujus Synodi exhibet Flodoardus *Hist. Rhemens.* lib. II. cap. 20. p. 148. & Conc. Tom. VII. p. 1695. Denique cum observationibus suis le Coint. *Annal.* Tom. VIII. p. 351.

AQUIS-

AQUISGRANENSE V. anno DCCCXXXVI. magno Episcoporum concursu, Ludovici Pii jussu, congregatum. Acta hujus Synodi duas continent partes. Prima pars, quæ tribus capitibus absolvitur, agit de Vitâ Episcoporum, & habet *Canones* XII. Secunda, de Doctrinâ Episcoporum *Canones* XII. & de Vitâ & Doctrinâ Abbatum & Clericorum *Canones* XVI. Tertia de Personâ Regiâ, ejúsque filiorum & ministrorum, eorúmque officiis, *Canones* XXV. Altera hujus Synodi pars continet *Capitula* ad Pipinum Regem transmissa, S. Scripturæ auctoritatibus & testimoniis confirmata, in tres libros divisa; Primus habet *Capitula* XXXVIII. Secundus XXXI. Tertius XXVII. Extant hæc omnia Conc. Tom. VII. p. 1700. De his etiam agit Car. le Coint. *Annal.* Tom. VIII. p. 410. 836.

STRAMIACENSE apud Lugdunenses, anno DCCCXXXVI. habitum. In quo Agobardi Lugdunensis, & Bernardi Viennensis, qui ob conjurationem in Ludovicum aufugerant, causa ventilata est, sed quod ad Pontificem provocâsse crederentur, in medio relicta. Vide Conc. Tom. VII. p. 1768. 836.

KINGSTONIENSE apud Anglos, anno DCCCXXXVIII. coram Egberto Rege, ejúsque filio Athelwulfo, à Ceolnocho Cantuariensi, cæterísque Episcopis & Optimatibus, habitum. In quo, inter alia, Prædium de Mallinges Ecclesiæ Cantuariensi restituitur. Vide Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 340. & quæ de tempore hujus Synodi notavit; item Conc. Tom. VII. p. 1769. 838.

ENGILENHEIMENSE II. ann. DCCCXL. à quibusdam Germaniæ & Galliæ Episcopis habitum. In quo Ebbo Rhemensis sedi suæ restitutus est. Extat Lotharii Imp. hâc de re *Edictum*, & ipsius Ebbonis *Apologeticus* Conc. Tom. VII. p. 1770. 840.

AQUISGRANENSE VI. ann. DCCCXLII. coactum. In quo Lotharii Imp. Regnum suum relinquentis causa sub examen revocatur. Vide quæ hâc de re ex Nithardi lib. IV. referunt Conciliorum Editores Tom. VII. p. 1781. Eodem, ut videtur, anno habita est Synodus Bituricensis, in quâ Ebbonis Rhemensis Depositio approbata est. Vide quæ ex Hincmaro Rhemensi referunt Conciliorum Editores Tom. VII. in *Append.* p. 1874. 842.

CONSTANTINOPOLITANUM V. anno DCCCXLII. celebratum. In quo damnatâ Iconoclastarum causâ, cultus Imaginum restituitur, & Methodius in Joannis Patriarchæ exauctorati locum subrogatur. Acta hujus Synodi ex Theophanis Presbyteri oratione exhibentur Conc. Tom. VII. p. 1782. 842.

COLONIENSE I. apud Cenomannos, anno DCCCXLIII. habitum. Extant de disciplinâ, partim Ecclesiasticâ, partim Civili, *Capitula* VI. Conc. Tom. VII. p. 1807. 843.

LAURIACENSE, apud Andegavenses, anno DCCCXLIII. habitum. Extant *Capitula* IV. adversus eos, qui auctoritatem, juráq; Ecclesiastica & Regia contemnunt, occasione, ut videtur, Lantberti Comitis, aliorúmque qui adversus Carolum Regem hoc tempore rebellârunt, Conc. Tom. VII. p. 1790. 843.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

844. THEODONIS-VILLARE III. anno DCCCXLIV. mense *Octobri*, in loco qui dicitur *Judicium*, collectum. Ubi Lotharius Imp. & Fratres ejus Ludovicus & Carolus concordiam inter se inierunt. De quo, aliisque negotiis Ecclesiasticis, extant *Capitula* VI. Conc. Tom. VII. p. 1800.

844. VERNENSE anno DCCCXLIV. in Palatio Regio habitum, præsidente Ebroino, Episcopo Pictavensi, ex Sirmondi conjecturâ tanquàm Sacri Palatii Archicapellano. Ubi multa de disciplinâ Ecclesiasticâ sancita sunt. Extant *Canones* XII. Conc. Tom. VII. p. 1805.

845. BELVACENSE in Provinciâ Rhemensi, anno DCCCXLV. mense *Aprili*, sub Carolo Calvo, habitum. In quo, vacante per Ebbonis depositionem Sede Rhemensi, Hincmarus Archiepiscopus ordinatur. Extant, quæ ad Disciplinam Ecclesiasticam spectant, *Capitula* VIII. Conc. Tom. VII. p. 1811.

845. MELDENSE anno DCCCXLV. xv. Cal. *Junias* celebratum. In quo, ut jura Ecclesiastica adversus laïcorum rapinas sarta tecta conservarentur, constituti sunt de disciplinâ Ecclesiasticâ *Canones* LXXX. partim ex recentiorum Synodorum Decretis collecti, partim jam conditi. Habentur unà cum præfatione Conc. Tom. VII. p. 1813.

847. PARISIENSE V. anno DCCCXLVII. xvi. Cal. *Martias* habitum. In quo, quæ in Synodo Meldensi perfici non poterant absoluta sunt. Extat *Privilegium* Monasterio Corbeiensi ab hâc Synodo concessum Conc. Tom. VII. p. 1848. In hâc etiam Synodo, vel ut voluit Sirmondus, in alterâ ibidem anno superiori habitâ, Ebbo, antehàc Rhemensis Episcopus, Sedem Rhemensem iterùm invadere prohibitus est. Vide Conc. Tom. VIII. p. 38.

847. MOGUNTINUM II. anno DCCCXLVII. præsidente Rabano Mauro, pro Juribus & Immunitatibus Ecclesiasticis, adversus laïcorum rapinas celebratum. Extant, præmissâ ad Ludovicum Regem Epistolâ Synodali, Disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* XXX. Conc. T. VIII. p. 39.

848. MOGUNTINUM III. anno DCCCXLVIII. Cal. *Octobr.* sub Rabano Mauro habitum. In quo Gothescalci Monachi & Presbyteri de Prædestinatione dogmata damnantur, ipsomet Gothescalco ad Hincmarum Rhemensem Metropolitam suum remisso. De hâc Synodo agunt Annales Francorum ad hunc annum p. 43. his verbis. *Gotescalcus quidam Presbyter, de prædestinatione Dei pravè sentiens, & tàm bonos ad vitam, quàm malos ad mortem perpetuam inevitabilitèr à Deo prædestinatos esse affirmans, in Conventu Episcoporum rationabilitèr, ut plurimis visum est, convictus, & ad proprium Episcopum Ingumarum* [Hincmarum] *Rhemis transmissus est, priùs tamen juramento confirmans, ne in regnum Ludovici ultrà rediret.* Agit etiam Hincmarus non uno loco; ad quem extat *Epistola Synodalis* de Gothescalco, à Rabano scripta Conc. Tom. VIII. p. 52.

849. CARISIACENSE I. anno DCCCXLIX. in Palatio Regio, à *XII.* Episcopis congregatum. In quo Gothescalcus iterùm depositus, Presbyteri gradu exauctoratus est, virgis cæsus, & in carcerem conjectus. Extant *Capitula* IV. adversus Prædestinatianos, in hâc Synodo constituta, apud Hincmar. *de Prædest.* cap. 2. & exinde cum observa-

tionib[us]

tionibus Labbei, & Sirmondi qui ſententiam Synodalem in Gotheſcalcum prolatam exhibet Conc. Tom. VIII. p. 56. Confer etiam quæ habentur ibid. p. 98. & in Append. p. 1933.

PARISIENSE VI. ab aliis TURONENSE IV. dictum, anno DCCCXLIX. à *XXII.* Epiſcopis habitum. In quo, Nomenoio Britanniæ minoris Duci, Divina humanáque Jura inſupèr habenti, niſi reſipiſcat Patres Synodales Excommunicationem minitantur. Extat *Epiſtola Synodalis* ad Nomenoium Conc. Tom. VIII. p. 58. Supplementum quoddam ad hanc Synodum, de Herimanni donatione Eccleſiæ Nivernenſi factâ, ejúſque à Carolo Rege confirmatione, habetur ibid. in *Append.* p. 1928. 849.

TICINENSE I. anno DCCCL. in urbe Regiâ Ticino, ad reformandos mores Eccleſiæ habitum. Extant hanc in rem *Capitula* XXV. unà cum Ludovici Imp. de rebus ſæcularibus *Capitulis* V. Conc. Tom. VIII. p. 61. 850.

BENINGDONENSE apud Anglos, circa an. ut videtur, DCCCL. vel paulò antè, habitum. In quo, ad reſarciendas Danorum injurias, multa Prædia & Privilegia Monaſterio Croylandenſi à Bertulpho Rege data ſunt. Vide Spelman. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 344. Conc. Tom. VIII. p. 72. In Synodo Kingesburienſi, anno ſequente habitâ, hæc Bertulphi Regis Charta quæ extat Conc. ibid. p. 73. confirmatur. Habentur hæc apud Spelman. ibid. p. 344. 850.

SUESSIONENSE I. ſive Conventus Eccleſiaſtico-Politicus, anno DCCCLI. habitus. In quo Pipinus junior Rex Aquitaniæ, regno ſpoliatus & in Clericum attonſus, in Monaſterium detruditur. Vide quæ hâc de re habent Conciliorum Editores T. VIII. in *Append.* p. 1933. 851.

CORDUBENSE anno DCCCLII. à plurimis Hiſpaniæ Epiſcopis habitum. In quo, multis Chriſtianis à Saracenis occiſis, de Martyribus agitur, eorúmque cultus prohibetur. Vide *Eulogium Cordub. in Memoriali* hâc occaſione ſcripto; & quæ habet Baronius ad annum DCCCLII. num. xvi. Synodum hanc *impium Conciliabulum* vocat Card. d'Aguirre *Notit. Conc. Hiſp.* ad hunc annum p. 174. vide quæ ad hoc Concilium congeſſit *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 149. 852.

MOGUNTINUM IV. anno DCCCLII. à Rabano Mauro, omnibúſque Franciæ Orientalis, Boioariæ, & Saxoniæ Epiſcopis & Abbatibus, coactum. In quo quæſtiones nonnullæ, forſan de controverſiis Gotheſcalcianis, excuſſæ & ventilatæ ſunt. Vide Annales Francorum ad ann. DCCCLII. p. 48. & Conc. Tom. VIII. p. 77. 852.

SUESSIONENSE II. anno DCCCLIII. præſidente Hincmaro Rhemenſi, à quinque Provinciarum Epiſcopis, VIII. Seſſionibus celebratum. In quo Clerici, ab Ebbone poſt depoſitionem ordinati damnantur, & Hincmari in Sede Rhemenſi ſucceſſio confirmatur. Extant *Canones* XIII. & Actorum in quâvis Seſſione excerpta Conc. Tom. VIII. p. 79. Sequuntur Caroli Calvi de rebus Eccleſiaſticis *Capitula* XII. eidem Synodo propoſita ibid. p. 92. Canone III. ſtatuitur Burchardum Eccleſiæ Carnotenſis Epiſcopum eſſe ordinandum. De quo etiam in conventu Senonenſi, eodem anno habito, actum eſt. Vide ibid. in *Append.* p. 1934. Sirmondi Notæ in hanc Synodum habentur ibid. in *Append.* p. 1943. 853.

VER-

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. 853. VERMERIENSE I. anno DCCCLIII. in Palatio Regio habitum. In quo, de Herimanni Episcopi Nivernensis causâ, & de Monasterio Dionysiano actum est, & Synodi Suessionensis Capitula confirmantur. Extant hujus Concilii *Definitiones* Conc. Tom. VIII. pag. 99.

853. ROMANUM II. anno DCCCLIII. à Leone IV. Papâ, & *LXVII.* Episcopis, celebratum. In quo, Anastasius Presbyter & Cardinalis, quòd Ecclesiam suam per quinque annos deseruisset, nec ullis monitis reduci poterat, damnatus, & Sacerdotali honore depositus est. Extant *Capitula* XLII. quorum XXXVIII. ex Synodo sub Eugenio II. habitâ desumpta sunt, cum additionibus, Epistolis, aliisque ad hanc Synodum pertinentibus, à L. Holstenio primùm edita *Collect. Rom.* Part. II. p. 48. posteà translata in Conc. Tom. VIII. p. 113. Hujus Synodi, ejúsque Capitulorum Breviarium exhibet Luitprandus, seu quisquis sit Scriptor *de vitis Romanorum Pontificum* in Vit. Leonis IV.

854. CONSTANTINOPOLITANUM VI. ann. DCCCLIV. sub Ignatio Patriarchâ congregatum. In quo Gregorius Syracusanus, cognomento *Asbestas*, (quem consecrationi suæ interesse vetuerat Ignatius ob maleficia ei objecta, & quòd Ignatii ad Thronum Patriarchalem evectionem totis viribus oppugnaverat) damnatur & deponitur. Vide Nicet. in *Vit. Ignat.* aliósque qui de Photii & Ignatii rebus agunt.

855. TICINENSE II. anno DCCCLV. habitum. In quo nonnulla ad Ecclesiæ commodum, plura ad Regni utilitatem, decreta sunt. Extant *Capitula* V. Conc. Tom. VIII. p. 78. paulò verò fusiùs & explicatiùs ibid. p. 146.

855. VALENTINUM I. ann. DCCCLV. vi. Id. *Januar.* ab *XVIII.* circiter Episcopis habitum. In quo fervente controversiâ Gothescalcianâ, editi sunt hâc de re, ut & de Ecclesiæ disciplinâ *Canones* XXIII. Explosis itidem IV. *Capitulis*, quæ in Synodo Carisiacensi sancita fuerant. Habentur hi Canones Conc. Tom. VIII. p. 133.

855. WINTONIENSE anno DCCCLV. v. Non. *Novembr:* præsentibus tribus Anglo-Saxonum Regibus, Archiepiscopis Cantuariensi & Eboracensi, cæterisque totius Angliæ Episcopis & Magnatibus celebratum. In quo celebris illa Terrarum Donatio, ab Æthelvulfo Rege Deo & Ecclesiæ facta, confirmatur. Hujus Donationis exemplar recitant Ingulphus, Malmesburiensis, Westmonasteriensis, & ex iis Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 348. & Conc. Tom. VIII. p. 243.

857. CARISIACENSE II. anno DCCCLVII. xv. Cal. *Martias* habitum. Ferventibus in Galliâ bellis & seditionibus, & ad reformandos hâc occasione corruptos Christianorum mores, coacta est hæc Sydus. Cujus *Epistola Synodalis*, sub nomine Caroli Calvi ad Episcopos & Comites Regni missa, habetur apud Baron. Tom. X. ad annum DCCCLVII. num. lvii. & Conc. Tom. VIII. p. 246.

857. MOGUNTINUM V. Cal. *Octobr.* anno DCCCLVII. habitum. In quo, inter alia, multa de Jure Ecclesiastico ventilata sunt. De hâc Synodo consulendi sunt Francorum Annales, & Schafnaburgensis in Chronico ad dictum annum; ut Baronium, Serarium, & recentiores taceam.

CARI-

SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

CARISIACENSE III. ad Saram fl. in Picardiâ an. DCCCLVIII. in Palatio habitum. Extant de variis negotiis & Regulis Ecclesiasticis *Capitula* XV. Ludovico Regi destinata Conc. Tom. VIII. p. 654. 858.

METENSE II. anno DCCCLVIII. habitum. In quo Ludovici Regis Capitula, de indulgentiâ propter seditiones in Fratris sui Caroli regno perpetratas, confirmantur. Extant *Capitula* XII. Conc. Tom. VIII. p. 668. 858.

LINGONENSE II. anno DCCCLVIII. circa Cal. *Junias* præsente Carolo Rege celebratum. Sancita sunt in eo *Capitula* XVI. quæ in Actis Tullensis Synodi proximè sequentis habentur. Alterius etiam Synodi, in Territorio Lingonensi eodem anno habitæ, mentionem faciunt Conciliorum Editores Tom. VIII. p. 673. 858.

TULLENSE I. apud Saponarias anno DCCCLIX. præsentibus Carolo Calvo, ejúsque Nepotibus Lothario & Carolo Regibus, à *XII.* Provinciarum Episcopis celebratum. In quo, inter alia, Prædestinatianorum & Gothescalci errores condemnati sunt. Extant *Canones* sive Capitula XIII. aliáque hujus Synodi Acta & Epistolæ Conc. T. VIII. p. 674. Sirmondi notas vide in Append. p. 1949. 859.

AQUISGRANENSE VII. anno DCCCLX. Id. *Januar.* deinde & alterum ibidem, mense *Februar.* habitum. In utroque de causâ Theutbergæ Lotharii Regis Uxoris adulterii accusatæ, & de Divortio exinde factò, actum est. Videndi præ aliis Hincmar. lib. *de divort. Lotharii & Theutberg.* & Annales Bertiniani ad ann. DCCCLX. Extat etiam *Epistola Synodalis* ad Nicolaum de hujus Synodi gestis Conc. Tom. VIII. p. 697. 860.

CONFLUENTINUM, in Diœcesi Trevirensi, ad Mosellæ cum Rheno confluentiam, anno DCCCLX. à *XII.* circiter Episcopis habitum. In quo Pax & Concordia inter Ludovicum, Carolum, & Lotharium sancita est. Acta Synodi extant Conc. Tom. VIII. p. 698. Sirmondi notæ ibid. in *Append.* p. 1951. 860.

TULLENSE II. in villâ Tusiaco, anno DCCCLX. xi. Cal. *Novembr.* Caroli & Fratrum auctoritate, à *XIV.* Provinciarum Episcopis coactum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Canones* V. *Epistola Synodalis* adversus Rerum Ecclesiasticarum pervasores; & Hincmari *Epistola* de nuptiis Stephani & filiæ Regimundi Comitis, Synodi jussu scripta, Conc. Tom. VIII. p. 702. 860.

CONSTANTINOPOLITANUM VII. Michaelis Imp. jussu, anno DCCCLXI. à *CCCXVIII.* Episcopis, in Ecclesiâ SS. Apostolorum, congregatum. Deposito non ita pridem Ignatio Patriarchâ, Bardæ Cæsari ob interdictum sibi Ecclesiæ ingressum inviso, in ejus locum suffectus est Photius, vir genere nobilis, doctrinâ excultissimus, & splendidissimis Reipublicæ muneribus functus. In hâc igitur Synodo Ignatii depositio, & Photii in Thronum Patriarchalem subrogatio confirmatur; subscribentibus Rodoaldo & Zachariâ, ipsius Hadriani Papæ Legatis. Acta hujus Synodi abolevisse Ignatianos credi par est. Consulantur interim Cedrenus p. 551. Hadriani & Photii Epistolæ, & præcipuè Nicetas in *Vitâ Ignatii*, sed fabulis, & totis in Photium convitiorum plaustris refertissimâ. Hanc Synodum pro Oecumenicâ habere 861.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. bere Græcorum plurimos ipsi Pontificii diffiteri non audent. Synodus quæ *prima & secunda* vulgò dicitur, non alia erat quàm hæc ipsa Synodus, ita appellata, quòd Patres bis in eâ convocati sunt juxta Zonaram & Balsamonem. In primo conventu Ignatius, absens licèt, damnatur & deponitur, Photio in Sede Patriarchali confirmato. Et hic conventus VII. Actionibus absolvebatur, de quibus videndus Nicetas libro citato. Verùm irrumpentibus Iconoclastis, magnásque turbas & tumultus in Concilio moventibus, Synodus debitum hâc vice finem habere non potuit. Secundò igitur convenêre Patres, & confirmatis quæ in priori conventu de Ignatii depositione acta fuerant, Iconoclastas damnârunt, Synodíque decreta ediderunt. Ac proinde Michaelem Imp. misisse ad Nicolaum Papam duo volumina, quorum unum depositionis Ignatii gesta continebat, alterum autem de sanctis habebat Imaginibus Acta, ex ipsius Nicolai Literis ad Episcopos & Clerum CP. disertissimè liquet. Conditi sunt in hâc Synodo de disciplinâ Ecclesiasticâ *Canones* XVII. qui habentur Græc. Lat. cum Commentariis Zonaræ *Pandect. Can.* Tom. I. p. 331. & Conc. Tom. VIII. p. 1511.

861. ROMANUM III. anno DCCCLXI. habitum. In quo Joannes Ravennatum Episcopus, ob gravem quam in suos exercebat tyrannidem depositus est, & peractâ posteà pœnitentiâ restitutus. Extant hujus Synodi Acta, tribus Sessionibus distincta, apud Anastas. in *Vit. Nicolai* I. Conc. Tom. VIII. p. 257.

861. SUESSIONENSE III. anno DCCCLXI. præsidente Hincmaro Rhemensi habitum. In quo Rothadus Suessionensis Episcopus, qui Canonibus Ecclesiasticis conformem se præstare recusavit, Episcopali communione, donec se corrigeret, privatur. De variis Synodis, Placitis, &c. apud Pistas, in causâ Rothadi habitis, consulat omninò Lector curiosus Ph. Labbei observationem, quam habes Conc. Tom. VIII. p. 736. Anno sequenti, in Synodo apud Suessionem habitâ, Judith Caroli Regis filia, propter adulterium cum Balduino Comite, Excommunicationis sententiæ subjicitur. In alterâ, ibidem mox celebratâ, Rothadus Suessionensis, haud ita pridem excommunicatus, ad Sedem Apostolicam appellavit. Videantur Annales Bertiniani ad ann. DCCCLXII.

862. SENONENSE anno DCCCLXII. habitum. In quo, de deponendo Herimanno, Episcopo Nivernensi, actum est. Extat *Epistola Synodalis* ad Nicolaum Papam, unà cum Nicolai Responso, Conc. Tom. VIII. in *Append.* p. 1934.

862. ROMANUM IV. anno DCCCLXII. habitum. In quo, occasione Orientalium quorundam Romam venientium, Theopaschitarum hæresis, iterùm repullulans, damnata est. Extant hujus Synodi *Canones* II. apud Nicolaum Papam *Epist.* VII. Conc. Tom. VIII. p. 289. & ibid. p. 738.

862. AQUISGRANENSE VIII. anno DCCCLXII. iii. Cal. *Maii* coactum. In quo Theutbergæ causâ in medium iterùm prolatâ, Lothario, ut aliud conjugium iniret, permissum est. Extant *Capitula* X. aliáq; ad hanc causam & Synodum spectantia Conc. T. VIII. p. 739.

862. SCIRACHAVANENSE, in Sciracharan Armeniæ Majoris urbe, præsente Asciut Pacratide Armenorum Principe ann. DCCCLXII. celebratum. Scripserat ad Zachariam Armeniæ Catholicum Photius

Patriarcha

Patriarcha CP. missâ per Joannem Nicææ Episcopum Epistolâ, quâ Synodi Chalcedonensis doctrinam de Incarnatione & duabus in Christo naturis pluribus argumentis confirmavit. His commotus Zacharias, Episcoporum Abbatúmque suorum Concilium convocavit, quo damnata sunt Nestorii, Eutychetis, Dioscori, Theopaschitarum, & Manichæorum dogmata, doctrina Catholica de duabus naturis restituta, Synodus Chalcedonensis admissa quidem, sed tectiùs, & per obscuras verborum ambages, cum præ metu populi mentem suam hâc de re γυμνῇ κεφαλῇ non auderent explicare. Conditi sunt hanc in rem Canones XV. qui Armenicè cum Latinâ versione habentur apud Cl. Galanum *Conciliat. Eccles. Armen.* Part. II. Tom. I. p. 139. Ubi Canonum IX. XI. XIII. XIV. in quibus aliquid obscuritatis latere videbatur, uberrimam explanationem addidit.

SILVANECTENSE I. in Provinciâ Rhemensi, anno DCCCLXIII. vel circiter, à diversarum Provinciarum Episcopis, præsidente Hincmaro Rhemensi, collectum. In quo Rothadus Suessionensis iterùm damnatus & depositus est, & in Monasterium detrusus. Extant Episcoporum regni Lotharii *Epistolæ* II. Conc. Tom. VIII. p. 761. quæ hujus & sequentis Synodi res gestas haud parùm illustrant. 863.

METENSE III. anno DCCCLXIII. mense *Junio*, à Galliæ & Germaniæ Episcopis, præsentibus Pontificis Legatis, celebratum. In quo Lotharii & Theutbergæ divortium, & conjugium cum Waldradâ, judicio Synodali confirmantur, & Episcopi facti sui rationes scriptis comprehensas, (suadentibus id Legatis Pontificiis) per Guntharium Coloniensem, & Theutgaudum Trevirensem, Galliæ Belgicæ Archiepiscopos, ad Sedem Apostolicam transmiserunt. De hâc Synodo agunt Annales *Incerti*, ut & Bertiniani, & Rhegino ad ann. DCCCLXIII. 863.

ROMANUM V. anno DCCCLXIII. sub Nicolao I. Romæ in Lateranensi Palatio habitum. In quo Metensis Synodi Sententia damnatur, ejúsque Acta irrita sunt reddita, & Guntharius & Theutgaudus, Concilii Metensis Antesignani, & causæ Lotharianæ assertores strenui, depositi sunt. Editis hujus Concilii Decretis, Metensis Synodi legati mox responsum suum animosè & zelo verè Germano reposuerunt, sententiam Pontificis insupèr habent, levitatem, temeritatem, tyrannicum furorem, divinarum legum simul & sacrorum Canonum conculcationem, fraudulentiam, calliditatem, superbiam, tumidúmque potentatum aperto ore ei objiciunt. Subdunt, *scies nos non tuos esse, ut te jactas & extollis, Clericos, quos ut fratres & Coepiscopos recognoscere, si elatio permitteret, debueras.* Utriusque partis scripta exhibent Annales Francorum anno DCCCLXIII. p. 63. Extant *Epistola Synodalis* & *Capitula* V. Conc. Tom. VIII. p. 767. Prolixiùs item hujus Synodi gesta enarrant Annales Bertiniani ad annum DCCCLXIV. Eodem anno, nempe DCCCLXIII. in Concilio etiam Romano, Zacharias ob res in Legatione Constantinopolitanâ malè gestas deponitur, & Photio damnato Ignatius Sedi suæ restituitur, cultúsque Imaginum adversus Iconoclastas stabilitur. De his omnibus vide Nicolai I. Epist. VII. Conc. Tom. VIII. p. 288, &c. Denique in Romano Concilio hoc etiam anno habito, Synodi Sylvanectensis Acta abrogantur, & Rothadus Suessionensis, qui oblato Appellationis libello ad Nicolaum provocaverat, Sedi suæ restitui jubetur. Vide Nicolai I. Epist. XXV. XXIX. XXXI. XXXII. XXXVIII. LXXXII. CLXIII. & sequentes. 863.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. Tria hæc Concilia Romæ, anno DCCCLXIII. habita, annon una eademque Synodus fuerint, vel potiùs diversi ejusdem Synodi conventus, aliorum esto judicium.

862. vel 863. PISTENSE I. ad Sequanam fluvium anno DCCCLXII. vel ut alii DCCCLXIII. si non potiùs anno præcedente habitum; quod quidem potiùs Conventus politicus, quam Ecclesiasticus censeri debet. Extant *Capitula* IV. in hoc Conventu constituta Conc. Tom. VIII. p. 776. Extat etiam *Privilegium* Ecclesiæ S. Martini tributum, & in hâc Synodo confirmatum ibid. in *Append.* p. 1935. Sirmondi notæ ibid. in *Append.* p. 1952.

863. VERMERIENSE II. anno DCCCLXIII. viii. Cal. *Novembr.* præsente Pontificis Legato habitum. In quo Monasterii S. Carilefi libertas, adversus prætensum Roberti Cenomanensis Episcopi jus, asseritur & confirmatur. Videsis Annales Bertin. ad ann. DCCCLXIII.

864. ROMANUM VI. anno DCCCLXIV. sub Nicolao habitum. In quo Rodoaldus Portuensis, qui Lotharii pecuniâ corruptus in Concilio Metensi Legatione suâ malè functus fuerat, nec citatus compareret, depositus est. Vide Nicolai I. Epist. VII. & X.

865. ROMANUM VII. anno DCCCLXV. xii. Cal. *Februar.* celebratum. In quo Rothadus Suessionensis, ab Hincmaro pridem depositus, in pristinum honorem restitutus est. Acta hujus Synodi habentur apud Anastas. in *Vitâ Nicolai* I. Conc. Tom. VIII. p. 263. Acta verò & Epistolæ, aliáq; huc spectantia ibid. p. 785.

866. SUESSIONENSE IV. anno DCCCLXVI. xiv. Cal. *Septemb.* congregatum; In quo Vulfadus ejúsque Socii, ab Ebbone Rhemensi post depositionem olim ordinati, gradibus suis jam tandem restituti sunt. Extant *Epistolæ* plures, aliaque opuscula ad hanc causam & Synodum pertinentia, numero xiv. in unum collecta Conc. Tom. VIII. p. 808. Hincmari Rhemensis *Epistolæ* IV. ad hujus Synodi historiam spectantes exhibentur ibid. in *Append.* p. 1902.

867. TRICASSINUM I. in Campaniâ ad Sequanam fl. anno DCCCLXVII. viii. Cal. *Novembr.* à *XX.* Episcopis, eisdem nempe qui superiore anno in Suessionensi convenerant, habitum. In quo de causâ Vulfadi, ejúsque sociorum iterùm agitur. Extant *Epistola* ad Episcopos in Regno Ludovici manentes, *Synodica* ad Nicolaum Papam, quâ totam Ebbonis ordinatorúmque ab eo Clericorum historiam accuratè exponunt, denique Caroli Calvi ad eundem de eâdem controversiâ *Epistola* Conc. Tom. VIII. p. 868. Vide etiam quæ habet Flodoardus *Hist. Rhemens.* lib. III. cap. 17. p. 216.

868. ROMANUM VIII. anno DCCCLXVIII. sub Hadriano II. habitum. In quo Photio anathema ter dictum est, ejusque libellus contra Nicolaum Papam igni adjudicatur. Acta hujus Synodi habet Anastasius in *Vit. Hadriani* II. Conc. Tom. VIII. p. 889. Græcè Latinè summatìm exhibentur Actione VII. Synodi quam vocant VIII. p. 1382.

868. WORMATIENSE III. anno DCCCLXVIII. xvii. Cal. *Jun.* celebratum. Post editam fidei confessionem, extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Canones* LXXX. qui quidem in codicibus MSS. non parùm variant; ut an omnes in hâc Synodo sint constituti, an potiùs aliquot ex aliarum

aliarum Synodorum Decretis conflati, justa oritur dubitandi ratio. Extant Conc. Tom. VIII. p. 941. SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

CARISIACENSE IV. ann. DCCCLXVIII. habitum. In quo Willebertus Presbyter examinatur, & posteà in Episcopum Catalaunensem consecratur. Extant Synodi Acta Conc. Tom. VIII. in *Append.* p. 1939. 868.

CONSTANTINOPOLITANUM, Romanis & Græculis quibusdam Λατινοφρόνων Oecumenicum, idque ut volunt, VIII. (quod tamen constantèr negant genuini Ecclesiæ Græcæ filii) Basilii Macedonis mandato, anno DCCCLXIX. iii. Nonas *Octobr.* ab Episcopis *CII.* in Æde S. Sophiæ congregatum. Basilius Theophili Imp. domini sui clementissimi, qui ipsum in filium & successorem arrogaverat, cæde nuper maculatus, & Photio Patriarchæ, qui Sacris ei hanc ob causam interdixerat, infensissimus, coactâ hâc Synodo, Photium exauctorandum, & Ignatium ab exilio revocatum in Sedem Patriarchalem reponendum curavit. Hinc omni ex parte odia, convicia, crimina ὅλῳ τῷ δυλάκῳ in Photium congesta, hinc dira quæ passus est, de quibus tot querelæ in Epistolis ejus sparsæ. Extant Græc. Lat. hujus Concilii Acta, in X. Actiones distincta Conc. Tom. VIII. p. 1179. Actis præmittuntur, Nicetæ Paphlagonis *Vita* sive *Certamen* Ignatii; Michaelis Monachi *Encomium* Ignatii; Theognosti Monachi *libellus* de causâ Ignatii: Nicolai Papæ *Epistolæ* aliquot. 869.

Act. I. Hadriani Papæ literæ Legatis suis datæ, & Definitio Thomæ Metropolitæ Tyrensis, & Eliæ Syncelli Hierosolymitani, antequàm Legati Constantinopolim venirent, pronunciata recitantur.

Act. II. Episcopi à Methodio & Ignatio ordinati, qui à partibus Photii steterant, & post hos Presbyteri, Diaconi, Sub-Diaconi, oblato Supplicationis libello, ad veniam & communionem recepti & admissi sunt.

Act. III. Ancyræ & Nicææ Archiepiscopi, quòd libellum Satisfactionis, ab Hadriano Papâ missum, suscipere recusârent, ad veniam non sunt admissi. Deinde Basilii, Ignatii, Hadriani Epistolæ lectæ sunt.

Act. IV. Episcopi, qui Legationis munere à Photio ad Patriarchas olim functi fuerant, in Synodum ægrè intromissi, causam Photii à Patriarchis receptam esse constantèr affirmârunt. Verùm contradicentibus aliis, ejecti sunt.

Act. V. Photius citatus, & non nisi per vim adductus, Synodi judicium se non agnoscere affirmavit, & an Romanorum Pontificum constitutis acquiesceret sæpiùs rogatus, constantèr obmutuit, Christique Domini exemplo se tuebatur.

Act. VI. Lectâ Nicolai Papæ in Photium sententiâ, condemnationem ejus vehementèr urgebant Legati; oblatam Episcopis Photianis indulgentiam constantèr rejecerunt Photiani, Orationem habente Zachariâ Episcopo Chalcedonensi, quâ Ignatium justè & legitimè depositum fuisse ostendit, id quod alii mox refellere conati sunt.

Act. VII. Episcopis Photianis oblatam indulgentiam iterùm iterúmque recusantibus, ipse Photius in Synodum introductus anathemati subjicitur.

Act. VIII. Photii Scripta, vel à se edita, vel in sui gratiam aliorum chirographis munita, igni coram Synodo adjudicantur. In fine Sessionis Iconomachi quidam in Synodum intromissi damnati sunt.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

Act. IX. quæ xii. die *Februarii* sequentis anni celebrata est, plurimi qui in Ignatium testes jurati fuissent pœnitentes, ad veniam recipiuntur, & Legati, quibus contra Nicolaum falsò usus est Photius, examinati sunt.

Act. X. *Canones* XIV. qui in Versione Anastasianâ XXVII. habentur, de disciplina Ecclesiasticâ, & causâ Photianâ sanciti sunt; & repetitâ sententiâ damnationis in Photium prolatâ, habitâq; ab Imperatore oratione, Decreta Synodalia singulorum subscriptionibus roborata sunt.

Hæc Acta Latinè transtulit Anastasius Romanæ Ecclesiæ Bibliothecarius, qui duabus postremis hujus Synodi Actionibus, ipse Ludovici Imp. ex Occidente legatus interfuit. Versionem ejus Græcis esse longè auctiorem, cuivis inspicienti mox liquidò patebit. Quâ quidem in re, an bonâ fide egerit Anastasius, judicent alii, qui hominis ingenium, summúmque erga Curiam Romanam studium & observantiam non ignorant. Versio hæc Anastasiana Actis Græco-Latinis præponitur Conc. Tom. VIII. p. 961. Actorum calci, Appendicis vice, subjiciuntur *Epistola* Synodalis Encyclica de rebus in Concilio gestis; Stephani Papæ ad Basilium Imp. Styliani Neocæsareensis ad Stephanum, unà cum Stephani responsoriâ, *Epistolæ*; Tractatus *de Photianorum perjurio*; Synodica Nicolai Papæ &c. adversus Photium; *Breviarium* Synodi VIII. denique nonnulla ad Synodum VIII. Photianam pertinentia.

869. VERMERIENSE III. anno DCCCLXIX. habitum. Orto gravi inter Hincmarum Rhemensem, ejúsque nepotem Hincmarum Laudunensem, ob Northmanni cujusdam excommunicationem, dissidio, Hincmarus Laudunensis in hâc Synodo accusatus, ad Sedem Apostolicam appellavit. Vid. Hincmar. Rhem. *Epist. Apologet.* & Flodoard. lib. III. cap. 22. p. 239.

869. METENSE IV. anno DCCCLXIX. v. Id. *Septembr.* coactum. In quo, factis ab Episcopis Annunciationibus & Capitulis quibusdam, Carolus Calvus in Lotharii demortui sui fratris Regnum, quod jure hæreditario ad Ludovicum pertinebat, coronatus est. Habentur hæ *Annunciationes*, uti vocantur, & *Capitula* Conc. Tom. VIII. p. 1532.

869. PISTENSE II. anno DCCCLXIX. præsente Carolo Calvo, à diversarum urbium Episcopis ad componendum regni sui statum convocatis celebratum. Extat *Diploma* Caroli Regis in hâc Synodo editum Conc. Tom. VIII. p. 1536. quo confirmat donationem Egilis Archiepiscopi Senonensis, qui Villas & Ecclesias quasdam Monasterio S. Petri in diœcesi Senonensi concesserat.

870. ATTINIACENSE III. anno DCCCLXX. mense *Maio*, à *X.* Provinciarum Episcopis, præsidente Hincmaro Rhemensi habitum. In quo Hincmarus Laudunensis secundâ jam vice accusatus, ad sedem Apostolicam iterùm provocavit. Conferantur ab utroque Hincmaro hâc de re scripta, & Annales Bertiniani ad ann. DCCCLXX.

870. COLONIENSE II. ann. DCCCLXX. vi. Cal. *Octobr.* in causâ disciplinæ Ecclesiasticæ habitum. Ex cujus Actis nihil hodiè superest. Vide Conc. Tom. VIII. p. 1539.

DUZIA-

DUZIACENSE I. in diœcesi Rhemensi, non longè à Sedano, anno DCCCLXXI. mense *Augusto*, à quamplurimis Galliæ Episcopis, celebratum. In quo Hincmarus Laudunensis, tertiùm accusatus, Episcopali gradu dejectus est, & durissimè habitus. Supersunt hujus Concilii Acta & Monumenta, quinq; partes complectentia. Prima continet Proclamationem Regis adversus Hincmarum Laudunensem Episcopum, in Synodo porrectam. Secunda continet Libellum expostulationis Hincmari Rhemensis adversus Hincmarum Laudunensem, in Synodo recitatum. Tertia, Responsa Episcoporum ad Proclamationem Regis. Quarta, Acta Synodi cum Hincmaro Laudunensi Episcopo canonicè vocato & præsente. Quinta, Synodi & Hincmari Rhemensis ad Hadrianum Papam Epistolas. Acta hæc ex codice MS. Alexandri Petavii Senatoris eruta, notisque suis & præfatione illustrata, primus edidit Lud. Cellotius S. J. *Paris.* 1658. exinde translata in Conc. Tom. VIII. p. 1542. Ad pleniorem horum intelligentiam subjiciuntur, Hincmari Laudunensis *Vita*; utriusque Hincmari Opuscula varia; Hincmari Rhemensis Epistolæ aliquot; & alia nonnulla huc spectantia. 871.

OVETENSE in Hispaniâ, anno DCCCLXXIII. xviii. Cal. *Julii* à *XVII.* Episcopis, præsente cum multis proceribus Adelphonso cognom. *Casto* Gallæciæ Rege, habitum. In quo Ecclesia Ovetensis in Metropolitanam erigitur, ejúsque termini statuuntur. De hâc Synodo ejúsque Actis ex Hispaniæ Scriptoribus agunt Conciliorum Editores Tom. IX. p. 247. Hujus Concilii Decreta in aliâ Synodo Ovetensi, ann. DCCCCI. habitâ confirmantur. Vide Conc. ibid. p. 502. Verùm antiquissima hujus Concilii Acta nunquàm hactenùs edita, ex vetusto Codice Ecclesiæ Ovetensis descripta, extulit vir illustrissimus Card. d' Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 158. quibus alia non pauca addidit. 873.

CABILONENSE II. anno DCCCLXXIII. habitum. Extat charta Restitutionis Ecclesiæ S. Laurentii Canonicis S. Marcelli factæ Conc. Tom. IX. p. 251. 873.

COLONIENSE III. anno DCCCLXXIII. habitum. In quo Privilegia quædam, & Ecclesiarum quarundam consecrationes, aliáque non magni momenti facta sunt. Quæ ad hanc Synodum spectant, haberi possunt Conc. Tom. IX. p. 252. 873.

SILVANECTENSE II. anno DCCCLXXIII. Caroli Regis jussu, à Rhemensis & Senonensis Provinciarum Episcopis celebratum. In quo Carlomannus, Caroli filius, Clericus, ob grassationes & perduellionem Diaconi gradu dejectus est. Perierunt hujus Concilii Acta. Vide tamen quæ ex Aimoino referuntur Conc. Tom. IX. p. 258. 873.

TOLOSANUM anno DCCCLXXIII. à Septimaniæ & Aquitaniæ Episcopis habitum. In quo querela Judæorum, se à Christianis vexatos conquerentium, audita & repressa est. Vid. Conc. Tom. IX. in *Append.* p. 1235. 873.

DUZIACENSE II. anno DCCCLXXIV. Id. *Juniis*, adversus incesta conjugia, & rerum Ecclesiasticarum pervasiones habitum. Extant, *Epistola* Synodalis ad Episcopos Aquitaniæ, & *Definitio* Synodica de Dudâ Monachâ sacrilegè corruptâ, Conc. Tom. IX. p. 258. 874.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

875. CABILONENSE IV. anno DCCCLXXV. habitum. In quo peractâ Adalgisi Eduensis Episcopi ordinatione, Privilegia Monasterii Tornutiensis confirmantur. Extant Synodi hujus Acta Conc. Tom. IX. p. 275.

876. TICINENSE III. apud Longobardos, anno DCCCLXXVI. mense *Februario* habitum. In quo Imperium Carolo collatum confirmatur. Hujus Concilii gesta sequentis Synodi Actis inserta sunt.

876. PONTIGONENSE in diœcesi Carnotensi an. DCCCLXXVI. mense *Junio* & *Julio*, præsentibus Carolo Calvo, & Pontificis Legatis, celebratum. In quo Synodi Ticinensis Acta de Caroli electione confirmantur. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* XV. aliáque hujus Synodi Acta ac Monumenta in unum collecta Conc. Tom. IX. p. 280. Vide quæ habentur in *Append.* p. 1261.

877. ROMANUM IX. anno DCCCLXXVII. mense *Februario*, sub Joanne VIII. Papâ, coactum. In quo Imperium Carolo Calvo, nondùm sopitâ de eo in Germaniâ controversiâ, sententiâ Synodali confirmatur. Extant Acta Synodalia Conc. Tom. IX. p. 295.

877. RAVENNATENSE, anno DCCCLXXVII. mense *Augusto*, à *Joanne* VIII. Papâ, & *CXXX*. Episcopis celebratum. Extant de disciplinâ Ecclesiasticâ *Capitula* XIX. à Luc. Holstenio primùm edita *Collect. Rom.* Part. II. p. 147. inde inserta Conc. Tom. IX. p. 300. His Canonibus saluberrimè inter alia provisum est cap. X. ut Episcopi nomina excommunicatorum, tàm vicinis Episcopis, quàm suis parochianis pariter indicent, eáque Ecclesiæ foribus præfigi curent; neque excommunicatum ab Ecclesiasticâ severitate liberandum esse, donec coram provinciali Synodo satisfiat: cap. XII. Quicunque se Parochiæ propriæ conventui publico, ultra tres dies Dominicos voluntariè subtrahant, communione privandos esse.

877. NEUSTRIACUM anno DCCCLXXVII. præsidente Hincmaro Rhemensi, adversùs Hugonem Lotharii Regis filium illegitimum habitum. Vide Flodoard. lib. III. *Histor. Rhemens.* capp. 19, 26. & Conc. Tom. IX. p. 306.

878. TRICASSINUM II. anno DCCCLXXVIII. mensibus *Augusto* & *Septembri*, à Joanne Papâ & Episcopis Gallicanis, præsente Ludovico Rege, V. Actionibus celebratum. In quo Lantbertus & Adalbertus, ob injurias in Ecclesiam Romanam, anathemati subjiciuntur; Rerum Ecclesiasticarum pervasores excommunicantur; Disciplinæ Ecclesiasticæ Canones & Statuta sancita sunt. Extant hujus Synodi Acta, *Capitula*, & *Epistolæ* Conc. Tom. IX. p. 307.

879. ROMANUM X. anno DCCCLXXIX. habitum. In quo de electione novi Imperatoris, post obitum Ludovici Balbi agitur, nihil tamen nisi post biennium hàc in re factum est. Vide Rheginon. in *Chron.* Aimoin. lib. V. cap. 39. Baron. anno DCCCLXXIX. num. ii.

879. ROMANUM XI. anno DCCCLXXIX. à Joanne VIII. Papâ habitum. In quo Legati à Pontifice, ad Photium sedi suæ restituendum, Constantinopolim missi sunt. Extat *Commonitorium* Legatis datum Conc. T. IX. p. 322. Vide etiam Joannis VIII. *Epist.* CXCIX.

CON-

CONSTANTINOPOLITANUM Græcis penè universis Oecumenicum VIII. ut nos verò numeramus X. Basilii Imp. jussu in Æde S. Sophiæ in dextrâ catechumenorum magnæ Ecclesiæ parte anno DCCCLXXIX. celebratum. Aderant Episcopi *CCCLXXXIII.* & in his Joannis VIII. Papæ Legati Paulus, Eugenius, & Petrus Cardinalis & Presbyter, omniúmq; Patriarcharum Orientalium vicarii. Mortuo non ita pridem Ignatio, Basilius Macedo in Photium jam æquior factus, ipsum mox in solium Patriarchale reposuit, coactâ hâc Synodo; quæ Photii restitutionem ratam habuit, & omnia quæ contra illum gesta fuerant abrogavit. SÆC. IX. ab Ann. DCCC. 879.

Superesse adhuc MSS. hujus Concilii Acta, in VII. Actiones digesta, ipsimet non diffitentur Pontificii, datâ operâ (ut videtur) suppressa. Certè habentur integra Græcè MSS. in Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* LXXII. num. ii. fol. 152. teste Nesselio Catal. Part. I. p. 154. Verùm benè habet quòd aurea eorum excerpta, in Oratione suâ *de Pace Ecclesiasticâ*, nobis conservavit Joannes Beccus Patriarcha CP. homo Latinis in solidum addictus. Ea ex Bibliothecæ Bodleianæ Cod. MS. deprompta Græcè & Latinè evulgavit Cl. Beveregius noster *Pandect. Can.* Tom. II. p. 273. ex quibus nobiliora hujus Synodi gesta perspicere licet; nempe plenam Joannis Papæ cum Photio reconciliationem, missis ad illum tùm literis, tùm muneribus, Patriarchalis dignitatis ornamentis, Stolâ, Superhumerali &c. Acta Synodi, tùm Romæ sub Hadriano Papâ, tùm Constantinopoli sub Ignatio quam VIII. Oecumenicam vocant Latini, adversus Photium habitæ, rescissa & sub anathemate damnata; abrogatis etiam quæ à Photio contra Pontifices & Ecclesiam Romanam gesta sunt; Privilegia sedis Constantinopolitanæ asserta, & utriusque Patriarchatûs, Romani & CP. jura stabilita; denique additamentum ad Symbolum (FILIOQUE) damnatum, & tres Canones conditi, quæ ex ipsis Actorum excerptis fusiùs deduci possunt: ac proinde ea quæ hodiè habemus percurramus, Lectorem præmonentes, præter Becciana, superesse etiam horum Actorum excerpta, ab aliâ, ut videtur, manu profecta, in multis quidem auctiora, magísque accurata, Actionum verò numero diversa. Ex utrisque inter se collatis brevem hujus Concilii historiam pro more nostro concinnabimus.

Act. I. Joannis Papæ Legatos, in Synodum introductos, Photius Patriarcha benignè excepit, & summâ humanitate allocutus est. Qui proinde ei Patriarchalia ornamenta, quibus ipsum donaverat Papa, stolam nempè Sacerdotalem, Humerale, Sticharium, Penulam, & Sandalia tradiderunt.

Act. II. *Novembr.* vii. celebratâ, lectæ sunt Joannis Papæ ad Imperatores literæ, quibus primo loco Romanæ Sedis auctoritatem mirè extollit bonus Papa, nec minùs Photium deprædicat τὸ θαυμασιώτατον καὶ ὡλογιώτατον Ἀρχιερέα Θεοῦ, virum veteribus prærogativis coram Deo præstantem, tùm sapientiâ scilicèt & prudentiâ circa res Divinas & humanas omnes antecellentem, tùm circa alias virtutes morales & curam Divinorum Præceptorum irreprehensibilem operarium. Hunc igitur recipit, hunc Throno Patriarchali restitui jubet, (interpositâ nihilominùs cautione, nè Photius vel illius successores jus ordinandi in Bulgariâ sibi deinceps vendicent) siqui verò fuerint Episcopi, vel Clerici, qui Ecclesiæ & Photio Patriarchæ uniri renuant, hos ab omni Ecclesiæ communione alienos esse pronunciat. Lecta deinde Papæ ad Photium Epistola;

SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

ſtola; quâ inter alia ab eo petit, ut Epiſcopos & Clericos ſchiſmaticos, qui ei accedere parati ſint, apertis ulnis recipere, dignitatibus & Eccleſiis ſuis reſtituere nè dedignetur. Denique lectæ ſunt Patriarchæ Alexandrini ad Imperatorem, reliquorum Patriarcharum ad Photium, Epiſtolæ.

Act. III. xvii. *Novembr.* Epiſtola Joannis Papæ ad Sedis Conſtantinopolitanæ & Orientalium Epiſcopos lecta eſt, quâ Taraſii ex Neophyto in Patriarcham evecti, aliáſque hujuſmodi ordinationes improbat, reſpondente Zachariâ Metropolitâ Chalcedonenſi Canones aliquandò hâc in parte conſuetudini cedere poſſe; quod & ſententiâ S. Baſilii, & exemplis aliquot allatis demonſtrat. Mox Theodoſii Hieroſolymorum Patriarchæ literæ Synodicæ ad Imperatorem recitantur, quibus, iis qui Photium pro legitimo Patriarchâ non agnoſcunt, neque cum illo communicant, anathema denunciat, totâ id approbante Synodo, & Patriarchâ Antiocheno non diu poſt Suffragium ſuum per literas ferente. Poſt hæc, lectum eſt *Commonitorium* à Papâ miſſum *XVI.* Epiſcoporum, *VII.* Presbyterorum, *II.* Diaconorum ſubſcriptionibus munitum. Cujus capitulo VII. ſancitum eſt, eos qui in Eccleſiæ & fratrum communionem convenire nolunt, poſt ſecundam & tertiam admonitionem eſſe anathematizandos, & ab omni Eccleſiaſticâ communione amovendos. Capit. VIII. Synodum ſub Hadriano contra Photium habitam abrogandam eſſe, neque aliis Synodis annumerandam.

Act. IV. *Decembr.* xxiv. Allatæ ſunt ad Photium, per Baſilium Martyropolitanum Theodoſii Antiochiæ Patriarchæ locum tenentem, ab Eliâ Hieroſolymorum Patriarchâ recèns conſtituto literæ, quas honore & veneratione Photio exhibitâ ei tradidit. Quibus lectis, duo Patricii, qui à Pſeudo-Apocriſiariis quibuſdam decepti à Photio diſſidebant, culpam recognoſcentes abſoluti & recepti ſunt; decretúmque eſt Synodum tùm Romæ ſub Hadriano, tùm Conſtantinopoli ſub Ignatio contra Photium habitam damnandam, abdicandam, & è Synodorum numero expungendam eſſe, omnéſque qui Eccleſiam decipere, Photiúmque non agnoſcere perſiſtunt, Eccleſiæ communione eſſe abſcindendos. Et quoniam tunc inſtaret Euchariſtiæ celebrandæ tempus, monente Petro Cardinale Pontificis Legato, ad oſtendendam quam inierant pacem & concordiam, aſſurgens totus Patrum chorus Sanctæ & Divinæ Liturgiæ myſteria cum Photio peregit.

Act. V. *Januar.* xxvi. Cùm relatum eſſet occidentales Synodum Nicænam II. pro cauſâ ſanctarum & venerandarum Imaginum celebratam, non uſquequáq; recipere & approbare, ſtatuit Synodus dogmata ejus & decreta firma ac rata habenda eſſe, eámque inter ſanctas & œcumenicas Synodos ſeptimum habere locum, & æqualia cum reliquis ſortiri privilegia. Poſt hæc ad Metrophanis Smyrnæorum Metropolitæ cauſam deventum eſt. Qui cùm Synodali unioni conſentire nollet, deſtinati ſunt ad illum à Synodo tres Metropolitæ, ut veniret & ſeparationis ſuæ Synodo rationem redderet. Dixit cauſam ſe habere, ſed venire non poſſe infirmâ valetudine præpeditum. Miſſi ſunt igitur ad illum tres alii Metropolitæ, qui idem penè reſponſum ab eo retulerunt. Unde Legati Pontificii ipſum ab omni Eccleſiaſticâ communione ſegregandum eſſe cenſuerunt. Oblatâ hâc occaſione, tres Canones condidit Synodus; quorum 1. ſtatuit ut quicunque à Joanne Papâ excommunicentur, ubicunque fuerint, à Photio pro excommunicatis habendi ſint, & vice verſâ, quoſcunque anathemati ſubjecerit Photius, eos à Joanne

Papâ

Papâ pro excommunicatis habendos esse, servatis semper Romanæ Sedi, ejúsque Antistiti, suis privilegiis. Can. 2. Omnem Episcopum qui ex Pontificali ordine ad Monachorum locum & ordinem descendere velit, Pontificali dignitate deinceps esse exuendum. Can. 3. Nemini fas esse, vel absque causâ, vel causâ aliquâ confictâ, Episcopum verberare, vel in carcerem conjicere; sin alitèr ausus fuerit, anathemate percutiendum. His, aliísque decretis de Photii receptione, Synodísque contra illum abrogandis, & dissidentium supplicio, déque Synodi Nicenæ confirmatione, subscripserunt Romani Pontificis & Patriarcharum Orientalium Legati, aliíque Metropolitæ & Episcopi, acclamationibus pro more factis.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

Act. VI. *Martii* x. in celebri Chrysotriclinii Palatio habitæ, interfuit unà cum filiis suis Augustis Basilius Imp. qui, habitâ ad Synodum oratione, hortatus est ut commune fidei Symbolum ederent, Nicenæ & reliquis Sanctis & Oecumenicis Synodis consonum. Quod & factum est; producto in medium Niceno Symbolo, prout à Synodo II. Oecumenicâ explicatum & confirmatum fuerat, factóque Decreto antiquam hanc fidei definitionem puram & incorruptam servandam esse; *Hanc,* inquiunt, *ex Majoribus ad nostra usque tempora descendentem, tàm mente, quàm linguâ, & amplectimur, & omnibus altâ voce ubique annunciamus, nihil auferentes, nihil addentes, nihil mutantes, nihil adulterantes; Ideóque siquis spuriis verbis, vel additionibus aut subtractionibus, sanctæ illius & venerabilis definitionis antiquitatem adulterare audax tentaverit, si sit in sacro ordine constitutus, omnimodæ depositioni subjiciatur; sin autem laicus, anathemati submittatur.* Quid hoc loco per additiones, mutationes, adulterationes voluerunt hujusce Concilii Patres, aperto ore proferre detrectârunt, nè Romano Pontifici labem inurere viderentur. Interim certum est ad processionem SPIRITUS SANCTI digitum intendisse, & additamentum illud (FILIOQUE) ante paucos annos sub Nicolao I. Papâ in publicum Ecclesiæ Symbolum receptum intellexisse. Quod quidem alibi disertè nos docet ipse Photius Epist. II. ad Patriarchas Orient. p. 51. Ubi de hâc quæstione ex professo agit, & post alia adversùs Latinos, in eos hâc de causâ acriùs invehitur his verbis. Ἀλλὰ γὰρ οὐχὶ μόνον εἰς ταῦτα παρανομεῖν ἐξηνέχθησαν, ἀλλὰ καὶ εἴτις κακῶν ἐστι κορωνὶς, εἰς ταύτην ἀνέδραμον. Πρὸς γὰρ τοι τοῖς εἰρημένοις ἀτοπήμασι, καὶ τὸ ἱερὸν καὶ ἅγιον Σύμβολον, ὃ πᾶσι τοῖς συνοδικοῖς, καὶ οἰκουμενικοῖς ψηφίσμασιν, ἄμαχον ἔχει τὴν ἰσχὺν, νόθοις λογισμοῖς, καὶ παρεγγράπτοις λόγοις, καὶ θράσους ὑπερβολῇ, κιβδηλεύειν ἐπεχείρησαν. ὢ τῶν τοῦ πονηροῦ μηχανημάτων. τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον οὐκ ἐκ τοῦ Πατρὸς μόνον, ἀλλά γε καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι καινολογήσαντες. *Enimverò non in istis tantùm peccare sunt inducti, sed in ipsam impietatis coronidem, siqua ulla est, devenerunt. Præter enim memoratas absurditates, sanctum & sacrum Symbolum, quod ab omnibus Oecumenicorum Conciliorum calculis confirmatur, & vim obtinet irresistibilem, sensibus spuriis, verbis adscititiis, quæ summa fuit ipsorum audacia, conabantur adulterare. O machinationes diabolicas! Spiritum sanctum novo more comminiscebantur, non de solo Patre, sed etiam Filio procedere.* Vix ovum ovo similius quàm locus hic Photianus Decreto Synodali, adeò & res & verba inter se conveniunt, ut Decretum à Photio conditum fuisse nemini dubitare licet. Etsi molliùs hic loquuntur Patres, paulò duriùs Photius, continuis Latinorum vexationibus antehàc asperior factus. His factis,

 omnia

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. omnia hujus ſeptimæ Synodi Acta de Photii reſtitutione, omniúmque quæ contra eum vel dicta vel ſcripta fuerant renunciatione, ſubſcriptione ſuâ Imperator unà cum filiis ſuis confirmavit, totâ Synodo acclamante, ei ejúſque Imperio fauſta omnia & fœlicia apprecante.

Act. VII. *Martii* xiii. Lecta eſt fidei definitio, quæ ſuperiori die edita fuerat, communi omnium conſenſu iterùm recepta & confirmata, Synodo exclamante, *ſic ſentimus, ſic credimus, in hâc fidei confeſſione confirmamur.* Poſt effuſam deinde in Photii laudes Procopii Cæſareenſis Orationem, Romanæ Sedis Legati ſubjunxerunt, *Siquis Photium ſanctum Patriarcham non exiſtimat, nec cum eo communionem amplectitur, ſit ejus portio cum Judâ, neque in numero Chriſtianorum omninò referatur,* Synodo iterùm exclamante, *omnes idem ſentimus & arbitramur, ſiquis eum Dei Pontificem non exiſtimat, Dei gloriam ne videat.* Atque ita editis ſolitis acclamationibus, Synodus tandem ſoluta eſt.

Excerptis ſubjicitur Joannis Papæ ad Photium Epiſtola de additamento ad Symbolum, quà dolet malos quoſdam architectos ſcandali & inimicitiæ inter utramque Sedem ſemina ſparſiſſe, teſtatus ſe ſanctum Symbolum ſicut ab initio traditum eſt inviolatum conſervâſſe, neque aliud addidiſſe, vel detraxiſſe, quin eos qui propriâ inſaniâ ducti hoc primùm facere auſi ſunt, ſe tanquàm Divini verbi tranſgreſſores, & Theologiæ Chriſti Domini, Apoſtolorum, reliquorúmque Patrum everſores condemnare, & unà cum Judâ collocare; neque interim aliquem violentèr cogendum additionem illam omittere, ſed potiùs manſuetudine & prudentiâ admonendos eſſe, ut à blaſphemiâ recedant. Habentur etiam ad calcem, trium Photii Epiſtolarum fragmenta; nempe ad Marinum Caſtellenſem, Gauderichum Veletrienſem, & Zachariam Anagninum Epiſcopos. In quibus nihil memoratu dignum, præter amicitiæ ſignificationes & Symbola, continetur. Obtortis oculis hanc Synodum intuentur, mille conviciis proſcindunt, mille ſpiculis configunt, Scriptores Pontificii. Teſtis ſit vel unus L. Allatius, qui peculiari opere, quod *Synodum Photianam* inſcripſit, edito *Romæ* 1662. 8*vo.* hanc Synodum refutare aggreſſus eſt, quique non modò Acta ejus corrupta & falſata, ſed & ipſam Synodum nullam fuiſſe, neque alibi uſpiàm niſi in Photii cerebello extitiſſe diſertè contendit, futilibus quidem argumentis, viro ingenuo & erudito parùm dignis. Eodem opere plures ſub Photio Synodos CP. habitas, quàm vulgò ſolent numerari, commemorat: Sed quæ vel nullæ fuerint, vel nullius nominis, & quarum vix ulla veſtigia hodiè ſuperſunt.

879. MANTALENSE in territorio Vienneſi, Eccleſiaſtico-politicum, ſeu Placitum generale, anno DCCCLXXIX. idibus *Octobris*, ab Arelatenſis Regni Epiſcopis & Proceribus habitum. In quo Regis nomen Boſoni delatum eſt. Habentur Acta Synodi Conc. Tom. IX. p. 331.

881. ROMANUM XII. anno DCCCLXXXI. ſub Joanne VIII. habitum. In quo Athanaſius Epiſcopus & Princeps Neopolitanus, ob fœdus cum Saracenis initum, junctáque cum eis adverſus Italos arma, excommunicatus eſt. Vide Leon. Oſtienſ. lib. V. cap. 42. & Joan. VIII. Epiſt. CCLI. CCLVI.

MA-

MACRENSE anno DCCCLXXXI. iv. Non. *April.* apud S. Macram in Diœcesis Rhemensis finibus congregatum. In quo non pauca ad disciplinam Ecclesiasticam spectantia sancita sunt. Extant *Capitula* VIII. Conc. Tom. IX. p. 337. 881.

NEMAUSENSE anno DCCCLXXXVI. *Novembr.* xv. à Theodardo Archiepiscopo Narbonensi, adversus Selvam Clericum Hispanum, Sedem Narbonensem, vel ut alii Tarraconensem, affectantem, habitum. Vide quæ ex Narbonensis Ecclesiæ monumentis referunt Conciliorum Editores Tom. IX. p. 395. 886.

COLONIENSE IV. anno DCCCLXXXVII. contra Raptores rerum Ecclesiasticarum, Oppressores pauperum, & incestas nuptias celebratum. Extant de his *Capitula* VI. Conc. Tom. IX. p. 396. 887.

AGAUNENSE anno DCCCLXXXVIII. in Monasterio S. Mauricii habitum. In quo Episcopi & Primores Rodolphum Conradi II. filium in Regem Burgundiæ elegerunt & coronârunt. Vide Rhegin. in *Chron.* ad annum DCCCLXXXVIII. & Conc. Tom. IX. p. 400. 888.

MOGUNTIACENSE anno DCCCLXXXVIII. præsidente Luitberto Archiepiscopo, coactum. In quo, occasione Arnulphi novi Regis, & disciplinæ Ecclesiasticæ propter incursiones Normannorum reformandæ, multa de utroque statuuntur. Extant *Capitula* XXVI. Conc. Tom. IX. p. 401. 888.

METENSE V. anno DCCCLXXXVIII. ex vulgari sententiâ, Calendis *Maii* habitum. Etsi illud ad annum DCCCXCIII. referendum potiùs esse censet Sirmondus. Sanè tempus haud satis certum videtur. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Canones* XIII. Conc. Tom. IX. p. 412. 888.

WORMATIENSE IV. anno DCCCXC. à circumvicinis Episcopis coactum. In quo Hermanni Coloniensis, & Adalgarii Hamburgensis de Episcopatu Bremensi contendentium causa examinata est. Vide Luitprand. in *Vit. Stephani* Papæ cap. 112. p. 283. Adam. Bremens. *Hist. Eccl.* lib. I. cap. 41. Flodoard. lib. IV. cap. 1. p. 315. 890.

VALENTINUM II. DCCCXC. ab Episcopis & Primoribus Regni Arelatensis habitum. In quo Regis nomen Ludovico Bosonis filio delatum est. Extant Acta Conc. Tom. IX. p. 424. 890.

LANDAVENSE circa annum DCCCXC. à Guriano X. Landaviæ Episcopo, congregatum. In quo Tudur Rex Brechemaniæ ob homicidium & perjurium excommunicatur. Fateor hujus Synodi tempus haud satis certum esse. Acta habentur apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. pag. 381. Notet Lector plura Concilia Landavensia circa hæc tempora, annis tamen incertis, habita fuisse, quæ ex Ecclesiæ Landavensis Archivis Cl. Spelmannus citato loco nobis exhibet. 890.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

891. MAGDUNENSE in diœcesi Aurelianensi ad Ligerim fl. anno DCCCXCI. habitum. In quo sancitum est ne quis in posterum Abbas in Cœnobio S. Petri Senonensis ordinetur, nisi quem Monachi de suis elegerint. Extant Acta Conc. Tom. IX. p. 432.

892. VIENNENSE anno DCCCXCII. à Regni Arelatensis Episcopis collectum. Extant de disciplinâ & moribus Ecclesiæ *Canones* IV. Conc. Tom. IX. p. 433.

892. RHEMENSE II. anno DCCCXCII. vel sequenti, præsidente Fulcone Archiepiscopo, celebratum. In quo, Odone Comite, qui regnum tyrannicè invaserat, rejecto, Carolus Simplex filius Ludovici Balbi Francorum Rex inauguratur. Vide quæ hâc de re notârunt Sirmondus, Labbeus, Binnius Conc. Tom. IX. p. 434.

893. ROMANUM XIII. anno DCCCXCIII. Calendis *Martiis* sub Formoso Papâ, ob ingruentia undique mala, hæreses, & schismata, celebratum. Vide de hâc Synodo Flodoard. lib. IV. cap. 2. p. 317.

894. CABILONENSE V. anno DCCCXCIV. habitum. In quo Gerfredi Monachi, qui Adalgarium Æduorum Episcopum veneno necâsse dicebatur, per corpus Domini purgatio facta est. Extant Acta Conc. Tom. IX. p. 437.

895. TRIBURIENSE in Villâ Regiâ super Rhenum, non longè à Moguntiâ, anno DCCCXCV. à *XXVI.* circiter Episcopis habitum. In quo, inter alia, Episcopatûs Bremensis causa, non semel agitata, Hermanno Coloniensi adjudicata est. Extant de variis casibus, & pro disciplinæ Ecclesiasticæ reformatione *Capitula* LVIII. Conc. Tom. IX. p. 438.

NAMNETENSE; proximè post Triburiense Namnetensem hanc Synodum subjiciunt Conciliorum Editores. Verùm tempus ejus planè incertum in medio relinquunt. Ad disciplinam Ecclesiasticam spectant qui conditi sunt *Canones* XX. de visitandis infirmis, de Sepulturâ, de Sacerdotibus nè ullas fœminas, etsi per Canones concessas, in domibus habeant, de decimis, de pœnitentiâ adulterii & fornicationis, de quibusdam confraternitatibus &c. habentúrque Conc. Tom. IX. p. 468. (ubi Sirmondi notam vide) & cum eruditis Car. Cointii notis Tom. III. p. 426. Sunt qui referunt ad annum DCLVIII. Car. Cointius ad annum DCLVI. verùm nulla datur temporis Epocha quâ certò definiri queat.

897. ROMANUM XIV. anno DCCCXCVII. à Stephano Papâ habitum. In quo Formosi Papæ nuper defuncti cadaver exhumatum, & per terram tractum, quasi in judicium adductum & damnatum est. Vide Synod. Roman. sub Joan. IX. cap. 1. Conc. Tom. IX. p. 502.

897. PORTUENSE in Pago Nemausensi anno DCCCXCVII. xiii. Cal. *Maii* celebratum. In quo Magalonensis Episcopus Ecclesiæ S. Joannis Baptistæ parochiam quandam, quam Ecclesiæ S. Andochii attribuerat, restituere jubetur. Extant Acta Conc. Tom. IX. p. 478. à Baluzio primùm edita *Conc. Gall. Narbon.* p. 1.

RHE-

SÆC. IX. ab Ann. DCCC 900.

RHEMENSE III. anno DCCCC. pridiè Nonas *Julii* habitum. In quo Fulconis Archiepiscopi Rhemensis occisores anathemate damnantur. Extant Acta Conc. Tom. IX. p. 481.

COMPOSTELLANUM anno DCCCC. iii. Cal. *Decembr.* ab *VIII.* Episcopis habitum. In quo Cæsarius Abbas, Tarraconensis Archiepiscopus electus & consecratus, ejus electioni repugnantibus aliis & præcipuè Archiepiscopo Narbonensi, ad Sedem Romanam appellavit. Vide Conc. Tom. IX. pag. 482. & *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 168. 900.

Finis Noni Sæculi.

SÆCU-

SÆCULUM OBSCURUM.

SCRIPTORES.

SÆC. X. ab An. DCCCC.

901. AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Vodoali*, Monachus Suessionensis, claruit circa annum DCCCCI. saltem superiore Sæculo exeunte. Scripsit Vitam S. Vodoali, cognomento *Benedicti*, Confessoris, qui decessit circa annum DCC. Quam subinde decurtatam edidit Joan. Bollandus *Februar.* v. Integram ex codice B. Mariæ Parthenonis, annorum circiter septingentorum, dedit Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 544.

910. AUCTOR *Vitæ S. Gisleni* claruit circa annum DCCCCX. Scripsit Vitam S. Gisleni Confessoris, qui cellam in Hannoniâ condidit, obiitque circa annum DCLXXXI. Quo quidem in opere, prioris Anonymi hâc de re scrinia Auctor noster compilavit. Edita est hæc Vita à Joan. Mabillonio *Sæc. Benedict.* II. p. 788. qui ex Raineri Cellensis Monachi, anno MXXX. clari, libro de Miraculis S. Gisleni non pauca subjecit.

910. ANONYMUS *Vitæ S. Burchardi* Auctor vixisse videtur ineunte Sæculo X. circa annum DCCCCX. Scripsit Vitam S. Burchardi Wirtziburgensis Episcopi primi, quam primus extulit Hen. Canisius *Antiq. Lect.* Tom. IV. Part. II. p. 651. & ex eo Mabillon. *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 698. Burchardi etiam res gestas tribus libris consignavit Egilwardus, Cœnobii S. Burchardi propè Wirtziburgum Monachus, qui Sæc. XI. vixisse videtur, etsi non desint qui ipsum ad ann. MCCC. remittunt. Omisso libro primo ut qui Anonymi lucubrationem superfluis verbis solùm amplificet, secundum & tertium edidit idem Mabillonius *ibid.* p. 703.

920. THEODORUS, Constantini Porphyrogennetæ, pueri adhuc in paternum Imperium succedentis, Præceptor & Ephorus, claruit anno DCCCCXX. Habuit is summam in Aulâ CP. auctoritatem, donec Romani Lecapeni, Patricii, & magni Drungarii classis Imperatoriæ, qui Imp. Constantini Porphyrogennetæ dignitatem indies magìs magìsque imminuere cœpit, consiliis obstans, ipse à Romano, unà cum Simeone suo fratre Eunucho, in Opsicianam Asiæ minoris regionem deportatus est. Quæ pluribus persequitur Leo Grammaticus in *Chronographiâ* Edit. *Paris.* p. 492. &c. Eadem sed contractiùs habet Cedrenus Hist. p. 614. 618. 632. Edit. *Paris.* Extant Græcè MSS. orationes V. hactenùs ineditæ. I. *Encomiastica* ad magnum Ecclesiæ Oeconomum, Patriarchæ fratrem, hoc initio. Μικρὸν μοι πρὸς σε τὸ μέγαν τὸ τοῦ λόγου δῶρον τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπε, &c. II. *Objurgatoria* ad discipulos suos turbidos & inobedientes. Incipit, Πῶς ποτὲ εἰσιν οἱ τὸ δυσχερὲς ἡμῖν ἐνειδίζοντες, οἱ τοῦ λόγου διαλογίαν καταπαιζόμενοι &c. III. *Apologetica* satìs prolixa, pro Eunuchismo & Eunuchis composita, in gratiam & solatium fratris sui qui fuit Eunuchus, præfixo duplici proœmio. Ipsa Oratio hoc habet initium.

tium. Ἔυρηκα σοὶ τῆ Ἐυτυχίας συνήγορον ἄμαθον. ἰδοῦ μὲν γὰρ &c. In hâc oratione S. Basilium, ob damnatum Eunuchismum, perstringit & refellit. Confer Lambec. *Comment.* lib. III. p. 132. IV. Ad Imperatorem Constantinum Porphyrogennetam, Leonis sapientis filium, partim *encomiastica*, partim *parænetica*. Principium. Δῶρον τι κἀγὼ Βασιλεῦ τοῦτο δίδωμι, δῶρον ἐμοὶ διδόναι, καὶ σοὶ λαμβάνειν ἱλαρῶς οἰκειότατον &c. V. *Ad discipulos*. Incipit hoc modo. Ἔδει μὲν με λέγειν ὦ παῖδες ἱλαρώτερά τι καὶ εὐφημότερα, καὶ ἀεί τι χάρει ἐπιδείκνυσθαι λόγου φέροντα &c. Egregia hæc opuscula & publicâ luce dignissima asservantur Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* juxta *Lambec.* CI. *Nessel.* XLIII. num. ii. fol. 116. Eáque supplemento suo corporis Historiæ Byzantinæ, quod animo conceperat, se insertúrum pollicitus est Lambecius *Comment.* lib. IV. p. 15.

LEONTIUS, Byzantius Chronographus, claruit circà annum DCCCCXX. De nomine quidem, germanum sit an suppostitium, dubitant Labbeus & Vossius, ac proinde tanquam Anonymus in lucem prodiit. Jubente Constantino Porphyrogennetâ, contexuit *Chronographiæ* libros IV. quibus totidem Imperatorum vitas ac res gestas exposuit; nempe Leonis Armenii, Michaelis Balbi, Theophili Michaelis filii, & Michaelis Theophili filii: Exorsus à Michaele Curopalatâ, in quem desinit Theophanes, usq; ad Basilium Macedonem, *i. e.* ab anno DCCCXIII. ad annum usq; DCCCLXVII. Hos libros Græc. Lat. edidit Combefisius inter *Scriptores* post Theophanem *Paris.* 1685. à p. 1. ad p. 131. Sequitur in Editione Combefisianâ *Vita Basilii Macedonis*, novâ versione ornata p. 132. quam sub nomine Constantini Porphyrogennetæ anteà Græc. Lat. ediderat L. Allatius *Symmict.* Part. II. p. 1. Verùm Constantini esse negat Labbeus, & Chronographo nostro potiùs adjudicandam censet, *Protrept. ad Hist. Byzant.* num. xxviii. p. 14. & meo quidem judicio rectissimé. Auctor enim Basilium tot immensis ubique ornat præconiis, ejúsque genus à tàm vetustâ, nobilique prosapiâ repetit, alitèr quàm istius temporis scriptores facere solent, ut à Constantini modestiâ alienum planè videatur, neque aliud scriptori fuisse consilium, quàm ut avi laudes nimiùm decantando, nepoti suaviùs adblandiretur. De se tanquàm Constantino nusquàm vel levissimum indicium injicit, immò tanquàm de alio ubiq; loquitur, præsertim num. xxxiv. Ubi hæc habet, Νῦν ὅτι τῶν ἡμετέρων χρόνων Κωνσταντῖνος ὁ τῆς πορφύρας βλαστὸς, ὁ Λέοντος μὲν τοῦ σοφωτάτου υἱὸς, ἐκείνου δὲ υἱωνὸς, τὸ τοιοῦτον προτέρημα &c. *Nunc ætate nostrâ Constantinus purpuræ surculus, Leonis sapientissimi filius, illius nepos, hoc privilegium habuit.* Hæccine de se Constantinus? Apage! Neque aliud ex operis *epigraphè* exculpi potest, quàm Constantinum scriptori demùm, quisquis erat, scribendi argumentum & materiam subministrâsse. In præfatione testatur auctor, se si vita virésque obsecundâssent, universi Imperii Byzantini, ejúsque Imperatorum historiam scripto consignaturum. Ac proinde posteà ex morbo convalescens, quatuor Basilii decessorum Vitas huic operi præmisit. Addidit Combefisius p. 217. incerti Auctoris Vitas Leonis philosophi, ejúsque filiorum Alexandri & Constantini, Romani Lecapeni, Constantini, & Romani Constantini filii; quas ex aliis quas habemus, mutato nonnihil stylo, recentiorem quendam compilâsse, & superioribus subjecisse non sine magnâ verisimilitudine conjicit Labbeus. 920

AUCTOR

SÆC. X. ab An. DCCCC. 920. AUCTOR *Vitæ S. Baſoli*, Cœnobii S. Baſoli Monachus, claruit circa annum DCCCCXX. Scripſit Vitam S. Baſoli confeſſoris, denati anno circiter DCXX. quam ex cod. MS. Altivillarenſi, in lucem protraxit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 640.

920. ANONYMUS *Vitæ S. Aicaidri* Auctor, Monachus Gemmeticenſis, claruit circa ann. DCCCCXX. Extat ab eo ſcripta S. Aicaidri Abbatis Gemmeticenſis Vita, ex codicibus MSS. eruta, apud Joan. Mabillon. *Sæc. Benedict.* II. p. 952.

930. ODILO gente forſan Gallus, S. Medardi apud Sueſſionenſes Monachus, claruit circa annum DCCCCXXX. Condidit librum *de Tranſlatione* Reliquiarum S. Sebaſtiani Martyris, & Gregorii Papæ in Sueſſionenſe S. Medardi Monaſterium, anno DCCCXXVI. factâ, quam Ingranno, Monaſterii ſui Decano, dicavit. Libellum ſed anonymum, & præfatione mutilum, extulit Bollandus *Januar.* xx. integrum Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 383. Scripſit etiam Odilo noſter ad Ingrannum, librum *de adventu & ſuſceptione SS. Martyrum Tiburtii, Marcellini*, &c. ex urbe Româ in Monaſterium Sueſſionenſe, quem habes apud eundem Mabillon. loc. citat. p. 411. Alter erat Odilo, Abbas Cluniacenſis, hujus etiam ſæculi ſcriptor, cujus in *Hiſt. Liter.* Part. I. ad ann. DCCCCXCIV. meminimus.

933. Vid. Part. I. p. 580. HIPPOLYTUS Thebanus, claruit anno DCCCCXXXIII. Futile eſt quod habet Bivarius * qui Hippolytum noſtrum Epiphanio antiquiorem facit. Verùm noſtrum cum Portuenſi confundere videtur. Fuiſſe Simeoni Metaphraſtæ ſaltem ætate ſupparem exinde conſtat, quòd ipſum disertè citet. Quid quòd eodem cum Simeone tempore & vixiſſe & ſcripſiſſe, non infœlici conjecturâ inde colligit Cl. le Moynius †, quòd ex omnibus quos citat auctoribus ſolum Metaphraſtem *Dominum* Symeonem vocat. Ἐγὼ δὲ, inquit, πείθομαι τοῖς λόγοις τοῦ κυρίου Συμεὼν. Qui titulus aptè ſatis ab eo tribuitur, qui ſcribebat jam vivente Symeone, qui cum in Aulâ gratiâ & dignitate floreret, & eſſet magiſter & magnus Logotheta, honorificâ iſtâ κυρίου denominatione ab Hippolyto inſigniri potuit. Contexuit Hippolytus *Syntagma chronicum* à Chriſto nato ad ſua uſque tempora (ut videtur) deductum. Hujuſce operis Fragmentum ſub Hippolyti Portuenſis nomine primus protulit Niceph. Calliſtus *Hiſt. Eccl.* lib. II. cap. 3. p. 135. Amplius & illuſtrius Fragmentum de genealogiâ Chriſti ejúſque in terris converſatione habetur MS. pluſquam ſemel iterúmque in Bibliothecâ Vindobonenſi, ut de aliis Bibliothecis nil dicam. Primus illud Latinè edidit Joan. Sambucus *Patav.* 1556. *8vo.* Græcè & Latinè ex codice Bavarico H. Caniſius *Antiq. Lect.* Tom. III. p. 35. paulò integriùs P. Lambecius *Comment.* lib. III. p. 46. noviſſimè ex codice Vaticano Schelſtratius *Append. ad Opus chronol.* p. 510. qui textum exhibuit Caniſiano & auctiorem & ſinceriorem, cùm in Caniſii codice non pauca fuerint inſerta. Operæ precium fecerit, ſiquis collatis variis editionibus & codicibus MSS. præclarum hoc Fragmentum denuò evulgaret. Interim conſulat Lector quæ habet Cl. Lambecius *Comment.* lib. III. p. 45, &c. 98, 99. lib. IV. p. 150. lib. V. p. 109. lib. VII. p. 341. Aliud Fragmentum ex codice Urbino-Vaticano ante DC. annos conſcripto habet Schelſtratius *ibid.* p. 513. In Biblioth. Bodleian. cod. *Baroc.* CXLII. num. xviii. fol. 278. habentur excerpta è Chronico Hippolyti Thebani de

* Comment. ad Fl. Dextr. Chron. p. 14.

† Not. ad Var. Sacr. p. 1082.

de Incarnatione Christi, & de annis quos vixit B. Virgo, de Joanne Baptistâ, Evangelistâ &c. An verò eadem prorsùs cum editis, nisi inspecto codice dicere non licet. Alia Chronici hujus Fragmenta ex codice Regio Græcè & Latinè dabit Cl. Cotelerius *Not.* ad *Patres Apost.* p. 201, 494. SÆC. X. ab An. DCCCC.

JOSEPHUS GENESIUS, Historicorum quos mediæ ætatis jactat Græcia haud postremus, claruit sub Constantino Porphyrogennetâ, circa annum DCCCCXL. Etsi de anno non usque adeò certus sim. Historicis Byzantinis ipsum accenset Joannes Scylitzes Curopalata in præfatione operis sui, in editione Græco-Latinâ Parisiensi (quæ posteriorem solummodò Historiæ Scylitzianæ partem exhibet) perperàm omissâ, habetur verò in versione Latinâ quam adornavit ediditq; Joan. Baptista Gabius *Venet.* anno 1570. Et quia in paucorum manibus versatur hæc editio, locum integrum hîc describere non gravabor. *Nam Daphnopates Theodorus, Nicetas Paphlago, Josephus Genesius, & Manuel Byzantius, Nicephorus Diaconus Phryx, Afianus, Leo, Theodorus qui fuit Sides Præses, ejúsque nepos, atque ejusdem cognominis illius Ecclesiæ quæ est in Sebaste præfectus, & unà cum his Demetrius Cyzici & Joannes Monachus Lydus, proprio sibi quisque proposito argumento——— longè à virorum illorum quos diximus* (viz. *Georgii Syncelli & Theophanis*) *mente aberrârunt.* Cedrenus, qui Scylitzæ scrinia, etiam raro mutatis verbis, perpetuò compilare solet, in præfatione recensitis reliquis Genesium quidem & Manuelem prætermittit, quos tamen nomine τῶν λοιπῶν Βυζαντίων comprehendere videtur. Contexuit Josephus noster *Historiam* sive *Vitas* Imperatorum Byzantinorum Leonis Armeni, Michaelis Balbi, Theophili Michaelis filii, Michaelis Theophili filii, & Basilii Macedonis, Historiæ Byzantinæ partem non contemnendam, quam Constantino Porphyrogennetæ Leonis filio, cujus jussu opus illud aggressus fuerat, nuncupavit. Patet id ex dedicatione; ubi versibus Elegiacis, operi præfixis, auctor Constantinum sic alloquitur. 940.

Τὴν δ' ἐξ ἱστορίης τελέσας βίβλον ὡς ἐκέλευσας
　Αὐτοκράτορ μελέταις καὶ καμάτοις μεγάλοις,
Ἔν σοι δῶρον ἔθηκα ὅπως ἐγνωσμένον εἴη
　Ἐκ φιλοδεσποτίας συντεθὲν ἐκ τε πόθου.

Extat MS. in Bibliothecæ Collegii Paulini Lipsiensis codice, paginis LXXVII. in folio constante, præfixo *Genesii* nomine. Apographum ejus Joan. Andreæ Bosii Historiarum in Jenensi Academiâ olim Professoris manu descriptum, cum breviusculis Reinesii notis, in Bibliothecâ Senatûs Lipsiensis asservatur. Opus diu cum blattis & tineis luctatum in lucem tandem protrahere in se suscepit vir undiquáque doctissimus Christianus Wagnerus, ad D. Joannis Pastor Lipsiensis. Apographum Bosianum cum Codice Lipsiensi iterùm contulit, Latinâ versione, notisq; critico-historicis & canone chronico illustravit, & dissertationem præliminarem planè eruditissimam præmittere destinavit. Verùm morte præventus (obiit enim non mediocri Rei Literariæ jacturâ, dysenteriâ extinctus v. Cal. *Aug.* MDCXCIII.) opus inceptum absolvere non potuit. Etsi trientem laboris se jam devorâsse, novissimis literis paulò ante obitum datis me monuit. De auctore singularem planè sententiam fovebat, codicem MS. *Genesii* nomen falsò præferre, & à recentiori manu illud additum; veros auctores fuisse *Georgium & Theophanem*, Jo-

SÆC. X. ab An. DCCCC.

annis cujusdam Diocæsareensis filios; patere hæc ex Iambis *Olympii* cujusdam, qui codicem manu suâ descripsit, calci operis subnexis, quos prout ab amicis Lipsiensibus in usum meum descripti sunt hic subjungam.

Λωϊσϑος ἀνὴρ ἄριστος ὡς ἐγὼ κρίνω
Γεωργίου τί φημὶ καὶ Θεοφάνους
Τῶν χρονογράφων τῆσδε τῆς βίβλου Γάτηρ *
† Ἰωάννη σοὶ λάβε, φίλε Δαιμόνων
Ὁ τῶν προέδρων πρῶτος ἀλλὰ καὶ ϑύτης
Διοκαισαρείας τῆς Ἀναζάρβης
Ὀλύμπιος. Ὀλύμπιος.

* Πάτηρ.
† Cl. Olearius qui mei causâ Iambos ad codd. MSS. nuper recensuit, legit Ἰωάννης σοι παύτης.

Videbit lector eruditus vel primâ fronte hos Iambos sanam lectionem non agnoscere, neque sensum satis commodum fundere. Quin nec dissimulat ipse Wagnerus in iis esse quæ ipse haud satis intellexerit, id tamen extra dubitationis aleam positum esse, quòd Georgius & Theophanes Joannis τοῦ τῶν προέδρων πρώτου, ἀλλὰ καὶ ϑύτου Διοκαισαρείας filii, sint chronographi τῆσδε τῆς βίβλου. Subdit se non dubitare quin codici MS. Paulino ΓΕΩΡΓΙΟΥ nomen primitùs adscriptum fuerit, posteà verò cum literæ quædam hujus nominis evanuissent, nescio quis lacunas literarum expleturus ΓΕΝΕϹΙΟΥ nomen formaverit. Ego quidem (ut quod sentio, liberè dicam) in sententiâ Wagnerianâ acquiescere non potui. Facilè vidi Iambis saniorem lectionem restitui posse, aliúmque ex iis sensum exculpendum esse. Nè verò judicio meo temerè nimis adhærere viderer, consului virum in his literis summum, Edvardum Bernardum, qui Iambos hoc modo corrigendos & in hunc sensum reddendos esse censuit,

Λωϊσϑων ἀνὴρ ἄριστος, ὡς ἐγῷμαι κρίνω,
Γεωργίου τί φημὶ καὶ Θεοφάνους
Τῶν χρονογράφων, ὁ τῆσδε τῆς βίβλου Γατὴρ
Ἰωάννη σοὶ λάβε, φίλε δαιμόνων,
Ὁ τῶν προέδρων πρῶτος, ἀλλὰ καὶ ϑύτης
Διοκαισαρείας τῆς Ἀναζάρβης.

Inter recentes Scriptores optimus quantum ego arbitror, Georgium, inquam [Syncellum] *& Theophanem, chronologos, est hujus libri auctor* [Josephus Genesius]. *Sume ergo tibi, Joannes, hoc opus, vir dilecte Deo, Præsulum primus atque etiam Episcopus, sive Sacerdos Diocæsariæ, quæ est Anazarba.* Descripserat, ut videtur, hunc codicem Olympius in Joannis cujusdam Episcopi Diocæsariensis gratiam, descriptúmque subnexis versibus illi obtulit. Atque hunc verum Hexastici Iambici sensum esse, & genuinam lectionem quovis ferè pignore contendam. Neque ullus dubito Cl. Wagnerum pro eo quo erat candore atque eruditione sententiam suam facilè mutaturum, si modò Iambos Olympianos cum Joannis Scylitzæ loco contulisset. Verùm Scylitzæ præfationem ipse non viderat, de eâ admodùm sollicitus, utque ejus loci copiam sibi facerem, me enixissimè obtestatus. Interim impensè rogandi sunt ejus amici, viri eruditione præstantissimi, cujusmodi plures nutrit Lipsiensis Academia, nè præclaros eruditissimi viri labores perire sinant, eósque penè ad umbilicum perductos diutiùs publico invideant.

FLO-

FLODOARDUS five FRODOARDUS Canonicus Rhemensis claruit anno DCCCCXL. Præter opera ab eo scripta, quæ in *Historiâ Literariâ* Part. I. recensuimus, extant in pervetusto codice Carmelitarum excalceatorum in Suburbio Germanensi, versuum Heroicorum libri XIV. initio quidem mutili, *de summis Pontificibus à B. Petro ad Leonem* VII. quo etiam in opere sub singulis Pontificibus haud pauca sanctorum Elogia interjicit. Prolixam admodùm hujus operis partem nempe à Gregorio II. ad Leonem VII. Edidit Cl. Mabillonius *Sæc. Bened.* III. Part. II. p. 596. Ex eodem codice, nempe lib. XIV. cap. 18. *Vitam S. Columbani* Abbatis, edidit idem Mabillonius *Sæc.* II. p. 30. ut & *S. Attalæ* Vitam ibid. p. 127. Carmen etiam de *S. Bertulfo* Abbate Bobiensi ibid. p. 166. Denique ex lib. XIII. Carm. VIII. de *S. Benedicto* multisque ejus miraculis Carmen integrum protulit idem Mabillonius in *Supplemento* Sæc. I. quod habetur ad calcem *Sæc.* II. p. 1095. An hoc opus idem sit cum Flodoardi libris XV. *de Triumphis Italicis Martyrum & Confessorum*, metro scriptis, qui, ut ex indice MSS^orum^ Bonderiano liquet, Treviris asservantur, nôrunt ii, quibus utrumque opus conferre datum sit. SÆC. X. ab An. DCCCC. 940. Vid. Part. I p. 581.

ANONYMUS *Historiæ Claromontensis* Auctor, claruit circa annum DCCCCL. Scripsit de SS. Ecclesiis & Monasteriis Claromontii libellos II. quos primus eruit notisque illustravit Jo. Savaro Regis Consiliarius *Paris.* 1608. & exinde Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. II. pag. 707. 950.

ANONYMUS *Vitæ S. Deicoli* scriptor, Monachus Lutrensis, claruit circa annum DCCCCL. Vitam S. Deicoli Monasterii Lutrensis in Diœcesi Byzantinâ Abbatis primi, anno circiter DCXXV. defuncti, literis mandavit, Werdolfo Abbati dedicatam. Hanc primus edidit Jo. Bollandus ad *Januar.* xviii. deinde ad codices MSS. recognitam Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 103. 950.

AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Radbodi*, istius penè temporis scriptor, claruit circa annum DCCCCL. Commisit literis Vitam S. Radbodi Episcopi Trajectensis ad Rhenum, anno DCCCCXVIII. defuncti. In quâ condendâ, se sua ab illis, qui rebus gestis interfuere, accepisse num. v. profitetur. Extat, sed mutato stylo, pressiùs descripta, apud Surium, *Novembr.* xxix. Exinde apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* V. p. 25. 950.

JOHANNES gente Italus, Urbem Romam natalem habuit, Odonis Cluniacensis discipulus, à quo Româ secum abductus, Monachus institutus est, deinde Prior ab eo ordinatus. In totâ peregrinatione comitem & socium intimum eum habuit Odo, ejusque operâ ad negotia sua peragenda maximè usus est. Claruit circa annum DCCCCL. Condidit de Vitâ Præceptoris sui, S. Odonis, Abbatis Cluniacensis secundi, libros tres. Hos post du Chesnium in *Bibliothecâ Cluniacensi* ad MS. codicem Compendiensem recognitos, edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 150. qui & prolixum, sed & eruditum *elogium historicum* de Odone Abbate Cluniacensi præmisit. 950.

ANONYMUS *Vitæ S. Mederici* Auctor, claruit post Sæculum IX. quo verò anno non satis liquet, ac proinde ad annum DCCCCL. eum ponimus, donec certiora indagare possumus. Scripsit Vitam S. 950.

SÆC. X. ab An. DCCCC. Mederici Æduenſis apud Pariſios Abbatis, quam ex MSS. codicibus Biblioth. SS. Germani & Victoris Pariſ. in lucem protraxit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 8.

950. AUCTOR *Vitæ S. Theofredi*, Monachus, ut videtur, Calmeliacenſis, quo tempore claruit haud ſatis liquet; ætas enim ejus parùm certa. Cl. Mabillonius ipſum ante Sæculum XI. vixiſſe conjicit, non aliâ ratione ductus, quàm quòd interdictum, quo fœminis in Eccleſiam Monaſterii negabatur ingreſſus, ſuo adhuc tempore viguiſſe ait. Atqui ritus iſte in paucis Monaſteriis perſeveravit ultra Sæculum X. Quiſquis ſit, ſcripſit Vitam S. Theofredi Abbatis Calmeliacenſis, & Martyris in Galliâ anno DCCXXVIII. quam ex MS. codice ejuſdem Monaſterii in lucem dedit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 477.

950. AUCTOR *Vitæ S. Ebbonis* claruit ex Cl. Mabillonii conjecturâ Sæculo X. certè poſt Normannorum in Galliâ procellas, adeoque illum ad medium hujus ſæculi retulimus. Scripſit Vitam S. Ebbonis, Senonenſis in Galliâ Epiſcopi, defuncti anno DCCXLII. quam ex MS. codice S. Petri apud Senonas eruit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 647.

950. ANONYMUS *Auctor Tranſlationis* S. Gorgonii, Cœnobii Gorzienſis ad Amnem cognominem haud procul à Moſellâ fl. ſiti Monachus, claruit circa annum DCCCCL. Scripſit hiſtoriam Tranſlationis S. Gorgonii Martyris in Monaſterium Gorzienſe, quam ex cod. MS. Rhemenſi edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 204.

950. ANONYMUS alter *Vitæ S. Altonis* Auctor, Altimonaſterienſis in Diœceſi Friſingenſi in Boioariâ ſuperiore Monachus, claruit eodem circiter tempore, certè hoc ſæculo, ut ex ipſius opuſculo liquet. Scripſit Vitam S. Altonis, ortu Scoti, ſeu Hiberni, Cœnobii Altimonaſterienſis conditoris & Abbatis primi, circa annum DCCLXX. defuncti. Extat apud Bollandum *Februar.* ix. & Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 217.

950. AUCTOR libri *de miraculis S. Columbani*, Cœnobii Bobienſis in Alpibus Cottiis, non longè à flumine Trebiâ ſiti Monachus, claruit circa annum DCCCCL. ut ex iis quæ de temporibus Berengarii Imp. occiſi ann. DCCCCXXIV. & Hugonis (qui ex Provinciæ Comite factus eſt Italiæ Rex anno DCCCCXXVI. ex Rege Monachus anno DCCCCXLV.) refert capp. VII. VIII. IX. manifeſtò liquet. Compoſuit librum de miraculis S. Columbani Abbatis Luxovienſis, quem ex codicibus MSS. eruit, Actiſque ſuis inſeruit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 40.

956. THEODORUS cognomento DAPHNOPATES, vir ſummi in Aulâ Conſtantinopolitanâ & nominis, & dignitatis, Patricius, & primus à ſecretis, claruit circa annum DCCCCLVI. ut ex infrà dicendis liquidò patebit. Erat Theodorus non modò dignitate, ſed & literis illuſtris. Scripſiſſe hiſtoriam Conſtantinopolitanam exinde colligo, quòd ipſum Hiſtoricis Byzantinis in præfatione hiſtoriæ ſuæ diſertè accenſeat Joannes Scylitzes, quod & à Cedreno etiam factum eſt p. 2. Sed & in Theologicis haud levitèr verſatus. Supereſt ejus Oratio de manu S. Joannis Baptiſtæ Antiochiâ Conſtantinopolim tranſlatâ,

quæ ita incipit. Ἰδοὺ καὶ πάλιν ἡμῖν τοῦ ἱεροῦ τοῦ Χριστοῦ ἐπιδήμησε πρόδρομος, τὴν αὐτοῦ χαριστῶν ἀναδιδοὺς ἀφθόνως τὰ νάματα, &c. Extulit hanc Orationem, sed anonymam, Latinè Surius *August.* xxix. Habetur Græcè MS. Biblioth. Vindob. cod. *Theol.* juxta Lambec. CXI. num. v. à fol. 87. usquè ad fol. 98. Meminit & L. Allatius *diatr. de Symeon.* p. 96. S. Præcursoris manus diu, magnâque curâ Antiochiæ in Templo D. Petri custodita fuerat; quam tandem clàm surripuit Jobus quidam Diaconus Antiochenus, & urbe noctu egressus Chalcedonem detulit, ubi Triremi Imperatoriæ, ad hoc ipsum emissæ, impositam, illustriores Senatores procedentes obviàm, cum Polyeucto Patriarchâ, & universo Clero & Populo, cum cereis, facibus, & suffitibus, eam in Palatium deduxerunt, anno circiter DCCCCLVI. referente hæc Cedreno *Hist.* p. 640. Mox institutum hujus *Translationis* Festum, & hâc occasione anno sequenti, cùm anniversaria istius Festi rediret solennitas, hanc orationem habuit Theodorus, uti num. xvi. xvii. xviii. xix. ipse prolixè narrat. Hinc ætas ejus alioquin satis obscura clarè deprehenditur. Extat etiam MS. ejus *Encomium in S. Paulum*, ex diversis Chrysostomi sermonibus collectum. Principium. Ἅπαξ μὲν ἐγκωμιῶν λόγος. &c. Vide L. Allat. *de script. Symeon.* p. 82. Aliud ejusdem argumenti, sed diverso planè initio ibid. p. 111. Princ. Τῆς ἐπιγραφῆς τῶν Ἀποστολικῶν πράξεων. *Oratio in nativitatem pretiosi Præcursoris.* Pr. Εἰ μὲν ὁ τοῦ λόγου κήρυξ καὶ πρόδρομος. Allat. ubi suprà p. 87. qui tamen monet in cod. Vaticano MLXXIV. Theodorito Cyri Episcopo tribui. *Vita Theodori Studitæ* habetur Græcè MS. *Biblioth. Augustan.* cod. LXVI. num. vi. teste Possevino in *Append.* p. 69. Extant item Theodori nostri *Apanthismata* sive flosculi, ex variis S. Joannis Chrysostomi operibus decerpti, & in XXXIII. capita divisi, editi Græcè in Editione Savilianâ Tom. VII. p. 665. Græcè & Latinè in Parisiensi Tom. VI. p. 663. Habentur MSS. Biblioth. Vindod. cod. *Theol.* juxta Lambec. CLIII. num. i. Ubi ordo eorum & numerus ab editis discrepat, & unicuique capiti partim in principio, partim in margine, literis miniatis ascriptum est ex quibus Chysostomi operibus singula apanthismata desumpta sunt. Eadem apanthismata continet etiam codex CLIV. elegantissimus planè, & magnâ ex parte aureis literis scriptus, qui Cardinalis Bessarionis olim fuit. Addam solummodò Theodorum nostrum inter Scriptores recenseri, ex quorum sermonibus liber Græcorum Ecclesiasticus, Πανηγυρικὸς dictus, contextus sit, quo diversorum auctorum Orationes laudativæ in varias Christi Domini & Sanctorum festivitates continentur, monente L. Allatio dissert. I. *de lib. Eccles. Græc.* p. 95.

SÆC. X. ab An. DCCCC.

FRIDEGODUS Anglus, Monachus Cantuariensis, claruit anno DCCCCLX. Vitam S. Wilfridi Eboracensis metricè ab ipso scriptam, sed in fine mutilam, edidit Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 169. Quod verò desiderabatur ex Bibliothecæ Cottonianæ codice posteà nactus, supplementum satis amplum exhibuit *Sæc.* IV. Part. I. p. 722. 960. Vid. Part. I. p. 584.

NICON genere Armenus, claruit circa annum DCCCCLXI. Scripsit libellum *de impiâ pessimorum Armeniorum Religione*, quem anteà Latinè tantummodò, nec satis fœliciter evulgatum, ex codice MS. Bibliothecæ Regiæ, Græcè & Latinè edidit Joan. Cotelerius *Not.* ad *Patres Apostol.* p. 152. Idem Cotelerius p. 237. ex eâdem Bibliothecâ exhibet Græcè & Latinè Opusculum bene longum *de Religione Armenorum* 961. Vide Part. I. p. 585.

norum, hoc titulò, Ἀπόταξις τῶν αἱρετικῶν Ἀρμενίων, *Renunciatio hæreticorum Armenorum, quomodò debeant anathematizare cum ad Fidem Orthodoxorum Romanorum redeunt, non autem baptizantur, ſed unguntur.* An verò ſit ejuſdem Niconis mihi planè eſt incompertum. Biblioth. Vindob. cod. *Jurid.* VII. num. xvi. quo excerpta quædam Miſcellanea, partim Theologica, partim Juridica continentur, nonnulla ex Epiſtolâ quâdam S. Niconis exhibentur.

964. BERNERUS primò S. Remigii apud Rhemenſes Monachus, deinde Cœnobii Humolarienſis apud Veromanduos Abbas, claruit adhuc anno DCCCCLXIV. Condidit Vitam *S. Hunegundis* Virginis & Sanctimonialis Humolarienſis. Ejus enim eſſe non immeritò exiſtimat Mabillonius. Habetur apud Surium ſtylo politiori ornata. Verùm ad codices MSS. reſtitutam exhibet idem Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 1018. necnon *Hiſtoriam* Tranſlationis corporis ejuſdem Virginis *Sæc.* V. p. 215.

965. Vid. Part. I. p. 585. FOLCUINUS primùm Monachus, deinde juvenis adhuc, Abbas Laubienſis factus eſt circa annum DCCCCLXV. Obiit anno DCCCCXC. Condidit Chronicon Abbatum ſui Cœnobii, à Dacherio editum *Spicileg.* Tom. VI. Libellum de miraculis S. Urſmari ſuo tempore factis, quem habent Bollandiani *April.* xix. Vitam item Folcuini Epiſcopi Tarvennenſis in Galliâ, anno DCCCLIV. defuncti, quam ex codicibus MSS. Marchianenſi & Cheſniano extulit Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 622.

967. SIMEON, Magiſter & Logotheta, claruit ſaltem circa annum DCCCCLXVII. Condidit Chronographiam, ſive Annales à Leone Armeno uſque ad Nicephorum Phocam, quos Græc. Lat. extulit Combefiſius inter *Scriptores* poſt Theophanem *Pariſ.* 1685. p. 401. Hos Simeoni Metaphraſtæ tribuit Cl. du. Freſnius *indic. Auct. Græc.* p. 61. Extat Græcè MSS. in codice Regio ejuſdem Simeonis chronicon, ex variis chronicis & hiſtoriis collectum, ab orbe condito ad Leonem Armenum, in quo opere auctor Theophanis ſcrinia ſtrenuè compilâſſe videtur. Vide du Freſn. ibid. p. 32. Codici MS. ſubnectuntur hi duo Iambi.

Ἀρχὴν μὲν Ἀδὰμ ἔσχεν βίβλος, καὶ τέλος
Τὸ πορφυρογέννητον εὐσεβὲς κράτος.

Certè dubitari nequit quin utraque pars ſit ejuſdem Simeonis opus. Ut verò Simeoni Metaphraſtæ aſcribatur, hîc aquam mihi hærere fateor, utque credam ægrè à me impetrare poſſum. Si enim Metaphraſtes nec tunc admodùm juvenis, initio hujus ſæculi ſcribere incœpit, (quod certis fundamentis nititur) vix ad Nicephorum Phocam vitam produxiſſe cenſendus erit. De quo penès eruditos judicium eſto. Illud monendum, Combefiſium in animo habuiſſe Scriptores qui in hoc volumine poſt Theophanem continentur, notis illuſtrare, ſed morte intercedente abſolvere non potuiſſe.

971 Vide Part. I. p. 586. NOTGERUS ſeu NOTKERUS, Epiſcopus Leodicenſis, claruit anno DCCCCLXXI. Notgeri ſcripta alibi recenſuimus. Iis addi poteſt *Vita S. Hadalini*, nobilis Aquitani & Confeſſoris, & Monaſterii Cellenſis prope Dionantum conditoris, qui diem clauſit extremum circa annum DCXC. Notgerum enim hujus Vitæ Auctorem eſſe ex numero

numero vi. non immeritò colligitur. Extat apud Bollandum *Febr.* iii. Tom. I. ubi varia de Actis, tyrocinio vitæ religioſæ, & ætate, aliiſque præmittuntur. p. 366. & Mabillonium *Sæc. Bened.* II. p. 1013. De variis qui fuere Notkeris ut rectiùs judicetur, notanda ſunt quæ nos docet Jodocus Metzlerus Monachus S. Galli, Epiſtolâ ad Goldaſtum * anno MDXCIX. datâ, ubi quatuor Notkeros recenſet, Epiſcopum Leodicenſem, *Balbulum* vulgò, ſed falſò cognominatum, qui obiit anno MVII. vel MVIII. ſemperque *Nodkerus* ſcribi ſolet; tres Monaſterii S. Galli alumnos, nempe Notgerum Abbatem, *Piperis granum*, dictum, cujus nulla, quod ſciam, ſuperſunt monumenta; Notgerum Monachum, *Balbulum* reverà dictum, qui diem clauſit extremum anno DCCCCXII. *Sequentiarum* auctorem, qui & alia poſt ſe reliquit ingenii ſui monumenta; nempe *Elucidarium* cujuſdam libelli, notulis picti, qui adhuc in Bibliothecâ San-Gallenſi aſſervatur; *de Expoſitionibus S. Scripturæ* lib. I. *Epiſtolarum ad diverſos* lib. I. *de Vitâ S. Fridolini* lib. I. *de Vitâ S. Galli* carmine lib. III. *de Muſicâ & Symphoniâ* lib. I. *Litanias, Antiphonas*, &c. Tertium Notgerum, quem *Phyſicum* ſeu *Labionem* vocabant, medicum & arte pingendi inſignem, generis ſplendore & eruditione nobilem qui *hymnos* aliquot Eccleſiaſticos edidit, & Pſalterium, librum Job, & Gregorii Moralia in linguam Teutonicam primus tranſtulit, & è vivis exceſſit iii. Cal. *Julii* ann. MXXII. vel ut alii MXXXIV. Hæc pluribus vir eruditus, rerúmque ſui Monaſterii callentiſſimus.

SÆC. X. ab An. DCCCC.

* Inter Epiſt. ad Goldaſt. num. x. p. 13. *Franc.* 1688. 4to.

LEO, Diaconus, nì fallar, Magnæ Eccleſiæ CP. claruit circa annum DCCCCLXXV. Scripſit Hiſtoriam Conſtantinopolitanam à morte Conſtantini Porphyrogennetæ, uſque ad exitum Joannis Tzemiſcis, *i.e.* ab anno DCCCCLIX. ad annum uſque DCCCCLXXV. Extat hæc Hiſtoria Græcè MS. in inſtructiſſimâ Regis Galliarum Bibliothecâ, Hiſtoricis Byzantinis meritò accenſenda. Vide du Freſn. in *Indice Auct. ad Gloſſar. Græc.* col. 28. Opus, ut videtur, magni pretii, ex cujus libro VII. & VIII. quædam hinc inde citat idem vir clariſſimus, quique typis Regiis, unà cum aliis proximè edendum eſſe ſpem nobis fecit. Certè Combefiſius ei inter *Scriptores poſt Theophanem* locum deſtinavit; & abſoluto Tomo primo in Secundum rejecit, quem tamen morte præventus non edidit. Extat etiam Leonis noſtri *oratio* ad Baſilium Imperatorem Romani Junioris filium, qui unà cum fratre ſuo Conſtantino Joanne, Tzemiſci in Imperio ſucceſſit. Habetur Græcè MS. inter codices Baroccianos in *Biblioth. Bodleian.* Cod. CXXXI. fol. 306. B. incipit, Ἔδω μῦ τὸ &c. 975.

ANONYMUS, *Menologii Græcorum* Compilator, claruit circa annum DCCCCLXXVI. quippe qui illud juſſu Baſilii Imperatoris, non Macedonis qui anno DCCCLXVII. ſolus regnare cœpit, ſed Junioris Romani Imperatoris filii, qui Imperium ſubiit anno DCCCCLXXV. aggreſſus eſt; id quod tùm ex Iambis operi præfixis liquet, in quibus 976.

Ἄναξ ὅλης γῆς ἥλιος τῆς πορφύρας
Βασίλειος τὸ θρέμμα τῆς ἁλουργίδος,

vocatur, quod de Macedone dici nequit; tùm quòd in ipſo opere Sanctorum quorundam, qui longè poſt Baſilium Macedonem vixerunt, fit mentio. Prout jam extat, Semeſtre tantùm hyemale complectitur, nempe à menſe *Septembri* ad *Februarium* incluſivè, alterâ anni parte vel deperditâ, vel nondùm erutâ. Codex Græcus MS. judice L. Allatio

SÆC. X. ab An. DCCCC.

† De lib. Eccleſ. Græc. diſſert. I. p. 84.

tio † ἀυτόγραφ☉. eſt. Scriptus eſt in folio grandi pergameno, affabrè perpolito, formâ quaſi quadratâ, characteribus elegantiſſimis, capitalibus literis auro efformatis. Singularum paginarum pars ſuperior nomina Sanctorum illius diei repræſentat; alterius dimidia ſcripta compendio Sanctorum geſta; altera imaginibus coloribúſque non ineleganter ſub oculos ponit. Miniatura excellit, prout pictoris cujuſque ars, ingenium, vel ſtudium ferebat. Plures enim erant qui Imaginibus à ſe depictis nomina ſua in margine libri expreſſerunt. Venerandum hoc Eccleſiæ Græcæ monumentum Conſtantinopoli advectum in Lud. Sfortiæ poſſeſſionem ceſſit; poſteà in familiam Sfrondratorum tranſiit; demùm à Paulo Sfrondrato Cardinali, Paulo V. Pontifici donatum, ab eóq; ſolenni inſcriptione ornatum, in Bibliothecam Vaticanam illatum eſt. Plura de hoc libro ſcire qui velit, adeat is L. Allatium, & qui ex Allatio ſua penè omnia deſumpſit F. Ughellum in præfatione. Codicem Græcum Latinè reddidit Petrus Arcudius Corcyrenſis. Arcudii verſionem edidit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. VI. p. 1049. Partem etiam Æſtivalem per ſuos menſes edere cœperunt Bollandiani in *Martio*, *Aprili*, &c. Vide etiam quæ nos alibi in *Baſilio* * *Macedone* hâc de re diximus.

* Hiſt. Lit. Part. I. p. 556.

978. SEVERUS, *Mok-fahi* filius, natione Ægyptius, patriâ Alexandrinus, ſectâ Jacobita, Aſmuninæ Epiſcopus, claruit ann. DCCCCLXXVIII. Teſtis quippe eſt Georgius Homaïdius Almachinus *Annal.* Part. II. (quam ſub titulo *Hiſtoriæ Saracenicæ* edidit Erpenius) lib. III. p. 306. Severum fuiſſe tempore Ephrahæmi Syri, Jacobitarum in ſede Alexandrinâ Patriarchæ, qui ſedem hanc adeptus eſt anno æræ S. Martyrum DCXCIII. Hegiræ CCCLXVII. *i. e.* Chriſti DCCCCLXXVII. & poſt tres annos cum dimidio è vitâ exceſſit. Contexuit Severus ſermone Arabico de vitis & rebus geſtis Patriarcharum Alexandrinorum tomos tres. In quibus Eccleſiæ iſtius originem & integram hiſtoriam per ſingulas quaſque ſucceſſiones fuſè perſequitur. Hos partim proprio Marte condidit, partim ab aliis olim ſcriptos, ex monumentis in Monaſterio S. Macarii aliiſque Scethes Monaſteriis, & Alexandriæ Bibliothecis repertis, diligentèr conquiſivit, & tùm ſuâ, tùm aliorum operâ, ex linguâ Cophticâ & Græcâ in Arabicam tranſtulit, utì in præfatione ipſe ſatis luculentèr teſtatur. Extitit hæc hiſtoria MS. in Bibliothecâ V. C. Gilberti Gaulmini Pariſienſis, Libellorum ſupplicum magiſtri. Abrahamo Ecchellenſi in *Eutychio vindicato* Part. I. utramque ferè facit paginam, tot ex eâ loca ubique profert, cap. I. IV. VI. VII. X. XIV. & alibi non ſemel. Scripſit item Severus tractatum adverſus Eutychii Batricidæ, Patriarchæ Alexandrini Annales, qui in Bibliothecâ Vaticanâ MS. hodiè aſſervatur. Confer Ecchellenſ. in *Indic. Auct.* ad calcem *Eutych. Vindic.* num. lxv.

980. GERARDUS, Preſbyter Auguſtanus, Eccleſiæ Cathedralis Canonicus, & ſi idem fuerit, Udalrici Epiſcopi Capellanus. Claruit anno DCCCCLXXX. Udalrico dum vixit, admodùm familiaris. Mandavit literis Vitam S. Udalrici, Epiſcopi Auguſtæ-Vindelicorum, ipſe pene omnium rerum geſtarum teſtis oculatus, quam abſque Auctoris nomine edidit nobiliſſimus Velſerus in *Rebus Vindelicis* p. 515. Alium etiam librum condidit *de Miraculis S. Udalrici*. Reſtituto Auctoris nomine, hæc duo opuſcula exhibet Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 415.

LANT-

SÆC. X. ab An. DCCCC.

LANTFREDUS sive LANTFRIDUS, gente Anglus, Cœnobii Wintoniensis Monachus, claruit circa annum DCCCCLXXX. Scripsit librum *de Miraculis S. Swithuni*, scilicet post obitum illius, patratis. Extat MS. in eximiæ antiquitatis & pulchritudinis codice Bibliothecæ Cottonianæ sub Nerone E. I. Epistolam præfatoriam ex alio codice Cottoniano, manu Semi-Saxonicâ exarato edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 322. 980.

INGELRAMNUS sive ANGELRANNUS SCHOLASTICUS, Abbas Centulensis, claruit circa ann. DCCCCLXXXI. Scripsit metricè ad Fulbertum Episcopum Carnotensem, *de Vitâ & Miraculis S. Richarii* Abbatis Centulensis, libros IV. Primum integrum exhibuit Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 213. Secundi & tertii argumenta tantùm capitulorum; quartum, qui relationem S. Richarii ex Sithiensi Monasterio in Centulense continet, edidit idem Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 563. 981.

ÆLFRICUS, natione Anglus, Æthelwoldi Episcopi Wintoniensis discipulus, claruit anno DCCCCXC. Vexata est quæstio nec solutu facilis, unúsne fuerit hoc tempore an duo Ælfrici, hic Cantuariensis Archiepiscopus, ille Grammaticus librorum penè omnium qui sub Ælfrici nomine latent parens, uterque Æthelwoldi discipulus. Priorem sententiam tuentur scriptores nostri penè ad unum omnes; quam tamen cùm difficultatibus quibusdam premi animadverteret ὁ πάνυ Usserius, ad conciliandas quæ oriuntur difficultates multa congessit, quæ ex *Bibliothecâ* ejus *Theologicâ* MS. in primâ hujus operis parte p. 588. compendio exhibuimus. Improbavit hanc Usserii aliorúmque sententiam H. Whartonus; pluribus seu argumentis seu conjecturis contendit Ælfricum, ex Episcopo Wintoniensi, Siricio in Sede Cantuariensi anno DCCCCXCV. successisse, obiisse anno circiter MV. Ælfricum verò Grammaticum, primò fuisse Monachum, deinde Abbatem, ut videtur, Wintoniensem, tandem ab anno MXXIII. Archiepiscopum Eboracensem factum, Ælfricum *Puttam*, *i.e.* doctum seu sapientem dictum, diémque clausisse extremum anno MLI. ut si circa annum DCCCCLII. natus sit, centenario proximus obiit. Hæc pluribus vir eruditus Dissertatione *de duobus Ælfricis*, quam *Angliæ Sacr.* Tom. I. p. 125. inseruit. Litem hanc meam non faciam, etsi omnibus ritè expensis me in sententiam Whartonianam propendere fateor. Perpendat æquus Lector utrinque dicta, & judicio fruatur suo. 990. Vid. Part. I. p. 588.

Fuit Ælfricus Anglo-Saxonum suo tempore longè doctissimus, Grammaticæ, Logicæ, Poeticæ, Historiæ non infœlicitèr peritus, in rebus Theologicis ad amussim eruditus, vir prudens, pius, & Religionis Christianæ zelo fervidus, ad scientiam, fidem, & pietatem Christianam ævo rudi barbaróque, promovendam natus. In contexendis sermonibus, populo diebus festis Dominicísve, linguâ Saxonicâ, prælegendis, partim ex SS. Patrum scriptis decerptis, partim de suo additis, incredibilem planè posuit diligentiam. Quorum integri codices in Bibliothecis nostris adhuc delitescunt. Nec minore usus est studio & labore in S. Scripturæ libris in patrium sermonem transferendis. Extat in Bibliothecâ Bodleianâ, nè de aliis dicam, ejus *Pentateuchus*, cum libris Josuæ & Judicum. Præfationem Geneseως Saxonicè & Latinè extulit Whartonus noster *Auctuar. ad Hist. dogmat. Usser.* p. 380. Interim ut hoc obitèr moneam, eo in loco p. 377. me erroris arguit Whartonus,

SÆC. X. ab An. DCCCC. quòd in recensendis Ælfrici scriptis, *Grammaticam* ejus & *Dictionarium Latino-Saxonicum* illius operibus MSS. annumeràssem, quæ anteà à Somnero evulgata fuerant. Immeritò utique. Edidit quidem Somnerus Ælfrici Grammaticam, unà cum ejusdem Glossario, ad finem Glossarii sui *Oxon.* 1659. id quod lectorem disertè monui p. 590. Extare tamen MS. in Bibliothecâ Cottonianâ, & D. Joannis Oxon. alibíque sæpiùs, *Glossarium* Ælfrici, ab eo quod publici juris fecit Somnerus longè diversum, nôrunt quotquot in his studiis hospites non planè sunt, & plusquàm semel iterúmque monet Cl. Hickesius *Catal. libr. Septentrion.* quem Grammaticæ suæ *Anglo-Saxonicæ* subjecit: ubi etiam de Ælfrici nostri operibus Saxonicis, tùm editis tùm MSS. plura te, lector Philo-Saxo, docebit. Vapulat proindè hoc nomine Whartonus Wh. Kennetto viro ingenuo atque erudito, qui Somneri Vitam patrio sermone nuper edidit p. 76. Verùm hæc obitér. Quàm diversa fuerit Ælfrici, & Ecclesiæ Anglicanæ hoc tempore, ab hodiernis Ecclesiæ Romanæ dogmatibus sententia uno alteróve exemplo manifestum fiet. In omnibus penè scriptis Theologicis disertè docet sacras Scripturas à fidelibus esse legendas, discendas, earúmque lectionem non minùs ad animam purgandam, quàm cibum naturalem ad corpus nutriendum, conducere. Hæc nos in *Homiliis* sive sermonibus Saxonicis; hæc in *Compendio* Veteris & Novi Testamenti ad Sigwerdum nobilem, alibíque ubivìs docet. Quin & *præfatione* quam versioni suæ Geneseos præmisit, objectionem adversus sacras Scripturas in sermonem popularem transferendas, nè eas pravè intelligant imperiti, luculentèr diluit. In dogmate de Eucharistiâ sententiæ Pontificiæ apertum planè bellum indicit. In sermone *de Sacrificio*, eóq; satìs prolixo, qui in die Paschatis solenni coram populo recitari
" solebat, id penè unicè agit, ut ostendat nos spiritualitèr corpus Christi
" gustare, ejúsq; sanguinem bibere, cùm verâ fide sacram illam gustemus
" Eucharistiam; panem & vinum non posse per ullam benedictionem in
" Christi corpus & sanguinem mutari; verè quidem Christi corpus &
" sanguinem esse, non tamen corporalitèr sed spiritualitèr: Esse quidem Eu-
" charistiam quæ ad Altare Dei consecratur commemorationem Corporis
" Christi quod pro nobis obtulit, & Sanguinis sui quem pro nobis fudit,
" Corpus Sanguinémque Christi non corporalitèr sed spiritualitèr; nec
" disputandum, quî hoc fieri posset, sed quòd ita fiat nostrâ fide
" esse tenendum. Verùm integrum sermonem exscribere necesse sit, si modò omnia quæ huc spectant excerpere velimus. Paschalem hunc sermonem primus Saxonicè & Anglicè edidit Matthæus Parkerus Archiep. Cant. *Lond.* 1567. 12*o*. Transtulit in Acta & Monument. Tom. II. Joan. Foxus. Recudit Gulielm. l' Isle sive de Insulâ *Lond.* 1638. 4*to*. Tandem Saxonicè & Latinè edidit Abr. Whelocus *not.* ad *Bed. Hist. Eccl.* p. 462. Nec in hoc modò sermone, sed & alibi eadem iisdem penè verbis repetit, præcipuè in *Epistolâ* tùm ad Wulfinum Episcopum Schireburnensem, tùm ad Wulfstanum Archiepiscopum Eboracensem. Utriusque partem benè longam monumentis suis Anglico-Saxonicis l' Isleus noster inseruit; exinde Saxonicè & Latinè Whelocus ad Bedam p. 333. Epistolam ad Wolfstanum primò quidem Latinè scripsit Ælfricus, quam anno sequenti verbis clarioribus & disertioribus, petente Wulfstano, Saxonicè reddidit. Ex Latinâ hâc Epistolâ in pervetusto codice Wigorniensi, qui nunc in Bibliothecâ Collegii Corporis Christi Cantab. asservatur, periodum hanc expunxerat sequioris cujusdam temporis Monachus, utpote Ecclesiæ Romanæ dogmati

mati de Tranſubſtantiatione è diametro repugnantem; *Non ſit tamen hoc ſacrificium corpus ejus, in quo paſſus eſt pro nobis; neq; ſanguis ejus, quem pro nobis effudit; ſed ſpiritualitèr corpus ejus efficitur & ſanguis: ſicut manna quod de cœlo pluit, & aqua quæ de petrà fluxit. Sicut Paulus Apoſtolus ait.* Securum ſe exiſtimavit bonus Monachus linguæ Saxonicæ ignarus, neſcius utique in Epiſtolâ Saxonicâ hæc eadem contineri. Quin & in codice Exonienſi, quem Eccleſiæ ſuæ dono dedit Leofricus primus Exonienſium Antiſtes, hæc ipſa Epiſtola Ælfrici Latina incorrupta hodiè ſupereſt, unde hanc ſententiam Cl. l' Iſleus reſtituendam curavit. SÆC. X. ab An. DCCCC.

JOANNES gente, ut videtur, Gallus, Abbas, an Gorzienſis, an S. Arnulfi Mettenſis tandem in medio relinquit Cl. Mabillonius. Claruit circa annum DCCCCXC. In literas miſit Vitam & Miracula S. Glodeſindis Mettenſis Abbatiſſæ, quæ fato ſuo functa eſt circa annum DCX. idq; libris II. Extat hæc Vita ſed interpolata, ſub nomine *Bernardi* cujuſdam Abbatis, vel ut alii *Arberti* Monachi, apud Surium *Jul.* xxv. Sinceriorem, ſtylo & Auctori ſuo reſtitutam, ex variis codicibus MSS. edidit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. I. p. 724. Vitam extulit Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 1087. Poſteriorem, ſeu hiſtoriam Tranſlationis & Miraculorum S. Glodeſindis dedit idem *Sæc.* IV. Part. I. p. 435. Scripſit item Vitam S. Joannis Abbatis Gorzienſis, anno DCCCCLXXIII. denati, cui morienti adſtitit, quam tamen non penitùs abſolvit. Ediderunt hanc Bollandiani *Febr.* xxvii. & ad ipſum autographum collatam Joan. Mabillonius *Sæc. Bened.* V. p. 363. 990.

ANONYMUS *Vitæ S. Martini* Auctor vixit Sæculo X. exeunte, circa annum DCCCCXC. Scripſit Vitam S. Martini Abbatis Vertavenſis, ſtylo quidem humili, ut ingenuè agnoſcit, & ruſtico, ſed Hiſtoriæ veritate ſinceritèr ſuffragante. Hanc ex MS. codice Monaſterii Silvæ majoris erutam, in Actis ſuis edidit unà cum libello de Miraculis & Tranſlatione ejuſdem Abbatis Joan. Mabillonius *Sæc.* I. p. 681. 990.

REIMANNUS, quem alii OUSMANNUM vocant, natione Germanus, Cœnobii Walciodorenſis aut ſaltem Gorzienſis Monachus, claruit circa annum DCCCCXC. Scripſit Vitam S. Cadroæ, Abbatis Walciodorenſis, deinde Mettenſis, quam Immoni Abbati dedicavit. Exhibent hanc Bollandiani *Mart.* vi. & ex iis Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 487. 990.

JOANNES SMERA POLOVECIUS, natione Ruſſus, Ulodimiri Regis medicus & rhetor, claruit anno DCCCCXC. Inter ſcriptores Eccleſiaſticos locum habet, non quòd plura poſt ſe reliquit opuſcula, extat enim non niſi Epiſtola unica, ſed ob ſingularem rei novitatem. Ulodimirus ſupremus Ruſſorum princeps, religione gentilis, Helenam, ſive ut alii vocant, Annam Baſilii & Conſtantini Imperatorum Orientis Sororem, in uxorem duxit. Quâ occaſione Religionem Chriſtianam amplexus eſt, & Ruſſi in Græcorum ritus tranſierunt. Antè verò quàm hæc fierent, Ulodimirus Idolorum cultui adhuc deditus, in varias quæ tùm vigebant religiones inquirere cœpit, miſſis undiquáque hanc in rem exploratoribus. Inſtantibus Mahumetanis, illorum cultum velut fœdum, turpémque contemptui habuit. Latinorum rejecit, quoniam eorum cæremoniæ parùm religioſæ videbantur. In Græcorum religionem, utpote Romanâ minùs corruptam, propendebat. Quo verò tutiùs procederet, miſit Joannem noſtrum, qui varias regiones peragraret, 990.

SÆC. X. ab An. DCCCC. ret, ſeq; de omnibus certiorem faceret. Peragratâ itaque Pannoniâ, Serviâ, Bulgariâ, Myſiâ, magnóque Græcorum Imperio, Antiochiâ, Hieroſolymis, tandem devenit in Ægyptum, & Alexandriæ diu commoratus eſt, ſacro lavacro ibi initiatus. Ex hâc urbe literas ad Ulodimirum dedit, quibus eum de variis Religionis cultoribus certiorem reddidit. Inter alia, hæc habet. "Præterea verò vidi etiam non "paucos Chriſtianorum conventus, apud quos jam nulla idola ſunt, "tantum menſa & ſcamna. Hi autem homines ſunt Theologi, ſeu de "Deo loquentes, honeſti, ſuper omnia diligentes pacem, planè velut "Angeli Dei. Conveniunt autem ad doctrinas quotidiè ex mandato "Dei, & ad preces antelucano tempore, rurſus verò poſt occaſum ſolis, "aliquandò autem tertiâ & nonâ horâ diei. Hos autem hîc homines "ubique nominant ſanctum Dei novum Iſraeliticum populum, ſeu "Iſraelem. Sequuntur autem hîc hanc doctrinam & Reges aliquot cum "ſuis Doctoribus, & ego ipſe ſemper eos doctrinæ causâ accedo. Quâ "de re librum eorum, cognominatum *Evangelia*, cum doctrinis Apo"ſtolorum, tibi rex mitto, ut percipias. In ſequentibus, in Græcorum mores & inſtituta acriùs invehitur, eorúmque ruinam & exitium ob idololatriam, hypocriſin, ſuperbiam, crudelitatem, aliáque vitia prædicit; ultimámque gentem Judaicam ad doctrinam Chriſti convertendam. Claudit literas his ad Ulodimirum verbis. *Ideóque, O Rex, non licet tibi ſuſcipere mores & religionem Græcam (habet exemplar aliud & Romanam). Sin verò eam ſuſceperis, ego ad te nunquam proficiſcar, ſed hîc obdormiens judicium Filii Dei expectabo.* Scripſit hanc Epiſtolam linguâ Bulgaricâ, in tabulis æreis, literis ferreis. Specimen characterum in fronte editæ Epiſtolæ exhibetur. Tabulæ in Monaſterio Salvatoris Præmiſlienſi, non procul à veteri Sambore delituerunt ad annum uſque MDLXVII. quo Andreas Kolodynsky Ruſſorum Diaconus, eas in ſermonem Ruſſicum & Polonicum tranſtulit. Ex Polonico, anno MDCLXXVII. Latinè vertit Benedictus Wiſſowatius. Verſionem ejus in lucem protulit Sandius in *Append. ad Hiſt. Eccleſ.* p. 61. Exinde Andreas Wengerſcius in *Append. ad Hiſt. Eccl. Provinc. Sclavon.* p. 499. Non parvam huic Epiſtolæ lucem affundent Miechowita *Hiſt. Polon.* lib. II. cap. 3. fol. 990. Cromerus *de Orig. & rebus geſtis Polon.* lib. III. p. 31. ut alios mittam.

990. THOMAS Hharanita, gente Syrus, dogmate Monothelita, Kfartabenſis in diœceſi Aleppenſi Metropolita, claruit circa ann. DCCCCXC. Ut dogma Monotheleticum latiùs propagaret, ad Maronitas in montem Libanum profectus eſt. Sed fruſtra ei ceſſit labor, cum paucos invenerit qui doctrinam ejus amplecterentur; etiamſi nonnulli hâc labe infecti ſint. Et de Thomâ hæc quidem Fauſtus Naironus, ut Maronitas ſuos à Monotheliſmi labe vindicaret, quâ tamen eos à tempore Joannis Maronis, id eſt, ab exeunte Sæculo VI. laboraſſe tradit Eutychius Batricida Patriarcha Alexandrinus in *Annalibus*, & ſuo jam tempore à quingentis penè annis Wilhelmus Tyrius *de bello ſacro* lib. XXII. cap. 8. ut alios tùm veteres, tùm recentiores mittam. Adverſus hos inſurgit Naironus Maronita, editâ pro Maronitis ſuis apologiâ in Diſſert. *de Origine, Nomine, ac Religione Maronitarum* p. 36, 50, 69. & alibi ſæpiùs. Eutychii & Wilh. Tyrii narrationem defendit vir eruditus, & in his literis ſummus, R. Simonius in *Hiſt. Crit. de Religione & Moribus Nationum Orientalium*, Gallicè primùm, dein & Anglicè editâ, cap. 14.

p. m.

p. m. 144. Cauſam hanc denuò in ſe ſuſcepit, & adverſùs tùm veteres, tùm Simonium propugnare conatur Naironus in *Euopliâ Fidei Cathol.* Part. I. p. 62. &c. Quin & p. 79. longè ampliorem reſponſionem ad D. Simonium ſe paratam habere dicit. Sed ad Thomam redeo. Scripſit librum *decem propoſitionum*, quas in gratiam Monothelíſmi congeſſit & venditavit, & inter libros MSS. Abr. Ecchellenſis reperitur, teſte eodem Naírono in *Indice Auct.* quem *Euopliæ ſuæ* præmiſit, ubi etiam Thomam ſæculo decimo vergente ad undecimum floruiſſe docet.

LETALDUS Miciacenſis apud Aurelianenſes Monachus, claruit circa annum DCCCCXC. Scripſit librum *de miraculis* S. Maximini Abbatis Miciacenſis, quem ex cod. MS. edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. p. 598. qui eundem eſſe Letaldum cum Vitæ S. Juliani Cenomannenſis Epiſcopi expolitore exiſtimat; etſi Poſſevinus illum Monachum Cenomannenſem fuiſſe contendit. Extat etiam hujus Letaldi *Delatio* corporis S. Juniani in Synodum Karrofenſem circa annum DCCCLXXXVIII. apud Mabillon. *Sæc. Bened.* IV. Part. I. p. 434. 990.

STEPHANUS, natione Germanus, Monachus forſan Colonienſis, claruit circa an. DCCCCXC. Scripſit ſtylo tumido & inflato librum, de S. Maurini Abbatis & Martyris inventione, & tranſlatione factâ in Colonienſi Monaſterio S. Pantaleonis, Chriſtiano Abbati dicatum. Habetur poſt Surium apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* V. p. 333. 990.

DUDO, gente Gallus, Eccleſiæ S. Quintini Viromandenſis Canonicus, dein Decanus, claruit anno DCCCCXC. Mandato Richardi I. Normanniæ Ducis, commiſit literis de Vitis & Actis primorum Normanniæ Ducum libros III. quos Adalberoni Epiſcopo Laudunenſi dedicavit. Hos ex vetuſto codice MS. primus in lucem emiſit Andreas du Cheſnius *Script. Norman.* p. 49. Scriptorem hunc à peritiâ, ſtudio, & eloquentiâ commendant Gulielmus Gemmeticenſis & Ordericus Vitalis. Verùm quod rectè notat Voſſius *, ſcripſit poeticâ magis quàm hiſtoricâ fide, uſq; adeò multas fabulas inſerſit. 990.

* De Hiſt. Lat. lib. II. c. 41. p. 356.

AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Wolfgangi*, æqualis ejus ac familiaris, claruit anno DCCCCXCIV. Scripſit Vitam S. Wolfgangi Ratiſponenſis Epiſcopi, eodem ipſo anno demortui. Stylum mutavit qui primus edidit Laur. Surius *Octobr.* xxxi. Ex cod. MS. Einſidlenſi reſtitutam ſuppeditavit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 811. 994.

SISINNIUS, Magiſter, deinde Patriarcha CP. creatus anno DCCCCXCIV. imperantibus Baſilio juniore & Conſtantino Porphyrogenneta, fratribus Augg. Extat Græcè Latinè *Tomus Synodalis*, cui XXX. Metropolitæ ſubſcripſerunt, ſuper hâc quæſtione, nè duo fratres excipiant duas conſobrinas *Jur. Græc. Rom.* lib. III. p. 197. 994.

Vid. Part. I. p. 592.

GEBEHARDUS, Germanus, Auguſtæ-Vindelicorum Epiſcopus anno circiter DCCCCXCV. factus eſt. Obiit anno MII. Gerardi opus de Vitâ & Miraculis S. Udalrici recudere, & novo ſtylo expolire in ſe recepit; quod tamen imperfectum reliquit. Extat apud Marc. Velſerum *Rer. Vindel.* p. 591. Prologum & principium habet Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 472. 995.

SÆC.

SÆC. X.

Concilia hoc Sæculo habita.

SÆC. X. ab An. DCCCC. 901. CONSTANTINOPOLITANUM I. ſub Nicolao Patriarchâ habitum. Mortuâ Eudociâ uxore tertiâ, quartam duxerat nomine Zoen Leo ſapiens Imperator. Hâc de re offenſus Nicolaus Myſticus Patriarcha, coactâ Synodo, nuptias haſce tanquàm illegitimas damnavit, Thomam Presbyterum, qui hoc matrimonium ritu Eccleſiaſtico conſecrârat, depoſuit, ipſúmque Imperatorem Eccleſiæ ſacris intereſſe vetuit. De his agunt Cedrenus, Zonaras, Curopalates, &c. & Prooemium unionis quod habetur *Jur. Græc. Rom.* Tom. I. lib. II. p. 104. Extant etiam Latinè Nicolai Patriarchæ ad Romanum Pontificem de hoc argumento Epiſtolæ II. Conc. Tom. IX. in *Append.* p. 1264.

901. OVETENSE in Hiſpaniâ, anno DCCCCI. ſaltem ſequenti, ab Hiſpaniæ Epiſcopis, præſente Theodulpho Epiſcopo Regis Francorum Legato, celebratum. Quo dignitas Metropolitana, Eccleſiæ Ovetenſi antehàc conceſſa, confirmata eſt. Decretum etiam, ut Epiſcopi reliquíque Miniſtri ſacri Eccleſiaſticæ Diſciplinæ invigilarent, eóque fine bis in anno Synodos haberent; denique ut Epiſcopi earum Eccleſiarum quæ deſtructæ à Saracenis fuerant, Ovetum ſe conferentes, in eâque Eccleſiâ Deo famulantes, ſtipem conſequerentur. Hæc, ex hiſtoriâ Sampiri Epiſcopi, nos docet Card. d' Aguirre *Notit. Conc. Hiſpan.* pag. 183.

904. ANGLICANUM, ab Edwardo ſeniore, præſidente Pleigmundo Archiepiſcopo, ad Eccleſiam Anglicanam benè ordinandam, & Epiſcopos in Sedes vacantes reponendos, ablato jam interdicto, Formoſi Papæ, ut volunt, juſſu congregatum. Cujus proinde ad Epiſcopos Angliæ hâc de re Epiſtola habetur. Extant Synodi Acta partim ex Malmesbur. partim ex veteri codice MS. collecta, apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 387. & Conc. Tom. IX. p. 430. Verùm Formoſi, anno DCCCXCVI. fato functi, & Edwardi, qui non niſi anno DCCCCI. regnare cœpit, tempora non benè conveniunt. Ad nodum hunc ſolvendum magnoperè variant eruditorum ſententiæ, & adhuc ſub judice lis eſt. Certè vel Formoſi, vel Edwardi nomen expungendum videtur, & vel Joannis IX. vel Ælfridi Regis ſubſtituendum. Vide quæ notavit Spelman. loc. citat. & ex eo G. Coſſartius Conc. Tom. IX. p. 431. Cl. Papebrochius ut totius controverſiæ fundamentum tolleret, ipſam Formoſi Epiſtolam merum eſſe Sæculi XI. figmentum cenſet, occaſione contentionis inter Cantuarienſem & Eboracenſem Archiepiſcopos natum. Certè interpolatam ſaltem eſſe innuere videtur *Canteburiæ* nomen vetuſtiori Doroberniæ explicationis gratiâ additum, quod Formoſi ætate necdùm in uſu erat. Interim dùm res clarior fiat, Synodum hanc juxta Malmesburienſem ad annum DCCCCIV. retulimus. Huic Synodo Edwardi ſenioris Leges Eccleſiaſticæ Anglo-Saxonicæ apud Spelmannum ſubjiciuntur, anteà à Lambardo editæ in *Archaion.* Edit. Cantab. p. 38. Addere liceat Ælfredum Regem Edwardi patrem, multas Leges,

ges, tùm Ecclesiasticas tùm Civiles, promulgâsse. In quarum parte priore plurima habentur capitula, tàm ex Novo, quàm ex Veteri Testamento decerpta. Sequuntur quæ notæ Ecclesiasticæ sunt, de jurejurando, de fide-jussione violatâ, de sacrarum ædium immunitate, de Sacrilegio, de iis qui moniales in Templis rapuerint &c. Extant Saxonicè & Latinè ubi suprà p. 15. & Spelm. loc. citat. p. 354.

ROMANUM I. anno DCCCCIV. sub Joanne IX. celebratum. In quo Acta Stephani VI. contra Formosum habita rescinduntur & improbantur, & solius Lamberti coronatio tanquàm citrà vim, & legitimè facta confirmatur. Extant de his *Capitula* XII. Conc. Tom. IX. p. 502. quibus alterius cujusdam Synodi *Capitula* XII. subjiciuntur. 904.

RAVENNATENSE I. à Joanne IX. Papâ, & *LXXIV.* Episcopis, anno DCCCCIV. celebratum. In quo Formosi Papæ ordinatio confirmatur, Synodúsque à Stephano adversùs illum habita damnata & combusta est. Extant Acta & *Capitula* X. Conc. Tom. IX. p. 507. Vide tamen notam, quæ in *Append.* exhibetur p. 1237. 904.

BARCINONENSE anno DCCCCVI. sub Arnulpho Archiepiscopo Narbonensi, à *VII.* Episcopis celebratum. In hâc Synodo id solum in quæstionem venit, an Ecclesia Ausonensis Ecclesiæ Narbonensi subjicienda sit. Vide d' Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 168. plura subjungit, sed quæ huc propriè non spectant. 906.

ROMANUM II. anno DCCCCVI. à Benedicto IV. habitum. In quo Argrinus Lingonensis Episcopus sedi suæ restituitur. Vide Benedicti Epist. I. Conc. Tom. IX. p. 511. 906.

NARBONENSE I. anno DCCCCVI. habitum. In quo de Ausonensis Ecclesiæ libertate disceptatur. In alio, anno sequenti ibidem habito, decretum est Ecclesiam Ausonensem, à Tributo Ecclesiæ Narbonensi pendendo, in posterum liberam esse. Agit de his P. de Marca, & ex eo Conciliorum Editores Tom. IX. p. 518. 906.

MAGALONENSE apud Juncarias, anno DCCCCIX. v. Nonas *Maias*, præsidente Arnusto Archiepiscopo Narbonensi, & *X.* Episcopis celebratum. In quo Sinuarius Comes cum omni familiâ suâ anathematis vinculo liberatur. Extat *Decretum* Synodale apud Baluz. *Conc. Gall. Narbon.* p. 5. & Conc. Tom. IX. p. 519. 909.

TROSLEIANUM I. in Diœcesi Suessionensi, ab Heriveo Rhemensi Archiepiscopo, ejúsque suffraganeis, anno DCCCCIX. vi. Cal. *Jul.* celebratum. In eo de disciplinâ Ecclesiæ statuti sunt *Canones*, sive prolixa *Capitula* XV. Conc. Tom. IX. p. 521. 909.

NARBONENSE II. apud Fontem-Coopertum an. DCCCCXI. ab Arnusto Narbonensi habitum. In quo de Urgelitanæ & Pallariensis Ecclesiæ juribus & limitibus actum est. Fusè de hâc re agit Joan. Mariana lib. VIII. cap. V. *Hispan. illustr.* Tom. II. p. 435. 911.

TURONENSE anno DCCCCXII. de celebrando Festo Translationis S. Martini habitum. Actorum summam ex Odone Cluniacensi exhibent Conciliorum Editores Tom. IX. p. 569. 912.

CABI-

SÆC. X. ab An. DCCCC.

915. CABILONENSE anno DCCCCXV. habitum. In quo villa quædam, quæ ad Ecclesiam S. Clementis pertinebat, Ecclesiæ suæ reddita est, & Roculfus Comes Matisconensis, res illius Ecclesiæ quas invaserat restituere coactus est. Vide Conc. Tom. IX. p. 578.

921. TROSLEIANUM II. anno DCCCCXXI. præsente Carolo Rege, præsidente Heriveo Rhemorum Archiepiscopo, habitum. In quo Hertebaldus Comes Castricensis, qui ob terras quasdam Ecclesiæ Rhemensi ereptas, ab Heriveo Archiepiscopo excommunicatus fuerat, post mortem absolvitur. Vide Flodoard. lib. IV. *Hist.* cap. 16. p. 353. & Chron. ad ann. DCCCCXXI. p. 112.

922. CONFLUENTINUM anno DCCCCXXII. ab *VIII.* Episcopis, præsentibus Carolo Franciæ, & Henrico Germaniæ Regibus, habitum. Deperditis tribus, extant quæ de disciplinâ agunt *Capitula* V. Conc. Tom. IX. p. 579.

923. RHEMENSE I. hoc est alicubi in Territorio Rhemensi, anno DCCCCXXIII. habitum. In quo pœnitentia iis, qui Bello Suessionico inter Robertum & Carolum interfuerunt, indicta est. Extant Acta brevicula Conc. Tom. IX. p. 591.

924. TROSLEIANUM III. anno DCCCCXXIV. habitum. In quo Isaac Comes cum Stephano Episcopo Cameracensi rediit in gratiam. Vide Flodoard. lib. IV. cap. 19. fol. 354. p. 2.

926. CARILOCENSE anno DCCCCXXVI. habitum. In quo Ecclesiis per bella & rapinas penè funditùs eversis prospectum est. Vide quæ ex ejusdem Ecclesiæ tabulis referuntur Conc. Tom. IX. p. 582.

927. TROSLEIANUM IV. anno DCCCCXXVII. à *VI.* Episcopis, invito licèt Radulfo Rege, habitum. In quo Herluinus Comes, propter uxorem quam, aliâ vivente, duxerat pœnitentiam subiens, absolvitur. Vide Flodoard. in *Chron.* ad ann. DCCCCXXVII. p. 129. & in *Historiâ Rhemens.* lib. IV. cap. 21. fol. 356. p. 2.

927. DUISBERGENSE anno DCCCCXXVII. collectum. In quo illi qui Bennonem Episcopum excœcârant, excommunicantur. Vide Flodoard. in *Chron.* ad ann. DCCCCXXVIII.

928. GRATELEANUM ann. circiter DCCCCXXVIII. ab Athelstano Rege Anglorum, præsentibus Episcopis & proceribus, præsidente Wulfhelmo Archiepiscopo, habitum. In quo Leges plurimæ, tùm Civiles, tùm Ecclesiasticæ, statuuntur. *IX.* quæ Ecclesiastici commatis sunt, habentur Saxonicè & Latinè cum priscâ earundem versione apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 396. qui hæc capitula in diversis Synodis, hoc circiter tempore habitis, sed Grateleanam utplurimùm sequentibus, condita fuisse suspicatur, quique proinde de hâc Synodo omninò consulendus est. Extant etiam Latinè Conc. Tom. IX. p. 582. earúmque Editio auctior ibid. p. 585. Integram harum Legum, tùm sacrarum, tùm civilium collectionem primus in lucem protulit Lambardus noster, & in utrâque *Archaionomiæ* suæ editione Saxonicè & Latinè reperitur.

ERPS-

SÆC. X. ab An. DCCCC.

ERPSFORDIENSE anno DCCCCXXXII. in causâ disciplinæ Ecclesiasticæ celebratum. Extant *Capitula* V. Conc. Tom. IX. p. 591. Synodi cujusdam anno DCCCCXXXIII. prope castellum Theodorici habitæ, cui præsiderunt Artaldus Rhemensis & Teudolus Turonensis antistites, meminit Flodoardus in *Chron.* ad annum DCCCCXXXIII. p. 138. quid verò in eâ gestum sit, non refert. 932.

MACRENSE anno DCCCCXXXV. à *VII.* Episcopis, præside Artaldo Rhemensi habitum. In quo rerum Ecclesiasticarum invasores damnantur. Vide Flodoard. in *Chron.* ad annum DCCCCXXXV. p. 142. 935.

RHEMENSE II. saltem LAUDUNENSE anno DCCCCXXXVI. præsentibus regni Principibus & Episcopis plusquàm *XX.* celebratum. Quo Ludovicus Francorum Rex ab Artaldo Archiepiscopo Rhemensi ungitur & coronatur, & Rodulfus Episcopus Laudunensis ab eodem consecratur. Refert hæc Flodoardus in *Chron.* ad ann. DCCCCXXXVI. p. 142. 936.

CAMBRICUM circa annum, ut videtur, DCCCCXL. præsente Hoelo Dha totius Walliæ Principe, plurimisque Episcopis & Magnatibus, præsidente Episcopo Menevensi celebratum. In quo plurimæ Leges Ecclesiasticæ ad Ecclesiam Cambro-Britannicam rectè ordinandam sancitæ sunt. Extant hæ Leges, ex codicibus MSS. erutæ apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 408. 940.

SUESSIONENSE anno DCCCCXLI. à Diœceseos Rhemensis Episcopis, in Ecclesiâ SS. Crispini & Crispiniani habitum. In quo, dejecto Artaldo, Hugo Heriberti Comitis filius, Rhemorum Archiepiscopus consecratus est. Vide Flodoard. in *Chron.* ad ann. DCCCCXLI. p. 152. qui se eo tempore, ab hoc Hugone, ab exilio revocatum fuisse dicit. 941.

CONSTANTINOPOLITANUM II. an. DCCCCXLIV. congregatum. In quo, Tryphone Patriarchâ deposito, Theophylactus Imperatoris filius in ejus locum substitutus est. Vide quæ ex Curopalate habent Conciliorum Editores Conc. Tom. IX. p. 617. 944.

HELENENSE in Fontanis anno DCCCCXLIV. præside Aymerico Narbonensi Archiepiscopo habitum. In quo depositi sunt Episcopi Gerundensis & Urgellensis, & mox restituti. Et Episcopo Helenensi primus post Narbonensem locus in Synodis & Ordinationibus concessus est. Vide Conc. Tom. IX. p. 621. Ad annum DCCCCXLVII. hanc Synodum refert d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 182. 944.

LONDINENSE I. circa annum DCCCCXLIV. sub Edmundo Rege à Wulstano Archiepiscopo, plurimisque aliis Episcopis & regni Magnatibus, in Festo Paschatis celebratum. Fateor hujus Synodi annum certò definiri non posse; sed cùm Edmundus non nisi ab anno DCCCCXL. ad DCCCCXLVI. regnaverit, hoc circiter tempore congregatam esse oportet. In quâ ut rei Christianæ fides proveheretur, mutua inter omnes benevolentia foveretur, communique animarum saluti provideretur, conditæ sunt haud paucæ Leges Ecclesiasticæ & Civiles, quæ habentur Saxonicè & Latinè apud Lambard. *Archaion.* p. 57. & 944.

SÆC. X. ab An. DCCCC. & cum priscâ earundem versione apud Spelm. qui Ecclesiasticas tantùm selegit, *Conc. Brit.* Tom. I. p. 419.

947. VIRDUNENSE ad Mosam fl. præsidente Rotberto Trevirensi, cum plurimis aliis Episcopis, anno DCCCCXLVII. mense *Novembri* celebratum. In quo, contendentibus Artaldo & Hugone (qui tamen ad Synodum evocatus licèt venire noluit) de Episcopatu Rhemensi, Sedes Rhemensis Artaldo adjudicatur. Videsis Flodoard. tùm in *Chron.* ad ann. DCCCCXLVII. p. 168. tùm in *Hist. Rhemens.* lib. IV. capp. 33, 34. fol. 366, &c.

948. MOSOMENSE I. ad Mosam fl. in Diœcesi Rhemensi anno DCCCCXLVIII. mense *Januario*, eâdem de causâ habitum. In quo Sedes Rhemensis Artaldo iterùm adjudicatur, communione Hugoni usq; ad generalem Synodum interdictâ. Vide Flodoard. in *Chron.* ad ann. DCCCCXLVIII. p. 168. ubi plura de hâc Synodo habet.

948. ENGILENHEIMENSE anno DCCCCXLVIII. vii. Id. *Jun.* præsente Marino Pontificis Legato, plurimisque Germaniæ & Galliæ Episcopis, Roberto Trevirensi, Frederico Moguntino, Wicfredo Coloniensi, Adaldaco Hamburgensi &c. celebratum: In quo Artaldus per vim ab Hugone dejectus, & carceri mancipatus, Sedi suæ restituitur, Hugone anathemate percusso. Hugo item Comes ob rebellionem in Ludovicum, & tyrannidem in Ecclesiam excommunicatur. Extant de his Acta & *Canones* X. unà cum Artaldi ad Synodum Epistolâ Conc. Tom. IX. p. 623. Acta etiam prolixè refert Flodoard. tùm in *Chron.* ad ann. DCCCCXLVIII. p. 170. tùm lib. IV. *Hist. Rhemens.* c. 35.

948. TREVIRENSE anno DCCCCXLVIII. à Roberto Trevirensi, Artaldo Rhemensi, Rodulfo Laudunensi, aliisque, præsente Marino Legato, habitum. In quo Hugo Comes ob perduellionem iterùm excommunicatus, & Episcopi aliquot ab Hugone Rhemensi ordinati damnati sunt. Vide Flodoard. in *Chron.* ad annum DCCCCXLVIII. pag. 175.

948. LONDINENSE II. anno DCCCCXLVIII. sub Edredo Rege, præsentibus Archiepiscopis Cantuariensi & Eboracensi, habitum. In quo quæ ad Regni & Ecclesiæ salutem & utilitatem spectant constituta sunt. Vide Ingulph. p. m. 497. ubi vide Edredi chartam Monasterio Croylandensi concessam, & in hâc Synodo confirmatam. Confer Spelm. Tom. I. p. 428.

949. ROMANUM III. anno DCCCCXLIX. sub Agapeto Papâ habitum. In quo Synodi Engilenheimensis Acta confirmantur. Vide Flodoard. in *Chron.* ad ann. DCCCCXLIX.

950. LANDAVENSE I. anno DCCCCL. sub Patre Episcopo Landavensi habitum. In quo Nougui Rex, sacrilegii reus, satisfactione factâ, pœnitentiam agit. Vide Acta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 429. & Conc. Tom. IX. p. 634.

952. AUGUSTANUM anno DCCCCLII. in causâ disciplinæ Ecclesiasticæ habitum. In quo quæ ad Episcoporum, Clericorum &c. munera, morésque pertinent, præcipuè tractantur. Extant *Capitula* XI. Conc. Tom. IX. p. 636.

SÆC. X. ab An. DCCCC.

RHEMENSE III. apud S. THEODERICUM, à *V.* Episcopis, præsidente Artaldo Archiepiscopo, anno DCCCCLIII. adversus Ragenaldum Comitem, rerum Ecclesiasticarum pervasorem, habitum. 953.
Sed petente Rege, Excommunicatio ejus tunc intermissa est. Confer Flodoard. in *Chron.* ad ann. DCCCCLIII. p. 186.

LANDAVENSE II. anno DCCCCLV. sub Patre Episcopo congregatum. In quo ob diaconum coram ipso Altari interfectum, judicium in homicidas fertur. Extant Acta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 429. & Conc. Tom. IX. p. 637. 955.

BURGUNDICUM anno DCCCCLV. incertum quo loco habitum. In quo de Excommunicatione Isuardi, qui agros ad Abbatiam S. Symphoriani pertinentes injustè detinebat, actum est. Extat *Commonitorium* Synodale de Excommunicatione Isuardi Conc. Tom. IX. p. 639. 955.

BRANDANFORDIENSE in agro Middlesexiensi, anno DCCCCLIX. sub Edgaro Rege habitum. In quo Edwini Regis Decreta rescinduntur, ablata Ecclesiæ restituuntur, & Dunstanus ab exilio revocatur. Vide Antiq. Britan. in *Vit. Dunst.* p. m. 82. De tempore hujus Synodi, & Privilegii Ecclesiæ Cantuariensi ab Edgaro concessi, confer quæ notavit Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 432. 959.

MATRONENSE in pago Meldensi, anno DCCCCLXII. mense *Aprili* habitum. In quo rejecto Hugone, qui mortuo jam Artaldo Sedem Rhemensem iterùm invadere voluit, Odalricus ejusdem urbis Episcopus constituitur. Vide Flodoard. & Hugonem Flaviacensem in *Chron.* ad ann. DCCCCLXI. & ex iis Conciliorum Editores Tom. IX. p. 647. 962.

ROMANUM IV. ann. DCCCCLXIII. præsente Ottone Imp. habitum. In quo, deposito Joanne Papâ XII. Leo VIII. ei suffectus est. Extant hujus Synodi Acta ex Luitprando desumpta Conc. Tom. IX. p. 648. 963.

CONSTANTINOPOLITANUM III. an. DCCCCLXIII. sub Polyeucto Patriarchâ habitum. In quo Nicephori Imp. causa de secundis nuptiis, teste Curopalate, discussa & approbata est. Vide Conc. Tom. IX. p. 653. 963.

ROMANUM V. anno DCCCCLXIV. à Joanne XII. celebratum. In quo Leo VIII. tanquàm schismaticus deponitur, & Acta Conciliabuli sub eo habiti reprobantur. Extant hujus Synodi Acta III. Sessionibus absoluta Conc. Tom. IX. p. 653. 964.

ROMANUM VI. anno DCCCCLXIV. sub Ottone Imp. habitum. In quo Leo VIII. arrepto iterùm Pontificatu, Benedictum V. Papam exauctoravit, & Hamburgum relegavit. Extant ex Luitprando hujus Synodi Acta Conc. Tom. IX. p. 659. 964.

RAVENNATENSE II. anno DCCCCLXVII. præsente Ottone Imp. in causâ disciplinæ Ecclesiasticæ habitum. Vide quæ hâc de re habet Rhegino in *Chron.* ad ann. DCCCCLXVII. 967.

SÆC. X. ab An. DCCCC. ROMANUM VII. anno DCCCCLXIX. à Joanne XIII. Papâ habitum. In quo Sedes Beneventana Archiepiſcopatûs titulo inſignitur.
969. Joannis Papæ hàc de re literas exhibet Ughell. *Ital. Sacr.* Tom. VIII. & Conc. Tom. IX. in *Append.* p. 1238.

969. ANGLICUM anno DCCCCLXIX. à Dunſtano Cantuarienſi, & omnibus penè Angliæ Epiſcopis congregatum. In quo damnantur Clerici conjugati, Monachatus promovetur, Comes quidam præpotens ob inceſtas nuptias pœnitentiam agit, ipſique Edgaro Regi ob compreſſam virginem clauſtralem ſeptennalis pœnitentia injuncta eſt. Habentur hujus Synodi Acta hinc inde collecta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 479. & Conc. Tom. IX. p. 698.

970. LONDINENSE III. anno DCCCCLXX. vel ſaltem ſequenti, ſub Edgaro Rege coactum. In quo præclara Cœnobio Glaſtonienſi conceſſa privilegia confirmantur, reſervatâ Regi & Hæredibus conſerendi baculum paſtoralem Abbati electo poteſtate. Extant Synodi Acta apud Malmesburium *Hiſt.* lib. II. cap. 8. fol. 31. p. 2. Edgari & Joannis Papæ XIII. hàc de re Diplomata & Chartæ apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 484. Conc. Tom. IX. p. 702. Anno ſequente, in Synodo Romæ à Joanne XIII. habitâ, eadem privilegia huic Cœnobio confirmantur. Vide ibid. p. 705. Semel hoc loco monuiſſe ſufficiat, Edgarum Regem anno quidem incerto, plurimas Leges Eccleſiaſticas & Civiles, frequenti Senatu, ad Dei gloriam, Regiæ Majeſtatis ornamentum, ac Reipublicæ utilitatem ſanxiviſſe. Et primo quidem loco ſtant Eccleſiaſticæ, de immunitatibus Eccleſiæ, de cenſu Eccleſiaſtico, ſive primitiis ſeminum, de decimis, de denario in domos ſingulas impoſito, de diebus feſtis ac jejuniis. Sequuntur humanæ & politicæ. Tertio demùm habentur Canones Eccleſiaſtici, qui ad has generaliores claſſes, ſpeciales ſub ſe Canones continentes revocantur; nempè de ordinatorum vivendi formulâ, de confeſſione, de modo imponendi pœnitentiam, de ſatiſfactione, de Magnatum pœnitentiâ. Extant hæc omnia Saxonicè & Latinè à Lambardo edita *Archaionom.* p. 62. Edit. Cantab. & exceptis Legibus politicis, apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 435. Latinè Conc. Tom. IX. p. 680.

972. TARDANENSE apud Montem S. Mariæ anno DCCCCLXXII. habitum. In quo Adalberonis Rhemenſis Decretum pro Monachis in Canonicorum locum in Cœnobio Moſomenſi ſubſtituendis confirmatum eſt. Extat Adalberonis *Decretum* & Joannis Papæ Epiſtola Conc. Tom. IX. p. 705.

973. MUTINENSE in Flaminiâ, ſeu Æmiliâ, anno DCCCCLXXIII. ab Honeſto Ravennatum Archiepiſcopo, ad componendam pacem inter Petrum & Lambertum Germaniæ Proceres, habitum. Extant Acta vetuſta ex autographo in Urſianâ Bibliothecâ aſſervato apud Rubeum *Hiſt. Raven.* lib. V. p. 264. & exinde Conc. Tom. IX. p. 712.

973. MARZALIENSE anno DCCCCLXXIII. ab Honeſto Ravennatum Archiepiſcopo, & Epiſcopis comprovincialibus habitum. In quo inter alia, compoſitæ Epiſcopatûs Bononienſis & Parmenſis controverſiæ. Extant Acta apud Ughel. *Ital. Sacr.* Tom. II. & Conc. Tom. IX. in *Append.* p. 1241.

CON-

SÆC. X. ab An. DCCCC.

CONSTANTINOPOLITANUM IV. ann. DCCCCLXXV. habitum. In quo, deposito Basilio Patriarchâ, Antonius Studites in ejus locum subrogatur. Vide Conc. Tom. IX. p. 720. 975.

RHEMENSE IV. anno DCCCCLXXV. præsidente Stephano Pontificis Legato habitum. In quo Theobaldus ab Hugone Rhemensi olim ordinatus, ob Ecclesiæ Ambianensis usurpationem iterùm excommunicatus est. Extat Epistola Synodalis ad Theobaldum Conc. Tom. IX. p. 721. 975.

WINTONIENSE anno DCCCCLXXV. præsidente Dunstano Cantuariensi coactum. In quo, factâ acerrimâ Monachos inter & Clericos uxoratos contentione, lis in Monachorum gratiam dirempta est, B. Virginis Imagine (si Diis placet) pro Monachis loquente. Vide quæ ex Historicis nostris, Malmesburiensi, Florentio Wigorniensi, & præcipuè Chronico Wintoniensi plenâ manu collegit Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. I. p. 490. & ex eo Conciliorum Editores Tom. IX. p. 721. De incerto hujus Concilii tempore, multa ut solet eruditè notavit Spelmannus noster loc. suprà citat. 975.

KYRTLINGTONIENSE in Angliâ Orientali, sub Edwardo Confessore, à Dunstano Cantuariensi anno DCCCCLXXVII. habitum. In quo inter alia statutum est, ut homines rusticani ad Ecclesiam S. Mariæ Abbandunensem Religionis causâ peregrinarentur. Sedente Synodo diem suum morte repentinâ obiit Sidemannus Devoniæ Episcopus, Cridiantunæ honorificè sepultus. Extant breviuscula hujus Synodi Acta (quæ non alia sunt quàm ipsius Chronici Saxonici verba ad annum DCCCCLXXVII. p. 124.) Saxonicè & Latinè apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 493. 977.

CALNIENSE in agro Wiltoniensi anno DCCCCLXXVIII. à Dunstano Cantuariensi habitum. In quo, fervente adhuc de Clericorum conjugio controversiâ, Solario Domûs unà cum trabibus repentè delapso, solus Dunstanus salvus remansit, adeóque miraculo causam decidente, omnia in Monachorum gratiam facilè cesserunt. Hæc pluribus Historici nostri, Malmesburiensis *Hist.* lib. II. cap. 9. H. Huntingdonensis *Hist.* lib. V. ad ann. DCCCCLXXVIII. & ex iis Spelm. Tom. I. p. 494. & Conc. Tom. IX. p. 724. Eodem ferè tempore habitum est Ambresbiriæ eâdem de re Concilium, cujus meminit Florentius Wigorn. ad ann. DCCCCLXXVII. p. 361. Extant etiam Saxonicè & Latinè Leges Presbyterorum Northumbrensium, numero LVI. tùm ad mores eorum corrigendos, tùm ad ipsorum ministeria promovenda. Has ex vetusto codice MS. Collegii Benedicti extulit Spelmandus noster *Conc. Brit.* Tom. I. p. 495. Habentur etiam Latinè Conc. Tom. IX. p. 725. Hos Canones non diu post hoc tempus, & in usum Provinciæ Eboracensis conditos fuisse satis liquet, etsi ad nullum certum annum, nec ad ullam certam Synodum revocari possunt. 978.

ROMANUM VIII. anno DCCCCLXXXIII. In quo, causa Giseleri Magdeburgensis Episcopi, quasi malis artibus Sedem illam ab Imperatore consecutus esset, examinata est. Vide Ditmar. lib. III. In eâdem, ut videtur, Synodo contra Simoniacos actum est. Extat Benedicti VI. hâc de re *Epistola* Conc. Tom. IX. in *Append.* p. 1243. ubi Cossartii notam Lector consulat. 983.

LAN-

SÆC. X. ab An. DCCCC.

988. LANDAVENSE III. anno circiter DCCCCLXXXVIII. sub Gucauno Episcopo habitum. In quo Rex Arthmail ob fratricidium anathemate percellitur. Hæc ex Archivis Landavensis Ecclesiæ Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. I. p. 502. & exinde Conciliorum Editores Tom. IX. p. 732.

989. ROMANUM IX. anno DCCCCLXXXIX. habitum. In quo Adalbertus Pragensis Episcopus, qui ob pravos populi mores munus suum deseruerat, post plures annos, pœnitentibus & petentibus Pragensibus suis, ad Ecclesiam propriam remissus est. Ex Adalberti vitâ apud Sur. hæc tradunt Conciliorum Collectores Tom. IX. p. 732.

989. KARROFENSE apud Monasterium in finibus Pictorum & Biturigum situm anno DCCCCLXXXIX. habitum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Canones* III. Conc. Tom. IX. p. 733.

989. RHEMENSE V. anno DCCCCLXXXIX. habitum. In quo Arnulfus Rhemensis Archiepiscopus electus est. Extat Epistola Clericorum Rhemensium, Arnulfi libellus fidelitatis, Commonitorium, & Anathema in prædones Rhemorum Conc. Tom. IX. p. 734.

990. NARBONENSE III. anno circiter DCCCCXC. adversus bonorum Ecclesiasticorum invasores habitum. Vide Conc. Tom. IX. p. 742.

990. SILVANECTENSE anno DCCCCXC. à Provinciæ Rhemensis Episcopis habitum. In quo civitatis Rhemensis prædonibus anathema dictum est. Extant Acta Conc. T. IX. p. 736. posteà verò mutatis animis Episcopi in Hugonis Regis partes transierunt. Vide quæ huc spectant Epistolas & Monumenta ibid. p. 737:

991. RHEMENSE VI. anno DCCCCXCI. habitum. In quo, deposito per fraudem Arnulfo proditionis falsò accusato, Gerbertus Rhemorum Archiepiscopus constitutus est. Extant Acta hujus Synodi Conc. Tom. IX. p. 738. Sed longè prolixiora Acta, ab ipso Gerberto, ut videtur, collecta, & accuratè digesta, & in LV. *Capita* divisa, ex vetusto Codice exhibent Magdeburgenses Cent. X. cap. 9. p. 246. ad historiam etiam hujus Synodi illustrandam lectu digna sunt, quæ habent Baluzius & Conringius Epist. I. II. III. IV. inter Epist. Conringii nuper editas. *Helmst.* 1694. 4*to*.

993. ROMANUM X. anno DCCCCXCIII. habitum. In quo Udalricus Episcopus Augustanus in Sanctorum numerum relatus est. Extat Joannis XV. Papæ pro hâc canonizatione *Epistola* Conc. Tom. IX. p. 741.

994. RHEMENSE VII. circa ann. DCCCCXCIV. adversus Rhemensis provinciæ pervasores habitum. Extat Epistola Synodalis, & Gerberti Epistola ad Fulconem Ambianensem Conc. Tom. IX. p. 740.

995. MOSOMENSE II. anno DCCCCXCV. à Leone Pontificis Legato celebratum. In quo, lectis Joannis Papæ literis, & examinatâ Gerberti ad Sedem Rhemensem electione, à Divino Officio usque ad Rhemensem Synodum abstinere jussus est. Extant hujus Synodi Acta Conc. Tom. IX. p. 747.

RHE-

RHEMENSE VIII. anno DCCCCXCV. præsente eodem Leone Legato coactum. In quo, deposito Gerberto, Arnulfus Ecclesiæ Rhemensi restitui jubetur, teste Appendice ad Aimoinum. Plura habet Baronius ad ann. DCCCCXCII. DCCCCXCV. &c. SÆC. X. ab An. DCCCC. 995.

ROMANUM XI. ann. DCCCCXCVI. sub Gregorio V. habitum. In quo constitutum fuit, ut Imperator deinceps à septem Electoribus Germaniæ Principibus eligatur: solà Baronii autoritate hanc Synodum niti ipse Binius non diffitetur. Certè Baronius plurima ad firmandam suam sententiam congessit; pluribúsque de Electoribus, eorúmq; institutione agit (quam ad Innocentii IV. tempora refert) ann. DCCCCXCVI. num. liv. & seqq. & exinde Conc. Tom. IX. p. 757. Verùm rident hæc omnia, & rejiciunt Scriptores Germani S. Imperii defensores, & inter Curiæ Romanæ fabulas reponunt. Synodum quidem Romæ hoc anno, in causâ Herluini Cameracensis Episcopi de bonis Ecclesiæ suæ invasis conquerentis, habitam non nego. Fidem facit tùm Chronicon Cameracense, tùm ipsius Gregorii Epistola hoc anno data, quæ habetur Conc. ibid. in *Append.* p. 1245. Verùm ne unicam quidem Scriptoris umbram profert Baronius, qui hujusmodi facultatis, de Imperatore à *VII.* Principibus eligendo, ab hâc Synodo concessæ vel verbulo meminerit. 996.

RAVENNATENSE III. anno DCCCCXCVII. sub Gerberto Archiepiscopo de multis ad disciplinam Ecclesiasticam spectantibus habitum. Extant Synodi hujus Acta Conc. Tom. IX. p. 766. 997.

TICINENSE anno DCCCCXCVII. à Gregorio V. habitum. In quo in Crescentium, qui Gregorium Româ expulerat, excommunicationis sententia lata est. Vide Chron. Hildensheimens. & Glabr. Rodul. lib. I. cap. IV. & Conc. Tom. IX. p. 770. 997.

SANDIONYSIANUM anno circiter DCCCCXCVII. celebratum. In quo de decimis Ecclesiæ restituendis actum est. Consulat Lector quæ hâc de re habet Aimoinus in Vitâ S. Abbonis Floriacensis Abbatis cap. 9. p. 320. & Conc. Tom. IX. p. 770. 997.

ROMANUM XII. anno DCCCCXCVIII. à Gregorio V. habitum. In quo Robertus Rex qui Bertam consanguineam suam in uxorem duxerat, eam dimittere jubetur, & Episcopi qui hoc conjugium consecrârant excommunicantur. De his aliísque disciplinæ capitibus extant *Canones* VIII. Conc. Tom. IX. p. 772. 998.

PICTAVENSE anno circiter M. Id. *Jan.* habitum. Extant Ecclesiasticæ disciplinæ *Canones* III. Conc. Tom. IX. p. 781. Aliarum in Galliâ Synodorum, circa annum MII. habitarum, locis non nominatis, in genere meminit Glaber Rodulfus, & quid in iis gestum sit nos docet lib. III. *Histor.* cap. 3. 1000.

Finis Decimi Sæculi.

SÆCU-

SÆCULUM HILDEBRANDINUM.

SCRIPTORES.

SÆC. XI. ab Ann. M. 1001. WOLSTANUS, gente Anglus, Ecclesiæ Wintoniensis Cantor & Monachus, Ethelwoldi discipulus & alumnus, claruit circa annum MI. Vitam condidit S. Ethelwoldi Wintoniensis Episcopi, quam ex MS. codice Cœnobii Uticensis eruit Joan. Mabillonius *Sæc. Bened.* V. p. 606. Auctoris nomen in MS. deerat, sed ætas, geniúsque Auctoris, & Gulielmi Malmesburiensis testimonium Wolstano nostro vendicant, ut rectè notat Mabillonius. Scripsit item metro librum de Vitâ S. Swithuni Episcopi Wintoniensis, Elfego Episcopo dicatum, quem habet ibidèm idem Mabillonius p. 628. Reliquorum ejus opusculorum titulos dabunt tibi Baleus & Pitseus.

1001. ANONYMUS *Vitæ S. Gerardi* Auctor, Monachus Broniensis, circa annum MI. saltem superiori sæculo exeunte claruisse videtur. Scripsit Vitam S. Gerardi Abbatis Broniensis, quam partim à testibus oculatis, partim ab anonymo priore hausit, & Guntero Abbati suo dedicavit. Extat sed mutato stylo apud Surium *Octobr.* iii. Genuinam ex codicibus MSS. repræsentavit Joan. Mabillonius *Sæc. Bened.* V. p. 248.

1005. ANONYMUS *Vitæ S. Adalberonis* Auctor, Monachus & Abbas à S. Adalberone constitutus, claruit circa annum MV. Scripsit Vitam B. Adalberonis Mettensis Episcopi, qui hoc ipso anno obiit. Hanc ex vetusto codice MS. edidit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. I. p. 670.

1007. Vid. Part. I p. 597. FULBERTUS, ex Abbate Ferrariensi Carnotensis Episcopus, anno MVII. factus. Inter opera ejus locum habet *Commentarius ad Act. cap.* XII. quem ex cod. MS. Abbatiæ Longi-Pontis, inter veterum aliquot Scriptorum opuscula sacra, edidit Oudinus anno 1692. Extat item *Sermo* ejus *de Assumptione B. Virginis Mariæ*, qui inter sermones Augustini haberi solet, & in nuperâ Benedictinorum editione n. ccviii. reperitur. *Vita S. Autberti*, quam mutilam evulgavit Surius, integra MS. apud Cameracenses extare dicitur.

1008. DITMARUS natione Germanus, domo nobilis, illustri Comitum Saxoniæ familiâ ortus, natus anno DCCCCLXXVI. patrem habuit Sigefridum Saxoniæ Comitem, matrem Cunegundam filiam Henrici Comitis Stadensis, Ottoni magno, cujus consanguineum eum vocat Ditmarus, valdè cari, adeóque torque aureo donati. Ex sacro fonte illum suscepit Hillebardus Episcopus Halberstadensis; primùm Monachus Magdeburgensis, dein Præpositus Wallibicensis, tandem Episcopus Marsiburgensis factus est anno MVIII. Quam dignitatem, nocte antequàm hâc de re nuncium accepit, ipse sibi per somnium præsagiit. Obiit Cal. *Decembr.* anno MXVIII. ætatis XLII. Condidit non infimæ notæ Chronicon, quinque Imperatorum Saxonicorum, Henrici I. Ottonum trium, ac Henrici II. res gestas VII. libris complexum. Edidit

dit hoc insigne opus Reynerus Reineccius *Francofurt.* 1580. præfixâ SÆC. XI. ab Ann. M.
Ditmari Vitâ ex veteri Chronico desumptâ, alterâque quam ipse ex Ditmari chronico contexuit. Ipsum Chronicon in libros VIII. divisum cum notis marginalibus, tabulis Genealogicis, & indice copioso recudit J. Joac. Maderus *Helmst.* 1677. 4*to.*

SYRUS, quâ gente ortus incertum, Monachus Cluniacensis claruit circa annum MX. Condidit flagitante Warnerio Monacho, & posteà Odilone Morbacensi, de Vitâ S. Maioli Abbatis Cluniacensis, libros tres, quos Odiloni Abbati dedicavit. Post Syri obitum Aldebaldus Monachus singulis libris prologum præfixit, & carmina quædam multis in locis hinc inde adjecit. Totum opus ediderunt Bollandiani *Maii* xi. magìs integrum ex codice Lemovicensi Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 786. 1010.

ANONYMUS *Vitæ S. Adalberti* Auctor, Cœnobii Alexiani apud Romanos Monachus, posteà Bohemi, vel Germanici alicujus Monasterii alumnus claruit circa annum MX. Scripsit Vitam S. Adalberti Episcopi & Martyris, qui ex hâc Vitâ decessit anno DCCCCXCVII. Post Canisium & Bollandianos, scriptorem hunc recudit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 846. 1010.

ERCHINFRIDUS, natione Germanus, Cœnobii Melicensis Abbas tertius claruit anno MXII. Scripsit Historiam Martyrii & Miraculorum S. Colomanni, natione Scoti, qui in Stokerau inferioris Austriæ oppidulo anno MXII. passus est. Quam ex codice MS. Cæsareo extulit, aliâque de Cœnobio Melicensi monumenta antiqua subnexuit Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 8. num. i. p. 611. 1012. Vid. Part. I. p. 598.

OLBERTUS, gente Belga, primùm Monachus Lobiensis, deinde Abbas Gemblacensis, & ut volunt nonnulli, primus S. Jacobi Abbas Leodicensis, claruit circa annum MXX. Jubente Reginerio Hanoniæ Comite, scripsit Vitam S. Veroni Confessoris, quam scholiis suis ornatam edidit Georgius Galopinus ad S. Gislenum Monachus, *Montibus* anno MDCXXXVI. immò teste Bucelino in Germaniâ sacrâ, scripsit de pluribus Sanctorum Vitis. An Olbertus noster idem fuerit cum Alberto Monacho Lobiensi, ac posteà Abbate Gemblacensi, Burchardi Wormaciensis præceptore, (quod contendit Vossius) plura te docebit idem vir clarissimus *de Hist. Lat.* lib. II. cap. 41. p. 352. cap. 44. p. 369. 1020.

DIEDERICUS seu THEODORICUS, Hersfeldensis in Turingiâ Monachus, claruit circa annum MXX. Scripsit ad Ricardum Cœnobii Amarbacensis Abbatem, libellum de illatione reditúve corporis S. Benedicti Aurelianis ad Floriacum. Edidit hunc ex vetusto codice Floriacensi Joan. à Bosco *Biblioth. Floriac.* Part. I. p. 219. dein Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 350. 1020.

DROGO, natione Belga, primùm Pastor Gestalensis, deinde Morinorum sive Tarvannensis in Flandriâ Episcopus, claruit ann. MXXIV. quo Sedem Tarvannensem sortitus est, quam ad annum usq; MLXXIX. tenuit, quo admodùm grandævus obiit. Extat ab eo scripta Vita S. Godolevæ anno MLXX. strangulatæ apud Surium *Jul.* vi. qui tamen stylum ferè ubique immutavit. Scripsit etiam Vitam & Passionem S. Oswaldi Northumbriæ in Angliâ Regis, & de eodem sermones duos. 1024.

SÆC. XI. ab Ann. M. Verùm hæc opuſcula in Bibliothecis Belgicis adhuc manuſcripta aſſervantur.

1025. WARMANNUS, natione Germanus, nobilitate inſignis, Comes à Dilingen, factus poſteà Monachus Augienſis, poſtremò Epiſcopus Conſtantienſis, claruit anno MXXV. Obiit anno MXXXIV. Scripſit Vitam S. Pirminii Abbatis & Coepiſcopi. Extat ſub *Othloni* nomine apud Chriſ. Browerum in *Vitis Sanctorum Germaniæ*, & Surium *Nov.* iii. E contrà Guil. Eiſingrenius in *catalogo teſtium* Warmanno noſtro tribuit; cui etiam illam vindicat Cl. Mabillonius, Actiſque ſuis ſub Warmanni nomine inſeruit *Sæc. Bened.* III. Part. II. p. 136. Rationes quas profert non ſunt contemnendæ, nec ægrè aſſenſum extorquere poſſunt. Primò Warmanni ætas cum tempore Ludolfi Archiepiſcopi Trevirenſis, cui hæc Pirminii Vita nuncupata eſt, rectè congruit. Obiit enim Ludolfus anno MVIII. Othlono Monacho integro penè ſæculo antiquior. Secundò, Hujus Vitæ conditor nonnulla de S. Bonifacio commemorat, quæ cum ipſius Othloni narratione Bonifacianâ pugnant. Deinde longè gravior & maturior eſt Othloni ſcriptio de S. Bonifacio, quàm hæc de S. Pirminio. Denique in antiquo codice quo uſus eſt, nulla extat Auctoris inſcriptio; quin nec in Originali volumine quod laudat Trithemius. Perpendat hæc æquus Lector, & facilè mecum in Mabillonii ſententiam deſcendet.

1026. ELIAS, gente Syrus, Niſibenſis in Meſopotamiâ Epiſcopus, Sectâ Neſtorianus, claruit anno MXXVI. Hegiræ CCCCXVII. Scripſiſſe plura tàm Syriacè, quàm Arabicè teſtatur Abr. Ecchellenſis; inter alia opus ad Abulhala Sahedum quod *Septem Seſſiones*, ſeu *Diſputationes* vocavit; in quo de variis fidei & religionis rebus cum Alvaziro Abulcaſemo Arabum principe eruditè diſceptavit. Hujus habentur Arabicè MSS. Exemplaria tria; unum in Bibliothecâ *Vaticanâ*; in *Barberinâ* alterum: tertium penès ſe habuit Ecchellenſis, qui ex *Seſſione* IV. quædam profert *præfat.* ad Part. II. *Eutychii Vindicati* p. 21. Alia & Naironus ex *Seſſione* II. *Euopl.* Part. I. p. 6. *Grammaticam* ejus citat Ecchellenſis, & ex eâ nonnulla adducit *not.* ad *Catal. Hebedjeſu* p. 58. Nec alium puto noſtrum fuiſſe, quàm quem *Eliam Antiquum* vocat idem Hebedjeſu *cap.* CXCI. quemque *Deciſiones judiciorum*, & *Quæſtiones Eccleſiaſticas*, *Inſtitutionéſque Grammaticas* ordinâſſe & confeciſſe dicit.

1030. ANONYMUS *Vitæ S. Winnoci* Auctor, claruit circa an. MXXX. Rogatu Monachorum Bergenſium ſcripſit, vel ab alio rudiore ſtylo ſcriptam expolivit Vitam S. Winnoci Abbatis Woromholtenſis in Flandriâ primi. Extat apud Surium *Novemb.* vi. & Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 301. qui genealogiam S. Winnoci in codice Vedaſtino Vitæ huic præfixam præmiſit.

1033. EUSTATHIUS, Patricius Romanus, Judex ut videtur, Patriarchalis, certè Juris tùm Cæſarei tùm Eccleſiaſtici peritiſſimus, claruit, ut ex Opuſculi ejus fine liquet, anno MXXXIII. Scripſit Commentarium *de duobus Conſobrinis*, qui duas Conſobrinas duxerant. Habetur Græc. Lat. in *Jur. Græc. Rom.* lib. VI. p. 414.

1040. ANONYMUS quidam, Ruyenſis apud Venetenſes in Provinciâ Lugdunenſi tertiâ Cœnobii Monachus, claruit circa annum MXL. Literis mandavit Vitam S. Gildæ Britanni, cognomento *Sapientis*, Hilduti

duti discipuli, Abbatis Ruyensis, qui ad Castrum quoddam in Monte Reuvisii illud Monasterium construxit. Primus hanc Vitam ex vetustissimis Floriacensibus Membranis in lucem protraxit Joan. à Bosco *Biblioth. Floriac.* Part. I. p. 429. Integriorem ex cod. Ruyensi dedit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. p. 138. SÆC. XI. ab Ann. M.

ANONYMUS *Vitæ S. Hugonis* Auctor, Monachus, ut videtur, Æduensis, claruit Sæculo XI. circa annum, ni fallar, MXL. Scripsit Vitam S. Hugonis Monachi Æduensis, & Enziacensis in Burgundiâ Præpositi, qui obiit anno circiter DCCCCXXX. Hanc post du Chesnium & Bollandianos *April.* xx. edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 90. 1040.

ANONYMUS *Encomii de Emmâ* Auctor, S. Bertini Monachus, claruit circa annum MXL. Scripsit Historiam, seu de Encomio Emmæ Anglorum Reginæ, Ricardi I. Ducis Normannorum filiæ, Ethelredi Regis conjugis, libros II. quos Emmæ adhuc viventi nuncupavit. Hos ex Bibliothecæ Cottonianæ codice MS. edidit Andr. du Chesnius *Script. Norman.* p. 161. 1040.

MICHAEL CERULARIUS, ab anno MXLIII. Patriarcha CP. creatus est. Primæ ejus ad Petrum Antiochenum Epistolæ subjunctum est opus ejus contra Latinos, cujus hoc est initium, Ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τοῦ χρηστοῦ τοῦ παναγάθου Κυρίου &c. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. cod. *Theol.* Lambec. CCXLVII. Nessel. CCCVI. n. xxiii. fol. 64. p. 2. Vide Lambec. *Comment.* lib. III. p. 160. Jur. Græc. Rom. lib. IV. p. 263. inter varia Michaelis nostri decreta *de Nuptiis* habetur breve fragmentum *de Sacerdotis uxore adulterio pollutâ.* Integram verò Epistolam decretalem ex Codd. Reg. Græc. Lat. edidit Cotelerius *not.* ad Herm. p. 55. 1043. Vide Part. I. p. 607.

BOVO gente Gallus vel Gallo-Belga, Monasterii Sithivensis in Morinis Abbas, claruit anno MXLIII. quo Cœnobii sui regimen subiit, tenuítque ad annum usque MLXV. Scripsit ad Widonem Rhemorum Archiepiscopum relationem de inventione & elevatione S. Bertini Abbatis; cujus corpus ob Normannorum infestationes loco secretiori reconditum fuerat. Facta est hæc Translatio anno MLII. Hanc Relationem ex MSS. codd. erutam habes apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 153. 1043.

LEO, cujas fuerit mihi hactenùs est incompertum, factus est tandem Atinensis in Italiâ Episcopus, manus ei imponente Adenulpho Capuano Archiepiscopo anno MXLIV. Obiit anno MLXXII. Scripsit libellum de Inventione sive Translatione corporis Beatissimi Marci Martyris & Pontificis, quem ex MS. codice Casinensi literis Longobardicis exarato, extulit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. VI. p. 541. Extant etiam ejus in D. Marcum *Sermones* aliquot, & Charta donationis Ecclesiæ Atinensi factæ apud eundem p. 549. 1044.

NICETA PECTORATUS, Presbyter & Monasterii Studiensis CP. Monachus, claruit circa annum ML. In Bibliothecâ Vindobonensi hæc quæ sequuntur opuscula Græcè MSS. nec hactenùs, quod sciam, edita reperiuntur. Liber contra Ecclesiam Romanam, *de Azymis, de Jejunio Sabbati, & de nuptiis Sacerdotum* cod. *Theol.* LVIII. num. vii. fol. 106. *Oratio invectiva contra blasphemam Armeniorum hæresin.* 1050. Vid. Part. I. p. 605.

SÆC. XI. ab Ann. M. *resin.* Incipit, Τὴν συνήθειαν τῶν Σαββάτων καὶ ἀζύμων ibid. num. ix. fol. 119. p. 2. *Capitum Asceticorum centuriæ* III. hoc initio, Κεφάλαιον α΄. Τέσσαρας εἶναι φημὶ τὰς αἰτίας ἐν τελειότητι πλείονι τῶν ἀρετῶν &c. ibid. cod. CIV. num. vi. fol. 84. Ex centuriâ tertiâ Epistolarum, *Epistolæ tres de Canonibus Ecclesiasticis*; nempe ad Athanasium Abbatem; Athanasii Responsoria; tertia iterùm ipsius Nicetæ ibid. cod. *Hist.* VII. n. lvi. fol. 204. p. 2.

1050. ANONYMUS Auctor *Vitæ. S. Egwini*, claruit circa annum ML. certè Elfwardo Londinensi Episcopo qui obiit anno MXLIV. posterior. Scripsit Vitam S. Egwini Wigorniensis in Angliâ Episcopi, circa annum DCCXVII. denati, quam ex Bollando & Capgravio edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 330. Hujus Egwini Vitam scripsit etiam Brithwaldus, ex Monacho Glastoniensi Wintoniensis Episcopus, qui obiit anno MXLV. Non Brithwoldus ille Cantuariensis Archiepiscopus Bedæ æqualis, ut Pitseus, Spelmannus aliique volunt. Fragmentum hujus Vitæ profert Fr. Godwinus *de Præsul. Angliæ* p. 501. & ex eo alii.

1050. GERARDUS, Monachus & Ædituus Corbeiensis, variorum Monasteriorum successivè Abbas, primò Lauduni in Vincentiano, deinde S. Medardi Suessione, denique Sylvæ majoris in agro Burdigalensi, ubi ipse Monasterium condidit, claruit circa annum ML. Scripsit, quo tempore Monasterii Corbeiensis adhuc Cellerarius erat, Vitam S. Adalhardi Abbatis Corbeiensis, seu potiùs prolixam & confusam Paschasii Rhatberti narrationem in compendium & meliorem ordinem redegit. Librum item de S. Adalhardi miraculis, cui secundum addidit sequentis sæculi Monachus Corbeiensis. Tùm Vitam, tùm libellos de miraculis ediderunt Bollandus *Januar.* ii. & Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 345.

1050. RICARDUS Bellilocensis in Argonnâ duabus à Claromonte leucis Abbas, claruisse videtur circa annum ML. Vitam S. Rodingi Abbatis Bellilocensis literis consignavit, quam ex MS. codice Catalaunensi edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 531.

1050. ANONYMUS *Vitæ S. Urseoli* Auctor, claruit circa ann. ML. etsi de ætate ejus haud satis certi sumus. Scripsit Vitam B. Petri Urseoli Ducis Venetiarum & Dalmatiarum, tandem Monachi S. Michaelis de Coxano in Catalauniâ, mortui circa ann. DCCCCXCVII. Hanc ex MS. cod. Rivipollensi extulit Joan. Mabillonius *Sæc. Bened.* V. p. 874.

1051. Vid. Part. I. p. 608. LEO, ni fallor, Achridenus, Bulgarorum Archiepiscopus, claruit anno MLI. Præter Epistolam ad Joannem Tranensem adversus Latinos, quæ extat Latinè apud Baron. ann. MLIII. Scripsit *de tentationibus & afflictionibus involuntariis, earúmque utilitate* capita L. Initium, Κεφάλαιον α΄. Ἐστὶ μὲν ἡμῖν εἰς ζωὴν καὶ διατροφὴν ὁ καρποφορούμενος ἐκ τῆς γῆς σῖτος &c. Habentur MSS. Biblioth. Vindob. cod. *Theol.* ex dispositione Nesselianâ CLXVII. num. iii. fol. 69. *Epistolæ* II. contra Latinos *de Jejunio Sabbati, & de Azymis* ibid. cod. LVIII. num. viii. fol. 114. Excerpta quædam contra Latinos memorantur ibid. cod. CCCXXIV. num. xviii.

DAVID,

DAVID, natione Syrus, Maronitarum in monte Libano Archiepi- SÆC. XI.
ſcopus, claruit anno MLIII. quo Epiſtolam ad Arſenium Epiſcopum ab Ann. M.
Haincurenſem de Melchitis, Maronitis aliiſque Sectis dedit. Scripſit 1053.
etiam Tractatum *de Orientalium ſectis & opinionibus*, ex cujus cap. I. quædam Arabicè profert Abr. Ecchellenſis *Epiſt. ad Morin.* inter *Antiquit. Orient. Lond.* 1682. p. 459. Denique ann. MLIX. rogantibus Joſepho Abbate & Monachis Conſtitutiones Eccleſiæ Maronitarum ex ſermone Syro in Arabicum tranſtulit teſte eodem *Epiſt. ad Morin.* ibid. p. 326. Integrum opus XVII. Capita complectitur, quovis capite in plures ſectiones diviſo. Capitum & ſectionum argumenta ibidem exhibentur. Ex hoc opere aliqua Latinè profert idem Ecchellenſis *Not.* ad Catal. *Hebedjeſu* num. v.

JOANNES Μαυρόπους, à nigris pedibus dictus, primùm Mona- 1054.
chus, deinde Euchaitarum Metropolita, claruit circa annum MLIV. Vide Part. I.
Quantæ exiſtimationis vir fuit Joannes Euchaitenſis, diſces ex elogio, p. 608.
quod in codicis ſui veſtibulo, ſummo quidem artificio exaratum reperit Buſlus noſter, Ἀνὴρ ἦν σοφώτατος καὶ ἁγιώτατος· ὧν συνέγραψε πλείους τῶν λόγων, καὶ ἐπιστολὰς, καὶ στίχους Ἰαμβικοὺς, καὶ ἄλλα πολλὰ λόγου καὶ χάριτος ἄξια, καὶ πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἐξεπαίδευσε, πεπληρωμένος ὢν τοῦ παναγίου πνεύματος χάριτος. *Vir erat ſapientiſſimus ſanctiſſimúſque, qui plures ſermones & epiſtolas & carmina Iambica, aliáque multa, ratione & venuſtate digna conſcripſit, plurimóſque erudivit, ipſe ſacroſancti Spiritûs gratiâ repletus.* Scripſit Orationem *encomiaſticam* in tres ſanctos Patres *Baſilium Magnum, Gregorium Theologum, & Joannem Chryſoſtomum.* Cujus initium eſt. Πάλιν Ἰωάννης ὁ τὴν γλῶτταν χρυσοῦς, καὶ πάλιν ἡμῖν ἐπιφανὴς ἑορτή. Τρίτος μὲν τοι Μὴν &c. Extat MS. Biblioth. Vindob. cod. *Theol.* CXLIV. num. vi. fol. 217. *Orationem* etiam (teſte Leon. Allatio *de ſcript. Symeon.* p. 105.) εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θεοδώρου, ἤτοι τοῦ πεζοῦ. Quæ ita incipit, Παρ' ἡμῖν δ' οὖν ἡ αἰτία τοῦ καλοῦ, τὸ τοῦ λόγου. Hanc cum priori neſcio quare confundit Cl. Neſſelius Catal. Part. I. p. 224. Obitèr hoc loco notare liceat Euchaitarum urbem propter honorem Theodoro martyri præſtitum celebrem fuiſſe. Joannes enim Tzimiſces qui imperare cœpit anno DCCCCLXX. ut huic Martyri gratiam referret, ob præſtitum ejus, ut putavit, ope adverſùs Scythas auxilium elegantiſſimum ei Templum in hâc urbe ſtruxit, in quo Martyris corpus repoſuit, ipſámque urbem, veteri nomine abolito, *Theodoropolim* appellavit, teſte Zonarâ *Annal.* Tom. III. p. 171. Unde & Auctor noſter carmine in Imaginem Conſtantini Monomachi apud Euchaitenſes poſitam p. 47. hanc Urbem τὴν μάρτυρος πόλιν τε καὶ παρθενίαν vocat. In eâdem Bibliothecâ Vindob. cod. *Theol.* LXXVIII. juxta Neſſelium num. i. fol. 1. habentur Joannis noſtri *Canones paracletici*, ſive Cantica Conſolatoria XXIV. ad Chriſtum Servatorem, quorum unumquodque peculiarem ſuam habet Acroſtichidem, quæ itidem ut quælibet ode nona nomine Joannis inſignita eſt. Ibid. fol. 77. pag. 2. alia *duo Cantica* ad Chriſtum ſervatorem ſine Acroſtichide & nomine Auctoris. Fol. 83. p. 1. *Canon* ſive Canticum ad ſanctum Angelum cuſtodem. Fol. 88. p. 1. *Canones* ſive Cantica LXVII. ad Beatiſſimam Virginem Deiparam, quorum unumquodque peculiarem ſuam habet Acroſtichidem, & itidem ut quælibet Ode nona nomine Joannis inſignitur. Fol. 315. p. 1. *Canones* ſive Cantica XI. ad S. Joannem Baptiſtam Chriſti præcurſorem, eodem quo priora modo condita.

condita. Ibid. cod. CIII. continentur ejusdem sacra *Iambica*, præfixâ Vitæ ipsius Epitome, numero CII. quorum inscriptiones & principia exhibet Lambecius *Comment.* lib. V. p. 29. Hæc eadem esse arbitror quæ Græcè elegantissimo planè charactere edidit, notisque breviusculis sed eruditis illustravit Mattheus Bustus, *Etonæ* prope Windesoram in Collegio Regali anno 1610. *4to.* Ut mirari desinat Cl. Lambecius loc. citat. hæc poemata velut jam edita, in Meursii Glossario Græco-Barbaro sexiès citari, quo autem, *inquit*, tempore & loco, cujusque curâ & studio Editio illa in lucem prodierit, nondùm potui indagare. Id quod eo magìs adhuc mirandum est, quòd ipse alibi *Comment.* lib. III. p. 381. duarum Nazianzeni adversùs Julianum invectivarum Editionem Græcam à Montacutio Etonæ in lucem emissam (cui subjuncta sunt hæc Euchaitensis poemata) disertè citat. De Joannis nostri ætate, vitâ, & scriptis, plura habet Lambecius *Comment.* lib. ubi suprà. De Auctore, imprimìs de urbe Euchaitensi, M. Bustus in prolegomenis ad notas Versibus Iambicis à se editis præmissas.

1054. THOROS, genere Armenus, Armenorum Catholicus seu Patriarcha claruit anno MLIV. Scripsit linguâ Armenâ *Commentarium in SS. Evangelia*, qui habetur in Bibliothecâ Vindobonensi inter codices MSS. *Orientales* n. cvii. *8vo.* Vide Lambec. *Comment.* l. I. p. 175.

1056. WIPERTUS sive WIBERTUS, vel ut alii GILBERTUS, Brunonis Tullensis Lucrorum Episcopi, posteà Romani Pontificis, Archidiaconus claruit anno MLVI. Scripsit de Vitâ Leonis IX. *Brunonis* anteà dicti, qui obiit anno MLIV. libros II. Hos notis suis ornatos edidit Jacobus Sirmondus *Paris.* 1615. Posteà ad codices MSS. recognitos & auctos Actis suis *April.* xix. Bollandiani inseruerunt. In hanc Vitam notas etiam scripsit Cl. Barthius *Advers.* lib. XLV. cap. 19.

1058. DROGO sive DRACO, gente Belga, Cœnobii Winnoci Bergensis Presbyter & Monachus, claruit anno MLVIII. Cap. XXII. Profectionis suæ in Daniam meminit, seque Hamburgi substitisse narrat, Malè hunc cum Drogone Morinorum Episcopo, à Molano confundi rectè notat Mabillonius, & tamen eundem cum Molano errorem errârunt, Possevinus *Appar.* Tom. I. p. 487. Arnold. Wion. *in Lign. Vit.* lib. II. cap. 47. p. 341. Vossius *de Hist. Lat.* lib. II. cap. 45. p. 374. Sweertius *Athen. Belg.* p. 223. Miræus *Auct. de Script. Eccl.* cap. 375. p. 253. & novissimè Oudinus *supplem.* p. 331. Scripsit Drogo noster librum de Miraculis S. Winnoci, quem Vitæ Winnocianæ secundum & tertium vulgò vocant. Ubi c. 18. se à Drogone Episcopo Tarvennensi apertissimè distinguit. Hunc ex MS. codice Compendiensi erutum nobis exhibet Cl. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 315. Scripsit quinetiam Historiam Translationis S. Lewinæ Virginis ac Martyris Anglæ, anno MLVIII. peractæ, quam ipse Rumoldo Abbati Bergensi dedicavit, hactenùs quod sciam ineditam. Præfationis partem profert Mabillonius, in quâ iterùm se à Drogone Episcopo Tarvennensi alium esse disertissimè ostendit.

1060. ANONYMUS, gente Anglus, *Translationis S. Cuthberti* Auctor, Ecclesiæ Dunelmensis Monachus claruit anno MLX. Scripsit librum de Translationibus & Miraculis S. Cuthberti Lindisfarnensis Episcopi, quem ex codice Compendiensi, & Martio Bollandiano exhibet Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 275. XII. posteriora capita ab anonymo

anonymo quodam sequentis sæculi Monacho addita fuisse censent nonnulli. Omnia verò ab unâ eâdémque manu profecta esse, nos cum Mabillonio judicamus, præsertim cùm Auctor noster ad postremam S. Cuthberti Translationem anno MCIV. Vitam facilè producere potuit. SÆC. XI. ab Ann. M.

FOLCARDUS Cœnobii Sithivensis apud Atrebates Monachus, claruit anno MLX. diúq; deinceps vixit. Vir pro sorte sæculi quo vixit non indoctus, Gulielmo Anglorum Regi, quem *Conquæstorem* vocamus, admodùm familiaris, qui subactâ Angliâ ipsum Torneiæ præposuit, ubi XVI. ferè annis Abbatis vices supplevit. Diu in Angliâ versatus est, donec ortis illum inter & Episcopum Lincolniensem simultatibus, ad Monasterium suum Sithivense recessit. In literas misit primò quidem per compendium, deinde recognitos & auctos de Vitâ & Miraculis S. Bertini Abbatis Sithivensis libros duos, quos Bovoni Abbati suo inscripsit. Hos ex MSS. codicibus Bertiniano & Vedastino edidit Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 104. qui etiam librum II. Miraculorum ab Auctore anonymo, circa initium sæculi X. scriptum, subjecit. Recenset quidem Baleus * Folcardum quendam Dorobornensem, Cœnobii Cantuariensis Monachum, virum doctissimum, anno MLX. clarum, quem eundem cum nostro fuisse existimamus, quemque Aldredi Eboracensium Archiepiscopi, magni sui Mecænatis jussu, de Vitâ & Miraculis Joannis Archiepiscopi Eboracensis libros duos, eidem Aldredo nuncupatos, atque alia quædam scripsisse, Baleus refert. Certè Folcardum nostrum S. Oswaldi Wigorniensis Episcopi, aliorúmque Sanctorum Angliæ Historias suavitèr composuisse, testis est Ordericus Vitalis, ejusdem penè temporis scriptor *Hist. Eccl.* lib. II. ad ann. MCXVIII. ubi plura de Folcardo habet. Vitæ Joannis Archiepiscopi Eboracensis à Folcardo scriptæ, meminit etiam Auctor incertus de Vitâ S. Joannis, *Monast. Anglic.* Tom. I. qui paritèr ac Baleus Folcardum Cantuariensem vocat, Monachum scilicet, non quod Mabillonius malè habet, Cantuariensem Archiepiscopum. Vitam ipsam extulit Mabillonius *Sæc. Bened.* III. Part. I. p. 433. Librum verò miraculorum, quem etiam memorat Baleus, reperire non potuit. De aliis Vitæ Bertinianæ scriptoribus, Anonymo quodam antiquiore, & Folquino Abbate Lobiensi, Actorum etiam SS. Audomari, Folquini Episcopi, Winnoci & Silvini compilatore anonymo altero, denique Symone Abbate Sithivensi, exeunte sæculo XII. claro, plura te docebit Cl. Mabillonius in *Observationibus præviis* ubi suprà p. 104. 1060.

* De Script. Cent. II. p. 164.

ANONYMUS *Historiæ S. Walarici* Auctor claruit circa annum MLX. Vitam S. Walarici dedit Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. Anonymi nostri Historiam Relationis S. Walarici Abbatis, tùm prosâ, tùm ligatâ oratione scriptam, ediderunt Bollandiani in *Aprili* suo. Sed metricæ narrationis tantùm Fragmenta habent. Prosam reddidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 556. 1060.

GAUFERIUS, Cœnobii Casinensis ex ordine S. Benedicti Monachus, claruit anno MLX. Scripsit rogatu Desiderii Abbatis Casinensis, ad Stephanum Trojanum Episcopum, Historiam S. Secundini Trojani Episcopi & Confessoris, ut & versus plures in ejusdem Secundini laudem, quæ ex antiquo codice Casinensi extulit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. VII. p. 1363. Reliqua Gauferii opera quæ adhuc MSS. asservan- 1060.

Vid. Part. I. p. 614.

SÆC. XI. ab Ann. M. asservantur, vide apud J. B. Marum *Not. in Petr. Diac.* & in *Historiâ Literariâ* Part. I. p. 614.

1060. GOZECHINUS, natione Germanus, professione Scholasticus, literas apud Leodium docuit. Unde rerum humanarum, & præcipuè hæresium sui temporis, pertæsus, Moguntiam concessit. Claruit circa annum MLX. Scripsit ad Valcherum discipulum & successorem suum, prolixam admodùm Epistolam, seu potiùs Tractatum, quo, præmissâ Apologiâ quòd munus Leodicense deseruisset, mala sui temporis, præcipuè quæ ex perversâ Berengarii doctrinâ consecuta sunt, non inelegantèr deplorat. Edidit hoc Opusculum Joan. Mabillonius *Analect.* Tom. IV. p. 360.

1062. ANONYMUS, Cœnobii Ratisponensis ad S. Emerammum Monachus, quo relicto, variis quippe casibus exagitatus, in Fuldense Monasterium transiit; claruit anno MLXII. Scripsit librum *de tentationibus suis, variâ fortunâ & scriptis.* Posteriori parte, opera sua quâque occasione condita accuratè recenset: nempe *librum de Spiritali doctrinâ. Librum Visionum. Librum de tribus Quæstionibus. S. Bonifacii Vitam. Quomodò legendum sit in rebus visibilibus. De confessione Actuum suorum. De Cursu Spirituali,* aliáque non pauca, de quibus ipse luculentèr agit. Extulit hoc Anonymi opus Mabillonius *Analect.* Tom. IV. p. 404. qui Auctorem nostrum Othlonum, Actorum S. Bonifacii compilatorem fuisse conjicit; Verùm sententiæ suæ non nimiùm fisus, rem tandem in medio relinquit.

1070. WILLERAMUS natione Germanus, Franconiâ oriundus, claruit anno MLXX. Prima literarum tyrocinia in Academiâ Parisiensi posuit, factus primo Ecclesiæ Bambergensis Scholasticus, deinde Monachus Fuldensis Ordinis Benedictini, denique Cœnobii Merzburgensis Abbas. Vir pro sæculo quo vixit, non indoctus. Scripsit in *Canticum Canticorum* paraphrasin geminam, Latinam metro-rhythmicam, & Germanicam veteri prosaicâ, sive *de nuptiis Christi & Ecclesiæ* libros tres. Edidit hoc opusculum Paulus Merula *Lugd. Bat.* 1598. 8*vo*. Verùm longè melior & auctior est codex MS. Cæsareus, ipso Willerami ævo, & forsan propriâ ipsius manu scriptus. Præstantiam & discrepantiam edito non uno specimine, ostendit Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 8. num. xxv. p. 765.

1070. OSBERNUS, gente Anglus, Ecclesiæ Cantuariensis Præcentor & Monachus, Lanfranco Archiepiscopo familiarissimus, claruit circa annum MLXX. Præter summam artis Musicæ peritiam, condendis Sanctorum Vitis incubuit. Scripsit quippe *Vitam S. Odonis* Cantuariensis Archiepiscopi, ex codice Thuaneo à Mabillonio editam *Sæc. Benedict.* V. p. 287. *Vitam S. Dunstani* Cantuariensis item Archiepiscopi, ibid. p. 654. *Vitam & Passionem S. Elphegi* Cantuariensis Episcopi & Martyris, quam, sed in compendium redactam, publici juris fecit Surius *April.* xix. integram posteà Bollandiani eodem die *Apr.* Tom. II. ediderunt. Cl. Whartonus ex Bibliothecæ Lambethanæ codice MS. in lucem protulit Osberni nostri librum *de Vitâ S. Bregwini* Archiep. Cant. *de Vitâ S. Odonis* Archiep. Cant. librum I. *de Vitâ S. Dunstani* Archiep. Cant. librum primum, *de Vitâ S. Elphegi* Archiep. Cant. & Historiam *de Translatione ejusdem*, quam mutilam, & ex Harpsfeldii Historiâ Ecclesiasticâ utplurimùm desumptam, Bollandiani priùs evulgaverant.

verant. Habentur hæc *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 73. Posteà verò (quod in præfatione ingenuè fatetur) deprehendit Whartonus Bregwini Vitam rectiùs Joanni Tinmuthensi tribuendam esse, qui eam ex uberiori Eadmeri opere compilavit; Odonis verò Vitam Osberni non esse, sed ex fide antiqui codicis MS. in Collegio Corporis Christi apud Cantabrigienses, Eadmero potiùs esse adjudicandam. Notandum hoc loco Osbernum duobus libris Dunstani Vitam & Miracula descripsisse. Priorem tantùm cum posterioris prologo dedit Whartonus, eò quòd liber secundus parùm ad rem historicam conferre videbatur. Interim utrumque exhibent Bollandiani mense *Maii* Tom. IV. p. 359. & Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 659. Cætera Osberni scripta, quæ an extant adhuc nescitur, apud Baleum & Pitseum quærantur.

PETRUS, natione Gallus, Cœnobii Malleacensis Monachus, claruit circa annum MLXX. Scripsit ad Goderammum Abbatem suum *de antiquitate & commutatione in melius Malleacensis Insulæ, & Translatione corporis S. Rigomeri libros* II. Hos in lucem edidit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. II. p. 222. Subjunxit Anonymi cujusdam narrationem de Monasterii hujus devastatione à Gaufrido de Lezeniaco anno MCCXXV. factâ, ibid. p. 258. 1070.

BONIZO seu BONITIUS, patriâ forsan Italus, Episcopus Sutrinus, claruit anno MLXX. Hic cùm Pontificis partes adversùs Henricum Imp. strenuè propugnaret, de Sede Sutrinâ, jubente Imperatore, pulsus est. Post varia exilia, carceres, & ærumnas ann. MLXXXIX. ad Sedem Placentinam promovetur. Demùm à civibus Placentinis, qui Imperatori adhærebant, captus, effossis oculis, & omnibus ferè membris truncatus, miserè obiit *Julii* xiv. anno MLXXXIX. Scripsit ante initum Episcopatum, *Epitomen omnium operum & sententiarum S. Augustini*, in libros VIII. divisam, cui *Paradisi Augustiniani* titulum dedit, & Joanni Walberto Vallis umbrosæ Abbati primo dedicavit. Extat codex MS. in Bibliothecâ Vindobonensi asservatus, opus hactenùs ineditum. Composuit etiam Bonizo *Decretale*, sive Syntagma Decretorum Ecclesiasticorum ex sacrâ Scripturâ, probatísque Conciliis, ut & ex Pontificum Romanorum, & SS. Patrum, aliorúmque Auctorum orthodoxorum monumentis collectum, & secundùm locos communes in libros VII. divisum. Proœmii loco præmisit *Epitomen* historiæ Pontificum Romanorum à S. Petro usquè ad Urbanum II. qui *Martii* xii. ann. MLXXXVIII. electus est; hoc titulo, *Chronica Romanorum Pontificum, à Bonithone Sutrino Episcopo viro per omnia doctissimo.* Hoc Decretum MS. in eodem codice Cæsareo continetur. De utroque opere ejúsque auctore pluribus agit P. Lambecius *Comment.* l. II. cap. 8. num. lxxxv. p. 790, &c. 1070.

HEPIDAMNUS, ortu, ut videtur, Germanus, Cœnobii S. Galli in Helvetiâ Monachus, claruit circa annum MLXXII. Condidit, jubente Fulrico II. Abbate suo, *Vitam S. Wiboravæ*, quam libris II. absolvit, qui in Bibliothecâ S. Galli MSS. asservantur. Ejusdem *Annales* ediderunt Goldastus & Quercetanus. Confer Vossium de *Hist. Lat.* lib. III. p. 707. & qui animadversiones in eum scripsit, Christ. Sandium p. 252. 1072.

ANONYMUS Vitæ S. Bartulfi Auctor, Cœnobii Blandiniensis ad Gandavum Monachus, claruit anno MLXXIII. Jussu Folcardi Abbatis sui, qui anno MLXX. Monasterii sui gubernacula suscepit, *Vitam* 1073.

S. Bartulfi Renticensis in Morinis Abbatis literis mandavit, vel potiùs Vitam ab alio olim descriptam novo studio & curâ perpolivit, ut in præfatione nos docet. Extat apud Surium & Bollandum *Februar.* v. & Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 45.

1076. GEORGIUS Heracleensis, Episcopus an Presbyter, an fortè Laicus, incertum; claruit circa annum MLXXVI. Scripsit *Encomium* ad Michaelem Ducam Imperatorem, quod Florentiæ in Bibliothecâ Mediceâ MS. asservabatur, teste L. Allatio *Diatr. de Georgiis* p. 339.

1077. Vid. Part. I. p. 621. NICETAS, primùm Serrarum in Macedoniâ primâ, deindè Heracleæ in Thraciâ Metropolita, claruit ann. MLXXVII. Ejus *Commentarium* in Gregorii Nazianzeni Orationes XVII. sed mutilum & imperfectum Latinè olim edidit Jac. Billius. Extat aliquotiès Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* XCII. CXII. CXLV. CCXLIX. num. i. fol. 1. 176. Ejusdem *Responsa Canonica* ad interrogationes Episcopi cujusdam Constantini Græc. Lat. edidit Leunclavius *Jur. Græc. Rom.* lib. V. p. 310. ubi sex tantùm numero habentur; at in Vindobonensi *cod. Hist.* n. xii. fol. 270. novem capitula numerantur.

1080. JOANNES, natione Italus, Philosophus & Dialecticus suo tempore celeberrimus, claruit anno MLXXX. Puer adhuc Patrem in Siciliam comitatus, prima ibi eruditionis fundamenta posuit. Relictâ Siciliâ, in Longobardiam abiit, ibique aliquandiu commoratus, Constantinopolim demùm profectus est; ubi philosophiæ & dialecticæ studiis gnavitèr incubuit, Michaelem Psellum præceptorem nactus. Imperatori Michaeli Ducæ, ejúsque fratribus Andronico & Constantino apprimè gratus erat, qui hominis colloquio mirè delectabantur, ejúsq; operâ in logicis concertationibus usi sunt. Pulso ab urbe Michaele Psello, ei Joannes in primaria Philosophiæ professione Constantinopoli successit. Quo tempore, Platonis, Aristotelis, Porphyrii, Jamblichi & Procli scripta publicè explicavit, tantâ de se admiratione excitatâ, ut φιλοσοφίας ἁπάσης διδάσκαλος, καὶ ὕπατος τῶν φιλοσόφων publicè declaratus sit. Verùm ingenio suo & Sophisticis argutiis nimiùm confisus, in gravissimos errores tùm in Philosophiâ, tùm Theologiâ incidit; Pythagoricam metempsychosim, falsas dé ideis Platonicis opiniones, sacrarum imaginum contemptum, aliáque hæretica dogmata ubique propugnans. De his monitus, cùm ab erroribus recedere nollet, Eustratio Garidæ Patriarchæ CP. in custodiam traditus est; à quo tantum abest ut ad fidem orthodoxam retraheretur, ut ipse Patriarcham sophisticis cavillationibus in suos errores seduxerit. Tandem anno MLXXXIV. à judicio Ecclesiastico Constantinopolitano tanquàm Hæresiarcha solennitèr damnatus, & anathemate percussus est: Pravâque ejus doctrinâ in capita XI. redactâ, jussit Alexius Imperator Joannem hæc ipsa capita in magnâ Ecclesiâ ex Ambone capite nudo anathematizare, audiente universo populo, & post uniuscujusque capitis lectionem itidem clamante *Anathema.* Pluribus hæc prolixè refert Anna Comnena, ipsius Alexii Imp. filia *Alexiad.* lib. V. p. 143, 144, &c. Notandum Cl. Lambecium Joannem Italum nostrum cum Joanne Philopono, qui ineunte Sæculo VI. claruit, perperàm confundere *Comment.* lib. III. pag. 165. Sed re posteà animadversâ, errorem ingenuè revocavit lib. IV. pag. 325. Scripsit Joannes noster, inter alia, *Responsa* ad XCIII. quæstiones philosophicas miscellaneas, sibi tùm ab aliis tùm præcipuè ab Imp. Michaele

Ducâ, ejúsque fratre Andronico propositas, quæ hoc modo incipiunt. A. εἰς τὸ τέχνη τῶν τεχνῶν, καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν. Πολλοὶ μὲν πολλαχῶς τῶν Ἀρχαίων τὴν φιλοσοφίαν ὡρίσαντο &c. Habentur Græcè MSS. Biblioth. Vindob. *cod. Philosoph.* juxta ordinem Lambecianum LXXXVI. num. i. à fol. 1. usque ad fol. 147. Extant etiam, sed quæ non sunt fori Ecclesiastici, ejusdem *Expositio* librorum II. III. IV. *Topicorum* Aristotelis ibid. num. ii. Liber *de Dialecticâ* ad Andronicum Ducam ibid. num. iii. *Methodus Synoptica Rhetoricæ* ibid. num. iv.

NICETAS, magnæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ Archidiaconus & Chartophylax, claruit circa annum MLXXX. Scripsit contra Joannis philosophi Itali capita de Fide orthodoxâ, *Anathematismos* XI. de Incarnatione Christi. Incipiunt ita; Ἀναθεματισμὸς α΄. Τοῖς ὅλως ἐπιχειροῦσι νέαν τινὰ ζήτησιν, καὶ διδαχὴν τῇ ἀρρήτῳ ἐνσάρκῳ οἰκονομίᾳ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Θεοῦ ἐπάγειν &c. Extant Græcè MSS. Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* ex dispositione Lambec. LXXVII. num. lxxiv. fol. 152. p. 2. De his Anathematismis notari meretur quod nos docet L. Allatius de *Consens. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 10. eos nempe recitari in Ecclesiâ Græcâ, die Orthodoxiæ sacro, editósque esse in Græcorum *Triodio*, quod est liber Ecclesiasticus à Canonibus, sive Canticis sacris trium Odarum ità appellatus, qui continet Officium à Septuagesimâ, quam illi vocant *Dominicam Publicani & Pharisæi*, usquè ad Sabbatum sanctum in Ecclesiis eorum recitari solitum, ut nos docet idem vir doctissimus *Differt.* I. *de lib. Eccles. Græc.* p. 69, &c. & nos alibi fusiús. 1080.

GUALFREDUS, natione Italus, patriâ Longobardus, Rodulpho in Sede Senensi successit anno MLXXX. Concilio Vastallensi anno MCVI. interfuit. Obiit anno MCXXVII. vi. Cal. *Aug.* in Ecclesiâ suâ Cathedrali sepultus. Scripsit plurima: nempè *sacram Gothofredi Bullionis in Orientem expeditionem* carmine Heroico, quæ in summæ Ædis Sacrario MS. asservatur: item *de utroque Apostolico*, i.e. de Urbano secundo & Gilberto Antipapâ; *de Romanæ Urbis laudibus*; *de Annulo & Baculo*; *de Sacramento Corporis & Sanguinis Christi*; *de Christianâ militiâ*; denique *Rationale.* Hæc nos docet Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. III. p. 626. quæ tamen an edita sint, vel ubinàm extent, non indicat. 1080.

ANONYMUS Actorum Rothomagensium Compilator, Cœnobii S. Audoeni Rothomagensis Monachus, claruit circa ann. MLXXX. Res gestas Archiepiscoporum Rothomagensium in Acta retulit. Hæc ex ipso Autographo edidit Joan. Mabillonius *Analect.* Tom. II. p. 424. aliáq; nonnulla ad Sedem Rothomagensem spectantia subnexuit. 1080.

AUCTOR ANONYMUS Historiæ Regum Dalmatiæ, circa annum MLXXX. vixisse videtur. Scripsit sermone patrio, id est, Dalmatico, *Commentariolum de Regum Dalmatiæ & Croatiæ gestis*, in quo non pauca ad Ecclesiam spectantia referuntur. Hunc in Crainâ repertum, Latinitate donavit anno MDX. Marcus Marulus Patricius Spalatensis, & Dominico Papali, à quo acceperat, dedicavit. De Auctoris sensu nil mutavit, verba tamen aliqua quæ superflua videbantur se resecuisse fatetur. Maruli versionem ad calcem operis de regno Dalmatiæ edidit Joan. Lucius *Amstel.* 1666. p. 303. Interim toto cœlo 1080.

SÆC. XI. ab Ann. M. erravit Joan. Hallevordius *Biblioth. Curios.* p. 257. qui Marulum, primum hujus libri auctorem, Lucium, Latinum interpretem, facit.

1084. JOANNES, Sancti Montis Sinai Monachus, claruit anno MLXXXIV. Scripsit ad Nicolaum III. Patriarcham Constantinopolitanum *quæstiones Ecclesiasticas* XXI. Extant unà cum Nicolai Responsis, Græc. MSS. Biblioth. Vindob. inter *Historicos Ecclesiast.* Cod. VII. num. liv. fol. 201. p. 2. Incipiunt, Κεφάλαια ἐκκλησιαστικὰ πάνυ ἀναγκαῖα καὶ ὠφέλιμα, κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν ζητηθέντα παρὰ τοῦ Μοναχοῦ Ἰωάννου τοῦ ἡσυχαστοῦ τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει, τῷ μακαρίῳ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως Κυρῷ Νικολάῳ. Πρώτη ἐρώτησις &c. Ejusdem, ni fallar, Joannis Monachi sunt quæstiones Ecclesiasticæ ad Nicolaum Patriarcham CP. quæ habentur ibid. *Cod. Jurid.* XI. num. ii. fol. 47. Prima quæstio sic incipit, Τολμῶ ὁ ἀνάξιος πανάθλιος δοῦλος τῆς μεγίστης ἁγιωσύνης σου γράφω, Δέσποτα ἅγιε &c. Ejusdem forsan & *Metaphrasis metrica S. Symboli*; cujus principium, Πιστεύω Θεὸν εἰς ἕνα καὶ Πατὴρ ὑψιστόθλον &c. ibid. *cod. Theol.* CXXVIII. num. viii. fol. 229. iterumq; cod. CCXLIII. num. iii. fol. 1. p. 2.

1084. Vid. Part. I. p. 622. NICOLAUS, GRAMMATICUS dictus, Patriarcha CP. claruit anno MLXXXIV. A Ricciolo in *Chronologiâ reformatâ* Tom. III. p. 21. unà cum Baronio, ad annum MLXXXIX. refertur, & Nicolaus Muzalon vocatur, cùm reverà Nicolaus IV. Patriarcha illud cognomen habuerit; ut ex antiquo Patriarcharum Constantinopolitanorum catalogo Iambico rectè notat Lambecius *Comment.* lib. VI. p. 302. Ut mittam quæ suo loco commemoravimus. Extant Gr. Lat. *Responsiones* ejus *Synodicæ* ad varias Quæstiones à quibusdam Monachis extra urbem commorantibus sibi propositas, inter Theodori Balsamonis opera edita *Paris.* 1620. p. 227. sed in fine mutilæ ex Bibliothecæ Vindobonensis codicibus MSS. suppleri possunt. Vide Lambec. *Comment.* lib. IV. p. 187. lib. VI. Part. I. p. 52. Ejusdem, ni fallar, carmen versibus politicis *de Jejuniis & Festis totius anni*; Incipit, πολλάκις με ἠξίωσας τέκνον εὐλογημένον &c. Habetur MS. Biblioth. Vind. *cod. Jurid.* X. n. xvii. fol. 100. p. 2. *Responsa Ecclesiastica* ad Joannem Monachum Sinaitam ibid. *cod. Hist.* VII. num. liv. *Sanctio Ecclesiastica* de oblationibus Liturgicis, hoc initio, Ἡ μὲν πρώτη προσφορὰ ἐστὶν ἡ Δεσποτικὴ &c. *ibid.* num. lv. fol. 204.

1085. RICEMARCHUS, gente, ut videtur, Cambro-Britannus, Sulghimi Episcopi Menevensis filius, sub Patris curâ & disciplinâ, pietate & bonis literis institutus, post Abrahamum in Sede Menevensi anno MLXXXV. successit. In tabulas retulit *Vitam S. Davidis* primi Menevensis Episcopi, ex vetustioribus monumentis contextam. Extat in codice perantiquo Bibliothecæ Cottonianæ, sub *Vespasiano* A. XIV. Ricemarchi opus, quod affectato dicendi genere, & immani prolixitate laborârit, in lucem producere noluit Cl. Whartonus, ea solùm exhibuisse contentus, quæ ad Gyraldi hâc de re Historiam additamentorum loco esse possunt. Hæc habes *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 643.

1087. JOANNES, Ecclesiæ Atinensis in Italiâ Episcopus ordinatus est anno MLXXXVII. E vivis excessit ii. Idus *Septembris* anno MXCIX. Inter plura quæ in Ecclesiæ suæ usum & ornamentum contulit, illud erat non postremum, quòd Ecclesiæ Majoris muros ampliavit, & in iis Historias veteris novique Testamenti depingi fecit. Extat *Sermo* ejus *de SS. Martyribus Marco, Nicandro, & Marciano* apud Ughellum *Ital. Sacr.*

Sacr. Tom. VI. p. 557. Plura ſcripſiſſe innuit Ughellus, ſed quæ invidioſa vetuſtas devoravit.

ROBERTUS de TUMBALENIA, Gallus, Cœnobii in monte S. Michaelis *de periculo maris* Monachus, poſteà ab Odone Epiſcopo Baiocenſi Monaſterii S. Vigonis, juxta murum urbis Baiocenſis ſiti, Abbas conſtitutus eſt anno MLXXXVII. teſte Orderico Vitali *Hiſt. Eccleſ.* lib. VIII. p. 665. Verùm patrono in carcerem conjecto, Monaſterii ſui regimen deſeruit, Romámq; profectus, & à Gregorio VII. Pontifice ſummo cum honore exceptus, reliquam vitæ partem in Eccleſiâ Romanâ traduxit. Scripſit inter *reliqua peritiæ ſuæ monumenta*, inquit *Ordericus*, loc. citat. *brevem & luculentam, ſenſúque profundam ſuper Cantica Canticorum Expoſitionem.* Latet id opus MS. in variis Bibliothecis. *Prologum* ad Ansfridum Abbatem, & initium operis edidit Joan. Mabillonius *Analect.* Tom. I. p. 125. 1087.

SYMEON, Patriarcha Hieroſolymitanus, claruit circa annum MXC. ad quem ipſum refert Freherus in *Chronologiâ* utriuſque Imperii *Juri Græco-Romano* præmiſſâ. Circa hæc tempora vixiſſe omninò cenſendus eſt. Scripſit tractatum *de Azymis* adverſùs Latinos. Princ. Ἀνέγνωμεν, ὦ φιλοχριστότατοι Λατῖνοι, τὸ συνταλτικὸν γραμματεῖον τῆς ἀζύμου θυσίας ἡμῶν &c. Vide L. Allat. *de Script. Simeon.* p. 180. In hoc Opuſculo Auctor mentionem facit Epiſtolæ, à quodam Sylveſtro Papa ad Clericum quendam Latinum Conſtantinopoli verſantem ſcriptæ. Qui quidem Sylveſter alius eſſe non potuit, quàm vel Sylveſter II. qui ab anno DCCCCXCIX. uſq; ad ann. MIII. Romanam Sedem tenuit, vel Sylveſter III. qui anno MXLIV. rejecto Benedicto, ex Epiſcopo Sabinenſi Papa factus eſt. 1090.

JOANNES, primùm Cœnobii in Oxiâ inſulâ ſiti Monachus, factus deinde Patriarcha Antiochenus, claruit exeunte hoc Sæculo circa annum MXC. Fuiſſe hoc circitèr tempore hujus nominis Patriarcham Antiochenum, fidem nobis faciunt Gulielmus Tyrius, Ordericus Vitalis, aliíque. Scripſit *Eclogas Aſceticas* ex variorum Sanctorum Patrum, aliorúmque Scriptorum Eccleſiaſticorum operibus collectas, & in duas partes diviſas. Quarum primâ agitur de meditatione mortis & extremi judicii; ſecundâ de Oratione, Pſalmodiâ, & ſacrâ Synaxi, excerptis quibuſdam miſcellaneis hinc inde inſertis. Opus eſt ἀκέφαλον. Nihilominùs in fine auctor ſe prodit hâc ſubnotatione, Τέλος τῆς βίβλου τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἀντιοχείας κυροῦ Ἰωάννου τοῦ ἐν τῇ Ὀξείᾳ. Extat MS. Opus hoc aſceticum Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* juxtà ordinem Lambecianum CCXLI. Neſſelianum CCLXXVI. num. i. fol. 1. Scio Cl. Cotelerium not. ad *monument.* Tom. I. p. 747. has Eclogas Joanni cuidam Patriarchæ Antiocheno juniori, qui itidem Monachus Oxienſis fuerat, & ſub medium Sæculi duodecimi vixit, tribuere; Verùm nullâ ratione redditâ: Cúmque Auctorum ex quibus ſua excerpſerit nemo Michaele Pſello, qui anno ML. floruit, poſterior deprehendatur, noſtro potiùs adjudicandas cenſeo. Notet etiam Lector codice Cæſareo *Theol.* CCCXXIV. juxta Lambecium, num. xviii. contineri excerpta varia ex Photii, Nicetæ Stethati, aliorúmque Græcorum operibus contra Latinos de proceſſione Spiritûs Sancti &c. In quibus locum ſuum habet Joannes Patriarcha Antiochenus. An noſter is fuerit, an junior cujus ſuprà meminimus, dicere non habeo. 1090.

GULI-

SÆC. XI. ab Ann. M.

1090. GULIELMUS Pictaviensis, primò quidem miles, deinde Gulielmi Ducis Capellanus, demùm Lexoviorum Archidiaconus, claruit circa annum MXC. In Acta retulit gesta Gulielmi Normannorum Ducis & Regis Anglorum. Opus, tùm principio tùm fine mutilum, ex Bibliothecæ Cottonianæ codice antiquissimo & tantùm non autographo descriptum edidit Andr. du Chesnius *Script. Norman.* p. 178. illúdque, *librum polito sermone, & magni sensûs profunditate præclarum*, vocat Ordericus Vitalis *Hist. Eccles.* lib. III. p. 503.

1094. ANASTASIUS, gente forsan Palæstinus, seu Syrus, patriâ, ut videtur, Antiochenus, Cæsareæ Palæstinæ Episcopus, claruit circa annum MXCIV. certè sub Joanne Patriarchâ Antiocheno, qui hunc Thronum ascendit ann. MXC. Ὁ νῦν πατριαρχῶν κῦρις Ἰωάννης ὁ ἁγιώτατος, *Qui nunc Patriarchatum tenet sanctissimus dominus Joannes.* Scripsit Anastasius Tractatum *de Jejunio gloriosissimæ Deiparæ, quódq; servandum sit ut legitimum.* Hunc Græcè Latinè edidit J. B. Cotelerius *Eccl. Græc. Monument.* T. III. p. 432. Clarissimus Lambecius de Biblioth. Vind. l. VIII. p. 450. citat Anastasii nostri Fragmentum περὶ τῆς ἑπτὰ ἑβδομάδων τῆς νηστειῶν. Ejusdem opusculum *de Artziburio* ad finem Typici S. Sabæ habetur. Interim non dissimulat Cotelerius opusculum *de Jejunio Deiparæ* in Bibliothecâ Regiâ *Cod.* MMMXXVII. multò longiùs, cúmq; varietatibus non paucis, sub Niconis Monachi Rheifensis nomine reperiri.

1095. PHILIPPUS SOLITARIUS, Philosophus seu Monachus Christianus, claruit juxta Lambecium anno MXCV. (secundùm alios MC. vel MCV.) quo *Dioptram*, sive Amussim Fidei & Vitæ Christianæ ad Callinicum Monachum versibus politicis, ac formâ Dialogi inter animam ac carnem, composuit, in V. libros divisam, variisq; veterum Patrum testimoniis contextui passim permixtis illustratam. Opus hoc solutâ oratione, & mirè interpolatum, non nisi IV. libris constans, confuso etiam eorundem ordine, Latinè edidit Jac. Pontanus *Ingolst.* 1604. 4*to.* Extat Græcè, prout ab Auctore conditum, in principio quidem præ vetustate mutilum Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* CXCIII. num. i. fol. 1. Cui quinque Appendices subjiciuntur. Primâ continentur Philippi nostri *capita* V. *historica* lectu dignissima, de Fide & Ceremoniis Armeniorum, Jacobitarum, Chatzitzariorum, & Romanorum seu Francorum, à Combefisio edita Gr. Lat. *Auct. Biblioth. vet. Patr.* T. II. col. 271. Secundâ, Philippi nostri *Demonstratio* ex Scripturâ sacrâ, & S. Epiphanio, quòd Christus in sacrâ Cœnâ non legale, sed verum comederet Pascha. Tertiâ, Ejusdem *Epistola apologetica* ad Constantinum sacerdotem, *de differentiâ inter intercessionem, & auxilium sanctorum.* Incipit, ἐπειδὴ περ ᾐτήσω τὴν ἀντίληψιν ἡμῶν &c. Quartâ, Ejusdem *Versus politici*, quibus & tempus absolutionis *Dioptræ*, & nomen suum per numeros octo literarum ΦΙΛΙΠΠΟΣ indicat. Quintâ, *Versus* Constantini & Vesti Grammatici in laudem Dioptræ, & auctoris ejus Philippi continentur. Alia hujus Dioptræ Exemplaria MSS. ibid. habentur; nempè *cod. Theol.* CLXVII. num. i. fol. 1. & CCXXXIV. num. i. fol. 1. De hoc opere confer quæ habet Cl. Lambecius *Comment.* lib. IV. p. 178. 205. lib. V. p. 34, &c. 42, 43.

1095. HEMMINGUS, gente Anglus, Monachus & Presbyter Wigorniensis, claruit circa annum MXCV. Opus condidit *de Ecclesiæ Wigorniensis dotatione, privilegiis, & possessionibus* libris V. Ipsum exemplar autographum

autographum in Bibliothecâ Cottonianâ sub *Tiberio* A. XIII. hodiè asservatur; ex quo nonnulla desumpsit Gu. Dugdalius *Monast. Angl.* T. I. Brevem S. Wulstani Wigorniensis Episcopi Vitam H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 541.

GREGORIUS Chioniades, vir in Aulâ CP. ut videtur, magni nominis & dignitatis, claruit sub Imperio Alexii Comneni senioris circa annum MXCVI. De Imperio satis quidem certus sum, non item de anno. Alexius quippè diutiùs regnavit ab anno MLXXXI. usque ad annum MCXVIII. Extant ejus *Epistolæ* XVI. partim ad Alexium Comnenum Imperatorem τ̃ μέγαν, partim ad Constantinum Lucitam Protonotarium & Protovestiarium, partim ad Patriarcham CP. partim ad alios dignitate illustres scriptæ. Habentur Græcè MSS. Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* ex ordine Lambeciano CCXCII. Nesseliano CCIII. num. iv. fol. 23. Unde proculdubiò res Byzantinæ istius temporis non levitèr illustrari possunt. 1096.

ALULPHUS, Gallus, Sigeri Præcentoris Tornacensis filius, ex Clerico Cœnobii S. Martini Tornacensis Monachus, claruit anno MXCVI. In Monasterio suo Cantoris officio per XLVII. annos perfunctus est. Paterii Gregorii M. discipuli exemplum secutus, ex omnibus Gregorii operibus, quibus Vetus & Novum Testamentum exposuit, servatis ipsius Gregorii verbis, opus contexuit, in quatuor partes distributum, quibus GREGORIALIS nomen indidit. Secunda pars prodiit *Paris.* anno 1516. Prologum dedit Mabillonius *Analect.* Tom. I. p. 312. Integrum opus MS. delitescit; in quibusnam verò Galliæ Bibliothecis, indicabit Cas. Oudinus *Supplem.* p. 373. 1096.

GOTSELINUS, natione Gallus, Monachus Cantuariensis, claruit anno MXCVI. Præter Opuscula à nobis alibi recensita, scripsit *Vitam S. Eadgithæ*, Eadgari Anglorum Regis filiæ, Sanctimonialis Wintoniensis. Extat, stylo nonnihil immutato, apud Surium *Septemb.* xvi. & Mabillonium *Sæc. Benedict.* V. p. 636. Gotselini Historiam minorem *de Vitâ S. Augustini Cant. Archiep.* (quam in Appendice ad Lanfranci opera, sed anonymam, & integro capite mutilam, olim evulgaverat Dacherius) codice Lambethano usus, iterùm edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 51. Præter ea quæ tùm alibi, tùm hic recensuimus, habentur MSS. in vetusto admodùm & eleganti codice Cottoniano sub *Vespasiano* B. XX. *Sermo* ejus *in Festivitate S. Augustini*; Libri II. ad Antelmum *de Translatione S. Augustini*, anno MXCI. factâ; *Vita S. Letardi*; *Vita S. Mildredæ*; *Translatio S. Mildredæ, & Institutio Monasterii ejusdem. Vitæ SS. Laurentii, Melliti, Justi, Honorii, Deusdedit, & Theodori* Archiepiscoporum Cant. *Vita Adriani* Abbatis S. Augustini; Historia *de Translatione ejusdem*; *Libellus contra inanes S. Mildredæ usurpatores.* Reliqua ejus opuscula suppeditabunt Malmesburiensis, Baleus, Pitseus, quæ an supersint hodiè mihi incompertum est. 1096. Vide Part. I. p. 629.

SÆC. XI.

Concilia hoc Sæculo habita.

SÆC. XI. ab Ann. M.

1005. TREMONIENSE in Villâ Imperiali in Westphaliâ, anno MV. Non. *Jul.* celebratum. In quo, monente Henrico Imp. Canones ad reformandam Ecclesiam conditi sunt. Acta Synodi perierunt. Interim vide quæ refert *Ditmar.* lib. VII. p. 134. qui *Magnam Synodum* vocat.

1006. FRANCOFORDIENSE anno MVI. habitum. In quo inter alia, petente id Henrico Imp. Ecclesia Bambergensis in Sedem Episcopalem erecta est, & Eberhardus Cancellarius primus Episcopus ordinatur. Extant hujus Synodi Acta *Conc.* Tom. IX. p. 783. Vide Ditmarum, qui huic Synodo interfuit, lib. VI. p. 139. Ubi humilem Imperatoris ad Synodum orationem recenset.

1008. KALENSE in Palatio Regio (quod nunc Monialium Ordinis S. Benedicti sedes est, quatuor ab urbe Parisiensi leucis) anno MVIII. præsente Roberto Francorum Rege celebratum. In quo inter alia, ad sublevandas Monasterii S. Dionysii necessitates, Privilegia quædam ei concessa sunt. Extat Roberti Regis hâc de re *Præceptum*, Episcoporum subscriptionibus munitum *Conc.* Tom. IX. p. 787.

1009. ÆNHAMENSE ann. circiter MIX. (neq; enim tempus certò definiri queat) ab Ælfeago Cantuar. & Wulstano Eboracensi, & universis penè Angliæ Episcopis & Optimatibus, die S. Pentecostes celebratum. In quo multa ad Christianam Religionem & Ecclesiæ Politiam promovendam, nonnulla ad salutem Regis, defensionémque Regni & Reipublicæ statuuntur. Extant Saxonicè & Latinè *Canones* XXXII. qui in codice Saxonico, *Sapientum Decreta* appellantur; subjunctâ etiam priscâ versione Latinâ apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 510. Exindè Lat. *Conc.* Tom. IX. p. 789.

1011. BAMBERGENSE in Franconiâ, ad Mœnum fl. anno MXI. præsente Henrico Rege, à plusquàm *XXX.* Episcopis, occasione Dedicationis Ecclesiæ à Joanne Aquileiæ Patriarchâ peractæ, habitum. In quo discordiæ quædam inter Episcopos compositæ sunt, & Gebehardus Ratisponensis, & Theodoricus Metensis ob res malè gestas arguuntur. Interfuit Ditmarus, qui de hâc Synodo agit lib. VI. p. 157.

1012. LEGIONENSE I. apud Hispanos, anno MXII. sub Alphonso V. Rege in Ecclesiâ S. Mariæ habitum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ Canones VII. Conc. Tom. IX. p. 817. Verùm præter hos, XLVIII. hujus Concilii Decreta, ad bonum regni spectantia, hactenùs inedita ex variis Codicibus MSS. protulit Card. d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. ad ann. MXII. p. 190.

1012. HABAMENSE circa annum MXII. sub Æthelredo Rege habitum. Quo disciplinæ Ecclesiasticæ capitula VII. constituta sunt. Extant apud *Spelm.* Tom. I. p. 530. exindè *Conc.* Tom. IX. p. 807. Memorat

morat loco citato ex Jornallensi Spelmannus quatuor Legum Æthelredi partes diversis temporibus & Conciliis editas; tres verò priores non recenset, utpotè nihil in rem Ecclesiæ conferentes. Leges Æthelredi Regis, sed omnes penè forenses, in Sapientum Concilio Woodstochi promulgatæ, habentur Saxonicè & Latinè apud Lambard. *Archaionom.* p. 88.

RAVENNATENSE anno MXIV. ab Arnoldo Ravennate & diversarum Provinciarum Episcopis habitum, adversus ea quæ Adalberti Archiepiscopi tempore perperàm gesta sunt: in quibus erant multæ malæ & illicitæ ordinationes, atque promotiones sacrorum ordinum; dedicationes Ecclesiarum; Monasteriorum, Plebium, & Capellarum invasiones, aliáq; mala non pauca. Extant Acta *Conc.* T. IX. p. 833. 1014.

ROMANUM I. anno MXV. habitum. In quo Fructuariensis Cœnobii Privilegium editum est. Extat *Privilegium* apud Ughel. *Ital. Sacr.* Tom. II. p. 996. & *Conc.* Tom. IX. p. 814. 1015.

AURELIANENSE anno MXVII. coactum. In quo Lisoius in monasterio S. Crucis Clericus primarius, & Heribertus in Ecclesiâ S. Petri cognomento *Puellaris*, Scholæ præpositus, aliique qui novas de SS. Trinitate, aliisque fidei Christianæ capitibus, hæreses spargebant, damnati, & Roberti Regis jussu flammis exusti sunt. Hæreseωr quarum accusabantur, hæc erat summa; deliramentum esse quicquid in Veteri ac Novo Canone de trinâ unâque deitate (ipsorum verbis utor) beata confirmat auctoritas; cœlum paritèr ac terram, prout conspiciuntur, absq; auctore initii semper extitisse; nec flagitia æternis suppliciis ulciscenda, nec opera pietatis & justitiæ æternis gaudiis esse remuneranda. Addit vetus auctor Commentarii quem edidit Dacherius *Spicileg.* Tom. II. hæc eos etiam docuisse; Christum de Virgine Mariâ non esse natum, neque pro hominibus passum, nec in sepulchro verè positum, nec à mortuis resurrexisse; in baptismo nullam esse sceleris ablutionem, neque sacramentum Corporis & Sanguinis Christi in consecratione Sacerdotis; & siqua insana sunt Fanaticorum deliria. Integram historiam refert Glaber Rodulfus lib. III. *Hist.* cap. 8. & auctor Commentarii, quem *Aganonem* vocant, à Dacherio editus, *Spicileg.* Tom. II. & exindè *Conc.* Tom. IX. p. 836. 1017.

AIRIACENSE in pago Autissiodorensi, anno MXX. præsente Roberto Francorum Rege, à Leotherico Archiepiscopo ad redintegrandam in Burgundiâ pacem, celebratum. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 836. Aderant innumeræ utriusque sexus & ætatis multitudines, ad quorum animos ad majorem devotionem accendendos plurima Sanctorum corpora à fidelibus advehi cœperunt: multa in hâc Synodo ad utilitatem Ecclesiarum disposita sunt. 1020.

TICINENSE forsan circa annum MXX. certè Benedicti VIII. tempore, neque enim ulla alia temporis nota reperiri potest, habitum. In quo de continentiâ & moribus, præcipuè Clericorum, actum est. Extant *Capitula* VII. & Imperatoris de iisdem *Constitutiones*, præmissâ prolixâ Benedicti præfatione *Conc.* Tom. IX. p. 819. 1020.

WINTONIENSE I. anno MXXI. sub Canuto Rege habitum. Sed politicus potiùs quàm Ecclesiasticus conventus, adeóque in ipso MS. *Parliamentum* disertè dicitur. In quo nihilominùs inter alia 1021.

SÆC. XI. ab Ann. M. decretum eſt, ut Monaſterium S. Edmundi de Burgo ab omni juriſdictione Epiſcopali liberum ſit. Vide quæ hâc de re congeſſit Spelmannus noſter, ejúſque de hâc Synodo notam *Conc. Brit.* Tom. I. p. 534. & quæ exindè habent Conciliorum Editores Tom. IX. p. 843. Immunitates iſtæ poſteà ab Hardicanuto Rege, Canuti filio, in alio Concilio circa ann. MXL. vel MXLI. habito, cui Archiepiſcopi Cantuarienſis & Eboracenſis, cæteríque ſuffraganei interfuerunt, confirmantur. Videſis Spelmannum ibid. p. 570. Notandum, quod ſemel obſervâſſe ſufficiat, Canutum non in hâc modò Synodo, ſed & aliàs, tempore licèt incerto, plurima in rem Eccleſiæ ſtatuiſſe; quippè cujus quamplures Leges Eccleſiaſticæ, juſtitiæ & pietatis plenæ, ingenti planè numero in Sapientum Concilio, Wintoniæ in Natalitiis Domini habito promulgatæ, Saxonicè & Latinè primò à Lambardo noſtro editæ ſunt *Archaionom.* p. 97.

1022. SALEGUNSTADIENSE ad Mœnum, non longè à Francofurto, anno MXXII. celebratum. Extant de moribus & diſciplinâ Eccleſiæ *Capitula* XX. In quibus nimius Miſſarum & Indulgentiarum uſus coercetur *Conc.* Tom. IX. p. 844. Subjicitur *Appendix* de Synodi habendæ formulâ ibid. p. 848.

1022. LEYRENSE apud Monaſterium S. Salvatoris in regno Navarræ ſub Sanctio majori Rege xi. Cal. *Maii* anno MXXII. coactum: quo privilegia à ſe & prædeceſſoribus ſuis huic Monaſterio conceſſa Sanctius confirmavit, & ſedes Epiſcopalis, quæ jam penès hoc Monaſterium erat, ad antiquam Eccleſiam Pampilonenſem transfertur. Quod & in Synodo Pampilonenſi anno ſequenti factum eſt. Vide quæ ex Hiſpanis Hiſtoricis referuntur *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 193.

1022. AQUISGRANENSE anno MXXII. In quo controverſia inter Piligrinum Colonienſem & Durandum Leodicenſem, de ſubjectione Monaſterii Burcitani dirimitur. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 853.

1023. PAMPILONENSE in regno Navarræ, iii. Cal. *Octobris* anno MXXIII. à *VII.* Epiſcopis, præſidente Pontio Archiepiſcopo Ovetenſi celebratum: quo Epiſcopatus Pampilonenſis, qui hactenùs ob incommoda quædam, Barbarorum ſcilicet metum, in Leyrenſi Cœnobio ſedem ſuam habuerat, Eccleſiæ S. Mariæ Pampilonenſis reſtitutus eſt. Extat Sanctii Regis hâc de re *Decretum*, Epiſcoporum aliorúmque ſubſcriptionibus munitum, unà cum Card. d' Aguirre notis *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 195. Ad annum MXXXII. hanc Synodum referunt Baronius ad iſtum annum, & Conciliorum Editores Tom. IX. p. 935.

1023. MOGUNTINUM I. anno MXXIII. habitum. In quo multa collapſa, reſtituta ſunt, & Otto Comes ab Haniſtein ad meliorem frugem reductus eſt. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 854. & quæ ibi ex *Vitâ* S. Gothardi notata ſunt.

1025. ANSANUM I. in Villâ, non longè à Saonâ fluvio, quatuor à Lugduno leucis, in Eccleſia S. Romani à pluribus Archiepiſcopis & Epiſcopis anno MXXV. habitum. In quo poſt longam diſceptationem judicatum eſt non licuiſſe Archiepiſcopo Viennenſi ſine permiſſu Epiſcopi Matiſconenſis Monachos apud Cluniacum ordinare. Extant *Acta Conc.* Tom. IX. p. 859. Binas Synodos, ſed nullius ferè momenti, ſubjiciunt Conciliorum Editores, nempè Moguntinam anno MXXVIII. Karroſenſem

Karrofenfem alteram eodem anno, quâ Manichæorum hærefis condemnata eft. SÆC. XI ab Ann. M

HELENENSE in prato Tulugienfi Comitatus Roffilionis anno circiter MXXVII. fub Olibâ Epifcopo Aufonenfi, vices Berengarii Helenenfis Epifcopi tunc temporis agente, habitum. In quo *de treugâ* (ut barbarè loqui amant horum temporum Scriptores) & pace actum eft, atque alia quæ ad difciplinam Ecclefiafticam fpectant, inftaurata. Acta & Canones numero X. primus in lucem protulit Steph. Baluzius ad lib. iv. *de Concordiâ* cap. 14. p. 251. Exindè in Conc. Tom. IX. in *Append.* p. 1249. tranflata, & in *Conc. Hifp.* T. III. p. 197. 1027.

LEMOVICENSE I. ad Vigennam fl. anno MXXIX. habitum. In quo declaratum eft S. Martialem, Sedis Lemovicenfis conditorem, Epifcopum *Apoftolicum* effe nominandum. Vide *Conc.* T. IX. pag. 860. 1029.

BITURICENSE in Aquitaniâ, anno MXXXI. Cal. *Novembr.* ab Aimone Bituricenfi cæterífque Aquitaniæ Epifcopis celebratum. In quo de Martialis Lemovicenfis Apoftolatu, aliifque negotiis Ecclefiafticis agitur. Extant *Canones* XXV. Conc. Tom. IX. p. 864. 1031.

LEMOVICENSE II. anno MXXXI. xviii. *Novembr.* congregatum. In quo etiam de S. Martialis Apoftolatu, & multis ad difciplinam Ecclefiafticam fpectantibus actum eft. Extant integra hujus Synodi Acta prolixa admodùm, binis Seffionibus abfoluta, paucis in fine defideratis, *Conc.* Tom. IX. p. 869. 1031.

TRIBURIENSE propè Moguntiam anno MXXXI. habitum. In quo quæftio de Jejunio primi menfis ventilata eft, decretúmque ut fiquando jejunium primi menfis, in eâ hebdomadâ quâ conftat caput jejunii, ficut folet, eveniret, amborum jejuniorum celebritas unâ officii expletione compleretur. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 913. 1031.

PICTAVIENSE I. anno MXXXII. ab Ifemberto Pictavienfi, pluribúfq; Epifcopis, Abbatibus, Monachis &c. coactum. In quo de Fide Catholicâ, & de Rebus Ecclefiafticis per vim & fraudem ablatis agitur. Agit de hâc Synodo Chronicon Malleacenfe, & ex eo Conciliorum Editores Tom. IX. p. 914. Plures conventus Ecclefiafticos in Galliâ circa hæc tempora habitos, fed nullius ferè momenti memorant *ibid.* p. 937, &c. 1032.

LANDAVENSE I. circa annum MXXXIV. à Jofepho Epifcopo Landavenfi habitum. In quo Mouric Rex Gualatmoricant ob violatum Refugium SS. Dubricii &c. anathematizatur. Acta ex MS. codice Ecclefiæ Landavenfis eruit Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. I. p. 570. 1034.

CÆSENATENSE in Flaminiâ ad Sapim fl. anno MXLII. habitum. In quo Joannes Epifcopus Clericorum in commune viventium focietatem inftituit, iifque alendis Patrimonium affignat. Extat *Charta* Fundationis apud Ughel. Tom. II. & *Conc.* Tom. IX. p. 941. 1042.

CONSTANTIENSE I. anno MXLIV. habitum. In quo Henricus Rex pacem diu defideratam omnibus Regni fui provinciis confirmavit, tefte Mariano Scoto ad ann. MXLIV. 1044.

SÆC. XI. ab Ann. M.

1046. SUTRINUM I. propè Romam, anno MXLVI. præſente Henrico celebratum. In quo Gregorius VI. *Gratianus* dictus, Pontificatu cedere coactus eſt. Agit de hâc Synodo Hermannus Contractus, & ex eo Conciliorum Editores Tom. IX. p. 943. Confer Baron. ad ann. MXLVI. num. xii.

1046. ROMANUM II. anno MXLVI. à Clemente II. Papâ celebratum. In quo ſtatutum eſt ut Ravennati Epiſcopo ſecundus à Pontifice Romano locus in Conciliis, abſente Imperatore, tribuatur. Extat Clementis *Epiſtola Synodalis* apud Ughel. *Ital. Sacr.* Tom. II. p. 360. & *Conc.* Tom. IX. in *Append.* p. 1251.

1047. ROMANUM III. anno MXLVII. ſub Clemente II. ad reformandum Eccleſiæ ſtatum, præcipuè contra Simoniacos, habitum. Sancitum eſt, ut quicunque à Simoniaco conſecratus eſſet, neſcius illum eſſe Simoniacum, quadraginta dierum pœnitentiam ageret, & ſic in accepti ordinis officio miniſtraret. Hujus Synodi mentionem facit Petrus Damiani Epiſt. ad Hen. Ravennat. inter Opuſc. ejus num. vi. cap. 35. Tom. III.

1049. ROMANUM IV. anno MXLIX. ſub Leone IX. habitum. In quo ſuperioris Synodi Romanæ adverſus Simoniacos Decretum confirmatur. Statum etiam, omnes Clericos ab hæreticis redeuntes ordines quidem receptos retinere, ad altiores autem gradus non eſſe promovendos. Vide Herman. Contract. ad annum MXLIX. & Petr. Damian. Epiſt. ſuprà citat.

1049. RHEMENSE I. anno MXLIX. à Leone IX. Papâ præſente, plurimiſque Epiſcopis celebratum. In quo multa ad morum & diſciplinæ reformationem ſancita ſunt, ignavi Epiſcopi arguuntur, novi in Galliâ hæretici damnantur. Extant Acta integra unà cum iis quæ tùm anteceſſerunt, tùm ſequuta ſunt, & *Canones* XII. *Conc.* Tom. IX. p. 1028.

1049. MOGUNTINUM II. ann. circiter MXLIX. à *XLII.* Epiſcopis celebratum. In quo, inter alia, Simonia & conjugia Clericorum damnata ſunt. Vide quæ de hâc Synodo, ex variis Germaniæ Hiſtoricis Hermanno, Adamo Bremenſi, & Lamberto Schaffnab. congerunt Conciliorum Editores Tom. IX. p. 1046.

1050. ROTHOMAGENSE I. anno ML. à Malgerio Archiepiſcopo, Hugone Ebroicenſi, & Roberto Conſtantienſi habitum. Ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectant qui conditi ſunt *Canones* XIX. Habentur unà cum Epiſtolâ Synodicâ *Conc.* Tom. IX. p. 1047.

1050. ROMANUM V. anno ML. à Leone IX. Papâ celebratum. In quo Berengarius propter dogma Euchariſticum damnatus eſt. Lanfrancus, qui interfuit, cauſam ſuam dixit, praviſque rumoris maculam, quam ei inuſſerant adverſarii, abſterſit, fidem ſuam expoſuit, expoſitam ſacris teſtimoniis & argumentis confirmavit, unde mox ab omnibus abſolutionis ſententiam retulit. De hâc Synodo præcipuè agit ipſe Lanfrancus in opere *contra Berengarium*; cujus verba proferunt Conciliorum Editores Tom. IX. p. 1052. Præmittitur huic Synodo Anonymi cujuſdam, hujus ferè temporis, ſcriptoris opuſculum *de Berengarii Hæ-*

reſiarchæ

resiarchæ damnatione multiplici. Subjicitur Berengarii ad Lanfrancum *Epistola.* SÆC. XI. ab Ann. M.

BRIONENSE in Normanniâ, anno ML. concurrente non levi Episcoporum, aliorúmque eruditorum numero, habitum. In quo, præsente ipsomet Berengario, doctrina ejus ventilata, excussa, & refutata est. Agit de hoc Conventu potiùs quàm Synodo Durandus Troarnensis lib. *de Corp. & Sang. Christi.* Vide *Conc.* Tom. IX. p. 1054. Confer quæ ibidem notavit Gabr. Cossartius. 1050.

VERCELLENSE, Cal. *Septembr.* anno ML. aliis MLIII. præsidente Pontifice celebratum. In quo Joannis Scoti de Eucharistiâ liber, & doctrina Berengariana damnantur, teste Lanfranco qui & ipse interfuit lib. *adverſ. Berengar.* quem suprà citavimus. Subjiciuntur huic Synodo Ascellini & Berengarii literæ mutuæ post Vercel. Concil. datæ *Conc.* Tom. IX. p. 1056. de tempore hujus Synodi agit Cossartius Not. ad hoc concilium. 1050.

PARISIENSE I. anno ML. xvii. Cal. *Novembr.* præsente Henrico Rege habitum. In quo Berengarius iterùm damnatus est. Meminit Durandus Troarnensis lib. suprà citato. Durandi Leodicensis ad Henricum Regem, & Berengarii ad Ricardum Epistolæ exhibentur *Conc.* Tom. IX. p. 1061. Consulas quæ de hâc Synodo Gabr. Cossartius ibid. notavit p. 1060. 1050.

COYACENSE (quod Diœcesis Ovetensis in Hispaniâ Castrum erat) sub Ferdinando I. pro reformandis moribus Ecclesiæ, anno ML. à *IX.* Episcopis celebratum. Extant hanc in rem Capitula XIII. *Conc.* Tom. IX. p. 1063. V. priora Decreta eodem sermone veteri Hispanico, quo concepta & expressa fuerunt à Ferdinando Rege & Episcopis, exhibet Card. d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 212. qui & ipsos Canones ad exemplar MS. Toletanum recognitos edidit *ibid.* p. 209. 1050.

ROMANUM VI. anno MLI. à Leone IX. habitum. In quo Gregorius Episcopus Vercellensis adulterii accusatus & depositus; déq; iis qui à Simoniacis ordinati fuerant, actum est. Vide Conc. Tom. IX. p. 1066. Anno superiori Concilium apud Sipontum habuit Leo Pontifex, quo duos Archiepiscopos deposuit, quod pretio & mercede officium suum essent assequuti. Hæc ex Wiberto notant Conciliorum Editores, *ibid.* p. 1066. 1051.

LEMOVICENSE III. anno MLII. habitum: In quo Icterius in Episcopum Lemovicensem electus, à Metropolitano & Suffraganeis ordinatur. Extat *Epistola Synodalis* Conc. Tom. IX. p. 1068. 1052.

SANDIONYSIANUM anno MLIII. à multis Episcopis & magnâ Procerum frequentiâ celebratum. In quo S. Dionysii reliquiæ detectæ & recognitæ sunt. Historiam refert Rigordus in *Vitâ* Philippi Aug. apud du Chesn. *Hist. Franc.* Tom. V. p. 18. Vide Conc. Tom. IX. p. 1069. 1053.

ROMANUM VII. anno MLIII. habitum. In quo Gerardus Leucorum Episcopus in Sanctorum numerum refertur; & Aquileiensis & Foro-Juliensis diœcesium limites statuuntur. Vide Herman. Contract. ad hunc annum, p. 335. 1053.

NAR-

SÆC. XI. ab Ann. M.

1054. NARBONENSE I. à Gaufrido Archiepiscopo & *X.* Episcopis viii. Cal. *Septembr.* anno MLIV. habitum. In quo ad pacem firmandam, & corrigendum Ecclesiæ statum sancita sunt *Capitula* XXIX. Habentur *Conc.* Tom. IX. p. 1072. à Steph. Baluzio in P. de Marcâ opere *de Concord. Sacerd. & Imp.* priùs edita, lib. IV. c. 14. p. 252.

1054. MOGUNTINUM III. anno MLIV. habitum. In quo Gebehardus Eistetensium Episcopus in Pontificem electus Romam mittitur, ibique ordinatus *Victoris* II. nomen accepit. Vide Append. ad Herman. Contract. ad annum MLIV. p. 336.

1055. FLORENTINUM I. à Victore II. Papâ, præsente etiam Henrico Imperatore, anno MLV. contra alienatores rerum Ecclesiasticarum celebratum, qui sub Anathematis pœnâ damnati sunt. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 1079. & Petri Damiani lib. IV. Epist. XII. p. 356. qui *plenarium Concilium* vocat.

1055. LUGDUNENSE I. anno MLV. ab Hildebrando Pontificis Legato, adversus Simoniacos habitum. In quo Archiepiscopus quidam Simoniæ miraculosè convictus esse dicitur. Vide Baron. ad ann. MLV. & quæ aliundè notantur Conc. Tom. IX. p. 1080.

1055. TURONENSE I. anno MLV. præsente Hildebrando Pontificis Legato habitum. In quo Berengarius, damnatâ suâ de Eucharistiâ sententiâ, Ecclesiæ Catholicæ, seu veriùs Romanæ, fidem professus est. Vide quæ ex Guitmundo & Lanfranco huc referunt Conciliorum Editores *Conc.* Tom. IX. p. 1081.

1056. COLONIENSE anno MLVI. habitum, In quo, mediante Victore Papâ (cui Henricus Imperator moriens filium suum commendaverat) Balduinus & Godefridus Flandriæ Comites cum Henrico Rege adhuc puero reconciliati sunt. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 1082.

1056. NARBONENSE II. apud S. Ægidium anno MLVI. habitum. In quo nonnulla de Ecclesiarum & Monasteriorum libertate statuta sunt. Extant *Decreta* III. Conc. Tom. IX. p. 1082. quæ ex Archivo Archiepiscopi Narbonensis deprompsit Cl. Baluzius in *Concord. Sacerd. & Imperii*, lib. IV. cap. 14. p. 254.

1056. LANDAVENSE II. anno MLVI. sub Hergualdo Episcopo habitum. In quo familia Regis, ob vim medico cuidam Episcopi nepoti illatam, excommunicatur. Acta ex Archivis Ecclesiæ Landavensis dedit Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. I. p. 625. & exinde *Conc.* Tom. IX. p. 1083.

1056. TOLOSANUM I. anno MLVI. ab *XVIII.* Episcopis, contra Simoniam, aliáq; Cleri & Populi vitia, celebratum. Extant hanc in rem *Canones* XIII. Conc. T. IX. p. 1084. Berengarii Vice-Comitis Narbonensis, adversus Guifredum Archiepiscopum Narbonensem *querimonia* huic Synodo oblata, habetur *ibid.* in *Append.* p. 1254. à Baluzio primùm in lucem prolata *Conc. Gal. Narbon.* p. 8.

1056. COMPOSTELLANUM anno MLVI. à Cresconio Archiepiscopo ad disciplinam Ecclesiasticam reformandam celebratum. Quo fine conditi sunt *de Canonicorum*, *Abbatum*, *Presbyterorum*, *Diaconorum*, *Subdiaconorum*, *Sanctimonialium vitâ*, aliisque *Canones* VI. Hos primus extulit

extulit Tamaius Salazar in *Martyrol. Hisp. Mart.* x. qui hanc Synodum ad ann. MXXXI. refert, ubi etiam eos exhibet Card. d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 199. Posteà verò meliora doctus, sententiam de tempore mutavit, & ad annum MLVI. cum Baronio retulit. De quo pluribus disputat *ibid.* p. 218. ubi hos Canones ex Cod. MS. emendatos iterùm exhibet. SÆC. XI. ab Ann. M.

ROMANUM VIII. anno MLVII. xiv. Cal. *Maii* à Victore II. Papâ in Basilicâ Constantinianâ habitum. In quo Marsorum Episcopatus, in duos olim divisus, in antiquum statum, sublatâ illâ divisione, iterùm reformatus est. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 1087. Hæc nos docet Stephani IX. Papæ Epistola ad Pandulphum Episcopum Marsicanum, quæ habetur ibid. p. 1089. 1057.

SUTRINUM II. ann. MLIX. habitum. Quo Benedictus Pseudo-Papa, cognomento *Mincius*, depositus, omníque Sacerdotali officio privatus est. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 1098. 1059.

ROMANUM IX. anno MLIX. à Nicolao II. Papâ & *CXIII.* Episcopis celebratum. In quo Berengarius, abnegatâ suâ sententiâ, Ecclesiæ Romanæ doctrinam iterùm amplexus est, fidémque suam juramento firmavit: plura etiam de Romani Pontificis electione, de Simoniacis, aliisque disciplinæ capitibus, decreta sunt. Extant *Capitula* XIII. aliáq; collectanea, & in his, juramenti Berengariani *formula* cum notis Binii Conc. Tom. IX. p. 1099. Episcoporum hujus Synodi subscriptiones ex codice Vaticano MDCCCCLXXXIV. habentur *ibid.* in *Append.* p. 1259. 1059.

TURONENSE II. anno MLX. Cal. *Martias*, à Stephano Pontificis Legato, & *X.* Episcopis habitum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* X. in quibus præcipuè adversus Simoniacas conventiones cautum est, Conc. Tom. IX. p. 1108. 1060.

JACCITANUM in Aragoniâ ad radices Pyrenæorum, à *IX.* Episcopis præsidente Austindo Archiepiscopo Auxiano anno MLX. vel juxta Card. d'Aguirrium MLXIII. habitum. In quo, abrogato Gothico precandi ritu, Romanus introducitur, & Sedes Episcopalis ab Oscâ ad Jaccam translata est. Hæc ex Hieronymo Suritâ referunt Conciliorum Editores Tom. IX. p. 1111. Extat Canon unicus, nempè *ut causæ Clericorum soli Episcopo & Archidiaconis discutiendæ relinquantur*, apud Card. d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 229. 1060.

BASILIENSE anno MLXI. à Longobardiæ præcipuè Episcopis habitum. In quo decretum est Pontificem Romanum non aliundè quàm ex Longobardiâ (quam *Paradisum Italiæ* appellabant) eligendum esse. Vide quæ ex Petro Damiano habent Conciliorum Editores Tom. IX. p. 1155. 1061.

OSBORIENSE alicubi in Germaniâ, anno MLXII. in festo SS. Simonis & Judæ, auctoritate S. Annonis Archiepiscopi Coloniensis, præsente Henrico Rege, celebratum. In quo post longam disputationem Cadalous Pseudo-Papa communi suffragio condemnatur, & Alexandri Electio confirmatur. Extat prolixa illa *disputatio* Synodalis inter Regis advocatum & Romanæ Ecclesiæ defensorem *Conc.* Tom. IX. p. 1156. 1062.

PIN-

SÆC. XI. ab Ann. M.

1062. PINNATENSE in Aragoniâ, in Monasterio apud S. Joannem Rupensem, anno MLXII. vii. Cal. *Jul.* de disciplinâ & ordine Ecclesiastico habitum. Extant Acta apud Hieron. Blancam *in Comment. Rerum Aragonensium*, & exinde notis Cossartii illustrata *Conc.* Tom. IX. p. 1173. & apud Aguirrium *Notit.* p. 209. & cum notis Variorum *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 226.

1063. ROMANUM X. anno MLXIII. à centum & ampliùs Episcopis sub Alexandro II. Papâ celebratum. In quo occasione Petri Episcopi Florentini, hæresis & Simoniæ accusati, adversus Simoniacos agitur. Extant hanc in rem *Capitula* XII. Conc. Tom. IX. p. 1173.

1063. CABILONENSE I. anno MLXIII. præsente Petro Damiano, Pontificis Legato, & *XIII.* Episcopis, adversus Drogonem Matisconensem, qui privilegia Cluniacensia violaverat, habitum. Extant Acta ex Cluniacensis Cœnobii tabulis compendio desumpta *Conc.* Tom. IX. p. 1177.

1064. MANTUANUM anno MLXIV. habitum. In quo Cadalous Pseudo-Papa iterùm damnatus est, & Alexander ab objecto Simoniæ crimine purgatur. Quæ hâc de re referunt historici, Nicolaus Aragonius, Sigebertus, Otto Frisingensis, vide *Conc.* Tom. IX. p. 1179.

1064. BARCINONENSE anno MLXIV. præsente Hugone Pontificis Legato, congregatum. In quo, Legibus Gothicis abrogatis, quibus Catalauni utebantur, novæ introductæ sunt, Hispanis nihilominùs ritum precandi Gothicum abolere recusantibus. Vide Conc. T. IX. p. 1180. & *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 232.

1065. TULUGIENSE, aliis HELENENSE, in Tulugiensi prato Comitatus Rossilionis haud proul à Perpiniano in diœcesi Helenensi sub Guifredo Archiepiscopo Narbonensi, à pluribus Episcopis & Magnatibus circa annum MLXV. celebratum. In quo ad treugam & pacem firmandam nonnulla de Clericorum libertatibus, Ecclesiarum immunitate & privilegiis, aliisq; statuuntur. Extant Acta & *Capitula* XIII. quæ ex Tabulario Regio Barcinonensi primus eruit Stephanus Baluzius ad l. IV. *de Concordiâ* cap. 14. p. 250. Hinc deprompserunt Conciliorum Editores Tom. IX. p. 1184. & Card. d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 233. de tempore disserit Gabr. Cossartius loc. citat. p. 1186. Certè non levem hâc in parte litem movet Cl. Baluzius, cui non pauca sunt, quæ Concilii nostri tempus dubium reddere videntur. Argumenta utrinque expendit, nec tamen sententiam definitivam proferre ausus est. Verùm hoc circiter tempore habitum fuisse maximè probabile est.

1065. ROMANUM XI. anno MLXV. sub Alexandro II. Papâ habitum. In quo nova *Incestuosorum* hæresis damnatur. Mota quippe erat à Jurisconsultis quibusdam quæstio, & acritèr defensa de gradibus consanguinitatis, *sc.* quòd germani fratres vel sorores inter se sint in secundo gradu, filii eorum vel filiæ in quarto, nepotes vel neptes in sexto, ac proindè propinquitatis gradus eâdem ratione, quâ in successionibus numerandos esse. Et hanc *Incestuosorum* vocabant hæresim. Extat *Decretum* Synodale apud Gratianum, & *Conc.* Tom. IX. p. 1181. Eodem

dem anno habitâ alterâ ibidem Synodo eadem hæresis secundâ vice damnata est. *ibid.* p. 1182. SÆC. XI. ab Ann. M.

WESTMONASTERIENSE I. anno MLXVI. præsente Rege Edwardo Confessore, à Stigando Cantuariensi, & Eldredo Eboracensi, cæterisque Episcopis, Comitibus &c. celebratum. In quo de Monasterii S. Petri dotatione, privilegiis, & Asylo actum est. Habentur hâc de re variæ Regis & Pontificis Chartæ apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 628. & Conc. Tom. IX. p. 1186. Extant Edwardi Leges Ecclesiasticæ, incertum quo anno editæ, quas Gulielmus Conquæstor anno Regni sui quarto posteà confirmavit, apud Lambard. *Archaionom.* p. 138. Edit. Cantab. & Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 619. exindè *Conc.* Tom. IX. p. 1020. 1066.

AUSONENSE in diœcesi Ausonensi circa annum MLXVIII. celebratum. In quo de pace & treugâ, ut vocatur, actum est, & inter alia usus purgationis per judicium aquæ frigidæ confirmatur. Extant *Constitutiones* sive *Capitula* VII. *de immunitate Ecclesiæ, de Clericis, Monachis, Monialibus, & Viduis,* aliisque. Primus extulit Steph. Baluzius *Append.* ad P. de Marcâ *Marcam Hispan.* Exindè Card. d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 239. 1068.

AUSCENSE in Novempopulaniâ ad Egercium fl. ann. MLXVIII. ab Hugone Candido Pontificis Legato celebratum. In quo inter alia decretum est, ut omnes Vasconiæ Ecclesiæ, exceptis Ecclesiis S. Orientii, quartam Decimarum partem Ecclesiis Cathedralibus persolverent. Extant Acta *Conc.* Tom. IX. p. 1195. 1068.

TOLOSANUM II. præsidente Hugone Cardinale Pontificis Legato, anno MLXVIII. de Episcopatu Lectorensi, in Monasterium converso, ex Monasterio in Sedem Episcopalem restaurando, habitum; quod & factum est. Aderant præter Abbates Episcopi *XI.* Extant Acta *Conc.* Tom. IX. p. 1196. 1068.

MOGUNTINUM IV. anno MLXIX. auctoritate Sigefridi Episcopi Moguntini celebratum. In quo de causâ Henrici IV. Regis, Bertam conjugem suam repudiare volentis actum est. Verùm repugnantibus Petro Damiano Pontificis Legato, cunctisque qui aderant Principibus, consilium Imperatoris irritum factum est, qui tamen posteà Bertam parùm benignè tractavit. Extat Sigefridi hâc de re *Epistola* ad Alexandrum Papam II. *Conc.* Tom. IX. p. 1200. Etsi quoad Sigefridum ipsum rem planè aliter narret Lambertus Schafnab. in Chron. ad annum MLXIX. 1069.

ANSANUM II. anno MLXX. habitum. In quo Achardus Cabilonensis Episcopus Monasterium S. Laurentii Monasterio S. Martini in insulâ Barbarensi sito donat. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 1201. 1070.

WINTONIENSE II. præsente Rege & Pontificis Legato, anno MLXX. celebratum. In quo Stigandus Archiepiscopus Cantuariensis, ob perjuria, homicidia, aliáq; graviora crimina, deponitur. Rem fusiùs narrat Ord. Vitalis *Hist. Eccl.* lib. IV. p. 516. & R. Hovedenus in suis Annalibus ad annum MLXX. fol. 259. p. 2. ut alios mittam. 1070.

SÆC. XI. ab Ann. M.

1062. PINNATENSE in Aragoniâ, in Monasterio apud S. Joannem Rupensem, anno MLXII. vii. Cal. *Jul.* de disciplinâ & ordine Ecclesiastico habitum. Extant Acta apud Hieron. Blancam *in Comment. Rerum Aragonensium*, & exinde notis Cossartii illustrata *Conc.* Tom. IX. p. 1173. & apud Aguirrium *Notit.* p. 209. & cum notis Variorum *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 226.

1063. ROMANUM X. anno MLXIII. à centum & ampliùs Episcopis sub Alexandro II. Papâ celebratum. In quo occasione Petri Episcopi Florentini, hæresis & Simoniæ accusati, adversus Simoniacos agitur. Extant hanc in rem *Capitula* XII. Conc. Tom. IX. p. 1173.

1063. CABILONENSE I. anno MLXIII. præsente Petro Damiano, Pontificis Legato, & *XIII.* Episcopis, adversus Drogonem Matisconensem, qui privilegia Cluniacensia violaverat, habitum. Extant Acta ex Cluniacensis Cœnobii tabulis compendio desumpta *Conc.* Tom. IX. p. 1177.

1064. MANTUANUM anno MLXIV. habitum. In quo Cadalous Pseudo-Papa iterùm damnatus est, & Alexander ab objecto Simoniæ crimine purgatur. Quæ hâc de re referunt historici, Nicolaus Aragonius, Sigebertus, Otto Frisingensis, vide *Conc.* Tom. IX. p. 1179.

1064. BARCINONENSE anno MLXIV. præsente Hugone Pontificis Legato, congregatum. In quo, Legibus Gothicis abrogatis, quibus Catalauni utebantur, novæ introductæ sunt, Hispanis nihilominùs ritum precandi Gothicum abolere recusantibus. Vide Conc. T. IX. p. 1180. & *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 232.

1065. TULUGIENSE, aliis HELENENSE, in Tulugiensi prato Comitatus Rossilionis haud proul à Perpiniano in diœcesi Helenensi sub Guifredo Archiepiscopo Narbonensi, à pluribus Episcopis & Magnatibus circa annum MLXV. celebratum. In quo ad treugam & pacem firmandam nonnulla de Clericorum libertatibus, Ecclesiarum immunitate & privilegiis, aliisq; statuuntur. Extant Acta & *Capitula* XIII. quæ ex Tabulario Regio Barcinonensi primus eruit Stephanus Baluzius ad l. IV. *de Concordiâ* cap. 14. p. 250. Hinc deprompserunt Conciliorum Editores Tom. IX. p. 1184. & Card. d' Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 233. de tempore disserit Gabr. Cossartius loc. citat. p. 1186. Certè non levem hâc in parte litem movet Cl. Baluzius, cui non pauca sunt, quæ Concilii nostri tempus dubium reddere videntur. Argumenta utrinque expendit, nec tamen sententiam definitivam proferre ausus est. Verùm hoc circiter tempore habitum fuisse maximè probabile est.

1065. ROMANUM XI. anno MLXV. sub Alexandro II. Papâ habitum. In quo nova *Incestuosorum* hæresis damnatur. Mota quippe erat à Jurisconsultis quibusdam quæstio, & acritèr defensa de gradibus consanguinitatis, *sc.* quòd germani fratres vel sorores inter se sint in secundo gradu, filii eorum vel filiæ in quarto, nepotes vel neptes in sexto, ac proindè propinquitatis gradus eâdem ratione, quâ in successionibus numerandos esse. Et hanc *Incestuosorum* vocabant hæresim. Extat *Decretum* Synodale apud Gratianum, & *Conc.* Tom. IX. p. 1181. Eodem

dem anno habitâ alterâ ibidem Synodo eadem hæresis secundâ vice damnata est. *ibid.* p. 1182. SÆC. XI. ab Ann. M.

WESTMONASTERIENSE I. anno MLXVI. præsente Rege Edwardo Confessore, à Stigando Cantuariensi, & Eldredo Eboracensi, cæterisque Episcopis, Comitibus &c. celebratum. In quo de Monasterii S. Petri dotatione, privilegiis, & Asylo actum est. Habentur hâc de re variæ Regis & Pontificis Chartæ apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 628. & Conc. Tom. IX. p. 1186. Extant Edwardi Leges Ecclesiasticæ, incertum quo anno editæ, quas Gulielmus Conquæstor anno Regni sui quarto posteà confirmavit, apud Lambard. *Archaionom.* p. 138. Edit. Cantab. & Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 619. exindè *Conc.* Tom. IX. p. 1020. 1066.

AUSONENSE in diœcesi Ausonensi circa annum MLXVIII. celebratum. In quo de pace & treugâ, ut vocatur, actum est, & inter alia usus purgationis per judicium aquæ frigidæ confirmatur. Extant *Constitutiones* sive *Capitula* VII. *de immunitate Ecclesiæ, de Clericis, Monachis, Monialibus, & Viduis,* aliisque. Primus extulit Steph. Baluzius *Append.* ad P. de Marcâ *Marcam Hispan.* Exindè Card. d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 239. 1068.

AUSCENSE in Novempopulaniâ ad Egercium fl. ann. MLXVIII. ab Hugone Candido Pontificis Legato celebratum. In quo inter alia decretum est, ut omnes Vasconiæ Ecclesiæ, exceptis Ecclesiis S. Orientii, quartam Decimarum partem Ecclesiis Cathedralibus persolverent. Extant Acta *Conc.* Tom. IX. p. 1195. 1068.

TOLOSANUM II. præsidente Hugone Cardinale Pontificis Legato, anno MLXVIII. de Episcopatu Lectorensi, in Monasterium converso, ex Monasterio in Sedem Episcopalem restaurando, habitum; quod & factum est. Aderant præter Abbates Episcopi *XI.* Extant Acta *Conc.* Tom. IX. p. 1196. 1068.

MOGUNTINUM IV. anno MLXIX. auctoritate Sigefridi Episcopi Moguntini celebratum. In quo de causâ Henrici IV. Regis, Bertam conjugem suam repudiare volentis actum est. Verùm repugnantibus Petro Damiano Pontificis Legato, cunctisque qui aderant Principibus, consilium Imperatoris irritum factum est, qui tamen posteà Bertam parùm benignè tractavit. Extat Sigefridi hâc de re *Epistola* ad Alexandrum Papam II. *Conc.* Tom. IX. p. 1200. Etsi quoad Sigefridum ipsum rem planè aliter narret Lambertus Schafnab. in Chron. ad annum MLXIX. 1069.

ANSANUM II. anno MLXX. habitum. In quo Achardus Cabilonensis Episcopus Monasterium S. Laurentii Monasterio S. Martini in insulâ Barbarensi sito donat. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 1201. 1070.

WINTONIENSE II. præsente Rege & Pontificis Legato, anno MLXX. celebratum. In quo Stigandus Archiepiscopus Cantuariensis, ob perjuria, homicidia, aliáq; graviora crimina, deponitur. Rem fusiùs narrat Ord. Vitalis *Hist. Eccl.* lib. IV. p. 516. & R. Hovedenus in suis Annalibus ad annum MLXX. fol. 259. p. 2. ut alios mittam. 1070.

SÆC. XI. ab Ann. M.

1070. WINDLESHORENSE anno MLXX. ab Hermenfredo Pontificis Legato, craſtino Pentecoſtes habitum. In quo, in Angliâ Normannis jam omnia tenentibus, Agelricus Auſtralium Saxonum Epiſcopus, nullâ quòd ſciam objectâ culpâ, immò paulò poſt Marleburgi in cuſtodiam datus, & Abbates aliquot depoſiti ſunt. Vide R. Hovedenum ut & Ordericum Vitalem locis ſuprà citatis.

1071. PEDREDANUM anno MLXXI. coram Willielmo I. à Lanfranco Cantuarienſi, aliiſque Epiſcopis, & Regni Primatibus celebratum. In quo dirempta eſt lis inter Wulſtanum Wigornienſem & Thomam Eboracenſem, qui Eccleſiam Wigornienſem, ejúſque prædia & poſſeſſiones Sedi ſuæ ſubjicere voluit. Decretúmque eſt, Eccleſiam Wigornienſem ab omni uſurpatione liberam eſſe, prout fundatores ejus ipſam reliquerant. Refert hæc Radulphus de Diceto *Abbrev. Chron.* ad ann. MLXXI. p. 483.

1071. MOGUNTINUM V. anno MLXXI. xviii. Cal. *Septembr.* ſub Sigefrido Archiepiſcopo coactum. In quo Carolus Epiſcopus Conſtantienſis electus, Simoniæ & Sacrilegii à Clericis ſuis accuſatus, non modò conſecrationem obtinere non potuit, ſed & depoſitus eſt. Extant hujus Synodi Acta à Lamberto Schaffnaburg. relata *Conc.* Tom. IX. p. 1204. Ipſa verò Acta integra ibid. p. 1206.

1072. ANGLICANUM I. an. MLXXII. celebratum, Wintoniæ inchoatum, Windleſhoriæ abſolutum. In quo Sedis Cantuarienſis Primatus ſuper Eboracenſem aſſeritur & confirmatur, & utriuſque Archiepiſcopatûs Jura ſtatuuntur. Extant Synodi Acta, & variæ Lanfranci de hâc aliiſq; canonicis rebus Epiſtolæ *Conc.* Tom. IX. p. 1211. Vide etiam Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 5. qui Regis Willielmi I. *Atteſtationem* de primatu Cantuarienſis Eccleſiæ, cum ſubſcriptionibus Epiſcoporum & Abbatum, ex MS. cod. Cottoniano primus exhibuit.

1072. ROTHOMAGENSE II. anno MLXXII. à Joanne Archiepiſcopo, ejúſque ſuffraganeis in Baſilicâ B. Mariæ celebratum. In quo, factâ fidei catholicæ de SS. Trinitate confeſſione, editi ſunt diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XXIV. nempè *de confectione & diſtributione S. Chriſmatis, de jejuniis, de IV. jejuniorum temporibus* &c. Habentur apud Orderic. Vital. *Hiſt. Eccl.* lib. IV. p. 529. Et *Conc.* T. IX. p. 1225.

1073. ERPHORDIENSE I. in Thuringiâ à Sigefrido Archiepiſcopo Moguntino anno MLXXIII. vi. Idus *Martii* in cauſâ Decimationum Thuringiæ habitum. Ubi omnia ferè in gratiam Henrici Regis, quo jure, quâve injuriâ acta ſunt. Cauſam utrinque dicebant Sophiſtæ undique acciti, ut Canones in ejúſce rei gratiam interpretarentur. Quin non leves armatorum copias ſecum habuit Henricus, quibus eos, ſiqui fortè negotium interturbare conarentur, militari manu coerceret. Hæc nos docet Lamb. Schaffnaburgenſis ad hunc ann. p. 486. Confer quæ notantur *Conc.* Tom. IX. p. 1230. Ubi etiam Sigefridi Moguntini ad Alexandrum Papam & Hildebrandum Archidiaconum *Epiſtolæ* II. exhibentur.

1073. CABILONENSE II. anno MLXXIII. habitum. Quid in eo præſtitum ſit, non liquet; quid verò poſt illud, de Hugonis Epiſcopi Dienſis electione in locum Lancelini ab Simoniam depoſiti, factum ſit, habes *Conc.* Tom. X. p. 308. Confer *Append.* p. 1811.

ROTHO-

ROTHOMAGENSE III. à Joanne Archiepiscopo in Basilicâ B. Mariæ anno MLXXIV. habitum. In quo post disputationem de fide S. & individuæ Trinitatis, ad Ecclesiæ disciplinam rectiùs ordinandam & meliùs custodiendam, editi sunt *Canones* XIV. qui habentur Conc. Tom. X. p. 310. Quibus aliarum quarundam Synodorum *Capitula* subjiciuntur. 1074.

ROMANUM XII. pro reformando Ecclesiæ statu, sub Gregorio VII. anno MLXXIV. in primâ hebdomadâ Quadragesimæ celebratum. In hâc Synodo repressi sunt Sacerdotes concubinarii; Hispaniarum Ecclesiis mandatum, ut Romanum ordinem atque officium recipiant, Guischardus Normannorum Princeps anathemati subjectus, ut alia prætercam. Extant *Capitula* XXIV. prolixa cum Gregorii Papæ *apologetico* super decreta in hâc Synodo contra Simoniacos & incontinentes Sacerdotes promulgata *Conc.* Tom. X. p. 314. Anno sequenti, eodem loco, & de iisdem causis coacta est altera Synodus; de quâ vide ibid. p. 344. 1074.

ERPHORDIENSE II. anno MLXXIV. mense *Octobri* ab Archiepiscopo Moguntino congregatum. In quo Romanæ Synodi Decretum contra Clericos concubinarios jussu Gregorii Papæ est promulgatum. Vide Greg. VII. *Epist.* IV. Lambert. Schaffnaburgensis, qui hoc tempore vixit, in Chron. p. 506. hanc Synodum ad hunc annum disertè refert. Nec tacet quanto fervore & quam animosâ obstinatione Romano huic decreto sese opposuerint ejusce temporis Clerici, his verbis. *Adversus hoc decretum protinùs vehementèr infremuit tota factio Clericorum, hominem* (Gregorium VII.) *planè hæreticum, & vesani dogmatis esse clamitans, qui oblitus sermonis Domini, quo ait,* Non omnes capiunt hoc verbum, qui potest capere, capiat: *Et Apostoli;* qui se non continet, nubat: meliùs est enim nubere quàm uri; *violentâ exactione homines vivere cogeret ritu angelorum, & dùm consuetum cursum naturæ negaret, fornicationi & immunditiæ fræna laxaret: quòd si pergeret sententiam confirmare, malle se sacerdotium, quàm conjugium deserere; & tunc visurum eum cui homines sorderent, unde gubernandis per Ecclesiam dei plebibus angelos comparaturus esset.* Archiepiscopus Moguntinus cùm se neque persuasionibus neque minis proficere videret, blandis verbis Clericorum animos frustrà emollire conatus est, & tandem solutâ Synodo rem distulit, postquàm sententiam Pontificis promulgâsset. 1074.

MOGUNTINUM VI. anno MLXXV. mense *Octobri* sub Sigefrido Archiepiscopo celebratum. Aderat inter alios Curiensis Episcopus, cui Papa sub interminatione gradus & ordinis sui in mandatis dederat, ut Presbyteros omnes, qui intra diœcesin essent, cogeret aut impræsentiarum conjugibus renunciare, aut se in perpetuum sacri altaris ministerio abdicare. Quod dùm præstare nititur, Clericorum & verbis & manibus ita contusus est, ut vix vitâ salvâ è Synodo evasit. Quare rei difficultate territus, nec ulteriùs promovere ausus, sententiæ executionem ipsi Papæ reliquit. Testatur hæc Lamb. Schaffnaburgensis ad annum MLXXV. p. 515. 1075.

ANGLICANUM II. anno MLXXV. vel hoc circiter tempore sub Lanfranco Cantuariensi habitum. Quo statutum est, Virgines & Matronas, quæ ad fugiendam Normannorum libidinem ad Monasteria 1075.

SÆC. XI. ab Ann. M. ſe contulerant, velúmque ſuſceperant, non teneri quin ad Sæculum, ſi velint, redire poſſint. Vide Eadmeri *Hiſt.* lib. III. p. 57. & *Conc. Brit.* Tom. II. p. 7. Anglicani etiam concilii anno MLXXIV. quo S. Wulſtanus injuſtè depoſitus eſt, ex ejus vitâ apud Surium meminerunt Conciliorum editores Tom. X. p. 344.

1075. LONDINENSE I. anno MLXXV. in Eccleſiâ S. Pauli, præſidente Lanfranco Cantuarienſi, pro reformandis Eccleſiaſticis conſtitutionibus & moribus Eccleſiæ coactum. Extant Actorum hujus Synodi Exemplaria tria, partim ex Malmesburienſi, partim ex vetuſtis codicibus MSS. prolata, apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 7. & *Conc.* Tom. X. p. 346.

1076. WORMATIENSE anno MLXXVI. ab Epiſcopis Germaniæ qui ab Henrici IV. Imp. partibus ſtabant, collectum. Quo Gregorium VII. Pontificatu amovendum eſſe declarârunt. Extant Acta apud Lambert. Schaffnab. ad ann. MLXXVI. p. 524. & Hugon. Flaviniac. eodem anno. Confer etiam Conrad. Urſpergenſ. in Chron. ad annum MLXXVI. p. 169.

1076. WINTONIENSE III. anno MLXXVI. (quod tamen *antiquitatum Britannicarum* auctor ad ann. MLXXIV. refert) ſub Lanfranco Cantuarienſi, de prohibendo Clericorum conjugio, & caſtitate ſervandâ habitum. Extant capitula plurima diſciplinæ Eccleſiaſticæ, in hâc Synodo conſtituta, partim ex libro Saxonico Wigornienſi, partim ex MS. Cottoniano eruta, apud Spelm. *Conc. Brit.* T. II. p. 12. & exindè *Conc.* Tom. X. p. 351. Eſt etiam Synodus Wintonienſis hoc quidem anno habita, quæ an eadem fuerit, an diverſa, non conſtat. Mihi diverſa planè videtur, cum non pauca in eâ ſtatuta eſſe memorentur, quæ fruſtrà in priori quæras, ut de cauſâ Ailrici Epiſcopi Ciceſtrienſis, quæ canonicè in hâc Synodo definita, & ad certum finem perducta eſt, nè de aliis dicam. Diverſas planè Synodos, & diverſis temporibus habitas, facit auctor *antiquitatum Britannicarum* in Vit. Lanfranc. p. 112, 113. diverſas itidem Spelmannus, verùm utramque in eundem reponit annum. Quæ in poſteriori hâc Synodo acta ſint, recenſent dictæ *Antiquitates Britannicæ*, & ex iis Spelmannus loc. citat.

1076. ROMANUM XIII. anno MLXXVI. ſub Gregorio VII. in Eccleſiâ Conſtantinianâ celebratum. In quo Henricus Imp. Sigefridus Moguntinus, Willielmus Trajectenſis, & Robertus Bambergenſis, Epiſcopi, anathemati ſubjiciuntur, cæteris Epiſcopis ad cauſam Romæ dicendam die ſtatuto citatis. Extant Acta *Conc. Tom.* X. p. 355.

1076. PAPIENSE anno MLXXVI. habitum. In quo Epiſcopi Henrico adhærentes Romanæ Synodi anathema in ipſum Pontificem retorquebant. Meminit Gulielmus Bibliothecar. in Vitâ *Gregorii Papæ* VII.

1077. WESTMONASTERIENSE II. anno MLXXVII. à plurimis Epiſcopis & Proceribus, ad cauſas cujuſlibet Eccleſiæ audiendas & tractandas celebratum. Hujus Concilii, ex chartâ Willielmi Regis meminit Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. II. p. 14. qui etiam Radulphum de Diceto teſtem citat.

1078. PICTAVIENSE II. anno MLXXVIII. ab Hugone Dienſi Epiſcopo Pontificis Legato habitum. In quo multa ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectantia ſtatuta ſunt. Extant *Canones* X. *Conc.* Tom. X. p. 367.

p. 367. Aliæ in Galliâ Synodi annis præcedentibus MLXXVI, MLXXVII. habitæ ſunt; nempè Anſana, Claromontenſis, Divionenſis, Auguſtodunenſis, ſive Æduenſis, obſcuræ quidem & nullius nominis, quæ, ſi tanti ſint, ex ipſis Actis peti poſſunt. *ibid.* p. 359.

LONDINENSE II. anno MLXXVIII. adventûs Normannorum XI. à Lanfranco Cantuarienſi habitum. In quo Sedes aliquot Epiſcopales, Bathonienſis, Lincolnienſis, Sarisberienſis, Exonienſis, Ceſtrienſis, atque Ciceſtrienſis, ex oppidulis in urbes tranſlatæ ſunt. Wulſtanus etiam Wigornienſis Epiſcopus, à Lanfranco ob imperitiam, reverà quia Saxonici generis erat, notatus, & ſede ſuâ penè privatus, miraculo ſe ſervâſſe dicitur. In hoc etiam conventu, de Religione Chriſtianâ conſervandâ actum eſt. Sed ante omnia, mores Sacerdotum parùm puri, quàm proximè fieri potuit, ad priſcorum Patrum regulam revocati ſunt, eſtq; illis in poſterum rectè vivendi modus præſcriptus. Disertè hæc refert ad hunc annum, qui unus penè hujus Synodi Acta recenſet, Polyd. Virgilius *Hiſt.* lib. IX. p. 158. ut mirari liceat Spelmannum noſtrum, Conciliorúmque editores, neſcio quo errore ductos, eandem Synodum iiſdem Polydori verbis tùm ad ann. MLXX. tùm ad hunc ipſum annum retuliſſe. Depoſitionis Wulſtani, ejúſque Reſtitutionis per Lanfrancum in Synodo factæ meminit Bravonius Monachus Wigornienſis in *Vit. S. Wulſtani* apud Sur. *Januar.* xix. num. v. vi. Quod Surius quidem, neſcio unde ductus, ad annum MLXXIV. refert, ac proindè diverſum à noſtro Concilium facit. Ex MS. cod. Cottoniano, quinque Concilia ſub Lanfranco habita; nempè Londinenſe, Wintonienſia II. Gloceſtrienſia II. memorat Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. II. p. 15. Quid verò in iis geſtum ſit nos non docet. 1078.

ROMANUM XIV. anno MLXXVIII. ſub Gregorio VII. Papâ, & centum circiter Epiſcopis congregatum. In quo Guibertus Ravennas, Tedaldus Mediolanenſis, aliique plures Henricianæ partis Epiſcopi excommunicati ſunt. Extant hujus Synodi Acta *Conc.* T. X. p. 369. 1078.

ROMANUM XV. eodem anno, iii. Cal. *Decembr.* ſub Gregorio Papâ in Eccleſiâ Conſtantinianâ habitum. In quo Nicephorus Botoniates, qui, Michaele detruſo, Imperium per vim ſibi arripuerat, excommunicatur, Guibertus Ravennas deponitur, & multa contra Simoniacos, Concubinarios, & Bonorum Eccleſiaſticorum prædones decreta ſunt. Extant Acta & *Capitula* XII. Conc. Tom. X. p. 371. Subjecta eſt Henrici Imperatoris ad Gregorium *Epiſtola.* 1078.

ROMANUM XVI. anno MLXXIX. menſe *Februario* ſub Gregorio VII. Papâ habitum. In quo Berengarius, poſtquàm ſententiam de Euchariſtiâ ſæpiùs mutâſſet, dogma ſuum ſub ſolenni formulâ iterùm abnegavit, Brunone Aſtenſi cum eo in arenam deſcendente. Extant Synodi Acta *Conc.* Tom. X. p. 378. 1079.

ARMORICUM in minori Britanniâ, anno MLXXIX. præſente Legato Apoſtolico, ad proſcribendas falſas pœnitentias, quibus peractis peccatores, utì mos erat, abſolvi ſolebant, habitum. Vide Greg. VII. lib. VII. *Epiſt.* X. 1079.

BURDIGALENSE præſente Amato Pontificis Legato, anno MLXXIX. vel ſequenti, habitum. In quo Berengarius fidei ſuæ rationem reddidit, teſte Chron. Malleacenſi. Vide *Conc.* T. X. p. 381. 1079.

ROMA-

SÆC. XI. ab Ann. M. 1080. ROMANUM XVII. anno MLXXX. ſub Gregorio VII. Papâ celebratum. In quo Imperium Henrico abrogatum Rodulpho collatum eſt, eâ lege nè deinceps Beneficiorum inveſtituræ à Laicis conferantur, vel accipiantur, miſſâ etiam ad Rodulphum coronâ aureâ, ſolenni hoc verſiculo inſcriptâ,

Petra dedit Petro, Petrus diadema Rodulpho.

Extant Acta & Conſtitutiones hujus Synodi *Conc.* Tom. X. p. 381. Vide *Append.* ibid. p. 1830. Ubi Rodulphi & Procerum Imperii *Propoſitio* in hâc Synodo contra Henricum IV. Imp. exhibetur. Eodem anno habita eſt Synodus Wirtzeburgenſis, cui præſederunt duo legati Pontificii in cauſâ Henrici Imper. Cùm verò res ad exitum perduci non poterat, ſtatutum eſt in partibus Ultramontanis colloquium hâc de re fieri; quod, ut videtur, in hoc Romano Concilio factum eſt.

1080. MOGUNTINUM VII. anno MLXXX. habitum, In quo Epiſcopi Henriciani, ob Imperatorem excommunicatum, Gregorio Pontifici anathema dixerunt. Extant Acta ex Hugonis Flaviniacenſis Chronico deſumpta, & Archiepiſcopi Saltzebergenſis ad Hermannum Mettenſem *Epiſtola* Conc. Tom. X. p. 388.

1080. BRIXIENSE in Lumbardiâ anno MLXXX. à *XXX.* Imperatoriæ partis Epiſcopis congregatum. Eadem eſt hæc cum priore Synodus, Moguntiâ huc tranſlata, aucto Epiſcoporum numero, in quâ Gregorius Papa deponitur, & Guibertus Ravennas in ejus locum ſuffectus eſt. Habentur hujus Concilii Acta apud Conrad. Urſpergenſem in Chron. ad hunc ann. p. 171. Et exindè Conc. T. X. p. 389.

1080. LUGDUNENSE II. anno MLXXX. ab Hugone Dienſi, Pontificis Legato habitum. In quo Manaſſes, qui Sedem Rhemenſem invaſerat, damnatus & depoſitus eſt. Vide Greg. VII. *Epiſt.* XVII. lib. VIII. & *Conc.* Tom. X. p. 389.

1080. BURGENSE apud Hiſpanos in Caſtella Veteri ad Arlanzam fl. à Richardo Abbate Maſſilienſi, Cardinale & Pontificis legato anno MLXXX. celebratum. In quo (referente Joan. Marianâ *) antiqui Canones in uſum revocantur, prohibentur Sacerdotum conjugia, Romani Sacrorum Ritus & divinorum officiorum Ordo, ita volente Gregorio VII. Papâ, Hiſpaniarum Eccleſiis imperati ſunt, Miſſali tamen Gothico ſeu Mozarabico, quod per tot ſæcula apud Hiſpanos invaluerat, nondùm penitùs abrogato. Officium illud à Leandro Hiſpalenſi Archiepiſcopo vel inſtitutum vel auctum, & ab Iſidoro fratre ejus ac ſucceſſore ad umbilicum perductum eſſe dicitur, inde nunc huic, nunc illi vulgò tributum. *Mozarabicum*, rectiùs *Mixt-arabicum* dictum, eò quod Chriſtiani, qui cum Arabibus mixti Hiſpaniam incolebant, illud communitèr uſurpârunt. In hâc verò Synodo primùm prohiberi cœpit, plenè aboleri non potuit. Quippè in plurimis Eccleſiis Cathedralibus & Monaſteriis ejus uſus perduravit, & in quibuſdam adhuc perdurat, Exeunte circiter Sæculo XV. Magnus ille literarum ſtator Franciſc. Ximenius † Cardinalis & Archiepiſcopus Toletanus hunc Ordinem longo temporis tractu depravatum inſtauravit, inſtituto Toleti tredecim Sacerdotum triúmque Miniſtrorum collegio, quos *Mozarabes Sodales* appellavit;

* De reb. Hiſpan. lib. IX. c. 11. p. 471.

† Alv. Gomec. de reb. geſt. Fr. Ximenii lib. II. p. 969. Vaſ. Chron. Hiſp. ad annum DCCXVII. p. 698.

pellavit; quibusque id muneris demandavit, ut hoc ritu sacra quotidiè celebrarent, & ad eos sex Mozarabum Ecclesiarum Sacerdotia (in quibus ritus Mozarabicus constantèr servatus fuerat) pertinere voluit; adhibitis viris peritissimis Codices MSS. diligentèr excussit, & Missale descriptum typis mandavit *Toleti* anno 1500. Cujus exemplaria rarissimè reperiuntur, adeoque sub hoc Concilio recudi fecit illustrissimus Cardinalis d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 258. utq; majorem huic rei lucem affunderet, integra XIV. capita, quæ hâc de re ex professo agunt, ex Hispanico latinè versa, ex Eugenii Roblesii libro Hispanico *de vitâ & gestis Card. Ximenii*, qui prodiit *Toleti* anno 1604. itémque ex Card. Bonæ *rer. Liturg.* lib. I. cap. 11. Diatribam *de missâ Mozarabum* adjecit. De tempore hujus Synodi disputat G. Cossartius *Not.* ad Conc. Tom. X. in *Append.* p. 1816.

JULIOBONENSE apud Caletes propè Sequanam in Diœcesi Rothomagensi, anno MLXXX. in festo Pentecostes sub Willielmo Anglorum Rege, ab Episcopis & Proceribus Normanniæ celebratum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Canones* XIII. Conc. T. X. p. 391. Et apud Orderic. Vital. *Hist. Eccles.* lib. V. p. 552. 1080.

LINGONENSE anno MLXXX. adversus Laicorum investituras habitum. Vide *Conc.* Tom. X. p. 397. Sed ut verum fatear, concilium hoc nullâ certâ auctoritate nititur, adeoque locum & dignitatem suam ægrè sustinebit. Eodem anno in Synodo Santonensi Cœnobium Regulæ ad Garumnam fl. renitente Raymundo Episcopo Vasatensi, Floriacensibus Monachis adjudicatum est. Vide *Conc.* loco citato. 1080.

ROMANUM XVIII. anno MLXXXI. sub Gregorio VII. Papâ habitum. In quo Henricus Imperator, illique adhærentes Episcopi iterùm excommunicati sunt. Vide *Conc.* Tom. X. p. 398. 1081.

ROMANUM XIX. anno MLXXXIV. sub Gregorio VII. Papâ habitum. In quo Henricus Imp. & Guibertus Antipapa novo Anathemati subjiciuntur. Vide Bertholdum ad annum MLXXXIV. p. 354. Anno superiori habita fuerat Romæ eâdem de re Synodus, sed in quâ nihil ferè actum est. Vide Conc. Tom. X. p. 401. 1084.

QUINTILINIBURGENSE in celebri Monasterio in Saxoniâ, propè Halberstadium, anno MLXXXV. præsente Pontificis Legato habitum. In quo Henricianorum (quam vocant) hæresis, eorum nempe qui pro Imperatorum juribus adversus Papales usurpationes strenuè contendebant, damnata est. Extant Acta, &, qui disciplinæ Ecclesiasticæ sunt, *Canones* VII. Conc. Tom. X. p. 404. omnia ex Bertholdo Constantiensi desumpta ad ann. MLXXXV. p. 356. 1085.

COMPENDIENSE præsidente Raynaldo Metropolitano Rhemensi anno MLXXXV. habitum. In quo probata est Monasterii S. Cornelii Compendiensis ad Isaram fluvium exemptio à Jurisdictione Episcopi Suessionensis. Extant hâc de re Acta *Conc.* T. X. p. 406. 1085.

MOGUNTINUM VIII. anno MLXXXV. mense *Maio* habitum. In quo Gregorio deposito, Guibertum justè subrogatum fuisse declaratur. Vide Sigebert. in Chron. ad annum MLXXXV. Berthold. 1085.

Append.

SÆC. XI. ab Ann. M. *Append.* ad Herm. Contract. eodem anno p. 357. plura *Conc.* Tom. X. p. 409. & in *Append.* p. 1831. Quin &. in hoc Concilio omnes Episcopi Imperatori rebelles deponendi judicantur, teste Conrad. Urspergensi hoc anno p. 172.

1086. TOLETANUM anno MLXXXVI. xv. Cal. *Januar.* maximo Episcoporum, Abbatum, Procerúmque conventu celebratum. Quo Bernardus S. Facundi Abbas Archipræsul Toletanus communi suffragio constitutus est, & Alphonsus VI. Rex Ecclesiam Toletanam, à Saracenorum tyrannide nuper liberatam, plurimis arcibus, oppidis, & municipiis liberalitèr dotavit. Latiùs hæc Joan. Mariana lib. IX. cap. 17. Et ex eo d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 287.

1087. CAPUANUM anno MLXXXVII. habitum. Quo Victor Beneventanus Papa consecratur, resumptis insignibus Pontificalibus, quæ præter voluntatem electus ante resignaverat. Vide Leon. Ostiens. qui intererat, lib. III. cap. 67. fol. 119.

1087. BENEVENTANUM I. anno MLXXXVII. coactum. Quo Guibertus Antipapa cum suis sibi adhærentibus excommunicatur, damnantur Laicorum investituræ, nec cum ejusmodi Episcopis, Abbatibus, Clericisve communicandum, qui beneficium vel dignitatem aliquam ab eis recipere præsumpserint. De hâc Synodo agit Leo Ostiensis lib. III. cap. 71. fol. 121. ubi ejus Acta fusè refert.

1089. ROMANUM XX. anno MLXXXIX. sub Urbano II. Papâ & *CXV.* Episcopis celebratum. Quo Gregorii VII. & Victoris III. adversus Guidonem Antipapam & Henricum Imp. res gestæ confirmantur. Guiberto Antipapâ à Romanis urbe pulso, ac jurejurando pollicente se Sedem Apostolicam non ampliùs invasurum. Vide Berthold. Const. ad ann. MLXXXIX. p. 363.

1089. MELFITANUM in Apuliâ, anno circiter MLXXXIX. magno Episcoporum numero celebratum. In quo Rogerius dux Pontifici Fidelitatis juramentum præstitit. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Canones* XVI. & *Epistola* Joannis Diaconi ad Abbatem Molismensem *Conc.* Tom. X. p. 476.

1090. TOLOSANUM III. anno circiter MXC. præsente Bernardo Archiepiscopo Toletano, celebratum. In quo Tolosanus Episcopus ab objectis criminibus purgatur; abolito cursu Mozarabico Gallicanus substituitur, & Maurorum Mosquita in Ecclesiam Christianorum convertitur. Extant Acta apud Roderic. Tolet. libr. VI. *Hist. Rer. Hisp.* capp. 26, 27. p. 106, 107. *Conc.* T. X. p. 479. & *Conc. Hisp.* T. III. p. 292. Ubi vide quæ ibidem asseruntur, Aguirrii & aliorum notas.

1090. NARBONENSE III. anno MXC. à Dalmatio Archiepiscopo Narbonensi, de juribus Crassensis Monasterii habitum. Extant Acta in duas partes divisa, *Conc.* Tom. X. in *Append.* p. 1818. quæ primus in lucem edidit Baluzius *Conc. Gal. Narbon.* p. 18.

1091. LEGIONENSE II. anno MXCI. præside Renerio Cardinale Papæ Legato habitum. In quo de Missâ Gothicâ juxta Isidori institutionem retinendâ, aliisque actum est. Vide Roderic. Tolet. lib. VI. cap. 30. & Joan. Marian. *Hist. Hisp.* lib. X. cap. 6. præcipuè

cipuè Card. d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 298. ubi & ſuas notas addidit.

BENEVENTANUM II. anno MXCI. v. Calend. *Aprilis* congregatum. In quo in Guibertum Antipapam ejúſque ſocios excommunicationis ſententia fertur. Vide Bertold. ad annum MXCI. Extant hujus Synodi de diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Canones* IV. Conc. Tom. X. p. 484. 1091.

SUESSIONENSE anno circiter MXCII. præſidente Raynaldo Rhemenſi Archiepiſcopo collectum. In quo Roſcelinus Dialecticus Compendienſis, P. Abailardi Magiſter, dogma ſuum circa Perſonas SS. Trinitatis ejuravit. Docuit enim Roſcelinus tres in Deo perſonas, eſſe tres res ab invicem ſeparatas, ſicut ſunt tres angeli, ita tamen ut una ſit voluntas & poteſtas, Patrem & Spiritum Sanctum eſſe incarnatum, tréſque Deos verè dici poſſe, ſi uſus admitteret. Errores hoſce cum in hâc Synodo revocâſſet, rediit nihilominùs ad vomitum ſuum, & inter ſuos jactitare ſolebat homo verſipellis, ſe non alio nomine dogmata ſua abjurâſſe, quàm quòd metu mortis à populo interfici timebat. Ob hanc levitatem & apoſtaſiam graviter ipſum corripit Ivo Carnotenſis *Epiſt.* VII. p. 11. ubi in notis non contemnenda congeſſit Fr. Juretus p. 558. Extant Anſelmi ad Fulconem Belvacenſem de Roſcelino, qui illum & Lanfrancum erroris circa Trinitatem inſimulaverat, Ivonis Carnotenſis ad Roſcelinum, & P. Abailardi ad Gaufredum Pariſienſem *Epiſtolæ* Conc. Tom. X. p. 484. 1092.

RHEMENSE II. anno MXCII. habitum. In quo Roberti Comitis avaritia in occupandis morientium Clericorum bonis repreſſa eſt. Extant Urbani II. Papæ ad Robertum, & Cleri Flandrenſis ad Raynoldum Archiepiſcopum, Epiſtolæ Conc. Tom. X. p. 488. 1092.

STAMPENSE I. ad Ivennam fl. in Diœceſi Senonenſi, anno MXCII. à Richerio Archiepiſcopo Senonenſi, ejúſque Suffraganeis aliquot adverſus Ivonis Carnotenſis ordinationem habitum. Gaufridum, Epiſcopum Carnotenſem ob graviora crimina nuper depoſuerat Urbanus II. Papa. In ejus locum clerus, populúſque Carnotenſis Ivonem Cœnobii Belvacenſis præpoſitum elegerunt, Urbano Electionem ſuffragio ſuo comprobante. Electum conſecrare noluit Richerius Metropolitanus, Gaufrido plùs æquo faventior. Unde neceſſe habuit Ivo cum ſuis Carnotenſibus Romam proficiſci, ubi ipſius Urbani manibus conſecratus eſt, Pontifice in ejus gratiam tùm ad Carnotenſes tùm ad Richerium Senonenſem literas dante, & Gaufrido, omnibúſq; ejus fautoribus, ni acquieſcerent, anathema interminante. His non obſtantibus, Richerius Ivonem recipere recuſavit, literas calumniæ & malignitatis in ipſum plenas ubique ſparſit, & coactâ Stampis Synodo unà cum Pariſienſi, Meldenſi, & Trecaſſino Epiſcopis, Ivonis Ordinationem ad examen revocavit, & læſæ Majeſtatis crimen ei objecit, quòd conſecrationem ſuam à Sede Apoſtolicâ recipere præſumpſiſſet. Quin & depoſitionis ſententiam in Ivonem protuliſſent, Sedique ſuæ Gaufridum reſtituiſſent, ni Ivo appellationem ad Sedem Romanam tempeſtivè interpoſuiſſet. Agunt de his Urbani Papæ *Epiſtolæ* I. & II. apud Ivonem, Ivonis *Epiſt.* VIII. p. 13. XII. (ad Urban. P.) p. 25. Poſterior hæc extat etiam Conc. Tom. X. p. 480. 1092.

SÆC. XI. ab Ann. M.

1092. PARISIENSE II. anno MXCII. à Manaſedo Rhemenſi Archiepiſcopo aliiſque decem Epiſcopis habitum. In quo Monaſterii S. Cornelii Compendienſis poſſeſſiones confirmantur. Vide Philippi Francorum Regis Chartam hujuſce rei confirmatoriam *Conc.* Tom. X. p. 481.

1093. TROJANUM in Apuliâ ab Epiſcopis *LXXV.* & Abbatibus *XII.* v. Idus *Martii* anno MXCIII. habitum. Extant de nuptiis conſanguineorum diſſolvendis, *Capitula* II. Conc. Tom. X. p. 482. Vide quæ de Synodo Trojanâ habentur ad ann. MLXXXIX. ibid. p. 475. Ubi Baronium, Binium, &c. de hujus Synodi tempore erraſſe oſtenditur. Decreta hujuſce Concilii primus extulit Steph. Baluzius ad lib. IV. P. de Marcâ *de Concordiâ* cap. 14. p. 254.

1093. ANGLICANUM III. anno MXCIII. Pridiè non. *Decembris* ab omnibus penè Angliæ Epiſcopis congregatum. In quo Anſelmus Cantuarienſis Archiepiſcopus conſecratur, & de controverſo Primatis & Metropolitani titulo agitur, *totius Angliæ* Primatis titulo Cantuarienſi adjudicato. Vide Matth. Par. ad annum MXCIII. & Eadmer. *Hiſt.* p. 21.

1094. ROCHINGHAMIENSE in Angliâ, Conventus Eccleſiaſtico-Politicus, anno MXCIV. ſub Willielmo II. ab Epiſcopis, & omni Clero, totâq; Angliæ nobilitate habitus. In quo, quæſtio an ſalvâ Sedis Apoſtolicæ reverentiâ, Anſelmus Regi terreno fidem præſtare poſſet, negante id Anſelmo, excuſſa eſt. Rem geſtam prolixè narrat Eadmerus *Hiſt.* p. 26. Videſis *Antiq. Brit.* in Vit. Anſelm. p. 116, 117.

1094. CONSTANTIENSE II. anno MXCIV. ſub Gebehardo Archiepiſcopo habitum. In quo pro diſciplinâ Eccleſiæ reformandâ, de Simoniacis, & Concubinariis, de diebus feſtis Paſchatis & Pentecoſtes, & de ſolennioribus jejuniis multa ſtatuta ſunt. Vide Bertold. qui Synodo interfuit, ad ann. MXCIV. p. 371.

1094. RHEMENSE III. anno MXCIV. ſub Raynaldo Archiepiſcopo habitum. In quo de Philippi Regis cum Bertradâ (ex quâ Ludovicum ſuſceperat) conjugio, repudiatâ Bertâ priore uxore, actum eſt. Extat hâc de re Ivonis ad Richerium Senonenſem Epiſtola *Conc.* Tom. X. p. 497. qui tamen huic Synodo non interfuit.

1094. BRIVATENSE ad Elaverim fl. in Arvernis, præſide Hugone Archiepiſcopo Lugdunenſi, & Romanæ Sedis Vicario, anno MXCIV. habitum. In quo controverſia quædam inter Hugonem Lugdunenſem, & Rodulphum Turonenſem ventilata eſt. Vide *Conc.* T. X. p. 499.

1094. AUGUSTODUNENSE, præſente Hugone Lugdunenſi Papæ Legato, anno MXCIV. celebratum. In quo Philippus Francorum Rex ob illicitas nuptias, Henricus Imp. Guibertus Antipapa, item Simoniaci & incontinentes, excommunicantur. Vide quæ habent Berthold. ad hunc annum p. 372. & Chron. Virdunenſe *Conc.* Tom. X. p. 499.

1095. PLACENTINUM, in mediâ Longobardiâ anno MXCV. ab Urbano II. Papâ, cum Epiſcopis & Abbatibus, tàm Galliarum, quàm Longobardiæ & Tuſciæ, circa mediam Quadrageſimam, in causâ Praxedis repudiatæ Imperatricis, item Philippi Regis Francorum de

Uxore dimissâ, & pellice in uxorem ductâ, & Alexii Imp. CP. contra Saracenos auxilium petentis, habitum. Vide Bertold. ad ann. MXCV. p. 373. Ad hanc Synodum tantus convenerat hominum numerus, ut cùm nulla Ecclesia eos capere posset, Concilium primo ac tertio die in campo celebrari oportuit. In hâc etiam Synodo præter causas prædictas disceptatas, Simoniacæ & Schismaticæ ordinationes, præsertim in nupero schismate Guibertino factæ, rescissæ sunt. Hæresis etiam Nicolaitarum, *i. e.* incontinentium Sacerdotum & Clericorum, item Berengariana damnantur, sententia in Guibertum ejusq; defensores cum ardentibus Candelis iterùm promulgatur; decretum ut pro Chrismate, Baptismo, & Sepulturâ nihil exigatur; jejunia IV. temporum constituta: fusiùs hæc narrante Bertoldo Constant. loco suprà citat. Extant Acta, & disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* XV. ab Holstenio primum edita *Collect. Rom.* Part. II. p. 169. deinde Conc. Tom. X. p. 500.

CLAROMONTANUM, in Arvernis, anno MXCV. vi. Cal. *Decembr.* præsente Urbano II. Papâ celebratum. Aderant tredecim Archiepiscopi eorúmque suffraganei, adeo ut referente Bertoldo CCV. virgæ Pastorales numeratæ sunt. In celeberrimo hoc Concilio, præcedentis Synodi Decreta confirmantur, & plurima ad disciplinam & regimen Ecclesiæ sancita sunt. In hâc etiam Synodo anathema in Philippum Galliarum Regem ob illicitum conjugium, more solenni denunciatum est. Cujus rei quoniam in hujus temporis Conciliis frequens fit mentio, non abs re erit paucis hoc loco de eâ agere. Philippus, voluptatibus & illicitæ Veneri supra modum deditus, Bertam conjugem suam repudiavit, & Bertradam Simeonis de Monte-forti filiam, Fulconis Comitis Andegavensis, consanguinei sui uxorem, marito ereptam, pellicem habuit, ejúsque fœdis amoribus liberè fruebatur. Nec hoc contentus eam in uxorem duxit, & in Reginam Galliæ inungi voluit. Ob has illicitas & incestas nuptias, plusquàm semel iterúmq; excommunicatur; in Comitio nempe Rhemensi anno MXCIV. Placentino, anno sequenti, & in hoc Claromontano, præsente ipsomet Urbano Papâ. Posteà pœnitentiam simulans, ab Urbano absolutus est. Mortuo Urbano, Bertradam iterùm ad se vocavit, eâq; familiaritèr utebatur. Quocircà Paschalis, Urbani successor, Joannem & Benedictum Cardinales in Gallias misit; qui habito apud Pictavenses Concilio, anno MCX. Excommunicationis fulmen in Philippum, ejúsque concubinam iterùm vibrârunt. Tandem verè pœnitens factus pellicem dimisit, assumpto apud Floriacum Monachi habitu; Ipsâ etiam Bertradâ apud fontem Euraldi Sanctimonialium institutis se devovente. Sed ad Concilium nostrum Claromontanum redeo. Extant Acta & *Canones* XXXII. Conc. Tom. X. p. 506. Subjicitur Appendicis vice, Urbani *Decretum* de primatu Lugdunensi, & P. de Marcâ eâdem de re *dissertatio.* Sequitur *Appendix* altera à G. Cossartio adornata, quæ canones aliquot hujus Synodi integros, reliquorum Breviaria varia, aliáque huc spectantia, complectitur. Symbolam etiam suam ad celeberrimi hujus Concilii elucidationem contulit Steph. Baluzius ad lib. VI. *de Concord.* cap. 31. p. 286. 1095.

ANGLICANUM IV. anno MXCV. ab universis penè Angliæ Episcopis habitum. In quo, Anselmo fidem Regi, nisi reservatâ Urbano Papæ obedientiâ, præstare recusanti, plures Angliæ Episcopi omnem subjectionem & communionem denegant. Vide Eadmer. qui 1095.

SÆC. XI. ab Ann. M. & ipse huic Concilio interfuit, *de Vit. Anselm.* lib. II. apud Sur. ad *Apr.* xxi.

1095. LEMOVICENSE IV. præsidente Urbano II. Papâ, anno MXCV. coactum. In quo de Expeditione Hierosolymitanâ agitur, & Humbaldus Episcopus Lemovicensis deponitur. Extant Acta *Conc.* Tom. X. p. 598.

1096. ROTHOMAGENSE IV. anno MXCVI. mense *Februario* præsidente Guilielmo Archiepiscopo congregatum. In quo Synodi Claromantanæ Decreta relecta sunt. Extant de pace conservandâ, & disciplinæ Ecclesiasticæ *Canones* VIII. *Ut Ecclesiæ res suas & consuetudines retineant, & laici partem in decimis, aliisve nullam capiant, nec servitium indebitum exigant; ut Presbyterum Ecclesiæ Laicus non det, nec adimat, sine consensu Episcopi; & ut nullus homo comam nutriat*, &c. *Conc.* Tom. X. p. 599.

1096. TURONENSE III. anno MXCVI. mediâ Quadragesimâ ab Urbano II. Papâ pro expeditione Hierosolymitanâ, aliisque tractandis indictum. Vide Bertold. ad annum MXCVI. p. 375. Composita est etiam controversia inter canonicos S. Martini & Monachos Carmaricenses; de quâ habetur Urbani Epistola *Conc.* Tom. X. p. 602.

1096. SANTONENSE anno MXCVI. iv. Non. *Mart.* ab Amato Burdegalensi habitum. In quo Jejunium in omnium Apostolorum Vigiliis imperatum est. Vide Chron. Malleacense ad hunc annum, & *Conc.* Tom. X. p. 604.

1096. NEMAUSENSE anno MXCVI. mense *Julio* congregatum. In quo, inter alia, Philippus Francorum Rex absolutus est, & Anselmi Cantuariensis causa agitatur. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Canones* XVI. & Actorum fragmenta quædam à Gabr. Cossartio eruta *Conc.* Tom. X. p. 605.

1097. BARENSE in Apuliâ anno MXCVII. celebratum. In quo, pro Græcis cum Romanis, præsertim in dogmate de processione Spiritûs S. conciliandis actum est, præsente, & primas disputandi partes sustinente Anselmo Cantuariensi. Cui proindè à Papâ datum est, ut juxta Romanæ Ecclesiæ Archidiaconorum (qui pro more coram Papâ sederet) Sedem suam haberet; addito hoc elogio, *Includamus*, inquit, *hunc in orbe nostro quasi alterius orbis Papam.* Rem gestam narrant Eadmerus de *Vitâ Anselmi* num. xxxix. apud Sur. *April.* xxi. fusiùs Malmesburiensis de *gest. Pontif.* lib. I. fol. 126. p. 2.

1097. GERUNDENSE in Hispaniâ Tarraconensi ad Sambrocam fl. anno MXCVII. Id. *Decembr.* Præside Bernardo Toletano Legato Pontificio congregatum. Quo nonnulla ad corroborandam Ecclesiasticæ libertatis dignitatem sancita sunt, & quærela Canonicorum Barcinonensium adversus Episcopum Gerundensem admissa & dijudicata. Hæc & hujusmodi alia notavit Baluzius *Marcæ Hisp.* lib. IV. exindè *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 307.

1097. HIBERNICUM anno MXCVII. loco incerto habitum. In quo Murchertacus Rex, ejúsque Clerus & Populus ab Anselmo Cantuariensi, tanquàm Primate suo, petunt, ut oppidum Waterfordiense in Episcopalem Sedem erigatur: & electo Malcho, gentis suæ viro, ipsum

ad

ad Anselmum, ut consecrationem ab eo reciperet, transmiserunt, qui
proindè Cantuariæ v. Cal. *Januarii* ab Anselmo ordinatus est. Habetur hujus Concilii historia, & *Petitionis* libellus apud Eadmer. *Hist.* lib. II. pag. 36.

ROMANUM XXI. anno MXCVIII. à partis Guibertinæ Episcopis habitum. In quo quidem nihil memoratu dignum, actum est. Vide quæ habet Card. Benno in *Vit. Hildebrandi*, & quæ indè citantur *Conc.* Tom. X. in *Appendice* p. 1823. 1098.

ROMANUM XXII. anno MXCVIII. habitum. In quo circa controversiam inter Regem & Anselmum, Regi Anglorum induciæ usque ad Festum S. Michaelis concessæ sunt. Confer Eadmerum in Vitâ Anselmi, Malmesf. de Pontif. Angl. & *Conc.* Tom. X. pag. 614. 1098.

ROMANUM XXIII. in Ecclesiâ B. Petri, anno MXCIX. celebratum. In quo Urbanus Papa statuta Prædecessorum suorum confirmat, Guibertum Antipapam, ejúsque socios excommunicat, & expeditionem Hierosolymitanam promoveri rogat. Extant de his *Canones* XVIII. cum notis Binii & Cossartii Conc. Tom. X. p. 615. Conferantur historici de hâc Synodo ibidem citati. 1099.

AUDOMARENSE in Morinis, anno MXCIX. prid. Id. *Jul.* in Basilicâ B. Mariæ à Manasse Rhemensi Archiepiscopo, quatuórque Episcopis suffraganeis de pace servanda coactum. Extant de Ecclesiarum immunitatibus *Canones* V. Conc. Tom. X. p. 618. 1099.

STAMPENSE II. in Senonibus ad Ivennam fl. anno MXCIX. à Daimberto Senonensi Archiepiscopo ejúsque suffraganeis celebratum. Quâ de causâ convocatum sit hoc Concilium, quídve in eo gestum sit, haud facilè liquet, nisi quòd Philippus Episcopus Trecassinus graviorum quorundam criminum insimulatus, ad hanc Synodum vocatus comparere noluit, quin nec Legatum, nec legitimam excusationem pro se misit. Dilatâ nihilominùs Canonicâ sententiâ, induciæ usq; ad Dominicam proximam ante Natalem Domini ipsi concessæ sunt. Patent hæc ex Ivonis Carnotensis aliorúmque ad Philippum Trecassinum Epistola LXXIX. p. 158. quæ & *Conc.* Tom. X. p. 716. reperitur. De tempore hujus Synodi agit Cossartius *ibid.* in *Not.* p. 717. 1099.

HIEROSOLYMITANUM anno MXCIX. habitum. In quo Latinis Terram sanctam tenentibus, pulso Arnulfo Theobertus Pisanus Pontificis Legatus in Patriarcham eligitur. Vide Will. Tyrium lib. VIII. cap. 11. lib. IX. cap. 1, 18, 19. 1099.

VALENTINUM anno MC. pridiè Calend. *Octobris* à Joanne & Benedicto Sedis Romanæ Legatis habitum. In quo Norigaudus Eduensis Episcopus à Sacerdotali Officio suspensus est, & Hugo Flaviniacensis Abbas, à Monachis pulsus, restitui jussus. Vide quæ ex Hugone ipso referunt Conciliorum Editores Tom. X. p. 717. 1100.

PICTAVIENSE III. anno MC. sub Joanne & Benedicto Cardinalibus Paschalis II. Papæ Legatis, xiv. Cal. *Decembr.* celebratum; hoc saltem tempore indictum, etsi diutiùs protractum videtur. In quo Philippus Francorum Rex, ob Bertradam conjugem à se dimissam, & 1100.
jam

SÆC. XI. ab Ann. M. jam revocatam, anathemate percutitur. In hâc etiam Synodo Norigaudus Eduensis Episcopus anteà suspensus, ab Episcopali & Sacerdotali officio depositus est. Extant Acta ex variis hinc inde collecta, & disciplinæ Ecclesiasticæ *Canones* XVI. Conc. Tom. X. p. 720.

1100. ANSANUM III. in Provinciâ Lugdunensi propè Ararim fl. anno MC. à *IV.* Archiepiscopis & *VIII.* Episcopis habitum. In quo de suscipiendo itinere Hierosolymitano iterùm actum est; statutúmque eos, qui voverant, votique executores non fuerant, à communione esse segregandos, quoadúsque vota complerent. Vide Hugonem Flavin. in Chron. & *Conc.* Tom. X. p. 726.

Finis Undecimi Sæculi.

SÆCU-

SÆCULUM WALDENSE.

SCRIPTORES.

OTHLONUS, gente Germanus, Monachus, ut vulgò volunt, Fuldensis (qui tamen non tàm ex Monasterio Fuldensi, quàm ex aliquo alio sub S. Bonifacii patrocinio fuisse videtur) claruit ineunte Sæculo XII. circa annum MCI. Condidit Vitam & res gestas S. Bonifacii Episcopi Moguntini, & Martyris, quas duobus libris complexus est. Primo de gestis ejus ante susceptum Episcopatum agit, & conquisitis undique Caroli M. & Pontificum Romanorum Epistolis, illustrat & exornat. In secundo Acta S. Bonifacii post susceptum Ecclesiæ Moguntinæ Præsulatum, ex ipsius ad Zachariam Papam, & Zachariæ ad Bonifacium Epistolis, præcipuè illustrat. Ediderunt hos libros Christ. Browerus; Hen. Canisius *Antiq. Lect.* T. IV. p. 156. Surius *Jun.* v. denique Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 28. Verùm opus hoc Othlono nostro abjudicat Browerus, eò quòd reclamet stylus, nec cum Vitæ Pirminianæ, Othlono attributæ, dictione ullo modo congruat. Sed hæc ratio mihi planè nulla est. Constat enim Vitam S. Pirminii non Othlono, sed Warmanno, adjudicandam esse; uti suprà suo loco observavimus. SÆC. XII. ab Ann. MC 1101.

RODULFUS, cognomento *Tortarius*, Monachus Floriacensis, claruit ineunte Sæculo XII. circa annum MCI. Scripsit librum de Miraculis S. Benedicti, quem ex vetustissimo codice Floriacensi, absque Auctoris nomine in lucem protraxit Joan. à Bosco *Biblioth. Floriac.* Part. I. p. 149. Nomen addidit, iterúmque edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 390. Eâdem de re librum etiam metro edidit Rodulfus noster, qui an extet hodiè, nondùm didici. Scripsit etiam metro Passionem, Translationémque S. Mauri, Martyris Africani. Prætermissâ Passione, Translationem sub Tortarii Floriacensis nomine extulit idem Joan. à Bosco, ubi suprà p. 349. Qui notâ ad finem additâ, ex Rodulfo & Tortario duos Monachos Floriacenses facere videtur. 1101.

ANONYMUS *Vitæ S. Paschasii* Auctor, Monachus Corbeiensis, claruit exeunte Sæculo XI. vel ineunte XII. circa annum MCI. Edidit brevem libellum de Vitâ S. Paschasii Radberti, Abbatis Corbeiensis. Quem ex MS. codice Corbeiensi annorum ferè quingentorum evulgavit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 567. 1101.

NALGODUS, quâ gente vel urbe ortus incertum, Monachus Cluniacensis, vir vitæ simplicis & honestæ, uti in operis sui titulo vocatur, claruit circa annum MCI. Scripsit Vitam S. Odonis Abbatis Cluniacensis; seu potiùs Johannis Cluniacensis opus in compendium & meliorem ordinem redegit. Hanc Vitam ex codicibus MSS. eruit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 186. Condidit item Vitam S. Naioli Abbatis Cluniacensis, quam habent Bollandiani *Maii* xi. 1101.

ANO-

SÆC. XII. ab Ann. MC.

1101. ANONYMUS, primæ partis Annalium Waverliensium conditor, genere, ut videtur, Anglo-Saxo, Cœnobii de Waverly in agro Surriensi Monachus, claruit circa annum MCI. Gulielmum Normannum Victorem se vidisse, ejúsque in curiâ se aliquandò fuisse ipse nobis fidem facit, & Edgari Ætheling causam non uno loco agit. Scripsit Monasterii sui *Annales* ab anno MLXVI. quos alii ejusdem Cœnobii Monachi ad annum usq; MCCXCI. deduxerunt. Annales hósce ex vetusto codice Cottoniano, partim literis Saxonis scripto, in lucem emisit Tho. Galeus *Rer. Angl.* Tom. II. p. 129. Commendant hunc Scriptorem (priorem Annalium consarcinatorem intelligo) etsi non dictionis nitor, hominis tamen antiquitas, simplicitas, veritas, & rerum quas tractat momentum haud exiguum.

1101. THEODORUS, gente forsan Syrus, primùm Monachus, deindè Edessenorum Archiepiscopus constitutus est. Hunc Sæculo XII. claruisse volunt novissimi Bibliothecæ Patrum curatores, nec sequiorem ei ætatem tribuere fas est. Etenim anno MCXLV. Saraceni duce Noradino Edessam occupârunt, cives Edessenos, eorúmque Archiepiscopum crudeli morte trucidârunt, & Ecclesias in ipsâ Dominicæ Nativitatis nocte publicè profanârunt. Et etiamsi post aliquot annos urbs in Latinorum potestatem devenerit; illi tamen dum res eorum in oriente integræ erant, suæ communionis homines in Sede Archiepiscopali collocârunt. Ad hujus igitur Sæculi initium circa annum MCI. Theodorum nostrum cum Possino referimus. Extant ab eo scripta *Capitula practica* numero cii. quæ ex vetusto admodùm codice eruta, Græcè & Latinè edidit P. Possinus in *Thesauro Ascetico* p. 345. Quinquaginta priora *Latinè* Tom. XXII. evulgaverant, qui Lugdunensem Bibliothecæ Patrum editionem non ita pridem adornârunt.

1101. NICEPHORUS, professione Monachus, de quo altum silent omnes scriptores Ecclesiastici, nisi fortè sub Nicephori alicujus (plures enim in historiâ Ecclesiasticâ memorantur) nomine lateat. Claruit ex sententiâ Possini, eodem quo Theodorus Edessenus tempore, circa annum MCI. Scripsit librum præclarum & valdè utilem *de custodiâ cordis*, quem Græc. Lat. edidit P. Possinus *Thesaur. Ascet.* p. 404.

1101. THEOFRIDUS, O. B. Monachus, dein Epternacensis in Ducatu Luxenburgico Abbas *XXIV.* claruit anno MCI. Extat ejus Vita S. Willebrordi Ultrajectensis apud Sur. *Decembr.* vii. *Epitaphium Sanctorum* libris IV. notis Joan. Roberti adornatum. Bina hæc opera prodierunt *Luxenburg.* 1619. *4to.* Scripsit etiam Sermones *de cultu & veneratione Sanctorum*, qui in Bibliothecâ Patrum haberi solent.

1101. JACOBUS, Vitæ instituto Monachus, in Cœnobio, siquid video, *Coccinobapti*, claruit imperante Alexio Comneno, circa annum MCI. Extant Græcè MSS. *Epistolæ* ejus XLIII. ad Irenem, illustrissimam Sebastocratorissam, Isacii Comneni Sebastocratoris uxorem, Bibliothecæ Regis Galliarum *cod.* MMIV. Vide du Fresn. *Ind. Auct.* ad Glossar. Græc. p. 27. Ejusdem ni fallor, est *Oratio in Nativitatem sanctissimæ Dominæ nostræ Deiparæ*, quam Româ, à L. Allatio, ad se missam Græcè Latinè extulit Combefisius *Auct. Nov.* Tom. I. pag. 1247. in quâ plurima ex fabuloso S. Jacobi Proto-evangelio in rem suam corrogat. Hanc Allatius tribuere videtur Jacobo, qui posteà Bulgarorum Archiepiscopus factus est, *Proarchius* dictus, viro, suo

ſuo tempore celeberrimo, & Nicephòro Blemmidæ familiari. Sed conjecturam ſuam dubitantèr propoſuit, & adhuc, *inquit*, hæreo. Certè noſtri potiùs eſſe videtur. Poſſevinus Jacobi Monachi ſermones Græcos MSS. recenſet, *de conceptione B. Mariæ*, *de XII. tribubus Iſrael*, *de conceptione & generatione ejuſdem*; *In ingreſſum in ſancta ſanctorum*, & εἰς τὴν ἔξοδον τοῦ ναοῦ &c. Hos omnes ex uno ſermone (in quo de hiſce agitur) Poſſevinum multiplicâſſe contendit Combeſiſius. At verò L. Allatius in his rebus multò oculatior *Diatr. de Script. Symeon.* ſequentes Orationes paritèr ac ſupradictam uni & eidem Jacobo Monacho ex Monaſterio Coccinobapti aſcribit; nempè 1. *in Veſtem purpuream* ſacerdotibus traditam, & in illud, *magnificavit Dominus Deus nomen ſuum*, & alia de ſempervirgine Mariâ; Principium, Οἱ στρατεῖα τῶν ἐρωμένων αὐτοῖς ἀφιέμενοι &c. Allat. ib. p. 101. 2. *in Conceptionem ſanctiſſimæ Deiparæ Mariæ.* Pr. Οὐρανὸς, ἡ γῆ τε τὸ Χάριτος μεγαλοφωνίαις ὑπερφυῶς εὐφραίνεται σήμερον ib. p. 104. 3. *de ingreſſu Templi ſanctiſſimæ Deiparæ.* Pr. Πολλοὶ πολλάκις τὴν πεῖραν τῆς πολυτίμου ἐνδιαμένων μαργαρίτας &c p. 107. 4. *in Nativitatem Deiparæ* ſuprà recenſitam. 5. *in Annunciationem ſanctiſſimæ Deiparæ.* Pr. Χαίρω σήμερον τὴν ἐμὴν πανηγυρίζων χαρὰν &c. ib. p. 114.

GREGORIUS, Monachus Caſſinenſis, à teneris unguiculis ad vitam Monaſticam eo in Cœnobio formatus, tandem Tarracinenſis in Italiâ Epiſcopus à Paſchali II. creatus, claruit anno MCV. in vivis adhuc anno MCXXVI. vir tantæ gravitatis, ſuavitatis & eloquentiæ, ut à nonnullis *Columna Eccleſiæ* diceretur. Scripſit *Paſſionem* SS. Caſti & Caſſii, item S. virginis Reſtitutæ, Gerardi Confeſſoris *Vitam*, Homilias *de totius anni Feſtivitatibus*, Verſus de *tranſitu peregrinorum* ad ſepulchrum Domini, & *captione* Hieroſolymitanæ urbis rogante Bernardo Valvenſi editos, aliáque plura, quæ recenſet Petrus Diaconus *de Vir. illuſtr. Caſſ.* cap. 32. p. 55. In notis refert Editor opera ejus MSS. paſſim in multorum manibus verſari; & in Bibliothecâ Caſſinenſi haberi hiſtoriam Belli ſacri, ſeu *de viâ Hieroſolymis*, *qualitèr recuperata ſit*, &c. ad expugnationem Hieroſolymorum & mortem Boamundi principis Antiocheni, *i. e.* annum MC. perductam, Gregorio noſtro à nonnullis adſcriptam. Edidit hanc hiſtoriam Joan. Mabillonius *Muſæi Italici* T. I. Part. II. p. 130. qui in Præfatione monet non deeſſe, qui auctorem gente Gallum vel Normannum, & quidem laicum fuiſſe ſuadere videantur: quod tamen in medio relinquit. Quiſquis ſit, ſe αὐτόπτην eſſe, rebúſque geſtis interfuiſſe, non uno loco teſtatur. Erat etiam eodem circiter tempore alter Gregorius Monachus Caſſinenſis, Sinueſſanus Epiſcopus, quem cum noſtro malè confundit Poſſevinus, & poſt eum alii; cujus opuſcula MSS. in Bibliothecâ Caſſinenſi aſſervantur. De quo agit Petrus Diac. cap. ſequenti. 1105.

ABBAS quidam anonymus, claruit ſub Philippo I. Francorum Rege anno MCV. Scripſit *Tranſlationem* S. Liſardi, & *Dedicationem* Eccleſiæ Magdunenſis, eo ipſo anno factam, cui etiam Abbas noſter præſens interfuit. Habetur apud Cl. Mabillonium *Sæc. Benedict.* I. p. 157. Cui etiam ſubnexuit Miracula S. Liſardi, ſcripta à quodam Eccleſiæ Magdunenſis Canonico, qui Sæculo XII. vixiſſe videtur. 1105.

HARIULFUS, gente, ut videtur, Belga, primùm Monachus Centulenſis, dein ab anno MCV. Cœnobii Aldenborgenſis in Flandriâ Abbas tertius: multas in cauſâ Sueſſionenſis Monaſterii contra Cœ- 1105.

SÆC. XII. ab Ann. MC. nobitas Sueſſionenſes lites exercuit, ſeque ſuóſque coram Pontifice ſtrenuè defendit & vicit. Deceſſit anno MCXLIII. Reliquit plurima ingenii ac diligentiæ ſuæ monumenta. 1. *Chronicon* Centulenſis Abbatiæ, libris IV. contextum. Vulgavit illud Lucas Dacherius *Spicilegii* Tom. IV. Ex libro ſecundo qui totus in hâc re occupatur, *Vitam* S. Angilberti Abbatis Centulenſis deſumpſit, Actiſque ſuis inſeruit Joan. Mabillonius, & egregium planè elogium hiſtoricum præmiſit *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 91. 2. *Vitam* S. Arnulfi Sueſſionenſis Epiſcopi, qui obiit anno MLXXXVII. Hanc, ſtylo paulùm immutato, ſub nomine Liſiardi malè edidit Surius *Auguſt.* xv. ut Voſſius, Miræus, aliiq; pridèm notârunt. 3. *Vitam* S. Madelgiſili Confeſſoris & Eremitæ in Pontivo, Gervino Ambianenſi Epiſcopo nuncupatam. Extat apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 537. 4. Libellum *de miraculis S. Richarii* Abbatis, poſt ejus relationem factis, ex MS. codice Centulenſi editum à Mabillonio *Sæc. Benedict.* V. p. 565. 5. *Vitam* B. Gervini II. Abbatis Aldenborgenſis utì Voſſius & Sweertius teſtantur; an typis deſcripta ſit, an adhuc inedità lateat, mihi planè eſt incompertum. In fine Chronici habetur ipſius Epitaphium à ſe conſcriptum, & Carmen ad Centulenſes de Chronico ſuo. Hæc ex autographo edidit Joan. Mabillonius *Analect.* Tom. I. p. 431. Verſus quidem infœlicem poeticæ facultatis hoc tempore venam primâ ſtatim fronte produnt, nati quippè ſæculo, quo Muſas Parnaſſum penitùs deſeruiſſe conſtat.

1107. ANONYMUS *Vitæ Gundulphi* Auctor, Monachus Roffenſis, ipſius Gundulphi æqualis & familiaris, claruit anno MCVII. Commiſit literis Gundulphi Epiſcopi Roffenſis *Vitam*, tribus partibus abſolutam, quam ex vetuſto codice Cottoniano in lucem emiſit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 271.

1108. TURGOTUS, natione Anglus, haud infimi nominis familià ortus. Juvenis adhuc, unà cum aliis, ſubactâ à Normannis Angliâ, pro totâ Lindeſeià obſes datus, in arce Lincolnienſi detinebatur. Corruptis auro cuſtodibus, in Norwegiam aufugit, indè reverſus ad Walkerium Dunelmenſem Epiſcopum ſe contulit. Ab eo, Alwyno Priori, ut in diſciplinâ Monaſticâ inſtitueretur, commiſſus. Defuncto Alwyno, in Cœnobii regimine ſucceſſit anno MLXXXVII. factus etiam Gulielmi Epiſcopi Archidiaconus, Decanus, Vice-Domnus, ejus per totam diœceſim vices egit. Expleto vicennio, petente id Alexandro Scotorum Rege, ab Henrico I. Angliæ Rege factus eſt S. Andreæ in Scotiâ Epiſcopus iii. Cal. *Aug.* anno MCVIII. Thomâ Eboracenſi Archiepiſcopo, & Ulfrico Cardinale manus ei imponentibus. Obiit Dunelmi anno MCXV. Condidit *hiſtoriam* Eccleſiæ & Epiſcoporum Dunelmenſium à primâ fundatione, ad annum uſquè MXCVII. XCVI. capitibus eam complexus. Extat MS. in codice venerandæ antiquitatis, & forſan autographo, ſed abſque Auctoris nomine, in Bibliothecâ Cottonianâ ſub *Fauſtinâ* A. V. Simeon Dunelmenſis, ætate ſuppar, plagio planè intolerando, Turgoti ſcrinia fortitèr compilavit, & reſectis ſolummodò quæ ad Turgotum propriè ſpectabant, opus integrum in hiſtoriam ſuam ſecurus tranſcripſit, ſuóq; nomine venditavit. Latinè ſcripſiſſe Turgotum nemini dubium eſſe poteſt; Etſi Baleus *, Pitſeus †, Voſſius ‖, alii, ex malè intellecto Hectoris Boethii loco, illum vernaculo ſermone lucubrationes ſuas edidiſſe tradant. Reliquiſſe Turgotum commentarios *de Vitâ Malcomi* Regis Scotiæ, ejúſque conjugis Margaritæ, teſtatur Voſſius

* Cent. II. l. LX. p. 169.
† De Script. p. 194.
‖ De Hiſt. Lat. lib. II. c. 48. p. 397.

Vossius *de Hist. Lat.* p. 396. Quæ unde hauserit, & an hodiè supersint, me ignorare fateor. De Turgoto ejúsque historiâ, plurima eáque haud vulgaria, congessit V. C. Joan. Seldenus *Præfat. ad Histor. Anglic. Scriptores* X. p. 4. & seqq.

ANONYMUS Historiæ Elyensis Auctor, Anglus, Monachus Elyensis, claruit, si in re incertâ divinare liceat, circa annum MCVIII. 1108.
Scripsit, sive potiùs ab antiquiore quodam Anglicè scriptam, suasu Hervæi Episcopi Elyensis, Latinè transtulit, Historiam Ecclesiæ Elyensis, sive de operibus Ethelwoldi. Hanc edidit Tho. Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. pag. 463. qui codicem MS. quo usus est, circa hujus Sæculi initium scriptum fuisse colligit. Vide plura in Thomâ Elyensi.

EUSTRATIUS, Metropolita Nicænus, claruit anno MCX. De 1110.
ejus scriptis alibi diximus. Quibus hæc addenda sunt. Scripsit Eustra- Vide Part. I.
tius adversus Armeniorum hæresin libros duos, quibus in nonnulla fidei p. 639.
capita impegit. Undè necesse habuit confessionem & revocationem errorum, quos imprudentèr his libris inseruerat, conscribere, quam Synodo CP. anno MCXVII. sub Imp. Alexio Comneno celebratæ obtulit. Libri ipsi periisse videntur. Superest ipsa *confessio* seu revocatio, quæ hoc modo incipit. Ἐπειδὴ πρὸς Ἀρμενίους μαχόμενοι &c. Extat MS. unà cum Præfatione, ab alio præmissâ, Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCCVII. num. xvi. fol. 98. Confer quæ habet Lambecius *Comment.* lib. IV. p. 150. & Nesselius *Catal.* Part. I. p. 422.

CYRUS THEODORUS PRODROMUS, (in quo ti- 1110.
tulo Cyrum nihil aliud quàm Κῦρον, sive Dominum denotare arbitror) Monachus, sive ut hoc tempore loqui solebant, Philosophus, causæ Græcorum adversus Latinos fautor & defensor strenuus, claruit sub Alexio Comneno anno MCX. Scripsit contra Latinos librum *de processione Spiritûs Sancti*, cujus hoc principium. Φανερὸν ἐστὶν, ὅτι ὥσπερ ὁ υἱὸς, οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶναι ἐκ Πατρὸς μόνου ἔχειν ὕπαρξιν. Hunc se legisse testis nobis est L. Allatius *de Consens. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 10. num. ii. col. 630. *Epistola* ejus ad Gregorium Monasterii Insulæ Oxiæ in Propontide Abbatem, de exilio Patriarchæ in hanc Insulam, habetur MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* LVIII. num. xiv. fol. 132. hoc initio, Οἶμαι δέσποτα καὶ σοφὲ μοῦ Πατὴρ καὶ Σωτὴρ μέγα Γρηγόριε, ὅτι ἐκλέλοιπεν ἔτος ἀφ' ἡμῶν &c. *Epistolæ* ejus aliquot MSS. habentur Biblioth. Bodl. *Cod. Baroc.* CXXXI. Scripsit item amplissimam *expositionem* in SS. Patrum, Cosmæ Episcopi Maiumensis, & Joannis Damasceni Canones sive Cantica Ecclesiastica in præcipuis solennitatibus cantari solita, quæ ita incipit. Ὁ Χριστὸς βροτὸς γενόμενος ἤγουν ἄνθρωπος θνητὸς, ὢν καὶ Θεὸς ὁ αὐτὸς &c. Extat MS. Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* num. i. fol. 1. usquè ad fol. 191. p. 2. & *cod.* CCLXIX. iterúmque *cod.* CCCXII. & in Bibliothecâ Bodleianâ inter codices *Baroccianos* num. cx. Ejusdem *Tetrasticha sacra* cum anonymi cujusdam Commentario Grammaticali; incipiunt, Ἐν ἡμέραις ἓξ τὴν κτίσιν κτίζεις Λόγε &c. MSS. ibid. *cod. Jurid.* XV. num. xii. fol. 184. Mitto Miscellanea ejus *Grammaticalia* ibid. *cod. Philosoph.* CV. num. ii. Poema *astronomicum* versibus Politicis ad Sebastocratorissam Irenem *cod.* CX. num. xxiv. in alium quippè censum referenda. Brevis ejus *Enar-*

SÆC. XII. ab Ann. MC. *ratio* ad quæsita Sebastocratorissæ habetur Græcè MS. in Bibliothecâ Regiâ Parisiensi *cod.* XXIV.

1110. ANSCHERUS, Centulensis in Galliâ Abbas, claruit ann. MCX. Scripsit *de Miraculis* S. Angelberti Abbatis libros tres. Partem hujus operis in lucem protulit Bollandus *Februar.* xviii. & Hariulfo Monacho Centulensi malè tribuit. Integrum opus ex MSS. codicibus Centulensibus edidit, & Anschero nostro restituit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 130. qui in prolegomenis ad Vitam Angelberti sententiæ suæ rationes profert, quas ibidem consulat curiosus lector.

1110. ANONYMUS Vitæ S. Neoti Auctor, cellæ S. Neoti in agro Huntingdonensi, ut videtur, Monachus, claruit post Normannorum in Angliam adventum, circa annum MCX. Scripsit *Vitam* S. Neoti Abbatis Angli, quam ex MS. cod. Beccensi in lucem emisit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 323.

1114. Vide Part. I. p. 642. EARNULPHUS, natione Gallus, Monachus Belvacensis, dein Cantuariensis, ejusdem Cœnobii ab Anselmo Prior factus, posteà Abbas Petriburgensis, denique Episcopus Roffensis anno MCXIV. constitutus est. Obiit anno MCXXIV. Scripsit librum *de Rebus Ecclesiæ Roffensis*, de ejus fundatione, dotatione, chartis, aliisque ad eam spectantibus. Codex MS. in Archivo Ecclesiæ Roffensis asservatur. Ex quo collectanea de rebus Roffensis Ecclesiæ, notis suis illustrata edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 327. Scripsit item ad Walkelinum Wintoniensem Episcopum, Epistolam *de incestis conjugiis*, quæ habetur apud L. Dacherium *Spicileg.* Tom. II. p. 420. Et *Epistolam* seu libellum ad quasdam Lamberti Abbatis Bertiniani quæstiones, præcipuè *de corpore & sanguine Domini.* Extat ibid. p. 431. Earnulphum nostrum egregiè commendat Gulielmus Malmesburiensis *; & quòd in Pontificis, Prælatorum, & Cleri vitia acerrimè invehi solebat, impensè Baleus †, qui plura quidem ei opera tribuit, sed quæ Earnulphi Lexoviensis præcipuè sunt; quem cum nostro malè confundit. Interim Whartonus Edmundi de Hadenham, Monachi Roffensis, Annales Roffenses, ab anno DCIV. ad annum MCCCVII. & Historiæ illius continuationem ab aliis concinnatam, aliáque nonnulla ad hanc Ecclesiam pertinentia Earnulphi collectaneis subnexuit.

* De gest. Pontif. lib. I. fol. 133.
† Cent. II. lib. LXX. p. 184.

1115. LAURENTIUS, patriâ Veronensis, Petri II. Pisanorum Archiepiscopi Diaconus, claruit anno MCXV. Ætatem ipse satis apertè prodit hoc disticho in fine addito.

Tunc fuit à Christo tecto velamine carnis
Centenus quintus decimus millesimus annus.

Condidit carmine Heroico de *Bellò Bolearico* & de rebus in Majoricâ à Pisanis gestis, deque eorum triumpho Pisis anno MCIV. habito, libros VIII. in quibus, ut rectè notat Ughellus, etsi aliquandò inepto inerudítoque pede decurrit, variam tamen nobilémque rerum cognitionem secum vehit, quæ barbariem illam, quam doctissimi hujus Sæculi purgatissimæ aures tantoperè oderunt, detergere posse existimatur. Extant apud eundem Ughellum *Ital. Sacr.* Tom. III. p. 897.

EUTHY-

EUTHYMIUS ZIGABENUS, Monachus Constantinopolitanus, claruit imperante Alexio Comneno anno MCXVI. Monachus erat τ̃ Περιβλέπτε μονῆς, ut in inscriptione Epistolæ suæ adversus Phundagiagitas ipsemet testatur. *Cænobii illustris* vertit Cl. Tollius. Quod viro docto Criticóque excidisse miror, cum vel levitèr in historiâ Byzantinâ versatis notissimum sit, fuisse Constantinopoli celeberrimum Monasterium, τῆς Περιβλέπτε dictum, B. Deiparæ sacrum, à Romano Argyro Imp. propè mare conditum, à Nicephoro Botoniata instauratum, qui & in illud ipsum ab Alexio Comneno detrusus est. Ejus apud scriptores Byzantinos passim fit mentio, nec pauca de eo congessit Car. du Fresn. *Constant. Christian.* lib. IV. cap. 2. num. xxxvi. p. 94. Scripsit plurima, in quibus primas tenet *Panoplia Dogmatica*, de quâ diximus alibi. Est & ab eo scriptus Ἔλεγχ☉ καὶ Θρίαμβ☉, *Damnatio & Triumphus de impiâ & multiplici execrabilium* Massalianorum *Sectâ, qui & Phundaïtæ & Bogomili, nec non* Euchitæ, Enthusiastæ, Encratitæ, & Marcionitæ *appellantur.* Multiplex quidem erat Massalianorum Secta, & hæreticorum penè omnium colluvies, qui Orientis Ecclesias hoc præsertim tempore miserè infestârunt; in plurimis convenientes, in aliquibus à se invicèm abiêrunt. Continet Opusculum præter Præfationem & Conclusionem *Anathematismos* XIV. Unde quædam elicere licet, quæ frustrà alibi quæruntur. Ita ex *Anathematismo* I. discimus, primum Sectæ Massalianorum auctorem fuisse Petrum quendam, *Lycopetrum* dictum, eò quod lapidibus ob blasphema dogmata obruendus, Sectatoribus suis promisit, se post triduum resurrecturum; cum tertio post obitum die Dæmon specie lupi ex acervo lapidum evolare visus sit. Undè & asseclæ ipsius *Lycopetriani* cognominati sunt. Ex *Anathem.* II. liquet, Tychicum, unum ex Symmystis & discipulis ejus, ut cæteras S. Scripturas, ita præcipuè universum Matthæi Evangelium corrupisse, falsóque interpretatum esse, omniáque ad pravum suum sensum detorsisse. Exempla benè multa alibi dabit ipse Euthymius, nempè *Panopliæ* Part. II. Tit. XXII. *contra Massalianos*, & Tit. XXIII. *contra Bogomilos*, ubi de eis eorúmque dogmatibus copiosiùs agit. Ut Opusculum nostrum cum Lambecio & Tollio Panopliæ *Appendicem* faciamus, nulla causa est; alio planè modo concinnatum est. Videtur mihi potiùs Epistola, vel quod magìs existimo, Oratiuncula in solenni quodam conventu habita, ut ex præfatione, & peroratione acclamatoriâ colligi potest. Ex codice MS. Vindobonensi hunc libellum eruit, notísque suis & Lambecianis illustratum Græc. & Lat. edidit Jacobus Tollius in *Antiquitatibus sacris*, sub titulo *Insignium Itinerarii Italici* Ultraject. 1696. 4to. p. 106. Huic jungi debuerant sequentia. *Epistola adversus Phundagiagitas, Bogomilos, Armenios*, &c. è Cœnobio ad patriam suam missa. Extat MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CXCIII. num. viii. à fol. 186. usquè ad fol. 209. iterúmque *Cod.* CCCVII. num. i. à fol. 1. ad fol. 21. Inscriptionem exhibet Tollius in capite notarum suarum. Διάλεξις, seu *Disputatio cum Saraceno quodam Philosopho, de fide habitâ in urbe Cappadociæ Melitene.* Princ. Ἐρώτησις Σαρακηνοῦ· Πῶς ὁμολογεῖτε πολυθείαν, καὶ εἰσάγετε ἐν τῷ Θεῷ χρόνον, καὶ πάλιν λέγετε πατέρα &c. ibid. Cod. CCLII. num. xiii. à fol. 43. ad 48. Confer *Panopliæ* Part. II. Tit. XXIV. qui aliud opusculum videtur. *Epistola invectiva contra Armenios, Theopaschitas*, Princ. Ἐπειδήπερ Εὐτυχὴς καὶ Διόσκορ☉ &c. ib. *Cod.* CCCVI. num. xxviii. à fol. 121. usque ad 129. Adversus Armenios, & impiam eorum & adulterinam fidem latè agit Euthymius *Panopl.*

SÆC. XII. ab Ann. MC. 1116. Vide Part. I. p. 646.

 nopl. Part. II. *Tit.* XX. p. 685. An verò hæc Epistola idem sit opusculum, nisi inspecto codice MS. dicere nequeo. Interim haud parùm lucis proculdubiò affundit tùm hisce Euthymii Scriptis, tùm toti Massalianorum historiæ opus illud, continens Κεφάλαια τοῦ τῆς Μασσαλιανῶν ἀσεβοῦς δόγματος, ἀναληφθέντα ἐκ τοῦ βιβλίου αὐτῶν, cujus è veteri Codice MS. à se edendi spem nobis nuper fecerunt celeberrimi Actorum Lipsiensium Collectores mens. *Jul.* 1696. p. 299. Ut verò fidem hâc in re liberent suam, impensè exorandi sunt, ídque eo magìs, quod ut ipsimet non infœlicitèr conjiciunt, non aliud sit βιβλίον illud, ex quo capita illa deprompta esse dicuntur, quàm liber Massalianorum Ἀσκητικὸς dictus, cujus βλάσφημα καὶ αἱρετικὰ κεφάλαια damnavit Oecumenica Synodus Ephesina, recensente Photio Cod. LII. col. 40.

1119. MANFREDUS, Italus, Gerardi Potentini Episcopi discipulus, ejus in eâ Sede successor factus est anno MCXIX. Scripsit *Vitam* S. Gerardi prædecessoris sui, quam ex vetusto codice Ecclesiæ Potentinæ descriptam edidit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. VII. p. 178.

1120. ANONYMUS Chronici universalis Auctor, quisquis fuerit, claruit circa annum MCXX. Condidit *Chronicon compendiarium* à creatione mundi usquè ad suam ætatem, *i. e.* usquè ad Imperium Joannis Comneni Porphyrogennetæ, qui Patri suo Alexio successit anno MCXVIII. Incipit, Ἀδὰμ ὁ πρῶτος ὑπὸ Θεοῦ πλασθεὶς ἄνθρωπος &c. Desinit in hæc verba, Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς τὸν Βοτανειάτην καθελὼν &c. Extat Græcè MS. in Biblioth. Vindob. *Cod.* XL. num. lxxxiii. fol. 252.

1120. OSBERTUS, gente Anglus, Ecclesiæ Cantuariensis Monachus, claruit circa annum MCXX. Scripsit *de Vitâ & Miraculis* S. Dunstani Cantuariensis Episcopi libros II. quos edidit Surius *Maii* xvi. Ex utroque fragmenta quædam integriora nobis dedit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 701. Osbertum nostrum eundem esse cum Osberno Cantuariensi, cujus suprà meminimus, nonnulli contendunt.

1120. AUCTOR Anonymus *gestorum Pisanorum* quisquis tandem sit, circa ann. MCXX. claruisse videtur. Ad hunc enim annum opus suum deduxit. Literis mandavit gesta triumphalia, per Pisanos facta, de captione Hierusalem, & civitatis Majoricarum, aliarúmque civitatum, ab anno MXCIX. ad annum usq; MCXX. in quem desinit. Opusculum hoc ex vetusto Pergameno codice MS. edidit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. III. p. 851. Cui etiam breve Chronicon Pisanum, seu potiùs fragmentum Auctoris incerti, ab anno DCLXXXVIII. ad annum MCXXXVI. ex eodem codice subnexuit.

1120. ANONYMUS Chronici Ramesiensis Auctor, Anglus, celeberrimi illius Cœnobii in agro Huntingdonensi siti, ut credere par est, Monachus, circa annum MCXX. claruisse videtur. Certè aquam mihi hîc hærere fateor, & rem in incerto planè esse. Cùm enim postrema operis pars desideretur, quousq; pervenerit, non liquet. Verùm si ex trium priorum partium proportione divinare fas sit, non ultra hunc annum se extendisse judicari queat. Quandocunque demùm vixerit, scripsit *Chronicon* sive Historiam de Benefactoribus Ecclesiæ Ramesiensis, in quatuor partes, seu ut ipse vocat, *telas* partitam. Quarta hactenùs non comparuit. Tres priores à tempore Regis Edgari usque ad Norman-

Normannorum in Angliam ingressum perducuntur. Has ex codice MS. Scaccarii Regii Westmonast. è tenebris extraxit & luci publicæ donavit Tho. Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. p. 382. qui Anonymum hunc dictionis puritate, & styli nitore, Scriptorum nostrorum nemini inferiorem esse rectè notat. SÆC. XII. ab Ann. MC.

GALFRIDUS, id est, STEPHANUS (ita enim disertè habet codex MS.) Urbani Landavensis Episcopi frater, claruit circa annum MCXX. quo translationi corporis S. Dubricii interfuit. Scripsit *Vitam S. Teliavi* Landavensis Episcopi, quam ex codice Cottoniano edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 662. Cui subjecit historiolam de primo statu Landavensis Ecclesiæ, ex antiquo Ecclesiæ Landavensis Registro, quod in honorem Teliavi, *Teilo* appellatur, & à Galfrido nostro contextum fuisse perhibetur. 1120.

MICHAEL GLYCAS, natione Siculus, claruit anno MCXX. *Epistolæ* LVI. maximam partem Theologicæ de variis S. Scripturæ controversiis Gr. MSS. in Bibliothecâ Vindobonensi aliquotiès habentur; nempè *Cod. Theol.* LXVII. *Cod.* LXXXIII. num. ii. fol. 29. *Cod.* CLV. *Cod. Philosoph.* CIII. Ubi etiam nonnulla ejus *capita Philosophica* asservantur. Specialem harum Epistolarum recensionem exhibet Lambecius *Comment.* lib. IV. p. 152. &c. *Epistola* ad Alypium Monachum inclusum, de Assumptione B. Virginis Deiparæ, separatìm extat *Cod. Theol.* CCLXV. num. ii. fol. 5. 1120. Vid. Part. I. p. 654.

EADMERUS, Anglus, Monachus Cantuariensis, claruit anno MCXXI. Operibus ejus hactenùs recensitis subjicienda sunt, *Additamenta* ad Vitam S. Anselmi Cantuariensis, quæ in vulgatis exemplaribus desunt; *Vita* B. Bregwini Archiep. Cant. *Vita* S. Oswaldi Archiep. Eboracensis; *Vita* S. Dunstani Cantuariensis, Osberno antehàc tributa. *Epistola* ad Monachos Glastonienses de Reliquiis S. Dunstani; *Epistola* ad Monachos Wigornienses de electione Episcopi. Omnia hæc ex Bibliothecâ Collegii Corporis Christi Cantabrig. edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 179. Reliqua quæ in eodem codice adhuc MSS. latent, alibi commemoravimus. 1121. Vid. Part. I. p. 656.

SUGERIUS, natione, ut opinor, Gallus, S. Dionysii Parisiensis Monachus, deindè Abbas, claruit anno MCXXIII. Diaconus adhuc ex iis erat, quos Ludovicus VI. cognomento *Crassus*, Galliarum Rex, ad excipiendum Gelasium II. Papam, tunc temporis in Gallias fugientem, ut suppetias adversus Henricum Imp. postularet, misit. Obiit anno MCLI. vel ut alii, MCLIII. Scripsit *Vitam* Ludovici VI. Francorum Regis, ut & Ludovici VII. Utraque in corpore Historicorum Francicorum ex Pithœi Bibliothecâ *Francofurt.* 1596. locum habet. Scripsit etiam *Epistolas* ad diversos, Eugenium III. Ludovicum VIII. & alios Franciæ Majores, de gravioribus Regni negotiis; de rebus in administratione Cœnobii S. Dionysiani à se gestis, *librum*; libellum *de consecratione Ecclesiæ* à se ædificatæ, quem ex primâ editione mutilum, ex codice Victorino supplevit Joan. Mabillonius *Analect.* Tom. I. p. 328. denique *Constitutiones* & *Testamentum.* Hæc omnia collegit, & in lucem emisit Franc. du Chesnius Andreæ filius, *Script. Hist. Francic.* Tom. IV. à p. 281. ad p. 546. 1123.

SÆC. XII. ab Ann. MC. ANONYMUS Chronographus, quem Lambertum Schaffnaburgensem fuisse suspicatur Maderus, claruit circa annum MCXXVI. 1126. Scripsit *Chronicon* Imperatorum, ab Henrico *Aucupe*, anno DCCCCXX. usquè ad Henricum V. qui obiit anno MCXXVI. Chronicon hoc in compendium redegit Monachus quidam Hammerslevienfis, qui & alia quædam compilavit. Hanc Epitomen & collectanea in Antiquitatibus suis Brunsvicensibus edidit J. Jo. Maderus *Helmst.* 1678. p. 135.

1127. HERMANNUS, ex Monacho ordinis S. Benedicti S. Martini Tornacensis Abbas constitutus est anno MCXXVII. quo Segardo in hoc munere successit. Verùm post exactum decennium morbo gravissimo oppressus, regimini suo sponte renunciavit. Opusculum ejus *de Incarnatione Domini* ex codice MS. Viconiensi edidit Cas. Oudinus, talium non indiligens scrutator, inter Veterum *Opuscula sacra* Lug. Batav. 1692. Ediderat anteà ad calcem operum Guiberti Lucas Dacherius ejusdem de miraculis Mariæ Laudunensis libros III. deindè *historiam* Abbatiæ S. Martini Tornacensis, quam Romæ conscripsit Hermannus, *Spicilegii* sui Tom. XII.

1128. GILBERTUS, (sive ut in Appendice ad Henricum Gandavensem c. 2. vocatur SILLEBERTUS) cognomento UNIVERSALIS, natione Gallus, Lugdunensis Canonicus, & Ecclesiæ Autissiodorensis Diaconus; Hervæi Elyensis Episcopi consanguinei sui, ut videtur, ope in Angliam evocatus, Episcopus Londinensis factus est, ab Archiepiscopo Cantuariensi consecratus *Januar.* xxii. anno MCXXVIII. In itinere Romano positus, obiit trans Alpes *Aug.* x. anno MCXXXIV. Gravem avaritiæ dicam ei impingit H. Huntingdonensis *, ejusdem temporis Scriptor, *quòd multa perquisivit, pauca largitus* †. Eruditione & artibus quæ tunc vigebant Scholasticis, omnes penè sui temporis post se reliquit, S. Bernardo magnâ familiaritate conjunctus. Scripsit adhuc Diaconus *expositionem* in totum Vetus Testamentum. Ex quo opere saltem supersunt, Commentarius integer *in Psalterium*, & Expositio *in Threnos Jeremiæ*, quæ se MSS. vidisse testatur Whartonus *Hist. de Episc. Lond.* cap. 37. p. 53. Ubinam verò delitescant non indicat. Certè testatur etiam auctor Appendicis ad Henricum Gandavensem Sillebertum glossâ continuatâ Psalterium exposuisse, & alios quoque libros edidisse. Quid quòd ei hanc ipsam Appendicem adscribit Vossius *de Hist. Lat.* lib. II. cap. 60. p. 490. Quæ undè habuerit vir diffusæ lectionis non liquet, nisi fortè ut verisimilitèr conjicit Andreas Bosius ‖, Possevini verba malè intellexit, qui Appendicis verba de Silleberto recitans, addit, *Append. ad Hen. de Gandavo de Script. Ecclesiast.* quæ sic accipit Vossius, acsi opus aliquod Silleberti denotarent, cùm auctorem designent qui de Silleberto ista scripserit.

* Epist. de viro illust. apud Whart.

† Angl. Sacr. T. II. p. 698.

‖ Not. Script. Eccl. cap. 3. n. xvii. p. 26.

1129. AUCTOR Chronici Aureliacensis, Cœnobii Aureliacensis in diœcesi Arvernensi Monachus, claruit circa annum MCXXIX. Scripsit breve *Chronicon* Aureliacensis Abbatiæ, à B. Gyraldo ad Petrum de Rocâ Abbatem, à Joan. Mabillonio erutum, notisque illustratum *Analect.* Tom. II. p. 237.

BENE-

BENEDICTUS Anglus, Cœnobii S. Petri Gloceſtrienſis Monachus, ætatem habet parùm certam, etſi circa annum MCXXX. claruiſſe videtur. Scripſit *Vitam* S. Dubricii Urbis Legionum Archiepiſcopi. Extat in codice Cottoniano admodùm antiquo ſub *Veſpaſiano* A. XIV. Rejectis quibuſdam inſulſis hujus Vitæ Miraculis, reliqua evulgavit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 654. SÆC. XII ab Ann. MC. 1130.

WILLELMUS, Anglus, Cœnobii Malmesburienſis, O. B. Monachus, claruit circa annum MCXXX. Præter alia multa, librum ſcripſit *de antiquitate Glaſtonienſis Eccleſiæ*, à primâ hujus Eccleſiæ fundatione per XII. Philippi & Jacobi Apoſtolorum, utì fertur, diſcipulos, ad annum uſquè MCXXVI. Has antiquitates ex antiquo codice MS. SS. Trinitatis Cantabrig. protraxit in lucem Tho. Galeus, diligentiſſimus antiquitatum Britannicarum Promus condus, *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. p. 291. Adjecit etiam ejuſdem Malmesburienſis librum V. *de Pontificibus Anglorum*, qui in MS. quo uſus eſt codice, Anonymus reperiebatur. Refert Baleus Willelmum Vitam Aldhelmi Epiſcopi ſcripſiſſe. Certè hic liber nihil aliud quàm Vitam & res geſtas Aldhelmi continet. Hoc opus ſe anno MCXXV. abſolviſſe in fine disertè tradit, variáſque iſtius anni notas addit. Eodem fere tempore, eodémque codice quo Galeus uſus, hunc librum V. ſeu Aldhelmi Vitam, edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 1. qui editionem ſuam Galeanâ longè integriorem eſſe prædicat. Hanc Aldhelmi Vitam (utì ipſe quidem credidit) anteà ediderat Mabillonius *Sæc. Bened.* IV. Part. I. p. 726. Sed quod poſteà compertum eſt, ejus tantùm compendium erat, diù tamen ante Balei tempora à ſtudioſo quopiam contextum. Scripſit item Malmesburienſis de Vitâ S. Wulſtani Epiſcopi Wigornienſis libros tres, ſancto Bravonio vulgò tributos, quos ex antiquo codice Cottoniano erutos, nobis dedit idem Whartonus ibid. p. 239. qui plures otioſas Willelmi ſententias ſe paſſim rejeciſſe, atque integra plerumque capitula, appoſitis ſolummodò argumentis, prætermiſiſſe, in præfatione non diffitetur. Inter rerum Britannicarum Scriptores minores, quos *Heidelbergæ* 1587. edidit Hieron. Commelinus, habetur *continuatio* Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Bedæ, quæ tota ex Malmesburienſi deſumpta eſt, exceptis libri III. tribus poſtremis capitulis, ut in præfat. ad noviſſimam Hiſtoriæ Bedæ editionem rectè notavit Cl. Chiffletius. 1130. Vid. Part. I. p. 661.

ANONYMUS libri de Monaſterio Gozecenſi Auctor claruit circa annum MCXXXV. quo opuſculo ſuo finem imponit. Scripſit librum de fundatione Monaſterii Gozecenſis ab anno MXLI. ad annum MCXXXV. quem poſt Montis-Sereni Chronicon edidit J. Joach. Maderus *Helmſt.* 1665. pag. 207. Huic ſubjecit libellum de fundatione Cœnobii Bigaugienſis, à tempore Henrici III. ad annum MCCXII. aliáque quædam de quorundam Germaniæ Monaſteriorum fundationibus ſubnexuit. 1135.

RINALDUS II. patriâ Etruſcus, domo illuſtriſſimus, Marſorum ac Barilli Comes, factus eſt primùm Monachus, dein Abbas Caſinenſis anno MCXXXVI. & ſub titulo SS. Marcellini & Petri Romanæ Eccleſiæ Cardinalis factus, poſt XXVIII. annos & VIII. menſes in Cœnobii ſui regimine fœlicitèr & ſummâ cum laude exactos, obiit Caſini Idibus *Junii* anno MCLXVI. Scripſit de S. Severo Abbate Caſinenſi hymnum I. de S. Mauro Abbate hymnos III. de S. Placido Abbate & 1136.

SÆC. XII. ab Ann. MC. Martyre hymnos III. Excusi sunt cum Breviario Casinensi, anno 1568. 1572. Scripsit etiam versus de SS. Benedicto & Mauro, & Vitam S. Severi Casinensis lib. I. quæ se vidisse testatur Arnoldus Wion *Lign. Vit.* lib. II. cap. 9. p. 193.

1140. ANONYMUS Chronici Malleacensis Compilator claruit circa annum MCXL. Condidit Chronicon S. Maxentii in Pictonibus, vulgò *Malleacense* dictum, quòd quædam subnexa habeat, quæ ad fundationem ac restaurationem Malleacensis Cœnobii propriùs pertinere videntur. Priorem partem ab orbe condito, usquè ad Francum & Vassum Francorum Principes, eò quòd nihil aliud continet quàm quæ ex Eusebio, Josepho, Orosio, aliisque consarcinata fuerant, prætermisit Ph. Labbeus. Reliqua ad annum usquè MCXL. evulgavit *Biblioth. Nov.* Tom. II. p. 191.

1140. WILLIELMUS de WYCUMBA, natione Anglus, Roberti Episcopi Herefordiensis Capellanus, Cœnobii Lanthoniensis in Cornubiâ Prior quartus, claruit circa annum MCXL. Verùm post annos aliquot Rogero Comiti Herefordiensi, Cœnobii istius Patrono, ob vellicatam Milonis Patris famam, & Monachis suis ob nimiam austeritatem exosus factus, Prioratu suo cedere compulsus est. Scripsit *de Vitâ* Roberti Betun Episcopi Herefordiensis libros II. quos ex Lambethano eximiæ elegantiæ & antiquitatis codice, sed omissis quibusdam Miraculis, extulit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 293.

1140. ANONYMUS Historiæ S. Erkenwaldi Auctor, natione Anglus an Gallus incertum, Gilberti Universalis Londinensis Episcopi nepos, ædis Paulinæ Canonicus, claruit anno MCXL. quo primæ corporis S. Erkenwaldi translationi interfuit. Contexuit historiam de Miraculis S. Erkenwaldi Episcopi Londinensis, S. Melliti discipuli, qui consecratus anno DCLXXV. obiit apud Cœnobium Berchingense anno circiter DCLXXXV. Extat hæc Historia MS. & penès se dùm viveret habuit Cl. Whartonus. Undè verò descripserit, vel quid de eâ deinceps factum sit me latet.

1144. HIERONYMUS, patriâ, ut videtur, Italus, canonicus Regularis ex Priore S. Fridiani Lucensis, Aretinorum Episcopus factus est anno MCXLIV. Frederici Ænobarbi causam strenuè tutabatur. Scripsit *Sermones Dominicales* totius anni, quos Hubaldo Ostiensi Episcopo, qui posteà sub nomine Lucii III. Papa factus est, dedicavit. Extant hi sermones MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ num. MCCXLVIII. monente Ferd. Ughello *Ital. Sacr.* Tom. I. p. 467.

1144. ANONYMUS Historiæ Dunelmensis Auctor, Cœnobii Dunelmensis Monachus, claruit anno MCXLIV. Turgoti de Ecclesiâ Dunelmensi, ejúsq; Episcopis, historiam ab anno MXCVI. ad ann. MCXLIV. perduxit. Hanc Continuationem ex codice Cottoniano eruit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 705.

1150. Vid. Part. I. p. 672. CONSTANTINUS HERMENOPULUS Nomophylax & Judex Thessalonicensis, claruit circa annum MCL. Et ita quidem tradunt Scriptores penè omnes, Verùm nè quid dissimulem, Philotheus Patriarcha CP. in scholio quod Hermenopuli Epitomæ Canonum apposuit, ipsum ad Joannis Palæologi Imp. tempora, & ad annum Christi MCCCXLV. disertè refert. Vide quæ hàc de re notavit Cl. Lambecius

Lambecius *Comment.* lib. VI. p. 39, 40. Et ante Lambecium Seldenus noster *de Synedriis* lib. I. cap. 10. p. 393. Interim cum communi ferè scriptorum suffragio ad præsens Sæculum referatur, cum hoc loco relinquimus. Et certè duo sunt quæ pro confirmandâ vulgari sententiâ notari velim. 1. Ipsummet Constantinum * affirmare Bogomilorum hæresin οὐ πρὸ πολλοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς γενεᾶς, *non multò ante nostram ætatem* exortam esse. Quod optimè anno MCL. convenit. Exorta enim est Bogomilorum hæresis tempore Alexii Comneni, qui imperare cœpit anno MLXXX. 2. Constantinum nostrum Principum novellas non ultra initium imperii Manuelis Comneni, qui regnum suum auspicatus est ann. MCXLIII. allegare. Et credi vix potest ipsum hoc Sæculo desiisse, si post duo demùm sæcula vixisset. Sed litem dirimant eruditi. Ex scriptis ejus quædam dedimus alibi, alia nunc daturi. *Expositio fidei orthodoxæ.* Incipit, Πιστεύειν δεῖ τὸν ὄντως χριστιανὸν, ὡς αἱ ἅγιαι καὶ οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ἐπεκύρωσαν &c. Extat Græcè Latinè cum Theoriani legatione, aliísque à Leunclavio editis *Basil.* 1578. pag. 577. & in *Jure Græc. Rom.* Tom. I. pag. 552. *Auctuarii* Ducæani Tom. I. p. 538. Sed ut verum fatear, hæc Expositio nihil aliud est quàm Epilogus libri *de hæresibus*, seu de sectis, cui subnecti solet *narratiuncula* de tribus Tomis Synodicis sub Impp. Constantino Porphyrogennetâ, Manuele Comneno, & Michaele Palæologo compositis, in quibus anathemate percutiuntur, quicunque contra Imperatores seditionem excitant, & per vim aut insidias Imperium invadere nituntur, ut & eorundem adjutores & conscii. Incipit his verbis, Τοῖς μέλλουσι ἐπιβουλαῖς &c. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. inter libros *Jurid. Cod.* X. num. iii. fol. 184. p. 2. *Catalogus Officiorum* Aulæ Imperatoriæ Constantinopolitanæ. Cujus principium. Τὰ ὀφφίκια τοῦ Παλατίου. Α. Δεσπότης. Β. Σεβαστοκράτωρ &c. *ibid.* num. vii. fol. 218. p. 2. His addi potest ejus *Lexicon* πολυώνυμον Alphabeticum, cùm in eo vocabula Ecclesiastica explicantur. Incipit his verbis, Ἀρχὴ τοῦ ἄλφα, ἀγαπῶ, φιλῶ, &c. Extat MS. Biblioth. Vindob. inter libros *Philosoph.* ex ordine Lambec. XXI. num. iii. fol. 177.

SÆC. XII. ab Ann. MC.

* Lib. de Sect. num. xix. p. m. 574.

THEODORUS cognomento PTOCHOPRODROMUS, qui assumpto habitu Monachico *Hilarionem* se vocavit, claruit sub Imperio Manuelis Comneni circa annum MCL. Scripsit versibus politicis & barbaris libros II. utroque Manueli Comneno dedicato. In priore paupertatem suam egregiè depingit & deplorat; in posteriore in Hegumenum, sive Abbatem suum acriùs invehitur. Extat utrumque opus Græcè MS. in *Cod.* Regio Parisiensi MCCCXXXIV. Undè frequentiùs laudat, & quâvis ferè Glossarii sui Græci paginâ quædam depromit Car. du Fresnius; qui & in Appendice voc. Κυβοστολίτης Theodori nostri *Encomium* MS. Joannis Comneni Imp. citat; alibique Ptochoprodromum nostrum, sed levi ratione ductus, eundem cum Theodoro Prodromo, non incelebri hujus sæculi Poetâ, facere videtur. De Theodoro Prodromo, ejúsque scriptis diximus suprà ad ann. MCX. Theodorum Ptochoprodromum laudat Gregorius Corinthi Episcopus lib. *de construct. Orat.* teste L. Allatio *diatr. de Georgiis* p. 309. Illud etiam monere liceat, Possevinum in *Append.* p. 96. in catalogo librorum MSS. Græc. in Bibliothecâ Fontis Bellaquei propè *Paris.* hæc habere; *Theodori Prodromi opera Theologica, ut, de Festo Domini; Quòd nos sumus causa peccati, non natura; De esu carnium; De Vitæ termino.* Viderint qui libros ipsos inspicere possunt. 1150.

SÆC. XII. ab Ann. MC. 1150. ADALGISUS, natione, ut videtur, Gallus, Cœnobii S. Theoderici Montis OR apud Remos Monachus, claruit Sæculo XII. circa annum MCL. Scripſit de Miraculis S. Theoderici Abbatis Rhemenſis, juſſu Patrum ejuſdem Cœnobii, quibus & opus ſuum dedicavit. Extat hic libellus ex ejuſdem Cœnobii cod. MS. deſcriptus, apud Mabillonium *Sæc. Bened.* I. p. 622. qui tamen Miracula nonnulla, utpotè minùs utilia, ſe prætermiſiſſe ingenuè fatetur.

1150. AUCTOR Anonymus Vitæ S. Virgilii, S. Eberhardi Saltzburgenſis Epiſcopi diſcipulus, claruit circa annum MCL. Scripſit Vitam S. Virgilii Saltzburgenſis in Boioariâ Epiſcopi, denati anno DCCLXXX. quam edidit Caniſius *Antiq. lect.* Tom. II. p. 153. iterúmque recenſuit Tom. VI. p. 163. & ex eo Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 309.

1150. ANONYMUS libri de S. Marculfo Auctor claruit Sæculo XII. forſan circa annum MCL. Scripſit libellum de Miraculis B. Marculfi Abbatis Nantenſis & Confeſſoris, in variis corporis ejus delationibus factis. Hunc, præmiſſo de S. Marculfo ſermone, (an ejuſdem auctoris haud ſatìs certum) edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 514.

1150. ROBERTUS, primùm Monachus, deindè, ut videtur, Abbas Walciodorenſis, claruit circa annum MCL. Scripſit Vitam S. Forannani Epiſcopi & Abbatis Walciodorenſis, eámque Wiboldo Abbati Stabulenſi dicavit. Extulerunt illam Bollandiani in menſe *Aprili*, & Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 586.

1150. STEPHANUS, gente forſan Hiſpanus, Cœnobii Cellæ Novæ in Gallæciâ Monachus, claruit circa annum MCL. Vitam & Miracula S. Rudeſindi Dumienſis Epiſcopi, circa annum DCCCCLXXVII. defuncti, duobus libris deſcripſit. Ediderunt Bollandiani *Mart.* i. & exindè Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 522. ubi in obſervatione præviâ, variantes eruditorum de horum librorum auctore ſententias videre eſt.

1150. AUCTOR Chronici Corbeienſis, claruit, ut videtur, circa annum MCL. Scripſit Chronicon Corbeienſe ab anno DCCCXXII. & in Wicboldo Abbate deſinit. Ex vetuſto codice Corbeienſi ab Henrico Meibomio avo cum notis editum, Henricus Junior Tom. I. *Rerum Germanicarum* p. 755. iterùm inſeruit, qui ad calcem attexuit antiquam Cœnobii Corbeienſis Litaniam, quæ circa annum DCCCXC. in uſu fuiſſe judicatur.

1150. Vid. Part. I. p. 671. HENRICUS, gente Anglus, Archidiaconus Huntingdonienſis, claruit anno MCL. Condidit hiſtoriam Anglorum, quam libris XII. abſolvit. Octo libri priores, qui Regum Anglorum Hiſtoriam uſquè ad annum MCLIV. complectuntur, à Nobiliſſimo Savilio olim editi ſunt. Quatuor poſteriores in duobus Bibliothecæ Lambethanæ codicibus MS. aſſervantur. Nempè nonus agit de ſanctis Angliæ eorúmque Miraculis; decimus de ſummitatibus rerum; undecimus Satyras & Epigrammata; duodecimus Hymnos ſacros & Carmina diverſi generis complectitur. In libro decimo poſt præfationem de fine mundi, ſequitur Epiſtola ad Henricum Regem de ſerie Regum & Imperatorum, Judæorum, Aſſyriorum,

riorum, &c. ad sua usquè tempora; Alia ad Warinum Britonem de Origine Regum Britannorum, à Bruto ad Cadwalladrum; Tertia ad Walterum de contemptu Mundi, sive de Episcopis & viris illustribus sui temporis, anno MCXLV. scripta, quam ex codicibus MSS. exhibuit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 694. etsi illam Spicilegio suo anteà inseruerat L. Dacherius Tom. VIII. p. 178. Et certè, ut rectè Whartonus notat, ex unico hoc Historiarum opere Baleus & Pitseus plusquàm viginti quatuor diversorum librorum titulos nobis procuderunt. SÆC. XII. ab Ann. MC.

ANONYMUS Historiæ Abendoniensis Auctor, natione Scotus, Cœnobii Abendoniensis Monachus, claruit circa annum MCLII. Scripsit Historiam Cœnobii Abendoniensis, à primâ ejus fundatione ad ann. MCLII. eámque Florentii Wigorniensis Chronico, tanquàm additamentum, inseruit. Hanc ex codice Lambethano, ad Cœnobium Abendoniense olim spectante, editam nobis dedit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 163. 1152.

ANONYMUS Chronici Saxonici compilator, is saltem qui ultimam operi manum imposuit, claruit circa annum MCLIV. in quo utique desinit. Continet rerum Britannicarum & Anglo-Saxonicarum Annales, à Christo nato usquè ad tempora Henrici II. opus quantivis pretii, in quo genuina Britannicæ & Saxonicæ Historiæ fundamenta posita sunt. Ex hoc quippè fonte hortulos suos largitèr irrigâsse rerum nostrarum Scriptores, per se palàm est. Quod & Florentius Wigorniensis, & Willielmus Malmesburiensis ingenuè fatentur. Scriptum esse diversis temporibus, nec ab uno auctore, ex styli diversitate & characterum differentiâ, rectè notavit diligentissimus editor. In priori operis parte usquè ad annum DCCXXXI. plurima ex Bedæ Historiâ Ecclesiasticâ desumpta sunt. Reliqua ad Normannorum usquè adventum, ex ipsis, ut videtur, Saxonum Archivis, & Monasteriorum Commentariis petita. Quæ supersunt à tempore Willielmi I. addidit alius, Monachus forsan Petriburgensis, ísque testis oculatus, quippè qui ad annum MLXXXVI. p. 189. se Willielmum Conquæstorem vidisse, & nonnunquàm in ejus Curiâ fuisse testatur, idémque alibi non semel luculentèr satìs innuit. Primam hujus operis editionem, seu potiùs fragmenta quædam in lucem protulit Saxonicè & Latinè Abr. Whelochus, Linguæ Arabicæ apud Cantabrigienses olim Professor, eáque calci Bedæ Historiæ Ecclesiasticæ subnexuit. Integrum opus collatis variis codicibus MSS. novâque versione Latinâ, Tabulâ Geographicâ Saxonicâ, Regulis generalibus de locorum nominibus, nominum tùm locorum, tùm virorum explicatione, aliísque indicibus adornatum, magno, nostræ, tùm & totius gentis Literariæ commodo, edidit Edmundus Gibsonus *Oxon.* 1692. *4to.* Priorem hujus Chronici partem ad annum usquè DCCCCLXXV. Ælfrico Grammatico nonnulli tribuunt. Certè Nota quam affixam habet Codex Cantabrigiensis Ælfrici nomen præfert, ejúsque ætatis anno XXIII. scriptum asserit. Negat id Gibsonus, cum Ælfrici Annales de rebus Ecclesiæ Cantuariensis præcipuè agebant; quarum in hoc Chronico vix levis mentio. Quisquis fuerit, hoc certè tempore vixisse videtur. Namque anno DCCCCLXXV. de Edvardo post Edgari mortem regnum ineunte loquens, in Editione Whelochianâ, Orat, ut eum Deus Optimus Maximus conservaret. In Gibsonianâ, de fame agens, quæ eodem anno 1154.

SÆC. XII. ab Ann. MC. anno paſſim ſævit, precatur, ut *eam in poſterum Cœleſtis adimat Angelorum Dominus, détque lætitiam cuique incolarum ex terræ frugibus.*

1154. ANONYMUS Chronici S. Michaelis Auctor claruit circa annum MCLIV. Scripſit Chronicon S. Michaelis in *Periculo Maris* ab anno DVI. ad annum uſquè MCLIV. Hoc unà cum alio ejuſdem Montis chronico ab ann. CCCCXXI. ad MLVI. edidit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. I. p. 347.

1155. Vid. Part. I. p. 676. LUCAS, cognomento CHRYSOBERGES, ab anno MCLV. Patriarcha CP. obiit anno MCLXVII. Extat Græcè MS. carmen ejus Iambicum Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCIII. num. vii. Excerpta ex ejus *Inſtitutionibus Aſceticis* ibid. *Cod.* CCLXXXVIII. num. ii. *Poema* verſibus politicis, fœminæ cujuſdam rogatu, priuſquàm fieret Patriarcha, compoſitum, de diætâ moderatâ, reſpectu Feſtorum & Jejuniorum totius anni, ibid. *Cod. Hiſt.* LXX. num. xiv. fol. 129.

1156. ANONYMUS, gente Anglus an Gallus incertum, Hiſtoriæ de Rege Stephano Auctor, claruit circa annum MCLVI. Geſta Stephani Anglorum Regis, & Comitis Bolonienſis, libris II. conſignavit, quos ex veteri ſed imperfecto & ſemi-exeſo exemplari edidit Andr. du Cheſnius *Script. Norman.* p. 227.

1159. ANONYMUS Hiſtoriæ Engoliſmenſis Auctor, Engoliſmenſis Canonicus, claruit anno MCLIX. Scripſit Hiſtoriam Pontificum & Comitum Engoliſmenſium, quam à tempore Auſonii primi Epiſcopi, ad Hugonis uſquè obitum ad annum MCLIX. deduxit. Ex tribus codicibus MSS. edidit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. II. p. 249.

1160. * Chil. XI. verſ. 719. JOANNES TZETZES, cujus & genus & patria incerta ſunt, profeſſione Grammaticus, claruit ipſomet * teſte Michaele Pſello centum annis poſterior, circa annum MCLX. Iſaacium Tzetzem qui in Lycophronis Alexandram commentarium edidit, fratrem habuit. Scripſit verſibus politicis ad Joannem Lachanam Grammaticum, Zabariæ filium, Hiſtoriarum variarum *Chiliades* XIII. Adjecti ſunt ad calcem Iambi aliquot & Epiſtolæ quatuor. In prolixo hoc opere (quod *Alpha* vocavit Auctor) pauca habet ad rem Chriſtianam & Eccleſiaſticam ſpectantia; ut inter Scriptores Eccleſiaſticos vix locum habere mereatur. Extant hæ Chiliades Græcè Latinè *Baſil.* 1546. *fol.* & inter Poetas Græcos veteres *Gen.* 1614. Tom. II. pag. 274. Scripſit etiam, ſed quæ huc non ſpectant, *Scholia* in Heſiodum Græc. Lat. unà cum aliis *Baſil.* 1543. & ex Editione Dan. Heinſii *Amſtel.* 1603. *4to.* Scripſiſſe prætereà ad Auguſtam in Homerum ἐξήγησιν μετάφρασιν ἡμιξεμβίοις ςίχοις continentem, fidem nobis facit Jo. Simlerus *Biblioth. contract.* p. 423. an verò edita ſit, in medio relinquit. Deniq; extat Poema ejus *de Allegoriis* Græc. Lat. cum notis Fr. Morelli *Pariſ.* 1616. *8vo.* Præter Chiliades hiſtoricas, quæ editæ ſunt, habentur in MSS. codicibus complura ejus carmina de differentiis Poetarum, de Comœdiâ & Tragœdiâ, de metris omnibus quæ in verſibus reperiuntur, aliáque plura Bibl. Reg. Pariſ. *Codd.* CCLXXXVII. DCLXXXVIII. DCCCLXXVIII. DCCCCII. MCXXIX. & alibi non ſemel; item *Epiſtolæ* CVII. ibid. *Codd.* DCCCCII. MCCCL. Vide Labb. *Biblioth. Nov. MSS. 4to.* Part. III. p. 100. Part. IV. p. 134.

ANO-

ANONYMUS Chronici Beneventani Auctor, Cœnobii Beneventani ex Ordine Benedictino Monachus, circa annum MCLX. claruisse videtur, cum concessa Monasterio suo privilegia ultra hoc tempus non deducit. Scripsit Chronicon Beneventani Monasterii S. Sophiæ, quo infinita privilegiorum Diplomata, Chartásque pleno horreo exhibet. Ex originali codice Bibliothecæ Vaticanæ edidit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. VIII. p. 561. SÆC. XII. ab Ann. MC. 1160.

ANONYMUS, natione Anglus, Ecclesiæ Hagustaldensis in Australibus Northumbriæ finibus, haud procùl à Tinâ flumine sitæ, Canonicus regularis, claruit circa annum MCLX. Scripsit *de Sanctis Ecclesiæ Hagustaldensis, eorúmque Miraculis* librum, seu potiùs prolixum sermonem, in solenni hujus Ecclesiæ Festivitate, ad Fratres habitum. In quo de S. Wilfridi sedis Hagustaldensis Antistitis primi, de Accæ ejus discipuli & successoris, deq; aliorum hujus Ecclesiæ Sanctorum laudibus & miraculis luculentèr agit. Primus ex MS. Cod. Bibliothecæ Bodleianæ in lucem protulit Joan. Mabillon. *Sæc. Bened.* III. Part. I. p. 229. 1160.

ARNOLDUS, ex Ordine Benedictino, Abbas Bonæ-Vallis, claruit anno MCLXII. Operibus ejus antehàc editis addi possunt, *Commentarius in Psalmum* CXXXII. & Tractatus *de donis Spiritûs S.* quos ex codicibus MSS. in lucem emisit inter Veterum *Opuscula sacra* Cas. Oudinus, qui de posteriori Opusculo notat ad dictionis Arnoldinæ elegantiam haud semper accedere. Nec pauca de aliis ejus Opusculis observat. 1162. Vid. Part. I. p. 680.

GERHARDUS, natione Germanus, Monachus Richenburgensis, dein Cœnobii Monialium Stedarburgensium præpositus factus est anno MCLXIII. obiit anno MCCIX. Scripsit Monasterii sui Chronicon. In quo fundationem, incrementa, & adversitates ejus, secundùm annorum seriem diligentèr annotavit. Ex hoc, historiam de Henrico Leone duce Boioariæ & Saxoniæ excerpsit, & cum notis & oratione panegyricâ edidit Henricus Meibomius; quibus Anonymi breve Chronicon Stedarburgense ab anno MI. ad annum usq; MCLXXX. subjecit. Extant hæc omnia post priorem editionem, *Rerum German.* Tom. I. ab Henr. Meibomio Juniore edit. *Helmstad.* 1688. p. 425. 1163.

AUCTOR Anonymus Chronici Edenburgensis, natione, ut videtur, Scotus, & Cœnobii S. Crucis Edenburgensis Monachus, claruit circa annum MCLXIII. Condidit breve Chronicon ab ingressu Julii Cæsaris in Britanniam, ad annum MCLXIII. In quo de Scotorum rebus, præcipuè verò Cœnobii sui, agit. Extulit ex Bibliothecâ Lambethanâ, & in lucem protulit, Whartonus noster *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 152. Cùm verò pars prior ad Augustini adventum anno DXCVI. nihil aliud præter Bedæ Historiæ Ecclesiasticæ Epitomen continebat, ea omnia missa feci. 1163.

ANONYMUS Auctor Vitæ Caroli Magni, sub Friderico Barbarossâ, claruit circa annum MCLXV. Scripsit de Vitâ & Rebus gestis Imp. Caroli Magni libros III. qui habentur MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Hist. Lat.* CXLIX. Integrum opus se aliquandò in lucem protracturum esse promisit Cl. Lambecius. Interim trium librorum præfationes, unà cum capitum cujusque libri lemmatibus, & conclusione totius historiæ, in antecessum præmisit *Comment.* lib. I. cap. 5. num. xxi. p. 329. 1165.

NIERSES

SÆC. XII. ab Ann. MC.

1166. NIERSES Ghelaienſis, natione Armenus, creatus eſt Armeniæ Catholicus ſeu Patriarcha anno MCLXVI. Gregorii prædeceſſoris frater germanus. Orthodoxam fidei doctrinam amplexatus eſt, Eccleſiæ pacis concordiæq; ſummoperè ſtudioſus. Miſſis ad illum nunciis à Manuele Græcorum Imperatore, ſæpiùs ad Manuelem reſcripſit, unáque fidei profeſſionem de SS. Trinitatis Myſterio, deq; Verbi incarnati οἰκονομίᾳ miſit. In quâ cùm quædam minùs ſana deprehenderentur, ann. MCLXX. Manuel celebrem quendam Theologum Theorianum in Armeniam legavit, quocum prolixam admodùm diſputationem per dies aliquot de duabus Chriſti naturis, de duplici voluntate & operatione, aliiſque fidei capitibus controverſis, ritibúſque Eccleſiaſticis, habuit Nierſes, ejuſq; tandem argumentis victus ceſſit, & ſublato Armenorum ſchiſmate concordiam cum Græcis meditatus eſt. Quo fine Concilium ſuorum convocare in animo habuit. Verùm talia ſtudia volventem mors intercepit anno MCLXXIII. Scripſit non pauca; extat ejus cum Theoriano Græco colloquium, de quo vide quæ diximus Part. I. p. 683. Prolixum hunc Dialogum in linguam Armenam tranſtulit, & cum verſione Leunclavianâ edidit Galanus *Conciliat. Eccl. Arm.* Part. I. à p. 242. uſq; ad p. 322. Epiſtolaris fidei *Profeſſio* nomine totius Eccleſiæ Armenæ ad Manuelem Imperatorem miſſa apud Armenos aſſervatur, undè plura profert Galanus *Part.* II. Tom. I. *Quæſt.* I. *Sect.* V. p. 36. Poeticâ facultate mirè pollens condidit librum integrum *Canticorum ſuorum*, quibus Eccleſia Armena etiamnùm utitur, *Venetiis* ab Armenis typis editum. *Carminis Elegiaci*, quo patriæ ſuæ calamitates, miſerúmque Eccleſiæ Armenæ ſtatum elegantèr depingit, ſpecimen benè longum Armenicè & Latinè adducit idem Galanus *Part.* I. cap. 10. p. 94.

1167. Vide Part. I. p. 681. MICHAEL ANCHIALUS, Patriarcha Conſtantinopolitanus ab anno circiter MCLXVII. Præter alibi memorata, extat Græcè MS. *Oratio* in Imperatorem Manuelem Comnenum. Cujus principium, Ἔιπω ὁ μὲν ὄρνις ὁ ἀετός. Habetur in Bibliothecâ Bodleianâ inter codices *Baroccianos* Cod. CXXXI. fol. 186.

1170. Vide Part. I. p. 683. EUSTATHIUS, Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, claruit anno MCLXX. vel ut alii MCXCIII. certè exeunte hoc ſæculo ſuperſtes. Extat Græcè *Expoſitio* doctiſſima & ampliſſima in S. Joannis Damaſceni Canonem, ſive Canticum Iambicum Pentecoſticum de Spiritu Sancto. Habetur quidem Canon Græcè & Latinè inter Damaſceni opera *Pariſ.* 1619. Præſtantiſſimus verò Euſtathii Commentarius Græcè MS. reperitur Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta Lambec. XXI. Neſſel. CCVIII. Ipſum proœmium decem folia continet, codex integer folia 144. *Oratio* in Imp. Manuelem Comnenum extat Græcè MS. in Bibliothecâ Bodleianâ *Cod. Baroc.* CXXXI. fol. 190. Ejuſdem, ut videtur, *Supplicatio* ad eundem Imperatorem, nomine civitatis, cum ſiccitate laboraret, *ibid.* fol. 195. Pr. Τολμηρὰ μὲν. Ejuſdem, ut licet conjicere, *leſſus* in fratris ſui obitu, *ibid.* fol. 209. Pr. Ὁ πικρᾶς. In Catalogo Barvoetiano Bibliothecæ Scorialenſis ſub *lit.* z. loc. xi. Cod. IX. habetur *Euſtathii Theſſalonicenſis Archiepiſcopi Oratio ad Michaelem Stathmitem Saecularium & Chartophylacem, quod ſæpè cum melodiis celebrare debeant memoriam S. Demetrii.* Et alibi, Ejuſdem *Oratio ad eos, qui erant in Templo S. Myroblytæ, i.e.* Demetrii, anno Mundi MMMMMMDCCII. *i.e.* Chriſti MCXCIV. habita. Ubi & alii ejuſdem Euſtathii ſervari dicuntur. Vide Labbei *Catal. Nov. Biblioth. MSS.* p. 184. 186. In prædictâ

dictâ Bibliothecâ Vindob. *Cod.* Nessel. CXXXIV. num. viii. fol. 185. asservatur MS. B. cujusdam Eustathii Metropolitæ Ἐπίσκεψις βίου Μοναχικοῦ, καὶ διόρθωσις τῶν περὶ αὐτόν. Cujus principium vetustate non parùm mutilatum est. Nostri forsan est, saltem alterius à veteri illo Eustathio, Sebastiæ in Armeniâ Episcopo, longè diversi. De reliquis Eustathii scriptis actum est alibi. SÆC. XII. ab Ann. MC.

GILBERTUS de HOYLANDIA, seu ut nunc vocatur, HOLLANDIA, natione Anglus, patriâ Lincolniensis, S. Bernardi discipulus, Ordinis Cistericensis Monachus, demùm Cœnobii Swincetensis in agro Lincolniensi Abbas, claruit anno MCLXX. Baleus enim & Pitseus dùm anno MCC. claruisse volunt, seriùs quàm par est, hominem reponunt; quippè Bernardus, quo familiaritèr usus est, & sub cujus regimine diu vixit, diem suum obiit anno MCLIII. Scripsit Sermones in *Cantica Canticorum*, ab eâ scilicèt parte quam Bernardus morte præventus absolvere non potuit. *Subtiles quidèm*, inquit Henricus * Gandavensis, *& valdè spirituales*, *sed reverà B. Bernardi eloquentiæ & sensibus impares.* Extant hi Sermones numero xlviii. editi *Argentorati* anno 1497. & in omnibus ferè operum Bernardi Editionibus, quæ ab ineunte hoc sæculo prodierunt. Quibus adjectæ sunt Gilberti nostri *Epistolæ* III. & *Dissertationes* Epistolares *Asceticæ* VI. Alia Gilberti opuscula memorant Baleus † & Pitseus ||, quæ apud ipsos reperiri possunt. 1170.

* De Script. Eccl. cap. 12. p. 164.

† Cent. III. c. 51. p. 246.

|| De Script. p. 269.

THOMAS, gente Anglus, Cœnobii Elyensis Monachus, claruit circa annum MCLXX. vel non diu posteà. Condidit de historiâ Insulæ Elyensis, de Vitâ S. Ætheldrithæ, de Abbatibus, de Episcopis, de Translatione S. Ætheldrithæ libros tres. Primum sed mutilum edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 738. Secundum dedit Galeus noster, & Anonymo, tanquàm historiæ Elyensis librum secundum, attexuit, *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. p. 489. qui tamen non integrum, sed solummodò ad Normannorum ingressum pertingentem adhibuit. Et eandem opinor ob causam totum librum tertium suppressit. Liber MS. quo usus est, tempore Henrici III. exaratus erat. Generalem totius operis præfationem, hactenùs ineditam, ex codice Cottoniano dedit H. Whartonus *Præfat.* ad Tom. I. *Angl. Sacr.* num. xlviii. p. 39. Ubi etiam de hoc opere variisque ejus partibus prolixè atque accuratè agit. In præfatione suâ generali Thomas se opus suum in tres libros partitum esse tradit. Liber primus, *inquit*, constat de Situ Insulæ, & de gloriosâ Reginâ Ætheldredâ, & de succedentibus ei SS. Virginibus, quibusque infortuniis Insula subjacuit, usquè ad ingressionem Monachorum in Ely. Secundus de temporibus Monachorum in Ely, & libertate loci, & quomodò Ecclesia renovata fuit, & de Obsidione Normannorum usquè ad tempora Episcoporum. Quod nunc est. Tertii libri argumentum ipse non exhibet; quin & an ipse liber adhuc superstes sit, non liquet. Habetur quidèm in eodem codice Cottoniano, monente Cl. Whartono, manu quidem aliâ, sed satìs antiquâ, liber hoc titulo; *Liber tertius* in Historiâ Elyensis Insulæ, constans de duorum temporibus Episcoporum, scilicèt Hervei & Nigelli, quid plùs vel minùs utile gesserint, plenè insinuans. Hic Thomæ nostri liber tertius censeri poterat. Cùm verò Auctor post Ricardum, Priorem Elyensem, qui obiit paulò ante ann. MCXCVI. opus suum composuerit, seque ex Ricardi Historiâ omnia ferè desumpsisse non uno loco agnoscit, 1170.

SÆC. XII. ab Ann. MC. meritò hâc de re dubitare licet. Duas priores operis à Thomâ conscripti partes, à primâ Ecclesiæ fundatione ad annum MCVII. in compendium redegit Anonymus quidam Monachus Elyensis, retentis nihilominùs Thomæ verbis, omnibúsque scitu dignis, non sine summâ curâ & judicio contextis. Hanc Epitomen sub Thomæ nomine edidit Whartonus ubi suprà p. 591. Primam hujus Epitomes partem ad ann. DCCCCLXX. ex primo libro Thomæ desumptam, anteà evulgaverat Dugdalius noster *Monast. Anglic.* Tom. I. p. 87.

1172. Vide Part. I. p. 685. JOANNES SARISBURIENSIS, gente Anglus, factus est Episcopus Carnotensis, anno MCLXXII. vel ut alii, MCLXXVI. Obiit MCLXXXII. Scripsit Vitam S. Anselmi Archiepiscopi Cantuariensis, capitulis XVIII. constantem, quam ex codice Lambethano nobis dedit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 149. Desumpta est hæc Vita ex Eadmeri de eâdem re Commentario. Cujus opus Joannes in Epitomen redegit, ita volente Thomâ Archiepiscopo Cantuariensi, qui hunc Joannis librum anno MCLXIII. in Concilio Turonensi, Alexandro Papæ obtulit, non aliâ mente, quàm ut Anselmus in Sanctorum censum potiori jure referri posset.

1172. EDVARDUS, gente Anglus, Monachus si rectè conjicio, Cantuariensis, certè Thomæ Archiepiscopo familiaris, claruit anno MCLXXII. Scripsit prolixè Vitam Thomæ Becketti Archiepiscopi Cantuariensis, referens quæ partim ipse viderat, partim quæ ab intimis Archiepiscopi amicis acceperat. Hanc in compendium redactam extulit Surius *Decembr.* xxix.

1172. SIMEON MACJINUS, Chalili filius, genere Syro-Arabs, claruit anno MCLXXIII. *hegiræ* DLXIX. E familiâ Michaelis Basjuvi fuisse refert Georgius Almachinus *Hist. Saracen.* lib. III. p. m. 371. id est, si ex sequentibus Almachinum rectè interpreter, ex eo loco originem ducebat; quippè pagus ille antiquitùs *Basjuva* dicebatur, ibique erat Michaelis Archangeli Templum, quod vicini Christiani frequentare solebant. Simeon primò notarii artem exercuit, & Senatûs bellici ministerio operam navabat, ídque sub Josepho Saladino, à quo sustentatus fuit, & tributis quibusdam in Hagirawanâ donatus. Per triennium hoc munere functus, ad Monasterium Joannis Cazirii in deserto Askyto, nempè in valle Habybâ se contulit, ubi constructo sibi in medio Monasterii loco semet inclusit, & per triginta & ampliùs annos vitam Monasticam magnâ cum pietatis laude transegit. In calendario Calcasendii, scriptoris Muhammedani, à Seldeno edito *de Synedr.* lib. III. c. 15. p. 365. ad diem xiv. mensis *Chiac*, seu *Decembr.* x. occurrit *Festum Simeonis.* Disertiùs verò in calendario Arabico Coptitarum *ibid.* p. 386. eodem die celebratur memoria *Monachi Symeonis martyrio coronati in diebus Musulmanorum.* Hunc nostrum fuisse planè suspicor, nec ab hâc conjecturâ abludit Hottingerus *Biblioth. Orient.* cap. 2. p. 68. Scripsit Arabicè Simeon stylo elegantissimo opus egregium de præcipuis Religionis Christianæ mysteriis & virtutibus; de quo ita Hottingerus loco citato. *Legi magnam partem illius scripti, cujus nitori & elegantiæ, si stylum spectes nihil possit accedere; argumenta tamen non eâdem felicitate & numero penetrant.* Integrum libri titulum, & auctoris in scribendo facundiæ specimina ex quibusdam loquendi formulis ibidem exhibet; ubinam verò hoc opus MS. delitescat non indicat.

NIER-

SÆC. XII. ab Ann. MC.

NIERSES, gente Armenus, patriâ Lampronenſis, Oſciuni Armeniæ Principis filius, inter Epiſcopos Armeniæ non modò generis claritudine, ſed & pietate & eruditione maximè conſpicuus, floruit anno MCLXXV. Ab Armenis in Sanctorum numerum relatus, ut ex eorum Menologio liquet, ubi ob humilitatem, manſuetudinem, miſericordiam, pauperúmque amorem, preces aſſiduas, reliquáſque vitæ Chriſtianæ virtutes egregiè commendatur. Anno MCLXXVII. interfuit Synodo Tarſenſi, ejúſq; pars magna fuit, ubi præclaram ad iſtius Concilii Patres orationem habuit, quâ eos ad ſchiſma tollendum, & fidem Catholicam amplectendam ſtrenuè adhortatur, unionem & concordiam cum aliis Eccleſiis Chriſtianis ſuadet, in hæreticos & Conciliabula Armena acritèr invehitur, gentiſque ſuæ calamitates deſcribit. Extat hæc *Oratio*, magnam ſaltem partem Armenicè & Latinè apud Clem. Galanum *Conciliat. Eccleſ. Armen.* Part. I. cap. 22. p. 326. Tranſtulit de Græco in ſermonem Armenum *hiſtoriam* S. Gregorii M. Papæ (*Dialogum* nempè *de Vitis Patrum*) & *Regulam* S. Benedicti. Scripſit *Expoſitionem fidei*, ex quâ quædam citat idem Galanus *Part.* II. *Tom.* I. *Quæſt.* III. §. I. p. 101. item librum *de Traditionibus SS. Patrum*, ex quo nonnulla proferuntur apud eundem *Tom.* II. *Qu.* III. §. VII. p. 70. præcipuè verò *Qu.* IX. §. II. p. 198. aliáque Opuſcula, quibus Synodi Chalcedonenſis fidem virilitèr propugnavit. 1175.

BENEDICTUS Anglus, domo Petriburgenſis in Academiâ Oxonienſi educatus, primùm Monachus Cantuarienſis, deindè Cœnobiarcha, tandèm Abbas Petriburgenſis conſtitutus anno MCLXXVII. Librum unum, alterúmve de Vitâ & Miraculis Thomæ Cantuarienſis contexuit. Cujus magnam partem in opus ſuum tranſcripſit *Quadrilogi* compilator, præcipuè libro II. & III. ubi ampla ſegmenta reperiuntur. 1177.

ALANUS, gente Anglus O. B. Monachus Cantuarienſis, deindè Prior ſive Cœnobiarcha, poſtremò Teukisburienſis ad confluentiam Avonæ & Sabrinæ fluminum Abbas, claruit anno MCLXXVII. Obiit anno MCCI. vir tùm fortunâ, tùm literis inſignis. Scripſit librum de Vitâ & Exilio Thomæ Cantuarienſis, qui an integer hodiè ſuperſit, non liquet: Nihilominùs penè totum operi ſuo inſeruit Auctor *Quadrilogi*, qui Thomæ Epiſtolis præfigi ſolet. Notari debet, quòd apud Baronium, ad ann. MCLXII. n. xxi. Alanus noſter Abbas *Deoches* dicitur; errore forſan non aliundè orto, quàm quòd in codice ſuo Vaticano ſcriptum erat *Ðeoches*, pro *Theoches*, ſeu ut hodiè dicimus, Teukesburienſis. Extant etiam ſed MSS. *Sermonum* ejus lib. I. *Epiſtolarum* lib. I. Hæc duo Opuſcula ſe MSS. vidiſſe refert Pitſeus *de Script. Angl.* p. 271. 1177.

RICHARDUS, gente Anglus, primùm Monachus, dein Sub-Prior, poſtremò Eccleſiæ Elyenſis Prioratum accepit anno MCLXXVII. E vivis exceſſit ante ann. MCXCV. quem tamen Baleus & Pitſeus ad annum MCCXX. malè referunt. Vir erat non modò ſacrarum, ſed & humaniorum literarum, pro ſæculi ſorte haud vulgaritèr peritus. Horis ſubciſivis Hiſtoriis legendis, & evolvendis vetuſtis Anglo-Saxonum monumentis diligentèr incubuit. Scripſit Eccleſiæ Elyenſis hiſtoriam ab anno MCVII. ad annum MCLXIX. Opus MS. adhuc deliteſcit. Ex eo Epitomen contexuit Monachus Elyenſis, ſervatis ipſiſſimis Richardi tùm verbis, tùm rebus, quæ minùs utilia videbantur, ſolummodò 1177.

SÆC. XII. ab Ann. MC. ſummodò reſectis. Ut ejus nomen jure retinere mereatur. Sub cujus proindè nomine eam ex codice Cottoniano edidit H. Whartonus Tom. I. p. 615. qui & Richardi noſtri hiſtoriam de converſione Abbatiæ Elyenſis in Epiſcopatum, ex Hiſtoriâ Elyenſi decerptam, ibidèm addit p. 676.

1180. HEREBERTUS de BOSHAM, gente Anglus, patriâ Southſexienſis, claruit anno MCLXXX. In Academiâ Oxonienſi ſtudiorum tyrocinia poſuit, liberalium artium & Scholaſticæ Theologiæ magiſterium adeptus. Poſteà in Galliâ ſtudiis ſuis ſtrenuè incubuit. Thomæ Becketto, ſummo Angliæ Cancellario ab Epiſtolis erat; cujus etiam cædi præſens adfuit. In exilium actus, Romam à Pontifice vocatur, Archiepiſcopus Beneventanus & Romanæ Eccleſiæ Cardinalis factus. Quòd verò Herebertum Cardinalem & Beneventanum in Italiâ Archiepiſcopum faciant Baleus & Pitſeus, & ad teſtimonium Steph. Langtoni lib. IV. *de Vitâ S. Thomæ* provocant; vereor nè cum ſuo Langtono graviter hallucinati ſint. Certè Ferd. Ughellus * in Archiepiſcopis Beneventanis id negat, & errorem refellit. Non inficiatur † Herebertum quendam natione Anglum, Compſanum in Italiâ Archiepiſcopum fuiſſe, diúque ſedem iſtam tenuiſſe, tandémque anno MCLXXX. vitam clauſiſſe. Verùm is alius à noſtro erat. Compoſuit Herebertus noſter librum *de Vitâ & geſtis Thomæ Cantuarienſis.* An prout ab ipſo ſcriptus eſt, hodiè ſuperſit, nondùm didici. Magnam certè ejus partem operi ſuo inſeruit *Quadrilogi* Auctor, ſervatis ipſius Hereberti verbis. Extat Quadrilogus, tùm alibì, tùm Becketti Epiſtolis præmiſſus *Bruxel.* 1682. Alia Hereberti opuſcula recenſet Baleus *Cent.* III. cap. 15. p. 220.

* Ital. Sacr. Tom. VIII. col. 192.
† Tom. VI. col. 999.

1180. GUALTERUS de CASTELLIONE, quem nonnulli PHILIPPUM GUALTERUM vocant, natione Gallo-Flander, *Inſulis* oriundus, claruiſſe videtur anno MCLXXX. Sunt qui illum Canonicorum Tornacenſium Præpoſitum; ſunt qui Epiſcopum Magalonenſem fuiſſe volunt; alii hos duos diverſos faciunt, & Gualterum Magalonenſem ad ſedem iſtam anno MCVIII. evectum eſſe aſſerunt, noſtrum verò Inſulenſem ad ann. MCCL. vel MCCLV. referunt. In mirâ hâc ſententiarum diſcrepantiâ veriſimillimum videtur, Gualterum noſtrum circa annum MCLXXX. vel paulò pòſt claruiſſe, ſiquidèm opus *de geſtis Alexandri*, nuncupavit Gulielmo I. Rhemenſi Archiepiſcopo, qui electus eſt ann. MCLXXV. Obiit ann. MCCII. Præſertim etiam ſi verum ſit, quod in Epiſt. LXXXIX. ad Reineſium habet Chr. Daumius, Codicem ſuum membranaceum anno MCCVIII. ſcriptum fuiſſe. His addas Gualterum à Matthæo Vindocinenſi memorari, quem ad annum MCCI. alibi retulimus, deníque Joan. Sariſburienſis æqualem fuiſſe, ut ejus ad illum Epiſtola teſtatur. Caſtellionenſis noſter, Theologus erat, & Poeta egregius. Scripſit, inquit Henricus ‖ Gandavenſis, *geſta Alexandri M.* libris X. *Argentin.* anno 1513. *Ingolſt.* 1554. *Lugd.* 1558. 4*to.* Ejus *in Pſalterium* Epiſtolas; *Morale dogma Philoſophorum*, & librum *de Mahumeto* in Bibliothecis Belgicis MSS. aſſervari teſtatur Fr. Sweertius in *Athen. Belg.* p. 643. Ejuſdem, ut opinor, Gualteri ſunt libri tres *contra Judæos*, quos ex codice MS. S. Euodii de Branâ eruit, ediditque Caſ. Oudin. *in Veterum Opuſculis ſacris* 1692. Gualteri noſtri tale extat Epitaphium,

‖ De Script. Eccl. cap. 20. p. 165.

Inſula me genuit, rapuit Caſtellio nomen;
Perſtrepuit modulis Galliâ tota meis.

ELIAS

ELIAS III. cognomento *Ibn-Hadithio*, gente Syrus, Patriarcha Antiochenus, claruit circa annum MCLXXX. quo tempore Chriſtiani Occidentales in terrâ ſanctâ bella adverſus Saracenos gerebant. 1180.
Extant Arabicè MSS. *Precationes*, & *Conciones* ſive *Homiliæ feſtivales* in ſacra Chriſtianis tempora, in Bibliothecâ communi *Lugduno-Batavâ* inter libros quos ex Oriente advexit Jacobus Golius, *Cod.* XXVII. 8*vo.* teſte catalogo *Spanhemiano* p. 308. Primus horum ſermonum continet *explicationem Feſti Nativitatis*; & prodiit tùm Arabicè, tùm Latinè, ſed ſeparatim excuſus; poſteà Arabicè & Latinè conjunctim edidit unà cum aliis idem Golius ad calcem Grammaticæ Arabicæ Erpenianæ *Lugd. Bat.* 1656. p. 249. qui ſtylum hujus auctoris, vernaculum licèt, tanquàm minùs accuratum notat. Integrum Golii judicium expromit Hottingerus *Bibl. Orient.* cap. 2. Claſſ. I. p. 62.

THEODOSIUS, Monachus Montis S. Auxentii, Aſceta, deindè Patriarcha CP. claruit ſub Alexio Manuelis filio, & Andronico Comneno, circa annum MCLXXXI. Extant Græc. Lat. *Reſponſa Synodalia* de nuptiis cum priùs deſponſatâ Sobrino, & de ſponſalibus non ſufficientibus pro perfecto Matrimonio *Jur. Græc. Rom.* lib. III. p. 231. 1181.

ANDRONICUS COMNENUS Protoſebaſtus, patriâ Byzantinus, patrem habuit Iſaacium Comnenum, primò Cæſaris, deindè Sebaſtocratoris dignitate ornatum, Alexii Comneni Imp. ex Irene Ducænâ filium tertio genitum. Anno MCLXXX. Manuel Comnenus moriens Alexium filium XIII. annorum puerum, Imperii ſucceſſorem reliquit. Cui Andronicus procerum potentiâ fretus, depoſito Alexio Comneno Proto-Veſtiario, ſe tutorem dedit. Mox ab Alexio, invito quidèm, in Imperii conſortium aſcitus eſt; nec his contentus ipſum Alexium ſtrangulari, ipſiúſque cadaver in mare projici juſſit. A menſe igitur *Novembri* anno MCLXXXIII. ſolus Imperium tenuit. Latinis erat infenſiſſimus, quos ubiquè vexavit, & Urbe Regiâ, occiſo per tumultum Joanne Cardinali, Romani Pontificis Legato expulit, ſuprà modum etiam in ſuos ſævitiæ deditus. Effractis quippè modeſtiæ & manſuetudinis repagulis, in omnia immanitatis genera irrupit. Verùm dùm Iſaacio Angelo inſidias ſtruit, ipſe populari tumultu comprehenſus eſt menſe *Septembri* MCLXXXV. & infinita conviciorum & contumeliarum genera, mille crudelitatis exempla perpeſſus, tandèm à furibundâ plebe confoſſus & diſcerptus, miſeram animam exhalavit, nil aliud ad tot mala reponentem, quàm κύριε ἐλέησον; & ad populum, ἵνα τι κάλαμον συντεθλιμμένον προσεπικλᾶτε, *quid calamum contritum infringitis?* Memoratu non indignum eſt, quod hâc occaſione refert qui hoc tempore vivebat, Nicetas Choniates, ſub Andron. lib. II. num. xii. p. 378. nempè expilatis Sacellis Palatinis, ſacrum illud vaſculum, quo literæ ad Abgarum ipſius Chriſti Domini manu ſcriptæ, contineri dicebantur, furto ablatum periiſſe. Ad Andronicum redeo. Magna ei inerant vitia; habuit & ſuas virtutes; in pauperes miſericors & liberalis; in Quæſtores & Magiſtratus avaros & rapaces atrox & inexorabilis; in victu parcus & ſobrius, in Templa munificus; in D. Pauli Epiſtolas ingenti amore ferebatur; curioſas de rebus Divinis diſputationes prohibuit; viros eruditos ſummâ humanitate tractavit, muneribus auxit, & propè ſolium ſuum collocari juſſit; ut fatente Nicetâ, ſævitiam ſi demas, quam à barbaris inter quos diu vixerat, hauſiſſe videtur, de eo dici poteſt, non minimum inter Comnenos Imperatores fuiſſe, quin nec 1183.

ulli

SÆC. XII. ab Ann. MC. ulli quicquam de palmâ fuiſſe conceſſurum. Eloquentiâ erat egregiâ, eruditione ſingulari, rerum etiam Theologicarum peritiſſimus. Teſtis eſt prolixus, quem imperante adhuc patruo ſuo Joanne Comneno, ſcripſit *dialogus contra Judæos.* Cujus argumentum in operis initio ipſe exponit his verbis,

Ἡ δογματικὴ, τῶνδε τῶν λόγων χάρις,
Τὴν Ἑβραϊκὴν ἐξελέγχουσα πλάνην,
Τὰς εὐσεβεῖς δείκνυσι τοῖς πιστοῖς τρίβους
Ἔγραψα δ' αὐτὴν ἈΝΔΡΟΝΙΚΟΣ ἐκ πόθου,
Ἀδελφόπαις Ἄνακτος Αὐσόνων γένος.
ΚΟΜΝΗΝΟΦΥΟΥ͂Σ, ἐκ Σεβαστοκράτορος.
Εἰς γῆν παραχθεὶς, καὶ γλυκὺ βλέψας φάος.

Dogmatica horum ſermonum gratia
Hebræorum refutans errorem
Pias fidelibus demonſtrat ſemitas &c.

Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta ordinem Lambecianum CCLV. Neſſelianum CVIII. Hunc codicem antiquum & optimæ notæ, folia CXXXVIII. continentem, ex Chio inſulâ allatum, redemit Joannes Sambucus Cæſareus Medicus & Hiſtoricus, qui notâ primæ paginæ appoſitâ teſtatum fecit, ſibi videri hunc codicem eſſe autographum, propriâ ipſius Andronici manu exaratum. Dialogum hunc Latinè vertit Joan. Livineius, & in LXIV. capita diviſit. Verſionem Livineianam Auctuario ſuo inſeruit P. Stevartius *Ingolſt.* 1616. 4*to.* à p. 263. uſquè ad p. 405. De hoc opere vide quæ habet Cl. Lambecius *Comment.* lib. V. p. 169. Hunc dialogum neſcio quo lapſu niſi forſan ejuſdam & nominis & dignitatis ſono deceptus, Andronico Palæologo Imp. anno MCCCXXXII. defuncto, tribuit Whartonus heu! quondàm noſter, *Append. ad Hiſt. Liter.* p. 24. Sed conſtat Joan. Livineium, ipſum in errorem perduxiſſe, dùm in præfatione verſionis ſuæ aſſerit hunc dialogum anno MCCCXXVII. compoſitum & editum fuiſſe. Eundem penè errorem erravit Miræus *Auct.* cap. 412. p. 256. & cum Miræo ſuo Caſ. Oudinus *Supplem.* p. 593.

1183. RADULPHUS de DICETO, Anglus, Archidiaconus Londinenſis, Ædis Paulinæ apud Londinenſes Decanus factus eſt anno MCLXXXIII. Præter opera ejus quæ alibi recenſuimus, ſcripſit *Hiſtoriam compendioſam* de Regibus Britonum à Bruto ad Cadwalladrum iſtius gentis ultimum, qui mortuus eſt anno DCLXXXIX. Hanc edidit Tho. Galeus, *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. p. 553. eique Anonymum de partitione Provinciæ in ſchieras, Epiſcopatus, & Regna, ex codice Arundeliano ſubjecit. Compoſuit etiam Radulphus indiculum *de ſucceſſione Archiepiſcoporum Cantuarienſium*, & *à quibus Apoſtolicis pallia ſuſceperunt.* Hunc ex Membranis Lambethanis evulgavit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 87. ſed in quo præter nudum nominum indiculum, nihil aliud continetur. Contexuit etiam Hiſtoriam *de Archiepiſcopatibus* & *Epiſcopatibus Angliæ* ab Auguſtini adventu ad annum MCXCIX. In quibuſdam Epiſcopatibus ulteriùs protenditur. Verùm additiones ab aliâ manu profectæ ſunt, forſan Joannis Pyke, qui non unum Radulphi opus contraxit, vel interpolavit. Habetur hæc Hiſtoria MS. Bibliothecæ Norfolcianæ *Cod.* CCXX. Ex quo Hiſtoriam de Archiepiſcopis Cantuarienſibus à primâ ſedis fundatione

Vide Part. I. p. 691.

fundatione ad annum MCC. notis suis illustratam edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* T. II. p. 677. Reliqua de aliis sedibus insuper habuit, tùm quòd nihil eximium præbuerint, tùm quòd in Historiis Radulphi editis verbatìm ferè suis quæq; locis sint reperta. Vide *Præfat.* n. xxiii. p. 28. ubi etiam de aliis Chronicis & Historiis Radulpho nostro in eodem codice Norfolciano adscriptis, accuratè agit. Quin & opus integrum apud se MS. extare testis est alibì idem Whartonus *de Decan. Londinens.* p. 205. In indiculo librorum Bibliothecæ Ædis Paulinæ anno 1458. facto, extabat *postilla* Radulphi de Diceto, *super Ecclesiasticum*, & super librum *Sapientiæ*. An verò supersit hodiè, non didici.

ANONYMUS Historiæ Selbiensis Auctor, Monachus Selbiensis, claruit anno MCLXXXIV. Juvenis adhuc, vicesimo secundo ætatis anno, ex Prioris, cæterorúmque Seniorum relatione, scripsit Historiam Monasterii Selbiensis in Angliâ, à primâ ejus fundatione anno MLXIX. usquè ad annum MCLXXXIV. quam primus in lucem protraxit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. I. p. 594. 1184.

PANDULPHUS, patriâ Pisanus, dignitate Cardinalis, claruit circa annum MCLXXXIV. Scripsit Vitam Gelasii II. summi Pontificis, quam notis illustratam edidit Constantinus Cajetanus *Romæ* 1638. *4to.* Vitas etiam Pontificum, seu potiùs additiones ad Chronica Damasi Papæ scripsisse dicitur. 1184.

ANONYMUS, Græcus Chronologiæ Constantinopolitanæ Auctor, claruit anno MCLXXXV. Contexuit Chronologiam Imperatorum Constantinopolitanorum à Constantino M. usquè ad Andronici Comneni exitum, qui anno MCLXXXV. à furibundâ plebe occisus est. Incipit, Ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐβασίλευσεν ἔτη λβ'. &c. Desinit, Ἀνδρόνικος ἔτη γ'. Extat MS. Biblioth. Vind. *Cod. Med.* XX. num. vi. loco quidem non suo, fol. 4. Vide Nessel. *Catal.* Part. III. p. 32. 1185.

WILHELMUS STEPHANIDES, vulgò FITZ-STEPHENS, natione Anglus, domo Londinensis, parentibus nobilitate Normannicâ claris oriundus, claruit anno MCXC. Studia sua tùm in Angliâ tùm in Galliâ strenuè & fœlicitèr promovebat, Monachus posteà Cantuariensis factus. Thomæ Archiepiscopo suo in exilio constantèr adhæsit, impensè coluit. Condidit opus *de Vitâ & Passione & Miraculis* Thomæ Cantuariensis, gentilis sui, quod magnam partem habetur in *Quadrilogo*, ipsius Thomæ Epistolis præfixo. Composuit etiam stylo non ineleganti descriptionem nobilissimæ civitatis *Londoniæ*, in quâ ipse natus erat. Hanc descriptionis suæ civitatis Londinensis, quam patrio sermone adornavit, calci attexuit Joan. Stovius nostras p. 704. 1190.

AUCTOR Anonymus Chronici Rhemensis, claruit circa annum MCXC. Scripsit breve Chronicon Rhemense à Christo nato ad annum MCXC. Habetur apud Labbeum *Biblioth. Nov.* T. I. p. 358. 1190.

JOANNES WALLINGFORD, natione Anglus, propè viculum qui *Stodham* dicitur, ex mediocri prosapiâ oriundus, *Magister Johannes de cellâ* dictus. Juvenis adhuc, in Academiâ Parisiensi prima studiorum tyrocinia posuit, ubi & Magistri gradum adeptus est. Assumpto religionis habitu, ut loqui ament Pontificii, ad Prioratum Wallingfordiensem vocatur. Tandem mortuo Guarino, anno MCXCV. Cœnobii S. Albani Abbas factus est. Ubi postquàm Monasterii sui gubernacula 1195.

bernacula XIX. annos tenuisset, obiit anno MCCXIV. Plura de eo, ejúsq; Vitâ, Morte, rebúsq; gestis, plenâ manu tibi dabit Matthæus Paris *in Vitis Abbatum S. Albani* p. 103. Extat sub ejus nomine *Chronicon* ab anno CCCCXLIX. quod alius, quem Rodulphum Wendover fuisse conjicit Cl. Editor, ad ann. XLII. Henrici III. continuavit. Hoc Chronicon ex codice Cottoniano, ad annum usque MXXXV. edidit Tho. Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. p. 525. An ulteriùs progressus sit Joannes noster, non indicat.

1196. NICOLAUS, Methonensis in Macedoniâ Episcopus, claruit circa annum MCXCVI. Scripsit *Theologiam de S. Trinitate.* Ex quo opere fragmentum habetur Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* num. i. p. 1. Incipit hoc modo. Τίς ὅλως ἀνάγγειλο τῶν ἐν Χριστιανοῖς πλείστων ἐπὶ τῆς ἁγίας τριάδος δύο εἰσάγειν αἴτια &c. Dubium est an idem sit hic Nicolaus cum Nicolao Methonensi, quem Part. I. p. 625. ad ann. MXC. retulimus. Plures fuisse qui sub hoc nomine latent scriptores, admodùm probabile videtur L. Allatio *de Consens.* l. II. cap. 10. §. 2. adeoq; Tractatum tertium *de processione Spiritûs S.* qui sub Nicolai Methonensis nomine circumfertur, Nicolao cuidam juniori, qui post Nicephori Blemydæ ætatem vixerit, adscribendum censet. Uter fuerit Nicolaus noster, primus an secundus, an tertius ab utroque diversus, non liquet. Certè cùm Cl. Lambecius nostrum ad hunc annum referat, temerè loco suo non amovendum censeo, donec certiora edocti fuerimus.

1196. ALEXANDER, Cœnobii S. Bartholomæi de Carpineto in Italiâ Monachus, claruit anno MCXCVI. Efflagitantibus id fratribus suis Monachis, condidit Monasterii sui Chronicon libris VI. iísque collectanea de ejusdem fundatione & dotatione subjecit. Extat hoc opus ex Membranaceo codice Monasterii Casæ Novæ primùm in lucem editum à Ferd. Ughel. *Ital. Sacr.* Tom. VI. p. 1231.

1198. SYLVESTER GYRALDUS, Cambrensis natione, natus anno MCXLVI. Episcopus Menevensis factus est anno MCXCVIII. Inter opera ejus quæ hodiè extant MSS. habetur *Speculum Ecclesiæ*, sive *de Monasticis ordinibus & Ecclesiasticis Religionibus variis, distinctionum libri* IV. in Bibliothecâ Cottonianâ sub *Tiberio* B. XIII. In hoc opere Monachos acerrimè persequitur, eorúmq; mores parùm honestos, fraudes, & inscitiam mordaci sale perfricuit. Certè Monachos, ignavum & luxuriosum hominum genus odio plusquàm Vatiniano habuit Gyraldus, & datâ quâvis occasione falsè perstringit; ut hanc Litaniam sæpiùs ipse repetiverit sæpiùs aliis commendaverit, *à Monachorum malitiâ libera nos, Domine.* Ex hoc opere; nempè *distinctione* II. c. 23, 24. Vitam Hugonis Nonant Episcopi Coventrensis & Lichfildensis decerpsit & separatìm edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* T. II. p. 349. Extant etiam Gyraldi nostri *de Vitâ Galfredi*, Eboracensis Archiepiscopi, libri II. qui in codice MS. sine Auctoris nomine habentur; *Legenda S. Remigii*, seu *de Vita S. Remigii & Episcoporum Lincolniensium illi succedentium*; *Epistola* ad Stephanum Langtonum Cant. Archiep. *de abdicatione Archiepiscopatûs non faciendâ*; de libris à se scriptis *Epistola* ad capitulum Herefordiense; *de descriptione Walliæ* liber secundus; *Retractationes de libris propriis*; *de rebus à se gestis* libri tres; *de jure & statu Menevensis Ecclesiæ distinctiones* seu *dialogi* VII. Plurimas sententias & verborum flosculos otiosos in hoc opere se resecuisse agnoscit Editor; *Vita S. Davidis* Archiepiscopi

Vide Part. I. p. 699.

Archiepiscopi Menevensis. Hæc omnia collegit, & ex variis codicibus MSS. luce publicâ donavit idem vir clarissimus, & in evolvendis, conquirendisque sacris patriæ suæ monumentis stupendæ planè diligentiæ *ibid.* p. 373. Post hæc in præfatione enumerata, operum Gyraldi ineditorum, quæ propriis oculis lustravit, catalogum contexuit. Nos de iis summatìm agemus. Sunt autem *Legenda* S. Æthelberti Orientalium Saxonum Regis. Habetur in codice Cottoniano sub *Vitellio* E. VII. *Walliæ Mappa* seu Tabula chorographica in fronte codicis Westmonast. minio depicta. *Gemma Ecclesiastica*; prima pars agit *de Sacramentis magìs necessariis*, secunda *de Clericali honestate & continentiâ*; extat in Cod. Lambethano. Carmen *de miseriis conditionis humanæ* ibid. Liber *Carminum & Epigrammatum* ib. & in Cottoniano sub *Vitel.* E. V. *Speculum Ecclesiæ*, de quo suprà, præmissâ prolixâ ad Stephanum Cantuariensem Archiepiscopum de literaturæ defectu *Epistolâ*; tres priores operis partes in recènsendis & insectandis Monachorum nequitiis absolvuntur; quarta de statu, institutione, honore &c. Sedis Romanæ, aliarúmque Sedium Patriarchalium, & de munere Pastorali & Episcopali agit; *Symbolum Electorum*, seu Epistolæ variæ à semetipso collectæ, & Tractatus alii; nempè de sacræ Scripturæ præstantiâ & dignitate, ad Walterum Mapes Archidiac. Oxon. & quædam alia. *De Principis instructione distinctiones tres*, opus prolixum, lectúque dignum; asservatur in codice Cottoniano sub *Julio* B. XIII. num. ii. Notam de hoc opere, codici MS. appositam, quam habes *Hist. Liter.* Part. I. p. 699. monuit me idem vir amicissimus esse frivolam & ineptam recentioris cujusdam scriptoris, circa annum MDC. scriptam. Prologi librorum à semetipso scriptorum, in unum volumen operâ suâ congesti, in Biblioth. Collegii SS. Trinitatis apud Cantabrigienses habentur.

SÆC. XII. ab Ann. MC.

NIGELLUS de WIREKER, natione Anglus, Ecclesiæ Cantuariensis Præcentor & Monachus, claruit anno MCC. Quem à multâ lectione, nec minori judicio, ex Lelandi testimonio magnoperè commendat Baleus*, qui plura illius opera recenset. Scripsit inter alia carmine, & Gulielmo de Longo Campo Episcopo Elyensi Regniq; Cancellario dicavit, *Brunellum*, sive *Speculum Stultorum*, Coloniæ 1499. editum, 4*to*. 1200.

* Cent. III. c. 50. p. 245.

ANONYMUS Chronici Atinensis Auctor, Cœnobii forsan Fossæ Novæ Monachus, circa annum MCC. vel paulò post claruisse videtur. Scripsit breve Ecclesiæ Atinensis Chronicon ab anno primo Julii Cæsaris incipiens; posteà Ecclesiæ suæ res succinctè quidèm, sed accuratè, ad ann. usq; MCC. persequitur. Breviculam appendicem addidit Anonymus alter ad annum usquè MCCCLVI. Edidit hoc Chronicon ex antiquo Manuscripto Fossæ Novæ, Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. I. sub calcem p. 493. 1200.

SÆC. XII.

Concilia hoc Sæculo habita.

SÆC. XII. ab Ann. MC.

1102. LATERANENSE I. sub Paschali II. Papâ, anno MCII. celebratum. In quo in Henricum Imp. qui non semel antehàc excommunicatus ad causam dicendam Romam non venerat, ut & in Archiepiscopum Capuanum à Monachis Cassinensibus Sacrilegii accusatum, sententia fertur. Acta recitat Urspergensis ad annum MCII. p. 184. Ubi etiam formula Anathematismi exhibetur. Videsis item Chron. Cassin. lib. IV. cap. 40.

1102. LONDINENSE I. anno MCII. sub Anselmo Cantuariensi, præsentibus Mauricio Eboracensi plurimisque aliis Episcopis, in Ecclesiâ B. Petri Westmonasteriensi habitum. In quo, præter multa disciplinæ Ecclesiasticæ necessaria constituta, Guido Abbas Persoræ propter Simoniam, alii alias ob causas, damnati & depositi sunt. Extant Acta & Ecclesiasticæ disciplinæ *Canones* XXIX. seu potiùs Canonum *Breviaria*, ex Anselmi operibus excerpta apud Eadmer. *Hist.* lib. III. p. 67. Will. Malmesbur. *de gest. Pontif.* lib. I. fol. 129. p. 2. *Conc.* Tom. X. p. 728. Ubi Anselmi aliquot Epistolæ subjiciuntur. Agit prætereà de hâc Synodo Florentius Wigorn. ad ann. MCII. p. 474. Omnia in unum collecta exhibentur apud Spelm. *Conc. Brit.* T. II. p. 21. Confer Chronicon Saxonicum ad ann. MCII. p. 210.

1104. FUSSELENSE apud S. Mariam de *Husillos* propè Palentiam, præside Richardo Pontificis Legato, præsente Alphonso VI. Rege à *XIII.* Episcopis anno circiter MCIV. (neque enim tempus admodùm certum est) celebratum. Quo de finibus regundis inter Episcopos Oxomensem & Burgensem disceptatur, quædam circa divinum Officium tractantur, conjugia Clericorum, sed irrito conatu, prohibentur. Habentur Acta ex Sandovalio *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 317. ubi eruditissimus Card. d' Aguirre de tempore hujus Synodi adversùs Sandovalium prolixè disputat. Anno MCX. vel ineunte sequenti habitum est Concilium *Carrionense*, in quo ventilata est causa Gundisalvi Mindoniensis Episcopi duos Archipresbyteratus Ecclesiæ Compostellanæ contra jus retinentis. *Ibid.* p. 318. *Legionense* anno MCXIV. Quid verò in eo actum sit, non liquet. *Ibid.* p. 319.

1104. TRECENSE I. præsente Richardo Pontificis Legato, anno MCIV. habitum. In quo Hubertus Silvanectensis Episcopus Simoniæ accusatus jurejurando se purgavit. Vide Ivonis Epistolam ad Paschalem &c. & *Conc.* Tom. X. p. 738. Ecclesiis aliquot privilegia concessa habentur *ibid.* p. 739.

1104. LATERANENSE II. anno MCIV. vii. Cal. *April.* celebratum. In quo Investiturarum in Angliâ fautores excommunicantur; nempè tàm Regis consiliarii, qui ipsum ad hoc flagitium impellunt, quàm ii qui ab eo hoc modo investiti sunt, inquit Paschalis Papa, qui meminit hujus Synodi Epistolâ centesimâ ad Anselmum datâ *Conc.* T. X. p. 706.

BAL-

BALGENTIACENSE I. in villâ Aurelianensis Diœcesis ad Ligerim fl. ann. MCIV. iii. Cal. *Aug.* præsidente Richardo Cardinale Pontificis Legato habitum. In quo, ventilatâ Philippi Regis, qui tùm aderat, causâ, res tandèm in medio relicta est, Episcopis de Regis absolutione haud benè convenientibus. Confer Ivonis ad Paschalem Pontificem *Epist.* CXLIV. p. 249. 1104.

PARISIENSE I. anno MCV. iv. Non. *Decembr.* habitum. In quo Philippus & Bertrada eâ lege absoluti sunt, ut tactis SS. Evangeliis juraret uterque se à toro & omni familiari conversatione in posterum abstinere. Extant Philippi ad Lambertum Atrebatensem, & Lamberti ad Paschalem Papam, hâc de re Literæ *Conc.* Tom. X. p. 742. 1105.

FLORENTINUM anno MCV. à *CCCXL.* Episcopis celebratum. In quo Fluentius Episcopus Florentinus, qui occasione prodigiorum quæ hòc tempore acciderunt Anti-Christum jam tùm natum esse docuit, vanitatis & erroris arguitur, & post gravem increpationem & admonitionem dimissus est. Hæc ex Sabellico & Antonino referunt Conciliorum Editores Tom. X. p. 743. 1105.

QUINTILINEBURGENSE apud Northusum anno MCV. iv. Cal. *Julii* coactum. In quo damnantur Simonia, Fornicatio, aliáque vitia; & multa pro reformandis moribus constituta sunt. Acta habet Anonymus quidam istius temporis scriptor apud Urspergensem ad annum MCV. p. 186. 1105.

MOGUNTINUM anno MCV. frequenti admodùm tùm Episcoporum, tùm Optimatum conventu habitum. In quo, deposito Henrico IV. (sententiam ferentibus Romanæ Sedis legatis) filius ejus ad Imperium evehitur. Cui proindè imperialia insignia, Crux & Lancea, Sceptrum, Globus, & Corona tribuuntur. Vide Conrad. Urspergensem loco citato ad hunc annum p. 188. & Otton. Frising. Chron. lib. VII. c. 11. p. 145. 1105.

PICTAVENSE anno MCVI. præsidente Brunone Pontificis Legato habitum. Quo, veniente Boamundo Antiochiæ duce, & maximoperè id urgente, multi ad suscipiendam expeditionem Hierosolymitanam animati sunt. Hæc Sugerius, qui huic Concilio interfuit, in Vitâ Ludovici Crassi cap. 9. Vide *Conc.* Tom. X. pag. 746. Ubi alii citantur. 1106.

GUASTALIENSE ad Padum fl. in Lombardiâ anno MCVI. xi. Cal. *Novembr.* habitum. In quo de Episcopis (quos vocant) schismaticis in unionem Ecclesiæ recipiendis agitur, &, quod primo loco tractatum est, Ecclesiæ totius Æmiliæ ab Episcopi Ravennatensis subjectione eximuntur; cum hæc ipsa Metropolis per annos jam penè centum adversùs sedem Apostolicam se erexerat. Extant *Capitula* III. & Paschalis Papæ *Epistolæ* III. Conc. Tom. X. p. 748. 1106.

HIEROSOLYMITANUM I. anno MCVII. habitum. In quo, deposito Ebremaro, Daybertus Patriarcha, qui ab Hierosolymorum Rege sede suâ pulsus erat, sedi suæ restitutus est. Verùm Daiberto morte subitaneâ erepto, Ebremarus Patriarchatui suo iterùm inhiabat, sed sententiâ Synodali depositus est, mox ad sedem Cæsariensem translatus. De his agit Will. Tyrius *Bell. Sacr.* lib. XI. cap. IV. p. 797. 1107.

SÆC. XII. ab Ann. MC.

1107. FLORIACENSE, apud Monasterium diœcesis Aurelianensis ad Ligerim fl. anno MCVII. xiii. Cal. *April.* habitum. In quo, præsente Ludovico Rege, corpus S. Benedicti metallino & cupreo scrinio insertum magnâ quidem pompâ levatum est. Hæc Chronicon Senonens. ad ann. MCVII. Vide *Conc.* Tom. X. p. 753.

1107. TRECENSE II. anno MCVII. circa Ascensionem Domini præsente Paschali Papâ habitum. In quo Simoniaci, Laici beneficiorum collatores, & rerum Ecclesiasticarum invasores excommunicantur. Hæc ex Urspergensi, Sugerio, aliisque referunt Collectores Conciliorum T. X. p. 754.

1107. LONDINENSE II. anno MCVII. præsentibus Anselmo Cantuariensi, Gerardo Eboracensi, aliisq; Episcopis, Abbatibus, plurimisq; Regni proceribus, Cal. *August.* in Palatio Regis habitum. In quo statutum est, investituras à laicis non esse accipiendas, annuente Rege, ut sine baculi pastoralis, vel annuli traditione id fieret, concedente quoque Anselmo, ut nullus in Prælationem electus, pro homagio quod Regi faceret, consecratione suscepti honoris privaretur. In hâc etiam Synodo obedientiam & subjectionem quam sibi promiserat, à Gerardo ad sedem Eboracensem jam translato, exigebat Anselmus. Annuit Gerardus, eousque pollicitus, se eandem obedientiam exhibiturum, quàm Herefordiensi Ecclesiæ ab eo sacrandus olim promiserat. De hâc re agunt Eadmerus *, Matth. Paris †, Hovedenus ||, M. Westmonast. *, & Historiæ Anglicanæ scriptores passim. Consulat Lector quæ habet Spelmannus Tom. II. p. 28.

* Hist. l. IV. p. 91. † Ad annum MCVII. p. 63. || Annal. Part. I. p. 270. * Ad annum MCVII. fol. 18.

1108. LONDINENSE III. anno MCVIII. præsente Rege Henrico I. ab Archiepiscopis Cantuariensi & Eboracensi, cæterisque Angliæ Episcopis & Magnatibus, in Festo Pentecostes coactum. In quo Clerici incontinentes severissimè damnantur. Extant de hâc re *Canones* X. apud Florent. Wigorn. ad hunc annum p. 479. R. Hoveden. Part. I. fol. 270. p. 2. Eadmer. *Hist.* lib. IV. p. 95.

1108. BENEVENTANUM I. anno MCVIII. mense *Octobri*, à Paschale II. Papâ de investiturâ Beneficiorum à laicis non sumendâ celebratum. In quo Paschalis excommunicationem utrique, & qui daret, & qui acciperet, interminatus est. Vestimenta etiam sæcularia & pretiosa reprehendit, iisque uti Clericos vetuit. Vide Chron. Cassin. lib. IV. cap. 35.

1109. LONDINENSE IV. anno MCIX. sub Henrico I. habitum. In quo causa Thomæ Eboracensis, obedientiam Anselmo Cantuariensi præstare recusantis, excussa est & definita. Thomas in Archiepiscopum Eboracensem electus fuerat. Electum, nisi præstitâ prius sibi tanquàm Primati debitâ subjectione & canonicâ obedientiâ, Anselmus consecrare noluit, omnibúsque Angliæ Episcopis sub anathematis pœnâ interdixit nè ipsum ordinarent; scriptis etiam ad Paschalem Papam literis, nè illum nisi hâc lege consecratum pallio donaret. Legem accipere renuit Thomas, saltem per longas ambages detrectavit. Quæ omnia ex ipsius Anselmi Epistolis apud Eadmerum Hist. lib. IV. p. 97. facilè colligi possunt. Pendente adhuc lite, xi. Cal. *Maii* diem suum obiit Anselmus. Post cujus mortem, in subsequente Festo Pentecostes, ut in majoribus solenniis

ſolenniis fieri ſolebat, conveniebant apud Regem Epiſcopi, Proceréſque. SÆC. XII. ab Ann. MC.
Quo tempore habito Concilio, cauſâque hâc diu multúmque agitatâ, conclusum eſt, Rege etiam id volente, Thomàm in conſecratione ſuâ Canonicam obedientiam Sedi Cantuarienſi præſtare debere. Quod & factum eſt iv. Cal. *Julii*, in Eccleſiâ D. Pauli, Richardo Londinenſi utpotè Collegii Archiepiſcopalis Decano, vacante jam Sede, Metropolitani vices peragente. Pluribus hæc refert Eadmerus *ibid.* p. 103, 104.

LAUSDUNENSE anno MCIX. à Girardo Papæ Legato habitum. Extant hujus Synodi Decreta duo, nempè de Eccleſiâ S. Petri Trenorcienſibus adverſùs Epiſcopum & Canonicos Nannetenſes vindictâ: & de Capellâ S. Stephani monachis Majoris Monaſterii adverſùs Canonicos Camiliacenſes adjudicatâ. Habentur hæc *Conc.* Tom. X. p. 762. 1109.

LATERANENSE III. anno MCX. Non. *Mart.* ſub Paſchali II. collectum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ Canones aliquot, ſive potiùs Canonum aliquot veterum confirmationes, contra inveſtituras Laicorum, eorúmve qui rerum Eccleſiaſticarum diſpoſitionem ſibi vendicaverint; contra res naufragorum diripientes, &c. *Conc.* Tom. X. p. 764. 1110.

CLAROMONTANUM anno MCX. tempore Pentecoſtes habitum. In quo Mauriacenſis Eccleſiæ perſecutores (nempè Petrus Decanus, aliíque ejuſdem Cœnobii Monachi, qui pertractâ ad ſe Laicorum multitudine, Presbytero eruerant oculos, & armati in ipſum Abbatem irrumpentes, effuſo ſanguine Monaſterium polluerant) excommunicati ſunt. Extant Richardi Albanenſis *Epiſtolæ* duæ *Conc.* T. X. p. 765. Eodem anno habita eſt Floriacenſis Synodus, in quâ eadem cauſa iterùm agitata eſt. 1110.

HIEROSOLYMITANUM II. anno MCXI. præſente Conone Papæ Legato celebratum. In quo Henricum Imp. ob Papam ab eo captum, Cardinales malè tractatos, nobiles Romanos occiſos vel in cuſtodiam datos, & ingentem populi ſtragem, excommunicatum fuiſſe tradit Urſpergenſis ad ann. MCXVI. p. 198. ubi de Actis Synodi Lateranenſis agit. Confer item quæ habentur *Conc.* Tom. X. p. 767. 1111.

LATERANENSE IV. ann. MCXII. v. Cal. *Apr.* ſub Paſchali II. Papâ à centum circiter Epiſcopis per ſex integros dies celebratum. In quo privilegium illud, quod de concedendis ſibi Beneficiorum inveſtituris Henricus V. à Paſchali Papâ per vim extorſerat, revocatur; Et in ipſum Imperatorem anathematis ſententia promulgatur. Extant hujus Synodi Acta antiqua, & multò ampliora à Binio ex variis Scriptoribus collecta *Conc.* Tom. X. p. 679. 1112.

VIENNENSE ad Rhodanum fl. anno MCXII. vii. Cal. *Octobris* præſidente Guidone Pontificis Legato congregatum. Quo omnis inveſtitura rei Eccleſiaſticæ de manu laicâ hæreſis eſſe judicatur; Et Henricus Imp. ob extortas inveſtituras Synodali Decreto excommunicatus eſt, miſſis ad Pontificem Decretis, à quo non niſi poſt annos quatuor confirmata ſunt. Extant Hugonis ad Pontificem Epiſtola, Decreta & Acta *Conc.* Tom. X. p. 784. 1112.

ANSA-

SÆC. XII. ab Ann. MC.

1112. ANSANUM propè Lugdunum in Gallia anno MCXII. à Joanne Archiepiſcopo Lugdunenſi collectum. In quo agitatâ vexatiſſimâ hujus temporis controverſiâ, Laicorum inveſtituræ damnantur. Extat Joannis & Epiſcoporum Senonenſium qui huic Synodo intereſſe recuſaverint, ad Joannem Lugdunenſem *Epiſtola*, unà cum Joannis *Reſponſoriâ* Conc. Tom. X. p. 786.

1114. WINDLESHORENSE I. anno MCXIV. vi. Cal. *Maii* ab Henrico Rege, Epiſcopis & Proceribus Angliæ habitum. In quo de electione Archiepiſcopi Cantuarienſis unicè agitur. Rex Farisium Abbatem Abingdonienſem ad hanc dignitatem promovere voluit; Epiſcopi, & Procerum plures aliquem ex Epiſcopali vel Clericali ordine maluerunt. Tandem communi ſuffragio Radulfus Antiſtes Roffenſis in Archiepiſcopum electus eſt. Vide Eadmerum, qui præſens interfuit, *Hiſt.* lib. V. p. 109.

1114. BELLOVACENSE in Archiepiſcopatu Rhemenſi an. MCXIV. viii. Id. *Decembr.* à Conone Papæ Legato congregatum. In quo Henricus Imp. iterùm anathemati ſubjicitur, & querela ab Ambianenſibus de Godefrido Epiſcopo, qui ſedem ſuam deſeruerat, Synodo oblata eſt. Extant Decreta quædam de immunitatibus & moribus Eccleſiaſticis *Conc.* Tom. X. p. 797. Hoc eodem anno habita eſt ad Ceperanum non procul à ripa fl. Lyris Synodus, quâ vix aliud agitur, quàm quod Monachus Caſſinenſis, qui invitus in Monaſterium detruſus fuerat, à voto abſolvitur, & Gulielmus Dux Apuliæ Calabriæq; conſtituitur. Fuſiùs hæc referunt Chronicon Caſſinenſe lib. IV. cap. 51. & Chron. Benevent. apud Baron. ad ann. MCXIV. p. 100.

1114. PALENTINUM I. anno MCXIV. viii. Cal. *Novembr.* Præſidente Bernardo Toletano Pontificis Legato convocatum. In quo ſubverſionibus & calamitatibus, quæ Hiſpaniarum Eccleſias tantoperè vexarant, Patres finem imponere ſollicitè ſatagerunt; & Epiſcopum ad ſedem Lucenſem jam vacantem promoverunt. Extant Acta aliáque huc ſpectantia ex Hiſtoria Compoſtellana MS. & alio Cod. MS. apud Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 319.

1114. COMPOSTELLANUM anno MCXIV. à Didaco Gelmirez ejuſdem ſedis Epiſcopo pro diœceſi ſuâ habitum. In quo multa ad diſciplinam Eccleſiaſticam, quædam ad communem utilitatem ſalubritèr ſancita ſunt. Extant *Canones* XXV. *de Eccleſiis*, *de Judicibus*, *de calumniis Pauperum*, *de die Dominicâ*, *de Quadrageſimâ*, *de Vicariis*, &c. quos ex codice MS. Mondexarenſi, cum MS. Toletano collato publici juris fecit Card. d'Aguirre *Notit. Conc. Hiſp.* p. 261. deindè *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 322.

1115. OVETENSE in Aſturia ad Aſtam fl. anno MCXV. die Pentecoſtes præſide Pelagio Epiſcopo Ovetenſi magno Epiſcoporum & Magnatum numero celebratum. Extant hujus Synodi *Conſtitutiones* ſive *Canones* III. quorum poſtremo cavetur, *nè aliquis à dextris Eccleſiæ infra* LXX. *paſſus per vim extrahatur.* Adjectæ ſunt ingenti agmine ſubſcriptiones tùm Nobilium, tùm Epiſcoporum, quibus Conſtitutiones hæ Synodales confirmantur. Extant omnia ex Codd. MSS. Toletanis deprompta, d'Aguirrii notis illuſtrata *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 324.

SUES-

SUESSIONENSE I. præsente eodem Conone, iisdem de causis habitum. In quo Godefridus Ambianensis è Cartusiâ ad Sedem suam revocatur. Videsis Nicol. in *Vit. Godefr.* lib. III. cap. 30. Eodem anno MCXV. in Synodo Rhemensi eadem decreta sunt. Contra Henricum Imp. in Synodis Coloniensi & Catalaunensi, eodem anno habitis, idem actum est. 1115.

SYRIACUM, loco incerto, forsan Hierosolymis, anno MCXV. habitum, præsidente Episcopo Arausicensi Pontificis legato. In quo Arnulphus Hierosolymitanus Patriarcha, multorum criminum vitæq; maleactæ reus, Synodali sententiâ depositus est. Nihilominùs homo vafer Romam proficiscens, blandisq; verbis, sed præcipuè larga munerum profusione, bono Paschali fucum faciens, sedem suam recuperavit. Tradit hæc Will. Tyr. *Bell. Sacr.* lib. XI. cap. 26. 1115.

TRENORCIENSE anno MCXV. à Guidone Papæ Legato coactum. In quo decretum est, Ecclesiam S. Joannis Vesontionensis pro matrici habendam esse. Extant Acta & Epistolæ *Conc.* Tom. X. pag. 803. 1115.

COLONIENSE I. anno MCXVI. à Theodorico Papæ Legato ob promulgandam excommunicationem, quæ in Henricum Imp. Romæ lata erat, habitum. Vide Urspergens. in Chron. ad ann. MCXVI. Et quæ in Chronico Hirsaugiensi habet Trithemius. 1116.

LATERANENSE V. anno MCXVI. pridiè Nonas *Martii* sub Paschali II. in Ecclesiâ Constantinianâ habitum. In quo Acta Concilii Lateranensis III. de investituris, Henrico Imperatori per vim concessis, confirmantur, & Ecclesiæ S. Joannis Vesontionensis causa tractata est. Extant Acta apud Urspergens. ad ann. MCXVI. p. 187. & *Conc.* T. X. p. 806. In hâc etiam Synodo causa Grosulani Mediolanensis Archiepiscopi tractata est. Vide ibid. in *Append.* p. 1838. De hujus Grosulani electione habita est Synodus Mediolanensis ann. MCI. *ibid.* p. 1832. quem, sedem suam deserere coactum, Paschalis Papa in Synodo Romanâ anno MCIII. restituit *ibid.* p. 1833. 1116.

ROMANUM I. anno MCXVI. habitum. In quo Monasterio Cassinensi præ Cluniacensi prærogativa adjudicata est, Cassinense hanc sibi gloriam à Romanis Pontificibus concessam vendicante, ut ipse, tanquàm Pontificis Romani Vicarius, *Abbas Abbatum* appellaretur. Vide Chron. Cassinens. lib. IV. cap. 62. 1116.

BENEVENTANUM II. anno MCXVII. habitum. In quo Mauricius Burdinus Episcopus Bracarensis, posteà sub nomine Gregorii VIII. Antipapa factus, qui Henricum Imp. Romæ absente Papâ coronaverat, excommunicatus est. Vide Falc. Benev. Chron. ad annum MCXVII. & Petr. Bibliothecar. in vitâ Paschalis II. 1117.

CAPUANUM anno MCXVIII. habitum. In quo Henricus IV. Imp. & Mauritius Burdinus Gregorius VIII. dictus, excommunicantur. Vide Urspergens. ad ann. MCXVIII. 1118.

COLONIENSE II. anno MCXVIII. à Conone Papæ Legato habitum. In quo excommunicatio in Henricum Imperatorem promulgatur. Ita Urspergensis ad annum MCXIX. p. 200. qui de Synodo 1118.

Viennensi

 Viennensi & Frideslariensi eodem anno habitis eadem refert, sed in annum MCXIX. disertè reponit.

1118. TOLOSANUM I. anno MCXVIII. coactum. In quo expeditio in Hispaniam contra Saracenos (sub quorum jugo miserè gemebant hoc tempore Hispani) confirmata est. Vide *Conc.* Tom. X. p. 824. Et *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 334.

1118. ROTHOMAGENSE I. anno MCXVIII. contra Rerum Ecclesiasticarum invasores habitum. Multa in hoc Concilio mota sunt, multa agitata, nihil ferè actum est. Vide Order. Vital. ad annum MCXVIII. lib. XII. p. 846.

1119. TOLOSANUM II. anno MCXIX. viii. Id. *Jun.* à Callisto Papâ II. celebratum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Canones* X. de Ordinationibus, hæreticis, primitiis, oblationibus, &c. Callisti *Epistola* Synodalis, & Acta à Catello edita *Conc.* Tom. X. p. 856.

1119. RHEMENSE I. anno MCXIX. xiii. Cal. *Novemb.* à Callisto II. Papâ, propter investituras Ecclesiasticas, excommunicationem Henrici Imp. aliásque causas, Archiepiscoporum *XV.* Episcoporum plusquam CC. Abbatum, & Principum diversarum Provinciarum ingenti concursu celebratum. Ad hoc Concilium, præter Episcopos & Abbates Normanniæ, quatuor ex Angliâ misit Rex Henricus I. teste Eadmero *Hist.* l. V. p. 124. ad quem locum vide quæ eruditè pro more congessit Seldenus noster in *Not.* p. 213. Huc etiam profectus est Turstanus electus Archiepiscopus Eboracensis, qui, quòd contra Regis voluntatem, & in Sedis Cantuariensis præjudicium consecrationem suam à Papâ acceperit, in patriam redire à Rege prohibitus est; adeóque Archiepiscopatu privatus cum Papâ Romam proficiscitur, referente Chronici Saxonici compilatore ad hunc annum p. 221. Extant de rebus in hâc Synodo gestis *Canones* V. & Acta hinc indè conquisita *Conc.* Tom. X. p. 862. Modum verò hoc Concilium tenendi, quæq; in eo gesta sunt præ aliis plenissimè describit Order. Vitalis Hist. Eccl. lib. XII. p. 857.

1119. ROTHOMAGENSE II. anno MCXIX. à Goisfredo Archiepiscopo habitum. In quo Presbyteris omne cum mulieribus consortium interdictum est. Et cùm Presbyteri huic decreto strenuè reclamarent, Albertus quidam homo eloquens, qui dicere cœpit, comprehensus, & in ergastulum detrusus est. Pluribus hæc refert Orderic. Vit. ad annum MCXIX. lib. XII. p. 866.

1120. NEOPOLITANUM in Palæstinâ anno MCXX. à Guaremundo Hierosolymorum Patriarchâ, præsente Balduino Hierosolymorum Rege, ad reformandos mores Ecclesiæ habitum. Factâ hujusmodi reformatione, mox mala publica cessare cœperunt, & reipublicæ status ad meliorem frugem redactus est. De hâc Synodo agit Will. Tyrius lib. XII. cap. 13.

1120. SUESSIONENSE II. à Conone Papæ Legato anno MCXX. coactum. In quo Abaelardus ob malesanam circa personas SS. Trinitatis sententiam damnatus, & librum suum propriis manibus igni tradere ab Episcopis coactus, in Monasterium detruditur, uti in Epistolà historicà *de propriis calamitatibus* ipse fusiùs exponit. Confer quæ habet Otho

Otho Frising. *de gest. Frider.* lib. I. cap. 47. p. 433. Et G. Cossartii notam *Conc.* Tom. X. p. 990.

ROMANUM II. anno MCXXII. mense *Martio* à Callisto II. habitum. In quo Oderisius Abbas Cassinensis consecratur, & Episcopis quibusdam de Monachis conquerentibus, Monasterium illud ab omni jugo & servitute liberum esse decernitur, subjectione soli Pontifici reservatâ. Vide Chron. Cassinens. lib. IV. cap. 80. 1122.

WORMATIENSE anno MCXXII. magno Episcoporum & Optimatum numero, præsentibus Pontificis Legatis celebratum. In quo pax & concordia inter Henricum Imp. & Pontificem Romanum circa investituras Laicorum sancita est; annuente Henrico, ut investitura absq; annuli & bacculi traditione fieret. Extat Callisti II. Privilegium Henrico concessum cum Henrici Rescripto *Conc.* Tom. X. p. 889. Vide Anselm. Gemblacens. in Chronico, & Urspergens. in Chron. ad ann. MCXXII. 1122.

LATERANENSE VI. generale I. à Callisto II. Papâ anno MCXXIII. habitum. In quo conditiones pacis inter Henricum & Pontificem de investituris factæ confirmantur; Imperator, éique adhærentes ab Ecclesiæ censuris absolvuntur; Gregorii VIII. Antipapæ Acta rescinduntur: Ad meliorem Ecclesiæ disciplinam canones conduntur, facto etiam Canone, ut Christianis in Terrâ S. militantibus auxilium mitteretur. Extant *Canones* XXII. cum Baluzii notis, & Acta Concilii à Binio undiq; congesta *Conc.* Tom. X. p. 891. Ex hoc aliud Concilium, eodem anno de eâdem re Romæ habitum, malè exculpsit Baronius ad ann. MCXXIII. cùm unum idémque fuisse clarissimè liquet. De hâc Synodo vide quæ habentur in *Append.* Conc. T. X. p. 1835. 1123.

LONDINENSE V. anno MCXXV. præsente Joanne Cremensi Pontificis Legato congregatum. In quo ad corrigendos pravos Ecclesiæ mores constituti sunt *Canones* XVII. Extant unà cum Honorii II. Epistolis aliquot ad hanc Synodum pertinentibus, apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 32. & exindè *Conc.* Tom. X. p. 912. Canones hosce non alios fuisse quàm quos anteà sanxerat Anselmus, additis quibusdam aliis, neque tamen eos diu mansisse testatur Chronici Saxonici Auctor ad hunc annum p. 229. Joannes hic Cremensis Papæ Legatus, qui in hâc Synodo legem adversus Clericos concubinarios tulerat, eâdem nocte post missam celebratam, cum meretrice in lecto deprehensus est. Ab hâc labe eum vindicare totis viribus conatur Baronius ad annum MCXXV. sed frustrà; cum Historici nostri ad unum ferè omnes id ei disertè impingant. 1125.

NAMNETENSE in Armoricâ sub Archiepiscopo Turonensi anno MCXXVII. mense *Octobri* ab Hildeberto Turonensi, & suffraganeis Episcopis coactum. In quo, inter alia, incestuosæ nuptiæ damnatæ & prohibitæ sunt. Interdictum etiam nè filii Sacerdotum ordinentur, nisi priùs Canonici regulares aut Monachi fierent. Extat Hildeberti ad Honorium Papam *Epistola* Synodalis unà cum Honorii *Responsoriâ*, Conc. Tom. X. p. 918. 1127.

LONDINENSE VI. anno MCXXVII. pro reformandis Ecclesiæ moribus congregatum. Acta hujus Synodi describunt Matthæus Paris ad annum MCXXIX. & Florentii Wigorniensis continuator ad 1127.

SÆC. XII. ab Ann. MC. ann. MCXXVII. p. 504. ubi etiam *Canones* XII. exhibentur. Extant etiam apud Spelm. *Conc. Brit.* T. II. p. 35. & *Conc.* T. X. p. 920. *Ibidem* p. 942. ad annum MCXXVII. habetur Concilium Londinense de prohibendis Sacerdotum focariis; quod non aliud à nostro fuisse meritò suspicatur G. Cossartius. Quicquid sit, certum est Chronici Saxonici compilatorem, hanc Synodum ad Festum S. Michaelis habitam, in quâ damnata sunt Archidiaconorum & Presbyterorum conjugia, ad annum MCXXIX. referre, ut nisi uxores ante S. Andreæ Festum dimitterent, Ecclesiâ suâ, domóque privarentur, nec unquàm posteà ibi suo munere fungerentur. Verùm Rege veniam concedente, domum reversi sunt. Neque hæc decreta ullam vim habuerunt, omnibus uxores suas, Rege permittente, sicut anteà retinentibus. Vide Chron. Saxon. p. 234.

1128. TRECENSE III. in Campaniâ sub Archiepiscopo Senonensi anno MCXXVIII. celebratum. In quo Militum Templariorum Ordo, nono institutionis suæ anno, habitum album & regulam accepit. Extat *Regula*, præmisso prologo, LXXII. Capitula complectens *Conc.* Tom. X. p. 922. Confer quæ de hâc Synodo tradit Wilh. Tyrius lib. XII. cap. 7.

1128. RAVENNATENSE ann. MCXXVIII. habitum. In quo Aquileiensis & Venetiarum Patriarchæ depositi sunt; quâ verò de causâ incertum est. Vide Baron. ad ann. MCXXVIII.

1129. PARISIENSE II. anno MCXXIX. habitum. In quo Argentoliensis Monasterii Cœnobio S. Dionysii restitutio facta est. Extant Matthæi Albanensis Legati de Concilii sententiâ, Honorii Papæ, & Ludovici crassi *Epistolæ*, quibus Concilii Decreta confirmantur, *Conc.* Tom. X. p. 936.

1129. ILERDENSE in Hispaniâ Tarraconensi anno MCXXIX. iv. Cal. *Aprilis* præsidente Joanne Sabinensi, Cardinale & Pontificis Legato, à *IX.* Episcopis & pluribus Abbatibus celebratum. In quo multa ad disciplinam Ecclesiasticam pertinentia, præcipuè de vitâ & honestate Clericorum constituta sunt. Eruit Steph. Baluzius *Marcæ Hisp.* lib. IV. Exindè *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 491.

1129. PALENTINUM II. in Hispaniâ Tarraconensi ad Arrionem fl. ann. MCXXIX. primâ Quadragesimæ hebdomade præsidente Raymundo Archiepiscopo Toletano celebratum. Aderat Adelphonsus VII. Hispaniarum Rex, qui omnes Hispaniæ Episcopos, Abbates, Comites, Principes, & terrarum suarum potestates ad hoc Concilium invitavit. Plurima in hâc Synodo ad communem Ecclesiæ & Reipublicæ usum, & ad disciplinam Ecclesiasticam reformandam statuta sunt, & jus Emeritanæ Ecclesiæ Compostellano Archiepiscopo restitutum. Extant *Decreta* XVIII. *de Proditoribus publicis, de Concubinis Clericorum ejiciendis, de Monachis vagis, de Excommunicatis, de Adulteris & Incestuosis separandis, de Laicorum investituris, de Obedientiâ Regi fideliter sine dolo ab omnibus præstandâ*, &c. Extulit hæc ex Codice MS. Mondexarensi Card. d'Aguirre, primò *Notitiæ suæ* p. 283. deindè *Conc. Hisp.* T. III. p. 340.

1130. ANICIENSE seu PODIENSE in Wallaunis, non procul à ripâ Ligeris, anno MCXXX. habitum. In quo Petrus Leonis, sive *Anacletus* Antipapa excommunicatus est. Vide Guigon. Carthusiensem

ſienſem in Vitâ Hugonis Gratianopol. & *Conc.* Tom. X. p. 971. Quod & eodem anno in Synodo Claromontanâ, ut & Stampenſi factum eſt. Vide Otton. Friſingenſ. lib. VII. cap. 18. & Bernard. Abbat. in Vitâ S. Bernardi lib. II. cap. 1. p. 1990. SÆC. XII. ab Ann. MC.

IOTRENSE in Diœceſi Meldenſi apud Gallos anno MCXXX. habitum. In quo in Thomæ, S. Victoris Pariſienſis Prioris, interfectores (Nepotes *ſc.* Theobaldi Archidiaconi Pariſienſis, cui ob illicitas exactiones Thomas animosè reſiſtebat) excommunicationis ſententia lata eſt. Extant hâc de re Stephani Pariſienſis, Hugonis Gratianopolitani, & Innocentii Papæ Epiſtolæ *Conc.* Tom. X. p. 974. 1130.

RHEMENSE II. anno MCXXXI. viii. Cal. *Novembr.* præſente Innocentio II. Papâ celebratum. In quo Anacletus Antipapa excommunicatur, & Ludovicus junior, præſente patre, Rex Franciæ ab ipſo Pontifice coronatur. Extant Acta ex variis Auctoribus collecta, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ *Canones* XVII. *Conc.* Tom. X. p. 979. 1131.

LEODIENSE anno MCXXXI. habitum. In quo Halberſtadenſis Epiſcopus priſtino honori undè exciderat reſtituitur, & Anacletus Antipapa condemnatur. Vide Otton. Friſ. lib. VII. cap. 18. & Suger. in Vitâ Ludovici Craſſi, & quæ inde citantur *Conc.* T. X. p. 987. 1131.

PLACENTINUM anno MCXXXII. adverſus Anacletum Antipapam ab Innocentio II. ut titubantem Eccleſiarum Ciſalpinarum ſtatum conſolidaret, habitum. Vide Petr. Cluniacenſ. *Epiſt.* lib. III. 1132.

PISANUM anno MCXXXIV. ab Innocentio Papa contra Antipapam Anacletum indictum. In quo etiam Alexander Leodienſis Epiſcopus Simoniæ accuſatus, & comparere recuſans, deponitur. Vide Bernard. Abbat. Bonæ Val. in Vitâ S. Bernardi ubi ſuprà cap. 2. De hâc quoque Synodo vide Conc. Tom. X. pag. 989. & in *Append.* pag. 1839. 1134.

LEGIONENSE Eccleſiaſtico-Politicum, an. MCXXXV. in ipſo die Pentecoſtes à quamplurimis Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, & cujuſcunq; ordinis viris ad declarandum Alphonſum VII. Hiſpaniæ Imperatorem, habitum. In hâc Synodo multa ad obſequium Dei, multa ad utilitatem regni ſtatuta ſunt. Habentur Acta ex Hiſtoria MS. Adelphonſi VII. ab Aguirrio Cardinale ex Bibliothecâ Toletanâ edita *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 344. Sequenti anno habita eſt *Burgis* Synodus, præſidente Guidone Cardinale & Pontificis Legato, quâ plura circa ordinem divini officii ſancita ſunt. Vide *ibid.* p. 345. Eodem præſidente habitum eſt concilium *Vallis-Oletanum* ann. MCXXXVII. Quid in eo geſtum ſit, nos ferè latet. Vide ubi ſuprà p. 346. Nec melioris notæ ſunt, quæ de Concilio *Tarraconenſi* ann. MCXLVI. *de Palentino* ann. MCXLVIII. referuntur ibid. p. 354. de *Vallis-Oletano* generali ann. MCLV. *ibid.* p. 364. 1135.

ANTIOCHENUM anno MCXXXVI. pridiè Cal. *Decembr.* ab Alberico Oſtienſi, Pontificis Legato coactum. In quo Radulphus partis Latinorum Patriarcha Antiochenus ſecundus, eo quòd Romano Pontifici parere recuſaret, depoſitus eſt. Rem pleniùs enarrat Will. Tyrius lib. XV. capp. 15, 16, 17. 1136.

SÆC. XII. ab Ann. MC.

1136. HIEROSOLYMITANUM III. ab eodem Pontificis Legato eodem anno proximè poſt Paſcha habitum. In quo Templum Domini in Monte Syon dedicatum eſt, & de fidei articulis in quibus à Latinis diſſentirent, cum Armenorum Catholico diſputatum, qui nonnulla proindè ſe reformaturum promiſit. Vide Wilh. Tyrium loco citat. cap. 18.

1138. LONDINENSE VII. Weſtmonaſterii anno MCXXXVIII. ab Alberico Oſtienſi Pontificis Legato, Epiſcopis *XVIII.* & Abbatibus *XXX.* celebratum. In quo, vacante jam ſede, de Archiepiſcopo Cantuarienſi eligendo actum eſt, electo paulò poſt Theobaldo Beccenſis Cœnobii Abbate, & ab Alberico prædicto conſecrato. Hâc etiam in Synodo Abbas Croylandenſis deponitur. Extant Acta & Canones Eccleſiaſticæ diſciplinæ XVII. apud Richard. Hagulſtad. de geſt. R. Stephani ad ann. MCXXXVIII. p. 326. & exindè apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 39. & *Conc.* Tom. X. p. 992.

1138. NORTHAMPTONIENSE I. anno MCXXXVIII. iv. Id. *April.* in Octavis Paſchatis ſub Stephano Anglorum Rege, à Turſtano Eboracenſi, pluribúſque Epiſcopis, Abbatibus & Proceribus collectum. In quo Robertus Epiſcopus Exonienſis conſtituitur, & Abbates *II. viz.* Robertus Wincelcumbenſis, Monachus alter S. Mariæ Eboracenſis, facti ſunt. Tradit hæc Florentii continuator ad annum MCXXXVIII. p. 519.

1139. LATERANENSE VII. generale II. ann. MCXXXIX. ſub Innocentio II. à mille circiter Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, &c. celebratum. In quo Arnaldus Brixienſis, Petrus de Bruis, aliíque hæretici damnantur; Petrus Euchariſtiæ, Baptiſmi parvulorum, Precúmq; pro mortuis efficaciam denegavit, templa diruenda, crucéſque omni cultu & veneratione ſpoliandas contendebat. Arnaldus præterquàm quod in nonnullis cum Petro ſenſit, Epiſcopis, Clericis, Monachiſque dominia & poſſeſſiones, quas vocant temporales, adimendas eſſe cenſuit. His damnatis, Anacleti II. ſive Petri Leonis Antipapæ Acta reſcinduntur, multáque ad conſervandam Eccleſiæ diſciplinam ſtatuta ſunt. Extant Acta tùm antiqua, tùm à Binio adornata, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XXX. *Conc.* Tom. X. p. 999.

1139. WINTONIENSE I. anno MCXXXIX. iii. Cal. *Septembris* coactum. In quo de immunitate Eccleſiaſticâ adverſus Stephanum Regem, qui Epiſcopis carceri mancipatis, eorum Caſtella occupaverat, nullo penè effectu agitur. Acta prolixè deſcribit Guil. Malmeſ. *Hiſt. Nov.* lib. II. fol. 103. Vide Matth. Pariſ. ad annum MCXXXIX. pag. 77.

1140. SENONENSE anno MCXL. præſente Ludovico juniore Rege congregatum. In quo P. Abaelardus ob maleſana dogmata, ejúſque ſectatores & defenſores damnati ſunt. Extant Samſonis Rhemenſis, Jocelini Sueſſionenſis &c. ad Innocentium *literæ*, Innocentii *Reſcriptum*, & *Epiſtola* altera *Conc.* Tom. X. p. 1018. Plurimùm ad hujus concilii intelligentiam conferet, ſi eruditus lector conſulat S. Bernardi *Epiſt.* CLXXXVII. CLXXXVIII. CLXXXIX.

LON-

SÆC. XII. ab Ann. MC.

LONDINENSE VIII. circa annum MCXL. vel seq. præsidente Theobaldo Cantuariensi, in mediâ Quadragesimâ coactum. Cui Stephanus Rex & Eustachius ejus filius, Angliæq; proceres interfuerunt. In quo plures novæ appellationes ad Romanum Pontificem adversùs Regem factæ sunt. Vide H. Huntingdon. *Hist.* lib. VIII. fol. 226. p. 2. 1140.

CONSTANTINOPOLITANUM I. anni. MCXL. mense *Maio*, in dextris Catechumeniis S. Alexii, præsidente Leone Styppiotâ Patriarchâ, præsentibus pluribus Metropolitis & illustribus Imperii principibus celebratum. Quo Constantini Chrysomali olim defuncti scripta, non modò nugarum & ineptiarum, sed hæresis & impietatis plena, in judicium vocata, examinata, proscripta, & condemnata sunt. Inter impia & insulsa quæ in his continebantur dogmata, hæc erant; Satanæ eos cultum præbere, qui cuicunque Principi honorem & venerationem exhibent; omnem Christianum in infantiâ baptizatum, absque eo quòd catechizatus sit, reverà Christianum non esse; quemcunque intellectuali sensu intellectualitèr non persentientem Deum in eo operantem voluntatem suam per Jesum Christum, incassùm laborare; singulos Christianos duas habere animas, quarum una sit impeccabilis, alia peccatis obnoxia, quòd si unam habuerit animam, Christianum nondùm factum esse. Plura alia his non minùs impia & absurda, fœdissima Enthusiasmi portenta, nos docet Decretum Synodicum quod Græc. Lat. extat apud L. Allat. *de Consens. Orient. & Occident.* lib. II. c. 11. num. i. col. 644. cui uni hujus Concilii notitiam acceptam referimus. 1140.

LATINIACENSE in diœcesi Parisiensi ad Matronam fluvium anno MCXLII. ab Ivone Papæ Legato habitum. In quo inter alia, controversia inter Episcopum Atrebatensem, & Monachos Marchianenses de Abbatis electione composita est. Extant Acta *Conc.* Tom. X. in *Append.* p. 1836. 1142.

WINTONIENSE II. præsidente Theobaldo Cantuariensi Pontificis Legato, in causâ Regni Anglicani, feriâ ii. post Octavas Paschatis, anno MCXLII. habitum. In quo Willielmus Martellus Dapifer, aliíque Regiarum partium Ministri excommunicantur. Rem gestam prolixè tradit Gul. Malmesburiensis, qui & ipse interfuit lib. II. fol. 106. p. 2. 1142.

HIEROSOLYMITANUM IV. anno MCXLII. præsidente Henrico Wintoniensi Pontificis Legato, à Patriarchâ Hierosolymitano & quamplurimis regionum circumvicinarum Episcopis celebratum. In quo, præsentibus etiam Armeniæ Patriarchâ & Episcopis, Armeniorum in fide errores redarguuntur & emendantur. De hâc Synodo agit Willielmus Tyrius *Hist. Sacr.* lib. XV. cap. 18. p. 883. Vide quæ suprà ad ann. MCXXXVI. dicta sunt. 1142.

WESTMONASTERIENSE I. anno MCXLII. ab Henrico Wintoniensi Pontificis Legato, coactum. In quo de Stephano Rege, quem Matildis Imperatrix captivum detinuit, actum est, Innocentio Papâ Henricum Legatum per literas increpante, quòd Regem fratrem suum germanum in libertatem non reddidisset. Vide Guil. Malmes. *Hist. Nov.* lib. II. fol. 108. 1142.

CON-

SÆC. XII. ab Ann. MC.

1143. CONSTANTINOPOLITANUM II. anno MCXLIII. mense *Aug.* præsidente Michaele Oxitâ Patriarchâ, à *XII.* Metropolitis, præsentibus etiam Palatii proceribus, in Thomaite (Triclinium id erat Patriarchale) congregatum. Quo Clemens Sasimorum, & Leontius Balbissæ in provinciâ Tyanensi Pseudo-Episcopi, tanquàm præter canones ordinati, & Bogomilorum hæresis & impietatis rei, damnati & depositi sunt. Hæresis hæc Bogomilorum à Bogomilo quodam Monacho orta, ex Manichaismo & Massalianismo conflata erat, monstrosa & absurda dogmata profundens. Omnem Theologiam Christianam, & doctrinam de Oeconomiâ Christi contempserunt; Ecclesias Templa Dæmonum appellârunt; Eucharistiæ Sacrificium insupèr habuerunt. In his, aliisq; ejusdem furfuris, asserendis obstinati erant & pervicaces, firmitèr credentes omnem sine dolore pœnam subire se posse, quasi Angeli ipsos ab igne erepturi sint. De duobus his Pseudo-Episcopis extat Decretum Synodale Græc. Lat. apud L. Allat. *de Consens.* lib. II. cap. 12. num. iii. col. 671. Quoniam verò Synodus de his pleniùs edoceri vellet, ad Metropolitam Tyanensem hâc de re scribendum statuit. Allatis mox Basilii Metropolitæ Tyanensis literis, Synodus aliud Decretum edidit (quod ibidèm habetur col. 674.) in hos duos Pseudo-Episcopos ex Bogomilorum sectâ latum, quo convicti sunt hæc inter alia docuisse & fecisse; neminem sæcularem, nisi Monachus fiat, salvari, licèt omnis virtutis viam iniverit; tondere licere homines, invitis uxoribus, ut & uxores, invitis maritis; nonnullos Christianos demortuos, insepultos & absque cantu negligere, & neque vivos eosdem in pœnitentiam admitti; effodere projicereque Christianorum reliquias, tùm intra tùm extra Ecclesiam repositas; peccatores esse, qui fato functi sunt, & dæmones in defunctorum corporibus habitare; quin & Deum ipsum in quem credebant Christiani, anathematizare non verebantur; ut de aliis nil dicam.

1143. LONDINENSE IX. anno MCXLIII. adversùs rerum & personarum Ecclesiasticarum violatores in mediâ Quadragesimâ habitum. In quo statutum est, ne qui Clerico alicui violentas manus injecerit, nisi ab ipso Papâ coram absolvi possit. Vide Matt. Paris. ad ann. MCXLII. p. 79. & Hoveden. in *Annal.* ad eundem annum fol. 279. p. 2. Synodi ab Alexandro Lincolniensi Episcopo, Pontificis Legato, vel hoc vel superiori anno habitæ, meminit Godwinus *de Præsul. Angl.* in Episc. Lincoln. p. 342. Verùm de hâc Synodo incerta omnia. De quo videsis quæ habet Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 48.

1144. CONSTANTINOPOLITANUM III. anno MCXLIV. *Octobr.* vi. sub Michaele Patriarchâ, & *XIV.* Metropolitis, assidentibus etiam aliquot Principibus in Thomaite habitum. Quo Nipho Monachus sectæ Bogomilicæ dux, in Periblepti Monasterium amandatur, strictiori custodia coercendus, intentato ei anathematis vinculo, si latentèr deinceps aut quidpiam scripserit, aut docere ausus fuerit. Decretum Synodicum Græcè & Lat. extulit L. Allatius *de Consens.* lib. II. cap. 12. num. iii. col. 678. *Februarii* sequentis die iii. conditum est aliud Decretum Synodale, hominem dogmata sua venditare non cessantem, in locum remotiorem relegandum, ut quietè agat, & à nemine visitari, nè pestis illius in alios quoq; derivetur, neminémq; in posterum cum eo congredi audere, aut ullo modo consuescere; alitèr tanquàm unà cum eo sentiens reputabitur, & punietur. Extat hoc Decretum *ibid.* col. 681.

VIZE

VIZELIACUM, apud Monaſterium in Diœceſi Auguſtodunenſi anno MCXLVI. in Burgundiâ, præſente S. Bernardo habitum. In quo nova expeditio in Terram ſanctam adverſùs Saracenos decreta 1146.
eſt. Vide Otton. Friſ. de geſt. Frid. lib. I. cap. 36. ſed præ aliis Anonymum de Geſt. Ludovici VII. apud du Cheſn. Hiſt. Franc. T. IV. Idem etiam in Synodo Carnotenſi eodem anno habitâ ſancitum eſt. Adiſis Baron. ad ann. MCXLVI. De eâdem re in Concilio Stampenſi anno MCXLVII. in Dominicâ Quadrageſimæ habito iterùm agitur. Vide *Conc.* Tom. X. p. 1004.

PARISIENSE III. anno MCXLVII. præſente Eugenio III. Papâ 1147.
coactum. In quo Gilibertus Porretanus Pictavenſis Epiſcopus, errorum circa SS. Trinitatem accuſatus, ſententiam ſuam cautâ & ſubtili explicatione emollire conatus eſt. Dogmata ei objecta, præter alia minoris momenti, hæc erant; Divinam Eſſentiam non eſſe Deum; Proprietates perſonarum non eſſe ipſas Perſonas; Theologicas perſonas in nullâ propoſitione prædicari; denique Divinam Naturam non eſſe incarnatam. Videatur Otto Friſing. *de geſt. Frid.* lib. I. cap. 50. p. 436. ubi hæc copioſiùs referuntur. Præcipuè verò de hâc Synodo Otto de S. Blaſio Append. ad Chron. Otton. Friſing. cap. 4. p. 198. Conſulas item Synodum Rhemenſ. ann. MCXLVIII.

CONSTANTINOPOLITANUM IV. anno MCXLVII. 1147.
Februarii iv. in Palatio Blachernarum, in cauſâ Coſmæ Patriarchæ celebratum. Interfuerunt huic Synodo Metropolitæ XXXI. Præſens erat & præſidebat Manuel Comnenus Imp. aſſiſtebant Joannes Rogerius Cæſar, ſummíq; Imperii principes, ſenatores, & judices politici. Occaſio hæc erat. Coſmas Atticus haud ita pridem creatus Patriarcha, Niphonem Monachum, hæreſis Bogomilicæ anteſignanum, à tot licèt Synodis damnatum, impenſè & inſano planè affectu coluit & adamavit, hominem in ſui conſortium admiſit, & Decreta contra illum lata injuſtitiæ arguebat. Inſolentior his factus Monachus, quotidiè dogmata ſecurus circumvolvebat, & Hebræorum, quem vocabat, Deum repudiabat. Monitus de his Coſmas, hominem nihilominùs mordicùs propugnavit, & in intimis habuit: quin & cum Imperatoris mandato ad carcerem duceretur, à Satellitibus illum abducentibus avellere nitebatur, ſaltem unà cum eo in carcerem duci poſcebat. Plebe igitur, hanc ob cauſam, penè ad rabiem tumultuante, coacta eſt hæc Synodus, quâ coram Imperatore & univerſâ Synodo, palàm affirmavit ſe Niphonem non hæreticum, ſed orthodoxum exiſtimare. Unde mox communi ſuffragio tanquàm eadem cum Niphone ſentiens condemnatur, & ſecundùm Edictorum tenorem dejicitur, & indignus Archieraticâ dignitate judicatur. Synodale Decretum Metropolitarum XXXI. ſubſcriptionibus roboratum, Græcè & Latinè extulit L. Allatius *de Conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 12. num. iii. col. 683. Pluribus hæc perſequitur Joan. Cinnamus *Hiſt.* lib. II. p. 67. &c. De tempore hujus Concilii non ſtatim mihimet ſatisfacio. Ponit illud Decretum Synodicum anno Mundi ϛχνϐ' vi M DCLII. id eſt, anno Chriſti MCXLIV. *Indict.* X. Ubi annus Mundi & Indictio haud benè conveniunt. Indictio enim decima incidit in annum Mundi vi M DCLV. Chriſti MCXLVII. Cùm verò anno MCXLIV. Coſmas nondùm fuerit Patriarcha, mendum potiùs in numerum annorum Mundi irrepſiſſe ſuſpicor, & pro ϐ'. reponendum ε'. præſertim cùm Indictio non per figuras, ut annus Mundi, ſed

SÆC. XII. ab Ann. MC. κατὰ πλάτος ſcribitur Ἰνδικλιῶνος διηγήτης. Penès eruditum lectorem judicium eſto.

1148. RHEMENSE III. anno MCXLVIII. xi. Cal. *April.* mediâ Quadrageſimâ ab Eugenio III. Papâ celebratum. In quo Giliberti Porretani de SS. Trinitate dogmata iterùm excuſſa & damnata ſunt. Extant Giliberti *Aſſertiones*, diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XVIII. & Acta Synodi à Binio ex variis Auctoribus compilata *Conc.* Tom. X. p. 1107.

1148. TREVIRENSE anno MCXLVIII. ab Eugenio III. Papâ coactum. In quo Pontifex S. Hildegardi in monte S. Ruperti Abbatiſſæ, re priùs examinatâ, novas ſuas prophetias proferendi & evulgandi facultatem conceſſit. Extat Eugenii ad Hildegardem, hâc de re, Epiſtola *Conc.* Tom. X. p. 1128. Vide Trithem. in Chron. Hirſaug. ad annum MCXLVIII.

1151. BALGENTIACENSE II. apud Gallos in Diœceſi Aurelianenſi anno MCLI. tempore Quadrageſimæ congregatum. In quo inter Ludovicum Regem & Eleonoram Ducis Aquitaniæ filiam, ob nimiam ſanguinis proximitatem, teſtibus adhibito jurejurando examinatis, divortium factum eſt. Hæc Suger. lib. de geſt. Lud. VII. & *Conc.* Tom. X. p. 1129. Ubi adeas quæ G. Coſſartius annotavit.

1152. HIBERNICUM anno MCLII. in Cœnobio Mellifontis, ſeu potiùs Kenlice in Midiâ, præſidente Chriſtiano Epiſcopo Liſmorenſi, Pontificis Legato, à *XXIV.* Hiberniæ Epiſcopis menſe *Martio* congregatum. In quo *IV.* Hiberniæ Archiepiſcopatus, Armachanus, Dublinienſis, Caſſelienſis, & Tuamenſis inſtituti ſunt, cuilibet Archiepiſcopo certo ſuffraganeorum numero ſubjecto & aſſignato. Atque his quatuor Archiepiſcopis jam conſtitutis, Joannes Papiro Cardinalis, Legatus ab Eugenio III. in Hiberniam miſſus, quatuor Pallia quæ ſecum detulerat in hâc Synodo tradidit. Hæc nos docet Cl. Waræus *Comment. de Præſul. Hibern.* in *Vitâ* Gelaſii Armachani p. 15. Pluribus verò hâc de re agit idem *Antiquit. Hibern.* cap. 16. p. 83. Ubi etiam p. 87. Epiſcoporum qui huic Synodo intererant, nomina Hibernica, & Sedium Archiepiſcopalium inſignia exhibentur.

1154. LONDINENSE X. anno MCLIV. ſub Henrico II. tempore Quadrageſimali congregatum. In quo, renovatâ pace, Leges antiquæ Anglorum Edwardi Confeſſoris, aliæque Regni conſuetudines, Chartæ etiam & Privilegia Epiſcoporum, Abbatiarum &c. Regio Sigillo confirmantur, ut ex codice Monaſterii Bellenſis notavit Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. II. p. 51.

1155. SUESSIONENSE III. anno MCLV. iv. Id. *Jun.* coram Ludovico VII. ac Rhemenſis & Senonenſis provinciæ Epiſcopis, plurimiſque regni Proceribus, pro pace firmandâ habitum; concedente Ludovico ut omnes regni Eccleſiæ, earumque univerſæ Poſſeſſiones, Agricolæ, Mercatores, &c. plenâ ſecuritate per decem annos fruerentur. Extant eâ de re Ludovici Regis literæ *Conc.* Tom. X. p. 1175.

1157. CICESTRENSE anno MCLVII. in feſto Pentecoſtes habitum. In quo ortâ Abbatem inter & Epiſcopum Ciceſtrenſem de juribus & privilegiis controverſiâ, poſt longum examen & diſceptationem, immunitates Monaſterii de Bello confirmantur. Extant Acta admodùm prolixa ex

ex Chron. MS. Monasterii Bellensis *Conc. Brit.* Tom. II. p. 52. & *Conc.* Tom. X. p. 1176.

. ARMACHANUM, seu Ardmachiæ, seu Waterfordiæ, anno circiter MCLVIII. (rejicit Spelmannus ad annum MCLXXI.) præsente ferè totius Hiberniæ Clero coactum. In quo communi consensu decretum est, ut Angli ubique per Insulam servitutis vinculo mancipati, in pristinam libertatem revocentur. Historiam hujus Synodi tradit Giraldus Cambrensis *Hibern. expugn.* cap. 18. p. 770. Eodem anno habita est etiam Synodus Roscomaniæ, cujus ex Annalibus Conaciensibus mentionem facit, nil verò in eo gestum recenset Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. II. p. 59. 1158.

PAPIENSE in Ducatu Mediolanensi anno MCLX. à Friderico Imp. magno Episcoporum Abbatúmque numero celebratum. In quo causâ Sedis Papalis per septem dies ventilatâ, deposito tandem Alexandro III. Victori III. Antipapæ *Octaviano* anteà dicto Pontificatus adjudicatur. Alexander, *Rolandus* priùs dictus, Synodo interesse recusavit, affirmans summum Pontificem à laico citari non debere, omnésq; ipsius judicio subjacere, & ipsum à nemine judicari; ideóque nullum pro se legatum destinavit; sed peracto judicio Synodali, cum suis Cardinalibus urbe cessit, teste Ottone de S. Blasio *Append.* ad Chron. Otton. Frising. cap. 13. p. 202. Extant hujus Synodi Acta, & in his Epistolæ plures ad hanc causam pertinentes *Conc.* Tom. X. p. 1387. 1160.

NAZARENUM in Palæstinâ anno MCLX. præsente Hierosolymorum Rege habitum. In quo post causam Papalem inter Alexandrum III. & Victorem III. diu agitatam, ægrè tandem prævaluit eorum sententia, qui Alexandri Legatum recipiendum esse judicabant. Extant Acta apud Will. Tyrium lib. 18. cap. 29. & *Epistola Synodalis* ad Alexandrum Papam *Conc.* Tom. X. p. 1403. 1160.

OXONIENSE anno MCLX. habitum. In quo Waldensium dogmata, duce quodam Gerardo Teutonico recèns in Angliam inducta, damnantur, eorúmque duces & assertores virgis coerciti urbe ejiciuntur. Extant Acta apud Guil. Neubrigens. lib. II. cap. 13. p. 155 &c. ubi etiam Joan. Picardi notas lector consulat. Vide Spelm. Tom. II. p. 59. & *Conc.* Tom. X. p. 1404. 1160.

NORMANICUM I. apud Novum Mercatum anno MCLXI. habitum. In quo, rejecto Victore III. pro Alexandro judicatur. Vide Robert. de Mont. in *Append.* ad Sigebert. Quod & in Synodis Belvacensi & Tolosanâ, eodem tempore habitis, decretum est. Extat Fastredi Abbatis Clarævallensis de Concilio Tolosano Epistola *Conc.* Tom. X. p. 1407. 1161.

LAUDENSE in Longobardiâ, anno MCLXI. præsente Friderico Imp. habitum. In quo, damnato Alexandro, Victor III. pro Papâ agnoscitur, & inter alia, Moguntini Archiepiscopi (cui per fraudes Huberti Mediolanensis, Episcopi Placentini, aliorúmque plurium vita erepta fuerat) occisores, eorúmque conciliarii & adjutores excommunicantur. Hæc ex chronico Laudensi Conciliorum editores Tom. X. p. 1409. 1161.

SÆC. XII. ab Ann. MC.

1162. LONDINENSE XI. anno MCLXII. congregato pene totius provinciæ Cantuarienſis Clero habitum. In quo Thomas Beckettus Regis Henrici Cancellarius, communibus omnium votis, defuncto Theobaldo, in Archiepiſcopum Cantuarienſem electus eſt. Vide Matt. Paris ad ann. MCLXII. p. 98.

1162. CLEONADENSE in Hiberniâ anno MCLXII. vel ſaltem ſequenti, à *XXVI.* Hiberniæ Epiſcopis, præſidente Gelaſio Archiepiſcopo Armachano, celebratum. Quo, inter alia, decretum eſt, ut nullus deinceps ad Theologiam publicè prælegendam admitteretur, niſi qui Academiæ Armachanæ alumnus fuerat. Tradunt hæc Annales Ultonienſes ad ann. MXX. referente Cl. Waræo *Antiq. Hibern.* cap. 15. p. 75. qui & eadem repetit *de Præſul. Hibern.* in Gelaſio p. 15.

1162. MONSPELIENSE anno MCLXII. ab Alexandro III. Papâ congregatum. In quo Victor III. Antipapa excommunicationi ſubjectus eſt: anathemate etiam percelluntur Principes ſæculares, ni auctoritate ſuâ hæreticos coercerent; Monachis & Canonicis regularibus Legum ſæcularium & Phyſicæ ſtudium interdicitur. Vide *Conc.* Tom. X. p. 1410.

1163. TURONENSE anno MCLXIII. ab Alexandro III. Papâ, Cardinalibus *XVII.* Epiſcopis *CXXIV.* & in his Thomâ Cantuarienſi cum ſuis Suffraganeis, Abbatibus *CCCCXIV.* celebratum. In quo Victor Antipapa, ejúſque fautores ſolenni anathemate damnantur. Extant Arnulfi Lexovienſis *ſermo* in hâc Synodo habitus, Eccleſiaſticæ diſciplinæ *Canones* X. & Acta Synodi à Binio ex variis ſcriptoribus excerpta *Conc.* Tom. X. p. 1411. Vide plura in *Append.* p. 1838.

1164. CLARENDONENSE ann. MCLXIV. viii. Cal. *Februarii* ab Epiſcopis & Proceribus Angliæ, præſidente Joanne de Oxoniâ habitum. Quo πολυθρύλλητα illa *Capitula* XVI. *conſuetudinum Anglicanarum* confirmata ſunt. Ad quæ fidelitèr obſervanda juramento ſe adſtrinxerunt omnes qui aderant, & in his ipſe Thomas Archiepiſcopus, qui tamen ea, velùt Leges iniquas & omnibus Chriſti fidelibus deteſtandas, obſtinato animo mox damnavit & rejecit. Extant *Capitula* apud Mat. Paris ad ann. MCLXIV. p. 100. & exindè *Spelm. Conc. Brit.* Tom. II. p. 63. ubi ingens Epiſtolarum cumulus ad Thomam ejúſque cauſam pertinentium reperitur. Capitula, pluréſque de hâc re Epiſtolæ habentur *Conc.* Tom. X. p. 1425.

1164. NORTHAMPTONIENSE II. anno MCLXIV. ab Henrico II. ejúſque Epiſcopis & Optimatibus habitum. In quo Thomas Cantuarienſis ob non ſervata capitula Clarendonenſia perjurii accuſatus, condemnatus eſt. Rem geſtam narrat Hovedenus ad annum MCLXV. fuſiùs auctor Vitæ S. Thomæ apud Baron. ann. MCLXIV. p. 491. ut alios mittam. Vide etiam *Conc.* Tom. X. p. 1433.

1166. CONSTANTINOPOLITANUM V. anno MCLXVI. ſub Lucâ Patriarchâ congregatum. Præter principes viróſque illuſtres, interfuerunt tres Patriarchæ, Lucas CP. Athanaſius Antiochenus, Nicephorus Hieroſolymitanus, & Metropolitæ *LVII.* Accuſaverant Alemannos, tanquàm de naturâ Divinâ malè ſentientes, Demetrius Lampenus, Joannes Corcyrenſis, Conſtantinus Bulgariæ, & Joannes Irenicus.

Cauſa

Cauſa per integrum ſexennium protracta, tandem ad hanc Synodum delata eſt. Quâ accuſatores falſi convincuntur : proindè dignitatibus privati, & in exilium miſſi. Sex capita in hâc Synodo edita in Græcorum Triodio legi poſſunt. Ipſa Synodi Acta ſuperſunt MSS. correctiſſimè & characteribus grandioribus ſcripta. Quibus ſubjiciuntur Epiſcoporum ſubſcriptiones, majori ex parte autographæ, vario literarum tractu, & implicatis lineolis, ut poſteriori Græciæ in more fuit, exaratæ, teſte L. Allatio *de Conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 12. num. iv. ut quæ de hâc Synodo referant Joan. Cinnamus lib. VI. & Nicetas Choniates ſub Manuele Comneno jam mittam.

HERBIPOLENSE anno MCLXVI. in Feſto Pentecoſtes congregatum. In quo Paſchalis III. *Guido* anteà dictus, in Victoris III. demortui locum ſubrogatus, in ſede Pontificali confirmatur. Extant hâc de re Friderici Imp. literæ, & alterius cujuſdam ad Alexandrum Papam Epiſtola *Conc.* Tom. X. p. 1438. 1166.

ANGLICANUM anno MCLXVII. ab omnibus Angliæ Epiſcopis loco incerto habitum. In quo ad declinandum Thomæ Cantuarienſis in partibus tranſmarinis judicium, decretum eſt ut ad Pontificem appelleretur. Hâc de re extant, tùm Epiſcoporum ſuffraganeorum, tùm Cantuarienſis ad Pontificem, Epiſtolæ *Conc.* Tom. X. p. 1444. Idem etiam factum eſt in Conventu Chinonenſi in Galliâ ab Epiſcopis & Proceribus ditionis Anglicanæ, præſente ipſomet Rege Henrico II. hoc eodem anno habito, utì auctor nobis eſt Joann. Sariſburienſis ad Epiſc. Exon. *Epiſt.* CXXXIX. 1167.

CONSTANTINOPOLITANUM VI. circa annum MCLXVIII. vel non diu poſteà, in cauſâ unionis cum Latinis ſanciendæ, præſidente Michaele Anchiali Patriarchâ congregatum. Aderant ex Occidentis partibus Cardinales primarii, & Epiſcopi plures, ad pacem cum Græcis conciliandam à Papâ miſſi, qui in hunc finem nihil aliud à Græcis expoſcebant, quàm primatum Papæ tribuendum, ejus in Divinis Officiis commemorationem fieri, & Appellationes concedendas. Spernebant has conditiones Græci, & re planè deſperatâ, Imperator, Synodus, & univerſus Senatus ſanciverunt Papam, & qui cum eo ſentirent omnes, totali ſeparatione abſcindendos eſſe ; Tomos ſuper hoc conficientes, in quibus immaculatam & orthodoxam fidem digeſſerunt. Pluribus hæc ex ipſis Græcorum ſcriptis ἀνεκδότοις nos docet L. Allatius *de Conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 12. n. i. col. 664. 1168.

LATERANENSE VIII. anno MCLXVIII. coactum. In quo Fridericus Imp. ob intruſum in ſedem Apoſtolicam Victorem Antipapam damnatur, & Imperio privatur. Conſulantur Joannis Sariſburienſis *Epiſt.* LX. & *Epiſt.* ad Cantiæ Sub-Priorem. In eâdem Synodo decretam eſſe legationem ad pellendos Epiſcopos (quos vocant) ſchiſmaticos, & catholicos ſedibus ſuis reſtituendos teſtatur Chronicon Laudenſe ad annum MCLXVIII. Habentur hæc omnia *Conc.* Tom. X. p. 1449. 1168.

CASSILIENSE in Hiberniâ anno MCLXXII. præſidente Chriſtiano Papæ Legato habitum. In quo Eccleſiæ Hibernicæ ſtatus ad Anglicanæ formam componitur, multáque de Matrimoniis contrahendis, de decimis ſolvendis, de Eccleſiis debitâ devotione venerandis, & fre- 1172.

SÆC. XII. ab Ann. MC. quentandis ſtatuuntur. Extant Acta & *Capitula* III. apud R. Hoveden. Part. II. fol. 301. p. 2. Acta & integra Capitula VIII. apud Girald. Cambr. *Hibern. Expugn.* lib. II. capp. 33, 34. p. 776. exindè apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 95. & *Conc.* Tom. X. p. 1454.

1172. ABRINCATENSE apud Normannos in confinio Britanniæ Minoris anno MCLXXII. v. Cal. *Octobr.* præſentibus Pontificis Legatis congregatum. In quo Henricus II. Angliæ Rex à Thomæ Cantuarienſis cæde anteà abſolutus, ſecundâ jam vice abſolvitur, & Decreta quædam per Pontificis Legatos de moribus Eccleſiæ conſtituta, promulgantur. Extant Acta & *Decreta* XIII. apud R. Hoveden. Annal. Part. II. fol. 302. p. 2. inde apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 99. & *Conc.* Tom. X. p. 1458.

1175. LONDINENSE XII. anno MCLXXV. coram Henrico II. ab Epiſcopis &. Abbatibus provinciæ Cantuarienſis, præſidente Richardo Archiepiſcopo, die Dominicâ ante Aſcenſionem Domini, Weſtmonaſterii collectum. In quo poſt editos canones controverſiæ inter Richardum Cantuarienſem & Rogerum Eboracenſem, de cruce intra provinciam Cantuarienſem ab Eboracenſi portandâ; item de Epiſcopatibus Lincolnienſi, Ciceſtrienſi, Wigornienſi, & Herefordienſi, quos de jure ad Sedem ſuam pertinere aſſerebat Rogerus Eboracenſis, aliiſque nonnullis ſunt agitatæ. Super quas Appellationes ad Pontificem Romanum factæ ſunt. Extant Acta & diſciplinæ Eccleſiaſticæ de continentiâ, ſobrietate, aliiſque moribus Clericorum & Religioſorum, de ſacramentis, decimis integrè perſolvendis &c. *Canones* XIX. apud R. Hoveden. Annal. Part. II. fol. 310. apud Spelman. p. 103. qui & alia ex vetuſt. MS. & aliundè congeſta habet, & *Conc.* Tom. X. p. 1461. Notandum, Concilium hoc aliquando *Weſtmonaſterienſe* vocari, ob urbis iſtius propinquitatem. Verùm Londini habitum fuiſſe manifeſtò liquet.

1175. WINDLESHORENSE II. an. MCLXXV. coram Henrico II. ejúſque filio, præſentibus Richardo Cantuarienſi, aliiſque Epiſcopis & Proceribus, in Octavis S. Michaelis congregatum. In quo, conſentiente Henrico, Rodericus Conactæ in Hiberniâ Rex, ſub lege Homagii & Tributi Regi Angliæ integrè perſolvendi, conſtitutus eſt. Agit de hâc re R. Hoveden. Annal. Part. II. fol. 312. p. 2.

1176. NORTHAMPTONIENSE III. anno MCLXXVI. præſentibus Regibus Henrico patre & filio, & Willielmo Rege Scotiæ celebratum. In quo de Scotiæ Epiſcoporum Eccleſiæ Anglicanæ, & præcipuè ſedi Eboracenſi, ſubjectione actum eſt. Negantibus verò id Scotiæ Epiſcopis, & Richardo Cantuarienſi hanc ſubjectionem Sedi ſuæ arrogare tentante, res tandem in medio relicta eſt. In hoc etiam Concilio ſtatuta Clarendonenſia recitata novo ſacramento confirmantur. Vide R. Hoveden. ad ann. MCLXXVI. fol. 314. p. 2. & Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 111. *Conc.* Tom. X. p. 1469.

1176. LUMBARIENSE in Galliâ Narbonenſi anno MCLXXVI. coactum. In quo Hæretici qui *Boni homines* vocantur, propter nova & maleſana dogmata examinati & damnati ſunt. Quænam verò fuerint hæc dogmata ipſimet liberè confitentur, dùm ad ſingula Ludovenſis Epiſcopi quæſita ingenuè reſpondent. Extant Acta integra *Conc.* Tom. X. p. 1470.

DUBLI-

DUBLINIENSE anno MCLXXVI. præsidente Viviano Pontificis Legato coactum. In quo jus Anglorum Regis in Hiberniam, & summi Pontificis auctoritas confirmatur, tàm Clero, quàm Populo, sub anathematis vinculo astrictis, nè ab hâc fidelitate ausu temerario resilire præsumant. Refert hæc Girald. Cambrens. *Hibern. Expugn.* lib. II. cap. 17. p. 795. Adisis R. Hoveden. *Annal.* Part. II. fol. 316. Meminit Neubrigensis lib. III. cap. 9. p. 302. Concilii Dublinienfis generalis, ab Hiberniæ Præsulibus atque Abbatibus, præsidente Viviano, celebrati. In quo cùm Vivianus in Ecclesiis simplicitatis barbaræ, liberiùs Romanum morem agere vellet, denunciantibus Præfectis Regiis ut vel abscederet, vel secum militaret, auro Hibernico, quod multùm sitierat, minùs onustus in Scotiam remeavit. An eadem hæc Synodus cùm præcedente fuerit, non satis liquet. Conciliorum editores eam ad annum MCLXXXIII. referunt. SÆC. XII. ab Ann. MC. 1176.

WESTMONASTERIENSE II. anno MCLXXVI. præsidente Hugone Cardinale Pontificis Legato, mediâ Quadragesimâ congregatum. In quo orta inter Archiepiscopum Cantuariensem & Eboracensem de sedendi præeminentiâ controversiâ, cùm hic ad Legati sinistram sedere nollet, magnóque indè tumultu facto, nihil in hâc Synodo actum est. Tradit hæc R. Hoveden. Annal. Part. II. fol. 314. p. 2. 1176.

TARSENSE, Tarsi in Ciliciâ, quæ Armeniæ minoris pars erat, anno MCLXXVII. sub Gregorio cognomento *Degtia* Patriarcha, jussu Leonis Armeniæ regis celebratum. In omnium votis erat, efflagitante etiam Manuele Græcorum imperatore, ut Armeni, qui diu sub schismate laborâssent, ad Græcorum communionem redirent, & fidem Catholicam profiterentur, suadente id præ aliis Narsese Lampronensi, & unionem hanc gnavitèr promovente. Tarsi igitur coeuntes, Græcis consenserunt, duas esse in Christo naturas, duas voluntates atq; operationes, Græcorum hâc in parte confessionem amplexi sunt, hæreseos damnant Eutychetem, Severum, & Timotheum Ælurum, de Dioscoro donec hæreticus esse ostendatur judicium suum suspendentes; Trisagii Appendicem orthodoxè explicant, illámque non ad Trinitatem, vel Christi Divinitatem, sed solummodò ad Christum incarnatum referunt; festa Nativitatis Dominicæ & baptismi se juxta Ecclesiæ universalis consuetudinem deinceps celebraturos pollicentur, vinum aquâ miscendum in Eucharistiâ admittunt, denique sacram Synodum Chalcedonensem recipiunt. Rectè quidem hîc, & sensu satis Catholico explicant Patres Tarsenses formulam *Trisagio* additam [ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς] Divinitatem nempè passam non esse, sed Christum Θεάνθρωπον fuisse crucifixum, duabus in Christo naturis *inconfusè*, *immutabilitèr*, *indivisè*, *inseparabilitèr* unitis, ac proindè quod uni naturæ proprium erat, vi κοινωνίας ἰδιωμάτων alteri tributo. Erat quidem olim, sexto præsertim Sæculo, non modò cum Eutychianis (quos omnes rejiciebant) sed & inter Catholicos *de uno ex Trinitate passo* multa lis & controversia, quam tamen puram putam fuisse λογομαχίαν, ex malè intellectâ utriusque partis sententiâ natam, perindè ac olim Græcos inter & Latinos de voce ὑποστάσεως contendentes, & nihilominùs unum idémq; sentientes, pluribus ostendit eruditissimus Norisius Dissert. Hist. *de uno ex Trinitate carne passo* cap. 6. p. 59. Sed mittenda hæc, quæ non sunt hujus loci, & ad Concilium nostrum redeundum. 1177.

SÆC. XII. ab Ann. MC. undum. Ex Actis hujus Synodi extant Armenicè & Latinè *Propoſitiones* IX. quas ad pacem conciliandam Græci poſtularunt, unà cum Armenorum reſponſis & conceſſionibus, & *Propoſitiones* VII. quas Armeni Græcis obtulerunt apud Clem. Galanum *Conciliat. Eccleſ. Arm.* cap. 22. Part. I. p. 331. *Epiſtola* etiam *Synodalis* ad Manuelem Imperatorem apud Armenos aſſervatur, cujus partem exhibet idem Galanus *Part.* II. *Tom.* I. *Quæſt.* I. §. v. p. 42. Hæc Patres Tarſenſes; verùm interveniente paulò poſt Manuelis morte, divinum illud concordiæ opus imperfectum remanſit.

1177. VENETUM anno MCLXXVII. celebratum. Quo Alexander Papa, & Fridericus Imperator reconciliantur, & Paſchalis Antipapa cum ſuis quos ordinaverat deponitur. Extant Acta & Epiſtolæ variæ, tùm Pontificis, tùm Epiſcoporum & Principum, ad hanc Synodum pertinentes *Conc.* Tom. X. p. 1481.

1177. NORTHAMPTONIENSE IV. anno MCLXXVII. in Feſto S. Hilarii habitum. In quo Guidone Decano de Waltham, ejuſdémque Canonicis ſæcularibus jus ſuum in eandem Eccleſiam, in manus Archiepiſcopi reſignantibus, Rex, poteſtate à Papâ factâ, Canonicos regulares de diverſis domibus Angliæ deſumptos, in eâdem Eccleſiâ inſtituit. Vide R. Hoveden. Annal. Part. II. fol. 320.

1177. WESTMONASTERIENSE III. *Pan-Anglicum* dictum, anno MCLXXVII. initio Quadrageſimæ, præſentibus Richardo Cantuarienſi plurimíſque Epiſcopis, Abbatibus, & Regni Proceribus celebratum. In quo lis & bellum inter Aldefonſum Caſtellæ, & Sanctium Navarræ Reges exorta, judicio Henrici Regis Angliæ compreſſa & compoſita ſunt. Pluribus hæc enarrat R. Hoveden. Annal. Part. II. f. 320. p. 2.

1179. LATERANENSE IX. generale III. ann. MCLXXIX. xii. Cal. *April.* ab Alexandro III. Papâ, & CCC. circiter Epiſcopis celebratum. In his ex Angliâ quatuor, ex Scotiâ plures, ex Hiberniâ ſeptem vel octo Epiſcopi adfuerunt. Devicto à Cis-Alpinis copiis Friderico Imp. & faſces Pontifici jam ſubmittente, extinctóque hoc modo XXII. annorum ſchiſmate, ad reparandum luxatum Eccleſiæ ſtatum coacta eſt hæc Synodus. In quâ primò de Electione Romani Pontificis agitur. Utque contra ſchiſmata in poſterum caveretur, ſtatutum eſt neminem, niſi à duabus Cardinalium partibus electum, pro Pontifice Romano habendum eſſe. Epiſcopi Germaniæ aliiq; qui ab Imperatoris & Anti-Paparum partibus ſteterant, ejurato ſchiſmate reconciliati, & ad Eccleſiæ communionem recepti ſunt. Waldenſes, Albingenſes, & Cathari, tanquàm hæretici damnati & anathematizati. Brabantiones, Cotarellos, &c. vi & armis à ſæculari poteſtate proſequendos & exterminandos eſſe Synodus decrevit. Extant de his aliíſque diſciplinæ Eccleſiaſticæ capitibus *Canones* XXVII. & Acta Concilii à Binio undique collecta, *Conc.* Tom. X. p. 1503. Subjicitur *Appendix* à Bartholomæo Laurentio, ex codice archetypo pergameno olim deſcripta & edita, in partes XLVIII. diviſa; quarum prima ea eſt quæ Synodi Lateranenſis Canones complectitur; reliquæ parùm huc ſpectant; certè nihil aliud ſunt, quàm plurimorum Decretorum compilatio, quæ Romani Pontifices, tùm ante, tùm poſt hanc Synodum promulgârunt. Habetur integra hæc Appendix *ibid.* p. 1535.

VERO-

VERONENSE anno MCLXXXIV. à Lucio III. Papâ, ad reconciliandòs eos qui ab Antipapis ordinati fuerant, celebratum. Aderat ingens Ecclesiasticorum multitudo, pro quibus intercessit Imperator, ut in gratiam reciperentur. Annuit Pontifex. Verùm mutato mox concilio, in aliam Synodum rem distulit. Meminit hujus Synodi Krantzius *Saxon.* lib. VI. cap. 47. 1184.

AQUILEIENSE anno MCLXXXIV. à Gotefrido Patriarchâ adversus incendiarios, sacrilegos, & hujusmodi alios, coactum. Extat *Epistola* Synodalis apud Ughel. *Ital. Sacr.* Tom. V. p. 68. & *Conc.* Tom. X. in *Append.* p. 1829. 1184.

NORMANNICUM II. an. MCLXXXIV. sub Henrico II. Anglorum Rege, ab Episcopis Normanniæ habitum. In quo conditæ sunt quinque Regulæ de veniâ peccatorum iis impertiendâ, qui Eleemosynam ad subventionem Terræ Sanctæ transmiserunt, factâ etiam ordinatione inter Henricum, & Philippum Franciæ Regem, communi Episcoporum & Procerum Concilio approbatâ, quantum quisque ad hoc subsidium conferre debeat. Habentur hæc apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 115. & *Conc.* Tom. X. p. 1739. 1184.

PARISIENSE IV. anno MCLXXXVI. coactum. In quo afflictæ rei Christianæ apud Palæstinos causam agente Heraclio Patriarchâ Hierosolymitano, expeditionem contra Turcas suscipiendam esse decretum est. Vide Rob. Gaguin. *Hist.* lib. VI. & ex eo *Conc.* Tom. X. p. 1747. 1186.

GISORTIANUM in Normanniâ, anno MCLXXXVIII. sive Conventus Episcoporum & Procerum Anglicæ & Gallicæ ditionis, apud Gisortium habitus. In quo, facto jam fœdere inter Henricum Angliæ, & Philippum Franciæ Reges, utrinque pactum est pro Terrâ S. à Saracenis recuperandâ expeditionem se suscepturos esse. Vide R. Hoveden. ad ann. MCLXXXVIII. fol. 365. Eodem anno Conventus Episcoporum Anglicæ ditionis pro subsidio Terræ Sanctæ præbendo habitus est. Quod & in Synodo Gaintingtoniensi in agro Northamptoniensi apud Anglos eodem anno habitâ factum esse tradit Hovedenus loco citato. Idem & in Parisiensi, hoc eodem anno sancitum; ut & in Lanciciensi in majori Poloniâ, eodem tempore celebratâ. De his omnibus Synodis vide quæ ex variis Auctoribus annotârunt Conciliorum editores Tom. X. p. 1759. Ad Lanciciensem quod attinet, vide quæ de Concilio Cracoviensi habentur *ibid.* in *Append.* p. 1830. 1188.

PIPEWELLENSE apud Northamptonienses an. MCLXXXIX. à quamplurimis Angliæ, Galliæ, & Hiberniæ Episcopis habitum. In quo lis inter Cantuariensem & Eboracensem, de primatûs & ordinationis jure renovata est. Quid verò eâ in re factum sit, non constat. Vide Hoveden. ad ann. MCLXXXIX. fol. 375. 1189.

EBORACENSE anno MCXCV. præsente Rege, ab Huberto Cantuariensi Pontificis Legato, ad reformandos Ecclesiæ mores habitum. Extant Acta & *Capitula* XII. de rebus Sacris & Ecclesiasticis, apud R. Hoveden. ad annum MCXCV. fol. 429. p. 2. & *Conc.* T. X. p. 1791. 1195.

MONSPE-

SÆC. XII. ab Ann. MC.

1195. MONSPELIENSE anno MCXCV. menſe *Decembri*, à Michaele Pontificis Legato habitum. In quo poſt multa de variis Eccleſiæ negotiis conſtituta, ſancitum eſt, arma contra Saracenos in Hiſpaniam irrumpentes ſumenda eſſe. Acta primus extulit Steph. Baluzius *Conc. Gal. Narbon.* p. 28. indè *Conc.* Tom. X. p. 1796.

1196. PARISIENSE V. anno MCXCVI. à Meliore Presbytero, & Cencio Subdiacono, Cardinalibus, & legatis Pontificiis coactum. Duxerat in uxorem Ingeburgem Canuti Danorum Regis ſororem Philippus Auguſtus rex Franciæ, quam mox prætextu conſanguinitatis per cenſuram Eccleſiaſticam repudiavit. Conquerente de hâc injuriâ Canuto habita eſt Synodus Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Abbatúmque totius regni. Verùm metu Regis territi rem tandem in medio reliquerunt. Quod ex Rigordo referunt Conciliorum editores Tom. X. p. 1800.

1197. LANCICIENSE in Poloniâ anno MCXCVII. à Petro Capuano Papæ Legato habitum. In quo Sacerdotum concubinatus & conjugium prohibita & repreſſa ſunt. Vide *Conc.* Tom. X. p. 1800.

1198. SENONENSE anno MCXCVIII. habitum. In quo Populicanorum (Waldenſium ea ſtirps eſt) quam vocant, hæreſis damnata eſt. Hanc Robertus in Chronico Autiſſiodorenſi omnium hæreſeôn fæculentiſſimam vocat. Extant de hâc re Innocentii III. Epiſtolæ II. & G. Coſſartii notæ *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 3.

1199. DALMATICUM anno MCXCIX. à Joanne Capellano & Simone Subdiacono Pontificis legatis & Dalmatiæ ac Diocliæ Epiſcopis, ad reformandam Eccleſiæ diſciplinam congregatum. Extant hanc in rem *Capitula* XII. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 7.

1199. DIVIONENSE ad Oſcaram fl. in Ducatu Burgundiæ anno MCXCIX. à P. Capuano Cardinale, Sedis Apoſtolicæ Legato, Archiepiſcopis *IV.* Epiſcopis *XVIII.* (ut Abbates alióſque taceam) de Philippi Francorum Regis illicitis nuptiis habitum. In quo, Rege poſteriorem conjugem dimittere recuſante, Pontificis ſententia de ſacris per Galliam interdicendis promulgata eſt. Eodem anno & eâdem de re coacta eſt Viennæ Synodus. Vide quæ ex variis ſcriptoribus referunt Conciliorum editores Tom. XI. Part. I. p. 11.

1200. LONDINENSE XIII. anno MCC. ab Huberto Cantuarienſi, pro reformatione Eccleſiæ Anglicanæ, prohibente licèt Gaufrido Eſſexiæ Comite ſummo Angliæ Juſticiario, coactum. Extant Eccleſiaſticæ diſciplinæ, de ſacris officiis celebrandis, de pœnitentiâ, excommunicatione, decimis, matrimonio, &c. *Capitula* XIV. apud Hoveden. ad ann. MCC. fol. 458. p. 2. Exindè apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 123. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 13.

1200. NIGELLENSE ſive NIVIGELLENSE in Brabantiâ, anno MCC. ab Octaviano Oſtienſi Epiſcopo & Cardinale Pontificis Legato menſe *Septembri* congregatum. Quo interdictum Galliæ ob Philippi Regis nuptias promulgatum, ſolutum eſt. Vide R. Hoveden. ad ann. MCC. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 20. Habita eſt anno ſequenti menſe *Martio* Synodus Sueſſionenſis, in quâ ejuſdem Matrimonii cauſa iterùm tractata eſt, ſoluto vero Concilio res tandem in medio relicta *ibid.* p. 23.

Finis Duodecimi Sæculi.

SÆCU-

SÆCULUM SCHOLASTICUM.

SCRIPTORES.

NICETAS, patriâ Mytilenæus, Maroniæ ex magnæ Ecclesiæ SÆC. XIII. ab An. MCC.
Chartophylace, Archiepiscopus Thessalonicensis, claruit anno
MCCI. Scripsit librum *de miraculis S. Demetrii Martyris.* 1201.
Incipit, Εἰς τὸ τῶν θαυμάτων πέλαγος καθεῖναι. Extat Græcè Vide Part. I p. 701.
MS. Biblioth. Bodleian. *cod. Baroc.* CXXXI. *Expositio* primi & secundi ἤχου usq; ad Odam sextam. Prin. Τῆς σῆς πόθῳ καὶ προσηκόντως. ibid. *Cod.* CLVII. *Expositio Canonum* sive Canticorum S. Joannis Damasceni, quæ forsan eadem est cum priori, Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* CCXXXVIII. num. iv. *Responsiones* ad interrogationes de diversibus casibus Ecclesiasticis, à variis Antistitibus ad illum factas; habentur Græc. Lat. *Jur. Græc. Rom.* lib. V. p. 346. Notet Lector Responsum ejus ad suggestionem Basilii Cappadocis bis ibidem haberi, nempè lib. V. p. 345. & lib. VI. p. 410.

JOANNES, CITRI, *Pydnæ* olim dicti, in Macedoniâ Episco- 1203.
pus, Theodoro Balsamoni ætate par, claruit circa annum MCCIII. Quo anno Balsamonem adhuc in vivis fuisse ex Proœmio Responsionum ejus ad Marcum Alexandrinum liquet. Verùm Leo Allatius* mendum in numero cubare contendit, quod minimâ literarum mutatione contingere potuit, & pro MCCIII. MCXCIII. reponendum. Esto. Potuit nihilominùs hucúsque vitam producere. Et certè Joannes noster etsi mortuo jam Balsamone scripserit, eo tamen adhuc vivente se Constantinopoli fuisse, & cum clarissimis Jurisconsultis conversatum esse, ipse nobis testis est. Extant Græc. Lat. ejus *Responsa* ad plures Interrogationes de variis causis & casibus, ritibus, & consuetudinibus Ecclesiasticis, quas Constantinus Cabasilas Dyrrachii Archiepiscopus ei solvendas proposuerat, in *Jure Græco-Romano* à Leunclavio edito lib. V. p. 323.

* De consens. Occident. & Orient. l. II. c. 13. n. iv. p. 703.

DEMETRIUS CHOMATENUS, Bulgarorum Archiepi- 1203.
scopus Balsamonis, & Joannis Citrensis æqualis, claruit circa an. MCCIII. Extat Græc. Lat. Tractatus ejus *de gradibus cognationis* Jur. Græc. Rom. lib. V. p. 311. *Responsiones* ad Constantini Cabasilæ Interrogata *ibid.* p. 316. Denique ad Stephanum fratrem suum germanum tractatus super hâc quæstione, *An qui mulierem aliquam vitiaverit, matrimonium cum ejus consobrinâ contrahere potest?* ibid. p. 410.

MARCUS Patriarcha Alexandrinus claruit anno MCCIII. Scri- 1203.
psit *Quæstiones* LXIV. circa varias causas & negotia Ecclesiastica, quas Theodoro Balsamoni solvendas proposuit. Singulis Responsum suum retulit Theodorus gravitèr atque eruditè. Extant Græc. Lat. & Interrogationes & Responsa *in Jure Græco-Romano* lib. V. p. 362. Habentur etiam MSS. duabus quæstionibus auctiora Biblioth. Vindob. *Cod. Jurid.* XIII. n. xi. fol. 111. & inter *Hist. Eccl.* Cod. XXIV. n. xvi. fol. 289. Vide quæ habet Lambecius *Comment.* lib. VI. Part. I. p. 48.

SÆC. XIII. ab An. MCC. MICHAEL ACOMINATUS CHONIATA, Metropolita Atheniensis, claruit anno MCCIV. Præter alia quæ scripsit, Historiarum etiam libros aliquot condidisse videtur, quorum pars non minima MS. habetur Biblioth. Vindob. *Cod. Historic.* XXVI. antiquo & optimæ notæ in *folio*, folia lvii. continente. Ut opus hoc luce publicâ donarent nobilissimæ hujus Bibliothecæ curatores, maximoperè orandi sunt. In Bibliothecâ Bodleianâ inter codices MSS. *Barocci anos* num. cxxxi. sub nomine Michaelis Metropolitæ Atheniensis habentur opuscula sequentia, viz. *Protheoria. Contra reprehendentes quòd ægrè adduceretur ad specimen ingenii sui edendum. Encomium Nicetæ Choniatæ. Oratio habita Athenis. Catechesis prima. Sermo in mediâ Quadragesimâ. Sermo in Festo Palmarum. Alloquium Nicephori Prætoris. Sermo cùm primum inviseret Euripum Euboicum. Epistolæ variæ. Homilia de creatione hominis. Lamentatio demortui Adyephi. Controversia judicialis inter animam & corpus.* Prin. Τῶν τοῦ λογικοῦ μέρους. *Epistolæ* ad Naupacti Metropolitam. *Oratio in Isaacium Angelum Imp.* qui cœpit imperare anno MCLXXXV. Prin. Εἰ ἡ βασίλισσα μὲν νῦν. *Oratio funebris* in Neophytum Monachorum Atheniensium Archimandritam, Prin. Εἰ Σολομῶν ἔφη ποῦ γνωμολογῶν. Nostri Michaelis esse nemo dubitabit. Vide *Catal.* MSS. Biblioth. Bodleianæ p. 15, 16.

1204. Vide Part. I. p. 701.

1204. Vid. Part. I. p. 702. NICETAS ACOMINATUS, CHONIATES, Michaelis frater, claruit anno MCCIV. Scripsit præter alia, *confutationem legis Mahumeticæ.* Extat Græcè MS. in Biblioth. Colbertina *Cod.* iv MDCCLIII. hoc titulo. Τὰ ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ νομοθετηθέντα ἐκ τῆς αὐτοῦ βίβλου, καλουμένης Κοράν, καὶ Χωνειάτου ἀντίῤῥησις. Hoc distinctum esse opus ab aliquâ ejus Thesauri Orthodoxæ Fidei parte existimo. Ejusdem *comparatio Hyemis & Æstatis, & quòd Hyems sit melior.* Prin. Πάλαι ποτέ. Item *Epistolæ* sex. Extant Græcè MSS. inter codices *Baroccianos* Bibliothecæ Bodleianæ num. cxxxi.

1206. Vid. Part. I. p. 702. GULIELMUS, natione Gallus, S. Theologiæ in Academiâ Parisiensi primùm Professor, factus deindè Episcopus Autissiodorensis, claruit anno MCCVI. Scripsit Commentarium in IV. libros *Sententiarum*, qui prodiit *Paris.* anno 1500. *fol.* Libro III. Tract. XII. cap. 1. quæst. II. & cap. 2. quæst. I. singularem hanc opinionem defendit, meritum priùs & principaliùs à fide, quàm à charitate pendere. Quam sententiam erroribus hujus temporis hæreticorum non parùm favere ipse agnoscit Bellarminus *de Justif.* lib. V. cap. 15. Ab aliis potiùs huic operi insertam judicat Possevinus *Apparat. Sacr.* Tom. I. p. 698. qui etiam Gulielmum librum *de Divinis Officiis* scripsisse nos docet.

1210. Vid. Part. I. p. 705. GERVASIUS TILBERIENSIS, Anglus, claruit anno MCCX. Commentarius de Regno & Regibus Romanorum, Gothorum, &c. quem unà cum aliis historicis *Helmstadii* anno 1678. edidit Joachimus Maderus, ingentis operis *de otiis Imperialibus* pars est, & quinque tantùm capita partis secundæ unà cum Præfatione, Epilogo, & summulis capitulorum totius operis complectitur. Opus integrum in tres partes seu libros divisum, & Othoni IV. Imp. dicatum, MS. asservatur tùm in Bibliothecâ S. Benedict. Cantab. *Cod.* CCXXXVII. num. i. tùm in Bibliothecâ Academiæ Juliæ, undè hanc partem Maderus deprompsit & evulgavit.

PETRUS,

PETRUS, gente Gallus, Vallis Sarnensis in Diœcesi Parisiensi SÆC. XIII.
(Carnotensi habet Miræus*) ex ordine Cisterciensi Monachus, claruit ab An. MCC.
circa annum MCCXII. Ad mandatum Innocentii III. Pontificis scripsit 1212.
Historiam Albingensium & sacri belli in eos ann. MCCIX. suscepti, duce *Auct. c.403
& principe Simone à Monteforti, Comite posteà Tholosano, quam p. 262.
prædicto Innocentio nuncupavit. Hanc primus extulit Nicolaus Camuzacius Trecensis Canonicus, *Trecis* 1615. Deindè in Bibliothecam *Script. Cisterc.* Tom. VII. p. 1. à Bertr. Tissierio anno 1669. editam translata est. Etiam Gallicè reddita ab Arnoldo Sorbino, prodiit *Paris.* anno 1569. monente Carolo Vischio *Biblioth. Script. Cisterc.* p. 276.

GAUFRIDUS, ortu Scotus an Anglus? Monasterii de Coldingham in Scotiâ (Cella erat ad Cœnobium Dunelmense pertinens) Sacrista, claruit anno MCCXIV. Scripsit historiam de statu Ecclesiæ Dunelmensis ab anno MCXIV. ad annum MCCXIV. ipse rerum gestarum utplurimùm testis oculatus. Ex Bibliothecâ Cottonianâ illam edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 718. qui & Gaufridi Historiam ab aliis continuatam dedit *ibid.* p. 732. 1214.

JOANNES de CECCANO, gente Italus, Ceccano, quod Campaniæ oppidum est, ut videtur, oriundus, Ceccani Comitibus ex pervetustâ nobilissimâq; Anagninensium Comitum familiâ prognatis, admodùm familiaris, claruit circa annum MCCXVII. Condidit Chronicon Fossæ Novæ à Christo nato ad ann. usq; MCCXVII. Ex vetusto codice MS. Cœnobii Fossæ Novæ, primus in lucem extulit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. I. Part. II. p. 449. 1217.

ANONYMUS Annalium Wigorniensium conditor, Anglus, Monachus Wigorniensis, claruit circa annum MCCXIX. Ita enim ipse ad hunc annum ætatem suam innuere videtur. Annales de rebus Ecclesiæ Wigorniensis, à Christo nato ad sua usque tempora, in literas misit; quos alii deindè ad annum MCCCVIII. continuârunt. Hos, non tamen integros, ex codice Cottoniano in lucem emisit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 467. Plurima minoris momenti rejecit, insigniora atque anteà inedita exhibuisse contentus, ut ipse nos docet. Annalibus hisce continuationem Historiæ de Episcopis Wigorniensibus ab anno MCCCII. ad annum MDXL. & compositionem inter Episcopum & Monachos Wigornienses, factam anno MCCXXIV. de electione Prioris, & quædam alia subjecit. 1219.

BENIGNUS Florentinus, Vallis Umbrosanæ Monachus, posteà Abbas generalis, claruit circa ann. MCCXX. obiit anno MCCXXXVI. Condidit Historiam suæ religionis, quam *Florentiæ* anno MDC. typis excusam fuisse testis est Michael Poccianitius *Catal. Script. Florent.* p. 29. Subdit etiam, Benignum aliud opusculum in lucem misisse, cui titulum fecit *Claustrum Animæ*; an verò editum sit, vel ubinam lateat, non indicat. 1220.

GERMANUS junior, Patriarcha Constantinopolitanus factus 1222.
anno MCCXXII. obiit circa annum MCCLIV. Biblioth. Vindob. *Cod.* Vide Part. I.
Theol. CCLXXVI. num. ii. fol. 136. habetur Manuelis Ducæ Despotæ p. 711.
Epiri & Thessaliæ *Epistola* ad Germanum nostrum, quâ ipsum maximis laudibus effert, simulque rogat ut Imperatorem Constantinopolitanum

SÆC. XIII. ab An. MCC. Joannem Ducam sibi reconciliaret, & Ecclesiis sub ditione suâ viduis idoneos Episcopos præficeret. *Num.* sequenti extat Germani *Responsoria*, quæ ita incipit. Ἡττήμεθα νὴ τὰς σὰς Ἀριστείας, ἡττήμεθα πανδυσχέστατι Δέσποτα ἧτταν ἀνέλπιστον &c. Num. iv. fol. 144. p. 2. ejusdem *Mandatum* seu *Commonitorium Synodale*, traditum Christophoro Metropolitæ Ancyrano, cùm is ex Synodo Nicenâ anno MCCXXXII. celebratâ, tanquàm legatus Patriarchalis ad Manuelem Ducam, Despotam Epiri & Thessaliæ, esset profecturus. Vide Lambec. *Comment.* l. V. p. 108, 109.

1225. CONRADUS LAUTERBERGIUS, Italus, Montis Sereni propè Halin Saxoniæ Presbyter & Monachus, claruit forsan circa annum MCCXXV. Scripsisse illum Monasterii sui Chronicon, & de rebus Misnensibus clarissimè liquet. Chronicon verò Montis Sereni, sive Lauterbergense edidit, sed absque auctoris nomine J. Jo. Maderus *Helmst.* 1665. *4to.* In quo Monasterii sui, veterúmque Misniæ Marchionum gesta, aliáque Romani Imperii ab anno MCXXIV. ad annum MCCXXV. commemorantur. Non sum nescius ab eruditis dubitari an cum Conrado nostro idem sit hujus Chronici conditor. Certè diversum facit Cl. Vossius*. Mihi secùs videtur. Sed de hâc re disquirant alii. Interim consulat Lector quæ in præfatione habet doctissimus Maderus.

* De hist. Lat. l. III. p. 699. 732.

1225. RIGORDUS, gente Gothus, arte Medicus, Philippi Galliarum Regis Chronographus, S. Dionysii Parisiensis Monachus, claruit anno MCCXXV. Scripsit Annales de rebus à Philippo Augusto Francorum Rege gestis, quos Ludovico VIII. Philippi filio nuncupavit. Ad hujus exemplum, libros XI. *Philippidos*, sive de gestis Philippi Augusti, carmine Heroico descripsit Gulielmus, sive Guillermus Brito, patriâ Armoricus; quo verò tempore vixerit mihi nondùm constat. Hi duo Historici unà cum aliis ex Bibliothecâ Pithœanâ prodierunt *Francofurti* 1596. *fol.* quos posteà Andr. du Chesnius in Tomum suum ultimum transtulit.

1228. RADULPHUS de COGGESHAL, ordinis Cisterciensis Monachus, deindè Cœnobii Coggeshaliensis in agro Essexiensi Abbas VI. claruit anno MCCXXVIII. vir liberalibus disciplinis egregiè instructus, melioribus literis assiduè intentus, adeò ut toto regiminis sui tempore vix unum à studiis severioribus diem otiosum traduxit. Scripsit, teste Baleo, chronicon Terræ Sanctæ, quod an hodiè supersit multùm dubito: Additiones item ad Radulphi Nigri Chronicon de Imperatorum ac Regum tàm Franciæ quàm Angliæ factis insignioribus, à tempore captæ crucis *i. e.* ab anno MCXIII. usquè ad XI. Henrici tertii annum. Extare adhuc MS. Radulphi nostri Chronicon exindè colligo, quòd in Historiâ suâ Universali insigne Fragmentum profert Cl. Boxhornius.

1230. THOMAS, gente Dalmata, ortu Spalatensis, ipsomet teste c. 32. natus est an. MCC. factus primùm Canonicus Spalatensis, dein an. MCCXXX. in ejusdem Ecclesiæ Archidiaconum à Capitulo electus est, absente & vehementèr reclamante Guncello Archiepiscopo, cui Thomæ zelus, & justitiæ amor, morésq; paululùm severiores neutiquàm placebant. Obiit anno MCCLXVIII. in Ecclesiâ S. Francisci in suburbio Spalatensi sepultus. Cujus inscriptionem sepulchralem exhibet Joan. Lucius in capite suarum notarum. Condidit Thomas *Historiam Salonitanam*, sive Pontificum Salonitanorum atque Spalatensium, capita LI. continentem, quam ad calcem

calcem operis sui *de Regno Dalmatiæ & Croatiæ* edidit Joannes Lucius Dalmata *Amstel.* 1666. *fol.* p. 310. qui Thomam nostrum unicum rerum Dalmaticarum sui ævi scriptorem vocat. S. Æ. C. XIII. ab An. MCC.

ROBERTUS GROSTHEAD, gente Anglus, Episcopus Lincolniensis, claruit anno MCCXXXV. obiit juxta chronicon MS. in Bibliothecâ Lambethanâ anno MCCLIV. viii. Id. *Octobr.* Operum ejus tàm editorum, quàm ineditorum indiculum alibi exhibuimus. Cùm verò paulò accuratiorem catalogum haud ita pridem contexuit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 344. inedita ab eo recensita, quæq; se vidisse & inspexisse refert, paucis hoc loco subjungemus. Sunt autem quæ sequuntur. 1235. Vid. Part. I. p. 716.

Epistolæ CXXVIII. in unum volumen digestæ & indice uberi auctæ. Extitit codex MS. antehàc in Biblioth. Westmonast. jam in Cottonianâ, & in Coll. Corp. Christ. Cantab. Ex his CI. in lucem protulit Edovard. Brown *Fascic. rer. expet.* Tom. II. p. 307. qui & ad calcem, Roberti nostri constitutiones quasdam adjecit p. 410. *Summa Philosophiæ* à recentiori manu descripta. *Dicta* CXLVII. cum indice, quæ quasi totidem prælectiones breves de variis Theologiæ articulis & S. Scripturæ locis in scholis habitæ sunt, ibid. & in Biblioth. S. Trinitat. Cantabrig. *Sermones*, *Propositiones*, *& Themata* ferè C. *Summa Theologiæ.* *Commentarius in Epistolam ad Galatas.* *Tractatus de* VII. *Sacramentis.* *De modo confitendi.* *Regulæ Agriculturæ* per menses digestæ Gallicé. *Tractatus breves* LXXII. viz. *De oculo morali*, *de veneno & peccato morali*; *Sermones* XXV. *Qualitèr homo factus est ad imaginem Dei*; *Morales Expositiones in operibus sex dierum*: *Meditationes* VII. *in dicta seu facta quædam S. Anselmi*; *de libero arbitrio*; *de sex differentiis*; *quòd Deus est forma prima omnium*; *de Intelligentiis*; *de veritate*; *de veritate futurorum contingentium*; *de ordine emanandi causatorum à Deo*; *de impressione aëris*; *de Iride & Speculo*; *de statu causarum*; *de luce & colore ejusdem*; *de generationibus impressionum humidarum*; *quòd motus simplicitèr sit in formâ primâ*; *de motu circulari*; *descriptio figuræ Machinæ Mundi*; *de conceptione & excellentiâ B. Mariæ secundùm Anselmum*, *Meditationes* II. *Expositio prologi S. Jeronymi super Bibliam*; *de sapientiâ & scientiâ*; *Expositio* (prolixa admodùm) *in primum caput Geneseos*, *seu in Exaemeron*; *de decem Præceptis*; *de confessione*; *quomodò Christus est virga de radice Jesse*; *Expositio in ista verba Cantic.* Unguentum effusum est nomen tuum: *Expositio in ista verba Cantic.* Nigra sum, sed formosa; *de acceptione manus pro executione operis in S. Scripturâ*; *quare Spiritus S. descendit super Christum in specie columbæ*: *quomodò spiritus ubi vult spirat*; *de Levitis ex libro Numerorum*; *qualem Episcopum esse oportet ex instructione Pauli ad Titum*; *de signis in Sole & Lunâ*; *de die Judicii*; *Sermo de laude B. Martini*; *de Incarnatione Christi*; *Expositio in hæc verba Lucæ*, Exiit Edictum à Cæsare; *de beatitudine pauperum in spiritu*; *de mutuâ collatione antiquorum*. *Constitutiones datæ Priori & Conventui de Newenham.* *Tractatus de curâ Pastorali*, in Biblioth. Lambeth. *De pœnis Purgatorii* ibid. Tractatus benè prolixus *de articulis fidei* Gallicè ibid. *De summâ justitiæ* (opus ingens) in Biblioth. publ. Cantab. *Sermones & Tractatus plures* Anglicè ibid. *Moralitates super* IV. *Evangelia* ibid. *De Linguâ & Corde moralitèr* ibid. *Scala Voluptatis* ibid. *Templum Domini* ibid. *De Conjugio* ibid. *Propositionem* Roberti nostri de visitatione Diœcesis

suæ

SÆC. XIII. ab An. MCC. ſuæ anno MCCL. coram Papâ & Cardinalibus factam, exhibet Whartonus ubi ſuprà p. 347.

Correctorium totius Bibliæ, liber brevis, in quo docetur quomodò plura difficiliora totius Bibliæ vocabula pronunciari debeant, quæ perperàm pronunciari conſueverunt, MS. in Bibliothecâ Eccleſ. Chriſti Cantuar. Vitam Roberti noſtri carmine Elegiaco, ſed parùm eleganti, contexuit Richardus quidam Monachus Bardinienſis, quam ex Codice MS. Weſtmonaſterienſi edidit idem Whartonus Tom. II. ſed fabulas quaſdam craſſiores & inanes, nimiúmque affectatas elegantias ſe reſecuiſſe non diffitetur. Huic alia quædam monumenta ad Groſtheadi memoriam illuſtrandam ſpectantia ſubjecit.

1240. AUCTOR Anonymus Annalium Marganenſium, gente, ſi conjicere licet, Cambro-Britannus, & Cœnobii de Margan in comitatu Glamorganenſi, à Roberto Glóceſtriæ Comite olim conditi, Monachus, claruit circa ann. MCCXL. Scripſit Chronicon ſive *Annales de Margan* ab ann. MLXVI. ad annum uſque MCCXXXII. etſi in fine pauca quædam deſiderantur. Edidit hos Annales Tho. Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. II. *Oxon.* 1687. p. 1.

1240. Vide Part. I p. 718. MATTHÆUS PARIS, Anglus, S. Albani Monachus, claruit anno MCCXL. Præter reliqua opera alibi recenſita, ſcripſit *Vitam S. Edmundi* Archiepiſcopi Cantuarienſis, qui patriæ ob tyrannidem & exactiones Pontificias pertæſus, in exilio Gallicano, quod ſibi ſponte indixerat, anno MCCXLII. vitam cum morte commutavit. De hâc Vitâ hæc nos docet Florilegus ad annum MCCLIII. Anno MCCLIII. *obiit M. Ricardus de Wit Epiſcopus Ciceſtriæ*, iv. *Non.* April. *quondam B. Edmundi Cant. Archiep. Clericus &c. Hujus autem Ricardi aſſertionibus & Fr. Roberti Bacun O. P. certificatus, Fr. Matthæus Pariſienſis memorati S. Edmundi Vitam à fide dignis ſibi relatam, diligentèr perſcripſit.* Hæc me monuit Whartonus noſter. Verùm locus in editione, quâ utor, non comparet, & forſan adhuc MS. latet.

1241. ALBERICUS, gente forſan Gallus, in Cœnobio Trium-Fontium in Galliâ Monachus, claruit anno MCCXLI. Compoſuit Chronicon ab orbe condito, & perduxit non modò ad annum DCXXVI. quod habet Voſſius de Hiſt. Lat. lib. II. cap. 46. p. 381. ſed ad ſua uſque tempora; nempè ad annum MCCXLI. Illud ab Andreâ Quercitano brevi edendum expectare nos juſſit Aub. Miræus *Auct.* cap. 403. Verùm adhuc MS. deliteſcit in Bibliothecâ Sancti Galli in Helvetiâ, in Regiâ Pariſienſi, aliiſque Galliæ Bibliothecis, ſuo tempore proculdubiò lucem viſurum.

1243. RICHARDUS de S. GERMANO, Regis Siciliæ Secretarius, ſeu Notarius, claruit anno MCCXLIII. Scripſit Chronicon ſatis amplum ab anno MCLXXXIX. nempè ab exceſſu Gulielmi Siciliæ Regis ad annum uſque MCCXLIII. Ex pervetuſto codice Caſſinenſi, luci publicæ illud donavit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* T. III. p. 953.

1255. Vide Part. I. p. 725. NICEPHORUS BLEMMIDA, Monachus & Philoſophus doctiſſimus, claruit anno MCCLV. Obiit circa annum MCCLXXII. Reliquorum ejus ſcriptorum indiculo hæc addi poſſunt. *Expoſitio in Pſalterium Davidis*, cujus prolegomena hoc modo incipiunt. Ψαλτήριον κυρίως ὄργανα εἶδός ἐστι μουσικοῦ, ναῦλα παρ' Ἑβραίοις ὀνομαζόμενον &c.

Ejuſdem

Ejusdem *Expositio in Appendicem Psalterii Davidis* varia Veteris & Novi Testamenti Cantica sacra continentem. Extant MSS. Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* LXVI. num. ii. iii. fol. 218, 356. & iterùm *cod.* CCCIV. num. i. fol. 1. *Doctrina de fide* ad Monachos Monasterii à se extructi. Cujus hoc initium. Τοῖς ὁσίοις τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ τοῦ ὄντος, καὶ ἐκλεκτοῖς φοιτηταῖς ὁ κατ' εὐδοκίαν αὐτοῦ καὶ χρηστότητα κτήτωρ &c. habetur MS. ibid. *cod.* CCXLV. num. vii. fol. 299. *Oratio de SS. Trinitate* ibid. *cod. Philos.* CXLIX. num. xxii. Sunt prætereà sub Nicephori Monachi nomine *Orationes* II. quas nostri esse non sine probabilitate conjicit Cl. Nesselius. Prima est Ascetica *de custodiâ mentis & cordis*. Principium. Ὅσοι τῆς μεγαλοπρεποῦς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ θείκης φωτοφανείας τυχεῖν ἐρωτικῶς ἔχετε &c. habetur MS. *cod. Theol.* CIV. num. ii. fol. 10. p. 2. & Cod. CXCII. num. xxiii. fol. 217. Posterior *de attentione*, hoc initio. Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀπείρου. Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδὲν, *ibid.* num. xxiv. fol. 220. p. 2. In eâdem Bibliothecâ ejusdem Blemmidæ oratio *de Regno* seu *Imperio*; Opuscula plura medica de Urinis & Sanguine Phlebotomiæ &c. Grammatica, Logica, Physica, & alia quæ non sunt hujus Fori, hinc indè asservantur. De quibus Lambeciani & Nesseliani catalogi consulendi sunt.

MICHAEL CHUMNUS, primò Nomophylax, posteà Metropolita Thessalonicensis claruit anno MCCLVIII. Nicephoro Blemmidæ familiaris. Scripsit tractatum *de gradibus cognationis*, quem Gr. L. edidit Leunclavius *Jur. Græc. Rom.* lib. VIII. p. 519. Verùm in codice MS. Vindobonensi *Jurid.* XIII. num. viii. in fine adjuncta est Appendix quædam de nuptiis prohibitis, quæ ita incipit. Τρεῖς τάξεις εἰσὶν τῶν κεκωλυμένων πρὸς γάμου κοινωνίας. Μία μὲν καὶ πρώτη, ἡ ἐκ τοῦ συλλειτουργοῦ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος &c. Vide Nessel. *Catal.* Part. II. p. 30. 1258.

RICHERIUS, gente Gallus, Cœnobii Senonensis in Galliâ Monachus, claruit, si rem conjecturâ assequi liceat, circa annum MCCLX. Condidit Ecclesiæ Senonensis Chronicon, quod integrum in lucem protraxit Lucas Dacherius *Spicileg.* Tom. III. Ex libro primo Vitam S. Gundelberti Episcopi Senonensis, S. Deodati Nivornensis, Hildulphi Trevirensis, aliorúmque quorundam in Acta sua retulit Mabillonius *Sæc. Bendict.* III. Part. II. p. 468. 1260.

M. JUSTINUS, natione Germanus, Lippiâ urbe Westphaliæ oriundus, claruit circa annum MCCLX. Scripsit versu non ineleganti ad Simonem Episcopum Paderbornensem, Chronicon Lippiense, quod *Lippiflorium* vocavit, in quo Comitum aliquot Lippiensium res gestas exponit. Primus extulit Henricus Meibomius avus; deindè Henricus junior in *Rer. Germanic.* Tom. I. p. 575. conjecit, qui Justinum nostrum à Justino Monacho Dominicano, cui in Synodo generali Bononiæ anno MCCXLII. demandata fuit provincia S. Dominici Vitam describendi, cum Vossio, alium fuisse opinatur. 1260.

ANONYMUS Annalium Burtonensium conditor, natione Anglus, Cœnobii Burtonensis in agro Staffordiensi siti, ut videtur, Monachus, claruit circa ann. MCCLXII. Certè Matthæum Paris æqualem habuit. Mandavit literis Monasterii sui annales ab anno MIV. ad exitum anni MCCLXII. In quibus multa notatu non indigna reperiuntur. In lucem protraxit Tho. Galeus *Rer. Angl. Script.* T. I. p. 245. 1262.

1263. BERNARDUS, gente Gallus, primùm Monachus, deindè Abbas Lirinensis, Carolo Rege familiaritèr usus est, qui ipsum in Italiam, in Expeditione Neapolitanâ comitem secum abduxit. Cujus favore & commendatione munitus, ab Urbano IV. Pontifice Cœnobii Cassinensis Abbas anno MCCLXIII. constitutus est, mox sacrâ purpurâ decoratus. In regimine suo piè, prudentèr, & fortitèr se gessit. Monasterio sua jura asseruit, & loca circumvicina à vi & oppressione militum vindicavit. Bis à Pontifice Legatus factus est, semel in Gallias, iterùm Constantinopolim missus, utrobique munere fœlicitèr functus. Tandem partìm senio fractus, partìm ob injurias quasdam à Carolo Rege monasterio suo illatas, mœrore animi confectus è vivis excessit anno MCCLXXXII. Scripsit *Speculum Monachorum* Venet. 1520. 16°. *Super Regulam S. Benedicti* lib. I. *Collationum Beneficiorum & Officiorum Montis Cassini* Regestum unum; *Inquisitionum Jurium & Bonorum in Castris & villis Montis Cassini* Regestum alterum. Hæc omnia in Bibliothecâ Cœnobii Cassinensis MSS. asservantur.

1270. CONSTANTINUS ACROPOLITA, magnus Logotheta, *νέος Μεταφράστης*, sive *Metaphrastes junior* dictus, in Aulâ CP. vir summus, claruit, imperante Michaele Palæologo, circa ann. MCCLXX. Causam Græcorum adversùs Latinos fovebat maximè, contra quos plures de processione Spiritûs S. tractatus reliquit. Duos in scriptis Græcorum laudatos se vidisse refert L. Allatius *de Consens. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 15. num. xiv. col. 780. Unum, cujus illud Principium. *Ἄνδρες Ῥωμαῖοι·* alterum, cujus illud, *Ἐμνήσθην καὶ ἄλλου λόγου τῶν ἀντιλεγόντων ἡμῖν.* Quorum, inquit, frusta, eáque satìs polita, in codicibus MSS. reperiuntur. Quâ occasione, quo animo Logothetæ nostri Commentarium unà cum propriis comburendum igni obtulit Theodorus Muzalo, in eâdem dignitate successor & Proto-Vestiarius, plenè te docebit Pachymeres lib. VII. cap. 8. Scripsit etiam Constantinus *Orationem* in sanctam Martyrem Theodosiam, patriâ Constantinopolitanam, quæ sub Leone Isauro pro cultu sacrarum imaginum Constantinopoli passa est. Cujus hoc initium. *Γυναῖκα μὲν ἀνδρείαν τοῦ τις ἂν καὶ ὅπως εὕροι ὁ σοφὸς ἐπόρησε Σολομῶν, καὶ μάλα γε εἰκότως ἐπόρησε. Γερὸ γοῦν τοῦ χάριτος* &c. Hanc orationem etiam in suum indicem retulit L. Allatius *de script. Simeon.* p. 84. qui & alibi quædam ex eâ profert, *advers. Hottinger.* p. 200. Extat MS. Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* Lambec. CXI. Nessel. CCLXXIX. *num.* xvii. fol. 217. iterumque *cod. Hist.* CXV. *num.* ii. fol. 73. p. 2. Confer Lambec. *comment.* lib. IV. p. 63. Extant & aliæ ejus historici argumenti orationes; nempè in *S. Martyrem Neophytum.* Princ. *Παραδόξων πραγμάτων δυσπαράδεκτος ἡ διήγησις, ἀλλ' οὐ τοῖς τοῦ ἡμετέρου καὶ θείου πληρώματος*, apud L. Allat. *de script. Simeon.* p. 105. *in S. Theodorum Tyronem.* Princ. *Σὺ μὲν ὦ ἀγαθὲ τοῦ ὑπεραγάθου δοῦλε Θεοῦ.* *ibid.* p. 109. *In S. Joannem Damascenum.* Princ. *Τῷ Ἰωάννῃ τὸν λόγον τῷ ἐκ Δαμασκοῦ τὰ ἐγκώμια* *ibid.* p. 112. Hunc sermonem à se descriptum, Lutetiam ad Joan. Aubertum, in futurum novæ editionis Damasceni ornamentum, se MS. misisse testis est idem Allatius in *catal. oper. S. Damasc.* ad calc. *Symmict.* num. xxviii. p. 450. Ex eo quædam profert in *Consens. de purgat.* p. 761.

GRE-

GREGORIUS BAREBRÆUS, gente Syrus, Sectâ Jacobita, partísque suæ apud Syros Archiepiscopus, claruit circa annum MCCLXX. Natus quippe anno Æræ *Alexandreæ* MDXXXVIII: *Christianæ* MCCXXVI. Magna doctrinæ fama apud suos florebat in Oriente, teste Fausto Nairono Maronitâ *Euopl. Hist. dogm. fidei Cath.* Part. III. p. 350. Scripsit sermone tùm Syriaco tùm Arabico multa, omnis scientiarum generis opera eruditissima, fatente Abr. Ecchellensi in *Indice Auctorum* ad *Eutych. Vindicat.* num. xxix. Quæ ad notitiam meam pervenerunt, hæc sunt. *Dilucidationes*, sive Tractatus *de Fundamentis Ecclesiæ*, in libros decem partitus. Librum VII. cap. 2. §. 1. citat Ecchellensis *ibid.* Part. I. cap. 9. p. 140. & p. 175. ubi non pauca Syriacè profert. Alia ex *lib.* VII. cap. 3. §. 3. allegat idem in Epist. ad L. Allatium ad calc. lib. *de Synodo* VIII. p. 661. Aliud benè longum Syriacè & Lat. ex *lib.* VIII. §. 3. ibid. p. 644. Quædam etiam F. Naironus ex *Tract.* VII. cap. 3. §. 3. *Euopl.* Part. III. p. 316. Ex *Tract.* VIII. cap. 4. §. 3. ibid. Part. II. p. 197. Exemplar MS. lingua Syriaca exaratum penès se habuit Abr. Ecchellensis. *Chronicon* decem libris absolutum, cujus duo extant Codices MSS. Syriaci, unus in Bibliothecâ Gilb. Gaulmini Parisiensis, penès Ecchellensem alter, qui plura ex hoc opere adducit *Not. ad Catalog. Hebedjesu* p. 59. 78. 86. quædam etiam Arabicè ex lib. VI. *Eutych. Vindic.* Part. II. cap. 30. p. 472. Alia ex lib. IX. *ibid.* cap. 27. p. 295. *Ethica*, citata Nairono *Part.* I. p. 52. Denique liber *Carminum* apud eundem Naironum *Part.* II. p. 116. 1270.

ABU-ISAAC BEN-ASSALUS, natione Ægyptius, patriâ, ut videtur, Alexandrinus, è Sectâ Monophysitarum, claruit (teste Fausto Nairono) sæculo decimo tertio. Cùm verò incertus mihi sit annus, ad ann. MCCLXX. refero, donec certiorem expiscari contigerit. Multa nec inerudita opera edidisse testantur Ecchellensis & Naironus. In his primas tenent *Collectio Canonum, & Ecclesiæ Alexandrinæ Constitutiones*, duabus partibus absolutæ. In primâ agitur de omnibus iis, quæ ad politiam & administrationem Ecclesiasticam pertinent: in alterâ, quæ ad Laicorum spectant regimen. Extat MS. vetustissimum exemplar in Bibliothecâ Collegii Maronitarum in urbe Româ. Præfationem Arabicè citat Abr. Ecchellensis *Eutych. Vindicat.* Part. II. cap. 17. p. 168. Et in *Epist.* ad L. Allat. *de Synod.* VIII. p. 629. Scripsit itidem opus *Quæstionum Ecclesiasticarum.* Ex *Quæstione* XXIII. locum prolixum de illis Christi verbis, *Quodcunque ligaveris super terram* &c. Arabicè & Latinè profert idem Ecchellensis *ibid.* cap. 22. p. 220. De opere ejus Canonico videri potest Naironus Maronita tùm in *Indice Euopliæ* præmisso, tùm Operis *Part.* II. p. 253. ex cap. 55. locum de circumcisione Coptitarum profert *ibid.* Part. I. p. 38. 1270.

AUCTOR Anonymus tractatûs historici de Episcoporum depositione, ex codice *Barocciano* editi, claruit circa annum MCCLXX. Non alium fuisse quàm Nicephorum Callisti, suspicatus est in præfatione Cl. Editor, hâc unicâ ratione ductus, quòd inter varia Nicephori collectanea in eodem codice repertus sit. Verùm sententiam suam subindè mutavit. Et certum est aliâ à reliquis Nicephori excerptis manu exaratum esse; rectéque observavit ipsemet editor successionem, quam tradit Patriarcharum CP. à Nicephori catalogo plurimùm differre. Quisquis sit, Scholæ Rhetoricæ in Ecclesiâ CP. magister fuisse videtur. Cujus 1270.

SÆC. XIII. ab An. MCC. jus erat Historiam Ecclesiasticam discipulis suis ad eadem studia formandis prælegere. Orto igitur Constantinopoli schismate, ut paci Ecclesiasticæ consuleret, hunc libellum ex historiis Ecclesiasticis collectum dictavit. Quo, pluribus exemplis ex omni antiquitate Ecclesiasticâ petitis, ostendit Episcopos injustè licèt, & repugnantibus canonibus, sedibus suis deturbatos, pacem Ecclesiæ coluisse, nec successoris orthodoxi communionem unquàm refugisse. Occasio nuperi hujus schismatis, ut ex codice quo usus est Cotelerius, liquet, hæc erat. Arsenius Patriarcha anno MCCLXVI. Michaelem Palæologum, ob sævitiam in Theodori Lascaris filium impuberem, anathemate percussit. Imperator, coactâ Synodo, Patriarcham deponi curavit, subrogato in ejus locum Germano. Quo mox recedente, suffectus est Josephus Presbyter & Archimandrita. Hinc ortum schisma, aliis Josephum sequentibus, qui *Josephiatæ* dicti sunt, aliis Arsenio, utpotè injustè deposito, tenaciùs adhærentibus, *Arseniatis* indè dictis. Latè de hoc schismate agunt Nicephorus Gregoras, & Georg. Pachymeres. Ut verò huic schismati medicam manum admoveret Auctor noster, & Arseniatas ad pacem & concordiam revocaret, tractatum hunc historicum contexuit, & suis auditoribus dictavit. Hunc ex scriniis *Baroccianis* Bibliothecæ Bodleianæ Cod. CXLII. erutum, & versione Latinâ, notisque ornatum, Græc. Lat. edidit vir clarissimus, mihique longè amicissimus Humphredus Hodius, titulo *Redargutionis novi schismatis Anglicani* Oxon. 1691. 4*to*. Eodémque penè tempore Anglicè evulgavit. Librum evulgatum mox aggressi sunt ex parte adversariorum Septemviri, emissis totidem in illum libellis. Ex quibus præcipuos sibi examinandos selegit Hodius, & editis prolixioribus vindiciis *Lond*. 1693. 4*to*. integram controversiam excussit, & ad antiquitatis stateram scrupulosè expendit. Nec deinceps (quòd sciam) res ulteriùs progressa est.

1270. METHODIUS, Monachus, ut videtur, Constantinopolitanus, claruit anno MCCLXX. Vixit eodem tempore quo Anonymus ille cujus jam facta mentio, sub Josepho Patriarchâ, cùm ob ejectum Arsenium, & Josephum intrusum, gravissimum schisma in Ecclesiâ Græcâ erumperet; & hâc ipsâ occasione scripsit Συλλογὴν συνοπτικὴν βιβλίων, ὅτι οὐ δεῖ χωρίζεσθαι τοὺς λαοὺς &c. *Syllogen compendiosam ex libris Veterum, non debere populos sejungi à suis præsulibus, modò illi de fide rectè sentiant*, ἢ κατά τινα ἐγκληματικὴν περίστασιν ἡ χειροτονία αὐτῶν προβῇ, *licèt in aliquâ criminosâ circumstantiâ, eorum ordinatio successerit*. Incipit, Ἰστέον ὡς παραιτησαμένου τοῦ μεγάλου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἀναχωρήσαντος. Scriptoris hujus notitiam debemus L. Allatio *Diatr. de Methodiis* p. 383. Ubinam verò delitescat hic Tractatus, nos non docet.

1270. JOBUS, Hieromonachus, Josephi Patriarchæ discipulus, claruit circa annum MCCLXX. Josephus Galæsiota, Patriarcha CP. quùm unionem cum Latinis totis viribus impugnaret, multas ab adversâ parte calumnias, multas vexationes expertus est. Præceptoris igitur sui vindicias egit Jobus noster, scripsitque *Apologiam* pro Josepho Patriarchâ, contra primatum Papæ & concordiam Græcorum cum Latinis. Extat opus Græcè xlix. foliorum 4*to*. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* ex dispositione Lambecianâ CCLXXXI. Nesselianâ CLXXII.

ANO-

SÆC. XIII. ab An. MCC.

ANONYMUS Chronici Mailrosensis compilator, gente procul-dubiò Scotus, claruit, saltem is qui ultimam manum ei adhibuit, circa annum MCCLXX. Scripsit Chronicon Monasterii Mailrosensis in ripâ Twydæ fluminis positi, ab anno DCCXXXV. usque ad annum MCCLXX. Primam hujus Chronici partem condidit Abbas quidam de Dundrinâ in Galwyâ; quam coloniam à Mailrosâ ductam fuisse conjicit Cl. Editor. Reliqua Monachi quidem Mailrosenses addidisse videntur. Primus extulit Thomas Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. I. *Oxon.* 1684. p. 132. Ad calcem voluminis collectanea quædam adjecit, præcipuè carmina Annalibus Mailrosensibus, suis locis, sed aliâ manu, inserta. Quæ ex codice Cottoniano olim transcripsit reverendissimus Usserius. 1270.

GULIELMUS, de Sanvico Anglo-Cantianus, quippè Sandvico non ignobili littoris Cantiani portu, ut videtur, oriundus, Ordinis Carmelitici Sodalis, claruit anno MCCLXX. *Guilhelmum de Samuco* vocat Trithemius, & natione Gallum facit, *de Script. Eccles.* fol. 109. & *de Ord. Carm.* lib. II. p. m. 38. etiamsi in *Catal. Script. Carm.* huic opusculo subjuncto Syrus fuisse dicitur p. 75. Trithemium sequuti sunt Possevinus *Appar.* Tom. I. p. 712. (quanquàm non tàm ex propriâ, quàm aliorum sententiâ loquitur) Ant. Alegre *Paradis. Carmel.* ad annum MCCLXXX. p. 290. Vossius *de Hist. Lat.* lib. II. cap. 60. p. 490. Verùm potior est eorum sententia, qui Anglum fuisse volunt. Certè Carmelitæ ex Oriente primi in Angliam devenerunt circa ann. MCCXL. & Newendenæ seu Novioduni in agro Cantiano, teste Lambardo nostro, primas sedes habuerunt, & quàm frequentes erant Anglorum hoc sæculo in terram Sanctam expeditiones nemo nescit. Aub. Miræus lib. *de Orig. & Increm. Ord. Carm.* p. 217. Guilielmus Samucus, *inquit*, quem alii Gallum, alii Syrum fuisse volunt. Alibi tamen ubi suam profert sententiam, etsi Henricum Sanvicensem vocat, Anglum natione fuisse disertè dicit *Auct. Script. Eccl.* cap. 486. p. 273. Interim mirari licet Baleum nostrum, qui & ipse ordinis Carmelitici alumnus erat, in *Centuriis* suis nusquàm hujus Guilielmi meminisse, nisi potiùs id fecerit in opere *de Scriptoribus Carmelitis*, quod MS. II. Vol. 4*to*. olim inspexi, hodieq; ni fallor, in Bibliothecâ D. Fr. Bernardi M.D. Londinensis asservatur. Cujas tandem fuerit, in Terram Sanctam profectus est, & in monte Carmelo vitam egit Eremiticam, donec nutantibus Christianorum in Palæstinâ fatis, & increscente indies Saracenorum potentiâ, relicto Carmelo in Cyprum transiit, posteáque in patriam rediit, ubi condidit *Chronicon de Multiplicatione Ordinis Carmelitani per Syriam & Palæstinam, & de vastatione Monasteriorum Terræ Sanctæ, ac adventu Carmelitarum in Europam.* Editum est in *Speculo Carmelitarum*, seu ingenti Collectione Scriptorum de rebus Carmeliticis, quam adornavit *Fr. Daniel à Virgine Mariâ*, & in lucem emisit *Antw.* 1680. *Tom.* IV. *fol.* Et à diligentissimis Bollandianis in Prolegomenis ad Tomum III. *Martii* p. 60. Alia Guilielmo nostro tribuunt Trithemius, Possevinus, &c. nempè *Decretales religiosorum* lib. I. *super sententias* lib. IV. *In regulam sui Ordinis* lib. I. quæ an supersint hodiè, vel an extiterint unquàm, non didici. 1270.

RADULPHUS BOCKINGUS, gente Anglus, patriâ Southsexiensis, domo Cicestrensis, Ordinis Dominicani Monachus, claruit anno MCCLXX. Vir tantæ probitatis & eruditionis habebatur, ut 1270.

 ipsum

SÆC. XIII. ab An. MCC. ipsum sibi in Confessorem elegit Richardus Wichius Cicestrensis Episcopus, qui diem extremum clausit ann. MCCLV. ab Urbano IV. Pontifice in Sanctorum numerum relatus. Composuit, sed stylo satis barbaro, *inquit* Baleus, *de Vitâ S. Richardi Cicestrensis Episcopi* libros II. quos Isabellæ Arundeliæ Comitissæ dedicavit. Vitam hanc sed in Epitomen ab Anonymo quodam contractam mutato stylo extulit Surius *April.* iii. p. 42. Integram Bollandiani dederunt eodem die. *Sermones* etiam Radulpho nostro ascribunt Baleus & Pitseus, qui an extent, incertum est.

1270. ELIAS de TRICKYNGHAM, natione Anglus, Cœnobii Petriburgensis ex Ordine Benedictino Monachus, claruit sub Henrico III. anno MCCLXX. Academiam Oxoniensem nutricem habuit. In quâ sub optimis Præceptoribus bonis literis institutus, immane quantum profecit, ut liberales disciplinas, & linguarum elegantiam accuratè tenuit, Doctoratûs insignia, non sine magnâ laude, in hâc Academiâ promeritus. Confer Baleum *Cent.* IV. cap. 32. p. 320. Scripsit *Chronicon*, sive temporum Annales ab anno DCXXVI. paulò post institutam Saxonum Heptarchiam, ad annum usque MCCLXX. quo vixit Auctor. Extant MSS. in *fol.* inter codices manu exaratos viri, dignitate an eruditione præstantioris incertum, D. Jacobi Warei. Quos ære suo redemit, & in Bibliothecâ Tenisonianâ aliquandiù repositos, tandem in propriam Bibliothecam transtulit illustrissimus Clarendoniæ Comes. Præfixa est Chronico brevis computatio de sex ætatibus Mundi, quæ ità incipit. *Ab origine mundi in primâ ætate Sæculi secundùm Ebraicam veritatem computantur anni mille sexcenti quinquaginta sex* &c.

1270. ANONYMUS Chronici Longobardici Auctor, S. Justinæ apud Patavinos Monachus, claruit anno MCCLXX. Vixisse hoc tempore manifestissimum est; cùm ipse de iis agere profitetur, quæ suis temporibus facta sunt. Condidit *de rebus in Longobardiâ, & vicinâ Tarvisinâ Marchiâ gestis* ab anno MCCVII. usq; ad annum MCCLXX. libros III. Nec rebus Italis contentus, aliarum etiam gentium historiam compendio persequitur. Hos libros ex Ramingiano exemplari in lucem protulit Christianus Urstisius *Historic. Germaniæ* Tom. I. p. m. 581.

1272. ADAMUS de DOMERSHAM, Anglus, Cœnobii Glastoniensis Monachus, claruit anno MCCLXXII. & deinceps. Scripsit historiam controversiæ inter Episcopos Bathonienses, & Monachos Glastonienses; quam ex MS. codice extulit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 578.

1273. ANONYMUS, Historiæ Lemovicensis Auctor, ejusdem Ecclesiæ, ut videtur, Canonicus, claruit circa annum MCCLXXIII. In literas retulit nomina ac gesta Episcoporum Lemovicensium, à S. Martiale primo Episcopo, ad Aymericum anno MCCLXXIII. Opusculum hoc nobis dedit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. II. p. 265.

1276. Vid. Part. I. p. 738. GEORGIUS METOCHITA, quem GREGORIUM Gesnerus & Possevinus malè vocant, magnæ Ecclesiæ Diaconus & Chartophylax, claruit anno MCCLXXVI. Joanni Vecco causam unionis cum Latinis strenuè agenti mordicùs adhæsit, omníque operâ suppetias tulit, varia hanc ob causam mala, mutatis subindè carceribus, passus. Sed cùm à proposito discedere nollet, in carcere diem extremum

obiit.

obiit. Ejus Scripta alibi, sed brevitèr, nec satìs distinctè recensuimus, de iis proindè hoc in loco, paulò expressiùs acturi. Sunt autem quæ sequuntur. SÆC. XIII. ab An. MCC.

Tractatus de Processione Spiritus Sancti, Patrúmque hâc in re sententiis, in V. Partes sive Orationes divisus. Prima sic incipit. Τὸ περὶ Θεοῦ λέγειν οὐχ ἧττον φρικῶδες τοῖς κατ' ἐμέ. Secunda, Ἐν ἡμῖν καὶ τοῦτο τῶν ἐγκλημάτων, τὸ θείων ἐκγραφικῶν. Tertia. Ἐπειδὴ περὶ τάξεως τῆς ἐν τριάδι διαλαμβάνοντες τῶν ἀπορρήτων. Quarta, Περὶ τῆς δι' υἱοῦ δημιουργίας Μυζάλων ἐν μέσοις ἐκείνοις δικαστηρίοις τὸ συῤῥεῦσαν πλῆθος ἀνακυκῶν. Quinta, Ἃ μὲν οἱ περὶ τὸ λέγειν ὄντες δεινοὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ὡρρυωμένων τοῖς θείοις λόγοις ἐναποδύονται.

Ἀντίῤῥησις, sive *Responsio ad tria capita*, quæ Maximus Planudes Monachus publicavit. Prin. Πρὸς ἐρώτησιν ἀπροσδοκήτως ἡμῖν φανεῖσαν χρεὼν ἀποκρίνασθαι. Ἀντίῤῥησις, sive *Responsio* ad ea quæ Manuel Nepos Cretensis conscripsit. Prin. Πρόσταξις ἢ ἀπόφθογγος τὰς γραφὰς ἢ ἐρευνᾶν ἐπιτρέπουσα. Hæc duo opuscula, sive Responsiones Græcè & Latinè edidit L. Allatius *Græciæ Orthodoxæ* Tom. II. p. 922.

Oratio continens concordiam inter utramque Ecclesiam, antiquæ Romæ & novæ ac nostræ, initam, & quæ deinceps subsecuta sunt. Princip. Οὐκ οἶδα εἰ καὶ ἄλλοτέ ποτε τοσοῦτον. *Oratio Antirrhetica in Georgii Cyprii Patriarchæ Tomum.* Prin. Ὁ μὲν δὴ διεξοδικώτερον τῶν ἡμετέρων λόγων ἐχε περανθεὶς, ὡς οἶόν τε ἀποχρώντως. *Oratio prosequens ea quæ post prædictas duas Orationes, in eâdem materiâ disputata & gesta sunt.* Prin. Ἦν ἡμῖν ἄρα προτεθειμένον τοῦ χρόνου σκοπὸν ὡς ἐνὸν ἐκτερματωθέντα. In postremis his opusculis de causis dissidiorum Græcos inter & Latinos agit Metochita; Gregorii Cyprii Tomum refutat, & ex sanctorum Patrum auctoritate demonstrare nititur Spiritum S. ex Patre & Filio procedere, nec ideo esse duas causas, nec duo principia, sed unum idémque Patris & Filii principium & causam, effundere Spiritum S. in quantum unitur Filius Patri, & omnia Patris transeunt naturalitèr ad Filium. Omnia hæc Metochitæ opera se vidisse testis nobis est L. Allatius, cui eorum notitiam acceptam referimus, *de Consens. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 15. num. 9. col. 771. Eundem cum Metochitâ nostro faciunt THEODORUM METOCHITAM Logothetam Gretserus & Vossius. Verùm egregiè falluntur, licèt eodem ferè tempore vixerit Theodorus, quem in Chartophylace ad initium sæculi XIV. collocavimus, ac de eo proindè agit Whartonus ad annum MCCCI. Nihilominùs erat etiam hoc sæculo illustris, magnísque muneribus in aulâ CP. functus, rerum domesticarum tunc Logotheta, exeunte an. MCCXCV. unà cum Joanne Glyce Legatus missus, non in occidentem ad Mariam Germani Imp. sororem, Michaeli Andronici Imperatoris filio primogenito desponsatam, ut habet Whartonus noster, sed in Armeniam, ad nuptias cum Mariâ, Rictâ patrio nomine appellatâ, Leonis Armeniæ Regis filiâ, Haithonis tunc regnantis sorore, conciliandas, ut disertè tradunt Pachymeres lib. IX. capp. 5, 6. & Gregoras lib. VI. p. 135. Andronico seniori ob intelligentiam atque doctrinam liberalem, & in negotiis obeundis dexteritatem, charissimus erat; factus mox Logotheta ærarii generalis, posteà magnus Logotheta, dignitate ab Andronico tunc primùm institutâ, ejúsque filiam Joanni nepoti suo, quem Hypersebastum creavit, in uxorem dedit. Conspirante in avum suum Andronico juniore, & captâ Constantinopoli, Theodorus noster dignitatibus privatus Didymotichum maritimum Bithyniæ oppidum relegatur, ædes ejus

dirutæ, opes direptæ; tandem ab exilio reverſus in Choræ Monaſterio, quod ipſe ſuis ſumptibus inſtauraverat, Monachi habitum induit, ubi ſenio, ſtranguriâ, & mœrore fractus, animam Deo reddidit anno MCCCXXXII. domino ſuo Andronico, haud integro menſe ſuperſtes. In cujus funere orationem habuit Nicephorus Gregoras ejus, præcipuè in Aſtronomicis, diſcipulus, quam & Hiſtoriæ ſuæ inſeruit lib. X. p. 333. Vir prudens & ſolers, *καὶ οὐ μόνον τῆς καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ τῆς ἔξω σοφίας, εἰς ἄκρον ἐληλακὼς* inquit * Cantacuzenus magnus Domeſticus & poſteà

* Hiſt. I. c. 11. p. 37.

Imperator, ipſe licet ex adverſâ factione; *non Chriſtianis modò ſed & externis etiam literis politiſſimus.* Scripta ejus edita vide apud Whartonum loco citato. Nondùm lucem viderunt ejus *capita philoſophica & hiſtorica miſcellanea* CXX. quæ habentur Gr. MSS. Biblioth. Vindob. *codice Philoſoph.* foliis cclxiv. in folio conſtante, juxta numeros *Lambec.* LXXXVII. *Neſſel.* VIII. digniſſima proculdubiò quæ artis typographicæ beneficio in eruditorum manus tranſirent. Eorum indicem Græcum exhibet Lambecius *Comment.* lib. VII. p. 150, 151. & ſeqq. Extant ibid. *codice* XCV. folia ccclxxiii. in fol. continente Metochitæ noſtri *Orationes* XVIII. de variis materiis Philoſophicis, ſed præcipuè ad Hiſtoriam Conſtantinopolitanam pertinentibus, ipſius Metochitæ ævo, in membranâ perelegantèr exaratæ; quas utinam in mediam proferant qui nobiliſſimæ iſtius Bibliothecæ curam gerunt. Scripſit etiam Michaelis Palæologi *Epitaphium*, ut & Irenes Imperatricis; quæ habentur in Bibliothecâ Regiâ, *cod.* DCCC. teſte Car. du Freſn. *Famil. Byzant.* p. 236.

1277. ANONYMUS Annalium Wintonienſium Compilator, Anglus, Monachus Wintonienſis, claruit circa annum MCCLXXVII. Scripſit Eccleſiæ Wintonienſis Annales ab an. DCXXXIII. ad an. MCCLXXVII. Hos ex codice Cottoniano eruit Cl. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 288. In hiſtoriâ verò civili, quod ipſemet non invitus fatetur, plurima quæ apud Hiſtoricos vulgatos vel certiùs, vel ſine inſigni differentiâ traduntur, & alia quædam nullius planè pretii, lectúque indigna reſecuit. His Annalibus ſucceſſionem Epiſcoporum Wintonienſium ab anno MCCLXXVII. uſque ad Reformationem adjecit.

1280. ANONYMUS Chronici Arabici Compilator, claruit anno MCCLXXX. Scripſit Chronicon ab exorto Mahumede *i. e.* ab anno Chriſti DCXXII. uſq; ad annum Hegiræ DCLVIII. ſive Epochæ Chriſtianæ MCCLXXX. ex Arabicis & Chriſtianis Auctoribus collectum. Extat MS. in fol. in Bibliothecâ Vindob. inter codices MSS. *Orientales* num. xxxii. Codicem notis ſuis marginalibus Latinis exornavit Sebaſtianus Tengnagelius, qui Bibliothecæ Cæſareæ præfectus fuerat meritò digniſſimus, vir quovis doctrinæ genere optimè inſtructus, in literis Orientalibus ſummus. Scriptoribus Eccleſiaſticis à me accenſetur Chronographus Arabs, quòd de rebus Chriſtianorum agit, magnámque operis ſui partem ex Scriptoribus Chriſtianis compilavit.

1282. ANDRONICUS PALÆOLOGUS COMNENUS, Michaelis Palæologi Imperatoris filius, vivo adhuc parente, coronatus eſt; quo, exeunte anno MCCLXXXII. mortuo, ſolus regnavit. Tentatam Græcos inter & Latinos concordiam abrupit; Eccleſiæ Græcæ ritus & dogmata ſtrenuè tutatus, extremâ ſenectute confectus, ab Andronico nepote Imperio privatus eſt, & Monachicum indutus habitum,

&

& assumpto *Antonii* nomine, biennio post obiit anno MCCCXXXII. Extat ejus *Expositio* Ordinis Metropoleων Patriarchali Throno CP. subjectarum, simul & Thronorum Episcopalium qui unicuique Metropoli subjecti sunt. Hanc Græcè & Latinè edidit Jac. Goar. *Append.* ad G. Codini Curopalatæ lib. de Offic. CP. *Paris.* 1648. p. 400. Habetur verò integrior Cod. Vindob. *Hist.* XXIV. n. ii. fol. 11. Cod. XXXIV. n. xvi. fol. 313. iterúmque n. xxxv. *Cod.* XCVII. n. xii. fol. 297. SÆC. XIII. ab An. MCC.

ANONYMUS *Chronici Danici* Auctor, claruit circa annum MCCLXXXII. Condidit Chronicon Danorum, & præcipuè *Sialandiæ*, exorsus ab anno MXXVIII. quo martyrium subiit Olavus Normannorum Rex, ad annum usque MCCLXXXII. perduxit, quando ipsemet floruisse videtur. Continet plura non modò de reipublicæ statu, sed & de rebus Ecclesiasticis lectu digna, nec ita passim obvia. Edidit hoc Opusculum ex Cod. MS. Hafniensi Arnas Magnæus, Islandus, *Lipsiæ* 1695. 8*vo.* qui & vetustiorum quorundam scriptorum in hoc Chronicon notas & additamenta ex Cod. MS. adjecit, additis etiam, ubi opus erat, notulis propriis, ut locis obscurioribus lucem qualemcunque affunderet. 1282.

BONAVENTURA BROCARDUS, Germanus, patriâ Argentoratensis, ex Ordine Prædicatorum Monachus, claruit anno MCCLXXXIII. quo in Palæstinam profectus est, eámque suis oculis lustravit. Edidit descriptionem Terræ Sanctæ; meliori fide dignus, quòd scripsit αὐτόπτης, & non contemnendam diligentiam ubique prodit. Opus hoc, sed valdè mutilum sub nomine *Burchardi de Monte Sion* edidit Hen. Canisius *Antiq. Lect.* Tom. VI. p. 297. Integrum ex codice MS. protulit Reinerus Rineccius *Magdeburg.* 1587. 4*to.* Aliud Brocardi nostri opus *de legatione in Ægyptum* MS. in Bibliothecâ Basiliensi extare dicitur. 1283. Vide Part. I. p. 731.

JOANNES, Metropolita Ephesinus, claruit sub Andronico Palæologo seniore anno MCCLXXXIV. Gregorio Cyprio Patriarchæ CP. nuper creato acerrimum se adversarium præstitit (de quo latè agit Georg. Pachymeres Historiæ suæ lib. II. capp. 3, 6. & seqq.). Scripsit librum *contra Schismaticos* ex sacrâ Scripturâ, & Apostolicis atq; Synodicis constitutionibus, ut & sanctorum Patrum operibus collectum. Operis scopum Inscriptionis verba delineabunt. Λόγος συντεθεὶς ἐκ &c. ἀποδεικνὺς ὅτι ὀρθοδοξόσης τῆς ἐκκλησίας ἀλόγως ταύτης διΐςανται οἱ νῦν ταύτης ἀποσχιζόμενοι, καὶ ὡς, εἰ μὴ ταύτῃ ἑνωθεῖεν, μεγάλην ἕξουσι τὴν καταδίκην ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως &c. Extat MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* Lambec. CCLXXXIII. Nessel. LVIII. num. i. fol. 1. 1284.

GREGORIUS CYPRIUS, quia Cypro oriundus, GEORGIUS anteà dùm Monachus erat vocatus, post Josephi Galæsiotæ obitum Patriarcha CP. factus, claruit circa annum MCCLXXXIV. Anno MCCLXXXIX. sede suâ se sponte abdicavit, & sequenti diem clausit extremum. De eo tale fert Elogium Ephremius CP. in Chronico apud L. Allat. *de Consens. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 15. num. xii. col. 776. 1284. Vide Part. I. p. 745.

Σοφός τις ἀνὴρ Γρηγόριος Κυπρόθεν,
Λόγων σοφῶν παίδευμα, μυστῶν ἑςία,
Εἰς Πατριαρχῶν ἀνεβίβασθη θρόνον &c.

Αὐτὸν

SÆC. XIII. ab An. MCC.

Ἀυτῶν ϛ μαθήμασιν ἐσθὲς καὶ πόνοις
Ἀφίκτο πρὸς μέγα τι σοφίας βάθος.

Sapiens quidam vir ex Cypro
Sermonum ſapientum alumnus, Muſarum ſacrarium,
In Thronum Patriarchalem evehitur &c.
Ubi diſciplinæ & laboribus deditus
In magnum ſapientiæ culmen pervenit.

Superſunt Biblioth. Vindob. *Cod. Hiſt.* CI. *Epiſtolæ* ejus partim ſcriptæ antequàm Patriarchatum iniit, partim poſteà, CXCI. (CCIII. habet L. Allatius) quantivis certè pretii, quibus hiſtoria hujus temporis egregiè illuſtrari poſſit. ' Harum omnium Inſcriptiones Græcas unà cùm earundem initiis exhibet Cl. Lambecius *Comment.* lib. VIII. p. 511. Habentur hæ Epiſtolæ iterùm *Cod. Philoſoph.* CXCV. *num.* vi. ubi etiam *num.* iii. Gregorii noſtri Fabulæ reperiuntur. Quænam verò ſint hæ fabulæ non liquet. *Orationes* ejus & *Epiſtolas* inter libros Vulcanianos Gr. MSS. fol. aſſervari in Bibliothecâ Lugduno-Batavâ, teſtis eſt Catalogus Spanhemianus p. 413. Sequitur in Vindobonenſi Codice Hiſtorico fol. 146. Gregorii noſtri *Decretum Synodale:* cujus initium. Ἀπόφασις. Ἡ μετελθοῦσα ἡμῶν σὺν ἅμα τῇ περὶ αὐτὴν ἱερωτάτῃ τῶν Ἀρχιερέων ὁμηγύρει &c. Subjiciuntur nonnulla huc ſpectantia, de quibus vide Lambec. loc. citat. p. 522. Extat etiam ejus *Diſſertatio Antirrhetica* contra Joannis Vecci blaſphema dogmata, quam compoſuit atque edidit priuſquàm in Patriarcham CP. electus eſt. Incipit. ἐκ ἔγωγε θαυμάζω φιλότης, εἴ τις ἀγροῖκος ὢν &c. habetur MS. ubi ſuprà *Cod. Theol.* CCXLV. num. v. fol. 99. *Epiſtola* ad quendam ſchiſmaticum ibid. *Cod.* CCLV. *Oratio in ſanctum Magnum martyrem Georgium*, hoc initio. Ἔθος τοῦτο τῶν λόγοις ἀγωνιζομένων σχεδὸν ἑκάστῳ &c. MS. ibid. *Cod. Hiſt.* CIV. num. vi. fol. 91. Orationem hanc Latinè ediderunt Bollandiani *April.* xxiii. p. 123. Græcè deindè in *Append.* Tom. III. ejuſdem menſis p. 25. *Oratio in S. Martyrem Marinam.* Prin. Καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἄρα, ἧς ὁ Χριστὸς κεφαλὴ &c. *ibid.* fol. 104. p. 2. Utramque Orationem recenſet L. Allatius *de ſcript. Symeon.* p. 87. 97. *Encomium in Georgium Logothetam Acropolitam.* Habuit MS. penès ſe Douſa, ex quo fragmentum Georgio Acropolitæ ſubnexuit. *Encomium in S. Dionyſium Areopagitam.* Prin. Ἡ ϛ μὲ προθυμία τῷ λόγῳ δίκαια· ἡ ϛ ἐπιχείρησις τολμηρὰ &c. Extat in Bibliothecâ Vallicellanâ & *Cod. Pal.* CCCLXXIV. *Deſcriptio & Encomium urbis CP.* Extitit penès Bonavent. Vulcanium teſte Theod. Douſa not. ad Chron. Georg. Logoth. *Vita & res geſtæ & peculiaris Miraculorum narratio S. & Deiferi Patris noſtri Lazari, qui in Galeſio monte vitam aſceticam excoluit, deſcripta à ſanctiſſimo Patriarchâ Domino Gregorio*, quem non alium à Georgio noſtro Cyprio eſſe rectè conjicit Cl. Allatius, qui hanc Vitam MS. penès ſe habuit, & ſcriptionem eſſe ſatis elegantem, accuratam, & raram teſtatur. *Encomium in mare*, ſive in univerſam aquarum naturam. Græcè unà cum Ariſtotelis libro de Mundo edidit Bonavent. Vulcanius *L. Bat.* 1591. 8*vo.* *Proverbia in unum collecta & ordine Alphabetico digeſta*, Græc. cum Mich. Apoſtolii parœmiis *L. Bat.* 1619. 4*to.* *Sententiæ Græcæ* ſeorſim excuſæ *Col.* 1536. 8*vo.* Longè plura de Georgio noſtro habet Allatius Diatr. *de Georgiis* p. 420. Nec lectori abs re erit conſulere Georg. Pachymer. *Hiſt.* lib. II. capp. 6, 7, 8, 9, 10. & alibi ſæpiùs.

GEORGI-

GEORGIUS GELESIOTA, Gregorii Patriarchæ auditor & familiaris, claruit sub Andronico Palæologo seniore circa annum MCCLXXXVI. Extat *Oratio funebris in Theodorum Xanthopulum*, cujus si non discipulus fuerat, certè amicus integerrimus. Prin. Ἄνδρες οἵτε βασιλείοις ἤθεσι, καὶ παιδεύμασιν ἐντεθραμμένοι. Confer L. Allat. Diatr. *de Georgiis* p. 383. 1286.

ANONYMUS Annalium Menevensium Compilator, Ecclesiæ Menevensis Canonicus, claruit circa annum MCCLXXXVI. Condidit Annales Ecclesiæ Menevensis ab orbe condito ad an. MCCLXXXVI. Extant in Codice Cottoniano *sub Domitiano* A. I. Omissis aliis Wallensium rebus, ea solùm excerpsit, ediditque Whartonus noster, quæ Ecclesiæ Menevensis historiam tradiderunt, ab anno CCCCXXXVIII. quo Saxones in Angliam advenerunt, ad annum usque MCCLXXXVI. *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 648. Nescio an ejusdem canonici sit brevis *Vita Davidis secundi*, Menevensium Episcopi, qui decessit an. MCLXXVI. quam post Annales prædictos habes *ibid.* p. 652. 1286.

ANONYMUS Chronici Brunswicensis Auctor, natione Germanus, claruit circa annum MCCLXXXVIII. Scripsit Chronicon Ducum Brunswicensium, à temporibus Ludolphi Saxoniæ ducis ad annum usq; MCCLXXXVIII. se enim Edwardi I. Angliæ regis tempore vixisse refert. Edidit illud unà cum aliis antiquitates Brunswicenses spectantibus J. Joac. Maderus *Helmst.* 1678. 4*to*. 1288.

MANUEL PHILE, patriâ Ephesinus, illustri ac splendidâ familiâ natus, claruit sub Michaele & Andronico Palæologis circa annum MCCXC. Poeticâ facultate plurimùm excelluit. Supersunt ejus quæ sequuntur. *In B. Deiparam & Joannem Chrysostomum Tetrasticha duo.* Prin. Ἁγνὴ κόρη ζῆς &c. Extant Græc. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Hist.* LXXXVIII. num iii. fol. 244. Hæc Joanni Philæ tribuit Lambecius, eidem nempe cujus meminit Cantacuzenus * claro genere prognati, qui Christianæ Philosophiæ desiderio, excussis negotiis omnibus, domi res suas agebat, vitámq; sobriam ac justam studiosè excolebat. Verùm fallitur Lambecius. Codex enim MS. non Joannem, sed simplicitèr *Philem*, nominat. Quo nomine noster venire solet. Etsi non negaverim Manuelem Joannis vel patrem fuisse vel gentilem. *Tetrasticha in Psalterium.* Prin. Τοῦ κιθαρῳδοῦ μὴ παρόντος ἐνθάδε &c. Græcè MSS. ibid. *Cod. Theol.* CCCXXV. num. xv. *Hypotheses*, seu Epigrammata Iambica in S. Gregorii Nazianeni Orationes ibid. *Cod.* LXXIV. num. ii. iii. &c. *Versus Iambici sepulchrales*, sed in fine mutili, in Phracrassem, à L. Allatio Græc. editi *de Conc. Florent.* p. 702. *Carmen* elegans & prolixum in obitum Pachymeræ, apud eund. Diatr. *de Georgiis* p. 373. Ex ejus *Canone in S. Nicolaum* quædam citat idem lib. *contr. Hotting.* p. 179. *Carmen ad Deum.* Prin. Τὸν ἅγιον καὶ ζωοποιὸν πνεῦμα. Gr. Lat. edidit Cotelerius ad calcem *Monument.* Tom. III. p. 520. Editi sunt, sed qui huc parùm spectant, versus Iambici *de Animalium proprietate*, ad Michaelem Palæologum Imp. *Heidelberg.* apud Commelin. anno 1596. Meminit etiam Simlerus editionis Venetæ cum Arsenii Monembaziæ Archiepiscopi præfatione ad Carolum V. Ejus Ἠθοποιΐα *dramatica*, variique versus & Epigrammata habentur MSS. Biblioth. Bodleian. *Cod.* CCLXIV. p. 436. 1290.

* Hist. l. IV. c. 32. p. 839.

SÆC. XIII. ab An. MCC. **REMIGIUS**, patriâ Florentinus, Thomæ Aquinatis discipulus, Clari Hieronymei ex ordine Prædicatorum Monachus, claruit anno
1290. MCCXC. Obiit anno MCCCIX. In Academiâ Parisiensi Magistrum sententiarum non sine magnâ sui nominis famâ, interpretatus est, à Benedicto XI. Magisterii coronâ & annulo insignitus, ordinísque sui Procurator generalis renunciatus. Scripsit non pauca. *Viz. Quæstionum Theologicarum* methodo Alphabeticâ dispositarum lib. I. *Quodlibetorum* Tractatus XVII. *Opus Philosophicum* & Metaphysicum *de modis rerum*. Ingens volumen sermonum *de Sanctis*, & aliud *de tempore*. Quæ omnia in Bibliothecâ S. Mariæ Novæ Florentiæ hodiè MSS. asservantur. Videsis Mich. Pocciantium *Catal. Script. Florent.* p. 155. & Altamuræ *Biblioth. Dominic.* Cent. II. p. 87.

1290. **JOANNES CASTOR**, seu *Fiber*, patrio sermone **Bever** dictus, natione Anglus, ex ordine S. Benedicti Collegii Westmonasteriensis Monachus, claruit sub Edwardo I. circa annum MCCXC. Vir acri ingenio, à teneris unguiculis melioribus literis institutus, pro sorte sæculi eruditus, antiquitatis cultor eximius, indagandis gentis suæ monumentis penè unicè intentus. Contexuit Chronicon ab Æneâ, sive à Bruti in hanc insulam adventu usque ad Henricum III. Angliæ Regem, id est, ad annum MCCXVI. quod tamen ad annum MCCCVI. sive Edwardi I. obitum perduxisse tradit Baleus. Verum Codici MS. potiùs hâc in re fidendum est. Extat hoc Chronicon MS. in *Bibliothecâ Cottonianâ* sub *Vitellio* lit. E. *Cod.* XVII. num. iv. Vide Catalogum jam editum p. 101. col. 1. Meminit Joannis nostri Westmonasteriensis Annalium scriptoris Lelandus *Comment. in Cygn. Cant.* in voce *Bermundi insula* p. 13. Ejus eruditionem, peritiam, & naturalem in scribendâ historiâ ordinem egregiè commendat Baleus *, quodque non perfunctoriè, sed prolixè & cum judicio, pensitatis singulorum vel virtutibus vel vitiis, principum & aliorum virorum illustrium facta narret. Scripsit item librum *de rebus Westmonasteriensibus*, teste eodem Baleo, qui Polydorum Virgilium nonnulla ex hoc opere, suppresso auctoris nomine, sumpsisse suspicatur. Certè Polydorus † ubi de Westmonasterii situ agit, meminit Codicis antiquissimi, sed sine nomine auctoris, ex quo refert locum illum aquis olim fuisse circundatum, & spinarum insulam appellatum. Sed vereor ne hoc Castoris opus tempus edax rerum dudùm devoraverit.

* Cent. IV. c. 80. p. 361.

† Hist. Angl. lib. II. p. 41.

1292. **BARTHOLOMÆUS de COTTON**, gente Anglus, Monachus Norwicensis, claruit anno MCCXCII. Mandavit literis historiam Anglicanam, in tres libros divisam. In primo de rebus Britannicis agit; in secundo de Regibus Saxonum & Normannorum ad annum usque MCCXCVIII. in tertio de Archiepiscopis & Episcopis Angliæ ab anno MCXXV. ad annum MCCXCII. plurima ex Malmesburiensi suffuratus. Extat codex MS. in Bibliothecâ Cottonianâ *sub Nerone* C. V. sed in eo primus liber desideratur. Ex secundo, omnia Ecclesiam Norwicensem spectantia, & sub *Annalium Norwicensium* titulo, edidit: ex tertio integram Episcoporum Norwicensium historiam desumpsit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 395. Quibus, anonymi Monachi Norwicensis continuationem Historiæ de Episcopis Norwicensibus ab anno MCCXCIX. ad annum MCCCCXLVI. & successionem Episcoporum Norwicensium ab anno MCCCCXLVI. ad Reformationis tempora addidit.

SOZO-

SÆC. XIII. ab An. MCC.

SOZOMENUS, gente Italus, Florentiæ si non natus, saltem educatus, Presbyter Pistoriensis, claruit anno MCCXCII. Scripsit ad Vespasianum Librarium, urbísque Florentinæ civem, Chronicon ab orbe condito ad sua usque tempora. Extat ineditum duobus magnis voluminibus, in Bibliothecâ Abbatiæ Fesulanæ Canonicorum Regularium, primo à Florentiâ lapide. De hoc opere plura habet Joan. Mabillonius *Itin. Ital.* p. 174. Sunt qui Auctorem seriùs vixisse & ad sæculum XVI. pervenisse existimant. Verùm superiora sæcula, *inquit* Mabillonius, quibus nondùm politior literatura restitui cœpta erat, stylus auctoris sapit, ipsíque literarum characteres. 1292.

GREGORIUS, genere Armenus, Siside, quæ Ciliciæ urbs erat, ut videtur, oriundus, inde *Sisensis* dictus, evectus est ad Patriarchalem Armeniæ thronum circa ann. MCCXCIII. Obiit ann. circiter MCCCV. Erat quidem fide Catholicus, sed in Romanam Ecclesiam quam in Græcos longè propensior. Hanc observantiam & reverentiam non unis ad ipsum literis excolere & fovere studuit Bonifacius VIII. Papa, hortans, *ut Armenorum Clerum, populúmque in fide quam docet, tenet, prædicat Romana Ecclesia, & per se, & per alios informaret, utque purgato omni vetustatis errore, in fide sint stabiles, in opere efficaces.* Certè non mediocrem in Armeniâ messem hoc tempore habuerunt Romanæ Ecclesiæ Operarii, adeò ut ipse Hayton Armeniæ Rex deposito sceptro S. Francisci habitum induerit, & inter fratres Minores fit Cœnobita. Interea studium suum erga Romanam Ecclesiam gnavitèr prosequitur Gregorius, utque fœliciùs succederet, scripsit prolixam Epistolam seu Tractatum ad Haytonem Exregem, quo Armenorum errores refert, & tùm antiquorum Patrum, tùm domesticis Scriptorum suorum testimoniis studiosè refellit, déque Synodo hâc fine cogendâ deliberat, quam tamen mors ejus paulò post intercepit. Extat hæc *Epistola* Armenicè & Latinè apud Clem. Galanum *Conciliat. Eccles. Arm.* Part. I. cap. 27. p. 435. Miris laudibus eam efferunt Concilii Sisensis anno MCCCVII. habiti Patres *ibid.* p. 467. quam posteà *tanquàm veracem & Apostolicum Canonem, atque legitimam Constitutionem ab omnibus Armeniorum Ecclesiis recipi, atq; observari jubent.* Nec alitèr de eâ loquuntur Armeni Antistites, qui in Concilio Adanensi anno MCCCXVI. convenerunt, *ibid.* c. 29. p. 505. Concinnavit etiam Gregorius noster *Cantica Sacra* in Ecclesiæ Armenæ usum, pluresque S. Martyrum historias ex Romanâ, Græcâ, & Syriacâ in Armenorum linguam transtulit, teste Anonymo, qui historiam Patriarcharum Armeniæ scripsit, à Galano editam, cap. 27. p. 419. 1293.

RICOLDUS, quem alii RICHARDUM vocant, de Monte Crucis, natione Italus, patriâ Florentinus, ordinis Benedictini Monachus, claruit anno MCCXCVI. Peregrinandi studio ductus, varias Orientis regiones peragravit, multa à Muhammedanis passus, linguas Syriacam & Arabicam accuratè didicit. Religionis Muhammedanæ & Ecclesiarum Orientalium statum diligentèr perquisivit. Tandem à Pontifice Romano ad dubia quædam Fidei solvenda revocatus Florentiæ *Octobr.* xxxi. anno MCCCIX. ad sedes beatorum transiit. Muhammedis Alcoranum, dùm adhuc in Asiâ versaretur, ex linguâ Arabicâ Latinè transtulit, eique commentarium opposuit, stylo quidem impolito, & prout infœlix sæculi sors tulit, penè barbaro. In hoc Commentario, 1296.

quem *Alcorani improbationem* inscripsit, errores & deliria Saracenorum, modúmque quo adversùs illos sit disputandum, præcipuè exponit. Ricoldi Commentarium Demetrius Cydonius Thessalonicensis posteà Græcè transtulit. Extat hæc Græca versio Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* CCLXI. num. ii. fol. 119. p. 1. Demetrii versionem Bartholomæus Picenus de Monte arduo, purè magìs atque elegantèr, Latinè reddidit, & Ferdinando Regi Aragoniæ nuncupavit. Utramque versionem Græcam & Latinam unà cum Alcorano edidit Joan. Oporinus *Basil.* 1550. Latinè prodiit *Paris.* 1511. 4*to.* *Hispali* 1520. *Venet.* 1607. 4*to.* Scripsit etiam Ricoldus librum ad Nationes Orientales, in quo de differentiis inter Hebræos, Gentiles, & Muhammedanos agit. Asservari hodiè MS. Florentiæ in Bibliothecâ S. Mariæ Novellæ testantur Michael Poccianttius *Catal. Script. Florent.* p. 156. & Altamura *Biblioth. Dominic.* p. 86. ad ann. MCCCVI.

SÆC. XIII.

Concilia hoc Sæculo habita.

1201. PARISIENSE I. anno MCCI. Præsidente Pontificis Legato habitum. In quo Euraudus Miles, in rebus sæculi vir admodùm versutus, hæresis Bulgarorum reus, damnatus est, ea propter publicè exustus. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 24.

1201. MELDENSE in Galliâ Lugdunensi anno MCCI. à Joanne Casemarii Abbate, sedis Romanæ Legato convocatum. Quo pro pace inter Joannem Angliæ, & Philippum Francorum Regem constituendâ, Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates qui aderant, diu multúmq; laborârunt. Tandem cùm res ad nullum exitum perduci poterat, ad sedis Romanæ judicium appellatum est. Extant Innocentii III. ad Episcopos Galliæ *literæ*, & Joannis Legati ad Innocentium hâc de re *Responsoriæ* Conc. Tom. XI. Part. I. p. 27.

1206. LAMBETHENSE I. in Angliâ ad Thamesim fl. anno MCCVI. habitum. In quo Stephani Langtoni Archiepiscopi Constitutiones provinciales editæ sunt. Extant Constitutiones tres de modo dandi mortuarium, de potationibus & earum pœnis, déque missâ bis in die celebrandâ *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 30.

1206. RADINGENSE I. in agro Bercheriensi apud Anglos, anno MCCVI. à Joan. Ferentino, Pontificis Legato, habitum. Quid in hâc Synodo factum sit tacet Mat. Paris anno MCCVI. p. 214. addit verò Joannem, Angliâ perlustratâ, magnam pecuniæ summam congessisse, & sarcinulis magnâ cautelâ dispositis, festinum ad mare pervenisse, & Angliam à tergo salutâsse. Certè nihil momenti actum esse satis innuere videtur M. Westmonasteriensis, qui eadem iisdem ferè verbis habet ad hunc annum p. 63. hoc insuper addens; Legatum post corrasam magnam pecuniæ summam, Concilium celebrâsse, ne nil aliud fecisse videretur.

NAR-

NARBONENSE I. in provinciâ scilicet Narbonensi, sed incerto loco, anno MCCVII. habitum. In quo de modo convertendi Albigenses agebatur. Rem narrat Vincent. Bellovac. Specul. Hist. l. XXIX. cap. 93. & exindè *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 32. 1207.

MONTILIENSE in provinciâ Narbonensi, anno MCCIX. viii. Id. *Septembr.* præsidente Milone sedis Apostolicæ Legato congregatum. In quo Raymundus Comes Tolosanus, summus Albigensium fautor, pœnitentiæ subjicitur, seque Ecclesiæ mandatis pariturum solenni juramento semet astringit. Extant hujus Synodi Acta *Conc.* T. XI. Part. I. p. 35. Ubi formula juramenti, præcepta à Legato Raymundo data, aliáque plura huc spectantia exhibentur. 1209.

AVENIONENSE I. (urbs est ad Rhodanum fl. proprium Romanæ sedis in Galliâ Dominium) anno MCCIX. viii. Id. *Septembr.* ab Hugone Episcopo Rhegiensi, & Milone Pontificis Notario, Papæ Legatis celebratum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ ad corrigendos hominum mores hoc tempore miserè his præsertim partibus corruptos condita *Capitula* XXI. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 41. 1209

PARISIENSE II. anno MCCIX. habitum. In quo Almaricus Carnotensis ejúsque sectatores, ob novos quosdam articulos invectos damnantur. Ipse Almaricus dialecticâ peritiâ insignis, asserebat inter alia, quemlibet Christianum teneri credere se esse membrum Christi, nec sine hâc fide aliquem salvari posse, non minùs quam si non crederet Christum esse natum & passum. Pomæria dilatarunt ejus discipuli, affirmantes, potestatem Patris viguisse, quamdiu duravit lex Mosaica; veniente Christo viguisse novam legem: Hâc finitâ, tempus Spiritus Sancti incepisse, cessare jam confessionem & Sacramenta, & unumquemque tantum per gratiam Spiritus Sancti interius sine actu aliquo exteriori inspiratum salvari posse. In hâc etiam Synodo quidam Aristotelis libri, seu Physici, seu Metaphysici, aliíque novi quorundam Theologorum hoc tempore publicati, prohibiti & exusti sunt. Extant Synodi Acta *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 49. 1209.

AVENIONENSE II. anno MCCX. præsente Milone Legato, habitum. In quo cives Tolosani quæ de expulsione hæreticorum polliciti fuerant, adimplere recusantes, excommunicati sunt, Comite etiam Tolosano anathemate percusso, teste Petro de valle Sarnensi, *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 53. 1210.

TOLOSANUM I. in Villâ S. Ægidii, anno MCCX. ab Hugone & Theodisio Legatis pontificiis coactum. In quo Raymundus Comes Tolosanus, ejúsq; fautores iterùm excommunicantur. Plura de hâc re habet Petrus de valle Sarnensi. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 54. In conventu Narbonensi eodem anno habito, de ejusdem Comitis causâ iterùm tractatum est. 1210.

ARELATENSE I. eodem anno, & de eâdem re, à Theodisio Pontificis Legato celebratum. In quo conditiones Reconciliationis Raymundo Comiti Tolosano factæ, ab eo rejectæ sunt. Extant *conditiones* propositæ *Conc.* Tom. XI. Part. II. in *Append.* p. 2329. 1210.

ROMA-

SÆC. XIII. ab An. MCC.

1210. ROMANUM I. anno MCCX. sub Innocentio III. Papâ habitum. In quo Otto IV. Imp. nuper coronatus, dùm varia Italiæ & Siciliæ loca Imperio asserere conatur, dignitate Imperiali privatur. Cui mox Germaniæ Electores Fridericum Siciliæ Regem subrogârunt. De hâc re agunt Chronographi passim, Urspergensis, Palmerius, Nauclerus, Trithemius, alii. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 56.

1212. PARISIENSE III. anno MCCXII. à Roberto de Corceone Pontificis Legato celebratum. In quo plurima ad restituendam Ecclesiæ disciplinam constituta sunt. Extant *Canones* in IV. partes divisi. Prima ad Clericos sæculares, complectitur *Canones* XX. Secunda ad viros regulares, *Canones* XXVII. Tertia ad moniales, XXI. Quarta ad Archiepiscopum & Episcopos, XXI. Habentur *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 57.

1213. VAURENSE in Occitaniâ sub Archiepiscopo Tolosano ad Acutum fl. anno MCCXIII. congregatum. In quo Petri Aragonum Regis Raymundum Tolosanum protegentis, ipsiúsque Raymundi causâ prolixè examinatâ, res tota ad ipsius Pontificis cognitionem ultimò refertur. Extant hujus Concilii Acta prolixa ex Petro de valle Sarnensi utplurimùm desumpta *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 81. confer etiam Concil. Hisp. Tom. III. p. 480. Eodem anno habita est Synodus ad Murellum Castrum apud Garonam fl. propè Tolosam situm, ad placandum Petrum Aragoniæ Regem, qui arma jam movere cœperat. Extat *Epistola* Synodalis ibid. p. 99. Quin & anno MCCXII. mense *Novembri* habitus est Episcoporum Procerumque Conventus Apamiensis ad Simonis Monfortii ditionem bonis moribus ac legibus temperandam; de quo Conc. *ibid.* p. 80.

1214. DUNSTAPLIENSE in Angliâ anno MCCXIV. à Stephano Archiepiscopo Cantuariensi ejúsq; Suffraganeis coactum. In quo, Legato Pontificio Episcopos minùs idoneos ad sedes vacantes promovente, nec huic rei remedium adhibere volente, Stephanus Cantuariensis, & cæteri Episcopi in Synodo congregati, interpositâ appellatione, ad Pontificem provocârunt. Vide Mat. Paris. ad ann. MCCXIV. p. 247.

1214. LONDINENSE I. anno MCCXIV. à Nicolao Tusculano Pontificis Legato coactum. In quo Joannes Rex Angliæ (quem Innocentius Pontifex, quòd Stephanum Langtonum ad sedem Cantuariensem electum suscipere nollet, Regno exuerat, executione Philippo Francorum Regi demandatâ) submissione Pontifici factâ, ab interdicto & depositione absolutus est. Vide M. Paris. loc. citat. p. 249.

1214. MONSPELIENSE I. à Petro Beneventano Pontificis Legato anno MCCXIV. vel ut alii, MCCXV. congregatum. In quo Raymundi Tolosani ditio Simoni Montis-fortis Comiti concessa est. Extant Acta & disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* XLVI. apud Petr. de valle Sarnensi in *Hist. Albigens.* & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 103. *Epistola* Legati Apostolici de hac Synodo convocandâ habetur *Conc.* Tom. XI. Part. II. in *Append.* p. 231. Hujus Concilii Canones edidit Petrus Gariellus in *Serie Episcoporum Magalonensium*, sed mutilos & mendosos, quos proindè ex vetere codice MS. Andegavensi extulit Steph. Baluzius *Conc. Gall. Narb.* p. 40. sed alitèr planè divisos & dispositos quam in

Editione

Editione Labbeanâ habentur. Quod & in *Appendice* ipsi monent Conciliorum Editores.

LATERANENSE IV. generale, anno MCCXV. Cal. *Novem.* sub Innocentio III. Papâ celebratum. Aderant, præter cujuscunque penè regionis Oratores Regios, & absentium Procuratores ferè infinitos Episcopi *CCCCXII.* & in his Patriarchæ *II.* Constantinopolitanus nempe & Hierosolymitanus, sed Latinus uterque, Primates & Metropolitani *LXXI.* Abbates & Priores plusquàm *DCCC.* Et primò quidem Fides Catholica adversus varias hæreses explicatur; damnantur Albigensium, Almarici, aliorúmque errores, deq; iis coercendis, puniendis, & per vim sæcularem exterminandis statutum est. Damnatus est Joachimi Abbatis de unitate SS. Trinitatis contra P. Lombardum liber; pleraque de Græcis ad Ecclesiæ Romanæ fidem revertentibus, déque diversis disciplinæ Ecclesiasticæ capitibus sancita. Denique haud pauca privilegia pro recuperandâ Terrâ Sanctâ militantibus concessa, adhibito etiam consilio de Ordine Dominicanorum instituendo, ipsomet Dominico jam tùm præsente. Extant Acta hujus Concilii & *Canones* LXX. Græcè simul & Latinè editi, & alia quædam quæ ad hanc Synodum pertinent, *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 117. 1215.

MELODUNENSE I. in Briâ sub Archiepiscopo Senoniensi anno MCCXVI. à Petro Archiepiscopo, occasione Ludovici Philippi Francorum Regis filii, qui Angliam, prohibente Papâ, ingenti exercitu invaserat, habitum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ constitutiones sive *Capitula* VII. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 241. 1216.

OXONIENSE anno MCCXXII. à Stephano Cantuariensi pro reformandâ Ecclesiâ Anglicanâ congregatum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* XLIX. *Concil. Brit.* Tom. II. p. 181. & *Conc.* T. XI. Part. I. p. 271. In hoc Concilio impostor quidam qui quinque crucifixionis vulnera, lateri, manibus, pedibúsque impressa habebat, aliúsq; nebulo Hermophroditus ejus fautor, publicè convicti, & errores confessi puniti sunt. Hæc refert Mat. Westmonast. ad ann. MCCXXII. p. 85. Vide quæ hâc de re ex MS. Vaticano habet Bzovius ad hunc annum num. xx. 1222.

SARISBURIENSE eodem anno à Richardo Episcopo cum Clero suo post Synodum Oxoniensem habitum. Extant Constitutionum Synodalium de disciplinâ Ecclesiasticâ *Capitula* LXXXVII. *Concil. Brit.* Tom. II. p. 137. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 247. Habentur etiam apud Spelmannum p. 161. Richardi Dunelmensis Constitutiones Synodales, sed quæ, mutato tantùm quorundam capitulorum ordine, & resectis XIII. postremis capitulis, eædem omninò sunt: ac proindè ab iis acceptas, & in Synodo Dunelmensi confirmatas esse constat. 1222.

PARISIENSE IV. anno MCCXXIII. à Conrado Portuensi Episcopo Papæ Legato habitum. Albigensibus Bartholomæum quendam Antipapam in finibus Bulgarorum sibi constituentibus, Episcopi in hâc Synodo congregati hanc rem examinâsse videntur. Vide M. Paris ad ann. MCCXXIII. Extat *Epistola* Synodalis ad Archiepiscopum Rotomagensem *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 288. Anno sequenti eodem loco habita est altera Synodus in causâ Raymundi Comitis Tolosani, ut & Monspeliensis in eâdem causâ. Anno etiam MCCXXV. tres Synodi 1223.

præcipuè

SÆC. XIII. ab An. MCC. præcipuè de Regni negotiis Parisiis coactæ sunt. De his omnibus vide *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 289, 290.

1224. MONSPELIENSE II. anno MCCXXIV. habitum. In quo Raymundus Tolosanus, aliique, de obedientiâ Romanæ Ecclesiæ præstandâ, déque injuriis resarciendis juramentum dederunt. Extant Juramenti formula & Amalrici Montis-fortis ad Synodum literæ, ne pacem cum Raymundo faciant *Conc.* Tom. XI. Part. II. in *Append.* p. 2333. Ediderat anteà Steph. Baluzius *Conc. Gall. Narbon.* p. 58.

1225. MELODUNENSE II. anno MCCXXV. in Octavis omnium Sanctorum habitum. In quo de Fori Ecclesiastici jurisdictione & aliis nonnullis; de pace item inter Reges Angliæ & Franciæ, necnon de negotio Albigensium, actum est. Vide *Conc.* T. XI. Part. I. p. 290.

1225. BITURICENSE I. anno MCCXXV. prid. Cal. *Decemb.* in festo S. Andreæ congregatum. In quo de Raymundo Comite Tolosano ditioni suæ restituendo agitur. Extant Acta in Chronico Turonensi MS. & exindè *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 291. Pleniùs multò de hoc Concilio agit Matth. Paris ad ann. MCCXXVI.

1225. GERMANICUM Moguntiæ, ut videtur, anno MCCXXV. iv. Id. *Decembr.* à Conrado Portuensi Pontificis Legato contra Simoniacos & concubinarios Clericos habitum. Extant de his aliisque *Capitula* XIV. Binii & Cossartii notis illustrata *Conc.* T. XI. Part. I. p. 295.

1226. PARISIENSE V. anno MCCXXVI. à Legato Pontificio contra Albigenses per Cruce-signatos exterminandos coactum. Altera etiam Synodus seu Conventus, eodem anno, & de eâdem re ibidem habitus est. Vide quæ ex Turonensi Chronico habentur *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 300. Unde etiam discimus, Concilium Cremonæ ab Imperatore eodem tempore fuisse congregatum de hæreticorum per Italiam extirpatione. Sed Italis illum recipere recusantibus, res in fumum abiit.

1226. FUXENSE in diœcesi Apamiensi anno MCCXXVI. habitum. In quo Comes Fuxensis pœnitentiam præ se ferens, ab hæresi, uti vocatur, excommunicatione, omnibúsque sceleribus eatenùs perpetratis absolvitur. Hæc Annales Fuxenses *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 302. Hoc ipso anno Concilium Leodii habuit Legatus Pontificius, quo Episcopi Monasteriensis & Osnabrugensis, Friderici (à quo S. Engelbertus interfectus fuerat) fratres, suspensi sunt, & ad Romani Pontificis judicium remissi *ibid.* p. 301.

1226. WESTMONASTERIENSE anno MCCXXVI. præsente Ottone Pontificis Legato coactum. In quo, Honorio III. Papâ duarum Præbendarum obventiones per literas petente, Synodus re examinatâ, & tacitè notatâ Romanorum avaritiâ, eam in medio reliquit, omnibus affirmantibus hæc universum orbem Christianum respicere, & cùm constiterit, quomodò erga tales exactiones se habuerint alia Regna, tùm demùm se in obsequiis suis fore promptiores. Extant hujus Synodi Acta apud M. Paris ad ann. MCCXXVI. p. 328. 331. Ann. MCCXL. habitus est Northamptoniæ præsente Pontificis Legato Episcoporum Abbatúmque conventus. In quo de novâ quâdam pecuniæ exactione, omnibus

omnibus sæculis inauditâ & execrabili, (Matthæi Paris verbis utor) per Petrum Rubeum Pontificis Quæstorem ad hanc ipsam rem in Angliam missum excogitatâ, querelam instituunt, & post varias hinc indè disceptationes, modestè rejiciunt. Rem gestam prolixè enarrat idem Matthæus ad annum MCCXL. p. 533. &c.

NARBONENSE II. anno MCCXXVII. tempore Quadragesimæ à Petro Archiepiscopo Narbonensi habitum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* XX. de excommunicatis, perjuris, Judæis coercendis, condendis testamentis &c. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 304. 1227.

ROMANUM II. anno MCCXXVIII. sub Gregorio IX. Papâ congregatum. In quo Fridericus Imp. ob votum de expeditione in Terram Sanctam suscipiendâ non solutum, in Cœnâ Domini anathemate perculsus est. Extat hâc de re Gregorii IX. ad Episcopos Apuliæ *Epistola* Conc. Tom. XI. Part. I. p. 413. 1228.

BASSEGIENSE sive Conventus Ecclesiastico-politicus, anno MCCXXVIII. Bassegiæ inchoatus, Meldis continuatus, Parisiis absolutus. In quo Raymundus Comes Tolosanus, in gratiam Ecclesiæ & Ludovici Regis receptus est. Extant horum Conventuum Acta *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 414. Verùm cùm Raymundus pacta sua non rectè observaverit, in Conventu Melodunensi, anno MCCXXXII. habito, hâc de re cum eo expostulatum est. Vide *ibid.* p. 448. 1228.

TOLOSANUM II. anno MCCXXIX. mense *Novembri*, præsidente Romano S. Angeli Cardinale Pontificis Legato, de inquirendis Hæreticis, de libris S. Scripturæ à Laicis non habendis, de libertatibus Ecclesiarum, déq; aliis Ecclesiasticæ disciplinæ capitibus coactum. Extant *Capitula* XLV. Conc. Tom. XI. Part. I. p. 427. 1229.

TURIASONENSE apud Hispanos, in villâ quâdam Aragoniæ, ab Episcopis *XII.* præside Joanne Cardinale Pontificis Legato, anno MCCXXIX. iii. Cal. *Maii* de dissolvendo Jacobi Regis & Eleonoræ matrimonio congregatum. Decreverunt Patres matrimonium bona quidem fide initum fuisse, sed ob propinquitatem cognationis solvendum esse, servata nihilominùs Alphonso filio, quem ex Eleonorâ susceperat Ferdinandus, legitima in regnum successione. De hâc re agunt Scriptores Hispani. Quos vide apud Spondanum ad annum MCCXXIX. & Card. d' Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. ad annum MCCXXIX. p. 492. 1229.

TARRACONENSE. Plura erant circa hæc tempora Concilia Tarraconensia, quibus levi digito simul ac semel defungemur, neque enim tanti sunt, ut iis enarrandis sigillatim immoremur. I. *Tarraconense* anno MCCXXX. habitum. Quid verò in eo gestum sit nescitur. II. anno MCCXXXIX. xiv. Cal. *Maii*, de Clericis negotiis sæcularibus se non immiscendis, & de Sepulturâ Ecclesiasticâ incendiariis & raptoribus non concedendâ; nec quis duas Canonicas seu præbendas in diversis Ecclesiis obtineat. III. anno MCCXL. de cruce Archiepiscopi Toletani per provinciam Tarraconensem non portanda. IV. anno MCCXLII. contra Valdenses hæreticos. Vide ad hunc annum. V. eodem anno, quo statutum, ut Episcopi & eorum Officiales justitiam gratìs reddant, ut nullus sacerdos plures missas in uno die celebret, præterquàm in Natali Domini. VI. anno MCCXLIV. VII. 1230. & seqq.

anno MCCXLVI. VIII. anno MCCXLVII. IX. anno MCCXLVIII. X. anno MCCLIII. de Excommunicatis absolvendis. XI. anno MCCLXXIX. ad procurandam Raymundi de Pennaforti Canonizationem. De his omnibus, nullius penè momenti, & quorum vix memoria superest, breviter agunt Baluzius *Marcæ Hispanicæ* lib. IV. & Aguirrius *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 495. 496. 498. 502. 504. 505. 523.

1231. GONTERIENSE I. anno MCCXXXI. à Turonensi Archiepiscopo ejúsque Suffraganeis, apud Castrum Gonterii habitum. Extant de disciplinâ Ecclesiasticâ nempe *de Matrimoniis clandestinis*, *de causis Matrimonialibus*, *de modo instituendi Rectores Ecclesiarum*, *de residentiâ Rectorum*, *procurationibus*, &c. *Canones* XXXVII. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 439.

1232. RHEMENSE I. apud S. Quintinum anno MCCXXXII. habitum. In quo Milonis Bellovacensis jura à Rege ablata ei asseruntur, & vindicantur. Vide Spondan. ad ann. MCCXXXI. Alia Concilia de hâc re eodem circiter tempore habita sunt. De quibus vide *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 445. In Conventu etiam Melodunensi hoc anno de Pace malè observatâ cum Comite Tolosano expostulatum est, ut suprà observavimus.

1233. BITERRENSE I. anno MCCXXXIII. à Valthero Pontificis Legato celebratum. Extant quæ ad disciplinam Ecclesiæ spectant *de hæreticis*, *eorúmque fautoribus singulis Dominicis excommunicandis*, *de S. Ordinibus suscipiendis*, *de patronis Ecclesiarum*, &c. *Capitula* XXVI. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 452.

1233. NYMPHÆENSE in Bithyniâ, anno MCCXXXIII. mense *April.* coactum. In quo de concordiâ Græcorum cum Latinis, præsertim in dogmate de processione Spiritûs S. frustrà actum est. Extant utrinque scripta, *Confessiones* nempè *fidei*, & *Epistola Synodalis* Conc. Tom. XI. Part. I. p. 461. *Confessio* Græcorum habetur etiam Græcè Part. II. in *Append.* p. 2336.

1233. MOGUNTINUM I. à Conrado Moguntino Archiepiscopo anno MCCXXXIII. coactum. In quo Stadingorum (qui variorum & detestandorum criminum accusati fuerunt) hæresis non ita pridem in Germaniâ orta damnata est. Vide quæ ex *Append.* ad Schaffnab. ad ann. MCCXXXII. notant Editores Conciliorum T. XI. Part. I. p. 478.

1234. ARELATENSE II. anno MCCXXXIV. vi. Id. *Julii* à Joanne Archiepiscopo & Suffraganeis suis congregatum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *de statutis Concilii Lateran.* IV. *diligentèr observandis*, *de Episcopis per se & alios prædicantibus*, *de Hæreticis*, &c. *Canones* XXIV. *Conc.* Tom. XI. Part. II. in *Append.* p. 2340.

1234. SPOLETANUM aliis ROMANUM anno MCCXXXIV. habitum. In quo pro expeditione in Terram S. suscipiendâ, pecunia ex Indulgentiis undique corradenda concessa est. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 481.

1235. NARBONENSE III. anno MCCXXXV. à P. Amelio, Archiepiscopo & trium provinciarum Episcopis collectum. In quo, jubente Pontifice, fratribus prædicantibus, hæreticæ pravitatis inquisitoribus constitutis,

ſtitutis, conſilia & præcepta data ſunt, quomodò in munere obeundo adverſus hæreticos ſe gerere debeant. Extant in hunc finem *Capitula* XXIX. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 487.

MOGUNTINUM II. anno MCCXXXV. habitum. In quo abſoluti Stigandi hæretici; & qui Conradum Marſpurgenſem interfecerant, ad Sedem Apoſtolicam, nullâ inflictâ pœnâ, remiſſi. Extant hâc de re Gregorii IX. *Epiſtolæ* II. *Conc.* T. XI. Part. II. in *Append.* p. 2345. 1235.

RHEMENSE II. apud S. Quintinum anno MCCXXXV. habitum. In quo Epiſcopi pro variis negotiis ad Eccleſiæ Rhemenſis jura & libertates pertinentibus Regem factâ ſupplicatione interpellârunt. Extant Acta & *Supplicatio* Conc. Tom. XI. Part. I. p. 501. Eodem anno aliud Rhemenſe Concilium ab iiſdem Epiſcopis & de eâdem re *Compendii* habitum eſt. Vide *ibid.* p. 503. 1235.

TURONENSE I. anno MCCXXXVI. à Juhello Archiepiſcopo coactum. Extant Eccleſiaſticæ diſciplinæ *de Cruce-ſignatis enormis delicti reis; de Advocatis, Notariis, Sortilegiis, falſis Teſtibus, de converſis, Hoſpitalitate,* &c. *Capitula* XIV. Conc. Tom. XI. Part. I. p. 503. 1236.

LONDINENSE II. ann. MCCXXXVII. ab Ottone Papæ Legato congregatum. In quo pro reformandâ Eccleſiâ Anglicanâ edita ſunt Decreta ſive *Capitula* XXXI. nempè *de Eccleſiarum dedicatione, de Sacramentis, Sacerdotibus, Clericis,* &c. Extant hujus Synodi Acta & Decreta apud Mat. Pariſ. ad annum MCCXXXVII. p. 446. Exindè apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 218. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 530. Superſunt etiam Epiſcopi cujuſdam Anonymi Conſtitutiones Synodales circa hæc tempora editæ, *de Baptiſmo, Confirmatione, Sacramento Altaris, aliiſque Sacramentis, de ſtatu Monachorum & Regularium, de Decimis, Excommunicatione, Archidiaconis, Cruce-ſignatis,* & *de Ebrietate & Sobrietate,* &c. habentur apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 230. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 544. 1237.

CAMPINIACENSE apud Gallos, anno MCCXXXVIII. à Gerardo Archiepiſcopo Burdigalenſi & Suffraganeis ſuis congregatum. Extant de diſciplinâ Eccleſiaſticâ viz. *de Excommunicatis, de Vicariis non conſtituendis, de cauſis Matrimonialibus, de veſtibus Regularium, de vitâ & honeſtate Monachorum,* &c. *Capitula* XXXVIII. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 557. 1238.

TURONENSE II. anno MCCXXXIX. à Juhello Archiepiſcopo & ſuffraganeis ſuis coactum. De diſciplinâ Eccleſiaſticâ agunt quæ conſtituta ſunt *Capitula* XIII. viz. *quòd in quâlibet parochiâ ſint tres, qui de ſcandalis requiſiti, dicant veritatem; de veſtibus Sacerdotum; de Excommunicatione,* &c. Habentur Conc. T. XI. Part. I. p. 566. 1239.

RHEMENSE III. apud S. Quintinum anno MCCXXXIX. ab Henrico Archiepiſcopo & Suffraganeis ſuis, pro Clericorum & Canonicorum libertatibus vindicandis habitum. Extant Acta & Decreta *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 568. Anno ſequenti Synodum *Meldenſem* coegit Jacobus Præneſtinus Cardinalis & Legatus, in qua Archiepiſcopos & Epiſcopos obteſtatus eſt, ut Romam cum ipſo irent, adverſus Fridericum Imperatorem apud Papam acturi *ibid.* p. 571. 1239.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

1240. WIGORNIENSE anno MCCXL. à Waltero Episcopo habitum. Extant ex MS. cod. Cottoniano, de disciplinâ & moribus Ecclesiæ, *de Ornamentis Ecclesiarum*; *de Consecratione Cæmeterii*; *de Baptismo*, *Confirmatione*, *Matrimonio*, &c. Constitutiones sive *Capitula* LIX. apud Spelm. *Conc. Brit.* T. II. p. 240. & *Conc.* T. XI. Part. I. p. 573.

1242. GUIDONENSE ad Meduanam fl. in Cenomaniâ, ann. MCCXLII. à Juhello Archiepiscopo & Suffraganeis apud vallum Guidonis habitum. Acta perierunt: extant disciplinæ Ecclesiasticæ *de statu regularium*, *de jurisdictione Archidiaconorum*, *Archipresbyterorum*, & *Decanorum*, &c. *Capitula* IX. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 590.

1242. TARRACONENSE I. præsidente Archiepiscopo Tarraconensi, præsente Raymundo de Pennaforti, Domini Papæ Pœnitentiario, anno MCCXLII. congregatum. In quo contra Waldenses Hæreticos, in Aragoniam irrumpentes, eorúmque occultatores, fautores, & defensores actum est, præscriptâ formulâ in illos inquirendi, puniendi, & ubi redierint ad Ecclesiam recipiendi. Extant hujus Synodi Acta *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 592. *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 496. & apud Bzovium ad hunc annum. Anno etiam MCCXLIV. altera Synodus Tarraconensis habita videtur, cujus supersunt fragmenta quædam nondùm edita.

1245. OTHONIENSE in Daniâ, anno MCCXLV. adversus Bonorum Ecclesiasticorum prædatores, & contemptores ceremoniarum congregatum. Vide Jo. Pontan. *Hist. Dan.* lib. VII.

1245. LUGDUNENSE I. generale I. anno MCCXLV. iv. Cal. *Jul.* præsente Innocentio IV. Papâ, in Templo maximo celebratum. Interfuerunt præter Abbates, & inferioris ordinis viros Ecclesiasticos, Cardinales plurimi, & Episcopi *CXL.* Aderat & Latinorum Imperator Constantinopolitanus cum suis Latinis Patriarchis Constantinopolitano & Antiocheno. In hoc Concilio Pontifex novum anathematis fulmen in Fridericum Imperatorem vibravit, omníque honore & dignitate Imperiali exauctoravit; Concilii etiam Lateranensis Decreta de bello contra Turcas in Palæstinâ gerendo renovata sunt; multa de subsidio Imperatori CP. mittendo, de Tartaris coercendis, de Cruce-signatis, sunt constituta. Ut de Ecclesiasticâ disciplinâ nihil dicam. Extant hujus Synodi Acta, *Capitula* XVII. & alia IX. & *Epistolæ* plures ad hoc Concilium spectantes, *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 633. 671. In hâc Synodo Galerus rubrus, dignitatis Cardinalitiæ insigne, primùm, ni fallor, institutus est.

1246. ILERDENSE anno MCCXLVI. præsidente Petro Ablatio Archiepiscopo Tarraconensi, præsente etiam magnâ Procerum catervâ habitum. Quo Aragoniæ Rex ob causam Berengarii Episcopi Gerundensis (cui linguam præscindi jusserat) & Violantis Reginæ, quam repudiaverat, excommunicatus (omni ejus regno interdicto subjacente) eâ lege absolutus est, ut monasterium Benefacianum jam anteà inchoatum ad umbilicum perduceret, & reditibus dotaret. Quod & factum est, & Monachi Cistercienses in eo collocati. Baluzius *Marcæ Hisp.* lib. IV. & *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 503.

LAN-

LANCICIENSE I. in Poloniâ, anno MCCXLVI. habitum. In quo Conradi ducis Mazovienſis ob bona Eccleſiæ ſpoliata excommunicatio confirmatur. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 675. & notam de tempore, quam ſubnexuit Coſſartius. SÆC. XIII. ab An. MCC. 1246.

BITERRENSE II. anno MCCXLVI. xiii. Cal. *Jul.* à Guillelmo Archiepiſcopo Narbonenſi cum ſuis Suffraganeis habitum. De diſciplinâ Eccleſiaſticâ nempe *de Hæreticis iiſque à laicis perquirendis*; *de Divino Officio in ruralibus Eccleſiis*; *de Judæis*, &c. extant *Capitula* XLVI. ejuſdémq; Synodi conſilium, *qualitèr ſit in inquiſitione procedendum contra hæreticos* XXXVII. capita complexum *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 677. 1246.

SCHENINGENSE apud Oſtrogothos in Sueciâ, anno MCCXLVIII. à Gulielmo Papæ Legato habitum. In quo Sacerdotum (qui Eccleſiæ Græcæ morem ductis uxoribus his in partibus ſequebantur) conjugia damnata & prohibita ſunt. Vide Joan. Magn. in hiſt. Goth. lib. XIX. cap. 15. 1248.

VALENTINUM in Galliâ, anno MCCXLVIII. à duobus Cardinalibus, & quatuor provinciarum Epiſcopis, pro fide, pace, ac libertate Eccleſiæ celebratum. *Capitula* quæ edita ſunt, ſolummodò ad Eccleſiæ diſciplinam ſpectant, numero xxiii. habentur *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 696. 1248.

URATISLAVIENSE I. ad Viadrum fl. in Sileſiâ, anno MCCXLVIII. præſidente Jacobo Archidiacono Leodienſi Pontificis Legato habitum. In quo quinta redituum Eccleſiaſticorum pars ad relevandas Sedis Apoſtolicæ anguſtias, Pontifici ad triennium conceſſa eſt. Vide Matth. Michov. Hiſt. lib. III. cap. 51. & exinde *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 702. 1248.

INSULANUM I. ad Villam Comitatus Vindaſchini in Provinciâ, anno MCCLI. à Joanne Archiepiſcopo, & provinciæ Arelatenſis Epiſcopis habitum. De diſciplinâ Eccleſiaſticâ, viz. *de inquiſitione Hæreticorum*; *de Decimis*; *de clandeſtinis Matrimoniis*, &c. agunt *Canones* XIII. qui extant *Conc.* T. XI. Part. II. in *Append.* p. 2349. 1251.

EBORACENSE circa annum, ut videtur, MCCLII. à Waltero Archiepiſcopo coactum. In quo controverſiæ quædam inter Sacerdotes hujus provinciæ eorúmque parochianos de ornamentis Eccleſiæ exortæ, terminatæ & deciſæ ſunt. Extat Decretum apud Spelman. Tom. II. p. 290. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 705. Huic Synodo utrobique ejuſdem Walteri Gray Conſtitutiones provinciales anno MCCL. editæ præmittuntur. 1252.

SENONENSE II. anno MCCLII. à Gilone Archiepiſcopo Senonenſi habitum. In quo monetur Theobaldus Navarræ Rex, ut bonis Eccleſiæ quæ invaſerat, cederet. Extat ipſa monitio *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 706. 1252.

RAVENNATENSE I. anno MCCLIII. exeunte menſe *Aprili* à Philippo Archiepiſcopo unà cum Suffraganeis ſuis contra rerum Eccleſiaſticarum invaſores coactum. Acta extant apud Rubeum, Hiſt. Raven. lib. IV. p. . 1253.

SAL-

SÆC. XIII. ab An. MCC.

1253. SALMURIENSE I. anno MCCLIII. à Petro Turonensi Archiepiscopo coactum. Actis deperditis extant disciplinæ Ecclesiasticæ *de celebratione Divinorum officiorum*; *de custodiâ Sacramentorum*; *de Archidiaconis*, *Archipresbyteris*, & *Decanis ruralibus*, *ad Ordines promovendis*; *de Procurationibus*; *de Commendis Ecclesiarum*, &c. *Capitula* XXXIII. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 707.

1253. GONTERIENSE II. apud Castrum Gonterii à Petro Archiepiscopo & Suffraganeis suis, anno MCCLIII. congregatum. Extat tantummodò canon unicus *de abusoribus Literarum Apostolicarum* Conc. Tom. XI. Part. I. p. 715.

1254. ALBIENSE (urbs est Episcopalis sub Archiepiscopo Bituricensi) anno MCCLIV. ab Episcopo Avenionensi Pontificis Legato plurimísq; Narbonensis, Bituricensis, & Burdegalensis Provinciarum Episcopis habitum. Extant de hæreticis eorúmque casibus variis, & de disciplinâ Ecclesiæ *Capitula* LXXI. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 720.

1255. BURDEGALENSE I. anno MCCLV. à Gerardo Archiepiscopo pro disciplinâ Ecclesiasticâ congregatum. Extant *Capitula* XXX. *de Clericis habentibus Ecclesias*; *de Quæstoribus*; *de Presbyteris alterius diœcesis*; *de Decimis & Primitiis*; *de Statutis confratriarum*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 739.

1255. COPRINIACENSE I. (idem quod Campinacense) in diœcesi Burdigalensi anno circiter MCCLV. à Geraldo Archiepiscopo habitum. Extant, sed ex aliorum Conciliorum Canonibus utplurimùm desumptæ, Constitutiones Synodales XXXIX. *de alienis Parochiis*; *de injectoribus manuum in Clericos*; *de Excommunicatis*; *de Concubinis Sacerdotum*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 746.

1255. BITERRENSE III. in Galliâ Narbonensi, anno MCCLV. viii. Id. *Maii* habitum. In quo subsidium ad expugnandos hæreticos in Castro de Querbus obsessos, Seneschallo Regio concessum est. Extant Acta *Conc. Gall. Narbon.* p. 64. & exindè *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 753.

1255. DUNELMENSE I. in Angliâ Boreali, anno circiter MCCLV. à Waltero Episcopo coactum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ LI. ex cod. MS. Dunelmensi apud Spelm. *Constitutiones* in hâc Synodo editæ, *Concil. Brit.* Tom. II. p. 293. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 760.

1255. NORWICENSE anno MCCLV. à Waltero Episcopo Norwicensi habitum, de liberâ dispositione primorum fructuum. Extat constitutio hâc de re facta ex Cod. MS. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 301. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 768.

1257. DANICUM ann. MCCLVII. coactum. In quo Episcoporum libertati & securitati contra laicorum injurias prospectum est. Extant hâc de re Constitutiones Synodales IV. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 772. Eodem anno Synodum Lanciciensem coegit Fulco Gnesnensis Episcopus ad Presbyteros duos, quos in carcerem conjecerat Boleslaus Silesiæ Dux, è captivitate liberandos. Vide Cromer. lib. IX. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 773.

MER-

MERTONENSE I. anno MCCLVIII. in festo S. Bartholomæi, præsidente Bonifacio Archiepiscopo habitum, "ad quassandam "scilicet Decimam totius Ecclesiæ Anglicanæ, per Alexandrum Papam "concessam,' ut verba se habent vet. MS. apud Spelm. *Conc. Brit.* T. II. p. 304. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 773. 1258.

ROFFIACENSE in diœcesi Pictavensi anno MCCLVIII. xii. Cal. *Sept.* præsidente Giraldo Burdigalensi Archiepiscopo congregatum. Extant Ecclesiasticæ disciplinæ *Capitula* X. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 774. 1258.

MONSPELIENSE III. anno MCCLVIII. viii. Id. *Septembr.* à Jacobo Archiepiscopo Narbonensi cum Suffraganeis suis coactum. Extant de disciplinâ Ecclesiasticâ *Capitula* VIII. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 778. 1258.

SCOTICUM seu PERTHENSE anno MCCLIX. præsente Rege Alexandro, Perthi habitum. In quo edita sunt statuta Provincialia, quæ suo etiam tempore in Ecclesiâ observata fuisse testatur Hector Boethius Hist. lib. XIII. fol. 284. Vide Spelm. T. II. p. 304. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 782. Quænam verò fuerint hæc statuta, nos latet. 1259.

COLONIENSE I. anno MCCLX. à Conrado Archiepiscopo congregatum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ, *de manifestâ cohabitatione Clericorum & Mulierum; de Clericorum negotiatione; de insufficientiâ scientiæ, quæ est illiterata Clericorum; de Clericis Simoniacis,* &c. *Capitula* XIV. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 783. Subjiciuntur ejusdem Conradi de Monachis & eorum conversatione statuta XXVIII. *ibid.* p. 792. 1260.

ARELATENSE III. anno MCCLX. à Florentino Archiepiscopo cum Suffraganeis suis collectum. Damnatâ Canone I. Joachimi Abbatis ejúsque Sectatorum doctrinâ, extant disciplinæ Ecclesiasticæ *de baptizandis parvulis in necessitate; de Confirmationis Sacramento non nisi jejunis, & à jejunis tribuendo; ut in Ecclesiis semper resideant saltem Vicarii,* &c. *Canones* XVII. *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 2359. 1260.

PARISIENSE VI. anno MCCLX. Dominicâ in Passione de propitiando Deo adversus Tartarorum & Saracenorum irruptiones habitum. Unde sancitum est, Orationes esse multiplicandas, Processiones faciendas, blasphemias in Deum puniendas, peccata & superfluitates Cibariorum ac Vestium reprimendas. De hâc re vid. Guil. Mangiac. in Vit. Ludovic. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 793. 1260.

COPRINIACENSE II. anno MCCLX. à Petro Burdigalensi Archiepiscopo, pro disciplinâ Ecclesiasticâ coactum. Extant Constitutiones sive *Capitula* XIX. *de Vigiliis in Ecclesiis vel Cœmeteriis non faciendis; de Commendis Ecclesiarum vacantium; de jure patronatûs; de Decimis; de Sepulturis,* &c. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 799. 1260.

LAMBETHENSE II. anno MCCLXI. à Bonifacio Cantuariensi congregatum. In quo ad avertendas Tartarorum in populum Christianum irruptiones, solennes processiones & supplicationes apud Deum factæ sunt. Extant de variis casibus constitutiones plures ex vet. cod. MS. Cotton. *Concil. Brit.* Tom. II. p. 305. & *Conc.* T. XI. Part. I. p. 803. 1261.

p. 803. Notet Lector, Tartarorum occasione diversa Concilia hoc tempore habita fuisse, & in his Britannica duo, Londinense & Beverlacense; quorum cùm supersint neque Acta neque Constituta, vide *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 815.

1262. COPRINIACENSE III. anno MCCLXII. à P. Burdigalensi Archiepiscopo habitum. Extant quæ disciplinæ sunt Ecclesiasticæ, *de locis in quibus res vel personæ Ecclesiasticæ captæ detinentur; de illis qui impediunt jurisdictionem Ecclesiasticam; de Excommunicatis compellendis*, &c. *Capitula* VII. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 821.

1263. BURDEGALENSE II. anno MCCLXIII. à Petro Archiepiscopo habitum. Extant *Capitula* VII. de variis casibus Ecclesiasticis, Excommunicatione, Sepultura, Confirmatione, absolutione infirmi excommunicati, &c. in Synodo, ut videtur, constituta *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 823.

1263. PARISIENSE VII. anno MCCLXIII. in Octavâ B. Martini coactum. In quo ad ferendum Terræ Sanctæ subsidium, Bonorum Ecclesiasticorum centesima in quinquennium concessa est. Extat de hâc re *declaratio Synodalis* Conc. Tom. XI. Part. I. p. 824.

1264. NANNETENSE anno MCCLXIV. à Vincentio Turonensi habitum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *ne Prælati vel Patroni se obligent ad Beneficium non vacans; ne Clerici sint Venatores; de residentiis faciendis, & Beneficiorum pluralitate*, &c. *Capitula* IX. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 826.

1264. PARISIENSE VIII. anno MCCLXIV. in Crastino S. Bartholomæi, præsente Ludovico Francorum Rege, & Simone S. Cæciliæ Cardinale Papæ Legato coactum. In quo adversus juramenta turpia, quibus in Dei nomen facta est blasphemia, Rex edictum promulgavit. Vid. Gaufred. in Vit. Ludovici cap. xxxiii. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 828. & G. Cossartii notam *ibid.*

1264. BONONIENSE in Galliâ anno MCCLXIV. à Guidone Episcopo Sabinensi, Cardinale, & Pontificis Legato congregatum. In quo Angli, quod conditionibus pacis à Ludovico Francorum Rege judicatis stare recusarent, auctoritate Urbani IV. Papæ interdicto & anathemati subjiciuntur, fulminis vibrati executione Episcopis quibusdam ex Angliâ huc evocatis commissâ. Tradit hæc auctor Appendicis ad Matth. Paris p. 997.

1265. LONDINENSE III. anno MCCLXV. præsente Ottobono S. Adriani Cardinale, Clementis IV. Papæ Legato habitum. In quo excommunicationis à Pontifice in Regis adversarios latæ, cujus in Synodo Bononiensi anno superiori fit mentio, sententia promulgatur. Vide Mat. Westmonast. ad ann. MCCLXV. fol. 160.

1266. COLONIENSE II. anno MCCLXVI. ab Engilberto Archiepiscopo coactum. Ad disciplinam Ecclesiæ pertinent *Capitula* XLV. in hâc Synodo sancita, quæ habentur *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 836. In quibus Personarum Ecclesiasticarum jura, immunitates, & privilegia primas tenent.

NORTH-

NORTHAMPTONIENSE anno MCCLXVII. præsente Ottobono Legato habitum. In quo Episcopi (& in his Joannes Wintoniensis, Walterus Wigorniensis, Henricus Londinensis, & Stephanus Cicestrensis) & Clerici qui pro Simone Comite adversus Regem steterant excommunicantur, & decima Bonorum Ecclesiasticorum Regi in septem annos concessa. Vide *Append.* ad Matth. Paris ad annum MCCLXVII. p. 1001. SÆC. XIII. ab An. MCC. 1267.

ARELATENSE IV. ann. MCCLXVII. à Bertrando de S. Martino Archiepiscopo & Præsulibus Arelatensis provinciæ celebratum. Editi sunt in hâc Synodo disciplinæ Ecclesiasticæ *Canones* XXII. quorum quatuor priores desiderantur. Reliqui agunt de *Censuris observandis*; *de Calicibus non vendendis aut pignorandis*; *de Casibus Episcopo vel Papæ reservatis*, &c. Extant *Conc.* Tom. XI. Part. II. in *Appendice* p. 2368. 1267.

URATISLAVIENSE II. anno MCCLXVII. in festo Purificationis Mariæ à Guidone Cardinale Papæ Legato congregatum. In quo, prædicatâ anni Jubilæi gratiâ, & cruce contra Saracenos, subsidium pro recuperandâ Terrâ Sanctâ concessum est. Vide M. Michov. lib. III. cap. 57. 1267.

VIENNENSE anno MCCLXVII. vi. Id. *Maii* à Guidone Pontificis Legato convocatum. Extant ad reformandam Ecclesiæ disciplinam necessaria *Capitula* XIX. *de vitâ & honestate Clericorum*; *de modo Visitandi*; *de pluralitate Beneficiorum*; *de Decimis contra laicos*; *de Usurariis*; *de Judæis*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 858. 1267.

LONDINENSE IV. anno MCCLXVIII. ix. Cal. *Maii* ab Ottobono Cardinale Legato Pontificio, & universis penè Angliæ, Walliæ, Scotiæ, & Hiberniæ Episcopis celebratum. In quo multa ad reformandam & conservandam Ecclesiæ disciplinam saluberrima statuerunt. Extant constitutiones sive *capitula* LIV. nempè *de Baptismo*; *de Sacramentis gratis administrandis*; *de consecratione Ecclesiarum*; *de Clericorum habitu & moribus*; *de Vicariorum residentiâ & institutione*; *aliisq; plurimis disciplinæ Ecclesiasticæ capitibus*, *Concil. Brit.* T. II. p. 263. & *Conc.* T. XI. Part. I. p. 866. *Magnum Concilium* vocat Matth. Westmonasteriensis fol. 165. Ad annum MCCXLVIII. refertur in Collectione *Spelmannianâ* Typographi proculdubiò lapsu pro MCCLXVIII. Ut causa non erat, cur hunc errorem tanquàm *lapsum graviorem* corrigeret G. Cossartius? 1268.

GUNTERIENSE III. ad Castrum Gunterii anno MCCLXVIII. à Vincentio Turonensi Archiepiscopo congregatum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *de invadentibus & occupantibus bona Ecclesiastica*; *de impedientibus jurisdictionem Ecclesiasticam*; *sepultura Ecclesiastica deprivandos, qui Excommunicationis sententiam ultra annum sustinerent*; *de vestimentis Archidiaconorum, & Decanorum* &c. *capitula* VIII. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 909. 1268.

ANDEGAVENSE I. anno MCCLXIX. die Martis post Quindenam Nativitatis S. Joannis Baptistæ habitum. Extant *Canones* II. *de donationibus non probibendis*, & *de advocatis Ecclesiasticis Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 911. 1269.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

1269. SENONENSE III. anno MCCLXIX. die Sabbati ante festum SS. Simonis & Judæ, ab Archiepiscopo Senonensi congregatum. Extant pro disciplinâ Ecclesiasticâ *de Clericis focarias tenentibus*; *de Usurariis* &c. *Capitula* VI. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 912.

1270. RAVENNENSE anno MCCLXX. iv. Cal. *Maii* à Philippi Archiepiscopi vicario in Sacrario D. Vitalis habitum. In quo Henuerardi Episcopi, & Sedis Cæsenatis invasores excommunicantur, neq; absolvi possunt, nisi satisfacerent. Vide Hieron. Rubeum Hist. Raven. lib. VI. ad ann. MCCLXX. p. 443.

1270. COMPENDIENSE apud Gallos in diœcesi Suessionensi, anno MCCLXX. à Joanne Archiepiscopo Rhemensi coactum. Extant constitutiones aliquot *de iis qui capiunt bona Ecclesiastica*; *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 917.

1270. AVENIONENSE III. anno MCCLXX. à Bertrando Archiepiscopo habitum. Extant de disciplinâ nempè *de alienationibus bonorum Ecclesiasticorum revocandis*; *de pecuniâ legatâ ad arbitrium Executorum in causas piat dividendâ*; *de Clerico, qui Episcopum, præpositum* &c. *gravitèr læserit*, &c. *Capitula* VIII. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 920.

1271. RHEMENSE IV. apud S. Quintinum, ab ejusdem provinciæ Episcopis, vacante tunc sede, anno MCCLXXI. congregatum. Interturbârunt aliquandiu hunc Conventum Canonici Rhemenses, vetantes Suffraganeos se inconsultis in Synodum coire, verùm dissidium mox compositum est. Extant de privilegiis Ecclesiasticis *Capitula* V. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 922.

1273. REDONENSE ad Vicinoniam fl. in Ducatu Britanniæ anno MCCLXXIII. coactum. De disciplinâ Ecclesiasticâ agunt *sc. de violentiâ Episcopis, Abbatibus* &c. *non inferendâ*; *de hospitalitate ex bonis Ecclesiæ*; *quæ sint bona Ecclesiastica*, &c. *capitula* VII. Habentur *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 933.

1274. LUGDUNENSE II. *generale* II. à Gregorio X. Papâ, anno MCCLXXIV. die vii. *Maii* celebratum. Aderant Cardinales, Metropolitani, & Episcopi D. Michaelis Imp. CP. & Episcoporum aliquot Græcorum Legati, Jacobus Arragonum Rex, & complures Regum & Principum Oratores, ut Abbates, aliósq; taceam. Inchoatâ jam Synodo, & expositis Concilii convocandi causis, primo loco Decimæ redituum Ecclesiasticorum, in subsidium belli sacri, ulteriùs adhuc promovendi, concessæ sunt. Deindè lectis Græcorum in Synodo literis, de concordiâ Græcos inter & Latinos, præsertim in Articulo de processione Spiritus S. actum est. Græci enim rerum suarum necessitate adacti, præcipuè Michaele Imperatore id summoperè urgente, auxilium à Latinis ad sustentandum nutantem Imperii sui statum implorare, eóque fine cum Romanâ Ecclesiâ consentire, saltem consentire videri, necesse habuerunt. Hinc qualis qualis unió ac concordia utrinque in hâc Synodo sancita; quam tamen Græci mox non sine stomacho respuebant. Recepti sunt etiam Tartarorum Legati de pace cum Christianis ineundâ acturi. Multa de disciplinâ & regimine Ecclesiæ, præcipuè de modo, loco, & tempore Pontificis eligendi, sunt constituta. Extant Acta hujus Synodi, Constitutiones Synodales XXXI. plures Gregorii Pontificis Epistolæ,

Epistolæ, Michaelis Imperatoris, & Græcorum literæ, *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 937.

SALTZBURGENSE I. in Bavariâ an. MCCLXXIV. pro recipiendis Lugdunensis Synodi constitutionibus, aliisque de causis congregatum. Extant Ecclesiasticæ disciplinæ *Capitula* XXIV. *de Capitulis provincialibus Abbatum ac aliorum Prælatorum*; *de pluribus Beneficiis Clericorum*; *de vagis Scholaribus*; *de Episcopis puerorum*; *de Advocatis Eccclesiarum*, &c. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 998. 1274.

DUNELMENSE II. anno MCCLXXVI. à Roberto Episcopo Dunelmensi habitum. Extant ex vet. cod. MS. Eccles. Dunelm. *de Decimis* Constitutiones Synodales VI. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 316. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1008. 1276.

SALMURIENSE II. in Andibus ad Ligerim fl. anno MCCLXXVI. congregatum. Extant de disciplinâ Ecclesiasticâ *de luminaribus in Ecclesiâ*; *de pluralitate Beneficiorum*; *de vitâ & honestate Clericorum & Monachorum*, &c. *Canones* XIV. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1011. 1276.

BITURICENSE II. à Simone Cardinale, Sedis Apostolicæ Legato, an. MCCLXXVI. Id. *Sept.* congregatum. De regimine & disciplinâ agunt constitutiones in hâc Synodo promulgatæ. Habentur *Capitula* XVI. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1017. 1276.

TRIBURIENSE anno MCCLXXVI. præsentibus Sigehardo Patriarchâ Aquileiensi, & Altmanno Episcopo Pataviensi, Pontificis Legatis, convocatum. Aderant præter Episcopos, Sueviæ & Saxoniæ Principes, Laicique plures. Vehementèr agitata est in hâc Synodo Henrici Imperatoris causa, qui cùm à Papâ excommunicatus fuisset, nec cum eo, nec cum quoquam qui cum eo communionem coluissent, communicare volebant. Nullam non conditionem promisit Henricus, modò Imperatoris titulum retineret. Sed rejecti sunt ejus ad Synodum Legati, rejectæ semel iterumq; omnes ejus Supplicationes, ipsúmq; pro verè Excommunicato habendum esse unanimi voce declarârunt. Prolixè hæc refert Lambert. Schaffnaburgensis ad ann. MCCLXXVI. p. 531. 1276.

CONSTANTINOPOLITANUM I. ann. MCCLXXVII. à Joanne Becco Patriarchâ coactum. In quo Beccus Latinis mirum quantum addictus, Romanæ Ecclesiæ fidem professus est, & Pontificis Romani Primatum recognovit. Extat Lat. *Epistola* Synodalis ad Joannem Papam *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1033. Eodem anno habita est altera Synodus *Constantinopolitana*, in quâ Schismatici (ut vocantur) qui concordiam cum Romanis initam respuèbant, excommunicati sunt. Extat *Epistola* Synodalis Encyclica *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1037. Verùm sciendum est, genuinos Ecclesiæ Græcæ filios has Synodos parùm curare, earúmque decreta penitùs rejicere. 1277.

LANGESIENSE apud *Langez*, oppidum in Turonibus, anno circiter MCCLXXVIII. à Joanne Turonensi Archiepiscopo cum Suffraganeis suis coactum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *de procurationibus post Synodum præstandis*; *de Matrimoniis clandestinis*; *de filiis Presbyterorum*; *de Excommunicatis ultra annum*, &c. *Canones* XVI. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1038. 1278.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

1279. AUDOMARO-PONTANUM in Galliâ Belgicâ anno MCCLXXIX. à Gulielmo Archiepiſcopo Rothomagenſi cum Suffraganeis ſuis ad Pontum Audomari coactum. Extant de rebus Eccleſiaſticis *Capitula* XXIV. unà cum *Appendice* additionum *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1044.

1279. AVENIONENSE IV. anno MCCLXXIX. xvi. Cal. *Jun.* à Bertrando Archiepiſcopo Arelatenſi & Suffraganeis ſuis congregatum. Extant de Eccleſiaſticâ diſciplinâ *Capitula* XV. quibus alia ejuſdem Synodi ſtatuta ſubjiciuntur *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1050.

1279. AUSCENSE apud Auguſtam Auſciorum quæ urbs Archiepiſcopalis eſt in Novempopulania) anno MCCLXXIX. habitum. In quo de Eccleſiæ Vaſatenſis juribus defendendis adverſus Seneſcallum Vaſconiæ agitur. Extat *Epiſtola* Synodalis ad Edwardum Angliæ Regem, Aquitaniæ Ducem, *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 2375.

1279. BITERRENSE IV. anno MCCLXXIX. à Petro Narbonenſi Archiepiſcopo cum Suffraganeis ſuis congregatum. In quo de mittendis ad Regni Comitia Legatis, qui libertates Eccleſiaſticas defenderent actum eſt. Extant Petri Archiepiſcopi Narbonenſis *Epiſtolæ* II. apud Baluz. *Conc. Gall. Narbon.* p. 81. & *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1062.

1279. REDINGENSE II. apud Anglos in agro Bercherienſi, anno MCCLXXIX. à Joanne Peckham Archiepiſcopo Cantuarienſi celebratum. Extant ex vet. cod. MS. Cotton. de diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Conſtitutiones* V. quibus ejuſdem ordinationes de domibus religioſis ſubnexæ ſunt *Concil. Brit.* Tom. II. p. 320. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1062.

1279. BUDENSE apud Budam Hungariæ ad Danubium Metropolim anno MCCLXXIX. à Philippo Pontificis Legato coactum. Synodum hanc Ladiſlaus Hungariæ Rex armorum terrore aliquantiſpèr diſturbaverit, poſteà pœnitentiâ ductus, culpam ſuam per literas recognovit. Extant Acta & diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* LXIX. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1073.

1279. ANDEGAVENSE II. anno MCCLXXIX. à Joanne, vel, ut alii, Jodoco Archiepiſcopo Turonenſi habitum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* V. quæ ad jura & libertates Eccleſiaſticorum penè unicè ſpectant, *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1074.

1279. TARRACONENSE II. anno MCCLXXIX. vii. Id. *Decemb.* coactum. In quo Epiſcopi Nicolaum Papam obnixè rogârunt, ut Raymundus de Pennâ forti Sanctorum numero adſcriberetur. Ita ex Hieronymo Suritâ Bzovius ad annum MCCLXXIX. & Card. d' Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 523.

1280. COLONIENSE III. anno MCCLXXX. à Sifrido Archiepiſcopo congregatum. In quo ad reformandum corruptum Eccleſiæ hoc tempore ſtatum, edita ſunt diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XVIII. *de vitâ, honeſtate & officio Clericorum; de cohabitatoribus mulierum, & concubinariis; de ſtatu clauſtralium & religioſorum; de Sacramentis*, &c. Habentur *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1107.

LAM-

LAMBETHENSE III. anno MCCLXXX. à Joanne Cantuarienſi Archiepiſcopo habitum. In quo Othonis & Ottoboni, ſedis Apoſtolicæ in Angliâ Legatorum, conſtitutiones tanquàm leges Eccleſiaſticas, perpetuò in poſterum obſervandas eſſe decretum eſt; ſtatuto etiam addito, ut quiſquis Eccleſiam cum curâ animarum retineret, ad ordinem Sacerdotalem infra annum promoveretur. Extant hâc de re Acta ex cod. MS. Bodleiano apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 327. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1124. 1280.

BITERRENSE V. anno MCCLXXX. ad conſultandum de rebus Eccleſiarum Narbonenſium congregatum. Quid in eo factum ſit, vel an aliquod omninò ſit ſtatutum, nobis non conſtat. Extant *Epiſtolæ* II. quibus procuratores Synodales conſtituti ſunt, apud Baluz. *Conc. Gall. Narbon.* p. 84. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1124. 1280.

CONSTANTINOPOLITANUM II. ann. MCCLXXX. præſidente Joanne Vecco Patriarchâ coactum. In quo de loco quodam Gregorii Nyſſeni de proceſſione Spiritûs Sancti tùm à Patre, tùm à Filio, quem magnæ Eccleſiæ Referendarius *Eſcammatiſmenus* dictus, corruperat, eraſâ illâ [ἐκ τοῦ υἱοῦ] particulâ, fatente id tandem ipſomet Referendario, actum eſt. Extat Græc. Lat. integra ſententia Synodalis *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1125. 1280.

SANTONENSE I. in Galliâ ſub Archiepiſcopatu Burdegalenſi, ann. MCCLXXX. præſidente G. de Bricio congregatum. Extant quæ diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſunt *Capitula* XV. *de nominibus Rectorum Eccleſiarum; de ſacris fontibus; de S. Chriſmate; de numero Patrinorum; de corpore Chriſti ad infirmos deferendo*, &c. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1134. 1280.

PICTAVENSE I. anno MCCLXXX. à Gualtero Epiſcopo Pictavenſi coactum. De diſciplinâ agunt *Capitula* XI. nempè *de juriſdictione Archipresbyterorum; de officio Subcapellanorum; de his qui abſolvere non poſſunt; de purgatione*, &c. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1138. 1280.

SALTZBURGENSE II. ann. MCCLXXXI. à Friderico Archiepiſcopo ſedis Apoſtolicæ Legato habitum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XVIII. *de diſpenſatione & Prælatorum ratione faciendâ; de jejunio religioſorum; déque eorundem habitu & diſcurſu; de immoderatis ſumptibus viſitatorum*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1151. 1281.

LAMBETHENSE IV. ann. MCCLXXXI. à Joanne Peckham Archiepiſcopo Cantuarienſi, & ſuis Suffraganeis congregatum. In quo Othonis & Ottoboni conſtitutiones iterùm confirmantur. Extant Eccleſiaſticæ diſciplinæ *de Sacramento Euchariſtiæ, & reliquis Eccleſiæ Sacramentis; de annalibus celebrandis & anniverſariis; de hoſpitalitate tuendâ; de filiis Presbyterorum; de Clericis plura Beneficia occupantibus* &c. *Capitula* XXVIII. ex vet. cod. MS. Cotton. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 328. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1156. 1281.

AVENIONENSE V. anno circiter MCCLXXXII. à Bertrando Archiepiſcopo Arelatenſi & ejuſdem provinciæ Epiſcopis congregatum. Extant de diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Capitula* XI. *contra Uſurarios; de precibus pro Eccleſiâ faciendis; de bonis Eccleſiaſticis non alienandis; de procuratoribus*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1174. 1282.

SAN-

1282. SANTONENSE II. ann. MCCLXXXII. à Gaufrido de S. Bricio coactum. Extant de disciplinâ Ecclesiasticâ, nempè *de sepulturâ Excommunicatorum*; *de sepeliendis Excommunicatis per Capitulum absolutis*; *de Testamentis*, &c. *Capitula* V. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1180.

1282. TURONENSE III. anno MCCLXXXII. à Joanne Archiepiscopo cum suis Suffraganeis collectum. *Capitula* XIII. quæ extant, ad Ecclesiæ disciplinam spectant, sc. *de vexatoribus*; *de incitantibus ad lites*; *ut Clerici & Religiosi tabernas non frequentent*; *de processionibus faciendis*, &c. Habentur *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1183.

1284. NEMAUSENSE in Occitaniâ sub Archiepiscopatu Narbonensi, anno circiter MCCLXXXIV. à Bertrando Episcopo coactum. Extant prolixa *Capitula* XIV. quæ *de Sacramentis*, *de vitâ & honestate Clericorum*, aliisque disciplinæ capitibus, unà cum constitutionibus quibusdam particularibus agunt. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1200.

1284. PICTAVENSE II. anno MCCLXXXIV. præsidente Gualtero Episcopo congregatum. Extant quæ disciplinæ Ecclesiasticæ sunt, *de Divinis, præsentibus Excommunicatis, non celebrandis*; *de Decimis*; *de Sacramentis à Sacerdote potestatem non habente non accipiendis*, &c. *Capitula* V. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1234.

1285. CONSTANTINOPOLITANUM III. in Triclinio Alexiaco circa annum MCCLXXXV. ni valdè fallor congregatum. Præsens adfuit Andronicus Palæologus Imp. & qui circa eum magnates omnes, & quotquot è Senatoribus conspicui. Et in his præcipuè Theodorus Musalo magnus Logotheta, vir in rebus Theologicis admodùm exercitatus, quique primas disputandi partes in hâc Synodo sustinuit. Aderant Patriarchæ duo, Gregorius Cyprius Constantinopolitanus, & Athanasius Alexandrinus, ingens Episcoporum cœtus, ut de Monachis, Laicísque melioris notæ nil dicam. Occasionem Synodo dedit vexata Græcos inter & Latinos quæstio de processione Spiritûs Sancti; ansam immediatam controversa Joan. Damasceni sententia, qui lib. I. *de fide orthodoxâ* cap. 15. de Patre sermonem habens, ita subinfert, καὶ προβολεὺς διὰ λόγου ἐκφαντορικοῦ πνεύματος, *& productor per verbum explanantis Spiritûs.* Ex hoc loco Veccus haud ita pridem Patriarcha, & qui cum eo ex parte Latinorum stabant, concludebant Spiritum à Patre simul & à Filio procedere. Responderunt Græci aliud voculâ *ex*, aliud *per*, significari. Quin nec deerant qui totum illud caput Damasceni esse negabant. Ad dirimendam igitur litem coacta est hæc Synodus. Adductus ex carcere Veccus, quem plures socii sequebantur, ubi prolixâ habitâ disputatione, controversia plenè excussa & ventilata est. Cùm verò nullis argumentis convinci, nullis modis flecti potuit obstinatus Vecci animus, iterùm in carcerem amandatus est, & Gregorius Patriarcha paulò post Tomum Synodicum de hâc re edidit. Extant hujus Concilii Acta Græc. Lat. apud Pachymerem Hist. lib. VII. & exindè apud L. Allat. *de Consens. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 2. num. ii. vide Niceph. Greg. Hist. Rom. lib. VI. p. 121.

1285. LANCICIENSE II. anno MCCLXXXV. præsidente Jacobo Gneznensi Archiepiscopo habitum. In quo Henricus IV. Wratislaviæ Dux, ejúsque socii ac Satellites, ob violatas Ecclesiæ libertates, bona scilicèt Ecclesiastica, decimásque per totam diœcesim Ecclesiæ ereptas,

&

& in suum usum conversas, excommunicantur. Plura habet Hieron. Michov. lib. III. cap. 62.

RAVENNATENSE II. anno MCCLXXXVI. sub Bonifacio Archiepiscopo coactum. Ad causam Ecclesiæ reformandam constituta sunt *Capitula* IX. nempè *de joculatoribus & histrionibus non recipiendis*; *de pauperibus alendis & vestiendis*; *de decimis*, &c. quæ habentur *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1238. 1286.

BITURICENSE III. anno MCCLXXXVI. à Simone de *bello loco* Archiepiscopo cum Suffraganeis suis xv. Cal. *Octobr.* congregatum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* XXXV. *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1247. Vide quæ de hâc Synodo habentur in *Append.* p. 2521. 1286.

EXONIENSE apud Anglos in agro Devoniensi, à Petro Quivil Episcopo anno MCCLXXXVII. coactum. Extant *de Sacramentis*; *de Ecclesiis & Oratoriis construendis*; *de Cæmeteriis*; *de immunitate Ecclesiarum*; *de vitâ & moribus Clericorum*; *de residentiâ Presbyterorum*; *& pluralitate Beneficiorum* &c. Constitutiones prolixæ sive *Capitula* LV. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 350. & exindè *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1264. Subnectitur *summula sive modus exigendi confessiones*, *pænitentiásque injungendi*, in eâdem Synodo editus, ibid. p. 1312. 1287.

RHEMENSE V. anno MCCLXXXVII. à Petro Archiepiscopo congregatum. In quo, exortâ inter Episcopos & Monachos de jure audiendi confessiones, & pœnitentias injungendi controversiâ, tota lis ad sedis Apostolicæ decisionem remissa est. Extat *Epistola* Synodalis *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1317. 1287.

HERBIPOLENSE in Franconiâ, anno MCCLXXXVII. à Joanne Tusculano Pontificis Legato, præsente Rudolpho Imp. multísque Germaniæ Proceribus, celebratum. Extant de moribus Clericorum & Ecclesiasticâ disciplinâ *Capitula* XLII. *de honestâ vitâ*; *de vitandis tabernis ac ludis*; *de colloquio cum monialibus*, *vel de inordinato joco*; *de Clericis concubinariis*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1319. 1287.

MEDIOLANENSE I. ann. MCCLXXXVII. sub Ottone Archiepiscopo habitum. Extant disciplinæ *Capitula* X. summatim recensita apud Bzov. ad ann. MCCLXXXVII. & *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1333. 1287.

INSULANUM II. anno MCCLXXXVIII. à Rostagno Archiepiscopo & provinciæ Arelatensis Episcopis celebratum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* XVIII. nempè *de Excommunicatione*; *de parvulis in necessitate baptizandis*; *de iis qui Clericum ceperint*; *de iis qui tradunt toxica in mortem, vel abortum*, &c. *Conc.* T. XI. Part. II. p. 1335. De variis Concilio huic conjungi solitis, videsis G. Cossartii notam *ibid.* p. 1345. 1288.

CICESTRENSE I. anno MCCLXXXIX. à Gilberto Episcopo coactum. Extant de disciplinâ Ecclesiæ, scilicèt *de vitâ & honestate Sacerdotum*; *de corruptoribus Sanctimonialium*; *de concubinis Presbyterorum & Clericorum*; *de sepulturis* &c. *Capitula* XLI. ex vetusto codice MS. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 404. qui & varias præcedentium constitutionum lectiones ex antiquo cod. MS. subjecit. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1346. 1289.

NUGA-

SÆC. XIII. ab An. MCC.

1290. NUGAROLIENSE in Diœcesi Auscensi, sive Auxitanâ, anno MCCXC. præsidente Amaneo Archiepiscopo ab Auscitaniæ Episcopis congregatum. Extant *de bonis & immunitatibus Ecclesiæ*, aliisque capitibus canones seu constitutiones XII. *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1353. Vide *Append.* p. 2444.

1291. SALTZBURGENSE III. anno MCCXCI. habitum. In quo *de Hospitalariis, Templariis, & Teutonicis*, in unum ordinem coadunandis actum est. Extant *de contractibus Matrimonialibus, de Clericis Officialibus, de Sectâ vagorum Scholarium*, Constitutiones III. *Conc.* T. XI. Part. II. p. 1359.

1291. LONDINENSE V. anno MCCXCI. celebratum. In quo Judæi, quorum ingens erat in Angliâ multitudo, & nefanda facinora, decreto publico Angliâ decedere coacti sunt. Eodem in conventu Rex ad expeditionem in Terram Sanctam Religionis causâ suscipiendam, subsidium à Sacerdotibus, virisque Ecclesiasticis petiit; iterato etiam jure statuit, nè cuivis liceret prædia Monachis dare, aut iis aliisve Sacerdotibus possessiones emere. Sed superveniente mox Bernardo Pontificis Legato, Rex hanc legem revocavit. Refert hæc Ab. Bzovius ad ann. MCCXCI. *num.* i.

1291. MEDIOLANENSE II. *Novembr.* xxvii. in Ecclesiâ S. Teclæ, anno MCCXCI. sub Ottone Archiepiscopo habitum. In quo post multa ad disciplinam Ecclesiasticam revocandam constituta, suppetiæ ad Terram Sanctam recuperandam decretæ sunt. Vide quæ ex Bern. Corii Hist. Mediol. habet Bzovius ad ann. MCCXCI. num. ii.

1292. CICESTRENSE II. anno MCCXCII. à Gilberto Episcopo habitum. Extant quæ disciplinæ Ecclesiasticæ sunt, viz. *de animalibus in cœmeteriis ad pascendum non ponendis, de sepulturis in Ecclesiis, & Cancellis non faciendis*, &c. Capitula VII. ex vetusto codice MS. unà cum variantibus lectionibus ex codice altero apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 410. Habentur Constitutiones *Conc.* T. XI. Part. II. p. 1361.

1294. SALMURIENSE III. anno MCCXCIV. congregatum. Extant de disciplinâ *Capitula* V. *contra Vestium superfluitatem; de absolutione Excommunicatorum in morte; contra redimentes peccata per pecunias* &c. *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1395.

1296. LONDINENSE VI. anno MCCXCVI. à Roberto Cantuariensi & Suffraganeis suis in Ecclesiâ S. Pauli collectum. In quo, ex occasione duorum causidicorum, duorúmque fratrum ex ordine Prædicantium, qui causam Regiam in Clerum non obstante prohibitione Pontificiâ, defendere se paratos esse affirmabant, excommunicationis sententia in bonorum Ecclesiasticorum invasores, & infringentes *Chartam Magnam* &c. lata & promulgata est. Anno sequenti Archiepiscopus sententiam excommunicationis per Ecclesias ubique solenniter publicandam, unà cum literis ad Robertum Londinensem misit, datis apud Ottford. vi. Id. *Jul.* MCCXCVIII. unde forsan M. Westmonasteriensis p. 200. Synodum hoc anno habitam fuisse refert. Habentur hæ Roberti Cantuariensis literæ ex cod. MS. Cottoniano, apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 428. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1421.

SAECULUM XIII. ab An. MCC.

SANTONENSE III. anno MCCXCVIII. à Guidone Episcopo habitum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* VII. *de vitâ & honestate Curatorum Sacerdotum; de iis, qui Ecclesias dant ad firmam; de residentiâ Rectorum in Ecclesiis suis*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1425. 1298.

ROTHOMAGENSE ann. MCCXCIX. ab Archiepiscopo Rothomagensi & Suffraganeis suis coactum. Ad disciplinam Ecclesiasticam pertinent *Capitula* VII. *de vitâ & honestate Clericorum beneficiatorum; ut placita diebus festis non teneantur; ut Clerici in factis personalibus justitiæ sæculari se non subjiciant*, &c. quæ habentur *Conc.* T. XI. Part. II. p. 1427. 1299.

BITERRENSE VI. anno MCCXCIX. iv. Cal. *Novembr.* congregatum. In quo de controversiâ inter Archiepiscopum & Vice-Comitem Narbonensem exortâ actum est. Extat *Epistola* Synodica ad Philippum IV. Francorum Regem, adversus Vice-Comitem ejusdem urbis, apud Baluz. *Conc. Gall. Narbon.* p. 87. & *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1430. 1299.

MELEDUNENSE III. ad Sequanam fl. in Diœcesi Senonensi, anno MCCC. xii. Cal. *Feb.* à Stephano Senonensi & Suffraganeis suis congregatum. In quo *de Judicibus à Pontifice constituendis, de jurisdictione Ecclesiasticâ, de Hæreticis, Excommunicatis*, aliisq; agitur. Extant de his *Constitutiones* VI. *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1431. 1300.

MERTONENSE II. anno MCCC. à Roberto Cantuariensi coactum. Extant ex Bibliothecâ Cottonianâ, Constitutiones *de Decimis, & Nutrimentis animalium; de Mortuariis; de Ornamentis, aliisque in Ecclesiâ servatis; déque bono regimine Curiæ suæ Cantuariensis*, Concil. Brit. T. II. p. 431. & Conc. Tom. XI. Part. II. p. 1435. 1300.

COLONIENSE IV. anno circiter MCCC. à Wichboldo Archiepiscopo congregatum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* XXII. *de ætate & qualitate Præficiendorum Ecclesiis Parochialibus; de Apostatis; discursoribus & vagis Clericis; de Testamentis Clericorum & Laicorum; de manifestis usurariis*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1440. 1300.

BAIOCENSE in inferiori Normanniâ non procul à mari, anno circiter MCCC. habitum. In quo ad mores & munera Ecclesiasticorum, & ad disciplinam Ecclesiæ rectiùs ordinandam edita sunt *Capitula* CXIII. Habentur *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1450. 1300.

AUSCITANUM anno MCCC. congregatum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* XIII. nempè *de libertate electionum; de illis qui occupant bona defunctorum; de bonis vacantium Ecclesiarum, ut nullus Patronus à præsentato per ipsum, aliquid extorqueat; de temporibus ordinandi; de ætate requisitâ in Curato, Beneficium scilicèt Ecclesiasticum nemini XXV. annis minori esse conferendum, secùs si factum fuerit, ipso jure irritum esse*; aliáque nonnulla disciplinæ capita constituta sunt, quæ habentur *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1468. De tempore hujus Synodi G. Cossartii notam Lector consulat, qui & locum ubi habita fuerit se nescire ingenuè profitetur. 1300.

Finis Sæculi Decimi tertii.

Addenda, suisq; locis Inserenda.

PAG. 1. lin. *ult.* post *compertum* adde, Quicquid verò præ se ferat Vanslebius, vix fieri potuit ut crederet eam pro Liturgiâ à Domino nostro compositâ venditari; ipsa enim lectio talem opinionem mox revinceret. Testatur quidem eruditissimus Ludolfus *, inter Liturgias Æthiopicas certis diebus festis legi solitas, haberi *Liturgiam Domini nostri*; subdit verò, istiusmodi inscriptiones fefellisse doctos quosdam viros, qui eas ceu apocryphas, vel planè pseudepigraphas infamaverunt: non enim ab auctoribus sic dictas fuisse satis ostendit ipse textus, quandoque & auctoris nomen titulo adjectum, ut allato specimine manifestum facit. Et in *Commentario Æthiopico* ubi hâc de re fusiùs agit ad lib. III. cap. 4. *num.* xxxi. p. 341. ipsam Liturgiam sub titulo *Orationis Eucharisticæ Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi* Æthiopicè & Latinè exhibet, anteà quidem unà cum Novo Testamento Æthiopico, sed mendosè, editam p. 168. Ex cujus contextu vel primo statim intuitu patet, nil aliud esse quàm orationem ad Dominum nostrum factam. Et *num.* sequenti p. 345. hanc præter alias notat causam, cur hæ Liturgiæ ita inscriberentur, non quòd auctorum nomina designarent, sed ut in eorum festis recitarentur, ac propterea non statim mendacii vel fraudis arguendæ. Undè Vanslebium graviter arguit, qui in hâc insanâ, utì vocat, opinione fuisse videtur, sextam illam Liturgiam Domino nostro Jesu Christo tanquàm auctori inscribi. Plura habet eò loci vir insigniter eruditus, & in rebus Æthiopicis exercitatissimus.

* Hist. Æthiop. lib. III. cap. 4.

128. Pag. 28. post *lin.* 6. adde,

MARCION, gente Ponticus, ex eâ regionis parte quæ *Helenopontus* dicebatur, Episcopi Sinopensis hominis admodùm Catholici filius, in hæresin erupit anno CXXVIII. vel paulò pòst, quem alibi ad annum CXL. rejecimus, seriùs paulò quàm par erat. Certissimum quippè est Marcionem imperante Hadriano doctrinæ suæ venenum longè latèque disseminâsse. Disertè id tradit Clemens Alexandrinus †, ubi de hæreticis qui sub Hadriano erant Basilide & Valentino agens subjungit, Μαρκίων γὰρ κατὰ τὴν αὐτὴν αὐτοῖς ἡλικίαν γενόμενος, ὡς πρεσβύτης νεωτέροις συνεγένετο. *Marcion enim cum natus esset eâdem quâ ipsi ætate, versabatur ut Senex cum junioribus.* Ita quidem habent editiones omnes, ita forsan codices MSS. Nihilominùs mendum huic loco subesse, nemo non videt. Repugnat enim omni rationi chronologicæ Marcionem Basilide & Valentino fuisse seniorem. Et hìc aquam quidem mihi post alios diù hæsisse fateor, donec saniorem lectionem levi mutatione substituendam esse primus monuit Is. Vossius || legendum ratus, Ὡς πρεσβύταις νεώτερος συνεγένετο, *ut junior cum senioribus versatus est:* Vossio accedunt Pearsonus * & Dodwellus †. Nec sanè sine admissâ hâc emendatione suus Clementi constabit sensus, sua historiæ Ecclesiasticæ fides. Romam venit Marcion, teste Epiphanio ||, sede tunc vacante post Hygini Papæ obitum qui mortuus est, ex calculo Pearsoni, anno CXXVI. Dodwelli CXXVII. Quod verò alibi habet Epiphanius * post Aniceti Romani Pontificis tempus id contigisse, planum est, nomen Aniceti pro Hygino in hunc locum irrepsisse; præsertim cum ipsum etiam hoc loco nonum Romæ Episcopum vocat, utì rectè animadvertit

Vid. Part. I. p. 34.
† Strom. lib. VII. p. 764.
|| Epist. II. ad Rivet. ad calcem vindic. Ignat. p. 29.
* Vindic. Ignat. Part. II. p. 85.
† Dissert. I. ad Iren. n. xviii. p. 34.
|| Hær. XLII. n. i. p. 302.
* ibid. p. 364.

madvertit Pearsonus * noster. Marcion Romæ positus mox ab Ecclesiâ recessit, & ex ore Cerdonis magistri malesana sua dogmata hausit, cum Basilide & Valentino ipse jam hæreticus versatus. Nec seriùs id commodè fieri potuit, siquidem Basilides sub Hadriano circa ann. CXXXIV. diem clauserit extremum. Quid quòd Marcionis & Marcionistarum meminit ipse Celsus †, qui, teste Origene ||, Hadriani tempore vixit. Sed usque ad Antonini majoris ætatem pervenit Marcion, ut loco suprà citato auctor est Clemens. Et rectè quidem. Etiamsi enim altas sub Hadriano radices egerit hæresis Marcionitica, altiores adhuc agebat sub Antonino. Masculè jam res gessit Hæresiarcha, auctóque discipulorum numero, scholam suam latiùs propagavit. *Marcion*, inquit Irenæus *, *illi* (Cerdoni) *succedens invaluit sub Aniceto*, qui Antonini tempore pontificatum tenuit, indè *Antoninianus Marcion* Tertulliano † dictus, & alibi ||, *Antoninianus hæreticus, sub Pio impius.* Ubi Pium Imperatorem, non Pium Pontificem Romanum intelligere Tertullianum manifestum est. Neque id negat Dodwellus *; id modò contendit, erràsse Tertullianum, vetustiorem aliquem auctorem, unde illa desumpserit, hâc in parte secutum, dùm initium hæresis Marcioniticæ Pio Imperatori ascribit, quod reverà Pii Romani Pontificis tempori sit tribuendum. Et quidem quicquid de sensu Tertulliani hoc posteriori loco sit, in priori de incrementis hujus hæresis loqui videtur. Mox enim subdit, *totum jam implevisse mundum.* Quicquid sit, in vivis adhuc erat, vigebátque Marcion quo tempore priorem Apologiam Antonino Pio obtulit † Justinus Martyr; ὃς καὶ νῦν ἔτι ἐστὶ διδάσκων τοὺς πειθομένους, *qui etiam usque hodiè discipulos suos docet.* Unde vel luce clariùs liquet, Marcionem non modò sub Antonino, sed & diu ante ejus imperium pestiferi erroris sui virus propinâsse. De ætate hactenùs; jam ad ea, quæ de scriptis ejus restant notanda, veniamus. Scripserat Marcion *Evangelium* in sectæ suæ usum (de quo alibi), nempe Lucæ Evangelium, multis detractis, multis additis. Ut fidem suam juxta hoc Evangelium magìs confirmaret, contexuit opus quod *Antitheses* nominavit, quo Vetus & Novum Testamentum inter se commisit, pugnantia quæ sibi videbantur collegit & digessit, ostendere conatus alium esse Deum Veteris, alium Novi Instrumenti, Christúmq; non fuisse Creatoris filium, qui mundum condidit, quemque Judæi sub Vetere Testamento pro Deo habuerunt. Hoc opus refutandum in se recepit Tertullianus, quod integro *libro quarto adversus Marcionem* fœliciter præstitit, prolixè demonstrans, eundem esse sub Evangelio Christum, qui olim in mundum venturus esset, omnésque Veteris Testamenti hâc de re prædictiones, sub Novo in Christo fuisse perfectè adimpletas. In *Apostolico* suo decem solummodò ex Epistolis Pauli, easque miserè truncatas & interpolatas, admisit Marcion. Ex harum numero erat illa *ad Philemonem*, ab eo intacta & incorrupta: ita quidem Tertullianus *advers. Marcion.* lib. V. cap. ult. *Soli huic Epistolæ brevitas sua profuit, ut falsarias manus Marcionis evaderet.* Alitèr planè Epiphanius in refutatione librorum Marcionis *Hæres.* XLII. p. 373. Ὅμως ἀπὸ ταύτης τῆς πρὸς Φιλήμονα οὐδὲν παρεθέμεθα, διὰ τὸ ὁλοσχερῶς αὐτὴν διαστρόφως παρ' αὐτῷ κεῖσθαι. *Cæterum nihil ex Epistolâ ad Philemonem adnotavimus, quod apud illum omnino depravata legitur.* Quem nodum aliis solvendum relinquo. Meminit Tertullianus *de carne Christi* cap. 2. p. 308. *Epistolæ* cujusdam Marcionis, quâ *confessus est se à fide priori excidisse, rescindendo quod retrò crediderat*; Eandem etiam citat *advers. Marcion.* lib.

* De Successf. Part. II. c. 8. n. iv. p. 339.

† Apud Orig. l. V. p. 272.

|| l. VI. p. 312. Contr. Cels. lib. I. p. 8.

* Lib. III. c. 4. p. 243.

† Adv. Marcion. lib. V. c. 19. p. 484.

|| ibid. l. I. c. 19. p. 374.

* Addit. ad Pears. de Success. Part. II. p. 8. n. iii. iv.

† Apol. II. p. 70. vide p. 92.

lib. IV. cap. 4. p. 415. Cui verò inſcripta fuerit, non liquet. In his aliiſque ſuis ſcriptis non modò Cerdonis placita expreſſit Marcion, ſed & omnia penè impia dogmata conſarcinavit, recoxit, auxit, quibus ei præluſerant Ebion, Cerinthus, Menander, aliiq; primæ ſucceſſionis hæretici, quos proindè Tertullianus * *præcoquos & abortivos quodammodò Marcionitas* non inſcitè vocat.

* Adv. Marc. lib. V. c. 8. p. 401.

Pag. 57. lin. 33. poſt *fecimus ſatis*, addantur ſequentia. Cùm verò Manetis hiſtoriam mirè turbaverint tùm veterum, tùm recentiorum plures, neque eam nos alibi ſatìs dilucidè expoſuimus, non abs re erit illam paulò accuratiùs enarrare. Sciendum igitur tres fuiſſe Sectæ Manichaicæ conditores ſibimet invicem ſuccedentes, Scythianum, Terbinthum ſive Buddam, & Cubricum ſeu Manetem.

† *Scythianus* genere erat Saracenus, è gente Arabum in confinio Palæſtinæ educatus, Græcorum linguâ ac literis egregiè inſtitutus; qui mercaturæ gratiâ in Indiam profectus, rem ſuam ſtrenuè agebat, merces per mare rubrum Hiſpelen Thebaidis in Ægypto oppidum advehere ſolitus. Tandem Alexandriam ſe contulit, ubi Philoſophiæ ſtudio incubuit, Ægyptiorum diſciplinam edoctus, vitámque Ariſtotelicam imitatus. Cúmque otio & divitiis abundaret homo acris & novaturientis ingenii, dogma aliquod paradoxum procudere in animum induxit. Empedoclis igitur ſententiam ſecutus, duo rerum principia coæterna ἰσόζυγα καὶ ἰσόῤῥοπα commentus eſt, unum bonum, alterum malum, illud Deum ac lucem, hoc materiam ac tenebras appellavit; non pauca etiam ex Pythagoræ diſciplinâ, alia aliundè, mutuatus. Neque hæc ſolùm volvebat animo, ſolùm in vulgus projiciebat, ſed & in ſcripta redegit, compoſitis quatuor voluminibus; quorum primum *Evangelium* vocavit, non quòd aliqua Chriſti facta contineret, ſed tantùm nomine tenùs ita dictum; alterum *Capita*; tertium *Myſteria*; quartum *Theſauros* nuncupavit. His inſtructus Hieroſolyma petiit, cum legis Moſaicæ Senioribus diſputaturus; à quibus victus cùm nihil proficeret, adhibitis libris magicis, quorum peritiam in Indiâ & Ægypto aſſecutus fuerat, præſtigiis illudere conatus eſt. Quo fine, conſcenſo domûs tecto, vel à Deo percuſſus cecidit, (νόσῳ δαπανήσας ὁ κόσμος, inquit Cyrillus) vel mente alienatus ſe præcipitem dedit. Moriens facultates & libros Terbintho reliquit. Hujus Scythiani tempus exactè ſtatuere haud facilè eſt. Tradit Epiphanius ipſum Hieroſolyma profectum περὶ τοὺς χρόνους τῶν Ἀποστόλων. Quod laxiori quidem ſenſu de ſæculo ævum Apoſtolicum proximè ſecuto intelligendum eſt; adeò ut vergente ad exitum ſæculo ſecundo diem fatalem obiiſſe cenſeri poteſt.

† Cyril. Hieroſ. Catech. VI. p. 142. Epiph. Hæreſ. LXVI. n. i. ii. iii. Socr. l. I. c. 22. p. 55. Pet. Sic. Hiſt. Manic. p. 20.

Terbinthus Scythiani diſcipulus, ſeu ſervus fuit, forſan uterq;, certè comes aſſiduus, & arcanorum particeps; ipſe etiam literarum ſtudiis haud vulgaritèr eruditus. Poſtquàm aliquandiu in Palæſtinâ hæſerat, acceptis ſecum opibus & ſcriptis, quæ teſtamento ſibi legaverat Scythianus, in Perſidem aufugit, apud viduam quandam hoſpitio acceptus; ubi ut tutiùs lateret, ſe *Buddam* appellavit. Frequentes cum Mithræ Sacerdotibus diſputationes habuit, à quibus turpiſſimè convictus & depulſus, præceptoris ſui exemplo ad Magiæ artes & præſtigias ſe convertit, iis efficere ſtudens, nequis deinceps ſibi contradicere auderet. Sed conſcenſâ ad id ſuperiori domûs parte, à dæmone percuſſus, & in ſublime jactatus miſerè interiit, viduâ, apud quam diverterat, librorum & divitiarum hærede factâ. Affirmat quidem Socrates hos libros ab ipſo Terbintho,

idque

idque postquam in Persidem pervenit, conscriptos fuisse; ex quo forsan id desumpsit Cl. Tollius *. Verùm Scythiano constantèr ascribunt veteres. Erat & *Buttas* sive *Buddas*, cujus meminit Clemens Alexandrinus †, Philosophorum Indiæ præceptor, quem propter insignem virtutem ut Deum honorârunt. Verùm hic alius omninò, & multò antiquior videtur.

Cubricus, qui & *Manes*, patre Patricio, matre Carossâ natus, genere erat Persa, quem cum Scythiano perperàm confundit Theodoritus ||. Theodoritum secutus est Suidas *, qui addit, genere fuisse Brachmanem, & Buddam seu Terbinthum præceptorem habuisse. Quæ undè hauserit Suidas, me ignorare fateor. Nusquàm sanè Manes in Indiâ fuisse deprehenditur, nec Terbintho præceptore uti poterat, qui forsan nondùm nato Manete mortem obierat; scriptis tantùm, quæ à Scythiano acceperat Terbinthus, potitus est. Hunc septennem adhuc sibi in mancipium emit vidua Terbinthi hæres. Cúmque eum libertate donâsset, & Persarum disciplinis erudiendum curâsset, non multò pòst abiit è vitâ, moriénsque cunctas facultates, & libros quos apud se deposuerat Terbinthus, testamento ei reliquit. His acceptis, Cubricus jam cristas erigere cœpit, & ne prior vitæ sors servilis sibi in opprobrium cederet, deposito Cubrici, Manetis nomen sibi assumpsit. Manes quippe Persarum linguâ, teste Cyrillo †, *sermonem* seu allocutionem significat, impostor enim insignem dialectices peritiam præ se ferebat. Sed aliam vocis originem tradit Epiphanius ||, nempe vocabulum linguâ Babylonicâ τὸ σκεῦος, i.e. *vas* exprimere. Et quidem apud Chaldæos & Syros מאן *vas* denotare, nôrunt qui in linguis Orientalibus vel levitèr versantur; quasi scilicèt ad instar D. Pauli, se vas Deo electum esse homo arrogans significare voluit. Græci verò quo aptiorem irridendi occasionem arriperent, illud à μανία deducere solent, ut dùm apud Persas se honorare putaret, παρ' Ἕλλησι μανίας ἑαυτὸν ἐπώνυμον καταγγέλλῃ, inquit Cyrillus, *apud Græcos ab insaniâ se nomen trahere denunciaret*. Quam infamiæ notam ut vitarent ejus discipuli, prolongato vocabulo *Manichæum* vocârunt, quasi ἀπὸ τοῦ μάννα χέειν dictum, ac si manna fundere videretur. Futilem hanc Etymologiam se à Manichæo quodam accepisse testis est Augustinus *contra Faust.* lib. XIX. cap. 22. col. 353. Dogmata quæ spargebat Manes, partim ex fæculentissimis veterum hæresiarcharum lacunis, partim ex ineptissimis Orientalium nugis, partim ex absurdis gentilium philosophorum placitis, partim denique ex ipsius Christianæ religionis institutis petita sunt. Undè hæresis ejus Ἑλληνίζων Χριστιανισμὸς, *Græcanicus Christianismus*, à Socrate * dicitur. In formandâ Sectâ suâ, id præ aliis singulare, quòd futilem quandam Domini nostri imitationem sibimet proposuisse visus est. Quod uno alteróve exemplo manifestum erit. Elegit Dominus duodecim Apostolos, ut secum essent, & quibus Ecclesiæ suæ fundandæ curam concrederet; Duodecim habuit & Manes, quorum nomina à Petro † Siculo recensentur. Ex Apostolis suis tres primarios assumpsit Dominus, ut sibi essent tanquàm comites secretiores, Petrum nempe, Jacobum & Joannem. Ex suis totidem elegit Manes, Thomam, Addam & Hermam, quos ad dogmata sua prædicanda mitteret, & quibus suas cuique provincias assignavit. De ordine autem quo recensentur, & provinciis, non ita consentiunt Veteres. Apud Cyrillum & Epiphanium Thomas primum occupat locum; apud Archelaum verò in fragmento, & Theodoritum, Addas. Archelaus in fragmento, quod edidit Valesius,

* Not. in fot. Manich. in init.
† Strom. l. I. p. 305.
|| Hæret. fab. lib. I. c. 26. p. 212.
* In voc. Μάνης.
† ibid. p. 145.
|| ib. num. 1.
* Lib. I. c. 22.
† ibid. p. 30.

Valesius, scribit Addam in partes Orientales esse missum, Thomam in Syriam, Hermam in Ægyptum. Epiphanius Addam in superiorem regionem, Thomam in Judæam abiisse. Ubi pro τὴν Ἰουδαίαν, legendum putat Petavius, τὴν Ἰνδίαν. Et ita quidem habet Theodoritus, Thomam
|| Lib. VI. c. 32. p. 429. ad Indos missum esse. Cui consentit Nicephorus ||. Quod si ita sit, voluit fortasse impostor Christum etiam hâc in parte imitari, dùm Thomam Apostolum ad Evangelium suum prædicandum in Indiam destinaret. Denique ut alia prætercam; habet Christiana doctrina suam Personarum Trinitatem, Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum. Suam habuit & Manichaismus. *Scythianus* enim seipsum Patrem nominavit; *Terbinthus* seu *Buddas*, se Dei Patris Filium esse jactitavit, ex virgine natum, in montibus educatum; *Manes* verò se Spiritum Sanctum seu Paracletum ubique prædicavit; disertè hæc referente Petro Siculo *Hist. Manich.* p. 22. Antequàm verò in vulgus prorueret Manes,
* Epiph. ibid. num. v. ascitis sibi discipulis, illos Hierosolyma * allegavit, ut sacros Christianorum libros sibi coemerent. Quo facto, librísque diligentèr evolutis, eos malâ fide depravavit, & ubicunque poterat, ad opinionis suæ patrocinium violentèr detorsit. Quatuor Scythiani volumina recoxit, interpolavit, próque suis venditavit. Unde κλέπτης ἀλλοτρίων κακῶν ἰδιοποιούμενος τὰ κακὰ
† ibid. p. 141. Cyrillo † audit, *fur alienorum malorum, qui sua faciendo sibi ea mala vendicavit.* Nec defuere libri quos ipse proprio Marte conscripsit, de quibus egimus *Part.* I. p. 100. plura mox addituri. Fragmentum quoddam memorabile, saltem sententiam Manetis ore traditam, refert Formulæ Coteleriana, & Tollianæ auctor; hic p. 148. ille col. 375. quâ profitetur scelestus impostor se Christo magìs esse misericordem, & coram hominibus se abnegantes, fidémque pro salute mentientes, blandè se hilaréque esse recepturum.

Antequàm manum de tabulâ, cùm in his jam versemur, operæ pretium erit ad majorem historiæ Manichaicæ illustrationem, & Manetis, & veterum Manichæorum scripta, quæ in formulis à Cotelerio, Tollio, & Goaro editis, alibive memorantur, brevitèr excutere. A formulâ *Goarianâ* ex codice MS. Barberino descriptâ, quæ in *Euchologio* p. 885. reperitur, initium ducam, eò magìs quòd interpres ad quódvis ferè verbum adeò fœdè lapsus sit, ut si ex hoc specimine esset judicandum jurares hominem, in Græcis aliàs præclarè exercitatum, vel Græcè nescìisse, vel rem ipsam minimè intellexisse. In hâc igitur formulâ Manichæus conversus anathema dicit Maneti, ejúsque dogmatibus, καὶ πᾶσι τοῖς ἐκτεθεῖσι καὶ συγγραφεῖσι παρ' αὐτοῦ, καὶ πᾶσι τοῖς πειθομένοις αὐτῷ, καὶ τοῖς, ὡς προεῖπον, παρ' αὐτοῖς ἀσεβῶς ἐκτεθεῖσι πέντε βίβλοις, *i.e.* interprete Goaro, *& omnibus ab eo expositis, & conscriptis, & cunctis ei morem gerentibus, & iis quæ, ut præfatus sum, exposuit.* Postrema ita rectiùs reddenda sunt, *Et quinque libris ab ipsis, ut præfatus sum, impiè expositis.* Hi quinque libri suo ordine sequuntur. I. Τὸ ζῶν Εὐαγγέλιον, ὅπερ καὶ νεκροποιεῖ, *vivum Evangelium, quod & reverâ mortiferum est.* Ita formulæ Cotelerianæ & Tollianæ auctor, τὸ νεκροποιὸν αὐτῶν Εὐαγγέλιον, ὅπερ ζῶν καλοῦσι, *Mortiferum eorum Evangelium, quod vivum appellant.* Et his longè antiquior Heraclianus Chalcedonensis Episcopus apud Photium *Cod.* LXXXV. col. 204. Τὸ τῶν Μανιχαίων ζῶν Εὐαγγέλιον memorat. Inter quatuor Scythiani libros, quos possedit & recoxit Manes, unum fuisse *Evangelium* dictum, non semel suprà observavimus. Condidit & Thomas primarius Manetis discipulus suum Evangelium, quod τὸ κατὰ Θωμᾶν Εὐαγγέλιον à Manichæis dictum est. II. O Θησαυρὸς

σαυρὸς

ϑησαυρὸς τῆς ζωῆς, ὅσπερ ἐστὶ ϑησαυρὸς ϑανάτου, *Theſaurus vitæ, qui reverà mortis eſt theſaurus.* Non alitèr auctor Cotelerianus & Tollianus, Ὁ ϑησαυρὸς τοῦ ϑανάτου, ὃν λέγουσι ϑησαυρὸν ζωῆς, *Theſaurus mortis, quem ipſi theſaurum vitæ vocant.* Eadem habet Petrus Siculus *Hiſt. Manic.* p. 20. Meminerunt etiam Heraclianus, Epiphanius, Cyrillus Hieroſolymitanus, alii. Alterum hoc erat Scythiani opus, quod ſibi arrogavit Manes, & plures ſub ſe libros complectebatur. Ex libro ſeptimo *Theſauri* fragmentum Latinè profert Auguſtinus *de nat. boni* cap. 44. Tom. VI. col. 565. alibíque citat *de Act. cum Fel.* lib. I. cap. 14. col. 505. Hæc quæ jam recenſuimus Formulæ verba cum præcedentibus connectit Goarus, atque hoc modo vertit, *vocavit ille vivens Evangelium quod potiùs vitæ theſaurum trucidat, & mortis eſt theſaurus.* Deus bone! quid hoc monſtri eſt? ſenſu abſurdo, & planè nullo. Sed nos veram auctoris mentem reſtituimus. III. Καὶ βίβλον ἀναθεματίζω τῶν ἐπιστολῶν ὁμοδᾶ. Quæ ſic reddit Goarus, *Anathematizo librum Epiſtolarum Omodæ.* Quis verò de Epiſtolis Omodæ, vel de Omadâ ipſo audivit unquàm? Legendum proculdubiò ὁμάδα, hócque modo reddendum, *Anathematizo etiam librum, nempe Epiſtolarum farraginem.* Et ita quidem diſertè habet P. Siculus p. 30. Τὴν τῶν ἐπιστολῶν ὁμάδα. Inter Manetis libros τὸ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ βιβλίον recenſet formulæ Cotelerianæ & Tollianæ conditor. Ex hoc Epiſtolarum corpore proculdubiò erat famoſa illa Epiſtola, quam *Fundamentum* vocabant Manichæi, quam totiès citat Auguſtinus *de nat. boni* c. 42. 46. & in *Actis* cum Felice, ubi ſuprá. Quin & contra eam integrum librum ſcripſit, qui extat Tom. VI. col. 115. Incipiebat, *Manichæus Apoſtolus Jeſu Chriſti, providentiâ Dei Patris*; paritèr ac altera illa ad Marcellum, quæ habetur Latinè in fragmentis Archelai, Græcè apud Epiphanium *Hæreſ.* LXVI. *num.* vi. immò omnes ejus Epiſtolas idem habuiſſe exordium teſtatur Auguſtinus *contra Fauſt.* lib. XIII. cap. 4. col. 281. Certè magnâ veneratione hanc Epiſtolam proſequebantur Manichæi, tanquàm univerſæ fidei ſuæ promptuarium, adeò ut teſte Auguſtino *lib. cit.* cap. 5. quotiès coram auditoribus lecta fuerit, capite inclinato dicere ſolebant, *Amen.* IV. Sequitur apud Goarum, Καὶ τὴν τῶν μυστηρίων, ἥτις ἐστὶν πρὸς τὴν ἐπιτηδευθεῖσαν αὐτοῖς ἀνατροπὴν τοῦ νόμου καὶ τῶν ἁγίων Προφητῶν. *Anathematizo & librum myſteriorum ad everſionem Legis & ſanctorum Prophetarum ab iis ſtudioſè compoſitum.* Eodem modo & alterius formulæ Auctor, καὶ τὴν καλουμένην μυστηρίων βίβλον, ὃν ἢ ἀναστρέφειν πειρῶνται νόμον καὶ προφήτας, *librum item titulo myſteriorum in quo Legem ac Prophetas evertere nituntur.* Et ſimilitèr planè P. Siculus p. 20. Erat & hic unus ex Scythiani libris à Manete auctus & interpolatus; immenſum opus in XXII. partes ordine alphabetico pro literarum, quibus Syri utuntur, numero diſtributum, teſte Epiphanio *num.* xiii. p. 629. Libros hos Palmyreno & Syriaco ſermone fuiſſe ſcriptos affirmat Tollius p. 142. Verùm id non diſertè dicit Epiphanius, ſed tantùm pro eorum more juxta elementorum, quibus utuntur, numerum, opus ſuum diſtinxiſſe. V. Καὶ τὴν τῶν πάντων πραγματειῶν, *anathema libro* omnium negotiatio *vocato.* Fefellit interpretem locus mendoſus; legendum, τὴν γιγάντων πραγματείαν; hunc enim fuiſſe verum hujus libri titulum teſtis eſt Timotheus CP. in nonnullis codicibus MSS. (mirè enim variant tùm editi, tùm MSS.) libelli ſui *de differentiâ eorum qui accedunt ad puram fidem.* Τὴν γιγάντειον βίβλον vocat Heraclianus apud Photium *Cod.* LXXXV. qui & opus iſtud refutare aggreſſus eſt. His quinque ſcriptis ſubnectitur

apud

apud Goarum Agapii inter Manetis discipulos non incelebris Ἑπτάλογος. Hujus mentionem faciunt P. Siculus p. 30. & formulæ totiès citatæ. Erat & Agapius Manichæus, idem proculdubiò qui varia scripsit, de quibus prolixè Photius *Cod.* CLXXIX. col. 401. & nos plura in tractatu *de Scriptoribus Ecclesiasticis incertæ ætatis.* Post formulam Goarianam pergamus ad eas quas Cotelerius & Tollius ediderunt. Hìc primò occurrit liber τὰ Ἀπόκρυφα dictus, quo ut probabile est, reconditiores illorum ritus, præstigiæ, & execranda religionis mysteria continebantur; & quorum doctrina non nisi mystis & nefandis eorum orgiis imbutis tradebatur. Quale fuit τὸ καλούμενον αὐτῶν Βῆμα, cujus meminerunt prædictæ formulæ. Quid verò hoc Βῆμα fuerit, aperit nobis Augustinus *, testis oculatus; fuisse scilicèt solennem diei celebrationem, quo Manes occisus est, quandò posito tribunali quinque gradibus instructo, & pretiosis linteis adornato, magno honore à miserâ plebeculâ adorabatur, cujus scenæ non alia mens erat, ut ab iis edoctus est Augustinus, quàm hoc esse rectum Pascha; solum quippè Manetem verè passum esse, ejúsque passionis diem esse celebrandum, Christum verò simulatâ carne indutum, non nisi simulatam passionem pertulisse, ac proindè Pascha ejus nihili esse faciendum. Ut verò sentiam istiusmodi ritus in hoc opere fuisse contentos, facit, quòd post mentionem Βήματος in formulâ nostrâ immediatè sequitur, *damnanda esse omnia quæ impiè ab illis in sacris fiunt atque celebrantur, quæque Manichaicis seu præstigiatoriis ipsorum libris continentur.* Proximè sequuntur τὰ ὑπομνημονεύματα, *Manetis dictorum factorúmque memorabilium commentarii*, utì paraphrasticè reddit Cl. Tollius. Et rectè opinor. Deindè βίβλος γεγραμμένη Ἄδα, καὶ Ἀδιμάντος. Adæ opus Μόδιον dicebatur, de quo paulò infrà. Adimantus magni erat nominis inter Manetis discipulos, & pro doctore celeberrimo habebatur: ipsius liber Augustinum nactus est antagonistam, cujus tractatus *contra Adimantum* inter opera ejus reperitur *Tom.* VI. col. 174. Ex quo colligere licet in opere suo id unicè sibi proposuisse Adimantum, ut vetus Testamentum, libros præsertim Mosaicos, cum Evangelio committeret. Quo fine, loca quæ sibi videbantur pugnantia collegit, & sibimet invicèm opposuit. Singula Augustinus in responsione suâ scrupulosè expendit, magnóque judicio & acumine refellit. Addit formula Tolliana, καὶ τὰ Μωσέως καὶ τῶν ἄλλων προφητῶν, *Moysisque & aliorum prophetarum*; rectiùs omninò Coteleriana, κατὰ Μωσέως καὶ τῶν ἄλλων προφητῶν, ad ea quæ præcedunt referenda, *liber ab Adâ, aliúsque ab Adimanto conscriptus adversùs Mosem prophetásque alios.* Hunc enim unicum fuisse istius libri scopum ex Augustino suprà observavimus. Postremum opus est Aristocriti, ex Manetis discipulis haud postremi, Θεοσοφία dictum, in quo ostendere conabatur Judæorum, Gentilium, Christianorum, & Manichæi unam eandémque doctrinam esse; utque verisimilia dicere videatur, Manetem tanquàm malum hominem traducere non verebatur. His addi possunt quæ apud Timotheum CP. in libello suo reperiuntur. Βίβλος εὐχῶν, *precum liber*, qui orationum & præstigiarum formulas continebat. Undè in formulis nostris pœnitens Manichæus omnes eorum libros, omnes preces, immò præstigias anathematizare jubetur. Τὸ κατὰ Φίλιππον Εὐαγγέλιον, cujus etiam meminit tanquàm à Manichæis conficti Leontius *de Sect. Act.* III. p. 432. & in Decreto *Pseudo-Gelasiano Actus nomine Philippi Apostoli* ad Apocrypha rejiciuntur. Πράξεις Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου, *Actus nomine Andræi Apostoli*

* Cont. Epist. Manich. c. 8. col. 120.

Apoſtoli in eodem etiam decreto memorantur. Certè Manichæos apocrypha Acta beati Andreæ Apoſtoli olim habuiſſe teſtantur Philaſtrius † Veterúmq; alii. An eadem ſint quæ Latinè habemus hodiè ſub nomine *Presbyterorum Achaiæ*, quærant alii, nulla certè Manichaiſmi veſtigia in iis inveniuntur. Interim ſuppoſititia eſſe, & ab otioſis Monachis conficta ſatis demonſtravimus p. 15. ad ann. LIX. *Decima quinta ad Laodicenſes Epiſtola.* Manichæi enim Epiſtolis XIV. D. Pauli apocrypham *ad Laodicenſes* Epiſtolam, quæ apud Veteres circumferebatur, tanquàm decimam quintam addiderunt. Denique παραδόσεις τοῦ κυρίου. An fortè eadem, quorum meminimus p. 1. quæq; ex codice Regio Græcè & Latinè edidit Cotelerius *Not. ad PP. Apoſt.* p. 274? idem, ut videtur, Opuſculum; quippè nugis & fabulis refertiſſimum, ut Manichæorum omnia.

† Hæreſ. LXXXVII. p. 40.

Pag. 57. lin. 41. poſt *Titum*, adde, Hallucinari verò hoc loco Epiphanium *, dùm Manichaiſmi oppugnatoribus Origenem accenſet, vel luce clariùs liquet, cùm pluſquàm XX. annis ante natam Manetis hæreſim diem ſuum obierat Origenes, *viz.* anno CCLIV. Neque tamen ſolus errorem hunc erravit Epiphanius. In catenâ Græcâ *in Joan.* cap. II. ver. i. p. 64. adducitur Origenis locus, ubi Manichæos arguendos eſſe docet, quòd Mariam Chriſti matrem eſſe negarent. Verùm vel locus iſte, vel extrema ſaltem ejus clauſula Origenis nomini falſò ſupponitur. Certè Theodoritus, Epiphanio longè accuratior, eoſdem penè Manichaiſmi oppugnatores recenſens, Origenem penitùs prætermiſit. Interim ad Epiphanii excuſationem urgeri poteſt, ſe id non confidentèr, ſed *ex auditu* tantùm retuliſſe, Ὀρειγένης δὲ, ὡς ἀκήκοα. Verùm & illud non levem incogitantiæ & incuriæ notam inurit.

* Hær. LXVI. num. xxi.

Pag. 58. lin. 11. poſt *Cotelerius p.* 368. adde, Similem planè, immò eandem potiùs formulam *recipiendi eos, qui à Manichæorum & Paulicianorum hæreſi, ad puram & veram noſtram fidem Chriſtianam convertuntur*, ex codice Vindobonenſi Græcè Latinè nupèr edidit, Notíſque illuſtravit Jacobus Tollius in *Antiquitat. ſacris* p. 126. Duabus conſtat partibus. Prima, éaque ſatìs ampla, ſed initio mutila, continet anathematiſmos, quibus Manes, ejúſque parentes, præcurſores, diſcipuli, ſequaces, omnéſque eorum libri, dogmata, præſtigiæ, myſteria, ritus & mores damnantur, diríſq; devoventur. Sed hanc partem, eámq; integram ante annos XXIV. ex cod. Regio Gr. L. evulgaverat eruditiſſimus Cotelerius *Not. ad PP. Apoſt.* p. 368. ut non opus erat Tollio laureolam ſibi in Muſtacio quæritare: niſi forſan ipſum latuerit editio Coteleriana ut certè Lambecium latuiſſe videtur. Eandem ſed longè contractiorem ex codice Barberino edidit Jac. Goar. *Euchol.* p. 885. Altera pars complectitur officium integrum, paucis in fine deſideratis, quod in receptione converſorum Manichæorum recitari ſolebat. Rubricam cum paucis præcatiunculis ex alio codice MS. anteà extulerat Goarus *ibid.* p. 890.

Pag. 58. poſt ea quæ ad *Manetem* ſpectant, proximè antè *Theognoſtum*, addantur ſequentia.

ADDAS, gente, ut videtur, Syrus, unus ex tribus primariis Manetis diſcipulis, quem ad prædicandum impium illud Evangelium in Syriam miſit fœdiſſimus Impoſtor, claruit anno CCLXXVII. *Baddam* vo 277.

 cat

cat Cyrillus *, *Buddam* Petrus † Siculus, *Aldam* Theodoritus ||, *Addam* Epiphanius * & Nicephorus ||; & rectiùs quidem; quippè testis omni exceptione major ipse Archilaus, qui Acta disputationis suæ cum Manete literis mandavit, in fragmento quod superest, Addam constantèr vocat, subdítque discipulum habuisse Tyrbonem, quem Manes cum Epistolâ suâ ad Marcellum, virum in Mesopotamiâ clarissimum, legatum misit, quique mox ad fidem catholicam rediit. Non sum nescius inter Manetis discipulos ab auctore Coteleriano & Tolliano & *Buddam* & *Adam*, à Petro Siculo Buddam & Adantum numerari. Sed utut sit, certum est, Addam, de quo agimus, ex tribus præcipuis Manetis discipulis unum fuisse, neque alium, quàm cujus totiès meminerunt Veteres. Scripsit librum, quem Μόδιον appellavit. Meminit quidèm βίβλου τῆς γεγραμμένης Ἄδδα auctor Tollianus p. 142. Adversùs hunc librum stylum strinxere Titus Bostrensis in Arabiâ Episcopus, & Diodorus Tarsensis in Ciliciâ antistes, teste Heracleano Episcopo Chalcedonensi apud Photium *Cod*, LXXXV. col. 204. Diversus ab Adda nostro erat *Adimantus* ille, cujus totiès apud Augustinum occurrit mentio, quemque ipse peculiari opere refutavit. In catalogo enim discipulorum Manetis, tùm apud Petrum Siculum, tùm apud formulæ Coteleriana & Tollianæ auctorem distinctè recensentur, etsi in aliâ sententiâ me olim fuisse fateor, & mecum ipsemet Augustinus. En ipsius verba *, *Jam illud aliud quod in eodem codice scribi cæperat, Adimanti opus est, illius discipuli Manichæi, qui proprio nomine* Addas *dictus est.*

* Catech. VI. p. 150.
† Hist. Manic. p. 30.
|| Hæret. fab. lib. I. c. 26. p. 214.
* Hær. LXVI. num. v. xii.
† l. VI. c. 32.
* Contra advers. Leg. & Prophet. l. II. in fine.

Pag. 72. lin. 33. post *Comment. lib. IV. p.* 1. adde, Ex hoc ipso codice carmina hæc inedita nuperrimè extulit Jacobus Tollius. In inscriptione Ἄσματα Κύκνεια, *Carmina Cygnia* dicuntur, fortassè qui postrema erant, quæ vir magnus post se reliquit ingenii & pietatis monumenta. Numero sunt XX. Primum continet gravissimam querelam de seipso, & adversùs Episcopos, paulò post depositam Sedis Constantinopolitanæ dignitatem, editam. Complectitur versus DCCCXXXVI. quibus varias calamitates & injurias, quas ab aliis, præcipuè sui ordinis viris, passus est, elegantèr, sed acritèr, nec sine stomacho depingit, iisque quæ posteà in Iambis *de vitâ suâ* fusiùs & disertiùs expressit, prælusisse videtur. Secundo carmine eandem penè materiam prosequitur, seque adversùs obtrectatores suos strenuè tuetur; quo versus CIV. continentur. Reliqua longè breviora sunt, & piissima ubique spirant suspiria. Hæc omnia eruit, & additâ versione Leunclavianâ, subjectísque notis suis edididit Cl. Tollius inter *Insignia itinerarii Italici*, quæ haud ita pridem in lucem emisit.

Pag. 80. lin. 9. post *nostrum*, adde, Quæri non immeritò potest annon plures Timothei Canones apud Orientales hodiè asserventur. Certè F. Naironus *Euopl. Part.* II. p. 252. quædam Syriacè adducit ex *responsione ad Quæst.* XIV. quæ in Græcis hodiè non occurrunt, & p. 153. citat *respons. ad Quæst.* XVIII. adeò ut vel diversæ sint à responsis canonicis quæ habemus hodiè, vel numero & copiâ auctiores, vel quòd magìs suspicari libet, eadem responsa à Syro quodam paraphrasticè exposita, & forsan aucta.

Pag. 81. lin. 46. post *fol.* 60. *p.* 2. adde, De Deâ *Cælesti* Carthagine adoratâ multa congessit Baronius ad ann. CCCXCII. p. 92. cujus scrinia

nia non compilabo. Idem esse numen, quod sub Mithræ nomine colebant Persæ, sub Astartes Phœnices, sub Cereris, Junonis, Dianæ, Lunæ, & Reginæ cœli gentes aliæ, fidem faciunt Lucianus, Herodianus, Apuleius, alii. *Quam Cælestem Afri, Mithram Persæ, plerique Venerem colunt, pro diversitate nominis, non pro numinis varietate*, inquit hâc ipsâ in re S. Ambrosius *. Inter Marmora Africana non multis abhinc annis ex agro Tunetano Florentiam allata, & ab Octavio Falconerio † edita, quartum hanc habet inscriptionem.

* Contr. Sym. Tom. III. Epist XXXI. p. 120.
† Auct. inscript. Athlet. p. 160. n. iv.

CAELESTI. AVG. SAC.
Q. MA · · TIUS PRIMUS
AD AMPLIATIONEM
TEMPLI ET GRADUS
DONAVIT ꟷ. CXXV
VOT. SOL. LIB. ANI.

In basi lapidis Romæ, cui superimposita erat Cœlestis statua, reperitur inscriptio INVICTÆ CAELESTI. Habetur apud Baronium loc. citat. & Gruterum p. 59. *num.* iv. Carpit Gruterum Eman. Schelstratius *, mus Leonem, quòd hanc inscriptionem inter Veneris Epitheta collocavit, cùm constat, *inquit*, Cœlestem fuisse Carthaginensium numen præcipuum. Quid verò? annon Venus sub Cœlestis nomine adorabatur? annon Afris etiam hoc nomine culta? Utrumque disertè testantur Veteres, loquuntur lapides. *In antiquis Siciliæ Tabulis*, quas edidit G. Gualterus †, extat inscriptio in ruinis Segestæ eruta, quâ Diodotus constituit Minyram sororem suam ΙΕΡΑΤΕΟΥΣΑΝ ἈΦΡΟΔΙΤΑΙ ΟΥΡΑΝΙΑΙ. Sæpini apud Gruterum loc. citat. VENERI CAELESTI. AUGUSTAE. SACR. Asculi in marmore apud Reinesium || VENERI CÆLESTI. Testis accedat Ælianus *, Ἐν ταύτῃ σέβουσι Ἀφροδίτην, Οὐρανίαν αὐτὴν καλοῦντες, *Chusis* (vicus erat *Ægypti*) *Venerem religiosè colunt, quam* Cœlestem *appellant*. Æliano longè antiquior Plato †, ubi de geminâ Venere, ἡ μέν γέ που, πρεσβυτέρα, καὶ ἀμήτωρ, Οὐρανοῦ θυγάτηρ, ἣν δὴ καὶ Οὐρανίαν ἐπονομάζομεν. *Nonnè una quædam antiquior est, & sine matre Venus, Cælo nata, quam* Cœlestem *Venerem nuncupamus?* Ἀφροδίτης Οὐρανίας ejúsque templorum plusquàm semel iterumque meminit Pausanias ||, meminit & Lucianus *. Veneris Cœlestis, amplis alis ornatæ, quasi cœlum & astra petituræ, iconem ex gemmâ in sculpturis antiquis exhibet Leonardus Augustinus Part. I. *Tab.* CXV. Et Pausanias † Venerem Cœlestem ita dictam censet ἐπὶ ἔρωτι καθαρῷ, καὶ ἀπηλλαγμένῳ πόθου σωμάτων, *ab amore puro, & à corporum cupiditate longè remoto*. Dices quid hæc ad Afros? quid ad Carthaginem, ubi Cœlestis primariam habuit sedem? Audi. Venerem sub nomine *Cælestis* summoperè venerabantur Afri, præcipuè Carthaginenses. Herodianus lib. V. p. 213. ubi de Veneris Uraniæ simulachro agens, Σεβόντων αὐτὸ ὑπερφυῶς Καρχηδονίων τε καὶ τῶν κατὰ τὴν Λιβύην ἀνθρώπων. Φασὶ δὲ αὐτὸ Διδὼ τὴν Φοίνισσαν ἱδρύσασθαι, ὅτε δὴ τὴν ἀρχαίαν Καρχηδόνα πόλιν ἔκτισε, βύρσαν κατατεμοῦσαν. Λίβυες μὲν οὖν αὐτὴν Οὐρανίαν καλοῦσι, Φοίνικες δὲ Ἀστροάρχην ὀνομάζουσι, σελήνην εἶναι θέλοντες. *Quòd scilicet Carthaginensibus, omnique Africæ incredibilem in modum venerabile, positum fuisse à Phœnice Didone creditur, quo tempore antiquam Carthaginem dissecto corio ædificavit. Hanc Afri Cælestem vocant, Phœnices Astroarchem, Lunam esse affirmantes.* Vox *Astroarche* ab *Astarte*

* Eccl. Afric. Differt I. c. 1. p. 5.
† Pag. 49 num. cccxxi.
|| Inscript. classf. I. num. cclxxxvii. p. 242.
* De animal. lib. X. c. 27. p. 604.
† Sympos. p. 1179.
|| Lib. I. in Attic. p. 27. 33. Lib. II. in Corinth. p. 128. Lib. VI. in Eliac. p. 392.
* Dial. Meretr. inter Matr. & Mu. T. II. p. 721.
† Lib. IX. in Bœot. p. 566.

detorta videtur, quæ apud Sidonios Veneris erat ſimulachrum, quæ & ἑωσφόρος dicebatur, Lunam etiam denotans, quod & Lucianus || affirmat. Hinc in nummo Juliæ Paulæ, Elagabali conjugis, apud Cl. Vaillantium *, in averſâ parte, Aſtarte capite radiato currui ſacro inſidet, his verbis circumſcriptis, COL. AUR. PIA. METR. SID. Aſtarten verò Venerem fuiſſe uno ore conſentiunt Veteres. Philo Byblius † Sanconiathonis interpres, de Phœnicum Theologiâ; τὴν δὲ Ἀστάρτην Φοίνικες τὴν Ἀφροδίτην εἶναι λέγουσι, *Cæterùm hanc ipſam Aſtartem Phœnices Venerem eſſe dicunt.* Nec alitèr Suidas *, Ἀστάρτη ἡ παρ' Ἕλλησιν Ἀφροδίτη λεγομένη, *Aſtarte apud Græcos Aphrodite dicitur.* Cicero † quatuor Veneres diſtinguens, *quarta*, inquit, *Syria, Tyroq; concepta; quæ Aſtarte vocatur.* A Phœnicibus verò ſuum Deæ Cœleſtis cultum Carthaginenſes mutuâſſe, ſuprà ex Herodiano notavimus. Fidentèr Seldenus || noſter, vir ſummus. *Cæterùm quin fuerit Aſtarte ipſiſſima Pœnorum Cœleſtis Dea, vix aut ne vix quidem eſt ut dubites.* Sed hæc obitèr, & fortè plùs ſatis occaſione ſtatuæ, quam Cœleſti dedicavit Aurelius Pontifex, cujus meminit ſupracitata inſcriptio apud Baronium & Gruterum; undè etiam liquet Aurelium *Oneſimum* fuiſſe cognominatum. Jam, impetratâ lectoris veniâ, ad Aurelium redeamus.

|| De Deâ Syr. p. 827.
* Nummiſm. Colon. Par II. p. 97.
† Apud Euſeb. præp. Evang. lib. I. c. 10. p. 38.
* In voc. Ἀστάρτ.
† De nat. Deor. lib. III. c. 23. p. 435.
|| De Diis Syr. Part. II. c. 2. p. 247.

Pag. 82. poſt *lin.* 12. adde,

390. SECUNDINUS, natione, ni fallor, Afer, ſectâ Manichæus, claruit circa annum CCCXC, certè poſt Auguſtini ad Eccleſiam reditum, & abſolutos de libero arbitrio libros III. Magna illi cum Auguſtino interceſſerat familiaritas, dùm uterque in hæreſi Manichaicâ verſaretur. Sed Auguſtino ad fidem catholicam redeunte, ipſum acri ſatis Epiſtolâ adoritur Secundinus; quâ, laudatâ ejus eloquentiâ, deſertum Manichaiſmum ei exprobrat; objicit carnalem timorem alicujus incommoditatis, quam à Manichæis metuebat, cupiditatem honoris, quem apud Catholicos conſequeretur, Punicæ gentis perfidiam, doctrinæ Manichaicæ ignorantiam, quodq; ab eâ diaboli calliditate ſeductus receſſerat. In animum revocat quem ſibi patronum olim habebit, cùm ante juſtum tribunal Judicis ſiſtetur, cùm Perſa, quem incuſaverat (Manetem intelligit) non aderit; *quo excepto*, inquit, *quis te flentem conſolabitur? quis Punicum ſalvabit?* Suadet igitur & exhortatur, ut in viam veritatis, quam metu deſeruerat, è veſtigio rediret. Et in his omnia eloquentiæ ſuæ vela expandit. In libello reſponſorio Auguſtinus objectas ſibi calumnias diluit, dogmata Manichaica, quæ tectè inſinuaverat Secundinus, diruit, omniumque quas affert rationum momenta diligentèr expendit. Extat hæc Epiſtola cum Auguſtini reſponſione *Tom.* VI. col. 525.

Pag. 99. poſt *lin.* 7. adde,

400. FAUSTUS, gente Afer, civitate Milevitanus, Manichæorum in Africâ Epiſcopus, claruit anno CCCC. vir eloquio ſuavis, ingenio callidus, loquax potiùs quàm eloquens, ſciolus magìs quàm ſolidè doctus. Auguſtino dubiis nonnullis, dùm eo in errore verſaretur, laboranti, hunc tanquàm Oraculum quoddam commendârunt Manichæi, quem Carthaginem venientem ſæpè convenit Auguſtinus, & frequentes cum eo ſermones ſerebat. At præter vultum congruum & decorum eloquium nihil ferè in eo reperit. Erat enim in rerum naturalium ſcientiâ parùm verſatus, in religionis cognitione rudis & imperitus, quem tamen fama pervulgata præferebat, eſſe honeſtarum doctrinarum periſſimum,

tissimum, & apprimè disciplinis liberalibus eruditum. Scripsit volumen adversus rectam Christianam fidem & Catholicam veritatem. Hoc rogantibus fratribus refutandum in se suscepit Augustinus, quod & magnâ curâ, nec minore judicio & eruditione præstitit, editis contra Faustum Manichæum libris XXXIII. In quibus Faustum κατὰ πόδας sequitur, integrumque ejus librum in suum opus transcripsit. Extant hi libri unà cum Fausti opere membratim discerpto Tom. VI. col. 213. De Fausto plura habet Augustinus lib. I. & præcipuè *Confess.* lib. V. cap. 3. 5, 6, 7.

Pag. 103. lin. 16. post *Notit. p.* 41. adde, Verùm præter primam, quâ de tempore & anno hujus Synodi agit, quam circa mensem *Maium* anno CCCIII. celebratam fuisse contendit, reliquas Dissertationes penitùs omisit, Ferdinandi de Mendoza, Gonzales, &c. suósque etiam ubi opus erat, commentarios exhibuisse contentus, ut ex ipso Opere jam edito videre est. Præterea

Pag. 123. post *lin.* 2. adde,

NICOPOLITANUM apud Nicopolim, minoris Armeniæ in confinio Cappadociæ urbem, à Theodoto ejusdem civitatis Episcopo circa annum CCCLXXII. congregatum. In quo probabile est de Ecclesiarum Armeniæ minoris statu præcipuè actum esse. Ad hanc Synodum Basilium invitavit Theodotus, qui proindè adfuit; ipse etenim & Theodotus, acceptis à Terentio Comite literis, Regio jussu constituti sunt, ut minorem Armeniam visitarent, quæ confusa erant corrigerent, pacem inter dissidentes componerent, & Ecclesiis pastoribus viduatis providerent. Accidit dùm Nicopoli hæreret Basilius, ut Eustathium Sebastenum, hæretici ingenii hominem, conveniret, quócum disputatione per diem unum alterúmve habitâ, hominem ad fidem catholicam revocavit, quod scriptâ fidei confessione propriâ manu signatâ, & Basilio traditâ testatus est Eustathius, ab eo mox in communionem receptus. Continuò hoc ad Theodoti aures delatum est, qui suspicatus Basilium cum hæretico communicâsse, omne prorsùs cum illo commercium abrupit, non ampliùs ipsum ad Synodum vocare dignatus, ut solus munus demandatum obire Basilius necesse habuit. Quid verò in eo præstiterit, quídve illum inter & Theodotum intervenerit, ipse prolixè refert *Epist.* CLXXXVIII. ad Terentium Comitem p. 200. Confer item *Epist.* LXXVIII p. 137. CXCVI. p. 212. Hanc Armeniæ visitationem βασιλικῷ προστάγματι disertè tribuit Basilius. Quid verò? an Valenti impietatis Arianæ fautori strenuo, quique in orthodoxos penè ad rabiem debacchatus est, catholici usque adeò curæ erant, ut de fausto Ecclesiarum catholicarum statu sollicitus esset? Nodum hunc non aliâ conjecturâ solvere possum, quàm quòd Terentius Armeniæ dux, reíque militaris comes, vir admodùm catholicus, fideíque zelo flagrans, pro eâ quâ valebat apud Imperatorem gratiâ, mandatum illud impetravit. 372.

Pag. 165. lin. 3. post *in Chronico p.* 24. adde, Etsi verò Idacius Synodi disertam mentionem non facit; memorat tamen *Gesta Episcopalia adversus Manichæos*, seu Priscillianistas in Asturicensi urbe Gallæciæ hoc anno. Undè *Concilium Asturicense* meritò vocat Cl. Baluzius *Nov. Collect.* col. 949. Confer Card. d' Aguirre *Conc. Hisp.* T. II. p. 206.

Ibid.

Ibid. lin. 30. post *Tom. II. p. 1227.* adde, De hâc Synodo, & loco ubi habita fuerit, multis disputant Binius, Quesnellius, d'Aguirre, qui tamen nihil certi hâc in parte statuere audent. Adisis Card. d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 202.

Pag. 183. lin. ult. post *Cæsaream* adde, Constat non pauca Severi nostri opera integra adhuc in Orientalium scriniis delitescere. Qualia sunt *Homiliæ*, ex quarum II. cap. 9. locum Syriacè profert Naironus *Euopl. Part.* I. p. 27. *Expositio super Psalmos* tàm solutâ quàm strictâ Oratione, teste Gregorio Barebræo *in Ethic.* cap. 4. apud *eund.* p. 52. *Liturgia*, quæ à Jacobitis celebratur, quamque Andreas Masius Latinè reddidisse dicitur, & forsan alia plura. In magno enim honore apud Syros Severus est hodiè, semperque erat, adeò ut teste Morino *Præf.* ad Ordin. Jacobit. *os omnium doctorum* vulgò appelletur.

Pag. 184. post *lin.* 23. adde,

536. HESYCHIUS ILLUSTRIS, patriâ Milesius claruit anno DXXXVI. Patrem habuit Hesychium professione Causidicum, matrem Sophiam. Vixit sub Imperatoribus Anastasio, Justino, & Justiniano, unde & à Constantino * Porphyrogennetâ historicis adjungitur, Procopio, Agathiæ & Menandro, qui historias suas ad imperium usque Justiniani conscripserunt. *Illustris*, non à cognomine, sed à summâ quam gerebat dignitate dictus est. Hoc quippe titulo ornari solebant Præfecti-Prætorio, Præfecti-Urbis &c. quâ verò dignitate sub hoc titulo gaudebat Hesychius, non liquet. Diu mecum deliberavi, illúmne inter Scriptores Ecclesiasticos reponerem; præcipuè quòd dubitare videtur Suidas † utrùm fuerit Christianus. Verùm in ejus quæ etiam hodiè supersunt scriptis non desunt argumenta, quæ ipsum Christianum fuisse satis evidentèr innuunt. In voce *Sibyllâ* || ait, Chaldæam de Christo vaticinatam esse; cujus si versus aliquot imperfecti & metri legibus parùm convenientes inveniantur, non ipsius id culpâ, sed notariorum vitio accidisse, qui vim ac flumen verborum calamo assequi nequiverunt. De Triboniano, insigni imperante Justiniano jurisconsulto, agens *, addit, ἦν δὲ ὁ Τριβωνιανὸς Ἕλλην καὶ ἄθεος, *Erat verò Tribonianus paganus & atheus.* Itáne verò de gentili loqueretur ipse homo gentilis? Hypatiæ philosophæ Alexandrinæ cædem ubi memorat †, ab Alexandrinis quidem factam refert, Cyrilli verò ejúsque Cleri hâc in re partes penitùs silentio supprimit. Alitèr planè Damascius ejusdem temporis Scriptor gentilis, qui in vitâ Isidori MS. (cujus verba Latinè profert Valesius ||, Græcè apud Suidam * reperiuntur) Cyrillum Episcopum Alexandrinum funestæ hujus lanienæ auctorem disertè facit. Commendat † Numenium, qui Platonem perstrinxit, quòd plagio subripuerit è Mosaicis libris, quæ de Deo & mundo prodidit; quodque dixerit, *quid aliud est Plato quàm Moses Atticissans?* alibi || meminit ædis martyris Menæ, & Constantini M. munificentiam in condendâ & ornandâ urbe Constantinopoli impensè laudat *, quodque non balneis modò, sed & ἱεροῖς οἴκοις, sacris nempè Christianorum Ecclesiis illustriorem fecit, ut alia huc spectantia mittam. Nec obstat quod ait Suidas; cùm ejus dubitatio nudâ, eâque satis inani conjecturâ nitatur; suspicari nempè quempiam posse non fuisse Christianum, eo quòd in libello *de viris claris* nullam Doctoris alicujus Ecclesiastici mentionem fecerit. At verò cui non satis constat unicum Hesychii in hoc opusculo consilium fuisse, de

* De Them. lib. I. cap. 2. p. 12.

† In voc. Ἡσύχ.

|| De vir. clar. p. 36.

* pag. 38.

† pag. 39.

|| Not. in Soc. p. 86.

* In Ὑπατ.

† pag. 29.

|| De rebus patr. CP. p. 46.

* ibid. p. 53.

de ſolis philoſophis, & τοῖς ἔξωθεν σοφοῖς agere? ad exemplum Diogenis Laertii, cujus ſcrinia compilavit, & in Epitomen redegit. Confirmat ſententiam noſtram ingenioſa Cl. Meurſii de Suidæ loco conjectura. Suidæ verba ſunt, Ἔγραψεν ὀνοματολόγον, ἢ πίνακα τῶν ἐν παιδείᾳ ὀνομαστῶν. Οὗ ἐπιτομή ἐστι τοῦτο τὸ βιβλίον. *Scripſit nominum enarrationem, ſive tabulam ac indicem virorum ob eruditionem celebratorum, cujus compendium eſt hic liber.* Lacunam eſſe in hoc loco primâ ſtatim facie apparet. Quæ enim poſterioris clauſulæ cum priore cohærentia? Hoc igitur modo ſupplendam cenſet Meurſius. Ἔγραψεν ὀνοματολόγον, ἢ πίνακα τῶν ἐν παιδείᾳ ὀνομαστῶν, Διογένην τὸν Λαέρτιον μιμησάμενος, οὗ ἐπιτομὴ &c. Scripſit Heſychius hiſtoriam chronicam annorum MCXC. quam *Romanam* & *omnigenam* appellavit, à Belo Aſſyriorum rege uſque ad Anaſtaſiii Imperatoris exitum. Diſtributum erat opus in ſex Διαστήματα, ſeu *intervalla* (τμήματα vocat Photius) quorum quatuor priora complectebantur res ante bellum Trojanum geſtas, & à Trojæ expugnatione ad Julium Cæſarem. Duo poſteriora à Julii Cæſaris imperio uſque ad Anaſtaſii mortem. Et in hâc poſteriori Annalium Parte quis dubitare poſſit, auctorem multa de Chriſtianæ religionis ortu & incrementis, déque rebus ſequentium ſæculorum Eccleſiaſticis permiſcuiſſe? Ex horum librorum quinto habetur fragmentum in Gloſſis Baſilicorum cit. apud Meurſium in *not.* p. 111. alterum, ni fallor, ex eodem libro conſervavit Conſtantinus Porphyrogenneta †, ubi Heſychius perridiculam de origine & etymologiâ vocis *Indictionis* rationem affert. Meminerunt hujus operis Photius Cod. LXIX. *col.* 101. & Suidas *loc. citat.* Contexuit & alterum opus hiſtoricum quod prioris quaſi continuatio videbatur, à morte nempè Anaſtaſii, Juſtini Imp. res geſtas continens, & priores Juſtiniani annos. Et in eo pertexendo ulteriùs progreſſurus erat, cùm Joannis filii mors animum ejus ab iſtiuſmodi commentariis ſcribendis revocavit. Hujus unus meminit Photius. Extant hodiè bina ejus opuſcula; Libellus *de viris doctrinâ claris*, quem cum ſuis & H. Stephani notis Græc. Lat. edidit Hadr. Junius *Pariſ.* 1593. 8*vo.* Græc. Latinè ſed ſeparatim, additis etiam ſuis notis Joan. Meurſius *Lug. Bat.* 1613. 8*vo.* Alter *de rebus patriis Conſtantinopoleos*, hunc notis etiam ſuis illuſtratum ex Bibliothecâ Palatinâ Græc. Lat. extulit Meurſius, & priori opuſculo ſubnexuit. De Heſychii ſtylo ita Photius. Ἔστι δὲ σύντομος καὶ καλλιεπής· λέξει τε γὰρ ἀνθηρᾷ καὶ εὐσήμῳ κέχρηται· καὶ ἡ συνθήκη τοῦ λόγου κατὰ λόγον αὐτῷ ἡρμοσμένη, κυριολογίᾳ μὲν μάλιστα χαίρων. *Conciſus eſt atque diſertus. Nam & dictione uſus floridâ ac ſignificante, & ipſa orationis ſtructura pari eſt ratione elaborata, dùm verborum maximè gaudet proprietate.* Subdit verò, *ſicubi dictionem ſignificantem etiam cum maximâ Emphaſi ſectatur, ita ſuâ tranſlatione audiditorem oblectat, ut fortè clariùs rem ob oculos ponat, quàm ſi nullâ figurâ uſus fuiſſet.* Neque à ſtylo modò commendandus Heſychius, ſed quòd teſte Photio, ſe veritatis imprimis ſtudioſum profeſſus eſt. Erat & *Heſychius*, ejuſdem fortè temporis Scriptor, Lexici, quod uſu quotidiano terimus, Compilator. Chriſtianum fuiſſe ex infinitis indiciis conſtat, quæ Schrevelius in præfatione, & V. Cl. Joan. Alb. Faber *Exercit. de Lexicis Græcis* Sect. VIII. ſed accuratè præ aliis Joan. Pricæus in *Indice Auctorum* collegerunt. Eundem verò cum noſtro fuiſſe nec affirmare audeo, nec tamen penitùs negare.

† De Them. lib. II. cap. 8. p. 96.

Pag.

540. Pag. 184. poſt *lin.* 42. addantur ſequentia.

Vid. Part. I. p. 363. GREGENTIUS, genere Arabs, Taphar, quæ Homeritarum erat Metropolis, Archiepiſcopus, claruit ann. circiter DXL. quem alibi ætatis ejus haud ſatis certus ad ann. CCCCLXX. collocavi. Vir gravis, prudens & eruditus, Abramio Regi à ſacris & ſecretioribus Conciliis, quippè cujus nutu omnia gerebantur. Præter *diſputationem* cum Herbano Judæo, de quâ alibi, ſcripſit ſub nomine Abramii Regis Homeritarum Νομοθεσίαν, in titulos XXIII. diviſam. I. agit περὶ φόνου, *de homicidio*, & *de impuro ſive Sodomitico concubitu cum maſculis*. II. Περὶ γοητείας, καὶ &c. *de incantatione*, *de falſo teſtimonio*, *& de furto*. III. Περὶ πορνείας, *de fornicatione*. IV. Περὶ μοιχείας, *de adulterio* : & eodem modo reliqua. Integrum opus hactenùs ἀνέκδοτον extat Græcè Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCCVI. *num.* xxxiii. fol. 171. Homeritæ erant, non ἔθνος Αἰθιόπων, ut ex Marciani Periplo affirmat Stephanus, ſed Arabiæ fœlicis populi juxta mare rubrum ad freti Arabici fauces ſiti, ut Ptolomæus *, Philoſtorgius †, uterque Procopius ||, aliíque teſtantur. Ad hos ſplendidam legationem per Theophilum Epiſcopum miſit Conſtantius Imperator, quâ eos ad Chriſti fidem traduxit, de quo prolixè loco citato Philoſtorgius. Hebræi hanc regionem frequenti numero incolebant, & ante paucos annos Dunaan ortu & religione Judæus areptâ tyrannide ſe Regem fecit, graviſſimíſque perſecutionibus Chriſtianos afflixit, & ex omni ferè parte extinxit. Verùm eo ab Elesbaan, Auxumitarum trans mare rubrum in Æthiopiâ principe, victo & occiſo, in regem Homeritarum eligitur Abramius, vir admodùm pius, qui Chriſtianam religionem inſtauravit, & Eccleſias ubique extruxit, ut ex Actis Aretæ Martyris apud Surium *Octobr.* xxiv. *num.* xxix. xxx. &c. clariſſimè liquet. Abramio ſucceſſit Serdidus filius, ſub cujus regni initiis Gregentius *Decembr.* xix. anno DLII. magno ſuorum luctu & deſiderio vitam cum morte commutavit, in Cœmeterio magnæ ſuæ Eccleſiæ honorificè ſepultus. Vide Append. *ad Diſput. cum Herbano*, & Nicephorum l. XVII. c. 32. p. 787. qui tamen Abramii non meminit.

* Lib. VI. c. 7.
† L. III. c. 4.
|| De bell. Perſ. lib. I. Gazenſ. Comment. in I. Reg.

Pag. 186. poſt *lin.* 5. adde quæ ſequuntur.

550. JACOBUS, *Baradæus*, cognomento etiam *Zanzalus*, gente Syrus, Sectâ Eutychianus, claruit, ſi quid video, circa annum DL. Severo Antiocheno, qui in vivis adhuc erat anno DXXXVI. poſteriorem fuiſſe teſtis eſt Nicephorus lib. XVIII. cap. 52. p. 881. & res ipſa loquitur; Severi quippè diſcipulus fuiſſe dicitur. Et tamen ante Anaſtaſium Sinaitam, qui Jacobitarum non ſemel meminit, floruiſſe neceſſe eſt. Vir fuit obſcurus & ignobilis, ideóque *Zanzalus* διὰ τὴν ἄκραν εὐτέλειαν inquit Nicephorus, *propter ſummam tenuitatem* cognominatus. Dictus eſt etiam *Baradæus*; cujus agnominis ex mente Orientalium duplicem rationem reddit Naironus *Euopl.* Part. I. p. 41. vel à voce Arabicâ *Bardaa*, quæ clitellam ſignificat, & pannoſum atque laceroſum ejus veſtitum denotat, vel ab urbe *Bardaâ*, in quâ natus ſit, cujuſque meminit geographiæ Nubienſis auctor *Part.* VI. *Clim.* 5. Jacobitarum in Oriente factus eſt pater & anteſignanus, qui ab eo nomen ſuum traxerunt, & quorum dogmata per Syriam & Armeniam longè latéque propagavit. Scripſit *Catecheſin*, quæ quaſi totius fidei Jacobiticæ norma eſt & fundamentum. Extat Arabicè MS. in Bibliothecâ Collegii Maronitarum in urbe Româ, ex quâ nonnulla profert Ecchellenſis *Eutych. Vindic.* Part. II. cap. 26. p. 280.

p. 280. 283. plura Naironus lib. citat. p. 28, 29. 35, 42. & Dissert. *de Maronitis* num. xv. p. 21. num. xxvi. p. 38, 39. &c. Catechismo subnecti solet Sermo *de laudibus fidei Jacobitarum*, ex quo locum de processione Spiritûs Sancti Arabicè citat Naironus *Euopl.* p. 57. Hunc Jacobum Scriptores nonnulli Orientales eundem cum Jacobo Edesseno faciunt. Verùm Jacobus ille Edessenus, qui κατ' ἐξοχὴν à Syris *Doctor* appellatur, nostro integro ferè sæculo junior erat, cujus *Hymni* passim in Syrorum Breviariis leguntur. Opus etiam *Mor-Jacobi Edesseni de Baptismo* in Bibliothecâ publicâ Tubingensi se MS. vidisse testatur Hottingerus *Biblioth. Orient.* cap. 3. p. 292. Tertius erat Jacobus Episcopus Sarugensis (Sarug urbs est Mesopotamiæ propè Harran sive Carras) fide orthodoxus, Edesseno ætate par, cujus *Hymni* antiqui, aliáq; opera eleganti stylo composita in Monasterio S. Mariæ de Cannubin in monte Libano hodiè asservantur. De his plura F. Naironus p. 48, 49, 50. 199. *Liturgia* ejus, sive *Oratio Eucharistica* extat apud Æthiopes, teste Cl. Ludolfo *Comment. Æthiop.* lib. III. cap. 4. *num.* xxxi. p. 340.

Pag. 189. lin. 46. post *ibid. p.* 454. adde, Ex prædicto Commentario non pauca citat Syriacè & Lat. idem Ecchellensis in *Eutych. Vindic.* Part. I. cap. 6. p. 93. cap. 10. p. 139. cap. 11. p. 170. Part. II. cap. 30. p. 490. Addit, Maronem & propriam Liturgiam composuisse, quæ & hodiè Orientalibus in usu est, seque eadem Commentaria brevi in lucem emissurum. Longè plura ex hoc Maronis Commentario Syriacè & Lat. profert Naironus Maronita *Euopl.* p. 118. 149. 161. 175. 229. 260. 319. 328. 331. 361. 373. 377. 382. & Dissert. *de Maronitis* p. 42. 43. In hâc Dissertatione penè unicè id agit, ut ostenderet Maronem ex Monacho Abbatem fide Orthodoxâ fuisse imbutum, magno in honore ab Heraclio Imp. nondùm Monothelitâ habitum, & adversùs Monophysitas & Monothelitas tùm voce, tùm scriptis validè decertâsse; ipsos verò Maronitas semper fuisse Catholicos, fideíque Catholicæ vindices acerrimos, quorum proindè adversùs Eutychium Alexandrinum, Gulielmum Tyrium, & Morinum vindicias ex professo agit. Vide p. 10, 11, &c. p. 21, 22, &c. p. 67, 68, &c. p. 87, 88, &c. Cùm verò hanc Naironi assertionem non levitèr oppugnaret Rich. Simonius lib. *de fide & moribus Orientalium* cap. 14. Causam hanc defendendam in se denuò recepit Naironus *Euopliæ* Part. I. p. 62. usq; ad p. 81. quin & fusiorem Responsionem ad R. Simonium se editurum promisit p. 79. Ad ætatem Maronis nostri quod attinet, sub Mauritio Imp. claruisse disertè testatur Eutychius Batricides *Annal.* Tom. II. in Mauricio.

Pag. 200. post. *lin.* 6. adde

THEVINENSE in Majori Armeniâ anno DXXXVI. habitum. 653.
Erat hoc tempore Armeniæ Catholicus Niersés Pancrievantanus domo Ascdarachensis, qui ab Aptyso quodam Syro Jacobita, ejúsque sociis (qui ad impetrandam à Patriarchâ Armeno ordinationem illuc pervenerant) in Acephalorum hæresim pertractus est. Accessit quod Chosroes Rex Persarum hoc tempore Armeniam in suam potestatem redigere cœperat, adeoq; hanc rem strenuè promovebat, ratus se hoc pacto Armenorum animos ab imperio Græcorum faciliùs esse abalienaturum. Ejus igitur jussu decem Episcoporum Synodum Thevini congregavit Niersés Patriarcha, quorum suffragio Concilio Chalcedonensi anathema dictum est; decretúmque, unicam in Christo Domino naturam agnoscendam esse; festa dominicæ nativitatis, ejúsque baptismi, uno eodémq; die (nempè *Januarii* vi.) celebranda; additionem illam (*Qui crucifixus es pro nobis*) à Petro Fullone primùm adinven-

adinventam, Trisagio restituendam; Armenos à Græcis segregandos, neque ampliùs iis licere Hierosolyma proficisci. Magna hæc erant turbarum & discordiarum semina, ut mox Georgiani & Siunienses ab Armenorum communione recesserunt. Agunt de hâc Synodo Auctor *Hist. Patriarch. Armeniæ* cap. 10. apud Cl. Galanum *Conciliat. Eccles. Armen.* Part. I. p. 85. Gregorius Sisensis Patriarcha *Epist.* ad Haytonem Armeniæ Regem *ibid.* p. 86. præ aliis ipse Galanus *Part.* II. *Tom.* I. p. 120. De anno hujus Concilii exactè statuendo planè desperâssem, nisi viam aperuisset Photius in *Epistolâ* ad Zachariam Armeniæ Catholicum (quam MS. penès se habent Armeni) ubi ait inter Concilium Chalcedonense & Thevinense intercessisse annos LXXXIV. *i. e.* ab anno Marciani II. usq; ad Justiniani X. *h. e.* Domini DXXXVI. ut mirari liceat Cl. Galanum accuratum hujus Synodi tempus videre non potuisse.

650. Pag. 220. post *lin.* 33. addantur sequentia.

JOANNES, gente Syrus, Daræ, quæ Syriæ urbs erat, Metropolita mihi quidem circa annum DCL. claruisse videtur. De ejus ætate parùm conveniunt etiam literarum Orientalium peritissimi. Syri recentiores illum S. Ephræm Diaconi, qui obiit anno CCCLXXVIII. discipulum faciunt. Abr. Ecchellensis sæculo quarto, saltem quinto ineunte vixisse vult; F. Naironus sæculo quinto vergente ad sextum: Joan. Morinus * ad sæculum septimum rejicit, immò post annum DCXCII. scripsisse contendit. In tantâ sententiarum discrepantiâ ego quidem ipsum ad medium hujus sæculi referendum censeo. Non diu anteà floruisse satis arguit profundissimum Patrum quarti, quinti, sextique sæculi de eo silentium; etiam eorum, quorum scripta ejus citâsse maximè intererat, utpotè quæ causæ quam agebant gravissimum pondus & momentum addere potuissent. Quid quòd ipse Dionysius Areopagita, in quem commentatus est, nondùm ineunte sexto sæculo publicè notus erat? In Collatione Catholicorum cum Severianis Constantinopoli anno DXXX. jussu Justiniani Imperatoris habitâ, cui plures Syri interfuerunt, cùm Severiani quædam testimonia Dionysii Areopagitæ protulissent, respondit Catholicorum nomine Hypatius Episcopus Ephesinus, hæc Dionysii Areopagitæ esse ostendi non posse, cùm si ita fuerint, Athanasium & Cyrillum latere non potuissent; cúmque nullus ex antiquis eorum fecerit mentionem, quòd illius sint, unde demonstrari potest? Cui objectioni Severiani nè verbulum reposuerunt. Fateor in libris quibusdam Cyrilli Alexandrini contra Theodorum & Diodorum anno CCCCXXXV. scriptis (quos tamen pro genuinis tunc non agnoverunt Catholici) continentur (ut habent vulgares Liberati editiones *Breviar.* cap. 10.) antiquorum Patrum incorrupta testimonia, id est, Felicis Papæ Romani, Dionysii Areopagitæ Corinthiorum Episcopi &c. In citando hoc loco voces *Corinthiorum Episcopi* supprimunt Baronius, Natalis Alexander, & fortassis alii. Quâ mente ipsi viderint. Sed doctissimus Garnerius, in accuratâ suâ Liberati editione, vocem *Areopagitæ* meritò expunxit, legítque, ut certè legi debet, *Dionysii Corinthiorum Episcopi.* Si igitur vix dùm Græciæ innotuerit Dionysius, fieri quî potuit, ut homo Syrus scholia in ipsum ederet? Denique vix ultrà hujus sæculi medium ætas ejus extendi queat, propter summum sermonis Syriaci, quo utitur, leporem & venustatem, qui paulò post Saracenis omnem penè Syriam occupantibus, à nativâ & genuinâ puritate deflectere cœpit, & in Arabicam barbariem degeneravit, ut rectè observat Naironus

* Not. in Syr. Ordin. n. xxii. p. 422.

ronus *Euopl.* p. 115. Scripsit Joannes noster Syro sermone præter alia, amplissimos *in Dionysii Areopagitæ libros de hierarchiâ cælesti & ecclesiasticâ commentarios*, qui plures sub se libros & tractatus complectuntur. Ex his varia proferunt Ecchellensis *Eutych. Vindic.* p. 91. 161. 190. Morinus *not. in Syr. Ordin.* p. 422. 423, 424. 433. Naironus *Euopl.* p. 114. 120. 140. 147. 218. 220. 229. 317. 371. 375. Denique p. 398. citat notas ejus *ad cap. XIII. Apocalyps.* sed quæ commentariorum pars esse videntur. Horum commentariorum, ut & reliquorum ejus operum, exemplar antiquissimum in pergameno exaratum penès se habuit Abr. Ecchellensis *, inter cujus libros hodienùm reperitur. Ex notâ codici huic MS. præfixâ constat, Abbatem quendam Syrum in Mesopotamiâ hunc librum unà cum aliis plurimis pro Bibliothecâ sui Monasterii anno Christi DCCCCXXXII. emisse, neque eo tempore, ut videtur, recèns scriptum, ut forsan penè ad ipsam auctoris ætatem assurgere possit. Apographum habuit Morinus Fr. Bosqueti Lutubensis in Galliâ Episcopi curâ Romæ descriptum, ut non uno loco agnoscit *not. in Syr. Ordin.* p. 423. 433.

* Not. ad catal. Hebedjesu. p. 46.

Pag. 253. lin. 45. post *Tom. VI.* p. 1463. adde, Occasio utriusq; Synodi erat Gregorius Presbyter, quem Pontifex cum literis ad Leonem Isaurum miserat, ut à violandis imaginibus abstineret. Verùm Gregorius metu territus literas Imperatori tradere reformidavit, quem idcircò redeuntem Papa gradu dejicere voluit, sed intercedente pro eo Synodo, absolutus est; & secundâ vice missus, à Leone in Siciliâ detentus est, & in exilium actus. Inde habita altera Synodus; in quâ unicuique qui adversùs sacrarum imaginum venerationem aliquid attentaverit, anathema dictum est. Præter ea quæ de duplici hâc Synodo tradit libri Pontificalis compilator, extant etiam hodie in Cryptis Basilicæ Vaticanæ bina fragmenta marmorea, quibus utriusque Synodi Acta, sed literis jam penè exesis inscripta sunt. Prius præter aliquot Presbyterorum & Diaconorum nomina nihil nisi initium allocutionis Gregorii Papæ ad Synodum continet. Posterius quæ in secundâ Synodo gesta sunt, miserè mutilata. Utramque inscriptionem, qualis qualis est, exhibet Cl. Ciampinus lib. *de S. Ædificiis Constantini M.* cap. 4. Sect. XV. p. 101, 102.

Pag. 267. post *lin.* 2. (*SCRIPTORES*) adde,

SERGIUS, homo, ni fallor, Syrus, Manichæorum suo tempore dux & primipilus, claruit anno DCCCI. Pro more Manichæorum, se Pauli discipulum jactitavit, *Tychicum* se appellans, immò eousque impietatis processit ut pro Paracleto se gessit, séque à discipulis suis ut Spiritum Sanctum adorari passus est. Tandem in Monte propè Argeum in Cappadociâ à Tzanione Nicopolitano captus, securi ex manu suâ extortâ, ínque eum impactâ interfectus est anno DCCCXII. Scripsit ad Colonienses, Leonem Montanum, aliósque Epistolas plures, Θεοστυγεῖς, πάσης ὑπερηφανίας καὶ ἀσεβείας μεστὰς †, *Deo invisas, omnísque superbiæ & impietatis plenas.* Ex quibus non pauca profert Petrus Siculus *Hist. Manich.* p. 60, 62, &c. qui de impietatibus ejus, flagitiis, & nefandis facinoribus plura habet. 801.

† P. Sic. Hist. Manich. p. 18.

ADDENDA & EMENDANDA in Hist. Liter. PART. I. Edit. Londin. MDCLXXXVIII.

PROLEGOM. pag. 7. l. 31. leg. *verbis*. p. 8. l. 29. l. *fingendi*. HIST. p. 16. l. 51. dele *& in Bibliotheca*, &c. p. 21. l. 27. l. *εἰκ*— p. 22. l. 20. post *ab* adde *Hoeschelio, & qui Hoeschelium expressit*. p. 23. l. 40. post *oppressisse*, adde, *ut quidem affirmat Feuardentius* not. in Iren. l. 3. c. 3. num. 20. *Verum ipse Hieronymus nil tale refert. Unde & P. Halloix illud tanquam ἀμάρτημα μνημονικὸν Feuardentio tribuit*, not. in vit. S. Polycarpi, c. 10. p. 557. dele verba seq. *verum id alii tacent Historici*. p. 31. l. 18. l. *lib*. 4. p. 34. l. 15. post *cœpisse*, adde, *Marckii quidem verba sunt* Disp. xii. *de Sibyll.* Carm. p. 275. *ubi totius operis sui summam in quædam Corollaria colligit:* liquere videtur — iii. factum illud esse non tam à Christianis Orthodoxis, quam quidem hæreticis *Montanistico* præcipuè spiritu correptis, ut simul scilicet & religio Christiana promoveretur, & prædicati tantopere raptus commendarentur. *Cum verò (ut ab amico accepi, librum enim ipsum nondum vidi) se ab hac sententia procul esse testetur in* Exercit. Text. ad 50. selecta scripturæ loca, p. 475. *Non alium Cl. Viro sensum ascribi velim, quam ipse agnoscere paratus sit*. p. 37. l. 40. l — *cabe*. p. 79. l. 16. dele, *& Paris*. 1679. p. 86. l. 6. post *N. E.* adde, *extat græcè penes Galeum nostrum εὐχὴ τοῦ ἁγίου Τρύφωνος. Hujus, an alterius, non constat*. p. 107. l. 40. dele quæ parenthesi inclusa sunt (*Hæreseως*, &c.) p. 132. l. 21. post *Paris*, adde 1631. & p. 133. l. 18. l. xxv. p. 137. l. 8. l. *ad rem*. p. 147. l. 46. pro *in Psalmos*, l. *in Epistolas Paulinas*. p. 165. l. 39. post *imperfectus*, adde, *Benedictini librum* ad Constantium jam v. f. *contendunt scriptum esse Constantio adhuc superstite ann.* 360. *neque tam imperfectum, quam ab aliena manu auctum*. p. 166. l. 3. pro *Arelatensis*, l. *cujusdam junioris*. l. 17. l. *ad Salust* — pro & l. *adversus*. p. 169. l. 4. post *primò*, adde, *à Beza ann.* 1570. *deinde*. l. 52. post *ediderunt*, adde, *verum hoc fragmentum nihil aliud est quam proœmium libelli, qui apud Epiphanium exhibetur*. p. 180. l. 29. pro *Phœnicia*, l. *Arabia*. p. 186. l. 15. l. *Diod*— p. 187. l. 43. post *desideratum*, adde, *meminit & hujus opusculi Freculphus* Chron. Part. II. l. 4. c. 29. p. 505. *his verbis:* Pacianus Barcelonæ Episcopus scripsit varia opuscula, de quibus est *Certus, & contra Novatianos*. p. 193. l. 17. post *editionibus*, adde, *sed Dionysius non tam Hexaemeron Basilii, quam Nysseni Homilias* ii. de hominis Opificio (*quæ pro Basilii Homiliis* x. & xi. *in Hexaemeron à quibusdam habebantur*) Latinè transtulit. p. 195. l. 22. dele hæc verba, *plusquam ducentis*, &c. usque ad, *minus*. l. 24. dele *tamen*. p. 197. l. 4. post *protomartyrem*, adde, *auctoritate Photii Cod.* 271. *adscribenda est hæc Oratio Asterio Amaseno, inter cujus Homilias à Combefisio edita est*. p. 205. l. 37. post *Lat.* adde, *prodierant primum una cum libro* de Spiritu S. Colon. 1531. 8*o*. *deinde à Canisio*. dele *primùm*. p. 207. l. 54. dele *Lat*. p. 215. l. 8. post 1670. adde, *Verum hi* ii. *Sermones inter Conciones* xcii. *spurias reperiuntur*. p. 222. l. 32. l. *Diapsalma*. p. 225. l. 21. post *Tom.* xiii. adde, *& ante Dacherium Fl. Illyricus una cum aliis* Magdeburg. 1549. 8*o*. l. 23. post *Scultingius*, adde, *ejusmodi exemplar edidit Baluzius ad calcem Capitulorum Regum Franc*. l. 45. post *in fine*, adde,

adde, *nisi forsan idem sit opusculum quod edidit Menardus hoc titulo, S. Hieronymi Stridonensis Indiculus de Hæresibus Judæorum.* Vid. sup. l. 18. p. 226. l. 51. l. *suscipiens.* p. 243. l. 4. l. *necesse esset.* l. 28. pro *cujus*, l. *quorum.* p. 244. l. 24. l. *in Africa.* p. 247. l. 2. l. — *brosianos nonus.* p. 266. l. 10. l. *ceperunt.* p. 273. l. 9. l. *Johannes.* p. 276. fac. 2. l. 22. l. *veritatem.* p. 290. post lin. 47. adde, περὶ ςεφανῶν *liber.* p. 291. l. 5. l. *disertè.* p. 293. l. 36. post 4, 5, 6. adde, *fragmentum hujus libri habet Orosius in Apologet. de arbitrii libert.* p. 716. p. 295. l. 45. post *Mercatoris* p. 313. adde, *Eadem planè videtur hæc Confessio fidei Zosimo oblata cum libello ad Zosimum Papam, cujus meminit Augustinus.* [*ac proinde tres ultimæ lineæ hujus paginæ deleantur.*] p. 300. l. 20. dele *Lat.* p. 301. l. 43. l. *aderant.* p. 302. l. 26. pro *sexti*, l. *septimi & octavi.* l. 30. post *efformârat*, adde, *Etiamsi enim nomen suum iis apposuerit, multi tamen re non animadversa in fraudem sunt inducti, ut rectè notat Labbeus in Cyrillo*, p. 243. l. 39. post *obiit*, adde, *Binos hos Dialogos de incarnatione, primus extulit Bonavent. Vulcanius, ediditque una cum libro adv. Anthropomorphitas* L. Bat. 1605. 4o. p. 309. l. 47. post *Part.* I. p. 320. adde, *At quamvis speciosis quidem conjecturis probat Garnerius hunc libellum Zosimo papæ fuisse oblatum, contendit nihilominus Cl. Norisius, merito suo jam ad Purpuram evectus, non ad Zosimum, sed ad Augustinum Aquileiensem directum fuisse, quod non levibus argumentis firmare conatur*, in Censurâ Garnerii, p. 44, 45. p. 325. l. 32. l. *Theodoti.* p. 360. l. 11. post *pervenit*, adde, *immo Smyrnæ Episcopus à Theodosio Imp. abrogatis illi fascibus, factus est, teste auctore Chronici Alexandr.* p. 636. *qui lepidam de crassa ejus rerum divinarum ignorantia historiam narrat.* p. 369. l. 31. l. *ordinârat.* p. 375. l. 47. l. *Venerandam.* p. 383. l. 17. l. 495. p. 386. l. 14. l. *libri* x. p. 387. l. 9. l. *Codicis.* p. 388. l. 25. l. *libri* II. l. 26. l. *libri* II. p. 390. l. 54. pro *Marcus*, l. *Magnus*, p. 417. l. 47. l. *in Galliam.* p. 434. l. 27. post 1655. p. 707. adde, *ab Elzeviriis Typographis Grotianæ Collectioni post mortem ejus adjecta.* p. 442. l. 1. dele verba, *Comment. in* IV, &c. usq; ad *Quæ quidem.* l. 26. pro *à Christo Nato*, l. *ab Orbe Condito.* p. 453. l. 6. post *vidi*, adde, *postea verò edoctus sum, Barthium non Galli Opuscula, sed solummodo Sermonem ejus Constantiæ habitum edidisse Francof.* 1623. p. 480. l. 13. post *Tom.* I. p. 68. adde, *Epilogo auctum, & Germano restitutum; Antea quippe Anonymum ediderant Justelli, & pater & filius.* p. 494. l. 29. dele hæc verba, *Cum observationibus*, &c. p. 498. l. 43. dele hæc verba, *habetur etiam libri*, &c. usq; ad p. 243. p. 504. l. 22. l. *utero.* p. 508. l. 19. l. *non.* p. 530. l. 14. l. *Lov*—— p. 537. l. 24. pro *M.* l. *Calvum.* p. 553. l. 6. post *Tom.* II. p. 789. adde, *Huic editioni accesserant prolixa Photii prolegomena hactenus inedita ex Cod. MS. Bibliothecæ publicæ Oxon. à Rev. Usserio descripta.* p. 561. l. 15. l. DC—. p. 564. l. 26. dele quæ parenthesi inclusa sunt. p. 565. l. 47. post XXVII. adde, *annos.* p. 567. l. 16. l. 353. ib. l. 30. post 1602. f. p. 1. adde, *verum eam primus eruit M. Parkerus Archiep. Cantuar. ex Codice auctori coævo, & characteribus Saxonicis excudi curavit Londini.* p. 576. l. 30. post *respuuntur*, adde, hanc notam, an eandem plane cum priori incertum, ab amico doctissimo accepi. *Ivonis Carnotensis liber de Ecclesiasticis officiis, MS. in Bibliotheca Lambethana, cap.* 68. *hæc habet: Officium de S. Trinitate non est authenticum. Nam quidam Leodicensis Stephanus idem officium, sic & Historiam de inventione S. Stephani composuisse asseritur: quæ utraq; ab Apostolica sede reperiuntur.* Confer

Confer Cl. Tentzelium *Exercit. de Natal. Episcop.* N. XI. p. 368. p. 584. l. 32. pro *Audoeno* l. *Fridegodus.* p. 592. l. 22. pro 1562. l. 1532. p. 614. l. 17. l. *Virginis.* p. 616. l. ult. post *Berengarium*, adde *Hunc Lanfranci libellum primus edidit Sichardus una cum Philastrio Basil.* 1528. 8*vo. edidit & Franc. Quadratus Cænobita Beccensis* an. 1540. *qui Editionis Sichardianæ nescius, in præfatione affirmavit se tunc illum primum edidisse.* p. 622. l. 36. l. 1570. p. 642. l. 38. post p. 81. &c, adde *Ejusdem carmina quædam.* p. 643. l. 47. l. *publicâ.* p. 645. l. 28. l. *Rievall*— p. 647. l. 15. pro Par. 1556. l. 1580. *Venet.* 1555. fol. ib. l. 21. dele *Gr. Veronæ* 1530. ib. l. 27. dele *Gr. Veronæ* 1530. f. p. 655. l. 5. post *Verò*, adde, *Refutatio.* ibid. l. 23. post. *Iprensis*, adde, *quod ex Veteri Codice Aquacinctensi probat Cl. Mabillonius* Analect. Tom. I. p. 326. *Verùm singulari dissertatione adversus Mabillonium, Hugonem Saxoniæ asserere conatur Vir de republicâ Historica immo literaria optime meritus, Hen. Meibomius junior ad calcem* Tom. III. Rer. German. p. 429. *erat Hugo Canonicus*— p. 662. l. 1. l. *Schireburnensis.* l. 2. post Par. I. p. 726. adde, *seu Epitome potius. Ipsum enim librum haud ita pridem edidit Whartonus noster* Angl. Sacr. T. II. p. 1. p. 666. l. 1. l. *Scientia.* p. 673. l. 34. post *fæderis*, adde, *librum hunc passim citat Alexander Alensis in* Muriali MS. *sub nomine* Doctoris incogniti, *appositâ hac ad marginem notâ*, creditur Richardus de S. Victore. p. 675. l. 49. post *insignis*, adde, *Cæpit Visiones videre anno ætatis suæ* XXIII. *Chr.* 1152. *teste Alexandro Alensi in* Muriali MS. lib. VI. p. 685. l. 45. post Tom. XXIII. adde, *fædo errore Joannem nostrum Salisbernensem Episcopum, ejusq; opus* de Nugis *Curialium* Polychronicon *vocat Joan. Tinmuthensis* Hist. Aur. l. 22. c. 88. MS. *in Biblioth. Lambeth.* p. 696. l. 32. l. *Langtonum.* p. 704. l. 23. post *ibid.* p. 194. adde, *prodierunt simul isthæc omnia Granatæ* 1545. fol. p. 705. l. 32. l. *natus.* p. 721. l. 8. post *testatur*, adde, *anno.* p. 726. l. 40. l. *expugnari.* p. 730. l. 9. l. *Brabantus.* p. 733. l. 38. l. *conjunxerat.* p. 734. l. 7. l. *Michaelem.* p. 739. l. 6. post *Sollicitus*, adde, De eo hæc habet Joan. Tinmuthensis, *Hist. Au.* MS. l. 23. c. 1. *Hic primò dictus est Petrus Hispanus, in variis negotiis satis famosus, sed postquam gradum Apostolicum est adeptus, adeo desipuit, ut naturali industriâ plurimùm carere videretur, Literatos tamen homines promovit.* p. 745. l. 9. pro. *Tom.* II. l. XI.

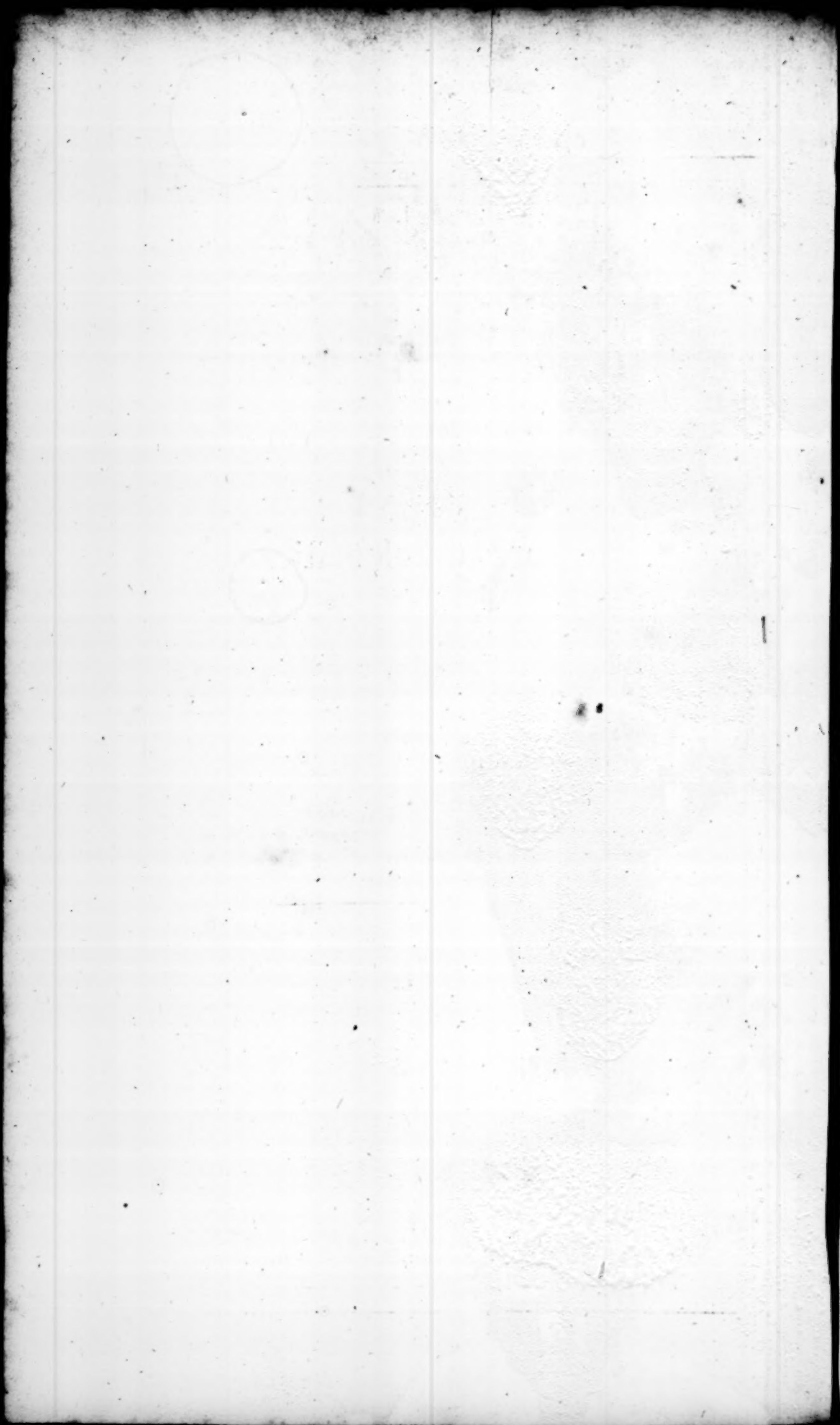
FINIS.

APPENDIX
AD
Historiæ Literariæ
PARTEM SECUNDAM;
IN QUA
Scriptores Ecclesiastici
ET
CONCILIA
SÆCULORUM XIV. & XV.
RECENSENTUR.

R. G. Auctore.

LONDINI,

Typis *T. H.* Impensis vero RICHARDI CHISWELL ad insigne *Rosæ Coronatæ* in Cœmeterio D. *Pauli*, MDCXCVIII.

SÆCULUM WICKLEVIANUM.

SCRIPTORES.

JACOBUS CAJETANUS de Stephaniscis, natione Italus, patriâ Anagninus, Ord. Fr. Min. Bonifacii Papæ VIII. ex fratre nepos, claruit anno MCCCI. Bonifacii Patrui sui favore in S. Cardinalium Collegium titulo *S. Georgii ad velum aureum* Card. Diaconus cooptatus, res Romanas consilio & prudentiâ non parum adauxit; obiit anno MCCCXLIII. *De ratione, institutione, & celebratione Anni Jubilæi*, opus exaravit: Extat Julii Rosei Scholiis adornatum Bibl. PP. Tom. XXV. pag. 936. Accedunt duo carmina versu Heroico. *Vitam* etiam Cœlestini Papæ V. & *Historiam* Coronationis Bonifacii VIII. literis consignavit; opus in tres partes distinctum versibus Heroicis non invenustis confecit, præmissis Epistolâ & Præfatione sermone libero. Initium operis, *Alma Petri sedes jamdudum languida vultu.* Habetur MS. Paris. in *Codice Naudæano* vi. Vide Labb. Catal. Bibl. MSS. p. 236. SÆC. XIV. ab An. MCCC. 1301.

DANTES ALIGERIUS, natione Italus, patria Florentinus, nobili prosapiâ oriundus, claruit anno MCCCI. in lucem editus est anno MCCLXV. Ab ipsis propè incunabulis musas coluit, & politiori literaturæ animum adjecit: Anno MCCCI. à Guelphis potentioribus inter Gibellinos, ex iis unus, oppressus, absens damnatus & in exilium actus, Bononiæ primùm se contulit, deinde Parisiis, Veronæ postea à Cane Scaligero hospitio exceptus, ubique studiis gravioribus operam dedit; Ravennæ demum consedit, ubi & fatalem diem obiit anno MCCCXXI. ætatis suæ LVI. ibique honorificè tumulatus. Jura Imperialia adversus Pontificum Rom. usurpationes erudito planè opere defendit, quod *Monarchiam* inscripsit. Opus istud tribus libris absolutum primus in lucem emisit inter varios Auctores *de Imperiali Jurisdictione & Potestate Ecclesiasticâ* Simon Schardius, Basil. 1566. Argent. 1609. *fol.* Separatim edidit Joan. Operinus typographus Basileens. 1559. 8*vo.* Dantem istum alium à Dante Poetâ immeritò suspicatus. Notandum est dictum opus in Indd. expurgat. prohiberi, & Poematum (quæ plurima patrio sermone magnâ ingenii ubertate cecinit) loca nonnulla, quibus Monachorum inertiam & luxuriam perstrinxit, unde Romæ hæresis censuram vix aut ne vix quidem evitavit: Scripsit etiam *de Vulgari Eloquentiâ* libros duos à Jac. Corbonello editos Paris. 1577. 8*vo*. 1301.

GERVASIUS RICOBOLDUS, natione Italus, patriâ Ferrariensis, Ecclesiæ Ravennensis Canonicus, claruit anno MCCCI. Ad instantiam Michaelis Ecclesiæ Ravenn. Archidiaconi scripsit *Chronicon totius Orbis*, quod *Pomarium* inscripsit, in sex libros digestum. Primus ab Orbe condito ad Abraham natum: Secundus à nativitate Abrahæ ad Romam conditam: Tertius ab urbe conditâ ad natalem Christi progreditur: Quartus historiam Cæsarum Romanorum complectitur: Quintus orbis terrarum descriptionem continet: Sextus successiones 1301.

SÆC.XIV.ab An.MCCC. nes & gesta Pontificum Romanorum exponit usque ad ann. MCCC. quo tempore vixit; cui subjungitur series Patriarcharum quatuor illustrium sedium Antioch. Hierosol. Alexandr. & Ravennens. omissis CP. eo quod ab Apostolorum temporibus originem non duxerint. In historiâ Patriarcharum Ravennens. Andr. Agnelli *de Archiepisc. Ravenn. Commentarios* descripsit: Extabat Chronicon prædictum MS. apud celeberr. Bataviæ Historiographum Petr. Scriverium, qui editionem ejus cum Sigeberto, Rheginone, aliisque Chronologis diu meditatus est, nec tamen perfecit; habetur etiamnum in Bibl. Reginæ Christinæ ex Galliâ deportatum. Porrò Auctorem nostrum opus suum in compendium redegisse, brevémque ipsius Epitomen, quæ in Bibl. Vaticanâ MS. reperitur, confecisse testatur Hieron. Rubeus Hist. Ravenn. lib. vi. ad ann. 1291.

1302. PETRUS CASSIODORUS, Cassiodori filius, natione utrùm Italus (an Anglus) non satis constat; equestri familiâ natus, optimísque artibus & disciplinis excultus, claruit anno MCCCII. Hic immanis Tyrannidis, avaritiæ, & exactionum Papalium pertæsus, cogitationes suas literis mandavit, & *Epistolam Monitoriam* ad Anglorum Ecclesiam misit, ne ampliùs Rom. Pontificum jugo colla subderet: Extat Epistola supradicta apud Fl. Illyric. *Catal. Test. Verit.* p. 1595. & inter Tractatus *de Monarchiâ Imp. Rom.* à Goldasto editos, Tom. I. p. 11.

1303. Vide Part. I. Append. p. 9. PTOLOMÆUS LUCENSIS, Lucâ Italiæ urbe oriundus, ordinis S. Dominici Monachus, claruit anno MCCCIII. ad hunc quippe annum Annales produxit. Præter Annales, *Historiam etiam Ecclesiasticam* adornavit, Guil. Petri de Baionâ S. Ceciliæ Card. Presb. nuncupatam, ad Clementis Papæ V. mortem productam: Huic Anonymus quidam Appendicem adjecit: utrumque opus, & Historiam & Appendicem in suis Annal. Eccles. passim laudat H. Spondanus: utriusque etiam partem edidit Steph. Baluzius, Clementis Papæ V. vitam à Ptolomæo, Joannis XXII. Benedicti XII. Clementis VI. Innocentii VI. Gregorii XI. Paparum vitas à Continuatore conscriptas. *Vit. Pap. Aven. Tom.* I. pagg. 23. 173. 235. 299. 357. 477. Integra extat MS. in Bibl. Colleg. Fuxens. Tolosæ. Porro *Concionem* habuit Mantuæ Ptolomæus noster, in quâ Christum non in utero Virginis, verùm juxta cor ipsius ex tribus sanguinis guttis conceptum retulit. Contra quem Bapt. Mantuanus *tractatum de parte corporis, in quâ conceptus est Christus* edidit, qui inter opera ejus habetur.

1304. RADULPHUS de BALDOCK, natione Anglus, Theologus & Historicus sui temporis non vulgaris: claruit sub Edvardis I. & II. Angliæ regibus, anno MCCCIV. in Ecclesiâ D. Pauli Londinensis varia progressu temporis munia obiit, Archidiaconus Middlesexiæ primò, deinde anno MCCXCIV. Decanus, tandem anno MCCCIV. à Canonicis Episcopus electus, à Clemente Papâ V. confirmatus, & anno MCCCVI. Lugduni à Cardinale Albanensi consecratus est: domi reversus ab Edvardo I. Rege summus Regni Cancellarius renunciatus: verùm Rege mortuo munus istud citò deposuit, & Ecclesiæ suæ regimini in posterum totus vacavit. Obiit anno MCCCXIII. & in *Novo Opere*, cui extruendo nec curis nec sumptibus pepercerat, sepulturæ locum habuit. In historiis evolvendis, & antiquitatibus patriis indagandis operam non inutilem posuit. *Chronicon* à primâ gentis origine ad

ad ſua uſque tempora perductum poſt ſe reliquit; quod *Hiſtoriam* SÆC. XIV. ab
Anglicam inſcripſit: Opus hoc nunquam typis excuſum eſt: Utrum An. MCCC.
exemplar ejus MS. alicubi nunc extet, incertum eſt: Lelandum iſtud Londini aliquando vidiſſe ex ipſius teſtimonio refert Balæus *, deperditum cenſet Whartonus †. Certè à Reverendiſſ. Uſſerio Armachano in illuſtri ſuo opere *de Britann. Eccleſ. Antiquit.* non ſemel laudatur, p. 21. 27. 73. qui tamen opus integrum forſan non vidit, cum teſtimonia quæ profert, ex Lelandi Collectaniis in Bibl. Bodleianâ MSS. haurire potuit. *Statuta* etiam, & *Conſuetudines Eccleſiæ ſuæ* in unum volumen Decanus congeſſit, quod anno 1559. extitiſſe in Archivis, ex *Monaſt. Angl.* Tom. III. p. 365. advertere licet.

* Cent. IV. n. xcv. p. 377.
† De Epiſc. Lond. p. 110.

PHILIPPUS EYSTETENSIS ex Abbate Pariſienſi Epiſcopus Eyſtetenſis, claruit anno MCCCV. Præter Vitam S. Walpurgæ alibi memoratam, quamque recuſam nuper ediderunt Bollandiani, Tom. V. *Commentarium de Eccleſiæ Eyſtetenſis Divis tutelaribus*, SS. Richardo, Willibaldo, Wunebaldo, & Walpurgâ concinnavit: Opus iſtud, uti & vitam S. Walpurgæ prædictam, cum obſervation. ſuarum libris II. & Catalogo Epiſcoporum Eyſtetenſium à ſe adornato, in lucem emiſit Jac. Gretſerus Ingolſt. 1617. 4*to*. 1305.

Vide Part. I. Append. p. 11.

EDMUNDUS de HADENHAM, natione Anglus, Cœnobii Roffenſis in agro Cantiano Monachus, claruit anno MCCCVII. Scripſit *Annales* ab Orbe condito ad annum Chriſti MCCCVII. quos Auctor quidam Anonymus uſque ad annum MCCCLXXVII. preſſiori ſtylo continuavit; Annales prædicti, exceptis iis quæ Roffenſem Eccleſiam ſpectant, ab Hiſtoriâ quæ ſub *Matthæi Weſtmonaſterienſis* nomine olim vulgata eſt non omninò diſcrepant; unde ut alter alterum exſcribat neceſſe eſt. *Additamenta Roffenſia*, utpote antehac inedita, ex Codice MS. Cottoniano *Nero* D. II. extulit Whartonus, ac luci publicæ donavit *Angl. Sacr. Tom.* I. p. 341. 1307.

THEOLEPTUS, Philadelphiæ Archiepiſcopus, forſan primus; (eam quippe in Metropolim nuper evexerat Andronicus Imp. decimúmque ei locum tribuit) claruit anno MCCCX. Vir egregiis animi dotibus inſtructus, omnibúſque quæ Præſulem decent virtutibus ornatus: Pietate, prudentiâ, fortitudine conſpicuus; Ἀυτὸς μὲν εἰς ἄκρον ἀρετῆς ἥκων καὶ πολιτείας ἀκρίβειαν μοναδικῆς οὐ μόνον κατωρθωκὼς, ἀλλὰ καὶ ἑτέροις ἱκανὸς ἔχων διδάξαι· ἔτι δὲ καὶ φρονήσεως εὖ ἔχων καὶ παιδείας τῆς ἔξωθεν οὐκ ὀλίγον μεταλαβών. *Ipſe ad culmen virtutis aſcenderat, nec ſolum omnes vitæ Anachoreticæ numeros adeptus erat, ſed aliis quoque ad eandem diſciplinam idoneum ſe magiſtrum præbere poterat: adde quod vir prudens & in externis doctrinarum ſtudiis verſatus non mediocritér.* Cantacuz. hiſt. lib. I. c. 14. Hujus operà multùm uſus eſt Andronicus Avus Imp. ab eo ad Nepotem pacis ineundæ gratiâ legatus miſſus; & utriúſque ſuffragiis unus ex Arbitris qui inteſtina diſſidia compeſcerent, & res Romanas pacatas darent, cooptatus eſt: urbem ſuam diu obſeſſam prudentiâ & animi fortitudine conſervavit; quamdiu obſidioni iſti (quæ circa annum MCCCXXII. acciderat) ſuperfuerit, nonſatis liquet. Extant (hujus ut videtur) *Canones* ſive *Cantica Eccleſiaſtica Catanyctica* & *Paracletica* quatuor: unum *ad animam ſuam* de Reſurrectione & Judicio extremo. Pr. Ἀποτεμάνη φροντίδας βιωτικάς. Latinè edidit Pontanus in Append. ad Simeonis Theologi opuſcula à ſe verſa, Ingolſt. 1603. 1310.

f. Ἀπνοί

 Alterum

SÆC. XIV. ab An. MCCC. Alterum *ad Dominum nostrum Jes. Christ.* Tertium & quartum *ad B. Virginem Deiparam.* Habentur Græcè MSS. in Bibl. Vindob. *Cod. Theol.* secundum dispositionem Nesselianam (cujus numeros me ubiq; secutum semel monuisse sufficiat) CCXXXI. n. 9. à fol. 37. p. 1. ad fol. 51. p. 1. In eodem Codice immediatè sequuntur *Precationes tres ad B. Virginem Deiparam*, & altera ad *S. Angelum custodem*, quas nostri Theolepti meditationes esse à veri similitudine non abhorret.

1311. THEODULUS MONACHUS qui alio nomine Thomas Magister dicitur, natione Græcus, patriâ, si L. Allatio fides, Thessalonicensis, claruit sub Andronico Palæologo Avo, Theodoro Metochitæ familiaris, Niphoni Patriarchæ charus, anno MCCCXI. ex variis ejus appellationibus varia eum munera obiisse, & quod Græcis istius ævi solenne fuit, à forensibus negotiis ad Monasticam ἡσυχίαν transisse, utriusq; item statûs culmen attigisse, ac Rhetorum Magistrum, Cœnobii Abbatem aliquando fuisse, conjectari fas est: Extat ejus *Oratio Encomiastica* in S. Gregorium Theologum Nazianzenum. Habetur MS. in Bibl. Vindob. Cod. Jurid. XII. *n.* x. *Orationes gratulatoriæ quatuor*; *prima* ad Angelum sub Andronico Seniore Imp. magnum Stratopedarcham; *secunda*, ad Theodorum Metochitam magnum Logothetam; *tertia*, ad Niphonem Patriarcham nuper renunciatum; *quarta*, ad Regem Cypri. *Epistolæ* septem; opera hactenus numerata cum suâ versione edidit *Laur. Normannus*, Upsaliæ 1693. *4to.* *Dictionum* Atticarum Sylloge Græcè prodiit Romæ, 1517, 1525. Paris. 1532. *8vo.* sub nomine *Thomæ Magistri* edita: curâ Nic. Blancardi nuper recusa, ac indice Auctorum locupletata, Franequer. 1690. *8vo.* Idem opus extat MS. Theodulo Magistro ascriptum in Bibl. Regiâ Paris. Cod. 1853. In eodem Cod. habentur ejusdem Theoduli *Declamationes* aliquot, *Epistolæ* & *Orationes*, testante Cl. du Cangio *Ind. Auct. ad Glossar. Græc.* quæ utrum ab iis à Normanno editis diversæ sint, meritò dubitandum est, cum ex iis una sit in *Tryphonem* Patr. CP. pro quo *Niphonem* substituendum esse temporis ratio omninò postulat: Nec fraudendus est Theodulus noster *Oratione* in Joannem Baptistam & Præcursorem, quam Abbas scripsit, cujus meminit L. Allatius de *Simeon.* p. 82. Pr. Ἀλλ' ἔμοιγε τοῖς σοῖς ἐπιβαλεῖν ἐγκωμίοις, ὦ Χριστοῦ Βαπτιστὰ, πόῤῥωθεν πειρωμένῳ. Hujus etiam censendæ sunt *Declamationes* nonnullæ; *Oratio* ad Thessalonicenses de pace & concordiâ. Pr. Οὔ μοι δοκῶ τῶν πάντων οὐδὲν. *Oratio* in legatione habitâ ad Imp. Andronicum Palæologum. *Ad Philosophum* Josephum de iis quæ in expeditione Italorum & Persarum gesta sunt. *Sermo* in S. Euthymium Thaumaturgum Episcopum Madytarum. *Encomium* maris & universæ aquarum naturæ, & quædam alia, quæ unà cum iis nuper editis à nobis supra memoratis Græcè habentur MS. in *Bibl. Residentiæ Soc. Jesu Constantinop.* Varia etiam ejus opuscula græca in quadam Italiæ Bibliothecâ latitare narrat Simlerus, *viz.* Ad *Athenienses* in Olynthiis; *de Navigatione* è Thessalonicâ Byzantium, & rursus Byzantio Thessalonicam, *de Regno*, *de repub.* &c. *Epistolæ* etiam nonnullæ MSS. in Cod. Regio Paris. 185. habentur. *Scholia* ejus in *Aristophanem*, *Euripidem* & *Pindarum*, quorum etiam *vitas* conscripsit, uti & *Grammatica*, & istiusmodi alia, partim impressa, partim MSS. non sunt hujus loci.

GULI-

GULIELMUS DURANTUS Jun. Episcopus Mimatensis ejus nominis quartus, quem cum Patruo ejusdem cognominis ac in eadem sede prædecessore, malè confundit Spondanus ad annum MCCCXI. quo tempore claruit. Scripsit *Historiam sive Relationem rerum* in Concilio Viennensi tractatarum quibus ipse interfuit. Extat MS. in Bibl. vaticanâ 4177. & in *Colleg. Fux. Tolosæ.* Historiam hanc idem prorsus opus cum notissimo ipsius Tractatu *de modo celebrandi Generalis Concilii* suspicatur Cas. Oudin. Suppl. p. 580. Utut sit, inde breviarium excerpsit Bzovius ad ann. MCCCXI. qui ex eodem codice Vaticano pium admodùm & eruditum sermonem, de Articulis à Clemente Papâ V. propositis, in eodem concilio habitum protulit, qui tum ex materiâ tum ex scribendi genere nostri Duranti fœtus genuinus meritò censeatur. Extat apud Bzovium loco citato. SÆC. XIV ab An. MCCC. 1311. Vide Part. I. Append. p. 13.

JOANNES GLYCYS patriâ Byzantinus, Logotheta Dromi, ac demum patriarcha CP. claruit imperante Andronico Palæologo Avo anno MCCCXVI. Vir erat optimis disciplinis imbutus, præcipuè autem eloquentiâ ac præclarâ loquendi dulcedine conspicuus, Atticismi ac purioris sermonis cultor, degenerem, & penè barbaram sui ævi loquelam castigare & polire sollicitus; in istâ dicendi arte Niceph. Gregoram discipulum habuit: Niphone Patriarchâ ob Sacrilegium aliaq; flagitia exauctorato, in ejus locum sufficitur Joannes, annoque MCCCXVI. thronum Patriarchalem capessit, uxore in Monasterium secedente. Anno MCCCXX. morbis fractus & laborum pertæsus, relicto Patriarchatu, in Cyriotissæ cœnobium se contulit; eo nomine imprimis à Gregorâ laudatus, quòd vir minimè avarus, non magnam opum vim corraserat, sed exiguam pecuniæ summam sibi conservans, eam in Monasterii usus impendit: Testamentum brevi post condidit, non diu superfuturus. Scripsit *Historiam* sive *Narrationem luculentam legationis suæ ad Armeniam*, quam non mediocribus laudibus extollit Niceph. Greg. *Hist. Rom.* lib. VI. p. 135. eam autem interiisse verisimile est. *Testamentum* ejus miram animi pietatem spirans habetur apud eundem ibid. lib. VIII. p. 202. Tractatum *de brevitate vitæ* velut editum memorat Cl. Cangius. *Ind. Auct.* ad *Gloss. Græc.* quo verò anno & tempore non refert; *opera quædam Grammatica* habentur MSS. in Bibl. Reg. Gall. Cod. 1720. 1911. 2088. 1316.

JOANNES PAPA XXII. Jacobus Deusa antea dictus, non Cauponis aut Sutoris filius uti vulgò traditur, verùm *de Militari progenie*, i. e. ex veteri nobilitate ortus, uti ex Alberto Argentin. Probat Baluzius: Episcopus primò Forojuliensis, mox Archiepiscopus Avenionensis, deinde Cardinalis Episcopus Portuensis, ac tandem tertio post mortem Clementis V. anno summus Pontifex renunciatus anno MCCCXVI. Vir *non multum magnus in staturâ, sed in scientiâ magnus, & bonæ vitæ testimonium habens*, sic Joannes Parisiensis in *Vitâ* ejus. Operibus ejus à Cl. Whartono recensitis annumerare liceat, *Articulos contra Monachos*. Basil. 1555. 8vo. *Bullas* & *Epistolas* XIX. à Baluzio, in actorum veterum Collectione editas. *Vit. PP. Aven.* Tom. II. *Responsionem* ad Michaelem de Cæsenâ hæreticum super Proprio, vel Communi, vel Speciali in facto Minorum. Extat MS. in Bibl. Bodleian. cum tractatu Michaelis, Cod. 1669. n. xvii. secundum ordinem Catalogi novissimè editi. *Volumen Sermonum* ex ore ejus exceptorum per Fr. Raimundum 1316. Vid. Part. I. Append. p. 17.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. mundum MS. in Bibl. Regis Gallorum, Cod. 4163. *Sermonum* fragmenta plurima apud Occamum in *Compendio* reperiuntur. *Revocatio* sententiæ suæ de Beatitudine sanctorum quam hortatu amicorum jamjam moriturus protulit Epistolari formâ vulgata inter Epistolas Joannis P. Conc. Tom. XI. part. ii. editas primum locum occupat. Habetur etiam apud Petrum Herentalium in fine ejus Vitæ, à Baluzio editæ.

1320. NICEPHORUS CHUMNUS, qui & Nathanael aliquando nominatur, natione Græcus, patriâ, ni fallor, Byzantinus, professione Monachus, & in aulâ CP. sub Andronico Palæologo sen. Imp. rerum potens, Canaclei præfectus primò & custos Annuli Imperatorii; posteà magnus Stratopedarcha: Cum Andronicus Nepos Avum bello oppetiit, urbis Thessalonicæ præfecturam habuit, Seniori semper fidus. Claruit anno MCCCXX. ob prudentiam & in rebus agendis peritiam opibus & honoribus auctum narrant Gregoras * & Cantacuzenus †, ac præclaris eum elogiis ornant. Quamdiu vixit incertum est: ex ejus lucubrationibus nullæ adhuc lucem aspexerunt: Sunt autem hujusmodi. *Confutatio* dogmatis de processione Sp. S. Hujus meminit Allatius, & in Bibl. Regis Gallorum Gr. MS. extare refert, *de Consens.* lib. II. c. 18. §. xviii. p. 870. in istâ quidem Regis Christianiss. Bibliothecâ Cod. 1751. (in initio pauca desunt folia) habentur græcè varii ejus *Tractatus Theologici*, *Philosophici*, *Ethici*, *Chrysobulla* & *Epistolæ* numero clxxii. teste Labbæo *Catal. Bibl. MSS.* p. 89. ea autem speciatim recenset *ibid.* p. 295. Quæ res Theologicas aut historiam Eccles. propiùs spectant, cæteris omissis, recensebimus. *Sermo* in Christi Transfigurationem, n. x. *Sanctio*, Natalis Domini feriam non uno tantùm die, sed per totum mensem celebrari debere, n. xi. *Symbuleuticus* de justitiâ ad Thessalonicenses, & urbis encomium, n. xii. *Ex Imperatoris* decreto, ut Judices jurejurando obligentur ad munus sanctè obeundum, n. xiii. *Encomium* ad Imperatorem, n. xiv. *Querela* adversus Niphonem ob malè administratam Patriarchatûs sui provinciam, n. xv. *Oratio* funebris in Theoleptum Metropolitam Philadelphiæ, n. xvi. *Confutatio* Latinorum dogmatis de processione Sp. S. n. xvii. *Ad Episcopum* Philadelphiæ de miraculo in Canâ, n. xviii. *Ad eundem* de petitione Elisæi ab Heliâ, n. xix. *Ad Filiam* Imperatricem de ipsius viduitate, n. xx. *Ad Imperatorem* de obitu Despotæ & Filii ejus, n. xxi. *Consolatio* in calamitate amici, n. xxii. *De charitate* erga proximum, & omnia relinquenda ut Christum sequamur, & de benedictione Paternâ quam surripuit Jacob suadente Matre, n. xxiii. Porro *Opuscula* ejus varia & *Epistolas* in eadem Bibl. Cod. 1754. & in alio Codice Colbertino *Epistolas* aliquot superesse testatur Cl. du Cangius. *Ind. ad Gloss. Gr.* p. 30. Opus ejus de *oratione*, *judicio* & *operatione*, quid ex iis amplecti, quid fugere liceat, in Bibl. Vaticanâ MS. extare fidem faciunt Simlerus, & Possevinus *in Apparat. sacro.*

* Hist Rom. lib. VII. p. 168.
† Hist. lib. I. c. 14. p. 45.

1320. NICOLAUS de LYRA, ex sodalitio S. Francisci, Ordinis sui per totam Burgundiam Provincialis, claruit anno MCCCXX. Lucubrationibus ejus à Cl. Whartono numeratis accenseantur sequentes; *Tractatus* de differentiâ nostræ Translationis ab Hebraicâ literâ in Vetere Testamento. *Præceptorium*, sive Expositio in Decalogum legis Divinæ. Utrumq; opus in ipsis ferè artis Typographicæ incunabulis literis Gothicis editum, absq; anni notatione, illud Rothomagi, hoc Lutetiæ.

Vide Part. I. Append. p. 20.

Lutetiæ. *Tractatus* de Animæ clauſtro. Extat MS. in Bibl. Bodl. Claſſ. *Laud.* C. xi. 3. *De viſione* Divinæ Eſſentiæ ab animabus à corpore ſeparatis, inter alia opuſcula MS. in Bibl. Colleg. Merton. Oxon. n. clxxxvii. & cum aliis ejuſdem operibus in Cod. Colbertino 149. *Probatio* Adventûs Chriſti per Scripturas à Judæis receptas; prodiit Francof. in 8*vo.* cum aliis nonnullis contra Hebræos tractatibus. Humilis *Confeſſio* cum gratiarum actione poſt peractum ejus opus Biblicum à Waddingo profertur. *Bibl. Minor.* p. 265. uberior autem & caſtigatior ex Cod. MS. Colber. 2184. à Baluzio, *Not. ad Vit. PP. Aven.* Tom. I. col. 808.

LANDOLFUS de COLUMNA patriâ Romanus, Canonicus Carnotenſis, claruit anno MCCCXX. Literis conſignavit Chronicon ab Orbe condito ad ſua uſq; tempora, Joanni Papæ XXII. nuncupatum, quod *Breviarium Hiſtoriale* appellavit. Hujus operis partem, viz. *Elogia Philippi* Pulchri Galliæ Regis ejuſq; filiorum Ludovici Hutini, & Philippi Longi in lucem emiſit Phil. Labbæus *Biblioth. MSS.* Tom. I. pag. 659. Integrum extat MS. in Bibliothecâ Puteanâ Pariſ. Cod. 242. prodiit etiam typis alicubi impreſſum circa primordia Typographiæ, certè ante annum 1500. 8*vo.* *Pontificum* etiam Romanorum hiſtoriam, à B. Petro ad Joannem Anglicum dictum, Landolphum elucubrâſſe affirmat Raphael Volaterranus *, utrùm verò ſit opus à priori diverſum dubitare licet. Extat Radulphi de *Columnâ* (qui & Pandulphus & Landulfus dicitur) de tranſlatione Imperii Tractatus in Sylloge *Schardianâ* p. 284. ſeorſim edit. Baſil. 1566. 8*vo.* an idem ſit Auctor, adhuc dubito. 1320.

* Comment. Urb. l. 22.

ODORICUS FOROJULIENSIS, à nonnullis Oldoricus dictus, natione Italus, è portu Naono (Forojulii id oppidum eſt) oriundus, Frater Ord. Min. claruit ſub Joanne Papâ XXII. anno MCCCXX. Obiit Utini xiv. die *Januar.* anno MCCCXXXI. Cum varias orbis Orientalis regiones pervagâſſet, & inter infideles diu verſatus majorem Aſiæ partem ad Indos uſq; perluſtrâſſet; Hiſtoriam ſuæ peregrinationis contexuit; quæ aliquando *Itinerarium*, aliquando *de Mirabilibus Mundi* nominatur: Extat MS. in Bibl. Colleg. Corp. Chr. Cantab. & in Bibl. Bodleian. inter Cod. Digbeianos. In lucem protulit unà cum Auctoris *vitâ* ad xiv. d. *Jan.* Bollandus Tom. I. Alterius hujus Auctoris operis meminit Waddingus *de variis ritibus & conditionibus hujus mundi* inſcripti, quod idem eſſe cum priore teſtatur Voſſius †. Chronicon ejus ſæpius in ſuis Annalibus laudat idem Waddingus, quod MS. habuit & plurima inde excerpſit; Verùm indiciis ex ipſo opere petitis quod MS. in Biblioth. Colbertinâ Cod. 5496. repertum perlegerat Cl. Baluzius, Odoricum ejus Auctorem non eſſe manifeſtò deprehendit: vid. Baluz. not. *ad vit. Pap. Avenion.* Tom. I. p. 1411. & ſequ. cæterùm *Sermones* varios & *Epiſtolas* ei tribuunt Simlerus & Poſſevinus. 1320.

† De Hiſt. Lat. l. II. c. 64. p. 510.

JOANNES PARISIENSIS, gente Anglus, S. Victoris Pariſienſis Canonicus regularis Auguſtinianus, claruit anno MCCCXXII. Rebus hiſtoricis operam impendens, Veterum pariter ac Recentiorum monumenta ſedulò excuſſit, & quicquid memoratu dignum reperit, in ordinem redegit; inde hiſtoriam concinnavit ad annum MCCCXXII. diductam, quam *Memoriale hiſtoriarum* inſcripſit, hujus cum laude meminit 1322.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. minit & teſtimonium exinde profert Cl. Launoius, *Diſſert. de Brunone* pag. 79, 80. alia quædam de Gallicâ regione, & origine regnorum & gentium regionis ejuſdem, protulit vir de re hiſtorica optime meritus Andr. Du Cheſnius, *Collect. vet. Hiſt. Franc. Script.* Tom. I. p. 128. inde etiam, ni fallor, in lucem protraxit *Clementis* V. & Joannis XXII. PP. vitas Cl. Baluzius, *vit. Pap. Aven.* Tom. I. p. 1, 113. Opus integrum extat MSS. apud Anglos, in Bibl. Publicâ Cantabr. Cod. 239. & Coll. Corp. Chriſt. Cod. 20. apud Gallos in Bibl. Regiâ, S. Victoris Pariſienſ. & Collegii Navarrici ibidem.

1323. Vide Part. I. Append. p. 22. BERNARDUS GUIDONIS, patriâ Lemovicenſis, ex Ordine Prædicatorum, ab omnibus hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſtudioſis, præcipuè autem ab iis ejuſdem regionis ac ordinis, optimè meritus; claruit anno MCCCXXIII. Plurima eximii hujus Hiſtorici opera recenſuit Cl. Whartonus, pauca ſuperſunt nobis paulò accuratius annotanda. Certum eſt Guidonem noſtrum duplex Chronicon Rom. Pontificum elaboràſſe, unum breviuſculum, quod *Præcedens Catalogus Pontif. Rom.* ſive *Flores Chronicorum* appellatur. Extat MS. in Biblioth. Carmelitarum Excalceatorum Claromont. in Arvernâ n. xlix. teſte Labbæo †. Alterum fuſius & prolixius quod habetur in Biblioth. Colbertinâ, Cod. 735. duplex autem hujus Chronici extat editio, prior Berengario Ord. Magiſtro nuncupatur, ac deſinit in an. MCCCXXI. poſterior Joanni Papæ XXII. dicatur, ac ad ann. MCCCXXX. diducitur, ulterius forſan producenda, niſi auctoris jam ſeptuagenarii mors prævenifſet. Utriuſq; ſpecimen nobis exhibet Steph. Baluzius in opere poſthumo, *Vit. Pap. Aven.* Tom. I. ubi inter Clementis Papæ V. vitas, quæ ordine *tertia* eſt, col. 55. breviori; *quarta* col. 61. prolixiori ſtylo conſcripta, utraq; noſtrum Guidonem Auctorem vendicant; eodem modo & *Secunda* Joannis Papæ XXII. brevior col. 133. *tertia* fuſior col. 151. Guidonis operâ ſcripta, niſi quod poſteriori additamentum breve poſt mortem Guidonis ab incerto quodam ſubjunctum eſt. Hoc Pontif. Rom. chronico multùm uſus eſt in Annal. Eccleſiaſt. condendis Rev. Apamiarum Antiſtes H. Spondanus. Extatque MS. in Bibl. Prædicatorum Toloſæ *. Uti & *Sanctoriale* quinque prægrandibus voluminibus, quorum ſecundo *Vita* noſtri Guidonis (an à ſe ſcripta non liquet) præfigitur. Ibidem etiam habetur *Tractatus* de Magiſtris in Theologiâ ex ordine Prædicatorum. Opera ejus hiſtorica plurima habentur MSS. in Biblioth. Coll. S. Trinit. Cant. *Deſcriptio Galliarum*, pars Chronici Guidoniani, à du Cheſnio edita eſt *Script. Franc.* Tom. I. p. 22. *Sanctorum Lemovicenſium hiſtoria* ex *Sanctoriali* deſumpta à Labbæo in lucem protracta. *Bibl. MSS.* Tom. I. p. 629. & ſequ. qui Vitam Guidonis exhibet, *ibid.* Tom. II. p. 512. Inde etiam petita eſt *Vita* S. Thomæ Aquinatis, quam Bollandiani ediderunt, ad d. 7. Martii. *Sermones* ejus de tempore & ſanctis, extant MSS. in Bibl. Bodleian. Claſſ. *Laud. H.* XXIV. iterúmque Claſſ. *Bodlei. C.* VI. 4. Scripſit etiam additiones ad librum Stephani de Salagnaco de exordiis Ord. Prædicatorum, teſte Baluzio *Not. ad Vit. Pap. Aven.* Tom. I. col. 579.

† Catal. Bibl. MSS. p. 208.

* Spondan. Annal. Eccleſ. ad ann. 1330. n. vii.

1327. Vid. Part. I. Append. p. 39 NICEPHORUS CALLISTI filius, cognomine Xanthopulus, Hiſtoricus Græcus, claruit anno MCCCXXVII. Lucubrationes ejus nonnullas recenſuit Cl. Whartonus, ſuperſunt aliæ non prætereundæ. *Oratio* de Origine, ſtructura & miraculis Templi B. Virgini Deiparæ

paræ ſacri ad *Fontem*. Pr. Ἔστι πηγῆς μὲν ἡδὺ, καὶ ψυχρὸν πιεῖν προσβαλλομένης τὸ ῥεῖθρον· Hujus operis ipſe mentionem injicit *Hiſt. Eccl.* lib. XV. Tom. II. p. 630. Habetur Gr. MS. in *Bibl. Vindob. Cod. Hiſt.* CIII. n. ii. à fol. 17. p. 1. ad fol. 144. p. 1. & in Bibl. Vaticanâ teſte Lambecio, unde & ejus notitiam habuit L. Allatius; vide *Diatrib. de Symeon.* p. 88. Porro Nicephorus noſter, *Odis* & *Hymnis*, aliiſque *Officiis Eccleſiaſticis*, necnon *Catalogis Imperatorum*, *Patriarcharum*, *SS. Patrum*, &c. verſibus politicis condendis calamum exercuit, quorum nonnulla typis excuſa, quædam inedita deliteſcunt, de quibus conſulendus omninò L. Allatius *de libris Eccleſiaſt. Græcorum Diſſert.* I. p. 70. *Diſſert.* II. p. 115. & ſequ.

GULIELMUS OCCAM, Anglus Minorita, *Doctor Invincibilis* dictus, claruit an. MCCCXXX. Operibus à CL. Whartono congeſtis acceſeri meruit *Epiſtola Defenſoria* ſui & Fratrum Minorum nomine contra errores Joan. P. XXII. ſcripta, in quâ X. errores Papæ circa paupertatem Chriſti & Apoſtolorum, tres circa juſtorum Beatitudinem ac pœnas impiorum quamprimùm vitâ exceſſerint, notandos & corrigendos ſuſcepit. Hanc ex Apographo G. Craſhavi (quam tamen priùs editam ſuſpicatur) prelo ſubjecit Ed. Brown Eccleſiæ Sundrigienſis in agro Cantiano Rector digniſſimus, *Append. ad Faſcic. rerum expet.* p. 439. Opus nonaginta dierum, de poteſtate Papæ, Errorum Joan. Papæ XXII. Dialogum inter Magiſtrum & Diſcipulum, juſſu Beſſarionis Cardinalis in compendium redegit Henricus de Zœmeren S. T. P. Decanus Antverpienſ. ac in lucem edidit Lovan. 1481. *fol.* Notandum eſt tertiam partem Dialogi inter Magiſtrum & Diſcipulum, in IX. Capita diſtribui, quorum tria priora ſolummodò in editis comparent, reliquis ſuppreſſis, eo quod *amariora erant quàm ut in vulgi conſpectum prodirent*, uti Jo. Bapt. Aſcenſius in Epiſtola Nuncupatoria ad Joan. Trithemium Spanheimenſ. editioni Lugdunenſi præfixa an. 1444. *De Hæreticis* ſcripſiſſe dicitur Occamus, verum non eſt opus à priori diſtinctum, ſed unicum ejuſdem Capitulum ab Auctore eo nomine inſignitum. 1330. Vide Part. I. Append. p. 25.

JOANNES CALECA, Natione Thrax, patriâ Aprius, (unde & Apreni cognomen ſuſcepit) Presbyter Byzantinus, magno Domeſtico primùm, deinde Andronico Imp. à ſacris; ac tandem Patriarcha CP. ejus nominis XIII. claruit anno MCCCXXXI. Qui ad annum MCCCXLI. detrudunt non ſunt audiendi; Eſaias enim Patriarcha, in cujus demortui locum Joannes ſuffectus eſt, Andronico Avo adhuc ſuperſtite diem obiit. Anno MCCCXLVII. quod in Barlaami caſtra tranſfugiſſet, Synodali ſententiâ deturbatur, ob rerum novarum ſtudium Didymotichum relegatur, Conſtantinopoli demum reverſus è vivis exceſſit. Dum ex clero Imperatoris fuit, multâ cum laude munus iſtud ſuſtinuit, variâſque pro more ſingulis anni Dominicis in Evangelia Conciones habuit, quarum nonnullæ adhuc ſuperſunt; quæ ad noſtram notitiam pervenerunt ſic ſe habent: *Sermo* die Dominicâ ante exaltationem Crucis, à Gretſero editus *de Cruce* Tom. II. p. 1363. cujus meminit L. Allatius *de Symeon.* p. 87. poſtremam ejus partem ex Ziphilini in Adorationem ſermone à Gretſer. itidem excuſo *ibid.* 1449. excripſit. *Homiliæ duæ*, quarum *prima* in Evangelium Dominicæ poſt nativitatem Chriſti hoc modo incipit. Ἀναχωρησάντων τῶν Μάγων, ἰδοὺ Ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ, &c. τοὺς Μάγους ὁ Θεὸς πρῶτον δι' ἀστέρος εἰς τὴν πίστιν ἐχειραγώγησε-- *2da.* in Evangelium Dominicæ ante Epiph. 1331.

SÆC.XIV.ib An.MCCC. Pr. Ἀρχὴ τοῦ Εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ὡς γέγραπται ἐν τοῖς Προφήταις. Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν Ἄγγελόν μου. κ. λ. — Τὸν ὕστερον καὶ τὸν τελευταῖον τῶν προφητῶν Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον. Extant Gr. MSS. in *Bibl. Vindob. Cod. Theol.* XLVIII. num. v. *Homiliæ* LVI. in Evangelia Dominicalia, quarum prima ſic incipit. Κυριακῇ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου. Ὁμιλία εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ Εὐαγγελίου τῆς παραβολῆς τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου. (harum ſeptima ſub Philothei nomine à Gretſero edita *de Cruce*, T. II. p. 1477.) MS. ibid. Cod. LXI. num.i. ad fol. 169. In eâdem *Bibliothecâ Cod. Theol.* CCLXXXII. qui foliis 157. in 4*to.* conſtat, habentur ejus *Homiliæ* viginti unæ in Evangelia Dominicalia (non omnes à ſuperioribus diverſæ) quarum prima inſcribitur, ac incipit his verbis. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ τοῦ διδασκαλίου κυριακῇ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου εἰς τὸ Εὐαγγέλιον λόγος διδασκαλικός. Ἡ εἰς τὸν τελώνην καὶ φαρισαῖον παραβολὴ καὶ ὑπόθεσις ὥσπερ γυμνασία τις καὶ παρακίνησις. *Commentarium* in IV. Evangelia ſcripſiſſe refert Poſſevinus, verùm opus iſtud nihil aliud cenſeo, quam volumen ſermonum in Evangelia Dominicalia ſupra memoratum.

1333. ROBERTUS de GRAYSTANES, gente Anglus, Cœnobii Dunelmenſis Monachus, & Subprior, S. etiam Theol. Profeſſor, claruit anno MCCCXXXIII. Multos in iſto Monaſterio annos tranſegerat à Fratribus dilectus, & in locum Ludovici Epiſc. Dunelm. anno MCCCXXXIII. mortui communibus Capituli Suffragiis ſufficitur, ab Archiep. Eborac. conſecratus xiv. d. Novemb. ſpe tamen excidit, nec dignitate quam ritè adeptus eſt frui licuit; ex Papali quippe Proviſione, & mandato Regio, Richardus de Bury, ſepoſito noſtro Roberto, contra jus faſque thronum Epiſcopalem capeſcit: Injuriæ iſte non diu ſupervixit. *Hiſtoriam* Dunelmenſis Eccleſiæ ab Anonymo quodam inchoatam, & operâ Gaufridi de Coldingham ad annum MCCXIV. deductam, ad annum MCCCXXXVI. continuavit: Priorem Hiſtoriæ ſuæ partem ad an. uſq; MCCLXXXV. ex annal. Eccl. Dunelm. ferè integram deſcripſiſſe, poſteriorem prolixiori methodo conceptam eum proprio marte lucubrâſſe notat Cl. Whartonus, qui reſectis inutilibus reliqua omnia ex MS. Cod. Cotton. deſcripta, inter Eccleſiæ Dunelm. Hiſtoricos edidit *Anglia Sacra* Tom. I. p. 732. quibus etiam Wilhelmi de Chambro continuationem ad annum MDLIX. productam ſubjecit. *ibid.* p. 765.

1335. MATTHÆUS BLASTARES Hieromonachus, Juris Canonici
Vide Part. I. Append. p. 30 peritiſſimus, claruit anno MCCCXXXV. Præter opera à Cl. Whartono recenſita, inſuper conſcripſit *Carmina duo* verſibus Politicis de Officiis Magnæ Eccleſiæ & Aulæ CP. Prodierunt Græcè & Latinè à Goaro edita, in notis ad Geo. Codini librum de Officiis &c. Pariſ. 1648. verum ex Cod. mendoſo & mutilo; extant integriora Gr. MS. in Bibl. Vindob. Cod. Hiſt. XXIV. n. vi. iterúmque ibid. Cod. XXXIV. n. ii. ubi etiam habetur explicatio Catalogi Officiorum, &c. à Matthæo noſtro adornata, n. ix. *Synopſis* Nomocanonis S. Joannis Neſteutæ ſive Jejunatoris Patriarchæ CP. Pr. Πρόλογος. Ἀλλὰ γὰρ κατὰ τὸν Νηστευτὴν θεῖον Ἰωάννην. Gr. MS. ibid. n. ii. & Cod. XXXIV. n. iii. *Ex Joannis* Epiſc. Citri Reſponſis Canonicis ad Conſtant. Cabaſilam Capita xxxii. à Matthæo noſtro collecta & diſpoſita. Tit. Ἐκ τῶν ἀποκρίσεων, κ. λ. Ματθαῖος ἔγνω ταυτὶ συντεταχθῆναι. Pr. Κεφάλαιον α΄. Τὰ ἀντιμίνσια τῆς ἁγιαστικῆς μετέχοντα δυνάμεως. Gr. MS. ibid. n. xiv. & Cod. XXXIV. n. vi.

n. vi. In eadem etiam celeberr. Bibliothecâ habetur MS. *Appendix ad Syntagma* Juris Canonici Alphabet. à Cl. Beveregio editum. *Synopsin Nomocanonis S. Joan. Nesteutæ: Nicetæ Heracl. Responsiones ad interrogat. Episc. Constantini; Nicephori Patr. CP. Canones; Joannis Citri responsa canonica; Catalogum Officiorum M. Eccl. CP. Ordinem Thronorum Eccles. Patriarchatui CP. subjectorum à Leone Imp. Glossarium juridicum Latino-Græcum.* Pr. Ἀδνύμιον. *S. Cyrilli Anathemat. xii. contra Nestorium; Catalogos duos Officiorum,* &c. complectens. Cod. Hist. LVIII. n. ii. iterumque XC. n. i. Tractatus ejus *de appositione cocti frumenti in officio pro mortuis.* Pr. Ἡ θεοειδὴς τ̃ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας ἱεραρχία. Habetur Gr. MS. in Bibl. Bodleian. Cod. Baroc. LXIII. Opus ejus *contra Latinos:* Et aliud *contra Judæos;* & *de usu caldæ in Eucharistiâ, aliisque capitulis cum Latinis controversis.* Gr. MSS. ibid. Cod. 3379.

SIMON de CREMONA, natione Italus, Ord. Fr. Eremit. 1338.
Aug. Monachus, & apud Venetos pro sæculo Concionator eximius, claruit anno MCCCXXXVIII. Scripsit *Postillas* sive *Sermones* super Epistolis Dominicalibus, in lucem emissos Reutling. 1484. Scripsit etiam *Sermones* super Evangelia Festorum totius anni, qui MSS. servantur in Bibl. Fratr. Augustin. Patav. *Quadragesimale,* extat MS. in Bibl. SS. Joan. & Paul. Venetiis. *Quæstiones* & *Expositiones Sententiarum: Quæstiones* de Sanguine Christi, & de *Indulgentiis* huic attribuit Possevinus; utrum autem alicubi extent, incertum est.

ARNALDUS de VERDALA, nobili & antiquâ familiâ 1339.
apud Carcassonenses ortus, juris utriusque Professor, Canonicus primò & officialis Mirapicensis, & contra Albigenses Inquisitor; dein Ecclesiæ S. Pauli de Fenaldesio diœcesis Alectensis Decanus; ac per totam provinciam Narbonensem jurium, rerum, ac personarum Reformator à Benedicto Papâ XII. constitutus; à quo legatus ad Ludovicum Bavarum, pacis ineundæ causâ, missus, rei pulchrè peractæ præmium Cathedram Magalonensem obtinuit. Claruit anno MCCCXXXIX. quo ad dictum Episcopatum evectus est. Concilio Biterrensi an. MCCCLI. interfuit, sequente vitam cum morte commutavit, Monspelii mortuus, Magalonæ sepultus. *Historiam* brevem sive Commentarium de Episcopis Magalonensibus conscripsit, in quâ sex supra viginti decessorum suorum Pontificum seriem, & acta accuratè pertexuit, inquit Petr. Gariel. Historiam dictam primus in lucem protulit Ph. Labbæus Bibl. MSS. Tom. I. p. 793. eandem fusioribus suis commentariis hic illic interspersit P. Gariellus, quos de *Præsulibus Magalonens.* & *Monspeliens.* edit. conscripsit II. Tomis, Tolosæ 1665. *fol.*

BARLAAM, gente Calaber, instituto Monachus, versatilis in- 1340.
genii vir, inter Latinos enutritus ad Græcos confugit, & contra Latinos calamum strinxit; unde & Cœnobii S. Salvatoris Abbas constituitur: postea ad Latinos regressus, ac eorum partes tutatus, Episcopus Hieracensis renunciatur. Præter ea quæ à Cl. Whartono in Append. ad Part. I. Hist. Lit. recensentur, plura ingenii sui monumenta post se reliquit. Extant nempe *Demonstrationes* duæ ad Legatos Papæ, de processione Sp. S. ex solo Patre. Pr. Ὁ Θεὸς Ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῇ. Habentur Gr. MSS. *Biblioth. Vindob. Cod. Theol.* CI. n. vi. iterumque in capita xii. divisa *Cod. Hist.* CXXIII. n. ii. à fol. 97. ad fol. 123. Ex his singulis capitibus totidem libros in *recensione Allatiana* de *Cons.* L. II.

Vid. Part. I. Append. p. 32

 c. 17.

SÆC.XIV.ab An. MCCC. c. 17. *sect.* i. col. 825, 826. fieri suspicari fas est. *Dialogus* contra Legatos Papæ de processione Sp. S. Pr. Λατῖνος· ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς μία εἰσὶν ἀρχὴ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἐπεὶ &c. *ibid. Cod. Theol.* Cl. n. vii. Vide L. Allat. *ibid. Epistola* ad Nicolaum Archiepisc. de primatu Papæ. Pr. Μὴ τοῦτο εἶναι σέβασμα πάτερ, ὅτι τοῦ πάπα τῆς ὀρθῶν ἐκπεσόντος δογμάτων, &c. *ibid.* n. viii. L. Allat. *ibid. Dissertationes duæ* contra S. Thomam Aquinatem de S. Trinitate. Pr. Θωμᾶς μὲν οὐδένα τρόπον διαφορὰς ἐν τῇ τριάδι εἶναι, &c. *ibid.* n. ix. L. Allat. *ibid. Dissertationes tres* contra Legatos Papæ de processione Sp. S. Pr. Ὁ μάλιστα τῆς ὑμετέρων θαυμάζω τοῦτο ἐστιν, ὅτι ἐπ' οὐδεμιᾶς ἀκούετε εἶναι, ὁρῶ ὑμᾶς ἱδρυμένους, ἀλλ' ἀτάκτως, &c. *ibid.* Vide itidem Allat. *ibid. Responsio* ad Archiepiscopi Bosphorani argumenta de processione Sp. S. Pr. Φὴς ὅτι Πατρὸς καὶ Υἱοῦ θέλημα ἕν, &c. *ibid.* n. xi. Iterum adisis Allat. *ibid. Oratio* contra Latinos ex variis variarum Orationum *S. Gregorii Nazianz.* & *S. Basilii* M. fragmentis coagmentata. Pr. Ἐπειδὴ τὸ ἁπλοῦν καὶ ἀπείρογον τῆς θείας ἡμῶν ἀπημάσαντες πίστεως, &c. *ibid.* n. xii. Allat. *ibid. Epistolæ* quinque. *Prima*, ad amicos in Græciâ de unione S. Rom. Ecclesiæ. *Secunda*, Ad eosdem de primatu Eccles. Rom. & de processione Sp. S. *Tertia*, Ad Demetrium Thessalonicens. responsoria, ac ad unionem Eccl. Rom. hortans. Hujus fragmentum habetur apud Allat. adversus Hottinger. p. 125. aliud p. 285. *Quarta*, Ad Alexium Calochetum, in qua ostendit non obedientes Rom. Eccl. esse non solum Schismaticos verùm etiam Hæreticos. *Quinta*, In quâ probat per S. Script. Sp. S. ex Filio esse quemadmodum ex Patre. Harum meminit L. Allat. *de Consens. lib.* II. *c.* 17. *sect.* iii. *col.* 839, 840. Utrum verò eædem sint cum iis quas in *Bibl. Vaticanâ* extare narrat Spondanus, ad ann. 1332. n. v. quarum etiam nonnullas edidit *Bzovius* ad ann. 1330. nisi inspectis Codd. dici non potest. *Compendiosæ* ejus exercitationis Ethicæ secundum doctrinam Stoicorum, ex eorum scriptis collectæ meminit idem Spondanus, ibid. *Epistolæ* ejus ad Nilum inclusum, quem judicem inter se & Palamam constituit, meminit L. Allatius. *Diatr. de Georgiis*, p. 342. uti & *Commentariorum* ad Lapitham Cyprium: Tractatûs etiam de lunari defectu comprehendendo ex Mathematicâ constructione Ptolomæi. Pr. Ἀναγκαῖον ἡγησάμην ἐκθέσθαι σοι, ibidem. Porrò multa eum opera Mathematica elucubrâsse testantur Vossius & Sempilius.

1340. BERNARDUS PARENTINUS, Ord. Prædicatorum, Provinciæ Tolosanæ (errat Pocciantius, qui Florentinum asserit) Philosophus ac Theologus eximius, claruit anno MCCCXL. Scripsit Lectiones eruditas super totum officium Missæ: opus istud *Lilium Missæ*, (pro quo *librum* Missæ, exscriptoris forsan incuriâ, habet Possevinus) compellavit. Extat MS. in Biblioth. Bodleian. Cod. 2627. Typis impressum per Lud. Vassorium emendatum Paris. 1517. 1531. 8vo. *Sermones*, & opuscula varia ei tribuunt Pocciantius & Simlerus.

1340. GEORGIUS LAPITHA, gente Cyprius, nobili & antiquâ ortus familiâ, propè fl. Lapitham, unde nomen adeptus, sedem habuit, claruit anno MCCCXL. præter utriusque linguæ Scientiam, Philosophiæ arcana perscrutatus est, in Sacris etiam Scripturis perdiscendis assiduus, quibus Latinorum dogmata fœliciter propulsavit, avitæ fidei tenacissimus: cum Barlaamo Monacho, & Nicephoro Gregorâ literarum commercium habuit, unde & ætas dilucidè innotescit. Scripsit *Versus* Morales & Politicos: *Morales* numero cccxix. extant Gr. MSS. *Venetiis* in *Bibliothe-*

câ

câ S. Antonii, teste Gesnero. *Politici* (opus tumultuarium) Græcè habentur MSS. in *Bibliothecâ* Regis Gallorum, Cod. 2256. iterum Cod. 3337. titulus & principium sic se habent. Στίχοι πολιτικοὶ αὐτοσχέδιοι, εἰς κοινὴν ἀκοὴν τοῦ σοφωτάτου κυρίου Γεωργίου Λαπίθου τοῦ Κυπρίου. Γνῶθι πάντων, ὦ βέλτιστε, τίς τι καὶ τοῦ τυγχάνεις. Opus divisum per titulos, juxta varia rerum argumenta. SÆC.XIV.ab An.MCCC.

ADAMUS MUREMUTHENSIS, gente Anglus, Ecclesiæ D. Pauli apud Londinenses Canonicus, vir erat in jure Civili probè institutus, & in rebus agendis exercitatus; legationes plurimas, tùm Archiepiscoporum Cantuariensium, tùm Regis Edvardi nomine obiit, ad majora regni & Ecclesiæ negotia adscitus. Anno MCCCXXVII. à conventu Cantuariensi, sede vacante, Spiritualis jurisdictionis custos per Diœcesin Exoniensem Episcopo eo tempore orbatam statuitur. Claruit anno MCCCXLII. quamdiu autem superfuit incertum est; res gestas sui temporis, quibus ipse interfuit, & quarum pars magna fuit, literis commisit, res Romanas & Gallicas Anglicanis intertexens. Duplex *Chronicon* elucubrâsse dicitur; Primum ab anno MCCCII. usque ad an. MCCCXLIII. Alterum (modo ab eodem Auctore, quod non usq; adeo certum est, profectum) ad annum MCCCLXXX. productum, neutrum typis vulgatum, à celeberrimo Antiquitat. Britannic. Auctore (cui prima pars solummodò innotuisse videtur) & Nic. Harpsfeldio sæpiùs laudatum. *Continuatio Chronicorum* dicitur, & in Bibl. Cotton. MS. extat. *Claudius* E. VIII. 27. ad ann. MCCCXL. ibid. *Nero.* D. X. 4. ibid. *Galba.* A. I. 1. in Coll. S. M. Magd. Oxon. 1342.

JOANNES CANTACUZENUS Imperator CP. claruit anno MCCCXLII, patriæ Religionis tum auctoritate, tum scriptis propugnator strenuus, scripsit *Capita* quædam contra Paulum latini ritus Patriarcham, quorum excerpta nonnulla græcè habentur MSS. in *Bibl. Vind. Cod. Theol.* CCX. n. xviii. à fol. 359. p. 1. ad fol. 388. p. 1. Pr. Ὅτι κατ᾽ εἶναι ὁ Θεὸς ὅπως ἐστὶ καὶ Ἀγγέλους καὶ ἀνθρώπους καὶ ἀψύχους καὶ ἐν τοῖς μὴ μᾶλλον κ. λ. *Epistolæ* sex de S. Trinitate & de lumine in monte Thabor ad Paulum Archiep. & ejusdem Pauli duæ Epistolæ ad Cantacuz. Imp. MSS. *Oxon. Baroc.* 193. item in *Bibl. Reg. Gall.* Cod. 1435. idem forsan opus: *Contra Monachum* Isaacum Argyrum capita, ex quibus excerpta nonnulla similiter habentur *ibid. Codice eodem.* n. xix. Pr. Περὶ τῆς ἰδιότητα πνευμάτων, ἤτοι τῆς θείων ἐνεργειῶν τοῦ παναγίου πνεύματος, ἅπερ οἱ ἀντιλέγοντες τῇ Ἐκκλησίᾳ κτίσματα φασὶν εἶναι, αὐτίκα τοίνυν ὁ μέγας Βασίλειος, integra habentur Gr. MS. in *Bibl. Reg. Gall.* Cod. DCXCII. Edictum etiam, quo confirmavit Tomum Synodicum Excommunicationis & exauctorationis Joannis Calecæ Patr. CP. tanquam hæretici, utpote errorum Barlaami & Acindyni sectatoris, cujus excommunicat. ipse Cantacuz. meminit in Hist. suâ Byzant. lib. IV. capp. 3. 24. extat unà cum ipso tomo MS. in *Bibl. Vind. Cod. Jurid.* VII. n. xii, xiii. cum hâc inscriptione. Εὐσεβέστατος καὶ πιστότατος τῇ Βασιλείᾳ μου ὑπέρτιμος ἅπαντας τὸ θεοδοξότατον θεοφιλέστατον καὶ θεομεγαλύντη Κωνσταντινουπόλεως, ὅσοι τε κληρικοὶ μονάζοντες καὶ ἔσοι τῆς πολιτείας, καὶ ὁ καινὸς ἅπας λαός; τοῖς κακοδόξοις περὶ τῶν Βαρλαὰμ ἐκεῖνον κατὰ τὸ δυσσεβείας καὶ ὅπως. κ. λ. Nessel. p. 20. *Paraphrasis* Ethicorum Aristotelis ad Nicomachum. Gr. MS. *Venetiis* in *Bibl. SS. Joannis & Pauli. Epistolæ* cujusdam ad Menam meminit Allat. de *Sim.* p. 179. *Contra Judæos* libros nonnullos concinnavit, teste Simlero, qui eos brevi 1342. Vide Part. I. Append. p. 37.

pro-

SÆC. XIV ab An. MCCC. prodituros ſperare fruſtrà nos juſſit. Extant *ejuſdem Argumenti* libri novem. Gr. MS. in *Bibl. R. Gallorum.* Cod. 281. item in *Bibl. L. Bat.* ex legato Warneriano n. 20. Porrò notandum eſt Cl. Whartonum in numero Orationum contra Saracenos ceſpitâſſe, *tres* duntaxat numerantem, quum *quatuor* ſcripſerit Imperator, totidemq; in lucem emiſit cum verſione ſuâ Cl. Editor. Duo etiam opuſcula ſcripſit contrà *Prochorum Cydonium*: 1. *Reſponſiones* ad dicta Prochori, de eſſentiâ & operatione Divinâ. Pr. Περὶ μὲν ἓν τῆς τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ εἰδῶν κατὰ τὴν ἐν προοιμίοις ἐπαγγελίαν. 2. *Antirrhetica* ad dicta Patrum allata à Prochoro Cydonio. Pr. Ὅλως μὲν οὐκ ἔδει, ὦ Γρήγορε, ὅπως ἀπολογήσασθαί με πρὸς τὰ λεγόμενα, habentur, ex fide L. Allatii, * MS. in Bibl. Vatican. Codd. 673, 674, & 1222.

* Diatrib. de Nilis. p. 46.

1342. Vide Part. I. Append. p. 38. CLEMENS, Papa VI. *Petrus Rogerii* antea dictus natione Aquitanus, ex Ord. Benedicti, claruit anno MCCCXLII. anno MCCXCI. lucem aſpexit, decennis habitum Monaſticum induit anno MCCCI. Per varios in Academiâ Pariſienſi & in Eccleſiâ honoris gradus, ad ſummum Dignitatis faſtigium aſcendit, Vir *magnæ Divinitatis Scientiæ, atque fons Sermocinorum*; uti Append. ad Ptolomæum Lucenſ. Auctor in *Vitâ ejus*, col. 300. Scripta ejus nonnulla numeravit H. Whartonus, pauca ſuperſunt nobis indicanda. *Oratio* habita in Canonizatione S. Ivonis, à Surio edita, Tom. III. à Bollandianis recuſa, menſe Maii, Tom. IV. *Reſponſio* ad argumenta Petri de Cugneriis Advocati Regii, quibus juriſdictionem Eccleſiaſticam impugnavit, edita inter Acta iſtius diſputationis, Pariſ. 1495. 4*to.* poſtea in Bibl. PP. tranſlata. *Epiſtolæ* XLV. à Cl. Baluzio editæ in Collectione Actorum veterum. *Vit. PP. Aven.* Tom. II. *Concio* Funebris in obitum Card. Neapoleonis; eam laudat Steph. Baluzius, & fragmenta quædam exinde profert, ibid. Tom. I. in notis, col. 600, 601. *Oratio* coram Joanne P. XXII. de expeditione Philippi Francorum R. in Terram Sanctam; hujus etiam meminit, & lacinias quaſdam deſcripſit idem Baluzius, ibid. col. 787. *Sermonum* volumen MS. in Biblioth. Rev. Archiep. Rhemenſis. *Tractatus* de Paupertate Chriſti & Apoſtolorum MS. penes Baluzium. Adverſus Mich. de Cæſenâ an cenſendus ſit hæreticus, teſte Waddingo.

1345. Vid. Part. I. Append. p. 39. NICEPHORUS GREGORAS, Byzantinus, Philoſophus & Hiſtoricus inſignis, artis etiam oratoriæ peritiſſimus, Andronico Avo Imperatori inter paucos charus, claruit anno MCCCXLV. Auctoris hujus πολυγραφωτάτου ſcripta edita accuratè quidem recenſuit Cl. Whartonus, nonnulla etiam inedita; quibus apponantur ſequentia. In *Bibliothecâ Cæſareâ Vindob. Cod. Theol.* CLXXIV. foliis 306. conſtanti plurima habentur Gregoræ opuſcula, non omnia quidem Theologica, ſingula tamen recenſebimus ſervato codicis ordine, viz. *Dialogus* de ſtatu primi hominis ante lapſum, mortalis fuerit an immortalis, ad fol. 15. principium de induſtriâ eraſum eſt n. i. *Epiſtolæ* variæ, quarum prima inſcribitur τῷ Γαβρᾷ. Pr. Χθὲς τὴν τοῦ Θεοῦ βίβλον ἀνέγνων ἐπὶ τῶν Χειρῶν fol. 15. p. 1. n. ii. *Oratio* ad Imp. Andronicum Palæolog. Sen. quâ gratias illi agit ob ſingularem humanitatem ſibi ægrotanti exhibitam. Pr. Ἐμοὶ μὲν πόῤῥωθεν σκοπουμένῳ, μέγιστε Βασιλεῦ, τὸ τῆς σῶν ἀρετῶν πέλαγος. fol. 58. p. 1. n. iii. *Diſſertatio* de Prærogativâ B. Virginis ſuper Seraphim ab Hymnographo quodam celebratâ. Pr. Οὐκ ἀπεικὸς ζητεῖν ἀπορεῖν. fol. 66. p. 1. n. iv. *Prologus* in narratio-

nem de Susannâ. Pr. Οὐκ ἔμελλεν δήπου ἤδη τὸ τῶν γυναικῶν φῦλον χωρὶς ὑποδείγματος, fol. 69. p. 1. n. v. *Variæ Precationes Sacræ* ad Christum & B. Virg. fol. 70. p. 1. n. vi. *Dissertatio* contra simulatores Sapientiæ, vel quòd Philosophi, tam Aristotelis quam Platonis Sectatores, à verâ Sapientiâ sint alieni. Pr. Μέγα μὲν ἀνθρώποις σοφία. fol. 74. p. 1. n. vii. cui subnectitur *Epistola* ad supremum Philosophorum, cujus titulus & Principium Τῷ Ὑπάτῳ τῶν φιλοσόφων. Εἰ σὺ μὲν ὁ τοσοῦτος ἐν ἀνθρώποις ἥρως, de isto dignitatis titulo consulat lector curiosus Cl. Cangium in *Glossar. Græc.* v. ὕπατος, ubi multorum nomina, qui dictum officium subierunt, recensentur. *Descriptio* Resurrectionis Christi. Pr. Πάνυ μοι δοκεῖ τῶν ἀποτυπωτῶν εἶναι, παιδιὰς τῶν Ἑλλήνων φιλοτιμεῖσθαι τῶν Κακοδαίμονος αὐτῶν πλάνης. fol. 82. p. 1. n. viii. *Prologus* Encomiasticus in Homerum, & narratio errorum Ulyssis cum explicatione morali. Pr. Ποιηταὶ μὲν καὶ Ῥήτορες, καὶ ὅσοι τὸν φιλόσοφον εἵλοντο βίον. fol. 86. p. 1. n. ix. *Oratio* funebris in obitum Calliergi. Pr. Ὦ Θετταλῶν πόλις τινὰ κατὰ Ῥωμαίων κοινὴν τέτροφεν, καὶ ἣν δὴ κατ' ἐμοὶ τὸν ἔχθραν ἀνῃρημένη. fol. 126. p. 2. n. x. *Oratio* Parænetica extemporanea ad Imperatricem super obitum Theolepti Episc. Philadelphiensis. Pr. Βασίλισσα, τὸ μέγα ἐν γυναιξὶ καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα· Βασίλισσα, τὸ ἱερὸν τοῦ Χριστοῦ καὶ θεῖον κειμήλιον. fol. 131. p. 2. n. xi. *Epistolæ tres*, prima inscribitur τοῖς Κρήτης. Pr. Ἡ μὲν δὴ βίβλος. fol. 136. p. 1. n. 13. *Oratio* funebris ad Imperatricem super obitu fratris ipsius Joannis Chumni. Pr. Ἀθληταὶ μὲν καὶ τύχη καὶ σταδιοδρόμοι. fol. 146. p. 1. n. xv. *Precatio* ad Christum in ingressu in urbem Ephesinam. Pr. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ἡ ἀκατάλυτος βασιλεία. fol. 150. p. 2. n. xvi. *Excerpta* ex XII. Minorum & IV. Majorum Prophetarum vaticiniis cum explicatione. Pr. Πάντων μὲν ἐγὼ θείων λόγων ἀνδρῶν. fol. 152. p. 1. n. xvii. *Collectio* insignium quorundam locorum ex libro Jobi cum explicatione. Pr. Καὶ ἐγένετο ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, καὶ ἰδοὺ ἦλθον οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ παραστῆναι ἐνώπιον τοῦ Κυρίου. fol. 246. p. 1. n. xviii. *Epistolæ* tres fol. 278. n. xix. hactenus Codex iste celeberrimus. Porro in ead. *Cæsar. Bibl.* extat Gr. MS. *Oratio* in S. Theophanonem Leonis Sapientis Imp. Conjugem. Pr. Πολλοί μοι πολλάκις τῆς ἀρετῆς καὶ συνήθει διαφερόντων περίστασιν ἄλλοτε ἄλλοι παραγίνοντες καὶ συμβαλλόντες. *Cod. Theol.* CCLXXIX. n. vii. hujus meminit L. Allatius de *Symeon.* p. 107. & fragm. inde profert *diatribâ* de *Nilis*, p. 26. *Oratio* de B. Virginis nativitate, præsentatione in Templo, & educatione. Pr. Ἀκόω Μαρία τὸ μέγαν, τὸ ξένον ἐκεῖνο θαῦμα τὸν βάτον πάλαι περιεργάζεσθαι θέλοντα. *ibid. Cod. Hist.* CIV. n. i. vide Allat. de *Symeon.* p. 82. *Oratio* in Annunciationem B. Virginis. Pr. Ἐμοὶ γὰρ τῶν ζωγράφων πολλάκις ἐκείνους ἐπῄει θαυμάζειν, καὶ τῶν ἀνδριαντοποιῶν. *ibid.* n. ii. vide Allat. *ibid.* p. 88. *Oratio* Encomiastica prolixa & perelegans in Imp. Constantinum M. dignissima (Nessellii verbis utor) ut Supplemento Corporis Hist. Byzantinæ aliquando inseratur. *ibid.* n. iii. *Vita* Antonii Patr. CP. Cauleæ dicti. Pr. Εἰ γὰρ καὶ θνητὴν φύσιν ὁ χρόνος, καὶ πάντων πατὴρ, ὁπόσα φθορᾷ καὶ γένεσις βόσκει. Allat. de *Symeon.* p. 87. *Oratio* Encomiastica in Magnum Martyrem Mercurium. Pr. Καὶ Κυβερνήτης μὲν πρὸς ἄνεμον παρατεταγμένος βίον. *ibid.* p. 97. De vita, moribus, & conflictu Sancti patris Michaelis Syncelli Oratio. Pr. Νόμος ἦν τις ἤδη πάλαι παρ' Ἕλλησι, καὶ μέγα τοῖς χεροῖν τὸ κράτος αἴρειν. *ibid.* p. 100. meminit etiam alibi *. *Dialogus* contra Barlaamum, cui *Florentii* & περὶ σοφίας nomen dedit, plurimorum doctorum rogatu scriptus

* Dissert. de Nilis, p. 26.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. prodituros sperare frustrà nos jussit. Extant *ejusdem Argumenti* libri novem. Gr. MS. in *Bibl. R. Gallorum.* Cod. 281. item in *Bibl. L. Bat.* ex legato Warneriano n. 20. Porrò notandum est Cl. Whartonum in numero Orationum contra Saracenos cespitâsse, *tres* duntaxat numerantem, quum *quatuor* scripserit Imperator, totidemq; in lucem emisit cum versione suâ Cl. Editor. Duo etiam opuscula scripsit contrâ *Prochorum Cydonium*: 1. *Responsiones* ad dicta Prochori, de essentiâ & operatione Divinâ. Pr. Περὶ μὲν οὖν τῆς τε ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ εἰδῶν κατὰ τὴν ἐν προοιμίοις ἐπαγγελίαν. 2. *Antirrhetica* ad dicta Patrum allata à Prochoro Cydonio. Pr. Ὅλως μὲν οὐκ ἔδει, ὦ Γρηγόρε, ὅπως ἀπολογήσασθαί με πρὸς τὰ λεγόμενα, habentur, ex fide L. Allatii, * MS. in Bibl. Vatican. Codd. 673, 674, & 1222.

* Diatrib. de Nilis. p. 46.

1342. Vide Part. I. Append. p. 38. CLEMENS, Papa VI. *Petrus Rogerii* antea dictus natione Aquitanus, ex Ord. Benedicti, claruit anno MCCCXLII. anno MCCXCI. lucem aspexit, decennis habitum Monasticum induit anno MCCCI. Per varios in Academiâ Parisiensi & in Ecclesiâ honoris gradus, ad summum Dignitatis fastigium ascendit, Vir *magnæ Divinitatis Scientiæ, atque fons Sermocinorum*; uti Append. ad Ptolomæum Lucens. Auctor in *Vitâ ejus*, col. 300. Scripta ejus nonnulla numeravit H. Whartonus, pauca supersunt nobis indicanda. *Oratio* habita in Canonizatione S. Ivonis, à Surio edita, Tom. III. à Bollandianis recusa, mense Maii, Tom. IV. *Responsio* ad argumenta Petri de Cugneriis Advocati Regii, quibus jurisdictionem Ecclesiasticam impugnavit, edita inter Acta istius disputationis, Paris. 1495. 4*to*. postea in Bibl. PP. translata. *Epistolæ* XLV. à Cl. Baluzio editæ in Collectione Actorum veterum. *Vit. PP. Aven.* Tom. II. *Concio* Funebris in obitum Card. Neapoleonis; eam laudat Steph. Baluzius, & fragmenta quædam exinde profert, ibid. Tom. I. in notis, col. 600, 601. *Oratio* coram Joanne P. XXII. de expeditione Philippi Francorum R. in Terram Sanctam; hujus etiam meminit, & lacinias quasdam descripsit idem Baluzius, ibid. col. 787. *Sermonum* volumen MS. in Biblioth. Rev. Archiep. Rhemensis. *Tractatus* de Paupertate Christi & Apostolorum MS. penes Baluzium. Adversus Mich. de Cæsenâ an censendus sit hæreticus, teste Waddingo.

1345. Vid. Part. I. Append. p. 39. NICEPHORUS GREGORAS, Byzantinus, Philosophus & Historicus insignis, artis etiam oratoriæ peritissimus, Andronico Avo Imperatori inter paucos charus, claruit anno MCCCXLV. Auctoris hujus πολυγραφωτάτου scripta edita accuratè quidem recensuit Cl. Whartonus, nonnulla etiam inedita; quibus apponantur sequentia. In *Bibliothecâ Cæsareâ Vindob. Cod. Theol.* CLXXIV. foliis 306. constanti plurima habentur Gregoræ opuscula, non omnia quidem Theologica, singula tamen recensebimus servato codicis ordine, viz. *Dialogus* de statu primi hominis ante lapsum, mortalis fuerit an immortalis, ad fol. 15. principium de industriâ erasum est n. i. *Epistolæ* variæ, quarum prima inscribitur τῷ Γαβρᾷ. Pr. Χθὲς τὴν τοῦ Θεοῦ βίβλον ἀνέχων ἐπὶ τῶν Χειρῶν fol. 15. p. 1. n. ii. *Oratio* ad Imp. Andronicum Palæolog. Sen. quâ gratias illi agit ob singularem humanitatem sibi ægrotanti exhibitam. Pr. Ἐμοὶ μὲν πόρρωθεν σκοπουμένῳ, μέγιστε Βασιλεῦ, τὸ τῶν σῶν ἀρετῶν πέλαγος. fol. 58. p. 1. n. iii. *Dissertatio* de Prærogativâ B. Virginis super Seraphim ab Hymnographo quodam celebratâ. Pr. Οὐκ ἀπεικὸς ἔοικεν ἀπορεῖν. fol. 66. p. 1. n. iv. *Prologus* in narratio-

nem

nem de Susannâ. Pr. Οὐκ ἔμελλεν δίκην ἤδη τὸ τῶν γυναικῶν φῦλον χωρὶς ὑποδείγματος, fol. 69. p. 1. n. v. *Variæ Precationes Sacræ* ad Christum & B. Virg. fol. 70. p. 1. n. vi. *Dissertatio* contra simulatores Sapientiæ, vel quòd Philosophi, tam Aristotelis quam Platonis Sectatores, à verâ Sapientiâ sint alieni. Pr. Μέγα μὲν ἀνθρώποις σοφία. fol. 74. p. 1. n. vii. cui subnectitur *Epistola* ad supremum Philosophorum, cujus titulus & Principium Τῷ Ὑπάτῳ τῶν φιλοσόφων. Εἰ σὺ μὲν ὁ τοσοῦτος ἐν ἀνθρώποις ἥρως, de isto dignitatis titulo consulat lector curiosus Cl. Cangium in *Glossar. Græc.* v. ὕπατος, ubi multorum nomina, qui dictum officium subierunt, recensentur. *Descriptio* Resurrectionis Christi. Pr. Πάνυ μοι δοκεῖ τῶν ἀποπωτάτων εἶναι, παῖδας τῶν Ἑλλήνων φιλοτιμεῖσθαι τῶ Κακοδαίμονος αὐτῶν πλάνης. fol. 82. p. 1. n. viii. *Prologus* Encomiasticus in Homerum, & narratio errorum Ulyssis cùm explicatione morali. Pr. Ποιηταὶ μὲν καὶ Ῥήτορες, καὶ ὅσοι τὸν φιλόσοφον εἵλοντο βίον. fol. 86. p. 1. n. ix. *Oratio* funebris in obitum Calliergi. Pr. Ὦ Θετταλῶν πόλις τινὰ κατὰ Ῥωμαίων κοινῇ πέπομφεν, καὶ νῦν δὲ κατ' ἐμὲ τὴν ἔχθραν ἀνῃρημένη. fol. 126. p. 2. n. x. *Oratio* Parænetica extemporanea ad Imperatricem super obitum Theolepti Episc. Philadelphiensis. Pr. Βασίλισσα, τὸ μέγα ἐν γυναιξὶ καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα· Βασίλισσα, τὸ ἱερὸν τοῦ Χριστοῦ καὶ θεῖον κειμήλιον. fol. 131. p. 2. n. xi. *Epistolæ tres*, prima inscribitur τῷ Κρήτης. Pr. Ἡ μὲν δὲ βίβλος. fol. 136. p. 1. n. 13. *Oratio* funebris ad Imperatricem super obitu fratris ipsius Joannis Chumni. Pr. Ἀθληταὶ μὲν καὶ πύκται καὶ σταδιοδρόμοι. fol. 146. p. 1. n. xv. *Precatio* ad Christum in ingressu in urbem Ephesinam. Pr. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ἡ ἀκατάλυτος δύναμις. fol. 150. p. 2. n. xvi. *Excerpta* ex XII. Minorum & IV. Majorum Prophetarum vaticiniis cum explicatione. Pr. Πάντων μὲν ἐγὼ θείων λόγων ἀνδρῶν. fol. 152. p. 1. n. xvii. *Collectio* insignium quorundam locorum ex libro Jobi cum explicatione. Pr. Καὶ ἐγένετο ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, καὶ ἰδοὺ ἦλθον οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ παραστῆναι ἐνώπιον τοῦ Κυρίου. fol. 246. p. 1. n. xviii. *Epistolæ* tres fol. 278. n. xix. hactenus Codex iste celeberrimus. Porro in ead. *Cæsar. Bibl.* extat Gr. MS. *Oratio* in S. Theophanonem Leonis Sapientis Imp. Conjugem. Pr. Πολλοί μοι πολλάκις τὴν ἀρετὴν καὶ συνήθει διαφερόντων προσπαλιν ἄλλοτε ἄλλοι παραινοῦντες καὶ συμβαλλόντες. *Cod. Theol.* CCLXXIX. n. vii. hujus meminit L. Allatius de *Symeon.* p. 107. & fragm. inde profert *diatribâ* de *Nilis*, p. 26. *Oratio* de B. Virginis nativitate, præsentatione in Templo, & educatione. Pr. Ἀκόω Μωσέα τὸν μέγαν, τὸ ξένον ἐκεῖνο θαῦμα τὴν βάτον πάλαι περιεργάζεσθαι θέλοντα. *ibid. Cod. Hist.* CIV. n. i. vide Allat. de *Symeon.* p. 82. *Oratio* in Annunciationem B. Virginis. Pr. Ἐμοὶ δὲ τῶν ζωγράφων πολλάκις ἐκείνους ἐπῄει θαυμάσαι, καὶ τῶν ἀνδριαντοποιῶν. *ibid.* n. ii. vide Allat. *ibid.* p. 88. *Oratio* Encomiastica prolixa & perelegans in Imp. Constantinum M. dignissima (Nesselii verbis utor) ut Supplemento Corporis Hist. Byzantinæ aliquando inseratur. *ibid.* n. iii. *Vita* Antonii Patr. CP. Cauleæ dicti. Pr. Εἰ δὲ καὶ θνητὴν φύσιν ὁ χρόνος, καὶ πάντων ἐστὶ πατήρ, ὁπόσα φθορὰ καὶ γένεσις βόσκει. Allat. de *Symeon.* p. 87. *Oratio* Encomiastica in Magnum Martyrem Mercurium. Pr. Καὶ Κυβερνήτης μὲν πρὸς ἀνέμων παρατεττόμενος βίον. *ibid.* p. 97. De vita, moribus, & conflictu Sancti patris Michaelis Syncelli Oratio. Pr. Νόμος οὗτος ἤνθησε πάλαι παρ' Ἕλλησι, καὶ μέγα τῆς χειρὸς τὸ κράτος εἴληφει. *ibid.* p. 100. meminit etiam alibi *. *Dialogus* contra Barlaamum, cui *Florentii* & περὶ σοφίας nomen dedit, plurimorum doctorum rogatu scriptus

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

* Dissert. de Nilis, p. 26.

SÆC.XIV ab An. MCCC. ſcriptus, in quo ſub fictis nominibus Barlaami hiſtoria late exponitur, uti ipſe nos docet. *Hiſt. Rom.* lib. XI. p. 390. Pr. Πόθεν ἡμῖν ὁ καλὸς φλωρέντιος. διὰ χρόνου καταίρει εἰς τὸ τῆς κηρυκευσαίων ἐπίνειον. Gr. MS. in *Bibl. Reg. Gall.* Cod. 2259. *Dogmatici* quatuor adverſus Palamam cum ejuſdem hiſtoriâ, *ibid.* Cod. 1752. *Epitome* diſputationis habitæ in palatio inter Greg. Palamam & Niceph. Gregoram *ibid.* Codd. 1379. 1408. *Hiſtoriæ* Romanæ Pars altera ſex libris comprehenſa. *ibid.* Cod. 2079. *Encomium* Patriæ. Pr. Ὅτι μὲν ἡδὺ. MS. *Oxon. Cod. Baroc.* 116. Quædam etiam *Aſtronomica* & *Grammatica*. *Epiſtolæ* etiam & *Orationes* hic illic in Bibliothecis, *Vaticanâ*, *Regiâ Pariſienſi*, *Bavaricâ*, MSS. diliteſcunt. *Epiſtolas* ad amicos, ſpeciatim ad Georg. Lapitham Cyprium, contra Eccleſiam CP. veluti lapſam & hæreticam, ſcripſiſſe teſtatur Jo. Cantacuz. *Hiſt.* lib. IV. c. 24. *Vitam* deniq; Joannis Heracleenſis Metropolitani Avunculi ſui ſcriptis conſignavit, teſte ſeipſo. *Hiſt. Rom.* lib. IX. p. 301. Reſtat unica adhuc *Epiſtola* nobis memoranda typis excuſa, ad Theodulum Monachum; inter Theoduli opuſcula Gr. Lat. à Cl. Normanno edita *Upſal.* 1693. *4to.*

1347. THOMAS CHESTERFIELD alias CHESTERTON. Eccleſiæ Lichfeldienſis apud Anglos Canonicus, claruit an. MCCCXLVII. Seriem Epiſcoporum Conventrenſium & Lichfeldienſium contexuit, & hiſtoriam Eccleſiæ à primâ ejus fundatione ſub Oſwio Merciorum & Northanumbranorum Rege anno DCLVI. ad ſua tempora perduxit. Eam ex codice Cottoniano cum quatuor MSS. collatam in lucem produxit Cl. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 423, cui additamenta quædam & Continuationem ab anno MCCCXLVII. ad annum MDLIX. curâ Guilielmi Whitlock (qui & ipſe etiam Canonicus fuit Lichfeldienſis) concinnata ſubjunxit editor; varias etiam lectiones oræ cujuſvis paginæ applicuit; & ſuas annotationes ad imum adjecit.

1347. JOANNES THORESBEIUS, gente Anglus. Archiepiſcopus Eboracenſis, claruit ſub Edvardo II. Rege, anno MCCCXLVII. literarum tyrocinia in inclytâ Academiâ Oxonienſi poſuit, Juriq; Civili & Theologiæ operam dedit, in quibus tantos fecit progreſſus, ut in ſummos tùm Eccleſiæ tùm Reipublicæ honores aditum ſibi patefecit; primò Epiſcopus Menevenſis Anno MCCCXLVII. deinde Wigornienſis factus, ac ſummus Regni Cancellarius anno MCCCXLIX. demum Metropolitanus Eboracenſis ac Angliæ Primas anno MCCCLII. S. R. E. etiam Cardinalis titulo S. Sabinæ ab Urbano Papâ V. conſtitutus, ſi Balæo fides: cùm ampliſſimo Cancellariatûs munere ſeptem annos fidelitèr functus eſſet, quò majorem Provinciæ curam gereret, rebuſq; Eccleſiæ unicè vacaret anno MCCCLVI. loco ceſſit, & ſigillum Regi ægrè annuenti reſignavit: omnes deinde optimi Antiſtitis partes implevit, Clerum contra importunos Fratrum Mendicantium inſultus ſtrenuè propugnavit, rixas inter cives Eboracenſes & Monachos B. Mariæ ſuo conſilio ſedavit; liteſq; inter ſedem Cantuarienſem & Eboracenſem, circa Crucem geſtandam, toties vexatas, compoſuit denuò, ac penitùs extinxit. Cumq; Eccleſiæ Metropoliticæ annos ſupra 24. præfuiſſet, corpus ſepulturæ, animam Domino reddidit anno MCCCLXXIII. Scripta alia latinâ, alia vernaculâ linguâ exarata edidit. Paſtorale, ſive Injunctiones Clericis ſibi ſubjectis, Angl. MS. in Bibl. Lambethanâ; excerpta nonnulla exhibet Cl. Whartonus *ad Uſſerii Hiſt. Dogmat. de SS. Script. Append.* p. 430. De

vulgi

vulgi institutione Commentarium, linguâ vernaculâ scriptum ; MS. penes Godwinum fuit. Contra Monachos Mendicantes Processum latinè, vide Balæum Cent. 6. p. 493.

JOANNES VITODURANUS, Monachus ordinis Fratrum Minorum in cœnobio S. Montis prope Vitodurum, claruit Anno MCCCXLVIII. Ut rerum suo tempore gestarum notitia ad seros usq; nepotes pertingeret, *Chronicon* sive *Historiam* suorum temporum conscripsit, quod ab anno MCCXV. ad annum MCCCXLVIII. produxit. Opus supradictum laudat ex Goldasto Reverendiss. Usserius de *Christ. Eccles. Success.* c. 7. p. 190. eoq; usi sunt in historiis suis condendis H. Bullingerus & Jo. Simlerus, idem citat Jo. H. Hottingerus *dissert. de Methodo legendi Hist. Helvet.* passim. Extat MS. in Bibl. S. Galli in Helvetiâ ipsum αὐτόγραφον. 1348.

DAVIDES MONACHUS, natione Græcus, patriâ, ni fallor, Thessalonicensis, circa ann. MCCCXLVIII. claruisse videtur, quando contentio inter Barlaamum, cui Acindynus astipulatus est, & Monachos Thessalonicenses maxime fervescebat, quæ Concilio CP. ann. MCCCL. habito, consopita est ; scripsit *Compendiariam & perspicuam declarationem hæreseos Barlaami & Acindyni:* cujus titulus & principium Τοῦ τιμιωτάτου ἐν μοναχοῖς κυροῦ Δαβὶδ σύντομος καὶ σαφὴς δήλωσις περὶ τῆς τοῦ Βαρλαὰμ καὶ Ἀκινδύνου αἱρέσεως. Ὁ Βαρλαὰμ ἑλληνικοῖς προσκείμενος δόγμασιν, ἐνόμιζε μηδὲν ἄλλο φῶς εἶναι θεῖον, &c. Extat Græcè MS. *Biblioth. Vindob. Cod. Theol.* CCX. num. xvi. uti & in *Biblioth. Augustanâ*, * *Subsel.* II. n. xxiii. Hujus excerpta quædam breviuscula habentur apud L. Allat. de *Consens.* l. II. c. 17. *Sect.* 2. col. 838. ampliora apud Gretserum in *Annotat.* ad *Cantacuzen.* pagg. 928, 929. Notandum est in *Bibl. Regis Gallorum*, Cod. 692. extare opus MS. Davidis cujusdam Dishypati de *Blasphemiis* Barlaami & Acindyni ad Nicolaum Cabasilam, cujus meminit Cl: Cangius *Gloss. Med. Lat. v. Dissipatus:* eundem esse auctorem, idem prorsus opus, verisimillimum est. 1348.

* Reiseri Index MSS. Bibl. August. p. 27.

NICOLAUS CABASILAS CHAMAETAS, Archiepiscopus Thessalonicensis, quem nonnulli cum Nilo avunculo suo & in eâdem sede decessore malè confundunt, claruit anno MCCCL. Vir extra invidiæ aleam doctus, plurimos ingenii sui fœtus edidit, quibus immortale apud posteros nomen obtinuit; cum tamen Latinorum placita multo acumine expugnaverit, ex scriptis ejus pauca admodum in lucem prodierunt, plura tenebris damnata in Bibliothecarum claustris adhuc constringuntur ; suntque hujusmodi. *De Vitâ* in Christo libri septem : horum sex à Pontano Latinè editi ; de septimo altum silentium : septimus autem una cum sex prioribus eo ipso ordine quo editi sunt, extant Gr. MSS. in *Biblioth. Cæsareâ Vindob. Cod. Theol.* CCLXII. n. xxix. à fol. 244. p. 1. ad fol. 341. p. 1. titulus & Principium Septimi sic se habent. Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς λόγος ζ. ὁποῖος γίνεται ὁ μεμυημένος τὴν ἀπὸ τῶν μυστηρίων χάριν φυλάξας τῇ παρ' ἑαυτοῦ σπουδῇ. Ἐπεὶ δὲ εἴρηται τίς γενόμενος ὁ μυηθεὶς καὶ τίνα τὴν ὁδὸν ἐλθών. Septem etiam libri in *Bibl. Regis Gallorum*, Cod. 1759. extare dicuntur. Ex IV. prioribus fragmenta quædam Græce profert L. Allatius *adversus Creighton*, pagg. 422, 423, 424, 531. & Petr. Arcudius *de Concordiâ* passim. *Expositio* in visionem Proph. Exechielis de quatuor animalibus. Pr. 1350.

Vide Part. I. Append. p. 44.

SÆC.XIV. ab An. MCCC.

Πᾶσα προφητεία καὶ θεωρία καὶ ὅρασις. Expositio in visionem alteram ejusdem Proph. de ossibus aridis. Pr. Τὴν τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἐπιδημίαν. Extant Gr. MSS. in *Bibl. Vind. Cod. Theol.* CCX. n. v, vi. à fol. 104. p. 1. ad fol. 117. p. 2. iterumque ibid. Cod. CCLXII. n. ix, x. ubi etiam habetur *Expositio* tertia in Ezech. Proph. visionem. Pr. Πᾶσα προφητεία καὶ ὅρασις εἰκόνες ἦσαν τῆς τοῦ Σωτῆρος ἐπιδημίας, num. xi. *Precatio* ad Christum τὸν μονογενῆ τοῦ Θεοῦ Υἱὸν καὶ Λόγον. Pr. Ὑμνοῦμέν σε, εὐλογοῦμέν σε, δοξολογοῦμέν σε, *ibid.* Cod. CCLXII. num. xix. *Responsio* ad interrogationem, *Quis sit finis Incarnationis Dominicæ?* Pr. Εἰ καὶ φιλόχρυσοι καὶ φιλόδουλοι ἄνθρωποι. MS. *ibid.* Cod. CCCXV. num. xxii. habetur etiam in *Bibliothecâ Vaticanâ.* *Expositio* verborum S. Gregorii Nazianz. Ὦ τῆς καινῆς μίξεως, ὢ τῆς παραδόξου κράσεως (quæ habentur Oratione 38. Tomo I. operum Gr.Lat.edit. Parif. p.620.) Pr. Ἐρωτᾷς ὦ φίλων ἄριστε, τί ποτ' ἐστὶν ἐκεῖνο ὅ φησιν ὁ ἐν θεολογίᾳ μέγας Γρηγόριος, Ὦ τῆς χάριτος, κ. λ.—Καὶ βούλει μαθεῖν τίς ἡ τῶν ῥημάτων τούτων δύναμις· ἰδοὺ σοι. MS. *ibid.* n. xxiii. *Explicatio* duplex sacrarum vestium in divinâ Liturgiâ usitatarum habetur, *ibid. Cod. Hist. Eccl.* XXXIV. n. xxxvi. videtur esse Appendix quædam ad opus Liturgicum, verùm in editis non comparet. Orationes variæ. *In Christi* salutares passiones. Pr. Ἄκουε, οὐρανέ, καὶ ὁ τῶν Ἀγγέλων ἅπας κύκλος. Gr. MS. *ibid. Cod. Theol.* CCX. n. iii. & iterum *Cod.* CCLXII. n. iv. hujus meminit L. Allat. de *Simeon.* p. 82. & fragm. exinde profert *adversus Creighton*, p. 425. *Oratio* in Ascensionem Christi. Pr. Αἱ χάριτες μὲν ἀπὸ τῶν προτέρων χρόνων ἐξ οὐρανοῦ. MS. *ibid.* n. iv. item *Cod.* CCLXII. n. v. Allat. de *Simeon.* p. 82. *In nativitatem* B. Mariæ Virginis. Pr. Καὶ πρῶτα μὲν τὸν Θεὸν ἐνταῦθα καλῶμεν. MS. *ibid.* n. vii. iterum *Cod.* CCLXII. n. i. uti & *Bibl. Regis Gallorum* Cod. 1759. Allat. *ibid.* p. 97. *In Annunciationem* B. Mariæ Virginis. Pr. Εἴποτε δεῖ χαίρειν ἄνθρωπον καὶ σκιρτᾷν. MS. *ibid.* n. viii. iterúmque *Cod.* CCLXII. n. iii. & in *Codd. Reg. Parif.* 1379. 1759. Allat. *ibid.* p. 88. *In Obitum* & Assumptionem B. Mariæ Virginis. Pr. Τοῦ νῦν ἀγῶνος ὡς οὐδὲν ἂν γένοιτο μεῖζον. MS. *ibid.* Cod. CCLXII. n. vi. & in *Reg. Parif.* Cod. 1379. In *S. Martyrem* Demetrium. Pr. Πολλῶν ὄντων καὶ μεγάλων, ὑμεῖς οὐδὲ συνιδεῖν ῥᾴδιον. MS. *ibid.* n. vii. & in *Reg. Parif.* Cod. 1759. Allat. *ibid.* p. 107. fragmentum hujus Orationis Græcè apud eundem *adversus Hottinger*, p. 203. Ad eundem *Demetrium Allocutio.* Pr. Οὐδὲν δεῖ μοι τῶν ἀτόπων, ὦ Μαρτύρων ἀκρότης. MS. *ibid.* n. xv. & in *Reg. Parif.* Cod. 1759. In *S. Andream* jun. qui Martyrium consummavit Hierosolymis. Pr. Ἐγὼ δέ σου πῶς ἂν εἴποις ἱερῶν ὦ Χριστοῦ μάρτυς Ἀνδρέα. MS. *ibid.* n.xii.& in *Reg. Parif.* Cod. eodem. In *S. Nicolaum* Episcopum Myrensem Myroblytum. Pr. Ἐπεὶ δὴ πάντα ἀπήντησεν ἡμῖν παρά σου ὦ ποιμένων ἄριστε. MS. *ibid.* n. ii. In *tres SS. Patres, Basilium M. Gregorium Theologum, & Joannem Chrysostomum.* Pr. Οἶμαι γε τῶν ἐννομωτάτων καὶ δικαιοτάτων εἶναι, τὴν γινομένην τοῖς πατράσι πᾶσαν νέμειν τιμήν. MS. *ibid.* n. xiv. Eximios hosce tres Patres ex recentioribus Græcis alii etiam suis Orationibus junctim collaudârunt, e. g. Joannes Euchaitarum Metropolita, Philotheus Patriarcha CP. Matthæus Camariota, Theodorus Metochita, & forsan alii; unde mirari liceat quid Phil. Labbæo, viro doctissimo & in his studiis satis exercitato, in mentem venerit, orationem prædictam Cabasilæ abjudicare, & Philotheo ascribere, *de scriptor. Eccl.* Tom. II. p. 115. cum ista Philothei à Pontano primùm Gr. Lat. edita ab hâc omninò diversa sit. *Oratio* Encomiastica in Imperatorem. Pr. Ἄτοπόν τι νομίζω καὶ

τὸ

τῆς μεγίστης ἀγνωμοσύνης. MS. *ibid.* n. xxx. & *Reg. Parif.* Cod. 1759. SÆC.XIV. ab An. MCCC.
Oratio Encomiaſtica ad Imperatricem Annam Palæologinam. Pr. Νόμος μὲν ἅπασιν Ἕλλησιν ἔκειτο, ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν ἄγειν Ἀθήναζε. MS. *ibid.* n. xxxiii. *Oratio* ad Imperatricem de Uſurâ, ab editâ prorſus alia; Pr. Πολλαχόθεν ἐπιδειξαμένη τῶν ἔργων ὦ μεγίστη βασίλισσα, τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου. MS. *ibid.* n. xxiv. *Oratio* ad Athenienſes de *Arâ* apud ipſos *Miſericordiæ.* Pr. Ἥκω νῦν ὦ Ἀθηναῖοι συμβουλεύσων ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τῶν δικαίων ὑμῶν. MS. *ibid.* n. xxv. *Libellus* de Magiſtratuum Civilium iniquis auſis circa res ſacras. Pr. Τοὺς μὲν πονηροὺς τῶν ἀρχόντων, MS. *ibid. Cod. Theol.* CCLXII. n. xxii. à fol. 344. ad fol. 369. & in *Bibl. Reg. Pariſ.* Cod. 1759. *Interpretationes* in Acta Conciliorum & SS. Patrum Canones. Extant Gr. MSS. in *Bibl. Regis Gall.* Cod. 940. cum Balſamone, Zonarâ, &c. *Protheoria* operis cujuſdam Avunculi ſui Nili Cabaſilæ adverſus Latinos, à L. Allat. edita *Differt. de Nilis*, pagg. 50, 51. *Epitaphium* Avunculi ſui ſupra memorati tumulo inſcriptum, verſibus Heroicis conceptum, cum duodecim aliis eodem carmine, Gr. MS. *Bibl. Vind. Cod. Theol.* CCLXII. n. xxix. *Canon* Iambicus cum Scholiis in Feſt. Theophaniæ: alter in S. Pentecoſten: horum meminit Allat. *de Nilis*, p. 56. Philoſophica demum nonnulla; contra *Scepticos*, contra *Niceph. Greg.* de *Rhetoricâ*; de *Syllogiſmis*, &c. *Epiſtolæ* numero ſedecim, quibus, ſi in lucem prodirent, Hiſtoriam Byzantinam illuſtratam iri confidimus, extant MSS. in uberrimâ iſtâ *Cæſareâ Bibliothecâ*, *Cod.* CCLXII. toties memorato.

JOANNES BOCCACIUS, gente Italus, patriâ Florentinus, claruit anno MCCCL. 1350.
Fr. Petrarchæ auditor & æmulus: Certaldum ad Arni ripam oppidum natale habuit, in lucem editus Anno MCCCXIV. Ingenio erat prompto & facundo, ab ipſis prope incunabulis aſſiduus Muſarum cultor & pediſſequa; inde ei lepores, inde venuſtates, inde tot Veneres & Cupidines, quibus ſcatent undique & luxuriant ejus lucubrationes, ſe verioribus etiam ſtudiis & politiori literaturæ animum adjecit. Renaſcentes in Italiâ bonas literas inter alios ſui temporis fovit, Sermonem vernaculum unicus perpolivit: Annorum tandem ac famæ ſatur ex hâc vitâ migravit Anno MCCCLXXV. ætatis LXII. in Templo maximo Certaldi honorificè tumulatus. Multos ingenii fœtus edidit: Extant *de Genealogia Deorum* libri XV. Hugonis Hieroſol. & Cypri Regis mandato ſcripti; prodiit hoc opus Venet. 1473, 1497. *fol.* Vincent. 1487. & cum notis Jac. Mycilli Baſil. 1532. *De Claris Mulieribus* liber, Joannæ Siciliæ Regis Filiæ gratiâ ſuſceptus. Lovanii 1487. *fol.* Bernæ Helvetiorum 1539. *De caſibus virorum illuſtrium*, Pariſ. . *fol.* Aug. Vind. 1544. *Hiſtoria Conſtantinopoleos.* Tres poſteriores tractatus habentur MSS. in *Bibl. Lugduno-Batavâ*, n. xxiv. *Hiſtoriæ Romanæ compendium*, Col. Agrip. 1534. 8*vo.* *De Montium, ſylvarum, fontium, lacuum, fluviorum, ſtagnorum, & marium nominibus*, Baſil. 1532. *Vita Dantis Aligerii* Poetæ Florentini, Italico ſermone ſcripta, Florent. 1576. 8*vo.* Romæ 1644. *Decamero* dialogus feſtivus Italice etiam ſcriptus, anno 1348. peſte undique graſſante, Venet. . 4*to.* plures id genus *Novellas* confinxit: Fertur etiam de *Hæreſibus Bohemorum*, & de *bellis Florentinorum* hiſtorias contexuiſſe, utrum autem extent non reperi.

GREGORIUS PALAMAS, ortu Aſianus, ex Monacho 1354.
Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, claruit anno MCCCLIV. Extant, Vide Part. I. Append. p. 45.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. præter eas à Cl. Whartono memoratas, quæ ſequuntur lucubrationes. *Orationes* duæ in Transfigurationem Domini, Græcè & Latinè à Combefiſio cum ejuſdem notis editæ *Auct. Noviſ.* Pariſ. 1672. *fol.* *Orationes* duæ de ingreſſu B. Mariæ in Templum, quarum prior ſic incipit. Εἰ ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται, καὶ τὸ καλὸν δένδρον. Poſterior hoc modo. Ἐπὶ τῶν μειζόνων, ἢ κατ' ἀνθρωπίνην δύναμιν. Utriuſque meminit L. Allatius *de Simeon.* pagg. 87. 92. Extant Græcè MSS. in Biblioth. Vaticanâ. *Oratio* de Dominicâ Incarnatione. Pr. Ὁ τοῦ Θεοῦ προαιώνιος καὶ ἀπερίληπτος καὶ παντοκράτωρ Λόγος. Allat. de *Simeon.* p. 103. De *Paſſionibus* & *Virtutibus*, & de iis quæ per otium cogitatio parit, ad Xenam Monacham: *Homiliæ in Demetrium Martyrem; de mutuâ concordiâ; in Publicanum; in Prodigum; de ſecundo Advantu Domini; de Miſericordiâ & Benificentiâ*, &c. habentur Græcè MSS. in *Biblioth. Reg. Gall.* Cod. 615. Volumen *Sermonum* in folio Gr. MS. extat in *Biblioth. Bodleianâ*, Cod. 637. *Hypotheſes Theologicæ* capitulis xvi; de *doctrinâ Acindyni* ad Athanaſium Cyzicorum Archiep. liber; *Confutationum Acindyni* libri vii; *Iambi* adverſus *Acindyni Carmina*; *Epiſtolæ* item plurimæ ultrò citróque datæ habentur Græcè MSS. in *Biblioth. Regiâ Pariſienſi*, Cod. 1408. *Capitula* lv. *Phyſica*, *Theologica*, *Ethica*, *Practica* adverſus Barlaamum, Gr. MSS. *ibid.* Cod. 1213. *Homilia* de præmiis bonorum & ſuppliciis malorum, Dominicâ πρὸς τοὺς τῶν προπατέρων (quæ eſt *Dominica ante Chriſti Nativitatem*) recitari ſolita, Græcè MS. *ibid.* Cod. 1379. *Expoſitio* ſive *Confeſſio* orthodoxæ fidei. Græcè MS. in *Biblioth. Auguſtanâ Subſell.* II. Cod. 23. Diſputatio inter Gr. Palamam & Man. Chryſoloram de proceſſione Spiritûs Sancti: extabat Græcè MS. apud S. Antonium Venetiis, teſte Poſſevino. *Epiſtolæ* cujuſdam Gregorii noſtri ad Theſſalonicenſes de laboribus ſuis; & *Diſputationis* adverſus Infideles & Atheos Chionas meminit erudititiſſ. Combefiſius in notis ad Orationes à ſe editas.

1354. MATTHÆUS CANTACUZENUS, Joannis Cantacuzeni Imp. CP. & Irenes filius, tanto Patre non indignus, eiſdem animi dotibus inſtructus, eiſdem artibus & diſciplinis imbutus, eiſdem virtutibus ornatus, eandem etiam fortunam expertus, claruit anno MCCCLIV. Andronici junioris filiam Joannis Palæologi ſororem in matrimonium duxit; deinde diſſidiis inter Fratres exortis, Patris hortatu partem Regiminis ſuſcepit, à Philotheo Patriarchâ coronatus anno MCCCLIV. Proximo anno certis conditionibus imperio renunciat, poſteà repetit; armis utrinque certatum eſt; tandem vel prælio victus, vel turbis fatigatus in Montem Atho ſeceſſit, habitúmque Monaſticum induit; quamdiu vixit incertum eſt. In illuſtrandis S. Scripturis egregiam planè operam navavit; in *Cantica Canticorum Commentarium* lucubravit, in *Sapientiam Solomonis* aliquid meditâſſe à quibuſdam dicitur, & *Monita quædam ſalutaria* vel dictâſſe vel collegiſſe. Opus in *Cantica* verſione ſuâ ac notis illuſtratum Gr. Lat. edidit *Vincent. Riccardus* Romæ 1624. *fol.* unde mirari ſubit, adeo celebrem Auctorem, adeo inſigne Opus in ipſâ Urbe prelo egreſſum, ab iis qui de ſcriptoribus Eccleſiaſticis agunt, Poſſevino, Bellarmino, Miræo, ipſóque etiam Oudino, qui de *Scriptoribus omiſſis* ex profeſſo *Supplementum* texuit, neglectum penitùs & prætermiſſum.

HEN-

HENRICUS de ERFORDIA, Saxo-Germanus, ex Ord. Præd. Cœnobii S. Pauli apud Mindenses Monachus, Theologus eximius, Scholæ Erfordiensis in primordiis ejus grande decus & ornamentum, claruit anno MCCCLV. Scripsit *Chronicon generale* ab orbe condito ad annum MCCCLV. quod *de factis memorabilibus* inscripsit: Hujus partem aliquam *Magni Chronici Belgici* Auctor operi suo inseruit: Idem laudat Reverendiss. Usserius, ac *Æterni Evangelii* errores exinde profert *Graviss. Quæst.* c. 9. p. 279. ut & Fl. Illyricus *Catal. Test.* p. 1720. Opus etiam *de Ente* composuit, in decem partes distributum, cui titulus *Catena Aurea*, in cujus Prologo alias suas lucubrationes recenset, *viz. De Conceptione B. Virginis*; *De Ornatu Clerici*; *De Casibus Conscientiæ*; *Sermones*, &c. de quibus consulendus Possevinus *Apparat. Sacr.* Tom. I. p. 697. qui opus prædictum Neapoli in Biblioth. Fr. Dominic. MS. extare fidem facit. Notabit Lector eodem loco & tempore *Joannem de Erfordiâ* Ord. Min. floruisse, virum juris peritiâ insignem, ac Scriptis clarum, quorum Catalogum exhibent Simlerus & Possevinus, utrum verò jam extant mihi incompertum est. SÆC. XIV. ab An. MCCC. 1355.

JOANNES PALÆOLOGUS, Andronici junioris Imp. CP. filius natu maximus, hæres & in Imperio successor, claruit anno MCCCLV. Patre anno MCCCXLI. mortuo, Puer novennis sub tutelâ Annæ Matris, & Joan. Cantacuzeni M. Domestici imperium capessit: Anno MCCCXLII. à Joanne Patriarchâ Coronâ imperiali exornatur: Anno MCCCXLVII. Helenam Cantacuzeni filiam *thalami*, ipsumque Cantacuzenum *imperii* Consortem accipit: Anno MCCCLV. Cantacuzeno abdicante solus dominatur: Anno MCCCLXXXIV. rejecto Andronico primogenito, Manuelem filium natu minorem sibi in Imperio socium constituit: & tandem languoribus exesus sexagenarius Byzantii obiit anno MCCCXCI. Extat hujus nomine *Professio Fidei*, Ecclesiæ Græcæ Confessioni opposita, Romanæ in omnibus consentanea, coram Paulo Patr. CP. Latini ritûs, Nicolao Episc. Arenopolitano, aliisque Urbani Papæ V. Legatis xviii. die Octobr. Anno MCCCLXIX. Romæ habita. Hanc ex Archivis Vaticanis deprompsit Bzovius, ac Græcè & Latinè edidit in *Annal. Ecclesiast.* eandem L. Allatius profert libro *de Consens.* lib. II. c. 17. *sect.* vi. col. 843. ejus meminit Spondanus, ac uno ore omnes Scriptores Pontificii, & de Ecclesiâ Græcâ triumphum agunt. Utrum autem genuina sit, an supposititia inter eruditos non convenit. *Epistola* quædam Joannis Palæologi ad Patriarcham Alexandriæ in Biblioth. Vaticanâ MS. habetur, utrum nostri sit, an potiùs Joannis junioris, qui sequente sæculo imperium tenuit, Concil. Ferrariensi & Florentino interfuit, nisi inspecto codice certum aliquid statuere non licet. 1355.

RANULPHUS HIGDENUS, natione Anglus, Monachus Cestriensis Ord. Benedic. claruit anno MCCCLVII. *Historiam* universalem ex aliorum Chronicis contexuit, quam à Creatione Mundi exorsus ad sua tempora diduxit, posita ubique in margine Annorum supputatione, eamque *Polychronicon* appellavit. Opus in septem libros divisum; horum sex priores, viz. ad Normannorum tempora, in quantum res Britannicas & Hibernicas complexi sunt, iis omnibus quæ ad exterarum Gentium res gestas pertinebant prætermissis, ex Codd. MSS. primus Latinè edidit doctiss. Galeus, Eccles. Metrop. Eboracens. nunc 1357. Vide Part. I. Append. p. 48.

Decanus

SÆC. XIV. ab An. MCCC. Decanus dignissimus, *hist. Angl. Script.* Tom. III. Opus integrum in variis Angliæ Bibliothecis MS. asservatur. Extat ejus *Ars componendi Sermones*, MS. in Biblioth. Bodleian. Cod. 2752. *Speculum Curatorum*, MS. in Biblioth. Colleg. Baliol. Oxon. sub *lit.* L. cod. x. Plura ejus opera recenset Balæus *Cent.* VI. p. 462. & ex eo Pitsæus, p. 516.

1357. Vid. Part. I. Append. p. 47. DEMETRIUS CYDONIUS, qui & *Nipho Hieromonachus* dicitur, patriâ Thessalonicensis, claruit anno MCCCLVII. Scripta ejus edita in Appendice ad Part. I. numerantur, verùm in nonnullis supplendus est Whartonus, in paucis etiam corrigendus: nimiùm enim festinans utrámque Demetrii *Deliberativam* à Combefisio editam, *de non reddenda Callipoli* inscriptam refert, cum in altera solum de eo agatur, in alterâ *de petendo à Latinis subsidio* unicè disceptetur. Extat præterea *Lamentatio calamitatum Thessalonicensium*, quas concives sui in fatali illo Urbis excidio passi sunt, cum Latinâ versione Combefisii inter *Scriptores post Theophanem* typis Luparæis edit. 1685. fol. pag. 385. Opera inedita hæc sunt, *Commentarius de processione Spiritûs S.* pro Latinis contra Græcos, rogatu cujusdam Amici compositus, & in capita xli. divisus, ab eo quem P. Arcudius edidit omninò diversus. Pr. Προοίμιον· Ἐπὶ πολλῶν τῆς σῆς φιλομαθείας καὶ φιλαλήθους. Hujus meminit L. Allatius *de Consensu*, lib. II. c. 18. *sect.* v. col. 857. habetur MS. in Biblioth. Vindob. Cod. Theol. CCLX. à fol. 1. ad fol. 210. *Apologia pro S. Thomâ Aquinate*, contra Nilum Cabasilam Archiep. Thessalon. Pr. Ἡ μὲν κατὰ Λατίνων προθυμία τοῦ ἀνδρὸς τούτου μεγάλη καὶ θαυμαστή. MS. *ibid.* à fol. 210. ad fol. 268. vide Allat. *ibid.* *Epistola* ad Amicum quendam, communicationem proximè præcedentis libri à se petentem. Pr. Τὴν μὲν ἔοικεν αἰτίαν εἰ βούλει μαθεῖν τοῦ μὴ μέχρι νῦν ἐλθεῖν. MS. *ibid.* uti & *Cod. Theol.* CCX. n. ix. & CCLXII. n. xxxii. ex quibus ad Nicol. Cabasilam scriptam esse manifesto liquet. *Epistolæ* tredecim, quarum prima ad Manuelem Palæologum Imp. Pr. Σὺ καὶ ἄρχειν οἶδας, καὶ παρακαλεῖν ἐπίστασαι. MSS. *ibid.* eas omnes dignissimas censet Cl. Lambecius, ut supplemento corporis hist. Byzantinæ posthâc inserantur. Habentur in *Bibl. Reg. Parisiensi.* *Epistolæ* duæ ad Philotheum Patr. scriptæ, Græce MSS. Cod. 1334. Aliæ plures, cum variis opusculis, partim editis, partim ineditis, *ibid.* Cod. 1759. *Oratio in Pentecosten*, & in *Spiritum S.* Pr. Οἱ μετὰ τὰς γυναῖκας ἀγωνιστὰς εἰσιόντες, ἂν μὴ πολὺ τοὺς φθάσαντας. Allat. *de Consensu*, ibid. *de Simeon.* p. 101. *Oratio in Annunciationem B. Virginis*, hâc inscriptione, Δημητρίου τοῦ Κυδώνη λόγος εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὃ μὲν ἐπ' ἐκκλησίας ἀναγινωσκόμενος, διὰ τὸ τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ἀποδοκιμασθῆναι. Pr. Ὅσαι τῶν πόλεων βέλτιον τοῖς βασιλεῦσι χαίρειν ἐκτίνειν, ὧν εὐεργέτηνται. Extat MS. in *Bibl. Vindob. Cod. Theol.* CCLXII. n. xvii. & cum eadem Censurâ in *Cod. Regio Paris.* supra memorato, uti testatur Combefisius*. Hujus etiam meminit Allat. *de Simeon.* p. 103. In *Bibl. Bodl. Cod. Baroc.* 90. habentur Græcè MSS. *Apologia pro S. Thomâ*, & *Oratio* novissimè recensita. *Sermo* item *in Laurentium.* Pr. Οἱ σώφρονες τῶν ἱερέων. *Homilia* quædam. Pr. Τοῖς ὑπὲρ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν. *Solutio argumentorum quorundam circa Incarnationem Christi.* Pr. Τὰ δὲ ἀνωτέρω πρὸς τοῦτο. Et *Epistolæ* novem. Præter opera supradicta proprio marte laborata, aliorum etiam lucubrationes è Latino Sermone in Græcum vertit Demetrius. *Anselmi Cantuariensis librum de Proces-*

* In notis ad Orat. Deliberat. col. 1282.

Processione Spiritûs S. *Ejusdem Epistolam ad Waleramnum de tribus Quæstionibus, ac præsertim de fermento & azymo*; utriúsque meminit L. Allatius *de Consensu* loco supra laudato. Ex *Augustini Sermonibus* capita quædam, & *D. Tho. Aquin. contra Gentes*, qui *Venetiis* extat MS.

LEVOLDUS NORTHOVIUS, natione Germanus, Patriâ Westphalus, in agro Marcano familiâ equestri natus, claruit anno MCCCLVIII. In Academiâ Erfordiensi tyrocinium literarum posuit, inde in Aulam ascitus Engelberti Comitis filios erudiendos suscepit. Anno MCCCVIII. ætatis trigesimo, severioribus Theologiæ studiis in Academiâ Avenionensi, ubi Clemens Papa V. sedem tunc temporis fixerat, animum serio applicuit, deinde in patriam reversus, & Sacris Ordinibus initiatus, munus Sacerdotale per multos annos cum laude sustinuit, animámque literis humanioribus subinde relaxans, eximiam in historiâ & antiquitatibus (præsertim patriis) scientiam nactus est: hisce dotibus instructus, hortatu Engelberti Patroni sui ad Archiepiscopatum Coloniens. nuper evecti, ad historiam scribendam octogesimo ætatis anno se accinxit: Extant ejus *Origines Marcanæ*, sive *Chronicon Comitum de Marcâ & Altenâ*, à prima origine usque ad an. MCCCLVIII. Opus istud cum Anonymi Continuatione ad annum MCCCXC. ex duobus MSS. Codicibus primus in lucem edidit, & notis brevibus illustravit H. Meibomius senior, typis Wechelianis impressum Hanov. 1613. *fol.* Idem recudi fecit H. Meibomius filius inter *Rerum Germanic. Scriptores*, Helmstad. 1688. *fol.* Tom. I. p. 373. *Catalogum* etiam *Archiepiscoporum Coloniensium*, à Materno primo Episcopo anno XCIV. usque ad Wilhelmum de Genepe anno MCCCXLIX. adornavit. Prodiit curâ ejusdem Meibomii jun. *Rerum German. Script.* Tom. II. p. 4. 1358.

JOANNES de FORDUN, gente Scoto-Britannus, patriâ Mernensis, vico sui nominis oriundus, Historicus insignis, claruit anno MCCCLX. Alius quippe omnino est à Joanne de Fordham Cœnobii Fordensis Abbate, qui Joanni Anglorum R. ab auriculari confessione fuit, & circa annum MCCX. floruit, ut rectè notavit Cl. Editor. Multum debet Joanni nostro Patria sua, multum recentiores Scotorum Historici ob Historiam suam tanto sudore laboratam, quam *Scoti-Chronicon* inscripsit. In isto opere, in quinque libros diviso, suæ Gentis Historiam à primâ origine usque ad media tempora Edoardi III. viz. annum MCCCLX. summa fide conscripsit: idem interpolavit & continuavit Magnus Mac-Ullac Fordunii discipulus. *Continuatio* extat MS. in Biblioth. Regiâ Westmonast. *Historia* prodiit curâ Cl. Tho. Gale, ex Cod. MS. quem olim possidebat Hector Boethius, inter XV. *Scriptores Rer. Angl.* Oxon. 1691. *fol.* 1360.

MANUEL CALECA, natione forsan Græcus, claruit Gregorio Palamâ junior, circa annum MCCCLX. Scripta quod attinet, præter ea quæ congessit Cl. Whartonus, supersunt nonnulla nobis etiam memoranda. Extant *Orationes* duæ, in *Circumcisionem Domini* una. Pr. Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι. In *S. Stephanum* altera. Pr. Ὥσπερ ὁ ἥλιος πανταχοῦ μὲν τῆς γῆς τὰς ἀκτῖνας. Harum notitiam conservavit L. Allatius *de Simeon.* pagg. 112. 115. Ejusdem *Orationes Theologicas* memorat, quarum etiam sextam laudat, & lacinias duas exinde profert idem Allatius *adv. Creighton*, pagg. 435, 436. Idem fragmentum 1360. Vide Part. I. Append. p. 55.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. mentum ſatis amplum ex libro quarto contra Græcos, qui nativo ſermone nondum prodiit, Græcè exhibet in Tractat. *de Purgatorio*, à pag. 12. ad pag. 20. aliud *ibid.* p. 311. nonnulla *lib. de Conſenſ.* coll. 1332, 1333. 1360. Opus Græcum integrum extat MS. in *Biblioth. Regià Pariſienſi*, Cod. 901. Grammatica etiam Græca MS. habetur *ibid.* Cod. 1992.

1362. AMALRICUS AUGERII, patriâ Biterrenſis, (non Bononienſis uti conjicit Voſſius) ex Ordine S. Auguſt. Monachus, ac Monaſterii B. Mariæ de Aſpirano, diœceſis Helenenſis, Prior, claruit anno MCCCLXII. *Chronicon Pontificale* ex ccix. ſcriptoribus collectum ordine Alphabetico contexuit, ac Urbano Papæ V. nuncupavit: Pontificum neminem poſt Joannem XXII. in iſto opere memorat, nec ipſius Joannis ultra ſextum Pontificatus annum res geſtas perſequitur. Hunc paſſim laudat celeberr. Annal. Continuator*, ac præclaris ornat elogiis, *qui neminem fideliorem aut accuratiorem Chronographum eo tempore reperiri aſſerit.* *Chronici* ſupradicti partem, *Vitas*, viz. *Clementis* V. & *Joannis* XXII. *PP.* è tenebris produxit, & notis uberrimis illuſtratam edidit Cl. Baluzius, *Vit. Pap. Aven.* Tom. I. col. 95. 185. Opus integrum extabat MS. apud P. Scriverium, teſte G. Voſſio, de *Hiſt. Lat.* lib. III. c. 1. p. 531. Scripſiſſe etiam *Hiſtoriam belli contra Albigenſes* teſtatur Sandæus *not. & animadv. in* Voſſ. Hiſt. Lat. p. 202.

*Spondan. ad ann. 1310. n. iv.

1362. Vid. Part. I. Append. p. 58. PHILOTHEUS, cognomento *Coccinus*, Patriâ Græcus, primò Monachus Sinaita, deinde Præpoſitus Monaſterii in Monte Atho, poſtea Heracleæ Metropolita, ac tandem Patriarcha CP. claruit anno MCCCLXII. Hunc miris laudibus extollit, prudentiámque ejus, ac eruditionem, pietatem ac ſanctimoniam, quâvis datâ occaſione, in hiſtoriâ ſuâ deprædicat Joan. Cantacuzenus Imp. Scripta quod attinet, edita pleráque recenſuit Cl. Whartonus, & nonnulla inedita; accuratiorem eorum notitiam adhibere liceat. *Ordo Sacri Miniſterii* à Philotheo inſtitutus, prodiit Græcè & Latinè curâ Jac. Goari *EuchＯlog.* ſive *Ritual. Græcor.* Pariſ. 1647. *fol.* p. 1. *Doctrina* collecta ex Joan. Chryſoſtomo, & aliis Patribus ſuper Evangelium de Publicano & Phariſæo. Pr. Ἡ εἰς τὸν τελώνην καὶ τὸν φαρισαῖον παραβολὴ καὶ ὑπόθεσις, ὥσπερ γυμνασιά τις. Extat Græcè MS. in *Bibl. Vindob. Cod. Theol.* XLVII. n. vii. *Capita Aſcetica decem*, quorum quinque priora & pars ſexti ob defectum unius vel duorum foliorum deſunt; reliqua habentur MS. *ibid. Cod. Theol.* CLXXIX. n. xiii. In eadem Bibl. *Cod. Theol.* CXCII. n. xiii. reperiuntur MSS. *Capita Aſcetica* xl. niſi quod unius itidem folii defectu quinque priora deſint; ſextum ſic incipit. Ὅταν ἐν ἕξει τινὶ γενώμεθα ἐγκρατείας. Integra ut videtur extant in *Cod. Reg. Pariſienſi* 853. horum meminit Poſſevinus, alterius cujuſdam Philothei opus exiſtimans, conjecturâ autem aberravit vir eruditus. *Oratio Aſcetica, quòd cuſtodiâ cordis obſerventur etiam præcepta Chriſti.* Pr. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἡ τοῦ Πατρὸς τοῦ ἀϊδίου σοφία καὶ δύναμις, φησίν· Ὁ ἀγαπῶν με. MS. in eodem *Codice Vindob.* n. xiv. *Sermonum quorundam Aſceticorum Fragmenta* MSS. habentur *ibid. Cod. Theol.* CCCV. n. xx. *Oratio in omnes ſanctos.* Pr. Καὶ τὸ λέγοις μὲν ἄλλως τὰ τῶν ἁγίων ἑκάστου διεξιέναι, καὶ θαύματα καὶ ἀγῶνας ἐκείνων. Hujus meminit L. Allatius *de Simeon.* p. 97. extat MS. *Vindob. Cod. Theol.* CCLXXIX. n. iv. & in *Vaticanâ.* Notet Lector *Compendium de Oeconomia Chriſti* hujus Orationis partem eſſe, non integrum tractatum.

Oratio

SÆC.XIV. ab An. MCCC.

Oratio in S. Anysiam. MS. in *Biblioth. Vaticanâ*, teste Possevino. *Oratio in S. Demetrium Martyrem & Myroblytam.* Pr. Δημήτριος ἡμῖν τῆ τὶ συλλόγῳ καὶ τῶ λόγων ἀφορμὴ προὔκειται σήμερον. MS.in *Bibl.Vind.Cod.Theol.*CCI. n. i. *Orationes tres* ad Helenam Imperatricem, *de Beatitudinibus Evangelicis.* Pr. Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. MS. *ibid.* n. ii. *Epistola* ad Petriotam Barlaami sectatorem, *Quod uti S. Trinitas unus sit Deus, sic etiam una sit Deitas, & de Divinâ Operatione.* Pr. Χθὲς καὶ προτρίτης μοι τις τῶ συνήθων ἀγγελίαν ἥκε κομίζων. MS. *ibid.* n. iv. & in Cod. Reg. Parif. 1752. *Dissertatio* ad M. Domesticum Palæologum *de Deitate*, occasione sumpta ex scriptis *Antirrheticis D. Basilii adv. Eunomium.* MS. *ibid.* n. v. Ad eundem M. Domesticum *Dissertatio de divinâ Christi transfiguratione in monte Thabor*, *& de Lumine quod ibi Discipulis apparuit.*. Pr. Ἐπεὶ δὲ τῆς λέξεως καθ' ἡμῶν σποραδικῶς τε καὶ καινοτομίας. MS. *ibid.* n. vi. De *Præceptis Domini.* MS. in *Bibl. Regis Gallorum*, Cod. 853. iterumque *ibid.* 932. in quo, dictum opus excipiunt *Theoremata Ethica, Physica, Theologica*, atque excerpta è variis Auctoribus, nostri Philothei ut videtur labore congesta. Vide Labb. *Catal. MSS.* pagg. 92. 95. *Orationes* sive *libri tres* contra Niceph. Gregoram *de lumine in Monte Thabor. Libri alii* XII. contra ea quæ idem Nicephorus *in Dialogis* scripserat *de Divinâ essentiâ & operatione.* Hi XV. MSS. extant in *Biblioth. Bodleianâ*, Cod. 711. *Regiâ Parif.* Cod. 80. *Bavaricâ* Cod. 111. & in *Vaticanâ.* *Sermones Dogmatici* duo adversus Barlaamum & Acindynum de *Divinitate*, *& Divino lumine* synodo oblati. Habentur MSS. in *Biblioth. Regis Gallorum*, Cod. 1752. & in *Augustanâ, Subsell.* II. Cod. 23. Hos in *Indice Auct. Græc. editorum* recenset Cl. du Cangius, quo autem loco aut tempore lucem aspexerunt non indicat, nec ullam omninò editionis notitiam aliunde expiscari licuit. Scripsit denuo Philotheus *Canones* & *Acoluthias*, hoc est, *Cantica & Officia Ecclesiastica*, quorum nonnulla supersunt. *Canon* sive *Canticum Ecclesiast.* in S. Georgium Martyrem. Pr. Ἀναστάσεως ἡμέραν κατιδόντες λαμπρὰν. *Acoluthia*, sive *Officium Ecclesiast.* in Greg. Palamam Archiepiscopum Thessalonicens. unà cum inserto *Synaxario* Vitæ ipsius, *Dominicâ* τῆς ὀρθοδοξίας, i. e. *Secundâ jejuniorum* cani solita. Pr. Ποίοις εὐφημιῶν ᾄσμασιν. Extant MSS. in *Biblioth. Vindob. Cod. Theol.* CLXXXVII. In eâdem *Bibliothecâ* Cod. CCI. n. iii. habentur Græcè MSS. *Cantica duo Ecclesiastica* in eundem Palamam *Thaumaturgi* nomine insignitum, unà cum *Acoluthiâ* in ejus memoriam. *Primum Canticum* sic incipit, Εὐφραίνου σὺ κυρίῳ πόλις Θεσσαλονίκη. *Secundum* hoc modo, Χαίροις τῆς εὐσεβείας φωστήρ. *Acoluthia* his verbis concipitur, Πάτερ ἱερὲ Γρηγόριε, σὺ τὸν Θεὸν ἐκ παιδὸς ἀγαπήσας ἔφυγες ὑλικὴν προσπάθειαν. De his in Gr. Palamam officiis consulatur L. Allatius *de Lib. Eccl. Græc. Dissert.* II. à pag. 193. ad pag. 219. fragmenta quædam ex istis profert idem Allatius *adv. Hottinger.* p. 215. Scripsit etiam *Tractatum Astronomico-Theologicum de significatione circumvolutionis Syderum*, cujus non nisi titulus & paucula initialia verba supersunt MSS. in *Bibl. Vind. Cod. Theol.* CCCV. n. xi.

JOANNES MILICIUS vel MILITZIUS, natione Bohemus, obscuris quidem natalibus ortus, verùm pietate & eruditione illustris, claruit anno MCCCLXII. Ecclesiæ Pragensis Archidiaconatum eo animo deposuit, ut sacris Concionibus unicè vacaret: Hujus Sermonibus ductæ (diu enim in istâ urbe Prædicatoris munus sustinuit) 1362.

 mulieres

 mulieres meritoriæ, desertis lupanaribus, castitatem & sanctimoniam excoluerunt, ipsumque lupanar Caroli Imp. jussu in Claustrum conversum est. Nihil prius in votis habuit Milicius noster, quam ut degeneres sæculi sui mores in meliùs efformaret, fideique & disciplinæ corruptelas detegeret simul & sanaret. Adventum etiam Antichristi non tam prædixit, quam monstravit, unde apud Inquisitores Hæresis delatus, ad sedem Romanam provocavit: paucis post diebus quàm Romam pervenerat, morbo correptus ipso D. Petri die Festo anno MCCCLXXIV. animam piè exhalavit. Hunc laudat M. Flaccius Illyr. *Catal. Test. Verit.* col. 1795--6. Lucubrationes recensuit Bohusl. Balbinus, qui Vitam ejus ab Anonymo scriptam ex *Cod. MS. Trebonensi* descripsit, & publici juris fecit. *Miscel. hist. Bohem.* Decad. I. l. II. p. 43. Extant ex fide Balbini *Conciones Quadragesimales* MSS. *in Biblioth. S. Clementis Pragæ*, sub *litera* N. 206. iterúmque 216. *Prothemata de B. Virgine* MSS. *ibid.* 301. *Postilla in Evangelia*, in duos Tomos distributa; prior habetur MS. *ibid.* 404. & in *Biblioth. Trebonensis Cænobii* sub. *lit.* F. Cod. 2. posterior in eadem *Trebonens. Biblioth. lit.* M. *Sermones de Tempore & de sanctis* MSS. *ibid. lit.* O. *Opuscula* denique MSS. in *Biblioth. S. Clementis, lit.* O. Cod. 216.

1365. JOANNES de LIGNANO, natione Italus, patriâ Mediolanensis, Bononiæ per multos annos studiis incubuit, unde & Bononiensis à quibusdam dicitur, claruit anno MCCCLXV. ad annum MCCCC. detrudit Oudinus, malé. Ob eximiam in utroque Jure peritiam, *Legum & Philosophiæ summus capitaneus vulgò audit.* Ad Gregorium XI. Legatus missus anno MCCCLXXVII. Vicarius ejus generalis in civitate Bononiæ constituitur, ibique anno MCCCLXXXIII. naturæ debitum persolvit. Varia scripsit; *Juridici* potissimum argumenti, nonnulla etiam *Theologici. De pluralitate Beneficiorum* Urbani P. V. jussu, Paris. 1512. *De horis Canonicis; de censuris Ecclesiasticis; de Ecclesiastico interdicto; de Amicitiâ; de Bello & Duello:* Opera hactenus numerata edita habentur inter *Tractatus Tractatuum* Lugduni 1549. Tom. XV. XVI. XVII. & inter *Tractat. Univers. Juris.* Venet. 1584. Tom. XII. XIV. XV. opusculum autem *de Duello*, prout in impressis extat, postremam solummodo tractatus *de Bello* partem esse docet Baluzius, qui integer habetur MS. in *Bibl. Colbertinâ*, Cod. 978. *Epistola* ad Petrum de Lunâ Card. quâ eum cæterósque Cardinales ab electione novi Pontificis adversus Urbanum VI. dehortatur, extat MS. *ibid.* Cod. 811. hujus partem edidit Odoric. Raynaldus *ad annum* 1378. *Oratio* ad Phil. Carassam Cardinalem designatum, cum ei pileum rubrum Urbani P. VI. nomine tradidit, MS. *ibid.* Cod. 814. Pro Electione Urbani P. VI. tractatus quem *de fletu Ecclesiæ* inscripsit, Jacobo de Sevâ à nonnullis tributus; opus in duas partes dispescitur, prioris fragmenta quædam edidit Raynaldus ad *eundem annum*, posteriorem integram ad finem Tomi XVII. *Annal. Eccles.* Utraque pars habetur MS. *ibid.* Cod. 813. ubi & tertius Tractatus pro Urbano sub titulo *Novarum Allegationum* reperitur, qui posterioris partis *Appendix* quædam censeri debet, teste Baluzio *not. ad Vit. PP. Aven.* col. 1404. *De Pace*, seu, *de Pace Animæ* tractatus. MS. *ibid.* Cod. 685. *Commentarii in libros Decretalium*, in *Biblioth. majoris Ecclesiæ Bononiens.* MSS. asservantur. In *Clementinas* etiam eum commentâsse testatur Zabarella. *Lecturæ* habentur MSS. in *Biblioth. Regis Anglorum* in ædibus Jacobæis, Cod. 682. Denique

Lucu-

Lucubrationum ejus volumina V. extant MSS. in *Biblioth. Ecclesiæ Cathedral. Patav.* teste Thomasino. SÆC.XIV.ab An. MCCC.

JOANNES TINMUTHENSIS, qui aliquando *Joannes Peccator* nominatur, gente Anglus, Tinmuthæ in Northanumbranorum finibus ad ostium Tini fl. villæ non ignobilis Vicarius, & Ord. Bened. ad S. Albanum Monachus, claruit anno MCCCLXVI. Cum Ecclesiarum Archiva, & Monasteriorum Bibliothecas perscrutâsset, Veterúmque Scrinia evolvisset, ad historiam Ecclesiasticam illustrandam animum adjecit; Virtutémque & Pietatem per priorum exempla posteris commendare satagens, plurimorum Sanctorum Vitas literis mandavit. Hujus *Historia aurea* circa annum 1360. scripta, extat MS. in *Biblioth. Lambethanâ* tribus prægrandibus voluminibus comprehensa; Opus à Reverendiss. nostro Usserio sæpiùs laudatum, necnon D. H. Spelmanno, D. G. Dugdalo, H. Whartono, ut alios taceam. Habetur etiam MS. cum Supplemento in *Bibl. Coll. Corp. Christi* apud Cantabrigienses. *Sanctilogium*, id est, Vitæ Sanctorum, utriusque sexûs pietatis laude celebrium: de hâc lucubratione non racemos quosdam, sed plenam quod aiunt vindemiam reportavit Joan. Capgravius in *Catal. Sanctorum Angliæ*, cujus operis non tam *auctor* quam *exscriptor* audire meruit. Ex Tinmuthensis Sanctilogio *Vitam S. Paterni Venetensis Episcopi*, edidit Bollandus. *S. Bregwini Archiep. Cantuar.* Osberno perperam ascriptam Whartonus noster, *Angl. Sacr. Tom.* II. p. 75. Exigua ejus pars sex sanctorum Vitas complexa habetur MS. ad calcem tertii volum. *hist. aureæ* in *Bibl. Lambeth.* Integrum, ni fallor, opus, Vitas clvii. continens, MS. *in Biblioth. Cotton. Tiberius*, E. I. quibus subnectuntur *Orationes*, *Antiphonæ*, aliáque *incidentia*. Vid. Catal. MSS. Cotton. p. 28, 29. Alia opera Theologica ex Bostono Buriensi recenset Balæus, nempè *Commentarium* in *Genesin*, *Exodum*, &c. quæ nullibi quod sciam extant. Vide Balæum *Cent.* vi. p. 467. 1366.

WILHELMUS ab HAZENBURG, natione Bohemus, Arnesti Archiepisc. Pragensis discipulus, eique summâ amicitiâ junctus, claruit anno MCCCLXVI. Hic amplissimâ familiâ natus ad Ecclesiæ Wissehradensis Decanatum (quæ dignitas eo tempore primis par erat) promotus, Cæsarei legati ad Pontifices munus obiit: In istis legationibus librorum cupidus, plurimos optimæ notæ codices corrasit, & Bibliothecam pretiosissimis libris refertam post se reliquit, quam Carolus IV. Imp. post obitum ejus ingenti pretio emptam Universitati Carolinæ donavit. Scriptis consignavit *Vitam Arnesti Archiepiscopi Pragensis*, quam ex Cod. MS. *Biblioth. Colleg. Crumlovienfis Soc. Jesu*, primus eruit, ac *Miscellaneis suis Historicis regni Bohemiæ* inseruit Boh. Balbinus, *Decad.* I. *lib.* IV. *p.* 80. Arnesti *Aspirationes* & *Vota quædam* subjunxit Cl. Editor. *ibid.* p. 89. 1366.

JORDANUS de QUEDLINBORCH, natione Germanus, patriâ Saxo, (unde & à nonnullis Joannes *de Saxoniâ* dicitur, verùm à Joanne de Saxoniâ qui circa annum MCCXXIII. floruit omninò alter,) ex instituto S. Augustini Monachus, & Lector Magdeburgensis, claruit anno MCCCLXX. à Trithemio ad ann. MCCCCX. perperam dimissus, quippe qui anno MCCCLXXX. diem extremum clausit. Opera vigiliis suis lucubrata nonnulla typis excusa lucem viderunt, nonnulla manu exarata in Bibliothecis adhuc delitescunt. Sunt autem 1370.

SÆC.XIV.ab An. MCCC. hujusmodi *Opus Sermonum de Sanctis*, prodiit Paris. 1500. 4*to*. 1521. *Opus Postillarum & Sermonum super Evangel. Dominical.* Argent. 1483. Extat MS. *in Biblioth. Trajectinâ.* 2 Vol. *De Vitis Fratrum Ordinis sui*, libri IV. duo priores habentur MSS. *ibid.* Prodierunt integri notis August. Sabothii ejusd. Ord. illustrati. *Leodii.* 1625. 8*vo*. *Vita S. Monicæ D. Augustini matris*, ex ipsius Augustini libris concinnata, eam edidit Bollandus ad d. iv. *Martii.* *De quatuor Communionibus, locali, spirituali, temporali, proportionali*, quæ necessariæ sunt eis qui Monasticam vitam profitentur: Antonius Massa edidit *Paris.* in Italicum Sermonem transtulit Aug. Fivizenus, ac *Romæ* 1586. edendum curavit. *Collectaneum*, seu *Speculum Augustinianorum* ex Aur. Augustini operibus collectum, & Fratr. suis Eremitis August. Paris. nuncupatum. Pr. *Quia juxta dictum Sapientis.* Extat MS. in *Biblioth. Cœnobii Fr. Augustin. ad Pontem novum Paris.*

1370. JOANNES de HILDESHEIM, natione Germanus, patriâ Westphalus, ex Ord. Carmelit. Monachus, Petri Thomæ istius Ord. Generalis discipulus, cujus subsidio in bonis literis excolendis Avenione usus est, claruit anno MCCCLXX. Extat ejus opere laborata *Historia de translatione trium Regum* [Magorum] ad Florentium Episc. Monasteriensem, *Coloniæ* edita. *Speculum fontis Vitæ*, MS. in *Biblioth. Bodleian.* Cod. 1143. *De Ordine Carmelitarum Dialogus* inter Directorem & Detractorem, MS. *ibid.* Cod. 3429. Plura alia ejus scripta memorat Trithemius, viz. *Chronicon Historiarum*; *De Monstris in Ecclesiâ: De Antichristo*; *contra Judæos*; *Sermones* insuper, & *Epistolas*, quibus etiam *Carmina* addit Possevinus.

1373. Vide Part. I. Append. p. 63. ISAACUS ARGYRUS, natione Græcus, instituto Monachus, Barlaami discipulus & hyperaspistes, uti ex Simeone Thessalon. notavit H. Whartonus; claruit anno MCCCLXXIII. ob singularem in disciplinis Mathematicis peritiam præcipuè insignis. Scripsit, ex fide Sixti Senensis * & Possevini †, *Homiliam* in verba illa Domini, *Hæc mando vobis, ut diligatis*, &c. *Encomium in Demetrium Martyrem*; ubinam verò loci asservantur non comperi: Extat nostri Isaaci *de regimine Novitiorum liber.* Pr. Αὕτη ἐστὶν ἡ σώφρων, MS. in *Biblioth. Bodleian.* Cod. 5. & cujusdam Isaaci Anachoretæ (fortè nostri) tractatus *De Monasticâ Politiâ*; *De Virtutibus & Vitiis*; & *Expugnatio Superbiæ*, MSS. *ibid.* Cod. 290. *Computus duplex* nativo sermone lucem vidit, quorum alterius *excerptum* notis suis doctissimis illustratum Latinè exhibuit Jos. Scaliger cum Hippolyti *Canone Paschali* Gr. Lat. Lug. Bat. 1595. 4*to*. p. 25. Alia ejus *Opera Mathematica* laudat idem vir eruditiss. *Isagog. Chronolog. Canon.* passim; quæ, uti & *Poetica* nonnulla in variis Europæ *Bibliothecis*, *Vaticanâ*, *Cæsareâ*, *Bodleianâ*, *Regis Paris.* (ut privatas omittam) MSS. sparsim delitescunt: de quibus (quoniam non sunt hujus loci) consulantur Ger. Vossius, Possevinus, & librorum MSS. Catalogi.

* Bibl. Sanct. l. iv. p. 270.
† Apparat. Sec. Tom. I. p. 974.

1375. MATTHÆUS de CRACOVIA, gente Polonus, Theologiæ Magister in Gymnasio Pragensi, & in eâdem urbe Presbyter, verum à popularibus suis malè habitus loco cedere coactus est; claruit anno MCCCLXXV. Tractatum edidit *de celebratione Missæ*, Henrico Episcopo Warmiensi nuncupatum, qui sub titulo *Conflictus Rationis & Conscientiæ de sumendo vel abstinendo à Corpore Jesu Christi*;

MS.

MS. habetur in *Biblioth. Colleg. Caio-Gonvil.* apud Cantabrigienſes, Cod. 828. n. iii. & in *Trajectinâ*. In eo diſputatur *utrum expediat & deceat Sacerdotes continuare Miſſas vel Laicos frequentèr communicare*, quo titulo prodiit excuſum *Menningæ*, 1494. 4*to*. Alia ejus opera Theologica, *De Prædeſtinatione*; *De Contractibus*; *Sermones*, &c. recenſent Trithemius, Simlerus, & Poſſevinus. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

NILUS PATRIARCHA, primò Monachus, deinde poſt mortem Macarii qui Philotheum excepit, ad thronum Patriarchalem CP. evectus anno MCCCLXXVIII. Hunc viginti annos Eccleſiæ præfuiſſe vulgò traditur, verum ex accuratiori Patriarcharum ſerie à Labbæo editâ ſatis certum eſt eum non niſi octo annos Cathedram adornâſſe, annoque MCCCLXXXVI. mortem obiiſſe. Hujus meminit Simeon Theſſalonicenſis, *Dial. contra Hæreſ.* Σοφωτάτου Νείλου τοῦ μετ' αὐτὸν [Φιλόθεον] τῆς Κωνσταντίνου ἀρχιερατεύσαντος ἐκκλησίας. Extat ejus *Oratio Supplex ad Deum contra Barbarorum incurſionem*, *bellum inteſtinum*, *famem*, *peſtem*, & *mortem ſubitam*, à nonnullis Nilo Aſcetæ perperam tributa; hanc in linguam Latinam tranſtulit, & verſionem iſtam abſque contextu Græco edidit Joan. Sambucus, *Patav.* 1555. 4*to*. Habetur Græce MS. in *Biblioth. Vindob. Cod. Hiſt.* LV. n. iii. 1378.

JOANNES FABRI, natione Gallus[1], patriâ non Duacenſis uti vulgò ſcribitur, ſed Pariſienſis, in ea enim urbe *ſe natum*, *nutritum*, & *in Jure Canonico Doctoratum adeptum* ipſe teſtatur; ex Abbate S. Vedaſti Atrebatenſ. Epiſcopus Carnotenſ. factus, & Ludovici Ducis Andium Siciliæ R. Cancellarius, claruit anno MCCCLXXVIII. obiit anno MCCCXC. Scripſit ex fide Steph. Baluzii Tractatum de Schiſmate adverſus Joannem de Lignano quem *de Planctu bonorum* inſcripſit, formâ Dialogi inter Doctorem Bononienſem & Pariſienſem. Extat MS. in *Bibl. Colbert.* Cod. 812. 814. *Expoſitionem rerum in Galliâ geſtarum*, circa annum MCCCLXXVIII. Comiti Flandriæ traditam; hujus meminit Baluzius *not. ad Vit. PP. Aven.* col. 1261. eamque in Tomo iv. *Hiſtoriæ Univerſitat. Pariſ.* editam eſſe teſtatur. *Oratio ejus ad Gregorium P.* XI. *Caroli* V. *Francorum R. nomine*, extat MS. *ibid.* Cod. 822. *Diarium* denique *hiſtoricum*, quo res geſtas omnes quibus interfuerit, ſingulis diebus prout geſtæ ſunt, ab anno 1381. ad annum 1388. ordine deſcripſit, habetur MS. *ibid.* Cod. 587. patrio, ut videtur, ſermone conſignatum. Hoc Diario multum uſus eſt Baluzius in notis ſuis, uti ipſe fatetur col. 1405. Notandum eſt Quæſtionem iſtam de *Schiſmate* doctiſſimos quoſque iſtius ſæculi viros exercuiſſe, quorum alii Urbani VI. alii Clementis VII. partes ſecuti ſunt: Unde in immenſum adeò excrevit iſta Controverſia, ut xxxii. volumina ultrocitróque ſcripta in *Archivis Vaticanis* adhuc dum MSS. habeantur, uti Alf. Ciacconius teſtatur. 1378.

STEPHANUS BYRCHINGTONUS, gente Anglus, patriâ Cantianus, Vico de Byrchinton in Inſulâ Taneto oriundus, Cœnobii Cantuarienſis ex Ordine Benedicti Monachus, claruit anno MCCCLXXX. *Archiepiſcoporum Cantuarienſium Seriem & Vitas* ab Auguſtino Romano anno DXCVII. ad Wilhelm. Courtney, ann. MCCCLXXXI. contexuit. Opus iſtud *Antiquitat. Britannic. Auctor* ſæpiùs laudat, præſertim in *Vitâ Joannis Stratford*, ubi integras exſcribit paginas, uberius quam quo Whartonus uſus eſt exemplar nactus; 1380.

unde

SÆC.XIV.ab An. MCCC. unde duplicem ſui operis editionem, arctiorem unam quæ in anno 1368. deſinit, auctiorem alteram ad ann. 1382. diductam, Stephanum noſtrum adornâſſe ſuſpicatur idem vir eruditus, qui breviorem iſtam ex *Codice Lambethano* deſcriptam publici juris fecit *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 1. cui etiam *Simonis Sudburii Vitam* ex Wilh. Chartami *Speculo Parvulorum* in *eadem Biblioth.* MS. ſubjunxit. *ibid.* p. 49. In eodem Codice habentur MSS. *De Regibus Angliæ*; *De Pontificibus Romanis*; & *De Imperatoribus Romanis Commentarii*; quos Byrchingtono noſtro pari fiduciâ aſcribit; ac *Epiſcoporum Elienſ. Catalogum* à Pitſæo memoratum ei abjudicat Cl. editor, qui & erroris Pitſæani fundamentum fœlici conjecturâ detexit. *Præfat.* ad Tom. I. *Angl. Sacr.* p. 20.

1380. HENRICUS de HUECTA, ſive *de Oita*, (unus enim idemque eſt, duos licet fecerit Simlerus & ex eo Poſſevinus,) natione Germanus, ex Ord. Carmelit. in Academiâ Viennenſi Profeſſor, Henrici de Haſſiâ æqualis ac coadjutor, claruit anno MCCCLXXX. Ob Propoſitiones quaſdam Curiæ Romanæ placitis parum congruas hæreſis notam vix evitavit, à Joanne tamen Gerſono M. Franciæ Cancellario multum laudatus. Extat hujus *Tractatus de Contractibus*, inter Gerſonis opera ſæpius impreſſus, ſeorſim autem prodiit *Pariſ.* 1506. *4to.* *Propoſitiones & earum Explicationes*, vidit Fl. Illyricus, quarum portiunculas nonnullas exhibet. *Catal. Teſt. Verit.* col. 1800. Scripſit porrò ex fide Trithemii & Pantaleonis, *ſuper* iv. *libr. Sententiarum*; *De Conceptione B. Mariæ*; *Sermones*, &c.

1384. EMANUEL PALÆOLOGUS, *Manuel Imperator* vulgo
Vide Part. I. Append. p. 66. dictus. Joannis Palæologi F. Andronici junioris N. claruit anno MCCCLXXXIV. à Patre in Imperii conſortium adſcitus, ab anno MCCCXCI. ſolus regnavit. Plurima eruditionis ac pietatis ſuæ monumenta poſt ſe reliquit. Edita è Cl. Whartono memorantur, quæ typis nondum commiſſa in Bibliothecis etiamnum latent, quorum notitia ad nos pervenit, recenſebimus. *Oratio in Dormitionem Deiparæ.* Pr. Ὦ Θεοῦ μῆτερ, καλὸν γὰρ οἶμαι καὶ μάλα χαρίεν. Hujus meminit L. Allat. *de Simeon*, p. 114. *Oratio de peccato, de non deſperando, & de Divinâ Providentiâ.* Pr. Ὁ λόγος οὗτος ὁ περὶ ὁσίας ἡμῖν τὸν βίον ἄριστα διαζωγραφήσας. Allat. *ibid.* p. 102. *Sermo Apologeticus* ad Latinum quendam Pariſiis agentem, qui in figurâ Syllogiſmi ad eum ſcripſerat, *de Proceſſione Spiritus S.* capitibus clvii. conſtans. Pr. Κρεῖττον ἂν ἦν σοι ταῦθ᾽ ἃ σοι πρὸς ἡμᾶς εἴρηται. Hujus etiam meminit Allatius *de Conſenſ.* lib. II. c. 18. ſect. iii. col. 854. Eundem in *Biblioth. Vaticanâ* MS. extare, uti & *Epiſtolas* nonnullas teſtatur Simlerus. *Dialogus cum Matre ſua de Nuptiis.* Pr. Βασιλεύς· Ὦ μῆτερ, εἴ ποτε ἄλλως εἶχον δόξης περὶ τοῦ πράγματος. Extat MS. in *Bibl. Vindob. Cod. Philoſ.* XCVIII. n. vi. in eodem Codice, uti & in Cod. XLII. varia habentur noſtri Manuelis opera, *Preces*, *Cantica*, & *Canones*, utrum ab editis diverſa, cum editio iſta à Leunclavio adornata non ſit in promptu, dicere non poſſum. *Dialogus cum nobili quodam Perſa*, ut fingit, *ſuper Religione Chriſtianâ*, *ac præcipuis fidei myſteriis*, *deque Mahometiſmi impietate*; opus egregium in xxvi. *dialogos* partitum habetur MS. in *Biblioth. Reg. Gall.* Cod. 1385. In eâdem *Bibliothecâ* Cod. 1843. reperitur *Onirocriticum* hactenus ineditum, teſte du Cangio. *Canones Vitæ Spiritualis*; *Poemata in S. Demetrium*, & *alios Cælites*, & *Encomi-*

um Theodoræ Thessalonicensis, Manuelis nostri opere laborata se legisse testatur Geo. Phranzes *Hist. Byzant.* l. II. c. 5. p. 114. SÆC.XIV.ab An. MCCC.

JACOBUS de THERAMO, natione ut videtur Italus, Canonicus Aprutinus, & Archidiaconus Aversanus, claruit anno MCCCLXXXIV. Scripsit *de Romani Pontificis Monarchiâ*, librum quem *Monarchiale* appellavit, Opus ex Car. Molinæi judicio blasphemum uti refert Simlerus: *De Redemptione generis Humani* tractatum, in duas partes, ut videtur, distributum; quarum una *Disputatio est inter Ecclesiam Christi & Synagogam Satanæ*, & *Consolatio Peccatorum* dicitur; Extat MS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 775. 1819. aliisque: altera est *Tractatus judicialis*, sive *Actio Causidica inter Deum & Diabolum*, & *Belial* prænotatur. MS. in *Bibl. Colleg. Baliol.* apud Oxonienses. *De Remediis Conversorum*, lib. xii. MS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 2668. *In Clementinas* etiam scripsisse dicitur: *Commentarius* ejus in quatuor libr. *Sententiarum* in publicum prodiit, *August. Vindel.* 1472. De *Prophetiis* ejus legimus in Articulis contra J. Hussum in Concilio Constant. prolatis. Vide Conc. Tom. XII. col. 133. 1384.

PETRUS HERENTALIUS, patriâ Brabantus, ex Ord. Præmonstrat. Cœnobii Floreffiensis Prior, claruit anno MCCCLXXXV. Scripsit *Compendium Chronicorum*, ab orbe condito ad an. MCCCXCV. Joanni Episcopo Leodiensi nuncupatum, quod MS. extat in *Biblioth. Floreffiensi*, & in *Colbertinâ*, Cod. 751. Ex hoc opere, ut videtur, *Vitas Pontificum Rom.* VII. descripsit, *viz.* Joannis XXII. Benedicti XII. Clementis VI. Innocentii VI. Urbani V. Gregorii XI. Clementis VII. ac notis suis uberrimis locupletatas publicæ luci donavit Steph. Baluzius *Vit. PP. Aven.* Tom. I. col. 179. 237. 309. 361. 413. 483. 539. 1385. Vid. Part. I. Append. p. 68.

MANUEL CHRYSOLORAS, patriâ Byzantinus, eximius Græcarum literarum in Italiâ instaurator, claruit an. MCCCLXXXIX. Præter Epistolas à Whartono recensitas, nonnulla etiam argumenti Theologici conscripsit, ac, veluti animum cum cœlo mutâsset, Latinorum dogmata non solum amplexus est, verum etiam scriptis propugnavit. Extat ejus *de Processione Spiritus S.* contra Græcos tractatus, brevis quidem, sed ex Allatii sententiâ satis acutus & solidus. Pr. Ῥωμαίοις γράφων ὁ μακάριος Παῦλος περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος φησίν· Hujus meminit L. Allatius *adv. Creighton*, p. 4. Habetur MS. *Paris.* in *Cod. Naudæano*, 32. *Epistolæ* ejus nonnullæ extant MSS. in *Bibl. Vindob. Cod. Philos.* CCXLV. n. vi. Plures in *Bibl. publ. Lugduno-Batavâ*, n. xlv. S. Gregorii Magni *Missam* ex linguâ Latinâ in Græcam transtulit, uti nos docet L. Allatius *de Georgiis*, p. 362. Extat MS. in *Bibl. Barberinâ*, Cod. 75. Hoc tempore claruit & *Joannes Chrysoloras*, vir dicendi ac disputandi peritus, Barlaami Monachi partes tutatus, à Greg. Palamâ profligatus. Vide Phranz. *Chro. Byzant.* l. I. c. 12. p. 56. Huic fortâsse tribuenda est *Disputatio*, cujus meminit Possevinus *Append.* p. 49. inter Græc. MSS. Manuel. Eugenici. 1389. Vide Part. I. Append. p. 67.

MATTHÆUS PATRIARCHA, Metropolita primò Cyzicenus, deinde Patriarcha CP. renunciatus anno MCCCXCV. à Genebrardo, Onuphrio, & Frehero omissus, inter Callistum II. (qui Antonio ejus nominis quarto successit, tres solummodo menses throno potitus) & Euthymium reponendus: hujus Patriarchæ mentionem facit Sylvester Sgyropulus *Hist. Concil. Florent.* sect. II. c. vii. p. 5. obiit 1395.

SÆC.XIV.ab An.MCCC. obiit anno MCCCCVIII. Extat ejus *Testamentum*, sive *ultima voluntas & Doctrina*, i. e. Fidei Confessio. Gr. MS. in *Bibl. Vindob. Cod. Hist.* LV. n. i. à fol. 1. ad fol. 43. *Hypotyposis*, sive *Informatio ad seipsum, & ad Episcopos sibi subjectos, & ad Clerum Magnæ Ecclesiæ* CP. Anno Christi MCCCXCVIII. scripta, habetur Græcè MS. *ibid.* n. ii.

1398. DEMETRIUS CHRYSOLORAS, natione Græcus, patriâ Thessalonicensis, adolescens adhuc ob raram indolem, & egregias animi dotes Joan. Cantacuzeno jam Monacho primum innotuit, & ab eo Manueli Imp. velut summis rebus idoneus, & præcipuè in arduis sagax, commendatus CPolim. abiit, reliquum vitæ spatium in Aulâ transacturus, variis legationibus functus, & ad difficiliora regni negotia admotus, claruit anno MCCCXCVIII. Scripta quorum nulla lucem adhuc aspexerunt sunt hujusmodi. *Encomium in S. Demetrium Martyrem.* Pr. Δημήτριος τὸ γλυκὺ πρᾶγμα, καὶ θαυμαστὸν ὄνομα. Hujus meminit L. Allatius *de Simeon*, p. 85. & *contra Creighton*, p. 6. *Contra Demetrium Cydonium pro Nicolao Cabasilâ de Processione Spiritûs S. dialogus.* Pr. Μέγας μὲν ὁ τῶν ὁμοφύλων καθ' ἡμῶν πόλεμος. Allat. *ibid.* *Dialogus alter contra Latinos.* Pr. Τί δὲ τὸ κατηγορεῖν ὦ Θεόδοτε καὶ τίνες οἱ τούτῳ χρώμενοι. Allat. *ibid.* horum alteruter, ut videtur, habetur Græcè MS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 720. n.i. Ubi & *Refutatio Epistolæ* ad ipsum missæ per Legatos Papæ *de Processione Spiritûs S.* n. ii. *Tractatus ex libris Nili Thessalonicensis* contra Latinos *de Processione Spiritus S.* Pr. Ἀρχαῖα δόξα τῇ ἐκκλησίᾳ. Allatius *ibid.* Extat & in *Bibl. Bodleian.* Cod. 3377. *Tractatus contra Latinos* Græcé MS. *Epistola* ad Barlaamum *de Processione Spiritûs S.* Latinè extat ex ipsius Barlaami, ut videtur, versione, unà cum ipsius *Responsoriâ* in *Bibliothecâ Patrum Coloniens.* edita. *Epistola ad Antonium Asculanum* dubitantem quomodo, cum Ens sit præstantius Non-ente, Dominus noster dixerit de Juda *melius ei esset si natus non fuisset.* Pr. Ἀπορῶντί σοι ὡς ἐπειδὴ τὸ ὂν τοῦ μὴ ὄντος κρεῖττον. Utriusque meminit Allatius, *ibid.* p. 6, 7. *Disputatio coram Manuele Imp.* inter eum & Antonium eundem *de eisdem Christi verbis*, extat Latine ex versione Geor. Trombæ *Florent.* 1618. 4to. *Epistolæ* centum ad Manuelem Palæolog. Imp. quarum prima sic incipit, Ἄριστε βασιλεῦ. Habentur MSS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 125. *Homiliæ de Transfiguratione Christi*; *de Sepulturâ*; *de Resurrectione*; *de Annunciatione*, (in capite mutila); *In Dormitionem Deiparæ*; *In nativitatem Domini:* Extant MSS. in *Bibl. Scorialensi.* *Epigramma Funebre in Obitum Theodori Despotæ.* Extat Græcè MS. in *Bibl. Vindob.* Cod. *Philos.* XCVIII. n. vii. Orationi Manuelis subjunctum. Ad hunc Codicem *Epistola ad Asculanum* supra memorata cum septem aliis opusculis olim pertinuit, ut ex Indice ejusdem apparet. In eâdem *Bibl. Cod. Philos.* CCCXLVII. habentur *Erotemata Grammaticæ* Demetrio ascripta, Manueli forsan potiori jure adjudicanda.

1400. SIMON JACUMÆUS, alias SACUMÆUS, Constantinopolitanus dictus, forte quod è Byzantio genus duxerat; in Insulâ Cretâ natus, ex Ord. Prædicat. & per totam Græciam Inquisitor Generalis à Rom. Pontif. constitutus; Gyracii primo Episcopus, mox Thebarum Metropolita, claruit anno MCCCC. In S. Scripturis *N. Test.* ex *Græcâ linguâ* in *Hebræam & Latinam* convertendis laudabilem operam posuit, quas tribus Columnis ita disposuit, ut verbum verbo aptè responderet, uti Sixtus Senensis tradit. Præter dictum opus,

Scripſit etiam *de Proceſſione Spiritûs S.* pro Latinis adverſùs Græcos Tractatus tres: quorum primum Manueli Olobelo inſcripſit. Pr. Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον φιλανθρωπότατόν ἐστιν. Secundum Sophoniæ. Pr. Μέμνημαι ὡς ὅτι ἡ μεγάλη ἁγιωσύνη σου ἀπέσταλτο. Tertium Joanni Nomophylaci. Pr. Ἡ δήλωσις τῶν λόγων σου φωτιεῖ. Scripſit etiam in Joannem Cantacuzenum *Carmina quædam.* Prin. Ὅπλοις κραταιοῖς ἐλκύσας ζωγρῶ ξίφη. Horum omnium notitiam debemus doctiſſimo Allatio *de Simeon.* pagg. 202, 203. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

SCRIPTORES OMISSI.

NILUS CABASILAS, Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, Latinorum hoſtis infenſiſſimus, claruit anno MCCCXL. Scriptis adverſùs Latinos, præcipuè *de Proceſſione Spiritûs S.* tantam apud ſuos exiſtimationem obtinuit, ut in Synodo CPolitanâ paulò ante Concilium Florentinum congregatâ, cum Patres Græci, quibus modis diſputationem contra Latinos ſuſtentare poſſint, deliberarent, Cabaſilæ Opera diligentiùs evolvenda, & ex eis notatu digniora excerpenda uno ore decreverint. Pauciora quidem ex iſtis lucem publicam viderunt, ea recenſuit Cl. Whartonus. Inedita plura adhuc in Bibliothecarum clauſtris latitant, ea quorum notitia ad nos pervenerit, referre moleſtum non erit. *De Igne Purgatorio* libellus, cum Opere de *Primatu Papæ* Gr. Lat. editus, niſi forte Marco Epheſio potiori jure aſcribendus. *Reſponſio perſpicua & compendiaria adverſùs Latinos* velut *Enchiridion* quoddam cum illis diſputandi. Pr. Τῶν ἐν τῇ Θεολογίᾳ δογμάτων τὰ μὲν ἐστι ῥητῶς κείμενα. Extat Græcè MS. in *Biblioth. Vindob. Cod. Theol.* CI. num. iv. & in *Regiâ Pariſ.* Cod. 1377. Latina ejus verſio à Fl. Illyrico adornata olim in lucem prodiit teſte Simlero. *Liber de Proceſſione Spiritûs S.* Opus permagnum in varias partes diſtributum. *Prima* Pars *Capita* ſeu *Argumenta Latinorum* XLIX. pro Proceſſione Spiritûs S. ex Patre & *Filio* complectitur. Pr. Λατίνων κεφάλαιον α΄. Πρῶτον μὲν ἀρχαῖα τίς ἐστι δόξα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας· *Secunda, Reſutationem* eorundem Capitum *generalem* in Diſſertationes V. diviſam continet: Singularum principium exhibet L. Allatius *diſſert. de Nilis,* p. 49. *Tertia Reſutationem* eorundem XLIX. Capitum *Specialem*, in totidem Solutiones unicuiq; capiti ſingulatim ſubjunctas diviſam comprehendit. Pr. Πάντα μᾶλλον ἢ τὰ τοιαῦτα γένοιτ' ἂν ἀληθῆ. Ex his XLIX. Capitibus tot libros numerat L. Allatius *. Habetur Græcè MS. in *Biblioth. Vindob. Cod.* CI. n. iv. & in *Baſileenſi*, uti & apud Venetos in *Bibl. SS. Joannis & Pauli*, licet Thomaſinus *in favorem Latinorum* ſcriptum dicat, eò forſan hallucinatus quod Argumenta Latinorum in iſto Opere primum locum occupant. *Epiſtola* ad Sororis ſuæ Filium Nicolaum Cabaſilam de *Oratione ejus Encomiaſticâ in S. Demetrium Martyrem.* Pr. Ἡ δὲ αἰτία δήλη, δι' ἣν καὶ ὧδε τέτακται; MS. *ibid. Cod. Theol.* CCLXII. n. viii. *Epiſtola alia Theologica* ad eundem. Pr. Περὶ ἐννοίας τῶν συγγραμμάτων σου. MS. in *Bibl. Vatic. Cod.* 632. *Epiſtolæ nonnullæ* ad Nic. Cabaſil. ejúſq; *Reſponſoriæ*, habentur etiam MSS. in *Bibl. Reg. Gall. Cod.* 1759. *Epiſtolæ* ad Demetrium Chryſoloram, Demetrium & Prochorum Cydonios Fratres, extant MSS. in eodem Codice Vaticano. Opus contra Barlaamitas & Acindynianos extat MS. in *Biblioth. Vallicell.* teſte Poſſevino †. Porrò *Operum* Nili Theſſalon. Volumen magnum majori folio habetur Gr. MS. in *Biblioth. Lugduno-Batavâ* in arcâ Bonav. Vulcanii. num. ii.

1340. Vide Part. I. Append. p. 34.

* De Conſenſ. lib. II. c. 18. §. viii.

† Append. ad Apparat. Sacr. p. 21.

SÆC.XIV.ab An. MCCC.

1395. CALLISTUS II. Patriarcha Constantinopolitanus, primò Cœnobii Xanthopulorum apud Byzantinos Monachus, deinde anno MCCCXCV. Patriarcha renunciatus, post tres menses fato cessit: ad annum MCCCCVI. perperàm reponit L. Allatius. Scripsit adhuc Monachus, adjuvante ejus operam fratre quodam Ignatio, Tractatum *de Vita Monastica* in Capita C. diductum, cui Titulus, *Methodus & Regula exquisita, testimoniis Patrum comprobata, de iis qui eligunt vitam quietam & Monasticam, & de Vitæ instituto* &c. Pr. Ἔδει μὲν ἡμᾶς κτ̃ τοὺς θείους φάναι χρησμοὺς θεοδιδάκτους. Hujus Auctoris & Operis meminit Symeon Thessalonicens. *Dialog. contra hæreses.* Habetur Græcè MS. in Biblioth. Barberinâ. Vide Allatium *contra Creighton*, p. 665.

S Æ C. XIV.

Concilia hoc Sæculo habita.

1301. COMPENDIENSE I. à Roberto de Courtenay Rhemensi Archiepiscopo mense *Novembr.* ann. MCCCI. convocatum, in quo septem Capitula disciplinam Ecclesiasticam & Clericorum immunitates, *viz. nè sæcularibus potestatibus subditi sint*, præcipuè spectantia ordinantur. Extant *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1472. vide Spondani *Annales Eccles.* ad ann. MCCCI. §. IX.

1302. PENNAFIDELENSE, (Vaccæorum Hispaniæ Tarraconensis id oppidum est) ab Episcopis Provinciæ Toletanæ sub Gonsalvo Archiepiscopo (non autem Ægidio uti Codex MS. quo usus est Cl. Cossartius, & ex Scriptoribus Hispanis nonnulli) ipsis Calend. *Aprilis* anno MCCCII. congregatum, in quo *Clerici ad horas Canonicas recitandas, concubinas dimittendas, Eucharistiam morientibus ministrandam, Confessionum arcana omninò celanda ordinantur*; *dies Festus in honorem B. Ildephonsi instituitur*; aliáque *de decimis, de immunitatibus Ecclesiarum* &c. decernuntur. Extant Constitutiones Ecclesiasticæ XV. *Conc. Tom.* XI. *Append.* col. 1444. & apud Card. d' Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 538. Anno sequente habita est Synodus apud Oscam urbem in Aragoniâ, in quâ Privilegium Ramiri Aragonum R. & Sanctii ejus filii, ad reparationem Ecclesiæ Oscensis à barbaris expugnatæ, publicè recitatur. Vide d' Aguirr. ibid. p. 543.

1302. ROMANUM, à Bonifacio Papâ VIII. iii. Cal. *Novembr.* anno MCCCII. coactum. Huic Concilio Præsules & Clerum Gallicanum adesse jubet Pontifex, quo eos in partes suas attraheret, ac Philippo Regi, quem inimicissimum habuit, infensos daret. Eis autem non comparentibus, (regio nempe Edicto eos regno exire vetuit Philippus) nihil omninò in hâc Synodo actum est, sed æstus omnis in fumum abiit. Vide Bernardum Guidonis, Spondani *Annales*, Ludovici de Bail. *Collect. Concil. Tom.* II. p. 449. & *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1476. præcipuè autem G. Cossartii notas ibid. col. 1477. & in *Append.* ibid. col. 2444.

PARI-

PARISIENSE I. [Conventus Ecclesiastico-politicus] à Philippo VI. cognomine Pulchro Galliarum Rege, ad jura regni sui adversus iniquas Bonifacii Papæ VIII. usurpationes tutanda, die x. *Aprilis* 1303.
anno MCCCIII. congregatum: cui Prælati, Barones, Abbates, Urbium item Syndici & Procuratores &c. Regis mandato interfuere; qui Regem suum à Pontificis injuriis vindicandum, ipsum Bonifacium *Simoniæ*, *Usuræ*, *Homicidii*, *Hæresis* demum postulandum, eáq; de causâ *excommunicandum*, *exauctorandum*, & *de sede Papali deturbandum* uno ore (assentientibus etiam ipsis Præsulibus, reliquóque Clero) decreverunt: Extant Acta celeberrimæ hujus congregationis ex MS. Chronico S. Dionysii Paris. gallicè scripto desumpta apud Bochel. *Decret. Eccles. Gall.* pagg. 321, 322. Articuli X. contra Bonifacium in hoc conventu lati proferuntur ibid. Epistolæ Præsulum Gallican. ad Bonifacium pars potior habetur *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1475. Consulat Lector curiosus Goldast. *de Monarch.* T. III. de Marcâ de *Concord.* l. IV. c. 16. n. vi. vii. p. 260. & alibi passim. *Acta inter Bonifacium* &c. *& Philippum* Paris. edita. 1613. 4*to.* eadem fusiùs à Cl. Puteanis fratribus adornata. *Gall.* Par. 1655. *fol.*

NUGAROLIENSE I. (Armeniacorum id oppidum est ad Garumnam fl.) ab Auscitanæ Provinciæ Episcopis, Amanæo Metropolitano Præside, iv. Non. *Decembr.* anno MCCCIII. celebratum, in quo multa ad disciplinam Ecclesiasticam spectantia peraguntur. Extant contra *Clericos peregrinos sacra facientes*; *judices temporales sese causis Ecclesiæ admiscentes: decimarum detentores: concubinarios*, *usurarios*, *adulteros* &c. Canones XIX. *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1478. 1303.

COMPENDIENSE II. Pridiè Non. *Januarii* anno MCCCIII. 1303.
juxta Romanos autem (apud quos Annus à Calend. *Januar.* incipit) MCCCIV. à Roberto de Courtenay Rhemensi Archiepiscopo cum suffraganeis celebratum. In quo actum est *de sepulturâ excommunicatis negandâ*; *contra matrimonia clandestina*, & *contrà luxum Clericorum.* Extant disciplinæ Ecclesiasticæ Capitula V. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1493. &c.

RAVENNENSE I. ab Episcopis Provinciæ Ravennatis, Raynaldo Archiepiscopo Præside, ad puriorem Divini Numinis cultum anno MCCCVII. celebratum. Hujus meminit Rubeus *Hist. Ravenn.* l. VI. 1307.

SISENSE in Ciliciâ Armeniæ Minoris Metropoli, jussu Gregorii Patriarchæ, & Leonis Armeniæ Regis, in magnâ Ecclesiâ *S.* Sophiæ à 1307.
LVI. Patribus, præsentibus etiam Leone Rege, ejúsque Patre Haitano, cum cæteris Principibus ac Magnatibus Armeniæ, anno MCCCVII. congregatum. In hâc Synodo, (quæ ad Ecclesiæ Armenæ cum Romanâ conciliationem, quam diu meditaverat Rex, solummodo coacta est,) Epistola Gregorii Patriarchæ nuper mortui, quâ dogmata & ritus Ecclesiæ Romanæ probanda suscepit, lecta est & approbata, ac tanquàm verus ac Apostolicus Canon, & legitima constitutio, ab omnibus Armeniorum Ecclesiis recipi & observari, in membranis insuper transcribi, & in ærario Ecclesiæ inter pretiosa Domini κειμήλια asservari ordinatur: & concordia cum Ecclesiâ Romanâ, tùm in Festorum celebratione, tùm in aliis omnibus rectis Constitutionibus stabilitur. Acta hujus Synodi ex Cod. MS. Armeno, qui olim in Ecclesiâ Patriarchali Ciliciæ servabatur, primus extraxit, & cum versione suâ

SÆC.XIV.ab Ann.MCCC. Latinâ edidit Clemens Galanus, *in notis ad Conciliat. Eccl. Arm. cum Rom.* cap. 28. p. 455.

1308. AUSCITANUM ab Amaneo Archiepiſcopo cum ſuffraganeis, ſexto Cal. *Decembr.* anno MCCCVIII. congregatum. In quo nonnulla ad mores Monachorum corrigendos, jura Eccleſiaſtica vindicanda, conſtitutiones demùm priùs ſtabilitas reſuſcitandas, firmandáſq; decernuntur. Extant Canones VI. *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1500.

1309. POSONIENSE diœceſis Strigonienſis in regno Hungariæ ad Danubium fl. Gentili Cardinale Legato Pontificio Præſidente, menſe *Novembr.* anno MCCCIX. coactum. Extant Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *de non offendendis Prælatis: de non occupandis bonis Eccleſiaſticis: de pœnâ concubinariorum* &c. Canones IX. *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2453. Extat etiam eorundem confirmatio per Clementem Papam VI. anno MCCCXLVI. facta *ibid.* col. 2463.

1309. LONDINENSE I. à Roberto de Winchelſey, Metropolitano Cantuarienſi cum ſuis ſuffraganeis Clementis Papæ V. mandato in Eccleſiâ D. Pauli xxiv. die *Novembr.* anno MCCCIX. coactum. Concilium generale hoc ipſo anno (quod tamen in biennium diſtulit) in cauſâ Templariorum convocare deſtinaverat Pontifex, literíſque ii. Idûs *Aug.* MCCCVII. datis per Germaniam, Galliam, Angliam, &c. miſſis, Synodos Provinciales ſingulis ditionibus in anteceſſum haberi, & de ſtatu tùm Eccleſiæ generali, tùm dicti Ordinis, multis criminibus infamis, ſpeciali conſultum iri mandavit: vi hujus præcepti congregantur Præſules, quid verò egerint, cùm Acta non compareant, plane incertum eſt. Extant Bullæ Papales duæ, quarum unâ Concilio generali futuro intereſſe, alterâ Synodum interim celebrare jubetur Antiſtes Cantuarienſis, in utrâque facinora Templariorum ad nauſeam uſque repetuntur: Has cum Certificatorio Epiſcopi Londinenſ. ſuper citatione Concilii in lucem protraxit H. Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 458. exinde *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1502. quibus meritò adjiciatur Litera Archipræſulis Cantuar. ad ſuffraganeos ſuos, quandò dictas Bullas unà cum Articulis Inquiſitionis in Equites S. Templi num. LXXXVII. eis tranſmiſit, quam ex Cod. MS. *Bibl. Bodleian.* publici juris fecit inſignis Antiquitatum indagator D. Guil. Dugdale *Monaſt. Angl.* Tom. II. p. 559. Monendus eſt Lector, Robertum Cantuarienſem Conſtitutionem quandam *de juramento & obedientiâ Rectoribus & Vicariis, in eorum Eccleſiis celebrantium, faciendis*, anno MCCCV. edidiſſe: quæ unà cum formâ juramenti habetur apud Spelmann. *ibid.* Tom. II. p. 436. anno etiam MCCCX. Synodum alteram Londini convocâſſe; in quâ Generalis Concilii Vienneuſis circa Templarios decreta recipiuntur ac approbantur. Vide *Antiq. Britan. Eccleſ.* p. 210.

1310. SALTZBURGENSE II. à Conrado Archiepiſcopo cùm ſuis ſuffraganeis anno MCCCX. celebratum. In quo, ad petitionem Clementis Papæ V. Decimæ duorum annorum Sedi Apoſtolicæ ſolvendæ à Clero concordibus votis decernuntur: eodem anno aliam Synodum habuit Antiſtes Salisburgenſis, Apoſtolicæ Sedis Legatus, cui *VI.* Præſules aſſederunt, in quâ ſeveritas Legum & Conſtitutionum quarundam priorum mitigatur; & ſtatutis quibuſdam pœnalibus modus ponitur. Utriuſque Acta habentur *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1513, 1514.

COLO-

COLONIENSE I. ab Henrico Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopo, sacri Imperii per Italiam Archi-cancellario, cum Episcopis suffraganeis, Coloniæ in Ædibus. Archiepisc. vii. Idus *Martii* ann. MCCCX. celebratum. In hâc Synodo, quæ ex speciali Clementis Papæ V. mandato congregata est, statuta Majorum (*viz.* sub Conrado & Suffrido Archiepiscopis Coloniensibus) *contra concubinarios* edita redintegrantur, & sub gravioribus pœnis stabiliuntur; plurima item in *Castitatem Clericorum*, & præcipuè *Monialium* de novo decernuntur: Cautum est etiam, ut *non nisi sacris Ordinibus initiati, & legitimè ordinati in Ecclesiis ministrent; nec ante vigesimum quintum ætatis annum sacri Ordines conferantur; & ad vitandos errores qui ex diversis computandi modis sæpius exorti sunt*, in hoc Concilio statutum est, *ut Annus Domini à Salvatoris nostri Nativitate initium sumat*: verùm non est instituti nostri singula percurrere, pauca hæc delibâsse sufficiat. Extant quæ Disciplinam spectant Capitula XXIX. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1517. 1310.

RAVENNENSE II. à Raynaldo Archiepiscopo cum suffraganeis anno MCCCX. habitum. In quo de Templariorum negotio Clementis Papæ V. ut videtur, hortatu actum est, & nonnulla in morum reformationem decreta. Eodem anno idem Raynaldus aliud Concilium, Bononiæ priùs indictum posteà in Ravennam ordinatum, eâdem de causâ celebravit, vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1533. Enimverò plures hoc tempore Synodos, per varias Hispaniæ, Germaniæ, Angliæ, præcipuè autem Galliæ provincias, ad inquirendum in mores Equitum S. Templi congregatas memorant Historici: quarum aliquot hoc loco notabimus. *Salmanticensem* ab Hispaniæ Præsulibus Gonsalvo Archiepiscopo Toletano Præside, anno MCCCX. Eodem anno *Parisiensem* à Philippo Metropolitano, cæterisque provinciæ Senonensis Præsulibus. *Moguntinam* eodem etiam anno à Petro Archiepiscopo cum suffraganeis, in quâ, præter ea quæ in Templariorum causâ acta sunt, statuta quædam Provincialia ex antiquioribus Conciliis in compendium redacta, & de novo stabilita, vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1533. 1534. *Bituricensem* ab Ægidio de Româ Archiepiscopo anno MCCCXI. à Concilio Viennensi nuper reverso, quid autem in eâ actum sit, non liquet. 1310.

VIENNENSE Oecumenicum XV. utì numerant Pontificii, à Clemente Papâ V. cum Patriarchis Alexandrino & Antiocheno ritûs Latini, & *CXIV.* (vel ut alii CCC.) & ampliùs Episcopis, Viennæ Allobrogum ad Rhodanum fl. anno MCCCXI. coactum, Calend. *Octob.* inchoatum, septimo *Maii* sequentis finitum. Hoc Concilium, (cujus Historicorum istius temporis nemo non meminit) tribus de causis congregatum, totidémque sessionibus absolutum dicitur: Prima, ut Templariorum multorum flagitiorum infamiâ laborantium causa exploretur; Secunda, ut Terra Sancta à Saracenis occupata recuperetur; Tertia, ut Ecclesiastici Ordinis fiat reformatio, & disciplinæ vigor renovetur: *Primâ* itaque *Sessione* xvi. die *Octobr.* de recuperatione Terræ Sanctæ actum est; eúmque in finem, ut Crux per universum orbem prædicaretur, decretum: *Secundâ Sessione* iii. die *Aprilis* MCCCXII. præsente Philippo Gallorum Rege (cui negotium istud valdè arrisit) cum Fratre, & tribus Filiis, sententia Clementis Papæ adversus Templarios, quam xxii. die *Martii* proximè lapsi in Consistorio clam condiderat, publicè lecta est, & Patrum suffragiis comprobata: *Seß. Tertiâ*, vi. die *Maii.* Constitutiones variæ circa fidem & mores, (à Successore suo Joanne XXII. cum 1311.

reliquis

reliquis Clementis Constitutionibus, sub *Clementinarum* nomine, quarto abhinc anno publicandæ) decernuntur; quarum illæ quibus contra *Beguardos* & *Beguinas*, *Fratricellos*, & *Dulcinistas* actum est, eæq; quibus linguas *Hebræam*, *Arabicam*, & *Chaldæam* in Academiis Oxon. Paris. aliisque publicè edoceri (Raymundo Lullo, ut perhibetur, id, ad conversionem infidelium & Muhammedanorum, potissimum suadente) decretum est; & Constitutio de *Festo Corp. Christi* feriâ quintâ post octavam Pentecostes quotannis celebrando, maximi ponderis videntur, nobisque imprimis memorandæ. Extat Clementis Papæ V. *Sententia* de extinctione Templariorum in Concilio lata, quâ ob paucorum crimen in omnes istius Ordinis Equites desæviit, ipsumque Ordinem penitùs delevit, quod *tametsi jure non poterat*, *per viam tamen Provisionis seu Ordinationis Apostolicæ irrefragabili sanctione sustulit*, bona eorum omnia ac reditus (iis qui in regno Hispaniæ, à Mauris diu agitatæ, positi erant exceptis) Ordini S. Joannis Hierosolymitani annecti, & in perpetuum uniri ordinavit. *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1557. cum multis Epistolis huc spectantibus: Constitutiones inter *Clementinas* editæ habentur; varias earum editiones vide apud Wharton. *Append. ad Hist. Literar.* Part. I. pag. 10. sub V. Clemens.

1311. RAVENNENSE III. à Raynaldo Archiepisc. cum *IV.* Suffraganeis & *VI.* Episcoporum absentium Procuratoribus, in choro majoris Ecclesiæ Ravenn. xxi. die mensis *Junii*, anno MCCCXI. coactum. Extant *de Exequiis Episcoporum: de Anniversariis Episc. de Anniversariis Patronorum Ecclesiarum: de Reliquiis SS. de Sacramentis Eccles.* aliisque Disciplinæ capitulis Canones XXXII. *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1569.

1312. TARRACONENSE à Guilielmo Metropolitano cum *V.* Episcopis suffraganeis primo die *Augusti*, anno MCCCXII. habitum. In quo super vitâ, moribus, & instituto Templariorum inquisitione factâ, innocentia eorum palam innotuit; decretúmq; est, ut congrua iis habitatio, & proventus ex reditibus sui Ordinis daretur, modò Episcopo loci subjecti sint; & nequis eos in posterùm defamare præsumat. Extat apud Illustr. Card. d'Aguirr. *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 546. eodem anno Concilium Provinciale apud Salmanticam, jussu Clementis Papæ V. celebravit Archiepiscopus Compostellanus, in quo nona Decimarum pars in utilitatem Academiæ Salmanticensis, & Doctorum stipendia decernitur. *ibid.* p. 547.

1312. PARISIENSE II. à Philippo Senonensium Archiepiscopo cum suffraganeis ad initium mensis *Maii* anno MCCCXII. habitum. Extant ad vigorem Ecclesiasticæ Disciplinæ renovandum, & abusus quosdam reformandos, *contra detentores Clericorum*, & *citationes generales* Capitula III. apud Lud. de Bail. *Collect. Conc.* T. II. p. 606. & *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1602.

1313. NICOSIENSE I. à Petro de Planâ Episcopo Ruthenensi, Romani Pontificis ad Ecclesias Orientales Legato, qui posteà Patriarcha Hierosolymitanus renunciatus est, die xv. *Junii*, anno MCCCXIII. in majori Ecclesiâ Nicosiensi, in Insulâ Cypro, coactum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ Capitula XLII. ad Clericorum mores in meliùs formandos, & cultum divinum majori cum reverentiâ præstandum. *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2418.

RAVEN-

RAVENNENSE IV. à Raynaldo Archiep. cum *V.* Episcopis suffraganeis & *III.* Vicariis in Ecclesiâ B. Nicolai Castri Argentæ, Ecclesiæ & Diœcesis Ravennat. x. die mensis *Octobr.* ann. MCCCXIV. Pontificiâ sede tunc temporis vacante, congregatum. Extant ad Divini cultûs honestamentum, vitæ puritatem, morum reformationem, bona Ecclesiastica ab invasoribus conservanda, Canones XX. (quorum aliquibus Præsules Bononienses, jurum suorum plus æquo tenaces, assensum suum denegârunt) *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1603. vide G. Cossartii observationem *ibid.* col. 1617. 1314.

SALMURIENSE à Gaufrido Turonensi Archiepiscopo, cum Suffraganeis & Abbatibus, ad montem Garganum tertio die *Octobr.* anno MCCCXV. coactum. Extant in tutelam Sacrarum possessionum, *contra perturbatores jurisdictionis Ecclesiasticæ, & contra Archidiaconos qui ab examinandis pecunias exigunt* Canones IV. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1617. 1315.

NUGAROLIENSE II. ab Auscitanæ Provinciæ Præsulibus Guilielmo Archiepiscopo Præside, anno MCCCXV. congregatum. In hâc Synodo nonnulla ad pacem & fructum Ecclesiæ, & abusuum quorundam correctionem ordinantur. Extant disciplinæ Capitula V. *contra Dominos temporales occupantes Ecclesias vacantes: Ne Clerici à judicibus sæcularibus compellantur: Ne capitali supplicio afficiendis pœnitentia denegetur* &c. vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1620. 1315.

SILVANECTENSE I. in Provincia Rhemensi, à Roberto Archiepiscopo cum suis suffraganeis, & aliarum Sedium Prælatis, anno MCCCXV. habitum. Ubi actum est de crimine, quo Petrus de Latiniaco Episcopus Catalaunensis, & Summus Regni Cancellarius impetebatur, scilicet quod Philippi Regis & Joannis de Castello decessoris sui necem procuraverat: Hic, sigillis ablatis, in carcere detentus, ac bonis omnibus spoliatus, è custodiâ educi petit, quò liberiùs juxta Canones conscientiam elueret; cui Patres consenserunt; deinde Parisios Synodus transfertur, ibique causâ ritè perpensâ dictus Petrus absolvitur, ac in sedem suam restituitur, vide *Nang. Continuat.* ad Annum MCCCXV. *Spondanum* ad annum eundem, qui hæc omnia in Concilio Senonensi acta narrat. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1623. Advertendum est Robertum Archiepiscopum aliud Concilium apud Silvanectum Anno MCCCXVII. celebrâsse. In quo contra Invadentes bona Ecclesiastica actum est. nimirùm *à divinis cessandum esse in eâ Parochiâ, ubi bonorum quæ ad Monasteria, aut Xenodochia pertinebant, invasores habitarent: ipsos Invasores si intra octo dies non satisfecerint, arctioribus censuris cogendos esse: excommunicatorum nomina singulis diebus Dominicis à Parochis è suggestu pronuncianda.* Extat de rebus istis Epistola Synodalis die xxvii. *Martii* anno MCCCXVII. data. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1625. 1315.

WESTMONASTERIENSE à Waltero Archiepiscopo Cantuariensi cum cæteris Angliæ Episcopis anno MCCCXVI. celebratum. In hoc Concilio multa circa *Personarum & Rerum Ecclesiasticarum immunitatem tuendam, disciplinæ vigorem renovandum, provisiones Papales moderandas, Legatorum aliorúmque Curiæ Romanæ Assectarum exactiones cohibendas, Scotorum audaciam reprimendam,* ac tandem *subsidium Regi bellis implicito gratuitò offerendum* Clero proposuit Archiepiscopus, quorum memoriam 1316.

* p. 215. Edit. Hanov.

memoriam celeberrimus *Antiq. Britan. Eccl.* Compilator * conservavit: eodem ut videtur Concilio, sub hoc tempus certissimè, de gravaminibus Ecclesiæ (præcipuè quòd causæ Ecclesiasticæ ad Judices sæculares per Regias Prohibitiones sæpiùs dimoverentur) ac eorum remediis consulitur; ubi Articuli isti, qui sub nomine *Articulorum Cleri* usque adhuc innotescunt, ac inter jura municipalia edi solent, conditi sunt; quos brevi post tempore Regi, Lincolniæ Comitia Regni celebranti, supplicitèr obtulerunt Prælati, ac Responsionem singulis accommodam habuerunt. Extant *Articuli* isti & *Responsiones* regio diplomate muniti unà cum *Epistolâ* Regis ad Justiciarios de iisdem fidelitèr observandis apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 483. *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2463.

1317. RAVENNENSE V. à Raynaldo Archiepiscopo cum ejusdem Provinciæ Episcopis, ad Ecclesiasticam Disciplinam, vitio sæculi tùm temporis plurimùm labefactatam, instaurandam, Bononiæ (unde etiam *Bononiense* à quibusdam appellatur) anno MCCCXVII. habitum. In quo Constitutiones in superioribus Synodis, tàm per ipsum Raynaldum, quàm Bonifacium Prædecessorem suum, ac Latinum sedis Apostolicæ Legatum editæ, lectæ sunt, & plures de novo constitutæ: Extant *de custodiâ vacantium Ecclesiarum: de vita & honestate Clericorum: de certo numero Canonicorum in Ecclesiis Cathedralibus statuendo: de Salariis Notariorum & Sigilliferorum*, &c. Capitula XXIV. *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1655.

1318. CÆSAR-AUGUSTANUM à Petro de Lunâ primo istius urbis Archiepiscopo, adsistentibus *IV.* Suffraganeis, xiii. die *Decembr.* anno MCCCXVIII. celebratum. In quo Erectio dictæ sedis in Metropolin solennitèr publicata est. Extat apud Card. d' Aguirr. *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 555. eodem anno Synodus, ab Eximeno de Lunâ Archiepiscopo Tarraconensi nuper electo, Tarracone congregatur. *ibid.*

1319. TOLOSANUM à Joanne primo istius Sedis Archiepiscopo; mense *Junii*, anno MCCCXIX. Tolosæ, quam ex Episcopali in Metropolitanam nuper evexerat Joannes XXII. Papa, congregatum. Hujus Synodi Acta Joannes quidam Aurelianensis Archiepisc. Tolosanus collegisse dicitur; utrùm verò alicubi extent, incertus sum. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1680.

1320. NICOSIENSE II. à Joanne Archiepiscopo, ad Disciplinam Ecclesiæ instaurandam, & mores Clericorum corrigendos, vii. die *Aprilis* anno MCCCXX. celebratum. In eo, *ut beneficiati per se quotidiè officium celebrent: de habitu eorum tùm intra tùm extra Ecclesiam: de missâ pro defunctis celebrandâ*; aliisque ejusdem Commatis decretum est. Extant Constitutiones XIX. *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2424. Habentur & aliæ Ecclesiasticæ Constitutiones X. *de Monialibus: de Missâ nuptiali* &c. ab eodem Joanne diversis temporibus prolatæ *ibid.* col. 2428.

1320. SENONENSE à Guilielmo Archiepiscopo cum suffraganeis, die Jovis post Pentecosten tertio *viz.* Idus *Junii* an. MCCCXX. celebratum. Extant ad Disciplinam Ecclesiasticam spectantia Capitula IV. *de jejunando in Vigiliâ Festi Corp. Christi: de cessatione à divinis quando Clericus à Judice laico detinetur: de vitâ & honestate Clericorum: de professione Monachorum. Conc.* Tom. XI. col. 1680.

ADA-

ADANENSE, (urbs erat Ciliciæ in Armeniâ Minori) à Constantino Armenorum Patriarcha, *XVII.* Præsulibus, *V.* Magistris sive Abbatibus, rogatu Oscini Regis, circa annum MCCCXX. vel paulò post congregatum. Præsentibus etiam Rege Oscino, cum fratre suo Alinah, & Proceribus, Magnatibúsque, cum multis Sacerdotibus, ac viris Religiosis. In hac Synodo Acta Synodi Sisensis renovantur, & concordia cum Ecclesiâ Romanâ tam in fide, quam in ritibus stabilitur. Extant Acta *Armenicè & Latinè* à Galano edita. *Conc. Eccl. Armen.* Tom. I. cap. 29. pag. 474. Confer Epistolam Joannis Chernacensis ad Fratres unitos, quæ habetur *ibid.* p. 513. SÆC. XIV. ab An. MCCC. 1320.

LONDINENSE II. à Waltero Cantuariensi Metropolitano cum suffraganeis mense *Decemb.* anno MCCCXXI. Londini habitum. Extant, ad regimen Ecclesiasticum meliùs ordinandum, *de Testamentis; de visitatione Archidiaconorum; de inductionibus; & institutionibus;* & *pro regulatione Apparitorum*, Canones sive Capitula VIII. item *Præceptum* Edwardi Regis II. Archiepiscopo, cæterísque Præsulibus datum, ne quid in Concilio, quod in Regis vel Regni præjudicium cedat, statuatur, apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 488. & *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2468. 1321.

VALLISOLETANUM, à plurimis Hispaniæ Præsulibus, Guilermo Episcopo Sabinensi (unde *Sabinense* Concilium à Binio appellatur) Pontificis in Hispaniam legato Præsidente, apud Vallem-Oleti Diœcesis Palentinæ, ii. die *Aug.* anno MCCCXXII. celebratum. Extant Disciplinæ Ecclesiasticæ Canones XXVII. *quibus corruptelis & incommodis ingruentibus remedium adhibetur. Conc. Tom.* XI. part. II. col. 1682. & cum MS. in *Colleg. Ildephonsi Complutens.* collati, apud d' Aguirre, *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 556. 1322.

COLONIENSE II. ab Henrico Archiepiscopo Coloniensi, sacri Imperii per Italiam Archicancellario, cum sedis suæ suffraganeis, & Ecclesiæ Cathedralis capitulo, pridiè Calend. *Novembr.* anno MCCCXXII. in ipsis ædibus Archiepisc. celebratum. In quo Statuta quædam Synodalia, ab Engelberto decessore suo circa annum MCCLXVI. decreta, approbantur, rata habentur; & per totam Provinciam ut Provincialia statuta & decreta observari ordinantur. Extat hujus Synodi decretum *Conc.* Tom. XI. p. II. col. 1707. 1322.

PARISIENSE III. à Guilielmo de Meloduno Archiepiscopo Senonensi, cum suffraganeis, cæterisque istius Provinciæ personis Ecclesiasticis, circa finem mensis *Februar.* anno MCCCXXIII. Parisiis congregatum. Extant de Disciplinâ Ecclesiasticâ, ejusdem ferè commatis cum iis, quæ in superiori hujus Provinciæ Concilio, anno MCCCXX. Senonis celebrato acta erant, decretis, Capitula IV. apud Lud. le Bail. Tom. II. pag. 607. cum Cod. MS. collata. *Conc.* Tom. XI. part. II. col. 1711. 1323.

TOLETANUM I. à Joanne Archiepiscopo xviii. die *Maii* anno MCCCXXIII. congregatum; in quo de fide & moribus consultum est. Extat *Instructio compendiosa in* XIV. *Articulis fidei*, VII. *Sacramentis, præceptis Decalogi, Theologicis virtutibus, & vitiis capitalibus*, cum disciplinæ Capitulis XVII. *de officio Archipresbyteri & Ordinarii; de vitâ & honestate Clericorum, de decimis*, &c. apud Eminentiss. Card. 1323.

d' Aguirr. qui primus ex MS. *Mondexarensi* in lucem protulit. *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 569. Concilium alterum apud Toletum xxi. die *Novembr.* anno MCCCXXIV. idem Joannes Archiepisc. celebravit; in quo Concilii Vallisoletani decreta renovantur, & quædam alia disciplinam & Clericorum mores spectantia ordinantur. Extant Constitutiones Ecclesiasticæ VIII. *Conc.* Tom. XI. part. II. col. 1712. & cum MS. *Mondexarensi* collatæ apud d' Aguirr. *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 576. Idem Joannes Toletanus Concilium Provinciale, *Complutense* dict. apud Alcalam tenuit iii. idus *Decembr.* anno MCCCXXV. in quo tres prioris Synodi constitutiones, ad Clericorum mores pertinentes, lucidiùs proponuntur & explicantur. *Ibid.* p. 578. Eodem loco Concilium Provinciale, anno MCCCXXXIII. celebravit hujus successor Simon de Lunâ, cujus memoriam, cum acta non compareant, conservavit Illustr. Card. d' Aguirr. *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 584.

1326. AVENIONENSE I. à trium Provinciarum Arelatensis, Aquensis, & Ebrodunensis Præsulibus, Præsidentibus tribus dictarum sedium Metropolitanis, adsistentibus Episcopis suffraganeis *XI.* & absentium vices gerentibus *VIII.* in Monasterio de S. Rufo prope Avenionem, xviii. die mensis *Junii* anno MCCCXXVI. coactum, in quo plurima in morum & disciplinæ reformationem, Clericorum privilegia ac immunitates, nonnulla etiam circa *indulgentias*, & *res matrimoniales*, & *testamentarias* statuuntur. Extant hujus Synodi Canones LIX. quos Pet. Gassendus publici juris primus fecit, ac ad calcem *Historiæ Ecclesiæ Diniensis* edidit; cum altero MS. codice collatos Collectioni suæ inseruerunt novissimi Conciliorum editores, Tom. XI. part. II. col. 1717. & notam minimè prætereundam adjecerunt, *ibid. Append.* p. 2476. Ad hunc locum Joannes Papa XXII. Concilium, vel eodem anno, vel ad initium sequentis, contra Nicolaum V. Antipapam, qui eum in Conciliabulo quodam Italico Hæreticum declaraverat, convocavit: Vide *Conc.* Tom. XI. part. II. col. 1774.

1326. MARCIACENSE Auscitanæ diœcesis, à Guilielmo de Flavacourt Auscitano Archiepiscopo cum suffraganeis, die octavo *Decembr.* anno MCCCXXVI. habitum. Extant quæ disciplinam spectant & morum correctionem; *de ætate & qualitate ordinandorum*; *de literis dimissoriis*; *de officio Archidiaconi*; *de officio Legati*; *de officio Ordinarii*; *de perjuriis*, *exceptionibus*, *appellationibus*, &c. Canones LVI. nisi (quod monuit Cossartius) horum nonnulli ad alias Synodos potius referendi sint, *Conc.* Tom. XI. part. II. col. 1747. Concilium Marciacense alterum, in causâ Anesancii Episcopi Adurensis à perduellionibus occisi, idem Guilielmus Auscitanus anno MCCCXXIX. celebravit. In quo Sicarii, qui dictum parricidium patrârunt, ab Ecclesiæ consortio amoventur, & quicunque eos hospitio exciperent, anathemate percelluntur. Vide *Conc.* Tom. XI. part. II. col. 1782.

1326. SYLVANECTENSE II. à Guilielmo de Bria Rhemensi Archiepiscopo, cum *VI.* Suffraganeis, *II.* Vicariis, Ecclesiarum Cathedralium deputatis, die xi. *Aprilis*, anno MCCCXXVI. congregatum. In quo ordo tenendi Concilii Provincialis, per Rhemensem Provinciam in posterum observandus stabilitur, & jurisdictio Ecclesiastica confirmatur. Extant *de Beneficiatis*; *de decimis*, *etiam ab Ecclesiasticis*, *persolvendis*;

ſolvendis; ne excommunicati ſint teſtes; contra clandeſtina matrimonia, &c. Canones VII. *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1768.

COMPLUTENSE I. à Joanne Archiepiſcopo Toletano Hiſpaniarum Primate Regníque Caſtellæ Cancellario, cum *III.* iſtius Provinciæ Epiſcopis, totidémque Epiſcoporum Vicariis, in ipſius Metropolitani palatio apud Alcalam de Henares, xxv. die *Junii*, anno MCCCXXVI coactum. In quo Eccleſiarum ſingularum immunitatibus aſſervatis, Metropolitanæ imprimis jura proteguntur. Extant Canones II. *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1771. & cum codice MS. *Mondexarenſi* collat *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 579. Idem Joannes Archiepiſcopus hoc anno Provinciale Concilium apud Toletum xi. die menſis *Febr.* congregari juſſit, cui Joannes Vincentius Archidiaconus Arelatenſ. Archiepiſcopi Vicarius Generalis præſedit; in quo circa Diſciplinam Canones III. *de foro competenti; de dolo & contumaciâ; de vitâ & honeſtate Clericorum* ordinantur. Ibid. p. 580. 1326.

ROFFIACENSE diœceſis Pictavienſis ab Arnoldo Burdegalenſi Archiepiſcopo cum ſuffraganeis xiv. die *Januar.* an. MCCCXXVII. celebratum; in quo Clericorum privilegia ac immunitates à foro ac judicibus ſæcularibus ſtrenue aſſeruntur. Extant Capitula II. *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1773. 1327.

LONDINENSE III. à Simone Mepham Antiſtite Cantuarienſi cum ſuffraganeis in Eccleſiâ D. Pauli, die quinto *Februar.* anno MCCCXXVIII. habitum. In quo ii omnes, qui cædis Waltheri de Stapleton, Exonienſis nuper Epiſcopi, & ſummi Regni Theſaurarii, (quem, exorto tumultu, cives Londinenſes auſu nefario captivum duxerant, & ſecuri percuſſerant) operâ, ope, vel conſilio rei fuerant, ab Eccleſiæ conſortio ſententiâ ſynodali exterminantur. Decreta ſuperiorum quarundam Synodorum redintegrantur, quædam etiam *de ceſſatione à ſervilibus operibus, in diebus Paraſceves, Animarum, & Conceptionis; de Teſtamentis; de Bannis matrimonialibus,* &c. decernuntur, & Oxonienſe de *Appellationibus* decretum reſcinditur. Extant Conſtitutiones Eccleſiaſticæ IX. apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 493. & *Conc.* Tom. XI. Append. col. 2476. 1328.

COMPENDIENSE III. à Guilielmo de Bria Rhemenſi Archiepiſcopo cum *III.* Epiſcopis ſuffraganeis, & cæterorum iſtius Provinciæ Præſulum Vicariis, apud Compendium die xvii. menſis *Septembr.* anno MCCCXXIX. congregatum. Extant in tutelam Juriſdictionis, Immunitatum, Privilegiorum, ac bonorum Eccleſiæ, Canones VII. *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1775. Hanc Synodum apud Silvanectum congregari, & *V.* Præſules ei intereſſe narrat Guil. Marlot. *Hiſt. Metrop. Rhem.* Tom. II. lib. IV. p. 617. 1329.

PARISIENSE IV. ex ſpeciali Philippi Valeſii Gallorum Regis mandato, ut utriuſque fori, Eccleſiaſtici ſcilicet & ſæcularis, termini & limites diſtinguantur, vii. die *Decembr.* anno MCCCXXIX. congregatum: Huic conventui non purè Synodico præfuit Philippus Rex, interfuerunt Archiepiſc. *V.* Epiſcopi *XV.* Barones item & Optimates regni, & Regis Conſiliarii. In eo de Poteſtate Eccleſiaſticâ & Civili quæſtio fuſius agitata eſt. Petro de Cugneriis Regni Cancellario Prætorum partes tutante, Petro Rogerii Senonenſe Electo, & Petro Bertrando 1329.

SÆC.XIV.ab ann.MCCC. trando Episcopo Eduensi pro Prælatis respondentibus; utrinque querelæ, utrinque gravamina proferuntur: tandem Episcopis se corrigenda correcturos, & contra Officialium suorum abusus remedia opportuna adhibituros spondentibus, Rex, cui in animo non erat consuetudines Ecclesiæ impugnare, se eorum curam habiturum, ac in suis juribus & libertatibus defensurum profitetur: Extant Acta seorsim edita Paris. 1495. deinde in *Bibliothecâ PP.* recusa. Vide *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1777.

1330. LAMETHENSE I. à Simone Mepham Archiepiscopo Cantuariensi, in ædibus suis Lambethanis circa annum MCCCXXX. habitum. Extant Disciplinæ Ecclesiasticæ ad res Sacramentales præcipuè spectantia, viz. *de Ornamentis & Officio Altaris*; *de Confessionibus audiendis*, &c. Capitula X. apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 497. & *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1784.

1332. MAGHFELDENSE I. à Simone Mepham Archiepiscopo Cantuariensi, apud Maghfeld vicum quendam Regnorum in agro Sussexiensi, xvi. Cal. *Aug.* anno MCCCXXXII. coactum. In quo diei imprimis Dominicæ ac aliorum festorum observantia stabilitur. Extat *Constitutio* in quâ *Dies festi, qui pio animi affectu per totum annum observari debent, enumerantur*, apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 500. Notet Lector in Collectione Spelman. Constitutioni prædictæ duos alios Canones *de Presbyteris Stipendiariis*, & *de decimis* adhærere, quibus autem loco & tempore sanciti sint, non constat: Simul etiam ediderunt novissimi Conciliorum editores. Tom. XI. par. II. col. 1789.

1335. SALMANTICENSE à Joanne Archiepiscopo Compostellano, & *VIII.* ejusdem Provinciæ Præsulibus, xxiv. die mensis *Maii*, anno MCCCXXXV. celebratum. In quo *de vitâ & honestate Clericorum, de reliquiis & veneratione Sanctorum*; *de Judæis & Saracenis*; *de usuris, sortilegis*, &c. plurima ordinantur: cautum est insuper sub pœnâ *majoris excommunicationis, nequis Præsules ad Concilium euntes aut redeuntes aliquo modo lacescat, aut interturbet.* Extant Constitutiones Ecclesiasticæ XVII. apud d' Aguirr. *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 584. Eodem anno Guido Episcopus Helenensis Constitutiones quasdam Synodales promulgavit, quas Illustr. d' Aguirr. publici juris fecit. *Ibid.* p. 592.

1336. ROTHOMAGENSE à Petro Archiepiscopo cum Episcopis suffraganeis, Abbatibus, Prioribus, & Ecclesiarum Cathedral. Procurat. in Prioratu B. Mariæ de Prato prope Rothomagum die xi. *Septembris* anno MCCCXXXV. congregatum. In quo *de divinis officiis religiosè celebrandis: de vitâ & honestate Cleriorum: Monachorum: de publicandis aliarum Synodorum decretis:* aliisq; Disciplinæ capitibus actum est. Extant Constitutiones Ecclesiasticæ XIII. *Conc.* Tom. XI. Part II. col. 1835.

1336. BITURICENSE à Fulcrando Archiepiscopo & III. istius Provinciæ Præsulibus circa medium *Octob.* anno MCCCXXXVI. Bituricis, ut videtur, celebratum. In quo plurima ad Disciplinam Ecclesiasticam ordinantur. Constitutiones nonnullæ Provinciales, quæ tempore & desuetudine penè exoleverant, resuscitantur, aliæ *contra violantes Ecclesiasticam jurisdictionem, contra turbatores pacis & libertatis Ecclesiæ* de novo ordinantur. Extant Canones XIV. *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2522.

ANDE-

ANDEGAVENSE I. à Petro Turonenſi Archiepiſcopo cum Suffraganeis, Abbatibus, &c. apud Caſtrum Gonterii diœceſis Andegavenſis xx. die *Novemb.* anno MCCCXXXVI. habitum. In quo Eccleſiarum jura & Privilegia ſtrenuè propugnantur: Extant *contra eos qui jurisdictionem Eccleſiaſticam impediunt; qui ſpiritualem poteſtatem uſurpant; qui à clericis pedagia exigunt, bona Eccleſiaſtica invadunt aut detinent*, &c. decreta gravioribus pœnis munita XII. Capitulis comprehenſa. *Conc.* Tom. XI. Par. II. col. 1842. cautum eſt inſuper ut hujuſce Concilii decreta ſex vicibus per ſingulos annos in Eccleſiis publicentur, & *linguâ maternâ* exponantur. SÆC. XIV. ab An. MCCC. 1336.

AVENIONENSE II. à trium Provinciarum, Arelatenſis, Ebrodunenſis & Aquenſis Præſulibus, ipſis Præſidentibus, adſiſtentibus Epiſcopis ſuffraganeis XVII, & abſentium vicariis II, in Monaſterio S. Ruffi iii. die *Septemb.* anno MCCCXXXVII. congregatum. In quo de Eccleſiæ regimine & morum reformatione conſultum eſt. Extant Canones LXIX. (quorum LI. in priori Concilio anno MCCCXXVI. ordinati renovantur, reliqui XVIII. jam primum ordinantur) *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1852. integrius paulò apud Baluzium (additis IV. aliis capitulis) cum ejuſdem notis. *Conc. Gall. Narb.* p. 341. 1337.

TOLETANUM II. ab Ægidio Archiepiſcopo cæteriſq; ejuſdem Provinciæ Epiſcopis vel per ſe, vel per vicarios, ipſo Metropolitano Præſide xix. die *Maii* anno MCCCXXXIX. congregatum. Extant Conſtitutiones in hâc Synodo vel editæ, vel renovatæ V. *de literatis ad clericatum promovendis: de ſtudio Theologiæ & juris Canonici in Eccleſiis Cathedralibus accendendo*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part II. col. 1869. & apud d' Aguirr. *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 609. 1339.

NICOSIENSE III. ab Heliâ Archiepiſcopo cum ſuffraganeis tam Græcis quam Latinis, præſentibus etiam Maronitarum & Armenorum in Inſulâ Cypro Præſulibus, Neſtorianorum item & Jacobitarum Rectoribus, cum Cleri & populi maximâ frequentiâ, in Aulâ Archiepiſcopali xvii. die *Januarii* anno MCCCXL. congregatum. In hâc Synodo *brevis expoſitio fidei de Trinitate, Eccleſiâ, S. Scripturâ, ſeptem Sacramentis, Romanæ Sedis prærogativâ uti in Eccleſiâ Rom. prædicatur*, prolata eſt, cui omnes ſubſcripſerunt. Dein *ad cultum Divinum* ac *Ordinis Clericalis honeſtatem* Conſtitutiones nonnullæ ordinantur. Extant *Profeſſio* fidei prædicta, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ Capitula VIII. *de decimis integrè ſolvendis; de Matrimoniis clandeſtinis*, &c. *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2432. 1340.

CONSTANTINOPOLITANUM I. quod Oecumenicum nonum numerant Græci, ſub Andronico Jun. Imperatore, & Joanne XIII. Patriarchâ (Iſidorum perperam dicit Nilus in Synopſi) in templo S. Sophiæ paulo ante obitum Imperatoris coactum. Præſentibus etiam (ſi eidem Nilo, quem in nonnullis lapſum eſſe conſtat, fides ſit habenda) Lazaro Patriarchâ Hieroſolymitano, Patriarcharum Alexandrini & Antiocheni Legatis, cum plurimis Epiſcopis ac Proceribus. Graves hoc tempore in oriente tumultus excitârat Barlaam Monachus è Latinis profugus, Monachos Theſſalonicenſes, ob futiles quaſdam & inanes quæſtiunculas, *de Dei operatione & eſſentiâ, & de lumine in monte Thabor*, graviter laceſſens, quorum cauſam egit Greg. Palamas. 1341.

Ad

Ad has rixas sedandas Imperator Patres congregat: qui Monachis faventiores Barlaamum damnant, Palamæ silentium indicunt. Vide Niceph. Gregoram *Hist. Rom.* lib. XI. Extant Acta & Decreta ex Nili Rhodii Synopticâ narratione ad calcem Photii *Nomocanonis* à Justello editi: exinde in sua *dogmata Theolog.* lib. I. cap. 12. transtulit Dionys. Petavius, ac demum novissimæ editionis Concil. Curatores, *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1873. Paucis post diebus, Imperatore jam mortuo, Joannes Patriarcha alterum Concilium Constantinopoli convocavit, cui M. Domesticus interfuit; in quo de iisdem quæstionibus inter Greg. Acindynum Barlaami discipulum, & Palamam prædictum acritèr dimicatum est: Palamæ tandem cessit victoria. Acindynus uti & Barlaamus cujus errores concoxerat, hæresis damnantur, & nisi resipiscant, Ecclesiæ communione privari communibus Patrum & Senatorum suffragiis judicantur: Decrevit item Synodus, siquis in posterum contra Palamam, Monachósve cum illo sentientes insurgeret, eâdem excommunicationis sententiâ innodaretur: In hanc rem confectus est *Tomus*, cui ipse Joannes Patriarcha, omnésque Episcopi qui coram aderant, subscripserunt; & postea ex absentibus nonnulli suis subscriptionibus munierunt. Vide Joan. Cantacuz. *Hist.* lib. II. c. 40. p. 337. Consule etiam Jac. Gretseri *Annotationes*, *ibid.* p. 929. qui se Tomum supra memoratum in Cod. MS. *Bibl. Augustanæ* vidisse ac perlegisse testatur. Confer etiam L. Allat. de *Consens. Eccl.* lib. II. cap. 17. sect. 2.

1341. ANGLICANUM à Joanne Stratford Archiepiscopo Cantuariensi, cum ejusdem Provinciæ Episcopis anno, ut videtur, MCCCXLI. congregatum. Extat unica saluberrima Constitutio *adversus Clericorum avaritiam*, qui in Beneficia nondum vacantia se intrudere, & eadem per fas & nefas occupare moliebantur, apud Cl. Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 549. & *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1873. notandum est Joannem Arch. Regulas quasdam & ordinationes pro regimine Curiæ suæ Cantuariensis *de Arcubus* vocatæ, anno 1342. Lambethæ edidisse; quibus excessus quosdam & abusus in dictâ Curiâ tollere, & multa circa *Officialem* sive *Decanum*, (quo officio ipse olim multa cum laude functus est) *Advocatos*, *Procuratores*, *Notarios*, *Promotores*, &c. ordinando, omnia in meliorem statum redigere sategit. Extant in eam rem Statuta sive Regulæ LIX. apud Spelman. *ibid.* p. 550.

1342. LONDINENSE IV. à Joanne Stratford Archiepiscopo Cantuariensi, & suffraganeis in Templo D. Pauli Londinensi, x. die *Octobr.* anno MCCCXLII. coactum. In hac Synodo multa in præsidium & munimen inferioris subsellii Clericorum adversus Superiorum injurias, & immodicas exactiones decernuntur. Extant Capitula XII. quorum ultimum est ipsissima superioris anni Constitutio, apud H. Spelman, *Conc. Brit.* Tom. II. p. 572. & *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1876. Aliud etiam Concilium in Ecclesiâ D. Pauli Londinens. Joannes Archiepiscopus, xx. die *Martii* eodem anno secundum computum Anglicanum, juxta Romanum MCCCXLIII. cui *XI.* Episcopi suffraganei interfuerunt, celebravit. Anglicanum editorem eo nomine erroris suspectum habet G. Cossartius, quod duas Provinciales Synodos eodem anno haberi retulit; verùm immeritò; Archiepiscopus enim qui, Rege absente, Reip. curam gesserat, & civilibus negotiis implicitus, res Ecclesiæ plusquam par erat prætererat, reverso jam Rege, sæculi curis solutus, ad Ecclesiæ regimen animum seriò adjunxit, & ut omnes corruptelas radicitùs evelleret, frequentiores

quentiores Synodos congregavit: quid, quod Joannem Archiepiscopum *duas Synodos* in Ecclesiâ Paulinâ Londini hoc anno habuisse, inque iis *æquissimas multas constitutiones tulisse* disertè testatur integerrimus *Antiquit. Britan. Auctor* p. 236. Extant Disciplinæ Ecclesiasticæ Capitula *de pace Ecclesiæ & Regni; de habitu & honestate Clericorum; de Testamentis*, &c, in hâc Synodo ordinata XVII. apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 581. *Conc.* Tom. XI. p. II. col. 1886.

NOVIOMENSE sive Noviodunense, (Noviodunum Suessionum oppidum est juxta Aisiam fl.) à Joanne de Vienna Archiepiscopo Rhemensi, cum *VI.* ejusdem Provinciæ Episcopis, & reliquorum Vicariis, Ecclesiarúmq; Cathedralium Procuratoribus, xxvi. *Julii* an. MCCCXLIV. celebratum. Extant qui mores, & disciplinam, & Ecclesiæ libertates spectant in hâc Synodo sanciti Canones XVII. *de impedientibus jurisdictionem Ecclesiasticam*; *de citationibus Ecclesiasticis*; *ne personæ Ecclesiasticæ diffidationes faciant*, &c. *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1886. 1344.

PARISIENSE V. à Guilielmo Archiepiscopo Senonensi præside, adsistentibus *V.* Suffraganeis, duobus Vicariis, cæterísque istius Provinciæ personis Ecclesiasticis, quotquot commodè interesse poterant, xiv. die *Martii*, anno MCCCXLVI. celebratum. In hâc Synodo Constitutiones Provinciales in anteactis Conciliis stabilitæ renovantur, & quo magis Populo innotescant, debitúmque iis obsequium persolvatur, eas in omnibus *Synodis*, *Curiis*, *Conventibus*, & *Capitulis* legi & promulgari decretum est. Extant quibus vigor disciplinæ jam labefactatæ resuscitatur, non tàm de novo conditi, quàm ex prioribus selecti & novâ formâ pro ratione loci & temporis præstituti, Canones XIII. apud L. Dacher. *Spicileg.* T. V. exinde *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1908. 1346.

CONSTANTINOPOLITANUM II. Annâ Imperatrice, & Joanne Palæologo filio suo quindenni Præsidentibus, & quamplurimis Episcopis præsentibus, (iis solùm exclusis qui Cantacuzeno apertè faverant) in Palatio regio, vii. die *Februarii* anno MCCCXLVII. coactum. In hâc Synodo, *Sessione primâ*, Joannes Patriarcha, eò quòd Barlaami dogmata complexus à Majorum fide declinâsset, aliósque in pessimos errores impellere fategisset, junctis suffragiis exauctoratur, cui sententiæ Episcopi etiam absentes suffragantur: *Sessione secundâ*, in quâ Joannes Cantacuz. Imp. qui jam summâ rerum potitus est præsedit, adfuit etiam Lazarus Patriarcha Hierosolymitanus, Sententia contra Patriarcham priùs edita repetitur & confirmatur, & *Tomus* Synodicus conficitur, in quo Acindynus ejúsque sequaces damnantur: Palamas è contrà ejusq; socii rectè sentire declarantur: Joannes Patriarcha Throno deturbatur, & Isidorus annuente etiam Cantacuzen. Imp. in ejus locum sufficitur. Hujus Synodi *Historia* & *Acta* leguntur apud Cantacuz. Hist. lib. III. capp. 98, 99. lib. IV. cap. 3. Tomus Synodicus habetur MS. in *Bibl. Cæsareâ Vindob.* Cod. Jurid. VII. num. xii. Tertio abhinc anno, dissentionibus istis nondùm sopitis, aliud Concilium apud Regium Palatium in Blachernis Constantinop. sub Joanne Cantacuzen. Imp. & Callisto Patriarchâ anno MCCCL. habitum est: Ad hoc Concilium vocati utriusq; partis Præsules, frequentes coeunt; intersunt etiam Proceres & primariæ dignitatis viri: per quatuor continuos dies acritèr disputatum est, hinc Palamâ Archiepiscopo tunc temporis Thessalonicensi, inde duobus Metropolitanis Ephesi & Gani, cum Niceph. Gregorâ, & 1347.

Dexio

SÆC. XIV. ab An. MCCC. Dexio quodam strenuè dimicantibus; huc tandem res rediit; Ephesi & Gani Archipræsules sedibus suis movendos; Barlaamum & Acindynum (non vitâ functos uti Spondanus*, sed) velut membra tantâ putredine corrupta ut sanari non possent, à reliquo corpore divellendos; eos omnes qui erroribus valedictis Ecclesiæ dogmata amplecti vellent, absque omni præteritorum exprobratione recipiendos; qui secùs fecerint Ecclesiæ consortio privandos, decretum est: quæ omnia in *Tomum* rediguntur, cui primus subscripsit Joan. Cantacuzenus Imp. huic proximus Joannes Palæologus junior Augustus, deinde Callistus Patriarcha, cæterique Præsules: Extant hujus Synodi Acta à Fr. Combefisio Græcè & Latinè edita cum ejusdem notis *Auct. Noviss.* Parif. 1672. *fol.*

* *Ad annum* 1350. §. 20

1347. TOLETANUM III. ab Ægidio Archiepiscopo tribúsque Episcopis suffraganeis in reformationem morum & abusuum correctionem, præcipuè adversus *Simoniam*, die xxiv. *Aprilis* anno MCCCXLVII. apud Complutum congregatum. Unde à Card. d' Aguirr. *Complutense* audit. Extant Canones IV. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1916. & apud d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 614.

1351. BITERRENSE in Galliâ Narbonensi ad Orobim fl. Petro de Judiciâ Archiepiscopo Narbonensi Præside, præsentibus *IV.* ejusdem Provinciæ suffraganeis, necnon Episcoporum absentium Procuratoribus, Abbatibus, Prioribus, &c. vii. die *Novembr.* anno MCCCLI. congregatum. Extat *Decretum Synodale*, quo prioritas sedendi unicuique juxta promotionis antiquitatem ordinatur: habentur etiam *Literæ* Archiepiscopi ad Suffraganeos, quibus eos ad Concilium convocat; & Disciplinæ Ecclesiasticæ Canones VIII. *de inclinatione capitis ad nomen Jesu: de reverentiâ Christi Corpori cum ægrotis defertur adhibendâ:* ut *pro Papâ, Rege, & Prælatis oretur:* &c. hæc omnia à Cl. Baluzio ex Cod. MS. in fine mutilo Ecclesiæ Helenensis deprompta, notísque suis illustrata, inter *Conc. Gall. Narbonens.* p. 91. edita habentur. Inde *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1922. Notabit Lector defectum Canonis octavi ex Conc. Avenionens. anno MCCCXXXVII. Can. XI. suppleri posse. Prætereundum non est Petrum Gariellum in *serie Præsulum Magalonens. V.* Episcopos huic Concilio interesse, & IX. Constitutiones in eo ordinatas ex fide *Actorum MSS.* referre.

1351. LAMBETHENSE II. à Simone Islip Cantuariensi Antistite cum Suffraganeis quotquot Comitiis regni intererant, & absentium Vicariis mense *Febr.* anno MCCCLI. apud Lambeth congregatum. In quo Regis Procerúmque votis concessum est, ut *Clerici capitalium criminum convicti Episcopalibus carceribus perpetuò manciparentur, ac tenui victu sustententur.* Extat Constitutio Synodalis apud H. Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 597. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1928.

1355. TOLETANUM IV. à Blasio Archiepisc. primâ die mensis *Octobr.* anno MCCCLV. celebratum. In quo de Constitutionum Synodicarum vi & obligatione consultum est, easque ad *pœnam* tantùm non item ad *culpam* obligare decernitur. Extant in eam rem Constitutiones II. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1931.

1362. MAGHFELDENSE II. à Simone Islip Cantuariensi Metropolitano aliísque Episcopis circa medium mensis *Julii* ann. MCCCLXII. apud Maghfeld habitum. In quo dies Festi numerantur, & quomodò observari

observari debent, instituitur. Extat *Epistola Decretalis* Simonis Archiepiscopi ad Episcopum Londinensem, quâ Constitutionem Synodalem promulgari mandat, apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 609. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1933. Vide Constitutionem Simonis Mepham Archiepiscopi Cantuariensis ejusdem prorsus tenoris superiùs memoratam anno MCCCXXXII.

LAMETHENSE III. à Simone Islip Archiepiscopo Cantuariensi cæterisque istius Provinciæ Præsulibus ad refrænandam Clericorum avaritiam & luxuriam mense *Novembr.* anno MCCCLXII. coactum. Extat quâ *Præsbyterorum stipendia præfiniuntur*, & *ex unâ diœcesi in alteram absque literis dimissoriis* emigratio prohibetur, Constitutio unica apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 610. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1935. 1362.

ANDEGAVENSE II. sub Simone Turonensi Metropolitano, assidentibus *VII.* suffraganeis in Ecclesiâ Andegavensi xii. die mensis *Mart.* anno MCCCLXV. congregatum. In quo Canones XXXIV. ad corrigendos in foro Ecclesiastico abusus, & mores Clericorum reformandos, immunitatésque Ecclesiæ sartas tectas conservandas decernuntur. Extant *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1939. 1365.

EBORACENSE à Joanne Thoresby Archiepiscopo Eboracensi cum Suffraganeis in Palatio de Thorp juxta Eboracum, circa finem mensis *Septembr.* anno, ut videtur, MCCCLXVII. habitum. In quo nonnulla ad *Ecclesiarum venustatem, Clericorum honestatem, abusuum quorundam in solvendis Decimis, & matrimonio contrahendo* correctionem, & *contra nutrices parvulos suffocantes* &c. saluberrimè decernuntur. Extant Constitutiones Ecclesiasticæ X. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 602. & *Conc.* Tom. XI. Part. II. *Append.* col. 2482. 1367.

VAURENSE, à Binio *Lavaurense* dict. à trium Provinciarum Episcopis, Narbonensis, Tolosani, & Auscensis sive Auxitani, licentiâ Urbani Papæ V. priùs habitâ, apud Vaurum Galliæ Narbonensis oppidum ad Aculum fl. Petro de Judiciâ Archiepiscopo Narbonensi Præside, primo die *Junii* anno MCCCLXVIII. coactum. In hâc Synodo plurima Ecclesiasticam Disciplinam spectantia, ex anteriorum Synodorum Constitutionibus potissimùm desumpta, stabiliuntur. Extant Decretorum Capitula CXXXIII. (quorum primum prolixissimum ad Laicorum institutionem spectat, & *doctrinam de fide* ubi & articulorum fidei expositio habetur: *de septem Sacramentis : de virtutibus Theologicis & Moralibus : de donis S. Spiritûs : de eleëmosynis corporalibus & spiritualibus : de vitiis capitalibus : de* X. *præceptis Decalogi*, comprehendit, & *laicos* in omnibus istis *instruendos* ordinat, (*Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1969. & apud Baluzium cum *suis notis*, *Conc. Gall. Narbon.* p. 124. Præmittuntur *Epistolæ* Urbani Papæ V. duæ, Narbonensis item Archiepiscopi *Literæ* Gaucelinum Magalonensem cæterósque Suffraganeos ad dictum Concilium convocantes, cum quorundam *Responsoriis* : subjicitur *forma indulgentiæ* à Patribus in hac Synodo congregatis, omnibus in Christo fidelibus, qui ad Ecclesiam Cathedralem Vaurensem reparandam, ornandámve sumptus impenderint, concessæ : Agmen claudit Urbani V. *Epistola* ad Archiepiscopos trium Provinciarum, qui Concilio Vaurensi interfuerunt, *contra fraudulentas donationes* eodem anno iii. Non. *Octobr. Viterbii* data. 1368.

SÆC. XIV. ab Ann. MCCC.

1374. NARBONENSE ex mandato Gregorii Papæ XI. à *VI.* Provinciæ Narbonensis Præsulibus, Petro Metropolitano Præside, in Ecclesiâ Cathedrali Narbonæ xv. die *Aprilis* anno MCCCLXXIV. coactum. Huic Concilio Prælati exempti cujuscunque Ordinis (solis Carthusiensibus exceptis) non obstantibus quibuscunque privilegiis (salvo tamen jure in posterum) interesse jubentur. Extant in hanc rem *Bullæ* Pontificiæ tres, & *Epistola* Petri Narbonensis quâ Suffraganeos ad Concilium convocat, Disciplinæ item Ecclesiasticæ *Capitula* XXVIII. quorum quatuor priora *de Synodis celebrandis*, his proxima *de fictis Apostolis*, & *Excommunicatis :* intermedia ad *bona Ecclesiastica tutanda*, *Clericorum immunitates & possessiones conservandas*, *eorumque & populi mores reformandos :* postrema denique circa *Indulgentias* & *Synodalium Constitutionum robur ac firmitudinem*, ex superiorum conventuum Decretis potissimùm desumpta ordinantur, apud Baluzium *Conc. Gall. Narb.* p. 301. & *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2497.

1375. UNIEJOVIENSE ab Episcopis Poloniæ sub præsidio Jaroslai Archiepiscopi Gnesnensis anno MCCCLXXV. celebratum. In quo, præter ea quæ ad Disciplinæ Ecclesiasticæ reformationem ordinata sunt, subsidium ex cujuslibet Sacerdotii proventibus ad sumptus Belli Turcici suppeditandos decernitur. Hujus memoriam conservavit Simon Starovolscius in *Epitome Conciliorum.* Vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 2043.

1378. GLOCESTRIENSE à Simone de Sudbury Cantuariensi Metropolitâ cum Suffraganeis in Monasterio Apostolorum BB. Petri & Pauli Glocestriæ xvi. die *Novembr.* anno MCCCLXXVIII. congregatum. In quo Constitutio *de stipendiis Presbyterorum* à Simone de Islip Archiep. Cantuariens. priùs stabilita laxatur, ac mitior de novo instituitur. Vide H. Spelman. *Conc. Brit.* p. 626. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 2051. Notabit Lector, eundem Simonem hoc etiam anno Synodum Londini convocâsse, ínque eâ nonnulla contra Joannem Wicklyff ejúsque sequaces constituisse, & quatuor Canones (à Lindewoodo nostro fortè an publicatos) condidisse, multa etiam de Curiâ suâ in *Arcubus* reformâsse, utì fidem facit *Antiquitat. Britann. Auctor*, p. 258.

1379. COMPLUTENSE II. ab Hispaniæ Præsulibus, Petro Tenorio Archiepiscopo Toletano Præside, anno MCCCLXXIX. congregatum. In quo Urbano VI. Romæ, Clemente VII. Avinioni sedem Pontificiam occupante, & utroque seipsum verum & legitimum S. Petri successorem indigitante, utri eorum adhærendum sit deliberant Patres, nihil tamen statuentes in medio relinquunt. Vide Card. d' Aguirr. *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 618. Eâdem de causâ eodem etiam anno Conventus Episcoporum habitus est apud oppidum *de Illescas*, Petro Toletano iterùm Præside, præsente etiam Henrico Rege : uti etiam apud *Toletum* alter, cui Legati ab Urbano, alíique in causâ Clementis à Rege Galliæ missi interfuerunt, necnon apud *Burgos :* & sequente anno ad *Medinam Campestrem*, in quibus nihil omninò de arduâ istâ quæstione totiès disceptatâ decretum est, prudentioribus ad Generalis Concilii arbitrium rejiciendam judicantibus : anno autem MCCCLXXXI. xiii. Cal. *Jun.* Concilium *Salmanticæ* celebratur, Petro de Lunâ Cardinale & Clementis VII. Legato Præside, in quo Urbanus rejicitur, & Clemens Papa salutatur. Quod & anno MCCCLXXXVII. in conventu Episcoporum

&

& procerum apud *Navarram*, alióque apud *Barcinonem* similitèr factum est, unde per totam ferè Hispaniam Clemens obtinuit. Vide Card. d' Aguirr. *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 618, 619, 620.

LONDINENSE IV. Guilielmo de Courtenay Archiepiscopo Cantuariensi Præside, præsentibus etiam *VI.* Episcopis, *XXIII.* Theologiæ Professoribus, *XIII.* in jure Civili & Canonico Doctoribus, in causâ Joannis Wicklyff, errorúmque ejus, uti vocantur, in Prioratu fratrum Prædicatorum Londini xxii. die *Maii* anno MCCCLXXXII. celebratum. In hâc Synodo decem Wicklyffi conclusiones ut *hæreticæ*, quatuordecim aliæ ut *erroneæ* & determinationi Ecclesiæ repugnantes damnantur. Nicolaus Hereford, Philippus Rippington & Joannes Ashton Wicklyffo assentientes hæretici judicantur, & ab Ecclesiæ consortio pelluntur. Extant hujus Synodi *Acta*, *Conclusiones*, *Interrogationes*, & *Responsiones*, aliáque huc pertinentia apud H. Spelm. *Conc. Brit.* p. 629. & seq. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 2052. quibus *literæ* Regiæ Archiepiscopo & Episcopis, eos qui Hæresin prædicarent carceribus compingendi potestatem conferentes, subjunguntur. 1382.

SALTZBURGENSE II. à Piligrino de Pucheim Archiepiscopo Salisburgensi, cum Suffraganeis, aliisque Prælatis, in Palatio Archiepiscopi, mense *Januar.* anno MCCCLXXXVI. habitum. In quo nonnulla *de modo dicendi horas Canonicas : de absolutionibus : de indulgentiis : contra mendicantes*, *usurarios*, *beneficiorum occupatores*; aliáq; ad morum correctionem, vitæ honestatem, & disciplinam Ecclesiasticam pertinentia decernuntur. Extant Capitula XVII. *Conc.* T. XI. Part. II. col. 2061. 1386.

PALENTINUM hortatu Joannis Regis Castellæ ac nonnullorum istius Regni Præsulum, sub præsidio Petri de Lunâ S. R. E. Cardinalis & in Hispaniâ Legati Pontificii in Ecclesiâ Fratrum minorum Palentini, iv. die *Octobr.* anno MCCCLXXXVIII. celebratum. Extant constitutiones Ecclesiasticæ VII. *de officio Ordinarii*; *de cohabitatione Clericorum & Mulierum*; *de Judæis & Saracenis*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 2068. 1388.

LONDINENSE V. à Wilhelmo de Courtenay Cantuariensi Archiepiscopo cum Suffraganeis, anno MCCCXCI. Londini coactum. In quo *Constitutio* quædam Roberti Winchelsey Metropolitæ Cantuariensis contra *Presbyteros stipendiarios*, quæ in desuetudinem abierat, instauratur. Extat in hanc rem *Epistola Synodalis* apud Spelman. *Conc. Brit.* p. 640. *Conc.* T. XI. Part. II. col. 2077. 1391.

PARISIENSE VI. Caroli VI. Francorum Regis jussu, à quamplurimis Galliæ Archiepiscopis & Episcopis, præsentibus etiam Consiliariis Regiis, & Regni Cancellario, ad extinguendum Schisma, & Unionis methodum excogitandam, ii. die *Februar.* anno MCCCXCIV. in Regali Palatio Parisin. coactum. Huic Synodo præfuit, omnium calculis cooptatus, Simon Cramaudi Patriarcha Alexandrinus, Ecclesiæ Carcassonensis Administrator. Interfuere Patriarcha Hierosolymitanus, Archiepiscopi *VII.* Episcopi *XLVII.* Abbates *X.* cum Decanis, Prioribus, S. Theologiæ & utriusque Juris Professoribus, aliisque viris prudentibus, & in rebus agendis peritis ; de viâ unionis tractatur, singulis juramenti vinculo obstrictis, quod sibi potissimum 1394.

SÆC. XIV. ab Ann. MCCC. mum visum est liberè enunciare. Cùm autem tria Unionis media proponerentur, primum per Concilium generale, secundum per Compromissum, tertium per Cessionem, in hoc tanquam maxime idoneum potioribus Suffragiis consenserunt, deinde de modo istiusmodi Cessionem ex utrâque parte obtinendi deliberant Patres; Legatis instructiones parant, & quæcunque in optatum finem conducere possint, sedulò perquirunt & decernunt. Extant *Acta* compendiose scripta apud *Spondanum* ad hunc Annum; fusiori stylo narrata ex MS. Hist. Caroli VI. Francorum Regis edidit Luc. Dacherius, *Spicileg.* T. VI. inde *Conc.* T. XI. *Append.* p. 2511. Eâdem de causâ habita est Parisiis altera Synodus anno sequente, & anno MCCCXCVIII. demùm tertia, in quibus via Cessionis unicum schismatis remedium ponitur; & decretum *Subtractionis* quâ pecuniæ, subsidia, provisiones, beneficia, ac omnis generis emolumenta à Benedicto dum Cessioni assensum dederit subtrahuntur, multis hinc inde agitatis, tandem promulgatur. Vide Spondani Annal. ad ann. MCCCXCVIII. num. v. vi. & seq.

1396. LONDINENSE VI. à Thomâ Arundel Archiepiscopo Cantuariensi cum Suffraganeis, xix. die *Febr.* anno MCCCXCVI. congregatum. In hâc Synodo præter lites inter Theologos & Juristas Oxonienses, ex Bullis & Privilegiis Papalibus, ut videtur, ortas, Synodali Auctoritate compressas (de quibus consulat Lector *Hist.* & *Antiq. Oxon.* p. 197.) octodecim Articuli ex Joannis Wicklyffi *Trialogo*, vel potiùs (uti Historicus Oxon. *ibid.* p. 199.) ex libris quibusdam sub formâ Trialogorum, more Wicklyffiano, conscriptis, per Doctores Oxonienses jussu Regis desumpti, erroris damnantur. Hujus Synodi meminit *Antiquitat. Britann. Auctor*, p. 271. & Statuta quædam, pro curiâ in *Arcubus* etiam reformandâ, illic ordinata asserit. quorum nonnulla habentur apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 656. & seq. Extant Articuli supradicti *Conc.* T. XI. Part. II. col. 2080. & cum Tractatu prolixo Wilhelmi Woodfordi, Ord. Min. contra præfatos Articulos mandato Thomæ Cantuariensis scripto, *Fascic. rerum expetend.* pag. 190. Edit. Noviss. Concilium aliud Londinense in Ecclesiâ Paulinâ anno MCCCXCIX. habuit idem Thomas Archipræsul: in quo Rex Henricus & Clerus mutua gratiæ & benevolentiæ officia sibi invicèm præstiterunt; Rex ad Libertates Ecclesiasticas defendendas animi sui promptitudinem per nuncios testatur, precésque eorum assiduas, pro suâ regníque salute, expetit; Archiepiscopus, se Regi gratitudine æquè ac officio devinctos, debitumq; ei obsequium semper præstituros Synodi nomine respondit; ac vicissim Regem obsecrat, ut Regiâ suâ Auctoritate Provisiones Papales, & Præventiones legibus interdictas, subditis suis exosas meritò & injurias, præcipuè autem Academiis & literarum studiis exitiosas abrogaret, cui benignum etiam responsum tulit: vide *Antiq. Britan.* p. 273. & *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 2081.

Finis decimi quarti Sæculi.

SÆCU-

SÆCULUM SYNODALE.

SCRIPTORES.

ISIDORUS, natione Græcus, Metropolita Thessalonicensis, circa annum MCCCCI. claruisse jure optimo censendus est; quippe qui Gabrieli in ista sede antecessit, quem Simeon sequutus sex menses ante captam Thessalonicam anno MCCCCXXX obiit: Si ergo singulis decem annorum præposituram ponamus, Isidorus sub hoc tempus thronum Archiepiscopalem adornasse putabitur. Vide *Synodicon Thessalonicense* apud Allatium de *Simeon*, p. 187. Extant hujus, ut videtur, labore concinnati *in integrum B. Lucæ Evangelium Commentarii*, quos in *Biblioth. Vaticanâ* Græcè MSS. asservari ex Sixto Senensi * & Possevino † accepimus. Huic etiam, ni fallor, tribuendæ sunt *Orationes variæ*, ab eruditiss. Allatio in *Diatrib.* de *Simeon.* memoratæ, quales sunt, *Oratio in salutarem secundùm carnem & divinam Generationem Christi.* Pr. Ἄῤῥητα τὰ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας ὑπὲρ ὑμῶν, p. 83. *In Dormitionem B. Deiparæ.* Pr. Εἰ δὲ οὐρανοῦ κάλλους, καὶ αὐγὴν ἡλίου φαιδρὰν, p. 87. *In Annunciationem B. Deiparæ.* Pr. Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοὶ, καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, p. 94. *In Sancta Sanctorum.* Pr. Καθάπερ τῇ ἱερᾷ τραπέζῃ, εἴ ποτε, p. 97. *In Nativitatem B. Deiparæ.* Pr. Μωσῆς ἐκεῖνος ὁ θάλασσαν μὲν κατεχέρσει, γῆν δὲ παραδόξως, p. 100. *In Festum Luminum*, i. e. S. Epiphaniæ. Pr. Νῦν ἡμέρα φωταυγὴς καὶ σωτήριος, νῦν ἡλιολαμπής, p. 100.

SÆC. XV ab Ann. MCD. 1401.

* Biblioth. Sanct. l. IV. p. 271.
† Apparat. Sac. Tom. I. p. 982. Tom. II. Append. p. 11

AYMERICUS de PEYRACO, natione Gallus, Ord. Bened. Monachus, Decretorum Doctor, ac tandem Abbas Moyssiacensis, claruit anno MCCCCI. Scripsit *de gestis Caroli M.* volumen, Joanni Duci Bituricensi nuncupatum. Extat MS. in *Biblioth. Regiâ Paris.* Cod. 1343. Scriptis etiam consignavit *Chronicon universale* ultra annum MCCCC. productum. MS. habetur in *Biblioth. Colbertin.* Cod. 2835. Et *Vitam Urbani Papæ* V. quæ utrum sit præcedentis Chronici pars, an opus ab eo diversum haud satis liquet, ut ut sit, eam notis suis locupletatam edidit Cl. Baluzius. *Vit. PP. Aven.* Tom. I. col. 415. 1401.

HERMANNUS de PETRA, gente Belga, domo Stutdorpæus, vel ut alii Sandorpius, Ord. Carthusiani Monachus, & Sanctarum sui Ordinis Virginum Domus S. Annæ, propè Brugas, per triginta annos Rector, claruit anno MCCCCV. obiit anno MCCCCXII. vel ut nonnulli MCCCCXXVIII. Scripsit *Sermones quinquaginta in Orationem Dominicam*, stylo usus scholastico inquit Sixtus Senensis; in lucem prodierunt *Aldenardæ* 1480. *Lovanii* 1484. *fol.* Alia ejus Opera Theologica, *de regimine Monialium*; *de immaculatâ Conceptione B. Virginis*; *Sermones de Tempore, & de Sanctis*, enumerant Simlerus || & Fr. Sweertius *, ast ubinam loci reperiantur non indicant. 1405.

|| Bibl. p. 339.
* Athen. Belg. p. 343.

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

1409. ALEXANDER Papa. V. *Petrus Philareti* antea dictus, natione Græcus, patriâ Cretensis, ex Ordine Fr. Minorum, claruit anno MCCCCIX. Ut bonarum literarum, quarum fundamenta in Italiâ posuerat, apicem pertingeret, Academias Oxoniensem & Parisiensem profectus est; unde Doctoratu insignitus in Italiam rediit, & Joanni Duci Mediolanensi à Consiliis primò, deinde ejus operâ Episcopus Vicentinus renunciatur: ad sedem Novariensem postea translatus, inde in Archiepiscopum Mediolanensem evectus: ab Innocentio Papa VII. pileo rubro anno MCCCCIV. adornatus, cujus nomine uti & Gregorii P. XII. successoris ejus varias legationes obiit; ac demum à Cardinalibus utriusque obedientiæ in Consilio Pisano congregatis summus Pontifex electus anno MCCCCIX. ibique inauguratus, verum Dignitate istâ diu frui non licuit, undecimo enim post adeptum Pontificatum mense debitum naturæ persolvit, Bononiæ v. non. *Maii* MCCCCX. Vir stupendæ in egenos Munificentiæ, adeo ut *Episcopum se divitem, Cardinalem pauperem, Papam mendicum* affirmare perhibetur. *Epistola* ejus ad Hugonem Eterianum extat in *Bibl. PP.* anno 1589. Parisiis edita; in posterioribus editionibus prætermissa. Scripsit præterea *in libros Sententiarum Commentarios*. Habentur MSS. in *Bibl. Regis Gallorum*, Cod. 685. *Quodlibeta* & *Sermones* varios.

1410. HENRICUS de BALMA, sive *de Palmâ*, natione Gallus, patriâ Bugiensis, Ord. Fr. Minorum Monachus, claruit an. MCCCCX. à Genebrardo ad an. MCCCLXIII. fœdo lapsu reductus. Erat quippe S. Coletæ Virgini à Confessionibus, quæ non nisi an. MCCCLXXX. nata est, & nostri Henrici consilio potissimum usa Ordinis sui circa annum MCCCCXX. reformationem aggressa est. Vir erat *magnæ perfectionis*, ut Card. Bonæ verbis utar; & *morum integritate præstantissimus*, ut de eo Spondanus. Scripsit *de Mysticâ Theologiâ* Tractatum, Bonaventuræ communitèr inscriptum, & inter ejus opera non semel editum. Composuit etiam *Meditationes quasdam pias, ante & post celebrationem Missæ, & in cæteris actionibus quotidianis usurpandas*, utrum verò lucem aspexerint, subdubito.

1414. THEODORICUS URIAS, natione Germanus, patriâ Saxo, inter præcipuos sui temporis Theologos numerandus, claruit anno MCCCCXIV. Scripsit *Historiam Concilii Constantiensis*, cui ipse interfuit, eamq; Sigismundo Imp. nuncupavit. Opus istud partim ligato, partim soluto sermone conscriptum, in quatuor libros distributum *de consolatione Ecclesiæ* inscripsit; idque sub auspiciis sereniss. Ducis Brunsvicensis inter alia ad dictum Concilium pertinentia brevi in lucem proditurum Eruditiss. Act. Lips. Editores indicarunt *, quod ut maturiùs fiat, in votis est omnium quibus veritas est cordi.

* Anno 1695. p. 557.

1418. SIMEON Archiepiscopus Thessalonicensis, Vitæ Monasticæ cultor & laudator, in antiquorum Patrum scriptis non mediocritèr versatus, & rituum Ecclesiasticorum eximiè peritus, claruit anno MCCCCXVIII. humanis excessit paulò ante captam Metropolim suam anno MCCCCXXX. Lucubrationes ejus variæ supersunt. *Dialogus Ecclesiasticus adversus omnes hæreses, & de solâ Domini & Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi fide, sacris item sacrificiis, & mysteriis omnibus Ecclesiæ, nihil proprium habens, verum ex SS. Scripturis & Patribus collectus & prout vires ferebant compositus, & singulis quovis tempore inter-*

Vid. Part. I. Append. p. 89

interrogantibus Responsionem subministrans. Pr. Ἐν Χριστῷ τῷ μονογενεῖ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρί. Extat Græcè MS. in *Biblioth. Vindob.* Cod. Theol. CCXVIII. in capite pauca desunt, habetur integer in *Vaticanâ.* *Commentarius Synopticus divini & sacri Symboli Orthodoxæ & inculpabilis nostræ Christianæ fidei.* Pr. Περὶ τοῦ ἱερωτάτου Συμβόλου τῆς ἀληθοῦς καὶ μόνης τῆς χριστιανῶν ἡμῶν πίστεως. MS. *ibid.* n. vi. & in *Bodleian.* Cod. 294. *Expositio perquam necessaria verborum Sacri Symboli fidei Christianæ, unde collecta & adversus quos coagmentata sint.* Pr. Καλὸν ἐκθέσθαι καὶ ὅθεν τὸ ἱερώτατον παρὰ τῶν θείων Πατέρων συνετέθη Σύμβολον. MS. *ibid.* n. iv. & in *Bodleian.* ubi supra. *Explicatio XII. Capitum sive Articulorum solam veram Christianorum fidem quantum fieri potest continentium, & divino Symbolo comprehensorum, & de Virtutibus complexivis.* Pr. Ἡ ἀληθὴς καὶ μόνη τῶν χριστιανῶν ἡμῶν πίστις ὑπὲρ νοῦν ἐστὶ καὶ λόγον. MS. *ibid.* n. v. *Responsiones ad Quæstiones quasdam Episcopi* [Gabrielis Pentapolitani] *interrogantis eum.* Pr. Γερώνυμον· Ἔδει μὲν τὰς τοιαύτας τῶν ἐρωτήσεων ὑψηλοτέρας οὔσας καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς. MS. *ibid.* n. ii. & in *Bodleian.* Codd. 85, 91, 294. *De Sacerdotio ad pium quendam Monachum, sacrâ Diaconiâ insignitum, cum ipse Archiepiscopus adhuc existeret in Ordine tantum Presbyterorum.* Pr. Ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητὲ καὶ γνησιώτατε ἀδελφέ, τὴν ὀφειλὴν τῆς ἀγάπης πᾶσι κατὰ τὴν ἐντολήν. MS. *ibid.* n. iii. Opera hactenus memorata unà cum Tractatu *ad pios Cretenses de Templo,* &c. à doctiss. Goaro edita, simul prodierunt Græcè impressi *Jassii* in Moldaviâ. 1683. *fol.* *De septem Ecclesiæ Sacramentis Dialogus inter Clericum interrogantem, & Archiepiscopum respondentem.* Pr. Κεφάλαιον α'. Κληρικός· Παρακαλοῦμεν, ἐπειδὴ τὴν ἀληθῆ τῆς πίστεως γνῶσιν ἐδεξάμεθα. Habetur MS. in *Biblioth. Vindob.* Cod. Theol. CVI. qui constat foliis 158. in folio. *Precationes Sacræ,* Prima, *contra hostium Gentilium incursionem.* Pr. Πάτερ, Υἱὲ, καὶ Πνεῦμα ἅγιον. Secunda, *in Encæniis Templi B. Deiparæ non manu facti.* Pr. Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ. Tertia *ad B. Virginem in solenni supplicatione.* Pr. Ἁγιωτέρα τῶν Ἀγγέλων, ἐνδοξοτέρα. Quarta *ad B. Virginem cujuslibet necessitatis causâ.* Pr. Κεχαριτωμένη, εὐλογημένη, ὑπὲρ πᾶσαν τετιμημένη. Quinta *tempore terræmotus, siccitatis,* &c. Pr. Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ Παντοκράτορ ὁ Θεός. Sexta *ad Spiritum S. in Festo Pentecostes.* Pr. Ἀγαθὲ καὶ ἀγαθότητος πηγὴ, ἅγιε καὶ ἁγιάζων. Extant Græcè MSS. *ibid.* Cod. Theol. CCXVIII. n. vii. *Accurata dijudicatio legitimarum & illegitimarum Nuptiarum,* excerpta ex *libro Juridico* Chartophylacis Theod. Balsamonis. Pr. Τρεῖς εἰσιν αἱ περὶ τῶν κεκωλυμένων γάμων. MS. *ibid.* n. viii. *Monita de Vitâ Asceticâ,* horum *Excerpta* inter id genus alia Græcè MSS. *ibid.* Cod. Theol. CCLXXXVIII. n. ii. *Epistola adhortatoria ad viam salutis, missa omnibus ubique per Provinciam suam Ecclesiis.* Extat Græcè MS. in *Biblioth. Bodleian.* Cod. 294. In eodem Codice, præter varios ex istis quos supra recensuimus tractatus, reperiuntur *Formulæ literarum dimissoriarum* ἐνταλτηρίων & συγχωρητικῶν. Huic tandem asserit L. Allatius *de iis circa quæ Latini innovant* Opus. Pr. Πρῶτον μὲν τὸ περὶ τὴν πίστιν ἀποσφαλῆναι, *de Consens.* lib. II. c. 18. §. 13. col. 863. Vide eundem *de Simeon.* p. 185. & sequ. ubi de Simeone nostro fusè admodum & eruditè disserit Vir doctissimus.

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

ANTONIUS RAMPELOGUS, seu *de Rampigollis,* natione Italus, patriâ Genuensis, Ord. Eremit. August. Frater; S. Theologiæ Doctor, disputationibus contra Hussitas in Concilio Constantiensi 1418.

SÆC.XV.ab Ann.MCD. ensi acutè actis inclaruit anno MCCCCXVIII. quamdiu vixit incertum est. Scripsit ad juvenes Ordinis sui in Cœnobio Neapolitano studentes super varios Vet. Testamenti locos Opusculum, quod *Figuras Bibliæ inscripsit, rude & trito eloquio scriptum* refert * Sixtus Senensis, in *quo sacras Historias exponens singulas ad morales Virtutes accommodavit*; graviorem in istud censuram strinxit Ant. Possevinus †, quam merito judicent alii: in Indd. etiam expurgatoriis prohibetur nisi corrigatur: in lucem prodiit Paris. 1506. 8*vo.* 1511. 4*to.* Colon. 1505. 1617. 12*mo.* Argentorat. 1516. Lugdun. 1558. 1570. *Dictionarium Pauperum, & speculum Salvationis humanæ,* prodiit cum præcedente, Paris. 1497. 8*vo.* *Aureum* etiam *Bibliorum Repertorium* exaravit, continens *Locos communes* de *titulis Theologicis*, secundum ordinem Alphabeti, quod olim alicubi in Germaniâ impressum in 4*to.* testatur Gesnerus. Extat Antonii cujusdam Ampilogii Eremitæ opus *Biblia aurea* dictum, sive *Loci communes ex Biblis*, impressum Coloniæ 1628. 8*vo.* quod idem prorsus opus cum superiori, variato paululum ex literæ initialis absentiâ Auctoris cognomine, suspicamur.

* Biblioth. Sanct. lib IV. p. 198.
† Apparat. Sac. Tom. I. p. 104

1418. Vide Part. I. Append. p. 96. HENRICUS de HASSIA, natione Germanus, Ord. Carthus. Monachus, S. Theologiæ Professor, & in Academiâ Viennensi Henrici Huectæ socius & coadjutor, claruit anno MCCCCXVIII. Lucubrationibus ejus à Cl. Whartono memoratis accenseantur nonnullæ. Extat Tractatûs super *Oratione Dominicâ* & *Angelicâ Salutatione*, uti & operis prænotati *Sacerdotum secreta circa Missam*, vetus quædam editio absq; ullâ loci vel temporis notâ. *De discretione Spirituum* tractatus prodiit Corn. Dielmanni curâ *Antw.* 1652. 8*vo.* *De vitiis & erroribus Spiritualium* liber, formâ Epistolari conceptus, & Joanni Episcopo Wormatiensi nuncupatus, Jacobo Gruytrodio Carthusiano obstetricante lucem vidit, qui operi suo *de erroribus Christianorum* insertum dedit uti Fl. Illyricus disertè refert. *Catal. Test. Verit.* col. 1801. *In Decem præcepta* Commentarius in *fol.* *In Orationem Dominicam* : & *de modo celebrandi & recipiendi Sacramentum Eucharistiæ*, in 4*to.* MSS. habentur in *Bibl. Trajectensi.* *De moribus & vitâ Canonicorum Regularium. De vitio proprietatis personarum Religiosarum*; uterque MS. in *Bibl. Basiliensi.* *De reductione effectuum in causas* : *de concatenatione Causarum*, MSS. in *Bibl. Bodleianâ*, Cod. 1146. In *eâdem Bibliothecâ*, Cod. 1667. extat Henrici de Asiâ *super Genesin* Commentarius, nostri Henrici opus esse hariolari liceat, qui cum Professoris Viennensis munus sustinuit, in Genesin plures annos prælectiones habuit. Tres demum *Epistolæ* MSS. in *Colleg. Merton* apud Oxoniens. reperiuntur.

1420. THOMAS HASELBACHIUS, natione Germanus, S. Theologiæ in Academiâ Viennensi Professor, claruit anno MCCCCXX. Viro & sacris & profanis literis, pro captu sæculi, satis fœlicitèr instructo, solum judicium defuisse videtur, *cujus doctrinam laudarem, nisi duos & viginti annos Esaiæ primum Capitulum legisset, neq; adhuc ad calcem venisset*, inquit Æneas Silvius ||, qui cum eo commercium literarum habuit. In Concilio Basiliensi non infimum locum obtinuit. Scripsit *Sermones Dominicales super Epistolas* D. Pauli, qui prodierunt anno 1478. impressi nullâ habitâ loci mentione. *Sermones de Confessione & de Sanctis*, extant MSS. in *Bibl. Augustanâ.* *Chronicon ejus* à Cuspiniano laudatum narrat Simlerus, qui *Enarrationum in Isaiam Prophetam* libros xxiv. *super Sententias* lib. iv. & alia ejus opera enumerat, *Bibl. Gesner.* p. 795.

|| Epist. 165. p. 718. edit. Basil.

MACA-

MACARIUS MACRES, Græcus, Hieromonachus, & Magnus Protosyncellus, claruit anno MCCCCXX. Scripsit contra Latinos *de processione Spiritûs Sancti* tractatum; cujus argumentum ex titulo deprehendimus, qui his verbis concipitur, Ὅτι τὸ λέγειν καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεσθαι, ὅτι ἀναγκαῖον ἐστιν, ἀλλὰ καινοτομία τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Pr. Τὰ θεῖα τῶν χριστιανῶν δόγματα καὶ ἡ πίστις. Habetur Græcè MS. in *Bibl.Bodleianâ. Cod.* 720. n. xvii. Vide Allatium *de Consens.* l. II. c. 18. sect. 11. col. 815. Macarii cujusdam Hieromonachi alibi meminit Allatius, & ex ejus *Canonum Collectione* Metaphrastæ encomium profert, *de Simeon*, p. 35. Extat etiam Macarii Hieromonachi *Epistola* ad Simeonem *Hieromonachum*, (fortè an Thessalonicensem) Græcè MS. in *Bibl. Vindob.* Cod. Philos. CCXXV. n. xiii. utrum nostri, an alterius, viderint ii quibus MSS. Codices inspiciendi copia concessa est.

SÆC. XV. ab Ann. MCD.
1420.
Vide Part. I. Append. p. 99.

JOSEPHUS BRYENNIUS, Monachus Byzantinus, & concionibus ad populum habendis præfectus, claruit an. MCCCCXX. Scriptis alibi memoratis accenseri meruerunt *Orationes duæ in Annunciationem B. Virginis Deiparæ*, quarum prima sic incipit, Εἰς δόξαν τῆς παντάρχου Τριάδος. Χθὲς εὐαγγελισμοί. Hujus meminit L. Allatius *Dissert. de Simeon*, p. 88. Altera his verbis, Θεὸς ὁ τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν ἐπιστάμενος. Allat. *ibid.* p. 96. *Oratio in illud* stabant juxta Crucem, &c. & *in S. Deiparam.* Pr. Ἡ τόδε τὸ πᾶν ἀρρήτοις λόγοις ἁρμονίας ἁρμοσαμένη. Allat. *ibid.* p. 95. *Gratiarum Actio in S. Deiparam.* Pr. Θεοῦ τοῦ παντοδυνάμου πλουσίως ἡμῖν λόγον χορηγοῦντος. Allat. *ibid.* p. 96. Fragmentum hujus profert idem *de Consens.* lib. II. c. 3. sect. 3. col. 529. *Oratio in S. Parasceven.* Pr. Συμφυὴς τῷ κόσμῳ καὶ σύγχρονος. Allat. *ibid.* p. 110. Scripsit etiam *Orationem in Transfigurationem Domini*, quam idem vir doctissimus laudat *de Consens.* l. II. c. 17. sect. 2. col. 837. Et *Orationem de Domini Crucifixione*, ab eodem laudatam, *Dissert. de libris Eccl. Græc.* p. 311. Extat demum *de Divinâ Energiâ, & de Lumine in monte Thabor*, opus; cum ejusmodi aliis, Græcè *MSS.* in *Bibl. Regis Gallorum*, Cod. 507.

1420.
Vid. Part. I. Append. p. 96.

GEORGIUS PHRANZA, patriâ CPolitanus, dignitate Protovestiarius, claruit anno MCCCCXXIV. Capta urbe, rebusque Græcorum pessundatis, ille liberis orbatus, & ingruentibus undique miseriis fractus in Cretam secessit, & valedicto sæculo, assumptóque Gregorii nomine, Vitam Monasticam amplexus est. *Auctor non contemnendus, sed usu rerum conspicuus*, ut de eo Allatius *adv. Hotting.* p. 493. Præter *Historiam Byzantinam*, quam à se Latinè versam amputatis nonnullis edidit Pontanus, quæ Græcè MS. habetur in *Bibliothecis Bavaricâ, Regiâ Scorialensi, & Ambrosianâ Mediolan.* scripsit etiam aliud *Chronicon* brevius & succinctius, quod alterius Operis compendium videtur; incipit ab an. MCCCCII. ad an. MCCCCLXXVII. diductum. MS. erat penes L. Allatium, uti ipse refert, *contrà Creighton*, p. 117. & de *Georgiis*, p. 426. Scripsit etiam *Expositionem Symboli*, Simeonis Thessalonicensis fortassis exemplo ductus: hujus ipse meminit in Historiâ suâ, lib. III. c. 24.

1424.
Vid. Part. I. Append. p. 100.

JOANNES GRITSCH, natione Germanus, patriâ Basileensis, Ord. Fr. Minorum, claruit anno MCCCCXXVIII. Tyrocinium literarum in patriâ Academiâ posuit; exteras etiam studiorum gratiâ 1428.

SÆC.XV. ab Ann. MCD. invisit; cumque optimis quibusque disciplinis animum excoluisset, sermonis nitorem & elegantiam insuper adhibuit. Quo tempore Concilium Basileæ congregatum est, Sacris Concionibus sui Ordinis Præfectus eximiæ eruditionis & eloquentiæ famam deportavit. Extat ejus *Quadragesimale per totum anni spatium inserviens, cum thematum Evangelicorum & Epistolicorum introductionibus.* impressum Reutlingæ 1476. Viennæ 1477, 1581. *fol.*

1430. NICOLAUS SCLENGIA, natione Græcus, patriâ forsan Cyprius, Latinorum hostis infensissimus, claruit Esaiæ Cyprio æqualis circa annum MCCCCXXX. Scripsit contra Latinos *de Processione Spiritûs S.* & in dogmatis sui propugnaculum varia ex S. Scripturis & Patribus testimonia congessit. Opus istud examinavit Esaias, & Scriptâ Epistolâ Nicolaum ad disputandum provocat. Nicolaus rescribit. Extat Rescriptum, sive *Epistola Responsoria* ad Esaiam. Pr. Τί δέ σοι καὶ περὶ τῆς ἀῤῥήτου τοῦ παναγίου πνεύματος ἐκπορεύσεως διαλεχθείην ἐγώ. Græcè MS. in *Bibl. Reg. Parisiens.* Cod. 1818.

1430. Vide Part. I Append. p. 104. MACARIUS ANCYRANUS Metropolita, claruit circa annum MCCCCXXX. *Auctor*, ex sententiâ Allatii, *siquis alius, nugax, & qui mera deliramenta loquitur.* Verum ex fragmentis, quæ idem Allatius satis frequentia profert, longè aliud judicium tum de Auctore, tum de Opere ferre non erubescimus; quippe qui contra Romani Pontificis Primatum, multa de Patriarchis, Metropolitis, & Episcopis; multa de Ordinationibus, Appellationibus, aliisque Juris Ecclesiastici capitulis, de sextâ Synodo rebusque in eâ gestis eruditè sanè & accuratè disputat. Vide Allat. *de Consens.* lib. I. c. 1. §. 2. c. 2. §. 8. c. 8. §. 2. c. 14. §. 3. c. 18. §. 2. c. 20. §. 8, 9, 18. c. 27. §. 2. Ex Ungue Leonem. Integrum opus contra Latinos asservatur Græcè MS. in *Bibliotb. Cæsareâ Vind.* Cod. Theol. CVII. Codex est chartaceus, mediocritèr antiquus, in *folio*, constatque foliis 123. Ex eodem Opere Eclogas, sive Excerpta quædam collegit Mathusalah Monachus. Pr. Α'. Τίς ἡ τοῦ ἐκπορεύεσθαι δύναμις; καὶ γράφει ὁ χρυσορρήμων. Habentur Græcè MSS. *ibid.* Cod. Philos. CCXXIV. n. x. Vide Lambecii Comment. lib. V. p. 223.

1430. HIERONYMUS CAMALDULENSIS, Patriâ Bohemus, domo Pragensis, unde & *Pragensis* cognomen adeptus est, Ord. Camaldulensis Eremita, claruit anno MCCCCXXX. Vir pius, *Sacris Literis apprimè eruditus, vitæ munditiâ & facundia singulari clarus* *, cum annos supra viginti in Eremo Camaldulensi pœnitentiam egisset, patriâ desertâ in Poloniam proficiscitur, inde fidei Christianæ propagandæ gratia Lithuaniam pergit; ibique miseros populos Ethnicismo & Idolorum cultu insanientes ad veram sapientiam reducit; tandem ab iis malè tractatus, & regno exire jussus in Germaniam ac Italiam regressus est. Concilio Basiliensi anno MCCCCXXXI. interfuit ac Venetiis anno MCCCCXL. obiit. Scripsit *de Vitâ S. Romualdi Abbatis* prolixum admodum Sermonem, quem Bollandiani typis mandârunt, *Febr.* Tom. II. p. 124. Plura ejus scripta recensent Possevinus †, & Boh. Balbinus ‖. *Sermones Dominicales, de Sanctis, & Quadragesimales; contra errores Græcorum; contra Hæreticos; de Corpore Domini; Orationem in Conciliis:* quæ nihil aliud esse videtur, quam *Oratio de statu Religionis in regno Bohemiæ*, quam rogatu Jul. Card. in Concilio Basileensi habuit.

* Æneas Sylv. hist. de Europ. c. 26. p. 417.

† Appar. Sac. Tom. I. p. 745

‖ Misc. Bohem. Dec. I. l. iv. p. 179.

AN-

SÆC.XV. ab Ann.MCD.

ANDREAS de PETRA, *Rhodius* dictus, Archiepiscopus Colossensis, Græcus Transfuga, claruit anno MCCCCXXXII. Scriptis alibi recensitis adjiciantur pauca. *Opus Antirrheticum in Marci Ephesii Epistolam* quandam ad Georgium Presbyterum [Scholarium scilicet] formâ Dialogi, ut videtur, conceptum, in defensionem dogmatis & rituum Latinorum, quæ Marcus improbaverat. Hujus operis meminit L. Allatius *contra Creighton*, p. 162. Vide eundem *de libr. Eccl. Græc.* p. 196. *Apologia demonstrativa*, ex Commentariis B. Thomæ [Aquinatis] ad Bessarionem Archiepisc. Nicænum, *De Divinâ Essentiâ & Energiâ.* Extat Græcè MS. in *Bibl. Vatican.* & in *Regiâ Parisiens.* Cod. 1290. 1432. Vide Part I Append. p. 108.

NICOLAUS PLOVIUS, aliis *Planius*, interdum & *Blonius* dictus, gente Polonus, Decretorum Doctor, Capellanus ac tandem Episcopus Posnaniensis, claruit anno MCCCCXXXIV. Lucubrationes ejus variæ supersunt, diversis locis & temporibus editæ. *Sermones de Tempore & Sanctis*, Argentorat. 1498. *Tractatus Sacerdotalis de Sacramentis & Divinis Officiis*, Parisʃ. 1514. 4to. *De Excommunicationibus: de Horis Canonicis dicendis: de interdicto Ecclesiastico: de Irregularitate: de Sacramentis, & eorum administratione: de sacrificio Missæ.* Hi sex Tractatus prodierunt Argentorat. 1593. & inter *Tractat. Tractatuum juris*, Venet. 1584. Tom. XIV. XV. Opus *de Sacramentis, & Censuris Ecclesiasticis*, editum Parisʃ. 1551. 8vo. Tho. Aquinatis *Confessionale* subjunctum habet, uti & Lugduni 1565. Parisʃ. 1586. 1434.

BESSARION, natione Græcus, domo Trapezuntinus, Episcopus Nicænus, & S. R. E. Cardinalis, ac tandem post captam CPolim titulo tenus Patriarcha CPolitanus, claruit anno MCCCCXXXVI. Varia eruditionis suæ monumenta post se reliquit; horum multa numeravit Cl. Whartonus, supersunt plura nobis indicanda. *Epistola* ad Geo. Gemisti Plethonis Filios, *de obitu & laudibus* Patris. Pr. Πέπυσμαι τὸν κοινὸν πατέρα. Extat MS. in *Bibl. Vindob.* Cod. Theol. CCXLIII. iterumque Cod. CCLVI. n. ix. Græcè & Latinè ex versione suâ edidit L. Allatius *de Consens.* lib. III. c. 3. §. 6. & *de Georgiis*, p. 392. *Epigramma in proprium Sepulchrum*, Græcè MS. *ibid.* edidit Ant. Sanderus *Elog. Card.* Lovan. 1526. *In Theodoram Constantini Imp. Conjugem* Iambi sepulchrales, eos Græcè & Latinè edidit L. Allatius *de Consens.* lib. III. cap. 4. §. 4. *Apologia pro Latinis de Processione Spiritûs S.* sive *Refutatio Capitum Marci Ephesii contra Latinos*, quam quidem Apologiam Gennadius incepit, verum morte occupatus, ut dicitur, perficere non potuit, Bessarion autem rogatu Gregorii Patriarchæ CP. absolvit. Pr. Ὁ Λατίνων τὶ καὶ Γραικῶν πρὸς ἀλλήλους. Hujus meminit L. Allatius *de Consens.* lib. III. c. 3. §. 1. Extat MS. *ibid.* Cod. Theol. CCLVI. n. vi. Eandem vidit ac legit P. Arcudius in MS. Codice ex Cretâ allato in *Biblioth. Gasp. Viviani* Episc. Anagnini, uti ipse refert *de Concord.* lib. II. c. 15. *Professio fidei Christianæ in Synodo Florentinâ prolata*; in xxi. Articulos divisa. Pr. Α'. Πιστεύομεν ὅτι ἐστὶ Θεὸς δημιουργὸς πάντων ἔσω εἰσί· Β. Ὅτι ὁ Θεὸς οὔτε σῶμά ἐστιν, οὔτε σῶμα ἔχει. MS. *ibid.* Cod. Theol. CCXCII. *Epistola* ad Geor. Gemistum Plethonem *de quatuor quæstionibus Philosophiæ Platonicæ*, viz. περὶ τοῦ αὐτοπράττειν· περὶ τοῦ μεθεκτοῦ καὶ ἀμεθέκτου· περὶ τῆς τῶν ὄντων συνωνυμίας καὶ ὁμωνυμίας· & περὶ τῆς εἱμαρμένης. Pr. Κοινῆς πᾶσιν ἐνεσπαρμένης ἐννοίας. 1436. Vide Part I. Append. p. 112.

 Habetur

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

Habetur MS. cum *duplici* Plethonis *Responsione*, Græcè *ibid.* Cod. Philos. LXXIV. n. ii. *Epistola* ad Theodorum Gazam *de Geo. Trapezuntii libro* pro *Aristotele* contra *Platonem.* Pr. Οὐκ ἐθαύμαζον μόνον, ἀλλὰ καὶ ἠχθόμην. MS. *ibid.* n. v. Vide Allat. *de Georgiis*, p. 378. *Epistolæ aliæ* Manuel. Chrysoloræ Epistolis conjunctæ, Græcè MSS. *ibid.* Cod. Philos. CCXLV. *Epistolæ* ipsius Græco-barbaræ ad Palæologos meminit Habertus, *notis ad Euchelog.* p. 155. *Tractatûs ejus de Primatu Papæ*, cum laude meminit L. Allatius *de Consens.* lib. III. c. 6. §. 1. col. 966. & *de Georgiis*, p. 403. In isto autem opere Gennadii Patriarchæ librum ejusdem Argumenti eum deflorâsse autumat vir doctissimus. *De S. Joannis Evangelistæ obitu*, contra Geo. Trapezuntium scripsisse Bessarionem testatur Allatius, *ibid.* p. 379. *Sanctorum etiam Patrum, tum Orientalium, tum Occidentalium sententias, quæ de Processione Spiritûs S. etiam ex Filio agebant*, in unum fasciculum collegit, & ad Alexium Lascarim misit, uti ipse in *Epistolâ ad eundem* disertè refert, quam quidem Epistolam ut obiter hoc notem, à se versam Latinè primus edidit Abramus Cretensis cum Concilio Florentino, *Romæ* 1526. *fol.* *Physicæ demonstrationes de Deo, & Epistolæ nonnullæ* ad Geo. Gemistum extant Græcè MSS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 2290. *Epistolæ & Sermones* Græcè MSS. in *Bibl. Regiâ Scorialens.* *Oratio funebris in Cleopam Palæologinam Imp.* Græcè MSS. in *Bibl. Regiâ Paris.* Cod. 2209. *Epistolæ tres*, 1. Ad Andronicum Callistum Philosophum. 2. Ad Michaelem Apostolium. 3. Ad Plethonem; Græcè MSS. *ibid.* Cod. 24. Extant demum nonnulla Opera *Physica* & *Mathematica*, quibus non est immorandum.

1436. Vide Part. I. Append. p. 111.

MARCUS EUGENICUS, Metropolita Ephesinus, Græcorum in Synodo Florentinâ pugil indefessus, fideique Orientalis strenuus propugnator, claruit anno MCCCCXXXVI. Disputationibus contra Latinos famam latè propagavit, scriptis immortale sibi nomen peperit, quorum plurima congessit H. Whartonus, sunt autem alia à nobis minimè prætereunda. *Capita* lxviii. *contra hæresin Acindynistarum* de distinctione Divinæ *Essentiæ* & *Operationis.* Pr. Κεφάλαιον α΄. Εἰ ταυτὸν ἐστὶ Θεοῦ οὐσία καὶ ἐνέργεια, πᾶν ἐκ τῆς οὐσίας. Habentur Græcè MSS. in *Bibl. Vindob.* Cod. Theol. CLXXI. *De Processione Spiritûs S. contra Latinos.* Pr. Καινὴ τίς ἐστιν ὡς ἀληθῶς καὶ ἀλόγιστος ὡς οἱ Ῥωμαῖοι ἐν τῷ ἁγίῳ Συμβόλῳ. MS. *ibid.* Cod. Theol. CCII. Hunc Tractatum nostro Ephesio, etsi Auctoris nomen subticeatur, Cl. Tengnagelius asseruit. Fragmentum operis cujusdam (fortè superioris) *de Processione Spiritûs S.* Pr. Εἰ δὲ καὶ τὸν μέγαν Κύριλλον συνηγορεῖν. MS. *ibid.* Cod. Theol. CCXXII. n. vi. Capita Syllogistica adversus Latinos *de Processione Spiritûs S.* Pr. Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ ἐκπορευόμενον. MSS. *ibid.* Cod. Philos. CCXXIV. n. vi. *Alia Capita Syllogistica de Processione*, &c. memorat Allatius. Pr. Ἐρώμεθα τοὺς Λατίνους, quæ in *Bibl. Vaticanâ*, cum *Responsione* Geo. Scholarii & Bessarionis Græcè MSS. asservantur. Vide Allat. *de Consens.* lib. III. c. 3. §. 4. col. 935. Extant etiam in *Bodleian.* Cod. 720. *Responsio ad Latinorum assertiones de Igne Purgatorio*, Ferrariæ anno 1438. habita. Pr. Ἐπειδὴ μετὰ ἀγάπης ἀποκρίνασθαι πρὸς τὰ παρ' ὑμῶν εἰρημένα. *Responsio secunda ad Latinorum assertiones de Purgatorio.* Pr. Ἐπειδὴ σαφέστερον ἡμᾶς ἀπαιτεῖτε καὶ καθαρώτερον ἐπὶ τοῖς ἠρωτημένοις. Utraque habetur Græcè MS. in *Biblioth. Cæsareâ*, Cod. Philos. CCXXIV. n. iii, iv.

In

In eodem Codice reperiuntur & *aliæ quædam Quæstiones Theologicæ*, Græcè MSS. Pr. Ἡ τοῦ Υἱοῦ προσηγορία δύο ταῦτα σημαίνει. *Cantica duo in SS. Trinitatem & Incarnationem Domini*, quorum primum sic incipit, Μέγα τὸ εὐσεβὲς κήρυγμα· nec non *Canones Octo in S. Virginem Deiparam*, quorum primus hoc modo incipit, Ἀρχάγγελος σήμερον τῷ πι-λάταιν. Extant Græcè MSS. *ibid.* Cod. Theol. CLXXXVII. *In Orationem Dominicam Commentarius*, Græcè MS. *ibid.* Cod. Philos. CXCV. n. xiii. *Confessio Fidei* in Concilio Florentino. Pr. Ἐγὼ τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι δόγμασιν ἀντεγραφεὶς εὐσεβέσιν, MS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 114. iterúmque *ibid.* Cod. 3377. Hujus meminit L. Allatius *de Consens.* lib. III. c. 3. §. 4. col. 934. & *contra Creighton*, p. 162. *De hominis imbecillitate* Tractatus, Græcè MS. in *Bibl. Augustanâ.* *Epistola* ad Georg. Scholarium, quà mutatam animi sententiam, & in Latinos lapsum plorat. Habetur Græcè MS. in *Biblioth. Bodleian.* & *Regiâ Paris.* eamque velut ἀνέκδοτον laudat Cl. Ds. du Cangius, *Gloss. Med. Græc.* col. 1281. sub v. Ῥάμπλιον. Eandem autem ex *Cod. MS. Ambrosiano* descriptam cum versione suâ Græcè & Latinè edidit doctissimus Allatius, *contra Creighton*, p. 88. *Epistola* altera ad Geor. Scholarium. Pr. Τὴν γραφήν σου δεξάμενος. Hujus uti & *Responsionis* quam paravit Andreas Colossensis notitiam debemus industriæ L. Allatii *de Georgiis*, p. 396. *Expositio Officii Ecclesiastici* Græcè typis mandata est *Jassii* in Moldaviâ 1683. *fol.* Simeonis Thessalonicensis operibus subnexa. Fortasse Expositio ista non differt à Paraphrasi in Pentecostarium à Marco nostro adornatâ, cujus mentionem habet L. Allatius *de libr. Eccl. Græc.* Dissert. II. p. 280. Piorum quorundam Cretensium rogatu scripsit Sermonem annuâ S. Eliæ celebritate in *Officio* legendum. Pr. Ἔδει μὲν ἀληθῶς ἡμῖν οὐρανοδρόμου τοῦ λόγου συνεπαρθῆναι. Hujus testem habemus Greg. Protosyncellum, *Apologia adv. M. Ephesii Epistolam*, Conc. Tom. XIII. c. 805. Tractatus denique *de Purgatorio*, à Bon. Vulcanio primum, dein à Cl. Salmasio typis subjectus, Nilo Thessalonicensi ab Allatio * ascriptus, nostrum Ephesium Auctorem habuisse videtur, uti ex Sixto Senensi †, & Mart. Crusio || didicimus, quod & Reverendiss. Usserius Armachanus observavit. Erat & Marco frater nomine Joannes; de quo nonnulla Cl. Whartonus *Append.* ad Part. I. p. 115. Hujus, ut videtur, operâ Simeonis Archiepiscopi elogium in Synodico Thessalonicensi conscriptum est. Vide Allatium *de Simeon.* p. 187.

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

* Dissert. de Nilis, p. 45.
† Biblioth. Sanct. lib. VI. Annot. 259. p. 526.
|| Turco-Græc. p. 186.

EMUNDUS DINTERUS, natione Belga, patriâ Brabantus, claruit anno MCCCCXXXVI. In aulico strepitu & splendore Vir ad maxima quæque idoneus multos annos transegit, Antonio I. ejusque Filiis Joanni IV. & Philippo I. ac demum Philippo *Bono* dicto Brabantiæ Ducibus à secretioribus Consiliis: Otii tandem appetens Aulæ valedixit, & sacris Mysteriis insignitus Canonicatum in Ecclesiâ D. Petri Lovaniens. obtinuit, ubi Deo & Musis vacavit. Obiit Bruxellis anno MCCCCXLVIII. Literis consignavit *Chronicon Brabantiæ*, quod manu exaratum olim fuit penes Joan. Miræum Episcopum Antverpiens. teste ipsius ex fratre Nepote Aubert. Miræo ejusdem Ecclesiæ Decano. *Elog. Belg.* p. 195. Idem MS. apud Casparum Geuartium latuit, unde & brevi in lucem proditurum sperare nos jussit Fr. Sweertius *. *Seriem* etiam *Genealogicam Ducum Burgundiæ, Brabantiæ*, &c. congessit, à Geor. Neomago cum Philippi Ducis Vitâ à se adornatâ 1436.

* Athen. Belg. p. 229.

Franco-

SÆC.XV.ab Ann.MCD. *Francofurti* editam. *Historiam* denique *Vitæ & Obitûs Philippi à Burgundiâ Episcopi Ultrajectini*, quæ prodiit *Argentorat.* 1519. Duæ Posteriores Lucubrationes habentur inter *Germ. rerum Script.* à Frehero editas Hanov. 1611. Tom. III. *fol.*

1438. Vide Part I. Append. p. 115. GEORGIUS GEMISTUS PLETHO, natione Græcus, patriâ Byzantinus, Philosophus omnibus numeris absolutus, Platonis discipulus & propugnator; *non tantum iis qui nunc vivunt, sed ipsi etiam Aristoteli*, omnibusque veteribus, *si eorum ætate fuisset, venerandus*, ità de eo Mich. Apostolius; claruit anno MCCCCXXXVIII. Scripta quod attinet, etsi paucissima ex istis Theologici sint fori, cum tamen abditissima Philosophiæ castioris mysteria explicent, omnique eruditionis genere sint refertissima, Catalogum eorum, iis solùm quæ à Cl. Whartono memorantur prætermissis, conficere non gravabimur, eundem Lectori φιλοβίβλῳ haud ingratum forè arbitrantes. *Protheoria*, sive Præmeditatio in Manuelis Palæologi Imp. Orationem funebrem, quam in obitum Fratris sui Theodori Despotæ adornavit. Hanc dictæ Orationi præfixam Græcè & Latinè edidit vir de Græcis literis optimè meritus Fr. Combefisius, *Bibl. PP. Auctar.* Tom. II. p. 1037. *Orationes* duæ funebres, Una in *obitum Cleopes* Theodori Despotæ supradicti uxoris, in quâ *de animi immortalitate* agitur. Pr. Σόλων μὲν ὁ σοφὸς πρὸς τοὺς σφίσι τε αὐτοῖς. Altera in *Hypomenem*, Irenem scil. Manuelis Imp. Conjugem, quæ valedicto sæculo *Hypomenes* nomen assumpsit. Pr. Τῇ τῶν ἡμετέρων βασιλέων. Utraque habetur Græcè MS. in *Bibl. Vindob.* Cod. Theol. CCLVI. n. ii. *Bodleianâ*, Cod. 33. 114. & *Regiâ Paris.* Cod. 2016. *Oratio* funebris in *Helenam* Palæologinam, extat

† Diatr. de Georg. p. 386. Græcè MS. in *Bibl. Vaticanâ*, ex fide L. Allatii †, & in *Augustanâ*. *Responsio* ad Georgii Scholarii pro Aristotele contrà Platonem objectiones. Pr. Σχολάριος· Ἐπεὶ τὸ βιβλίον τὸ κατ᾽ Ἀριστοτέλους βλασφημιῶν καὶ ἐς ἡμᾶς ὀψὲ περιῆλθεν. Πλήθων· Ἐγὼ μὲν οὐκ ὀψὲ ὥς γε σὺ φῄς. MS. in *Biblioth. Vindob.* Cod. Philos. LXXIV. n. i. *Bodleian.* Cod. 114. *Regiâ Paris.* Cod. 1281. Opus istud pulcherrimè descriptum, à Nicolao Alemanno dono acceptum, Gottardi Voegilini, typographi ni fallor Basiliensis, precibus victus L. Allatius ei imprimendum tradidit, utrum unquam prelo exierit non comperi. *Epistolæ* duæ *Responsoriæ* ad quatuor *Quæstiones* à Bessarione propositas. Prima sic incipit. Οὐ πάντα οἶμαι χρὴ τοὺς ἄνδρας τούτους. Altera hoc modo; Ἐπειδὴ οὐ μαρτυριῶν δεῖν πρὸς τὰ προγεγραμμένα σοι. Utramque manu exaratam habuit Allatius; utraque jam extat MS. in *Bibl. Vindob.* ubi supra. n. iii. *Collectio summaria Zoroastræorum & Platonicorum Dogmatum.* Pr. Ἐκεῖνα μάλιστ᾽ ἂν δέοι κεφάλαια εἰδέναι. MS. *ibid.* n. vi. iterumque Cod. CCCXII. n. ii. In eadem locupletissimâ Bibliothecâ Cod. Philos. CXL. n. 6. Habentur Græcè MSS. *Methodus Astronomica* cum subjunctis *Canonibus* eo pertinentibus, & *introductione in Genethlialogiam*; item *Canon Chronologicus* à Nabonassaro usque ad suam ætatem, n. vii. in fine autem imperfectus. Scripsit præterea Gemistus *de Legibus* libros tres, *totius Antiquitatis & Theologiæ Philosophorum promos condos, dignosque* L. Allatio Judice, *qui in omnium manibus terantur*, à Gennadio Patriarchâ CP. velut blasphemos, & Ethnicismi labe fœdatos flammis damnatos. Ex his non nisi pars primi superest, cujus *Sex* Capita habentur MSS. in *Bibl. Barberinâ*, *decem* in *Cæsareâ Vindob.* Cod. Philos. CCCXII. Pr. Τάδε συγγέγραπται περὶ νόμων. Vide Lambecii

SÆC. XV ab Ann. MCD.

becii Commen. lib. VII. Hujuſce Operis ſegmenta varia ſub variis titulis diſpoſita hic illic in Bibliothecarum clauſtris conſtricta tenentur, viz. *Demonſtrationes Phyſicæ de Deo.* Pr. Πᾶν τὸ ὂν ἐνεργείᾳ ἐξ ἀνάγκης ἔχει. *De Fato.* Pr. Πότερα ἦ ὥρισται τε καὶ εἵμαρται ἅπαντα. *De Inſomniis.* Pr. Πῶς τέρποις τὰ ἐν ὕπνοις φαινόμενα. *De ortu & progenie Deorum: de Menſium ac Annorum ordine, Dierumque recenſione.* Poſtremum reperitur in *Bibl. Regiâ Scorialenſi*, quæ ipſum antecedunt tria in *Cæſareâ Vindob.* Scripſit item Pletho *de Incarnatione Filii Dei* tractatum, & *de Proceſſione Spiritus S. contra Latinos* duplicem; quorum primus ſic incipit, Τὸ ὑπὲρ Λατίνων βιβλίον τὸ ἐς ἡμᾶς ἧκον; extátque MS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 114. & in *Auguſtanâ.* Alter hoc modo, Βιβλίον τόγε εἰς ἡμᾶς ἧκον. Hujus meminit L. Allatius *de Conſenſ.* lib. III. c. 3. §. 6. col. 937. & brevem exinde laciniam profert, *ibid.* col. 908. Aſſervantur MSS. *Monodiæ* variæ in *Bibl. Bodleian.* Cod. 33. *Epiſtolæ* in *Bibl. Regis Gallorum: Excerpta* quàm plurima *Hiſtorica, Geographica, Philoſophica* ex Diodoro Siculo, Appiano Alexand. Plutarcho, Xenophonte, Æliano, Procopio, Ptolomæo, Strabone, &c. habentur Græcè MSS. in *Biblioth. Vindob. Bodleian.* & *Regiâ Pariſ.* Denique Gemiſti Opera Græcè calamo exarata Neapoli in *Biblioth. Auguſtin. Cœnobii S. Joannis de Carbonariâ* ſe vidiſſe affirmat Cl. Mabillonius, *Iter. Ital.* p. 110.

ANDREAS, Presbyter Ratiſponenſis, claruit ſub Sigiſmundo Imp. anno MCCCCXXXIX. *Chronicon* condidit *de Principibus terræ Bavarorum*, eaque de causâ eum *Titum Livium ſuum* cenſent concives ſui, inquit Joan. Aventinus. Dictum opus notis ſuis illuſtratum, & Leon. Bauholtzii *Paralipomenis* auctum primus in lucem emiſit eruditiſſimus Marq. Freherus, *Ambergæ*, 1602. *4to.* Prodiit iterum curâ Jo. Hen. Bœcleri, Æneæ Sylvii *de rebus Frederici Imp. hiſtoriæ* ſubnexum. *Argentorat.* 1685. *fol.* 1439.

NICOLAUS EUBOICUS, Epiſcopus Saguntinus, ob egregiam utriuſque linguæ peritiam in Concilio Ferrarienſ. & Florentino Interpres Patrum ſuffragiis cooptatus, munus ſibi demandatum magnâ cum laude præſtitit, claruit anno MCCCCXXXIX. Extant ejus Orationes, ſeu potius Interlocutiones in Concilio habitæ, *in Actis Conc.* Diſſertatio Juliani Cardinalis de iſtâ Quæſtione, *Utrum liceat Symbolo Fidei aliquid addere*, in eodem Concilio prolata, noſtri Nicolai Operâ ex *Latino* in *Græcum* ſermonem verſa habetur MS. in *Bibl. Vindob.* Cod. Theol. CXC. n. xxvi. Scripſit de *Origine & rebus geſtis Turcorum* librum Æneæ Sylvio nuncupatum, cujus ipſe meminit Æneas *, prodiit *Baſileæ* 1556. *fol.* Epiſtolam quandam MS. ad Andronicum Calliſtum Philoſophum memorat Ph. Labbæus, *Bibl. MSS. Cat.* p. 101. Plutarchi opus *de civilibus præceptis*, & Onoſandri *de optimo Imperatore* in linguam Latinam traduxit. Verſiones iſtæ lucem viderunt *Baſileæ* & alibi. 1439.

* De Aſiâ, c. 29. p. 307.

MICHAEL APOSTOLIUS, natione Græcus, patriâ Byzantinus, Geo. Gemiſti Plethonis familiaris, Philoſophiæ Platonicæ ſectator, claruit anno MCCCCXL. Græcorum rebus afflictis, & jamjam collapſuris, in Italiam aufugit, à Beſſarione Card. inter alios ſuæ gentis eruditos, hoſpitio aliquandiu exceptus, donec gratiâ ejus excidens ſedem mutare neceſſe habuit, & ex Italiâ in Cretam Inſulam migravit, 1440.

SÆC. XV. ab Ann. MCD. migravit, ubi libris exſcribendis & pueris inſtituendis victum ſibi quæritabat. In defenſionem Platonis contra Theodorum Gazam calamum ſtrinxit, Geo. Gemiſto ſuccenturiatus. Dictum opus ſic incipit. Ἔδει Πλάθωνα, εἴπερ αὐτῷ Ἀριστοτέλης λέγων, & extat Græce MS. in *Bibl. Vindob.* Cod. Philoſ. LXXXV. n. i. & in *Bodleianâ*, Cod. 165. Dialogus *Menexenus* dictus de *SS. Trinitate*, utrum Judæi & Turcæ rectiùs *ſimpliciter Unum* credant Deum, an Chriſtiani Deum *Trin-Unum*. Interlocutores *Menexenus* Cydonius, *Diophanes* Gortynius, & *Laonicus* Byzantius. Pr. Διοφ. Ποῖ δὴ καὶ πόθεν, ὦ φίλε Μενέξενε; Μενέξ. Ἐκ Κυδωνίας εἰς Γορτύνην. Extat MS. *ibid.* n. ii. *Oratio* conſultoria ad Socerum ſibi iraſcentem, cum ad ſecundas tranſiret nuptias. Pr. Ἐν ἄλλοις τῶν ἀναγκαίων ἤδη σχολαζόντα. MS. *ibid.* n. iii. & in *Bodleianâ*, Cod. 76. *Appellatio* ad Conſtantinum Palæologum ultimum CP. Imp. qua continetur ſuſpectæ Religionis ipſius Confeſſio: In hâc formulâ Fidei proceſſionem Spiritus S. ex *ſolo Patre* confitetur, uti monet Cl. Lambecius. Pr. Πολλῶν ὄντων, θειότατε βασιλεῦ, ἃ τὸ χρῆμα τοῦτο τὴν βασιλείαν κοσμεῖ. MS. *ibid.* n. iv. *Oratio* ad Magiſtrum ſuum Joannem Argyropulum cum ipſe CPoli publicè docere inciperet. Pr. Τοῖς συγγνώμοσι τῶν ἀνθρώπων τοὺς σφῶν αὐτῶν συνεργέτας. MS. *ibid.* n. v. *Epiſtolæ* XLV. quarum Prima ad Geor. Gemiſtum Plethonem. Pr. Ἔπι με καὶ πρότερον ἄλλο. Reliquæ ad Manuel. Chryſoloram, Laon. Chalcocondylam, Joan. Argyropulum, Mich. Marullum, Joan. Chryſoloram, Beſſarionem Card. Petrum Calliergen, alioſque plures eâdem ætate florentes viros doctos, quas omnes publicâ luce digniſſimas cenſet P. Lambecius, quod Hiſtoriæ illorum temporum illuſtrandæ multum inſervirent, habentur MSS. *ibid.* n. vi. Multa ex operibus ſupra recenſitis aſſervantur Græcè MSS. in *Bibl. Bavaricâ*; plura in *Vaticanâ* in Codice Autographo ex *Biblioth. Heidelberg.* allato, ubi Epiſtolæ LXV. numerantur. *Oratio Panegyrica* ad Fredericum III. Imp. rogatu Ariſtonymi Byzantini circa annum MCCCCLVII. ſcripta, Græcè & Latinè à Frehero edita, *Rer. Germ. ſcript.* Tom. II. Francof. 1602. *fol.* *Oratio funebris* in laudem Beſſarionis Card. Græcè MS. fuit penes P. Pantinum, inde ad Andr. Schottum devenit: Habetur etiam in *Biblioth. Bavaricâ*, eadem cum *Verſibus* quibuſdam *Heroicis*, *Elegiacis*, *Iambicis in præcipua Feſta Dominicalia & Sanctorum*, MS. in *Codice Naudæano*, 165. *Monodia funeralis* ad Andream Calergen MS. in *Bibl. Regia Pariſienſi.* *Diſceptatio* adverſus eos qui Occidentales Orientalibus ſuperiores eſſe contendebant, quoad Philoſophiam, & in declarando modo Generationis Chriſti, & Proceſſionis Spiritus S. Græcè MS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 76. *Verſus Politici* Græci in laudem Batrachomyomachiæ Homericæ MSS. erant penes Archiepiſc. Toletanum. Denique in *Parœmiis* ſive *Proverbiis Græcorum* colligendis & ordinandis operam ſatis fœliciter impendit. Opus ordine Alphabetico diſpoſitum Gaſparo Oſmenſi Epiſcopo nuncupavit. Hujus breve Compendium Græcè edidit Hervagius, *Baſil.* 1538. 8*vo.* Integrum cum verſione Latinâ, & notis ampliſſimis, prodiit curâ P. Pantini, & Andr. Schotti, Lug. Batav. 1619. 4*to.*

1440. JANNOTIUS MANETTUS, natione Italus, patriâ Florentinus, claruit anno MCCCCXL. anno MCCCXCVI. natus, à primâ pueritiâ ſtudiis literarum deditus, veram ſapientiam, deſertis Scholaſticorum

Scholasticorum lacunis, ex ipsis fontibus haurire concupivit: Manuelem Chrysoloram in Græcis literis magistrum habuit, linguæ etiam Hebrææ (quod in isto ævo rari admodum exempli erat) cognitionem assequutus: In Senatorium Ordinem à concivibus suis cooptatus est, & Equestri dignitate à Nicolao Papa V. cui inter primos charus erat honestatus; varias etiam tum Reip. tum pontif. Rom. nomine Legationes obiit; & postquam tres supra sexaginta annos magno cum honore & auctoritate transegisset, Neapoli debitum naturæ persolvit anno MCCCCLIX. Eo nomine inter Scriptores Ecclesiasticos præcipuè memorandus, quod *Psalterium Davidis*, & *Veteris Testamenti* partem ex Hebræo, *Novum Testam.* integrum ex Græco sermone in Latinum transtulit. Scripsit autem præclarum opus *contra Judæos & Gentes* in decem libros distributum, quod *Pisauri* MS. asservatur. Orationes varias pro re natâ Legatus habuit, quarum nonnullæ lucem aspexerunt: *Oratio* ad Alphonsum Aragoniæ R. *de laudibus Pacis*, anno 1443. *Alia* ad eundem in nuptiis Ferdinandi unici sui Filii, anno 1445 habita. *Oratio Gratulatoria* ad Nicolaum Papam V. *in creatione suâ*, anno 1447. *Altera* ad Fridericum Imp. quo tempore ingressus est *Florentiam*, anno 1451. Omnes à Marq. Frehero editæ. *Germ. rer. Script.* Tom. III. Hanov. 1611. *fol.* *Vitam Nicolai P.* V. scriptis consignavit, hujus meminit Bapt. Poggius in *Vitâ Card. Firmani* apud Baluzium, *Miscel.* T. III. p. 264. Extat MS. in *Bibl. Vaticanâ.* *Vitam Franc. Petrarchæ:* eam edidit Jac. Ph. Thomasinus *Petrarch. Rediviv.* Patavii 1650. 4*to.* Opera hactenus numerata, unà cum *Vitis Socratis*, *Dantis*, &c. *Historia* item *Pistoriensis*; *de illustribus longævis* liber; *de Sæcularibus & Pontificalibus pompis*, MSS. asservantur Pisauri in *Biblioth. Seren. Ducis.* Horum postremum, cum *laudatione Genuensium* reperitur MS. in *Biblioth. Colleg. Novi* apud Oxoniens. Apud eosdem in *Biblioth. Colleg. Lincoln.* MS. extat *Oratio funebris* in Leonard. Aretinum. *De Dignitate & Excellentiâ Hominis* opus prodiit curâ Alex. Brassicani, *Basil.* 1532. 8*vo.* Verum in *Indd. Expurg.* * prohibetur nisi repurgetur. Plura alia ejus Opera numerat Possevinus †, quem consulat Lector curiosus.

* Madrit. 1612 p. 65.
† Apparat. Sac. Tom. I. p. 796

1440. GREGORIUS MELISSENUS, Hieromonachus, & Magnæ Ecclesiæ CP. Protosyncellus, ac tandem Patriarcha, claruit anno MCCCCXL. Ex *Epistolâ* ejus ad Imperatorem Trapezuntinum ab Allatio editâ, manifestò cognitum & compertum habemus Gregorium nostrum mortuo Ephesio superstitem fuisse, ex Monacho Episcopum factum, cumque triginta annos Cathedram Episcopalem adornâsset, in Thronum Patriarchalem invitum & frustra renitentem suffectum, cum denique, quod ad Latinos transierat, & Conc. Florentini decretis assensum dederit, exauctoratum patriâ cessisse, Romámque profugisse disertè testatur G. Trapez. *Epistolâ ad Cretens.* p. 578. Præter *Apologiam* in Marci Ephesii *Epistolam ad omnes Fideles*, quam Jo. Matthæus Caryophilus Latinè vertit, & ad finem Tom. II. *Actorum Conc. Florent.* unà cum Josephi Methonensis adv. *eundem Ephesium libello* Græcè & Latinè primus edidit *Romæ per Paulinum*, in 4*to.* Extat altera *Apologia* in M. Ephesii *fidei professionem.* Pr. Ὁ τ̃ Ἐφέσυ πόλεως Ἀρχιερεὺς κῦρις Μαρκός. Hujus Exemplar MS. penes se habuit L. Allatius, unde & eam inter alia, quæ *Græciæ Orthodoxæ* Tomum tertium conficerent, se aliquando editurum promisit vir eruditus *contra Creighton*,

Vide Part. I. Append. p. 120.

SÆC XV. ab Ann. MCD. p. 145. Fragmenta nonnulla in medium produxit *ibid.* pagg. 280, 285, 309. Hujus Apologiæ meminit etiam P. Arcudius *de Concordiâ*, lib. II. cap. 15. *Tertiam* etiam *Apologiam* edidit, *pro definitione Concilii Florentini*, cujus ipse mentionem facit in Apologiâ primò memoratâ. *Conc. Tom.* XIII. col. 807. utrum vero jam supersit, affirmare non licet.

1440. MICHAEL BALSAMON, natione Græcus, patriâ fortè Byzantinus, Magnæ Ecclesiæ CPolitanæ Magnus Chartophylax & Archidiaconus, claruit anno MCCCCXL. Hic inter alios Crucigeros Josephum Patriarcham ad Concilium Florentinum comitatus, Latinorum Artes & Versutias detexit, & fictam unionem irrisit; Synodali autem definitioni, Imperatoris voluntati obsequens, renitente licet & reluctante animo, subscripsit: domum reversus scripsit ad Joannem Palæologum Imp. *Anaphoram Cleri CPolitani*, quare qui ex Italiâ advenerant, Unionem in Synodo probatam dissolverent: Eam memorat & sugillat L. Allatius *de Consens.* lib. III. cap. 2. & nonnulla fragmenta in lucem profert, *ibid.* col. 918, 922, 924, 927.

1440. JOANNES SEGOVIENSIS, natione Hispanus, ex urbe natali cognomen adeptus, S. Theologiæ in Academiâ Salmanticensi Professor, & Canonicus Toletanus, claruit anno MCCCCXL. Academiæ suæ nomine Concilio Basileensi interfuit, ejusque pars magna fuit; pro Concilio adversus Pontificem strenuè & audacter egit; contra Græcos nervosè & dilucidè peroravit, & (ex fide Balæi *) in Bohemorum gratiam disseruit, pro utrâque Sacramenti specie laicis ministrandâ dimicans. Hunc Æneas Sylvius ut *Theologiæ peritissimum & summâ scientiâ virum, moribus & doctrinâ illustrem, cujus virtutem & summam bonitatem adversarii vel inviti venerabantur*, deprædicat, variisque, quâvis datâ occasione, præconiis ornat: à Fœlice IV. vulgò V. Antipapâ Sacrâ Purpurâ insignitus est Joannes noster iv. Idûs *Octobr.* MCCCCXL. verum, abdicante Fœlice, dignitate istâ exutus, & Ecclesiæ Cæsareensis Præposituræ à Nicolao P. V. admotus, vitæ Monasticæ secessum potiorem habuit, & in parvo quodam Cœnobio vitam fefellit. *Concordantias Biblicas vocum indeclinabilium collegit, & ordine Alphabetico dispofuit*, à Joan. Frobenio primò Basileæ ann. 1476. præmissâ dedicatione Sebast. Brant, seorsim impressas. Postea *Majoribus Concordantiis* insertas, & variis in locis excusas. Scripsit præterea Tractatum de immaculatâ B. Virg. Deiparæ Conceptione; prodiit *Bruxel.* 1664. *fol.* *Acta Concilii Basileensis* scriptis commisit; ea in duobus maximis Codd. membranaceis exarata, apud Basileenses magnâ diligentiâ custodita, reperit Augustinus Patricius Senensis, & ex eis *historiam suam Synodi Basil. summarie atque integrâ fide* descripsit, *nihil omnino rerum publicarum prætermittens.* Vide *Conc.* Tom. XIII. col. 1612. *De auctoritate Episcoporum in Concilio generali.* MS. ibid. superioris, ut videtur, Appendix. *Orationem* similis planè argumenti, in Concilio Basileense habitam, integram exhibet Æn. Sylvius, *Comment. Basil. Syn.* lib. I. p. 34. Porrò Joannem nostrum *Mahumetis Alcoranum* ex *Arabico* in *Latinum* Sermonem vertisse, ac *ineptias ejus veris ac vivis rationibus & argumentis* explosisse testatur idem Sylvius †. Alter à nostro est Joannes Segobiensis Ord. Præd. & integro fere sæculo junior, cujus extat Opus *de Prædicatione Evangelicâ*, in libr. IV. divisum, in quo de Concionatoris officio prolixè agit. Prodiit *Compluti* 1573. *Brixiæ* 1586. 4to.

* Cent. VIII p. 590.

† Europ. c. 42. p. 440.

FRAN-

FRANCISCUS de PLATEA, natione Italus, patria Cremonensis, Ord. Fratr. Minorum Monachus, claruit an. MCCCCXLII. 1442. Scripsit *Summam Mysteriorum Christianæ fidei*; *Sermonum* librum; *De restitutionibus*; *de Censuris Ecclesiasticis*, & *de Usuris*. Ex his Lucubrationibus tres posteriores habentur inter *Tractat. Tractatuum juris. Venet.* 1584. *Tom.* XIV. Opera omnia junctim edita prodierunt *Patavii* 1473. *fol. Paris.* 1476. Sub idem tempus floruit Joannes de Platea J. C. Bononiensis, cujus *Commentarii in Institut.* & *tres libros Cod.* prodierunt *Lugdun.* 1528. 8*vo.* & alibi.

JACOBUS BRACELIUS, natione Italus, patriâ Genuensis, 1444. historicus sui temporis gravissimus, claruit Laurentio Vallæ & Barthol. Facio æqualis, circa annum MCCCCXLIV. *Senatus Genuensis Scriba, eundem honoris locum à Nicolao P. V. ultrò delatum repudiavit, mediocritate suâ contentus* *. Inter alios istius sæculi viros eruditos Alphonsum Aragoniæ & Neapolis R. Mecænatem habuit, sub cujus auspiciis varia Opera casto & venusto sermone conscripsit: quorum nonnulla lucem aspexerunt. *De Bello inter Hispanos & Genuenses* ab anno MCCCCXII. ad annum MCCCCXLIV. libri 5. prodierunt *Hagenoæ* 1530. *Oræ Ligusticæ descriptio* ad Blondum Flavium; *de illustribus Genuensibus* ad Ludovic. Pisanum Ord. Prædicat. *liber*; *Epistolarum liber*: Opera hactenus numerata junctim impressa, *Paris. ap. Bad. Ascens.* 1520. 4*to.* & Barthol. Gorla curante *Romæ* 1579. 1583. 4*to.* Opera Historica ab Andr. Schotto inter Scriptores Italos edita. *Ital. Illustrat.* Francof. 1600. *fol.* *De præcipuis Urbis Genuensis familiis* libellus ad Henricum de Merla Caroli VII. Francorum R. legatum: eum edidit doctiss. Mabillonius, *Iter. Ital.* p. 227. & sequ.

* Foliet. *Clar. Ligur. Elog.* p. 203.

THOMAS RUDBURN, natione Anglus, Ecclesiæ S. Swithuni Wintoniensis Ord. Benedict. Monachus, *Junior* dictus, ut à Tho. 1445. Rudburn Episcopo Menevensi, qui nostro paulò antiquior sub hujus sæculi initium floruit, & *de rebus Anglicanis Chronicon* contexuit, distingueretur: claruit anno MCCCCXLV. Scripsit hortatu Fr. Wintoniens. *Historiam brevem de fundatione, incrementis*, atque *Episcopis Eccles. Winton.* à Lucio R. ad tempora Henrici VI. Anglorum R. ab Usserio Armachano sub titulo *Historiolæ Wintoniensis* sæpius laudatam: eam Historiæ Majoris *Epitomen* appellare maluit H. Whartonus; habetur MS. in *Biblioth. Cotton* Galba A. XV. Scripsit præterea *duplex Chronicon*. Horum unum (quod *Breviarium Chronicorum* inscripsit) successionem & res gestas Regum Britonum & Saxonum strictim complectitur, res Civiles succinctè narrans, Ecclesiasticis penitùs prætermissis: Extat MS. *ibid.* Nero A. XVII. Alterum stilo uberiore, & diligentiâ longè subtiliori compositum, in quinque minimum libros distinctum, habetur MS. in *Biblioth. Lambethanâ*, & *Colleg. Corp. Christi* apud *Cantabrig.* verùm quod plurimùm dolendum est, uterque Codex tam in capite quam in calce mutilus est. Opus istud Historiam Wintoniens. *Minorem*, hoc *Majorem* appellat Whartonus; qui eam, Rudburno Menevensi à Vossio perperam tributam, suo Auctori restituit, quæ ab initio ac fine deerant ex Epitome prædictâ supplevit, insigniores ejus à Minori diversitates notavit, & resectis iis quæ aliunde petita in lucem dudum prodierunt, edendam curavit, *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 179. *Minoris* etiam *Præfationem* &

SÆC. XV. ab Ann. MCD. Anonymi cujusdam Monachi Winton. *Annales* ab anno DCXXXIII. ad annum MCCLXXVII. subjunxit. *ibid.* pagg. 287, 288.

1448. ERICUS OLAI, natione Suecus, S. Theologiæ in Academiâ Upsalensi Doctor, & Ecclesiæ Metropolitanæ in eadem Urbe Decanus, claruit Joanni Benedicto Archiepiscopo coætaneus an. MCCCCXLVIII. *Historiam Suecicam & Gothicam* conscripsit, in sex libros distributam, ab Erico Rege *Sapiente* dicto, qui circa Æræ Christianæ initium sceptrum tenuit, ad Caroli Canuti tempora, qui anno orbis Redempti MCCCCXLVIII. solium conscendit: prodiit opus istud à Joan. Messenio editum & illustratum *Stocholm*, 1620. *4to.* inter alias Sueciæ antiquitates curâ Joan. Loccenii recusum. *Holmiæ* 1654. *8vo.*

1448. BARTHOLOMÆUS RIMBORTINUS LAPACIUS, natione Italus, patriâ Florentinus, illustri genere ortus, Ord. Prædicat. Monachus, claruit anno MCCCCXLVIII. ab Eugenio IV. & Nicolao V. PP. variis beneficiis locupletatus, variis titulis & honoribus auctus; Sacri Palatii Magister, per regiones Hungaricas hæresum Censor, ac Orator Evangelicus constitutus est. Episcopus Argolicensis primò, postea Cortinensis, & demum Coronensis evasit an. MCCCCXLIX. Nec dignitatibus impar, tantam enim ex disputationibus contra Græcos in Concilio Florentino eruditionis famam consequutus est, ut, Concilio peracto, qui Constantinopolim ad Unionem suadendam, & disputationum certamina cum contrà sentientibus subeunda mitteretur, idoneus judicatus est: Reversus, & ætate jam ingravescente laborum pertæsus, omnibus suis Dignitatibus se sponte exuit, sibique & Deo vacans, vitæ reliquum in otio transegit: obiit xxiv. *Maii*, MCCCCLXVI. Scripsit *de sensibilibus deliciis Paradisi* Opus, ex Joanne de Tambaco potissimùm desumptum, & prolixioris istius operis quasi Compendium. Prodiit Paris. 1514. *8vo.* Extat *Commentarius in Psalmum quinquagesimum*; *de Incarnatione*; *de effusione sanguinis Christi in Cruce*, ad Pium P. II. & alia plura MSS. in *Biblioth. S. Mariæ Novellæ Florentiæ*, quæ singulatim recensent Ambr. Altamura *, & Mic. Pocciantius †.

* Biblioth. præd. p. 188, 189.
† Catal. Script. Florent. p. 23.

1450. PETRUS CANDIDUS DECEMBER, natione Italus, patriâ Mediolanensis, Viglebano istius ditionis oppido oriundus, claruit anno MCCCCL. Mediolani Græcas & Latinas literas aliquantisper docuit, postea sub Nicolao P. V. Magister brevium constitutus Romam petiit, eo autem mortuo, in Patriam reversus reliquum vitæ spatium sub Francisci Sfortiæ Ducis clientela transegit, ibique mortuus, & honorificè tumulatus, arcâ marmoreâ inclusus. Scriptis consignavit *Vitam Philippi Mariæ Vicecomitis* Mediolani Ducis III. *Vitam* etiam *Francisci Sfortiæ* Mecænatis sui Mediolan. Ducis IV. Posterior extat MS. in *Bibl. Regis Gallorum*; altera typis alicubi excusa in lucem prodiit. *De genitura hominis* libellum scripsit, *Romæ* impressum. *Epistolarum* libri octo MSS. habentur in *Bibl. Cœnobii Fr. August. S. Salvatoris Bononiens.* quibus præmittitur *Epistola* ad Bartholomæum Capreum Archiepisc. Mediolanensem, cujus hortatu Epistolas suas in unum corpus collegerat: ità testatur Mabillonius *It. Ital.* p. 197. Opus ejus *de origine fidei*, & *Dialogus de Ignorantiâ Vitæ*, MSS. asservantur in *Biblioth. Lugduno-Batavâ*, inter MSS. Latin. n. xxi. *fol.* Appiani Alexandrini historiam *de civilibus Romanorum bellis*, suasu

Alphonsi

Alphonsi Aragoniæ R. in Latinum Sermonem vertit, verum ex isto opere laudem non magnam meruit, prodiit autem ista Versio *Romæ* 1472. *Venet.* 1477. 1492. Comparationem Alexandrini M. & Julii Cæsaris ex Plutarchi Græcâ, & Alexandri res gestas ex Q. Curtii Latinâ in linguam Italicam traduxit.

BARTHOLOMÆUS FACIUS, natione Italus, patriâ Genuensis, domo Spedianus, claruit sub Nicolao Papa V. an. MCCCCL. Vir utriusque linguæ peritus, & gloriæ supra modum appetens, unde inter eum & Laurentium Vallam æmulatio & simultas intercessit: In historiis conscribendis, Jul. Cæsaris dictionem imitatus, majorem elegantiam quam fidem adhibuit. Extant varia ejus Opera. *De humanæ vitæ fœlicitate* liber, sive, *de summi boni fruitione*, ad Alphonsum Aragoniæ R. prodiit *Antverp.* 1556. 8*vo*: *De excellentiâ & præstantiâ Hominis*, ad Nicolaum P. V. utrumque opus *Præfatione* & *Notis* adornatum edidit Marq. Freherus, *Hanov.* 1611. 4*to*. *De rebus gestis Alphonsi Regis Neapolitani*, lib. X. eos in lucem protraxit Jo. Mich. Brutus *Lugd.* 1560. 4*to*. Prodierunt iterum cum Guicciardini *Historiâ* à Cœl. Sec. Curione ex Ital. in Lat. sermonem versâ. *Basil.* 1566. *fol.* *De bello Veneto Clodiano*, *Lugd.* 1578. 8*vo*. *De origine belli inter Gallos & Britannos*. Extat MS. in *Biblioth. Carmelit. Excalceat. Claromontens.* teste Labbæo *. *De rebus Siculis* liber, MS. in *Bibl. Regia Paris.* *De differentiis verborum Latinorum*, MS. ibid. *Orationis invectivæ in Laur. Vallam*, in Italiâ editæ, meminit Simlerus. Fertur etiam scripsisse *de viris sui ævi illustribus*; Arrianum *de gestis Alexandri M.* & *de rebus Indicis*, Latinum fecit. 1450.

* Bibl. MSS. Catal. p. 209.

BENEDICTUS de ACCOLTIS, natione Italus, patriâ Florentinus, domo Aretinus, claruit anno MCCCCL. anno MCCCCXV. in lucem editus, quando obiit non reperi. *Bellum à Christianis contra Barbaros pro Christi Sepulchro & Judæa recuperandis gestum*, quatuor libris descripsit, impressum *Basil.* 1544. 8*vo*. & Tho. Dempsteri notis auctum, *Florent.* 1623. 4*to*. Erat & alter Benedictus de Accoltis, ipse etiam Aretinus, nostro paulò recentior, Archiepiscopus Ravennat. & S. R. E. Cardinalis, quem inter præcipuos sæculi sui Poetas memorat Lil. Gyraldus †. Hujus Lucubrationes Poeticæ, Epigrammata, Elegiæ, &c. inter V. Poetarum Etruscorum Carmina impressæ sunt *Florent.* 1562. 8*vo*. 1450.

† De Poet. nostr. temp. Dial.II.p.413

LEONARDUS JUSTINIANUS, ex Insulâ Chio oriundus, unde *Chiensis* nomen vulgò obtinuit, Archiepiscopus Mitylenus, claruit anno MCCCCLIII. à Nicolao Papa V. unà cum Isidoro Card. Sabinens. ad Constantinum Palæologum Imp. CPolitanum Legatus missus, Regiæ Urbis exidium præsens vidit, ipse etiam posteà hostium rabiem expertus, à quibus captus, & ultimo supplicio suffectus est. Scripsit *Epistolam* ad Nicolaum P. V. in quo *luculentam captæ à Turcis Constantinopoleos narrationem* instituit: prodiit cum Mich. Rottingi præfatione; *Norimberg.* 1544. *Basil.* 1556. 8*vo*. & inter *Rerum Turcic. Script.* à Lonicero editos, *Francof.* 1578. Tom. II. p. 84. Tractatus *de verâ Nobilitate* contra Car. Poggium Apologeticus, prodiit unà cum Leonardi *Vitâ* à Mich. Justiniano conscriptâ. *Abellini*, 1657. 4*to*. 1453.

GEOR-

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

1453. Vide Part. I. Append. p. 114. 137.

GEORGIUS SCHOLARIUS, qui relicto Sæculo GENNADII nomen assumpsit, primus post captam urbem Patriarcha CP. claruit anno MCCCCLIII. Utrum unicus, an duo fuerint hoc tempore Georgii Scholarii, inter eruditos disceptatur. Duos fuisse magno molimine contendit L. Allatius *de Consens.* lib. III. c. 5. & *Diatriba de Georgiis*, p. 395. fusius adhuc & copiosius *contra Creighton*, integrâ *Exercitatione* VII. Tanto tamen verborum apparatu rem haud integram & indubiam reliquit, quin ab eo dissentiant Recentiores, inter quos, ut alios taceam, præcipuè eminent Cl. Ds. Ducangius, & R. Simonius Parisiensis. Hisce litibus immisceri nec est otium mihi, nec animus: Verum si quod sentio liberè loqui liceat, non video quin quicquid de Geo. Scholario vel Gennadio tradiderint ejusdem ævi Scriptores, in unum eundémque aptè satis quadrare, & de unico satis commodè intelligi possit. Qui à Joanne Palæologo Imp. ob eximias animi dotes magni habitus, ejus mandato in Italiam descendit; Concilio Florentino interfuit *; & quo labanti Patriæ suppetias fælicius impetraret, in Latinorum partes abiit †; & Unionis negotium aliquandiu promovit; utrum ex animi sui sententiâ id egerit, an simulatò ut suorum commodis inserviret, judicent alii. Decreto enim Synodico nec subscripsit, nec suffragatus est; verum Imperatore reliquisque contribulibus suis Florentiæ relictis, ipse cum Demetrio Despotâ, qui ab istiusmodi Unione alienissimus semper fuit, & Geo. Gemisto Plethone, Concilio nondum finito, Venetias clàm abiit ||; unde in patriam reversus, acerrimum se patriæ Religionis vindicem, & Latinorum hostem infensissimum præstitit: Marco Antistiti Ephesino, qui Unioni nunquam consensit se socium adhibuit, eique fideliter adhæsit †: Acta Synodi descripsit, & Occidentalium dolos & technas exposuit: Cumque ad vitandas quibus impetebatur molestias in Monasterium Pantocratoris secesserat, eum velut Oraculum quoddam in omnibus dubiis & ambiguis rebus consulere solebat plebs universa, eumque velut unicum Religionis columen & præsidium suspiciebat *: In isto Cœnobio usque ad Urbis excidium delituit †: Primusque post captam urbem, suffragante Clero, Patriarcha designatur, in Gregorii sponte exulantis locum suffectus, & *Gennadii* nomen usque retinuit ||: In isto Dignitatis fastigio positus, frequentes cum Machomete Imp. Sermones habuit, & de variis Religionis Christianæ capitibus cum eo disseruit *, unde eruditionis non vulgaris & infucatæ pietatis laudem apud Infidelem obtinuit: Cum quinque annos & amplius in Patriarchatu transegerat †, laborum jam pertæsus, in publico Principum, Episcoporum & Clericorum consessu Honoribus se exuit, & ad vitam Monasticam rediens in Cœnobium Præcursoris in monte Menæcæi propè Serras situm se contulit, ibique dum vixit studiis vacavit; quando obiit incertum est: Multa & varia edidit ingenii sui monumenta, Philosophica, Theologica, Dogmatica, Scholastica, Eristica: quorum aliqua typis impressa lucem aspexerunt, à Cl. Whartono, uno aut altero excepto, memorata, plura adhuc MSS. Bibliothecarum claustris constricta delitescunt. *Epistola Apologetica pro Basilio M.* prodiit Græcè & Latinè cum notis Fr. Morelli, *Paris.* 1618. 8*vo.* *Responsio dogmatica ad quosdam de sanctissimo SS. Eucharistiæ mysterio eum interrogantes*, græcè non ita pridem edita *Bucarestæ* in *Ungroblachiâ* fol. operibus nonnullis Meletii Syrigi, & Dosithei Hierosol. subjuncta.

* S. Sgur. hist. Conc. Flor. Sect. III. c. 6. Duc. hist. Byzant. c. 31.
† M. Ephesii Epist. apud Allat. contra Creight. p. 88.
|| S. Sgur. Con. Flor. §. IX. c. 11.
† Leon. Chalcond. de rebus Turcicis, lib. VI. p. m. 195.
* Ducæ hist. Byzant. c. 36.
† Ducas, ibid. c. 37.
|| Man. Malax. ap. Crusin, Turc. Græc. lib. II. p. 107.
* Ibid. p. 109.
† Ibid. p. 120.

Præ-

Præfationem ad *Syntagma* quod Ὀρθοδόξῳ καταφύγιον appellatur, quæ in editis deerat, quâ opus istud vero Auctori vindicatur, *Georgio* sc. *Scholario primo post excidium urbis CP. Patriarchæ*, (quod, ut id obiter notem, palmarium L. Allatii Argumentum funditus evertit) ex *Codice Regio Parif.* in lucem protulit R. Simon in *Appendice* ad Opusculum patrio sermone scriptum, *Fides Ecclesiæ Orientalis* prænotatum, *Parif.* 1687. 12o. editum p. 224. *Excerptum* quoddam ex aliquo nostri Gennadii opere de *Sacramentis*, modò genuinum sit quod meritò dubitamus, Græcè exhibet idem vir doctissimus, *ibid.* p. 256. Porro in eâdem celeberrimâ *Regis Gallorum bibliothecâ* MSS. habentur duo volumina contra Latinos, ex *biblioth.* sereniss. Florentiæ Ducis allata & n. 2956, 2957. signata; quorum primo *Syntagma* supradictum Londini editum continetur. Altero *de Processione Spiritus Sancti* Tractatus, *ad eos qui in istâ re à nobis dissentiunt* scriptus, & *Joanni Comneno Trapezuntis R.* nuncupatus, qui propterea *Liber secundus* dicitur. Opus in quatuor Sectiones dividitur, quælibet Sectio in plura Capita. Pr. Τὸ μὲν πρῶτον βιβλίον ἡμῶν ὅτι ταῖς μελέταις. habetur etiam in *Biblioth. Vindob.* Cod. Theol. LVI. iterumque *ibid.* Cod. CCXXXVII. Ejusdem Operis *Eclogæ* à Mathusala quodam Sancti Montis Sinai Monacho excerptæ extant *ibid.* Cod. Philos. CCXXIV. n. xi. Dictum opus laudat, brevémque laciniam inde profert L. Allatius *de Consens.* lib. II. cap. 15. sect. 12. col. 778. prolixiorem alteram de *Synodo Phot.* p. 199. *De Dissidio inter Græcos & Latinos circà processum Sp. S.* Pr. Τὸ θεῖον. reperitur MS. in *Biblioth. Bodleian.* Cod. 92. *Historia Concilii Ferrariensis & Florentini*; sive, *de rebus Florentiæ gestis in Synodo Octavâ.* Pr. Ἡ εἰς τὴν Φερράραν ἀπέλευσις σὺν Θεῷ· Μετὰ δὲ τὸ σάββατον τῆς τυροφάγου. MS. in *Biblioth. Vindob.* Cod. Hist. LXXV. qui foliis constat 200 in 4*to.* *Necessaria Doctrina de peccatis mortalibus & venialibus.* Pr. Ὁ μὲν ἀκριβέστερος περὶ τῶν θανασίμων καὶ συγνωστῶν ἁμαρτιῶν λόγος. MS. *ibid.* Cod. Theol. CCLXXXVII. n. i. & in Cod. *Reg. Parif.* 1765. *Epistola* ad Monachum quendam Montis Sinai de controversiis quibusdam ad Patriarcham Hierosolym. aliosque pertinentibus. Pr. Τιμιώτατε ἐν μοναχοῖς κ. λ. — Αἱ γραφαὶ τῆς σῆς εὐλαβείας. MS. *ibid.* Cod. Theol. CCLXIV. n. iii. In eodem Codice extat, & altera *Epistola* ejusdem ferè Argumenti ad Joachimum Hieromonachum Sinaitam. Pr. Ἐπειδὴ ἔλαθεν ἡμᾶς τοῦτο. *Sermo Funebris* in Filium, Græcè MSS. *ibid.* Cod. Philos. CXCII. n. i. *Ad Constantinum Imp. super obitu Matris Consolatoria.* Pr. Ἡ μακαρίας. *De animarum postquam à corporibus solutæ sunt dispositione*, ad Sabbatium Monachum. Pr. Τιμιώτατε. *Epistola* ad Joannem quendam dum in Monasterio Præcursoris ad montem Menœcæum ageret. Pr. Ἤδειτε μὲν. Ad Joan. Archiep. Thessalon. Vicarium *de Purgatorio.* Pr. Αὐτοσχεδιάζω. *De tempore & modo subsistentiæ animæ rationalis tractatus*, amici cujusdam rogatu in Monte Menœcæo scriptus. Pr. Ἐπειδὴ. *De Simoniacâ hæresi*, cum præmissâ ad Imperatorem *Epistolâ Nuncupatoriâ.* Pr. Ταῦτα ἐκ τῶν ἀθέων. *Oratio extemporanea* in funere Theodori Sophiani nepotis sui in Monasterio Batopedii sepulti. Pr. Ἀλλὰ ζῶντ@. *In Festo Decollationis venerandi Prophetæ Præcursoris & Baptistæ.* Pr. Ὁ μὲν μακάριος. *In Adventum Domini nostri Jesu Christi secundum carnem.* Pr. Οἱ λαμπρότατοι. *De Uno in Trinitate Deo nostro, rerum omnium Conditore, & contra Atheos & Polytheos.* Pr. Οὐδὲ μὲν. *In Festo Assumptionis B. Virginis Deiparæ*, scripta & lecta in Templo Pammacaristæ, (quod excisâ urbe, & Templo S. Sophiæ à Turcis occupato, Patriarchæ domicilium fuit)

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

fuit) Pr. Ἡ μετὰ τοῦ ἔτους. *Homilia in Parabolam Prodigi & de Pœnitentiâ.* Pr. Ὁ τῶν Φαρισαίων. *Homilia de mysterio corporis Domini nostri Jesu Christi.* Pr. Ἐπειδὴ. Hæc in titulo una ex iis esse dicitur quas *in infausto Palatio habuit diebus Parasceves Quadragesimæ*, istud enim muneris obiit Gennadius noster: singulis sextis feriis in Triclinio Imp. præsentibus Regiis Conciliariis & Urbis Primoribus verbum Dei exposuit, unde & Διδάσκαλος sæpissimè audit. *Altera Homilia in parabolam Pharisæi & Publicani.* Pr. Τὸν τῆς ὑπερηφανίας κρημνὸν. *Errorum Judaicorum redargutio perspicua*, ex S. Scripturis & Christianæ veritatis traditione, formâ *Dialogi Christianum inter & Judæum* conscripta. Pr. Βούλει διαλεχθῶμεν. *Vaticinia lucidiora ex Prophetarum scriptis collecta quæ ad D. N. J. Christum spectant*; superioris operis videtur esse Appendix. Horum omnium à *Consolatoriâ* inclusivè notitiam debemus Illust. D. Ducangio, qui ex Codice MS. V. C. Eusebii Renaudoti titulos & voces initiales descripsit *Gloss. Græc.* voce Ῥάμπλιον. *Epistolæ* quædam selectiores, & *Oratio Funebris* in Theodorum Despotam, ex volumine Epistolarum αὐτογράφων, post captam urbem reperto descriptæ, extant Græcè MSS. in *Biblioth. Regiâ Parisiensi*, Cod. 2955. *Monodia* in B. Patrem *Marcum Eugenicum* Archipræsulem Ephesinum, Græcè MS. *ibid.* Cod. 2958. *De primo Dei cultu* tractatus, sive *Lex Evangelica*, in Cœnobio Præcursoris postquam Patriarchatum abdicasset scripta, Græcè MS. *ibid.* Cod. 2959. *De Divinâ Providentiâ*, sive *Prædestinatione Sermones tres*, Josepho Monacho inscripti, MSS. *eodem Codice.* In eâdem locupletissimâ Bibliothecâ, *Cod.* 1765. Præter varias ex supradictis lucubrationes, reperiuntur MSS. *Paraphrasis Hymni* Synesii *in Natalem Domini*; *De suo in Monasterium secessu* ad Constantinum Imp. *In Festum ingressus B. Virginis* in Sancta Sanctorum: *Epistolicus Sermo* Demetrio Despotæ in Peloponneso: *Commentaria* de novo Latinorum fidei dogmate: *Chronologia: Excerpta* ex Theodoreti Orationibus *Græcarum Passionum: De Providentiâ Dei* sermo quartus: *Apologia* pro suo ad Theodorum Brennum silentio: *Quæstiones & Responsiones* de *Divinitate Christi: De secundo Adventu Domini, & Resurrectione Corporum: De negatione Petri, & galli cantu: De horâ quâ crucifixus est Dominus: De Arboribus in Paradiso: Nomenclatura* partium corporis humani: Vide Labbæi *Catal.* MSS. p. 296. In eâdem Bibliothecâ extat MS. *De Nobilissimo Melissenorum genere* Collectio ex variis Historicis facta jussu Joan. Palæologi Imp. *Epistolas* novem ad Notaram magnum Ducem se legisse testatur Allatius, & singularum initium exhibet *diatrib. de Georgiis*, p. 409. harum etiam meminit alibi *. Extat MS. *Canon.* in Gregorium Palamam. Pr. Ἡ ἐπὶ σοὶ λάμψασα χάρις τοῦ πνεύματος. Hunc laudat idem Allatius *adv. Hottinger.* p. 209. *Oratio in Transfigurationem Domini.* Pr. εἴπερ ἄλλην τινὰ τῶν ἱερῶν. habetur MS. in *Bibl. Bodleian.* cod. 92. *Oratio in Annunciationem B. Deiparæ*, hanc Græcè MS. asservari in *Biblioth. Regiâ Scorialensi*, testatur Possevinus †: eandem, referente Labbæo ||, in Latinum Sermonem transtulit Jac. Pontanus, verum versio ista necdum lucem vidit. Denique *Oratio in Nativitatem Domini.* Pr. Καὶ πᾶσι μὲν τοῖς ἄλλοις τῶν ἑορτῶν. Reperitur MS. ex fide Allatii, in *Bibliothecâ Palatinâ.* Opera Philosophica, uti & versiones quas non paucas confecit, missa facimus. *Dialogum* cum Turcâ, Græcè & Latinè primus edidit Joannes Brassicanus, *Viennæ*, 1530. Confessio Fidei quàm notis suis illustratam edidit Joannes Wegelinus *Augustæ*, 1608. novissimè prodiit curâ Christ. Daumii, *Cygneæ*, 1667. 8vo.

* Contra Creighton, p. 99.

† Appar. Sac. T. I. p. 633.

|| Bibl. MSS. Catal. p. 36.

MAT-

MATTHÆUS CAMARIOTA, patriâ fortè Byzantinus, Manuelis Rhetoris præceptor, claruit, cladi Constantinopolitanæ superstes, anno MCCCCLIII. Hujus *Orationes* nonnullæ *de Sacro Officio Pastorali*, habentur Græcè MSS. in *Bibliothecâ Cæsareâ Vindob.* Cod. Philos. CXCV. n. xiv. *Tres Canones Iambici*, sive *Hymni*, primus *in Festo Purificationis*. Pr. Ἄβυσσον ὑγρὰν ὡς τρίβων. Secundus *in Festo Exaltationis Crucis*. Pr. Σέσωκε τὸ πρὶν λαόν. Tertius *in Festo Paschatis*. Pr. Χέρσον θαλασσόδρομον. Extant Græcè MSS. in *Biblioth. Bodleianâ*, Cod. 48. *Canon Iambicus de Christo & ejus Cruce*, MS. in *Biblioth. Regis Gallorum*, ex fide Simleri, ab antedictis haud diversus: In eadem Biblioth. Parisiensi varia nostri Matthæi opera, cum Theodori Lascaris Operibus connexa MSS. reperiri testatur Cl. Labbæus *. *Synopsin Rhetorices*, quæ in *Bibliothecis August. Paris. Bodleian. aliis* MS. asservatur, in lucem emisit ad finem superioris Sæculi vir doctissimus, & ad juvandas bonas literas natus, Dav. Hœschelius Græcè *Augustæ Vind.* 1595. *4to.* præmissâ *Epistolâ* Maximi Margunii cui dictum opus acceptum habuit.

SÆC. XV. ab Ann. MCD. 1453. Vide Part. I. Append. p. 137.

* Catal. MSS. p. 335.

THOMAS DORNIBERG, natione Germanus, patriâ Suevus, domo Memmingensis, Decretorum Doctor, & Consulatus Spirensis Advocatus, claruit an. MCCCCLV. an. MCCCCLXXIX. superstes quo Moguntiæ ad inquisionem Joannis de Wessaliâ adfuit. Scripsit *Compendium Theologicæ veritatis*, in septem libellos distinctum, quorum primus *de Naturâ Divinitatis*, secundus *de Operibus Conditoris*, tertius *de corruptelâ Peccati*, quartus *de Humanitate Christi*, quintus *de sanctificatione Gratiarum*, sextus *de virtute Sacramentorum*, septimus *de ultimis Temporibus*, & *de pœnis malorum & premiis beatorum:* prodiit in lucem anno 1473. *Aureola* ex suavissimis, salutiferisque floribus gloriosi Confessoris *B. Hieronymi* adfabrè contexta, impressa *Romæ* 1472. *fol.* 1455.

THOMAS CHAUNDLERUS, (Joannem falsò appellat Balæus, & post eum alii) gente Anglus, patriâ Somersetensis, domo Fontanensis, claruit anno MCCCCLVII. Vir non minùs prudentiâ rerum conspicuus, quam eruditionis laude spectabilis, varia tum in Academiâ, tum in Ecclesiâ munia obivit, varias adeptus est Dignitates. Collegii Wintoniensis primò, deinde Novi Collegii apud Oxonienses Custos; Academiæ crebrò Commissarius, tandem & Cancellarius, quod munus xi. vicibus sustinuit: Ecclesiæ Parochialis de Hardwyck in Comitatu Buckinghamiensi Rector; Cathedralis Wellensis, & Metropoliticæ Eboracensis Cancellarius; Capellæ Regiæ & Herefordensis Decanus: ingravescente ætate Dignitatibus omnibus se exuit, & vitæ reliquum in otio & quiete traduxit, annoque MCCCCLXXIX. placidam mortem obiit. Scripsit *Chronicam brevem de ortu, vitâ & gestis Rev. Patris Wilhelmi de Wickham* Collegii Novi Fundatoris, Episcopi Wintoniensis, eam ex Codice MS. Cottoniano descriptam edidit Cl. Whartonus, *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 355. *Allocutionum opus de laudibus ejusdem Wickami* formâ *Dialogi*, cujus interloquutores *Panestius* & *Ferrandus*, conscriptum. Hujus partem aliqualem, quæ laudes Thomæ de Beckington Episcopi Wellensis complectitur, in lucem produxit idem vir eruditus, *ibid.* p. 357. Opus integrum habetur in *Biblioth. Cotton.* Titus A. 24. Oxonii item penes *Novi Collegii Custodem*, pulcherrimis characteribus exaratum, auroque & variis colorum pigmentis 1457.

SÆC.XV.ab Ann. MCD. decoratum. Varia hujus Chaundleri opera MSS. habentur in *Bibl. Collegii SS. Trinitatis* apud Cantabrigienses, utrum omnia quæ ei ascribunt Balæus & Pitseus, dixerint ii qui Cod. MS. inspexerunt. *Epistolas* denique nonnullas inter *Epistolas* Beckingtoni se reperisse asserit H. Whartonus. *Præfat.* ad Angl. Sac. Tom. II. p. xviii.

1458. Vide Part. I. Append. p. 140. * Annal. Eccles. ad ann. 1438. §.9,13.

PIUS Papa II. *Æneas Sylvius* antea dictus, patriâ Italus, apud Corfinianum agri Senensis oppidum natus, claruit anno MCCCCLVIII. Vir *literis, eloquentiâ, dexteritate & prudentiâ nulli secundus, adeoque scribendo delectatus, ut nec perpeti morbi articularis dolore, nec multitudine negotiorum oppressus, ab eo cessare potuerit*, uti de eo Spondanus *. Operibus ejus alibi recensitis accenseri meruit *Historia rerum Friderici III. Imperatoris*, quâ non solum Friderici res gestas, sed quæ per totam Europam memoratu digna in id tempus congruerent, complecti instituit, verum opus non absolvit, nec ultrà motus Hungaricos produxit. Hanc ex Codice MS. optimæ notæ edendam, notisque illustrandam in se suscepit vir doctissimus Jo. Hen. Boeclerus, & universalem Historiam à se contextam subjungere decrevit, sed consilium ejus mors abrupit. Boeclero mortuo, labor iste Cl. Kulpisio cessit, qui dictum opus cum *specimine Annotationum Boeclerianarum, variis Diplomatibus, Documentis*, &c. à Boeclero maximam partem congestis, præmissâ prolixâ *Præfatione*, & rarioribus nonnullis qui *res Germanicas* illustrare possint *Scriptoribus* subjunctis, edendum curavit *Argentorat.* 1685. *fol.* *Orationes quædam* Sylvii quibus bellum contra Turcas promovere studuit, prodierunt *Islebii*, 1603. 4*to.* *Epistolæ* & *Opuscula* Romæ, 1475. 4*to.* Lugd. 1581. Ant. 1640. 4*to.* *Historia rerum ubique gestarum*, Venet. 1477. *Opera omnia* junctim edita, *Basil.* 1551. *fol.*

1460. * JOANNES AQUILANUS, natione Italus, patriâ Neapolitanus, Aquilâ urbe, unde nomen obtinuit, oriundus, Ordinis Dominicani Monachus, Theologus & Concionator insignis, claruit anno MCCCCLX. Extant hujus *Sermones Quadragesimales*, quos *Vitiorum limam* inscripsit, editi *Venetiis* 1497, 1576. 8*vo*. Per id tempus fuit & PETRUS cognomine AQUILANUS, Fr. Ordinis Minorum, Joannis Duns Scoti Sectator & Discipulus, unde & *Scotellus* vulgò audit, *Doctor sufficiens* etiam dictus: hujus extant *Quæstiones in IV. libros Sententiarum*, *Spiræ* primum editæ 1480. postea Constantii Sarnani Card. curâ recusæ, *Venet.* 1584. 1600. 4*to.* & *Scotellus*, ubi non tantum ad Scoti subtilitates, sed etiam ad D. Thomæ, reliquorumque Scholasticorum doctrinam sternitur via, *Paris.* 1585.

1460. Vid. Part. I. Append. p. 171. † De Script. Eccles. p. 150. ‖ Athen. Belg. p. 365.

JACOBUS GRUYTRODIUS, *Carthusianus* vulgò dictus, istius Ordinis in Cœnobio SS. Apostolorum juxta Leodium Prior, claruit anno MCCCCLX. quâ de causâ eum ad annum MCCCCLXXXIII. depulerit H. Whartonus non video, cum eum ex hâc vitâ anno MCCCCLXXII. migrasse, Friderico III. Imperium, Sixto IV. Ecclesiam moderante, disertè narrant Jo. Trithemius †, & Fr. Sweertius ‖: Varia condidit Opuscula, quibus veram pietatem & vitæ sanctimoniam colere studuit & propagare: è quibus nonnulla sub ipsis Artis Typographicæ primordiis prelo egressa nobis sunt minimè prætereunda, tametsi nec locum, nec annum impressionis indicare possumus. *Quodlibetum statuum humanorum*, ut de *Papâ* & ejus *Curiâ*, *de statu Secularium*, *Regum ac Nobilium*, *Judicum*, *Divitum*, *Mercatorum*; *de arte*

arte curandi Vitia: de erroribus Modernorum Christianorum: de abusionibus Clericorum. Prodierunt & hæc Opuscula, *Divini amoris Pharetra: Jesu Christi ad animum fidelem Alloquia: Jesu Christi & Peccatoris Colloquium*, Colon. 1577. 12o. De hoc Auctore, & scriptis ejus consulatur Fl. Illyricus *Catal. Test. Verit.* col. 1905, 1906. SÆC.XV ab Ann. MCD.

AUGUSTINUS DATHUS, natione Italus, patriâ Senensis, Philosophus & Orator insignis, claruit Æneæ Sylvio suppar anno MCCCCLX. Anno MCCCCXX. natus, & à primâ pueritiâ bonis literis innutritus, tantos sub Fr. Philelpho præceptore suo progressus fecit, ut adolescens admodum doctissimis istius seculi viris accenseri meruit; vigesimo secundo ætatis anno Urbinum accersitus Fredericum de Monte-ferrato erudiendum suscepit, postea in Sicilia publicè docuit, inde à Nicolao Papa V. Romam accitus ut ei ab Epistolis esset, istius officii munus detrectavit, ac in patriam urbem reversus Gymnasium illic aperuit, ubi ad summos honores aditum sibi patefecit; annum vero agens quinquagesimum nonum, pestilentiâ correptus ad plures abiit, viii. idus *April.* anno MCCCCLXXIX. Varias Lucubrationes edidit, quæ in unum volumen collectæ hoc ordine disponuntur. *De immortalitate Animorum*, tractatus decem, opus imperfectum. *Orationum* libri septem; ex quibus quæ nostri sunt instituti recensebimus. In primo *Præfatio in D. Hieronymi* libros contrà *Jovinianum* hæreticum. *Invocatio Dei* in principio alicujus libri, præcipuè lascivi: *De laudibus legalis Sapientiæ: de sui-ipsius cognitione: de laudibus Christianorum Theologiæ: de laudibus Virtutis: de hominis dignitate & præstantiâ: de recto hominis fine: ad Discipulos, quod Animus sit colendus ut ager: de Amicitiâ: de Pace: de humanâ fœlicitate: de medio vitæ statu* quo summa consistit tranquilitas: *de contemptu rerum humanarum.* In secundo, *de laudibus D. Hieronymi: de Passione Domini: de laudibus D. Bernardini Senensis*, quæ Bernardini operibus præfixa prodiit *Paris.* 1636. *fol.* *De laudibus Catharinæ Senensis: Callisti Martyris: Andreæ Apostoli: SS. Eucharistiæ: Orationes in celebritate Epiphaniorum, quando dies Festi totius anni convocato in Templum Christiano populo indicantur: de laudibus B. Mariæ Virginis: de Assumptione B. Virginis; de Salvatoris adventu: Oratiunculæ ad Deum* in honorem Bernardini Senensis: *Oratio quâ optimum esse asserit, ut totius vel verbi, vel operis, & à Deo nobis origo sumatur, & in Deum consummatio referatur: Invocatio ad Deum,* in principio alicujus operis peragendi: *Laudes Divorum Augustini, Nicolai, Margaritæ, Theodoræ.* In tertio, *De præclara Reip. institutione: de laudibus Justitiæ: Canonicus* in Collegium Patrum ascitus *gratias agit: de laudibus Pii Senensis summi Pontificis.* Reliquæ Orationes humaniores sunt; quæ septimo libro continentur linguâ Thuscâ scriptæ. *Epistolarum* libri tres. *Historia Senensis*, in tres libros distincta: *Historia Plumbinensis: Stromatum* opus in duos tractatus divisum; in hoc opere variæ res Philosophicæ & Criticæ dilucidè explicantur. Sermo de *Voluptate: de Vitâ beatâ: de septem Virtutibus,* Fide, Spe, Charitate, Prudentiâ, Temperantiâ, Justitiâ, Fortitudine: *de Sacramentis Panis & Aquæ: de Sacrorum connubiis.* Opera omnia Augustini Dathi collegit Nicolaus filius, & eorum editionem molitus est, *Præfationem* ad libros de *immortalitate animarum* præfixit, & *Epistolam Nuncupatoriam* ad Pium Papam III. verùm morte præventus quod conceperat non perfecit: eo mortuo ad Hieronymum Nicolai Nepotem cura ista devoluta est; cujus operâ 1460.

 in

SÆC. XV ab Ann. MCD. in lucem prodierunt, Joanni Picolominæo Pii Papæ III. Nepoti nuncupata, *Senæ* 1503. recusa *Venet.* 1516. *fol.*

1461. GEORGIUS AMYRUTZA, natione Græcus, patriâ Trapezuntinus, Logotheta & Protovestiarius, ob eximiam rerum scientiam *Philosophus* dictus, claruit anno MCCCCLXI. Hic captâ à Turcis Trapezunte urbe, ob corporis venustatem & jaculandi peritiam, præcipuè autem propter affinitatem cum Bassâ quodam, cujus erat consobrinus, à Machomete perquam humaniter tractatus est, Constantinopolim ductus inter Primores regni locum habuit: hisce illecebris devictus, repudiatâ fide Christianâ, Muhammedanismi errores amplexus est, tandem autem morte repentinâ, dum aleâ ludebat, perfidiæ pœnas luit. Scripsit adhuc Christianus *ad Demetrium Nauplii Ducem de iis quæ contigerunt in Synodo Florentinâ*, contrà Unionem. Pr. Μαθητιῶντί σοι, ὦ πολυτίμητε Δοὺξ Δημήτριε, τὸ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου τέλος. Hujus operis meminit L. Allatius *de Consens.* col. 1379. Varia etiam fragmenta exinde profert, *ibid.* lib. III. c. 1. §. 4. & c. 2. §. 2. & inter Addenda, *ibid.* col. 1373, 1375. Extat ejus *Dialogus de Fide in Christum* cum Rege Turcarum, Græcè MS. in *Bibl. Regis Gallorum*, teste Labbæo *Bibl. MSS. Catal.* p. 334. & *Epistola* ad Bessarionem Cardinalem.

1463. JOANNES ANTONIUS CAMPANUS, natione Italus, Cavellis pago perobscuro apud Campanos (unde nomen habuit) obscuris etiam natalibus ortus, claruit anno MCCCCLXIII. Hunc mater agrestis labore fessa sub lauro enixa peperit; puerum, ad custodiendas oves à patre destinatum, Sacerdos quidam in famulitium suum suscepit, literis latinis instituit, cumque animum ei discendi avidum, ingenium ad omnia promptum & expeditum animadvertisset, eum ut studiis acriùs incumberet, Neapolim perduxit: Illic Laur. Vallam publicè profitentem audivit; inde Perusium profectus, scholæ publicæ Præfecturam suscepit, civitate etiam donatus & amplissimo stipendio auctus: Inter eum & Æneam Sylvium magna intercessit familiaritas; Hujus favore Episcopus Crotoniensis primò, deindè Aprutinensis sive Teramensis salutatur: à Paulo P. II. ad bellum contrà Turcas excitandum legatus in Germaniam ad Colloquium Ratisponense anno MCCCCLXXI. missus, Archipresbyteratum in Ecclesiâ D. Eustachii Legationis præmium obtinuit: à Sixto P. IV. variis etiam dignitatibus auctus, verùm gratia ejus excidens Româque discedere coactus, Neapolim primo, deinde Teramum, ac tandem Senas secessit, ubi quinquagenarius (à Vossio * mendosè quadragenarius) fatis cessit, Idib. Quintil. anno MCCCCLXXVII. *Vir multa laude dignus, ignobili licet genere procreatus, neque enim in solutâ oratione suorum temporum cuiquam cessit, nec vero carmine minùs præstitit*, ità de eo Lil. Gyraldus †. Scripta plurima post se reliquit. Quæ ad res Ecclesiasticas pertinent, hæc sunt; *Oratio Cineritia*; & *De gerendo Magistratu tractatus*, in III. libros divisus; utrumque opus à Joan. Costerio editum, *Lovan.* 1548. 8*vo.* & in *Bibliothecâ Patrum*, Tom. XXVI. *Orationes* sive *Consilia duo* de movendo bello contrà Turcas, inter alia ejusdem Argumenti prodierunt, *Isleb.* 1603. 4*to.* *Vita Pii Papæ II.* inter alias virorum doctorum Vitas *Francof.* 1536. à Fichardo edita, & deinde Æneæ Sylvii operibus præfixa *Basileæ.* *Andreæ Brachii Perusini historia*, VI. libris comprehensa, *Basil.* 1545. 8*vo.* eam Bononiæ

* De Hist. Lat. lib. III. c. 7. p. 583.

† De Poet. n. temp. Dial. I. p. 386.

noniæ in Cœnobii S. Salvatoris MS. vidit Cl. Mabillon *. *Epistolarum* libri novem, *Franc.* 1602. Ex quibus nonnullæ inter Jacobi Picolominæi Epistolas prodierunt, *Mediolan.* 1521. *fol.* nonnullas edidit Melchior Goldastus *Politica Imp. Francof.* 1614. *Epistolæ familiares, Lovan.* 1513. 4to. *Orationes infunere Callisti Papæ III. In funere Card. Saxoferratensis: In exequiis Pii Papæ II. De Spiritu S. de Circumcisione: de laudibus S. Stephani: de laudibus S. Thomæ Aquinatis.* Lucubrationes omnes suprà recensitas, unà cum reliquis operibus *Philologicis*, *Politicis*, *Poeticis*, quæ ex instituti nostri ratione silentio præterimus, Jacobi Antiquarii hortatu edidit Michael Fernus Civis Mediolanensis, præmissâ Antonii *Vitâ* à se scriptâ, *Romæ*, 1495. *fol.*

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

* Iter. Ital. p. 196.

ÆGIDIUS de ROYA, natione Gallus, S. Theologiæ in Academiâ Paris. Profes. Cœnobii Montis Regalis Abbas, claruit an. MCCCCLXIII. Obiit an. MCCCCLXXVIII. Sub hujus nomine circumferuntur *Annales Belgici* ab anno DCCXCII. ad annum MCCCCLXXX. producti: ab Andr. Schotto primùm ex *Codd. MSS.* eruti, curâ autem Fr. Sweertii in lucem prolati, *Francof.* 1620. *fol.* Verum istud opus non unici Auctoris fœtus est. Prima pars ab an. DCCXCII. ad an. MCCCCXIV. *Joannem Brandonem* Cœnobii Dunensis Ord. Cistert. Monachum Auctorem vendicat, qui opus historicum *Chronodromon* dictum, triplici volumine concinnavit, & anno MCCCCXXVIII. obiit: id ab anno MCCCCXIV. ad annum MCCCCXXXI. continuavit *Barthol. de Beka.* Utriusque opus in *Compendium* redegit, *Supplementum* XXXII. annorum adjecit, ac ad annum MCCCCLXIII. produxit Ægidius noster; ac Imberto Abbati opus integrum *Chronicon Dunense* dictum nuncupavit; cui *Præfationem* præmisit, & VI. annorum *Appendicem* subjunxit *Adrianus Butius* ejusdem Cœnobii Monachus, qui anno MCCCCLXXXVIII. obiit. 1463.

HENRICUS WOLTHERUS, natione ut videtur Saxo-Germanus, Ecclesiæ Cathedralis S. Anscharii Bremensis Canonicus, claruit anno MCCCCLXIII. Scriptis consignavit *Chronicon Archiepiscopatûs Bremensis*, in quo successionem & res gestas Episcoporum & Archiepiscoporum Bremens. & Hamburgens. à S. Willehado primo istius Ecclesiæ à Carolo M. nuper fundatæ Episcopo, usque ad Henricum de Suartzborg qui Gerardo de Hoyâ anno MCCCCLXIII. mortuo successit, summatim exposuit. Dictum *Chronicon* ex ipso αὐτογράφῳ in Archivis Illustr. Comitis Oldenburgici hodienùm asservato H. Meibomii avi labore descriptum, imprimendum curavit H. Meibomius nepos inter *Rer. Germ. Script.* Tom. II. *Helmstadt.* 1688. *fol.* 1463.

JOANNES DLUGOSSUS, à quibusdam *Duglossus*, vulgò *Longinus* dictus, gente Polonus, ex Canonico Cracoviensi Archiepiscopus Leopoliensis, claruit anno MCCCCLXV. *Vir nobilis*, inquit Herburtus †, *de gente Vienaviâ, virtute & constantiâ summâ, eruditione & facundiâ (ut illis temporibus) non vulgari, & industriâ ac dexteritate in rebus gerendis singulari præditus: fidem* etiam ejus & *diligentiam* in historiâ perscribendâ alibi || deprædicat, *verborum cultum & sententiarum gravitatem* in eo desiderat. Extat hujus labore conscripta, *Historia Polonica in tres partes digesta*, edita *Dobromili*, 1615. *fol.* Catalogum omnium Episcoporum per omnes universi Poloniæ regni Cathedras ab ipsâ cujusvis fundatione ad sua usque tempora contexuit. 1465.

† Hist. Polon. lib. XVII. c. 10. p. m. 332.

|| Præfat. ad Hist. Pol.

Operis

SÆC.XV. ab Ann.MCD. Operis hujus exemplar MS. autographum à Mart. Cromero acceptum habuit Thomas Treterus Canonicus Wormatiensis, ex quo *Vitas Episcoporum Posnaniensium* à Jordano primo Antistite ad Urielem de Gorkâ Præsulem quadragesimum quintum, i. e. ab anno DCCCCLXVI. ad annum MCCCCLXXIX. cum *Appendice* suâ edidit Treterus, *Brunsberg*. 1604. 4*to*. *Vita S. Stanislai Episcopi Cracoviensis*, à Surio in compendium redacta, & mutato stylo edita Tom. III. integrior à Bollandianis, mense *Maii*, nostrum Joannem Auctorem vendicat.

1465. DOMINICUS de DOMINICIS, natione Italus, patriâ Venetus, Episcopus primò Torcellanus, dein Brixiensis, & Referendarius Apostolicus, claruit anno MCCCCLXV. Prudentiâ suâ, ac in rebus agendis peritiâ Trium Pontificum Pii II. Pauli II. & Sixti IV. gratiam demeruit, variásque eorum nomine legationes obiit, decessit Brixiæ anno MCCCCLXXVIII. Extat ejus *Tractatus de sanguine Christi, & de filiatione Joannis Evangelistæ ad B. Virginem.* Venet. 1557. 8*vo*. *De Cardinalium legitimâ creatione* ad Calixtum P. III. Opus istud ex MS. primum edidisse M. Antonium de Dominis testatur Jo. Conrad. Dietericius, quo autem loco vel tempore non indicat, nec ulla uspiam ejus vestigia indagare potui. *De Reformatione Curiæ Romanæ* ad Pium P. II. Hujus operis pars esse videtur Tractatus ineditus cujus meminit Labbæus hoc titulo, *Summa secundam quam Archiepiscoporum & Episcoporum Notarii debeant officium exercere*, Biblioth. MS. p. 53.

1465. JACOBUS ZENUS, natione Italus, patriâ Venetus, Patriciæ dignitatis vir, Episcopus tandem Patavinus, claruit anno MCCCCLXV. Vir utriusque Palladis artibus instructus, & tam militiâ quam literis illustris. obiit anno MCCCCLXXVI. Literis consignavit *Vitam Nicolai Albergati Episcopi Bononiensis*, quam cum duplici ejusdem Præsulis vitâ, illam à Poggio Florentino, istam à Carolo Sigonio adornatam prelo subjecit Geo. Carnefelt. *Colon.* 1618. 4*to*. Scripsit etiam *de gestis summorum Pontificum*, opus elegantissimum judice Trithemio. *Orationes* quasdam *de humanâ miseriâ*; *de Christi Corpore*, memorat Simlerus, quæ lucem nondum quod sciam aspexerunt.

1468. ALBERTUS CRUMMEDICKIUS, natione Germanus, patriâ Holsatus, militari genere ortus, ex Canonico Episcopus Lubecensis, claruit anno MCCCCLXVIII. Hujus operâ multum usus est Christianus Danorum R. & multiplices ei legationes mandavit, quibus honorificè obeundis omnes Ecclesiæ proventus impendit, suaq; abliguriit bona: Septuagesimum ætatis annum supergressus obiit anno MCCCCLXXXIX. Dum Antecessorum memoriam ab interitu vindicat, suam æternitati consecrat scripto *Episcoporum Lubecensium Chronico*, à primâ fundatione ad annum MCCCCLXV. quo Arnoldus decessor suus mortem oppetiit. Dictum opus cum Anonymi continuatione ad annum MDV. è MSS. eruit H. Meibomius junior, & inter *rer. Germ. Scriptores*, Tom. II. edidit *Helmstad.* 1688. *fol.*

1468. JOANNES BEETZIUS, natione Germanus, Ord. Fr. Carmelitarum in Cœnobio Thenensi Monachus, S. Theologiæ apud Lovanienses Professor, claruit anno MCCCCLXVIII. obiit xvi. Cal. *Aug.* anno MCCCCLXXVI. Scripsit *Præceptorium divinæ legis*, sive *Expositionem Decalogi*, opus prolixum in libr. X. partitum. editum *Lovanii* 1486. *fol.* *Scholasticam Epistolæ B. Pauli ad Romanos Expositionem*; hujus meminit Sixtus Senensis *. Plura videsis apud Trithemium.

* Bibl. Sanct. lib. IV.

JO-

JOANNES HEROLDUS, à nonnullis *Herlotus*, à Possevi- SÆC.XV. ab Ann. MCD.
no pessimâ corruptione *Berolis* dictus, natione Germanus, patriâ si rectè conjicio, Basileensis, Ord. Dominicani Monachus, Theologus & 1470.
Concionator eximius, claruit anno MCCCCLXX. Vir singulari animi modestiâ *Discipuli* nomen induit. Sub hoc nomine, suppresso suo & penè exoleto, varia feruntur scripta Theologica. *De eruditione Christi fidelium* tractatus, seu *Loci Communes*, in quibus continetur Explicatio *Decalogi*, *Orationis Dominicæ*, *Angelicæ Salutationis*, *Symboli Apostolorum*, &c. prodiit *Argent.* 1490. *fol. Hagen.* 1521. *4to. Sermones de Tempore*, *de Sanctis*, *Quadragesimales*, *Promptuarium* seu *Speculum Exemplorum*, Norimberg. 1514. Colon. 1518. Venet. 1599. *4to. Sermones* super Epistolas Dominicales ex Sermonibus Guil. Lugdunens. & ex dictis S. Thomæ, J. Nideri, & aliorum collecti 1488. *fol.* Opera omnia junctim edita *Moguntiæ* 1612. 3 Vol. *4to.*

JOANNES GOCHIUS cognomine PUPPERUS, na- 1470.
tione Belga, Mechliniæ in Brabantiâ natus, Presbyter & Monialium in eadem urbe Confessor, claruit Wesselo Groningensi familiaris anno MCCCCLXX. Obiit ex fide Balæi anno MCCCCLXXV. quanquam eum ad annum MCCCCLXXX. referat Fr. Sweertius. *Vir singulari eruditione, ac suo tempore nulli secundus, libertatis Christianæ propugnator acerrimus, interpres legis Evangelicæ diligentissimus*, ut de eo Corn. Scribonius Graphæus in *Præfatione ad Gochii Opusculum.* Scriptis suis Scholasticorum placita oppugnavit, Mendicantium mores acriter perstrinxit, unde rarius in lucem emissa sunt opera ejus, eaque manca & imperfectè edita, & omnia in Indd. Romanis prohibita. Prodierunt olim hæc opera *alicubi in Germaniâ* impressa in *4to.* viz. *Tractatus de Gratiâ*; *Tractatus de fide*; *de S. Scripturæ dignitate*; *Apologeticum ad Fratr. quendam Dominicum de Scholasticorum scriptis, votis, & obligationibus*; *Dialogus de quatuor erroribus circa Evangelistarum legem. Opus de libertate Christianâ*, edidit Corn. Graphæus, *Antverp.* 1521. *4to.* Plura videsis apud Flac. Illyricum, *Catal. Test. Verit.* col. 1909. ut Simlerum & Sweertium taceam.

ERTWINUS ERDMANNUS, natione Germanus, patriâ 1470.
Westphalus, Civitatis Osnaburgensis Consul, & apud Fridericum III. Imp. Orator, claruit anno MCCCCLXX. obiit extremâ ætate xxx. d. *Maii*, anno MDV. Scripsit hortatu D. Conradi, Comitis de Deipholt, & Episcopi Osnabrugensis sui nominis quarti *Chronicon Seriem Successionalem Episcoporum Osnabrugensium*, à primâ Ecclesiæ sub Carolo M. fundatione ad annum MCCCCLIII. quo dictus Conradus ad Presulatum evectus est. Opus istud ex Avi sui scriniis depromptum publici juris fecit H. Meibomius junior, *Germ. Rer. Script.* Tom. II. *Helmstad.* 1688. *fol.*

BERNARDUS JUSTINIANUS, natione Italus, patriâ 1471.
Venetus, dignitate Patricius, instituto Monachus Ord. Carthus. claruit anno MCCCCLXXI. quo Civitatis suæ nomine ad Sixtum P. IV. legatus missus est: anno MCCCCXCV. diem extremum clausit. Literis consignavit *Vitam Laurentii Justiniani* primi Venetiarum Patriarchæ, Patrui sui, à Surio ad d. viii. *Jan.* editam, ipsius etiam Laurentii operibus præfixam, *Basil.* 1560. *Lugd.* 1568. *De Origine Venetiarum, rebusque à Venetis gestis*, adjecta *B. Marci Evangelistæ Vitâ.* prodiit

SÆC. XV. ab Ann. MCD. Operis hujus exemplar MS. autographum à Mart. Cromero acceptum habuit Thomas Treterus Canonicus Wormatiensis, ex quo *Vitas Episcoporum Posnaniensium* à Jordano primo Antistite ad Urielem de Gorkâ Præsulem quadragesimum quintum, i. e. ab anno DCCCCLXVI. ad annum MCCCCLXXIX. cum *Appendice* suâ edidit Treterus, *Brunsberg.* 1604. *4to.* *Vita S. Stanislai Episcopi Cracoviensis*, à Surio in compendium redacta, & mutato stylo edita Tom. III. integrior à Bollandianis, mense *Maii*, nostrum Joannem Auctorem vendicat.

1465. DOMINICUS de DOMINICIS, natione Italus, patriâ Venetus, Episcopus primò Torcellanus, dein Brixiensis, & Referendarius Apostolicus, claruit anno MCCCCLXV. Prudentiâ suâ, ac in rebus agendis peritiâ Trium Pontificum Pii II. Pauli II. & Sixti IV. gratiam demeruit, variásque eorum nomine legationes obiit, decessit Brixiæ anno MCCCCLXXVIII. Extat ejus *Tractatus de sanguine Christi, & de filiatione Joannis Evangelistæ ad B. Virginem.* Venet. 1557. *8vo.* *De Cardinalium legitimâ creatione* ad Calixtum P. III. Opus istud ex MS. primum edidisse M. Antonium de Dominis testatur Jo. Conrad. Dietericius, quo autem loco vel tempore non indicat, nec ulla uspiam ejus vestigia indagare potui. *De Reformatione Curiæ Romanæ* ad Pium P. II. Hujus operis pars esse videtur Tractatus ineditus cujus meminit Labbæus hoc titulo, *Summa secundam quam Archiepiscoporum & Episcoporum Notarii debeant officium exercere*, Biblioth. MS. p. 53.

1465. JACOBUS ZENUS, natione Italus, patriâ Venetus, Patriciæ dignitatis vir, Episcopus tandem Patavinus, claruit anno MCCCCLXV. Vir utriusque Palladis artibus instructus, & tam militiâ quam literis illustris. obiit anno MCCCCLXXVI. Literis consignavit *Vitam Nicolai Albergati Episcopi Bononiensis*, quam cum duplici ejusdem Præsulis vitâ, illam à Poggio Florentino, istam à Carolo Sigonio adornatam prelo subjecit Geo. Carnefelt. *Colon.* 1618. *4to.* Scripsit etiam *de gestis summorum Pontificum*, opus elegantissimum judice Trithemio. *Orationes* quasdam *de humanâ miseriâ*; *de Christi Corpore*, memorat Simlerus, quæ lucem nondum quod sciam aspexerunt.

1468. ALBERTUS CRUMMEDICKIUS, natione Germanus, patriâ Holsatus, militari genere ortus, ex Canonico Episcopus Lubecensis, claruit anno MCCCCLXVIII. Hujus operâ multum usus est Christianus Danorum R. & multiplices ei legationes mandavit, quibus honorificè obeundis omnes Ecclesiæ proventus impendit, suaq; abliguriit bona: Septuagesimum ætatis annum supergressus obiit anno MCCCCLXXXIX. Dum Antecessorum memoriam ab interitu vindicat, suam æternitati consecrat scripto *Episcoporum Lubecensium Chronico*, à primâ fundatione ad annum MCCCCLXV. quo Arnoldus decessor suus mortem oppetiit. Dictum opus cum Anonymi continuatione ad annum MDV. è MSS. eruit H. Meibomius junior, & inter *rer. Germ. Scriptores*, Tom. II. edidit *Helmstad.* 1688. *fol.*

1468. JOANNES BEETZIUS, natione Germanus, Ord. Fr. Carmelitarum in Cœnobio Thenensi Monachus, S. Theologiæ apud Lovanienses Professor, claruit anno MCCCCLXVIII. obiit xvi. Cal. *Aug.* anno MCCCCLXXVI. Scripsit *Præceptorium divinæ legis*, sive *Expositionem Decalogi*, opus prolixum in libr. X. partitum. editum *Lovanii* 1486. *fol.* *Scholasticam Epistolæ B. Pauli ad Romanos Expositionem*; hujus meminit Sixtus Senensis *. Plura videsis apud Trithemium. JO-

* Bibl. Sanct. lib. IV.

JOANNES HEROLDUS, à nonnullis *Herlotus*, à Possevino pessimâ corruptione *Berolis* dictus, natione Germanus, patriâ si rectè conjicio, Basileensis, Ord. Dominicani Monachus, Theologus & Concionator eximius, claruit anno MCCCCLXX. Vir singulari animi modestiâ *Discipuli* nomen induit. Sub hoc nomine, suppresso suo & penè exoleto, varia feruntur scripta Theologica. *De eruditione Christi fidelium* tractatus, seu *Loci Communes*, in quibus continetur Explicatio *Decalogi*, *Orationis Dominicæ*, *Angelicæ Salutationis*, *Symboli Apostolorum*, &c. prodiit *Argent.* 1490. *fol. Hagen.* 1521. 4*to*. *Sermones de Tempore*, *de Sanctis*, *Quadragesimales*, *Promptuarium* seu *Speculum Exemplorum*, Norimberg. 1514. Colon. 1518. Venet. 1599. 4*to*. *Sermones* super Epistolas Dominicales ex Sermonibus Guil. Lugdunens. & ex dictis S. Thomæ, J. Nideri, & aliorum collecti 1488. *fol.* Opera omnia junctim edita *Moguntiæ* 1612. 3 Vol. 4*to*. 1470.

JOANNES GOCHIUS cognomine PUPPERUS, natione Belga, Mechliniæ in Brabantiâ natus, Presbyter & Monialium in eadem urbe Confessor, claruit Wesselo Groningensi familiaris anno MCCCCLXX. Obiit ex fide Balæi anno MCCCCLXXV. quanquam eum ad annum MCCCCLXXX. referat Fr. Sweertius. *Vir singulari eruditione*, *ac suo tempore nulli secundus*, *libertatis Christianæ propugnator acerrimus*, *interpres legis Evangelicæ diligentissimus*, ut de eo Corn. Scribonius Graphæus in *Præfatione ad Gochii Opusculum*. Scriptis suis Scholasticorum placita oppugnavit, Mendicantium mores acriter perstrinxit, unde rarius in lucem emissa sunt opera ejus, eaque manca & imperfectè edita, & omnia in Indd. Romanis prohibita. Prodierunt olim hæc opera *alicubi in Germaniâ* impressa in 4*to*. viz. *Tractatus de Gratiâ*; *Tractatus de fide*; *de S. Scripturæ dignitate*; *Apologeticum ad Fratr. quendam Dominicum de Scholasticorum scriptis*, *votis*, & *obligationibus*; *Dialogus de quatuor erroribus circa Evangelistarum legem*. *Opus de libertate Christianâ*, edidit Corn. Graphæus, *Antverp.* 1521. 4*to*. Plura videsis apud Flac. Illyricum, *Catal. Test. Verit.* col. 1909. ut Simlerum & Sweertium taceam. 1470.

ERTWINUS ERDMANNUS, natione Germanus, patriâ Westphalus, Civitatis Osnaburgensis Consul, & apud Fridericum III. Imp. Orator, claruit anno MCCCCLXX. obiit extremâ ætate xxx. d. *Maii*, anno MDV. Scripsit hortatu D. Conradi, Comitis de Deipholt, & Episcopi Osnabrugensis sui nominis quarti *Chronicon Seriem Successionalem Episcoporum Osnabrugensium*, à primâ Ecclesiæ sub Carolo M. fundatione ad annum MCCCCLIII. quo dictus Conradus ad Presulatum evectus est. Opus istud ex Avi sui scriniis depromptum publici juris fecit H. Meibomius junior, *Germ. Rer. Script.* Tom. II. *Helmstad.* 1688. *fol.* 1470.

BERNARDUS JUSTINIANUS, natione Italus, patriâ Venetus, dignitate Patricius, instituto Monachus Ord. Carthus. claruit anno MCCCCLXXI. quo Civitatis suæ nomine ad Sixtum P. IV. legatus missus est: anno MCCCCXCV. diem extremum clausit. Literis consignavit *Vitam Laurentii Justiniani* primi Venetiarum Patriarchæ, Patrui sui, à Surio ad d. viii. *Jan.* editam, ipsius etiam Laurentii operibus præfixam, *Basil.* 1560. *Lugd.* 1568. *De Origine Venetiarum*, *rebusque à Venetis gestis*, adjecta *B. Marci Evangelistæ Vitâ*. 1471.

prodiit

SÆC.XV.ab Ann. MCD. prodiit *Venet.* 1534. *fol.* *Orationes variæ* inter alias in lucem emissæ, *Venet.* 1495. *fol.* 1559. 4*to.* *Hanov.* 1613. 8*vo.* *Historiam* etiam *Gothicam* adornâsse fertur Bernardus noster. Vide Gerh. Vossium *de Hist. Lat.*

1474. Vide Part. I. Append. p. 193. BARTHOLOMÆUS PLATINA, natione Italus, patriâ Cremonensis, Bibliothecæ Vaticanæ sub Sixto P. IV. Præfectus, claruit anno MCCCCLXXIV. In historiis conscribendis solæ veritati litans omnem verborum ornatum insuper habuit. *Historiam inclytæ urbis Mantuæ, & sereniss. familiæ Gonzageæ summa fide* contexuit: Opus in libr. VI. divisum ex *MS. Codice Vindobonensi* descripsit, & necessariis additionibus illustratum, in lucem emisit Vir Cl. Petrus Lambecius. *Viennæ Austr.* 1675. 4*to.* *Indicem Archivi Arcis S. Angeli* concinnavit, cujus exemplar vidit Reverend. P. Joan. Mabillon*. *Historia PP. Rom.* prodiit *Venet.* 1518. *fol.* *L. Bat.* 1645. 12*mo.*

* Iter. Ital. p.

1475. PETRUS NIGER, natione Germanus, Ord. Fr. Præd. Monachus, claruit an. MCCCCLXXV. Theologiam quam Scholasticam appellant juvenis amplexus est, Thomæ Aquinatis castra sequutus; verum ætate maturior istiusmodi quisquilias posthabuit, & rerum divinarum scientiam ex ipsis S. Scripturæ θεοπνεύστου fontibus haurire cupiens, eo animo iter in Hispaniam suscepit, ut Hebraicam linguam penitus addisceret. In patriam regressus scripsit, contra Judæos, *De conditionibus veri Messiæ*, ad Episcopum Ratisponensem, & *de Judæorum perfidia* opus *Eslingæ* editum 1475. *fol.* Extat etiam *Clypeus Thomistarum* Matthiæ Corvino Hungariæ R. dicatus, impressus *Venetiis* 1481.

1475. AMBROSIUS CORIOLANUS, qui & *Coranus* dicitur, patriâ Romanus, Ordinis Fratr. Eremit. S. Augustini Prior generalis, (fallitur doctiss. Vossius qui Dominicanum † asserit) claruit anno MCCCCLXXV. Multum de Ordine suo, multum de Patriâ scriptis Commentariis meruit, quibus utriusque famam apud posteros consecravit. Scripsit super *Regulâ D. Augustini Commentarios*; *ipsius Augustini Vitam*; *de laudibus S. Augustini*, orationes tres; *Defensorium Ordinis S. Augustini*; *Responsorium ad maledicta Canonici Regularis Congregationis Frisonariæ*. Hæc omnia simul prodierunt *Romæ*, 1481. *fol.* Extat *de Conceptione B. Mariæ Virginis Oratio*, coram Sixto Papa IV. alicubi edita. Multa alia erudita condidit Opuscula, *Chronicon de Viris illustribus & Scriptoribus sui Ordinis*; *de laudibus urbis Romæ*; *B. Christinæ Spoletanæ Vitam*; *de veritate fidei Christianæ Orationem*; ac alia de quibus consulendus Possevinus, *Appar. Sac.* Tom. I. p. 64.

† Hist. Lat. lib. III. c. 8. p. 606.

1478. PETRUS RANZANUS, patriâ Siculus, domo Panormitanus, Ord. Præd. Monachus, Ferdinandi Regis Orator ad Matthiam Hungariæ R. claruit anno MCCCCLXXVIII. quo ad Ecclesiæ Lucerensis Præsulatum evectus est: obiit admodum senex anno MCCCCXCII. Scripsit *Annales temporum de omnium pene Gentium rebus*, in libr. VI. distributos, quorum ultimus, *de rebus Hungaricis* in indiculos xxxvi. divisus, & Matthiæ R. dicatus, solus superest. Eum cum *Appendice* à se adornatâ, primus edidit Vir Cl. Joannes Sambucus, *Viennæ Austriæ*, 1558. *fol.* Eundem inter *Hungaric. rerum Script.* recudi fecit Jac. Bongarsius, *Francof.* 1600. *fol.* In celeberrimâ dicti Sambuci Bibliothecâ nonnullas Ranzani *Orationes* MSS. asservari refert Simlerus. *Vitam & res gestas B. Vincentii Ferrerii* à Calixto Papâ III. in Divorum numerum relati in

Collectione suâ edidit L. Surius ad v. d. *Aprilis*. *De Urbis Panormitanæ antiquitate* opusculum. Hujus meminit Fazellus ||. *De laudibus Lucerinæ Civitatis*, aliaq; plura adhuc inedita, ab Ambr. Altamurâ * recensentur. SÆC.XV.ab Ann.MCD. || De rebus Sicul. Dec. I. l. 8. p. 149. * 173. Bibl. Dom. p. 214.

JOANNES GERBRANDUS de LEYDIS, patriâ Batavus, domo Leidensis, Ord. Carmelitarum in Cœnobio Harlemensi Prior, claruit anno MCCCCLXXX. inter suos consenuit, & anno MDIV. diem extremum clausit. Scripsit varia quibus nomen suum ab interitu vindicavit. *Chronicon Hollandiæ Comitum & Episcoporum Ultrajectensium*, in XXXII. libros partitum, atq; ad ann. MCCCCLXXX. diductum. Dictum opus è tenebris produxit, & inter alios *rerum Belgicarum Scriptores*, edidit Fr. Sweertius, *Francof.* 1620. *fol.* *Chronicon Egmundanum*, sive *Annales regalium Abbatum Egmundensium*. Istud ex duobus MSS. exemplaribus inter se collatis descriptum, & notis suis uberioribus illustratum edidit Antonius Matthæus Leidensis, cui etiam aliorum nonnulla subjunxit, *Lugd. Bat.* 1692. 4*to.* *Historiam sui Ordinis* decem libris contexuit, quæ MS. apud Cl. Miræum delituit. *Sermones de tempore*; *de Sanctis*; *Quadragesimales*; *de Passione Domini*, & alia opuscula Theologica, nullibi quod sciam comparentia, memorat Simlerus: Vide etiam Possevin. *Apparat. Sac.* & Sweertii *Athen. Belg.* 1480.

JOANNES TRITHEMIUS, natione Germanus, patriâ Mosellanus, Ord. Benedict. Cœnobii Spanheimensis primò, dein Herbipolensis Abbas, claruit anno MCCCCLXXXIII. Scripsit *Annales Hirsaugienses, historiam Franciæ & Germaniæ, gesta Imperatorum, Regum, Principum, & illustrium virorum, tomis duobus complectentes:* Opus secundis curis auctum, ac ad annum MDXIII. productum, à viris doctis diu exoptatum nunc primum integrum prodiit, ex MS. Codice *Bibliothecæ Sangallensis*, qui ex ipso ἀυτογράφῳ nunc flammis absumpto fideliter descriptus est, curâ istius ædis Monachorum, & *typis ejusdem Monasterii*, 1690. *fol.* Huic operi lucubrationum suarum indicem subnotavit Auctor, ex quarum numero habentur ineditæ quæ sequuntur. *Vita S. Irminæ Virginis Dagoberti R. filiæ*, Abbatissæ Trevirensis: *Laudes S. Andreæ Apostoli*; *S. Josephi Nutricii Domini*; *S. Benedicti Abbatis*; *Monologion* hominis devoti ad animam suam; *Laudes Vitæ Monasticæ*; *laudes & utilitates studii & lectionis scripturæ sacræ*; *Quæstiones in Evangelium S. Joannis*; *Quæstiones in Psalmos*; *de miseriâ Prælatorum claustralium*, lib. II. *Naturalium Quæstionum*, lib. XX. *Itinerarium vitæ suæ*, ad Jacobum Trithemium fratrem suum, lib. II. *contra peculium Monialium*; *de computo Ecclesiastico:* Hæc ex suo indice sumpta; his jungatur *Rhabani Mauri Vita*, & ex Moguntiâ in Saxoniam *translatio*, præter *Rosaria*, *Precationes*, & *Officia Ecclesiastica*, quæ brevitatis causâ præterimus: nec tamen pigebit celebriores operum quorundam editiones in primâ parte prætermissas in lectoris φιλοβίβλου gratiam supplementi vice hic demum adnotare: *De Luminaribus Germaniæ* opus cum additionibus Jac. Wimphelingii prodiit *Mogunt.* 1494. *Laudes Ordinis Carmelitarum*, lib. II. *Colon.* 1643. 8*vo.* cum Aub. Miræo, & Joan. de Carthagenâ. *Contra maleficos, & omnes artes & superstitiones ab Ecclesiâ prohibitas* libellus prodiit *Ingolst.* 1555. 4*to.* *Steganographia*, opus in Indd. Romanis prohibitum, *Darmstad.* 1621. 4*to.* *Veterum Sophorum sigilla & imaginationes Magicæ*, ex MS. Trithemii erutæ. — 1612. 8*vo.* 1483. Vide Part I. Append. p. 168.

SÆC.XV.ab Ann.MCD. 1483. FELIX FABRI, natione Germanus, patriâ Tigurinus, ex nobili Schmidiorum familiâ oriundus, Ord. S. Dominic. Monachus, Cœnobii Ulmensis Lector & Prædicator, claruit anno MCCCCLXXXIII. Bernardum Breitenbachium Ecclesiæ Moguntinæ Decanum iter in Terram Sanctam hoc anno aggressum comitatus, Hierosolymam, montem Sinai, aliosque Orientalis plagæ locos visitavit, & proximo anno reversus *Historiam itineris*, sive *peregrinationis suæ Hierosol.* scriptis mandavit: utrum hæc sit diversa ab *Historiâ* istâ quæ sub Breitenbachii nomine edita est, *Mogunt.* 1486. *Spiræ* 1490. 1502. *fol.* an idem prorsus opus junctis utriusque laboribus concinnatum, incertus sum; hoc certissimè constat Felicem nostrum in rebus historicis describendis stilum exercuisse, & *Historiam Suevorum* contexuisse, à Goldasto editam inter *Suevicarum rerum scriptores*, Francof. 1605. 4*to.*

1483. SIGISMUNDUS GOSSENPROT vel GROSSENBROT, natione Germanus, Cœnobii SS. Udalrici & Afræ apud Augustanos Monachus, eâque forsan de causâ *Religiosi* cognomen vulgo sortitus, claruit anno MCCCCLXXXIII. Scripsit *de rebus Augustanis Ecclesiasticis Chronicon.* MS. extabat in *Bibliothecâ Wolfg. Lazii*, inde ni fallor descriptum in lucem protulit, & Tom. III. *Germ. script.* edidit Joan. Pistorius, *Francof.* 1607. *fol.* In isto opere concinnando Udalricum quendam Commonachum adjutorem habuisse ex Gesnero refert Cl. Gerh. Vossius *.

* Hist. Lat. Lib. III. c. 6. p. 571.

1485. PETRUS BRUTUS, natione Italus, patriâ Venetus, Episcopus Catharensis, claruit anno MCCCCLXXXV. Hebraicæ linguæ peritiam assequutus, contrà Judæos calamum strinxit: fidem Christianam ex S. Scripturis luculenter exposuit, & labefactatis adversariorum argumentis feliciter propugnavit: Extat *pro fide Christianâ* adversus Judæos opus celeberrimum Senatui Vicentino nuncupatum, *Victoria pro Christianis* dictum. Prodiit *Vincentiæ* 1489. *fol.*

1486. PHILIPPUS CALLIMACHUS EXPERIENS, natione Italus, patriâ Florentinus, oppido Sangeminiano oriundus, claruit anno MCCCCLXXXVI. Romæ sub Pio P. II. inter alios viros doctos, honestè & cum laude vixit. Paulo autem secundo ad Pontificatum evecto conjurationis suspectus Româ pulsus est, & ad Casimirum Poloniæ R. perfugiens, ab eo amicè fuit exceptus, Liberisque ejus Præceptor datus, ad maxima Regni negotia post admotus, & Secretarii officio honestatus, nec prius Aulâ quam vitâ exiit. Obiit Cracoviæ iv. Cal. *Novembr.* anno MCCCCXCVI. Scripsit *Historiam de rebus gestis Attilæ Hunnorum R.* seorsim editam *Hagenoæ* 1513. & cum Bonfinio *de reb. Hungar.* recusam, *Francf.* 1581. *fol.* *De rebus gestis Uladislai Poloniæ R.* separatim *August. Vind.* 1519. 4*to.* & inter *Hungar. rer. scriptores*, Francof. 1600. *fol.* *De clade Varnensi*, à Lonicero editum, *Chron. Turcic.* Tom. II. *Francof.* 1578. *fol.* *Oratio* sive *Consilium de bello suscipiendo contrà Turcas*, Heb. 1603. *Historia de iis quæ à Venetis tentata sunt ad movendos Persas & Tartaros contra Turcas.* Opus istud, cum superiore, & Callimachi *vitâ* à Jo. M. Bruto adornatâ, prodiit inter *Persic. rer. script.* Franc. 1601. *fol.* Unica ejus *Epistola ad Ang. Politianum* inter Politiani Epistolas reperitur.

ANTO-

ANTONIUS GISLANDIUS, natione Italus, Javeno Lombardiæ oppido natus, Ord. Præd. Monachus, & per Provinciam Taurinensem hæreticæ pravitatis Inquisitor, claruit anno MCCCCLXXXIX. Scripsit *Resolutiones dubiorum Evangelicorum*, opus in duos Tomos distributum, quorum prior seorsim prodiit *Lugd.* 1510. 8*vo.* uterque conjunctim *ibid.* 1542. 8*vo. Venet.* 1574. 4*to.* In hoc opere Evangelia quadruplici sensu exponit, & decem millia quæstionum solvit. Ab hoc haud diversum arbitror *Opus Aureum super Evangelia totius Anni, secundum usum Romanæ Curiæ & Ordinis Fr. Præd.* impressum *Venet.* 1598. 1606. 4*to.* SÆC. XV. ab Ann. MCD. 1489.

JOANNES CAROLUS, natione Italus, patriâ Florentinus, Ord. Prædicat. in Cœnobio S. Mariæ Novellæ Monachus, claruit anno MCCCCXC. humanis excessit Cal. *Febr.* anno MDIII. ætatis 75. Vitas virorum aliquot illustrium qui in illo Conventu floruerunt pio animi affectu, & pari eloquentiâ conscripsit, viz. Joannis Salernitani primi istius domûs Fundatoris, Aldobrandini Calvacanti Episc. Urbevetani, Simonis Santerelli Archiep. Pisani, Angeli Acciaioli Antistitis Florentini, Alexii Strozzæ, Guidonis Regiolani, & Joannis Dominici Ragusini Card. Opus Christoph. Landino Ang. Politiani Præceptori nuncupatum extat MS. in *Biblioth. S. Mariæ Novellæ* apud Florentinos: inde ut arbitror singulas descripsit, & operi suo *de Viris illustribus Prædicatorum* sparsim inseruit Leander Albertus, quod prodiit *Bononiæ.* 1517. *fol.* In *eadem Biblioth.* servantur & alia ejus opera MSS. *Librum dierum Lucensium*, formâ Dialogi conceptum, & illorum temporum deplorationes continentem memorat Cl. Mabillon †. Tractatus *super Psalmos Pœnitentiales*; *Orationum* & *Concionum* volumen; *de dignitate Monasterii S. Mariæ Novellæ*; ac alia opera recensent Ant. Possevinus & Ambr. de Altamura, in *Biblioth. Dominicanâ.* 1490.

† Iter. Ital. p. 162.

PETRUS APOLLONIUS COLLATIUS, natione Italus, patriâ Florentinus, Presbyter Novariensis, claruit an. MCCCCXC. *Carmen* ejus *Heroicum de Davide & Goliâ*, cujus ex Mabillonio meminit H. Whartonus, uti & *Carmen Epicum, Christi Crucifixi ad Judæos querela* prænotatum; *Elegias* quasdam, *Epigrammata*, &c. nuper edidit Laz. Aug. Catta J. C. Novariensis *Mediolan.* 1692. 8*vo.* *Fastos* ejus laudat Vossius *Hist. Pelag.* lib. II. par. 3. p. 245. & versus aliquot de *Nativitate gloriosæ Virginis* exinde profert, *ibid.* 1490. Vide Part. I. Append. p. 179.

MATTHÆUS BOSSUS, natione Italus, patriâ Veronensis, B. Augustini Canonicus Regularis in Monasterio Fesulano, & ut quibusdam videtur ejusdem Cœnobii Abbas, claruit Ang. Politiano, & Pico Mirandulano æqualis, anno MCCCCXC. Laurentio Medices summo eruditorum virorum fautori fuit à sacris Confessionibus, & Joanni filio ejus Cardinali (qui postea Papa renunciatus Leo X. dictus est) perquam dilectus: Hunc Sixtus Papa IV. ad Sacras Insubriæ & Liguriæ Virgines ordinandas, reformandásque misit, & operæ pulchrè navatæ præmium sacras ei Infulas obtulit, verùm dignitatem istam tranquillo otio posthabuit homo minimè ambitiosus; & lxxv. ætatis anno salutis humanæ MDII. privatus obiit. Varia post se reliquit ingenii sui monumenta, diversis locis & temporibus edita. *Dialogus de veris & salutaribus animi gaudiis*, tribus libris distinctus prodiit *Bonon.* 1491. *De instituendo sapientiâ animo*, sive, *de vero* 1490.

SÆC.XV.ab Ann.MCD. *ſapientiæ cultu*, lib. VIII. *Bonon.* 1495. 4*to.* *De tolerandis adverſis, dialogi duo*; *de gerendo Magiſtratu, juſtitiâque colendâ*, opuſculum; *de immoderato mulierum cultu cohortatio.* Opera hactenus numerata junctim prodierunt, *Argent.* 1509. 4*to.* *Orationes variæ*; *Epiſtolarum* libri tres, primus ſub titulo *Recuperationum Feſulanarum* prodiit *Bonon.* 1483. Secundus *Epiſtolas familiares* complexus typis excuſus eſt *Mantuæ*, 1498. *fol.* Tertius cum Sermonibus quibuſdam ſubjunctis, *Venet.* 1502. 4*to.* Opera omnia Julii Ambroſini ejuſdem congregat. Canonici curâ collecta, *recognita* & *expolita* prodierunt *Bononiæ*, 1627. *fol.*

1490. CONRADUS SUMMENHART, natione Germanus, patriâ Suevus, domo Calvienſis, S. Theologiæ Profeſſor, & Scholæ Tubingenſis, ſub primordia ejus, ingens decus & ornamentum, claruit anno MCCCCXC. Natus anno MCCCCLXV. denatus MDXI. peſtiferâ lue in Monaſterio de Schuteren extinctus. Extat *Tractatus bipartitus, quod Deus homo fieri voluerit, quodque Meſſias in Lege & Prophetis promiſſus, non ſolum Homo, ſed etiam Deus eſſe debuerit*, editus *Tubingæ* 1494. *De duodecim abuſibus Monaſticis*, Oratio ad Patres Benedictin. in Capitulo Hirſaugienſi, *ibid.* 1498. *Septi-partitum opus de Contractibus pro foro Conſcientiæ & Theologico.* Hagenoæ, 1515. *fol.* Venet. 1580. *fol.* *De decimis defenſivis* Argent. 1490. *fol.* *In quatuor libros Sententiarum Concluſiones*, an editæ ſint nondum comperi, præter Commentaria in univerſam Ariſtotelis Phyſicam *Baſil.* 1517. edita; & id genus alia.

1490. JOANNES TUROCIUS, ſive, de THWROCZ, patriâ Pannonius, claruit anno MCCCCXC. Opus hiſtoricum de rebus Hungaricis conſcripſit ab Attilâ primo Rege, uſque ad Coronatinem Matthiæ Corvini, quæ anno MCCCCLXIV. contigit, niſi quod XL. annorum ſeries ab anno MCCCXLII. ad annum MCCCLXXXII. *Joannis de Kikulleri* operâ digeſta ſit; eam hiſtoriæ ſuæ, habitâ temporis ratione, verbo tenus inſeruit Turocius, & dicto Matthiæ R. dicavit. Prodiit *Chronicon* ex utriuſque laboribus concinnatum, iii. libr. diſpoſitum, *Auguſtæ* typis Erhardi Radholt anno 1488. inter *Hungaric. rer. Scrip.* à Jac. Bongarſio editos recuſum *Francof.* 1600. *fol.*

1491. ALBERTUS BARO de BONSTETEN, natione Germanus, Maximiliano Imp. I. à Sacris, & Eremitarum in Helvetiâ Decanus, claruit anno MCCCCXCI. Literis commiſit *Vitam Nicolai Tolentini Ord. Eremit.* Monachi, qui complures annos cibi expers vixiſſe creditur, eam edidit L. Surius ad x. diem *Septembr.* Extat & Hiſtoria ejus labore concinnata, quam *Auſtriacam* inſcripſit, & Carolo VIII. Galliæ R. nuncupavit, MS. in *Biblioth. Cæſareâ Vindob.* Hujus meminit. eruditiſſ. Pet. Lambecius *Commentar.* Tom. II. p. 4. eamque ſe editurum pollicitus eſt, ſed morte præventus non præſtitit: idem in rei Literariæ commodum in ſe ſuſcepit digniſſ. ejus Succeſſor Dan. Neſſelius *editâ Sciagraphiâ*, Vindob. 1692.

1492. JOANNES de LAPIDE, natione Germanus, Doctor Theologiæ Pariſienſis & Ord. Carthuſ. Monachus, claruit an. MCCCCXCII. Tyrocinium literarum in Academiâ Pariſienſi poſuit, inde ad Baſileenſem ſe contulit, & poſthabito Eccleſiæ Cathedralis Canonicatu cucullum induit, domúmque Carthuſianam ingreſſus, vitam tranquillam & devotam degit. Scripſit *Reſolutorium dubiorum circa celebrationem*

Miſſarum

Missarum occurrentium. Prodiit primò *Basileæ* 1492. 8*vo.* postea variis locis, & non uno titulo impressum. *Daventr.* 1493. *Lipsiæ* 1499. *Colon.* 1501. 1506. 4*to.* *Antverp.* 1511. 4*to.* *Venet.* 1516. *Constantiæ* 1596. 12*mo.* *Paris.* 1598. *Patav.* 1599. *De Ascensione Domini; de Conceptione immaculatæ Virginis*, utrumque inter Sermones Meffrethi editum. *De Qualitate & Officio Sacerdotis*, sive, de iis quæ ad dignum Sacerdotem exiguntur. Extat MS. in *Bibl. Basileensi.* *Summaria Passionis Domini, Sermones*, & alia opuscula memorat Possevinus, quæ utrum alicubi reperiantur incertum est. Commentarii in Aristotelem, & Gilb. Porretanum *de sex principiis* prodierunt *Basileæ* typis Amerbachianis.

HARTMANNUS SCHEDELIUS, natione Germanus, domo Norimbergensis, Philosophiæ & Medicinæ Professor, claruit anno MCCCCXCII. Inter Ecclesiasticos Scriptores locum meruit Chronico quod scripsit Universali, per sex ætates Mundi distributo, & res Ecclesiasticas non minus quam civilia negotia complectente. In hoc opere seriem Pontificum, Cæsarum, Regum, aliarúmque rerum memorabilium ab initio mundi ad annum MCCCCXCII. succinctè descripsit; id in publicum emisit *Norimberg.* 1493. *fol.* eâ de causâ *Chronicon Norimbergense* vulgò dictum: idem opus recusum prodiit *August. Vind.* 1497. Commentarius de Sarmatiâ ex hoc Chronico, ut videtur, sumptus inter *Polon. rerum Scriptores* à Pistorio editos comparet *Basil.* 1582. *fol.* edidit prætereà Consilium *de Peste*, & alia in *Medicinâ*, quæ non sunt hujus loci. 1492.

NICOLAUS BARIANUS, natione Italus, patriâ Placentinus, Ord. Eremit. S. Augustini Regularis Observantiæ Mediolan. Doctor Decretorum, claruit anno MCCCCXCIV. In defensionem Ordinis sui opus edidit, quod *Causam Vitalianam & praecedentiam Eremitarum & Minorum* inscripsit, prodiit *Cremonæ* 1500. Extat & *Quadragesimale quodlibeticum septuaginta septem quæstionum prædicabilium*, impressum *Bononiæ*, 1501. 4*to.* *De montibus pietatis*, libellus ad Georgium Card. Albanensem, *Cremon.* 1496. *Lipsiæ* 1670. 4*to.* 1494.

JACOBUS PHILIPPUS FORESTUS, natione Italus, ab oppido suo natali *Bergomas* vulgo dictus, Eremita Augustinianus, claruit anno MCCCCXCIV. in lucem editus est anno MCCCCXXXIV. in Sodalitium admissus anno MCCCCLI. lucis usurâ privatus anno MDVIII. vel ut alii MDXV. Scripsit opus historicum quod *Supplementum Chronicorum* inscripsit, in XVI libr. divisum, cujus duplex extat editio; prior ab initio mundi ad annum MCCCCLXXXV. prodiit *Brixiæ* 1485. *Venet.* 1486. 1490. *fol.* Posterior ad annum MDIII. producta prodiit *Venet.* 1506. Integrum opus repurgatum, & Bern. Bindoni Appendice XXXII. annorum auctum, prelo exiit *Paris.* 1535. *Venet.* 1547. *fol.* *De claris Mulieribus Christianis Commentarius*, Beatrici Aragoniæ & Bohemiæ Reginæ inscriptus, prodiit *Ferrariæ* 1497. *fol.* *Paris.* 1521. *fol.* *Interrogatorium* sive *Confessionale*, *Antverp.* 1513. 8*vo.* Commentarium in D. Lucæ Evangelium adornâsse dicitur; utrum extet non comperi. 1494.

PETRUS DORLANDUS, natione Germanus, Ord. Carthus. Monachus, & Cœnobii Zelemensis prope Diest in Brabantiâ Prior, claruit anno MCCCCXCV. Annum agens 53. fatis cessit xxv. die *August.* 1495.

SÆC.XV. ab Ann. MCD. *August.* anno MDVII. Multa ſcripſit, quorum pars minima in lucem edita eſt. Extat *Corona de viris illuſtribus Ordinis Carthuſiani*, ſive *Chronicon Carthuſianum*, quod notis ſuis illuſtratum & auctum typis commiſit Theodorus Petreius ejuſdem Ord. Monachus, *Colon.* 1608. 8*vo.* *Explicatio myſtica habitûs Carthuſienſis*; *de vitio Proprietatis Monachorum*; utrumque opus editum *Lovan.* 1514. 8*vo.* *Vita & res geſtæ B. Annæ*, lib. V. prodiit *Antverp.* 1617. *Viola Animæ*, lib. VI. *de Paſſione Chriſti* dialogus; utrumque impreſſum refert Simlerus. *De tribus Carthuſianorum votis*; *de duabus viis*, dialogus; *Collationes de militiâ Spirituali*; *de Sacerdotum dignitate*, MSS. aſſervari in *biblioth. Cænobii Carthuſian.* apud *Colonienſ.* affirmat Fr. Sweertius *Athen. Belg.* qui reliqua noſtri Auctoris opera inedita, ad Monachos ſibi ſubjectos in pietate erudiendos præcipuè ordinata, longo agmine recenſet *ibid.* p. 613, 614.

1495. GODESCALCHUS HOLEN, natione Germanus, Ord. Eremit. Auguſtin. Frater, claruit ſub Maximiliano Imp. I. circa annum MCCCCXCV. Memoriam apud poſteros conſervavit prolixo in Decalogum Commentario: prodiit *Divinæ legis Præceptorium*, Colon. 1481. *fol.* Norimb. 1497. *fol.* 1521. 4*to.* *Sermones* ejus *Dominicales in Epiſtolas D. Pauli*, excuſi ſunt *Hagenoæ*, 1520.

1496. MICHAEL LOCHMAYER, natione Germanus, Canonicus Paſſavienſis in Bohemiâ, non Patavienſis, ut Simlerus & Poſſevinus; S. Theol. & Juris Canonici Profeſſor, claruit an. MCCCCXCVI. Scripſit *Parochiale Curatorum*, opus in decem capita diſtributum, quo *Officium Curati* circà Sacramentalia latè exponit, & jus ad *decimas*, *oblationes*, alióſque proventus apertè vindicat, prodiit *Lipſiæ* 1497. *Hagen.* 1498. *Pariſ.* 1513. *Promptuarium Sermonum in Evangelia Feſtivalia totius anni*; *necnon in Eccleſiarum Dedicationes*, & *primæ Miſſæ celebrationem*, prodiit cum Sermonibus *Pauli de Waan*, ſub idem tempus ejuſdem Eccleſiæ Canonici, *Hagen.* 1497. 1512. 1516. 4*to.* *Mogunt.* 1616. 8*vo.*

1498. BAPTISTA de SALIS vel ROSELLIS, natione Italus, patriâ Genuenſis, Ordinis Fr. Minorum Monachus, claruit anno MCCCCXCVIII. Scripſit *Summam Caſuum Conſcientiæ*, quæ ab Auctore nomen ſortita, *Summa Roſella*, communius *Baptiſtiniana* appellatur. Prodiit *Romæ* 1479. *Auguſt.* 1484. *Norimb.* 1488. *fol.*

1500. GUILIELMUS PEPINUS, natione Gallus, patria Ebroicenſis, Ord. Prædicat. Monachus, Concionator eximius, claruit anno MD. Extant ejus *Sermones Quadrageſimales*, impreſſi *Pariſ.* 1532. 1589. 8*vo.* *Lugdun.* 1541. *Venet.* 1569. emendatius *ibid.* 1575. *Speculum aureum ſuper ſeptem Pſalmos Pœnitentiales*, *Pariſ.* 8*vo.* *Venet.* 1573. *Sermones Dominicales ex Epiſtolis & Evangeliis totius anni*, Venet. 1588. 1591. 8*vo.* *Sermones de imitatione Sanctorum*, Venet. 1589. 1594. 8*vo.* Opuſculum ſuper *Confiteor* Venet. 1589. Pariſ. 1624. 8*vo.* *Roſarium Aureum B. Virginis*, Venet. 1591. 8*vo.* *Expoſitio in Exodum*, Pariſ. 1534. 8*vo.* *Sermones XL. de deſtructione Ninives*, 2 partibus. *Pariſ.* 1618. 8*vo.* Opera omnia ſupra memorata, cum *Compendioſa relatione vitæ Fr. Lud. Bertrandi*, à Paulo Papa V. in Sanctorum numerum relati, in unum corpus collecta ſimul prodierunt *Colon.* 1609. 1610.

1610. 4to. *Antverp.* 1656. 9 Vol. 4to. Commentarium in *Genesin* adornâsse fertur, nondum ut videtur typis excusum.

CLAUDIUS SEISELIUS, patriâ Sabaudus, Ludovico Galliæ R. à supplicibus libellis, ex Episcopo Massiliensi Archiepisc. Taurinensis, claruit anno MD. decessit anno MDXX. Scripsit in tria priora D. Lucæ capita *de triplici statu viatoris*, ad Leonem Pap. X. volumen ingens, impressum *Taurini* 1518. *fol.* Hujus ut videtur pars, viz. *Moralis explicatio Evangelii* Missus est Angelus, anteà lucem aspexit, *Paris.* 1514. in 4to. edita. *Disputationes adversus errores & sectam Valdensium*, Paris. 1520. 4to. *De Divinâ Providentiâ* Tractatus, cum priore, *Paris.* 1520. 1637. 4to. nonnulla opera *historica* condidit patrio sermone, & *jus feudale* commentariis adornavit. 1500.

PETRUS BURRUS, natione Belga, patriâ Brugensis, Canonicus Ambianus, Poeta castus nec invenustus, claruit anno MD. anno MCCCCXXXII. natus, MDVII. denatus. Scripsit *Pæanas quinque Festorum B. Virginis*, edit. *Paris.* 1499. 4to. *Hymnos de omnibus Sanctis*, quos Jod. Badius Ascentius suis Commentariis illustratos edidit, *Paris.* 1528. 4to. Cecinit etiam Odas in Adventum Domini, in Nativitatem, Circumcisionem, cæterósque dies Domino & B. Virg. Mariæ festos, uti & Elegias, Epigrammata, &c. de quibus prolixè satis Trithemii Continuator & Fr. Sweertius. 1500.

JOANNES PINUS, natione Gallus, patriâ Tholosanus, Rivorum Episcopus, claruit anno MD. Literis consignavit *Vitam Catharinæ Senensis*, inter *Fœminas illustr.* editum *Paris.* 1521. *fol.* *Vitam Philippi Beroaldi Bononiensis*, prodiit cum priori *Bonon.* 1505. 4to. *De Rochi Narbonensis Vita*, & *Allobrogicæ narrationis*, lib. II. simul prodierunt, *Paris.* 1516. 4to. *De Vitâ & laudibus Codri Urcei* libellus, prodiit operibus Urcei præmissus, *Bonon.* 1502. & alibi. *De Vitâ Aulicâ*, edit. *Tolosæ*, —— 4to. 1500.

PAULUS CORTESIUS, natione ut videtur Italus, Protonotarius Apostolicus, claruit anno MD. Scripsit *in quatuor libros Sententiarum* Disputationes seorsim editas, *Paris.* 1513. *fol.* nonnullis Hieron. Savanarolæ opusculis conjunctas, *Basil.* 1540. *fol.* *De Cardinalatu*, lib. X. *Cortes.* 1510. *fol.* *De Sacrarum literarum, omniúmque disciplinarum scientiâ*, Basil. ap. Henric. Petri. Struxit insuper lib. VI. *de Principe*, quorum ipse meminit in *Præfat. suâ ad Sentent.* 1500.

HENRICUS AQUILONIPOLENSIS, natione Germanus, patriâ Saxo, Historicus & Poeta non incelebris, claruit Wittebergæ anno MD. Scripsit Opus metricum, *Adolpheida* dictum, in quo *Comitum Schaumburgensium*, & *Civitatis Hamburgensis* historiam exposuit: aliud item Carmen in quo *Urbis Lubecensis* primordia descripsit: Utrúmque majori fide quam elegantiâ scriptum, ab Hen. Meibomio avo è Codd. MSS. erutum, & *Francof.* 1620. 4to. editum, recudi fecit H. Meibomius nepos. *Script. German.* Tom. I. *Helmstad.* 1688. *fol.* *De vitâ & laudibus S. Augustini* Carmen panxisse fertur. 1500.

JOANNES AVENTINUS, gente Boius, ab oppido natali nomen sortitus, claruit anno MD. Ratisbonæ mortuus & sepultus. Præter opera à Cl. Whartono memorata, scriptis commisit *Annales Schirenses* editos *Biponti*, 1600. 4to. *De Origine Saracenorum*, & *bellis adversus* 1500. Vid. Part. I. Append. p. 204.

SÆC.XV. ab Ann.MCD. *adversus Christianos gestis*, opus à Ph. Lonicero in lucem prolatum. *Chron. Turc.* Tom. I. *Francof.* 1578. *fol.* Ex *Annalium Boiorum* (qui hoc sæculo prodierunt *Basil.* 1615. *Francof.* 1627. *fol.*) lib. primo, *Danicarum Antiquitatum* Sermones XVI. selegit, notisque suis illustratos edidit Joan. Lyscander. *Hafniæ* 1642. 4*to*.

1500. CAROLUS BOVILLUS, natione Gallus, patriâ Veromanduus, domo Samarobrinus, Ecclesiæ Noviomensis Canonicus, claruit sub annum MD. Vir nullis non Disciplinis instructus, nullis non artibus Perpolitus, Grammaticus, Orator, Philosophus, Mathematicus, Theologus, in singulis summus. Edidit *Quæstionum Theologicarum*, *De creatione Angelorum*, *de voluptate Paradisi*, *de Diluviis*, aliisque ex utroque Testamento petitis, libros VII. *Paris.* 1504. 1513. *Basil.* 1515. *fol.* *In Primordiale Evangelium D. Joannis* Commentarium, prodiit *Paris.* 1511. & subjunctis quibusdam *Epistolis*, necnon *Raym. Lullii vitâ*, ibid. 1514. 4*to*. Tractatus *de laude Hierosolymorum* in Psal. CXLVII. *de laude gentium* in Psal. CXVII. *de concertatione & areâ peccati*, simul impressi *Lugduni*, 1531. 8*vo*. fertur & in *Psalmos* LXXI. CXVIII, & in *Orationem Dominicam* commentâsse. Dialogi IV. *De animæ immortalitate* I. *de resurrectione* II. *de mundi excidio* I. unà excusi *Paris.* 1551. 4*to*. *De raptu D. Pauli*; *de propheticâ visione*; *de voto*; *de libero arbitrio*; *de differentiâ Orationis* junctim prodierunt, *Paris.* 1589. 8*o*. *Proverbia*, aliaque Opera *Critica* & *Mathematica* missa facimus.

Concilia hoc Sæculo habita.

1405. PRAGENSE à Sbinkone Archiepiscopo in causâ Schismatis ex gemino Ecclesiæ capite orti anno MCCCCV. celebratum. Extant Literæ Innocentii Papæ VII. ad Archipræsulem præfatum, quibus Concilium Provinciale contrà Schismaticos [eos qui Benedicto Papæ XIII. adhærebant] congregare mandat apud Raynald. *Annal. Eccles.*

1408. OXONIENSE à Thomâ Arundel Cantuariensi Antistite cum cæteris istius Provinciæ Episcopis anno MCCCCVIII. coactum. In quo contra doctrinæ Wickliffianæ seminatores cautum est, ne quis pro suggesto ad populum ageret nisi facultate ab Episcopo priùs impetratâ, & ut Collegiorum singulorum per Academiam Oxoniensem Custodes in Scholarium suorum, cujuscunque gradus fuerint, fidem diligentèr inquirant, inque suspectos monitis &, si opus sit, censuris procedant. Extat Decretum Synodale Articulos XIII. complectens apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 662. & *Conc.* Tom. XI. part. 2. col. 2089. Proximo anno aliud Concilium Provinciale in Ecclesiâ Cathedrali D. Pauli Londinens. celebravit Archiepiscopus. In quo de alterutri Papæ hoc Schismatis tempore adhærendo disceptatur, & Decretum Oxoniense contra Lollardos (quo nomine Wickliffi sequaces indigitantur) confirmatur: Hujus Synodi meminit Tho. Walsingham *Hist. Angl.* p. 377. edit.

edit. Francof. Extat Commissio Episcopo Londinensi ad publicandum dictum decretum apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 668. Notandum est Thomam Cantuariensem Synodos Provinciales singulis ferè annis in Ecclesiâ D. Pauli Londin. celebrâsse, in quibus contra doctrinæ Wickliffianæ fautores cujuscunque Ordinis aut Dignitatis crudeliter sævitum est. In harum alterâ Festivitas S. Georgii Martyris duplex Festum constituitur, in alterâ nè S. Scripturæ in linguam Anglicanam verterentur cautum est. Vide Walsingham. *ibid.* p. 382. *Antiquit. Britan.* p. 274, 275. SÆC.XV. ab Ann. MCD.

RHEMENSE, à Guidone de Royâ Archiepiscopo Remensi cum Suffraganeis, xxviii. die *Aprilis* anno MCCCCVIII. celebratum. In hàc Synodo (ad xxii. *Julii* superioris anni convocatâ, ac Episcopis non comparentibus in viii. d. *Novembr.* ejusdem anni, ac demùm ad dictum xxviii. *April.* prorogatâ) varia de *SS. Trinitate & Fide Catholicâ; de Sacramentalibus; de habitu & conversatione Clericorum; de Monachorum & Monialium Reformatione; contrà Officialium exactiones; de Schismatis extinctione* decernuntur, & Scholæ Parisiensis privilegia ab Urbis Prætore violata statuminantur. Hujus memoriam conservavit Cl. Marlotus, *Hist. Rhemens.* Tom. II. lib. iv. p. 688. Vide etiam Jo. Gerson. *Opera*, Tom. II. 1408.

PERPINIANUM à Benedicto Papa XIII. quo Cardinalibus ad Concilium Generale apud Pisas celebrandum coeuntibus fraudem faceret, & in sui gratiam tanquam legitimi Christi Vicarii Synodicam declarationem obtineret Cal. *Novembr.* anno MCCCCVIII. congregatum. In hoc Conciliabulo Prælatis inter se dissentientibus per VII. Sessiones nihil actum est: Sessione octavâ & ultimâ Cal. *Febr.* anni sequentis à Præsulibus *XVIII.* qui soli supererant, se verum Ecclesiæ Pontificem, ægrè & non nisi pactâ Papatûs in schismatis extinctionem renunciatione, impetravit Benedictus: Extant Acta ex Niemo & Raynaldo, *Conc.* Tom. XI. part. ii. col. 2108. Vide d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 637. fœlicius ei cessit in Concilio Salmanticensi anno MCCCCX. habito, in quo jus ejus ad Papatum strenuè asseritur, & ipse summus Ecclesiæ Pontifex concordibus votis declaratur: Librum Synodalem edidit Gundisalvus Episcopus Salmanticensis. Vide Card. d'Aguirre *ibid.* p. 645. Nec sibi defuit Gregorius Papa XII. quippe qui Concilium ad Austriam urbem Diœcesis Aquileiensis in Festo Pentecostes anno MCCCCIX. congregavit; in quo verus Ecclesiæ Pastor, & unicus Christi Vicarius à paucis qui aderant Episcopis declaratur. Extat *Sententia Synodalis* cum tribus Gregorii *Epistolis. Conc.* Tom. XI. part. ii. col. 2102. 1408.

PISANUM, Oecumenicum, à Cardinalibus utriusque obedientiæ, in id velut unicum Schismatis remedium consentientibus, xxv. die *Martii* anno MCCCCIX. convocatum. Hoc Concilium, cui præter Principum Legatos *CLXXX.* Præsules, *CCC.* Abbates, *CXX.* Magistri in Theologiâ, *CCC.* Juris utriusque Doctores, & tantum non omnium Europæ Academiarum Procuratores interfuerunt, XXIV. sessionibus absolutum est: Non est nostri quid in singulis gestum sit minutatim referre, potiora selegisse sufficiat, reliqua ex ipsis Actis peti possunt. *Sess. primâ* Constituuntur universalis Ecclesiæ nomine Procuratores, qui contrà Benedictum & Gregorium de Papatu contendentes 1409.

SÆC.XV.ab Ann. MCD. dentes agant; Hi Synodali auctoritate freti eos ad comparendum citant, non comparentes contumaciæ postulant. *Seff. tertiâ* xxx. *Martii.* Decretum contumaciæ contra duos Contendentes, quod legitimè bis citati non comparuerint, promulgatur; & Cardinales eis adhærentes ad Concilium vocantur. *Seff.* X. XI. XII. xxii, xxiii, xxx. *Maii*, Articuli XXXVII. contrà Contendentes publicè lecti, & per testes idoneos probati, à Synodo notorii & manifesti declarantur. *Seff.* XV. v. *Junii.* Sententia definitiva quâ Petrus de Lunâ, & Angelus de Corario *schismatici*, *hæretici*, *perjuri*, *& contumaces*, *& secundum S. Canones ab imperio amoti*, *& ab Ecclesiâ præcisi*, omnesque fideles ab obedientiâ eorum absoluti, ac tandem omnes Sententiæ & Censuræ ab eorum alterutro intra anni spatium prolatæ, irritæ, cassæ, & planè nullæ declarantur, publicè lecta est & approbata, & præsentium subscriptionibus munita. *Seff.* XIX. xv. *Junii.* Cardinales XXIV. ad novum Pontificem ex Synodi decreto eligendum Conclave intrant, (eis etiam qui tempore schismatis per Contendentes creati erant ad Suffragiorum jus admissis, ex peculiari Indulgentiâ pro hâc vice à Synodo *Seff.* XVII. concessâ,) & xxvi. ejusdem mensis D. Petrum de Candiâ Cardinalem Mediolanens. eligunt, qui Papa renunciatus *Alexandri* V. nomen sumit. *Seff.* XX. primo *Julii.* Alexander Papa V. Concilio præsidet, omnes Cardinalium processus & sententias à tertio die *Maii* anno MCCCCVIII. confirmat; duas Cardinalium factiones in unum Collegium restituit; Privilegia quædam eis qui Synodo intererant concedit, & opus reformationis in se suscipit. *Seff.* XXI. XXII. XXIII. x. xxvii. *Julii*, vii. *Aug.* Omnes Processus à tempore schismatis abolentur; Censuræ cassantur; Promotiones, Consecrationes, Ordinationes, modò alias Canonicæ sint, ratæ habentur; Petro de Lunâ aut Angelo Corario hæreseos & schismatis nuper damnatis adhærentes, velut Hæreticæ pravitatis fautores judicantur: Concilium Generale intra triennium celebrandum, Provinciales interim Synodi super negotio Reformationis velut in antecessum ubique congregandæ ordinantur. Extant Acta primò edita *Parif.* 1612. *4to.* integriora apud Richerium *Hist. Conc. General.* lib. II. c. 2. cum Sev. Binnii notis, *Conc.* Tom. XI. part. ii. col. 2117. ampliora ex L. Dacherii *Spicilegii* Tomo VI. *ibid.* col. 2140. *Articuli* contra Contendentes cum probationibus ex Raynaldo, *ibid.* col. 2249. *Epistolæ* denique, & alia nonnulla huc spectantia, *ibid.* col. 2256. & seq.

1412. ROMANUM à Joanne Papa XXIII. ex decreto Concilii Pisani, absoluto jam triennio, anno MCCCCXII. congregatum. In quo Joan. Wickliffi scripta (*Dialogus*, scilicet, *Trialogus*, alia) tanquam hæretica reprobantur, & igni cremanda judicantur. Extat Decretum Synodale sexto die *Januar.* anni sequentis datum, *Conc.* Tom. XI. part. ii. col. 2322.

1414. CONSTANTIENSE Oecumenicum ex decreto Concilii Pisani à Joanne Papâ XXIII. rogatu Sigismundi Romanorum & Bohemiæ R. Calend. *Novembr.* anno MCCCCXIV. congregatum. In quo de diuturno illo schismate extinguendo, de Ecclesiâ tum in Capite tum in Membris reformandâ, de Wickliffianis denique & Bohemis supprimendis novâ prorsus methodo actum est. Præsulibus quippe per Nationes distributis & seorsim consulentibus; & Cardinalibus in suo Collegio negotia separatim tractantibus, nihil quicquam

quicquam Concilio definiendum proponebatur, nisi quod per Cardinales & Episcopos Nationum in singulis suis Conventibus discussum priùs & conclusum fuisset. Huic Concilio ultrà tres annos duraturo Sigismundus Rex, Principes, Principúmque Legati, Præsules, Abbates, S. Theologiæ, & utriusque Juris Doctores, magnâ sanè frequentiâ interfuerunt, Sessionibus XLV. Ecclesiæ negotia tractaturi.

I. Ac primò quidem de tricipite schismate extinguendo deliberant Patres, ac à Joanne initium sumunt; cui *Sess.* II. ii. *Mart.* MCCCCXV. Schedulam Resignationis offerunt; quam ipse palàm in Synodo legit, & ad eam observandam Sacramenti religione se obstringit, paucis post diebus clam fugiturus. *Sess.* III. xxv. *Mart.* Concilium Constantiense ritè convocatum esse, nec nisi schismate extirpato, & Ecclesiâ in fide & moribus, in Capite & Membris reformatâ, dissolvi posse, aut aliò transferri, nec Episcopis à Concilio nondum finito discedere licere, contrà eos qui ex absentiâ Papæ Concilium dissolutum iri affirmârunt, decretum est. *Sess.* IV. V. xxx. *Mart.* vi. *April.* Concilium immediatè à Christo potestatem habere, cui omnes cujuscunque dignitatis etiam *Papalis* obedire tenentur, qui secus fecerint pœnis coercendos; Joannem Papatui renunciare, & definitionibus Concilii stare teneri, discessum ejus à Concilio illicitum esse, ni redierit contra eum ut hæreticum & schismaticum procedendum, conclusum est. *Sess.* XII. xxix. *Maii* Joannes Papa aliquoties ad Concilium citatus oblato ei salvo conductu, quod non comparuerit contumax declaratus, & quod *Ecclesiam* malè administrâsset, vitâ damnabili & nefandis moribus exemplum malæ vitæ populo præbuisset, beneficia Ecclesiastica simoniacè distribuisset, bonáque & jura Ecclesiæ dilapidâsset, *suspensionis* sententiâ priùs innodatus, Synodali decreto jam tandem *deponitur*, ac omnes fideles ab ejus obedientiâ absolvuntur. Cautum est insuper, ne quis absque Synodi consensu, nec ex Contendentibus aliquis omninò, in Papam eligeretur. Huic sententiæ se subjecit Joannes, & Decreto confirmato Papatum deposuit. *Sess.* XIV. iv. *Jul.* Legati Gregorii P. XII. quæ à Synodo hactenus gesta sunt approbatis omnibus & confirmatis, ejus nomine Papatui renunciant: ex quo Cardinales suæ creationis à Synodo recepti sunt, & duæ Obedientiæ in unum corpus coaluêre. Restat Benedictus, ad quem legati, (quorum primus Sigismundus Rex,) *Sess.* XVI. xi. *Julii* ordinantur: frustrà; subdolè agit Benedictus & fraudes nectit: Principes ejus fautores eum deserunt, Synodus contra eum procedit, & *Sess.* XXXVII. xxvi. *Julii*, MCCCCXVII. *sententia depositionis* in eum velut *perjurum*, *universalis Ecclesiæ scandalizatorem*, *inveterati schismatis fautorem*, &c. decernitur. *Sess.* XLI. viii. *Nov.* cum in antecedentibus Sessionibus de Concilio generali post quinquennium à fine hujus Concilii, altero post septennium, & deinceps singulis decenniis habendo, & formulâ fidei à Papâ, prius quam publicetur ejus electio, profitendâ; de Ecclesiâ tum in Capite, tum in Membris à futuro Pontifice reformandâ, deque modo eligendi conclusum esset; Cardinales & quinque Nationum Delegati ad suffragiorum jus pro hâc vice admissi Conclave intrant, & tertio post die xi. *Nov.* festo D. *Martini* Odonem Cardinalem de Columnâ, qui Martini V. nomen eâ de causâ assumpsit, in summum Pontificem eligunt: qui *Sess.* XLIV. xix. *April.* Papiam urbem Italiæ de consensu Patrum proximi Concilii locum designat, & *Sess.* XLV. xxii. *Apr.* plenariam omnibus

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

nibus qui Concilio interfuerant Indulgentiam concedit, Concilium jamjam soluturus.

II. Quod Reformationem attinet, in eâ satis segnes erant boni Patres, totum istud negotium, nisi quod XVIII. Capita præcipuè reformanda indicâssent, ad Martinum P. novitèr electum remiserunt; qui, ne nihil agere videretur, Constitutiones quasdam *de exemptionibus*, *de unionibus*, &c. *Sess.* XLIII. edidit, reliquis quæ maximi erant momenti penitùs prætermissis.

III. Studio autem vehementiori in causâ hæreseos, quam vocant, actum est. Inani prorsus furore in *Joan. Wickliff* triginta jam annis demortuum *Sess.* VIII. iv. *Maii* MCCCCXV. sævitum est, cujus doctrina *hæretica*, *erronea*, *scandalosa* declaratur; scripta omnia prohibentur; memoria velut notorii hæretici absque pœnitentiâ defuncti diro anathemate confossa; ossa denique exhumanda & projicienda decernuntur. Pari ferociâ contra *Joan. Hussum* procedit Synodus, quem, ruptâ salvi conductûs fide, non auditum, nedum convictum carceri primò mancipavit; deinde XXX. in eum Articulis formatis hæreticum denunciavit; scripta ejus omnia cremari, ipsumque degradari & comburi, reluctante licet & frustrà renitente Sigismundo, *Sess.* XIII. xv. *Junii* ordinavit. Hujus Sententiæ atrocitate permotus *Hieron. de Pragâ*, ipse etiam, ut Wickliffi & Hussi sectator, Hæreseos postulatus, metúque perculsus, se suáque dogmata Synodo subjecit, & Retractationis schedulam propria manu scriptam, & vivâ voce prolatam *Sess.* XIX. xxiii. *Sept.* Synodo tradidit. Postea verò pœnitentiâ ductus, abjurationem suam detestatus, Hussi virtutes deprædicans, magno ingenii acumine, nec minori animi constantiâ dogmata sua proferens & propugnans, à Synodo *Sess.* XXI. xxx. *Maii* MCCCCXVI. ut hæreticus damnatur, & potestati sæculari traditus vivicomburium patitur. Denique contra horum fautores & asseclas, decretum est *Sess.* XIII. circà S. Eucharistiæ Sacramentum, quod *licet Christus sub utrâq; specie instituerit, eundemq; administrandi modum Ecclesia Primitiva retinuerit, his tamen* NON OBSTANTIBUS, *consuetudo Ecclesiæ, quâ sub specie panis tantummodo à Laicis suscipitur, est observanda.* Quædam alia obiter in hâc Synodo gesta, *Disceptationem* Anglos inter & Hispanos de loci prærogativâ, Anglis à Concilio haud ægrè concessâ & decreto confirmatâ; *Petitiones* Polonorum circa libellum cujusdam Joan. Falconberg Equitis; *Carolinæ* confirmationem, &c. brevitatis gratiâ prætermus. Extant Acta compendiosè relata, seorsim edita, *Hagenoæ*, 1500. 4*to*. cum notis Binii *Conc.* Tom. XII. in initio; quibus subjunguntur Martini P. V. Bulla de erroribus, uti vocantur, Wickliffi, &c. *ibid.* col. 259. & Methodus in publicâ sessione Conciliorum General. observanda, *ibid.* col. 284. *Epistolæ* variæ, decreta, processus, aliaq; hùc spectantia *Appendicis* vicem obtinent, *ibid.* col. 1434. De Decretis quartæ & quintæ Sess. hujusce Synodi, quibus Potestas Concilii Generalis super Papam stabilitur, consulat Lector Edm. Richer. *Hist. Conc. Gen.* lib. II. c. 3. Natal. Alexandr. *Hist. Eccles. Sæc.* XV. *Dissert.* iii. iv. Em. Schelstrat. *Acta Constant. Conc. Antv.* 1683. 4*to*. & ejusdem *Tractat. de sensu & auctorit. Constant. Conc.* contrà Maimburg, *Romæ* 1686. 4*to*. Accuratissima harum rerum cognitio ex *literariâ Reformationis historiâ*, quam sub auspiciis seren. Ducis Brunsvicensis edendam avidè expectamus, promptam ei & propitiam Lucinam precantes, expetenda erit.

LON-

LONDINENSE, ab Henrico Chicheley Cantuariensi Antistite cum Suffraganeis, in Ecclesiâ D. Pauli circà Festum S. Michaelis anno MCCCCXIV. coactum. In quo, Oratores pro parte Cleri Anglicani ad Concilium Generale Constantiæ celebrandum progressuri eliguntur, & quædam ad privilegia Monachorum minuenda, & exemptiones cohibendas ringentibus frustrà Fratribus decernuntur. Vide Walsingham *Hist. Angl.* p. 387. Notandum est Henricum Archiepiscopum singulis ferè annis Synodos Londini congregâsse; Harum unâ anno MCCCCXV. de Festis S. Georgii M. SS. Davidis & Ceddæ Episcoporum, & S. Winifredæ V. actum est. Extat Constitutio Synodalis apud Spelm. *Conc. Brit.* p.669. & *Conc.* Tom.XII. col.295. Alterâ anno MCCCCXVI. nonnulla in jurisdictionis Ecclesiasticæ malè administratæ correctionem,& hæreseων quas vocant extirpationem ordinantur. Extant Disciplinæ Capitula III. *Conc. ibid.* col. 299. Tertiâ, an. MCCCCXVII. in studiosorum gratiam decretum est, ut Beneficiorum Ecclesiasticorum Patroni ea vacantia his, qui graduum dignitatibus ab Academiis donati sunt, deinceps conferant, gradûs & professionis ratione juxta beneficiorum census & valores habitâ. Constitutio habetur ap. Spelman. *ibid.* Consule etiam *Antiquit. Britan.* p. 278. & sequ. ubi plures at levis momenti Synodi sub Henrici Cantuariensis Præsidentiâ memorantur. 1414.

SALISBURGENSE ab Everhardo Archiepiscopo, cum Suffraganeis *V.* & absentium Procuratoribus, circa annum MCCCCXX. congregatum. In quo varia Disciplinæ Capitula, à Decessoribus suis in superioribus Synodis stabilita, renovantur, & multa alia in morum reformationem de novo ordinantur. Extant Constitutiones *de Summâ Trinitate & fide Catholicâ; de officio Archidiaconi, Vicarii,* &c. XXXIV. *Conc.* Tom. XII. col. 308. quibus subjunguntur *Canones* LIX. ex prioribus Constitutionibus excerpti, & à Joanne Ecclesiæ Salisburgensis Archidiacono promulgati, *ibid.* col. 328. 1420.

PRAGENSE II. à Conrado Archiepiscopo reliquóque ex parte Reformatorum in regno Bohemiæ Clero, Hussitis vulgò appellato, ad amoliendam, quâ injustè laborabant, hæreseos infamiam vii. *Julii* anno MCCCCXXI. congregatum. In quo XXII. Articuli fidei Christianæ Veterum Formulis consoni, *de Sacra Scriptura; de Ecclesiæ Primitivæ Symbolis; de Sacramento Eucharistiæ; de morum Cleri reformatione,* &c. solenni decreto promulgantur. Dicti *Articuli* habentur in *Historiâ Hussiticâ* Cochlæi, lib. V. & apud Dubravium *Hist. Bohem.* lib. XXV. Videsis Boh. Balbini *Miscel. Hist. Bohem.* Decad. I. lib. 6. 1421.

COLONIENSE I. à Theodorico Archiepiscopo, & Suffraganeis *V.* xx. die *Martii* anno MCCCCXXIII. celebratum. Extant Disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* VII. *contra fornicarios* seu *concubinarios Clericos; contra Sæculares qui in libertatis Ecclesiasticæ derogationem præsumant,* &c. *Conc.* Tom. XII. col.360. His subnectuntur *Constitutiones* V. de Disciplinâ xxii. *April.* ejusdem anni à Theodorico Synodicè ordinatæ. 1423.

PAPIENSE aliàs SENENSE dictum, Oecumenicum, à Martino P. V. ex decreto Concilii Constantiensis ad urbem Papiensem mense *Maii* anno MCCCCXXIII. coactum; indè Pestilentiâ grassante ex Præsulum, qui paucissimi aderant, sententiâ Senas translatum, ibique 1423.

 que Calend. *Novemb.* inchoatum; Præsidentibus IV. Sedis Pontificiæ Legatis. In quo contrà Hussitas Hæreseos damnatos, eorumque fautores; contrà Benedictum XIII. ejusque in schismate Successores asperè satis & importunè actum est: de Græcis etiam reducendis consultum; cum autem ad Ecclesiastici statûs Reformationem deventum est, à Martino P. bellorum inter Principes Christianos grassantium obtentu soluta est Synodus, & Civitas Basileensis Concilio septimo post anno celebrando constituta est. Extant Acta *Parif.* 1612. in 4*to.* edita, & apud Richer. *Hist. Conc. Gen.* lib. III. c. 1. & cum additionibus nonnullis ex Raynaldo, *Conc.* Tom. XII. col. 365.

1425. HAFNIENSE Petro Luckio Lundensi Archiepiscopo Præside, assidentibus Suffraganeis *VI.* cum Abbatibus & Clero Provinciæ Lundensis, xi. die *Januar.* anno MCCCCXXV. ad Disciplinæ instaurationem, & morum correctionem celebratum. Extat *Epistola* Synodalis varia monita salubria, & purioris Disciplinæ capitula continens. *Conc.* Tom. XII. col. 380.

1429. PARISIENSE à Joanne de Nantone Archiepiscopo Senonensi, assistentibus Suffraganeis *IV.* Abbatibus, Prioribus, aliisque viris doctis ex Academiâ Parisiensi, primo die *Martii* anno MCCCCXXIX. coactum. In quo varia ad vitæ honestatem, morum probitatem, & cultûs Divini puritatem ordinantur. Extant *Constitutiones* Synodales XLI. quarum aliæ *reformationem divini officii* spectant, aliæ *mores Prælatorum, Abbatum, Abbatissarum, & personarum Regularium,* aliæ *habitum & vitam Clericorum,* aliæ denique *Secularium correctionem, Conc.* T. XII. col. 392.

1429. DERTUSANUM à Petro de Fuxo Cardinale Martini V. Legato, ad profligandum Schisma in Hispaniam misso, Præside; præsentibus Alfonso Aragoniæ Rege, Reginâ, Prælatis, Abbatibus, aliisque præcipuis Ecclesiasticis regnorum Aragoniæ, Valentiæ, & principatûs Cataloniæ plusquam CC. xix. *Septemb.* anno MCCCCXXIX. congregatum. In quo Schismate per cessionem Clementis VIII. Antipapæ jam penitus extincto, & Paniscolensibus ad unionem & obedientiam reductis: de Ecclesiastici statûs reformatione consultum est. Extant *Acta* (quibus Clementis VIII. Bulla resignationis,& octo Alphonsi R.Diplomata immunitates Ecclesiæ propugnantia subnectuntur) & Constitutiones XX. *de vitâ & honestate Clericorum; contrà Concubinarios; ut nullus non idoneus ad S. Ordines promoveatur; de modo instruendi populum circà fidem,* &c. *Conc.* Tom. XII. col. 406. & apud d' Aguirre. *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 648.

1431. BASILEENSE, Oecumenicum, ex decreto Concilii Constantiensis à Synodo Senensi confirmato, Præsulibus ad locum & tempus in eâdem præstituta coëuntibus, Martino V. & post ejus obitum Eugenio IV. PP. consentientibus, & Julianum S. Angeli Cardinalem sui nomine Legatum & Concilii Præsidem constituentibus, Sigismundo Imp. ejusdem patrocinium suscepturo, anno MCCCCXXXI. congregatum: xxiii. *Julii* inchoatum, undecimo abhinc anno ad civitatem Lausanensem prorogandum.

Primâ *Sessione* xiv. *Decemb.* habitâ, Conciliorum Constantiensis & Senensis Decreta, Martini & Eugenii PP. Bullæ, quibus fundamentis innixa est hujus Concilii Auctoritas, leguntur; Causæ propter quas coactum

actum est indicantur; & modus agendi in singulis Sessionibus ordinatur: Tribus autem de causis celebrata est hæc Synodus, 1. de fide illibatâ conservandâ, 2. de pace inter Principes Christianos conciliandâ, 3. de Ecclesiâ in Capite & Membris reformandâ. SÆC. XV. ab Ann. MCD.

I. In negotio Fidei. Legatio ad Bohemos instituitur, quâ eos oblato salvo conductu ad Concilium vocant. Bohemi Oratores suos, fide à Concilio & Sigismundo Imp. datâ, Basileam mittunt: qui benignè primùm à Synodo recepti, quatuor postulant; 1. Ut Eucharistia per Bohemiæ & Moraviæ ditiones sub utrâque specie ministretur. 2. Ut omnia peccata mortalia præsertim publica per eos quorum interest cohibeantur. 3. Ut Verbum Dei à Sacerdotibus liberè & fideliter prædicetur. 4. Ut Clerus ab omni temporali dominio abstinere cogatur; si hæc concessa sint, se ad Ecclesiam Romanam redire, & cum eâ in posterum uniri velle profitentes: Super his postulatis in privatis Congregationibus multum disputatum est, in Concilio nihil actum, nisi quod *Sess.* XXX. xxiii. *Decemb.* MCCCCXXXVII. *Eucharistiam sub unâ specie à laicis suscipiendam; Christum integrum esse sub alterutrâ specie; & Consuetudinem Ecclesiæ pro lege habendam*, decretum sit. De Græcis etiam reducendis Legationes & Literæ ultrò citróque datæ, quibus de Generali utriusque Ecclesiæ Concilio habendo; de commeatu & subsidio Græcis ministrando, de salvo conductu, aliisque præcurrentibus conclusum est. Verùm conatus istos infregit Eugenius P. Græcos Florentiam alliciens. His adjicere liceat Decreta contra Judæos *Sess.* XIX. renovata, & Libellum quendam Augustini de Româ Archiepisc. Nazareni, ob propositiones quasdam temerarias, erroneas & hæreticas, *de humanâ naturâ Christi*, &c. in eo contentas, damnatum, salvâ auctoris personâ, *Sess.* XX. & tandem Veritates duas *Sess.* XXXIII. xvi. *Maii* MCCCCXXXIX. promulgatas: Primam *de potestate Generalis Concilii super Papam.* Secundam *de non dissolvendo aut transferendo in alium locum Concilio, absque duarum partium consensu*, quibus veritatibus pertinacitèr repugnans *hæreticus* declaratur. Nec prætereunda videtur hujusce Synodi *de immaculatâ B. Virginis Conceptione* Definitio, & *Festi* ejusdem quotannis vi. Id. *Decemb.* cum Indulgentiarum solennitate celebrandi *Institutio*, *Sess.* XXXVI. xvii. *Sept.* MCCCCXXXIX. ordinata. II. In negotio Pacis; Ad Principes discordes legatos suos ordinavit Synodus; quibus mediantibus, Concordia inter Regem Franciæ & Ducem Burgundiæ inita est; Reliquos Synodi conatus dissidia eam inter & Eugenium *de summâ potestate* orta frustrârunt; uti & Reformationis negotio multùm restiterunt. III. Nonnullæ autem saluberrimæ Constitutiones in disciplinæ collapsæ instaurationem, vitæque & morum correctionem, ab hoc Consessu variis temporibus effluxerunt. *De Electione summi Pontificis*, cum *formulâ Fidei* à nuper Electo profitendâ; *de numero & qualitate Cardinalium*, &c. *Sess.* XXIII. *De Episcopis eligendis*, ut sint *ætate legitimâ, moribus graves, literarum scientiâ præditi*, &c. *contrà Reservationes*, &c. *Sess.* XII. *Contra Concubinarios*; *de Excommunicatione*; *de Interdictione*; *de Annatis non solvendis*, &c. *Sess.* XX. XXI. In jurisdictionis antiquæ renovationem *contrà Papales usurpationes*, & *frivolas Appellationes*, *Sess.* XXXI. & denique quò malis ingruentibus tempestiva adhibeantur remedia, ut *Synodi Episcopales per singulas Diœceses bis aut ad minùs semel annuatim*, Provinciales *tertio quoque* anno celebrentur, *Sess.* XV. Hæc sunt Primordia Reformationis à Synodo tentata, ulteriùs ut videtur

progressurâ

SÆC.XV.ab Ann.MCD. progressurâ nisi de Auctoritate suâ litigandum esset, cui vindicandæ multum insudârunt Patres. *Seſſ.* II. Decretum Constantiense *de potestate Concilii super Papam* confirmatur. *Seſſ.* III. IV. Papæ non licere *Concilium dissolvere, aut aliò transferre, nisi cum consensu duarum partium; nec Cardinales à Concilio avocare, aut novos nisi in Concilio creare* conclusum est. *Seſſ.* VI. VII. VIII. anno MCCCCXXXII. *Unicam esse Ecclesiam, Unicum Generale Concilium Basileæ congregatum* declaratur; *nemini licere sub pœnâ excommunicationis Bononiam aut quemcunque alium in locum pro celebratione Concilii se conferre; si sedes vacaverit durante Concilio Papam extra Concilium non esse eligendum; contrà Eugenium procedendum esse, ni Bullam dissolutionis revocaverit, nec ei licere de Beneficiis eorum qui Concilio adhærent disponere*, decretum est. *Seſſ.* X. XI. XII. anno MCCCCXXXIII. *Eugenius* ad Concilium *citatur*; non comparens *contumaciæ* postulatur: nisi *dissolutionis* Bullam revocet, & intrà terminum præscriptum coram Concilio se sistat, deponendus judicatur. *Seſſ.* XIV. XVI. XVII. an. MCCCCXXXIV. Eugenii *Literæ* ad Concilium quibus *id legitimè continuatum, seque id omni favore prosequuturum* declarat; *omnia in eo hactenùs gesta, & in tribus Causis prædictis deinceps gerenda approbat; omniáque à se in præjudicium Concilii facta aut attentata cassat*; publicè lectæ, ratæ, & gratæ habentur. Legati autem qui eas pertulerunt, non nisi sub certis conditionibus, *absque omni jurisdictione coactivâ*, & juramento ad decreta Concilii Constant. observanda priùs præstito, ad Præsidentiam admissi. *Seſſ.* XXVI. XXVII. XXVIII. XXIX. an. MCCCCXXXVII. varia *Accusationum* Capita, *Citationes* & *Processus* in Eugenium ad Synodum venire præfractè recusantem formantur. *Seſſ.* XXXIV. xxv. *Jun.* MCCCCXXXIX. Eugenius in præcedentibus Sessionibus *contumax* declaratus, & ab omni jurisdictione *suspensus*, ut *pacis Ecclesiæ turbator, simoniacus, perjurus, hæreticus*, &c. *deponitur*. *Seſſ.* XL. xxvi. *Febr.* MCCCCXL. Amadeus Sabaudiæ Dux, superiori Sessione in Pontificem electus, juramentum ex decreto Synodi præstitit, & Felicis nomen suscepit, cui ut *unico vero & indubitato Ecclesiæ Rom. Pastori ab omnibus Christi fidelibus de necessitate salutis obediendum esse* decrevit Synodus. *Seſſ.* XLV. xvi. *Maii* MCCCCXLII. Fœlix Papa V. Concilii Præses Civitatem Lugdunensem pro Concilio intrà triennium celebrando nominavit: Concilium autem Basileense non dissolutum, sed vel Basileæ continuandum vel ad Civitatem Lausanensem transferendum decretum est. Extant *Acta* cum Binii notis, *Conc.* Tom. XII. col. 459. quibus præmittuntur *Petitiones & Articuli Bohemorum*: Subjunguntur *Bulla* Nicolai P. V. Eugenii Successoris, acta & gesta Concilii Basileensis confirmans: *Epistolæ* variæ Synodales: *Actionum, Decretorum*, aliarúmque rerum huc spectantium *Farrago* sivè *Appendix*; & *Orationes* contrà Bohemos IV. Concilii *Basileensis & Florentini Acta*, ab Augustino Patricio compendiosè relata, habentur *Conc.* Tom. XIII. col. 1488. Vide Æneæ Sylvii *de Gestis Concilii Basileensis* libros II. & Richer. *Hist. Conc. Gen.* lib. III. à Cap. 2. ad 6. inclusivé.

1438. BITURICENSE à Gallicanæ Ecclesiæ Præsulibus, Præsidente Carolo VII. Francorum R. præsentibus Ludovico Delphino, aliisq; Regni Primoribus, Avarici Biturigum Aquitaniæ Metropoli an. MCCCCXXXVIII. celebratum. In quo Concilium Basileense, repudiato Ferrariensi, ab Ecclesiâ Gallicanâ approbatur; & Constitutiones ejus *de potestate Concilii* suscipiuntur;

susc ipiuntur; eâque occasione, PRAGMATICA SANCTIO SÆC. XV ab Ann. MCD.
pro jure Regio contrà Usurpationes Papales ab Ordinibus Regni in Conciliis generalibus anno sequente confirmanda stabilitur. Vide Gaguin. *Hist. Gall.* lib. X. Extat *Pragmatica Sanctio*, *Paris.* 1554. 2. Vol. 8*vo.* à Pinsonio edita & illustrata, *ibid.* 1666.

FERRARIENSE sive FLORENTINUM, ab Eugenio IV. P. quo Patrum Basileensium conatus pessundaret, & Græcos spe suppetiarum à Latinis fascinatos in partes suas attraheret, Ferrariæ congregatum & vi. *Octobris* anno MCCCCXXXVIII. inchoatum; Florentiam postea transferendum: Huic Præsedit Eugenius Papa, Cardinalibus & Prælatis Latinis stipatus; quibus non pauci ex Basileâ, repudiato Concilio, accesserunt: Joannes Græcorum Imperator, Demetrius Despota, Josephus Patriarcha CP. cum Patriarcharum Orientalium Vicariis, Metropolitanis, Monasteriorum Hegumenis, & Proceribus Ecclesiasticis ad unionem in fide & ritibus inter Græcos & Latinos stabiliendam interfuerunt. De quatuor Articulis in hâc Synodo controversum est. 1. *De Processione Spiritûs S.* 2. *De pane Azymo in Sacramento Altaris.* 3. *De Purgatorio.* 4. *De Primatu Papæ*; quorum primo ad Concilium reservato, reliqua privatis Congregationibus discutienda amandantur; & nè fortè rixosæ de rebus controversis in Concilio Disputationes (cum in tantâ frequentiâ nullus sit altercandi modus) unionis negotium impedirent, inter utrósque convenit ut ex alterutrâ parte decem qui disputandi munus sustinerent eligerentur: à parte Græcorum ex Metropolitanis Ephesius (unus instar omnium) Monembasianus, Nicænus, Lacedæmoniæ, & Anchiali; è Proceribus Ecclesiasticis M. Chartophylax M. Ecclesiarcha; Monasteriorum Præfecti, Pantocratoris & Calei, & Moses Hieromonachus. A parte Latinorum, Duo Cardinales, Julianus & Firmanus; Andreas Rhodi, Joannes Hispanus, & sex alii. *In Congregationibus*, inter Julianum Card. & Joannem Hispanum ex parte Latinorum, Marcum Ephesium & Archiep. Nicænum ex parte Græcorum, de *Purgatorio* disputatum est, testimoniis ex S. Scripturâ & Doctorum scriptis utrinque allatis. *In Concilio* Controversia *de Additamento* ad Symbolum per XI. continuas Sessiones à vi. die *Octobris* ad xviii. *Novembris* inclusivè agitata, necdum determinata, in medio relinquitur; petentibus Latinis ut in alteram partem quæstionis transeant, & relictâ de Additamento controversiâ, ipsum Dogma de Processione *ex Filio* disceptetur, deinde Concilium Florentiam Urbem transfertur. *Sess.* I. Florent. alias XIII. xxvi. *Februar.* MCCCCXXXIX. Marcus Ephesius Ecclesiæ Græcæ fidem de Processione *ex solo Patre* tuendam suscipit. *Sess.* II. III. Latini Occidentalium Patrum testimonia in suæ fidei propugnaculum proferunt, & responsum petunt: deinde id mandante Imperatore à disputando cessatum est, & ad media Unionis pervestiganda proceditur: id negotii subit Imperator, & sive ex propensiori animi affectu, sive ex suppetiarum spe, & immani res Græcas provehendi desiderio, ei acritèr instat & invigilat. Hic primò Patriarcham in consortium operis adducit, dein Antistites summâ rerum penuriâ laborantes vel muneribus vel minis sibi obsequentes dat, dempto à Principibus Ecclesiasticis patriæ fidei tenacioribus suffragandi jure: tandem impellente Imperatore; Rosseno, Nicæno, & Protosyncello suadentibus, ii. *Junii* in Latinorum castra itur: Dogma de Processione *ex Filio*, Ephesio frustrà obnitente, plerisque 1438.

 non

SÆC XV. ab Ann. MCD. non sine gemitu & lachrymis assentientibus, recipiendum decernitur; deinde *Additamentum* ad Symbolum legitimè & justis de causis factum esse: Utrique Ecclesiæ consuetudinem suam circa panem Excharisticum ἄζυμον vel ἔνζυμον servandam esse: Doctrinam Purgatorii & Primatûs Papæ tenendam esse, ab Imperatore cum Consiliariis, Synodo inconsultâ, conclusum est. Tomus deinde conficitur quinto die *Julii* palam ab omnibus subscriptione confirmandus, & postero die solenni celebritate promulgandus. Hujusce Synodi Historiam & Acta à Sylvestro Syropulo M. Ecclesiarchâ & Dicæophylace qui præsens interfuit summa fide relata, & ex publicis Græcorum Commentariis descripta habemus, cum interpretatione & notis R. Creighton Gr. Lat. edita *Hagæ-Com.* 1660. *fol.* Nec dissimulandum est, Acta ab his paululum discrepantia, suppressis Latinorum dolis, à Theodoro Xanthopulo (si rectè conjicit Allatius *) Græcè conscripta, *Romæ* primum edita, 1577. *fol.* deinde adjectis Scholarii & aliorum operibus Græcè & Latinè ex interpretatione Matt. Caryophili *ibidem* recusa 2 Vol. *4to.* inde in *Conc.* Tom. XIII. relata. Dum hæc geruntur, Florentiam appellant Armenorum Legati, ad unionem cum Latinis in fide & ritibus transigendam missi. Quibus auditis, de Symbolo Athanasiano & Constantinopolitano cum additione vocis *Filioque*, & de Concilii Chalcedonensis decretis suscipiendis; de septem Sacramentis juxta formam in Ecclesiâ Romanâ usitatam ministrandis; de nonnullis Festis diebus observandis; de consensu cum Ecclesiâ Romanâ in *Purgatorio*, *Papæ primatu*, aliisque doctrinæ Capitibus determinatum est. Extat *Decretum Synodale* xxii. *Novemb.* anno MCCCCXXXIX. sancitum, *Conc.* Tom. XIII. col. 529. Pactam etiam in hâc Synodo cum Jacobinis, cum Mesopotamiæ & Syriæ incolis, cum Chaldæis denique & Maronitis concordiam memorant historici, & *Decreta* cum *Formulâ fidei* ab iis Gentibus profitendâ reperiuntur, *ibid.* col. 1204. 1222. Verum hæc Romæ in Basilicâ Lateranensi ad quam Eugenius P. ex Florentiâ Synodum transtulerat acta sunt. Consule hujus Concilii Acta ab Horatio Justiniano collecta & Latinè edita *Conc.* Tom. XIII. col. 825. & Augustini Patricii historiam Compendiariam supra laudatam. *ibid.* col. 1488.

* In Creighton. Exercit. V. p. 73.

1439. CANTUARIENSE I. ab Henrico Archiepiscopo, cum Suffraganeis Calend. *Novembris* anno MCCCCXXXIX. habitum. In quo Clerus de severitate legum *Præmunire* conquestus, earum abrogationem supplicitèr petiit, decimâ Regi concessâ, & majoribus adjumentis uberrimè promissis: de *augmentatione* item exilium Vicariarum, & moderandis Advocatorum exactionibus actum est. Extat in hanc rem *Constitutio* Synodalis apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 689. & *Conc.* Tom. XIII. col. 1282. Porrò hâc Synodo sedente exequias pro Sigismundo Augusto defuncto honorificè celebratas narrat Nic. Harpsfield *Hist. Eccl. Angl.* p. 621.

1440. FRISINGENSE à Nicodemo de Scala, qui pulso Joanne Grienenwaldero, sedem occupaverat, cum Decano & Capitulo Ecclesiæ Cathedralis, reliquoque Diœcesis Frisingensis Clero, in Aulâ Episcopali ii. die *Septembris* anno MCCCCXL. congregatum. Extant quæ ad disciplinam Ecclesiasticam spectant *Canones* XXVI. *de Clericis peregrinis & ignotis; de judiciis; de Clericis non residentibus*, &c. *Conc.* Tom. XIII. col. 1283.

1445. ROTHOMAGENSE à Radulpho Roussèlio Archiepiscopo cum Suffraganeis, Ecclesiarum Cathedralium Procuratoribus, Abbatibus,

bus, Prioribus, &c. in Capellâ Manerii Archiepiſcopalis xv. *Decembris* anno MCCCCXLV. celebratum. Extant in rectæ Fidei propugnaculum, & vitæ ſanctimoniam, *Conſtitutiones* XL. contra *Blaſphemos, & temerè jurantes; contra magicos libellos, & Dæmonum invocatores; contra Superſtitiones noviter Uſurpatas*, &c. *Conc.* Tom. XIII. col. 1303. SÆC. XV. ab Ann. MCD.

TURONENSE rectius ANDEGAVENSE, Joanne Archiepiſcopo Præſide, præſentibus Suffraganeis *IV.* & abſentium Vicariis, in Refectorio Eccleſiæ Andegavenſis Cal. *Julii* anno MCCCCXLVIII. coactum. In quo Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XVII. *de clandeſtinis Matrimoniis; de non temerandis Eccleſiis; de ludis prohibitis*, &c. ordinantur. Horum Compendium protulit Poſſevinus in *Appar. Sac.* Tom. II. integra ex J. Sirmondi apographo deſcripta habentur, *Conc.* Tom. XIII. col. 1352. 1448.

CONSTANTINOPOLITANUM, præſentibus tribus Patriarchis, Alexandrino, Antiocheno, & Hieroſolymitano, Conſtantino Palæologo Imperante, in Templo S. Sophiæ circa annum MCCCCL. celebratum. In quo Gregorius Patriarcha CP. de throno deturbatur, & Athanaſius in ejus locum ſufficitur: Synodo Florentinâ rejectâ ab unione cum Latinis ſeceſſum eſt; Additionem Symbolo ſupervacaneam eſſe, cum quod à ſeptem Synodis comprobatum ſit correctione non indigeat; & Papam reliquis Patriarchis ordine non dignitate præcedere, declaratum eſt: Denique trium Patriarcharum Synodus an. MCCCCXLIII. congregata, (cujus Decretum contrà Metrophanem Patriarcham, alioſq; Henoticos habetur apud Allatium *de Conſenſu*, lib. III. c. 4.) ab hoc Conſeſſu approbatur. Extant *Acta* partim Græcè partim Latinè *Conc.* Tom. XIII. col. 1365. & apud Allatium *ibid.* inter *Addenda*, col. 1380. & ſequ. ubi multa congeſſit Vir eruditus quibus ea νόθείας ſuſpecta daret: verum non ſunt tanti ut Lectori ſcrupulum injiciant, aut nobis ad alia properantibus aliquid negotii faceſſant. 1450.

COLONIENSE Nicolao Cuſano Cardinale legato per Germaniam Pontificio Præſide, Theodorico Archiepiſcopo aſſiſtente & comprobante, præſentibus Comprovincialium Vicariis, Abbatibus, Decanis, &c. tertio die *Martii* anno MCCCCLII. habitum. In quo varia ad mores Clericorum & Monachorum corrigendos, & in diſciplinæ indies labaſcentis inſtaurationem ordinantur, Conſtitutiones denique à ſuperioribus Synodis editæ renovantur. Extant *Decreta*, Conc. Tom. XIII. col. 1378. 1452.

SUESSIONENSE à Joanne Juvenale de Urſinis Metropolitâ Rhemenſi, cum Suffraganeis IV. licentiâ à Carolo R. ſecundum Pragmaticam prius impetratâ, menſe *Julii* anno MCCCCLV. (ad annum ſequentem dimittunt noviſſimi Conciliorum editores) coactum. In quo abuſus, qui bellis flagrantibus in Eccleſiam irrepſerant, tolluntur, cultui Divino ſuus decor reſtituitur, aliaque ad fidei puritatem & vitæ honeſtatem decernuntur. Extat *Decretum* Synodale *Conc.* Tom. XIII. col. 1396. Conſule Guil. Marlot. *Hiſt. Rhemenſ.* lib. IV. cap. 40. p. 732. 1455.

SENONENSE, à Ludovico Archiepiſcopo cum Suffraganeis *III.* Decanis, Abbatibus, & reliquo iſtius Provinciæ Clero, menſe *Martii* anno MCCCCLXI. celebratum, (in Actis annus MCCCCLX. numeratur *more Gallicano*) In quo quatuor tractanda proponuntur, 1. *De Dei reverentiâ & cultu.* 2. *De correctione morum virorum Eccleſiaſticorum.* 1461.

SÆC.XV. ab Ann.MCD. *ſiaſticorum.* 3. *De fideli adminiſtratione & bonorum temporalium conſervatione, & fideli diſtributione.* 4. *De oppreſſionibus & gravaminibus Eccleſiæ:* & ſuper ſingulis variæ conſtitutiones ordinantur. Extant *Capitula* prolixa XXVI. ab altero Concilio ſub Triſtando Archiepiſcopo anno MCCCCLXXXV. demum habito comprobata, & ejus Actis inſerta. *Conc.* Tom. XIII. *Append.* col. 1723.

1463. CANTUARIENSE II. à Thomâ Bourchier Archiepiſcopo cum Suffraganeis, in Eccleſiâ Cathedrali D. Pauli Londinenſ. ſexto *Julii* anno MCCCCLXIII. coactum. In quo de debitâ reverentiâ Eccleſiis & locis ſanctis habendâ, & de veſtitu clericorum actum eſt. Extant *Conſtitutiones* II. apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 698. inde *Conc.* Tom. XIII. col. 1419. Plures Synodos ſub Thomâ Archiepiſcopo Londini habitas memorat *Antiquitat. Britan.* Auctor, & multa in negotio Reformationis ab iis Decreta notat; quem vide p. 293, 294.

1466. EBORACENSE, à Georgio Nevile Archiepiſcopo, cum Suffraganeis, Prælatis, & Clero iſtius Provinciæ, in Eccleſiâ Metropolitanâ, xxvi. die *Aprilis* anno MCCCCLXVI. ad fidei munimen, morum reformationem, & Eccleſiaſticæ libertatis defenſionem congregatum. In quo decretum eſt *ut quilibet Sacerdos quater in anno populo exponat* XIV. *Articulos Fidei*; X. *mandata Decalogi*; II. *præcepta Evangelii*; VII. *opera Miſericordiæ*; VII. *peccata Capitalia*; VII. *virtutes principales*; & VII. *gratiæ Sacramenta:* & multa alia ad corrigendos abuſus ordinantur: Extant *Capitula* X. quibus ſubjunguntur *Conſtitutiones* V. à Joanne Kemp Archiepiſcopo & S. R. E. Cardinale in Synodo Provinciali prius ſtabilitæ in hâc Synodo renovatæ apud Spelman. *Conc. Brit.* T. II. & *Conc.* Tom. XIII. col. 1421.

1473. MADRITENSE, ab Hiſpaniæ Epiſcopis & Prælatis, Roderico de Borgiâ Cardinale & Sixti P. IV. in Hiſpaniam legato Præſide, ſub initium anni MCCCCLXXIII. coactum. In quo contra *ignorantiam, avaritiam,* & *luxuriam* Clericorum actum eſt. Et remedia tempeſtiva ſingulis adhibentur. Hujus Synodi ex Marianâ meminit H. Spondanus ad ann. 1473. vii. viii. Vide d' Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. pag. 671.

1473. I. TOLETANUM ab Alphonſo Carrillo Archiepiſcopo, cum Suffraganeis, & Comprovincialibus, in oppido de Arandâ Oxomenſis Diœceſis, unde & ARANDENSE à quibuſdam appellatur, v. die *Decembris* anno MCCCCLXXIII. In quo *ne cura Eccleſiarum aut dignitates ullis crederentur qui Latinè neſcirent*; *ne Clerici Concubinas teneant*; *contra duella & homicidia*, &c. decretum eſt. Extant *Canones* XXIX. *Conc.* Tom. XIII. col. 1448. & apud d' Aguirr. *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 672.

1486. LONDINENSE II. à Joanne Morton Archiepiſcopo, cum Epiſcopis Suffraganeis, & Provinciæ Cantuarienſis Clero, in Eccleſiâ D. Pauli Londin. XIII. die *Feb.* anno MCCCCLXXXVI. congregatum: In quo contra ineptias quorundam Concionatorum caninâ Eloquentiâ in Epiſcopos abſentes latrantium, contra mollitiem & luxuriam Cleri Londinenſis, & de exequiis Epiſcoporum defunctorum actum eſt. Vide Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 712. Conſule *Antiquit. Brit.* 297, 298.

FINIS.

WILHELMI

WILHELMI CAVE

Canonici Windesoriensis

DISSERTATIONES TRES.

I. *De Scriptoribus Ecclesiasticis incertæ Ætatis.*

II. *De Libris & Officiis Ecclesiasticis* GRÆCORUM.

III. *De Eusebii Cæsariensis Arianismo adversus* JOANNEM CLERICUM.

LONDINI,

Typis *T. H.* Impensis vero RICHARDI CHISWELL ad insigne *Rosæ Coronatæ* in Cœmeterio D. *Pauli*, MDCXCVIII.

DISSERTATIO PRIMA.

De Scriptoribus Ecclesiasticis incertæ Ætatis.

RECensuimus hactenùs per omnia Ecclesiæ Christianæ Sæcula, viros doctrinâ scriptísque illustres, quorum tempora vel aliquâ probabili conjecturâ signari poterant. Nondùm tamèn laborum finis. Plures sunt, nec contemnendi scriptores, quorum ætas penitùs ignoratur, nec ulla vestigia deprehendi queant. Hos etiam in censum referri, è re forsàn Lectoris erit, non quidèm omnes (id enim infiniti esset operis, tædióque pleni) sed paucos, selectos, nec ita passim obvios. Quos proindè ordine Alphabetico dispositos, hic subjungam; lectorem præmonens, Scriptores aliquot incertæ ætatis, sed Photio antiquiores me *Hist. Lit.* Part I. præcipuè ad finem Sæcul VI. inseruisse, in hac Collectione non repetendos.

AGAPIUS scriptor satis obscurus, cujus utpotè præter Photium, nullus (quod sciam) veterum meminerit. Sectâ fuit Manichæus, & fortè primarius. Si quid video, non alius erat quàm Agapius ille, Manetis discipulus, qui librum confecit *Heptalogum* dictum, de quo agit Petrus Siculus *Hist. Manich.* p. 30. Obstare forsàn quis dicet quod habet Photius, quasi Eunomii hæresiarchæ æqualis fuerit, ínque eum calamum strinxerit. Sed primò non id expressè affirmat Photius, sed tantùm ita sibi videri, Agapium Eudoxii κακοδοξίαν oppugnâsse. Unde liquet ipsum Eunomii non nominatìm meminisse. Verùm esto: Eunomii errores perstrinxerit Agapius. Hoc etiam fieri potuit, modò ætate paulò grandiorem fuisse supponamus. Insaniæ suæ virus non antè annum CCLXXVII. propinare cœpit Manes, & plures posteà annos in vivis erat, ac proinde ad exitum vergente hoc Sæculo Agapium sibi discipulum adscivit. Eunomius, imperante Constantio, hæresin suam in vulgus sparsit. Quid obstat igitur quo minùs Agapius eò úsque, immò ad Constantii exitum vitam producere potuit? præsertìm cum Cyrillus * Hierosolymitanus, qui regnante etiam Constantio, vixit, disertè testetur, suo adhuc tempore superfuisse, qui ipsum Manetem suis oculis conspexerat. Quin & ætate Epiphanii, qui scripsit anno CCCLXXIV. erant, qui cum Hermâ Manetis discipulo colloquuti fuerant, sibiq; de illo plura narraverint, teste ipsomet Epiphanio *Hæres.* LXVI. *num.* 12. p. 629. Perpendat lector; nihil enim hàc in parte pro certo statuo. Scripsit Agapius noster opus in XXIII. libellos distinctum, & alia prætereà *Capita* CII. Quæ omnia Uraniæ cuidam, sectæ suæ mulierculæ, studiiq; sociæ, nuncupavit. In his operibus insana & planè portentosa dogmata venditavit; Esse principium malum per se subsistens, Deo, ab æterno oppositum, quod pro re natâ naturam, materiam, Satanam, diabolum, mundi principem, Sæculi hujus deum, aliísque sexcentis nominibus appellavit; homines necessariò atque invitos peccare; corpus deterioris esse partis, animam Divinæ particulam auræ, ejusdémque cùm Deo naturæ; arborem illam Paradisi Christum fuisse; Trinitatem Consubstantialem se fateri: Christi

* Catech. VI. p. 141.

etiam corpus & sanguinem, quin & Christum crucifixum, immò ipsam crucem, Baptismum, Sepulturam, atque resurrectionem ejus, mortuorúmque adeò omnium resurrectionem & judicium, se honorare ac prædicare. Sed fictis hæc atquè fucatis vocabulis, ad decipiendum accommodatis, & ad absurdos planè & abominandos, ineptos & incongruos sensus, ab eo detortis. De sole & lunâ, veluti de diis disseruit, ejusdémque cum Deo esse naturæ prædicavit, hymnis celebrans, cultúmque illis & majestatem tribuens. Abstinentiam à carnibus atq; à re uxoriâ, tanquàm à rebus detestandis, & à vino, velùt ebrietatis causâ, simulavit. Vetus Testamentum irrisit, ejúsque dicta, factáque omnia malo illi & cùm Deo pugnanti principio ascripsit. Ex Evangelio, Epistolísque Paulinis, dicta quædam divulsit, quæ ad impietatem suam stabiliendam detorquere molitus est. Actis quæ vocantur *XII* Apostolorum, & maximè Andreæ usus est. Quæ quidèm à Manichæis conficta fuisse tradunt veteres. Testes etiam adhibuit Platonem alióſque gentiles, quos perinde ac Christum servatorem, *Divinos ac sacros* appellavit. In his exponendis, dictione & phrasi interdum quidem non contemnendâ usus est; in quibusdam rursùs vilis erat, nihílque à trivialibus differens. Philosophica miserè permiscuit & confudit, ad verum rectúmque depravandum non parùm strenuus, in dicendo solers, ad inveniendum atque excogitandum simplex omninò ac stolidus. Plura de eo ejúsque dogmatibus dabit Photius cod. CLXXIX. col. 401. quem adeant qui talium curiosi sunt. Certè qui Photium cum *Formula receptionis Manichæorum*, quam primò edidit Cotelerius, deinde Tollius, diligenter conferet, non parùm lucis insanis hisce Agapii dogmatibus accensebit.

ALEXANDER. I. ALEXANDER *Lycopolita*, Natione Ægyptius, Lyco urbe Thebaidis oriundus. Duæ erant hujus nominis urbes, utráque in Ægypto sita, una in nomo *Lycopolite* dicto, in nomo *Sebennyte*, altera. Utra fuerit Alexandri patria, parùm refert. Erat quidèm primùm cultu gentilis, deindè ad Manichæos in Ægyptum recens delatos se contulit. Tandem ejuratâ hæresi, ad Catholicorum castra transiit. Et cùm ex eorum grege fuerat, opiniones probè novit, scripsítque librum πρὸς τὰς Μανιχαίου δόξας, *de Manichæorum placitis*, quo interiorem eorum sensum accuratè exponit, & malesana hujus sectæ dogmata rationibus è medio Philosophiæ petitis solidè refellit. Stylus ei duriusculus, durior exscribentium vitio factus; nec parùm difficilem reddit ipsius argumenti perplexitas. Ætas auctoris, etsi certò definiri nequit, antiquissimum tamen esse, & quarti sæculi scriptorem, nec forsan ab ipsius Manetis temporibus longè remotum suspicari fas est. Ait se relationem hujusce opinionis ἀπὸ γνωρίμων τοῦ ἀνδρὸς, *ab iis qui cum homine familiaritèr conversati fuerint*, accepisse. In his erant, quos proximè nominaverat, Papus & Thomas, dogmatis Manichaici doctores. Thomas non alius videtur quàm Thomas iste Manetis discipulus, cujus meminerunt Epiphanius *Hæres.* LXVI. *num.* 5, 12, 31. & Petrus Siculus *Hist. Manichæorum*, p. 31. Et *Formula receptionis Manichæorum*, tum à Cotelerio, tum à Tollio edita; quem Manes in Syriam & Palæstinam misit, quique *Evangelium* Manichæorum condidit, in Decreto Pseudo-Gelasiano inter Apocrypha damnatum. Papum eundem esse conjicerem cum Agapio, Legis Manichiaci interprete & explanatore ab ipsomet auctore constituto, qui *Heptalogum*

talogum Manichaicum commentus est, cujus etiam Petrus Siculus loco citato mentionem facit, de quo nos suprà. Sed obstat, quod in prædictâ *Formula* Paapis & Agapius inter Manetis discipulos distinctè recensentur. His adde, Alexandrum, Cyrilli Hierosolymitani, Epiphanii, aliorúmve qui de Manichæis agunt, nusquam meminisse, ipsis, ut videtur, antiquiorem. Extulit Gr. Lat. hunc Alexandri librum ex apographo Bigotiano Fr. Combesisius *Auct. Noviss.* Paris. 1672. *Part.* II. p. 3. Habetur etiam Latinè *Biblioth. PP. noviss.* Tom. XXVII. Joannes quidem Sambucus notâ codici MS. appositâ, Alexandrum ad Heraclii Imperatoris tempora, circà annum DCXL. refert, quâ verò ratione vel auctoritate ductus id asseruerit, me planè latet, nec omninò illud probare possum. Confer Lambec. *Comment.* lib. IV. p. 210.

II. ALEXANDER Monachus, gente forsan Cyprius, cujus verò nec patria certò constat, nec tempus; Michaele tamen Glycâ antiquiorem fuisse certissimum est, cum ab eo citetur. Supersunt ejus orationes duæ. Prior encomiastica *in sanctum Apostolum Barnabam*, in Templo S. Barnabæ, præsente Episcopo, habita, à Surio Latinè edita *Junii* xi. Extat etiam Gr. MS. Vide L. Allat. *de Script. Symeon.* p. 99. Posterior historica *de inventione venerandæ & vivificæ Crucis*, ad quosdam sanctos Patres, qui ab eo quæsiverant, in quo sit vera Theologia, & de Divinâ dispensatione sincera confessio. Hanc, notis illustratam, Gr. Lat. edidit Gretserus *de Cruce*, Tom. II. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCCXXXIII. sub Alexandri Ascetæ nomine sermo *de exitu animarum, & Angelorum circa eas ministerio.* Verùm nihil aliud est, quàm Macarii Alexandrini Sermo *de exitu animæ justorum & peccatorum*, quem nos Græc. Lat. edidimus *Hist. Liter.* P. I. p. 208. Edidit etiam superiori anno Gr. ac Latinè ex Bibliothecæ Paulinæ Lipsiensis Cod. MS. in suis *Antiq. sacris* Jac. Tollius, p. 192. Nescius utique (saltem se nescire simulavit) eundem sermonem à me ante annos octo, ex eodem Codice Lipsiensi editum fuisse.

ALEXIUS Niceæ Metropolita, composuit *Cantica Ecclesiastica in S. Demetrium Martyrem.* Incipiunt, Τὴν γλῶτ]άν μυ τεάνωσον, &c. Habentur Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXXVII. fol. 6. Erat etiam Alexius Comnenus cognomenta *Spanéa*, cujus Διδασκαλία παραινετικὴ *Venetiis* à Christophero Zaneto Græcè edita est, nullâ anni (quo impressæ sunt hæ Parenæses) mentione factâ. Verum hic auctor recentioris ævi fuisse videtur.

AMMONAS Abbas, cujusnam verò Cœnobii incertum. Scripsit *Capita Ascetica* XVII. quæ sic incipiunt. Τήρει σεαυτὸν ἀκριβῶς ἀγαπητὲ, &c. Habentur Græc. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXIX. fol. 36. Ex his quædam excerpsit in *Eclogis* suis *Asceticis* Johannes Patriarcha, qui claruit circa annum MXC. *Ibid. Cod. Theol.* CCXCIII. fol. 19. habentur ex Abbatis Ammonii institutionibus asceticis *capita* XXII. Pr. Τέσσαρα πράγματα εἰσιν, &c. An nostri sint dicant alii. Labbeus *Biblioth. nov. MSS.* p. 91. recenset Ammonæ Abbatis opusculum *de IV. illis, quorum si vel unum quis habeat, nec pœnitentiam agere potest, nec Deus ejus orationem exaudit.* An quid affine cum prædictis capitulis contineat, nôrunt qui Cod. MS. inspexerunt.

ANCY-

ANCYRIANUS, Chronographus, non quasi civis Ancyranus, ab Ancyrâ Galatiæ oppido ita dictus (quod sibi voluisse videtur Lambecius) sed nomen proprium est, non patronymicum, ut rectè notat Combefisius. Scripsit opus historicum, sive chronographicum; quo, inter alia, meminit imaginum Metrophanis, Alexandri, & Pauli, Byzantii Episcoporum, quæ tabulis Ligneis incisæ, super magnam Columnam Porphyreticam ad orientem collocatæ erant, quásque Ariani rerum potiti, unà cùm imagine Deiparæ, ipsiúsque Pueri Jesu postea igni tradiderunt. Citat hoc opus Codinus *de origin. CP.* p. 37. *Edit. Par.* & *Demonstrationum Chronogr.* auctor p. 5. Operis titulus juxta Demonstratorem erat *Decalogus* ἐν τῇ Δεκαλόγῳ αὐτοῦ, inquit: quo tamen nihil aliud intellexisse præter librum decimum, disertè ostendit Codinus, qui ait, ipsum ἐν τῷ δεκάτῳ λόγῳ αὐτοῦ, *in decimo operis sui libro* hæc tradidisse. Semel monuisse satis erit, plures Chronographos & Historicos, tum à Codino, tum à Demonstratore Combefisiano memorari, Anastasium, Herodotum, Hippolytum, Marcellum Lectorem, Milichium, Plutarchum Justino Imp. ab Epistolis, & Philippum Eparchum, de quibus haud aliud præter nuda nomina, nobis occurrit. In his est Papias, ex cujus Commentariis quædam profert Anonymus Combefisianus, p. 22. quemque post Anastasii Imperatoris tempora vixisse constat. Ut mirum videri debeat, adeo hallucinari potuisse Cl. Combefisium, ut eundem cum Papiâ faceret, cujus meminit Nicephorus, Lib. I. c. 1. p. 35. cùm manifestum sit, Nicephorum loqui de Papiâ Hierapolitano, Apostolorum ferè discipulo, à Papiâ de quo Anonymus, & vetustate, & argumenti diversitate longissimè alieno.

ANDREAS, Presbyter, si conjicere licet, Constantinopolitanus, contexuit amplissimam *catenam*, sive Commentarium, tum in *Proverbia Solomonis*, tum in *Isaiam Prophetam*, ex variorum SS. Patrum aliorúmque veterum scriptorum Ecclesiasticorum operibus collectum. Pr. Αἱ παροιμίαι περιέχουσαι παιδείαν ἤθων καὶ παθῶν ἐπανόρθωσιν, &c. Extat Gr. MS. utraque hæc catena Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* XXIV. & codicem integrum foliorum CCCXXIX. occupat. Ex fine libri, collectoris nomen patet. Ipse codex anno 1241. exaratus est.

ANDRONICUS DUCAS, Sigurus, scripsit carmen *de Trinitate*, versibus Hexametris; item in *Gregorium Nazianzenum*. Habentur Biblioth. Bodleian. *Cod.* CCXCIV. num. 22, 23. Plures erant ex Nobilissimâ & Imperatoriâ Ducarum familiâ, Andronici. Quis noster fuerit, an Andronicus ille Ducas, qui vixit anno MXLI. à Michaele Imperatore in Orientem missus ut Manichæos & Paulicianos ad pietatem & veram religionem traduceret, an alius quis multo recentior, ab aliis potius edoceri vellem, quam propriam protrudere conjecturam.

APHRODISIANUS, gente Persa, quo verò vitæ instituto fuerit, Laicus an Clericus, Presbyter an Episcopus, altum est apud veteres silentium. Condidit Historiam de nativitate, moribus, formâ & vestitu B. Virginis Deiparæ, cujus Fragmentum habetur Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCCXV. *num.* xxiv. *fol.* 110. p. 1, 2. & aliud, ut videtur, *Cod.* LVIII. *num.* xx. *fol.* 137. Meminit hujus Aphrodisiani Epiphanius Presbyter & Monachus in *Vitâ S. Deiparæ*, qui tamen historiam ejus magni facere non videtur. Vide L. Allat. *de Script.*

Symeon.

Symeon. p. 106. & quæ habet Lambecius *Comment.* l. IV. p. 132. Aphrodisianum Philosophum *de incarnatione Domini* latere MS. in Codice Regio *Paris.* MXLV. testis est Ph. Labbeus *Biblioth. nov. MSS.* p. 75. Erat & Aphrodisianus Persa, quem eundem cum nostro fuisse suspicor, qui locorum Orientis descriptionem Græcè olim composuit. Hujus meminit Anonymus Ravennas, Sæculi circiter septimi Scriptor; cujus Geographiam paucis abhinc annis eruit & illustravit Plac. Porcheron Benedictinus, lib. II. c. 12. p. 61. his verbis. *Quas provincias multi descripserunt philosophi, ex quibus ego legi Arsatium & Afroditianum, Persos, qui lingua Græca Orientem descripserunt.*

ARCADIUS, Constantiæ Cypri Archiepiscopus, vixit saltèm ante Sæculum VIII. Condidit Vitam S. Symeonis Stylitæ junioris, *Thaumastoritæ* dicti, quod in monte prope Antiochiam, qui Θαυμαστὸς dicebatur, columnam per plures annos, sub Imperio Justini senioris, inhabitaverit. Ampla ex hâc Vitâ fragmenta in Concilii Nicæni II. *Act.* IV. p. 265. proferuntur, sed absque auctoris nomine. Auctorem verò esse Arcadium nostrum, disertè nos docet Joan. Damascenus *de Imagin.* Orat. III. p. 781.

ARCHIPPUS, Eremita, & Ecclesiæ quæ in urbe Chonis erat, Paromonarius, sive Custos, is nempè quem Latini *Mansionarium* vocant, contexuit narrationem de miraculo S. Michaelis Archangeli, in urbe Chonis patrato. Pr. Ἀρχὴ τῶν θαυμάτων καὶ δωρεῶν, καὶ χαρισμάτων τῶν δοθέντων ἡμῖν ὑπὸ Θεοῦ, &c. Vide L. Allatium Diatr. *de script. Symeon.* p. 94. Alibi, nempe p. 113. Περὶ τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, titulum habet.

ARISTARCHUS, Chronographus Christianus satis vetustus, fortè Atheniensis, scripsit Epistolam, seu Historicum Commentarium, ad Onesiphorum Primicerium, de Athenarum situ, & gestis ibidem Apostolorum temporibus. Quo, præcipuè Dionysii Areopagitæ, prosapiam, doctrinam, conversationem, ætatem, ordinationem, prædicationem, Episcopi in locum ejus subrogationem, illius denique Romam adventum, descripsit & narravit. Hanc Epistolam penès se habuisse Hilduinus* S. Dionysii Parisiensis Abbas, eámque ad Ludovicum Imp. misisse testatur. Verùm ut liberè dicam, mihi hâc in parte suspecta omnia. Aristarchi, ejúsve Epistolæ nullus meminit Eusebius, non Hieronymus, Gennadius, Photius, non qui opera Areopagitica primi in lucem protulerunt, non qui se iis statìm opposuerunt, non Symeon Metaphrastes, qui omnia Bibliothecarum scrinia diligenter excussit, & id genus omnia, vera falsáve, ubiq; corrasit & conquisivit. Imposuisse videntur Hilduino, homini nimium credulo & superstitioso, Methodius Patriarcha posteà CP. Romæ tunc Apocrisiarius, & Græcorum alii homines ad cudendas fabulas nati, certè artifices peritissimi. Aristarchus & Onesiphorus, quæ nobis exhibet bonus Hilduinus, fortè non alii sunt, quàm quorum in Epistolis suis toties meminit D. Paulus. Græcis quippè fabulatoribus nihil familiarius erat, quàm omnes, quorum nomina in Epistolis Paulinis reperiuntur, in LXXII. discipulos Christi convertere, & ex iis totidem Episcopos vel Scriptores Ecclesiasticos efformare. Quæ fabulandi licentia ortum forsàn, certè incrementum, duxit à Pseudo-Dorotheo Tyri, ut volunt, Episcopo. De quo, ejúsque *Synopsi*, suo loco affatim diximus.

* In Areopagitic. Epist. ad Ludovic. num. iii. ap. Sur. Octobr. ix. p. 118. Vide Epist. ad omnes Cathol. ibid. num. ii. p. 120.

BARNABAS Monachus & Anachoreta, omnibus qui de Scriptoribus Ecclesiasticis agunt, hactenus ignotus, scripsit *Expositionem incarnationis Christi, per Interrogationes & Responsiones.* Opus est maximam partem historicum, & ad illustrandam Christi vitam haud parùm conferet. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLIII. *num.* x. à fol. 294. usque ad fol. 297. Confer quæ habet Lambecius *Comment.* l. IV. p. 164.

BARTHOLOMÆUS, gente, ni fallor, Syrus, civis, certè Monachus, Edessenus; quin non raro se simpliciter Edessenum vocat; ætatis admodum incertæ scriptor, cujus ne levissima quidèm, quod sciam, habetur mentio, cujúsque in toto suo opere nec vola, nec vestigium; vir non inelegantis ingenii, non contemnendæ eruditionis, in scriptis & ritibus Chaldæorum, Arabum, Muhammedanorum versatissimus. Scripsit *Elenchum* seu confutationem Hagareni, quâ non sine magno ingenii acumine & mordaci sale, Alcorani ineptias & Muhammedis ortum, vitam, mores, ritus, & dogmata, elegantèr exponit. Opus hoc ἀκέφαλον Gr. Lat. extulit Steph. le Moinius, & inter *Varia* sua *Sacra* locum dedit, *Lug. Bat.* 1685. p. 302. subnectitur *ibid.* p. 429. tractatus alter Gr. Lat. *contra Muhammedem*, an ejusdem auctoris, non liquet. Sunt quæ id suadere videantur, materiæ affinitas, auctoris ingenium, accurata rerum Muhammedanarum peritia. Nec desunt quæ assensum planè retrahunt, præcipuè haud levis in utróque discrepantia. Bartholomæus in recènsendis Muhammedis uxoribus & liberis, cum Anonymo, nec nominibus, nec numero, convenit. Monacho Nestoriano, primario Muhammedis in condendo Alcorano ἐργοδιώκτῃ nomen apud Bartholomæum est *Pachuras*, apud Anonymum *Baira*, ut alia jam mittam. Utut sit, utrumque opus jucunditate & utilitate suâ se magnopere commendat.

BASILIUS. Ad hanc classem revocantur. I. BASILIUS S. Lauræ propè Hierosolyma Abbas, cujus extat Tractatus hoc titulo, *Ascetæ non esse captandos honores, aut honoraria.* Pr. Τιμὰς καὶ μηδὲν παρέχειν, &c. habetur Gr. MS. Biblioth. Bodleian. *Cod.* CLXIII. II. BASILIUS MALEINUS, S. Lauræ Archipresbyter & Monachus. Scripsit sermonem περὶ ἀσκητικῆς ὑποτυπώσεως, seu *de Vitâ Asceticâ*, qui asservatur Græcè MS. in Bibliothecâ Regiâ Parisiensi, *Cod.* MMDII. ab Antonio Eparcho, uti arbitror, accepto. Cujus quippè meminit in Indice librorum suorum, quem Regi Galliarum obtulit. Vid. le Moyn. *Var. Sacr.* Tom. I. p. 518. III. BASILIUS PHILIPPENSIS, cujus habetur sermo *in Præsentationem B. Virginis in Templo* Biblioth. Bodleian. *Cod. MS.* MMMCCCLXXXIII. num. xviii. IV. BASILIUS Thessalonicensis Metropolita, cujus extat *Responsio* ad Quæstionem à Magno Dyrrachii sacellario propositam de conjugio duorum fratrum cum amitâ consobrini. *Jur. Græc. Rom.* lib. VI. p. 408.

BRUTIUS, ortu, ut videtur, Romanus, apud quos erat Domus seu Familia *Bruttiana.* Eundem cum Brutio Præsente, qui cum Imperatore Antonino Consulatum gessit, cujúsque filia Imperatoris filio nupta fuit, aut saltèm ejus gentilem quendam fuisse, non malè conjicit Jos. Scaliger. Condidit, Græcè an Latinè incertum, Chronographiam, seu Historiam rerum Romanarum ad sua usque tempora. Christianum

stianum fuisse apertè satis testantur, quæ de persecutione sub Domitiano ex eo referunt Eusebius, & Hieronymus in Chronico ad ann. MMCXII. plurimos nempè Christianorum sub Domitiano fecisse Martyrium, interque eos Fl. Domitillam, Fl. Clementis Consulis ex sorore neptem, in Insulam Pontiam relegatam, quia se Christianam testata sit, ὡς ὁ Βρύττιος ἱστορεῖ. Eadem penè de hâc persecutione, ex eo citat Joan. Malala *Chronogr.* lib. X. p. 340. qui ipsum aliquando Bottium, aliquando Buttium vocat. Verùm non alium à nostro esse, extra omne dubium ponit, qui Malalæ vestigia premere solet, Chronici Alexandrini, sive Paschalis compilator, cui Βρύττιος dicitur.

CASSIANUS, historicus antiquus, παλαιὸς ἱστορικὸς, quemadmodum à Christop. Angelo dicitur, *de statu hodierno Græcorum*, c. 25. p. 23. ubi agit de iis, qui moriuntur, excommunicationis vinculo non soluti, & ex Cassiani historiâ fabulosam quandam narratiunculam hâc de re refert, aitque ipsum ejusmodi excommunicatum suo adhuc tempore τυμπανιαῖον vocâsse. Cùm παλαιὸν legerem, suspicatus sum non alium hunc esse quam Julium Cassianum, cujus ἐξηγητικὰ non semel laudat Clemens Alexandrinus, præsertim cum Gesnerus & Simlerus tradant ipsum annales, temporum rationes, conscripsisse. Verùm primò, undè undè sua hauserit Gesnerus, nusquàm constat veterem illum sianum Annales historicos edidisse. Deinde nec credi par est illum vocabulo τυμπαναῖος usum esse, cum sequiores demum Græci eo sensu usurpare solent. Rem igitur in medio relinquo, doctioribus, si tanti sit, excutiendam.

CHRISTODORUS, patriâ Thebanus, dignitate illustris, scripsit de miraculis SS. Cosmæ & Damiani, quos Græci Ἀναργύρους vocare solent. Condidit item Poema *de aucupio*. Vide Suidam in Χριστόδωρ. Eodem loco meminit Suidas alterius Christodori, Panisci filii, ex Copto, urbe Ægypti, oriundi, Heroici poetæ, qui sub Anastasio Imperatore floruit. Scripsit *Isaurica* libris VI. quibus gentis istius expugnationem ab Anastasio factam prosecutus est. Eodem etiam metri genere τὰ πάτρια *Constantinopolitana*, lib. XII. consignavit. *Thessalonicensia*, lib. XXV. *Naclensia*, urbis nempè ad Heliopolim, *Miletensia*, *Trallensia*, *Aphrodisiadensia*, aliáque multa. Quoúsque verò res Ecclesiasticæ his immixtæ fuerint, cum scripta ipsa dudùm perierint, dicere non audeo.

CHRISTOPHORUS Patricius, patriâ Mitylenæus, condidit poema Iambicum, sanctorum historiam, per totum anni circulum, brevitèr exponens, à *Septembri* usque ad finem *Augusti*. Extitit olim Græcè MS. in Bibliothecâ Palatinâ, quæ nunc in Vaticanam transiit, *Cod.* CCCLXXXIII. *Num.* vii. ap. Possevin. in *Append.* p. 94. Nec aliud est Menologium, quod semel iterúmque citat Meursius in Glossar. verb. Ἰνδικτ. p. 192. & p. 238. in voc. Κεντηρίων. Eodem Cod. Palat. *num.* ii. Patricii Ὁμηρόκεντρα, sive *Centones Homerici de Christo*, ab Eudociâ Augustâ absoluti, continentur. Verùm ille *Pelagius* dictus est, & sub Zenone floruit, à nostro longè diversus. *Ibid.* Cod. CCCXXVI. Patricio Presbytero tribuuntur.

CLEMENS, Chronographus vetustus, Joan. Malalæ sæpiusculè laudatur, qui tamen ipsum in rebus post Tiberii tempora gestis, nusquàm citare solet. Eundem cùm Clemente Στρωματεῖ facit reveren-

dæ memoriæ Antistes, Fellus Oxoniensis, & forsàn non malè, etsi ejus sententiam non defendo. Ad Sæculum VIII. rejicit Cl. Hodius. Quâ de re diximus in *Io. Malalâ* ad annum DCI. mihi certè non alius est quàm Clemens ille Historicus, cujus meminit Suidas *, qui scripsit Romanorum Reges & imperatores, & de figuris Isauraticis ad Hieronymum, & alia quædam. Quandò verò floruerit, vel quoúsque Romanorum Regum & Imperatorum Historiam perduxerit, Suidas in medio relinquit. De quo fusius egimus suo loco.

* In Voc. Κλημ.

CONSTANTINUS. I. CONSTANTINUS magnæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ Diaconus & Chartophylax. Extat Gr. MS. Oratio encomiastica *in omnes sanctos Martyres*. Pr. Αἱ μὲ χελςῦ πανηγύρεις, ἔσαι τὸ φῶς τῆ περὶ ἡμᾶς εὐκοσμίας. Vide L. Allat. *de Script. Symeon.* p. 81. Ex hâc Oratione plura proferunt Concilii Nicæni II. Patres Act. V. p. 373. Unde ipsum ante Sæculum VIII. claruisse liquet, ac proindè alium esse à Constantino magnæ Ecclesiæ Chartophylace, qui tempore Concilii II. Nicæni vixit, quemque Irene Imperatrix Legatum ad Abimelech Arabum præfectum misit. De quo Theophanes ad ann. DCCXC. p. 399. II. CONSTANTINUS Tii, Paphlagoniæ urbis maritimæ, inter Psyllium & Amastrida sitæ, Episcopus. Scripsit Sermonem *de inventione Reliquiarum S. Euphemiæ*. Pr. Ἥκω τὸ ἐπίταγμα φέρων, &c. Latinè edidit Surius *Julii* XI. Extat MS. Biblioth. Bodleian *Cod.* MMMCCCLXXXIII. *num.* xxii.

COSMAS Vestitor; Βεςήτωρ apud recentiores Græcos nomen erat Dignitatis & Officii, tum in Palatio, tum in Ecclesiâ, eorum nempe qui à vestibus erant vel Imperatori, vel Patriarchæ. Ita ap. Codinum cap 2. inter ordines Officialium Palatinorum LXII. locum habet *Vestiarius*, ejúsque insignia notantur *ibid.* cap. 4. *num.* lxiv. Cosmæ nostri orationes habentur tres. I. *in SS. Joachim & Annam*, Deiparæ parentes; Pr. Ἥχθεὶς τῆς θεοτόκου γενεθλιακὴ πανήγυρις τῆς κοσμικῆς χαρᾶς. Extat MS. Biblioth. Augustan. *num.* vi. Vide Possevin. in *Append.* p. 68. & L. Allat. *de Symeon.* p. 95. Partem hujus Orationis Gr. Lat. exhibet Cotelerius *not.* in constit. Apost. p. 203. II. *In Prophetam & Archi-Sacerdotem Zachariam.* Pr. Μύςα τῶν ἀῤῥήτων ἱερουργημάτων Ζαχαρία. MS. Biblioth. Bodleian *Cod. Baroc.* CCXXXIV. *num.* i. III. *In translationem Reliquiarum S. Joannis Chrysostomi.* Pr. Ἥκει πάντως ἡμῖν ὦ φιλόχριστοι πανήγυρις, &c. Descriptam penès se habuit Cl. Savilius, sed supprimere maluit, indignam utique quæ ederetur.

DANIEL, Monachus Raithenus, conscripsit Historiam Vitæ Joannis Climaci, montis Sinæ Abbatis, cujus *Scalæ Paradisi* Vita hæc præmitti solet, & in Bibliothecis MS. passim occurrit. Vide L. Allat. *de Symeon.* p. 112. Extat hæc Vita Latinè ap. Surium die *Mart.* xxx. Habetur Biblioth. Vindob. *Cod. Hist.* LXII. *num.* xviii. *fol.* 119. Danielis Abbatis Narratio à Joanne Diacono quodam accepta, de puero aliquo Hebræo, à pueris Christianis per ludum baptizato. An ad nostrum spectet quærant alii.

DEMETRIUS. I. DEMETRIUS GEMISTUS, magnæ Ecclesiæ CP. diaconus & Protonotarius, scripsit *ordinem Liturgiæ Patriarchalis*, quomodò celebratur in magnâ Ecclesiâ. In quo Explicantur ritus ordinationum, quo tempore, & quâ ratione, unaquæque perficitur. Extat Gr. MS. in Bibliothecâ tùm Vaticanâ, tùm Regiâ Parisiensi. Græcè

&

& Latinè extulit, doctissimisque observationibus illustravit If. Habertus in *Pontificali Græcorum* Par. 1643. *fol.* II. DEMETRIUS Metropolita Cyzicenus. Scripsit historiam *de hæresi Jacobitarum*, & ejusdem sectæ *Chatzitzariorum*, qui in Armeniâ sunt, à voce Χάτζυς dicti, quæ linguâ Armenâ crucem significat, eò quod rejectis omnibus imaginibus crucem solam adorare & colere dicuntur. De quibus adisis Niceph. l. XVIII. c. 54. p. 884. Hunc libellum, sed ἀνωνύμως, Græcè & Latinè extulit Combefisius *Auct. Nov.* T. II. p. 261. Sed in notis ex codice Palatino vero auctori restituit. Sub cujus etiam nomine in Bibliothecâ Scorialensi extare dicitur, teste Possevino *Append.* p. 100. Habetur etiam *Jur. Græc. Rom.* lib. VI. p. 397. Demetrii Syncelli Metropolitæ Cyziceni (nostri ut videtur) *Declamatio de nuptiis prohibitis*, cui scholion in margine apponitur, quo denotatur ὡς λίαν ἀναγκαῖον τοῦτο καὶ χρήσιμον, *Opusculum valdè necessarium & utile.* Demetrius etiam Cyzicenus tùm à Joanne Scyllitzâ Curopalate, tùm à Georgio Cedreno in præfatione inter Historicos Byzantinos memoratur. Nostrum verò designari, affirmare non audeo. Denique Demetrii Cyziceni sub Michaele Paphlagone meminit Cedrenus *Hist.* p. 223, 740. An verò scriptoribus Ecclesiasticis accensendus fuerit, non constat.

ELIAS *Ecdicus*, sive Defensor Ecclesiæ, cujus inter alia, munus erat pauperum & infirmorum curam gerere, ne à potentioribus opprimerentur. In magnâ Ecclesiâ ex Decreto Heraclii Imp. numero erant decem, & ut plurimùm ex Presbyterorum ordine habebantur. Habuerunt & Latinorum Ecclesiæ & monasteria suos Advocatos & Defensores, de quibus post alios fusè agit Altaserra *Ascet.* lib. II. c. 17. p. 126. Scripsit Elias noster *Capita Ascetica* CCXLIV. Pr. Ἔξεστι παντὶ Χριστιανῷ τῷ ἐρθῶς πιστεύοντι εἰς θεὸν μὴ ἁμαρτάνειν, &c. Ex his CXXIII. Latinè edidit Jac. Pontanus ad calcem oper. Symeonis junioris Theologi, inserta deinde *Biblioth. PP.* Tom. XXII. Extant integra Gr. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CXCII. *num.* iii. *fol.* 22. & *Cod.* CCLXXIV. *num.* i. *fol.* 1. ubi in fine Codicis notatur, quòd hæc capita πηγὴ καλεῖσθαι dicta sint. Erat & alter Elias, professione monachus, cujus habetur MS. sermo πανηγυρικὸς *in Christi nativitatem, & in SS. Patres.* Pr. Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἐπιλάμψει μοι τὸ πολυπόθητον φῶς. Recenset hanc Orationem L. Allatius *de scriptis Symeon.* p. 101.

EPHRAIM Chersonis (quæ Ponti urbs erat maritima ad Mæotidem paludem sita, forte non alia quàm quæ Chersonesus vulgò dicitur) Archiepiscopus, & (si codicibus quibusdam MSS. fides sit habenda) martyr, qui imperante Trajano Chersonem relegatus, ibidem martyrium subiisse dicitur. Bis meminit hujus Orationis L. Allatius *de script Symeon.* p. 93, 96. Edidit verò Gr. Lat. Joan. Cotelerius, & operum S. Clementis calci subjecit p. 837. à Surio prius Latinè edita erat *Novemb.* xxiii. Scripsit item Ephræmius tractatum *de miraculis S. Clementis*, qui ita incipit, Ἐξελθόντος Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου τῆς Γαλιλαίας. Memorat illum idem Allatius *ibid.* p. 90. Quem tamen se reperire non potuisse nos monet Cl. Cotelerius.

EPIPHANIUS. I. EPIPHANIUS HAGIOPOLITA, sive Monachus Hierosolymitanus; concinnavit ad modum descriptionis situs orbis enarrationem Syriæ, Urbis sanctæ, & sacrorum ibi locorum. Hunc libellum primus Græcè & Latinè edidit, sed miserè & infœlicitèr,

tèr, Fredericus Morellus; ad codicem Vaticanum restitutum, & correctâ versione, Gr. Lat. in lucem emisit L. Allatius *Symmict.* Part I. p. 48. II. EPIPHANIUS, Monachus & Presbyter; descripsit Vitam & tempora S. Deiparæ. Quo in opere gloriatur se omnes qui in eâdem arenâ laborârant, multis parasangis superâsse, multa se examinâsse, καὶ τὰ ἔκτισα, καὶ βίβλα, καὶ ἄλλα ex Eusebii historiâ Ecclesiasticâ, reliquisque scriptoribus & Doctoribus collegisse, apposito cujúsque nomine in fronte, ne fides sibi denegaretur. Incipit; Περὶ τ̃ κυρίας καὶ ἀληθῶς θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας πολλοὶ διεξῆλον τῶ πάλαι διδασκάλων. Partem aliquam hujus libri Græcè Latinè exhibet L. Allatius *de Symeon.* p. 106. Contexuit etiam Epiphanius noster vitam, res gestas, & exitum, S. Apostoli Andreæ: Pr. Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἀνεγράψαντο βίους. Vide Allat. *ibid.* p. 90.

ESAIAS Abbas, cujusnam verò monasterii, mihi adhuc est incompertum. Scripsit de religiosâ exercitatione & quiete *Capitula* XIX. quæ Græcè & Latinè edidit P. Possinus *Thes. Ascet.* p. 315. Extant Gr. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXIX. *num.* xxiii. *fol.* 148. Isaiæ Presbyteri & Anachoretæ Capita tria Ascetica de novitiis & Monocellitis, & de iis qui habitare volunt in Cœnobio. Sed an nostri sint, non immeritò dubitare licet.

EUBION; quis fuerit, quáve tempestate vixerit, nondùm didici. Scripsit *expositionem in Prophetas*, cujus fragmentum Gr. MS. habetur cap. 36. inter *Testimonia veterum*, quorum collectio sub nomine Damasceni, in Bibliothecâ Collegii Claromontani Jesuitarum adservatur, teste Ph. Labbeo *Conspect. Oper Damasc.* p. 50.

EUODIUS Monachus, quisquis erat, scriptis consignavit *Martyrium sanctorum & illustrium XLII. Christi Martyrum.* Pr. Φαιδρὰ μὲν τ̃ προτέρας ἑορτῆς ἀπόλαυσις. Indicium facit L. Allatius *de scrip. Symeon.* p. 113. Alia etiam post se reliquit. Certè ex scriptis Euodii Monachi, quædam de Muhammede, fabulisque ab eo confictis profert Euthymius Zigabenus *Panopl. Dogmat.* Part. II. Tit. xxiv. Ut saltem Euthymio antiquiorem fuisse constat.

EUSEBIUS, Episcopus, vel, ut alii, Archiepiscopus, Alexandrinus, quem eundem cum Eusebio diacono Alexandrino, Laodiceæ in Syriâ Episcopo, qui claruit anno CCLIX. faciunt, Bellarminus, Possevinus, &c. Alii longè juniorem fuisse volunt. Aquam mihi hâc in parte hærere fateor. Macarius Alexandrinus qui vixit anno CCCCIV. scripsit quæstiones ad quendam magnum Eusebium, Archiepiscopum Alexandrinum ut suo loco notavimus; & tamen in toto Episcopórum Alexandrinorum catalogo, nullus nobis occurrit Eusebius. Quid si igitur cum Turriano illum Alexandriæ in Asiâ Episcopum fuisse statuamus? Quicquid sit, plures sub ejus nomine Orationes, à Leone Allatio, aliisque recensentur. I. *In adventum Joannis* εἰς τ̃ Ἅδην. Pr. Ἀναγκαῖον δεῖ πάλιν σήμερον τοῦ πρωῒ τοῦ λόγου. Vide L. Allat. *diatr. de script. Symeon.* p. 82. II. *In resurrectionem Domini.* Pr. Ἀνέστη τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ὁ κύριος, *ibid.* III. *in proditionem Judæ.* Pr. Δεῦρο λοιπὸν υἱέ μου καὶ περὶ τ̃ προδοσίας, *ibid.* p. 84. IV. *In Assumptionem Domini.* Pr. Ἐπειδὴ Χάριτι τοῦ κυρίου ἡμῶν, *ibid.* p. 91. V. *De Baptismo Domini.* Pr. Ἐπειδὴ Χθὲς τ̃ γεννήσεως τοῦ κυρίου, *ibid.* VI. *In secundum Domini adventum.* Pr. Μετὰ τ̃ ἀνάληψιν τοῦ κυρίου, *ibid.* p. 99. VII. *De Eleemosyna, & in divitem*

divitem & Lazarum, habetur Gr. MS. in *Cod. Colbert.* MMCCCCCXCIII. Vide du Fresn. *Ind. Auct.* p. 26. VIII. *De Jejunio Quadragesimali.* Pr. Παραγενομένης τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς τῶν ἁγίων νηστειῶν, προσελθὼν ὁ Ἀλέξανδρος τῷ μακαρίῳ Εὐσεβίῳ ἐπισκόπῳ Ἀλεξανδρείας λέγει. Extat Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCXLVII. *num.* xv. *fol.* 124. IX. *De Memoriâ sanctorum, die quodam festo, coram Alexandro habita.* Pr. Δέομαί σου τίμιε ἐπίσκοπε, &c. *ibid. num.* xxi. *fol.* 169. X. *Encomium Diei Dominicæ.* Pr. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ καθεζομένης, &c. ibid. *Cod. Hist.* LXIII. *num.* iv. *fol.* 39. iterúmque, ut videtur, *Cod.* LXVII. *num.* xiv. & Biblioth. Bodleian. *Cod. Baroc.* CCLXIII. Est etiam Eusebius Monachus, qui scripsit Vitam S. Philippi Presbyteri Argyriensis, quam ediderunt Bollandiani *Maii.* Tom. III. p. 1.

GEORGIUS. Varii sub hoc nomine Scriptores recensendi veniunt. I. GEORGIUS ARISTINUS, historicus, isque non recens. Scripsit, ut videtur, historiam quandam Ecclesiasticam quam citat Josephus Methonensis * Episcopus, & ex eo probat additamentum (*Filioque*) jam à secunda Synodo, tempore Damasi Papæ, Symbolo fuisse appositum. Verùm an supersit hodiè, non didici. II. GEORGIUS CHUMNUS Byzantinus, patriâ Cretensis, urbe Candacensis; contexuit historiam Rhythmicam veteris Testamenti, versibus Græco-Barbaris, ab orbe condito, usque ad Imperium Davidis & Solomonis. Pr. Δέομαί τρισυπόστατε κύριε, καὶ πάτερ τὴν χάριν σου μ' ἀπόστειλε, &c. Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCXLIV. *num.* ii. *fol.* 2. & in Biblioth. Joan. Susi CP. in Chartâ bibacinâ cum figuris, teste Possevino in *Append.* p. 49. Recentioris Græciæ hic scriptor est, ut ex stylo liquet. III. GEORGIUS GRAMMATICUS, non Chæro-boscus ille, qui *Grammaticalia* scripsit, & longè antiquior erat. Nostri habentur Orationes encomiasticæ II. *in S. Barbaram virginem & martyrem.* Prior sic incipit. Ἔστι μὲν τοῖς οὐκ ἀξίοις ἐπισφαλὲς τῶν ὑπὲρ ἀξίαν ἐφάπτεσθαι. Posterior ita: Ἐπειδὴ ἡ τῆς μάρτυρος πανσέβαστος μνήμη, &c. Has se vidisse tum in Bibliothecâ Barberina, tum Messanensi, refert L. Allatius *Diatr. de Georgiis*, p. 322. qui & pleráque Georgii nostri Anacreontica carmina suavissima, varii nec inelegantis argumenti, penes se editioni parata habuisse testatur, quorum argumenta ibi recitat. IV. GEORGIUS HAGIOPOLITA, id est, ut ego interpretor, Hierosolymitanus, in codice MS. τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν, titulum gerit. Extat ejus Oratio encomiastica εἰς τοὺς ἀσωμάτους, *in substantias incorporeas, & quarum similia in Divinis Literis absconduntur, déque fandis atque infandis.* Pr. Καὶ πάλαι τῷ θείῳ Δαυὶδ περὶ ἡμῶν πάντων προκελαδοῦν. Hanc Latinam fecit L. Allatius, teste ipsomet *de Georgiis*, p. 316. In hâc Oratione auctor dum de Angelis eorúmque ministeriis agit, multa nova, incompta, & parùm Catholica ex ingenio suo effundit. Specimina exhibet Allatius loc. citat. V. GEORGIUS patriâ Mityleneus, quem nonnulli malè Methymnensem vocant. Scripsit Orationem *in sanctam & salutiferam D. N. Jesu Christi passionem*, quam Gr. Lat. cum notis extulit Gretserus †. Edita sunt Georgii Patricii, patriâ Mitylenei *Epigrammata* varia in laudem operum S. Dionysii Areopagitæ. Quæ an nostri sint, quærant alii. Confer Allat. *de Georg.* p. 322. VI. GEORGIUS, aliis *Gregorius* dictus, cognomento *Pardus*, Metropolita Corinthi, scripsit, uti ferunt, *expositionem*

* Responf. ad Marc. Ephes. Conc. T. XIII. p. 685. 689.

† De cruce; Tom. II. p. 659.

expositionem in Joan. cap. 21. de Thoma contrectante Dominum, postquam à mortuis resurrexerit. Plura etiam opuscula ei tribuunt Gesnerus, Simlerus, & Possevinus, quæ tamen omnia huc redeunt; nempè Georgium nostrum scripsisse expositionem *in Canones* sive *cantica Ecclesiastica festorum Dominicorum totius anni*, & in his in festum Dominicæ antepaschalis, id est, in contrectationem Thomæ, in dormitionem Deiparæ, &c. Extat Gr. MS. hæc Expositio sub Gregorii nomine Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CXXVIII. *num.* i. *fol.* 1. Pluribus hâc de re agit L. Allat. *de Georg.* p. 416. ubi etiam Frisium & Possevinum miræ ἀβλεψίας & negligentiæ arguit. Ex his, expositiones in Canones Joannis Damasceni selegit, & in novam operum Damasceni editionem paravit idem Allatius. Vide ejus *Catalog. operum S. Damasceni*, ad finem *Symmict.* p. 450. Gregorii nostri Rhetorica & Grammaticalia continentur Biblioth. Vindob. *Cod. Philosoph.* VI. *num.* i. Id amplius monendum; Codicem MS. quo hæ Expositiones continentur, anno 1225. exaratum fuisse. VII. GEORGIUS CHONIADES Presbyter; scripsit ad reverendum monachum Theodulum schemata & scholia in librum Joan. Damasceni, *fontem Scientiæ* dictum. Pr. τὰ ἑιωθότα ζητεῖσθαι κεφάλαια. Misit hæc scholia L. Allatius ad Joan. Aubertum Parisiensem, cum novam operum Damasceni editionem meditaretur. Vide ejus *Symmict.* p. 449. & *de Georg.* p. 341. VIII. GEORGIUS EPARCHUS, sive Africæ Vicarius, scripsit libellum ad Moniales Alexandriæ quæ ab Ecclesiâ Catholicâ defecerunt. Extare Gr. MS. hoc opusculum in Bibliothecâ Vaticanâ nos docet Possevinus in *Append.* p. 9. Verùm editum est Gr. Lat. inter opera S. Maximi, *Tom.* II. p. 339. ubi ἐκ προσώπου Γεωργίου τοῦ πανευφήμου Ἐπάρχου Ἀφρικῆς esse dicitur, & ut videtur, ipsius Maximi est. IX. GEORGIUS, Monachus, & magnæ Ecclesiæ Chartophylax composuit *Encomium in S. Deiparæ redditionem in Templo, & dedicationem Deo factam secundùm historiam.* Pr. Φαιδρὸν τὸ τῆς παρούσης ἑορτῆς τὸ σύνθημα. Meminit sæpè citatus, sæpè citandus L. Allatius *Diatr. de Symeon.* p. 113. X. GEORGIUS, Monachus; conscripsit Vitas recentiorum Imperatorum à Leone Armenio, usque ad Constantinum Porphyrogennetam, qui vitam suam clausit anno DCCCCLIX. *Decembr.* ix. an verò eo tempore vixerit Georgius, mihi non constat. Eruit has Vitas, & Gr. Lat. edidit Fr. Combefisius inter scriptores post Theophanem *Par.* 1685. p. 499.

GREGORIUS, natione Bulgarus, Monachus, & Cœnobii in Oxiâ, Propontidis insulâ, præpositus; Scripsit Epistolas duas, unam ad Cæsarem Alexium Porphyrogennetam, Phœbenæ filium; alteram consolatoriam ad Dominam Theodoram Porphyrogennetam, de obitu Despotæ Anemæs. Habentur Gr. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* LVIII. *num.* xiii. fol. 128. II. GREGORIUS, Monachus Sinaita; composuit *capita* XXXV. *de quiete Asceticâ, sive Monasticâ.* Incipiunt, Ἰδοὺ κατὰ τὸ καλλίον σου, &c. Habentur MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCI. *num.* vii. *fol.* 167. Hujus operis, ut opinor, pars sunt, ejusdem *capita Ascetica* VII. quæ reperiuntur *ibid.* Cod. CXCII. *num.* xxviii. *fol.* 241.

HEGEMONIUS, Scriptor penè ignotus, cujus unus, quod sciam, meminit Heraclianus Episcopus Chalcedonensis apud Photium *Cod.* LXXXV. *col.* 204. ubi scriptores recensens, qui Manetis impietatem refutarunt, ait, Hegemonium Archelai cum Manete disputationem

nem perscripsisse. Ipsummet Archelaum acta disputationis suæ literis consignâsse nôrunt, quotquot Cyrillum Hierosolymitanum, Epiphanium, Socratem, aliósque legerint. Quin & ipsorum Actorum fragmentum non contemnendum Latinè superest. Hegemonium verò quis nobis dabit? Ut suspicari fas sit, Archelaum fuisse auctorem, Hegemonium postea interpretem. Refert quidem Hieronymus * Archelaum librum disputationis suæ Syro sermone composuisse, qui deinde in Græcum translatus est. Unde conceptis penè verbis jurare ausim, non alium hujusce versionis auctorem fuisse quam Hegemonium nostrum, nec aliam eam, quam quâ Cyrillus, Epiphanius, aliíque olim usi sunt. Quo verò tempore vixerit Hegemonius, vel an ipsius Archelai æqualis, nullo indicio investigari potest.

* De Script. c. LXXII. p. 23

HERON, Philosophus & Confessor, condidit opus aliquod historicum, vel chronographicum. Hujus scriptoris notitiam uni Cyrillo Scythopolitano debemus, qui in Vitâ S. Sabæ || cap. 77. p. 354. hæc habet, Κατὰ τοὺς συγγραφέντας χρόνους ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν Ἱππολύτου τε τοῦ παλαιοῦ καὶ γνωρίμου τῶν Ἀποστόλων, καὶ Ἐπιφανίου, τοῦ τῶν Κυπρίων Ἀρχιερέως, καὶ Ἥρωνος τοῦ φιλοσόφου καὶ ὁμολογητοῦ. *Juxta tempora conscripta à sanctis nostris Patribus, Hyppolito illo antiquo Apostolorum familiari, Epiphanio Cypriorum Archipræsule, seu Archiepiscopo, & Herone Philosopho & Confessore.* Eadem *ibid.* Tom. II. habet in Vitâ Euthymii, cap. 109. p. 293. Si dùm Heronem ultimo loco ponit, ullam temporis rationem habuerit Cyrillus, verisimile est illum, Sæculo IV. præcipiti, saltem sequenti floruisse. Verùm de ipso auctore quis nobis divinabit? In tam profundo veterum silentio, plusquàm Delio natatore opus est. Inter Ægypti Episcopos qui Synodo Sardicensi interfuerunt, saltem subscripserunt, erat Hero quidam, ut ex Epistolæ synodicæ subscriptionibus liquet, ap. Athan. *Apol.* II. p. 597. Verùm hunc scriptorem fuisse quis fidem faciet? Erat Hero Thebaidis Episcopus, verùm is non Confessor, sed Apostata, qui sub Juliano Antiochiæ fidem Christi abnegavit, teste Theophane *Chronogr.* p. 43. Erat & tertius Hero, hoc circitèr tempore, Orator Atheniensis, Procli Philosophi Platonici magister, ἀνὴρ θεοσεβὴς καὶ πλείαν παρασκευὴν ἠσκηκώς; cujus multa historica memorat Suidas. Verùm is an Christianus fuerit meritò dubitare licet. Fortè non contemnenda erit, ingeniosa utique, Cl. Cotelerii conjectura, non alium hunc fuisse, quàm Maximum, Philosophum Cynicum, *Heronem* dictum, Gregorii Nazianzeni, ex amico adversarium, parentibus Martyrio claris ortum, ipsúmque sub persecutione Arianâ Oasin in exilium missum, quem proindè Gregorius, sub Heronis philosophi & confessoris titulo, deprædicat, ut ex *Oratione* XXIII. liquet. Certè scripsit Maximus insignem *de fide* adversùs Arianos, librum, Gratiano Imperatori, Mediolani oblatum, teste Hieronymo †. Potuit & alia scribere, historica vel chronologica; Et cùm quæ adversus Nazianzenum gesserat, Maximi nomen minus gratum reddidissent, cúmque à secundo Concilio Generali nominatìm damnatus fuerat, sub veteri Heronis nomine latere maluit. Sed nullus conjectandi finis est.

|| Ap. Coteler. Monument. Tom. III.

† De Script. cap. 127.

HYPERECHIUS Presbyter & Abbas, quo loco vel tempore vixerit, non comperi. Certum est, vixisse ante Pelagium Romanæ Ecclesiæ Diaconum, qui Pontifex factus est ann. DLV. quíque librum *de Vitis Patrum* Latinè transtulit, à Rosweydo unà cùm aliis editum,

in

in quo tres Hyperechii nostri regulæ totidem verbis hodiè reperiuntur. Et certè Monachorum qui quarto, quintóve sæculo floruerint, æqualis esse videtur. Extat ejus παραίνεσις Ἀσκητῶν, sive *Exhortatio ad Monachos*, CLIX. *Capitula*, sive regulas breviores complectens. Has Gr. Lat. extulit Fr. Combefisius *Auct. Noviss.* Par. 1672. p. 315. Latinè habentur *Biblioth. PP.* Tom. XXVII. Inter Apophthegmata Patrum quæ Gr. Lat. evulgavit Cotelerius *Monument.* Tom. I. p. 701. inveniuntur Hyperechii nostri sententiæ VIII. quæ in hisce capitulis, totidem ferè apicibus continentur.

JOANNES, quo nomine occurrit, I. JOANNES Chalcedonensis Metropolita. Extant Gr. MSS. ejus quæsita & responsa varia circà res Ecclesiasticas, è Marco Alexandrino, aliisque, collecta. Pr. Ἐι χρὴ μετὰ τῶν κοντακίων, &c. Biblioth. Bodleian. *Cod.* CCLXIII. *Demonstratio ejus in Synodum, quæ πενθέκτη, sive quinisexta dicitur, & in Canones ipsius*, asservabatur in Bibliothecâ Constant. Barini CP. teste Possevino *Append.* p. 46. II. JOANNES cognomento EUGENICUS, magnæ Ecclesiæ CP. Diaconus ac Rhetor. Hujus extant opuscula duo, *Vita S. Josephi Hymnographi*, sive *Melodi.* Vide L. Allat. *de Symeon.* p. 97. Hanc ediderunt Bollandiani *April* iii. *Oratio Encomiastica in S. Martyrem Jacobum Persam.* Pr. Ἔοικα πεπονηκὼς μέν τις καὶ κάμνων τῷ σώματι, ἰατρῷ τινὶ προσελθὼν, &c. Subjuncta est MS. Anthologio Ecclesiastico Græcorum mensis Novembris Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXXVI. III. JOANNES GEOMETRA, quis fuerit, nondum comperi. Opuscula ejus plura extant, partìm edita, partìm MSS. & sunt quæ sequuntur. *Paradisus*, sive *Hortus Epigrammatum* XCIX. *Tetrastica* Moralia & Divina, SS. hominum sententiis referta, complectens, quæ præfixis singulorum argumentis, Græcè paritèr ac Latinè extulit Frederic. Morellus, *Paris.* 1595. 8*vo. Hymni* quatuor prolixi versibus Heroicis & Elegiacis in B. Deiparam; editi sunt in corpore Poetarum Græcorum veterum Gr. Lat. *Genev.* 1614. p. 746. *Oratio in Passionem Christi.* Pr. Ἥκει δὲ λοιπὸν πρὸς αὐτὴν τὴν ἀκμὴν τῶν ἄθλων ὁ λόγος, ap. L. Allat. *de Symeon.* p. 94. *Oratio* ἐξόδιος *in dormitionem gloriosæ Deiparæ.* Pr. Θαῤῥεῖν μὲν τὸν λόγον ἐπ' ὀλίγον κἂν ἦν. ibid. p. 95. Hanc Orationem se non tantum ex Evangelistis & Prophetis, sed ex Patribus atque etiam Apocryphis collegisse ipse nos docet. *Sermo prosphoneticus*, sive gratulatorius *ad S. Deiparam.* Pr. Χαίρετε τοῦτό μοι τὸ βραχὺ καὶ μέγα τοῦ λόγου προοίμιον. *ibid.* p. 114. In indice librorum Gr. MSS. Antonii Eparchii Corcyrensis ap. le Moyn. *Var. Sacr.* Tom. I. occurrunt sequentia Geometræ Opuscula, *num.* v. *Hymnus* in sanctissimam Deiparam versibus Heroico-Elegiacis. Adduntur *Salutationes* in IV. Sectiones divisæ, sicut & alii versus in Festa & celebriores solennitates *num.* xxxii. *Confessio* Christiana, versibus Heroico-Elegiacis, *num.* xxxiii. *Hymnus* in S. Deiparam secundum libros Alphabeti *num.* xxxii. *Oratio* ad S. Deiparam, versibus Iambicis; & alia ejusdem *Oratio* versibus Heroico-Elegiacis. Ubi alia carmina occurrunt de Imaginibus, aliique etiam versus de variis argumentis utilissimis. In cod. Vindob. *Theol.* LXXXIX. *num.* xxxi. habetur Anonymi cujusdam Epigramma in Joannem Geometram Hymnorum scriptorem, quod incipit, Κυδιμ' Ἰωάννη. IV. JOANNES Nicææ Metropolita; vixit ante Sæculum XI. laudatus utiq; semel iterúmq; ab Anastasio Cæsariensi lib. *de Jejunio Deiparæ*, qui claruit circa annum MXCIV. Scripsit ad Zachariam MajorisArmeniæ Catholicum, (eundem forsan, qui

Photii

Photii æqualis erat) librum *de Nativitate Domini*, quo ex Epiſtola Cyrilli Hieroſolymitani ad Julium Romanum, nova planè atque fabuloſa de Chriſti die Natali refert. Tractatum hunc Gr. Lat. publici juris fecit, notíſque illuſtravit Fr. Combefiſius *Auct. Nov.* T. II. p. 297. Confer quæ habet Cotelerius *not.* ad PP. *Apoſt.* p. 233, &c. V. JOANNES SAITA, patriâ Cretenſis, domo Cydoniates. Duo tantùm ejus opera (quod ſciam) hodiè ſuperſunt. 1. Diſputatio, *de Sacramento & Azymo, inter Græcos & Latinos* Gr. MS. Biblioth. Bodleian. *Cod.* DCCXX. *num.* vii. 2. *Dialogi duo ampliſſimi contra Judæos.* Prior in capita XII. Poſterior in duo ſolummodò capita diviſus. Incipiunt, Φορτικὴ λίαν καὶ δυσχερὴς τυγχάνει γε ἔσα ἡ τῶν Χριστιανῶν πρὸς Ἑβραίους διάλεξις. In his dialogis omnes Judæorum cavillationes & contradictiones contra fidem Chriſtianam prolixè & ſolidè refellit. Extat integrum hoc Syntagma CCXIII foliorum in 4to. Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCXXIII. Et mirum planè videri debeat tam egregium opus lucem publicam hactenùs non vidiſſe. VI. JOANNES STAURATIUS Chartophylax Theſſalonicenſis, ſcripſit Orationem *de Miraculis S. Demetrii Proconſulis*, qui imperatoris Maximiani Juſſu, Theſſalonicæ lanceis confoſſus, martyrium conſummavit. Pr. Ὁ λόγος μυρρόρροα Δημητρίου τὰ θαύματα; habetur MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCLXXXIV. *num.* vii. *fol.* 90. & Biblioth. Bodleian. *Cod.* MMMCCCLXXXIII. *num.* xii. ſed &, ni malè memini, edita eſt. VII. JOANNES Metropolita Claudiæ (Noricorum ni fallor, ea urbs eſt) ſcripſit Epiſtolam, Latinis oppoſitam, *de azymis & ſuffocatis, aliíſque.* Pr. Ἐπειδή σοι μαθεῖν ἔρως τιμιώτατε πάτερ παρ' ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς. Nugacem eſſe auctorem, & pleráque ad verbum ex Nicolao Hydruntino exſcripſiſſe contendit L. Allatius *de Conſenſ. Orient.* lib. II. c. 18. *num.* xviii. *col.* 871. Verum Leonis cenſuræ, hâc in parte, plena fides non eſt adhibenda. VIII. JOANNES magnæ Eccleſiæ diaconus. Supereſt Gr. MS. ejus hoc titulo Tractatus; Τίς ὁ σκοπὸς τοῦ Θεοῦ τῆς πρώτης τοῦ ἀνθρώπου πλάσεως, καὶ τῆς δευτέρας ἀναπλάσεως διὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Vide L. Allat *Diatr. de Pſellis* p. 40. Quis fuerit, vel an plura ſcripſerit, nondùm didici. IX. JOANNES Monachus & Diaconus, in opuſculi ſui titulo S. Baſilii Magni diſcipulus, & τέκνον ὑπακοῆς, *filius obedientiæ* dicitur. Nugæ hæc, & gerræ Siculæ. Dictio, Methodus, & multa quæ tractat, Sæculum à S. Baſilio longè remotum arguunt. Diſciplina & ordo pœnitentiæ ab eo præſcriptus, alius planè eſt ab eo qui in Canonicis Baſilii ſcriptis reperitur. De Patribus loquitur, qui Baſilium ſecuti ſunt, & pœnitentiæ tempora ab eo definita diminuerunt. Sua à Baſilii temporibus ipſe ſatis apertè diſtinguit. Contexuit quiſquis erat, *Canonarium*, quo ſigillatìm explicat pravos animi affectus, morbóſque & pœnitentias his convenientes, necnon quæ de communione, cibo, potu, & oratione, obſervanda ſunt, clementèr admodùm definit. Stylus ei ſcaber & difficilis, & qui, ut rectè notat Morinus, Cacoſynthetis & aſperis hyperbatis abundat. Cùm eloquens videri vult, battologus eſt, & χαμόζηλος. Præclarè videtur ſibi dixiſſe, cùm inutilem Epithetorum congeriem ſtruxit. Ex codice Vaticano extulit hoc Opuſculum canonicum, & Gr. Lat. edidit Joan. Morinus ad calcem operis *de Pænitent.* p. 401. X. Scripſit etiam JOANNES quidam Monachus Commentarium ſeu Hiſtoriam S. & glorioſi Martyris Arthemii, quam ex Philoſtorgii hiſtoriâ Eccleſiaſticâ, aliíſque ſtudioſè collegit. Pr. Τὰ τοῦ μεγάλου καὶ ἐνδόξου μάρτυρος διηγεῖσθαι μέλλων ἀνδραγαθήματα. Confer L. Allat. *de Symeon.* p. 110. Verùm hic (licet etiam monachus dicatur) cùm priori idem non eſt. Non deſunt

qui Joanni Damasceno attribuunt, ut alibi notavimus. Vide eundem Allatium in catalogo operum Damasceni, ad calcem *Symmict.* p. 452. XI. JOANNES Patriarcha Hierosolymitanus; Ecclesiæ Orientalis causam adversùs Latinorum ritus & dogmata strenuè tutabatur. Quis fuerit hic Joannes non úsque adeo constat. Erat Joannes Monachus Hierosolymitanus qui in synodo Aquisgranensi anno DCCCIX. quæstionem de processione spiritûs S. movebat, cujus meminimus in isthoc Concilio. An is posteà in Patriarcham evectus? Erat & Joannes Hierosolymorum Episcopus quem Theophanes collocat ad ann. DCXCII. Alius, quem anno circiter DCCC. benedictionis causâ, claves sepulchri Dominici, ac loci Calvariæ, claves etiam civitatis, ac Montis Oliveti cùm vexillo per duos Monachos Carolo Magno misisse testantur Annales Francorum in Vitâ Caroli M. Erat deníque Joannes Patriarcha, qui Joannis Damasceni Vitam scripsisse dicitur. An hic auctor noster? Planè incerta omnia. Immò nondùm natæ, nondùm saltem adoleverant, quæ inter Ecclesiam Orientalem & Occidentalem posteà intercedebant controversiæ. Scripsit Joannes noster *Disputationem de Azymis*, quam in urbe Hierosolymitanâ, cùm philosopho quodam Latino habuit. Incipit, Τὴν πολύπειρον φασίν γε περιπατεῖν μὴ χαίρειν τῷ πόντῳ τοῦ Βορρᾶ, &c. Extat MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXVI. *num.* vi. *fol.* 144. Ex hoc opere quædam profert L. Allatius *contr. Hottinger.* p. 74, 97. qui mentionem etiam facit alterius colloquii cùm Latino *de Azymis*. Pr. Παρὰ τοῖς παρ' ὑμῶν Εὐαγγελίοις, ὃ ἔλαβεν ὁ Χριστὸς εἰς θυσίαν τοῦ πάσχα, &c. *ibid.* p. 526. Scripsit item Orationem *de processione spiritûs S.* Pr. Γέγονεν ἐν Ἐφέσῳ μετὰ τὴν ὑπατείαν Φλαβίου Θεοδοσίου, &c. Quin & Oratione de Azymis se alia quóque adversùs Latinos edidisse testatur. Unde suspicari licet ipsum Sæculo XII. vel XIII. floruisse. Joannes ille Patriarcha, qui ex Arabico Vitam Damasceni Græcè condidit, circa annum DCCCXL. claruisse putatur. Quo verò tempore vixerit, ex ipsâ Vitâ colligi nequit. Id modò constat, ipsum diù post Damascenum floruisse.

LEO, cujus neque patriam, nec tempus, nec vitæ genus, expiscari licet. Composuit collectionem præcipuarum Veteris Testamenti prædictionum de Christo, quæ ita incipit, Ὅτι Θεὸς ὁ Χριστὸς Ἱερεμίας, οὗτος ὁ θεὸς ἡμῶν οὐ λογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτόν, &c. habetur Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCLII. *num.* 10. *fol.* 33. II. LEO magister, Proconsul, Patricius, & à Secretis in aulâ Constantinopolitanâ, vir in operibus SS. Patrum versatissimus; Ex quibus, & præcipuè ex scriptis Theodoriti, contexuit Epitomen *expositionis* in Pentateuchum Mosaicum, in librum Joshuæ, Judicum, Ruth, & IV. libros Regum. Pr. Οὐ προστέταχεν θεολογίαν ὁ Μωσῆς διὰ τὸ νηπιότητα αὐτῶν, &c. Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* XXVIII. Eodem modo Epitomen *Expositionis* variorum Patrum in Evangelium S. Matthæi, S. Lucæ, & in Epistolam S. Jacobi, concinnavit. Pr. Πῶς νοητέον, τὸ μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ, &c. habetur MS. ibid. *Cod.* CCCXXIV. *num.* ii. *fol.* 146.

LEONTIUS, Presbyter & Præpositus Monasterii S. Sabæ in urbe Româ, in Acta retulit vitam & miracula S. Gregorii Agrigentinorum in Siciliâ Episcopi, qui nondùm Episcopus Concilio V. Oecumenico interfuit, & sub Mauritio Imperatore præcipuè claruit, de quo frequentèr agit Gregorius M. in Epistolis suis. Pr. Φοβερὸν καὶ ἀκατάληπτον θαῦμα καὶ τῇ οἰκουμένῃ ὠφέλιμον. Extat hæc Vita Gr. MS. in

Codice

Codice Colberteo MDCLXXVII. Vitam hujus Gregorii Anonymam Latinè extulit Surius ad *Novemb.* xxiii. ſed à noſtrâ diverſam, ſaltèm à Metaphraſte inſignitèr interpolatam. Plures ſunt Leontii inter Scriptores Eccleſiaſticos de quibus ſuo loco dictum eſt. Interim liceat mihi hâc occaſione corrigere errorem Bern. Mallincrotii, qui in *Paralipomenis* * ad Voſſium *de Hiſt. Græc.* Leontium quendam Magneſianum Hiſtoricis Græcis accenſet, ídque auctoritate Alemanni in *not.* ad Procopii Anecdota adſtruit. Leontius is erat, Magneſiæ in Aſiâ Epiſcopus, qui Conciliabulo Epheſino, anno CCCCXLIX. & Synodo Chalcedonenſi CCCCLI interfuit. Verùm longè fallitur Mallincrotius. Nihil quippè aliud dicit Alemannus quam Leontium referre, fuiſſe *XXVII.* Epheſi Epiſcopos, à S. Timotheo úſque ad Marciani imperium. Id quod in Concilio Chalcedonenſi Act. XI. *Col.* 699. diſertè tradit ipſemet Leontius. Hiſtoricam verò Epiſcoporum Epheſinorum Succeſſionem in Opere à ſe compoſito Leontium ſcripto tradidiſſe, nemo ante Mallincrotium unquam ſomniavit.

* Pag. 38.

MACARIUS, cognomento CHRYSOCEPHALUS, vetuſtâ & illuſtri familiâ oriundus, Philadelphiæ Archiepiſcopus factus eſt, cujus neque ætatem, neque res geſtas, omni adhibitâ diligentiâ, indagare potui. Erat quidèm Macarius Philadelphienſis Epiſcopus, Philothei Patriarchæ CP. æqualis, unus ex tribus Imperatori propoſitis, ex quibus Patriarcha eligeretur, de quo Cantacuzenus l. IV. c. 37. p. 859. Verùm Chryſocephalum de quo agimus, hunc fuiſſe non audeo affirmare. Erat Macarius noſter πολυγραφὸς, in ſcriptis SS. Patrum admodùm verſatus, etſi nihil, quod ſciam, hactenùs lucem viderit, prætèr unicam orationem *in exaltationem S. crucis*, quam immenſo operi ſuo *de Cruce* p. 1289. Gr. Lat. inſeruit Gretſerus. Sed plurima latent MSS. quæ ex L. Allatio (cui tot recentioris Græciæ ſcriptorum notitiam debemus) & aliundè, brevitèr recenſebimus. Sunt igitùr orationes XIV. in feſta Eccleſiæ, nempè (1.) *in IX. ordines Angelorum & in S. Michaelem.* Pr. Ἀρχὴν μὲν καὶ ἡ τῶν ἐρωμένων ἐυπρέπεια. (2.) *In magnos Angelorum principes Michaelem & Gabrielem.* Pr. Ἤδη μὲν τῶν οὐρανίων δυνάμεις φίλτρῳ. (3.) *In venerandum feſtum occurſûs ſive ὑπαπαντῆς.* Pr. Φαιδρὰ τῆς ἑορτῆς τὰ προπύλαια. (4.) *In ſolennitatem* Ὀρθοδοξίας. Pr. Τίς ὁ ἦχος τῶν ἑορταζόντων. (5.) *In Dominicam tertiam jejuniorum, quâ peragitur adoratio crucis.* Pr. Μεγάλη μὲν ἡ παροῦσα ἡμέρα. (6.) *In festum Palmarum.* Pr. Χαῖρε σφόδρα θύγατερ Σιών. (7.) *In S. & glorioſam Chriſti Reſurrectionem.* Pr. Χαρᾶς ὑπόθεσις ἡ παροῦσα πανήγυρις. (8.) *In mulieres unguenta ferentes, & in Joſeph ab Aramathea, &c.* Pr. Τῆς παρούσης ἡμέρας τὰ Εὐαγγέλια. (9.) *In Aſcenſionem Domini Deique noſtri I.C.* Pr. Μεγάλη τῆς ἡμέρας ἡ δύναμις. (10) *In S. Apoſtolum & Evangeliſtam Joannem Theologum, & Theologiam Evangelicam per eum nobis traditam.* P. Ἀποστολικὴν ἐπιδημίαν εὐφημῆσαι προθέμενος. (11.) *In Joannis Baptiſtæ Præcurſoris nativitatem.* Pr. Ἰωάννῃ τῇ φωνῇ τοῦ λόγου τοὺς λόγους ἀνατίθημι. (12.) *In Chriſti Transfigurationem.* Pr. Θεὸς κύριος ἐπ' ὄρους ἐπέφανεν. (13.) *In Joannis Præcurſoris decollationem.* Pr. Πάλιν Ἰωάννης ὁ μέγας ἡ πρόδρομος τοῦ λόγου φωνή. (14.) *In Exaltationem crucis.* Pr. Ἐμοὶ μὲν Χαριέστατον ἁπάντων. Quæ ea eſt quam fine mutilam edidit Gretſerus. Has omnes orationes MSS. penès ſe habuiſſe profitetur L. Allatius *de Concil. Florent. adverſ. Creyghton.* p. 681. alibíque eas enumerat *Diatr. de ſcript.*

 Symeon.

Symeon. p. 83, 88, 94, 96, 97, 99, 105, 111, 113, 114. Scripsit etiam Macarius brevem, sed accuratam *expositionem* in canones Apostolorum & Conciliorum, quam dum Chii moraretur, se legisse testis est idem Allat. *adv. Creyght.* p. 680. Legit etiam ejusdem Macarii *magnum Alphabetum*, in Lucæ Evangelium sermonibus & libris XXIV. comprehensum, totidem nempe quot sunt Alphabeti Literæ, ut appareat Christum esse A. & Ω. *Principium & Finem.* Ex SS. Patribus Chrysostomo, Nazianzeno, Basilio, Athanasio, Cyrillo, &c. collectum est. Magnam Procemii partem profert Allat. *ibid.* p. 682. Ex hoc Procemio liquet ipsum eodem modo *expositionem* in Genesin concinnasse, in duos Tomos divisam, quorum primum *Cosmogeniam*, secundum Patriarchas nominavit. Sed omnem ejus diligentiam superavit absoluta ejus in sanctum Matthæi Evangelium elucidatio ex veterum commentariis compilata, tribus voluminibus comprehensa, quorum quodlibet XX. libris conflatur. Vasti hujus operis pars prima in XX. sermones distributa habetur Græcè MS. Biblioth. Bodleian. *Cod. Baroc.* CLVI. Vide *Catal.* MSS. p. 20. ubi sermonum tituli Græcè exhibentur. Denique nè hoc etiam omittam: Matthæi cujusdam Chrysocephali *carmina Iambica*, & ejusdem, an alterius, Chrysocephali tractatum de vitæ Humanæ termino, Pr. Οἱ λέγοντες ὅτι ἑκάστῳ ἀνθρώπῳ, &c. recenset Allat. ubi suprà, p. 684.

MARCUS Hieromonachus, Monasterii S. Sabæ præpositus, scripsit Sermonem in Vitam & Miracula S. Gregorii Agregantinorum Episcopi. Pr. Σοφὸν καὶ ἀκατάληπτον χρῆμα καὶ τῇ οἰκουμένῃ ὠφέλιμον. ap. Allat. *De Symeon.* p. 109. Confer quæ habentur supra in *Leontio.* Composuit item *Declarationem dubiorum in Typico occurrentium*, divisam in capita XCV. editam in *Typico* Græcorum *Venet.* 1643. *fol.* Habentur Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXV. *num.* ii. Marci Monachi (nostri ut videtur) versus *Iambici* in Psalterium, qui ita incipiunt; Ἡ Δαβιτικὴ τῶν μελισμάτων χάρις, &c. item *Cod.* CCIII. *num.* v. *fol.* 34. Marci cujusdam Epistola ad Patriarcham CP. *de Constantiâ*, adversus persecutionem orthodoxæ fidei. Verùm nostri esse affirmare non audeo.

MATTHÆUS. I. MATTHÆUS *Angelus*, *Paranetus* dictus, dignitate Quæstor, Ecclesiæ suæ causam contra Latinos strenuè tutabatur. De tempore quo vixerit, incerta omnia. Recentissimum & patriâ Rhodium facit, & paulò ante Concilium Florentinum claruisse affirmat, Joan. Sambucus, sed levi ratione fultus. Multò antiquior mihi videtur, nec alius forsan quàm *Panaretus* ille Protovestiarius, cujus meminit Pachymeres, lib. V. cap. 17. & 21. anno MCCLXXIII. ab Imperatore Michaele Palæologo unà cùm IV. aliis Legatis ad resarciendam Ecclesiæ concordiam, Romam ad Gregorium X. missus. Hoc modo Thomæ Aquinati, contra quem toties calamum strinxit, ætate par erit. Ut ut sit, scripsit plurima quæ sequuntur. 1. *Antithesis* contra Thomam Aquinatem de processione Spiritûs Sancti; Pr. Προοίμιον τῆς ἀντιθέσεως, &c. 2. Contra eundem *de igne Purgatorio*; Πῶς ἐστιν ὁ ἐκδηλὸς τόπος ἔνθα αἱ ψυχαὶ καθαίρονται πεὶν, &c. 3. Dissertatio contra Latinos *de primatu Papæ.* 4. Refutatio *sex capitum* à Latinis editorum in defensionem processionis Spiritûs S. ex Patre & Filio. 5. *Demonstratio* in quot absurditates Latini necessariò incident dum Spiritum S. etiam à Filio procedere asserunt. 6. *Dissertatio* de aliis XXII. absurdis erroribus Latinorum. 7. Dissertatio contra Latinos, *de Primatu Papæ.*

8. Dis-

8. Dissertatio contra Latinos, *de Azymis*. Omnia hæc opuscula continentur Græcè MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CII. Verùm in indice codici præmisso XXII. opuscula enumerantur. Integra, ni fallat catalogus, opuscula XX. habentur MSS. inter libros Seldenianos Biblioth. Bodleian. *Cod.* MMMCCCLXXVIII. II. MATTHÆUS, patriâ Jatrus (Propontidis ea insula erat) professione Hieromonachus, vel ut ipsius verbo utar, Μοναχὸς θύτης, *Monachus sacrificulus*. Vixit saltem sæculo XII. vel potiùs sequenti, cùm dignitatum quarundam vocabulis utatur, quæ vix ante hæc tempora nata sunt. Contexuit versibus politicis *Catalogum Officiorum* magnæ Ecclesiæ CP. & ad eundem modum *Catalogum Officiorum* Aulæ Imperatoriæ CP. Hæc duo opuscula, quæ in codice quodam MS. Matthæo Blastaræ tribuuntur, (vide du Fresn *in Indic. Græc.* p. 55.) Græcè & Latinè cum notis edidit Jac. Goarus cum Georgio Codino *de Officiis CP.* Paris. 1648. p. 8. & 38. Ejusdem planè, ut opinor, sunt *quæstiones & causæ Matrimoniales*, quæ integrum penè Juris Græco-Romani librum VIII. à p. 478. usque ad p. 519. occupant. Extat MS. in Bibliothecâ Vaticanâ Matthæi Hieromonachi ἐξήγησις, seu expositio in Divinos canones, & de Paschate ap. Possevin. in *Append.* p. 12. & in Bibliothecâ Fontis-Bellei propè Paris. *Contra Judæos* libri V. *ibid.* p. 96. & Biblioth. Bodleian. *Cod. Baroc.* XXXIII. *num.* i. scripsit etiam Hieromonachus noster tractatum *de Azymis*, quem citat L. Allatius *de Conc. Florent.* p. 434. iterùmque p. 331. In Biblioth. Vindob. *Cod. Philosoph.* CXCIX. *num.* ii. habetur Gr. MS. Matthæi cujusdam tractatus Theologicus *de SS. Trinitate*; nostri verò an sit, dicant alii. III. MATTHÆUS, Ioniæ & Asiatidis terræ Episcopus. Extat ejus Epistola ad magnum magnæ Ecclesiæ CP. Chartophylacem, quæ ita incipit, Φθάνοντος τῆς πόλεως ἐξιόντι, &c. Habetur. Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXIV. *num.* xiv. à fol. 138. ad 145.

MAXIMUS Monachus, cujusnam verò cœnobii non liquet, scripsit ad Nicephorum magnæ Ecclesiæ CP. Chartophylacem, *Quæstiones Sacras Miscellaneas*, seu περὶ διαφόρων κεφαλαίων. Extant Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Jurid.* XI. *num.* iii. à *fol.* 51. usque ad *fol.* 58.

MICHAEL, Synodorum in Phrygiâ Episcopus, scripsit expositionem maximorum Miraculorum SS. Archangelorum. Pr. Πολλαὶ καὶ μεγάλαι τῆς ἀσωμάτου, καὶ μεγαλοπρεποῦς Ἀρχαγγελικῆς σου. Vide L. Allatium *de Symeon.* p. 107.

NECTARIUS Hieromonachus scripsit carmine librum de Abbatibus, qui ante eum claruerunt. Extat Græcè MS. in codice Regio Parisiensi MMCXCVIII. ut fidem nobis facit Ph. Labbeus *Biblioth. nov. MSS.* p. 235. neque de eo aliquid amplius novi.

NICEPHORUS URANUS, Magister Antiochiæ, in literas misit Vitam S. Symeonis junioris Stylitæ, qui monasterii in monte Θαυμαστῷ propè Antiochiam, præpositus erat. Ediderunt Bollandiani ad diem *Maii* xxiv.

NICETAS, Ecclesiæ Nicænæ chartophylax, librum scripsit *de Schismate* inter Ecclesiam Græcam & Romanam, quibus nempè temporibus, & quibus de causis Ecclesia Romana à Græcâ secesserit. Extat

tat Græcè MS. Cod. Regio Parisiensi CCCXXXIV. indicante du Fresnio in *indice Auctorum*, quem Glossario Græco subjecit, p. 30. Idem ante du Fresnium pridem memoraverat Labbeus *Biblioth. nov. MSS.* p. 89. qui subdit, in Sfortianâ Bibliothecâ titulum fuisse, Nicetam *de Azymis, & Sabbatorum jejunio, & nuptiis Sacerdotum.* Ex opere de Schismate quædam profert L. Allatius, *de Synodo Phot.* p. 203. II. NICETAS Rhetor & Philosophus; an idem sit qui *Nicetas David* Paphlago, *Philosophus* etiam dictus, qui claruit anno DCCCLXXX. nondum didici. Sub ejus nomine plures orationes, hactenùs quod sciam, ineditas recenset L. Allatius *Diatr. de Script. Symeon.* quæ sequuntur. I. *In gloriosam Martyrem Pantieleemonem*, p. 96. Pr. Θαυμαστὸς ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ φησὶν ὁ μέγας. II. *De certamine, & de inventione & translatione reliquiarum S. Stephani Protomartyris*, ibid. p. 102. Pr. Ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Σωτὴρ πάντων. III. *Encomium in magnum Nicholaum Myrobleptem & Thaumaturgum.* ibid. Pr. Ὁ μὲν θεοπάτωρ Δαυὶδ τὸ ἀειθαλὲς καὶ μετάρσιον. Hæc Oratio Nicetæ Rhetori Paphlagoni inscribitur. IV. *In S. & illustrem Apostolum Jacobum*, ibid. p. 108. Pr. Πρώην μὲν ἡμᾶς ἡ ζῶσα τῆς ἀληθινῆς θεολογίας πηγή. V. *In Timotheum Apostolum.* ibid. p. 111. Pr. Τί ἦν Τιμόθεος. Τοῦτο γὰρ μετὰ τοὺς Ἀποστόλους. VI. *In SS. & gloriosos XII. Apostolos*, ibid. Pr. Τί καλὴ ἐκκλησίας ἡ τάξις, τί τερπνὴ τῶν ἐπ' αὐτῆς. VII. *Encomium in S. Martyrem Theodorum*, ibid. Pr. Τί λαμπρὰ καὶ διαυγὴς ἡ τῆς ἡμέρας χάρις. Hæc Oratio Nicetæ Episcopi Paphlagoniæ nomen gerit. VIII. *In SS. & Thaumaturgos* ἀναργύρους *Cosmam & Damianum*, ibid. p. 114. Pr. Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου κύριε τῶν δυνάμεων. IX. *In SS. & illustres Martyres Cyricum & Julittam*, ibid. p. 115. Pr. Ὥσπερ ἐκ ἔτι συνεχόμενον τῷ κυρίῳ ἰουδαίων. III. NICETAS SCUTARIOTA, cujus extant homiliæ tres. I. *In Dominicâ Orthodoxiæ habita.* Pr. Καὶ οἱ διά τινος κλίμακος ἐπί τινα ὑψηλοτάτην περιωπὴν ἀνατρέχειν βουλόμενοι, &c. II. *In illud S. Joannis*, cap. XII. Jesus ergo ante sex dies Paschæ venit, &c. Pr. Ὁ μὲν νοῦς τῶν προκειμένων ἡμῖν εἰς ἐξήγησιν εὐαγγελικῶν ῥημάτων τὸ σήμερον, &c. III. *In principium Evangelii S. Joannis.* Pr. Τοῦ πνεύματος ἡ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται, &c. habentur Gr. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* LXI. *num.* ii. *fol.* 169. Scripsit etiam Scutariota *Scholia*, sive annotationes in Nicetæ Choniatæ Thesaurum Orthodoxum. Vide libros V. quos Latinè in lucem emisit Petrus Morellus, ubi hinc inde reperiuntur. Epistolæ etiam ejus MSS. in codice Reg. Paris. DXCIV. asservantur, teste Labbeo *Bibl. Nov. MSS.* p. 101.

PANTALEON Magnæ Ecclesiæ CP. Diaconus & Chartophylax. Ætas ejus mihi quidem parùm certa. Sunt qui illum ad medium Sæculi XIII. referunt, eique ascribunt tractatum *contra Græcorum errores de Processione Spiritus S.* &c. editum Constantinopoli in ædibus fratrum Prædicatorum anno MCCLII. Verùm qui tractatum istum primus in lucem emisit, P. Stuartius in *Auctuario* suo, p. 555. Anonymum edidit. Ediderunt & sub Anonymi titulo novissimi Bibliothecæ Patrum Curatores, Tom. XXVII. Etsi Tomo præcedente in monitione ad Lectorem, ubi de Manuele Calecâ agunt, Pantaleonem Auctorem perhibent. Vidit id vir his literis haud leviter imbutus, Joan. Ciampinus, * nihilominus tanquam Anonymum constanter citare pergit. Extant utcunque ejus orationes II. *In gloriosam Domini nostri transf-*

* De Azym. & Ferm. c. 1. p. 14.

transfigurationem, quas Gr. Lat. edidit Combefiſius *Auct. Nov.* T. I. *col.* 1759. qui ſecundam priori elegantiorem, & fortè non ejuſdem eſſe auctoris judicat. Narrationes *de miraculis S. Michaelis* habentur Græcè MSS. in codice Regio Pariſienſi MCCCCLXXIII. Vide etiam Allat. *de Symeon.* p. 99. & p. 103. Latinè ediderunt Surius, Lippomannus, alii. Pantaleonis orationem *in exaltationem Sanctæ Crucis*, Gr. Lat. edidit Gretſerus *de Cruce* Tom. II. *col.* 1233. Verùm hic Monaſterii Byzantinorum Presbyter eſſe dicitur. Sed id, ut rectè alibi notat Combefiſius, inde accidere potuit, quod ex Diacono CP. Presbyter Monaſterii factus ſit. In catalogo Jac. Marmoretæ CP. Pantaleonis Diaconi Orationes panegyricæ totius anni, ſive XII. Menſium, in feſtos & Dominicos dies extare dicuntur. Vide Poſſevin. *Append.* p. 48. Quædam etiam Pantaleonis noſtri opuſcula habentur Latinè Biblioth. PP. *edit. noviſſ.* Tom. XII.

PERDICCAS, Protonotarius Epheſinus, ſcripſit verſibus politicis, *expoſitionem* ſpectaculorum Dominicorum, & memorabilium quæ Hieroſolymis videntur. Hanc primus edidit Fredericus Morellus Pariſienſis; accuratius verò Græcè & Latinè L. Allatius *Symmict.* Part. I. p. 65. qui & Anonymum quendam, qui *de locis Hieroſolymitanis* proſâ ſcripſit, Græcè & Latinè ſubnexuit.

PETRUS. I. PETRUS Damaſcenus, vitæ inſtituto Monachus. Extant ejus non pauca inedita; *Tractatus* IV. ſive *Eclogæ* ex variis ſcriptoribus. I. *Sylloge Miſcellanea.* II. *Excerpta* ex Chryſoſtomo *de Humilitate*, &c. III. *De mandatis Divinis.* IV. *De tribus facultatibus Animæ*, Biblioth. Bodleian. *Cod. Baroc.* CXXXIII. Tractatus *de ſeptem operationibus quibus mens ad Deum elevatur.* Pr. Φύγε τοὺς ἀνθρώπους καὶ σώζου. ibid. *Cod.* CCXIII. Ex libro quodam ejus Aſcetico excerpta varia. Pr. Ἀρχὴ μὲν παντὸς ἀγαθοῦ ἡ ἐκ Θεοῦ διδομένη φυσικὴ γνῶσις, &c. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCLXXXIX. *num.* xx. *fol.* 45. Ex libro ejus quodam Λόγοι ψυχοφιλεῖς, *ſermones animæ utiles.* Pr. Τερπνὴ ἐστὶν ἀγρυπνία σύμμετρος τῷ ἡμῖν εἰς ψαλμῳδίαν, &c. Ubi in titulo S. Petrus Damaſcenus dicitur, ibid. *Cod.* CC. *num.* ii. *fol.* 69. Confer Lambec. *Comment.* l. IV. p. 200. *Alphabetum* ejus in codice *Colberteo*, MMMMDVI. MS. aſſervari teſtis eſt du Freſnius in *Ind. Auct. Græc.* p. 31. quid verò continet, non indicat. II. PETRUS Argivorum Epiſcopus contexuit Orationem *in S. & glorioſos Anargyros & Thaumaturgos Coſmum & Damianum.* Pr. Ἀστέρες μὲν αἰσθητοὶ τῷ στερεώματι προδεικνύμενος πρὸς θέαμα κινοῦσι μέγα, indicante L. Allatio, *de Symeon.* p. 83.

PHILO Rhetor & Philoſophus, ſcripſit hiſtoriam Eccleſiaſticam, quam laudat Anaſtaſius Sinaita initio *Demonſtrationis hiſtoricæ de magnâ & angelicâ ſummi Sacerdotis dignitate*, his verbis; Ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ Φίλωνος τοῦ φιλοσόφου εὗρον τι πιστὸν ὅτι περὶ, &c. Ubi ex ea profert hiſtoriolam de Presbytero quodam ab Epiſcopo ſuo excommunicato, qui poſtea martyrium paſſus, capſulâ incluſus, & in eccleſiâ poſitus, quieſcere non potuit, donec à proprio Epiſcopo (ut per ſomnum monuerat) anathematis vinculo ſolutus fuerat. Extat hic Anaſtaſii libellus ἀνέκδοτος. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXXIV. *num.* xx. *fol.* 118. Bodleian. *Cod. Baroc.* CLXXXV. *num.* ii. & alibi non ſemel. Hujus Philonis, ejúſve hiſtoriæ meminit nemo ante Anaſtaſium

stasium, nemo postea, unicum si excipias Michaelem Glycam, Part. IV. *Annal.* in Leone Isaurico, *Edit. Paris.* p. 282. qui tamen ipsum Philonis opus proculdubio non vidit, sed integram quam habet narratiunculam, seu mavis fabulam ex oratione Anastasianâ, tacito licet nomine, ad verbum excripsit. Erat ergo Philo, Anastasio, qui claruit anno DLXI. antiquior, & tamen vixit postquam cessaverant Gentilium persecutiones, ut initio fragmenti ipse satis innuere videtur; ac proinde sæculo quarto, quintóve vixisse necesse est. De auctore ipso quis fuerit, difficilis est disquisitio; ut Delio natatore opus sit. Οὐ μάντις εἰ καὶ τὰ φανῆ γνῶναι σαφῶς. Interim divinare fas est. Inter Episcopos qui anno CCCXLVII. synodi Sardicensis epistolæ subscripserunt, ap. Athan. *Apol.* II. p. 596. erant Philones duo, uterque in Ægypto Episcopus. Verùm hos in scriptorum numero ponendos esse, quis fidem faciet? Auctor Prædestin. *de Hæres.* cap. XXX. p. 31. ubi de *Alogis* agit, meminit Philonis Episcopi, qui hæreticos istos sæpe profligavit. Verùm si vixerit is, quo tempore orti sunt Alogi, nostro longe antiquior erat, nec ullam planè fidem meretur iste Anonymus, quem nomina propria non raro pro libitu fingere, haud levis suspicio est. In Indice librorum MS. quem Regi Galliæ obtulit Anton. Eparchus Corcyrensis, *num.* xiv. occurrit opusculum Philonis Philosophi, περὶ μετανοίας. Ut & Deflorationes variarum enarrationum de creatione mundi. An ex Philone Hebræo excerpta sint, nôrunt qui codicem ipsum inspicere possunt. Erat & Philo Monachus, cujus extat meditatio Ascetica *contra Pulchritudinem Mulierum*, quæ ita incipit; Εἶδον κάλλος γυναικὸς βασανίζον μου τὴν διάνοιαν, &c. Habetur Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCCXXV. *num.* xv. Verùm is longè recentior mihi videtur. In re omnium obscurissimâ, de quâ altum silent omnes scriptores Ecclesiastici, liceat mihi, bonâ cum lectoris veniâ, conjecturam meam hoc loco proponere. Quid ni igitur dicamus auctorem nostrum alium non fuisse quam Philonem, Carpasii urbis in Cypro Episcopum, ab Epiphanio ordinatum, cui etiam Episcopatûs sui curam commisit, cum & Romam & Constantinopolim proficisceretur. De quo, ejúsque *in Cantica* commentario, diximus alibi ad ann. CCCCI. Præter hunc, Philonem alium inter scriptores Ecclesiasticos, hisce præsertim sæculis, frustra quæras. Conjecturæ nostræ haud parùm favet, quod de Philone Carpasiote disertè dicat Polybius Rhinocurorum Episcopus, posterioris partis vitæ Epiphanianæ scriptor, cap. 49. fuisse ipsum κληρικὸν ἀπὸ ῥητόρων, *Clericum ex ordine Rhetorum desumptum*, quorum quidem erat antiquitates Sacras & Ecclesiasticas excutere & pertractare. Quo rectiùs hæc intelligantur, observandum erit, Rhetores non modo apud Forum, & in Rostris declamitâsse, sed & dignitatem quandam & officium Ecclesiasticum constituisse. Erat enim in quâvis fere majori Ecclesiâ Rhetorum schola; ex reditibus istius Ecclesiæ sustentata, qua juniores clerici ad futuras sacri ordinis functiones promovendi, sacris literis & disciplinis Ecclesiasticis erudiebantur; Ῥήτωρ τῆς ἐκκλησίας, *i. e.* juventutis Ecclesiasticæ magister, ut de Manuele Holobolo Pachymeres, lib. V. cap. 12. qui etiam Georgio Acropolitæ in hoc munere successit, cui illud ab Imperatore impetravit Germanus Patriarcha, eo nomine in collegium cleri cooptato; cujus proinde curæ commissi sunt adolescentes Ecclesiastici, disciplinis liberalibus, sacrísque studiis, in ludo isto literario operam daturi, uti expresse nos docet idem Pachymeres, lib. IV. cap. 14. Inter officiales magnæ Ecclesiæ CP. ap. Codin.

Codin. cap. 1. xxv*tum.* locum obtinet Rhetor. Et Georgius ὁ Ῥήτωρ τῆς Μητροπόλεως Ἄινε, καὶ ἐκδικὸς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας memoratus Cl. Hodio *præmonit. ad Malal.* Certè vix aliud nomen in Scriptis Ecclesiasticis, quam illud Rhetoris frequentiùs occurrit. Qui huic Scholæ præfuit Ῥήτωρ τῶν Ῥητόρων, διδάσκαλος & μαΐστωρ τῶν Ῥητόρων, & ὁ μέγας Ῥήτωρ dictus est: cujus non unum exemplum dabit Du-Fresnius in voce Ῥήτωρ. Et *Cod. Baroc.* CXXXI. Anonymus orationis encomiasticæ auctor Ῥήτωρ τῶν Ῥητόρων καὶ διδάσκαλος τῶν διδασκάλων appellatur. Et dignitas quidem erat satis splendida. Hinc τὸ λαμπρὸν ῥήτορα vocat Matth. Iatrus *de offic.* p. 8. & de Michaele Thessalonicensi Nicet. Choniat. in *Manuel.* l. VII. *num.* v. τὸ ῥητορικὸν θρόνον κοσμῶν, *qui Rhetoris thronum ornavit.* Jam verò Rhetorum munus erat, teste Codino cap. citat. εἰς τὸ ἑρμηνεύειν τὰς γραφὰς, *scripturas interpretari.* Unde Michael Thessalonicensis in Testamento suo ap. Allat. *de consens.* lib. II. cap. 12. *num.* 15. se μαΐστορα τῶν ῥητόρων, διδάσκαλον τοῦ Εὐαγγελίων, Magistrum Rhetorum, Evangeliorum doctorem nominat. In Auctoris incerti explicatione officiorum magnæ ecclesiæ, quæ ad calcem Codini, *Edit. Par.* p. 315. exhibetur, doctoris (τοῦ διδασκάλου) munus est *Evangelium & Psalterium explicare,* κρατῶν καὶ τὰ σχολεῖα τῆς ἐπισκοπῆς, *curámque habere scholarum quæ in Episcopio sunt;* ut nil mirum si *Doctor* & *Rhetor* haud rarò conjungantur. Post sacras literas, Ecclesiasticas præcipuè, explicabant Rhetores, & vel historiam Ecclesiasticam proprio marte condiderunt, vel ab aliis scriptam, in Epitomen redigebant, & quæ exinde excerpebant, discipulis & auditoribus suis, ore tenus tradere solebant. Hinc notare fas est, omnes pene scriptores qui Rhetorum nomine nobis veniunt, historiis Ecclesiasticis illustrandis, ut plurimùm incubuisse. Hinc natum forsan Socrati historiæ Ecclesiasticæ scribendæ studium, qui in scholâ Rhetoricâ Troili Sophistæ educatus videtur. Zacharias Rhetor, qui claruit an. CCCCXCI. scripsit historiam Ecclesiasticam, de quâ Euagrius lib. III. cap. 7. & alibi sæpiùs. Joannes Rhetor Antiochenus, historiographus, claruit anno DXXVI. cujus meminit Euagrius lib. IV. c. 5. & alibi non semel. Nicetas Rhetor, cujus tot habemus hodiè Vitas & Encomia Apostolorum & SS. Patrum partim edita, partim MSS. Joannes magnæ Ecclesiæ Diaconus & Rhetor, vitæ Josephi hymnographi conditor. Istiusmodi Rhetor fuisse videtur Nicephorus Callisti, cujus historia Ecclesiastica, & ex historiis Ecclesiasticis excerpta pene infinita supersunt hodiè, qui à teneris unguiculis in Ecclesiâ S. Sophiæ CP. educatus erat, victum & domicilium per multos annos ibi consecutus. Ubi ex infinitis quæ eo in loco reposita erant voluminibus & commentariis Collectanea sua ecclesiastica collegit & digessit, uti ipse nobis auctor est, *Præfat. hist. Eccl.* p. 37. Ex his liquet Rhetoris fuisse historias Ecclesiasticas evolvere, tractare, excerpere, prælegere; discipulorum ex ore dictantis magistri excipere, & in commentarios referre. Inde ea quæ in scriptis Veterum, tùm sacrorum, tùm profanorum toties occurrit formula, ἀπὸ φωνῆς. Leontii Byzantini historia sectarum ἀπὸ φωνῆς Θεοδώρου; Vita S. Epiphanii ἀπὸ φωνῆς Ἰωάννου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ. Eclogæ Philostorgianæ ἀπὸ φωνῆς Φωτίου τοῦ πατριάρχου; Excerpta historiæ Ecclesiasticæ Theodori Lectoris ἀπὸ φωνῆς Νικηφόρου Καλλίστου; Ex Eusebii historiâ Ecclesiasticâ ἀπὸ φωνῆς ejusdem Nicephori; Breviarium hist. Ecclesiasticæ Theodoriti ἀπὸ φωνῆς ejusdem; Vita S. Patapii ἀπὸ φωνῆς Andreæ Cretensis Archiepiscopi; & mille istiusmodi exempla quæ

Codices MSS. curioso lectori suppeditabunt. Cùm igitùr (ut rem in pauca contraham) Philo Carpasiotes in Ecclesiâ Constantiensi Rhetoris obibat munus, verisimile est ipsum pro muneris sui ratione historiam hanc ecclesiasticam condidisse. Quòd verò philosophus vocatur, quid mirum? cùm vox ista non monachos modò, & arctioris vitæ cultores denotare cœpit, sed & omnes præsertìm in clero constitutos, qui ad reconditiorum literarum studium animum appulerunt. Hinc Nicetas Rhetor & Philosophus, & ne tritis nimium immoremur, Michael Psellus quâ erat eruditionis famâ, ὁ τῶν φιλοσόφων ὕπατος, *Philosophorum princeps* vulgò dicebatur. Habuit verò & Palatium suos philosophos, suos rhetores; philosophos, qui Divinarum, humanarúmque legum cognitione instructi, Imperatori, datâ quâvis occasione, assisterent; Rhetores, qui Imperatoris vice, dicendi facultate pro re natâ uterentur. Hinc ap. Anonymum *de officiis*, quem ex *Cod. Mazar.* edidit Goarus ad *Codin.* p. 42. φιλοσόφων ὕπατος, & ῥητόρων πρῶτος inter ordines Palatinos locum habent. Hæc de re satìs obscurâ dicenda habui, meliora, certioráve docentibus aures faciles ac benevolas lubens commodaturus. Rem forsan faciliùs expediret Leonis Allatii liber *de Philonibus*, si toties promissus in lucem publicam prodiisset.

PHILOTHEUS; quisquis fuerit, *Sancti* nomine insignitus, scripsit sermonem περὶ τῶν ἐντολῶν, *de mandatis Domini nostri Jesu Christi*, quem Græc. Lat. extulit P. Possinus in *Thesauro Ascet.* Paris. 1684. p. 326. Suspicari quis possit, hunc fuisse Philotheum illum Patriarcham CP. qui claruit anno MCCCL. Verùm præter alia quæ notat Possinus, reclamat ipse codex MS. unde desumptus est hic sermo, qui annorum saltem quingentorum ætatem præ se fert.

PROCOPIUS Diaconus & Chartophylax, scripsit *Encomium* Divinorum Arch-angelorum Michaelis & Gabrielis. Pr. Ἀγγελικῆς πανηγύρεως ἡ περιφανεστάτη κυρία παροῦσα συναθροίζει. Vide L. Allat. *de Symeon.* p. 87. *Encomium in S. Apostolum & Evangelistam Joannem.* Pr. Ἀπόστολος ὁ τῶν φαιδρὰν ταύτην συγκροτήσας πανήγυριν. Extat MS. *Cod. Baroc.* CCXL. *Encomium in S. Apostolum & Evangelistam Marcum.* Pr. Πάλιν Ἀποστολικὴ καταστράπτει πανήγυρις, &c. L. Allat. *ibid.* p. 104. Hæc Procopii Opuscula ediderunt Bollandiani *Apr.* XXV. Sermo in *celebrationem S. & venerabilium imaginum* asservatur Græcè MS. in Bibliothecâ V. C. Eusebii Renaudoti. Meminit Cl. du Fresnius in *Indic. Auct. Græc. MSS.* p. 32.

STEPHANUS, Ephesius, an fortè Stephanus ille Episcopus Ephesinus qui anno CCCCLI. Concilio Chalcedonensi interfuit, & ex codice Canonum Ecclesiæ universæ nonnulla relegit *Act.* XI. vel quis alius longè recentior. Certe in titulo codicis Palatini Stephanus *Episcopus Ephesinus* dicitur. Verùm cùm fallax & lubrica sæpè sit inscriptionum, quæ in codicibus MSS. occurrunt, fides, cùmque plures esse poterant Stephani Ecclesiæ Ephesinæ Episcopi, hunc Stephanum illum in Synodo Chalcedonensi celebrem, fuisse, asserere non sum ausus. Habetur ejus *Canonica Synopsis*, quâ canones SS. Apostolorum, Conciliorum Nicæni & Ancyrani, &c. in Epitomen contrahuntur. Pr. Ἀποστόλων κανόνες εἰσὶν ὀγδοήκοντα πέντε, &c. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCLXXXIII. *num.* ii. *fol.* 52. & in Bibliothecâ Palatinâ, jam in Vaticanam translatâ, *Cod.* XXVIII. *num.* xxxi. iterúmque *Cod.* CC. teste Possevino in *Append.* p. 74.

SYMEON.

SYMEON. I. SYMEON, Cœnobii cujuſdam in Meſopotamiâ Abbas, ſcripſit Orationem *de continuâ meditatione mortis.* Pr. Ἀγνοεῖτε ἀδελφοὶ μὴ ποῖον φόβον καὶ ἀνάγκην ἔχομεν ἀναστῆναι ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἐξόδου ἡμῶν, τῆς ἐκ τοῦ βίου τούτου. Habetur Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCCV. *num.* iii. à *fol.* 105. uſque ad *fol.* 124. Nomine Symeonis Stylitæ inſerta eſt Latinè *Biblioth. Patr.* Tom. VII. Confer. L. Allat. *de Symeon* p. 24. II. SYMEON hieromonachus, *Scholarius* dictus, contexuit *Syntagma Canonum pœnitentialium*, ex Canonibus SS. Apoſtolorun & VII. Conciliorum Oecumenicorum, ut & ſynodorum particularium, ex SS. Patrum & præcipuè ex S. Baſilii & Joannis Neſteutæ ſcriptis collectum, & facilioris inventionis causâ, ordine Alphabetico diſpoſitum. Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCVI. *num.* v. à *fol.* 46. uſque ad *fol.* 173. Habetur ibid. *Cod.* CXXVIII. *num.* iii. fragmentum hiſtoricum *de Baptiſmate SS. Apoſtolorum.* Pr. Ἐρευνήσαντες φιλοπονήτως πῶς καὶ παρὰ τινὸς ἐβαπτίσθησαν Ἀπόστολοι, &c. Verùm ex Sophronii Patriarchæ Hieroſolymitani commentariis deſumptum eſt, uti ipſe auctor ingenuè fatetur. III. SYMEON STUDITA, Monaſterii nempè à Theodoro Conſtantinopoli hoc nomine erecti monachus. Compoſuit *Troparia* in feſtis & jejuniis Eccleſiæ recitanda. Eorum aliqua in libris Ritualibus MSS. Cryptoferratenſis Monaſterii ſe legiſſe teſtis eſt L. Allatius, & ſex eorum initia exhibet *de ſcript. Symeon.* p. 23. IV. SYMEON Euchaitarum Epiſcopus; Extant ejus Gr. MSS. ad Joannem Monachum & Encliſtum Epiſtolæ duæ. Prior in Bibliothecâ Regiâ Pariſienſi, & olim inter codices Theologicos Antonii Auguſtini. Poſteriorem tanquàm valdè piam commendat L. Allatius *de ſcript. Symeon.* p. 179. ubi utriuſque initium habetur. V. SYMEON humilis monachus, ſcripſit *encomium in Symeonem ſenem* qui Chriſtum ulnis in Templo ſuſceperat; Pr. Τὴν περὶ τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ὁμοδούλων τιμὴν μεγάλου τινός. Hanc orationem ſe legiſſe teſtatur L. Allatius *de Symeon.* p. 180. vide p. 110.

THEODORUS. Sub hoc nomine, in cenſum noſtrum referendi, I. THEODORUS Antidorum Epiſcopus, auctor ſatìs antiquus, ut fidem nobis facit L. Allatius. Scripſit *Expoſitionem* τῆς λειτουργίας, quam frequentèr citat idem Allatius, & exindè plura profert *de Purgat.* p. 108. lib. *contrà Hotting.* p. 11. 120, 132. *de Concil. Florent. contrà Creyght.* p. 519. & forſan alibi. II. THEODORUS urbis Paphi in inſulâ Cypro Epiſcopus. Vitam condidit S. Spyridonis, Trimethuntis in Cypro Epiſcopi. Pr. Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος φησὶν Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστής, &c. habetur Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Hiſt.* XXXI. *num.* x. à *fol.* 136. uſq; ad *fol.* 161. & *Colbert. Cod.* CCCCLXII. Confer quæ habet Lambecius *Comment.* lib.viii. p. 310. III. THEODORUS presbyter, cujuſnam verò Eccleſiæ, vel quo tempore vixerit, haud ſatìs liquet. Conſtat nihilominùs, ipſum claruiſſe poſt ann. DXX. quando controverſia de operibus Dionyſii Areopagitæ orta eſt, & ante Photii tempora. Scripſit librum, quo oſtendit germanum eſſe quod ſub nomine S. Dionyſii habetur opus, & argumenta in contrarium allata, pro virili diſſolvere conabatur. Argumenta ducta erant 1. A ſilentio SS. Patrum qui Dionyſium ſecuti ſunt. 2. A ſilentio Euſebii, qui dum aliorum Patrum opera recenſet, Dionyſiacorum nullam facit mentionem. 3. A traditionum quarum meminit Dionyſius incrementis, quæ tamen poſteà, & non niſi diuturno tem-

poris spatio sensim in Ecclesiâ invaluerunt. 4. Ab Epistolâ Ignatii à Dionysio citatâ, post mortem tamen Dionysii, & paulò ante ipsius Ignatii martyrium scriptâ. Hæc ex eo opere argumenta refert Photius *Cod.* I. Theodori verò solutiones reticet, vel quòd non recensuit, vel quòd excerpta ex codice Photiano exciderunt. IV. THEODORUS Trimethuntis in Cypro Episcopus. Extat MS. sermo de vitâ, exilio & ærumnis S. Joannis Chrysostomi. Pr. Ἀγαπητοὶ, ἀψευδὴς ὁ θεὸς διὰ τοῦ προφήτου ἐπαγγειλάμενος. Adisis L. Allatium *de Symeon.* p. 81. V. THEODORUS Alaniæ (urbs est, ni fallor, non longè à Byzantio posita) Episcopus. Extat MS. sermo ejus extemporaneus *in Dei & Salvatoris nostri J. Christi sepulturam.* Pr. Ἀναβάλλεται μὲν ὁ Ἰησοῦς, καὶ φῶς ὡς ἱμάτιον ἡνίκα τοῖς μαθηταῖς ἀπαστράπτων ἐπὶ τὸ ὄρος Θαβώρ· Hæc nos docet L. Allatius *de Symeon.* p. 82. VI. THEODORUS Metropolita Cyzicenus; Sermonem habet *in S. Martyrem Blasium.* Pr. Βλάσιον τὸν μέγαν ἐν ἱεράρχαις καὶ μάρτυσι, πῶς ἂν ἀξίως θαυμάσωμεν. Testis eit L. Allatius *de Symeon*, p. 84. VII. THEODORUS Petrarum vel Petræorum (urbs erat Galileæ inferioris) Episcopus, in literas misit vitam & conversationem S. Patris Theodosii, totius Eremi propè Hierosolyma Archimandritæ. Pr. Ἡ τρισυπόστατος καὶ ἀδιαίρετος μία θεία. Extare MS. testatur L. Allatius *de Symeon.* p. 95. & ex eâ quædam profert *ibid.* p. 7. VIII. THEODORUS SCUTARIOTA, scripsit vitam S. Pauli Apostoli. Extat MS. teste L. Allatio *de Symeon.* p. 106. hoc initio; Παῦλος ὁ Ἀπόστολος Ἑβραῖος μὲν ἦν τὸ γένος. IX. THEODORUS, patriâ Smyrnæus, ὕπατος φιλοσόφων, *philosophorum princeps*, scripsit in defensionem Ecclesiæ Græcæ adversùs dogmata Latinorum, ex quo proinde excerpta de processione spiritus S. de Azymis, &c. unà cùm aliis habentur Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCCXXIV. *num.* ix. à *fol.* 238. usq; ad *fol.* 262. Ejusdem *Epitome* eorum quæ de naturâ & principiis naturalibus ab antiquis tradita sunt, in IV. τμήμασι, sive segmenta digesta. Pr. Ὅσα περὶ φύσεως καὶ τῶν φυσικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν φύσει συνεστώτων. Opusculum hactenùs ineditum. Deníque Theodorum Sidetam, aliúmque Theodorum Ecclesiæ Sebastenæ præpositum inter historicos Byzantinos nominatìm reponúnt Joannes Scylitzes, & Georg. Cedrenus in præfationibus ad suas Historias.

THEOPHILUS, Chronographus Christianus, quem ubiq; ferè citat Malala, cujus calculum, tanquàm longè accuratiorem, commendat. An idem sit cùm Theophilo Antiocheno (quod voluit olim Antistes Oxoniensis) controversia est haud facile solvenda. De quâ aliquid diximus in Joan. Malala.

TIMOTHEUS alter Chronographus unà cum Theophilo Malalæ passìm laudatus, præcipuè verò ut Domini nostri nativitatem in sextum mundi millennarium incidisse probaret. Meminit etiam idem Malala Timothei cujusdam gente Persæ, qui ante susceptum baptismum apud Persas *Bastagarius*, sive *Bajulus* fuerat. Ex quo plura refert de Manichæis, eorúmque Episcopo Indarazaro, Persarum Regis jussu occisis, præsente & spectante Christianorum Episcopo; de facultatibus eorum publicatis; libris igni traditis; Ecclesiis catholicis addictis; promulgato etiam Edicto, ut si per Imperium Persicum Manichæus inveniretur, igne absumeretur. Sub Justiniani Imperio hæc con-

contigisse narrat Timotheus, & ex eo Malala lib. XVIII. p. 178. De quibus tamen nulla alibi habetur mentio.

ZOZIMAS, Monasterii cujusdam in Palæstinâ, ut videtur, Abbas, sive Archimandrita. Multis contendit Possinus eundem fuisse cum celebri illo Zozima, qui disciplinæ Monasticæ in quodam Palæstinæ cœnobio à puero traditus, ultrà LIII. annos in vitâ asceticâ perseveravit, & Mariæ Ægyptiacæ anno CCCCXXXII. defunctæ, funus curavit, ductis pro sententiâ suâ argumentis, à loco, tempore, & utriusque genio & moribus. Verùm an tanti sint, ut eruditos in partes suas pertrahant, haud operæ pretium erit pluribus excutere. Extant ejus Διαλογισμοὶ, seu *Alloquia Ascetica*, XIV. capitulis comprehensa, ex ejus ore, à quodam illius discipulo, excepta. Edita sunt Gr. Lat. in Possini *Thes. Ascet.* p. 279. Magni hoc opusculum facit Possinus *propter efflorescentem in illo genuinam indolem verè Asceticorum sensuum, & quendam suavissimè fragrantem ex uberi, quâ penitùs imbuitur unctione spiritus, heroicæ sanctimoniæ odorem*, ut ejus verba sunt. Notat prætereà Joan. Moschum, *Prati Spiritualis* consarcinatorem, multa ex his Alloquiis, immò integra quandóque capita, exscripsisse.

DISSER-

DISSERTATIO SECUNDA.

De Libris & Officiis Ecclesiasticis GRÆCORUM.

DE Libris Ecclesiasticis Græcorum acturo, liceat mihi L. Allatii, viri in his literis summi, verbis præfari. "Græcorum "Ecclesiastici libri, plures nec unius generis sunt, in eámque jam excreverunt molem, ut attentiùs introspicienti "haud fieri posse videatur, ut per annum, ab homine id studiosius "incumbente, nec aliis negotiis implicito, recitentur, tantum abest "ut cantu etiam & per intervalla temporum respirante, commodè "accenseantur. Illius etenim gentis religio increbrescens unicuique de "novo, dummodò sanctorum res pertractantur, accessionem facere & "ingentia duplicare volumina permisit. Hinc maximam librorum copiam majorem fecit, & novis semper additis, molem, in immensum adauxit". Hæc vir in rebus gentis suæ egregiè instructus, Græcorum sui temporis longè doctissimus, qui duplicem proindè *Dissertationem* hâc de re instituit, ad Gabr. Naudæum unam, ad Joan. Aubertum alteram edit. *Paris.* 1645. *4to.* Verùm cum Allatio Divinorum officiorum potiores solummodò & usitatiores libros, idque modo satis prolixo percensere placuit, nos minutiores etiam libellos, sæpe & particulares magni alicujus operis vel officii formulas & διατάξεις in Censum nostrum referemus, idque summatìm & paucis; Lectores qui plura desiderant, ad Lexicographos Ecclesiasticos, aliosque qui de his latius scripserunt, remittentes. Neque enim doctis hæc scribimus, sed in juniorum φιλαρχαίων gratiam, qui libris ad hunc usum commodis, destituti sunt. Quo verò meliori ordine res agatur, observationes & collectanea nostra, methodo Alphabeticâ disponemus. Sic itaque exordimur.

'ΑΓΙΑΣΜΟ'Σ. De vulgaribus hujus vocis significationibus jam non agitur. Notat hoc loco solennem aquæ benedictionem, juxta quam apud Græcos peragi solet. Cujus duplicem habemus ordinem seu διάταξιν in Euchologio. Prima dicitur Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ τῶν θείων Θεοφανιῶν, & semel tantùm in anno usurpatur, in festo nempè *Theophaniorum*, quando aqua Solenni ritu consecratur. Extat apud Goarum in *Euchologio*, p. 453. Ex quo etiam discimus duplicem hoc tempore aquæ fieri benedictionem; primam in festi pervigilio, ex quâ bibitur, populus aspergitur, domus lustrantur; alteram, quæ ipso die festo inter Missarum Solennia facta est, quæ proindè sanctior habetur, majorique curâ asservatur, & pœnitentibus nondùm in Ecclesiæ communionem plenè receptis propinari solet. Hoc etiam ritu memoriam baptismatis Christi, hoc die olim peracti renovabant, cujus baptismo, aquarum omnium naturam adeò usque sanctificatam fuisse crediderunt veteres, ut aquæ profundâ hâc nocte haustæ, domúmque portatæ, non in unum modò, sed quandoque in plures annos incorruptæ servabantur, disertè id testante Chrysostomo Homil. *de Baptism. Christi*, Tom. I. p. 278. Altera dicta est Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ, & recitatur in communi

communi aquæ benedictione, non modo in Theophaniis, sed & singulis mensibus, vel urgente quâvis necessitate, à sacerdote fieri potest. Habetur *ibid.* p. 441. Utrumque officium in notis suis præclarè illustrat eruditissimus Goarus. Videsis Codin. *de Offic.* CP. *cap.* XIV. *num.* xxvi. xxvii, &c. *p.* 79. ubi ἁγιασμὸν, sive aquæ benedictionem describit, quæ cujusvis mensis initio (exceptis solummodò Septembris die xiv. & Januarii vi.) coram Imperatore in Palatio fieri solebat.

'ΑΓΙΟΠΟΛΙΤΙΚΟ'Ν ΣΤΙ'ΧΗΡΟΝ, *Hymnus* sive Canticum longiusculum, ab Andreâ Monacho, Cretensi Archiepiscopo, qui ἁγιοπολίτης κατ' ἐξοχὴν dictus est, compositum; cujus & alia cantica in libris Græcorum passim reperiuntur. Ex Codice Barberino meminit hujus στιχηροῦ Goarus *not.* ad *Euchol.* p. 202. Balsamoni dicitur 'Ακολουθία τοῦ ἁγιοπολίτου, qui & Ψαλτῳδημάτων ἁγιοπολιτικῶν meminit.

"ΑΙΝΟΙ, *Laudes*; memorantur in Officio τοῦ "Ορθρου, p. 54. ita nempè apud Græcos, explicante Goaro, dicuntur Psalmi Davidici CXLVIII. CXLIX. CL. propter repetitam in iis vocem 'Αινεῖτε, & in Ecclesiasticis eorum libris passim occurrunt.

'ΑΚ'ΑΘΙΣΤΟΣ, *Hymnus* in laudem B. Virginis, ob urbem à Persarum, Barbarorúmque furore, illius, ut ferunt, ope ter servatam conditus, idque hâc primùm occasione. Obsessâ urbe Regiâ, imperante Heraclio, ex unâ parte à numeroso exercitu sub Sarbaro Chosroæ Persarum Regis Duce, ex alterâ à Chagano Scythâ, Sergius Patriarcha imaginem Deiparæ Virginis non manufactam ulnis suis gestans, cum toto populo supplicationes incessantèr fecit; quo facto Heraclius mox insignem de hostibus victoriam reportavit. Undè populus totam noctem absque ullâ intermissione Hymnum pro gratiarum actione Deiparæ decantavit. Idem postea sub Constantino Pogonato, & tertium sub Leone Isauro, infestantibus Agarenis, factum. Hinc festum institutum, hinc Hymnus Sabbato quintæ hebdomadis Quadrigesimæ in perpetuum decantandus, 'Ακάθιστος, quasi sessione carens, dictus (inquit Triodium hâc die) διότι ὀρθοστάδην τότε πᾶς ὁ λαὸς κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην τὸν ὕμνον τῇ τοῦ λόγου μητρὶ ἔμελψαν. *Quod totus populus totâ nocte stando Hymnum Deiparæ concinuerit, quodque, cum in omnibus aliis ædibus ex more sedere liceat, in istis Divinæ Matris erecti omnes stantes auscultamus.* Narrat Codinus *de Offic.* CP. cap. XII. *sect.* x. p. 71. Ex quatuor Vigiliis quæ quotannis in Palatio celebrari solebant, secundam fuisse τοῦ 'Ακαθίστου. Extat hoc officium in Horologio Græcorum *Venet.* 1535. aliísque annis non semel edito. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCXXXI. *num.* viii. à fol. 24. usque ad 37. hoc initio, Βουλὴν προαιώνιον ἀποκαλύπτων σοι κόρη Γαβριὴλ ἐφέστηκε, &c. Hymni hujus originem, & integram triplicis liberationis urbis CP. historiam accuratè describit Anonymus Auctor *Orat. Histor.* in festum τοῦ 'Ακαθίστου, quam Gr. Lat. edidit Combefisius *Auct. Nov.* Tom. II. p. 805.

'ΑΜΑΡΤΩΛΩ'Ν ΣΩΤΗΡΙ'Α. Liber Ecclesiasticus, ab Agapio Cretensi apud Montem Athum Monacho, viro in scriptis tum Græcorum, tum Latinorum, non inerudito, linguâ vulgari, ex diversis Græcorum Latinorúmque operibus, tribus partibus absolutus, quo pia documenta, variique sermones Ethici continentur. Parte tertiâ in laudes B. Virginis se effundit, deque miraculis vel ab eâ, vel ejus nomine, patratis copiosè agit. Editum est ab ipsomet auctore hoc opus *Venet.* ap. Ant. Julian. anno 1641. 4*to*.

'ΑΜΩ-

"ΑΜΩΜΟΣ. Ita dictus est Psalmus CXVIII. eò quòd ab his verbis incipit, Μακάριοι οἱ ἄμωμοι, & in sabbato τῆς ἀπολύσιμου, seu Sabbato secundæ hebdomadis Jejuniorum cani solet. Ejus passim mentio fit in libris Græcorum ritualibus, in *Euchologio* non semel. Vide p.53.483. 561. Confer etiam Meursii *Glossar.* & Suiceri *Thesaurum* in hâc voce.

'ΑΝΑΒΑΘΜΟῚ, *Psalmi graduales*, seu *Cantica graduum* apud Hebræos, Græcos, & Latinos, satis nota. In Divinis Græcorum Officiis, certis quibusdam temporibus suum etiam habent locum. Vide quæ hâc de re congessit du Fresnius in Glossariis suis, tum Græco, tum Latino; quæque Commentatores, tam veteres quam recentiores ad hos psalmos notare solent.

'ΑΝΑΓΝΏΣΕΙΣ, *Lectiones*, seu ut Latini potius dicerent, *Lectionarius*: In quo libro partes seu segmina ex veteris Testamenti libris excerpta, variisque anni diebus, pro dierum festorum solennitate, in Ecclesiâ recitari solita, continentur, in unum volumen redacta, ut faciliùs & commodiùs præ manibus habeantur. Prostat liber MS. passim in Monasteriis Græcorum, & potissimum in Bibliothecâ Vaticanâ & Barberinâ, *num.* xvi. & xvii. monente L. Allatio, *Dissert.* I. p. 53. & *Diatr. de Georg.* p. 417. qui tamen notat hunc librum diversum esse ab aliis Lectionibus prolixioribus, quas non ex sacris literis, sed ex sanctorum Patrum opusculis desumptas, iidem Græci inter Divina sua officia recitant.

'ΑΝΘΟΛΌΓΙΟΝ. Latinè dicas *Florilegium*, opus in duodecim menses divisum, quo continentur Officia quæ per totum annum in Domini nostri Jesu Christi, B. Virginis Deiparæ, & reliquorum celebrium sanctorum solennitatibus solent decantari, ut & communia Officia in unum pluresve Prophetas, Apostolos, Martyres, Pontifices, Confessores, & alios. Contextum est hoc opus ad modum, qui in Menæis observatur, & maximam partem, ex iis desumptum; in hoc verò differt, quod in Menæis omnia fere sanctorum Festa sua habent quæque Officia, *i. e.* Hymnos, Preces, & Lectiones; in hoc præcipua tantum, quandóque & nulla; ita verbi gratiâ à primâ Septembris die usque ad septimam, nulla pro diebus festis Officia reperiuntur, quæ tamen in Menæo satis frequentia continentur. In Menæis integra festorum Officia exhibentur; in Anthologio plura memorantur tantum, verbáque illorum initialia solummodò ponuntur. Denique p. 288. habentur plures Orationes cuilibet sanctæ & magnæ hebdomadis diei convenientes, & lectiones ex Evangeliis depromptæ, festo Paschali propriæ. In duo volumina dispertitur. Primum continet sex menses, à primâ die mensis Septembris, usque ad finem Februarii; Secundum sex æstivales, à Martio scilicet, ad Augustum. Ultimum in codice Cæsareo obtinent locum Canones aliquot Paracletici Joannis Euchaitensis. Quorum unumquodque peculiarem suam habet Acrostichidem, quæ itidem ut quælibet Ode nona nomine Joannis insignita est. Opus immensum, novis subinde additionibus auctum. Inde in postremarum editionum titulis πλουσιώτατον dicitur, aliaque quædam necessaria officia & interpretationes continere notatur, quæ in prioribus Anthologiis desiderabantur. Hinc posteriorum correctorum libidinem hâc in parte acriùs carpit L. Allatius, p. 89. qui talem de hoc opere censuram fert. *Liber, ut verùm fatear, lucri causâ excogitatus, ferè enim nihil in eo est, si recentiora quædam addita excipias, quæ eradi tanquam noxia operæ pretium fuerit, quod non in Menæis & Paracletice, aliisque libris, & commodius & accuratius digestum*

ſtum ſit. Habetur Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta Lambec. CCCIX. juxta Neſſel. CXLVI. ſuum etiam Anthologium habuit Allatius, à ſe ſæpius citatum, nec in aliis illuſtrioribus Europæ Bibliothecis deeſſe videtur. Editum eſt hoc opus *Venetiis* anno 1621. deinde typis *Pinelli*, accurante Theophylacto Tzanphurnaro Hieromonacho *ibid.* 1639. Huic editioni ſubnectitur Πασχάλιον, ſive *Calendarium Paſchale*, L. annorum, nempe ab an. MDCXLII. uſque ad finem an. MDCXCII. In quo id obitèr notare licet, Græcos in celebrando Paſchatis die eandem cum Eccleſiâ Anglicanâ rationem tenere; ita exempli cauſâ anno MDCLXXXV. Paſcha eorum, ſicut & noſtrum, incidebat in diem Aprilis xix. Variant nihilominùs in Cyclo lunari; ſic nempe eodem ipſo anno, Cyclus lunaris, ſive *aureus*, ut vocatur, *numerus*, nobis erat XIV. Græcis verò XI.

ʼΑΝΘΟΛΟΓΙΟΝ ΝΕΌΝ, ſive *Florilegium novum*, ex omnibus pene Divinorum officiorum voluminibus, in Presbyterorum & Monachorum Græcorum uſum & ſublevamen excerptum, laborem in ſe recipiente, idque juſſu Antonii Sanctorii Cardinalis, nationis Græcorum Protectoris, Antonio Arcudio Corcyrenſi. In hoc Breviario, rubricæ generales exhibentur, Pſalterium cum Canticis, Horologium, officium feriale, officium Ἀναστάσιμον ὀκτωήχου, Corporis Chriſti, ordo defunctorum, Pentecoſtarium, Lectiones Sanctorum communium, ſimplicium, propriâque ipſorum Synaxaria, Domini ſolennitatum, B. Virginis, cæterorumque inſignium, tum duplicium, tum ſemi-duplicium, feſtorum dierum integra per annum officia, aliaque non pauca. Edidit hoc opus Arcudius *Rom.* 1598. *4to.* Acrius hoc opus perſtringit L. Allatius, p. 105. quaſi in eo componendo, compilator ſe intra ſanctorum Patrum terminos non continuiſſet, & plus ſapere viſus eſt, quam ipſe Divinus Spiritus voluit, cum vetera immutaret, integra obtruncat, perfecta immiſcet, & de ſuo addit incompta atque inſulſa, neque cum Græcis ipſis communia. *Quo pacto ſtomachum*, inquit, *ſapientibus movit, & opus alias laudabile dehoneſtavit.*

ʼΑΝΤΙΦΩΝΑ. Senſu primo, maximéque proprio, hæc vox notat Canticum Eccleſiaſticum alternum, cum Pſalmi aut Hymni ab utrâque parte Chori alternatim canuntur. Habet verò & ſtrictiorem ſignificationem; ſumitur enim pro officio Eccleſiaſtico, ex variis Pſalmis diverſorum verſuum, qui magis ſolennitatis myſterium exprimunt, collecto. Et hæc Antiphona pro magnâ anni parte, in diebus Dominicis recitantur. Dividuntur in primum & ſecundum Antiphonum; De quibus L. Allatius *Diſſert.* I. p. 15. hæc nos docet. In primo poſt ſingulos verſus recitatur, ταῖς πρεσβείαις τῆς θεοτόκου Σῶτερ σῶσον ἡμᾶς, *precibus Deiparæ ſalvator ſalva nos:* In ſecundo pro ſolennitatum diverſitate verſui adnectitur formula ſolennitatem exprimens, ut in die Paſchatis dicitur, Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ Θεοῦ ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν, ψάλλοντάς σοι ἀλληλουία. *Salva nos, fili Dei, qui à mortuis reſurrexiſti, canentes tibi alleluia:* In Pentecoſtes, Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ Θεοῦ παράκλητε ἀγαθὲ ψάλλοντάς σοι ἀλληλούια, *Salva nos, fili Dei paraclete bone, canentes tibi alleluia*; & ſic de aliis terminatis verſiculis idem repetitur. In nunc & ſemper dicitur illud, Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἀθάνατος ὑπάρχων, *Unigenitus filius, & ſermo Dei, immortalis exiſtens*, &c. Poſtmodùm tertia ſtatio excipit, quæ & tertium Antiphonum vocatur; Verſiculi Pſalmorum cum Tropario proprio ſolennitatis, cujus vicem, cum

Typica dicuntur, beatitudines occupant, in quarum postremis, tertiæ, sextæque odæ Troparia, sive Paracletices, recitantur. De his Antiphonis vide etiam quæ habet Goarus ad *Euchol*. p. 123.

'ΑΠΟΔΕΙΠΝΟΝ, Latinè dicas *Completorium*, Officium scilicet Ecclesiasticum, quod post sumptam cœnam decantatur. Vocatur τῆς ἀποδείπνου ἀκολουθία. Duplex hâc de re apud Græcos officium occurrit. Primum μέγα dictum, quod per totam Quadragesimam psallitur. Et præsertim canuntur XII. Psalmi, ἀπὸ τοῦ ὑψώσε κύριε, usque ad κύριε εἰσάκουσον. Quod quidem in Monasteriis fieri solet. Sacerdotes verò Sæculares & Monachi iter facientes, hos Psalmos omittunt. Alterum μικρὸν dicitur, & per reliquum anni tempus celebratur. Utrumque Officium in Græcorum Horologio reperitur. Confer Meursium, Suicerum, & du Fresn. in *voce* Ἀπόδειπνον.

'ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, seu, ut in Euchologio Goariano, p. 233. vocatur 'ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ, quod potior, majórque illius pars ex Epistolis Apostoli Pauli concinnatur. Continet quippe Lectiones ex Epistolis canonicis Apostolorum, præsertìm Sancti Pauli, desumptas. Hinc in ordinatione Lectoris Pontifex tradit ei Τὸν Ἀπόστολον, *Euchol*. p. 236. & in *Liturgiâ Chrysost*. p. 68. Lector profert Τὸ προκείμενον ἀποστόλου καὶ τῆς ἡμέρας; *Propositum Apostoli & diei*; mox, καὶ τοῦ ἀποστόλου πληρωθέντος, *& lectione Apostoli completâ sacerdos exclamat*, &c. Hic liber tempore S. Sabæ jam in usu fuit, teste Cyrillo Scythopolitano in *Vita* ejus, num. lxxv. ap. Cotel. *Monum*. T. III. p. 351. Lector qui Epistolas S. Pauli Apostoli publicè in Ecclesiâ legit, πρωταποστολάριος vocatur, cujus meminit Codinus *de Offic*. CP. cap. VI. num. xiv. p. 44. Editus est hic liber *Venet*. 1641. hoc titulo, Ἀπόστολος σὺν Θεῷ ἁγίῳ. De Πραξαποστόλῳ agemus suo loco.

'ΑΠΟΣΤΟΛΟΕΥΑΓΓΕΛΟΝ, liber complectens lectiones Apostolicas simul & Evangelia, quæ in sacris Liturgiis, singulis diebus aut festis, præsertim Dominicalibus, iisque quæ B. Virginis Martyrúmque honori dedicata sunt, leguntur. Agit de hoc libro *Euchologium* non uno loco. Extant Ἀποστολοευάγγελα totius anni, juxta XII. menses disposita, certis quibusdam diebus recitanda, summatim exposita in *Euchologio*, p. 904. Ubi etiam habentur Ἀποστολοευάγγελα in mulieres martyres, in moniales, in moniales simul & martyres, & XI. matutina Evangelia τὰ ἀναστάσιμα, seu *memoriam resurrectionis habentia*.

ΒΑΊΑ sive ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΒΑΙΩΝ, *Dominica in Palmis*, quâ populus inter matutinas laudes decantandas, palmas manibus gestare solent ad imitationem turbæ Hierosolymitanæ, Christum Hierosolyma ingredientem præeuntis, palmásque manibus ferentis. Extat in *Euchologio*, p. 744. Εὐχὴ εἰς τὸ δοῦναι τὰ βαΐα τῇ βαιοφόρῳ, *Oratio ad palmas ipso palmarum die distribuendas*. Et ipsum festum τῶν βαΐων ἑορτὴ, sive ἡ βαιοφόρος ἡμέρα vulgo dicitur. De festo Palmarum vide quæ habet Codinus *de Offic*. CP. cap. X. p. 66. quæque ad illud caput notavit Gretserus, p. 238.

ΒΑΠΤΙΣΜΑ. Ritus & ceremonias describere, quibus Baptismus apud Græcos peragi solet, non est hujus loci. In *Euchologio* huc pertinent quæ sequuntur Officia. I. Εὐχὴ εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, *Oratio ad cruce signandum puerum suscipientem nomen octavâ die nativitatis suæ*,

suæ, p. 321. Officium hoc Baptismo præambulum est, & Catechumenatûs vicem supplere videtur, cùm Catechumeni olim nomen suum Ecclesiæ dare tenebantur. II. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, *Officium S. Baptismatis* p. 350. Cujus Officii varia exemplaria ex codicibus MSS. exhibet Goarus. Integrum baptismum apud Græcos celebrandi ritum ex Euchologio latine exhibet, scholiisque suis illustrat P. Arcudius *de Concord. Sacram.* l. I. c. 17. p. 57. III. Εὐχὴ τῶν ἁγίων βαπτισμάτων εἰς ἀποθνήσκον νήπιον, *Oratio S. Baptismatis in puerum letho proximum* p. 370. cùm nempe urget vel morbus, vel instantis mortis necessitas, ut baptismus contractiori formulâ peragatur. IV. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι νεοφώτιστον τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ, *Oratio ad abluendum recens illuminatum octavâ die*, sive *Ablutio post Baptismum* p. 371. Moris quippè erat in Ecclesiâ ab omnibus retroactis sæculis, ut Octavâ post baptismum die Neophyti vestes candidas depositùri in Ecclesiam convenirent. Cui posteà accessit *Ablutio* sive Abstersio, ne fortè aquæ baptismalis, vel Chrismatis aliquid excidens deperdatur.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΙ. Hoc nomine in scriptis Ecclesiasticis Græcorum veniunt quatuor libri; nempè Samuelis II. Regum II. qui in sacro veteris Instrumenti canone habentur. De quibus vide *Constitut. Apost.* lib. I. cap. 5, 6.

ΒΙΒΛΟΣ ΚΑΝΟΝΩΝ, *Codex Canonum*, quo usa est Ecclesia universa, continens priorum IV. Conciliorum generalium, ut & Ancyrani, Neocæsariensis, Gangrensis, Antiocheni, Laodiceni canones, continuatâ numerorum serie dispositos, qui sibimet invicem hoc ordine succedunt. Concilii Nicæni (primo quidem loco positi, διὰ τὴν τῆς οἰκουμενικῆς συνόδου αὐθεντείαν, ut ipsius codicis verba sunt, *propter Synodi Oecumenicæ auctoritatem*) Canones XX. Ancyrani XXV. Neocæsariensis XIV. Gangrensis XX. Antiocheni XXV. Laodiceni LIX. Constantinopolitani primi. VII. Ephesini VIII. Chalcedonensis XXIX. omnes numero ccvii. Hinc in Actis Conciliorum, præsertim Ephesini & Chalcedonensis (ut de scriptoribus Ecclesiasticis nil dicam) toties occurrit formula, fieri aliquid παρὰ τὴν τῶν κανόνων ἀκολουθίαν, damnari quempiam διὰ τὴν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν ἀκολουθίαν, & κατὰ τὴν τῶν κανόνων τάξιν: quia nempe Codex Canonum, quo tunc usi sunt, continuatâ numerorum serie & Consequentia decurrebat. Prima hujus codicis mentio occurrit in Actis Concilii Chalcedonensis, cujus canones ei demùm accesserunt; itâ Act. XI. ἀπὸ τοῦ βιβλίου recitantur Canones XCV. & XCVI. qui Concilii Antiocheni sunt XVI. & XVII. Act. XIII. ex eodem codice legitur Canon IV. qui inter Nicænæ Synodi canones quartum habet locum. Et Act. IV. sumpto libro, Aetius Archidiaconus & Primicerius magnæ Ecclesiæ legit ex eo canonem LXXXIII. & LXXXIV. qui quidèm Concilii Antiocheni sunt IV. & V. In Codice Encyclico Epistolâ Synodicâ XLI. * (quæ est Episcoporum Pisidiæ ad Leonem Imp.) Timotheum ejusq; asseclas ex Ecclesia Dei ejiciendos judicant *secundum Consequentiam regularem.* Quænam verò hæc fuerit, nos docent quæ sequuntur; *sicut* (inquiunt) *tertia & octogesima regula de talibus aperte decernit, cujus initium est, si quis Episcopus à Synodo depositus, aut presbyter*, &c. Jam verò LXXXIII.ia. Codicis nostri regula est Synodi Antiochenæ Canon IV. qui eodem modo incipit. De Codicis hujus origine, variisque incrementis non pauca diximus in observationibus nostris ad Concilium Chalcedonense anno CCCCLI. p. 175, 176. hic non repetenda. Primus hunc codicem

* Conc. Tom. iv. col. 928.

cem è tenebris eruit, & versione notísque adornatum Græc. Lat. edidit Christoph. Justellus *Par.* 1610. 8*vo*. Transtulit deinde in Bibliothecam suam Juris Canonici Henricus Christophori F. *Tom.* I. p. 1. ann. MDCLXI. Recudit demùm præmissâ historicâ relatione *de collectionibus Canonum* G. Th. Maierus *Helmst.* 1663. 4*to*. Alius ab hoc est *Codex Ecclesiæ Orientalis*, vel idem potiùs à sextæ Synodi patribus anno DCLXXXI. insigniter auctus, de quo etiam diximus loco citat. Hunc ex codice MS. Ecclesiæ Pictaviensis Græcè extulit Joan. Tilius, posteà Meldensis Episcopus, *Par.* 1540. 8*vo*. In posteriori hoc Codice locum habent Canones Sardicenses, qui in Codice Ecclesiæ Universæ desiderantur. Ut ἀβλεψίαν suam egregiè prodiderit Cardinalis Perronius † dum Christoph. Justellum sublestæ fidei in edendo Codice Canonum Ecclesiæ Universæ arguere voluit, quod hos Canones suppresserit. Nescius utiq;, alium esse Ecclesiæ *Universæ*, alium Ecclesiæ *Orientalis* Codicem. Quo nomine jure vapulat Henrico Christophori filio in Præfat. generali *ad Biblioth. Juris Canonici Veteris.* Convenit pene inter omnes Veteribus in more fuisse positum, ut quoties in synodum coirent, de rebus vel fidei, vel disciplinæ acturi, cum duplici jure judicandum esset, Divino nempè & Canonico, in medio concessûs super tabulam collocatus sit à dextrâ parte Codex Evangeliorum, è sinistrâ Codex Canonum. Et de Codice quidem Evangeliorum disertissimè affirmat Cyrillus || Alexandrinus, ubi de synodo Ephesinâ agens, ἔκειτο γὰρ ἐν ἁγίῳ θρόνῳ τὸ σεπτὸν εὐαγγέλιον, μονονουχὶ καὶ ἐπιβοῶν τοῖς ἁγίοις ἱερουργοῖς· κρίμα δίκαιον κρίνατε. *Venerandum enim Evangelium in sancto throno collocatum erat, illud tantùm non sanctorum sacerdotum auribus insonans; justum judicium judicate.* Et plena sunt Conciliorum Acta; immò ipsis oculis id demonstrant Picturæ veteres, quæ etiam hodiè supersunt. E multis unicum exemplum dabo. Bethlehemi in Ecclesiâ Dominicæ Nativitatis, inter alia monumenta, ex utrâque parietum parte, Meridionali & Aquilonari, infra fenestras Ecclesiæ in sex quadratis spatiis ex musivo opere totidem sunt arcus figurati, sive fornices, quæ totidem Conciliorum memoriam exhibent. Pars meridionalis sex continet Concilia Oecumenica, Nicænum, Constantinopolitanum I. Ephesinum, Chalcedonense, Constantinopolitanum II. Constantinopolitanum III. Aquilonaris totidem provincialia, viz. Ancyranum, Antiochenum contra Paulum Samosatenum, Sardicense, Gangrense, Laodicænum, & Carthaginense sub Cypriano contra Novatum. Unaquæque fornix suam habet inscriptionem Græcam, quæ istam synodum breviter describit. In medio arcûs visitur pluteus, cujus in medio collocatur Codex, quo librum Evangeliorum denotari nemo, opinor, facilè denegabit. Venerandum hoc Antiquitatis monumentum ab Emanuele Comneno, ut ex inscriptione liquet, absolutum, anno MDCXXVI. descripsit Nic. Quaresmius *Elucidat. Terr. sanctæ* Tom. II. lib. VI. cap. 13. Inscriptiones Græcas, & Parietis Aquilonaris delineationem ex Oriente sibi transmissam, & æri elegantèr incisam exhibet vir illustris paritèr ac eruditus Joan. Ciampinus lib. *de sacris Ædificiis Constantini M.* cap. 24. p. 150. qui & alibi de hoc more ex veterum monumentis agit, nempè in elegantissimo opere de *vet. Monument. Musiv.* cap. 16. p. 133. & cap. 25. p. 236. Vide etiam cap. 22. p. 201. Et de codice Evangeliorum hactenùs. De codice Canonum non adeò clara sunt veterum testimonia, etsi admodùm prohabile est, & tantum non certum; cum in

† Resp. ad M. Brit. Reg. l. I. c. 53.

|| Apologet. ad Theod. Imp. Tom. VI. p. 251.

in Actis Conciliorum legimus præstò semper fuisse ad manum, & datâ Canones relegendi occasione, à diacono in manus sumi solere sine ullâ introductionis mentione. His adde quòd in supramemorati operis Bethlemitici Quadrato sexto, quod synodi Carthaginensis memoriam conservat, sub duplici arcu bini repræsentantur suggestus, Codice utrique superimposito. An hic codicem Evangeliorum, alter Canonum Codicem denotet, lectori erudito perpendendum relinquimus. Certè à magnâ verisimilitudine non abhorret. Suum denique synodicon habet Ecclesia Æthiopica, quæ Græcorum ritus Ecclesiasticos ut plurimùm sequitur. Præter enim librum, quem *Synodum* vocant, Apostolorum Constitutiones & canones, sed à nostris tùm rebus, tùm verbis, necnon ordine & numero valdè discrepantes, complectentem; habent Habessini & Codicem Conciliorum, nempe Ancyrani, Neocæsariensis, Nicæni, Gangrensis, Antiocheni, Laodicensis, & Sardicensis canones continentem; de quo plura te docebit, lector, vir in his literis sine pari, Job Ludolfus *Hist. Æthiop.* lib. III. *cap.* 4. Pleniùs *Comment. Æthiop.* lib. III. *cap.* 4. *num.* xxx. p. 301.

ΓΕΡΟΝΤΙΚΟ'Ν. Opus est in quo dicta & facta vetustiorum Ἀσκητῶν congesta sunt. Frequens Gerontici apud Scriptores Græcos mentio. Cujusmodi opera primùm in Ægypto contexta sunt. Qualia, Apophthegmata ἁγίων γερόντων à Cotelerio Gr. Lat. in lucem emissa *Monument.* T. I. p. 341. *Excerpta* ex Palladii Historiâ Lausiacâ T. III. p. 158. Παράδεισος, sive *Ægyptiorum Monachorum Historia* ibid. p. 171. Joan. Moschi *Pratum Spirituale* Biblioth. PP. Gr. Lat. T. II. ut alia prætermittam. Plura MSS. delitescunt. Ex quibus quædam in Ecclesiâ publicè leguntur, id quod de Joannis Climaci (qui & ipse cap. 56. βιβλίον γεροντικὸν memorat) opere satis constat, ut infra notabimus. De hoc Climaci opere vide quæ diximus *Hist. Lit.* P. I. p. 421.

ΔΙΑΚΟΝΙΚΟ'Ν. Hæc vox non unam apud Scriptores Ecclesiasticos significationem obtinet. Sumitur quandóque pro eâ Ecclesiæ parte, in quâ dum sacra fiunt, diaconi consistere solebant; nempè in soleâ, & ad Bematis cancellos; aliquando pro æde Ecclesiæ adjunctâ, in quâ vasa sacra & vestes reponebantur, quorum curam habebant diaconi, de quo non pauca congessit Gothofredus ad *Philostorgii* lib. VII. c. 3. p. 276. quandóque pro collectâ seu eâ precum publicarum parte, quam diaconi pronunciabant. Hoc verò loco librum denotat Ecclesiasticum, quo omnia, inquit L. Allatius, quæ ad diaconi munus obeundum requiruntur, in agendâ re Divinâ & singulis officiis uno veluti fasce continentur. De eo videtur intelligendus esse Joannes Euchaitarum Episcopus cùm carmina εἰς τὸ βιβλίον τῆς Διακονίας τοῦ τετραποτάμου scripsit. Vide Allat *Dissert.* I. p. 97.

ΔΙΔΑΧΑΙ'. Conciones. Homiliæ Ecclesiasticæ, quæ vetustioribus Διδασκαλίαι vocabantur, recentioribus Græcis Διδαχαὶ dictæ sunt; conciones nempe in præcipua anni festa, quæ ferè semper in procemium & duas στάσεις distinguuntur. Cujusmodi, inquit Du-Fresnius in verb. Διδαχαὶ, erant, Alexii Rharturi presbyteri & Chartophylacis Corcyræ editæ *Venet.* anno MDLX. quo & vixit; & aliæ nescio cujus anonymi in *Cod. Colbert.* MMMMDCXXXIV. An verò hujusmodi conciones à privatis Doctoribus compositæ, in publicis Ecclesiæ cœtibus recitatæ sint, non constat.

ΔΙΠΛΟ-

ΔΙΠΛΟΚΑΤΗΧΟΥΜΕΝΟΝ. Cantici Ecclesiastici species erat; iterata fortè precatio pro Catechumenis,inquit Cl. Du Fresnius,qui a dconjecturam suam firmandam, locum unum alterùmve exHorologio MS. in Officio Quadragesimæ profert *Append.* ad *Gloss. Græc.* col. 59.

ΔΙΠΤΥΧΑ. Nota satìs est & vox & res. Duplices erant Tabulæ, quarum unâ Patriarcharum, Pontificum, Episcoporum, qui majoribus Ecclesiis præsidebant, & in vivis erant, nomina inscribebantur; in alterâ mortuorum, eorum nempe qui in pace & communione Ecclesiæ diem suum obierant, quæq; ex his Tabulis inter sacrorum solennia à Diacono ad altare recitari solebant. Episcopi alicujus nomen his Tabulis inditum communionis erat tessera & indicium. Ubi verò alicui denegatur, nomen ejus è publicis Ecclesiæ Tabulis erasum est. Mos satìs antiquus, & quarto saltèm sæculo, si non retroactis Temporibus usurpatus. Verùm non modò Episcoporum, sed & aliorum sanctitate illustrium, præcipuè Imperatorum Orthodoxorum nomina hisce Tabulis inscripta fuerunt, & ex iisdem recitata. Quin & Conciliorum Oecumenicorum; ut fidem nobis facit Justiniani Imp. Epistola * ad Epiphanium Patriarcham CP. & nos etiam ad Concilium Chalcedonense notavimus, ubi de *Codice Canonum Ecclesiæ universæ* agimus. Plena est harum Tabularum in Scriptoribus Ecclesiasticis, plena in Conciliorum Monumentis, ubique mentio. De Diptychis agunt Durantus *de Ritibus Ecclesiæ* lib. II. c. 43. num. viii, ix. p. 717. Habertus *Pontif. Græc.* p. 156. Goar. ad *Euchólog.* p. 143. Mastrichtius Schediasm. *De susceptor. in Baptismo*, & *Hist. jur. Eccles.* num. II. p. 7. præsertim verò Lexicographi Ecclesiastici, Du Fresnius in Glossario tùm Græco col. 314. tum Lat. col. 107. &c. Meursius & Suicerus in *voce Δίπτυχα.*

* Cod. de summ. Trinit. l. 7. prope fin.

ἘΓΚΑΙΝΙΑ. *Encænia*, seu ædium sacrarum dedicationes. Ad hanc classem pertinere videntur hæc Euchologii officia. I. Τάξις γινομένη ἐπὶ θεμελίῳ ἐκκλησίας, *ordo observari solitus in fundamento Ecclesiæ ponendo.* II. Ἀκολουθία τοῦ σταυροπηγίου, *Officium circa Crucis defixionem* p. 609. III. Τάξις γινομένη ἐν τοῖς ἐγκαινίοις, *Ordo in Encæniis*, hoc est, in S. Templi dedicatione servandus p. 832, 844, 845. IV. Τάξις γινομένη ἐπὶ σαλευθείσης ἁγίας τραπέζης, *Ordo servandus si mota fuerit sacra mensa* p. 614. Sunt & alia Officia, & Orationes, quæ ad hanc classem pertinere videntur; nempe *Officium in consecratione patinæ & calicis novi* p. 852. *Oratio in aperiendo, sive reconciliando Templo, à Gentilibus, vel ab Hæreticis profanato* p. 620. *In reconciliatione Ecclesiæ in qua hominem violentèr mori contigerit* p. 621. & hujusmodi alia.

ἙΙΡΜΟΛΟΓΙΟΝ, Liber Ecclesiasticus, quo omnes Octoechi Ἑιρμοὶ sive cantus initiales Christi & Deiparæ Festivitatum, totiúsque anni continentur. Ἑιρμὸς appellatur, inquit Zonaras in Canones Anastasimos Damasceni, ὡς ἀκολουθίαν τινὰ καὶ τάξιν μέλους, καὶ ἁρμονίας διδοὺς τοῖς μετ' αὐτὸν τροπαρίοις, *quod seriem quandam & connexionem & ordinem cantûs & consonantiæ tribuat consequentibus post se tropariis.* Hermus itáque, explicante L. Allatio *dissert.* I. p. 98. est hymnus, sive troparium à quo reliquorum Tropariorum quæ in eâ ode canuntur, consequentia & series ducitur. Canon nempe est & regula modulationis subsequentium Tropariorum. Editum est hujusmodi Hermologium *Venet.* anno 1603. 8*vo.* Novissimum, ni fallor, prodiit *ibid.* anno

anno 1643. Ad finem habetur Tabula VII. Conciliorum Oecumenicorum, Index graduum prohibitæ affinitatis, VII. peccatorum mortalium, VII. gratiarum, VII. mysteriorum seu sacramentorum, & IV. naturalium virtutum tùm animæ, tùm corporis. Habetur MS. tùm alibi, tùm Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCLXXXV. n. iii. fol. 264. Extare in Bibliotheca Barberinâ Εἱρμολόγιον totius anni, quemadmodum in Monte Sancto cani consuevit, à Josaphato Cucuzele hieromonacho notis musicis adornatum, testis est idem Allatius, p. 99. Dicitur hic Cucuzeles, ὁ νέος, nempe ut à seniore distinguatur. Erat is Magister Joannes Cucuzeles, qui contexuit τὴν ἅπασαν ἀκολουθίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, *Seriem universi officii Ecclesiastici*, quam antiquis notis Musicis adornavit. Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXXV. continetque folia 341. 4*to*. atque ita incipit, Δεῦτε προσκυνήσωμεν, &c.

ΕἸΣΟΔΙΚΟ'Ν. Officium est quod peragitur quando Evangelia, vel dona sacra solenni procedendi ritu, à Sacerdote ad altare deferuntur. Duplex verò apud Græcos, notante Goaro ad *Euchelog.* p. 124. est εἴσοδος. Prima μικρὰ, quæ & in Euchologio Allatiano in consecratione Episcopi ἡ πρώτη εἴσοδος τῆς θείας ἱερουργίας dicitur, libri nempe Evangeliorum, quem ante faciem elevatum defert Diaconus, in sacrarium introductio. In Liturgiâ Chrysostomianâ, p. 67. hoc modo describitur; Sacerdos acceptum sacrum Evangelium tradit Diacono, atque ita porta Septentrionalis partis egressi veniunt ad consuetum locum, καὶ ποιοῦσιν τὴν μικρὰν εἴσοδον, *& ingressum minorem peragunt*. Habetur *ibidem* εὐχὴ τῆς εἰσόδου, quæ μυστικῶς seu *secretò* recitanda est. Εἴσοδος μεγάλη, seu *ingressus major* est, quando sacra dona pompâ magis solenni & augusto apparatu, altari inferuntur. De quo vide quæ prolixè notavit Goarus. *ibid.* p. 131.

'ΕΝΝΑΤΑ, quæ *Novendiaria* reddi possunt: Officium, quod pro defuncto, nono post obitum die, psalmis, aliisque precibus & lectionibus peragitur; quod & tertio & quadragesimo die, factum est. Meminit auctor Constitut. Apost. lib. VIII. cap. 42. col. 506. Ubi etiam τρίτα τῶν κεκοιμημένων, καὶ τεσσαρακοστὰ & ἐνιαύσια recenset. Vide quæ ex Justiniani Novellâ, Niceph. Gregorâ, aliisque notat du Fresn. *col.* 387.

'ΕΞΑ'ΨΑΛΜΟΣ, à numero Psalmorum quibus componitur, dictus, sex quippe Psalmos continet; nempe III. XXXVII. LXII. LXXXVII. CII. CXLII. qui utplurimum in matutinis, quandóque etiam & ἐν τοῖς ἀποδείπνοις canuntur. Εἰς δὲ τὸ ἀπόδειπνον ψάλλωμεν τὸ κατὰ συνήθειαν, ἑξάψαλμον, (ut habetur in Menæo in *Apodeipno*) *canimus consuetum hexapsalmum.* De hexapsalmo, trisapsalmo, aliisque Psalterii partibus, in officium aliquot peculiare redactis, plura te docebit, Lector, L. Allatius *Dissert.* I. p. 57. Confer etiam du Fresn. *Gloss. Gr.* col. 401.

'ΕΞΟΔΙΑΣΤΙΚΟ'Ν, *Exequiæ*. Ad hunc titulum sequentia Euchologii Officia revocanda sunt. I. Ἀκολουθία εἰς ψυχορραγοῦντα, *Officium agentis animam*, p. 737. cum nempè ægroto penè instat mortis articulus. II. Ἀκολουθία ἐξοδιαστική, *Officium exequiarum*, p. 525. cui subjunctæ sunt Orationes plures ex aliis MSS. circa defunctum usurpandæ, III. Ἀκολουθία ἐξοδιαστικὴ τῶν μοναχῶν, *Officium funeris Monachorum*, p. 544. IV. *In Sacerdotem vitâ functum*, p. 561. Quin & viri sæculares, mulieres & pueri vitâ functi sua etiam habent funeris officia.

'ΕΣΠΕ-

'ΕΣΠΕΡΙΝΟ'Σ "ΥΜΝΟΣ, sive *Hymnus vespertinus*, sole jam occidente, cum lumina inferrentur, in Ecclesia cantari solitus. Incipit, Φῶς ἱλαρὸν ἁγίας δόξης ἀθανάτου πατρὸς, οὐρανίου, &c. Occurrit passim in codicibus MSS. librisque Græcorum ritualibus, nec semel typis impressus. *Constitut. Apost.* lib. VIII. cap. 36. habetur προσφώνησις ἐπιλύχνιος; & cap. sequenti Εὐχαριστία ἐπιλύχνιος. Verùm utraque formula à nostrâ diversa. Sed lib. VII. cap. 49. occurrit προσευχὴ ἑσπερινὸς, eadem pene & verbis & sensu. Antiquissimum certè hunc hymnum suo tempore fuisse luculentèr testatur Basilius, seque illum διὰ τὴν τοῦ χρόνου ἀρχαιότητα in testimonium adducere, lib. *de Spir. S. cap.* XXIX. p. 359. Non sum nescius Græcos pleròsque, & recentiores penè omnes hymnum hunc Athenogeni ad martyrium jam properanti, cujus ibidem meminit Basilius, tribuere. Quisquis verò Basilii locum seriò perpenderit, facile videbit, hymnum Athenogenis à nostro apertè distingui. Ac proinde quæ hâc de re dicta sunt *Hist. Lit.* P. I. p. 60. de vulgari sententiâ intelligenda sunt. Basilius quippe quis fuerit τῆς ἐπιλυχνίου εὐχαριστίας, Hymni scilicet vespertini auctor, se nescire disertè profitetur; de hymno verò matutino nihil habet. Interim hymnum quendam quo spiritûs S. Divinitas confirmabatur, scripsisse Athenogenem loco citato expressè tradit. In vetusto quodam codice MS. "Υμνος τοῦ λυχνικοῦ appellatur, quia in officio Lucernarii principem locum habet. Vide quæ diximus in verbo Λυχνικόν. Addam solummodo quod ante me notârunt Usserius & Fr. Ducæus, gentiles olim talem quandam formulam usurpâsse. Certè teste Varrone *de Ling. Lat.* l. V. p. 46. Græci cum lumen adfertur, religiosè solebant dicere, Φῶς ἀγαθόν. Quid mirum igitur si haberent Christiani quod gentilibus opponerent, suum nempè Φῶς ἱλαρὸν, in laudem Domini nostri, qui ἀπαύγασμα τῆς δόξης Dei patris ab Apostolo dicitur.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ. Codex in quo descripta sunt Evangelia, non quidem continuata historiæ Evangelicæ serie, sed in certa τμήματα, sive περικοπὰς divisa, quæ proprias lectiones constituant, ad ûsum singulorum dierum & festivitatum, modò unius, modò alterius Evangelistæ, textu, quandoque etiam plurimis in locis ut opus fuerit, interposito, non ita tamen ut seriem Evangelicam prorsus interrumpant. Exceptis enim solennitatibus, quæ peculiare sibi poscunt Evangelium, in reliquis anni diebus ita dispertiuntur, ut unius prius Evangelistæ textum in tmemata dividant, & diebus applicent, donec finiat; postmodùm alterius continuent, donec omnia ad exitum perduxerint, & diebus Dominicis, à scriptore Evangelii nomen imponant. Dicunt enim 'Η πρώτη κυριακὴ τοῦ Ματθαίου, ἡ δευτέρα τοῦ Ματθαίου, & sic de aliis. Ubi Codex Evangelistarum tetrabiblos sit, τετραευαγγέλιον nuncupatur. Pluribus hæc persequitur L. Allatius, *Dissert.* I. p. 34, &c. pluribus Meursius in *voce* εὐαγγέλια, pluribus du Fresnius *Gloss. Gr.* col. 441. qui & varia Evangelia memorat; nempe ἑωθινὰ, quæ diebus Dominicis in matutinis leguntur; ἑωθινὰ ἀναστάσιμα, numero XI. certis diebus ac hebdomadibus lecta; ἀποστολικὸ, quod in festis sanctorum, secundùm menses aliquot, legantur; deniq; μικρὰ εὐαγγέλια, quæ à mulieribus vice φυλακτηρίων gestari solebant. Quod & suo jam tempore factum esse testatur simul & reprehendit Isidorus Pelusiota, lib. II. *Epist.* 150. ad Epimachum, p. 178. Diaconus qui Evangelium legit in sacrâ Liturgiâ εὐαγγελιστὴς vocatur, qui antequam lectionem suam ad altare incipiat,

ut ex liturgiâ Chrysostomianâ liquet, conversus ad sacerdotem benedictionem ejus impetrat his verbis, Ἐυλόγησον δέσποτα τὸν ἐυαγγελιστὴν τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου, καὶ ἐυαγγελιστοῦ τοῦδε, *benedic, Domine, Evangelistam S. Apostoli & Evangelistæ N.* Editum est hoc θεῖον καὶ ἱερὸν ἐυαγγέλιον (hunc enim habet titulum) primùm ab Emmanuele Glyzonio *Venet.* anno, ni fallor, 1599. postea curâ Theophylacti Hieromonachi apud Joan. Pet. Pinellum, *ibid.* 1645. Præmittitur Præfatio, sive Epistolâ dedicatoria ad sanctissimum, doctissimúmque Gabrielem Philadelphiæ Metropolitam, & ad Severum Monembasiæ Episcopum, & D. Raphaelis Patriarchæ τοποτηρητὴν, data Julii xxiv. 1614. Vitæ IV. Evangelistarum ex Sophronio Hieronymi interprete, & Dorothei Synopsi, desumptæ, cuilibet Evangelistæ, suo loco præfixæ sunt.

ἘΥΑΓΓΕΛΙΣΤΑ'ΡΙΟΝ, libellus quasi Appendicis vice Evangelio subnexus. In eo continentur Evangelistarum continuatio, unde incipiant, & unde finiant, Canones XXXV. in quibus semper invenitur Dominicarum totius anni Evangelium matutinum, & quis tonus canitur singulis Dominicis, aliáque ad inveniendum diem S. Paschatis necessaria, Paschalium perpetuum, ab Emmanuele Glyzonio compositum. Claudunt libellum canones Evangelici Eusebii Cæsariensis, cum ejusdem ad Carpianum Epistolâ. Prodiit unà cum Evangelio *Venet.* 1599. & 1645.

ἘΥΧΕ'ΛΑΙΟΝ. Orationes in S. Oleo, seu extremâ unctione administrandâ, recitandæ. Extat Officium in *Euchologio*, p. 408. hoc titulo, Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου ψαλλομένη ὑπὸ ζ. ἱερέων συναχθέντων ἐν ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν οἴκῳ, *Officium S. Olei decantatum à septem Sacerdotibus congregatis in Ecclesiâ, vel domi*; in Ecclesiâ, si ægrotantis permittant vires; domi, si gravitèr afflictus & prostratus sit. Cur ad hoc officium celebrandum septem requirantur Sacerdotes, varias rationes à numero septenario petitas reddere conatur Simeon Thessalonicensis, leves quidem illas, nec tanti ut excutiantur.

ἘΥΧΟΛΟ'ΓΙΟΝ, sive *Rituale Græcorum*, continens ritus & ordines Divinæ Liturgiæ, variorum officiorum Ecclesiasticorum, tum matutinorum, tum vespertinorum, formulas ordinationum, sacramentorum, baptismatis, &c. cum benedictionibus & orationibus, cuilibet personæ, statui, vel tempori, congruis, præter integras Basilii, Chrysostomi, & *Præsanctificatorum* liturgias. Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta Lambec. CCCXXVII. juxta Nessel. CCLXXXVI. num. ii. à fol. 29. usque ad fol. 308. Omnium antiquissimum videtur illud in Bibliothecâ Barberinâ asservatum, in chartâ pergamenâ, quadratis literis, ante nongentos & plures annos, accuratissimè descriptum. Editum est à Græcis *Venetiis* non semel, nempè ann. 1544. 1550. 1570. 1571. 1600. 1602. 1629. 1638. 1642. Hujus postremæ editionis curam in se suscepit Theophylactus Hieromonachus, qui illam se recognovisse, à mendis quæ in priores irrepserant, repurgâsse, nonnullisque orationibus auxisse gloriatur. Verum omnium diligentiam longè superavit Jacobus Goar Parisinus, ordinis Prædicatorum Monachus, qui conquisitis undique codicibus tùm editis, tùm manuscriptis, omnes hujus Euchologii formulas & διατάξεις recensuit & digessit, variantes lectiones collegit, non paucas orationes, & integra officia ex MSS. Euchologiis addidit, versionem Latinam adornavit, notis eruditis, figuris æneis, & Onomastico illustravit. Prodiit insigne hoc

hoc opus Græcè & Latinè *Parif.* 1645. *fol.* Ex majori Euchologio desumptum est in usum Sacerdotum, σύνταγμα τινῶν ἀναγκαίων ἀκολυθιῶν καθ' ἑκάστην ἀνηκούσων τῷ ἱερεῖ, *necessariorum quorundam officiorum ad Sacerdotem pertinentium*, & *ex Euchologio desumptorum collectio.* In hâc collectione continentur officium vespertinum, & τοῦ ὄρθρου, sive *laudum*, Ἀποστολοευαγγέλια, sive *Epistolæ* & *Evangelia* in varias commemorationes sanctorum, ordo τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ, pro parvâ benedictione, ordo communis invocationis, in sponsalibus, ἀκολουθία τοῦ στεφανώματος, seu in coronatione sponsorum, in bigamum, preces in puerperam primo partûs die, preces pro obsignando puero octavo die post partum, preces in puerperam quadragesimo die, ordo sacri baptismatis, & alia quædam quotidiani usûs. Editum est hoc Syntagma eleganter rubricatum, curante Emmanuele Glyzonio, *Venetiis* ap. Francisc. Julianum anno 1595. 4*to.*

ἙΩΘΙΝΟ'Σ, Hymnus matutinus, qui in officio matutino quotidiè legi, diebus verò Dominicis & majoribus Ecclesiæ festis, modulatione quâdam cani solet. Incipit, Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. Αἰνοῦμέν σε, &c. Desinit; Ὅτι σὺ εἶ μόνος ἅγιος, σὺ εἶ μόνος κύριος, &c. In Benedictino apud Cantabrigienses codice circa annum 884. exarato, *Hymnus Angelicus* dictus est, quod initium ducat à cœlesti illâ δοξολογίᾳ, quam Christo jam nato, sacer Angelorum chorus cecinerunt, Luc. 2. 13, 14. Laudes Dei inter sacrorum solennia hymnis celebrare moris erat, non apud Judæos modò & Gentiles, sed & in Ecclesiâ Christianâ, præeunte cum discipulis suis Domino nostro, Matt. XXVI. 30. Dominum secuti sunt Apostoli; Κατὰ τὸ μεσονύκτιον orantes, hymnos canebant Deo. Act. XVI. 25. Idem in Ecclesia Apostolica 1 Corinth. XIV. 26. Colos. III. 16. Idem & ab ævi Apostolici Christianis factum. Hinc Lucianus, vel quisquis sit istius dialogi *Philopatr.* conditor, auctor certè coævus, Christianos introducit, ἐπὶ παννύχους ὑμνῳδίας ἀγρυπνοῦντας, *ad hymnos totâ nocte decantandos vigilantes*, Tom. II. p. 1010. His hymnis Christi Divinitatem præcipuè celebrabant, ut Domini nostri honorem adversûs gentilium blasphemias animosiùs vindicarent. De Christianis sui temporis Plinius ad Trajanum, *lib.* X. *Epist.* 97. *Affirmabant hanc fuisse summam vel culpæ suæ, vel erroris, quod essent soliti stato die, ante lucem convenire, carmenque Christo quasi Deo, dicere secum invicem.* Nec aliter scriptor antiquus contra Artemonis hæresin ap. Euseb. lib. V. c. 28. p. 126. *Psalmi & Cantica fratrum à fidelibus,* ἀπ' ἀρχῆς *conscripta* τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τὸν Χριστὸν ὑμνοῦσι θεολογοῦντες, *Christum verbum Dei concelebrant Divinitatem ei tribuendo.* Quin & de Paulo Samosateno notant Patres Antiocheni Epist. Synod. *ibid.* lib. VII. cap. 3. p. 281. ipsum Psalmos in honorem Domini Jesu Christi cani solitos abolevisse. Ex horum numero fuisse hymnum nostrum matutinum non sine ratione conjicit Usserius noster *de Symb.* p. 34. nec temerè dubitari potest à primis ferè rei Christianæ incunabulis usurpari fuisse solitum. Constitut. Apost. l. VII. cap. 48. habetur προσευχὴ ἑωθινή, quæ à formulâ hodiernâ parùm differt. Usu fuisse receptissimum Athanasii tempore ipse nos docet, & sacratis virginibus quovis mane usurpandum commendat, Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, &c. ὑμνοῦμέν σε, εὐλογοῦμέν σε, προσκυνοῦμέν σε, καὶ τὰ ἑξῆς, *de Virgin.* p. 833. Immò hymni antiquitatem haud parùm arguit ipse Codex MS. in quo descriptus reperitur, ante annos fermè MCCC.

MCCC. exaratus, codex nempè SS. Bibliorum Alexandrinus in Regiâ nostrâ Bibliothecâ asservatus, ubi *vol.* III. *fol.* 569. post odas quæ sequuntur Psalmos, sub titulo ὕμνῳ ἑωθινῷ eâdem manu descriptus legitur. Vide *Bibl. Polyglot.* Tom. VI. *not.* ad LXXII. Interp. p. 140. In eodem codice subjuncta est & oda alia σιχηρὸς, eodem modo & manu scripta, quæ ità incipit, Καθ' ἑκάστην ἡμέραν εὐλογήσω σε, &c. Huic cur *Hymni vespertini* titulum præfixerit Usserius, haud satis constat, cum ex ipso hymno luce clarius liquet matutinum fuisse. Siquis hymnum nostrum ad codices MSS. accurate & magnâ planè diligentiâ recognitum videre cupiat, adeat is Smithi nostri *Miscellanea*, p. 144, 145, &c. Denique notare fas sit, hunc hymnum ab Ecclesiâ nostrâ Anglicanâ receptum, ad veteris Ecclesiæ morem in communi Euchologio locum habere, & in officio S. Eucharistiæ publicè recitari.

ΘΕΟΤΟΚΑΡΙΟΝ, *Theotocia*; Odæ sunt, sive Cantica officiis Ecclesiasticis hinc inde interspersa, quæ Græci pro suo in Deiparam affectu, in ejus honorem solent decantare. Θεοτοκάριον liber est, quo *Theotocia* continentur. Mentio fit in indice Bibliothecæ Monasterii S. Trinitatis Insulæ Chalces apud du Fresn. alibi (quod sciam) apud scriptores Græcos raro occurrit. Interim est etiam Græcis liber Ecclesiasticus, Θεοτοκάριον dictus, in laudem B. Virginis Mariæ, ab Agapio Monacho Cretensi compositus, qui illum ex variis libris qui in Monte Sancto asservantur, collegisse dicitur. Extat *Venet.* 1643. 4*to.*

ΘΗΣΑΥΡΟΣ, *Thesaurus.* Liber Ecclesiasticus, linguâ vulgari scriptus, continens homilias seu conciones in Festa anni, aliáque pietatis officia. Claudit opus orationis Dominicæ Explicatio. Auctorem habet Damascenum Monachum, *Studitam* dictum, Subdiaconum Thessalonicensem. Prodiit *Venet.* ann. 1628. 8*vo.* & 1642. 4*to.*

ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΝΕΟΣ, *Thesaurus novus.* Quo Homiliæ XIX. varii, sed Theologici & Ecclesiastici argumenti continentur. Extat *Venet.* anno 1621. novis verò curis & figuris adornatus, ann. 1646. 4*to.* Theophylacti Hierodiaconi Tzanfurnari, ni fallor, opus est.

ΚΑΛΕΝΤΑΡΙΟΝ, *Kalendarium*, sive Ephemeris Ecclesiastica in usum totius anni, juxta XII. menses, ab initio Septembris, usque ad finem Augusti, à Græcis digesta, quâ festa Ecclesiæ, stata jejuniorum tempora, & id genus alia, notari solebant. Confecta esse hujusmodi Calendaria, liquet vel ex Biblioth. Vindob. *Cod. Hist. Eccl.* XCVII. *num.* xiii. ubi habetur Præpositi cujusdam Monachalis Epistola ad Sapientem senem Ascetam de quæstionibus variis Monasticis, ad Jejuniorum præcipuè & Festorum annuorum observationem pertinentibus, unà cùm ejusdem senis Responso; cui integrum Calendarium Ecclesiasticum in fine insertum est.

ΚΑΝΩΝ. Varia significat hæc vox apud Scriptores Ecclesiasticos. Missis aliis, designat hoc loco διάταξιν, seu officium Ecclesiasticum, idque non uno sensu. Primò itaque ut canones Synodicos taceam, κανὼν est regula Monastica, severioris vitæ cultoribus præscripta, ad quam, vitam moresque suos componerent, κανὼν τῆς μοναχικῆς πολιτείας, Cyrillo Scythopolitano in Vit. Joan. Solitarii, *num.* iii. & *num.* xvii. τὸν κοινὸν κανόνα τῶν ἀδελφῶν, *communem Fratrum regulam* vocat. Verùm

 hæc

hæc notiora sunt, quam ut iis explicandis immoremur. II. Κανὼν est hymnus Ecclesiasticus, in officio aliquo pro more & ex regulâ decantari solitus. Unde κανόνες notant hymnos, qui post Psalmos Davidicos, preces, aliáque troparia, antequam finiantur Divina officia, recitantur. A materiâ de quâ agunt, varia sortiuntur nomina. Alii ἀναστάσιμοι dicuntur, qui de Christi Resurrectione; σταυρώσιμοι, qui de cruce; νεκρώσιμοι, qui de mortuis; τριαδικά, qui de Trinitate; δογματικοί, qui de dogmatibus agunt, &c. De quibus consulendus du Fresnius suis locis. Adisis etiam Meursii *Glossarium*, p. 215. & qui Meursium exscribit, Suicerum *Thes. Eccles.* in *verb.* κανών. In Ecclesiasticis Græcorum libris nullibi non occurrunt hujusmodi Canones. In iis celeberrimus est μέγας κανών, ab Andreâ Cretensi Archiepiscopo conditus, qui, collectâ universâ veteris & novi Testamenti historiâ, canticum composuit, cohortans omnes, ut quæ videant in historiâ esse bona & laudabilia, pro viribus sectentur, mala fugiant & execrentur. Integer hic Canon in Græcorum Triodio, alibique reperitur. Ubi ἡ τοῦ μεγάλου κανόνος ἀκολουθία memoratur feriâ V. magnæ Hebdomadis recitanda. Et *magnus* ibi dicitur hic canon, quia cùm reliqui canones triginta & paulò plura troparia habeant, hic ad CCL. progrediatur. Infiniti penè sunt horum canonum auctores. In iis agmen ducunt Methodius Patarensis, Cosmas, Joannes Damascenus, Theophanes, Josephus, & Theodorus Studita, Photius Patriarcha, Symeon Logotheta, Joannes Euchaitensis, &c. quorum nomina apud L. Allatium legi possunt, *Differt.* I. p. 81. Et notari meretur, quod ex *Typici* cap. 7. observat, in Menæo, ubi memoria alicujus sancti variorum poetarum canonibus celebratur, si Canon aderit Cosmæ, eum aliis anteponendum; si Joannis, nempè Damasceni, & aliorum, eum qui Joannis est, anteponi; si Theophanis & aliorum, Theophanis anteponi; ille enim ante alios honorandus est. III. Κανὼν liber pœnitentialis est. In quo peccantium ἐπιτίμια constituta sunt. Hinc Sacerdotes pœnitentes κανονίζειν dicuntur, cum peccata ipsorum ad Canonum rigorem examinant, pœnámque canonibus præscriptam, iis imponunt. Eodem etiam sensu Κανονικὸν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ inscribitur.

ΚΛΙ'ΜΑΞ. Denotat lectiones in Ecclesiâ recitari solitas, desumptas ex opere Joannis Scholastici, quod Κλίμακα, seu *Scalam Paradisi* inscripsit, ipse inde *Climacus* dictus. Hinc in Triodio & Typico ἀνάγνωσις εἰς τὴν Κλίμακα frequentiùs occurrit. Vide quæ suprà in Γεροντικῷ diximus, quæque infra in Πατερικῷ dicemus.

ΚΟΝΤΑ'ΚΙΟΝ. Sensu Ecclesiastico brevis hymnus, à voce κοντὸς, sive *parvus* dictus, eo quod paucis laudes alicujus sancti vel Festi, complectatur. Et varia sunt κοντάκια pro variis Sanctorum festis. Ingrediuntur Psaltæ, καὶ πολυχρονίζουσι ψάλλοντες καὶ μετ' αὐτοῦ τὸ κοντάκιον, ἡ παρθένος σήμερον τὸν ὑπερούσιον τίκτει, καὶ πάλιν τὸ, πολυχρόνιον, *& multos annos cantando precantur, psallentes postea* Contacium *illud*, Virgo hodie supersubstantialem parit; *iterumque canticum longævitatis repetunt*, inquit Codinus *de Offic.* cap. VII. *num.* xiii. p. 56. Primum horum Contaciorum auctorem fuisse Romanum Diaconum Emesenum, qui circa ann. D. sub Anastasio Dicoro vixit, testatur Synaxarium. Unde & in Rubricâ Menæi Romanus ὁ τῶν κοντακίων ποιητὴς dicitur, qui primus scilicet κοντάκια composuit, idque ex institutione B. Virginis (ut fabulantur Græci) in festo nativitatis Christi, Romano per somnium

nium apparentis, chartæque volumen illi tradentis, cum mandato ut illud deglutiret, unde expergefactus, & in ambonem conscendens, Contacium illud (cujus supra ex Codino meminimus) cecinit. Inter Cantores erat ὁ ἄρχων τῶν κοντακίων, cujus munus erat Contacia cantanda inchoare.

ΛΑΥΣΑΙΚΟ'Ν. Liber continens lectiones ex Palladii historiâ Lausiacâ *de Vitis Patrum* collectas, quæ statis diebus in Ecclesiâ prælegebantur. Liquet id ex Typico S. Sabæ, cap. 8. Ἐν ἑκάστῃ αὐτῶν ἀναγνώσεις δ'. δύο εἰς τὸν ἅγιον Ἐφραίμ, καὶ δύο εἰς τὸ Λαυσαϊκόν, καὶ εἰς τὰς ὥρας τὸ κλίμακα. Alia in eundem sensum habentur in Triodio, feriâ II. hebd. I. jejun. quæ apud du Fresn. col. 794. reperiri possunt.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ'Ν, sive ΛΕΙΤΟΥΡΓΙ'ΑΙ. Liber in quo Liturgiarum celebrandarum series describitur, & tres Liturgiæ, Basilii, Chrysostomi, & τῶν προηγιασμένων, sive *Præsanctificatorum* continentur. Proclus Archiepiscopus CP. (si modò ejus sit Tractatus, de quo justa est suspicandi causa) originem Liturgiarum ad ipsa Apostolorum tempora refert, aitque * Clementem, dictantibus Apostolis primum edidisse. Quod & à Jacobo, Hierosolymorum Antistite factum est. Verùm remittente, post aliquot Sæcula, Christianæ pietatis fervore, cùm longiùs productæ Liturgiæ tædio afficerentur Christianorum animi, Basilius magnus, ut legentium pariter ac audientium, commodo consuleret, in minorem formam redegit. Nihilominùs cùm adhuc prolixitate nimiâ laboraret, Chrysostomus resectis plurimis, breviorem reddidit. Liturgia προηγιασμένων quando recitatur, corpus Christi non conficitur, sed confectum antea, Divinis laudibus decantatis, absumitur. Et hujus Liturgiæ auctorem faciunt Gregorium Papam, *Dialogum* dictum. De hâc fuse agit L. Allatius *Dissert.* I. p. 20. fusiùs dissertatione singulari *de Missâ Præsanctificatorum*, quam operis sui *de Ecclesiæ Orient. & Occident. consentione* calci subjecit. Tres, quas recensuimus, Liturgiæ, in Græcorum Euchologio semper continentur. In celebrandis his tribus Liturgiis, Græci hunc servant ordinem. Basilii Liturgia, ut ex proœmio liquet, decies per totum annum canitur; nempe vigiliâ Nativitatis Dominicæ, festo S. Basilii, vigiliâ Luminum, in S. Quadragesimæ Dominicis, Dominica Palmarum excepta, sanctâ & magnâ feriâ V. & magno Sabbato. Præsanctificatorum, exceptis prædictis, omnes sacræ Quadragesimæ dies occupat. Quod reliquum est totius anni, Chrysostomi Liturgia sibi vindicat. Præter has, habent Græci & alias Liturgias; nempè B. Petri, Marci, Jacobi, & Clementis, sed quas in communem Ecclesiæ usum non recipiunt. Sola Jacobi Liturgia in Ecclesiâ Hierosolymitanâ semel in anno recitari dicitur. Prodierunt Liturgiæ SS. Patrum Jacobi Apostoli, Basilii M. & Chrysostomi, à Morellio editæ, Gr. L. *Par.* 1560. *fol.* Jacobi, Marci, Basilii, Chrysostomi, Præsanctificatorum, S. Petri, S. Gregorii, *Dialogi* dicti, in Fr. Ducæi *Auct. Biblioth. PP.* Græco-Lat. *Tom.* II. p. 1624. Basilii Liturgia, præterquam quod in omnibus operum ejus editionibus reperitur, habetur separatim Græcè *Venet.* 1601. 4*to.* Chrysostomi per Demetrium Ducam Græc. Lat. *Venet.* 1528. 4*to.* 1644. 4*to.* Ad calcem habetur ἀκολουθία die S. Styliani Paphlagonis, h. e. *Novemb.* xxvi. celebrari solita, unà cum aliis officiis Ecclesiasticis, quorum index præmissus est.

* Fragm. περὶ παραδ. τῆς θείας λειτουργ. p. 156.

ΛΥΧΝΙ-

ΛΥΧΝΙΚΟ'Ν, *Lucernarium.* Eam notat Officii Vespertini partem, quæ recitatur cum lucernæ accenduntur. Inter ἑσπερινὸν & λυχνικὸν (ut rectè notat * Goarus) non modicum discrimen intercedit. Ἑσπερινὸν namque totum vespertinum officium est; τὸ λυχνικὸν prima tantum ejus pars, preces scilicet, cum tempus instat lucernæ, Deo offerendæ. In Euchologio Allatiano ap. Goar. p. 641. mentio fit τῶ λυχνικῶ ὕμνυ. Neque nudiustertiùs natus est officium hoc Ecclesiastici recitandi mos. Τὰς ἐν τῇ λυχναψίαις εὐχὰς memorat Socrates †, quæ in Achaiâ & Thessaliâ, ut & Hierosolymis, & à Novatianis Constantinopoli fieri solebant. Basilius *de Spirit. S.* ait, τὴν χάριν τῶ ἑσπερινῶ φωτὸς nequaquam cum silentio suscipi, sed mox ut apparuerit, se εὐχαριςεῖν. Officium integrum *Lucernarii* habetur in *Euchologio* Goariano, p. 35. Non opus est ut hoc loco agam de luminaribus olim in Ecclesiâ accendi solitis. Cumulatè id præstiterunt alii, Baron. ad ann. LVIII. *num.* lxx, lxxi, lxxii, lxxiii, lxxiv, lxxv. Casalius *de Vet. S. Christ. ritib.* c. XLII. p. 184. Durantus *de rit. Eccl. Cath.* l. i. c. 8. p. 72. Ciampinus *de S. Ædific. Const. M.* c. X. p. 184. qui bina Candelabra marmorea in Basilica S. Constantiæ exquisite elaborata exhibet *Tab.* XXIX. fig. 3. & 4. *ibid.* p. 130. Ad hæc lumina concinnanda sumptus faciebant, quandoque & fundos donabant Veteres. In antiqua inscriptione Eugenii Notarii ap. P. Aringhium *Rom. Subterran.* Tom. I. l. 2. c. 10. p. 340. mentio fit redituum quorundam ex hortis Transtiberinis AD LUMINARIA NOSTRA. Verum cum NOSTRA dicantur, forsan ad Luminaria, quæ in Defunctorum anniversariis de more accendebantur, referenda sunt, ut non inscite conjicit P. Aringhius. Hujusmodi donationes Φωταψίας vocant recentiores Græci.

* Ad Euchol. p. 30.

† L. V. c. 22. p. 287.

ΜΑΡΤΥΡΙΚΟ'Ν. Troparium in honorem Martyrum compositum; ᾆσμα τῶν μαρτύρων, ut Symeoni Thessalonicensi *de Sacr. Ord.* cap. IV. p. 136. dicitur. Extant hujusmodi Troparia μαρτυρικὰ, tum alibi sæpius, tum in Liturgiâ Præsanctificatorum in *Euchol.* p. 188. Quæri potest, cum tempore Quadragesimali, exceptis Sabbatis & Dominicis, S. Martyrum commemorationes facere expressè vetat Synodi Laodicenæ Canon LI, cur singulis Quadragesimæ diebus hisce Tropariis πανευφήμων μαρτύρων memoria celebretur? rationem reddere conatur Goarus p. 206. quem vide.

ΜΕΤΑ'ΝΟΙΑ, *Pœnitentia.* De quâ hæc, inter alia, officia in Euchologio continentur. 1. Εὐχὴ ἐπὶ μετανοούντων, *Oratio super pœnitentes*, p. 673. 2. Ἀκολυθία τῶν ἐξομολογυμένων, *Officium eorum qui peccata confitentur*, p. 679. 674. 3. Εὐχὴ ἐπὶ τῶν ἐπιτιμιῶν λυομένων, *Oratio pro iis qui impositâ pœnitentiâ liberantur*, p. 666. 4. Ἀκολυθία εἰς λύσιν ἀφορισμῶ ἱερέως, *Officium ad excommunicationem Sacerdotalem tollendam*, p. 667, 668. Ubi & multæ ejusdem commatis orationes habentur, quas longum nimis esset recensere.

ΜΗΝΑ'ΙΟΝ. Immensum est opus in XII. menses, totidemque Βιβλία, sive volumina divisum, quovis mense suum sibi μηναῖον vendicante. In quo sancti omnes, quorum memoria eo mense colitur, ad proprios dies revocati recensentur, singulorum Officium, una cum Rubricis miniatis literis expressis, Tropariis, Missis, Canonibus, Lectionibus, aliisque recitandis subnectitur, Vitæ & res gestæ compendio descriptæ

descriptæ plerúmque exhibentur, quandoque & imagines præfiguntur. Ubi vero sanctus aliquis peculiare officium non habeat, is saltem vel prosâ, vel carmine commemoratur. In solennioribus, majoribúsque Festis, propria officia singulis quas vocant, horis destinantur. Ita exempli causâ in festo natalis Domini *Decembr.* xxv. hora prima, tertia, sexta, & nona suam habet quæque ἀκολουθίαν. Eodem modo fit in festo Theophaniorum *Januar.* vi. ne de aliis dicam. Nec Sanctorum solum, & solennitatum Dominicalium, sed & aliarum quoque rerum memorabilium celebritas hisce in libris locum obtinet. Sic *Januar.* xxiii. sancta & œcumenica sexta synodus peculiare sibi habet officium. Et ejusdem mensis die xxvi. magni illius Terræ-motûs qui sub extremum Theodosii junioris imperium, per tres integros dies Constantinopoli duravit, memoria celebratur. Invocationem sanctorum in Ecclesiâ Græcâ hodie vigere notum est quam quod notissimum, cujus non raro hic deprehenduntur vestigia. Itâ *Septemb.* i. in Festo Symeonis Stylitæ, octo vel novem Oratiunculæ hâc, similive formulâ clauduntur, Συμεὼν ὅσιε πρέσβευε τῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν, *Sancte Symeon, intercede ut salventur animæ nostræ.* Editum est vastum hoc Menæorum opus *Venetiis* apud Pinellos aliósque in *fol.* non uno & eodem tempore, sed variis diversísque annis. Mensis *September*, à quo annum suum Græci solent inchoare, prodiit *Venet.* curâ Nicephori Paschalæi Hieromonachi, ann. 1628. iterúmque curante Theophylacto Tzanfurnaro Hierodiacono anno 1648. hoc titulo, Βιβλίον τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς περιέχον τὴν πρέπουσαν αὐτῷ ἅπασαν ἀκολουθίαν· & sic in reliquis. *October* curâ Nicephori, anno 1628. Theophylacti 1648. *November* curante Nicephoro anno 1626. Theophylacto 1649. *December* anno 1602. curâ Theophylacti 1628. *Januarius* curâ Matthæi Galatiani Cyprii Hieromonachi, anno 1603. Theophylacti 1629. *Februarius* curâ Nicephori Paschalæi anno 1626. Theophylacti 1643. *Martius* curâ Theophanis Zenacii Hieromonachi, anno 1625. Theophylacti 1642. *Aprilis* curante Theophylacto anno 1638. *Maius* curâ Nicephori anno 1625. Theophylacti 1642. *Junius* curante Nicephoro anno 1626. Theophane Zenacio 1645. *Julius* curâ Nicephori anno 1624. Theophylacti 1642. *Augustus* curante Nicephoro anno 1625. Theophylacto 1642.

ΜΗΝΟΛΟΓΙΟΝ. Diversum planè à Menæo opus, utpote in quo, ad instar Martyrologii Latinorum, Acta vel Passiones Sanctorum quâlibet cujusvis mensis die summatìm exponuntur, brevis saltem eorum commemoratio habetur. Variant apud Græcos sua Menologia, pro loco & tempore aucta & immutata, neque eadem prorsus, nec diversa tamen. Extat Menologium à Cardinale Sirleto Latinè versum, à Canisio editum *antiq. Lect.* Tom. V. Aliud habetur Menæis hinc inde insertum. Verùm omnium antiquissimum & augustissimum est Menologium illud Basilii Imp. studio & jussu descriptum, & ut videtur, autographum, cujus codex vetustissimus & rarissimus, à Paulo Sfondrato Cardinali, dono datus, in Bibliothecam Vaticanam hodie translatus est. De quo post Allatium & Ughellum, nos etiam quædam notavimus *Sæc.* X. ad ann. DCCCCLXXVI. Extat Gr. MS. ab initio Septembris, usque ad finem Augusti, Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CXCV. & *Cod.* CCXLVII. num. iv. fol. 16. Menologium ex Menæis erutum, & in linguam Græcam vernaculam à se versum edidit Maximus Margunius Cytherorum Episcopus, *Venet.* ap. Ant. Pinel. ann. 1529. *4to.*

ΜΥΡΟΝ,

ΜΥ'ΡΟΝ, vel τὸ μύρον τοῦ χρίσματος, *unguentum Chrismatis*, à solo Patriarchâ vel Episcopo, ex Materiâ preciosâ, & sanctiori plane apparatu, feriâ quintâ sanctæ & magnæ hebdomadis conficiendum, in multis actionibus sacris, præcipuè in confirmatione Baptismali usurpandum, idque ex præscripto Canonis *XLVIII.* Concilii Laodiceni, quo jubetur, illuminatos post Baptisma χρίσματι ἐπουρανίῳ, *supercælesti Chrismate* esse inungendos, adeóque regni Dei participes fieri. Confirmatio quippe apud Græcos semper cum Baptismo conjungitur. Unde & σφραγὶς κυρίου, τέλειον φυλακτήριον, καὶ πλειότατος σφραγὶς veteribus dicitur, & *signaculo Domini consummari* non semel apud Cyprianum occurrit. Extat in *Euchologio* p. 628. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου μύρου, *sancti unguenti Officium*; quo scilicet ritu, & quibus precibus conficitur, & p. 637. præscribitur materia ex quâ componitur, & ordo qui in faciendo & præparando hoc unguento servandus est; quin & vasculum quo continetur, ἅγιον τοῦ μεγάλου μύρου alibi vocatur.

ΝΙΠΤΗ'Ρ, *Pedilavium*, feriâ quintâ magnæ Hebdomadis celebratum, ad exemplum Domini nostri, discipulorum suorum pedes manu propriâ lavantis institutum. In hoc ritu peragendo Patriarcha, vel Pontifex, & in Monasteriis Abbas, Christi personam gerit, XII. Monachi, aliíve pauperes duodecim Apostolorum vices sustinent, eorúmque nomina sibimet assumere creduntur. In his semper locum habent Ostiarius & Oeconomus, ille primum, hic ultimum locum obtinet. Ostiarius Judam proditorem repræsentat, risu & convitiis oneratus; Oeconomus Petri Apostoli locum tenet, ejúsque reluctationem imitatur. Habetur in *Euchologio* p. 745. ἀκολουθία τοῦ θείου καὶ ἱεροῦ Νιπτῆρος, *Officium Divini & sacri Lavipedii.* Et Theophili Alexandrini Sermo εἰς νιπτῆρα, feriâ quintâ Majoris Hebdomadis laudatur à du Fresnio *Gloss. Gr.* col. 999. Quin & solennis hic lavandi ritus Regibus & Principibus etiam hodie in more est. Modum, quo Imperator CP. XII. pauperum pedes hâc die lavare solebat, accurate describit Codinus *de Offic.* CP. cap. 12. p. 69. De toto hoc more lavandi pedes singularem librum edidit Gretserus, quem ποδονιπτῆρα, seu *Pedilavium* inscripsit, *Ingolst.* 1610. 4*to.* cui integrum ex Euchologio Officium inseruit.

ΝΟΜΟΚΑΝΩ'Ν. Liber Ecclesiasticus, quo Canones & Decreta Conciliorum in suas classes disposita & digesta, cum legibus & novellis Imperatorum constitutionibus componuntur. Primus, quod sciam, qui talem Nomocanonem nobis dedit, fuit Joannes Scholasticus, anno DLXIV. Patriarcha Constantinopolitanus factus. Cujus *Nomocanonem* in L. titulos distributum, Gr. Lat. ediderunt Justellus & Voellus *Biblioth. Juris Canon.* Tom. II. p. 603. Post Joannem, Nomocanonem in XIV. titulos dispertitum contexuit Photius, Joannis post aliquot demùm sæcula, in sede Constantinopolitanâ successor. Hunc Balsamonis commentariis illustratum, ex Codice Palatino primus edidit Christoph. Justellus tùm Græcè, tùm Latinè, *Paris.* 1615. 4*to.* Prodiit post annos quinque ad calcem commentariorum Balsamonis *Paris.* 1620. folio. Denique, à Justello f. & Voello recognitus, locum habuit in *Biblioth. Jur. Canon.* Tom. II. p. 789. Anonymi etiam cujusdam Nomocanonem, sed ex Constitutionibus Apostolorum & VII. Conciliorum Oecumenicorum decretis præcipuè consarcinatum, Gr. Lat. edidit Cotelerius *Monument.* Tom. II. p. 68. qui tamen notante eodem

Cotelerio, imperfecta, incondita, & insulsa recentioris Græciæ farrago est. Nomocanonem quandoque apud Græcos pro libro Pœnitentiali usurpari, supra in voce Κανὼν observavimus.

ΟἸΚΟΣ. Hymni genus, in Dei, vel Sancti alicujus, laudem, ita constructum, ut quasi compagem, ædificium, fabricámque virtutum ejus & gloriæ videatur componere; & ideò κοντακίῳ opponitur, ut eo amplius & diffusius. Hæc ex Ligaridio nos docet Goarus ad *Euchol*. p. 57, 541. Et κοντακίου, & Οἴκου meminit Euchologium in Officio *laudum* p. 54.

ὈΚΤΩΉΧΟΣ, Seu *Octotonus*. Liber quo Octo toni à Joanne Damasceno compositi, præcipuè continentur. De hoc opere liceat mihi Leonis Allatii verba huc transferre. "Cùm Græcorum musica proprios tonos (ipsi vocant ἤχους *sonos*) quatuor habeat, primum, secundum, tertium, & quartum, quatuor item obliquos, πλάγιον τοῦ πρώτου, obliquum primi, obliquum secundi, obliquum tertii, gravis aliis est, & obliquum quarti, Canones omnes sive Troparia & quæcunque aliæ cantiones in hoc libro contentæ, ita dispositæ sunt, ut quæ primo tono concinuntur, omnia simul primum sibi locum occupent, quæ secundo secundum, quæ tertio tertium, & sic de singulis, donec ad obliquum quarti perveniatur, qui inter tonos ultimus, ultimum quóque sibi locum vendicat, & cantiones eo modulatæ ac commensuratæ, ultimo quóque loco reponantur. Continet tantùm Troparia & Canones qui à primis vesperis Dominicæ ad finem usque Missæ canuntur. Et octo Dominicis pro tonorum numero finitur. Singuli toni tres habent canones. Primum ἀναστάσιμον, qui in Resurrectionis Dominicæ, secundum σταυροαναστάσιμον, qui in crucis & Resurrectionis, tertium in Mariæ Virginis, laudibus celebrandis, versantur. Et hæc in Octoechis antiquis habebantur. In recentioribus modò additur pro singulis tonis Canon, qui in μεσονυκτίοις vel μεσονυκτικοῦ, mediæ scilicèt noctis officio cani suevit, & quod de Trinitate pertrectat, *Triadicus* dicitur. Et Canones hi dierum Dominicorum numerum non excedunt, cum octo etiam illi sint." Hæc vir doctissimus *dissert*. I. p. 64. ubi pluribus hâc de re agit. Confer etiam quæ notat Goarus ad *Euchol*. p. 206. Extat Octoechus Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CXVI. anno Christi MCCCXCI. exarato; item *Cod.* CXLVI. cum amplissimo commentario Joannis Zonaræ *ibid.* Cod. CCXV. cum antiquis notis musicis *ibid.* Cod. CCCXXX. Primùm ni fallor, prodiit Græcè *Venet.* 1523, 1584, 1602, 1610, 1624. 8*vo.* & aliàs forsan non semel.

ὈΠΙΣΘΑΜΒΩΝΟΣ ἘΥΧΗ. *Oratio*, quæ retrò ambonem, in mediâ Ecclesiâ recitatur, cum post dimissionem, à diacono pronunciatam, sacerdos è cancellis egressus, populo factâ oratione benedicit, ad exemplum scilicèt Domini nostri, qui priusquàm in cœlos ascenderet, Discipulis suis benedixit. Habetur hæc oratio, extrà Tribunal altâ voce à Sacerdote proferenda, *Liturg. S. Chrysost.* p. 85.

ὌΡΘΡΟΣ. Continet laudes Græcorum matutinas, prout à μεσονυκτικοῖς distinguuntur, quæ profundâ semper nocte decantari solent. Extat Ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου, sive Officium laudum, à die lucescente auspicandum, in *Euchologio* p. 48.

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟ'Ν. Liber qui variorum auctorum Orationes encomiaſticas, in varias, Chriſti, aliorumq; ſanctorum, ſolennitates complectitur. Ex quo in diebus feſtis Sanctorum, concurrente populo ad celebrandam eorum memoriam, orationes laudativæ feſto propriæ, publicè leguntur. In auctoribus qui hoc opus conſtituunt, agmen ducunt Athanaſius Alexandrinus, Cyrillus Hieroſolymitanus, Baſilius Magnus, Gregorius Nazianzenus & Nyſſenus, Amphilochius, Epiphanius, Chryſoſtomus, Ephræm Syrus, Cyrillus Alexandrinus, ut alios mittam; MS. paſſim apud Græcos reperitur, in variis tamen Eccleſiis varius; adeò ut quibuſdam in locis in immenſam excrevit molem, & XII. volumina complectatur, eaque ſatis ingentia, pro menſium numero diſpoſita, teſte L. Allatio p. 64.

Π'ΑΡΑΔΕΙΣΟΣ. Liber Eccleſiaſticus, Vitas quorundam ſanctorum complexus, quas ex Symeonis Metaphraſtæ ſcriptis excerpſit Agapius Monachus Cretenſis, & in linguam vulgarem ſeu Græcobarbaram tranſtulit. Continet Vitas XXIV. Sanctorum, nempè Joaſaphati, Theclæ protomartyris, Gregorii Thaumaturgi, Ambroſii, &c. Prodiit hic liber *Venet.* anno 1641. *4to.* Idem eſt liber, ni fallor, ſed paulò auctior redditus, ἐκλόγιον dictus, continens ſelectas XL. Sanctorum Vitas, ab eodem Agapio apud montem Athum monacho, viro in ſcriptis tùm Græcorum, tùm Latinorum non inerudito, linguâ vulgari ex diverſis Græcorum, Latinorúmque operibus editas an. 1644. *4to.* Extat Gr. MS. tùm in codice Regio, tùm Colbertino liber LV. ſenum hoc titulo, Βίβλος τῶν ἁγίων γερόντων, ἥτις λέγεται παράδεισος. Vid. du Freſn. in *Ind. Auct.* MS. col. 31.

ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΗ'. Ferè nihil aliud eſt quam Damaſceni Octoechus, à Græcis ſubſequentibus temporibus admodùm auctus, unde & Ὀκτώηχος νέα vocatur, & Joſephum auctorem habuiſſe dicitur. Παρακλητικὸς appellatur hic liber, partim quod ſit conſolatorius, cum omnia quæ in eo ſunt, maximè ſpectare videntur, ut peccatorem conſolentur, partim quod ſit invocatorius, cum totus ſit in Deo, ſanctiſq; exorandis, Divinóque ſibi auxilio, variis ſupplicationibus impetrando. Non in hoc, ut in aliis libris Eccleſiaſticis, certa certis diebus decreta ſunt Officia, Canones, ſeu Troparia, quibus finitis, reponuntur, ſed Paracleticus ſemper præ manu eſt, & omnibus diebus aliquid in eo invenitur, quod ſive in Miſsâ, ſive in Veſperis, ſive in Matutino, ſive in aliis Officiis recitatur. Quando enim in aliis officiis propria deſiderantur, ad hunc Lector remittitur, uti Cl. Allatius nos docet p. 68. qui alibi plurima in hoc libro criminatur, nempè quod quædam de B. Virginis partu contumelioſè dicantur, plurima B. Virgini contra jus & æquum tribuantur, quod affirmetur Joannem Præcurſorem poſt mortem in infernis Chriſtum prædicâſſe, ac nunciâſſe propè jam eſſe ſalutem ac vitam; Dominum noſtrum deſcenſu ſuo ad inferos, omnes ab orbe condito homines à pœnis illis & poteſtate Dæmonis liberâſſe, & ad vitam vendicâſſe, peccatorum remiſſionem dediſſe iis, qui crediderunt, incredulis denegâſſe, Deum angelos ante hunc mundum aſpectabilem creâſſe. Singula prolixè perſequitur vir eruditus *Diſſert.* II. p. 283. Prodiit Paracletice *Venet.* an. MDCX. deindè operâ Nicephori Paſchalei *ibid.* ap. Ant. Pinel. ann. MDCXXV. & curante Theophylacto

lacto Hieromonacho, *ibid.* 1640. hoc titulo, Παρακλητικὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ. Περιέχουσα τὴν πρέπουσαν αὐτῇ ἀκολουθίαν.

ΠΑΣΧΑ΄ΛΙΟΝ. Cyclus Paschalis, quo festum Paschatis, & aliæ, quæ ex eo pendebant, solennitates, designari solebant. In his enim Cyclis non modo Paschatis diem, sed & annos vel mundi, vel Diocletiani, aliaque festa præcipua & jejunia describebant. Habentur hujusmodi Paschalia in libris Ecclesiasticis Græcorum, quorum ex Horologio edito *Venet.* an. 1535. specimen nobis exhibet du Fresnius, *Gloss. Græc.* col. 1128.

ΠΑΤΕΡΙΚΟ΄Ν. Liber continens Vitas SS. Patrum, in Ecclesiâ pro more legi solitus. *Ad mensam toto tempore* Πατερικὰ *leguntur*, inquit Typicum S. Sabæ, *cap.* VIII. De Copronymo Cedrenus, *quotquot reperiri poterant* Πατερικὰ βιβλία, *vel reliquiæ Sanctorum, combussit.* Nihil frequentius hujusmodi Patericis in Bibliothecis MSS. ubi Apophthegmata & Acta SS. Patrum, ordine alphabetico secundum ipsorum nomina recensentur. Tale opus Gr. Lat. edidit P. Possinus in *Thesaur. Ascet.* p. 228. & Zozimæ Abbatis *Alloquia*, ibid. p. 279. Fragmenta quædam Ascetica Miscellanea, ἐκ τοῦ Πατερικοῦ, sive *ex Opere de Vitis Patrum*, habentur Gr. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXIII. num. xix. fol. 316. Confer quæ in *Gerontico*, *Climace*, & *Lausaico*, notavimus.

ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑ΄ΡΙΟΝ. Liber, quo officium ab ipso die Paschatis, usque ad octavam Pentecostes, nempe ad Dominicam Omnium Sanctorum continetur. Hunc habet titulum. Πεντηκοστάριον, περιέχον πάσας τὰς αὐτοῦ πρεπούσας καὶ ἀναγκαίας ἀκολουθίας, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς ζωηφόρου μεγάλης κυριακῆς τῆς ἐγέρσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μέχρι τῆς αὐτῆς ἑορτῆς τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Editum est præter alias vices, ap. Jacob. Leoncinium, *Venet.* ann. 1579. *4to.* 1618. & curâ Theophylacti Hieromonachi, *ibid.* 1642. Multa in hoc libro carpit, & virgulâ censoriâ notat L. Allatius, *Dissert.* II. p. 229. nempè quod plura à novissimis editoribus sint addita, præcipuè ex additamentis Nicephori Callisti, & Nicolai Malacci Nauplii Archipresbyteri, qui multa Troparia de suo addidit, & horas in vigiliâ Pentecostes consarcinavit, veteraque antiquorum Patrum monumenta novis suis deliramentis inspersit, quod repugnantibus synodorum Decretis, Pseudepigrapha & Apocrypha in lectiones & Divina officia sint introducta, quod affirmet humanum genus omne ab inferni cavernis ereptum, à Christo apud inferos prædicante, in cœlos fuisse asportatum. Integrum hoc spatium septem hebdomadum quæ Pascha subsequuntur, & Græcis & Latinis *Pentecoste* vulgò audit. Extat in *Euchologio*, p. 753. ἀκολουθία τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς, *Officium sanctæ Pentecostes*, in ipsâ Dominicâ sanctæ Pentecostes, sub vesperam præcipuè, multis precibus & genuflexionibus celebrandum.

ΠΙ΄ΝΑΞ. Canonem aliquando denotat, sive Tabulas pœnitentiales, in quibus peccantium qualitates, pœnitentium pœnæ describuntur. Et ita quidem in officio super Pœnitentes *Euchol.* p. 680. Ὁ ἐπιτιμῶν sive pœnitentiarius postquam minutatim de singulis peccatis interrogaverit, jubetur πιάσειν τὸν Πίνακα, *Indicem* (Pœnitentialem) *assumere*, & quale sit peccatum inquirere, & cum hoc libro conferre, ut quale sit peccatum cognoscat. De aliis hujus vocis significationibus consulantur Lexicographi, Suidas, Hesychius, Suicerus, &c.

ΠΡΑΞΑΠΟΣΤΟΛΟΣ. Liber ex Actibus Apostolorum & Epistolis, tum Paulinis, tum Canonicis, & Apocalypsi, compositus, textu in plures partes diviso, & diebus singulis & festis diebus accommodato, ita ut completo libro, ea quoque omnia terminentur. In Ecclesiis Græcorum, hoc ordine, legi solet; nempè à Dominicâ Paschatis, usque ad Dominicam sanctorum omnium. Pro lectione magni Vespertini, Actus Apostolorum tantummodò leguntur. In reliquis Dominicis totius anni, septem catholicæ & XIV. S. Pauli Epistolæ & Joannis Apocalypsis. Confer L. Allat. *Dissert.* I. p. 47. Extat πραξαπόστολος MS. cui insertum est Menologium seu commemoratio sacrarum solennitatum & præcipuorum Festorum totius anni secundum XII. menses, Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CXCV. & *Cod.* CCCVIII. Editus etiam sub nomine *Apostoli*, Venet. 1633.

ΠΡΟΟΙΜΙΑΚΟΣ. Psalmus est CIII. *Proœmialis* dictus, non quod toti Psalterio præfigatur, sed quod ab eo Divina Officia inchoentur. Meminit ejus, officium de Mysteriis Præsanctificatorum ap. *Euchol*og. p. 187.

ΠΡΟΨΑΛΜΑΤΑ. Preces quæ in Ecclesiâ ante Psalmos, à Psaltis, Lectoribus, Subdiaconis, & Plebe, concinuntur. Vide quæ ex Niconis Pandecte MS. huc notavit du Fresnius *Gloss. Græc.* col. 1262.

ῬΟΓΑΛΙΑ. Libri, seu Acrosticha, in quibus non tantum virorum nomina, ordine quo procedere deberent, pro cujusque officii dignitate dum vocarentur, & eorum nomina à Nomenclatore ederentur, ut est apud Luitprandum, lib. VI. cap. 5. sed quantitas etiam *Rogæ* seu Donativi, quod *Presbyterium* Anastasio dicitur, descripta, &c. ut sciret unusquisque quid accipere deberet, cum ejusmodi Rogæ à Patriarchâ, vel ab Imperatore, distribuebantur. Hæc du Fresnius *Gloss. Græc.* col. 1303. qui locum hanc in rem profert ex Balsamone de incenso Patriarchæ die catecheseως, p. 474.

ΣΤΕΦΑΝΩΜΑ, sive ΣΤΕΦΑΝΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ. *Coronæ nuptiales.* Coronas pro nuptiis usurpari, apud scriptores, tum sacros, tum profanos, notius est quam ut probari debeat. De his hæc officia in Euchologio continentur. 1. Ἀκολουθία γινομένη ἐπὶ μνήστροις ἤγουν τοῦ ἀῤῥαβῶνος, *Ordo servari solitus in sponsalibus celebrandis, videlicet nuptiarum subarrhatione*, p. 380. 2. Ἀκολουθία τοῦ στεφανώματος. *Officium coronationis Nuptiarum*, p. 385. 3. Εὐχὴ ἐπὶ λύσιν στεφάνων τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ, *Oratio cum solvuntur coronæ octavâ die*, p. 399. Græci enim, per octo dies, nuptias celebrare solent. Notátque Goarus cujuslibet Sacramenti, vel insignis beneficii, acceptationem, per septem alios dies, Græcos, hâc etiam ætate, memoriæ commendare. 4. Ἀκολουθία εἰς διγάμους, *Officium in Bigamos*, p. 403. Bigamos, etsi non penitùs damnaret vetus Ecclesia, acri tamen censura notavit, & non nisi post peracta jejunia & orationes, ad S. Eucharistiæ communionem admittere solebat. Verùm mitius cum iis egit sequioris Ecclesiæ indulgentia. Ad hanc Nuptiarum classem forte revocari possunt variæ orationes circa mulieres puerperas, & abortivum facientes, quæ à p. 316. usque ad 330 reperiuntur.

ΣΤΙΧΗΡΟ'Ν. Versus paulo longior, ab hymnographo Ecclesiastico conscriptus. De quo vide Goarum ad *Euchol.* p. 32. 206. Ubi inter στίχον & στιχηρὸν non modicum discrimen esse notat. Στίχος versiculus est ex S. scripturâ, & maximè Psalmis Davidicis, depromptus. Στιχηρὸν versum prolixiorem, ab Hymnographo compositum, denotat. Et sunt utplurimum Psalmi Davidici conglobati, prolixiori sententiâ, ad longiusculárum periodorum normam, in unum conflati. Habetur in Bibliothecâ Colbertinâ, teste du Fresnio, col. 1451. Codex MS. n. 837. in quo describuntur *Stichera* unà cum notis musicis, quæ canuntur singulis annis, in Festis. In cujus fine στιχηρὰ ἀνατολικὰ, στρῶμα κατ᾽ ἀλφάβητον, &c. describuntur.

ΣΤΟΙΧΕΡΑ'ΡΙΟΝ. Liber in quo describuntur Sticharia, seu vestes strictiores, quibus viri Ecclesiastici, Antistites, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi etiam & Monachi, indui solebant. Habetur hujusmodi Sticherarion MS. in Bibliothecâ Regiâ, *Cod.* MMXXXVII. incipiens à mense Septembri, à quo annus Græcorum principium ducit.

ΣΥΝΑΞΑΡΙΑ. Sunt Vitæ sanctorum in compendium redactæ, & succincta expositio Solennitatis de quâ agitur, ex Menæis, & prolixioribus Græcorum libris Ecclesiasticis, in angustiores terminos contracta. Unde natum illis Synaxariorum nomen. In contexendis hujusmodi Synaxariis principem locum habuit Nicephorus Callisti, qui Synaxaria composuit in præcipuas Triodii Festivitates, quæ illarum causas reddunt, unde originem habuerunt, & quamnam ob causam hoc tempore ita se habeant, & à Divinis Patribus sic dispositæ sint, cum nonnullis circumstantiis particularibus. Ordiuntur à Dominicâ Publicani & Pharisæi, finiunt in Solennitatem omnium sanctorum, ut ex ipsius operis titulo liquet. Menæis, Triodio, & Pentecostario, passim inserta sunt hæc Synaxaria. Quæ Triodo inseruit Nicephorus, varias in se hæreses continere, & digna animadversione Ecclesiasticâ esse ostendit L. Allatius, *Dissert.* II. Quin & Gennadius *de Azymo*, cap. 2. tanquam ambitioso studio, & impetu perniciosi Schismatis, composita, damnat, nec in Ecclesiâ CP. legi solere affirmat. Nihilominus hæc Nicephori Synaxaria à Matthæo Cigulâ Cyprio, & à Maximo, Cytherorum Episcopo, in linguam Græcam vulgarem conversa sunt, seorsim edita *Venet.* 1637, 1648. 4*to.*

ΣΧΗΜΑΤΟΛΟ'ΓΙΟΝ. Continens τὴν πᾶσαν ἀκολουθίαν, sive totum ordinem sumendi habitus Monastici. Edidit varia quæ huc spectant Officia, in Euchologio suo Cl. Goarus. Habetur 1. Ἀκολουθία εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα, *Officium in novitium habitum Monasticum suscipientem*, p. 468. ubi notæ & variantia exemplaria exhibentur. 2. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος ἤτοι τοῦ μανδύου, *Officium parvi habitus, id est, Mandiæ*, p. 473. Et quod mulieribus simili veste consecrandis peculiare est, *ibid.* p. 496. 3. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, *Officium magni & Angelici habitus*, p. 499. cui variantes lectiones, notæque eruditæ subjiciuntur. Extat MS. hoc σχηματολόγιον Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta Lambec. CCCXXVII. juxta Nessel. CCLXXXVI. Verùm inter editionem illam impressam, & codicem MS. Cæsarium, magnam esse differentiam notat Cl. Lambecius.

TAKTI-

ΤΑΚΤΙΚΑ΄. Libri ceremoniales, in quibus ordo & regula Divinorum officiorum continentur, & quid singulis diebus, in rebus sacris præstandum sit, præscribitur. Et à τάξει nomen habent, sicut apud Latinos, ab ordine, *Ordinarium* fit. Librum sub hoc nomine in plerisque Græcorum Monasteriis innotescere, nec alium à Typico esse, notat L. Allatius, *Dissert.* I. p. 15.

ΤΕΤΡΑῼ΄ΔΙΟΝ. Canon quatuor odis constans, qui in Sabbatis, præsertim Quadragesimæ, cani solet. In magnum Sabbatum τετραώδιον composuit Cosmas, Maiumensis Episcopus, Μήλοδος dictus, quem librum postea, Imperatoris Leonis mandato, Marcus Episcopus Hydruntinus perfecit & complevit, odas addendo quæ illi deerant, ut, ex Cedreno, aliisque pluribus, ostendit L. Allatius *Dissert.* I. p. 72, &c.

ΤΡΙΑΔΙΚΑ΄. Hymni sunt, sive Troparia, in honorem SS. Trinitatis, in Liturgiis decantari solita. In singulis quippe odis duo postremi cujusque Canonis versus cum laude SS. Trinitatis, & B. Virginis clauduntur: præsertim verò canuntur in μεσονυκτίω seu μεσονυκτικῷ mediæ scilicet noctis, officio, τῇ κυριακῇ εἰς τὸ μεσονυκτικὸν κανὼν τριαδικὸς, ut in *Octoecho* legimus. Hymni hi τριαδικοὶ in Triodio, in officio Vespertini Sabbati sancti, & in Horologio, integri reperiuntur. Vide L. Allat. *Dissert.* I. p. 65. & du Fresnium in *verbo* τριαδικά.

ΤΡΙΣΑ΄ΓΙΟΝ. Hymnus est notissimus, à ter repetita voce ἅγιος sic dictus; hâc nempè formulâ, ἅγιος ὁ Θεὸς, ἅγιος ἰσχυρὸς, ἅγιος ἀθάνατος ἐλέησον ἡμᾶς. A Græcis non modo in sacris officiis usurpatur, verùm cum è lecto surgunt, vel Ecclesias ingrediuntur, & præcipuè in ipso mortis articulo, recitare solent. Cantari cœpit imperante Theodosio juniore; quin & Proclo Episcopo Constantinopolitano δι᾽ ἀποκαλύψεως, per revelationem divinitùs innotuisse disertè affirmat Jobius *de incarn.* l. VI. cap. 25. ap. Phot. *Cod.* CCXXII. col. 609. Respicit nempè quod communitèr referunt veteres, dum vigente tremendo terræ-motu, Imperator, Proclus, omnisque populus CP. litaniis incessantèr incumberent, puerum è medio, in aerem fuisse raptum, ubi hunc Hymnum ab Angelis decantatum didicit, qui proinde cessante mox terræ-motu, in publicum Ecclesiæ, & Vitæ quotidianæ usum, receptus est. Certè Orientales Episcopi in Synodo Chalcedonensi, ann. CCCCLI. illum usurpârunt, ut ex fine Actionis I. liquet, p. 309. Ei additamentum illud, ὁ σταυρωθεὶς δι᾽ ἡμᾶς, ingenti Ecclesiæ scandalo & perturbatione postea adjecit Petrus Fullo Antiochenus. De origine sacri hujus hymni, & quantas exinde turbas & contentiones in Ecclesiâ excitaverit additio Fulloniana, plena sunt Historicorum Ecclesiasticorum volumina. Ex veteribus rem gestam describunt Theodorus Lector, *Hist. Eccl.* l. I. p. 554. Jobius ap. Phot. loc. cit. Ephraim Antiochenus, *ibid.* Cod. CCXXVIII. col. 773. Damascenus Epist. *de Trisagio* ad Jordanem Cœnob. *Oper.* p. 722. & *de Fid. Orthod.* l. III. cap. 10. p. 385. Theophanes ad ann. Theod. XXX. p. 80. & ad ann. Zenonis XVI. p. 115. Nicephorus *Hist. Eccl.* l. XIV. cap. 46. p. 544. lib. XV. cap. 28. p. 623. lib. XVIII. cap. 51. p. 879. Ut Cedrenum, Zonaram, &c. mittam. Ex recentioribus Forbesius *Instruct. Hist. Theol.* l. I. cap. 16. p. 29. Goarus *not.* ad *Euchol*og. p. 126. Meursius, *Gloss.* p. 576. Paulò fusiùs Suicerus & du Fresnius in hâc *voce*. Amplissimè Gretserus tractatu peculiari adv. Tho. Wegelinum, sub titulo *Fullonis redivivi*, anno 1608. 4*to*.

Integram

Integram verò historiam, singulari dissertatione *de Trisagii origine*, ad examen revocat, ejusque fundamentum non uno argumento subruere conatur, vir doctissimus, P. Alixius, in hisce studiis haud leviter exercitatus, *Rothom.* 1674. 8*vo.* Ad controversiam Catholicos inter & Eutychianos de hâc re rectiùs intelligendam Lectori non inutile erit percurrere Illustriss. Norisii Historicam dissertationem nuper editam *de uno ex Trinitate carne passo.*

ΤΡΙ'ΤΑ. Officium Ecclesiasticum pro defuncto, tertio ab ejus obitu die celebratum. Hujus, ex constitutionibus Apostolicis meminimus in verbo ἔννατα. Vide quæ de Τρίτοις, Ἐννάτοις, καὶ τεσσαρακοστοῖς, ex Philippi Solitarii Dioptrâ & aliundè notavit Cotelerius *not.* ad PP. Apost. p. 324, 325. & varios quos ibi laudat auctores. Nec pauca hâc de re congessit Cl. du Fresnius, in voce Τρίτα.

ΤΡΙΩ'ΔΙΟΝ. *Triodium.* Liber Ecclesiasticus, in quo Officium à Septuagesimâ, quàm vocant Dominicam Publicani & Pharisæi, usq; ad Sabbatum sanctum, hoc est à Dominicâ Septuagesimæ, pene usque ad diem Paschatis recitari solitum, continetur, *Triodium* dictus, quod cum Canones & Hymni qui in reliquis Divinis officiis usurpantur, novem habeant odas, in hoc libro tribus tantùm constat, immò neque semper tres habet, cum integros etiam canones proponat, sed ἀπὸ τοῦ πλεονάζοντος nomen sumpsisse existimat Nicephorus, vel proptèr magnæ Hebdomadis canones sic dictos. Primus hanc officii formam in figuram, ut videtur, sanctæ & vivificæ Trinitatis, Cosmas Melodus excogitâsse dicitur, qui pro magnâ, sanctâque Hebdomade, cantus, ad cujuslibet ferè diei appellationem, per Acrostichides concinnavit. Ad cujus exemplum, Theodorus, & Josephus Studitæ in reliquis sanctæ Quadragesimæ hebdomadibus, in Monasterii sui usum composuerunt. Posteâ multa addiderunt, Nicephorus Callisti, & Philotheus Patriarcha CP. Latinorum quidem hostes acerrimi; & hinc illæ lacrymæ. De ipsis enim conqueritur Allatius *Dissert.* II. p. 114. quod sequiores affectibus propriis distracti, sæpe etiam odio in Romanam Ecclesiam, multa quæ à veritate aberrant, intruserunt. Nam antiqua ferè omnia, inquit, plana sunt; nihil in se continent quod pias aures offendat; recentia multis scatent erroribus, & subdolè sæpiùs in Romanam Ecclesiam garriunt, multas etiam hæreseων labes lectionibus inspergunt. Errores quos in hoc opere damnat, quosque late persequitur, ad sequentia capita revocari possunt; pœnarum inferni finem aliquando esse futurum, justorum animas in locis quibusdam determinatis detineri, ibique diem judicii expectare, impiorum verò carcere tenebroso mancipatas, immisericordes dæmones custodes experiri; & futurorum adhuc tormentorum expectatione torqueri; damnatorum pœnas non esse corporeas, sed in tenebris, elongatione à Deo, & conscientiæ stimulis consistere; secundum Domini adventum post exacta septem annorum millia futurum; spiritum sanctum ex solo Patre procedere; Christum non in azymo sed fermentato, corpus suum Apostolis tradidisse. Singula accurate excutit vir doctissimus, sed nimius est, ad nauseam usque in recensendis, quos vocat, erroribus, quibus novissimi hujus Triodii consarcinatores, adversùs Ecclesiæ Romanæ honorem & auctoritatem insurgere videntur; nempe quod Joannem Italum, Barlaamum & Acindynum, qui Latinorum partes adversùs Græcos strenue fovebant, multiplici anathemate feriunt, quòd

Photium

Photium Patriarcham, sanctissimum & orthodoxum vocant, omniaq; scripta vel dicta contra ipsum damnant; quòd Constantinum Monomachum, Alexium Comnenum, utrumque Andronicum Impp. qui Græcorum causam contra Latinos summo studio prosequebantur, egregiis ornent encomiis, quod Sisinnium, Michaelem Cerularium, Michaelem Anchiali, Germanum, Josephum, Athanasium, aliosque Patriarchas CP. Latinorum hostes acerrimos, laudent, sanctos & orthodoxos enunciant, præcipuè quod Gregorium Palamam, quo nemo fortiùs, nemo acriùs, Græcorum adversùs Latinos, causam egit, summis laudibus & acclamationibus prosequantur. Hæc, aliáque ejusdem commatis Leonem malè habuere, neque ea patiente stomacho concoquere potuit. Extat Triodium *Venetiis* editum ann. MDCXX. & Theophylacti Hieromonachi curâ recognitum *ibid.* ap. Pinell. MDCXLIV. hunc habens titulum, Τριώδιον ψυχωφελέστατον περιέχον τὴν πρέπουσαν ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ ἅπασαν ἀκολουθίαν. Triodii Synopsin, versibus Iambicis contextam, scripsit idem Nicephorus, quæ sub finem carminum *Basil.* 1536. editorum, habetur.

ΤΡΟΠΑ΄ΡΙΟΝ. In scriptis Græcorum Ecclesiasticis notat hymnorum quoddam genus qui in illorum officiis ubique reperiuntur. Canones enim, Odæ, & Troparia utrámque ferè faciunt paginam. Canones in odas dividuntur; Odæ in Troparia, ex quibus componuntur. Singula namq; Troparia continent, aut plura, aut potiora, cùm eorum numerus determinatus non sit. Tropariorum scriptores varios recenset Du Fresnius *Gloss. Græc.* in *voce* τροπάριον. Extat MS. (Græcè, opinor,) Bibliothecæ Bodleianæ *Cod.* MMDLVIII. Troparion, Codex elegantissimè scriptus, qui continet Tropos, sive hymnos sacros, viz. Alleluia, Tractus, Modulamina, prosas, per anni circulum, in festos & dies dominicos; omnia notis musicis antiquis superscripta.

ΤΥΠΙΚΟ΄Ν. Ordo recitandi Divini Officii, liber haud parvæ molis, in quo, ut Leonis Allatii verbis utar, *Dissert.* I. p. 4. à primo die anni, singulis diebus, quid inter Missarum solennia, quid ad vesperas, quid ad horas, quid ad Matutinum, quid deniq; ad reliqua Divina officia, sive dies illi feriales sunt sive festi, recitandum, quid psallendum aut legendum sit, quibus diebus jejunandum, quibus & quomodò solvendum jejunium, verbis clarissimis, ac facillimâ methodo, præscribitur, variísque est distinctum, pro materiæ varietate, capitibus. Variant apud Græcos Typica, cum quælibet, saltem ex majoribus Ecclesiis, suum habeat. Quæ in singularem Monasteriorum usum condita sunt, κτητορικά, proprio nomine, appellantur. Prodiit Typicum *Venet.* annis 1603, 1615, 1643. hoc titulo. Τυπικὸν σὺν Θεῷ ἁγίῳ παρέχον πᾶσαν τὴν διάταξιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ χρόνου ὅλου, *Typicum, favente Deo, continens integrum officii Ecclesiastici ordinem per totum annum.* Quo in opere sequentia continentur. I. Typicum τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας S. Lauræ in Hierosolymis. Quod & in aliis Monasteriis Hierosolymitanis, aliísque Ecclesiis, obtinet ex præscripto S. Sabæ, capita LIX. complexum. De hoc Typico diximus in Vitâ S. Sabæ *Sæc.* V. 2. Μηνολόγιον, juxta XII. Menses, continens ἀκολουθίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμῳδίας τε καὶ συνάξεως per totum annum, incipiendo ut solent Græci, à mense Septembri, usque ad finem Augusti, præmisso capitum indice. 3. Marci Hieromonachi, qui se ἁμαρτωλὸν vocat, Σύνταγμα εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ τυπικοῦ, sive *de dubiis quæ ex Typico oriuntur*, capitibus C. absolutum. 4. Nicolai Patriarchæ

triarchæ CP. ad Anastasium, montis Sinæ Abbatem, de jejuniis Græcorum *carmina politica* CCXXIV. 5. Anastasii Cæsareæ Palæstinæ Episcopi tractatus περὶ τοῦ Ἀρτζιβουρίου, de feriis Monachorum, de continentiâ & ingluvie, &c. 6. *Vitæ quatuor Evangelistarum*, ex Dorothei Synopsi desumptæ. 7. *Regulæ variæ* περὶ τοῦ πῶς δεῖ πιστεύειν, περὶ τοῦ πῶς δεῖ κινεῖν τὸν Θεὸν, &c.. 8. Κεφάλαια παραινετικὰ, seu *capita adhortativa ad virtutem*, per modum gnomologiæ disposita. 9. Πασχάλιον τοῦ ὀγδόου αἰῶνος, *Paschalium octavi Sæculi*, sive Calendarium continens annos ab orbe condito, & ab incarnatione Christi; Indictionem etiam, Cyclum, tum solarem, tum lunarem, & τὸ θεμέλιον τῆς Σελήνης. Hoc θεμέλιον *Epactæ* Latinorum respondet, & Ephemeridem annorum ab anno MDCXLIII. usque ad annum MDCLXXVI. complectitur. Sunt etiam, notante eodem, quem supra notavimus, Allatio, quæ strictiori sensu apud Græcos Typica vocantur; nempè versuum quorundam ex Psalmis, hinc inde congestorum, & ad solennitatis, quæ agitur, arcana exponenda aptiorum, Eclogæ. Et horum duo sunt genera; alterum quod in matutinis precibus, dum Vigilias, quòd eam noctem insomnes traducant, peragunt, recitari aut cani solet; in festis scilicet Christo & B. Virgini dicatis, quæ sola vigilias habent. Alterum Typicorum genus est, quæ inter Missarum solennia, diebus etsi non omnibus, canuntur, & sunt πρῶτα καὶ δεύτερα, *prima & secunda*; nec alia sunt, quam Psalmus CII. qui πρῶτα, & CXLV. qui δεύτερα, dicuntur, uti notat etiam Cl. Goarus, p. 124.

ὙΜΝΟΛΟΓΙΟΝ. Liber Ecclesiasticus continens hymnos in omnia Festa totius anni cum antiquis notis musicis, Menæi & Menologii instar in XII. menses digestos, ab initio Septembris usque ad finem Augusti. Inserta sunt Troparia Sophronii Archiepiscopi Hierosolymitani, in Vigiliâ Natalis Christi, cantari solita. Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* ex dispositione Nesselianâ CXXXVI. num. i. à fol. 1. ad fol. 172. habetur etiam *ibid.* Cod. CLXXXI. anno Christi MCCXXI. exarato, num. i. à fol. 1. usque ad fol. 184. Pars etiam hujus Hymnologii media, à vigiliâ Nativitatis Christi, usque ad diem xxi. Maii, *ibid.* Cod. CCIV. Varii hymni Ecclesiastici à scriptoribus Græcis memorantur; quales sunt, hymnus *Angelicus*, *Seraphicus*, *Cherubicus*, ἐπινίκιος; quibus titulis Trisagium ornatur; hymnus μυστικὸς, τριαδικὸς, &c. de quibus non opus est ut hic sigillatim agamus.

ΦΩΤΑΓΩΓΑΡΙΑ, seu ΦΩΤΑΓΩΓΙΚΑ. Preces sunt vespertinæ, seu quæ in vespertinis officiis canuntur, cujusmodi plures haberi, in Horologio, Triodio, Paracletice, aliisque Græcorum libris Ecclesiasticis, observat sæpe laudatus du Fresnius *Gloss. Græc.* col. 1721.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ. Χαιρετισμὸς denotat Festum Annunciationis Deiparæ, quando Angelus à Deo missus eam convenit & salutavit. Χαιρετισμοὶ, hymni sunt in laudem Deiparæ compositi, quorum odæ singulæ incipiunt à voce Χαῖρε, quales habentur MSS. in *Cod. Regio* MMCCXVI. indicante du Fresnio, col. 1724.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ. Ordinatio ad munus aliquod Ecclesiasticum, Episcopo manus imponente, variisque ritibus & orationibus celebrata. Plura sunt in Euchologio quæ huc spectant Officia, & à minoribus ordinibus auspicabimur, id solum præmonentes, Ostiarium, Exorcistam, & Acolythum, apud Græcos hodie pro sacris ordinibus non agnosci.

1. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονίᾳ Ἀναγνώςε καὶ Ψάλτε, *Ordo fieri solitus in ordinatione Lectoris & Cantoris*, p. 233. & ap. Habertum *Pontif. Græc.* p. 305. qui & ampliorem formulam exhibet juxta Liturgiam Patriarchalem, *ibid.* p. 37. 2. Εὐχὴ ἐπὶ χειροτονίᾳ Δεπυτάτε καὶ Κηροφόρε, *Oratio in Deputati & Ceroferarii ordinatione*, p. 237. Quis fuit Deputatus, quidve ejus officium, non satis liquet. Eundem esse cum Ceroferario, & Latinorum Acolytho, volunt plurimi, & non inter officia, sed inter ministeria deputabatur. Ejus erat, pallio indutum præire cum lampadibus sanctum Evangelium, quando in ambonem, lectionis causâ, adferebatur, & sacra dona cum ad sanctum altare deferuntur, & cum ad mensam propositionis referuntur, uti nos docet Joannes Citrensis in Responf. ad Nicolaum Cabasilam, *Jur. Gr. Rom.* lib. V. p. 328. Sed & præter cereos, ferulam etiam manu gestasse dicitur. Unde in descriptione coronationis Imperatoriæ ferula in sinistram ejus tradi solebat, ὥςε τάξιν ἐκκλησιαςικὴν τ̃ τε Δεπυτάτε λεγομένην, *ut ordinem seu locum in Ecclesiâ teneat illius qui Deputatus dicitur*, ut in Andronici junioris coronatione rem describit Cantacuzenus, *Hist.* lib. I. p. 122. Et eadem planè habet Codinus *de Offic.* cap. XVII. num. xxxv, xxxvi. p. 95. Quicquid sit, munus illud in Ecclesiâ Græcâ, suo penè tempore desiisse, & ante paucos annos in Ecclesiâ solummodò Thessalonicensi viguisse, nos docet Symeon Thessalonicensis, *de S. Ordin.* cap. I. p. 106. 3. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονίᾳ Ὑποδιακόνε, *Ordo observandus in ordinatione Subdiaconi*, p. 244. & ap. Habert. p. 306. & ex Liturgiâ Patriarchali, *ibid.* p. 45. 4. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονίᾳ Διακόνε, *Ordo qui observari solet in ordinatione Diaconi*, p. 249. Cui subjuncta est, p. 262. forma in *Diaconissæ* ordinatione observanda. Idem officium exhibet Habertus, p. 308. Ordinem in institutione Diaconi observandum reperies *Euchol.* p. 284. 5. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονίᾳ Πρεσβυτέρε, *Ordo observandus in ordinatione Presbyteri*, p. 292. & ap. Habert. p. 312. & juxta Liturgiam Patriarchalem, *ibid.* p. 106. Τάξις ἀκολεθίας, quâ Archipresbyter constituitur, habetur ex Allatiano exemplari, *Euchol.* p. 287. 6. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονίᾳ Ἐπισκόπε, *Ordo qui in Episcopi ordinatiane servari debet*, p. 302. Amplior ex Euchologio Allatiano *ibid.* p. 305. Habetur & ap. Habertum, p. 316. prolixiori verò formulâ ex Liturgiâ Patriarchali, *ibid.* p. 66. Singula hæc officia ad codices MSS. recognita, variantibus lectionibus & additamentis aucta, notis eruditis illustrarunt Jac. Goarus in *Euchologio*, & Isaac. Habertus in *Pontificali* suo, viri de Ecclesiâ Græcâ egregiè meriti. Formulas etiam conferendi Sacros ordines apud Græcos, nempe Lectoris, Subdiaconi, Diaconi, Presbyteri, & Episcopi, Gr. & Lat. exhibet & illustrat P. Arcudius *de Concord. Sacram.* lib. VI. cap. 2. p. 480. Cumulatè verò præ aliis, id præstitit Joan. Morinus commentario *de Sacris Ecclesiæ ordinationibus*. Ubi Part. II. omnes pene ordinationum apud Græcos formulas, quæ variis sæculis in usu fuerunt, Græcè & Latinè exhibet, & annotationibus illustrat. In his eminet antiquissimum exemplar ex codice MS. DCCC. ad minimum annorum, literis majoribus & uncialibus scripto, desumptum: Part. III. de singulis, prolixis quidem, sed & doctissimis dissertationibus agit.

ΨΑΛΤΗ'ΡΙΟΝ. *Psalterium.* Liber continens omnes Psalmos Davidicos eo ordine quo in Sacris Bibliis habentur, sed in certas classes, plures vel pauciores Psalmos, pro eorum longitudine, continentes, distinctos. Has Sectiones Græci καθίσματα, sive *Sessiones*, vocant, quod olim Psalmi uno contextu non legebantur, sed interjectis lectionibus, ne homines laboris pertæsi, neglectis officiis, ad aliud animum adverterent. Καθίσματα singula in tres partes dividuntur, quæ solenni illâ δοξολογία, *Gloria Patri, & Filio*, &c. terminari solent. De his Cathismatibus fuse disserit L. Allatius, *Dissert.* I. p. 55. qui p. 60. describit modum quo Psalterium per totum annum in Græcorum Ecclesiâ recitatur. Est penes me Psalterium *Venetiis* editum, ap. Ant. Pinell. ann. 1627. 8*vo.* in XX. καθίσματα divisum. I. Κάθισμα continet à Psalmo *I.* ad *VIII.* inclusive. II. à *IX.* ad *XVI.* III. à *XVII.* ad *XXIII.* IV. à *XXIV.* ad *XXXI.* V. à *XXXII.* ad *XXXVI.* VI. à *XXXVII.* ad *XLV.* VII. à *XLVI.* ad *LIV.* VIII. à *LV.* ad *LXIII.* IX. à *LXIV.* ad *LXIX.* X. à *LXX.* ad *LXXVI.* XI. à *LXXVII.* ad *LXXXIV.* XII. ab *LXXXV.* ad *XC.* XIII. à *XCI.* ad *C.* XIV. ab *CI.* ad *CIV.* XV. ab *CV.* ad *CVIII.* XVI. ab *CIX.* ad *CXVII.* XVII. ab *CXVIII.* XVIII. ab *CXIX.* ad *CXXXI.* XIX. ab *CXXXII.* ad *CXLII.* XX. ab *CXLIII.* ad *CL.* Sequuntur ψαλμὸς ἰδιόγραφος de victoriâ quam David ex Goliath reportavit, qui Psalterio non continetur; Cantica sacra ex V. & N. Testamento desumpta, nempe Mosis II. Exod. *XV.* Deut. *XXXII.* Hannæ matris Samuelis, cap. *II.* Abaccuc Prophetæ, cap. *III.* Isaiæ, cap. *XXV.* Jonæ Prophetæ, cap. *II.* Trium Puerorum, Dan. *III.* B. Virginis & Zachariæ, Luc. *I.* Ezechiæ Regis, Isaiæ *XXXVIII.* Manassis Regis Judæ; Simeonis senis, Luc. *II.* Calci subnectitur ordo, ὅπως ὀφείλει στιχολογεῖσθαι τὸ ψαλτήριον ἐν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ. Prodiit etiam Psalterium, ut infinitas alias editiones taceam, *Venet.* 1643. cui præmittitur Psalterii per totum annum in Ecclesiâ Græcâ recitandi modus. Subjicitur duplex Lexicon; grammaticum, quo præcipua quæ in Psalmis occurrunt, vocabula, una cum eorum Etymologiis, explicantur; historicum alterum, quo personæ & nomina propria, quorum in Psalmis & Canticis Sacris fit mentio, illustrantur.

ὩΡΟΛΟ'ΓΙΟΝ. Liber quo horæ diurnæ & Officia continentur. Præter horas & mesoria, quæ singulis officiis necessario dicuntur, Troparia, Psalmos, Preces varias, habetur in hoc opere, inquit Allatius, p. 90. Canon compunctivus, Canones paracletici in B. Virginem & Angelum custodem, & deprecatorius in omnes Angelos & Sanctos; officium satis amplum sanctissimæ Communionis, & minutiora alia. Subjiciuntur, Cyrilli Alexandrini oratio *de exitu Animæ, deque secundo adventu*; Christoph. Patricii Mitylenæi *Troparia*, προσόμοια dicta, totum *Menologium*, quoad majora anni festa, ab initio Septembris, complectentia; *Paschalion* annorum 50. continens Indictiones, Cyclum Solarem & Lunarem, θεμέλιον Lunæ & Paschata ab anno MDCXLII. usque ad ann. MDCXCII. Jonæ Gialeni *Selenodromium* perpetuum; Niceph. Paschalei *de jejuniis Græcorum* tractatulus, linguâ vulgari conscriptus. Prodiit hoc Horologium *Venet.* an. 1535. 1601. 1602. 1623. 1632. 1646. 1652.

ὩΡΟΛΟΓΟΎΠΤΛΟΝ, seu *parvum Horologium*, ex majori excerptum, & usui ordinario magis accommodatum. De quo hæc idem Allatius, *Dissert.* I. p. 104. Continet gratiarum actionem postquam Christianus è somno surrexerit; officium mediâ nocte & vespere, singulis diebus dici solitum; novem cantica, primam, tertiam, sextam & nonam horas; parvum ἀπόδειπνον ex Apostolaria, & ἀπολυτίκια totius hebdomadis; preces in mensâ; preces brevissimas, dicendas singulis diei horis; Menologium brevissimum; Paschalium annorum X. Editus est hic libellus, ut aliàs sæpe, *Venet.* ann. 1642. in formâ quam vocant 32.

DISSER-

DISSERTATIO TERTIA.

De Euſebii Cæſarienſis Arianiſmo adverſus JOANNEM CLERICUM.

PRodiit haud ita pridem apud nos liber, è ſermone Gallico, ut dicitur, in Anglicum traductus, complectens vitas quatuor Sanctorum Patrum, nempe *Clementis Alexandrini*, *Euſebii Cæſarienſis*, *Gregorii Nazianzeni*, & *A. Prudentii*. Auctorem præfert Joannem Clericum Amſtelodamenſem, ſcriptis editis ſatis notum. Utrum cum noſtri temporis Arianis, vel potiùs Photinianis facit, mihi eſt inexploratum. Id modo certum, librum de quo agimus, eorum curâ verſum fuiſſe, & in lucem emiſſum, quin & in hanc, quam habemus, formam redactum. Nullum enim tale opus diſtinctum uſquam edidit D. Clericus; ſed hæ Vitæ ex *Bibliothecâ* ejus *Univerſali*, præſertìm ex *Tomo* X. & XVIII. deſumptæ ſunt, & in libri formam ab Editore diſpoſitæ & ordinatæ. Nos in præſenti Diſſertatione Editionem Londinenſem utplurimum ſequimur. Hunc librum pro merito excutere, mihi non vacat. Poſt primarium operis inſtitutum, id ſibi pene unicè propoſuiſſe videtur auctor, ut ſanctos Patres inter ſe committeret *, quaſi nec ſibimet ipſis, nec inter ſe invicem convenientes; Ut eos tanquam obſcuros †, perplexos, confuſos repræſentaret, nec eorum quæ tractant ſatis peritos; qui terminis utuntur æquivocis, & præclarè ſe munere ſuo functos arbitrantur, cum de myſteriis incomprehenſibilibus modo quodam haud intelligibili diſputârint. Dallæi librum *de Uſu Patrum* magnis effert laudibus, (quicquid, *inquit* ‖, aliter ſentiant Antiquitatis Panegyriſtæ) nec mirum; cum auctori, viro cætera doctiſſimo, viſum fuerit, omnem quæ Patribus debetur, reverentiam excutere, deque eorum ſcriptis ſiniſtrè, & duriori cenſurâ judicare. In Epiſcopos, omnémque ordinem clericalem acriùs animadvertit *, quos veluti præjudiciis, in conventibus ſuis ſynodalibus mirè occœcatos traducit, hâcque præ laicis prærogativâ gaudentes, quod ſimul & partes eſſe poſſint & judices; quod † maximis etiam principibus imponere, iiſque tanquam inſtrumentis abuti ſolent. Eccleſiaſticorum ‖ vitia, avaritiam, ambitionem, dominandi libidinem, Sacerdotii & Epiſcopatuum aucupationem, ſuperbiam, iracundiam, lites & jurgia pro nugis, nulliúſque momenti rebus, idque ſub ſpecioſo fidei defendendæ prætextu, ex Baſilio & Nazianzeno luculentèr exponit. Et nè quò hæc tendant neſciremus, ſubdit *; niſi conſtaret nobis, de quibus hæc dicta ſunt, exiſtimaret quis non aliud hic præter hodiernorum Theologorum imaginem nobis exhiberi. Et ſanè quam benevolum in Theologos Chriſtianos gerat animum, in libro ſuo *de Incredulitate* nuper apud nos edito teſtatus eſt.

Lond. 1696. 8.

* Vid. Vit. *Euſebii*, p. 90, 91.

† Vid. in *Clem. Alex.* p. 46. in *Euſ.* 92, 95, 138, 165.

‖ In *Cl. Alex.* p. 42.

* Vid. in *Euſ.* p. 136, 144. in *Naz.* 273.

† Mais la verite eſt que l'Empereur faiſoit alors peu de choſe de ſon pur movement, & quil n'etoit que l'organe de quelques Eccleſiaſtiques: ce qui n'eſt que trop ſouvent arrivé, même aux plus grand princes. in *Euſeb.* p. 460,

‖ In *Greg. Naz.* 217, 218, 246, 272, 273.

* P. 218. vide p. 280.

Verùm hæc, & ſiqua iſtiuſmodi, non ſunt hujus loci. Ad alia me vocat auctor, virgulam cenſoriam ſatis pro magiſterio in me exercere dignatus, non aliâ licet ratione à me laceſſitus, quam quod Euſebium

Eusebium à directo Arianismi crimine vindicare olim conatus sum. Locum integrum, prout possum, à me Latinè redditum, subjungam. * *Erat semper* [Eusebius] *à partibus Arianorum, eumque tanquam eadem cum iis sentientem accusârunt Athanasius & Hieronymus. In summâ, vix credi potest, ipsum, si modo fuisset Orthodoxus, Arianismo tantopere favere, & depositioni S. Athanasii consentire voluisse. Nihilominus Socrates, citatis quibusdam locis, in quibus cum Orthodoxis loquitur, illum absolvere aggressus est; idémque fecerunt recentiorum plures, & in his* D. Cave *in Vitâ Eusebii, quam & Latinè & Anglicè scripsit. Posterior hic putâsse videtur se ad id faciendum* ex Christianâ charitate † *obligari. Existimant verò alii, Christianam charitatem, hoc est, amorem quem erga omnes Christianos gerere debemus, historicos quosvis obligare ad talium veritatum mentionem faciendam, quæ nullam conditioni mortuorum alterationem inferunt, quæque viventibus usui esse possint, ut inde de rebus ritè judicare discant. Prætensa ista charitas, quæ ad illos solummodò Patres se extendit, qui orthodoxi habentur, in causâ fuit, quod non nisi Panegyricos* || *sermones de veteribus quodammodo habeamus, in quibus defectus eorum semper celantur, cum nullo virtutum involucro tegi queant.*

* In vit *Euseb* p. 153. *Biblioth. Univers.* & *Historique* de l'anne 1688. *Tom.* X. p. 474.

† Verba mea sunt; *Adeo ab omni planè christiana charitate abhorrent, qui eum vafrè & dolosè subscripsisse volunt.* Hist. Lit. p. 130. *Edit. Lond.*

|| Conf. Præf. ad Vit. *Clem. Alex.* p. 2, 3. Edit. Gall p. 177. *Tom.* X. & edit. Angl. præf. libro præfix.

Hæc D. Clericus; tectè innuens, me vitas Sanctorum Patrum, Eusebii saltem, ad hunc modum conscripsisse. At priusquam hæc in vulgus projiceret, nisi calumniator haberi velit, quas veritates silentio suppresserim, quibus nævis fictos fucatósq; colores obduxerim, quorumnam Vitas *panegyricè* potius quam historicè descripserim, liquido ostendere debuisset. *Si* enim *accusâsse sufficiat*, *quis erit innocens?* Rem igitur ab ovo repetam, & apud æquum lectorem causam dicam.

In priori hujus operis parte *, & præsertim in *Vitâ Eusebii*, ante quindecim jam annos à me patrio sermone edita †, non pauca ex Eusebii scriptis testimonia adduxi, quæ ipsum, saltem apud æquos rerum æstimatores, ab Arianismo liberarent. Quid ad hæc Censor noster? Negátne loca à me allata Eusebii esse? an affirmat in alium sensum à me detorta? vel cum Arianis dogmatibus conciliari posse? Nequaquam plané. Intra generalem accusationem se continet, ubi dolus latere solet. Quicquid sit: bilem ei movisse videtur; num quod tantum virum Arianis eripi molestè ferret, an aliâ ex causâ, ipse viderit. Immeritò utcunque, & injuria quidem. Non mihi in animo erat, neque jam est, Eusebium ab omni labe purgare, è contra plus simplici vice testatus sum, multa scriptis ejus inesse incautiùs, duriùs, periculosiùs dicta, quæ æquum & candidum lectorem expetunt; insolentes quandoque & incommodas reperiri loquendi formulas, à receptis Theologorum regulis abhorrentes, quas nec probo, nec defendo. Sed hîc pedem figo, hoc in me probandum recipio, Eusebium non fuisse Arianum, κυρίαις eorum δόξαις non fuisse imbutum; quinimo in ejus, quæ extant scriptis, superesse plurima, quæ ipsa Arianismi fundamenta radicitùs evellunt. Duo proinde mihi agenda sunt. Primò ostendam Eusebium Cæsariensem injustè ad Arianos amandari; deinde, calumniam mihimet exinde conflatam paucis diluam.

* In *Euseb.* p. 112. *Edit. Lond.*

† Vit. PP. Primit. Tom. II. in vit. *Euseb.* num. xxii. p. 29, 30, &c.

I. Eusebius Cæsariensis injustè ad Arianos amandatur. Et tamen ita vulgò fieri solet, idque contentione non levi. Et in hunc clamorem abierunt plurimi, tum veteres, tum recentiores. In veteribus primas tenent Athanasius, Eustathius Antiochenus, Marcellus Ancyranus, Epiphanius, Hilarius, Hieronymus, Antipater Bostrensis, alii; & post Concilium Nicænum II. Scriptores Græci penè universi. Productus

fuerat

fuerat in isthoc Concilio ex *Epistolâ* Eusebii ad Constantiam Aug. Constantini M. sororem locus *, quo adversùs omnem Christi imaginem faciendam eruditè disputat: Cui cum nihil quod opponerent, haberent Patres, communis statim exortus est clamor, εἰς ἀδόκιμον νοῦν παραδοθεὶς, καὶ σύμφρων τοῖς περὶ Ἄρειον θρησκεύων, *homo est in reprobum sensum traditus, ejusdem cum Ario opinionis, eadémque cum ejus sectatoribus sapiens.* Quasi scilicet omnes, quas affert, Eusebii rationes nullius essent ponderis, nec flocci penitùs faciendæ, in re licet ad Arianismum parùm spectante, si modò ipse esset Arianus. Sed ita argumentari solent boni Patres Nicæni. Ex recentioribus post Petavium nemo acriori censurâ vexavit Eusebium, quam Purpuratus Annalium parens. Hoc ei perpetuò objicit, hanc constantèr cantat cantilenam, *Arianus est.* Suspectæ sunt ei † Constantini M. literæ ad Alexandrum & Arium. Unde? Quia *ab Eusebio homine Ariano recitatæ.* In Constantini edicto adversus Hæreticos, nominatim non recensentur Ariani. Quare? *Suspecta* || *redditur perfidia Eusebii hominis Ariani.* Nec longè quærenda est Cardinalis in Eusebium indignationis causa; non aliundè nempè quàm quòd disertè scribit, suffragante omni antiquitate, Constantinum in extremis Nicomediæ fuisse baptizatum. Quo posito, corruit planè splendida Pontificiorum de Romano Constantini baptismo fabula, & quæ ex eo pendent Donationes, & amplissima privilegia. De hâc itaque Eusebii narratione agens Baronius; tradit hæc, inquit, * *Eusebius, sed Arianorum signifer, qui in gratiam Constantii Imp. Ariani hominis, & Arianorum patroni, hæc ipsa conscripsit.* Nè igitur hæreticæ pravitatis infamiâ diutius prematur vir sæculorum omnium memoriâ dignissimus, omniumque sui temporis longè doctissimus, pessimam Arianismi notam ab Eusebii capite depellere conabor. Quod ut clariùs elucescat, *Theses* quasdam *ANTI-ARIANAS*, easque primi commatis, nempè de Divinitate Filii Dei, deque æternâ ejus existentiâ (in quibus controversiæ Catholicos inter & Arianos cardo præcipuè vertitur) subjiciam, quas Eusebii auctoritate disertè confirmabo; Præmissis duabus regulis, ad explicanda hæc mysteria apprimè necessariis, in quas consensère Theologi penè omnes, veteres ac recentiores.

* Act. VI. Conc. T. VII. col. 493.
† Ad an. 318. num. 90, 95.
|| Ad an. 326. num. 22.
* Ad an. 324. n. 43. & sequ.

Regula I. *In personis SS. & individuæ Trinitatis considerandus est Pater tanquam fons & principium Deitatis:* à quo suum esse habet Filius, suum Spiritus Sanctus, ipse à nullo. Hanc regulam veteres unâ voce nobis tradiderunt. Athanasius † Μόνος ἀγέννητος, μόνος πηγὴ θεότητος, *solus ingenitus, & solus fons Deitatis.* Alibi || Ὁ πατὴρ ἀρχὴ τοῦ υἱοῦ, καὶ γεννήτης ἐστὶ, *Pater principium filii, & genitor est.* Clarius rationem reddit *Orat.* V *. Μία ἀρχὴ θεότητος, καὶ οὐ δύο ἀρχαί· ὅθεν κυρίως καὶ μοναρχία ἐστὶν, ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς ἀρχῆς ἐστι φύσει υἱὸς ὁ λόγος, οὐχ ὡς ἀρχὴ ἑτέρα καθ' ἑαυτὸν ὑφεστὼς, οὐδ' ἔξωθεν ταύτης γεγονὼς ἵνα μὴ τῇ ἑτερότητι δυαρχία, καὶ πολυαρχία γίνηται· ἀλλὰ τῆς μιᾶς ἀρχῆς υἱὸς, ἴδιος υἱὸς, ἰδία σοφία, ἴδιος λόγος, ἐξ αὐτῆς ὑπάρχων. *Unum est principium Deitatis, non duo, unde propria Monarchia unius domini haberi debet: Ex ipso deinde principio per naturam existit Filius, qui est verbum, non quasi alterum principium, seorsim subsistens, neque aliundè genitus, ne ratione secundi duo principia, pluriúmque principatus oriantur; sed unius principii suus, propriúsque filius, propria sapientia, proprium verbum, ex ipso principio ortum habens. Unum,* inquit Basilius †, *novimus ingenitum,* καὶ μίαν τῶν πάντων ἀρχὴν, *& unicum omnium principium, Patrem nempè Domini*

† Contr. Sab. Greg. p. 508.
|| Cont. Arian. Orat. II. p. 145
* Pag. 303.
† Epist. 78.

* Adv. Eunom. l. I. in fin.
† Orat. 29. p. 490.
|| Contr. Maximin. l. III. c. 14. col. 732.
* De Eccl. Theol. l. II. c. 14. p. 121.

Domini nostri Jesu Christi: inde Pater ei * Ἄιτιος καὶ ἀρχή. Gregorio Theologo † ἀρχή, ὡς αἴτιος καὶ πηγή. Pro Latinis unus loquatur Augustinus ||, *Pater filii sui unigeniti auctor est, qui tamen Filium genuit, & gignendo ei dedit.* Consona his docet Eusebius * noster, Filium nempè unigenitum veluti Patris imaginem, ex ipso ortum, οὐκ αὐτὸν ὄντα τὸν πατέρα· ἀλλὰ τὸν τοῦ πατρὸς μονογενῆ υἱὸν, οὐδ' αὐτὸν ὄντα τὸν ἀγέννητον, καὶ ἄναρχον, ἀλλὰ τὸν ἐξ αὐτοῦ φύντα, καὶ ἀρχὴν ἐπιγραφόμενον τὸν γεγεννηκότα. *Non tamen ipsummet Patrem, sed Patris sui Filium unigenitum, non ipsum quidem ingenitum, & sine principio, sed ex illo ortum, sic ut principium sui ascribat Patri.* Iterum †, *Utcunque licet Filium profiteamur Deum, unus tamen Deus est,* ἐκεῖνος ὁ μόνος ἄναρχος, καὶ ἀγέννητος· ὁ τὴν θεότητα οἰκείαν κεκτημένος, αὐτός τε τῷ υἱῷ τοῦ εἶναι, καὶ τοῦ τοιόσδε εἶναι γεγονὼς αἴτιος, *Ille nimirum qui solus principio caret, qui ingenitus, qui propriam à se possidet Divinitatem, qui ipsi insuper Filio existendi causam, & taliter existendi dedit.* Addam & tertium ||, πάντα δὲ ταῦτα παρὰ τοῦ πατρὸς λαβὼν, ἐξ αὐτοῦ τε καὶ τὴν θεότητος τὴν δόξαν, ὡς ἂν υἱὸς γνήσιος καὶ μονογενὴς, εἰληφὼς ἔχει· ἀλλ' οὐκ ὁ πατὴρ παρά τινος εἴληφε· πάντων καὶ αὐτὸς ὢν ἀρχὴ καὶ πηγὴ καὶ ῥίζα τῶν ἀγαθῶν· εἰκότως εἷς καὶ μόνος ἀναγορεύοιτο ἂν Θεός. *Hæc autem omnia cum de Patre suscepisset, ab illo & gloriam Divinitatis, tanquam Filius dilectus & unigenitus accepit, sed non ita Pater à quoquam accepit, cum sit ipse omnium principium, & fons & radix bonorum, unde meritò unus & solus prædicatur Deus.* Sed hospes sit oportet in scriptis Eusebianis, qui hæc nescire potest.

† Ibid. l. I. c. 11. p. 69.
|| Ibid. l. II. c. 11. p. 111.

Regula II. *Siqua in scriptis sanctorum Patrum occurrant dicta, quæ Filium Patre minorem, vel inferiorem facere videantur; vel ad subordinationem Filii ad Patrem, vel ad progressum ejus ex Patre ad condenda universa, vel denique ad τὴν κατὰ σάρκα οἰκονομίαν referenda sunt.* Hæc tria breviter sunt explicanda. I. Filius Patri subordinatur ut principio & auctori suo; minor, non ratione essentiæ, sed originis, quam à Patre habet. Filius Patri æqualis naturâ divinâ; major Pater communicatione. Hanc Filii minoritatem (si ita loqui fas sit) constanter agnovisse catholicos Patres, tam qui ante, quam qui post synodum Nicænam scripsere, non opus est pluribus demonstrare, cum illorum testimonia plenâ messe collegit vir in antiquitatis Ecclesiasticæ palæstrâ egregiè exercitatus, Georgius Bullus *; immo non indiligenter id præstitit doctissimus Petavius †. Unum aut alterum ex post-Nicænis, illustrationis gratia adjiciam. Alexander || Episcopus Alexandrinus, sub quo Arius primùm in hæresim erupit, postquam Ecclesiæ doctrinam de Filio tradidisset, addit, Ἄτρεπτον τοῦτον, καὶ ἀναλλοίωτον ὡς τὸν πατέρα, ἀπροσδεῆ, καὶ τέλειον υἱὸν, ἐμφερῆ τῷ πατρὶ μεμαθήκαμεν, μόνῳ τῷ ἀγεννήτῳ λειπόμενον ἐκείνου. *Hunc conversionis & mutationis expertem, perinde ac Patrem, nullius egentem, & perfectum filium patrisque similem esse didicimus, hoc solo inferiorem Patre, quod ingenitus non est.* Et post pauca, οὐκ ἐν τῷ μὴ ἀγεννήτῳ πατρὶ οἰκεῖον ἀξίωμα φυλακτέον, μηδένα τοῦ εἶναι αὐτῷ τὸν αἴτιον λέγοντας· *Itaque Patri quidem ingenito propriam dignitatem servari oportet, nullam nempè eum habere existentiæ suæ causam profitendo.* Competentem quidem honorem Filio tribuendum esse contendit, generationem ex Patre principio carentem ei assignando, æternam ejus Divinitatem prædicando, similitudinem Paterno characteri in omnibus respondentem ascribendo, τὸ δὲ ἀγέννητον τῷ πατρὶ μόνον ἰδίωμα παρεῖναι δοξάζοντες, ἅτε δὴ καὶ αὐτοῦ φάσκοντος τοῦ Σωτῆρος, ὁ πατὴρ

* Defens. fid. Nic. sect. IV. cap. 1, 2.
† De Trinit. l. II. cap. 2. p. 99, &c. Vid. lib. V. cap. 5.
|| Epist. ad Alex. ap. Theod. H. Ec. l. I. c. 4. p. 17.

ὁ πατήρ μου μείζων μου ἐστι. *Solum vero ingenitum Patris proprium esse dicamus, cum & ipse servator dixerit, Pater meus major me est.* Athanasius * Alexandri diaconus ac hyperaspistes, & in sede successor, simúlque fidei catholicæ vindex acerrimus; διὰ τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς οὐκ εἴρηκεν, ὁ πατὴρ μου κρείττων ἐστὶν, ἵνα μὴ ξένον τῆς ἐκείνου φύσεως, αὐτὸν ὑπολάβοιεν, ἀλλὰ μείζων εἶπεν· οὐ μεγέθει τινὶ, οὐδὲ χρόνῳ, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐξ αὐτοῦ τοῦ πατρὸς γέννησιν. *Atque eam ob causam non est dictum à Filio, Patrem suum se meliorem esse, ne seipsum extraneum, alienúmque ab illius naturâ existimarent,* sed Pater, *inquit,* major est, *non quidem magnitudine aut ætate, sed quia ex ipso Patre ortum habebat.* Basilius † Athanasii æqualis, ἐπειδὰν γὰρ ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἡ ἀρχὴ τῷ υἱῷ, κατὰ τοῦτο μείζων ὁ πατὴρ, ὡς αἴτιος καὶ ἀρχή· διὸ καὶ ὁ κύριος οὕτως εἶπεν, ὁ πατήρ μου μείζων μου ἐστὶ, καθ' ὁ πατὴρ δηλονότι. *Quoniam enim à Patre principium est Filio, ideo major est Pater, ut causa & principium. Quapropter etiam Dominus sic dixit,* Pater meus major me est, *quatenus videlicet est Pater.* Eleganter, ut solet, alibi ||; ὡς γὰρ ὁ υἱὸς τάξει μὲν δεύτερος τοῦ πατρὸς ὅτι ἀπ' ἐκείνου. καὶ ἀξιώματι, ὅτι ἀρχὴ καὶ αἰτία τοῦ εἶναι αὐτῷ ὁ πατήρ, καὶ ὅτι δι' αὐτοῦ ἡ πρόσοδος, καὶ προσαγωγὴ πρὸς τὸν θεὸν καὶ πατέρα· φύσει δὲ οὐκέτι δεύτερος, διότι ἡ θεότης ἐν ἑκατέρῳ μία. *Nam quemadmodum filius ordine quidem à Patre secundus est quoniam ab illo est: Et dignitate, quoniam origo est, atque causa essendi Pater ipsi est, & quoniam per ipsum accessus & adductio est ad Deum Patrem. Naturâ verò nullo modo secundus, quoniam in utroque una est Deitas.* Antiquioris cujusdam theologi dictum refert Isidorus Pelusiota *, δύνασθε λέγειν ὃ ἐρρέθη τις πρὸς αὐτοὺς [Anomæos] διαλεγόμενος, ὅτι καὶ τὸ μεῖζον ἴσασι ᾗ γεννήτωρ, καὶ τὸ ἴσον καθ' ὃ θεὸς, καὶ ὁμοούσιος. *Illud vobis dicere licet, quod à quodam dum adversus eos dissereret, allatum est, nempè quod & majus consistit, quâ ratione genitor est: & æquale, quatenus* Deus est, ejusdémque substantiæ.* Breviter S. Hilarius †. *Nam dum à te est, secundus à te est.* Gregorius || Theologus, Basilii familiaris, πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, τοῦ υἱοῦ ἐστι, πλὴν τῆς αἰτίας, *Omnia quæ habet Pater, Filii sunt, præter causam.* Alibíque *, Δῆλον ὅτι τὸ μεῖζον μέν ἐστι τῆς αἰτίας, τὸ δὲ ἴσον τῆς φύσεως; καὶ τοῦτο ὑπὸ πολλῆς εὐγνωμοσύνης ὁμολογοῦμεν ἡμεῖς. *Manifestum est, Majoris vocem ad causam pertinere, Æqualis verò ad naturam. Et nos illud ingenuè admodum & candidè confitemur.* Ad eundem planè modum ubique loquitur Eusebius. Unicum tantummodò locum dabo †. Καὶ ὁ μὲν καθ' ἑαυτὸν τέλειος καὶ πρῶτος, ὡς πατήρ, καὶ τῆς τοῦ υἱοῦ συστάσεως αἴτιος· οὐδὲν εἰς συμπλήρωσιν τῆς ἑαυτοῦ θεότητος, παρὰ τοῦ υἱοῦ λαμβάνων· Ὁ δὲ ὡς ἐξ αἰτίας γεγονὼς υἱὸς, δεύτερος οὗ ἐστιν υἱὸς καθέστηκεν, παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ τὸ εἶναι, καὶ τοιόσδε εἶναι εἰληφώς. *Et ille quidem per seipsum perfectus ac primus tanquam pater, & qui auctor sit ut filius consistat, nihil à filio accipiens, quo suam naturam qua Deus est compleat: Hic autem tanquam ex causâ profectus Filius, secundus ab illo cujus est Filius, existit, quippè qui à Patre ut & sit, & talis sit, acceperit.* 2. Præter æternam Filii cum Patre coexistentiam, Divini cujusdam τοῦ λόγου progressus meminisse videntur antiquorum plures, quo ὁ λόγος omnia creaturus, ex Deo Patre κατ' ἐνέργειαν prodiit ad condenda universa. Multus est in hâc notione adstruendâ, simul & enucleandâ Bullus || noster, qui Athenagoræ, Tatiani, Theophili Antiocheni, Hippolyti, & Novatiani, hanc in rem testimonia fusè non minùs quam eruditè explicat; quem adeant curiosi. Nec à ratione quidem abhorret, quod observat * idem vir eruditus, hoc ipsum vulgato

* Contr. Arian. Orat. II. p. 180

† Adv. Eunom. lib. I.

|| Ubi supr. l. III. p. 79. Vide omninò l. I. p. 30.

* Lib. III. Epist. 334. p. 386.

† De Trinit. lib. XII.

|| Orat. 24. in Ægypt. advent. p. 229.

* Orat. 36. p. 582. & Orat. 40. p. 649.

† Demonst. Evang. l. IV. c. 3. p. 147.

|| Ibid. Sect. 3. c. 5, 6, 7, 8.

* Ib c. 9. p. 378.

vulgato illo Arianorum effato denotari, πρὶν γεννηθῆναι οὐκ ἦν, *priusquam nasceretur non erat.* Referri hæc ad Christi ex Virgine incarnationem non possunt, quippè Arianos ultrò concessisse filium ante B. Virginem, immò ante mundum conditum extitisse, notum est, quam quod notissimum. Adeóque de aliâ quâdam filii nativitate intelligi debent, de eâ nempè quâ paulò ante conditum mundum ex patre modo quodam inexplicabili progressus est ut universa constitueret. Proindéque huic catholicorum sententiæ effatum illud suum opposuerunt Ariani. Ingeniosa certè conjectura, nec à maximâ verisimilitudine aliena. Et ab hâc sententiâ non prorsus abludere Eusebium nostrum, infinitis exemplis demonstrari poterat, iis præcipuè locis, in quibus ostendit (ut ipsius verbis * utar) ἕνα μονογενῆ, καὶ ἀγαπητὸν υἱὸν ἔδοξε τῷ παναγάθῳ πατρὶ τῆς τῶν γενητῶν ἁπάντων δημιουργίας προστήσασθαι δεῖν, *Optimo Patri visum esse, unigenitum & dilectum Filium, omnium rerum quæ creanda essent, opificio præferri oportere. Quem proinde dicimus*, inquit, πρῶτον πάντων ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἴδιόν τι μονοειδὲς πάσης οὐσίας καὶ φύσεως προβεβλῆσθαι ὄργανον ἔμψυχον καὶ, &c. *Omnium primum à Patre, quasi quoddam singulare instrumentum omnis essentiæ & naturæ productum esse; instrumentum nempe animatum & vivens, ac potius divinum, vitalémque vim in se habens, & sapientissimum.* Ne mireris, Lector, Filium hoc loco Patris in condendâ rerum universitate *instrumentum* vocari. Non enim loquitur de instrumento *extraneo*, sed *connaturali*, *de singulari quodam*, nempè *animato, vivente, divino*, πανσόφῳ, *vimque vitalem in se habente.* Nec aliud sibi voluit Eusebius, quam ita volente & mandante Patre, Filium in creatione mundi paternæ voluntati obsecundâsse, eamque in actum perduxisse. Neque aliter loqui solent Patres maximè Catholici, apud quos non rarò Patri *ministrâsse* dicitur. Quid quod ipsemet Petavius, Irenæi, Athanasii, Basilii, Cyrilli Alexandrini, Marii Victoris, aliorúmque testimonia citat, qui disertè affirmant Patrem Filio imperâsse, ipsúmque paternis jussis paruisse, *de Trinit.* l. II. cap. 7. *num.* vii. p. 140, 141. Et tamen quod in his Patribus facilè admittit, eodem loco Eusebio præfractè denegat. En egregium hominis candorem! Verum hæc obitér. Eodem sensu intelligendus videtur Eusebius, cum toties || Filium τὸν δεύτερον μετὰ τὸν πατέρα τῶν ὅλων αἴτιον, *Secundam omnium rerum causam post Patrem* dicit, præsertim cum iis ipsis in locis filium οὐσιώδη σοφίαν, *Deum*, quin & αὐτόθεον, vocat. Neque alio planè sensu alibi * ait, *Deum Patrem*, μέσην τινὰ παρεμβάλλειν τὴν τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ καὶ πρωτοτόκου θείαν καὶ παναλκῆ καὶ πανάρετον δύναμιν, *Mediam quandam unici sui primóquegeniti Filii Divinam & omnipotentem, & omnibus virtutibus exuperantem vim interposuisse*, quando scilicet mediante Filii virtute Deus condidit universa. Certè ipse Alexander † Alexandrinus, ubi de Deo Patre, & rebus ab illo, ex nihilo creatis agit, de Filio ita loquitur. Ὧν μεσιτεύουσα φύσις μονογενής, δι' ἧς τὰ ὅλα ἐξ οὐκ ὄντων ἐποίησεν ὁ πατὴρ τοῦ Θεοῦ λόγου, ἡ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὄντος πατρὸς γεγέννηται· *Inter quæ duo medium obtinens unigenita natura Dei verbi, per quam pater universa condidit ex nihilo, ex ipso verò patre progenita est.* 3. Incarnationis œconomia omnem Christi comprehendit statum, actiones, & munera, quæ ab assumptâ carne humanâ θεάνθρωπος, Dei hominúmque mediator obiit, atque executus est. Hâc ratione Patre esse inferiorem, apud omnes in confesso est, notiúsque, quam ut probari debeat. Testem instar omnium damus Augustinum ||. *Regula catholicæ fidei sic se habet, ut cum aliqua in scri-*

* Dem. Evang. l. IV. c. 4. p. 149.

|| H. Eccl. l. I. c. 2. p. 5. l. X. c. 4. p. 373, 375, 376.

* Dem. Evang. l. IV. c. 6. p. 154. confer. Orat. de laud. Const. c. XI. p. 635. 636. Et quæ ad istum Eusebii locum notavit Cl. Bullus. *Sect.* 3. p. 392.

† Epist. ubi supra, p. 17.

|| Lib. 83. *Quæst. Quæst.* 69. Tom. IV. col. 586.

pturis dicantur de Filio, quod sit minor Patre, secundum susceptionem hominis intelligantur. Cum verò ea dicantur, quibus demonstratur æqualis, secundum id quod Deus est, accipiantur. De hâc missione & exinanitione agens Eusebius * noster, postquam præcipua legationis hujus mediatoriæ, à Deo Patre ei commissæ, munia recitâsset, ait, *ipsum hoc modo* μείζονα τὸν ἑαυτοῦ ὁμολογεῖν, *Patrem se majorem esse confiteri:* Alibique † vocat ipsum ψυχῶν ἰατρὸν πρὸς τοῦ μείζονος ἀπεσταλμένον, *animarum medicum à majore missum.* Quoties igitur filium à τῷ ἐπὶ πάντων Θεῷ distinguit, ratione muneris mediatorii id facit; *quippè* || *quod ille qui mediator est, non eo ipso Deus est. Sed* ἦν καὶ πρὶν *ut unigenitus Dei Filius, antequam fieret Dei mediator & hominum, mediator Dei & Angelorum, quando* μεσιτεύων τῷ πατρὶ, *intermedias partes supplebat suo Patri, qui ministerio Angelorum legem hominibus promulgavit.* Huc fortassè referri debet, quod ex epistolâ ejus ad Euphrationem Episcopum citant Synodi Nicenæ II. Patres * his verbis; Πλὴν αὐτὸς ὁ πάντων μᾶλλον ἀκριβῶς ἐπιστάμενος υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἕτερον ἑαυτὸν εἰδὼς τοῦ πατρὸς, καὶ μείω καὶ ὑποβεβηκότα εὖ μάλα εὐσεβῶς τοῦτο καὶ ἡμᾶς διδάσκει λέγων, ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με μείζων μου ἐστί. *Veruntamen ipse Filius Dei, qui magis omnia liquido novit, alium se à Patre, ac minorem atque inferiorem sciens, admodum piè hoc etiam nos docet, dicens Pater qui misit me major me est.* Hæc de incarnationis statu clara satis & aperta sunt; Verba verò quæ immediatè præcedunt, οὐ γὰρ συνυπάρχειν φαμὲν τὸν υἱὸν τῷ πατρὶ, προϋπάρχειν τὸν πατέρα τοῦ υἱοῦ, *Non enim simul cum Patre Filium fuisse dicimus, sed Patrem præexistere*, de ordine solum naturali inter Patrem & Filium intelligi possunt; aliter cum exploratissimâ Eusebii mente è diametro pugnant, ut ex iis, quæ infra notabimus liquidò patebit. His ita positis, ad ipsas jam *Theses* veniamus: hoc ordine in singulis servando, ut primò tradam sententiam Catholicam, dein Arianam, denique Eusebianam; ut utri propius accesserit Eusebius, rectiùs dijudicet æquus Lector.

* De Eccl. Theol. l. I. c. 11. p. 70.

† Præp. Evang. l. VII. c. 12. p. 321.

|| Contr. Marc. l. I. c. 1. p. 8.

* Act. VI. col. 497.

THESIS I.

D. N. JESUS CHRISTUS præter humanam, quâ carne indutus, naturam habet ut Dei Filius revera Divinam.

ERat, inquit Apostolus *, ἐν μορφῇ Θεοῦ, *nec duxit esse rapinam* τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, tum cum *seipsum exinanivit, & formam servi accipiens, similis hominibus factus est, & habitu inventus ut homo.* In quem locum hæc inter alia Chrysostomus †. Τί οὖν πρὸς Ἄρειον εἴπωμεν ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, Θεὸς ἦν· μορφὴ γὰρ, καὶ μορφὴ κεῖται· Εἰ τοῦτο ἀληθὲς, κἀκεῖνο· φύσει ἄνθρωπος, ἡ μορφὴ τοῦ δούλου· Οὐκοῦν φύσει Θεὸς, καὶ ἡ μορφὴ τοῦ Θεοῦ. *Sed quid jam adversus Arium dicemus? in formâ Dei existens, Deus erat. Nam & hic, & illic nomen formæ ponitur. Si hoc verum, certe & illud. Forma servi est, est naturâ homo. Ergo forma etiam Dei, naturâ est Deus.* Et rectè quidem ὁ χρυσοῤῥήμων, & argumento planè ἀναντιῤῥήτῳ. Ex hoc etenim loco luce clarius est, Christum non minùs verè Deum extitisse, quam verè homo factus est. Negari non potest etiam Arianos Christum Deum vocare consuevisse. Sed ludebant in terminis, Deum non naturâ & essentiâ, sed creatione solummodò & consti-

* Philip. II. 6, 7, 8.

† Confer etiam quæ habet Basilius adv. Eunom. lib. I. p. 28.

constitutione intelligentes. Θεὸς κλιθεὶς ὑπὸ Θεοῦ, inquit Arius *; quin & verum Deum pro re natâ confiteri non recusârunt †, sed non alio sensu, quam quod ita factus sit, γινόμενος γὰρ ἀληθινὸς, ἀληθινός ἐστι. *Verus enim est, qui reverà factus est.* Alitèr, ubi apertâ fronte loquebantur, Deum verum esse negabant ||, nec alio modo quam μετοχῇ, eâdem scilicet ratione Deus dictus, quâ cæteri quoque numina appellantur. Quid quod Filium in creaturarum ordinem redigebant? quem ipse Arius, ejusque sequaces * ubique conditum, & ex creatis unum, καὶ κτίσμα, καὶ ποίημα, καὶ ἔργον, dicere non reformidârunt. Nec creaturam modo, sed & naturâ mutabilem, virtutis ac vitii capacem, sed pro ἰδίῳ αὐτεξουσίῳ bonum remansisse. Longè alitèr Eusebius noster, non solùm τὴν θεότητα, & τὴν θεότητος αὐτοῦ δύναμιν Filio ascribit †, non modò υἱὸν μόνον πατρικῇ θεότητι τετιμημένον, *Solum Filium Paternâ Deitate honoratum esse* fatetur, sed & Deitatem sensu Apostoli in ipso inhabitare. Ita || ad istum Prophetæ locum Isai. XLV. 14. *Quoniam in te est Deus, & non est Deus præter te, Deus Israel Salvator.* Ad hunc enim modum postrema verba reddunt LXX. aliter verò juxta Hebraicam veritatem alii interpretes Græci, Aquila, Θεὸς ἄρα ἰσχυρὸς ἀποκρυπτόμενος, Θεὸς Ἰσραὴλ σώζων. Theodotion, διὰ τοῦτο ἰσχυρὸς κρυφαῖος, Θεὸς σώζων· Postquam hæc recitasset Eusebius, subdit, Σφόδρα θαυμαστῶς κρυφαῖον Θεὸν, τὸν Χριστὸν ὀνομάζει, καὶ τὴν αἰτίαν δὲ δι' ἣν Θεὸν αὐτὸν μόνον ὡς ἐν γεννητοῖς μετὰ τὸ πρῶτον καὶ ἀγέννητον ἀποκαλεῖ, σαφῶς ἐκδιδάσκει, τὸν τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ κατοίκησιν. Ἐν τούτῳ γὰρ κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον εὐδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος κατοικῆσαι. Τοῦτο δηλοῖ φάσκουσα ἡ λέξις, ὅτι ἐν σοὶ ὁ Θεός ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι θεὸς πλὴν σοῦ. *Ubi sanè mirabilitèr absconditum Deum Christum nominat, neo non causam quoque planissimè docet, propter quam solum ipsum ut in genitis sit, post primum ac ingenitum vocat, ob patris videlicet in ipso inhabitationem. In ipso enim, ut Divinus docet Apostolus,* complacuit omnem plenitudinem Deitatis habitare. *Hoc ipsum verba ipsa declarant, quæ sic se habent; quoniam in te est Deus, & non est Deus præter te.* Ubi τὸ ἐν γεννητοῖς, respicit Filii ex Patre generationem, quo sensu Pater πρῶτος καὶ ἀγέννητος verbis proximè sequentibus dicitur. In adstruenda Dei unitate, quotiescúnque contra Judæos, Gentiles, vel Hæreticos agit, prudentèr monet *, Ecclesiam duos Deos nequaquam agnoscere, & utcunque Filiúm Deum esse profiteatur, tamen non nisi unum Deum prædicare, Patrem nempè ἄναρχον καὶ ἀγέννητον, *qui propriam à se possidet Divinitatem, & Filium, cui taliter existendi causam dedit.* Cumque Filius perfectissima sit Patris sui imago, ὁ ὢν perinde ac Pater dicitur †, Καὶ τοῦτο εἴη ἂν αὐτοῦ εἰκὼν, καθ' ὃ μόνος ἦν αὐτὸς ὁ ὤν· διὸ καὶ αὐτὸς χρηματίζει ἄν· Ὁ ὤν, ἐπεὶ καὶ Θεὸς, καὶ κύριος ὁμοίως τῷ πατρὶ, καὶ αὐτὸς διὰ πάσης ἀναγορεύεται τῆς θεοπνεύστου γραφῆς. *Et eo ipso sit imago ejus, quod solus ipse sit, qui est. Adeoque vocetur & ille,* QUI EST, *cum & Deus sit, & Dominus similitèr atque Pater est, & Dominus ac Deus, quomodo per scripturas universas annunciatur.* Ad πολυθρύλλητον || illud Joannis, *& Deus erat verbum,* notat, τὸν λόγον hoc loco non θεῖον appellari, ne quis illum opinaretur, similem humano cuidam verbo extitisse, Θεὸν δὲ αὐτὸν καλεῖ τὸ ὑπερφυὲς τῆς περὶ αὐτὸν θεοπρεποῦς ἀξιώματος οὕτω δηλοῦσα, *Sed appellat eum Deum, quo Divinæ dignitatis ejus excellentissimam indicaret naturam.* His adde, quod Filio ubique tribuit, quæ solius Dei propria sunt, nec creaturæ ullo jure competere possunt, qualia sunt, omni-

* Ap. Athan. disp. contr. Ar. in Conc. Nic. p. 86.
† Ap. Athan. Epist. ad Afric. p. 721. & Theod. H. Eccl. lib. I. c. 5. p. 28.
|| Athan. Orat. I. contr. Arian. p. 124.
* Ap. Ath. ib. p. 125. Epist. Syn. Nic. ad Ægypt. ap. Socr. lib. I. c. 9. p. 28. Ath. ib. p. 124. Orat. II. p. 142. Alex. Epist. ap. Theod. p. 10.
† Dem. Evang. l. IV. c. 1. p. 144. De Eccl. Theol. l. I. c. 18. p. 89. l. III. c. 6. p. 174.
|| Dem. Evang. l. V. c. 4. p. 226.
* De Eccl. Th. lib. I. c. 11. p. 69.
|| Ibid. lib. II. c. 20. p. 137.
* Ibid. lib. I. c. 20. p. 83.

Omnipotentia †, Omnipræsentia ||, Καρδιογνωσία *, Miraculorum operatio †, quibus τὸν Θεὸν λόγον ἀποφαίνει, *Se Deum verbum esse demonstravit*, ut alia mittam. Vim hujus argumenti clarè agnoscit doctissimus Petavius in Præfatione || ad illud ipsum opus, quo in Eusebium tam immaniter debacchatur. *Qui verè propriéque Deus est*, inquit, *ex Dei substantiâ genitus, idem habeat omnia necesse est, quæ sunt propria Dei, Infinitatem, Immensitatem, Æternitatem, Omnipotentiam*, τὸ ἄκτιστον, τὸ ἄτρεπτον, *cæteràsque dotes & proprietates, sine quibus stare Divinitas vera non potest.* Hæc diserta satis; sunt tamen clariora hujusce rei testimonia. E multis pauca proferam. Conqueritur Eusebius *, immeritò sibi vitio vertisse Marcellum, quod Dei verbum ὡς Θεὸν οὐσίᾳ καὶ δυνάμει ὑφεστῶτα, *Deum esse substantiâ, & potentiâ subsistentem*, affirmâsset; ipse contra † blasphemiæ dicam Marcello hoc nomine impingit, quod ausus sit, Διελεῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἕτερον Θεὸν τὸν λόγον ὀνομάσαι, οὐσίᾳ τε καὶ δυνάμει διεστῶτα τοῦ πατρός, *Dividere quidem Dei verbum, & verbum Deum alterum nominare, substantiâ & potentiâ à Patre differentem.* Et ne ullus calumniæ pateret locus, Filium naturâ Deum esse ingenuè confitetur. En insignem hanc in rem locum ||: οὕτω πεφυκὼς τὴν οὐσίαν, αὐτόθεν τε ἀπὸ πρώτης ὑπάρξεως φυσικὴν, ἀλλ' οὐκ ἐπίκτητον τὴν εἰκόνα τοῦ πατρὸς ἐπαγόμενος· διὸ καὶ φύσει Θεὸς ὁμοῦ καὶ μονογενὴς υἱὸς ὢν τυγχάνει, οὐχὶ δὲ ὁμοίως τοῖς ἔξωθεν εἰσποιουμένοις, ἐπισυμβεβηκός τε τὸ ἀξίωμα τῆς τοῦ Θεοῦ προσηγορίας ἐπέχουσι. *Quum tali existat & naturâ, & essentiâ, inde ex quo primùm extitit, non acquisititiam, sed naturalem Patris imaginem referat. Quare idem naturâ Deus, & idem unigenitus Filius existit, non autem ut illi, qui extrinsecus adsumuntur, adoptatus, quique adventitium Divinæ appellationis honorem possident.* Verba ipso sole splendidiora, nullóque sophismate eludenda. Subdit verbis sequentibus, *naturâ esse unigenitum Filium, Deúmque nostrum celebrari, etsi non sit* Ὁ πρῶτος Θεός, sed πρῶτος τοῦ Θεοῦ μονογενὴς υἱὸς, καὶ διὰ τοῦτο Θεός, *Ex Deo unigenitus Filius, & idcircò Deus.* Quid plura? Filium αὐτόθεον ῥητῶς dicit; ita enim in sermone, quem Tyri in Encœniis habuit circa annum CCCXIV. necdùm exortâ hæresi Arianâ, ait *, *Christum Dominum* διὰ τοῦ καθόλου Θεοῦ παῖδα γνήσιον καὶ αὐτόθεον προσκυνεῖσθαι, καὶ εἰκότως, *tanquam summi omnium Dei naturalem Filium, ac per se Deum adorari, idque jure merito.* Non quod crediderit Eusebius Filium essentiam suam à semetipso habuisse, (id enim centenis locis rejicit) sed quod verissimè, sensúque maximè proprio Deus sit, unde & αὐτὸς Θεός, ipsissimus Deus semel iterúmque † ei dictus est. Ad hunc Eusebii locum observari meretur Cl. Valesii Annotatio. *Notandus est imprimis hic locus, in quo Eusebius Christum vocat* αὐτόθεον, *id est, per se ac verè Deum. Hic enim unicus locus meo quidem judicio sufficit ad repellendas omnes calumnias eorum, qui Eusebium nostrum Ariani dogmatis labe aspersum fuisse crediderunt.* Nec his contentus Eusebius, acriùs hoc nomine perstringit || Arianos, ipsis licet non nominatis, nempè Τοῖς κτίσμα αὐτὸν φάναι τετολμηκόσιν· ἐξ οὐκ ὄντων, τῶν ὁμοίως τοῖς λοιποῖς κτίσμασιν γενόμενον, *quod ausi sunt illum creaturam vocare, eumque dicere è non existentibus, quemadmodum & cæteræ producuntur creaturæ, progeneratum.* Quod & in sequentibus fusiùs probat, damnátque * unà cum illis Marcellum; hunc, quod hypostasim Filii inficiando ipsum Filium abnegavit: illos verò, quod duas hypostases concedendo, unam ingenitam, creatam alteram de non existentibus, unum quidem substituunt Deum: *At nullus intereà* [inquit]

† Or. de laud. Const. c. 11. p. 637.
|| Ibid. c. 12. p. 639.
† Contr. Marc. l. II. p. 56.
de laud. Const. c. 14. p. 651.
† Contr. Marc. l. I. p. 28.
|| Ad Tom. II. Dogm. Theol cap. 6. num. 3.
* Contr. Marc. lib. I. p. 28.
† Ibid. p. 29.
|| Dem. Evang. l. V. c. 4. p. 227.
* Hist. Eccl. l. X. c. 4. p. 375.
† Ibid. p. 376.
de Eccl. Th. l. II. c. 14. p. 121.
|| De Eccl. Th. l. I. c. 9. p. 66.
* Ibid. c. 10. p. 69.

illis habetur Filius, non unigenitus, non Dominus, non Deus. Μηδὲν μὲν ἐπικοινωνῶν τῇ τοῦ πατρὸς θεότητι· τοῖς δὲ λοιποῖς κτίσμασι, καθ' ὃ ἐξ οὐκ ὄντων ὑπέστη, παραβαλλόμενος· ἀλλ' οὐχ οὕτως ἡ ἐκκλησία· τὸν δὲ υἱὸν τοῦ Θεοῦ, θεὸν καὶ κύριον ἀνακηρύττει, καὶ ἀληθῶς υἱὸν εἶναι καὶ θεὸν διδάσκει. *Neque enim quicquam habet secundum eos, cum paternâ Divinitate commune, sed per omnia componitur cum creaturarum turbâ in hoc, quod de nihilo procreabatur. Sed non ad istum modum Ecclesia. Nam Filium Dei prædicat Deum Dominúmque, verissimè Filium esse eum, atque Deum docet.* Testatur * deniquè, Patres Ecclesiasticos, Ebionæos, Sabellium, & Paulum Samosatenum, idcircò alienos ab Ecclesiâ pronunciâsse, quod licet unum agnoscerent Deum, τὴν δὲ τοῦ υἱοῦ θεότητα μὴ ἰδόντας, *Filii tamen Divinitatem non fatebantur.* Si igitur Eusebius alicubi patrem solum Deum esse pronunciat; non de Essentiâ Divinâ, sed ingenito principio intelligendus est, ut millies ipsemet nos docet. Unicum hic regeri potest, quod ex epistolâ ejus ad Euphrationem citat Athanasius †, & in Actis || Concilii Nicæni II. denuò recitatur, his verbis; Ἐπεὶ καὶ αὐτὸς μὲν θεὸς ὁ υἱὸς, ἀλλ' οὐκ ἀληθινὸς θεὸς, *Nam & ipse quidem Filius Deus est, sed non verus Deus.* Sed notari debet, hanc sententiolam verbis & præcedentibus & subsecutis mutilatam nude tantum recitari, ut quo sensu illam dixerit auctor, haud facile est investigare: interim dubitari nequit, Eusebium ad verba illa Christi respexisse, & eodem planè sensu posuisse, *Ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Jesum Christum.* Et ita planè se rem habuisse, ipsemet Eusebius || testis est, ubi Marcello respondet, qui hoc ipsum sibi objecerat, se his verbis non Patrem solum verum Deum docuisse, sed illud tantum quod à Salvatore prolatum est voluisse, *Ut te cognoscant solum verum Deum.* Nequè hoc Marcello insolens, qui alias † Eusebium accusaverat, quasi Christum nudum esse hominem diceret, non aliam ob causam, quam quod in Epistolâ quâdam sententiam illam Apostolicam usurpârat, *Unus Deus est, unus mediator Dei atque hominum, homo Jesus Christus.* Quo verò sensu effatum illud Dominicum intellexerit Eusebius, ipse omnium optimus sententiam suam ingenuè exponit ||: Patrem nempè solum esse verum Filii fontem & originem, Filium Patris imaginem; hocque ipsum servatorem voluisse cum diceret, *Ut cognoscant te unum solum verum Deum.* Sed non tamen gravemur, *inquit*, & verum Deum confiteri, & Filium veluti in imagine, resultantem, Ἵνα ἡ τοῦ μόνου προσθήκη μόνῳ τῷ πατρὶ, ὡς ἀρχετύπῳ τῆς εἰκόνος ἁρμόζῃ, *Ut additio illa,* solus, *soli Patri adaptetur, utpote qui imaginis sit archetypon.* Alibìque ait *, Dominum hæc verba ad Patrem ideo retulisse, Τὸ προσῆκον ἀπονέμων σέβας τῇ ἀγεννήτῳ φύσει, ἧς αὐτὸν εἰκόνα εἶναι καὶ γέννημα οἱ θεῖοι λόγοι παραδιδόασιν, *Ut sic naturæ ingenitæ convenientem honorem & cultum attribuat, cujus naturæ & ipsum imaginem esse & sobolem Divina docent oracula:* id est, honorem originis & principii Patri soli unicè esse tribuendum.

* Ibid. c. 14. p. 75.
† De Syn. Arim. p. 683.
|| Act. VI. col. 497.
* Contra Marcel. l. I. p. 27.
† Ibid. p. 29.
|| De Eccl. Th. l. II. c. 23. p. 141.
* Dem. Evang. l. V. c. 17. p. 244.

THESIS

THESIS II.

Divinam hanc naturam Pater ingenitus suo Filio dedit & communicavit.

PAter Deus est, sed non *de Deo*, quia non ab alio suam habet originem; Filius Deus, sed *de Deo*, quia à Patre est. Inde in symbolo Nicæno, credimus εἰς τὸν ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, γεννηθέντα ἐκ τοῦ πατρὸς, μονογενῆ, τοῦτ᾽ ἔστι, ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς· Θεὸν ἐκ Θεοῦ, φῶς ἐκ φωτὸς, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, *In unum Dominum Jesum Christum, natum de Patre, unigenitum, hoc est ex substantiâ Patris: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum, non factum.* Et naturam in Christo Divinam, & ejus à Patre communicationem ex æquo negabant Ariani: quin futili hâc argumentatione apud Athanasium * eam oppugnavit Arius, Ἀλλ᾽ εἰ γεγέννηται, φησιν, ἐκτὸς ἔστι τοῦ γεννήσαντος, καὶ διῄρηται, *Atqui, inquit, si genitus est, extrà genitorem existit, & ab eo diremptus est.* Hinc in Epistolâ † ad Eusebium Nicomediensem, conqueritur, se velut impium, ab Alexandro Episcopo urbe expulsum esse, quod confiteri nollet, ἀεὶ Θεὸς, ἀεὶ υἱός· ἐξ αὐτοῦ ἔστι τοῦ Θεοῦ ὁ υἱός, *Semper Deus, semper Filius: ex ipso Deo existit Filius.* Eusebius verò ab his longè diversus, cum Catholicis ubique tenet, Filium essentiam suam, & Deitatem à Deo Patre accepisse, *Ecclesiam* ‖ *erroneas malè sentientium de Deo Filio vias* (quas ibi describit) *declinare, Evangelicæ verò veritatis præconio gloriari*; nempe *unum quidem* τὸν ἐπὶ πάντων Θεὸν se confiteri, ἕνα δὲ καὶ μονογενῆ, Θεὸν ἐκ Θεοῦ Ἰησοῦν Χριστὸν, *Unum quoque Filium unigenitum, Deum de Deo, Jesum Christum: Esse lucem* * *supernè, ex Divinitate principio ac fine experte emanantem quæ extra procedit; imperium* † *& dominationem simul cum ipsâ Divinitate, & cum potentiâ & honore à Patre accepisse.* Θεοῦ ‖ δὲ τοῦ ἐπὶ πάντων ζῶν καὶ ἐνεργὴς ὑπάρχων λόγος, καὶ οὐσίαν τε ὑφιστὰς, διὰ Θεοῦ δύναμις, καὶ Θεοῦ σοφία προεισι μετὰ τῆς πατρικῆς Θεότητος τε καὶ βασιλείας, *Summi Dei vivus atque efficax sermo, ac personalitèr subsistens; quippè qui virtus sit, & sapientia, ex Patris Divinitate & regno procedit.* Locum istum Isaiæ à Christo Domino citatum explicans *, *Spiritus Domini super me, propter quod unxit me*, &c. Hinc liquere, *ait*, Dominum nostrum prioribus sacerdotibus longè esse excellentiorem, quod non oleo præparato, neque ab hominibus, ut alii solebant, Ἀλλ᾽ ἐνθέῳ πνεύματι αὐτοῦ δὴ τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς αὐτοῦ κεχρισμένος, παρ᾽ ὃ καὶ τῆς ἀγεννήτου Θεότητος μετασχὼν, Θεὸς καὶ κύριος πρὸς τῶν ἱερῶν ἀνηγόρευται γραφῶν, *Sed Divino, hoc est, Dei, Patrisque sui spiritu unctus, à quo etiam ejus Divinitatis, quæ facta non est, compos effectus, Deus ac Dominus in sacris dictus est libris.* Christi dignitatem duplici argumento hìc adstruit Eusebius; primò quod Divinitatem à Patre accepit, dein quod sacerdos constitutus extraordinariis spiritûs sancti donis, modo quodam excellentiori ornatus sit. Et eadem de re alibi † agens, hæc habet, τὸν πρῶτον καὶ μόνον ὅλῳ τούτῳ χρισθέντα, καὶ τῆς Θεϊκῆς καὶ πάσης ἀκοινωνήτου πατρικῆς εὐωδίας μετειληφότα, καὶ μόνον ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντα Θεὸν λόγον, μετοχῇ τε τοῦ γεννήσαντος, ἀγεννήτου καὶ πρώτου, καὶ μείζονος, Θεὸν ἐκ Θεοῦ ἀποφανθέντα Χριστὸν καὶ ἠλειμμένον ἀπεκάλεσε. *Qui solus hoc toto unctus est, quique divinæ atque ejus, quæ cùm nullis aliis communicatur, paternæ fragrantiæ*

* Contr. Sab. Greg. p. 513.

† Ap. Theod. H. Eccl. lib. I. c. 1. p. 21.

‖ De Eccl. Th. l. I. c. 3. p. 62.

* De laud. Const. c. I. p. 606.

† H. Eccl. l. I c. 2. p. 5.

‖ De laud. Const. c. 12. p. 639.

*Dem. Evang. l. IX. p. 442.

† Ibid. lib. IV. c. 15. p. 173

grantiæ particeps factus, & qui solus ex illo genitus Deus verbum communicatione gignentis ingeniti, primique, & majoris, Deus de Deo est declaratus, quem proindè Christum atque unctum vocavit. Davidicum illud de Christo testimonium, ab Apostolo citatum dum profert *, *Juravit Dominus & non pœnitebit eum, tu es Sacerdos in æternum*, &c. Hinc liquere, *ait*, quod is de quo Psalmus vaticinatur, ἱερεύς τις ὢν αἰώνιος, καὶ υἱὸς ὑψίστου θεοῦ, ὡς ἂν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ὑψίστου θεοῦ γεγεννημένος, καὶ σύνθρονος τῆς βασιλείας αὐτοῦ, *Sacerdos est sempiternus, altissimiq; Dei Filius, quippe ab ipso altissimo Deo genitus, & illius regni Consessor.* His adjiciam & alia, adhuc, si fieri potest, illustriora †, Ὁ δὲ δεύτερος, μετουσίᾳ τοῦ ἀληθοῦς, τῆς κοινωνίας ἠξίωται, οὔτε ὢν καθ' ἑαυτὸν, οὔτε ὑφεστὼς δίχα τοῦ θεοποιοῦντος αὐτὸν πατρὸς, οὔτ' ἄνευ τοῦ πατρὸς θεολογούμενος, ἀλλ' ὅλον αὐτὸ τοῦτο ὄντι, καὶ ζῶν, καὶ ὑφεστὼς, διὰ τὸν ἐν αὐτῷ πατέρα, συνόντι τῷ πατρὶ, καὶ ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτὸν θεοποιούμενος, τό τε εἶναι ὁμοῦ καὶ τὸ θεὸς εἶναι, οὐκ ἐξ ἑαυτοῦ, παρὰ δὲ τοῦ πατρὸς ἐσχηκώς. *Alter verò*, id est, Filius Patri proximus, *quoniam Pater ei seipsum communicat, de communicatione veritatis illius dignitatem accepit, quippè, qui neque à seipso sit, nec seorsim ab eo, qui ipsum genuit, Patre subsistat, neque nisi à Patre Divinitatem habeat; sed hoc ipsum totum, quod est, quod vivit, quod subsistit, ab eo, à quo est Patre, obtineat, ipse Patri coexistens, & ab illo genitus, & tùm ut sit, tùm ut Deus sit, non à seipso, sed à Patre habet.* Hinc contendit ‖, honorem qui Filio exhibetur, in Patrem tanquam archetypon suum redundare: *Pater quippè honoratus existit per Filium, uti & per ipsum visus:* Ὁ γὰρ ἑωρακὼς τὸν υἱὸν ἑώρακε καὶ τὸν πατέρα· Τὴν ἀγέννητον θεότητα, διὰ ἐν εἰκόνι καὶ κατόπτρῳ ἐν τῷ υἱῷ χαρακτηριζομένην ὁρῶν· ἀπαύγασμα γὰρ ἐστι φωτὸς ἀϊδίου· Καὶ ἔσοπτρον ἀκηλίδωτον τῆς τοῦ θεοῦ ἐνεργείας· Καὶ εἰκὼν τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ· πάντα δὲ ταῦτα παρὰ τοῦ πατρὸς λαβὼν, ἐξ αὐτοῦ τι καὶ τῆς θεότητος τὴν δόξαν, ὡς ἂν υἱὸς γνήσιος καὶ μονογενὴς, εἰληφὼς ἔχει· ἀλλ' οὐ καὶ ὁ πατὴρ παρά τινος εἴληφε. Πάντων δὲ αὐτὸς ὢν ἀρχὴ καὶ πηγὴ καὶ ῥίζα τῶν ἀγαθῶν· εἰκότως εἷς καὶ μόνος ἀναγορεύοιτο ἂν θεός. *Nam qui Filium vidit, is utique & Patrem vidit, dùm Deitatem ingenitam, veluti in imagine atque speculo in Filio characterizatam intuetur.* * Est enim splendor æternæ lucis, & speculum mundissimum operationis paternæ, & imago bonitatis ipsius. *Hæc autem omnia cùm de Patre suscepisset, ab illo & gloriam Divinitatis, tanquam Filius dilectus & unigenitus accepit. Sed non ità Pater à quoquam accepit, cum sit ipse omnium principium, & fons, & radix bonorum. Quo sensu merito unus & solus prædicatur Deus.* Nè multa; ex Divino hoc Filii ortu rectè colligit † Eusebius, verè Deum esse. Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σάρξ ἐστι· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἐστι. πνεῦμα δὲ ὁ θεὸς, διὸ ἔπεται νοεῖν, ὡς τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ, θεός ἐστι. *Quod natum est ex carne, caro est; & quod natum est ex spiritu spiritus est. Deus autem spiritus. Consequens igitur est, ut intelligamus, quod natum est de Deo, Deum esse.* Sed integrum penè Eusebium haurire necesse est, si omnia quæ huc spectant, in censum nostrum referemus.

* Ibid. l. IV. c. 15. p. 178.

† Ibid. l. V. c. 4. p. 226.

‖ De Eccl. Th. l. II. c. 7. p. 111.

* Sap. VII. 26.

† Ubi supr. l. I. c. 12. p. 72.

Joan. III. 6.

THESIS

THESIS III.

Hæc essentiæ Divinæ communicatio in sacrâ scripturâ, sanctisque Patribus, Filii generatio dicitur.

Filium genuit Pater, non naturam suam dividendo, vel multiplicando, sed essentiam, quam habet ipse, integram Filio suo communicando. Hinc orta φυσικὴ illa σχέσις, uti vocat * Eusebius, naturalis illa relatio, quam ad genitorem suum obtinet Filius, quæque ex ipsâ Filii appellatione oritur; cúmque vox, unigeniti, ad genus pertingat & generationem, indicat, id ejus solius esse, καὶ μηδένι ἑτέρῳ αὐτοῦ τῆς υἱότητος κοινωνεῖν, *Et in filiatione suâ cum nullo alio communicare.* De hâc generatione frequentèr agunt sacræ literæ, ut non opus sit repetere, quæ cuivis nota sunt. Ecclesiæ Apostolicæ doctrinam tradit nobis Alexander Alexandrinus in Epistolâ ad † Alexandrum CP. credere nimirum *in unum ingenitum Patrem, qui à nullo habet causam essentiæ suæ, & in unum Dominum, Jesum Christum, Filium Dei unigenitum,* γεννηθέντα οὐκ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὄντος πατρός, *Non ex nihilo genitum, sed ex eo qui verè Pater est*; idque non corporum more, sed inexplicabili & innarrabili quodam modo; quippè cujus subsistentiam nulla mortalis natura pervestigare possit. Generationem quidem Filii agnoscebant etiam Ariani. Sed qualem? non essentialem, sed creatam, quæque rebus conditis competere possit, ὅτι Θεῷ ἓν κτίζειν, τὸ γεννᾷν, ταυτὸν ἐστιν, inquit Arius apud Athanasium ||; *in Deo creare idem est quod gignere. Si ex eo quod genitus esse dicatur,* (inquit Eusebius Nicomediensis in Epistolâ * ad Paulinum Tyrium) *subindicare videtur,* ὡς ἂν ἐκ τῆς οὐσίας τῆς πατρικῆς αὐτὸν γεγονότα, καὶ ἔχειν ἐκ τούτου τὴν ταυτότητα τῆς φύσεως, *Eum ex paternâ substantiâ ortum, eandem quoque cum Patre naturam habere, scimus scripturam non de illo solo dicere, quod genitus sit, sed etiam de aliis, quæ naturâ prorsùs ab illo discrepant*; nempè de hominibus, aliisque rebus creatis, de quorum generatione loca quædam adducit. Huic Arianorum blasphemiæ illa Symboli sui verba opposuerunt Patres Nicæni, γεννηθέντα ἐκ τοῦ πατρὸς μονογενῆ· γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, *Natum de Patre unigenitum; genitum, non factum.* Videamus tandem quid de his Eusebius noster. Disertè agnoscit † τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τὴν ἀδιαίρετον καὶ ἀΐδιον γέννησιν, *Singularem & æternam unigeniti Filii generationem.* Hunc || esse unigenitum sermonem, Θεὸν ἐκ Θεοῦ γεγεννημένον, *Deum ex Deo genitum, nam ut sacræ,* inquit, *Theologorum docent paginæ, in principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum.* Nec aliter * fieri possit, quin Deus sit, Ὁ ἐκ τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀγεννήτου Θεοῦ γεννηθείς, *Qui ex uno solo ingenito Deo genitus est. Nam si quod de carne nascitur, caro est, & quod nascitur de spiritu spiritus est,* ἀκολούθως καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ, Θεὸς ἂν εἴη, *Certè consequens est, ut quod de Deo gignitur, Deus sit.* Et quidem cum solus sit de Patre progenitus, meritò ipsum solum & Deum & unigenitum Filium dici posse, alibi † integro capite luculentèr ostendit. Ubi Ecclesiæ doctrinam hâc de re enucleatiùs exponit ||, pluribus docet, Christum propriè Dei esse Filium, non secundum carnis, quam suscepit, generationem, Κατὰ δὲ τὴν ἐξ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς πρὸ πάντων αἰώνων, ἄγνωστον τοῖς πᾶσι· Καθ' ἣν τὸ πλήρωμα τῆς πατρικῆς θεότητος, καὶ αὐτὴν

* De Eccl. Th. l. I. c. 10. p. 68.
† Ap. Theod. l. I. c. 4. p. 17.
|| Disput. contr. Arian. p. 89. Or. III. contr. Ar. p. 231.
* De Syn. Arim. p. 709. Ap. Theod. ib. c. 6. p. 23.
† De Eccl. Th. l. I. c. 12. p. 73.
|| De laud. Const. c. 12. p. 640.
* De Eccl. Th. l. II. c. 14. p. 123.
† Ibid. l. I. c. 10. p. 68.
|| Ibid. l. I. c. 2. p. 61.

υἱὸν, Θεὸν ὑπεστήσατο· οὐκ ἰδιόκτητον, καὶ τοῦ πατρὸς ἀφωρισμένην· οὐδ᾽ ἄναρχόν τινα καὶ ἀγέννητον· οὐδὲ ἀλλοθέν ποθεν ξένην, καὶ τοῦ πατρὸς ἀλλοτρίαν, ἐφελκόμενον θεότητα· ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς πατρικῆς μετουσίας, ὥσπερ ἀπὸ πηγῆς ἐπ᾽ αὐτὸν προχεομένης πληρούμενον· μόνῳ γὰρ ἐν αὐτῷ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς πατρικῆς ἐνοικεῖν θεότητος, ὁ μέγας ἐπαίδευσεν Ἀπόστολος, *Sed secundùm illam Divinitatem, quam à Patre, & Deo eodem habuit ante omnia sæcula, universis incognitam. Secundum quam generationem, paternæ Divinitatis plenitudinem, & ipsum Filium, Deum constituit, non à seipso possessam, vel à Patre separatam, sed nec sine principio illam & ingeneratam Deitatem, nedum aliundè derivatam, extraneam, hospitem, & à Patre alienam, sed de Paternâ participatione, veluti de jugi puteo in ipsum effuso, propagatam cum plenitudine. Siquidem in illo solo habitare plenitudinem paternæ Deitatis magnus edocuit Apostolus.* Locus, siquis alius, admodùm appositus, disertissimúsque, & qui totam Eusebii mentem clarè exprimit. Subdit mox, ut solet aliàs, unum solummodò Deum in Ecclesiâ annunciari, unum itidem Dei Filium unigenitum, qui εἰκὼν τῆς πατρικῆς θεότητος, καὶ διὰ τοῦτο Θεὸς, *Imago est paternæ Deitatis, atque ob hoc ipsum Deus.* Neque alio sensu Filium vocat * τὸν μονογενῆ Θεὸν, *Deum unigenitum*, & † ἕνα τέλειον μόνον γεννητὸν Θεὸν ἐκ Θεοῦ, *Unum perfectum, solúmque genitum Deum de Deo.* Ad illud Psaltæ, *eructavit cor meum verbum bonum*, notat ||, siquidem hoc ex personâ Patris & universorum Dei dicatur, & unigenitum Dei verbum significaverit, tanquam Filium, qui de Patre extiterit, caute monet fieri hoc οὐ κατὰ προβολὴν, ἢ κατὰ διαίρεσιν, ἢ τομὴν, ἢ μείωσιν, *Non projectione aliquâ, aut divisione, aut sectione, aut diminutione, aut aliâ quâpiam ejusmodi ratione, cujusmodi in corporibus agnoscere consuevimus; impia enim hæc sunt, & ab ineffabili illâ generatione, solâque mente concipienda,* πάμπαν ἀπῳκισμένα, *omninò longissimè semovenda, juxta effatum illud propheticum* (τὸ σύνηθες ἐφ᾽ ἑκάστου τῶν περὶ αὐτοῦ θεολογουμένων, καὶ εὐσεβὲς ἐκεῖνο ῥῆμα, *Dictum omni pietate refertum, quod in omnibus, quæ de illo Theologicè dicuntur usurpare consuevimus*) *Generationem ejus quis enarrabit?* Cum Apostolus ad Hebræos Filium vocat ἀπαύγασμα τῆς δόξης αὐτοῦ, *splendorem paternæ gloriæ*, addit * Eusebius, hanc vocem illam de Patre Filii generationem subindicare; Filium verò compellans *splendorem paternæ lucis*, ὥστε εἶναι τὸ ἀπαύγασμα γέννημα τοῦ πρώτου φωτὸς, *Ut splendor sit primi illius luminis genitura, non ad modum existens creaturis mortalibus, dum generantur, usurpatum, sed quatenus est imago invisibilis Dei, quatenus in formâ Dei existit, denique quatenus est splendor & character substantiæ ejus.* Certè magnum hoc pietatis mysterium nullâ aliâ similitudine sæpiùs illustrare amat noster Eusebius, quàm hâc relatione inter solem & radium, lumen & splendorem. In quibus conveniunt, in quibus differunt, in quibus præeminet æterna hæc & ineffabilis Filii generatio, prolixè non minùs quam accuratè expendit †; locum ipsum consulant eruditi. Id modò ubique agit, ut hâc similitudine ostendat, Filium à Patre tanquam ex fonte procedere, eandem cum Patre naturam sortiri, & etiamsi alia sit à Patre hypostasis, à Patre tamen non magis posse separari, quam à sole radium, vel à lumine splendorem. Eâdem similitudine ad eundem planè finem, uti solent omnes ferè Patres Catholici; neque aptiorem adhibere potuerunt Patres Nicæni, quam ut diceremus, Filium esse φῶς ἐκ φωτὸς, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, *Lumen de lumine, Deum verum ex Deo vero.*

*Ib c. 12. p. 67.
† Dem. Evang. l. IV. c. 3. p. 147.
|| Ibid. lib. IV. c. 15. p. 179. l. V. c. 1. p. 213.
* De Eccl. Th. l. I. c. 20. p. 95.
† Dem. Evang. l. IV. c. 3. p. 147.

THESIS

THESIS IV.

Essentia Divina, quam Pater cum Filio communicat, ejusdem est naturæ cum substantiâ Patris.

ET hoc quidem Axioma ex ipsâ rei naturâ oritur. Cum enim Deitas una planè sit, & penitùs indivisa, necesse est, ut is quocum communicatur, non aliam à communicante naturam possideat. Patrem semper Filium ejusdem secum naturæ participem producere nôrunt omnes. Κοινὸν παρ' ἀρχῆς πᾶσι καὶ αὐτοδίδακτον ὁμολόγημα, inquit Photius *, * Epist. I. p. 4. ὡς ἅπας υἱὸς τῷ αὐτῆς ἐστι τῷ γεγεννηκότι οὐσίας καὶ φύσεως. *Communis est omnium, & quam ipsa docet natura, confessio, quemvis Filium ejusdem esse cum genitore substantiæ & naturæ.* Et si ita in humanis fit, quanto magis in Divinis, ubi perfectissima & planè imperscrutabilis datur generatio? *Ubi* (ut loquar cum Augustino †) *Patris & Filii simul* † De Trin. l. VII. cap. 2. col. 337. *una sapientia, quia una essentia, & singillatim sapientia de sapientiâ, sicut essentia de essentiâ.* Ante Augustinum Hilarius ||, *Tali confessione originis* || De Synod. adv. Arian. p. 360. *suæ indiscretæ naturæ perfecta nativitas est. Quod enim in utroque vita est, id in utroque significatur essentia; & vita quæ generatur ex vita, id est, essentia quæ de essentia nascitur, dum non dissimilis nascitur scilicet, quia vita ex vitâ est, tenet in se indissimilem naturam originis suæ, quia & natæ & gignentis essentiæ, id est, vitæ quæ habetur & data est, similitudo non discrepet.* Ad sententiam Ecclesiæ Catholicæ hâc in parte declarandam sufficit unius Concilii Nicæni decretum, quo jubemur, *Credere in unum Dominum Jesum Christum, natum de Patre, unigenitum.* τουτέστιν, ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς· Θεὸν ἐκ Θεοῦ, φῶς ἐκ φωτὸς, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ· γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρί; *Hoc est, ex substantiâ Patris, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum ex Deo vero: genitum, non factum, consubstantialem Patri.* Cùm enim viderent Patres, sophisticis & subtilissimis Arianorum effugiis non alio modo occurri posse, τοῦ ὁμοουσίου vocabulum adhibuerunt, quo omnem eis elabendi viam intercluderent. Deinde in anathematismo, quem symbolo subnexuerunt, damnârunt dicentes, ἐξ ἑτέρας ὑποστάσεως, ἢ οὐσίας, ἢ κτιστὸν, ἢ τρεπτὸν, ἢ ἀλλοιωτὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, *Dei Filium ex aliâ hypostasi, sive substantiâ, vel creatum, aut convertibilem, aut alterabilem esse.* Vibratum esse in Arianos hoc fulmen nemo nescit. Certè Filii τὸ ὁμοούσιον præfractè & γυμνῇ τῇ κεφαλῇ denegârunt. *Filius*, inquit Arius *, * Excerpt ex Thal. ap. Athan. de Synod. p. 681. ἴδιον οὐδὲν ἔχει τοῦ Θεοῦ καθ' ὑπόστασιν ἰδιότητος· οὐδὲ γάρ ἐστιν ἴσος, ἀλλ' οὐδὲ ὁμοούσιος αὐτῷ, *Nihil Divinæ substantiæ proprium habet, neque enim Patri æqualis est, nec consubstantialis.* Et alibi †, Οὗτος γὰρ ὁ κύριος † Ibid. de sent. Dion p. 441. ξένος μὲν καὶ ἀλλότριος ἐστι τῆς τοῦ πατρὸς οὐσίας. *Dominus verò noster extraneus est, & à Patris substantia planè alienus.* Subdit, *verbum dici solummodo* κατ' ἐπίνοιαν, *sed non esse naturalitèr verè Dei Filium.* Eusebius Nicomediensis, quo nemo Arii mentem intimiùs novit, hæc habet ||; Ἀλλ' ἓν μὲν τὸ ἀγέννητον, ἓν δὲ τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἀληθῶς, καὶ οὐκ ἐκ τῆς || Epist. ad Paulin. ap. Theod. l. I. c. 6. p. 22. οὐσίας αὐτοῦ γεγονὸς, καθόλου τῆς φύσεως τῆς ἀγεννήτου μὴ μετέχον, ἢ ὂν ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ· ἀλλὰ γεγονὸς ὁλοσχερῶς ἕτερον τῇ φύσει, καὶ τῇ δυνάμει, πρὸς τελείαν ὁμοιότητα διαθέσεώς τε καὶ δυνάμεως τοῦ πεποιηκότος γενόμενον. *Sed unum quidem credimus ingenitum; alterum autem ab eo verè, & non*

ex

ex ejus substantiâ factum, nec ullo modo particeps naturæ illius, nec è substantiâ ejus existens, sed naturâ & virtute prorsus diversum, ad perfectam tamen similitudinem naturæ, virtutisque factoris sui conditum. Quid jam de his Eusebius noster? sentitne cum Ecclesiâ Catholicâ? sentit plané. Fatendum est, Eusebium ὁμοούσιος vocabulum ægrè admodùm admisisse. Admisit tamen. Constantèr verò rem ipsam agnovisse, sequentia facilè demonstrabunt. 1. Expressè docet *, unà cùm Patre unum esse debere in omnibus, & per omnia Dei verbum, Ὡς ἂν κἂν τούτῳ τὸ τῆς εἰκόνος ἐμφερὲς τῷ πατρὶ καὶ κατὰ πάντα ἀποσώζοιτο, κατά τε τὴν ἀρετὴν, κατά τε τὴν δύναμιν, καὶ τὴν οὐσίαν, κατά τε τὸν τῆς μονάδος καὶ ἑνάδος ἀριθμὸν, *Ut etiam in hoc imaginis similitudo cum Patre, tam in eo quod ad virtutem, quodque ad potestatem & essentiam pertinet, quam in eo quod ad unitatis, singularitatisque numerum usquequáque servetur.* Posteàque † non modo μονογενῆ θεοῦ υἱὸν, *unigenitum Dei Filium*, sed & οὐσιώδη τοῦ θεοῦ λόγον, *essentiale Dei verbum*, seu, ut reddit interpres, *verbum Dei essentiam referens*, appellat. His addere possumus quod ad illud Joannis non inscitè notat ||, *Verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum*; priori membro Deum Patrem, posteriori Deum Filium denotari, utrúmque verò copulâ ET conjungi; Ὁ γὰρ, ΚΑΙ, σύνδεσμος τῷ πατρὶ συνάπτει τὴν θεότητα τοῦ υἱοῦ· διὸ φησι, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. *Conjunctio etenim illa*, ET, *Divinitatem Filii connectit Patri, quocirca ait, Et Deus erat verbum.* 2. Dum Filium tanquam exactissimam Patris imaginem nobis exhibet quod millies facit, millies cum eo Patres Catholici, non aliud innuere videtur, quam eandem cum Patre naturam habere. Locum unum, alterúmve proferam. Postquam declarasset * Filium non ex substantiâ ingeniti, κατά τι πάθος ἢ διαίρεσιν ὑποστάντα, *partiendo aliquid, aut dividendo naturam suam nactum esse, Patrem verò ingenitum & sine principio extitisse*; pergit his verbis, εἴη δ' ἂν ταύτῃ καὶ εἰκὼν θεοῦ, ἀῤῥήτως πάλιν καὶ ἀνεπιλογίστως ἡμῖν, ζῶντος θεοῦ ζῶσά τις, καὶ καθ' αὑτὴν ὑφεστῶσα ἀΰλως καὶ ἀσωμάτως, καὶ τοῦ ἐναντίου παντὸς ἀμιγῶς, ἀλλ' οὐχ οἵα τις πάλιν ἡ παρ' ἡμῖν εἰκὼν ἕτερον μὲν ἔχουσα τὸ κατ' οὐσίαν ὑποκείμενον, ἕτερον δὲ τὸ εἶδος, ἀλλ' ὅλον αὐτὸ, εἶδος ὢν, καὶ αὐτοουσίᾳ τῷ πατρὶ ἀφομοιούμενος; *Eâdem porrò ratione imago Dei erat, ità quidem ut rursùs nullis neque verbis, neque rationibus, quomodò sit, comprehendere possimus; quippè cum viventis Dei vivens ipsa sit, & per seipsam consistens, sine materiâ, sine corpore, nihil prorsus habens admixtum contrarii, neque verò cujusmodi ulla sit apud nos imago, quæ & aliud essentiæ subjectum habeat, & aliam speciem, sed quæ tota ipsa sit species, & ipsa essentia, similitudinem referens Patris,* eandem scilicet, cum eo essentiam habens. Si unus est Deus, ut alibi arguit †, ipsius sit oportet, qui per Filium suum tanquam per imaginem agnoscitur, διὸ καὶ ὁ υἱὸς θεὸς, διὰ τὴν ἐν αὐτῷ τοῦ πατρὸς ὡς ἐν εἰκόνι μόρφωσιν. *Quapropter & Filius quoque Deus est, propter Patris figuram in ipso, ut in imagine resultantem.* Marcellus, adversus quem integro hoc opere disputat, Patrem solummodò substantiam esse dixit, verbum verò in ipso existens, non nisi accidens; cum igitur Eusebius de Patre disseruisset ||, addit, τὸν δὲ τούτου μονογενῆ υἱὸν, ὡς ἂν εἰκόνα τοῦ πατρὸς, ἐξ αὐτοῦ φῦντα, πάντῃ τε καὶ κατὰ πάντα ὁμοιοτάτην ὄντα τῷ γεγεννηκότι, καὶ αὐτὸν θεὸν, καὶ νοῦν, καὶ λόγον, καὶ σοφίαν, καὶ ζωὴν, καὶ φῶς εἶναι, αὐτοῦ τε τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ εἰκόνα, *Hujus autem Filium unigenitum, veluti Patris imaginem, ex ipso ortum esse, omninò & per omnia, quam simillimam genitori suo, & ipsum Deum, & mentem, & verbum, & sapientiam, & vitam,*

*Dem. Evang. l. IV. c. 6. p. 154.

† Lib. V. in init. p. 202.

|| De Eccl. Th. l. II. c. 17. p. 127.

* Ibid. c. i. p. 215.

† De Eccl. Theol. l. I. c. 20. p. 96.

|| Ibid. lib. II. c. 14. p. 121.

vitam, & lucem, ipsius pulchri bonique imaginem. Non quod voluit Eusebius, Filium non esse essentialitèr Deum, sed tantum Patri suo quam simillimum, (quæ Semiarianorum sententia erat) vetant id verba illa, ubi αὐτὸς Θεὸς disertè dicitur, quod non nisi ad indivisibilem Deitatem referri queat. Sed hæc ei mens erat, easdem Divinæ naturæ perfectiones, vitam, sapientiam, potentiam, bonitatem, &c. quæ ex Patre velut ex Origine profluunt, in Filio tanquam in speculo & imagine exhiberi. Frequentèr hoc *Imaginis* vocabulo utitur Eusebius (quod semel monuisse sat erit) frequentèr & omnes penè Catholici scriptores, etiam dum Filii Divinitatem strenuissimè propugnant. E pluribus duos solummodò adhibebo, Alexandrum Alexandrinum, ejusque discipulum & successorem Athanasium. Alexander in eâ ipsâ Epistolâ *, quâ multis tum argumentis, tum S. Scripturæ testimoniis Christi Deitatem adversus Arium fortissimè adstruit, hoc etiam telo pugnat, Dominum, quando dicit, *Ego & Pater unum sumus*, non seipsum Patrem renunciare, nec duas personas unam esse demonstrare, Ἀλλ' ὅτι τὴν πατρικὴν ἐμφέρειαν ἀκριβῶς πέφυκε σώζειν ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς, τὴν κατὰ πάντα ὁμοιότητα αὐτοῦ ἐκ φύσεως ἀπομαξάμενος, καὶ ἀπαράλλακτος εἰκὼν τοῦ πατρὸς τυγχάνων, καὶ τοῦ πρωτοτύπου ἔκτυπος χαρακτήρ. *Sed quoniam Patris Filius expressam Patris similitudinem exactissimè servat, quippè qui omnimodam ejus similitudinem à naturâ impressam habeat, sitque imago Patris nulla in re discrepans, & primitivi exemplaris expressa figura.* Et iterum †, *Hunc perfectum Filium, Patrisque similem esse didicimus, hoc solo inferiorem Patre, quod ingenitus non est.* Εἰκὼν γὰρ ἐστὶν ἀπηκριβωμένη καὶ ἀπαράλλακτος τοῦ πατρὸς, *Est enim imago Patris exactissima, & in nullo discrepans.* Athanasius ||, Τοῦ γὰρ πατρὸς ὄντος, ἦν ἂν ἐν αὐτῷ ἡ ἀλήθεια, ἥτις ἐστὶν ὁ υἱὸς, ὁ λέγων, ἐγώ εἰμι ἡ ἀλήθεια, καὶ τῆς ὑποστάσεως ὑπαρχούσης πάντως εὐθὺς εἶναι δεῖ τὸν χαρακτῆρα, καὶ τὴν εἰκόνα ταύτης· οὐ γὰρ ἔξωθέν ἐστι γραφομένη τοῦ Θεοῦ εἰκὼν· ἀλλ' αὐτὸς ὁ Θεὸς γεννητής ἐστι ταύτης· ἐν ᾗ ἑαυτὸν ὁ ὁρῶν προσχαίρει ταύτῃ. *Patre existente existebat semper in eo veritas, quæ Filius est, qui dicit,* Ego sum veritas, *Et substantiâ Patris existente, omninò statim oportuit, & characterem & Imaginem sui ipsius existere. Non enim extrinsecùs depicta est imago Dei, sed Deus ipse ejus imaginis genitor est, in quâ seipsum contuendo exhilaratur.* Hinc etiam Christum æternum esse Regem demonstrat *, Υἱὸς γὰρ ὢν τοῦ Θεοῦ, ὅμοιος ἂν εἴη αὐτοῦ· Ὅμοιος δὲ ὢν, πάντως ἐστὶ καὶ κύριος καὶ βασιλεύς· αὐτὸς γὰρ φησιν, ὁ ἐμὲ ἑωρακὼς, ἑώρακε τὸν πατέρα. *Quum enim sit Filius Dei, sequitur, ut sit similis Deo, quum vero sit similis Deo, omninò necesse est, ut sit Dominus & Rex; ipse enim inquit,* Qui vidit me, vidit & Patrem. Alibíque † ait, unumquémque in prima Christianismi sui institutione edoctum esse, Deum habere Filium, qui verbum, & sapientia, & potentia sua est, Καὶ ταῦτά ἐστιν αὐτοῦ εἰκὼν, καὶ ἀπαύγασμα, *Et hæc ipsa sunt imago & splendor ejus.* Præiverat his omnibus D. Apostolus, cum Filium vocavit || *Splendorem Paternæ gloriæ, & characterem substantiæ ejus;* * *imaginem invisibilis Dei;* † *Jesum Christum, qui est imago Dei.* Quibus in locis ut rectè notat || Eusebius noster, Ταῦτα περὶ τῆς θεότητος τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ εἴρηται, *Hæc omnia de Filii Dei Divinitate dicuntur.* Subdítque, *Si unus sit Deus, & præter illum non est alius,* αὐτὸς ἂν εἴη ὁ διὰ τοῦ υἱοῦ ὡς δι' εἰκόνος γνωριζόμενος, *ipsus sit oportet, qui per Filium suum tanquam per imaginem agnoscitur. Quapropter & Filius quoque Deus est, propter Patris figuram in ipso, ut in imagine, resultantem.* Quæ verba supra adduximus. Hæc speciminis gratia, ut manifestum sit, non solum fuisse Eusebium, qui hac loquendi formulâ usus est: Jam ad alia ejus testimonia pergamus.

* Ap. Theod. l. I. c. 4. p. 15.
† Pag. 17.
|| Orat. II. contr. Arian. p. 150, 151.
* Orat. III. p. 199.
† Ibid. p. 212, 213.
|| Heb. I. 3.
* Col. I. 15, 16.
† 2 Cor. IV. 4.
|| De Eccl. Th. l. I. c. 20. p. 96.

3. Non dubitat affirmare omnia habere filium quæ habet pater, easdem nempè perfectiones, eandem sapientiam, potentiam, vitam, dominium, eandem igitur & essentiam. Cum enim in ipso omnis Deitatis plenitudo σωματικῶς, verè & realitèr inhabitet, fieri nequit, quin eandem prorsus naturam consequatur; quippè quæ nec secari potest, nec dividi. *Quis non dixerit*, inquit *, *in Deo sapientiam esse, & potentiam, & vitam, & lucem, & veritatem, & justitiam, & rationem, & quicquid bonum & honestum est? quin potiùs eum esse omnia ista, aut siquid his superius, & melius extiterit, quod nobis sit incognitum. Hæc natura αὐτοδίδακτος unumquémque de Deo profiteri cogit*; Ἔνθεν καὶ τὸν υἱὸν διδασκόμεθα πάντα ταῦτα εἶναι ἅτε μονογενῆ υἱὸν, καὶ κληρονόμον ὄντα τοῦ πατρὸς καὶ πάντ' ἔχοντα ὅσα καὶ ὁ πατήρ· διὸ ἐν μορφῇ Θεοῦ λέγεται· καὶ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. *Unde etiam, & de Filio edocti sumus hæc singula, unigenitum illum esse Filium, hæredem Patris sui, omnia possidentem quæ possidet Pater: quare & in formâ Dei fuisse dicitur, & imago Dei.* Dixerat id ipsum ipse Dominus, *omnia quæcunque habet Pater, mea sunt.* Ex quo communia esse omnia inter Patrem & Filium rectè subinfert Gregorius || Theologus. Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, τοῦ υἱοῦ ἐστιν, ὡς ἔμπαλιν τὰ τοῦ υἱοῦ, τοῦ πατρός· οὐδὲν οὖν ἴδιον, ὅτι κοινά· ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι κοινὸν καὶ ὁμότιμον, εἰ καὶ τῷ υἱῷ παρὰ τοῦ πατρός. *Omnia quæ habet Pater, sunt Filii, quemadmodùm rursùs omnia, quæ Filius, Patris. Nihil ergo peculiare, quia communia omnia. Quandoquidem ipsum quoque esse, commune atque æquale est ipsi cum Patre, licet alioqui hoc à Patre Filius habeat.* 4. Thesim, quam probandam suscepimus, disertiùs adhuc, & penè totidem verbis adstruit. Quid enim clariùs dici potest, quam quod de Filio * habet, τὸν αὐτὸν δὲ φῶς καὶ γέννημα νοερὸν φωτὸς ἀλέκτου, καὶ ἕνα μὲν τὴν οὐσίαν, ὡς ἂν ἐξ ἑνὸς ὄντα πατρός; *Eundémque lumen, & inexplicabilis luminis intellectualem fœtum, qui substantiâ quidem unus est, utpote ex uno Patre editus.* Rationem reddit paginâ sequenti haud facilè solvendam; Dei nempè naturam simplicem prorsus esse, indivisibilem, incompositam, & sine partibus, ac ultrà omnem, quæ oculis cernitur, mundi constitutionem positam; neque enim aliter Divinam esse posse. Et ne temerè hæc ei excidisse videantur, idem ferè in opere ante Synodum Nicænam edito, affirmaverat *. Cum enim dixisset, Patrem à nullo, Filium veluti secundum in ordine subsistendi, suum esse à Patre accepisse, pergit hoc modo; τὸν δὲ τῶν δευτερείων ἠξιωμένον, καὶ τὸ Θεὸν εἶναι λαβόντα παρὰ τοῦ πατρὸς ἔχειν, ὡς ἂν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, μιᾶς ἐπ' ἀμφοῖν κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς θεότητος ἐπινοουμένης, ἑνός τε ὄντος Θεοῦ, τοῦ καθ' ἑαυτὸν ἀνάρχως καὶ ἀγεννήτως ὄντος, διὰ δὲ τοῦ υἱοῦ, ὡς ἂν δι' ἐσόπτρου καὶ εἰκόνος ἐπιθεωρουμένου. *Hic autem cum proximum à Patre locum obtinet, tanquam Dei imago, à Patre habet quod Deus sit: utpote cum una in ambobus juxta exemplum Divinitas intelligatur, & unus sit Deus, qui per seipsum sine principio, & sine generatione existat, per Filium autem, tanquam per speculum & imaginem consideretur.* Quando igitur Filium ἓν καὶ ταὐτὸν τῷ Θεῷ ὄντα, *unum, eundémque cum Deo esse* negat †, Marcellum oppugnare intelligendus est, qui verbum unam eandémque cum Patre hypostasim esse statuit. Nec alitèr intelligi posse docent sequentia, ubi Filium vocat υἱὸν ἀληθῶς ὄντα, ζῶντα, καὶ ὑφεστῶτα, ἐν ἀρχῇ τε ὄντα, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὄντα, καὶ Θεὸν ὄντα, *Filium verè existentem, viventem, subsistentem, qui in principio erat, & apud Deum erat, & Deus erat.* 5. Non contemnendum est, quo adversus Marcellum utitur, argumentum, à Dei unitate ductum. Contendit Marcellus verbum Dei

* Ibid. l. I. c. 20. p. 100.

Joan. XV. 16.

|| Orat. XXXVI. p. 584.

* De laud. Const. c. XII. p. 640, 641.

* Dem. Evang. l. V. c. 4. p. 227.

|| De Eccl. Th. l. II. c. 14. p. 122. conf. c. 17. p. 127. & l. I. c. 20. p. 90.

Dei aliquando esse προφορικὸν, aliquando ἐνδιάθετον, nunc operativum, nunc in Deo quiescens, quandoque substantiâ & potentiâ à Patre differens, quandoque ingenitum vel æternum; οὐ συνορῶν, inquit Eusebius *, ὅτι εἰ μὴ ἕτερον τοῦ Θεοῦ τὸν λόγον φάσκοι δύο ἔσεσθαι αἴδια, ὁ λόγος, καὶ ὁ Θεός, καὶ οὐκ ἔτ' ἔσεσθαι ἀρχὴ μία, *Minimè advertens, quod si verbum diversum quid à Deo statuat, duo futura sint æterna, hoc est, Deus & verbum; nec principium hoc modo statuetur unicum.* Vis argumenti in eo sita videtur; necesse est, ut unicum sit Deitatis principium. Si verò Filius non sit ejusdem cum Patre substantiæ, consequens erit, ut duo statuantur æterna principia, quod cum unitate Dei omninò pugnat. 6. Accedit denique ipsius Eusebii fidei Nicænæ confirmatio, quâ & Arii dogmata simul damnavit, & τὸ ὁμοούσιον ratum habuit. Hæsit quidem aliquandiu ad hoc vocabulum, Filium tanquam Divinæ essentiæ partem eo denotari suspicatus. Remoto verò hoc obstaculo, & sensu vocis Catholico à Patribus declarato, libentèr eam amplexus est: quin etiam fassus, non defuisse sacræ vetustatis Antistites, pietate & eruditione illustres, qui hoc vocabulum sensu Catholico usurpârant. Verùm hoc Eusebii suffragium, & subscriptionem sine fraude, dolóve factam, pluribus infra vindicabimus. Mitto quæ in Thesibus præcedentibus disseruimus, nempè quod Christus sit verus & perfectus Deus, quod sit naturalis Dei Filius, & à Patre ab æterno genitus, quæ eandem planè cum Patre naturam manifestò evincunt, nec leve pondus & momentum huic propositioni addere possunt. Si igitur alicubi † Filium δευτέραν μετ' αὐτὸν οὐσίαν vocat, *alteram post Patrem substantiam*, manifestum est, non de diversâ essentiâ loqui, sed de personâ vel hypostasi; cum eodem loco *Deum de Deo* dicit.

*De Eccl. Th. l. II. c. 12. p. 119.

† Dem. Evang. l. VI. p. 257. Vide præp. Evang. l. VII. c. 12. p. 312.

THESIS V.

Divinam essentiam Pater cum Filio suo communicavit ab æterno.

ÆTernitatem Filii, ejusque σύνδρομον τῇ ἀρχῇ τὸ εἶναι, quemadmodum non inscitè loquitur Cyrillus * Alexandrinus, *concurrentem cum paterno principio existentiam*, constantèr docuisse Catholicos Patres, Antiquitatis Ecclesiasticæ rudis planè sit oportet, qui nescire potest; nec pluribus jam probare opus est, quod cumulatè præstiterunt alii. Hanc Ecclesiæ fidem ab ipsis Christianismi primordiis traditam, & perpetuò conservatam, omni quo poterant nisu, totísque viribus oppugnârunt Ariani. Hinc vulgatum illorum effatum † ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, *erat cum non esset Filius Dei*; & factum esse ἐξ οὐκ ὄντων, unde & Ἐξουκόντιοι, sive οἱ ἐξ οὐκ ὄντων dicti sunt: contendebant quippè prius non fuisse, postea extitisse, talem factum, quandocúnque demum factus est, qualis quilibet hominum nasci solet. Expulsum se queritur Arius ||, quod non confiteretur, ἀεὶ ὁ Θεός, ἀεὶ υἱός, ἅμα πατήρ, ἅμα υἱός, *Semper Deus, semper Filius, simul Pater, simul Filius*; quódque affirmaret, Filium antequam gigneretur, aut crearetur, aut terminaretur, aut fundaretur, non fuisse, quin nec esse ἀΐδιον, ἢ συναΐδιον, ἢ συναγέννητον τῷ πατρί, οὐδὲ ἅμα τῷ πατρὶ τὸ εἶναι ἔχειν, ὥς τινες λέγουσι, *Æternum, aut coæternum, aut coingenitum cum Patre, nec simul cum Patre essentiam nactum esse, ut quidam dicunt.* Hinc teste Theodorito *, pro hæreticis habuit Philogonium Antiochensem, Ellanicum

* Thesaur. l. IX. p. 67.

† Alex. Epist. ap. Theod. l. I. c. 4. p. 10. Ex Arii Thal. ap. Athan. Orat. I. contr. Ar. p. 124. Orat. II p. 137. de syn. Arim. p. 631.

|| Epist. ad Euseb. Nic. ap. Theod. l. I. c. 5. p. 21. Et Ep. ad Alexand. ap. Athan. de syn. Arim. p. 682.

* Ibid. p. 21.

nicum Tripoleos, & Macarium Hierosolymorum antistites, in eosque calumnias concinnavit, propterea quod dicerent, ἀΐδιον καὶ προαιώνιον τὸν υἱὸν, καὶ τῷ πατρὶ ὁμότιμόν τε καὶ ὁμοούσιον, *Filium æternum, & antè sæcula esse, æqualémque, & consubstantialem Patri.* Concedebat quidem A-
* Loc. citat. rius *, Filium substitisse ante omnia tempora & sæcula perfectum Deum, sed solummodò θελήματι καὶ βουλῇ, *voluntate & consilio Dei*; & priorem generatione Filii Patrem habuisse generandi scientiam, uti medicus ante medicinam datam, medendi tenebat rationem, quemadmo-
† Ap. Athan. de Syn. Arim. p. 685. dum loquitur Asterius † Cappadox, Arianorum primipilus. Certè Ariani pro insigni, quâ pollebant dissimulandi arte, mirè in hâc causâ in terminis ludebant. Cum dicerent, *erat quando non erat*, vocem, *tempus*, metu opprobrii supprimebant, affirmabant eum πρὸ χρόνων fuisse, sed tum ἐν τοῖς χρόνοις διαστήματά τινα, *spatia quædam*, seu intervalla commenti sunt, in quibus illum non fuisse voluerunt, quod non
|| Orat. II. contr. Arian. p. 145, 146. semel iis exprobrat Athanasius ||. Ipsemet Arius, quo ab exilio citius revocaretur, coram Imperatore synodi Nicænæ decretis subscripsit, se eadem sentire cum synodo professus, præstito etiam jurejurando, se nihil in hâc parte per fraudem agere, oblato simul fidei suæ libello, quo inter alia fatetur τὸν ἐξ αὐτοῦ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων γεγεννημένον Θεὸν λόγον, *Filium ex Patre ante omnia sæcula factum esse Deum verbum.* Nihilominùs fucum bono Imperatori fecisse, disertè tradunt Athanasi-
* Orat. I. contr. Arian. p. 130. Epist. ad Serap. p. 522. us * & Socrates. Insigne hujus fraudis specimen refert Socrates, sed ex auditu tantum; subscripsisse verò Arium, & subscriptioni jusjurandum adjecisse, id se ex ipsis Imperatoris epistolis hausisse testatur. Hallucinari quidem in tempore contendit Valesius, sed nullâ idoneâ ratione nixus, ipse potiùs in tempore mortis Arii statuen-
† L. I. c. 25. &c. p. 61. c. 37, 38. do hallucinatus. Quicquid verò de tempore sit, † Socrates in re ipsâ errare non potuit, qui ipsius Constantini literas ante oculos habuit. Inquiramus jam quorum causam hâc in parte agat Eusebius,
|| Dem. Evang. l. I. c. 5. p. 10. l. VII. c. 2. p. 347. l. VIII. p. 362. De Eccl. Th. l. II. c. 2. p. 105. c. 21. p. 137. & alibi passim. & cum Catholicis, an cùm Arianis facit? Non modò fatetur || Christum, eundem fuisse Deum Dominúmque, qui Patribus sub veteri Testamento toties apparuerit (ὅτι τε αὐτὸς ἐκεῖνος ἦν, καὶ οὐκ ἄλλος, ὁ τῶν αἰώνων προϋπάρχων υἱὸς τοῦ Θεοῦ, *quod idem non alius, sed ipse ille esset Dei Filius, qui omnia sæcula antecedit*; alibíque * de propheticâ illâ Danielis visione agens, *Aspiciebam donec Throni positi sunt*, &c. subdit,
* Hist. Eccl. l. I. c. 2. p. 10. manifestissimè hæc non ad alium quam ad Servatorem nostrum referri posse, τὸν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεὸν, Θεὸν λόγον, *Deum sermonem, qui in principio erat apud Deum*) non modò προκόσμιον, ipso mundo an-
† Dem. Evang. l. II. c. 4. p. 81. || H. Eccl. lib. I. c. 2. p. 5. tiquiorem, sed & τὴν πρὸ αἰῶνος ὑπόστασιν ei ascribit †; alibique || vocat, φῶς τὸ προκόσμιον, καὶ τὴν πρὸ αἰώνων νοερὰν καὶ οὐσιώδη σοφίαν, τὸν τε ζῶντα, καὶ ἐν ἀρχῇ παρὰ τῷ πατρὶ τυγχάνοντα Θεὸν λόγον, *Æternum illud lumen, & intellectualem & substantialem sapientiam, sæculis omnibus anteriorem, vivum Dei verbum, quod in principio erat apud Deum.*
* De Eccl. Th. l. I. c. 20. p. 94. Ad illud * Apostoli, *Qui cum in formâ Dei esset*, &c. συνορᾷς ὅτι πρὸ τοῦ κενῶσαι ἑαυτὸν, καὶ μορφὴν δούλου λαβεῖν, ἦν, καὶ προῆν, καὶ ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπῆρχε· τίς δὲ ἦν, &c. *Vides quod priusquam exinanivit semet ipsum, & assumpsit servi formam, erat, & ante erat, & in formâ Dei subsistebat: Quis autem ille? non alius certè quam Jesus Christus, & antequam carnem assumeret.* Sed illustriora habemus hujuscè confessionis
† Ibid. c. 8. p. 66. c. 17. p. 80. testimonia. *Ecclesia*, inquit †, *unum Deum prædicat, Patrem nempè omnipotentem, Patrem quidem unius solius Christi, omnium autem Dominum & conditorem*, ἕνα καὶ υἱὸν Θεοῦ μονογενῆ, Ἰησοῦν Χριστὸν παραδί-

δωσι,

δυσι, τὸν πρὸ πάντων αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς γεγεννημένον· οὐ τὸν αὐτὸν ὄντα τῷ πατρὶ· καθ᾽ ἑαυτὸν δὲ ὄντα καὶ ζῶντα, καὶ ἀληθῶς υἱὸν συνόντα, Θεὸν ἐκ Θεοῦ, καὶ φῶς ἐκ φωτὸς, καὶ ζωὴν ἐκ ζωῆς· ἀλέκτοις καὶ ἀῤῥήτοις, καὶ παντάπασιν ἀγνώστοις ἡμῖν καὶ ἀκαταλήπτοις λόγοις, ἐκ τοῦ πατρὸς, ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ὅλων, γεγεννημένον· καὶ οὐχ ὁμοίως μὲν τοῖς λοιποῖς γεννητοῖς ὑποστάντα· οὐδὲ ζωὴν ἐμφερῆ τοῖς δι᾽ αὐτοῦ γεγεννημένοις ζῶντα· μόνον δὲ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πατρὸς ἀποτεχθέντα, καὶ αὐτοζωὴν ὄντα. *Ad eundem quoquè modum, Dei Filium unigenitum, agnoſcit eum, qui ante omnia ſæcula de Patre fuit genitus, non illum certè eundem cum Patre exiſtentem, at per ſe ſubſiſtentem, viventémque, verè Filium, cùm Patre coexiſtentem, Deum de Deo, lumen de lumine, vitam de vitâ, innarrabilibus, ineffabilibus, omnimodò incognitis & imperſcrutabilibus rationibus de Patre genitum ad ſalutem univerſis procurandam, non ſimilitèr aliis ſubſiſtentem, nec vitam viventem cum illis parem, qui ab eo ſunt creati, ſolum de ſolo Patre genitum, ipſammet vitam exiſtentem.* Neque alitèr ad locum illum Solomonis *, *Dominus condidit me principium,* &c. *non ita dixit,* inquit, *quaſi vellet intelligi* Ὡς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παρελθὼν, *quod de non ente ad eſſe proceſſiſſet*, οὐδ᾽ ὡς ὁμοίως τοῖς λοιποῖς κτίσμασι, καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γεγονὼς, ἤ τινες οὐκ ὀρθῶς ὑπειλήφασιν, ἀλλ᾽ ὡς ὑφεστὼς μὲν καὶ ζῶν, προών τι καὶ προϋπάρχων τῆς τοῦ παντὸς κόσμου συστάσεως, *nec quod ad modum creaturarum reliquarum de non ente producebatur, quod nonnulli minùs rectè ſunt arbitrati, ſed quod ſubſiſtens & vivens, ſed quod præexiſtens, & præſubſiſtens ante omnem mundi conditionem erat.* Perſtringi his verbis Arianos certiſſimum eſt; in tantum ab illorum inſaniâ abhorrebat. Quin & alia non pauca ad hunc Solomonis locum præclarè annotavit; illud præcipuè, quod † LXX. viralis verſio per τὸ ἔκτισέ με, *condidit me*, ab Hebræis rejicitur, neque genuinum vocis Hebraicæ ſenſum exprimit. C A N A quippe *Poſſidere* ſignificat; atque ita reliquos omnes interpretes Græcos, *Aquilam*, *Symmachum*, & *Theodotionem* reddidiſſe notat. Et ſummâ quidem ratione niti hanc interpretationem. Πλείστη δ᾽ ἂν γένοιτο τοῦ Ἔκτισε, καὶ τοῦ Ἐκτήσατο διαφορὰ τῷ, τὸ μὲν κτίσιν κατὰ τὴν κοινοτέραν διάνοιαν, τὴν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι πάροδον σημαίνειν· τὸ δὲ κτῆσιν, τοῦ προϋπάρχοντος ἰδιάζουσαν οἰκειότητα πρὸς τὸν κτώμενον. *Plurimum quidem differt* ἔκτισε (creavit) & ἐκτήσατο (poſſedit:) *Cum illud ſignificet communi notione, creaturarum proceſſum, de non Ente ad Eſſe ſubſiſtere: hoc verò rei præexiſtentis poſſeſſionem, & proprietatem peculiarem poſſidentis.* Hanc Hebraicam lectionem primum, vel inter primos adhibuiſſe Euſebium, non fatetur modò, ſed & penè laudat jeſuita Petavius ‖, perpetuus aliter Euſebio-maſtix: Neque tamen hoc ipſo loco illum abſque *non boni auctoris* notâ dimittere potuit. Verùm nos cum Euſebio in adſtruendâ Filii æternitate pergamus. Δῆλον * ὅτι ὁ μονογενὴς υἱὸς ἦν πρὸς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα τὸν Θεὸν, συνὼν καὶ συμπαρὼν αὐτῷ ἀεὶ καὶ πάντοτε. *Manifeſtum eſt quod unigenitus Filius erat apud Deum Patrem ſuum præſens, adſtans, aſſiſtens ſemper & ubique:* Quod & ex celeberrimis illis locis probat, tum illo Solomonis, *Ante omnes colles gignit me, cum hominem appararet, præſtò illi aderam*; tum Joannis, & *Deus erat verbum.* Ut vix clarius æternam Filii coexiſtentiam agnoſcere potuit. Dum exponit inſignem illum Michææ locum, *exitus ejus ab initio, ex diebus ſæculi*, hæc habet †, προῤῥητὸν εἶναι ὄντα ἐκ Βηθλεέμ τις ἐξελεύσεσθαι ἄρχων ἐν τῷ Ἰσραὴλ, τὰς ἐξόδους ἀπ᾽ ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος ἔχων· τοῦτο δὲ οὐκ ἂν ἐφαρμόσειεν ἀνθρώπου φύσει, εἰ μὴ μόνῳ τῷ Ἐμμανουὴλ, καὶ τῷ τῆς μεγάλης βου-

* Ibid. l. III. c. 2. p. 150.

† Ibid. p. 152, 153.

‖ De. Trinit. l. II c. 1. n. 2. p. 92.

* Ibid. l. II. c. 14. p. 123. Eadem penè l. III. c. 4. p. 169

† Dem. Evang. l. VII. c. 2. p. 341.

λῆς ἀγγέλῳ· τὸ γὰρ ἐξ αἰῶνος ὑφεστάναι, τινι ἄρα ἐφαρμόττοι ἄν, ἢ μόνῳ θεῷ; *Divinitùs ergò prædicitur de Bethleem, quidam egressurus Princeps in Israel, exitus ab initio ex diebus sæculi habens. Hoc autem ipsum nunquam Humanæ naturæ accommodari poterit, sed soli* Emmanuel, & *magni concilii Angelo. Quod enim ab æterno existat, cui tandem sit accommodandum, nisi soli Deo?* Duplicem alibi de Christo rationem nobis

* Ibid. l. IV. c. 1. p. 144.

exhibet *: altera quidem recentior est, quæ herì ac nuper ad homines introducta sit, nempè incarnationis dispensatio, ὁ δὲ, παντὸς χρόνου καὶ πάντων αἰώνων πρεσβύτερος, *altera verò omni tempore, omnibúsque sæculis antiquior:* æterna videlicet ejus generatio. Hæc vera nostra

† Ibid. c. 3. p. 149.

Theologia †, υἱὸν γεννητὸν οὐ χρόνοις μέν ποτε οὐκ ὄντα, ὕστερον δέ ποτε γεγονότα· ἀλλὰ πρὸ χρόνων αἰωνίων ὄντα, καὶ προόντα, καὶ τῷ πατρὶ ὡς υἱὸν διαπαντὸς συνόντα, καὶ οὐκ ἀγέννητον ὄντα, γεννώμενον δ' ἐξ ἀγεννήτου πατρὸς, μονογενῆ ὄντα, Λόγον καὶ θεὸν ἐκ θεοῦ, *Filium esse, qui genitus sit, non illum quidem qui certis temporibus non fuerit, posterius autem sit natus; sed qui sit ante tempora æterna, atque anteeat, & tanquam Filius unà cum Patre semper existat, neque verò qui non sit genitus, sed ex Patre ingenito genitus, unigenitus nempè, verbum, & Deus ex Deo.* Alibíque

|| Ibid. l. V. c. 1. p. 215.

ait ||, τὸν υἱὸν ἐξ ἀπείρων αἰώνων, μᾶλλον δὲ πρὸ πάντων αἰώνων ὑποστῆναι, γεγενημένον τε συνεῖναι, καὶ συγγενόμενον ἀεὶ τῷ πατρὶ, ὡς τῷ μύρῳ τὸ εὐῶδες, καὶ τῷ φωτὶ τὴν αὐγὴν, *Ipsum Filium ex infinitis sæculis, ac potiùs ante omnia sæcula extitisse, dúmque existit, simul esse, neque Patrem unquam relinquere, sicut nec unguentum bonus odor, nec lucem splendor relinquit:* Etsi fateatur, hæc exempla, non omnimodò integram similitudinem præstare posse. Ex oratione *de laudibus Constantini* toties ci-

* Pag. 606.

tatâ unum, alterúmve afferre liceat. *Cap.* I *. τοῦτον καὶ αὐτὸς ἐπὶ πᾶσι, καὶ πρὸ πάντων, καὶ μετὰ πάντας, ὁ προὼν αὐτοῦ μονογενὴς λόγος· ὁ δὲ μέγας ἀρχιερεὺς τοῦ μεγάλου θεοῦ· παντὸς χρόνου, καὶ πάντων αἰώνων πρεσβύτατος, τῇ τοῦ πατρὸς καθοσιωμένος τιμῇ, πρῶτος καὶ μόνος τὸν πάντων ὑπεριλάσκεται σωτηρίας· πρωτείοις μὲν τὴν τῶν ὅλων ἀρχῆς, ἴσοις δὲ τῆς πατρικῆς βασιλείας ἐνδοξαζόμενος. Hoc est, interprete Valesio, *Ipse denique in omnibus, & ante omnes, & post omnes, unigenitus ejus Filius, ac sermo præexistens, magnus Dei pontifex, omni tempore, omnique ævo antiquior, Patris sui cultui devotus ac dicatus, primus ac solus pro omnium salute ei supplicat, qui prærogativam quidem honoris obtinet principatum universi, æqualem autem cum Patre gloriam in Patris regno possidet.* Verba illa, τῇ τοῦ πατρὸς καθοσιωμένος τιμῇ, reddit vetus interpres, *dignitatis paternæ particeps:* quod si juxta sensum Valesianum

† Pag. 607.

reddantur, ad σχέσιν Filii mediatoriam referenda sunt. *Cap.* II †. Ὁ μὲν γε τοῦ θεοῦ μονογενὴς λόγος τῷ αὐτοῦ πατρὶ συμβασιλεύων ἐξ ἀνάρχων αἰώνων εἰς ἀπείρους καὶ ἀτελευτήτους αἰῶνας. *Et ille quidem unigenitus Dei sermo à sæculis principio carentibus, ad infinita usque & interminata sæcula regnat cum Patre.* Hæc, & his longè plura Eusebius, iisdem in exprimendâ Filii æternitate vocabulis usus, quibus & sacræ literæ, & Catholici Patres constantèr uti solent. Quid quod non diffitetur

|| In Euseb. p. 123. Edit. Gall. p. 445.

ipse Criticus || noster, stylo istius temporis, quo vixit Eusebius, *ante mundum conditum existere, & æternum esse,* idem valere? Ut omnia in pauca contraham. Fatetur Eusebius Christum esse Deum verum & perfectum: fatetur naturalem esse ac genuinum Dei Filium, à Patre æternè genitum; fatetur, eandem cum Patre essentiam possidere, esse ὁμοούσιον, verè συναΐδιον (verbis saltem tantundem valentibus) & coæternum. Perpendant hæc secum Censores Eusebiani, & dicant serio,

quo

quo jure contendant, illum fuisse Arianæ partis hominem, multo magis recoctum fuisse Arianum? Dionysius Petavius, vir in lectione Patrum admodum exercitatus, in vasto isthoc, quod condidit, opere, id penè unicè egisse videtur, si non ut Arianorum causæ viam sterneret, saltem ut omnium veterum testimonia de Christi ὁμουσίῳ atque æternitate enervaret, atque in pravum sensum detorqueret: in omnes iniquus, in Eusebium iniquissimus; quem tam asperè, tantísque conviciis excipit, & tam manifesto partium studio dicta ejus in deteriorem sensum ubique interpretatur, ut nemini non liqueat, ipsum maligno in Eusebium animo ad hoc opus accessisse. Plurima ex Eusebii scriptis collegit *, quæ sibi Arii hæresim sapere videbantur, quæ tamen si ad regulas à nobis supra positas candidè exigantur, haud incommodè, nullóque planè negotio solvi possunt.

* Dogm. Th. Tom. II. De Trin. l.I.c.11, 12. p. 56,&c.

Hactenùs Eusebium ex propriis scriptis vindicavimus, præteritis quæ addi poterant, infinitis, nè in nimiam molem excresceret Dissertatio. Restat adhuc clarius fortiúsque argumentum, ejus nimirùm Synodi Nicænæ decretis assensus, quo τὸ ὁμοούσιον publicè recepit, & primaria Arii dogmata diserto anathemate damnavit. Sed dolo malo factum id, inquies, & sublestâ fide. Et ita quidem nonnulli, & in iis D. Clericus, Petavii, ut videtur, auctoritate nixus, unde Eusebium tanquam nullius fidei, nullius conscientiæ hominem traducere maluit, quam ut Catholicus agnosceretur. En qualem nobis depingit † Eusebium: *Hominem* nempè, ut ipsius verbis utar, *dexterrimum* ||, *qui terminis fidei, quos ipse non probavit, subscribere non dubitavit* *, *modò in sensum sententiæ suæ congruentem exponere potuit, etiamsi illis, qui eos imposuerunt, parùm convenientem. Certè claudat oculos necesse est, qui ex iis quæ in epistolâ ad Cæsarienses habet, non videt, ipsum terminos Synodi Nicænæ aliter intellexisse, quam exempli gratiâ, fecit Athanasius.* Id est, ex ejus sententia, vir erat versutus & versipellis, qui in venerabili sanctissimorum totius orbis præsulum conventu, præsente etiam Constantino Imp. & in re, omnium quæ unquam vertebantur, gravissimâ, aliud linguâ, manúque proferebat, aliud sub pectore coxit. Ain' verò? age, an ita fuerit, paulisper expendamus. Nec alium hâc in causâ producemus testem, quam ipsummet Eusebium in *Epistolâ* † *de fide* ad Cæsarienses suos, si non sedente jam Synodo, certè paulò post scriptâ, quâ integram rei gestæ historiam narrat, & ad quam provocat auctor noster. Primò igitur refert, se formulam fidei suæ, rectam quidem illam simplicémque, Patribus obtulisse, quâ inter alia credere se in unum Dominum Jesum Christum, Deum de Deo, lumen de lumine, vitam ex vitâ, ante omnia sæcula ex Deo Patre genitum, professus est; hæc se ex Episcopis, majoribus suis accepisse; hæc se tenere, & ad mortem usque retenturum, idque sincerè & ex animo, coram omnipotente Deo, & D. N. Jesu Christo testificari. Hanc formulam ὀρθότατα περιέχειν, primus omnium testatus est Imperator, seque ita sentire affirmavit, & unà cùm illo tota approbavit Synodus; monente Constantino, unam duntaxat vocem τοῦ ὁμοουσίου adjiciendam esse; ac proinde inter paucula quæ symbolo Eusebiano addiderunt Patres Nicæni, declarabant, Filium esse ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς, & ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, *ex substantiâ Patris, & Patri consubstantialem*, subnexo etiam anathematismo contra eos, qui fuisse aliquando tempus cum non esset, & non esse antequam gigneretur, vel quod de non exstantibus factus est, vel quod ex alterâ

† In Euseb. p. 154, 155. Bibl. Universſ. Tom. X p. 480

|| Etoit un homme adroit.

* Idem habet p. 149.

† Ext. ap. Socr. l.I. c. 8. p. 23. Theod. l.I. c.12. p.36. Gelaſ. H. Conc. Nic. l. II. c. 34. col. 252. Niceph. l. VIII. c.22. p. 576. & inter Opp. Athan. Tom. II. p. 48.

alterâ substantiâ, vel essentiâ esse Filium Dei, aut conversioni, mutationíque obnoxium affirmarent. Ad has voces, ἐκ τῆς οὐσίας, & ὁμοουσίου, hæsitavit Eusebius, veritus ne quid pravi sub iis lateret sensus. Hinc variæ quæstiones ortæ sunt, & responsiones, & quænam esset horum vocabulorum sententia, accuratè expendebatur. Donec primò Imperator, deinde Patres Synodici mentem suam super his exposuerunt, fassi, per voces, ἐκ τῆς οὐσίας, significari Filium quidem esse ἐκ τοῦ πατρὸς οὐ μὴν ὡς μέρος τῆς οὐσίας αὐτοῦ τυγχάνειν, *Ex Patre, quidem esse, sed non tanquam partem esse illius substantiæ:* fieri enim non posse, ut ingenita Patris natura, materiæ expers, intellectualis, atque incorporea, corpoream ullam affectionem admittat, neque per divisionem substantiæ, neque per abscissionem, nec per mutationem paternæ essentiæ atque virtutis; sed Divinis, arcanísque rationibus id esse intelligendum. Per τὸ ὁμοούσιον se nihil aliud significare, quam Filium Dei nullam omninò cùm creaturis similitudinem habere, sed solius Patris, à quo genitus est, per omnia similem esse, καὶ μὴ εἶναι δὲ ἑτέρας τινὸς ὑποστάσεώς τε καὶ οὐσίας, ἀλλ' ἐκ τῆς τοῦ πατρὸς, *Nec ex aliâ quâdam hypostasi, aut substantiâ, sed ex Patris substantiâ esse.* Per *genitum, non factum*, excludi omnimodam cum rebus creatis similitudinem, ac proinde Filium non esse facturam, sed longè præstantioris substantiæ, arcano quodam generationis modo, qui nec verbis exprimi, nec intelligentiâ comprehendi ab ullâ possit creaturâ. His ita expositis, æquum omninò videbatur, inquit Eusebius, ut nos quoque hunc sensum amplecteremur, nec vocem *Consubstantialis* rejiceremus, tum pacis intuitu, tum nè à rectâ intelligentia excideremus: confessus præterea, fuisse ex veteribus insignes Episcopos & disertos scriptores, qui in explicandâ Patris ac Filii Divinitate, vocabulo ὁμοουσίου usi sint. Quocirca fidem Nicænam jure merito approbandam censuit, *cui*, inquit, *non leviter & inconsultò, sed juxtà sensus allatos, & ob rationes expositas consensimus omnes.* Anathematismum haudquaquam molestè suscepit, quod istiusmodi voces à sacrâ scripturâ penitus abhorrent: unde visum est nullatenus rationi consentaneum esse, ut hæc vel discerentur, vel docerentur; nec se unquam antea hujusmodi vocibus uti consuevisse. Claudit Epistolam his verbis: Ταῦτα ὑμῖν ἀναγκαίως διεπεμψάμεθα, ἀγαπητοί, τὰ κεκριμένα τῆς ἡμετέρας ἐξετάσεώς τε καὶ συγκαταθέσεως φανερὰ καθιστάντες ὡς εὐλόγως τότε μὲν καὶ μέχρις ὑστάτης ὥρας ἱστάμεθα, ὅθ' ἡμῖν τὰ ἑτεροίως γραφέντα προσέκοπτε· τότε δὲ ἀφιλονείκως τὰ μὴ λυποῦντα κατεδεξάμεθα· Ὅθ' ἡμῖν εὐγνωμόνως τῆς λόγων ἐξετάζουσι τὴν διάνοιαν, ἐμφανῆ σύμπραξιν ἔχειν ἔδοξε τοῖς ὑφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐν τῇ προεκτεθείσῃ πίστει ὁμολογημένοις. *Hæc vobis necessario scribenda esse duximus, dilectissimi, ut vobis liquidò demonstremus, quanto cum judicio, tum dubitatio, tum assenssio nostra librata sit; & quod rectè atque ordine, primùm quidem ad extremam usque horam restitimus, quandiu nonnulla aliter quam oportuit, scripta nos offendebant; tandem verò ea, quæ nihil offensionis habebant, sine contentione amplexi sumus, postquam nobis verborum sententiam candidè examinantibus apparuit, ea prorsus cum illis convenire, quæ nos ipsi in fide primùm à nobis expositâ confessi fueramus.* Hæccinè sunt hominis fidem vafrè simulantis? hæccinè temerè & inconsultò subscribentis? hæccinè intimos animi sui sensus consutis dolis fraudulentèr celantis? Apage tales suspiciunculas. Certè nihil apertiùs, nihil candidius fieri potuit; fecit quod viro honesto, ingenuo, erudito, prudente, rectíque

que tenace dignum erat. Quid, quod ipse * Athanasius semel iterúmque fatetur, Eusebium non subscripsisse modò, sed & in hâc Epistolâ τὸ ὁμοούσιον, καὶ τὸ ἐκ τῆς οὐσίας agnovisse, verámque esse eam fidem, quæ in Nicænâ Synodo constituta est: seque jam purgâsse, etiamsi Arianos accusaverit. Monendus est lector, laciniam illam (sive Constantini sit, sive Eusebii) de Filio potentiâ in Patre ἀγεννήτως existente, priusquam actu gigneretur, quæ sub finem Epistolæ occurrit apud Theodoritum, deesse omninò apud Socratem, ut & apud Epiphanium Scholasticum, qui Historiam *Tripartitam* ex Socrate, Sozomeno, ac Theodorito consarcinavit; & cum Eusebii doctrinâ de æternâ Filii existentiâ è diametro pugnare. Unde justa oritur suspicio Ariani cujusdam fraude in exemplar, quo usus est Theodoritus, irrepsisse. Certè vix credi potest, Socratem probatæ fidei historicum, & his temporibus proximum, eoúsque imprudentiæ, vel perfidiæ potius processisse, ut locum tam notabilem abscinderet, vel præteriret, cum cuivis Epistolam inspicienti fraus tam facilè deprehendi potuit. Deníque, alibi etiam docet nos Eusebius †, omnes, antea licet discordes, in Nicænâ tandem Synodo in unius Fidei consonantiam consensisse. Testatur & Constantinus || Imp. cuncta, quæ dissensionis materiam excitare videbantur in hoc concilio, eoúsque accuratè discussa atque examinata esse, ut omnes in unitatis consensum conspirarent, ità ut nullus dissensioni, nullus controversiæ de fide locus amplius relinqueretur. Subdit Socrates, definitionem fidei non levitèr ac temerè, sed cum multâ inquisitione & diligenti examine dictatam fuisse; nec quædam in illo Concilio dicta, quædam silentio tradita, sed quæcunque ad confirmationem dogmatis dici poterant, cuncta in medium fuisse prolata. Cum verò adhuc instarent Eusebii obtrectatores, ejúsque nomini labes & maculas inurere non cessarent, librum *Apologeticum* ad orthodoxos omnes Episcopos mittere coactus est, quo se purgavit & defendit, ostendítque, si quid unquam protulerit aut scripserit, quod vel tantillum Arii dogmata saperet, non se ex impio sensu, sed ex minùs curiosâ, parúmque sollicitâ simplicitate id protulisse, ut auctor nobis est Gelasius Cyzicenus mox proferendus. Præterire non possum perversam D. Clerici * hâc in re mentem, qui longam Eusebii de voce ὁμοουσίου disceptationem, & institutum ea de re examen in crimen ei vertit, quasi in subscribendo Concilii decreto minùs sincerè se gessisset. Quid facies huic homini? qui nec Eusebii prudentiam in examinando, nec sinceritatem in subscribendo admittere velit. Hucúsque cum progressus sim, non abs re forsan erit, gravissimorum quorundam virorum tum veterum, tum recentiorum de causâ hâc Eusebianâ judicia exhibere. E veteribus tres proferam, totidem è recentioribus. Veteres damus Socratem, Theodoritum, & Gelasium Cyzicenum. Socrates integro capite † ex professo Eusebii vindicias agit, & allatis aliquot locis ex ipsius scriptis, Arianum non fuisse liquidò demonstrat; quin & ipsius obtrectatores provocat, ut probent Eusebium Filio Dei initium *subsistentiæ* uspiam tribuisse, tametsi *dispensationis* vocabulis in libris suis usum fuisse ipsum inveniant. Et forsan (ut non inscitè conjicit || Bullus noster) ex frequenti vocabulorum usu, quæ ad Filii διαγνωμίαν pertinent, quæque contra Sabellianos, quorum hostis fuit acerrimus, pene ad nauseam & fastidium usque repetit Eusebius, factum est, ut quibusdam in Arianam ex adverso impietatem delapsus videretur, à quâ tamen reverà semper alienus fuit. Theodoritus de Eusebii Epistola ad

* Decret. Syn. Nic. p. 402. de Syn. Arim. p. 679.

† De vit. Const. l. 3. c. 13 14. p. 490.

|| Epist. ad Eccles. de syn. Nic. ap. Euseb. ib. c. 17. p. 492. Ep. ad Eccles. Alex. ap. Socr. l. I. c. 9. p. 30.

* In Eus. p. 124. edit. Gal. p. 446

† H. Eccl. l. II. c. 21 p. 103.

|| Def. Fid Nic. Sect. III c. 9. p. 379

Cæsarienses * agens, eam vocat τῆς τῶν Ἀρειανῶν λύττης ἔλεγχον ἐναργῆ, *manifestam Arianorum vesaniæ redargutionem*; additque eos, præcipuum licet honorem Eusebio tribuant, tanquam idem cum ipsis sentienti, iis tamen quæ ab illo scripta sunt, palam contradicere; idque tum ex eadem Epistolâ, tum ex libris *de Vitâ Constantini* latius persequitur; adeo ut capiti XIII. præmissum est hoc lemma, Ἔλεγχος τῶν νῦν βλασφημούντων Ἀρειανῶν ἐκ τῶν Εὐσεβίου τοῦ Καισαρείας ἐπισκόπου συγγραμμάτων, *Confutatio Arianorum nostri temporis ex scriptis Eusebii Cæsariensis.* Gelasius Cyzicenus in *historiâ* † *Concilii Nicæni* pro Eusebio hæc habet; *Nemo autem æstimet Eusebium ex his quæ de illo famâ circumferuntur, quasi Arii blasphemiæ consenserit, sed credat, siqua protulit, aut scripsit* μικρόν τι τῶν Ἀρείου ἀποπνέομενα, *Arii dogmata vel tantillum subolentia, non ex impio illius sensu protulisse unquam aut scripsisse, sed ex minùs curiosâ, pariumque sollicitâ simplicitate, ut ipse in Libro* Apologetico, *quem ad omnes orthodoxos Episcopos misit, plenius ista probavit.* Prætermitti non debet, quod de contentione inter Eustathium & Eusebium habet || Sozomenus, nempè utrumque eorum confessos esse, Filium Dei propriam habere subsistentiam, perinde tamen quasi se invicem non intelligerent, alter alterum accusabat, Eustathius Eusebium, quod ea quæ Nicææ decreta fuerant, innovaret, Eusebius verò ea se probare dixit, sed Eustathio Sabellii opinionem exprobrabat. A veteribus ad recentiores venio, H. Valesium, R. Montacutium, G. Bullum, viros antiquitatis Ecclesiasticæ peritissimos. Valesius *, *Proferunt quidem loca quædam ex Eusebio, quibus approbent illum Ariano dogmati adhæsisse; sed nullum discrimen adhibent inter libros ante Concilium Nicænum, & inter eos, qui post illud Concilium ab Eusebio sunt elaborati; quod tamen fieri omninò debuerat, ut de Eusebii fide certum ac legitimum judicium promeretur. Quæcunque enim ante Nicænam Synodum scripta sunt, Eusebio objici & imputari non debent.* Confer omninò quæ habet idem Valesius in notis ad *Euseb.* p. 191. Verba *Thesi* I. supra exhibuimus. Montacutius noster, Episcopus, primò Cicestrensis, dein Norvicensis, id ipsum † ingenuè fatetur, etsi aliter in Eusebium haud satis æquus. *Vult Baronius, Arii fuligine quemadmodum loquitur, non leviter aspersum Eusebium, sed imbutum penitùs; velut advocatum factionis Arianæ, partes orthodoxorum minùs sincerè, minùs secundùm veritatem narratas peregisse. Socrates tamen illi ætate proximus, vehementèr in illo laboravit, ut Eusebium vindicaret ab aspersione illâ, & in partes assereret orthodoxorum. Nec injustâ forsitan excusatione, si tempora distinguantur accuraté. Nam nondum detectâ Arii impietate, fraudibus hæretici atque impostoris nondum prolatis in apertum, propendebat Eusebius fortassis in opinionem & partes Arianas: at postquam ventilatâ & discussâ causâ, Nicænæ sanctionis veritatem consignârant, & furori Ariano, atque blasphemiæ anathema maranatha indixerant, non sine ratione opinari licet, virum illum eruditissimum animo semper constantissimo illi professioni adhæsisse.* Tertius accedat Bullus noster, optimus fidei Nicænæ defensor; *quæ si intellexisset* ||, inquit, *qui nihil non in Patrum scriptis intellexisse videri voluit, Petavius, nunquam certè doctissimum, & de Ecclesiâ Catholicâ optimè meritum Eusebium, propterea quod Filium Dei dixerit* μεσίτην *inter Deum & res creatas, & ob dicta similia, tanquam recoctum Arianum, nedum cum Hieronymo (quem ipsum eo nomine ausus est acritèr reprehendere præcellentissimus Valesius) ut Arianæ factionis signiferum sugillâsset, quod in scriptis suis passim facit.* Alibique * *ab Arianâ impietate reverà semper alienus fuit, ac verissimum quidem*

* Hist. Eccl. l. I c. 11. p. 36.
† Lib. II. c. 1. Conc. T. II. col. 140.
|| Lib. II. c. 18. p. 468.
* De vit. & script. Euseb. præfix. Hist. Eccl.
† Præf. Analect. exercit. in Baron.
|| Sect. III. c. 9. p. 393.
* Ibid. p. 379.

quidem illud esse fatebitur quisquis Eusebii scripta accuratè, & seposito partium studio evolverit: qui & hoc observato (responso nempe quod ibi protulerat) *ad ea loca omnia, quæ Petavius* lib. I. de Trin. c. 11. *magno acervo congessit, ut probaret Arianum fuisse Eusebium, facile respondere poterit.*

Sed ab Arianorum partibus stetit Eusebius; ità objectare pergit auctor noster. Fateor non leve ei cum Arianis commercium intercessisse; in aulâ utplurimùm versatus est, Constantino charissimus, quo confluere solebant primaria Arianæ partis capita, eâque occasione Synodicis illorum conventibus haud rarò interfuit; & forsitan meliorem, quam par erat, de Ario opinionem conceperat. Certùm enim est, Arium mirum fuisse dissimulandi artificem, & dogmata sua pro re natâ perpolire, & fucatis coloribus illinire consuevisse, eaque ratione, non Eusebio tantum, sed & aliis Orientis Episcopis imposuisse, ut in Epistola ad Cognominem suum Alexander Alexandrinus dissertissime nos docet ap. Theod. H. Eccl. l. I. cap. 4. p. 10. 19. Et nos quædam hac de re supra *Thes.* V. observavimus. Sin verò de consensione in dogmatibus Arianis intelligatur, quod à partibus eorum stetit Eusebius, accusationem constantèr pernego; méque illud luculentèr satis ostendisse arbitror. Mirari desinet, multa duriùs & incautiùs dicta in Eusebii scriptis reperiri, qui secùm in animo reputaverit, quod alibi notavimus, ipsum in Platonicorum scriptis, librísque Origenis, multum diúque versatum, exinde nova quædam hausisse, & phrases minus commodas, quandóque & periculosas in Christianam theologiam induxisse. Quod tamen illi cum multis præteritorum sæculorum doctoribus commune fuit, securiùs & audactèr nimis de iis locutis, de quibus nondùm suum Ecclesia tulerat judicium. Verbo expediam, Eusebii scripta, ubi ad examen sunt revocanda, si eodem candore cum iis agatur, qui erga omnes difficillimarum controversiarum scriptores observari solet, eos præsertìm, qui de sublimibus mysteriis, omnémque humani ingenii vim superantibus agunt; si loca dubia ex certis, obscura ex claris, periculosa ex sanis & orthodoxis explicentur, in tuto erit Eusebii fides, nec ullus tam injustæ censuræ locus relinquetur. Quam alienus fuit ab omni nupero hæreticorum commento, quam antiquæ Apostolorum doctrinæ tenacissimus, ipse nos docet *. Marcellum quippè oppugnaturus, palam præfatur, se de servatoris nostri divinitate νεώτερον μοι λέγειν ἔχειν οὐδὲν, οὐδ' ἐμαυτοῦ σοφόν τι καὶ οἰκεῖον εὕρημα, *nihil recentioris alicujus commatis dicere habere, nihil tradere à se novitèr adinventum, nihil ex sapientiæ suæ opinione profectum, sed Ecclesiæ Dei doctrinam præ se laturum incorruptam, quam à testibus verbi, auritis olim atque oculatis acceptam, ab initio, illa custodit adhuc inviolatam.* Hæccine dicturus esset in publicâ hominum luce Eusebius, si modò alienam ab Ecclesiâ Catholicâ doctrinam de primario hoc fidei articulo tradidisset? Quam facile fuisset illum falsi hac in parte revincere? præsertim cum nemini non notum fuerit, ipsum ante decennium fidem Catholicam in Nicænâ Synodo agnovisse, suoque suffragio publicè comprobasse.

* De Eccl. Th. l. I. in præf. p. 60.

Assertâ hucúsque Eusebii causâ, alterum Dissertationis nostræ caput tribus verbis erit absolvendum, calumnia nempè, quæ mihi exindè conflata est. Si enim Eusebius non fuit Arianus, ipsum calumniæ evertitur fundamentum. Quin si in incerto adhuc res esset, quænam amabò in me culpa erit, quod tantum virum à tam atroci crimine conarer liberare? Quod Socrati, Theodorito, Gelasio, quod Valesio, Montacutio, &c. licuit, cur non & mihi liceat? Accedit denique ad

vituperii

vituperii cumulum, quod vitas sanctorum Patrum *Panegyricè*, non historicè descripserim. At unde id liquet? quibus indiciis, quibus exemplis deprehenditur? Volvantur & revolvantur scripta mea, & num ita sit, dicant æqui judices. Ubinam, sodès, toties objecti sermones Panegyrici? ubinam laudationes immodicæ? ubinam ficta falsave encomia? immò quid non strictè & usquequaquè verum, & favente omnium eruditorum suffragio veteribus concessum? Res gestas ex ipsis fontibus semper deprompsi, & juxta temporis rationem in ordinem redegi, testes ubique fideliter advocavi, nihil alicujus odio, nihil favori dedi, nihil addidi, nihil suppressi, solius veritatis amore ductus. Jure meo usus, methodum, quæ mihi videbatur commodissima, amplexus sum. Quis verò D. Clerico jus & auctoritatem dedit leges biographicas præscribendi? in Vitis, quas ipse edidit, plurimum sibi plaudere videtur. Fruatur ille suâ gloriâ, mihi quæ mea sunt, relinquat. Candidi est ingenuíque animi aliena humanitèr tractare, & in meliorem partem interpretari. Æqui boníque viri parùm meretur nomen, qui aliorum labores importunè & morosè carpit, &, ut ore Terentiano † loquar, *Nisi quod ipse facit, nihil rectum putat.* Hæc quidem dixi, non in D. Clerici gratiam, cujus iniquam censuram facilè contemno; sed ut viris ingenuis atque eruditis me, meáque omnia probarem. Christianam charitatem, quam mihi objicit, & penè vitio vertit, studiosè colo & amplector; nec profiteri erubesco, malle me cùm Christianâ charitate derideri, quam Critico supercilio insolescere, & in alios temerè & levitèr insultare; neque huic objectiunculæ aliud repono, quam illud Apostoli, *Charitas patiens est, benigna est, non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non cogitat malum, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati; omnia suffert; omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.* Quibus consona est æquissima & vetustissima illa juris Regula ||, *in dubiis benigniora semper esse præferenda.*

† Adelph. Act. I. Scen. II. p. 166.

1 Cor. XIII. 5, 6, &c.

|| De reg. jur. n. 56.

FINIS.

INDEX *Scriptorum Alphabetico-Chronologicus.*
D. *subnexum* Dissertationes *denotat.*

JESUS CHRISTUS Dominus noster, *Pag.* 1

A.

	Clar. an.	Pag.
ABU-ISAAC-BEN-ASSALUS	1270	433
Achaiæ Presbyteri & Diac.	59	15
Adalgisus	1150	388
Adamus de Domersham	1272	436
Muremuthensis	1342	501
Addas	277	473
Adelhelmus	890	283
Adrevaldus Floriac.	890	284
Ægidius de Roya	1463	565
Ælfricus	990	321
Agapius Manichæus		3D.
Agrippinus	215	42
Alanus	1177	395
Albericus	1241	430
Albertus de Bonstetten	1491	572
Crummedickius	1468	566
Alcuinus	780	251
Alexander	1196	400
Alexandrinus	313	64
Lycopolita		4D.
Monachus		5D.
Papa V.	1409	542
Alexius Nicænus		5D.
Alphonsus	841	
Almannus	850	273
Altfridus	839	270
Alulphus	1096	351
Amalricus Augerii	1362	512
Ambrosius Coriolanus	1475	568
Mediolan.	374	77
Ammon	399	96
Ammonas		5D.
Ammonius	372	74
Alex.	458	144
Amphilochus	370	73
Anastasius Biblioth.	754	249
Biblioth. alter	870	278
Palæstinus	1094	350
Sinaita	561	186
Sinaita alter	685	224
Anatolius	270	54
Ancyrianus Chronogr.		6D.
Andreas Cæsariensis	500	147
Italus	806	267
de Petra	1432	547
Presbyter		6D.
Andreas Presb. Ratisponens.	1439	551
Andronicus Comnenus	1183	397
Ducas		6D.
Andronicus Palæologus Comnenus	1282	438
Anonymi Biographi		
S. Adalberonis	1005	336
S. Adalberti	1010	337
S. Agili	680	222
S. Aicaidri	920	312
B. Alcuini	820	268
S. Aldegundis	690	225
S. Altonis	950	316
S. Amati	670	221
S. Anselmi	850	274
S. Anstrudis	710	245
S. Arnulfi	650	220
S. Austrebertæ	720	246
S. Austregili	630	219
S. Auxentii	470	145
S. Bathildis Anglæ	685	224
S. Bathildis Reginæ	840	271
S. Barthulfi	1073	345
S. Basoli	920	312
S. Bavonis	670	221
S. Bertilæ	720	246
S. Boniti	712	246
S. Botulfi	730	247
S. Burchardi	910	310
Caroli Magni	814	267
Caroli Magni	1165	391
S. Chlodulphi	850	273
S. Consortiæ	590	190
S. Deicoli	950	315
S. Drocoltovei	890	283
S. Ebbonis	950	316
S. Egwini	1050	340
S. Eparchii	590	191
S. Eucherii	750	249
S. Eugendi	510	180
S. Forsei	680	222
S. Gerardi	1001	336
S. Geremari	701	241
S. Gertrudis	650	220
S. Gildæ	1040	338
S. Gisleni	910	310
S. Goaris	730	248
S. Gundulphi	1107	378
S. Harlindis	860	272

	Clar. an.	Pag.
S. Hermenlandi	750	272
S. Hugonis	1040	248
S. Joannis Reomaensis	580	189
S. Judoci	710	245
S. Leodegarii	680	222
S. Leutfredi	860	277
Ludovici Pii	840	271
S. Marculfi	850	273
S. Martini Vestavensis	890	283
Ejusdem	990	323
S. Maximini	650	220
S. Mederici	950	315
S. Neoti	1110	380
S. Pardulfi	760	249
S. Paschasii	1101	375
S. Præjecti	680	222
S. Philiberti	696	225
S. Radbodi	950	315
S. Remberti	890	283
S. Remacli	850	273
S. Richmiri	730	247
S. Salabergæ	685	225
S. Sequani	590	191
S. Sulpicii	660	220
S. Theofredi	950	316
S. Virgilii Arelatens.	710	246
S. Virgilii Saltzburgens.	1150	388
S. Vodoali	901	310
S. Urseoli	1050	340
S. Walarici	725	247
S. Wandregisili	670	221
S. Willelmi	850	274
S. Winnoci	1030	338
S. Wolfgangi	994	325
S. Wunebaldi	886	282
Anonymi Chronici		
Alexandrini	630	218
Arabici	1280	438
Atinensis	1200	401
Aureliacensis	1129	384
Beneventani	1160	391
Brunswicensis	1288	441
Constantinopol.	1185	399
Corbeiensis	1150	388
Danici	1282	439
Edenburgensis	1163	391
Fontanellensis	833	269
Imperatorum	1126	384
Longobardici	1270	436
Mailrosensis	1270	435
Malleacensis	1140	386
S. Michaelis	1154	390
Ramesiensis	1120	382
Rhemensis	1190	399
Saxonici	1154	389
Universalis	1120	382
Anonymi Historici		
Actorum Rothomag.	1080	347

	Clar. an.	Pag.
Annal. Burtonens.	1262	431
Annal. Franc.	796	251
Franc.	803	267
Franc.	883	282
Marganens.	1240	430
Menevens.	1286	441
Primæ part. Waverliens.	1101	376
Wigorn.	1219	427
Winton.	1277	438
de Episc. depositione	1270	433
de Marculfo	1150	388
de Mirac. S. Columbani	950	316
de Mirac. S. Richarii	860	277
de Monasterio Gozac.	1135	385
de Rege Stephano	1156	390
de Tentation. suis, &c.	1062	344
de Virtut. & Mirac. S. Dionysii Areopag.	870	281
Ecclesiæ Hagustalden.	1160	391
Encomii de Emma	1040	339
Gestorum S. Conwoionis	880	282
Norman.	896	284
Pisanor.	1120	383
Historiæ Abendon.	1151	389
Angl.	785	251
Claromont.	950	315
Dunelm.	1159	386
Elyens.	1108	379
Engolism.	1159	390
S. Erkenwaldi	1140	386
Lemovic.	1273	436
Regum Dalmat.	1080	347
Selbiensis	1184	399
S. Walarici	1060	343
Invectivæ advers. Iconomachos	770	250
Menologii Græc.	976	319
Translat. S. Cuthberti	1060	342
Reliquiarum SS. Chrysanti & Dariæ	853	274
S. Gorgonii	950	316
S. Gregorii	846	272
S. Lisardi	1105	377
S. Viti	836	270
Anscherus	1110	380
Anso Abbas	776	250
Antenor	720	246
Antiochus Monac.	614	217
Antipater Bostrensis	460	144
Antonius Gislandius	1489	571
Monac.	460	145
Rampelogus	1418	543
Aphrodisianus Persa		6D.
Apollinaris	170	32
Aquila	128	28
Arcadius Cyprius		7D.
Archelaus Cæsariensis	440	143

Ar-

	Clar. an.	Pag.
Archippus Eremita		7D.
Ariſtarchus Chronogr.		7D.
Aribo	760	249
Ariſto Pellæus	136	29
Arnaldus de Verdela	1339	499
Arnoldus	1162	391
Arſenius	383	80
Aſſerius Meneven.	890	283
Athanaſius Alexandrinus	326	66
Junior	765	243
Athenagoras	177	34
Auguſtinus Cantuar.	596	191
Dathus	1460	563
Hipponenſ.	396	82
Aurelius	390	81
† Auſonius	379	100
Aymericus de Peyraco	1401	541

B.

BAptiſta de Salis	1498	574
Barlaam	1340	499
Barnabas Apoſtolus	34	10
Monachus		8D.
Barſanuphius	548	185
Bartholomæus de Cotton	1292	442
Edeſſenus		8D.
Facius	1450	557
Platina	1474	568
Rimbertinus	1448	556
Baſilides	256	52
Baſilius	675	221
Abbas		8D.
Magnus	370	71
Maleinus		8D.
Philippenſis		8D.
Theſſalonicenſis		8D.
Baudemundus	680	222
Beda Venerabilis	701	241
Benedictus de Accoltis	1450	557
Anglus	1130	385
Anglus alter	1177	395
Benigninus Florentinus	1220	427
Bernardus	1263	432
Guidonis	1323	496
Juſtinianus	1471	567
Parentinus	1340	500
Berne rus	964	318
Bertoldus	821	268
Beſſario Cardinalis	1436	547
Bobolenus	690	225
Bonaventura Brocardus	1283	439
Bonizo	1070	345
Bovo	1043	339
Brutius		8D.
Bruun	822	268
Bulgaranus		610

C.

	Clar. an.	Pag.
CAndidus	822	268
Carolus Bovillus	1500	576
Caſſianus Hiſtoricus		9D.
Chriſtodorus		9D.
Chriſtophorus	836	270
Patricius		9D.
Chryſippus Presb.	455	144
† Claudianus	395	101
Claudius Seiſſelius	1500	575
Clemens Alexand.	192	38
Chronogr.		9D.
Papa VI.	1342	502
Commodianus	270	55
Conradus Lauterbergius	1225	428
Summerhaut.	1490	572
Conſtantinus ſive Conſtantius	404	135
Acropolita	1270	432
Hermenopulus	1150	386
Diaconus		10D.
Tii Epiſcopus		10D.
Coſmas	576	188
Hieroſolym.	730	247
Veſtitor		10D.
Criſpinus	337	68
Cyrinus	760	249
Cyprianus Cordubenſis	900	284
Cyrus Theodorus Prodrom.	1110	379

D.

DAniel Raithenus		10D.
Dantes Aligerius	1301	489
David	1053	341
Monachus	1348	505
Demetrius Chomatenus	1203	425
Chryſolora	1398	520
Cydonius	1357	510
Cyzicenus		11D.
Gemiſtus		10D.
Diedericus ſeu Theodoricus	1020	337
Dionyſius Alexandr.	247	51
Papa	259	52
Ditmarus	1008	336
Dominicus de Dominicis	1465	566
Domitianus Ancyr.	545	185
Donatus Diac.	780	251
Dorotheus Monac.	502	180
Drogo	1024	337
Drogo ſive Draco	1058	342
Dudo	990	325

E.

EAdmerus	1121	383
Earnulphus	1114	380
Eddius	720	247

Ed-

	Clar. an.	Pag.
Edmundus de Hadenham	1307	491
Edvardus	1172	394
Elias	1026	338
de Trickyngham	1270	436
Ecdicus		11D.
III. Ibn-Hadithio	1180	397
Monachus		11D.
Elusius	330	67
Emundus Dinterus	1436	549
Ephraim Chersonensis		11D.
Ephrem Syrus	370	73
Epiphanius Constantin.	368	70
Hagiopolita		11D.
Presbyter		12D.
Erchinfridus	1012	337
Ericus Olai	1448	556
Ermanricus	840	270
Ermentarius	863	277
Ernoldus Nigellus	834	269
Ertwinus Erdmannus	1470	567
Esaias Abbas		12D.
Ethelwolfus Monac.	820	268
Eubion		12D.
Eubulus Lygrensis	631	219
Eudoxius	369	61
Euodius	44	14
Monac.		12D.
Eusebius Alexandr.		12D.
Emisenus	341	68
Pamphili Cæsar.	315	64
Eustathius Berytensis	448	144
Patricius Roman.	1033	338
Eustratius Presbyter	578	189
Archiepisc. Thess.	1170	392
Metropolita Nic.	1110	379
Euthymius Zigabenus	1116	381
Eurychianus Adanensis	538	184

F.

	Clar. an.	Pag.
Faustus	400	476
Felix Fabri	1483	570
Flaccus Alcuinus	780	251
Flodoardus	940	315
Florentinus Presbyter	650	220
Folcardus	1060	343
Folcuinus	965	318
Franciscus de Platea	1442	555
Fredegarius Scholast.	740	248
Fridegodus	960	317
Fulbertus	1007	336

G.

	Clar. an.	Pag.
Galfridus, i. e. Stephanus	1120	383
Gauferius	1060	343
Gaufridus	1214	427
Gebehardus	995	325.
Gelasius Cæsariensis	380	80
Gennadius Scholarius: vide Georg. Scholar.		
Georgius Amyrutza	1461	564
Aristinus		13D.
Choniades		14D.
Chumnus		13D.
Cartophylax		14D.
Eleucius	614	217
Eparchus		14D.
Gelesiota	1286	441
Gemistus Pletho	1438	550
Grammaticus		13D.
Hagiopolita		13D.
Heracleensis	1076	346
Lapitha	1340	500
Metochita	1276	436
Mitylenæus		13D.
Monachus		14D.
Pardus		13D.
Phranza	1424	545
Rhetor	640	219
Scholarius	1453	558
Gerardus	980	320
Germanus	1163	391
Monachus	1050	340
Germanus Junior	1222	427
Gervasius Ricoboldus	1301	489
Tilberiensis	1210	426
Gilbertus, sive Sillebertus	1228	384
de Hoylandia	1170	393
Gildas Britannus	581	190
Godescalcus	767	250
Gordianus	555	186
Goteschalchus Holen	1495	574
Gotselinus	1096	351
Gozechinus	1060	344
Gregentius	540	480
Gregorius Barebræus	1270	433
Chioniades	1096	351
Cyprius	1284	439
Melissenus	1440	553
Monachus		14D.
Monachus	895	284
Monac. Cassinensis	1105	377
Nazianzenus	370	72
Palamas	1354	507
Sinaita		14D.
Sisensis	1293	443
Gualfredus	1080	347
Gualferus de Castilione	1180	396
Guilielmus Durantus	1311	493
Gallus	1206	426
Occam	1330	497
Pepinus	1500	574
Pictaviensis	1090	350
de Sanvico	1270	435

H.

	Clar. an.	Pag.
HÆres	760	249
Hariulfus	1105	377
Harmonius	190	38
Hartmannus Schedel.	1492	573
Hegemonius		14D.
Heliconius	395	82
Hemmingus	1095	350
Henricus de Balma	1410	542
de Erfordia	1355	509
de Haſſia	1418	544
de Huecta	1380	518
de Hunting.	1150	388
Woltheri	1463	565
Hepidamnus	1070	343
Heraclidas Nyſſ.	440	143
Herbertus de Boſham	1180	396
Hermannus	1127	384
de Petra	1405	541
Hermias	177	35
Hermogenes	170	32
Heron Confeſſor		15D.
Heſychius	601	216
Illuſtris	536	478
† Hierocles	302	99
Hieronymus	386	81
Alter	1144	386
Camaldulenſis	1430	546
Hilario	397	91
Hildegarius	850	273
Hincmarus Remenſ.	845	272
Hippolytus	220	42
Thebanus	933	312
Hyperechius Abbas		15D.

I.

	Clar. an.	Pag.
JAcobus Baradæus	550	480
Bracelius	1444	555
Cajetanus	1301	489
Diac. Heliop.	456	144
Gruytrodius	1460	562
Monachus	1101	376
Philip. Bergomas	1494	573
de Theramo	1384	519
Zenus	1465	566
Jannotius Manettus	1440	552
Ingelramnus	981	321
Joannes Antiochenus	1090	349
Anton. Campanus	1463	564
Aquilanus	1460	562
Aventinus	1500	575
Beetzius	1468	566
Boccacius	1350	507
Caleča	1331	497
Cantacuzenus	1442	501
Joannes Carolus	1490	571
Carpathius	701	241
Caſtor, ſeu Fiber	1290	442
Chalcedonenſis		16D.
Chryſoſtomus	398	92
Citri Epiſc.	1203	425
Claudianus		17D.
de Ceccano	1217	427
Diaconus		17D.
Dlugoſſus	1465	565
Atinenſis	1087	348
Epiphanienſis	591	191
Eubææ Epiſc.	744	248
Eugenicus		16D.
Fabri	1378	517
de Fordun	1360	511
Gallus	990	323
Geometra		16D.
Gerbrand. de Leydis	1480	569
Glycys	1316	493
Gochius Pupper	1470	567
Gritſch	1428	545
Heroldus	1470	567
Hieroſolymitanus		17D.
de Hildeſhem	1370	516
Italus	950	315
de Lignano	1365	514
Malala	601	213
Maro	580	189
Μαυρόπους	1054	341
Metropolita Epheſ.	1284	439
Milicius	1362	513
Monachus		17D.
Monachus alter		17D.
S. Montis Sinai Mo.	1084	348
Nicænus		16D.
Nicomedienſis	316	66
Palæologus	1355	509
Papa XXI.	1316	493
Pariſienſis	1322	495
Philoponus	601	213
Philoſophus	1080	346
Pinus	1500	575
Rhetor	526	184
Saita		17D.
Sariburienſis	1172	394
Segovienſis	1440	554
Smera Polovecius	990	323
Stauratius		17D.
Syrus	650	482
Theſſal.	680	223
Thoresbeius	1347	504
Tinmuthenſis	1366	515
Trithemius	1483	569
Turocius	1490	572
Tzetzes	1160	390
Vitoduranus	1348	505
Wallingford	1195	399

	Clar. an.	Pag.
Jobus Hieromonachus	1270	434
Jonas Abbas	664	220
Aurelianensis	821	268
Hibernus	630	219
Jordanus de Quedlinborch	1370	515
Josephus Bryennius	1420	545
Christianus	420	138
Genesius	940	313
Judæus	67	16
Irenæus Lugdun.	167	30
Isaac Syrus	540	184
Argyrus	1373	516
Isacius	601	216
Isidorus	754	
Thessalonicens.	1401	541
Iso	860	277
Isychius	601	216
Judas Apostolus	31	9
Julius Africanus	220	49
M. Justinus	1260	431
Martyr	140	30

L.

	Clar. an.	Pag.
Lactantius	303	64
Lampetius Presb.	460	145
Landolphus de Columna	1320	495
Lantfredus	980	321
Laurentius Veron.	1115	380
Leo	975	319
Atinensis Episc.	1044	339
Achridenus	1051	340
Leo		18D.
Magister		18D.
Leonardus Justinianus	1453	557
Leontius Antiochenus	348	68
Byzantinus	590	191
Byzantius	920	311
Cyprius	600	192
Presbyter		18D.
Letaldus	990	325
Letoius	383	80
Levoldus Northovius	1358	511
† Libanius	360	99
Licinianus	584	190
Lucas Chrysoberges	1155	390
Lucius vel Leucius Chavinis	180	

M.

	Clar. an.	Pag.
Macarius Alexandr.	373	75
Ægypt.	373	75
Ancyranus	1430	546
Chrysocephalus		19D.
Macres	1420	545
Magnes	265	54
Manes	277	57
Manfredus	1119	382
Manuel Caleca	1360	511
Chrysoloras	1389	519
Phile	1290	441
Marcion	128	466
Marcus Diadochus	356	69
Eremita	401	135
Eugenicus	1436	548
Gazensis	421	142
Hieromonachus		20D.
Patriarcha Alexand.	1203	425
Martinus	1250	
Bracarensis	560	186
Matthæus Angelus		20D.
Asiatidis Episc.		21D.
Blastares	1335	498
Bossus	1490	571
Camariota	1453	561
Cantacuzenus	1354	508
de Cracovia	1375	516
Jatrus		21D.
Paris	1240	430
Patriarcha CP.	1395	519
†Maximus Philosophus	399	101
Monachus		21D.
Melito	170	32
Methodius	1270	434
CP.	842	271
Metrophanes	858	276
Michael Anchialus	1167	392
Apostolius	1440	551
Balsamon	1440	554
Cerularius	1043	339
Choniata	1204	426
Chumnus	1258	431
Glycas	1120	383
Lochmeyerus	1496	574
Monachus	878	281
Syncellus & Presb.	830	269
Synodensis		21D.

N.

	Clar. an.	Pag.
Nalgodus	1101	375
Nectarius Hieromonachus		21D.
Nennius	620	217
Nestorianus Chronogr.	474	146
Nicæas	420	142
Nicephorus	1101	376
Blemmida	1255	430
Callisti	1327	496
Chumnus	1320	494
CP.	480	146
Gregoras	1345	502
Rhetor	891	284
Uranus		21D.
Niceta Pectoratus	1050	339
Nicetas	1077	346
Choniates	1204	426

Nice-

	Clar. an.	Pag.
Nicetas Archidiac. Const.	1080	347
David	880	281
Mitylenæus	1201	425
Nicænus		21D.
Rhetor		22D.
Scutariota		22D.
Nicolaus	1196	400
Barianus	1494	573
Cabasilas	1350	505
Euboicus	1439	551
Grammaticus	1084	348
de Lyra	1320	494
Plovius	1434	547
Sclengia	1430	546
Nicon	961	317
Niersses Armenus	1175	395
Ghelaiensis	1166	392
Nigellus de Wireker	1200	401
Nilus	440	122
Cabasilas	1340	521
Patriarcha CP.	1373	517
Notgerus Leodicens.	971	318

O.

	Clar. an.	Pag.
ODilo	930	312
Odoricus Forojuliensis	1320	495
Olbertus	1020	337
Oldibertus, sive Odelpert.	804	267
Origines	230	50
Osbernus	1070	344
Osbertus	1120	382
Othlonus	1101	375

P.

	Clar. an.	Pag.
PAlladius	401	135
Pandulphus	1184	399
Pantænus	181	37
Pantaleon Diaconus		22D.
Paphnutius	370	71
Papias	110	26
Paulus Cortesius	1500	576
Persa	436	142
Samosatenus	260	52
Pelagius	1009	
Perdiccas Ephesinus		23D.
Petilianus	399	98
Petrus Alexandrinus	300	-
Apollon. Collatius	1490	571
Apostolus	31	2
Argivorum Episc.		23D.
Brutus	1485	570
Burrus	1500	575
Candidus December	1450	556
Cassiodorus	1302	490
Damascenus		23D.
Dorlandus	1495	573

	Clar. an.	Pag.
Gallus	1070	343
Herentalius	1385	519
Monachus	1212	427
Niger	1475	568
Ranzanus	1478	568
Sebastianus	370	73
Philippus Callimachus Exper.	1486	570
Eystetensis	1305	491
Sidetes	418	137
Solitarius	1095	350
Philo Judæus	40	12
Rhetor		23D.
Philotheus		26D.
Patriarcha CP.	1362	512
Photius	858	274
Pierius	283	58
Pius Papa II.	1458	562
Polemon	385	80
Polycarpus	108	23
Procopius Diaconus		26D.
Gazæus	520	184
Ptolomæus Lucensis	1303	490

R.

	Clar. an.	Pag.
RAbanus Maurus	847	272
Radulphus de Baldock	1304	490
de Coggeshal	1228	428
de Diceto	1183	398
Ranulphus Higdenus	1357	509
Reimannus	990	323
Rembertus	865	277
Remigius	1290	442
Ricemarchus	1085	348
Richardus	1050	341
Anglus	1177	395
de S. Germano	1243	430
Richerius	1260	431
Ricoldus	1296	443
Rigordus	1225	428
Rinaldus II.	1136	385
Robertus de Graystanes	1333	498
Grosthead	1235	429
Monachus	1150	388
de Tumbalenia	1087	349
Rodulfus	1101	375
Rudolphus	850	274
Rufinianus	363	70
† Rutlius Numatianus	417	148

S.

	Clar. an.	Pag.
SAbas Abbas	484	146
Monachus	846	272
Sampirius	1010	
Secundinus	390	476
Sergius	801	483
Severus Antioch.	513	181

Seve-

	Clar. an.	Pag.
Severus Ægyptius	978	320
Sibyllina Oracula	130	28
Sigiſmundus Groſſenbrot	1483	570
Simeon	967	318
Macjinus	1172	394
Theſſalonicenſ.	1418	542
Simon de Cremona	1338	499
Jacumæus	1400	520
Siſebutus	612	
Siſinnius CP.	994	325
Siſinnius	395	82
Siviardus	710	246
Sophronius	629	217
Sozomenus	1292	443
Stephanus Birchingtonus	1380	517
Byzant.	806	267
Epheſius		26D.
Germanus	990	325
Hierapolit.	598	192
Hiſpanus	1150	388
I. Papa	253	51
Sugerius	1123	383
Sylveſter Gyraldus	1198	400
Symeon	1090	349
Abbas		27D.
Euchaitenſis		ib.D.
Monachus		ib.D.
Scholarius		ib.D.
Studita		ib.D.
Syneſius	410	137
Syrus	1010	337
T.		
Tatianus	172	33
Theoctiſtus	472	146
Theodoricus Urias	1414	542
Theodorus Abbas	580	190
Alanienſis		28D.
Antidenſis		27D.
CP.	920	310
Cyzicenus		28D.
Daphnopates	956	316
Iconienſis	564	187
Monachus	1101	376
Mopſueſtenus	407	136
Paphenſis		27D.
Petrenſis		28D.
Presbyter		27D.
Ptochoprodromus	1150	387
Scutariota		28D.
Smyrnæus		ib.D.
Trimethuntinus		ib.D.
Theodoſius	1181	397
Theodotus Antiochenus	423	142
Theodulus Monachus	1311	492
Theognoſtus	282	58
Theofridus	1101	376
Theoleptus	1311	491
Theophilus Alexandr.	385	81
Antioch.	169	30
Chronogr.		28D.
Thomas Anglus	1170	393
Chaundlerus	1457	561
Cheſterfield	1347	504
Dorniberg	1455	561
Haſelbach	1420	544
Hharanita	990	324
Rudburn	1445	555
Spalatenſis	1230	428
Thoros	1054	342
Timotheus Alexandr.	379	80
Chronogr.		28D.
CP.	511	180
Titus Boſtrenſis	362	70
Trajanus	690	225
Turgotus	1008	378
Turibius Aſturicenſis	447	143
Turpinus	773	250
V.		
Valentinus Hæreticus	120	27
Valerius	680	223
Venantius Fortunatus	560	186
Victor Antiochenus	401	135
Urſinus	690	225
Vulfinus Boetius	830	269
W.		
Warmannus	1025	338
Wilhelmus ab Hazenburg	1366	515
Wilhelmus Stephanides	1190	399
Willelmus Anglus	1130	385
Willielmus de Wycumba	1149	386
Wipertus	1056	342
Wolſtanus	1001	336
Z.		
Zacharias Rhetor	491	147
Zozimas Abbas		29D.

Notandum eſt Scriptorum aliquot notitiam quorum Nomina & Ætas in Indice notantur non ſignatâ paginâ, inter Addenda *poſt* Elenchum Auctorum *ad initium hujus Operis reperiri. Sunt autem*

Alphonſus R.	Lucius	Petrus Alexand.
Bulgaranus	Martinus	Sampirus
Iſidorus Pacenſis	Pelagius	Siſebutus.

Conciliorum

Conciliorum Index Alphabetico-Chronologicus.

NB. Concilia Generalia in hoc Indice juxta vulgarem numerandi rationem notantur.

A.

	Ann.	*Pag.*
Abrincatense	1172	420
Adanense	1320	529
Adrumetinum	394	131
Ænhamense	1009	352
Africanum I.	401	149
II.	401	149
III.	407	151
IV.	408	151
V.	409	151
VI.	410	151
VII.	551	203
VIII.	592	211
IX.	603	226
Agathense	506	193
Agaunense I.	515	194
II.	888	307
Agrippinense	346	113
Airiacense	1020	353
Albiense	1254	454
Alexandrinum I.	230	60
II.	308	104
III.	315	105
IV.	324	106
V.	339	111
VI.	362	120
VII.	363	121
VIII.	399	133
IX.	430	158
X.	633	228
Alnense	709	253
Altinense	802	285
Ancyranum I.	315	105
II.	358	117
Andegavense I.	453	177
II.	1269	457
III.	1279	460
IV.	1336	533
V.	1365	537
Angariense sive Sangar.	391	130
Anglicanum I.	756	258
II.	904	326
III.	969	332
IV.	1072	362
V.	1075	363
VI.	1093	370
VII.	1095	371

	Ann.	*Pag.*
VIII.	1167	419
IX.	1341	534
Aniciense seu Podiense	1130	410
Ansanum I.	1025	354
II.	1070	361
III.	1100	374
IV.	1112	406
Antiochense	368	122
Antiochenum I.	252	61
II.	265	62
III.	270	63
IV.	330	108
V.	341	111
VI.	345	112
VII.	356	116
VIII.	357	116
IX.	360	120
X.	363	121
XI.	378	123
XII.	443	164
XIII.	447	165
XIV.	1136	411
Aquileiense I.	381	127
II.	553	208
III.	698	240
IV.	1184	423
Aquisgranense I.	789	263
II.	797	265
III.	799	266
IV.	802	285
V.	809	285
VI.	816	287
VII.	828	289
VIII.	836	291
IX.	842	291
X.	860	295
XI.	862	296
XII.	1022	354
Arausicanum I.	441	164
II.	529	196
Arelatense I.	314	105
II	353	115
III.	452	176
IV.	455	177
V.	471	177
VI.	524	195
VII.	554	208
VIII.	813	286

	Ann.	Pag.
IX.	1210	445
X.	1234	450
XI.	1260	455
XII.	1267	457
Ariminense	359	118
Armachanum	1158	417
Armenum	435	163
Armoricum	1079	365
Arvernense I.	535	198
II	549	202
III.	587	210
Asturicense	446	165
Attiniacense I.	822	288
II.	834	290
III.	870	300
Audomarense	1099	373
Audomaro-Pontanum	1279	460
Avenionense I.	1209	445
II.	1210	445
III.	1270	458
IV.	1279	460
V.	1282	461
VI.	1326	530
VII.	1337	533
Augustanum	952	330
Augustodunense I.	663	231
II.	1094	370
Aurelianense I.	511	193
II.	533	198
III.	538	200
IV.	541	201
V.	549	202
VI.	645	229
VII.	1017	353
Auscense I.	1068	361
II.	1279	460
Auscitanum I.	1300	465
II.	1308	524
Ausonense	1068	361
Autissiodorense I.	578	209
II.	695	240

B.

	Ann.	Pag.
BAgaiense	394	131
Baiocense	1300	465
Balgentiacense I.	1104	403
II.	1151	416
Bambergense	1011	352
Barcinonense I.	540	200
II.	599	212
III.	906	327
IV.	1064	360
Barense	1097	372
Basileense I.	1061	359
II. *Generale*	1431	582
Bassegiense	1228	449
Becanceldense I.	694	239
II.	798	266
Bellovacense I.	1114	406
II.	845	292
Beneventanum I.	1087	368
II.	1091	369
III.	1108	404
IV.	1117	407
Beningdonense	850	293
Berghamstedense	697	240
Biterrense I.	356	116
II.	1233	450
III.	1246	453
IV.	1255	454
V.	1279	460
VI.	1288	461
VII.	1299	465
VIII.	1351	536
Bituricense I.	1031	355
II.	1225	448
III.	1276	459
IV.	1286	463
V.	1336	532
VI.	1438	584
Bononiense	1264	456
Bostrenum	243	60
Bracarense I.	411	153
II.	563	208
III.	572	209
IV.	675	232
Brandanfordiense	959	331
Brennacense	581	209
Brionense	1050	357
Britannicum I.	449	168
II.	512	193
III.	701	252
Brixiense	1080	366
Brivatense	1094	370
Budense	1279	460
Burdigalense I.	385	129
II.	1079	365
III.	1255	454
IV.	1263	456
Burgense	1080	366
Burgundicum	955	331
Byzacenum I.	507	193
II.	541	201
III.	602	226

C.

	Ann.	Pag.
CAbersussitanum	394	130
Cabilonense I.	579	209
II.	603	226
III.	650	230
IV.	813	286
V.	873	301

VI.

	Ann.	Pag.
VI.	875	302
VII.	894	308
VIII.	915	328
IX.	1063	360
X.	1073	362
Cæsaraugustanum I.	380	124
II.	592	211
III.	690	237
IV.	1318	528
Cæsariense I.	196	40
II.	316	106
III.	334	108
Cæsenactense	1042	355
Calchuthense	787	259
Calniense	978	333
Cambricum I.	465	177
II.	940	329
Campiniacense	1238	451
Cantianum	617	227
Cantuariense I.	605	226
II.	1439	586
III.	1463	588
Capuanum I.	389	129
II.	1087	368
III.	1118	407
Carilocense	926	328
Carisiacense I.	849	292
II.	857	294
III.	858	295
IV.	868	299
Carpentoractense	527	195
Carthaginense I.	215	60
II.	251	61
III.	252	61
IV.	253	61
V.	254	61
VI.	255	61
VII.	256	62
VIII.	256	62
IX.	306	104
X.	308	104
XI.	311	104
XII.	348	114
XIII.	390	130
XIV.	397	131
XV.	398	132
XVI.	398	132
XVII.	399	133
XVIII.	401	149
XIX.	401	149
XX.	403	150
XXI.	404	150
XXII.	405	150
XXIII.	407	151
XXIV.	408	151
XXV.	409	151
XXVI.	410	151
Collatio Cath. inter & Don.	411	151

	Ann.	Pag.
XXVII.	412	153
XXVIII.	416	154
XXIX.	418	154
XXX.	418	154
XXXI.	423	156
XXXII.	426	157
XXXIII.	484	178
XXXIV.	525	195
XXXV.	533	198
Cassiliense	1172	419
Cavernense	394	130
Celichythense	816	287
Chalcedonense I.	403	150
II. *Generale* IV.	451	169
Charmense	622	227
Cicestrense I.	1157	416
II.	1289	463
III.	1292	464
Ciliciense	423	157
Cirtense I.	305	103
II.	412	153
Clarendonense	1164	418
Claromontanum I.	1195	371
II.	1110	405
Cleonadense	1162	418
Cloveshoviense I.	742	253
II.	747	253
III.	800	266
IV.	803	285
V.	822	288
VI.	822	288
Coloniense I.	843	291
II.	870	300
III.	873	301
IV.	887	307
V.	1056	358
VI.	1116	407
VII.	1118	407
VIII.	1260	455
IX.	1266	456
X.	1280	460
XI.	1300	465
XII.	1310	525
XIII.	1322	529
XIV.	1423	581
XV.	1452	591
Compendiense I.	756	258
II.	833	290
III.	1085	367
IV.	1270	458
V.	1301	522
VI.	1303	523
VII.	1329	531
Compostellanum I.	900	309
II.	1056	358
III.	1114	406
Complutense I.	1326	531
II.	1379	538

Index Conciliorum.

	Ann.	*Pag.*
Confluentinum I.	860	295
II.	922	328
Constantiense I.	1044	355
II.	1094	370
III. *Generale*	1414	578
Constantinopolitanum I.	336	110
II.	338	110
III.	360	119
IV. *Generale* II.	381	124
V.	383	128
VI.	394	131
VII.	399	134
VIII.	426	157
IX.	448	165
X.	449	167
XI.	450	168
XII.	459	177
XIII.	492	178
XIV.	496	179
XV.	499	179
XVI.	518	194
XVII.	520	195
XVIII.	531	197
XIX.	536	198
XX.	541	200
XXI.	547	201
XXII. *Generale* V.	553	203
XXIII.	587	210
XXIV.	639	229
XXV. *Generale* VI.	680	233
XXVI.	691	237
XXVII.	712	253
XXVIII.	754	255
XXIX.	806	285
XXX.	809	285
XXXI.	814	286
XXXII.	814	287
XXXIII.	842	291
XXXIV.	854	294
XXXV.	861	295
XXXVI. *Generale* VIII.	869	299
XXXVII.	879	303
XXXVIII.	901	326
XXXIX.	944	329
XL.	963	331
XLI.	975	333
XLII.	1140	413
XLIII.	1143	414
XLIV.	1144	414
XLV.	1147	415
XLVI.	1166	418
XLVII.	1168	419
XLVIII.	1277	459
XLIX.	1280	461
L.	1285	462
LI.	1341	533
LII.	1347	535
LIII.	1450	587

	Ann.	*Pag.*
Copriniacense I.	1255	454
II.	1260	455
III.	1262	456
Cordubense	852	293
Coyacense	1050	357
Cyprium	399	134
D.		
DAlmaticum	1199	424
Danicum	1257	454
Dertusanum	1429	582
Dingolvingense	771	258
Diospolitanum	415	153
Divionense	1199	424
Dubliniense	1176	421
Duisbergense	927	328
Dunelmense I.	1255	454
II.	1276	459
Dunstapliense	1214	446
Duriense	779	259
Duziacense I.	871	301
II.	874	301
E.		
EBoracense I.	1195	423
II.	1252	453
III.	1367	537
IV.	1466	588
Egarense	614	227
Eliberitanum	305	103
Emeritense	666	231
Engilenheimense	948	330
Vide Ingilheimense.		
Epaonense	517	194
Ephesinum I.	196	40
II.	245	60
III. *Generale* III.	431	158
IV.	440	163
V.	449	167
Erpfordiense sive Erphord.	932	329
II.	1073	362
III.	1074	363
Exoniense	1287	463
F.		
FErrariense & Florent.	1438	585
Fincenhallense I.	788	263
II.	798	265
Florentinum I.	1055	358
II.	1105	403
Floriacense	1107	404
Forojuliense	791	263
Francofordiense I.	794	264
II.	1006	352
Frisingense	1440	586

Fus-

	Ann.	Pag.
Fusselense	1104	402
Fuxenso	1226	448

G.

	Ann.	Pag.
Gangrense	340	111
Gentiliacense	767	258
Germanicum I.	742	254
II.	745	254
III.	1225	448
Gerundense I.	517	194
II.	1097	372
Gisortianum	1188	423
Glocestriense	1378	538
Gonteriense I.	1231	450
II.	1253	454
III.	1268	457
Grateleanum	928	328
Guastaliense	1106	403
Guidonense	1242	452

H.

	Ann.	Pag.
Habamense	1012	352
Hafniense	1425	582
Hedtfeldense	680	232
Helenense I.	944	329
II.	1027	355
Herbipolense I.	1166	419
II.	1287	463
Herudfordiense	673	231
Hibernicum I.	450	168
II.	1097	372
III.	1152	416
Hierapolitanum I.	173	40
II.	444	164
Hierosolymitanum I.	47	21
II.	350	115
III.	415	153
IV.	536	199
V.	553	208
VI.	1099	373
VII.	1107	403
VIII.	1111	405
IX.	1136	412
X.	1142	413
Hipponense I.	393	130
II.	426	157
Hispalense I.	590	211
II.	617	227
Hispanicum	447	165

I.

	Ann.	Pag.
Jaccitanum	1060	359
Iconiense	230	62
Ilerdense I.	524	195
II.	1129	410
III.	1246	452
Illyricianum I.	367	122
II.	515	193
III.	550	203
Ingilheimense I.	826	289
II.	840	291
Insulanum I.	1251	453
II.	1288	463
Jotrense	1130	411
Juliobonense	1080	367
Juncense	524	195

K.

	Ann.	Pag.
Kalense	1008	352
Karrosense	989	334
Kingstoniense	838	291
Kyrtlingtoniense	977	333

L.

	Ann.	Pag.
Lambesitanum	240	60
Lambethense I.	1206	444
II.	1261	455
III.	1280	461
IV.	1281	461
V.	1330	532
VI.	1351	536
VII.	1362	537
Lampsacenum	365	121
Lanciciense I.	1197	424
II.	1246	453
III.	1285	462
Landavense I.	560	208
II.	890	307
III.	950	330
IV.	955	331
V.	988	334
VI.	1034	355
VII.	1056	358
Langesiense	1278	459
Laodicenum	367	122
Lateranense I.	649	229
II.	1102	402
III.	1104	402
IV.	1110	405
V.	1112	405
VI.	1116	407
VII. *Generale*	1123	409
VIII. *Generale*	1139	412
IX.	1168	419
X. *Generale*	1179	422
XI. *Generale*	1215	447
Latiniacense	1140	413
Laudense	1161	417
Lauriacense	843	291

		Ann.	Pag.
Lausdunense		1109	405
Legionense	I.	1012	352
	II.	1091	368
	III.	1135	411
Lemovicense	I.	1029	355
	II.	1031	355
	III.	1052	357
	IV.	1095	372
Leyrense		1022	354
Lingoniense	I.	830	289
	II.	858	295
	III.	1080	367
Lippiense		780	259
Liptinense		743	254
Londinense	I.	833	290
	II.	944	329
	III.	948	330
	IV.	970	332
	V.	1075	364
	VI.	1078	365
	VII.	1102	402
	VIII.	1107	404
	IX.	1108	404
	X.	1109	404
	XI.	1125	409
	XII.	1127	409
	XIII.	1138	412
	XIV.	1140	413
	XV.	1143	414
	XVI.	1154	416
	XVII.	1162	418
	XVIII.	1175	420
	XIX.	1200	424
	XX.	1214	446
	XXI.	1237	451
	XXII.	1265	456
	XXIII.	1268	457
	XXIV.	1291	464
	XXV.	1296	464
	XXVI.	1309	524
	XXVII.	1321	529
	XXVIII.	1328	531
	XXIX.	1342	534
	XXX.	1382	539
	XXXI.	1391	539
	XXXII.	1396	540
	XXXIII.	1414	581
	XXXIV.	1486	588
Lucense	I.	567	209
	II.	572	209
Lugdunense	I.	196	41
	II.	517	194
	III.	567	208
	IV.	583	210
	V.	1055	358
	VI.	1080	366
	VII. *Generale*	1245	452
	VIII. *Generale*	1274	457
Lumbariense		1176	420

M.

		Ann.	Pag.
MAcrense	I.	881	307
	II.	935	329
Madritense		1473	588
Magalonense		909	327
Magdunense		891	308
Maghfeldense	I.	1332	532
	II.	1362	536
Manaschiertense		687	236
Mantalense		879	306
Mantuanum	I.	835	290
	II.	1064	360
Marciacense		1326	530
Marzaliense		973	332
Matisconense	I.	581	210
	II.	585	210
	III.	627	228
Matronense		962	331
Mediolanense	I.	346	112
	II.	355	115
	III.	390	129
	IV.	451	168
	V.	679	232
	VI.	1287	463
	VII.	1291	464
Meldense	I.	845	292
	II.	1201	444
Melfitanum		1089	368
Melodunense	I.	1216	447
	II.	1225	448
	III.	1300	465
Mercianum		705	252
Mertonense	I.	1258	455
	II.	1300	465
Metense	I.	753	255
	II.	835	290
	III.	858	295
	IV.	863	297
	V.	869	300
	VI.	888	307
Milevitanum	I.	402	149
	II.	416	154
Moguntinum sive Moguntiacense	I.	813	286
	II.	847	292
	III.	848	292
	IV.	852	293
	V.	857	294
	VI.	888	307
	VII.	1023	354
	VIII.	1049	356
	IX.	1054	358
	X.	1069	361
	XI.	1071	362
	XII.	1075	363
	XIII.	1080	366

	Ann.	*Pag.*
XIV.	1085	367
XV.	1105	403
XVI.	1233	450
XVII.	1235	451
Monſpelienſe I.	1162	418
II.	1195	424
III.	1214	446
IV.	1224	448
V.	1258	455
Montilienſe	1209	445
Mopſueſtenum	550	202
Moſomenſe I.	948	330
II.	995	334
Mutinenſe	973	332

N.

NAmnetenſe ſive Nannet. I	658	231
II.		308
III.	1127	409
IV.	1264	456
Narbonenſe I.	589	211
II.	791	263
III.	906	327
IV.	911	327
V.	990	334
VI.	1054	358
VII.	1056	358
VIII.	1090	368
IX.	1207	445
X.	1227	449
XI.	1234	450
XII.	1374	538
Nazarenum	1160	417
Nemaucenſe I.	886	307
II.	1096	372
III.	1284	462
Neocæſarienſe	315	105
Neopolitanum	1120	408
Neuſtriacum	877	302
Nicænum I. *Generale* I.	325	106
II. *Generale* VII.	787	259
Nicenſe ſive Nicænum	359	118
Nicopolitanum	372	372
Nicoſienſe I.	1313	526
II.	1320	528
III.	1340	533
Niddenſe	359	118
Nigellenſe ſive Nivigellenſe	1200	424
Normannicum I.	1161	417
II.	1184	423
Northamptonienſe I.	1138	412
II.	1164	418
III.	1176	420
IV.	1177	422
V.	1267	457
Norwicenſe	1255	454
Noviomagenſe	831	289

	Ann.	*Pag.*
Noviomenſe I.	814	287
II.	1344	535
Nugarolienſe I.	1290	464
II.	1303	523
III.	1315	527
Nymphæenſe	1233	450

O.

OSborienſe	1062	359
Oſcenſe	598	212
Othonienſe	1245	452
Ovetenſe I.	873	301
II.	901	326
III.	1115	406
Oxonienſe I.	1160	417
II.	1222	447
III.	1408	576

P.

PAderbornenſe I.	777	259
II.	786	259
Palentinum I.	1114	406
II.	1129	416
III.	1388	539
Pampilonenſe	1023	354
Papienſe I.	1076	364
II.	1160	417
III. *Generale*	1423	581
Pariſienſe I.	362	120
II.	551	203
III.	557	208
IV.	573	209
V.	577	209
VI.	615	227
VII.	824	288
VIII.	829	289
IX.	832	289
X.	834	290
XI.	847	292
XII.	849	293
XIII.	1050	357
XIV.	1092	370
XV.	1105	403
XVI.	1129	410
XVII.	1147	415
XVIII.	1186	423
XIX.	1196	424
XX.	1201	444
XXI.	1209	445
XXII.	1212	446
XXIII.	1223	447
XXIV.	1226	448
XXV.	1260	455
XXVI.	1263	456
XXVII.	1264	456
XXVIII.	1303	523
XXIX.	1312	526

	Ann.	Pag.
XXX.	1323	529
XXXI.	1329	531
XXXII.	1346	535
XXXIII.	1394	539
XXXIV.	1429	582
Pedredanum	1071	362
Pennafidelense	1302	522
Pergamense	150	39
Perpinianum	1408	577
Pharense	664	231
Pictaviense I.	1000	335
II.	1032	355
III.	1078	364
IV.	1100	373
V.	1106	403
VI.	1280	461
VII.	1284	462
Pinnatense	1062	360
Pipewellense	1189	423
Pisanum I.	1134	411
II. *Generale*	1409	577
Pistense I.	862	288
II.	869	300
Placentinum I.	1095	370
II.	1132	411
Pontigonense	876	302
Portuense	897	308
Posoniense	1309	524
Pragense I.	1405	576
II.	1421	581
Ptolemaidense	411	151

Q.

	Ann.	Pag.
QUintiliniburgense I.	1085	367
II.	1105	403

R.

	Ann.	Pag.
RAtisponense	792	263
Ravennatense sive Ravennense I.	419	156
II.	877	302
III.	904	327
IV.	967	331
V.	997	335
VI.	1014	353
VII.	1128	410
VIII.	1253	453
IX.	1270	458
X.	1286	463
XI.	1307	523
XII.	1310	525
XIII.	1311	526
XIV.	1314	527
XV.	1317	528
Rodingense I.	1206	444
II.	1279	460
Redonense	1273	458
Regense	439	163
Rhemense I.	625	228
II.	813	286
III.	892	308
IV.	900	309
V.	923	328
VI.	936	329
VII.	953	331
VIII.	975	333
IX.	989	334
X.	991	334
XI.	994	334
XII.	995	335
XIII.	1049	356
XIV.	1092	369
XV.	1094	370
XVI.	1119	408
XVII.	1131	411
XVIII.	1148	416
XIX.	1232	450
XX.	1235	451
XXI.	1239	451
XXII.	1271	458
XXIII.	1287	463
XXIV.	1408	577
Rochinghamense	1094	370
Roffiacense I.	1258	455
II.	1327	531
Romanum I.	251	61
II.	263	62
III.	313	105
IV.	342	112
V.	349	114
VI.	367	121
VII.	370	122
VIII.	378	123
IX.	382	128
X.	386	129
XI.	430	157
XII.	431	158
XIII.	433	163
XIV.	444	164
XV.	449	168
XVI.	465	177
XVII.	484	178
XVIII.	487	178
XIX.	494	178
XX.	495	178
XXI.	499	179
XXII.	501	192
XXIII.	502	192
XXIV.	503	193
XXV.	504	193
XXVI.	518	195
XXVII.	531	197
XXVIII.	531	197
XXIX.	532	198

	Ann.	Pag.
XXX.	589	211
XXXI.	595	211
XXXII.	601	226
XXXIII.	606	227
XXXIV.	610	227
XXXV.	640	229
XXXVI.	648	229
XXXVII.	667	231
XXXVIII.	680	232
XXXIX.	680	232
XL.	705	252
XLI.	721	253
XLII.	724	253
XLIII.	726	253
XLIV.	731	253
XLV.	743	254
XLVI.	745	254
XLVII.	769	258
XLVIII.	799	266
XLIX.	800	266
L.	826	289
LI.	853	294
LII.	861	296
LIII.	862	296
LIV.	863	297
LV.	864	298
LVI.	865	298
LVII.	868	298
LVIII.	877	302
LIX.	879	302
LX.	879	302
LXI.	881	306
LXII.	893	308
LXIII.	897	308
LXIV.	904	327
LXV.	906	327
LXVI.	949	330
LXVII.	963	331
LXVIII.	964	331
LXIX.	964	331
LXX.	969	332
LXXI.	983	333
LXXII.	989	334
LXXIII.	993	334
LXXIV.	996	335
LXXV.	998	335
LXXVI.	1015	353
LXXVII.	1046	356
LXXVIII.	1047	356
LXXIX.	1049	356
LXXX.	1050	356
LXXXI.	1051	357
LXXXII.	1053	357
LXXXIII.	1057	359
LXXXIV.	1059	359
LXXXV.	1063	360
LXXXVI.	1065	360
LXXXVII.	1074	363

	Ann.	Pag.
LXXXVIII.	1076	364
LXXXIX.	1078	365
XC.	1078	365
XCI.	1079	365
XCII.	1080	366
XCIII.	1081	367
XCIV.	1084	367
XCV.	1089	368
XCVI.	1098	373
XCVII.	1098	373
XCVIII.	1099	373
XCIX.	1116	407
C.	1122	409
CI.	1210	446
CII.	1228	449
CIII.	1302	522
CIV.	1412	578
Rothomagense I.	692	239
II.	1050	356
III.	1072	362
IV.	1074	363
V.	1096	372
VI.	1118	408
VII.	1119	408
VIII.	1299	465
IX.	1335	532
X.	1335	532
XI.	1445	586

S.

SAlegunstadiense	1022	354
Salisburgense I.	807	285
II.	1420	581
Salmanticense	1335	532
Salmuriense I.	1253	454
II.	1276	459
III.	1294	464
IV.	1315	537
Saltzburgense I.	1274	459
II.	1281	461
III.	1291	464
IV.	1310	524
V.	1386	539
Sandionysianum I.	997	335
II.	1053	357
Sangariense	391	130
Santonense I.	563	208
II.	579	209
III.	1096	372
IV.	1280	461
V.	1282	462
VI.	1298	465
Sardicense	347	113
Sardiniense	521	195
Sarisburiense	1222	447
Scheningense	1248	453
Schirachavanense	862	296

	Ann.	Pag.
Scoticum seu Perthense	1259	455
Seleuciense	359	119
Senonense I.	657	231
II.	862	296
III.	1140	412
IV.	1198	424
V.	1252	453
VI.	1269	458
VII.	1320	528
VIII.	1461	587
Siciliense	367	122
Sidense	383	128
Sidoniense	512	193
Silvanectense I.	863	297
II.	873	301
III.	990	334
IV.	1315	527
V.	1326	530
Singedunense	366	121
Sirmiense I.	349	114
II.	351	115
III.	357	116
IV.	358	117
V.	359	117
Sisense	1307	523
Spalense	590	211
Spoletanum, alias Romanum	1234	450
Stampense I.	1092	369
II.	1099	373
Stramiacense	836	291
Suessionense I.	744	254
II.	851	293
III.	853	293
IV.	861	296
V.	866	298
VI.	941	329
VII.	1092	369
VIII.	1115	407
IX.	1120	408
X.	1155	416
XI.	1455	587
Sutrinum I.	1046	356
II.	1059	359
Syriacum	1115	407

T.

	Ann.	Pag.
Tardanense	972	332
Tarraconense I	516	194
II.	1230	449
III.	1242	452
IV.	1279	460
V.	1312	526
Tarsense	1177	421
Taurinense	400	134
Teleptense	418	154
Theodonis-Villare I.	821	287
II.	835	290
III.	844	292
Thevestinum	362	120
Thevinense	536	481
Thusditanum	417	154
Ticinense I.	850	293
II.	855	294
III.	876	302
IV.	997	335
V.	1020	353
Toletanum I.	400	134
II.	405	150
III.	531	198
IV.	589	210
V.	597	212
VI.	610	227
VII.	633	228
VIII.	636	228
IX.	638	228
X.	646	229
XI.	653	230
XII.	655	230
XIII.	656	230
XIV.	675	232
XV.	681	236
XVI.	683	236
XVII.	684	236
XVIII.	688	237
XIX.	693	239
XX.	694	240
XXI.	704	252
XXII.	1086	368
XXIII.	1323	529
XXIV.	1339	533
XXV.	1347	536
XXVI.	1355	536
XXVII.	1473	588
Tolosanum I.	873	301
II.	1056	358
III.	1068	361
IV.	1090	368
V.	1118	408
VI.	1119	408
VII.	1210	445
VIII.	1229	449
IX.	1319	528
Trajectense	697	240
Trecense I.	1104	402
II.	1107	404
III.	1128	410
Tremoniense	1005	352
Trenorciense	1115	407
Trevirense I.	386	129
II.	948	330
III.	1148	416
Triburiense I.	895	308
II.	1031	355
III.	1276	459
Tricassinum I.	867	298
II.	878	302

	Ann.	Pag.
Trojanum	1093	370
Trosleianum I.	909	327
II.	921	328
III.	924	328
IV.	927	328
Tullense I.	550	202
II.	859	295
III.	860	295
Tulugiense, aliis Helenense	1065	360
Turiasonense	1229	449
Turonense, sive Turonicum I.	461	177
II.	567	208
III.	800	266
IV.	813	286
V.	912	327
VI.	1055	358
VII.	1060	359
VIII.	1096	372
IX.	1163	418
X.	1236	451
XI.	1239	451
XII.	1282	462
XIII.	1448	587
Twifordense	685	236
Tyanense	368	122
Tyrium I.	335	109
II.	448	166
III.	518	194
V.		
Valentinum Gall. I.	374	123
II.	530	196
III.	584	210
IV.	855	294
V.	890	307
VI.	1100	373
VII.	1248	453
Valentinum Hisp.	524	195
Vallisoletanum	1322	529
Vasense I.	442	164
II.	529	196
Vaurense I.	1213	446
II.	1368	537
Veneticum	465	177
Venetum	1177	422
Vercellense	1050	357
Vermeriense I.	752	255
II.	853	294
III.	863	298
IV.	869	300
Vernense I.	755	257
II.	844	292
Verolamiense I.	446	165
II.	793	263
III.	794	264
Veronense	1184	423
Viennense I.	892	308
II.	1112	405
III.	1267	457
IV. *Generale*	1311	525
Villaregiense	684	236
Virdunense	947	330
Vizeliacum	1146	415
Uniejoviense	1375	538
Uratislaviense I.	1248	453
II.	1267	457
Urgellitanum	799	266
W.		
Westmonasteriense I.	1066	361
II.	1077	364
III.	1142	413
IV.	1176	421
V.	1177	422
VI.	1226	448
VII.	1316	527
Wigorniense I.	601	226
II.	1240	452
Windleshorense I.	1070	362
II.	1114	406
III.	1175	420
Wintoniense I.	855	294
II.	975	333
III.	1021	353
IV.	1070	361
V.	1076	364
VI.	1139	412
VII.	1142	413
Wormatiense I.	787	262
II.	829	289
III.	833	290
IV.	868	298
V.	890	307
VI.	1076	364
VII.	1122	409

Index Rerum memorabilium, omissis iis, quæ ad singulos Scriptores proprie spectant.

Quæ D. subnexum habent, in *Dissertationibus* quærenda sunt.

A.

Abbatissæ Synodis intersunt, Pag. 240
Abaelardus ob errores de S. Trinitate librum suum comburere coactus, 408
'Αγιοπολιτικὸν *hymnus apud Græcos*, 31 D.
Additamentum Filioque *ad Symbolum in Synodo CP. damnatum*, 305
Legitime factum in Concil. Florentino declaratur, 586
Aden maris rubri portus quis, 42
Adimantus Manetis discipulus, 472
Ejus liber ab Augustino refutatus, ibid.
Ab Addâ diversus, 474
Adrianopolis, plures urbes ita dictæ, 96
Æmiliæ Ecclesiæ à subjectione Episcopi Ravennatensis eximuntur, 403
Αἶνοι *apud Græcos Psalmi qui*, 31 D.
'Ακάθιστος *hymnus B. Virginis apud Græcos*, 31 D.
Quâ occasione institutus, ibid.
S. Albani Monasterium quando conditum, 263
Alemanni tanquam de naturâ Divinâ male sentientes perperam accusati, 418
Allegoricæ S. Scripturæ interpretationes Christianis objectæ, 13
Almarici Carnotensis, ejusque discipulorum insana dogmata, 445
'Αμαρτωλῶν σωτηρία *liber Græcorum Ecclesiasticus* 31 D.
Ambrosii operum editionem novissimam quæ commendant, 77
'Αμωμος *Psalmus* CXVIII. *cur ita dictus*, 32 D.
'Αναβαθμοὶ *cantica graduum apud Græcos*, 32 D.
'Αναγνώσεις *liber apud Græcos quis*, 32 D.
Anastasius Biblioth. & Card. 279, 280
Angelos & animas humanas non prorsus esse incorporales tradebant Patrum nonnulli, 224
Anglicanæ Ecclesiæ sententia de legendis Scripturis Ælfrici tempore, 322. *item de Eucharistiâ, Christum in eâ non esse corporaliter præsentem*, ibid.
Anglicanus Clerus legum Præmunire abrogationem petit, 586
Angliæ aliquot sedes Episcopales in urbes translatæ, 365
Angli Hispanis præcedere debere judicantur, 580
Annatarum exactio damnatur, 583
Anni ab Adamo ad Christum quomodo à Græcis numerati, 139, 140
Anni initium à Christi Nativitate computandm, 525
Anselmo Cant. concessum, ut juxta Romanæ Ecclesiæ Archidiaconum coram Papâ sederet, 372. *Alterius orbis Papa dictus*, ibid.
Antiochenum. uVide Schisma.
'Ανθολόγιον *quisnam liber apud Græcos*, 32. D. *in quibus à Menæis differt*, ibid.
Anthologium novum quid, 33 D.
'Αντίφωνα *Officium Ecclesiasticum*, 33 D. *quando & quomodo recitatum*, ibid.
'Απόδειπνον *Officium apud Græcos*, 34 D.
'Απόστολος *liber Græcorum Ecclesiasticus*, 34 D. *cur ita dictus*, ibid. *antiquitas ejus*, ibid.
'Αποστολοευάγγελον *quid*, 34 D.
Aquæ benedictio apud Græcos quæ, 30 D. *Officium duplex*, ibid. *aquæ in memoriam baptismatis Christi domi servatæ*, ibid.
Arianus divinitus obmutescens conversus, 194
Ariani quo sensu Christum Deum, & verum Deum esse dicebant, 67, 68 D. *Creaturam esse affirmabant*, 68 D. *qualem Filii generationem agnoscebant*, 73. D. *idem illis creare & gignere*, ibid. *Filium esse* ὁμοούσιον *præfracte negabant*, 75. D. *nec æternum esse nisi Patris solummodo voluntate agnoscebant*, 80 D.
Arii fraus & vafritia notata, 80. 87 D.
Aristotelis libri quidam excussi, 445
Armeni à suis erroribus liberati, 227. *Errores hi quinam*, 228
Armeni, rejectis erroribus, doctrinam Catholicam recipiunt, 297. 413

Armeni in Acephalorum hæresin quomodo pertracti, 481, 482
Armeniorum cum Græcis concordia tentata, 392. plenius, 421. quo sensu appendicem ad Trisagium intelligunt, ibid. cum Latinis Concordia, 523. 529
Armachanæ Academiæ alumnis solis licet Theologiam publice prælegere, 418
Articuli Cleri, qui, 528
Ἄρτος ἐπιούσιος in Oratione Dominicâ, quid, 50
Athanasio crimina, viz. crudelitas, adulterium, homicidium, illicita ordinatio, impietas in Tyriâ Synodo objecta, 109
Augustini editio nova Benedictinorum, ejus laus, elegantia, & utilitas, 83
Augustini de Roma libellus damnatus salvo auctore, 583

B.

BAmbergensis Ecclesia in Episcopatum erecta, 352
De Baptismo Hæreticorum controversia, quandò orta, 42, 61, 62
Baptismus, varia apud Græcos circa illum officia, 34 D.
Barlaamitarum hæresis damnata, 533
Βασίλειοι qui libri, 35 D.
Βῆμα apud Manichæos, quid, 35 D.
Beneventana sedes Archiepiscopatus quando facta, 332
Berengarius synodice non semel damnatus, 356, 357. abnegatâ sententiâ suâ fidem Romanam amplexus, 358, 359, 365
Bibliotheca à Carolo Imp. IV. Universitati Carolinæ dono data, 515
Bigamos notavit vetus Ecclesia, 52 D.
Bohemorum postulata in Conc. Basil. 583
Bonifacius P. VIII. Philippum Galliæ R. injuriis afficit, 523
Bremensis Ecclesia quando fundata, 565
Bremensium & Hamburgensium Episcoporum & Archiep. series, 565
Britannorum Episcopi Romanos ritus agnoscere recusant, 226
Bogomilorum hæresis quando orta, 387 insana dogmata quæ, 414
Buttas Gymnosophistarum præceptor, 469

C.

CÆsaraugusta sedes Metropolitana, 528
Canon varios notat Græcorum libellos & Officia Ecclesiastica, 43, 44 D.
Canon magnus quis, & cur ita dictus, ibid.
Canones in Dipiycha non relati, 175
Canonum collectores, 176
Cantuariæ Archiepiscopalis dignitas extincta Lichfeldensi restituta, 285
Cantuariensis Archiepiscopus totius Angliæ Primatis titulo donatus, 370
Cantuariensium Archiepiscoporum series & Vitæ, 517
Cathismata in Græcorum Psalterio quæ, 59 D.
Catholicæ communionis judices à Theodosio constituti, 125, 126
Χαιρετισμοὶ hymni in laudem B. Virginis, 57 D.
Chatzitzarii quare sic dicti, 11 D.
Christus, vide Filius.
Christus idem sub veteri & novo Testamento, 467
Christiani in Ægypto singulares, 324
Clementinæ Constitutiones, 526
Clericorum in commune viventium societas instituta, 355
Clericorum conjugium adversus Papæ decretum animose tuentur Germani, 363
Codex Encyclius quis, & quando conditus, 174, 175
Codex Canonum Ecclesiæ universæ quis, 175. Origo ejus & progressus, ibid. & 176
Codex Canonum Ecclesiæ Orientalis, 176. & 36 D. quot & quos Canones continet, 35 D. in synodis super mensam collocatus, 36 D.
Codex Canonum Æthiopicus, quid continet, 37 D.
Codex Evangeliorum in conciliis super mensam poni solitus, 36 D.
Cælestis dea ab Afris culta, 81. 475. varia sortita nomina, 475. sub Veneris nomine præcipuè à Carthaginensibus adorata, ibid. Astarte apud Phœnices dicta, 476
Cænobium Peribleptæ Constantinopoli quid, 381
Coloniensium Episcoporum & Archiepiscoporum Catalogus, 511
Concilium Oecumenicum jure haberi potest absque Papæ auctoritate, vel legatis, 256. potestatem habet immediatè à Christo, 579. etiam super Papam, ibid. & 584
Confessio fide μακρόστιχος dicta quæ, 112
Confirmatio cum Baptismo olim conjuncta, 48 D.
Conjugium cum consanguineâ damnatum, 335
Conjugium Clericorum damnatum, 453
Constantini Chrysomali impia & absurda, dogmata quæ, 413
Constantinopolis quando ædificata, quando dedicata 67
Constantinopolitano Antistiti proximus post Romanum Episcopum honor tributus, 126

Simultates

Simultates inter utramque sedem inde ortæ, 127. *Sedi huic privilegia à Concilio Chalcedonensi concessa*, 173, 174
CPolitanorum Patriarcharum series, 517
Consuetudines Anglicanæ confirmatæ, 418
circa eas turbæ, ibid.
Contentio inter Theologos & juristas Oxon. 540
Controversia de conjugio Clericorum quomodo decisa, 333, 410
Coventrensium & Lichfeldensium Episcoporum series, 504

D.

Damasceni locus de processione Spiritus S. à Græcis in Synodo accuratè excussus, 462
Decimæ quomodo olim dividendæ, 285
Decimarum pars quarta Ecclesiis Cathedralibus persolvenda, 361
Dei unitas à gentilibus agnita, 102
Defensor Ecclesiæ quis, 11 D.
Deputatus in Ecclesiâ Græcâ quis, 58 D.
an idem cum Ceroferario, ibid.
Διακονικὸν *quid*, 37 D.
Διδαχαὶ *&* Διδασκαλίαι *veterum quæ*, 11, 48
Διδαχαὶ *apud recentiores Græcos quales*, 37 D.
S. Dionysii reliquiæ detectæ & recognitæ, 357
Dionysii Areopagitæ scripta quando publicè citata, 482
Διπλοκατηχέμενον *quod notat*, 38 D.
Δίπτυχα *quæ*, 38 D. *antiquitas eorum*, ibid.
Discipulus, quis, 567
Dominica in Palmis, & oratio in eâ usurpanda, 34 D.

E.

Ebionitæ in Judæ Epistolâ Catholicâ descripti & designati, 9, 10.
Edessa à Saracenis quando occupata, 376
Ειρμολόγιον *liber Græcorum Ecclesiastitus, quis*, 38 D.
Εἴσοδος *in Ecclesiâ Græcâ duplex*, 39 D.
quænam in his officia, ibid.
Encænia, plura circa hæc apud Græcos officia, 38 D.
Electoribus imperatorem eligendi an facultas à Papa primum concessa, 335
Ἐννάτα *officium pro defunctis*, 39 D. *cur ita dictum*, ibid.
Episcopi contumeliosè non tractandi, 305
Episcopis injustè depositis, an cum eorum successoribus colenda communio, 434
Evangeliorum Codex apud Græcos qualis, 40 D. *varia Evangelia in eorum officiis*, ibid.
Εὐαγγελιστάριον *quid*, 41 D.
Euchaitarum urbs Theodoropolis cur dicta, 341
Ἑξάψαλμος *quid*, 39 D.
Excommunicatorum nomina mox publicanda, 302
Excommunicatus post mortem absolutus, 328
Ex Enochi libro plura desumpsit Sibyllinorum auctor, 28
Exequiæ, officia circa eas apud Græcos, 39 D.
Expeditio nova in terram sanctam à variis Synodis decreta, 423
Expeditio contra Saracenos in Hispaniâ sancita, 424
Eucharistia sub una specie ministranda non obstante Christi institutione & Ecclesiæ Primitivæ praxi decernitur, 580
Εὐχολόγιον *Græcorum quid continet*, 41 D.
exemplar vetustissimum, ibid. *præstantissima editio*, ibid.
Eusebius Arianismi immerito postulatus, 62 D. & seqq. *quinam ex veteribus eum accusârint*, 62 D. *malignus Baronii in illum animus undè*, 63 D. τὸ ὁμοούσιον *Filii agnoscebat*, 79 D. *cur hoc vocabulum ægrè admisit*, 79, 84 D. *subscriptio decretis Nicænis prolixè vindicata*, 83 D. *formulam fidei Synodo Nicænæ obtulit*, ibid. *accuratum ejus decreti Nicæni examen*, 83, 84 D. *apologiam pro se adversus Arii dogmata edidit*, 85 D. *plures veterum & recentiorum sententiæ probantes illum non fuisse Arianum*, 85, 86 D. *commercium ejus cum Arianis undè*, 87 D. *imposuit ei Arius*, ibid. *in scriptis ejus durius & incautius dicta unda*, ibid.
Eystetensium Episcoporum Catalogus, 491

F.

Festum Translationis manûs S. Joannis Baptistæ quando institutum, 317
Festum Conceptionis B. Virginis institutum, 583
Fidei formula à Papa noviter electo profitenda, 583
Filius minor Patre quo sensu à veteribus dictus, 64 & seqq. D.
Filii ex Patre progressus ad condenda universa, 65 & seq. D. *quid per dictum illud de Filio*, priusquam nasceretur non erat, *intelligebant Ariani*, 66 D.
Filii Divinitas demonstratur, 67 & seqq. D. *Filius* αὐτόθεος *quo sensu dictus*, 69 D.

69 D. *Essentiam habet Divinam sibi à Patre communicatam,* 71 & seqq. D.
Filii generatio Divinæ Essentiæ communicationem denotat, 73, 74 D. *Ejusdem cum Patre naturæ,* 75, & seqq D.
Filium Patri esse simillimum, ejusque imaginem quo sensu agnoscebant Patres Catholici, 76, & seqq. D. *Omnia habet quæ Pater,* 78 D. *ejus Æternitas fusè demonstratur,* 79, & seqq. D.
Fratres Prædicatores hæreticæ pravitatis inquisitores facti, 450

G.

Galerus rubrus Cardinalitius primum institutus, 452
Galliæ interdictum ob Philippi Regis nuptias illicitas, 424, *solutum,* ibid.
Gebehardus in Papam electus, 358
Γεροντικὸν liber Græcorum qualis, 37 D.
Gilberti Porretani errores circa S. Trinitatem qui, 415. *excussi iterum & damnati,* 416
Gothicus ritus apud Hispanos abrogatus, 359, 360
Græcæ Ecclesiæ lites circa lumen in monte Thabor, 535
Græcorum cum Latinis concordia penitus rejecta, 419
Græcorum unio cum Latinis facta, sed frustra, 458, 459
Græcorum Legati Basileam ad Concilium veniunt, 583
Græcorum unio cum Latinis in Concilio Florentino stabilita, 586. *in Concilio CPolitano rejecta,* 587

H.

Harduini de Josepho insolens judicium, 3
Hæretici an post mortem damnari possint, 205
Henrico IV. *imperium abrogatur, & Rodulpho datur,* 366. *à Gregorio Papâ sæpe excommunicatus,* 367, 368. *iterum excommunicatus,* 402. *iterum depositus,* 403
Henricianorum hæresis quæ, 367
Henricus de Zæmeren Decanus Antverpiens. 497
Herodes quando regnum suum primum auspicatus est, 3
Haytonus Armeniæ Rex fit Monachus Minorita, 443
Hiberniæ Archiepiscopatus quatuor qui, 416. *quando instituti,* ibid.
Hibernicæ Ecclesiæ status ad Anglicanæ formam compositus, 419
Hieronymus Pragensis dogmata sua abjurat, 580. *abjurationem revocat,* ibid. *hæreseos damnatus vivicomburium patitur,* ibid.
Hierosolymitana expeditio decreta, 372, 374
S. Hildegardi nova suas prophetias evulgandi facultas à Pontifice concessa, 416
Hippolyti tres, 44
Homeritæ qui, 480. *ad Christianismum quando conversi,* ibid. *inter eos multi Judæi,* ibid.
Horologium Græcorum quæ continet, 59 D.
Horologium parvum quid, 60 D.
Hussitæ hæreseos damnantur, 582. *ab adversariis vexantur,* ibid. *eorum Fidei Confessio,* 581
Hymnus Domini, quem Christo affinxerunt Priscillianistæ, 1
Hymnus vespertinus quis, 40 D. *ejus antiquitas demonstratur,* ibid. *an ab Athenogene compositus,* ibid.
Hymnus Matutinus quis, 42 D. *Angelicus cur dictus,* ibid. *magna illius antiquitas,* ibid. *Hymnis Deum colere solebant primi Christiani,* ibid. *Christi divinitatem celebrârunt,* ibid.
Hymnologium Græcorum quid continet, 57 D. *varia hymnorum genera,* ibid.

I.

Jacobitæ unde dicti, 480
Jejunium primi mensis quomodo celebrandum, 355
Jejunium in omnium Apostolorum vigiliis imperatum, 372
Ignatii Patriarchæ CP. depositio Synodalis, 295. *ejus per aliam Synodum restitutio,* 299
Imaginum adoratio à Synodo Orientali Oecumenicâ damnata, 256, 257. *item in Synodo Francofordiensi,* 264. *& in Synodo Parisiensi,* 288. *Nullus pro imaginibus testis productus ante seculum* IV. 261. *cultus imaginum restitutus,* 291
Impostor quinque crucifixionis vulnera præ se ferens punitus, 447
Incestuosorum hæresis quæ, 360
Investiturarum fautores in Angliâ excommunicati, 402, 404
Investituræ laicorum sæpius damnatæ, 404, 405, 406, 407, 408. *Pontifici concessæ,* 409
Joachimi Abbatis liber de S. Trinitate damnatus, 447
Joannes Huss hæreseos damnatus crematur, 580

Index Rerum.

Joannes Patriarcha CP. exauctoratur, 535
Josephi de Christo Domino testimonium vindicatum, 17. à Judæis è libris suis erasum, 18. locus difficilis de Ballistis, ὁ υἱὸς [illegible], commode explicatus, 19
Joviniani errores damnati, 129. de eo quid exinde factum est, ibid.
Judæi Angliâ expulsi, 464
Judices jurejurando obligandi ad munus sanctè obeundum, 494
Ivo ad sedem Carnotensem difficulter admissus ab ipso Pontifice consecratus, 369

K.

Καλενδάριον sive Ephemeris Ecclesiastica, 43 D.
Κλίμαξ liber Ecclesiasticus apud Græcos quis, 44 D.
Κοντάκιον quid, 94
Κοντάκιον breve canticum apud Græcos cur ita dictum 44 D. Contaciorum origo quæ, ibid.

L.

Λυχνικὸν quid, 45 D.
Linguæ Hebraicæ, Arabicæ, & Chaldaicæ in Academiis perdiscendæ, 526
Lisoii & Heriberti hæreses & blasphemiæ quæ, 353
Liturgia Domini apud Æthiopes quæ, 466
Liturgicum Græcorum quid continet, 45 D.
Liturgiarum origo, ibid. Basilii, Chrysostomi, & Præsanctificatorum liturgiæ quo ordine in Ecclesiâ Græcâ recitatæ, ibid.
Lucernarium quodnam apud Græcos officium, 46 D. Lucernarium & vespertinum quomodo differunt, ibid. antiquitas hujus officii, ibid. luminaria in Ecclesiis olim accendi solita, & donationes in hunc usum, ibid.

M.

Μηναῖον Græcorum quid continet, 46, 47 D. rerum etiam memorabilium in hoc opere officia, ibid. invocatio Sanctorum in his officiis frequens, ibid.
Magalonensium & Monspeliensium Episcoporum series & vitæ, 499
Manichaismi conditores, 468. suam habuit Trinitatem, 470
Manetis & veterum Manichæorum scripta recensita & illustrata, 470, 471, &c.
B. Mariæ V. Conceptio immaculata, 583
Maronitæ num olim Catholici, 189, 481. Legatos ad Eugenium P. unionis causâ mittunt, 586
Martialis Lemovicensis Apostolici nomine honorandus, 355
Μαρτυρικὰ hymnus apud Græcos in honorem Martyrum, 46 D.
Martyrum cultus prohibitus, 293
Massaliani Hæretici qui, 381. quis primus hujus sectæ auctor, ibid.
Menologium Græcorum quid continet, 47 D. antiquissimum illius exemplar, ibid.
Millennium septimum & sabbaticum, & quid de eo veteres, 11
Missarum & indulgentiarum nimius usus coercitus, 354
Monachi à scriptoribus gentilibus acriter vellicati, 101
Monachi Christiani à Rutilio notati, 148
Monachis & Canonicis legum & Physicæ studium interdictum, 418
De Mosaicorum rituum observantiâ Æt. XV. controversia unde orta, quomodo definita, 21. ad intelligendas Pauli Epistolas apprimè necessaria, 22
Mozarabicum officium à quo institutum, 366. cur ita dictum, ibid. in quibusnam Hispaniæ Ecclesiis hodie retinetur, ibid. à Card. Ximenio emendatum, 367
Musæum, sive schola Alexandrina in eorum usum, qui meliores literas profitebantur, instituta, qualis, 34
Mysteriis sacris tres ordines olim expulsi, 95

N.

Nipho monachus Bogomilicus, circa illum turbæ, 415
Noetus se pro Mose venditat, 60
Nomocanon quid, 48 D. quis eum composuit, ibid. librum pœnitentialem notat, 49 D.
Notarum in excipiendis sermonibus apud veteres mos, 136
Nuptiæ quartæ velut illegitimæ damnatæ, 326
Nuptiæ incestuosæ damnatæ, 409
Nuptiæ, varia circa illas officia, 52 D. per octo dies à Græcis celebratæ, ibid.

O.

Octoechus Græcorum quis, 49 D. hujus officii celebrandi mos, ibid.
Οἶκος hymnus quis, & cur ita dictus, 49 D.
Ὁμοούσιος vocabulum à patribus Nicænis cur adhibitum, 75 D.
Oratio ὀπισθάμβωνος quæ, 49 D. cur instituta, ibid.
Ordo Dominicanorum quando institutus, 447
Ordinatorum à Simoniacis pœnitentia qualis, 356

Ordi-

Ordinationum varia apud Græcos genera, & diversa circa illas officia, 57, 58, D.
Ὄρθρος quodnam apud Græcos officium, 49 D.
Osnaburgensium Episcoporum Catalogus, 567
Othonis & Ottobonis constitutiones pro legibus Ecclesiasticis in Angliâ receptæ, 461
Ovetensis Ecclesia Metropolitana quando facta, 301. *ejus confirmatio,* 326
Oxoniense decretum de Appellationibus abrogatur, 531. *decretum contra Lollardos,* 576

P.

Pampilonensi Ecclesiæ sedes Episcopalis restituta, 354
Panegyricum liber Græcorum Ecclesiasticus quis, 50 D.
Papa non aliunde quam ex Longobardiâ eligendus, 359
Papæ exactiones in Angliâ rejectæ, 449
Papæ quinta redituum Ecclesiasticorum pars ad triennium concessa, 453
Papam reliquis Patriarchis ordine, non dignitate, præcedere agnoscunt Græci, 587
Paracletice liber Græcorum Ecclesiasticus, 50 D. *cur ita dictus,* ibid. *errores in eo à L. Allatio notati,* ibid.
Paradisus liber Græcorum quid continet, 50 D.
De Paschatis die controversia, 40
Πασχάλιον *quid,* 51 D.
Pater in personis Trinitatis considerandus ut fons & principium Deitatis, 63, 64 D.
Πατερικὸν *liber Ecclesiasticus apud Græcos,* 51 D.
Patriarchæ in Synodo Nicænâ non stabiliti, 107
Patriarcharum apud Socratem mentio quo sensu, 126
Paulus æque ac Petrus Romanæ Ecclesiæ conditor & Episcopus, 8
Pauli Samosateni dogma de Christo quid, 53
Paulus de Waan quis, 574
Peccatores post pœnitentiam lapsi quomodo recipiendi, 210, 211
Pedilavium cur institutum, & quomodo celebratum, 48 D. *mos hic à Regibus observari solitus,* ibid. *in festo Pedilavii quis Judam proditorem repræsentabat,* ibid. *item quis Petri Apostoli locum in hoc festo tenebat,* ibid.
Πεντηκοστάριον *quisnam apud Græcos liber,* 51 D. *quid in eo carpit Allatius,* ibid.
Petavii malignus in Eusebium animus, 83 D.
Petrum Romæ XXV. *annos non sedisse pluribus demonstratur,* 2. *argumenta Schelstratii ex antiquitate in contrarium allata solvuntur,* 5. *ejus cum Simone Mago Romæ conflictus quis primus meminit,* 7. *Romanæ Ecclesiæ Episcopus proprie dici non potest,* 8
Petri de Bruis hæresis quæ, 412
Philadelphia in sedem Metropolitan. erecta, 491
Philosophi nomen Monachis improprie tributum, 36
Philippus Francorum Rex ob uxorem dimissam & incestas nuptias sæpius excommunicatus, 371. *pœnitens factus Monachi habitum induit,* ibid.
Philosophi Gentiles in Concilio Nicæno de fide disputantes, 107
Φωταγωγίαι *preces vespertinæ apud Græcos,* 57 D.
Πίναξ *libellus pœnitentialis,* 51 D.
Posnaniensium Episcoporum series & vitæ, 566
Portus Romanus ad mare rubrum, 43
Pœnitentia, plura circa illam officia in Euchologio Græcorum, 46 D.
Pragmatica Sanctio, 585
Προξαπόστολος *quid,* 52 D. *quo ordine in Ecclesiâ lectus,* ibid.
Presbyteri titulus ætate seniorem apud veteres plerumque denotat, 37
Primiano Donatistarum Episcopo objecta crimina quæ 131
Processio S. Spiritus ex Filio in Synodo Florentinâ decernitur, 586
Προοιμιακὸς *Psalmus quis,* 52 D.
Προψάλματα *quæ,* 52 D.
Psalterium apud Græcos recitandi ordo, 59 D.
Purgationis usus per judicium aquæ frigidæ confirmatus, 361
De Purgatorio Græcos inter & Latinos disputatur, 585

R.

Ravennæ Episcopo secundus à Pontifice locus in conciliis concessus, 356
Regulæ ad explicandam Filii ad Patrem relationem necessariæ, 63 D. & seq.
Rhetores Ecclesiastici qui, 24 D. *eorum dignitas splendida,* 25 D. *munus eorum late sumptum,* ibid.
Rhetores Palatini, 26 D.
Ῥογάλια *apud Græcos quid notant,* 52 D.
Romanus Pontifex ab Episcopis Africanis damnatus & excommunicatus, 203

Romani Pontifices non nisi à duabus Cardinalium partibus eligendi, 422
Roscelini Dialectici errores perniciosi de Trinitate, &c. 369
Russi Græcorum ritus quando, & quâ occasione amplexi, *323

S.

Saraceni orientem invadunt, 75
Schematologium quid, 53 D. *plura quæ huc spectant Officia,* ibid.
Schisma Ecclesiæ Antiochenæ quando sublatum, 123
Schisma in Ecclesiâ CP. *ob Arsenii depositionem ortum,* 434. *in Ecclesiâ Occidentali inter Urban.* VI. *& Clement.* VII. *PP.* 538
De Schismate quæstio à viris doctis multum agitata, 517. *Schisma triceps,* 579
Schola κατηχήσεων *Alexandrina, ejus antiquitas, institutio, magistri,* 34, 35. *unica, non duplex,* ibid. *à Rhodone in Siden Pamphyliæ urbem translata,* 35
Scholæ publicæ in Monasteriis & Episcopiis institutæ, 286
Scotellus, quis, 562
Scoticanæ Ecclesiæ subjectio ab Anglicanis vindicata, 420
Scythianus hæresis Manichaicæ conditor, 468. *vitæ genus, dogmata, scripta, & infelix exitus,* ibid.
Sidemanni Devoniæ Episcopi obitus, 333
Solomonis locus Prov. VIII. 22. *rite explicatus,* 81 D.
Stigandus Archiepiscopus Cant. ob graviora crimina depositus, 361
Στιχηρὸν *quid,* 53 D. στίχος *&* στιχηρὸν *quomodo differunt,* ibid.
Στιχηράριον *libellus Ecclesiasticus quis,* 53 D.
Synaxarium quisnam apud Græcos liber Ecclesiasticus, 53 D. *Nicephori in eo condendo labor,* ibid.
Synodus prima & secunda quæ, & cur ita dicta, 296

T.

Τακτικὰ *libri cæremoniales,* 54 D.
Templariorum Ordo habitum & regulam quando accepit, 410. *à Clemente P.* V. *extinguitur,* 526
Templum in monte Sion à Latinis dedicatum, 412
Terbinthus Manetis præcursor, 468. *Buddas dictus,* ibid. *ejus misera mors,* ibid.
Testamentum XII. *Patriarcharum quo fine scriptum,* 29
Τετραώδιον *quid, & quando usurpatum,* 54 D.
Theopaschitarum hæresis Romæ damnata, 296
Θεοτόκια *cantica in laudem Deiparæ,* 43 D.
Θεοτοκάριον, 43 D.
Thesaurus liber Græcorum Ecclesiasticus, 43 D. *Thesaurus novus,* ibid.
Thessaliæ Episcoporum ordinatio inter sedem Romanam & CP. controversa, 197
Theutberga Regina propter adulterium repudiata, 295, 296, 297. *causa hæc à Pontifice in Concilio Romano damnata,* 297. *legatorum Germanorum hâc occasione responsum animosum,* ibid.
Thomas Eboracensis obedientiam Cantuariensi præstare renuit, 404. *lites inde consecutæ,* ibid.
Tolosa in sedem Metropolitan. evecta, 528
Tomus Occidentalium quid, 127
Tria Capitula quæ, 203. *istius controversiæ origo & progressus,* 204
Tria Capitula in Synodo V. *generali excussa & damnata,* 205, 206
Τριαδικὰ *hymni qui,* 54 D.
Triodium Græcorum quid, 347. *officium apud Græcos celeberrimum,* 55 D. *unde sic dictum,* ibid. *quid in Nicephori & Philothei additione damnat Allatius,* ibid. *errores ab eo notati,* ibid.
Trisagium magnâ religione à Græcis usurpatum, 54 D. *origo ejus,* ibid. *additio P. Fullonis,* ibid.
Τρίτη *quodnam officium apud Græcos,* 55 D.
Τροπάριον *quodnam cantici genus apud Græcos,* 56 D.
Typicum celebris Græcorum liber Ecclesiasticus, 56 D. *quænam in eo continentur,* ibid. *diversa typicorum genera,* ibid.

V.

Valentia, duæ hujus nominis urbes, 123
Ultrajectensium Episcoporum series, 569
Unctio extrema, officia circa illam in Ecclesiâ Græcâ, 41 D.
Unguentum sacrum, ejus conficiendi officium, 48 D.

W.

Waldenses Hæretici damnati & prohibiti, 452
Waldensium dogmata in Anglia damnata, 417

Waterfordiâ

Waterfordia in Hibernia sedes Episcopalis facta, 372
Wickliffi dogmata in Anglia damnantur, 539. *scripta cremanda judicantur,* 578. *Ossa exhumanda & comburenda decernuntur,* 580
Wilhelm. Woodford contra Wickliffium disputat, 540
Wickliffiani in Anglia vexati, 577

FINIS.